XIV
E
16

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XIV
E
16
NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ZEGERI BERNARDI

VAN-ESPEN

Juris utriuſque Doctoris

SCRIPTA OMNIA

Decem Tomis comprehenſa.

Editio noviſſima, plurimis litteris, monumentis, paſſim ſuo loco poſitis, præſertim erudito in Jur vetus novum & noviſſimum Commentario hactenus inedito aucta & locupletata, notiſque illuſtrata.

Opus integrum omnibus Epiſcopis, eorum Vicariis, & Officialibus, Eccleſiaſticis, ac Laicis Judicibus, Advocatis, Patronis, Parochis, Confeſſariis, cæteris tam SS. Theologiæ quam Juriſprudentiæ Viris ſtudioſis utiliſſimum & apprime neceſſarium.

Digitized by Google

Digitized by Google

J U S
ECCLESIASTICUM
UNIVERSUM

ANTIQUÆ ET RECENTIORI DISCIPLINÆ
PRÆSERTIM BELGII, GALLIÆ, GERMANIÆ
ET VICINARUM PROVINCIARUM
ACCOMMODATUM

E Sacris Scripturis , SS. Canonibus , Conciliorum tum Œcumenicorum tum Synodalium Decretis , ſummorum Pontificum Conſtitutionibus & Reſcriptis, SS. Patrum ſententiis, Epiſcoporum documentis, Principum edictis, Magiſtratus tam Eccleſiaſtici quam Civilis judiciis , & virorum Juris utriuſque peritorum reſponſis depromptum.

AUCTORE

ZEGERO BERNARDO VAN-ESPEN

PRESBYTERO, J. U. D. SS. CANONUM PROFESSORE
IN ACADEMIA LOVANIENSI.

TOMUS QUINTUS.

NEAPOLI
EXPENSIS ANTONII CERVONII.

PUBLICA AUCTORITATE, AC PRIVILEGIO.

MDCCLXVI.

NAPOLI

ELENCHUS

OPERUM, ET OPUSCULORUM

Quæ in quinto volumine continentur.

I. *Diſſertatio Canonica de Peculiaritate in Religione, & de Simonia circa ingreſſum Religionis.* pag. 1
II. *Vindiciæ Diſſertationis Canonicæ de Peculiaritate, & Simonia contra Libellum* R. P. Wynants *Ord. Eremit. S. Auguſtini, &c.* 109
III. *Appendix ad Vindicias Diſſertationis Canonicæ de Peculiaritate, & Simonia, &c.* 142
IV. *Brevis Reſponſio ad ea, quæ objiciuntur Diſſertationi Canonicæ de Peculiaritate, & Simonia, ejuſque Vindiciis, atque harum Appendici, &c.* 170
V. *Apologia pro Diſſertatione Canonica, &c.* 182
VI. *Peculia, ſive particularia Religioſorum Depoſita improbata a Sanctis Auguſtino, & Fulgentio, &c.* 194
VII. *Appendix Prima, in qua proponuntur aliqua reflectenda in Libellum, cui titulus:* Palinodia palinodiæ, *&c.* 214
VIII. *Appendix Secunda. Reflexiones aliquæ ſuper Libello, cui titulus:* Suſanna innocens, *&c.* 217
IX. *Diſſertatio Canonica de Inſtituto, & Officiis Canonicorum, &c.* 236
X. *Diſſertatio Canonico-hiſtorica de Horis Canonicis, & ſingulis earum partibus.* 370
XI. *Tractatus de Simonia circa Beneficia. Pars Prima.* 425
XII. *De Penſionibus Eccleſiaſticis. Pars ſecunda.* 503

INDEX

CAPITUM ET PARAGRAPHORUM VARIORUM OPUSCULORUM

Quæ in hoc Quinto Volumine continentur.

DISSERTATIO CANONICA

De Peculiaritate in Religione, & Simonia circa ingreſſum Religionis.

PARS PRIMA.

DE VITIO PECULIARITATIS.

CAPUT PRIMUM.

De abſoluta rerum omnium temporalium in particulari abdicatione, & earum perfecta ſeu omnem particularitatem excludente communione, ad paupertatem Religioſam, & vitam Cœnobiticam neceſſariis.

§. I. *EX verbis Chriſti & norma vivendi primorum Chriſtianorum oſtenditur ad vitam Religioſam in communi neceſſaria eſſe abſoluta rerum omnium, etiam quoad utendi facultatem, in particulari abdicatio, & perfecta earum communio.* pag. 1

§. II. *SS. Auguſtini, Benedicti, aliorumque Patrum Regulas, deſcriptam paragrapho anteriori abſolutam rerum abdicationem, & perfectam bonorum omnium communionem requirere oſtenditur.* 2

§. III. *Synodus Tridentina dictas abdicationem & communionem Regularibus ſervandas proponit.* 3

§. IV. *Oſtenditur ex Decretis particularium Conciliorum, quod Synodus Trid. perfectam rerum communionem propoſuerit.* 4

Corollarium I. *Ex doctrina hactenus tradita conſectaneum eſt, peccare contra votum paupertatis illos, qui rem quamcumque ita volunt ſibi eſſe propriam, ut aliis nolint eſſe communem.* 6

Appendix ad præcedens Corollarium. *E quibus dignoſci poſſit, num Religioſus quiſpiam laboret vitio proprietatis, aut ſimulata ſit omnia abdicandi & in communionem redigendi promptitudo.* 7

Corollarium II. *Oſtenditur ex Regulis Religioſorum, quod nequidem* dependenter *a voluntate & nutu Superioris peculia ad uſus particulares alicujus Religioſi concedi aut reſervari poſſint.* 9

Corollaria *ex Decreto Concilii Tridentini, quo abſoluta rerum abdicatio, & earum communio pro Religioſæ profeſſionis obſervan-*

ſervantia proponuntur. 11
Corollaria ulteriora, & magis particularia ex Corollariis præcedentibus. Ibid.
§. V. *Nulla Superiorum diſpenſatio aut licentia particulares rerum reſervationes juſtificare poteſt.* 13
§. VI. *Concilium Tridentinum voluit, ut res Religioſis obvenientes, prius Superioribus tradantur, & Conventui incorporentur, quam earum* uſus etiam facti *ipſis concedatur.* 15
§. VII. *Ne detur occaſio vitio proprietatis aut communio bonorum infringatur, inhibitum eſt Superioribus Monaſteriorum ſingulis Religioſis aſſignare certas pecuniarum taxas, ut ex iis ſibi quiſque neceſſaria conquirat.* 16
§. VIII. *Quid Superiores obſervare debeant, dum uſum rerum mobilium Religioſis concedunt, ne vel injuſtitiæ, aut etiam vitii proprietatis complices fiant.* 18
§. IX. *Superiores tenentur allaborare, ut Religioſi ſive in, ſive extra Monaſterium exiſtentes, quantum fieri poteſt, neceſſaria ſua ab aliena expectent voluntate.* 19
§. X. *Cavere debet Religioſus, ne eorum, quæ ad neceſſitatem vel diſpenſationem conceduntur, quidquam poſſideat* ut proprium, *vel utatur* ut proprio. 20
§. XI. *Adminiſtratio bonorum ſtabilium, etiam dependenter a nutu Superioris, concedi nequit ſimplici Religioſo, ſed ſolis Officialibus, qui illa in utilitatem Monaſterii adminiſtrent.* 22
§. XII. *Oſtenditur juſtum eſſe, ut adminiſtratio temporalium potius Officialibus, quam Superioribus committatur.* 24
§. XIII. *Quænam a Superioribus in deſignatione Officialium veniant attendenda?* 27
§. XIV. *Referuntur nonnulla ſacræ Congregationis Decreta hactenus dictis conformia.* 28

CAPUT II.

Solvuntur objectiones, quæ adverſus hactenus dicta contra Peculia Religioſorum, etiam dependenter a voluntate Superiorum, ab aliquibus formantur.
§. I. *Oſtenditur quod Cap.* Monachi ✠ De Statu Monachorum, *deſumptum ex Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. hactenus a me dicta potius confirmet, quam infirmet.* 30
§. II. *Reſpondetur ad argumentum, quod ex* Cap. fin. ✠ Qui Clerici vel voventes Matrim. contrahere poſſunt, *deſumitur.* 31
§. III. *Oſtenditur quam periculoſum & pernicioſum ſit argumentum, quod in defenſionem Peculiorum a communi praxi aſſumitur.* 32
§. IV. *Oſtenditur non valere hoc argumentum:* In aliquo Monaſterio vel Ordine *receditur a perfecta paupertate, aut vitæ communione; ergo qui in tali Monaſterio vel Ordine profitetur, non tenetur ad exactam paupertatis & vitæ communis obſervantiam.* 34

CAPUT III.

De Remediis contra vitium Peculiaritatis.
§. I. *Ut vitium Peculiaritatis efficaciter extirpetur, debent Superiores ex communi Monaſterii ſubſtantia ſingulis Religioſis omnia neceſſaria placide ac benigne ſubminiſtrare.* 36
§. II. *Non parum conducit ad eliminandum vitium Proprietatis exacta obſervatio Canonum, quibus inhibetur receptio ad Ordinem ultra numerum, qui ex reditibus Monaſterii, aut conſuetis eleemoſynis ali poſſit.* 38
§. III. *Multum conducit, ut Peculiaritatis vitium vitetur, conſiderare, quis rerum terrenarum uſus paupertatem profitentibus conveniat.* 39
§. IV. *Ad eliminandam Peculiaritatem efficaciſſimum remedium eſt Religioſa Charitas.* 41
§. V. *Vitia, quæ ex* Peculiaritate *oriuntur, & præſertim ipſa Profeſſionis violatio, Religioſos movere debent, ut* Peculiaritatem *fugiant.* 42
§. VI. *Oſtenditur, quod paupertas voluntaria & perfecta vitæ communio plurima ſecum trahat commoda.* 45

PARS

PARS SECUNDA

De Vitio Simoniæ circa ingreſſum Religionis.

CAPUT I.

Oſtenditur, committi vitium Simoniæ, dum exigitur temporale, ut quis ad Religionem admittatur, ubi Monaſterium eſt ſufficiens ad ſuſtentandum ingredientem.

§. I. *QUâ ratione Status Religioſus ſit ſpiritualis, & materia Simoniæ.* 49
§. II. *Quâ ratione Status Religioſus vitæ Chriſtianæ rite peragendæ plurimum conducat.* 50
§. III. *Ex natura & conditione proventuum Monaſteriorum oſtenditur, jus ſuſtentationis in Monaſteriis opulentis eſſe ſpirituali annexum.* 54
§. IV. *Ex dictis §. 3. oſtenditur, quod ſit Simonia quidpiam exigere pro Statu Religioſo, aut jure ſuſtentationis, dum Monaſterium eſt ſufficiens ad ſuſtentandum ingredientem.* 55

CAPUT II.

Diſcutitur titulus, quo praxis hodierna multorum in Belgio Monaſteriorum, quæ recipiendi Monachi dotem non ſolum ſponte oblatam accipit, ſed & exigit, ac de ea ſtipulatur, ab omni labe Simoniæ per aliquem nuper vindicari cœpit.

§. I. *Proponitur illa doctrina.* 57
§. II. *Oſtenditur, quod triplici ex capite argumentum §. præcedenti exhibitum primo intuitu de falſitate ſit ſuſpectum.* 58
§. III. *In compendio proponitur, quid Imperator Juſtinianus ſtatuerit circa ſucceſſionem Monaſterii in bona ipſius Monachi, & in hæreditatem parentum ipſius Profeſſi.* 60
§. IV. *Pro clariore intellectu Conſtitutionum Juſtiniani nonnulla annotantur.* 61
§. V. *Oſtenditur, quod ex dictis legibus Juſtiniani titulo tranſactionis, de quo P. Lupus, non poſſit hodierna multorum Monaſteriorum praxis ſtipulandi dotem a recipiendis ad Religionem aut eorum parentibus, vindicari a labe Simoniaca.* ibid.
§. VI. *Titulus tranſactionis, quo praxis illa ſtipulandi dotes a Simonia excuſatur, nullatenus probatur ex Epiſtolis S. Gregorii.* 64
§. VII. *Probatur, quod prædictæ leges vel numquam fuerint in Gallia receptæ; vel ſi aliquando obtinuerint, eaſdem a tempore immemoriali fuiſſe abrogatas.* 65
§. VIII. *In Belgio ſimiliter ut in Gallia præallegatæ Leges Juſtiniani ſunt abrogatæ; nec ullatenus Monaſteria ſuccedunt ab inteſtato, vel in bona ingreſſi vel parentum illius.* 67
§. IX. *Conſuetudines & ſtatuta, quæ leges Juſtiniani circa ſucceſſionem Monaſteriorum abrogarunt, reduxerunt Monaſteria ad jus, quod ante Juſtiniani Conſtitutionem obtinebat, neque immunitati Eccleſiaſticæ contrariantur, & erronee confunduntur cum lege amortizationis.* 68

CAPUT III.

Oſtenditur, quod prætextu paupertatis ſeu inſufficientiæ frequenter committatur Simonia, etiam contra Jus naturale & divinum.

§. I. *Proponitur caſus, quo non apparet illicitum, præveniendo nimirum jus poſitivum, aliquid petere pro ſuſtentatione recipiendi ad Religionem.* 69
§. II. *Sæpe committitur Simonia, etiam contra jus divinum,* prætextu paupertatis: *quia frequenter falſo paupertas ſeu inſufficientia prætexitur.* 70
§. III. *Oſtenditur, quod Monaſteria etiam* VERE *inſufficientia non raro in exactione dotis incurrant Simoniam juris divini.* 72
§. IV. *In compendio refertur quid requiratur, ut etiam ſepoſito jure poſitivo Regulares in petitione dotis ab ingreſſuro Simoniam evadant.* 74
§. V. *Ex prædictis conſequens eſſe oſtenditur,*

Digitized by Google

tur, quod Eccleſia potuiſſet prohibere admiſſionem alicujus ad Religionem cum pecunia, quem ſine pecunia non potuiſſent admittere, quia proventus Monaſterii ſunt inſufficientes. 75

CAPUT IV.

Inquiritur, num Eccleſia prohibuerit aliquid exigere a perſona recipienda ad Religionem, quando Monaſterium eſt *vere inſufficiens* ad alendum ingreſſurum.

§. I. *Proponitur breviter quid hoc Capite probare intendam.* 76
§. II. *Primum argumentum, quo probatur Eccleſiam prohibuiſſe aliquid exigere ab ingreſſuro, etiam quando Monaſterium eſt* inſufficiens, *deſumitur ex Canonibus Conciliorum Generalium ante Concilium Tridentinum.* 77
§. III. *Secundum argumentum pro prædictæ Eccleſiæ poſitiva prohibitione deſumitur ex Extrav.* SANE NE IN VINEA, *De Sim. in Commun.* 78
§. IV. *Ut omnis plane exactio in receptione ad Religionem facilius caveatur, voluit Eccleſia, ne plures ad Monaſterium recipiantur, quam in eodem Monaſterio ali poſſunt.* 80
§. V. *Num Bonifacius VIII. in cap.* Periculoſo §. Sane *De Statu Regular. in 6. voluerit occurrere exactionibus pecuniæ in receptione ad Religionem?* 81
§. VI. *Proponitur & diſcutitur Decretum Concilii Tridentini* Seſſ. 25. cap. 3. *De Regularibus.* 82
§. VII. *Inter cetera, quæ pro conſervanda Regulari diſciplina decrevit Synodus Tridentina, præcipuum merito habetur Decretum, de quo §. præcedenti.* 83
§. VIII. *Quid Synodus in præcitato Decreto intelligat per* conſuetas eleemoſynas? 84
§. IX. *Probatur, quod cum præcitato Decreto Concilii Tridentini non conſiſtat exactio pecuniæ a volentibus ingredi Religionem, quando proventus Monaſterii non ſufficiunt, ut plures alere poſſint.* 85
§. X. *Proponitur ſententia Joannis Heſſelii de Simonia circa ingreſſum Religionis.* 87
§. XI. *Judicium Doctorum Lovanienſium ſuper quæſtione: Num liceat paciſci de certa pecuniæ ſumma ſuſtentationi admittendi neceſſaria, quando Monaſterii proventus non ſufficiunt, ut admittendum ſuſtentent.* 88
§. XII. *Ex praxi ſtipulandi dotem a recipiendis ad Statum Religioſum plurima nata ſunt oriri incommoda.* 90
§. XIII. *Ex dictis ſequitur, quod Superintendentes perſonis Religionem ingreſſuris aut profeſſuris merito ſollicite inquirant, num in Monaſterio, quod hujuſmodi perſonæ ingredi meditantur, ſæpe dictæ exactiones non frequententur.* 92
§. XIV. *Deteguntur radices prædictarum exactionum.* 94
§. XV. *Parum conſonum eſt Chriſtianæ fiduciæ, ob timorem defectus rerum neceſſariarum ad exactiones a ſacris Canonibus improbatas recurrere.* 95

CAPUT V.

De Receptione gratuito oblatorum.

§. I. *Illicitum non eſt etiam ab ingredientibus Monaſterium accipere, quæ liberaliter ab iiſdem offeruntur; nonnulla tamen in hac receptione cavenda notantur.* 97
§. II. *Quid de gratuita bonorum ingredientis oblatione ante Profeſſionem decreverit Concilium Tridentinum.* 99
§. III. *Proponitur ſententia Petri a S. Audomaro circa exactionem pecuniæ pro veſtibus Novitiorum.* 101
§. IV. *Illicitum omnino eſſe oſtenditur, ut parentes vel propinqui ditentur ex bonis eorum, qui Monaſterium ingrediuntur.* 102
Appendix *ad primam hujus Diſſertationis partem.* 104
Extractum ex præfato Directorio DE RELIGIOSA PAUPERTATE. ibid.
DE VITA COMMUNI. 106
Appendix *ad ſecundam Diſſertationis partem ex eodem* Directorio *Tit. De recipiendis & inſtruendis Novitiis.* 107

VIN-

Digitized by Google

VINDICIÆ

Diſſertationis Canonicæ de Peculiaritate & Simonia

Contra Libellum R. P. WYNANTS *Ord. Eremit. S. Auguſtini, cum reflexionibus ad definitionem illorum, quos* JANSENISTAS *vocant, ab eodem adductam.*

CAPUT I.

De his, quæ in Libello R. P. Wynants Auctori potius quam doctrinæ Diſſertationis Canonicæ De Peculiaritate & Simonia, objiciuntur.

§. I. DE amaritudine Zeli & Livore edaciore *in Eximium P. Lupum, qui Auctori Diſſertationis objicitur.* 110
§. II. *Diſcutitur prima conjectura, ex qua Rev. P. Wynants* amarum Zelum *aut* Livorem edaciorem *in P. Lupum elicere videtur.* ibid.
§. III. *Diſcutitur altera conjectura, ex qua R. P. Wynants* amarum *meum* zelum, *ac* livorem edaciorem *in P. Lupum colligere videtur.* 112
§. IV. *Quæritur num jure R. P. Wynants dicat, quod Auctor Diſſertationis appareat in ſecunda parte* apertus Monachorum invaſor. 114
§. V. *Num recte mihi objiciat R. P. Wynants, quod ſcriptum meum* ut Evangelium *haberi voluerim?* 116
§. VI. *Num recte mihi objiciat R. P. Wynants, quod* manum meam mittam ad alterius aratrum, & terram, quam aro, non noverim? 117

CAPUT II.

De his, quæ contra doctrinam *Diſſertationis Canonicæ* objiciuntur.

§. I. *Diſcutitur objectio, quæ contra doctrinam de vitio* Peculiaritatis *a nimio illius rigore formatur.* 119
§. II. *Num juſte queratur R. P. Wynants, quod dixerim per dogma P. Lupi everti Statutum ſui Ordinis?* 123
§. III. *Utrum recte in patrocinium P. Lupi adducatur quædam Reſolutio Romæ anno 1680. impreſſa, vel auctoritas E. D. De Luca S. Rom. Eccl. Card.* 124

CAPUT III.

Oſtenditur, quod Epiſtola dogmatica Rodulfi Abbatis S. Trudonis, non contrarietur doctrinæ de Simonia traditæ in Diſſertatione Canonica.

§. I. *Regula S. Benedicti, & aliæ Patrum Regulæ nullatenus exactionem dotis ab ingredientibus, aut eorum parentibus admittunt.* 126
§. II. *Ex dictis §. præcedenti, & aliis, quæ in Epiſtola dogmatica Rodulfi dicuntur, oſtenditur, quod nec ipſe aliquid a Monachando exigi permiſerit.* ibid.
§. III. *Expenditur conſilium a Rodulfo Religioſis S. Pantaleonis, pro cavenda Simonia in admiſſione Fratrum, ſuggeſtum.* 128
§. IV. *Quantumvis Rodulfus, aut alius etiam majoris eruditionis Auctor, imo Capituli aut Congregationis Statutum doctrinæ Diſſertationis eſſent contraria, inde tamen falſitas ipſius non evincetur.* 129

APOSTROPHE

Ad R. P. Wynants, cum reflexione aliqua ad deſcriptionem Janſeniſtæ, *quam pag. 39. Libelli ſui reproducit.*

§. I. *Nomina* JANSENISTÆ, REFORMA-

TORIS, &c. ſunt lemures nocturni. 132
§. II. JANSENISTA, inquis, eſt homo pertinax, certis deſtinatiſque ſententiis addictus, &c. 133
§. III. JANSENISTA, ais, ſi publicis admovetur, brachia dirigit contra torrentem. ibid.
§. IV. JANSENISTA, ut ſcribis, ſæpe in hac prorumpit: O TEMPORA! O MORES! Horum occaſione oſtenditur, quæ ſit graviſſima Eccleſiæ perſecutio. 134
§. V. Reflexio ad cetera in deſcriptione Janſeniſtæ adducta. 138
Appendix ad ea, quæ ſuperius dicta ſunt. 139

APPENDIX

Ad Vindicias Diſſertationis Canonicæ de Peculiaritate, & Simonia;

In qua reſpondetur ad objectiones Profeſſorum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini contra prædictam Diſſertationem. Et ſpeciatim agitur de Dominio, *quod habere dicuntur* Scholares *Societatis* JESU, *& de jure, quod Monaſteria habent ad bona ingredientis.*

CAPUT I.

De his, quæ primam Diſſertationis partem, ſcilicet de Peculiaritate, concernunt.

§. I. *Vera proprietas non tantum* accidentaliter *& jure poſitivo, ſed* eſſentialiter *Statui Religioſo repugnat.* 142
§. II. *Vera proprietas, etiam* anti-Evangelica *conſiſtit cum* dependentia *a nutu & beneplacito Superioris.* 144
§. III. *Oſtenditur, quod diſtinctio inter uſum* facti *& juris deſumi nequeat a* dependentia *vel* independentia *a nutu Superioris: & quid ſit uſus* facti? 146
§. IV. *Duo circa uſum* facti *ſeu rerum* neceſſariarum *concedendum aut conceſſum obſervanda ſunt.* 147
§. V. *Bona omnia undecumque obvenientia debent communicari, non tantum quoad uſum* juris, *ſed etiam* facti. 148
§. VI. *Diſcutiuntur ſingulatim ea, quæ de voto* Paupertatis, *& Religioſa* rerum communione *propoſuit* R. P. *Clenaërts in Theſi defenſa* 9. *Julii* 1685. ibid.
§. VII. *Oſtenditur, quod Profeſſores Ordin. Erem. S. Auguſtini in materia de* Peculiaritate *in multis Auctori conſentiant.* 152
§. VIII. *Compendioſe & articulatim exprimitur quid de Paupertate Religioſa, & vita Communione Auctor ſentiat.* 154

CAPUT II.

De his, quæ ſecundam Diſſertationis partem de *Simonia circa ingreſſum Religionis* concernunt.

§. I. *Utrum Parentes teneantur filiis Monaſterium ingreſſis relinquere* legitimam? *Et utrum ex illa parentum obligatione aliquid meæ Diſſertationi Canonicæ contrarium inferri poſſit?* 159
§. II. *Oſtenditur, quod juxta leges Juſtinianæas is, qui Monaſterium ingreditur,* liberam *habeat de bonis ſuis diſponendi* facultatem, *ut nec* legitimam *Monaſterio relinquere teneatur.* 160
§. III. *An Monaſterium quoad effectum juris & modum ſuccedendi in bona Ingredientis habeatur* loco filii? 161
§. IV. *Quid de propoſitis quæſtionibus ſentiant famoſiores Juris Interpretes, & ſingulariter quid Proſper Fagnanus?* 162
§. V. *Num de conſuetudine & jure Belgii vel apparenter ſuperſit jus Monaſteriis* ad

Digitized by Google

ad hereditatem Ingredientis aut parentum ejus, ſuper quo tranſigere poſſent. 164
§. VI. *In quibus Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini in materia Simoniæ circa ingreſſum Religionis Auctori conſentiant?* 165
§. VII. *Quid in Diſſertatione mea de Simonia circa ingreſſum Monaſterii ſuſtinuerim, & quibus præcipue argumentis opinionem ſtabiliverim?* 166
§. VIII. *Reſpondetur argumentis, quæ ſententiæ meæ paragrapho præcedenti propoſitæ opponuntur.* 168

BREVIS RESPONSIO

Ad ea, quæ objiciuntur Diſſertationi Canonicæ De Peculiaritate & Simonia, ejuſque Vindiciis, atque harum Appendici, in Theſibus Theologicis def. 30. Januarii 1686. ſub præſidio Eximii Patris PETRI CLENAERTS *S. T. D. Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, &c.*

CAPUT I.

DE *primis* 10. *Corollariis ab Eximio Patre adductis.* 171
CAP. II. *De Corollario* 10. *& ſequentibus uſque ad* 23. *incluſive.* 172
CAP. III. *De Corollariis ſibi non cohærentibus, neque ex una radice eductis.* 174
CAP. IV. *De Scrupulis Eximii P. Clenaerts.* 176
Appendix, *in qua tria proponuntur*, 1. *Argumenta, quibus nihil hactenus repoſitum.* 2. *Medium concordiæ in puncto doctrinæ a me propoſitum*, 3. *Generales quædam circumſtantiæ circa Theſes Eximio P. expendendæ.* 178

APOLOGIA

Quâ ſe vindicat a Palinodia, *& Bullæ Clementis VIII.* Capitali corruptione; *quas in Epiſtola familiari ipſi impingit Eximius Pater* DESIRANT *Sacræ Theologiæ Doctor.*

OCcaſio & Scopus Apologiæ. 182
§. I. *Expenditur, num in* Reſponſione brevi *doctrinam hactenus traditam retractaverim?* 183
§. II. *Veram omnium communionem, univerſa depoſita ad uſus* particulares excludentem, *Bulla Clementis VIII. evidentiſſime requirit. Et qua ſit illa communio, breviter exponitur.* 186
§. III. *Oſtenditur, quod* capitalis corruptio *Bullæ Clementis VIII. a me facta non ſit.* 188
§. IV. *Expenduntur rationes, quæ moviſſe dicuntur Eximium Patrem* Clenaërts, *ut ex mea potius, quam Fagnani doctrina, adeo invidioſa Corollaria eduxerit.* 190
Apoſtrophe *ad eximios Patres Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.* 192

Digitized by Google

P E C U L I A

Sive particularia Religioſorum Depoſita improbata, ex Regula & diſciplina S. Auguſtini, doctrina & praxi S. Fulgentii, necnon Conſtitutionibus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini. Adjunctis paucis Reflexionibus ad binos Libellos nuper in defenſionem Peculiorum evulgatos.

C A P U T I.

Improbantur Peculia ſive particularia Depoſita Religioſorum argumentis deſumptis ex Regula & diſciplina, quam Fratribus ſuis S. Auguſtinus præſcripſit.

§. I. Quæſtio præliminaris. *Quâ ratione Peculium ſive Depoſitum ad particulares uſus alicujus Religioſi, vere dicatur* proprium *reſpectu illius Religioſi, tametſi proprietas Conventui ſit incorporata?* 195

§. II. *Proponitur primum argumentum contra Peculia, ſive particularia Religioſorum Depoſita, ex Regula Sancti Auguſtini.* 198

§. III. *Proponitur ſecundum argumentum ex Regula S. Auguſtini deſumptum.* ibid.

§. IV. *Proponitur tertium argumentum ex Regula Sancti Auguſtini.* 199

§. V. *Oſtenditur ex Sermone 49. de Diverſis, ſive 355. ult. edit. S. Auguſtini, Peculia ſive depoſita particularia Religioſorum Regulæ S. Auguſtini contrariari.* 200

§. VI. *Petuntur argumenta contra Peculia & particularia Religioſorum depoſita ex Sermone 50. de Diverſis, ſive 356. ult. edit. S. Auguſtini.* 201

C A P U T II.

Ex doctrina & praxi S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis, fideliſſimi S. Auguſtini diſcipuli, Peculia, ſive particularia Religioſorum Depoſita improbantur.

§. I. *Oſtenditur, quod S. Fulgentius quoad vitam communem Religioſis neceſſariam per omnia Auguſtino conſentiat.* 202

§. II. *S. Fulgentius occaſionem ſive prætextum Peculiorum Religioſis adimit.* 203

C A P U T III.

Oſtenditur, Peculia, ſeu Depoſita ad particulares uſus alicujus Religioſi repugnare Conſtitutionibus PP. Eremitarum S. Auguſtini.

§. I. *Primum argumentum ex dictis Conſtitutionibus deſumptum.* 204

§. II. *Proponitur ſecundum argumentum contra Peculia, ex Conſtitutionibus Eremitarum S. Auguſtini.* 206

§. III. *Tertium argumentum ex Conſtitutionibus PP. Eremitarum S. Auguſtini deſumptum.* 207

§. IV. *Proponitur quartum argumentum ex prædictis Conſtitutionibus deſumptum.* 209

§. V. *Solvitur objectio ex dictis Conſtitutionibus deprompta.* 210

§. VI. *Exhibetur Epiſtola circularis R. P. Joannis Nevii Provinciæ Belgicæ Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Provincialis.* 212

§. VII. *Notæ in Epiſtolam R. P. Joannis Nevii.* ibid.

A P P E N D I X I.

In qua proponuntur aliqua reflectenda in Libellum, cui titulus: *Palinodia palinodiæ*, &c.

Reflexio prima *ſuper illis, quæ dicuntur occaſione tranſlationis Libelli de Peculiaritate*

Digitized by Google

ritate in idioma Flandricum. 214
Reflexio ſecunda *ſuper corruptionibus Bullæ Clementis VIII. quæ mihi imputantur.* 215
Reflexio tertia *ſuper illis, quæ de Proſpero Fagnano, & Bulla Clementis VIII. dicuntur.* 216

APPENDIX II.

Reflexiones aliquæ ſuper Libello, cui titulus: *Suſanna innocens*, &c.

Reflexio prima, *ſuper bino Tractatu dicti Libelli, in qua ſpecialiter oſtenditur differentia inter permiſſa ad neceſſitatem, & particularia depoſita; quodque illa haberi debeant dependenter a nutu Superioris, hæc vero abſolute haberi nequeant.* 217
Reflexio ſecunda, *ad Tract. 4. 5. & 7. hujus Libelli.* 221
Reflexio tertia, *ſuper Tractatu VI. prædicti Libelli.* 223
Epiſtola *cujuſdam Canonici Regularis ad quemdam Religioſum Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, quâ oſtenditur, quam enixe & ſollicite Sanctus Auguſtinus a ſuis Diſcipulis voluerit ſervari abſolutam omnium rerum temporalium communionem.* 224
Decreta *Sacræ Congregationis a Sanctiſſimo D. N. Innocentio PP. XII. ſuper Diſciplina Regulari ſpecialiter deputatæ, ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri auctoritate edita.* 233

DISSERTATIO CANONICA

De Inſtituto & Officiis Canonicorum ſigillatim deducta ex obligatione & muniis Clericorum.

PARS PRIMA

De primo officio Canonicorum, nimirum obire functiones Hierarchicas.

CAPUT I.

Clerici, atque adeo Canonici, ordinantur ad functiones Eccleſiaſticas.

§. I. *Nullus inſigniendus eſt Tonſurâ Clericali, niſi qui intendit fidelem Deo cultum exhibere.* 238
§. II. *Epiſcopi debent inquirere vocationem & intentionem Tonſurandorum.* 239
§. III. *Ordinibus ſingulis, etiam minoribus, functiones ab Ordinatis obeundas Eccleſia præſcripſit.* 240
§. IV. *Functiones minorum Ordinum, ubi intermiſſa erant, Synodus Tridentina reſtituendas eſſe decrevit.* 241
§. V. *Qui ad Ordinem Subdiaconatus promoventur, non tantum Corpori Chriſti vero, ſed etiam myſtico inſervire debent.* 242
§. VI. *Ex Pontificali oſtenditur, quod Diaconi aſſumantur ut cooperatores Epiſcoporum in procuranda Fidelium ſalute.* 243
§. VII. *Conſtat ex Pontificali, quod Presbyteri aſſumantur in adjutorium Epiſcoporum.* 244
§. VIII. *Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt.* 245

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

Oſtenditur, quod Canonici ſpecialiter ſint inſtituti, ut Epiſcopis ſint in coadjutores & cooperatores.

§. I. *Præcipuum officium Canonicorum Cathedralium eſt, operâ & conſilio Epiſcopis in Eccleſiæ regimine aſſiſtere.* 245

§. II. *Canonici Collegiatarum Eccleſiarum ex Inſtituto ſuo tenentur Epiſcopis allaborare in regimine Eccleſiæ.* 247

§. III. *Nonnulla ex dictis hoc capite conſectaria.* 248

CAPUT III.

Quæ ſcientia præcipue conveniat Canonicis.

§. I. *Convenit, ut inter Canonicos alii ſint Theologi, alii Canoniſtæ.* 249

§. II. *Quorum Canonum notitia Canonicis præcipue utilis eſſe poſſit?* ibid.

§. III. *Ut clarius appareat, quam utilis ſit Canonicis notitia Canonum, quibus purior morum diſciplina continetur; oſtenditur, quod Eccleſia Canones illos numquam in totum abrogare intendat.* 250

§. IV. *Synodus Tridentina deſideravit, ut ſacri Canones, quoad ejus fieri poſſet, obſervarentur.* 251

§. V. *Ex præcedentibus concluditur, quod Epiſcopi, & Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri præ oculis habere debeant ſacros Canones, ut quoad fieri poſſit, illi obſerventur.* 252

§. VI. *Canonicis, qui a profeſſione Canonum Canoniſtæ dicuntur, etiam neceſſarium eſt ſtudium Scripturæ ſacræ.* 253

§. VII. *Lectio SS. Patrum admodum conveniens eſt Canonicis, qui a ſtudio Canonum* Canoniſtæ *dicuntur.* 254

§. VIII. *Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta ſunt.* 255

CAPUT IV.

De Gradibus Academicis, quibus tamquam publicis eruditionis teſtimoniis, Canonicos inſignitos deſiderat Eccleſia.

§. I. *Eccleſia dignitatibus Eccleſiaſticis Gradus Academicos annexuit.* 256

§. II. *Gradus & Tituli Academici ex mente Eccleſiæ dari debent tamquam publica eruditionis teſtimonia.* 257

§. III. *Ex Viſitatione Univerſitatis Lovanienſis oſtenditur, Gradus Academicos eſſe publica teſtimonia eruditionis illorum, qui illis condecorantur.* 258

§. IV. *Oſtenditur quam multa incommoda in Eccleſiam redundent, ex mala Graduum collatione.* 259

§. V. *Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.* 260

PARS SECUNDA.

De ſecundo officio Canonicorum, quod eſt morum integritate Eccleſiam ædificare.

CAPUT I.

Canonici non tantum populo, ſed etiam Clero exemplo ſuo præire debent.

§. I. *Clerici, atque ita Canonici laicos exemplo ſuo ad virtutem excitare tenentur.* 263

§. II. *Canonici ab exactiore Canonum obſervantia nomen mutuantes, ad ſedulam illorum cuſtodiam præ reliquo Clero tenentur.* 264

§. III. *Canonici, qui auctoritate inferiori Clero præſtant, etiam morum integritate prælucere jubentur.* 265

§. IV. *Corollaria ex illis, quæ hoc capite aſſerta ſunt.* 266

Digitized by Google

CAPUT II.

Oſtenditur, quod multis ſeculis non promoverentur ad Clerum, qui poſt Baptiſmum in crimen, maxime carnis, erant prolapſi, & qui poſt Clericatum ſimile commiſiſſent, numquam Ordinibus reſtituerentur. Quid demum circa diſciplinam illam mutatum ſit, & quà ratione illa mutatio ſupervenerit.

§. I. *Priſtina Patrum diſciplina nullum admittebat ad Clerum, qui innocentiam Baptiſmalem crimine aliquo, præſertim carnis, maculaſſet.* 267

§. II. *Priſtina Patrum diſciplina non permittebat Clericos in crimen, præſertim carnis, prolapſos, etiam poſt pœnitentiam peractam, priſtino honori reſtitui.* 268

§. III. *Diſciplina de Clericis in crimen prolapſis adſtruitur auctoritate SS. Gregorii & Martini I.* 269

§. IV. *Nihil ſolidi contra diſciplinam de Sacerdotibus lapſis non reſtituendis, haberi poteſt ex Epiſtolis* Calixti I. Gregorii *ad Secundinum, aut* Iſidori *ad Maſſanum.* 270

§. V. *Epiſtolæ Calixti I. S.* Gregorii *ad Secundinum, & Iſidori ad Maſſanum nihil accedit auctoritatis, eo quod in Decretum Gratiani relatæ ſint.* 272

§. VI. *Spuriæ illæ Epiſtolæ* Calixti I. S. Gregorii, *&* Iſidori *occaſionem dederunt mutationi diſciplinæ circa Sacerdotes in crimen prolapſos.* 273

§. VII. *Diſtinctio inter crimina occulta & manifeſta necdum ſeculo undecimo ubique obtinebat.* 274

§. VIII. *Licet poſterior Ætas Clericos in crimen lapſos reſtitui nonnumquam permiſerit, numquam tamen illud fieri Eccleſia patitur, niſi poſt* peractam pœnitentiam. 277

§. IX. *Sacerdotum lapſorum crimen ſpecialem malitiam a dignitate Sacerdotali mutuat, & ideo majori, ceteris paribus, quam crimen Laicorum pœnitentiâ dilui debet, priuſquam ſacris miniſteriis reſtitui poſſint.* 278

§. X. *Tametſi hodierna Eccleſiæ diſciplina permittat Clericos in crimen prolapſos ſacris functionibus reſtitui, illa tamen reſtitutio tarda eſſe debet, eo quod tarda & rara ſoleat eorum eſſe converſio.* 279

§. XI. *Quid circa lapſos in crimen occultum a ſacris Ordinibus repellendos, aut ab iis ſuſpendendos Synodus Tridentina decreverit.* 281

§. XII. *Varia Corollaria ex iis, quæ hoc capite dicta ſunt.* 282

CAPUT III.

Oſtenditur ex Pontificali Romano, quam vitæ ſanctitatem ac morum integritatem hodie in Clericis, ac proinde in Canonicis deſideret Eccleſia.

§. I. *Ex ritibus, quibus Tonſura Clericalis confertur, demonſtratur, quod Clerici, ac proinde Canonici, profiteantur ſe mundo renuntiare, & ſe Dei ac Eccleſiæ ſervitio conſecrare.* 284

§. II. *Ex iis, quæ in Ordinatione* Oſtiariorum *interveniunt, oſtenditur, quod in Eccleſiaſticis debeat eſſe zelus pro decore domus Dei.* 285

§. III. *Officium* Lectoris *requirit, ut Eccleſiaſtici pie ac devote ad lectionem Scripturæ accedant.* 286

§. IV. *Ex illis, quæ in Ordinatione* Exorciſtarum *Eccleſia præſcribit, oſtenditur, quod Ordine illo initiati debeant ſpecialiter cor ſuum ab omni affectu rerum temporalium mundare.* 288

§. V. *Ex illis, quæ in Ordinatione Acolythorum occurrunt, oſtenditur, quod qui illo Ordine ſunt inſigniti, debeant ſpecialiter attendere, ut proximo bonis operibus præluceant, & caveant, ne actionibus ſuis populum ſcandalizent.* 289

§. VI. *Officium Subdiaconi exigit in Eccleſiaſticis* caſtigationem vocis. 290

§. VII. *Ordo Diaconatus in Eccleſiaſticis requirit Chriſtianam fortitudinem, ut libere annuntient Evangelium, nec Chriſtum, ejuſque ſermones erubeſcant.* 291

§. VIII. *Ex Pontificali oſtenditur, quam eximia vitæ puritas ac morum integritas in Presbyteris deſideretur.* 293

§. IX. *Corollaria ex illis, quæ præſenti capite dicta ſunt.* 294

CA-

Digitized by Google

C A P U T IV.

Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri ab omni carnis immunditia, & intemperantia alieni eſſe debent.

§. I. *Oſtenditur, quod ſacris Eccleſiæ Miniſtris ſpecialiter conveniat caſtitas.* 296
§. II. *Caſtitas debet ſe oſtendere in omnibus actionibus Clerici.* 297
§. III. *Ob periculum incontinentiæ Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis familiarior mulierum converſatio fugienda eſt.* ibid.
§. IV. *Familiarior mulierum converſatio a Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis cavenda eſt, ob aliorum offenſionem & ſcandalum.* 298
§. V. *Canonicis, aliiſque Clericis ſummopere cavenda eſt ebrietas & commeſſatio.* 300
§. VI. *Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis tabernas frequentare ſeveriſſime per Canones inhibitum eſt.* 301
§. VII. *Canonici, aliique Eccleſiaſtici convivia, quantum fieri poteſt, evitare debent.* 302
§. VIII. *Eccleſiaſtici, præſertim Canonici, frugalitatem ac temperantiam in menſa ſedulo ſervare jubentur, ut ab illis laici frugalitatis exempla petere poſſint.* 303
§. IX. *Eccleſiaſtici cavere debent luxum omnem in conviviis, ne proventus Eccleſiaſticos inutiliter conſumendo bona pauperum ſacrilege dilapident.* 304
§. X. *Perverſa eſt quorumdam Eccleſiaſticorum perſuaſio, quâ credunt ſibi licitum proventus Eccleſiaſticos in ſplendida convivia, aliumque ſecularem luxum convertere, ut auctoritatem ſibi apud populum concilient.* 306
§. XI. *Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.* 307

C A P U T V.

Canonici, ceterique Eccleſiaſtici debent ſingulariter eſſe alieni ab omni ſpecie avaritiæ.

§. I. *Avaritia directe profeſſioni Clericali opponitur.* 309
§. II. *Nihil Eccleſiæ poteſt accidere luctuoſius aut perniccioſius, quam habere avaros Miniſtros.* 310
§. III. *Sordidâ avaritiâ laborant Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri, qui officium eo ſolo intuitu ſuſcipiunt, aut tenent, ut temporalia recipiant.* 311
§. IV. *Proponuntur indicia, e quibus dignoſcitur, num quis* evangelizet ut manducet. 312
§. V. *Utrum Canonici, aliique Clerici ſine injuſtitia poſſint, reſervatis proventibus patrimonii, vivere de Eccleſiaſticis?* 314
§. VI. *Oſtenditur quod ſententia Eccleſiæ §. præcedenti expreſſa, eadem manſerit poſt rerum Eccleſiæ diviſionem inſtitutam & receptam.* 315
§. VII. *Quod etiam ſeculo duodecimo eadem fuerit ſententia Eccleſiæ circa diſpenſationem proventuum Eccleſiæ, quæ paragraphis præcedentibus exhibita fuit, oſtenditur auctoritate Gratiani.* 317
§. VIII. *Proponitur ſententia Dionyſii Carthuſiani circa doctrinam paragraphis præcedentibus traditam.* ibid.
§. IX. *Ex ſententiis Concilii Tridentini illicitum eſt, ut Beneficiati vivant ex reditibus Eccleſiæ, & proventus patrimoniales relinquant conſanguineis divitibus.* 318
§. X. *Ex eo quod Canonici, aliique Beneficiati non poſſint, reſervato patrimonio, proventus Eccleſiaſticos in ſuos uſus convertere, nullatenus ſequitur, quod Clericis divitibus Canonicatus & Præbendæ, aut alia Beneficia conferri non poſſint.* 319
§. XI. *Occurritur objectionibus, quæ adverſus hactenus dicta formari poſſent.* 320
§. XII. *Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta fuerunt.* 321

C A P U T VI.

An Canonicis, aliiſque Clericis liceat vacare luſibus, aut venationi?

§. I. *Luſus interdum ad animi relaxationem licite adhibentur.* 322
§. II. *Clericis ſeveriſſime per Canones inhibitus eſt luſus alearum, chartarum, aliuſve a fortuna dependens.* 323

§. III. *Quænam ſpecialiter ab Eccleſiaſticis, etiam in luſibus licitis, cavenda ſint.* 325
§. IV. *Oſtenditur quod Canones venationem Clericis interdixerint.* 326
§. V. *Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.* 327

PARS TERTIA.

De tertio officio Canonicorum, ſcilicet de divini Officii perſolutione.

CAPUT I.

Unde Horarum Canonicarum origo profluxerit, & quinam ad eas perſolvendas teneantur?

§. I. *Olim diſtinctis horis ad orandum Fideles conveniebant, ut divino præcepto de ſemper orando ſatisfacerent.* 329
§. II. *Olim etiam Fideles laici iiſdem pene horis ad orandum conveniebant, quibus hodie Miniſtros ſuos orare jubet Eccleſia.* 330
§. III. *Quinam ex Clericis ad Horas Canonicas obligentur? Et in quo hæc Clericorum obligatio fundetur.* 331
§. IV. *Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta ſunt.* 333

CAPUT II.

Canonici tenentur ceſſante legitimo impedimento Officium divinum ſolemniter perſolvere *per ſe*: non inutiliter tamen in adjutorium ſuum Vicarios aſſumunt.

§. I. *Probatur ratione, quod Canonici teneantur ceſſante legitimo impedimento* per ſe *Officium divinum peragere.* 333
§. II. *Probatur auctoritate Conciliorum Canonicos teneri* per ſe, *non per ſolos ſubſtitutos, divina obire Officia.* 334
§. III. *Theologi etiam juſto laxiores docent Canonicos non facere diſtributiones* SUAS, *ſi ceſſante juſto impedimento in choro* non canant. 336
§. IV. *Statuta Capitulorum eximere non poſſunt Canonicos ab obligatione divina* per ſe *obeundi Officia.* 337
§. V. *Canonici juſte Vicarios ſibi in divini Officii perſolutione adjutores aſſumunt; & quid præcipue in illorum aſſumptione attendere debeant?* 338
§. VI. *Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta fuerunt.* 339

CAPUT III.

Officium divinum *reverenter, diſtincte, devoteque* perſolvi debet.

§. I. *De externa reverentia, quæ in Officio divino ſervanda eſt.* 340
§. II. *Laudes divinæ* diſtincte *perſolvendæ ſunt.* 342
§. III. *Ut Canonici, aliique ad Officii divini perſolutionem adſtricti ſuæ obligationi ſatisfaciant, debent illud* devote *perſolvere.* ibid.
§. IV. *Quandonam diſtractiones cenſeantur voluntariæ, ut ob illas attentio debita non haberi cenſeatur?* 343
§. V. *Proponuntur media ex Concilio Mediolanenſi quinto deſumpta, ad devotionem excitandam & fovendam tempore divini Officii accommoda.* 344
§. VI. *Proponitur myſtica Veſtium Canonicalium ſignificatio.* 346
§. VII. *Corollaria ex iis, quæ hoc capite dicta ſunt.* ibid.

CAPUT IV.

De quotidianis diſtributionibus.

§. I. *Canonici non tantum majoribus, ſed etiam minoribus Horis intereſſe debent.* 348
§. II. *Ut Canonici deſidioſi ad frequentandum divinum Officium incitentur, repertæ ſunt* diſtributiones quotidianæ. ibid.
§. III. *Diſtributiones quotidianæ aſſignari debent non tantum majoribus, ſed etiam minoribus Horis, ne qua in parte cultus divi-*

divinus negligatur. 349
§. IV. Conſuetudines & ſtatuta, quæ diſtributiones concedunt in una aut altera Hora præſentibus, æque ac illis, qui omnibus interfuerunt, ut corruptelæ extirpanda ſunt. ibid.
§. V. Non ſufficit exiguo tempore intereſſe Officio, aut Horæ alicui, ut quis diſtributiones illi aſſignatas lucretur. 351
§. VI. Qui ad divinum Officium tantum accedunt, ut diſtributiones accipiant, animum Simoniacum habere convincuntur. ibid.
§. VII. Indicia, e quibus colligitur, num quis gratiâ diſtributionum principaliter Officio divino interſit. 352
§. VIII. Corollaria ex his, quæ hoc Capite dicta ſunt. 353

CAPUT V.

De cauſis legitimis Canonicos a perſonali reſidentia excuſantibus.

§. I. Canonici ad continuam perſonalem reſidentiam tenentur, niſi juſtâ & legitimâ cauſâ excuſentur. 354
§. II. Quid de reſidentia Canonicorum ſtatuerit Synodus Tridentina? Et an ſine juſta cauſa Canonici tribus menſibus abeſſe poſſint? ibid.
§. III. Quandoquidem legentes aut docentes juſte fructus in abſentia percipere poſſint? 356
§. IV. Quandonam ſtudentes in Academiis publicis gaudeant fructibus Beneficiorum in abſentia? 357
§. V. Quinam in abſentia diſtributiones percipere poſſint? 358
§. VI. Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt. 360

CAPUT VI.

De Vita communi Canonicorum, quantopere illa Canonicis conveniat, quandonam & quâ ratione ad vitam ſingularem tranſiverint, & quomodo ex hac vitæ Canonicalis collapſio magna ex parte originem ſumpſerit.

§. I. Seculo nono Canonicorum vita communis reſtituta fuit. 361
§. II. Exhibetur compendioſum ſpecimen diſciplinæ ſeu normæ vitæ communis ex illis, quæ Synodus Aquiſgranenſis præſcripſit. 363
§. III. Quo tempore, & quâ ratione ad vitam ſingularem, abjectâ communi, Canonici tranſiverint? 364
§. IV. Oſtenditur, quod naturaliter quodammodo vitam ſingularem Canonicorum ſequuta fuerit diſciplinæ Canonicalis diſſolutio. 365
§. V. Canonici, qui hodie vivunt vitam ſingularem, propterea non ſunt culpandi. 366
§. VI. Quid conivente Eccleſiâ circa vitam Canonicorum ſit mutatum? 367
§. VII. Corollaria ex his, quæ hoc Capite dicta fuerunt. 368

DISSERTATIO CANONICO-HISTORICA

De Horis Canonicis, & ſingulis earum partibus.

PARS PRIMA.

De his quæ Horas Canonicas in generali concernunt.

CAPUT I.

Quinam ex Clericis teneantur ad Horas Canonicas, ut minus privatim, recitandas?

§. I. Pluribus ſeculis omnes Clerici ad Horas Canonicas adſtricti fuere: hodie tenentur Ordinibus ſacris initiati, & Beneficium Eccleſiaſticum obtinentes. 371
§. II. Quâ ratione Clericis merito injungatur Horarum Canonicarum recitatio? 372
§. III. Clerici omnes Beneficium, quantumvis exiguorum proventuum obtinentes, ad Horarum Canonicarum recitationem obligantur. ibid.

CAPUT II.

De Clericis, qui tenentur Horas Canonicas publice & in communi perſolvere.

§. I. *Multis ſeculis obtinuit, ut univerſus Clerus ad Eccleſiam peragendi divini Officii cauſâ quotidie convenire deberet; hodie vero ad id tenetur Clerus Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum.* 373

§. II. *Canonici intereſſe debent quotidie omnibus Horis, iiſque integris.* 374

§. III. *Ne Canonici abſtrahantur a divino Officio, Conventus Capitulares ſine urgente cauſa tempore divini Officii non ſunt celebrandi.* 375

§. IV. *Canonici, aliique Clerici choro addicti, quotidie divino Officio intereſſe tenentur, niſi juſta cauſa eos abeſſe cogat.* 376

§. V. *Canonici & Clerici choro adſcripti tenentur per ſeipſos divinum Officium publice perſolvere.* ibid.

§. VI. *Canonici recte aſſumunt Vicarios, qui in perſolvendo divino Officio ſibi adjutores accedant.* 379

§. VII. *Quænam in aſſumptione Vicariorum vel Cantorum a Canonicis, aliiſque attendenda ſint?* ibid.

CAPUT III.

Quâ ratione ad Horarum Canonicarum frequentationem exhortandi ſint Laici?

§. I. *Officii divini publica perſolutio principaliter a Clericis peragitur ad ædificationem populi.* 380

§. II. *Intentio Eccleſiæ eſt, ut populus, præſertim diebus feſtis, divino Officio aſſiſtat.* 381

§. III. *Quantus fuerit olim Chriſtianorum, etiam Principum in frequentandis divinis Officiis fervor?* 382

§. IV. *Quâ ratione in Parochialibus Eccleſiis, in quibus Horæ Canonicæ quotidie publice perſolvi nequeunt, intentioni Eccleſiæ nihilominus ſatisfieri poſſit?* 384

CAPUT IV.

De Ritu, quo Horæ Canonicæ peragi debent.

§. I. *Quis Officii divini ritus præſcribere, aut mutare poſſit?* 386

§. II. *De Breviario Romano, quo hodie utimur; ejuſve emendatione.* 387

§. III. *Diverſitas particularium Eccleſiarum in Ritibus divini Officii, unitati Eccleſiæ non officit; & quem Ritum quiſque ſequi debeat?* 390

§. IV. *Cantum in divinis laudibus adhibere ritus eſt vetuſtiſſimus: & quæ ejus utilitas?* 391

§. V. *De cantu alternativo: & quæ ejus utilitas?* 392

§. VI. *De Muſica, muſicalibus Inſtrumentis, Muſicis, & Pueris Chori.* 393

§. VII. *An organa in divinis laudibus ſint aſſumenda? Et quid in illorum uſu obſervandum, aut cavendum?* 397

§. VIII. *Ritus eſt vetuſtiſſimus, & fini divini Officii plane conſonus, ut per diſtincta temporum intervalla recitetur.* 398

CAPUT V.

De externa reverentia in recitatione Horarum Canonicarum ſervanda.

§. I. *Rationes, quæ ſuadent, reverentiam exteriorem in divino Officio ſervandam eſſe.* 400

§. II. *Reverentia divino Officio debita exigit, ut eo durante abſtineatur a confabulationibus, riſibus, aliâque actione profanâ.* ibid.

§. III. *Reverentia divino Officio debita requirit in perſolventibus honeſtum atque gravem, eumque uniformem corporis ſitum.* 401

§. IV. *Reverentia divini Officii exigit, ut* diſtincte & tractim *illud perſolvatur.* 402

CAPUT VI.

Horæ Canonicæ *devote* perſolvendæ ſunt.

§. I. *Sola exterior reverentia in perſolutione Horarum Canonicarum non ſufficit, ſed neceſſaria eſt interior devotio.* 403

§. II. *Devotio exigit, ut cum quadam ſpirituali animi alacritate & gaudio Horæ Canonicæ perſolvantur, & ad eas ex motu Spiritus ſancti accedatur.* 404

§. III. *Devotio requirit, ut ad Horas Canonicas non accedatur ſpe lucri temporalis: & unde colligatur, quod aliquis principaliter intuitu lucri accedat?* 405

§. IV. *Quæ diſtractiones impediant, quominus quis debita cum* devotione *Horas Canonicas dicendus ſit recitare?* 407

§. V. *Remedia adverſus diſtractiones tempore Horarum Canonicarum.* 408

PARS SECUNDA.

De ſingulis Partibus Horarum Canonicarum:

CAPUT I.

De ſingulis partibus Officii nocturni.

§. I. DE *Verſu* Domine labia mea aperies, *&c. Et* Deus in adjutorium, *&c.* 410
§. II. *De* Gloria Patri, &c. *& ritu per verſum illum finiendi ſingulos Pſalmos.* 411
§. III. *De Alleluja.* 412
§. IV. *De Invitatorio.* ibid.
§. V. *De Hymnis.* 413
§. VI. *De Antiphonis.* ibid.
§. VII. *De Pſalmis.* 414
§. VIII. *De Verſibus, Oratione Dominica, Abſolutione, & Benedictione.* 416
§. IX. *De Lectionibus.* 417
§. X. *De Reſponſoriis, & Hymno* Te Deum laudamus. 419

CAPUT II.

De Matutino, quod hodie *Laudes* dicitur, ejuſque partibus.

§. I. *An Laudes ſive Matutinum ſint Officium diſtinctum ab Officio nocturno, & an diſtinctis horis ſint recitandæ?* 420
§. II. *De Capitulis.* ibid.
§. III. *De* Precibus *ferialibus.* 421
§. IV. *De Oratione ſive Collecta, ac ritu quo recitatur.* 422

CAPUT III.

De quatuor minoribus Horis, Veſperis, & Completorio.

§. I. *De Prima.* 423
§. II. *De Tertia, Sexta, Nona, Veſperis, & Completorio.* 424

TRACTATUS

De Simonia circa Beneficia, Adminiſtrationem Sacramentorum, & celebrationem Miſſarum; item de Penſionibus Eccleſiaſticis.

PARS PRIMA.

De Simonia.

CAPUT I.

De malitia Simoniæ, & quâ ratione melius occurri poſſit palliis, quibus illud vitium tegitur.

§. I. O*Stenditur enormitas vitii Simoniæ.* 426
§. II. *Quare Eccleſia primis ſeculis magis contra Simoniacas Ordinationes, poſtremis vero magis contra Simoniacas Beneficiorum Collationes inſurrexerit?* 427
§. III. *Omni ætate Simonia diverſis fraudibus & fallaciis occulta, & palliata fuit.* 428
§. IV. *Quâ ratione fraudes ac technæ, quibus Simonia tegitur, ſecurius atque clarius detegi poſſint?* 429

CAPUT II.

Deteguntur varia Simoniacorum pallia.

§. I. *Dum pro jure ad proventus ſpirituali annexos aliquid datur vel accipitur, tum ipſum ſpirituale* gratis *non datur, nec accipitur.* 430

§. II. *Spiritualia gratis nec dantur, nec accipiuntur, dum pro illis obtinendis aut dandis, datur vel accipitur temporale per modum motivi.* 431

§. III. *Qui per munera amicitiam aut favorem alicujus directe vel indirecte ſibi conciliant, ut per illa gratiam Patroni obtineaut, non ſunt immunes a Simonia.* 432

§. IV. *Per Chriſti verba*, Gratis accepiſtis, gratis date, *detegitur Simonia, quæ ſub pallio* pietatis *contegitur.* 433

§. V. *Sæpe ſub pallio* redemptionis vexæ *latet Simonia.* 434

§. VI. *Sæpius committitur Simonia in exactione* jurium, *ut vocant, pro inſtitutione aut admiſſione ad poſſeſſionem.* 435

§. VII. *Epiſtola Honorii II. ad Epiſcopum & Clerum Leodienſem, quâ improbat pravam conſuetudinem exigendi pecunias a recipiendis ad poſſeſſiouem Beneficiorum.* 437

§. VIII. *Sæpe contegitur Simonia ſub ſpecie* gratitudinis. ibid.

§. IX. *Ex circumſtantiis, quæ hodiernas remunerationes comitari ſolent, oſtenditur, quod conſueverit ſub illis latere turpis Simonia.* 438

CAPUT III.

De triplici munere, cujus interventu Simonia committitur.

§. I. *Oſtenditur tria eſſe munera, quorum interventione Simonia contrahitur.* 440

§. II. *Quinam incurrant vitium Simoniæ per munus* A MANU? ibid.

§. III. *Quandonam committatur Simonia per munus* A LINGUA? 441

§. IV. *An ſemper ſit Simoniacum Beneficium ad preces, vel ad commendationem alicujus conferre, vel obtinere?* 442

§. V. *Quandonam committatur Simonia per munus* AB OBSEQUIO? ibid.

CAPUT IV.

De Simonia Confidentiæ.

§. I. *Quid de hac ſpecie Simoniæ edixerit Pius V.?* 443

§. II. *Quid circa Simoniam Confidentiæ decreverint Concilia?* 445

§. III. *Quæ ſpecialiter ſint ſtatuta ad probandum & detegendum Simoniam Confidentiæ.* ibid.

§. IV. *Concluſiones aliquæ ex allegatis hoc capite Pontificum ac Conciliorum Decretis eductæ.* 446

CAPUT V.

De Simonia in adminiſtratione Sacramentorum.

§. I. *Omnis pactio & actio in adminiſtratione Sacramentorum, tamquam de Simonia valde ſuſpecta, per Canones reprobata eſt.* 448

§. II. *Quid in* ultro *oblatis in adminiſtratione Sacramentorum a miniſtris cavendum ſit?* 449

§. III. *Qui Sacramenta adminiſtrant, ut vita neceſſaria accipiant, non omnino ab affectu Simoniaco ſunt immunes.* 450

§. IV. *Nec rationi, nec ſacris Canonibus conſonat, quod oblata in adminiſtratione Sacramentorum in Parochorum* competentiam *imputentur.* 452

CAPUT VI.

De oblationibus inter Miſſarum ſolemnia.

Quo ſpiritu fieri & recipi debeant: quâ ratione in earum receptione Simonia, vel ejus ſuſpicio intervenire poſſit; & quomodo ex illis hodiernum Sacrorum honorarium profluxerit?

§. I. *Uſus oblationum inter Miſſarum ſolemnia a temporibus Apoſtolorum ad noſtra hæc tempora in Eccleſia obſervatus oſtenditur; & quid circa earum materiam mutatum ſit?* 455

§. II. *Quo ſpiritu oblationes a populo fieri, & a Sacerdotibus recipi debeant?* 457

§. III. *Eccleſia conſuevit ſpecialiter inter Miſſarum ſolemnia* offerentium *memoriam face-*

facere, atque publicorum peccatorum oblationes rejicere. 458
§. IV. *Quomodo ſenſim in locum oblationum ſucceſſerit hodiernum* Sacrorum honorarium? 460

CAPUT VII.

De hodierno Miſſarum Honorario.

Quo ſpiritu offerri & ſuſcipi debeat? Quænam receptionem illius de turpi quæſtu, aut Simonia ſuſpectam reddant? Et quam pernicioſi abuſus illi veniant adſcribendi?

§. I. *Quo animo a fidelibus Miſſarum Honorarium Sacerdotibus ſit offerendum?* 461
§. II. *Nonnulli per Honorarii dationem faciunt Miſſæ Sacrificium ſuæ ſubſervire pigritiæ & ſuperbiæ, quo maxima Sacrificio irreverentia infertur.* 462
§. III. *Sollicite cavendum ne pro ſacroſancto Miſſæ Sacrificio honorarium, aliudve temporale* exigatur. 463
§. IV. *Quam pernicioſam ideam de Honorario Sacrorum aliqui recentiores Auctores imprimant; & quæ idea de Honorario illo ſit formanda?* 464
§. V. *Summopere cavendum Sacerdotibus, ne intuitu Honorarii Sacrificium offerant.* 465
§. VI. *Quinam cenſendi ſint lucrum aut quæſtum ex Sacrificio Miſſæ quærere?* 466
§. VII. *Plane indignum eſt, quod Miſſæ Sacrificium ſubſerviat victus acquirendo.* 467
§. VIII. *Ex eo quod Miſſæ Sacrificium ſubſerviat vitæ neceſſariis acquirendis, natum eſt fieri, ut illud modo mercenario tractetur.* 468
§. IX. *Ex taxatione ſtipendiorum, quæ a Sacerdotibus nonnullis hodie fieri ſolet, intelligi poteſt quantopere Miſſæ Sacrificium occaſione Honorarii contaminetur & profanetur.* 470
§. X. *Occaſione hodierni Miſſarum honorarii natum eſt contingere, ut plures indigne ad Sacrificium Altaris accedant.* 471
§. XI. *Occaſione hodierni ſtipendii fit, ut plures ad Sacerdotium ex humano affectu aſcendant.* 472
§. XII. *Epiſcopis incumbit tollere ea, quæ circa Sacrificium Miſſæ turpem quæſtum ſapiunt, eaque ſtatuere, quæ ei debitum honorem & cultum concilient; hiſque Epiſcoporum Decretis Regulares quantumvis exempti obedire tenentur.* 475
§. XIII. *Efficax remedium, quo mercenarius modus, qui circa celebrationem Miſſarum occaſione Honorarii invaluit, extirpetur, eſt, ut ad ſacros Ordines non aſſumantur, de quibus fundata ſit conjectura, quod ad illos accedunt, ut ex celebratione Miſſarum ſibi, vel Communitati temporalia quærantur.* 477
§. XIV. *Proponuntur varia remedia, quibus occurratur incommodis, quæ ex ſtipendiis Miſſarum nata ſunt oriri.* 479

CAPUT VIII.

De Simonia & turpi quæſtu in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ vitando.

§. I. *Intuitu alicujus rei temporalis Pœnitenti reconciliationem impertiri, horribilis ſemper judicata fuit Simonia.* 482
§. II. *Confeſſarii, qui munera aut favorem aliquem a Pœnitentibus accipiunt, aut ſperant, facili poteſtate ſibi datâ abutuntur.* ibid.
§. III. *Multa incommoda nata ſunt ſequi, ex eo quod Sacerdotes vivere debeant ex illis, quæ a Pœnitentibus offeruntur.* 484
§. IV. *Summopere cavendum, ne ex pœnitentiis ſeu ſatisfactionibus injunctis, Confeſſarii lucrum quærant.* 486

CAPUT IX.

De vitio acceptionis perſonarum in collatione Beneficiorum.

§. I. *Quandonam in collatione Beneficiorum committatur acceptio perſonarum; & quæ ſit hujus vitii cum vitio Simoniæ affinitas?* 486
§. II. *Quid in collatione Beneficiorum juſtitia diſtributiva attendi jubeat?* 487
§. III. *An ſine violatione juſtitiæ diſtributivæ Beneficio Eccleſiaſtico præfici poſſit minus dignus, dum dignior haberi poteſt?* 488
§. IV. *Etiam Patroni laici non poſſunt citra*

tra violationem juſtitiæ diſtributivæ præſentare minus dignum, dum dignior haberi poteſt. 489
§. V. *Patroni, aliique Beneficiorum Collatores officio ſuo non ſatisfaciunt, eligendo digniorem inter illos, qui ſe præſentant, ſi digniorem non ſe offerentem præſentare poſſint.* ibid.
§. VI. *An Patroni, aut Collatores poſſint Beneficia Eccleſiaſtica ſine acceptione perſonarum conferre ſuis conſanguineis? Et quæ præcipue in ſimili collatione veniant attendenda?* 491
§. VII. *Unde gravitas vitii acceptionis perſonarum in collatione Beneficiorum deſumenda ſit?* 493
§. VIII. *Quid Patroni, & Collatores ante collationem attendere & agere debeant?* 494
§. IX. *Corollaria nonnulla ex his, quæ hoc Capite dicta ſunt.* 495

CAPUT X.

De obligatione dimittendi Beneficium Simoniace obtentum: & de diſpenſatione retinendi Beneficium taliter acquiſitum.

§. I. *Juſtiſſime Eccleſia privat Clericos Beneficiis, quæ per Simoniam obtinuerunt.* 497
§. II. *Etiam illi dimittere tenentur Beneficium, qui illud per Simoniam, quantumvis ipſis ignorantibus commiſſam, obtinuerunt.* 498
§. III. *Qui per Simoniam in Beneficia aut ſacros Ordines ſe intruſerunt, nequidem poſt actam pœnitentiam ad illa redire poſſunt.* 499
§. IV. *Oſtenditur, quam ægre Eccleſia a ſacris Canonibus contra Simoniacos editos recedat, & quæ in diſpenſatione attendenda?* 500

PARS SECUNDA.

De Penſionibus.

CAPUT I.

Quid ſit Penſio Eccleſiaſtica; & an illius in antiquitate reperiantur aliqua veſtigia?

§. I. *Traditur definitio Penſionis Eccleſiaſticæ, prout hodie in uſu eſt.* 503
§. II. *Referuntur quædam ex antiquitate exempla, in quibus Penſionis Eccleſiaſticæ veſtigium apparet.* ibid.
§. III. *Reflexiones aliquæ ad exempla §. præcedenti exhibita.* 504

CAPUT II.

Oſtenditur, quod Penſio Eccleſiaſtica ab illo accipi non debeat, qui vel ex Beneficio vel patrimonio vivere poteſt.

§. I. *Ex natura redituum Eccleſiaſticorum evincitur, quod perperam Penſio accipiatur ab illo, qui aliunde vivere poteſt.* 505
§. II. *Regulam circa Penſiones ex natura rerum Eccleſiæ deſumptam probavit, & propoſuit Concilium delectorum Prælatorum ſub Paulo III.* 506
§. III. *Sola Clerici indigentia non ſufficit, ut onus Penſionis Eccleſiæ imponatur; ſed inſuper merita in Eccleſiam, præſertim illam, quæ Penſione gravatur, requiruntur.* ibid.
§. IV. *Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt.* 507

CAPUT III.

Penſiones contrariæ ſunt ſacris Canonibus, & ideo ſine diſpenſatione haberi nequeunt; quæ ſine juſta cauſa data Penſionarios tutos non reddit.

§. I. *Oſtenditur Penſiones ſacris Canonibus contrariari.* 508
§. II. *Aſſignatio Penſionis diſpenſativæ facta, ut ſit licita, debet niti juſtâ cauſâ.* ibid.
§. III. *Quænam ex parte poſtulantis Penſionem expendenda veniant?* 509
§. IV. *Non ſemper tutos reddit Penſionarios obtenta, etiam a Pontifice, diſpenſatio.* ibid.

§. V.

Digitized by Google

§. V. *Poteſt contingere, ut juſta ſit Penſio ex parte imponentis & dantis, licet injuſta ſit ex parte petentis, & recipientis.* 511

CAPUT IV.

Utrum permutatio Beneficiorum ſit juſta cauſa petendæ Penſionis, præſertim dum Beneficia in proventibus ſunt inæqualia?

§. I. *Permutatio Beneficiorum ſacris Canonibus eſt contraria.* 512

§. II. *Utrum permutatio Beneficiorum interdum auctoritate Prælatorum licite fieri poſſit, & quæ conditiones requirantur.* 513

§. III. *An permutatio ſit juſta cauſa recipiendi Penſionem?* 514

§. IV. *Solo titulo inæqualitatis proventuum exigere Penſionem in permutatione Beneficiorum, illicitum eſt.* 515

CAPUT V.

Num reſignatio ſimplex, vel in favorem, ſit juſta cauſa recipiendi Penſionem?

§. I. *Sacri Canones volunt, ut quis Eccleſiam, cui ſemel eſt adſcriptus, ſine cauſa non deſerat.* 516

§. II. *Reſignationes in favorem cum clauſula*, non aliter, nec alias, *multis titulis contrariæ ſunt SS. Canonibus.* 518

§. III. *Permutantes & reſignantes debent in ſua permutatione, & reſignatione ſemper, quantum poſſibile eſt, digniorem eligere.* ibid.

§. IV. *Renuntiatio ſimplex, vel in favorem, non eſt juſta cauſa petendæ penſionis.* 519

CAPUT VI.

De Penſionibus *pacis cauſâ*.

§. I. *Exigere Penſionem, ut liti cedatur, illicitum eſt.* 520

§. II. *Frequenter incurritur Simonia ab eo, qui promittit Penſionem* pacis causâ. 521

§. III. *Occurritur objectioni, quæ petitur ex* Cap. 21. ;; De præbendis. ibid.

CAPUT VII.

De incommodis, quæ ex hodiernis Penſionibus oriuntur. Et an Synodus Tridentina eas probaverit? Quidque de illis Sanctus Carolus ſenſerit?

§. I. *Eadem pene incommoda oriuntur ex moderna Penſionum praxi, quæ ex Simonia.* 523

§. II. *Canonibus pluralitatem Beneficiorum vetantibus per penſionarios illuditur.* 524

§. III. *Propter Penſiones aſpirant plures ad Beneficia, qui nec Beneficio deſervire, imo nec in ſtatu Eccleſiaſtico vivere intendunt.* 525

§. IV. *Referuntur plura alia incommoda ex Penſionum praxi pullulantia.* 526

§. V. *Synodus Tridentina uſum Penſionum non approbavit.* ibid.

§. VI. *Proponitur quid circa Penſiones ſenſerit S. Carolus Borromæus.* 527

§. VII. *Reflexiones nonnullæ ſuper praxi S. Caroli in materia Penſionum.* 528

ZEGE-

Digitized by Google

ZEGERI BERNARDI

VAN-ESPEN

J. U. D. & SS. Can. Prof. Lovan.

DISSERTATIO

CANONICA

DE PECULIARITATE IN RELIGIONE

Et Simonia circa ingreſſum Religionis.

AD LECTOREM.

CUIPIAM de vita Fidelium rite inſtituenda tractanti hac noſtra ætate duo accidere ſolent : Si mores corruptos ad Evangelii & Canonum puritatem reducere ſtudeat, illico audit Reformator, Janſeniſta, *& ſi quid hiſce pejus. Si quis e Clero ſeculari quidpiam dicat vel ſcribat, quod Regulares concernit, mox illud ex imminuto erga Religioſos affectu dicere vel ſcribere judicatur.*

Rogatum te velim, benevole Lector, *ne altera harum opinionum animum tuum præoccupet, cum ad lectionem hujus mei libelli accingeris: nihil quippe, meo quidem judicio, Chriſtianæ veritati, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ magis inimicum iſtis præconceptis opinionibus. Neque enim advertunt, qui ejuſmodi*

di ſunt, quod SS. Patrum auctoritatem non parum imminuant, imo ſacroſanctos Eccleſiæ Canones, Pontificum Decretales, Conſtitutioneſque ejuſmodi præjudiciis pro magna parte inutiles & fruſtraneas reddant.

Ut recte de hac mea Diſſertatiuncula judicium feras; ex Evangelio, ex primæva Chriſtianorum vivendi norma, ex ſacris Eccleſiæ Canonibus, Pontificum Decretalibus judicium formes velim. Si tamen & animum ſcribentis introſpicere lubet, hic alius non eſt, quam ob oculos ponere, in prima quidem parte, quod Religioſæ Paupertatis voto omnis redituum vitalitiorum, ſimiliſve peculii qualiſcumque proprietas adverſetur: In altera vero parte, quo pacto in receptione ad ſtatum Religioſum Simoniæ labes contrahatur. Hæcque iterum eo fine, ut quæ pro munere meo ex Canonibus, & Hiſtoria Eccleſiaſtica (quæ præcipua ſtudii mei pars eſt) in adverſaria (a) *mea retuli, publico quoque bono conſecrarem. Quo fiat ut Regularium Directores & Seculares & Religioſi in compendio habeant, quid in duobus præfatis punctis cenſuerit purior Eccleſiæ ætas; quid etiamnum præcipiant Synodi; & quo tandem animas ſibi commiſſas hac in parte dirigant: ne quid in virgineo Eccleſiæ, hoc eſt illo Regularium, flore adulteretur.*

SCO-

(a) *Adverſaria*. Sunt viri eruditi, qui *genuinam* hujus vocis rationem a ſe ignorari fatentur: in ſenſu autem noſtri Auctoris complecti videtur varias reſponſiones, quibus confutavit nonnullos adverſarios, qui ejus Diſſertationem de *Peculiaritate in Religione, & Simonia circa ingreſſum Religionis* impugnaverant.

SCOPUS

PRIMÆ PARTIS

HUJUS DISSERTATIONIS.

PROPOSITUM mihi eſt in prima Diſſertationis parte ex verbis Chriſti, norma vivendi primorum Chriſtianorum, Religioſorum Regulis, necnon Conciliorum Decretis oſtendere, quod profeſſio Cœnobitarum ſeu Religioſorum in communi viventium neceſſario ſecum trahat omnimodam rerum temporalium, etiam quoad uſum, *in particulari abdicationem, & perfectam ac univerſalem rerum omnium* communionem.

Ex quibus facile oſtendero, quod in his, quæ ad dictam abdicationem aut communionem pertinent, nulla ſit penes Superiorem relaxandi poteſtas.

Hinc deinde conſectaneum eſſe monſtrabo, quod Religioſorum nemo quidquam in uſus *ſuos particulares, nec ex conſenſu quidem & dependenter a nutu Superioris, penes ſe aut tertium, ſeu etiam Superiorem, extra communionem reſervatum habere queat.*

Quo poſito non difficulter probavero quantopere ſolemni, quam Religioſi Deo fecerunt, ſponſioni adverſentur reditus illi vitalitii, quos vel ipſi Religioſi ſibi in actu Profeſſionis, aut eorum Parentes ad uſus ipſorum particulares *conſtituunt, aut reſervant; cæteraque omnia peculia, quæ* privatis uſibus alicujus *Religioſi a reliquis Monaſterii proventibus ſeparata tenentur.*

Ne vero morbum detegere & non adferre medelam videar, nonnulla ſuggerere conabor, quibus malo iſti tam a ſubditis, quam a Superioribus occurratur.

APPRO-

Digitized by Google

APPROBATIO.

HÆc Dissertatio Canonica Auctore clariſſimo Viro Domino ZEGERO BERNARDO VAN-ESPEN J. U. D. nihil continet fidei, aut bonis moribus adverſum; ſed in ea Auctor ſolidis rationibus ſanctiſſimum Cœnobitarum Inſtitutum primævo ſplendori reſtituere, & a labe, quam nimiâ Religioſæ Diſciplinæ relaxatione contraxerat, expurgare conatur. Optandum foret, ut eo in publicum a prælo prodeat fructu, quo ab Eccleſiaſticæ Diſciplinæ ſtudioſiſſimo zelatore ſcripta eſt affectu. Datum Bruxellæ 4. Julii 1684.

J. DE CUYPER *Can. Grad. Mechlin. Archiep. Bruxell. Librorum Cenſor.*

Digitized by Google

JURIS ECCLESIASTICI UNIVERSI.

DISSERTATIO CANONICA.

PARS PRIMA. DE VITIO PECULIARITATIS.

CAPUT PRIMUM.

De abſoluta rerum omnium temporalium in particulari abdicatione, & earum perfecta ſeu omnem particularitatem excludente communione, ad paupertatem Religioſam, & vitam Cœnobiticam neceſſariis.

§. I.

Ex verbis Chriſti & norma vivendi primorum Chriſtianorum oſtenditur, ad vitam Religioſam in communi neceſſaria eſſe abſoluta rerum omnium, etiam quoad utendi facultatem, in particulari abdicatio & perfecta earum communio.

VERBA, quibus Chriſtus voluntariæ paupertatis conſilium propoſuit, manifeſte oſtendunt, res omnes temporales abſolute ab eo, qui conſilii illius dederat eſſe obſervator, eſſe abdicandas; dicit enim: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus*: Matth. 19. verſ. 21. Ex quibus verbis patet, quod Chriſtus eam rerum abdicationem pro conſilii illius obſervatione requiſiverit, qualem facit is, qui ſimpliciter res ſuas *vendit*, & pretium earum, titulo *ſimplicis & abſolutæ donationis*, in pauperes transfert. Cum vero is, qui eo modo rebus ſuis ſe exuit, non tantum nudâ *proprietate*, ſed & omni *utendi facultate* ſe privet, & res ſuas non tantum *proprietate* tenus, ſed & *uſu* in alium transfundat; dubitari nequit, quin conſequenter Religioſus teneatur non tantum earum *proprietate*, verum & *uſu* ſimpliciter & abſolute ſeipſum privare, ut nihil in

in res temporales juris prætendat, ſed omnes ut ſimpliciter *alienas* conſideret, & tamquam *pauper* earum *uſum* in dies pro neceſſitate occurrente, de alterius liberalitate & benignitate expectet.

Ita conſilium intellexerunt primi illi Chriſtiani, quos ignis Spiritus ſancti illuminaverat, quoſque ut normam vitæ Cœnobiticæ ſeu Religioſorum in communi viventium, ſuo vivendi modo perfecte delinearent, Deus ordinavit; de quibus legitur: *Quotquot poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum*. Act. 4. verſ. 34. 35.

Nec tantum agros domoſque ſuas vendebant, & pretia eorum ſimpliciter & abſolute in Apoſtolorum poteſtatem transferebant, atque ita quomodo Evangelicæ paupertatis conſilium aſſumendum, ſic exemplo ſuo docuerunt; ſed & inſuper normam vitæ Cœnobiticæ ſeu Religioſorum in communi viventium, expreſſerunt; nimirum perfectiſſimam, quam ea vivendi diſciplina requirit, bonorum omnium communionem ſervando, dicente Scripturâ *Act.* cap. 4. verſ. 32. *Erant illis omnia communia*. Ne vero putaretur fuiſſe abſoluta rerum omnium communio quoad *proprietatem*, non quoad *uſum*, addit ſacer Textus *ibid.* verſ. 35. *Dividebatur ſingulis prout cuique opus erat*. Quo manifeſtum evadit, quod adeo omnia vellent *communia*, ut & *uſus* illorum omnium in tantum eſſet *communis*, ut ex illis *omnium* neceſſitatibus per Apoſtolos *indifferenter* provideretur: quo ulterius fiebat, quod ait Scriptura *ibid.* verſ. 34. *Neque enim quiſquam egens erat inter illos*.

§. II.

SS. Auguſtini, Benedicti, aliorumque Patrum regulas, deſcriptam §. anteriori abſolutam rerum abdicationem, & perfectam bonorum omnium communionem requirere oſtenditur.

Ex regulis, quas Cœnobitis ſeu Religioſis in communi viventibus Patres præſcripſerunt, manifeſtum eſt Evangelicam paupertatem ſecundum Chriſti expreſſionem, necnon bonorum omnium communionem in Actis Apoſtolorum tantopere laudatam, vitæ Cœnobiticæ eſſe neceſſarias; S. Auguſtinus Canonicorum Regularium, aliorumque Religioſorum legislator, inculcato gemino charitatis præcepto: „ Primum, inquit, *cap.* 1. *Regulæ*, ad quod in unum „ congregati eſtis, ut unanimes habitetis „ in domo, & ſit in vobis anima una & „ cor unum in Deo; & non dicatis ali„ quid *proprium*, ſed ſint vobis *omnia com„ munia*, & diſtribuatur unicuique veſtrûm „ a præpoſito veſtro victus & tegumentum, „ non æqualiter omnibus, quia non æqua„ liter valetis omnes, ſed potius unicuique „ ſicut opus fuerit. Sic enim legitur in „ Actis Apoſtolorum: *Quia erant illis „ omnia communia* „. Act. cap. 4. verſ. 32.

Voluit ergo S. Auguſtinus, ut omne *proprium* ſecundum Chriſti conſilium ſinguli in particulari abdicarent, & ut ad exemplum primorum Chriſtianorum perfecta *communio* a Fratribus obſervaretur.

Quam communionem ut clarius exprimeret, in eadem ſua Regula *cap.* 8. præcepit: "Ut cum quis ſuis filiis aut aliquâ „ neceſſitudine ad ſe pertinentibus in Mo„ naſterio conſtitutis, aliquam contulerit „ veſtem, ſive quodlibet aliud inter neceſ„ ſaria deputandum, non occulte accipia„ tur, ſed *ſit in poteſtate Præpoſiti, ut in „ rem communem redactum, cui neceſſe fue„ rit præbeatur* „. Ex quibus verbis intelligitur ſecundum S. Auguſtini præſcriptum, non tantum nudam *proprietatem*, ſed vel præcipue *uſum ipſum*, etiam eorum, quæ a parentibus pro neceſſariis uni ſuppeditantur, debere eſſe *communem*, ut ex illis *in commune redactis*, cui neceſſe fuerit præbeatur.

Auguſtino conſonat S. Benedictus, qui & ipſe abſolutam rerum abdicationem ſecundum Chriſti conſilium, & perfectam rerum communionem ad normam primorum Chriſtianorum, ſuis præſcripſit.

„ Ne quis, inquit *cap.* 33. *Reg.* præſu„ mat aliquid habere *proprium*, nullam „ omnino rem, neque Codices, neque Ta„ bulas, neque Graphium, ſed nihil omni„ no; quippe quibus nec corpora ſua, nec „ voluntates licet habere in propria pote„ ſtate: omnia vero neceſſaria a Patre ſpe„ rare Monaſterii, *omniaque omnibus ſint „ communia*; ut ſicut ſcriptum eſt, *nec „ quiſquam ſuum aliquid dicat, vel præſu„ mat* „.

Digitized by Google

„ *mat* „. Hæc Benedicti verba conficiunt non tantum *paupertatem* voluntariam juxta Chriſti conſilium, ſed & *communionem* bonorum, ad normam primorum Chriſtianorum ſancti Benedicti Inſtitutum profitentibus eſſe præſcriptam.

Quam communionis perfectionem in Actis Apoſtolorum tantopere laudatam clarius expreſſit, dum *cap.* 45. *Reg.* ſtatuit: „ Ut „ ſi a parentibus Religioſo quidquam directum fuerit, non præſumat ſuſcipere „ illud, niſi prius indicatum fuerit Abbati; quod ſi juſſerit ſuſcipi, in Abbatis „ ſit poteſtate, *cui illud jubeat dari*. Et „ *non contriſtetur Frater, cui forte directum* „ *fuerit*, ut non detur occaſio diabolo „.

Quo oſtendit non tantum *nudam proprietatem*, ſed *uſum* ipſum abdicandum & communicandum eſſe; quandoquidem etiam quæ a parentibus Religioſo fuere directa, ita in Abbatis velit eſſe poteſtate, ut neceſſitate etiam *alterius*, quam *ejus*, cui directa ſunt, impendi poſſint, ne *occaſio detur diabolo*: quæ occaſio merito timetur, ſi res ſemper detur *illi*, ad quem a parentibus fuit directa; quia ipſi facile incideret, ſibi fore rem illam impenſam tamquam ex voluntate parentum *ſibi magis* quam *alteri* debitam; adeoque in rem illam *ſibi præ aliis* de communitate, ſaltem quoad *uſum* jus aliquod ſupereſſe.

Quinimo ſi credamus Dionyſio Carthuſiano, voluit ſanctus Benedictus; ut res a parentibus alicui Religioſo deſtinata, potius *alterius*, quam ejus, ad cujus *uſum* donata eſt, neceſſitati impendatur. „ Rurſus ex „ hoc (ait *in tract. De Reformat. clauſt.* „ *art.* 14.) quod rem alicui Monacho „ miſſam voluit S. Benedictus potius *alteri* „ dari, quam *illi*, concluditur quam ſerioſe & integre volebat omnem a ſuis pro- „ prietatem, *peculiumque* excludere „. Binis hiſce SS. Auguſtini & Benedicti Regulis, quibus non olim tantum, ſed & hodie pene univerſus Religioſorum Ordo vivit, non antiquæ ſolum Religioſorum Regulæ (quas in concordiam ſuam Benedictus Abbas Anianus retulit) ſed & recentiores conſentiunt; niſi quod in his nonnulla, quibus occurratur prætextibus vitio proprietatis palliando, aut perfectioni communionis impediendæ noviter inventis, adjiciantur.

§. III.

Synodus Tridentina abdicationem & communionem Regularibus ſervandas proponit.

SYnodus Tridentina non ignorans quantum ex Monaſteriis pie inſtitutis & recte adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris atque utilitatis oriatur, admodum deſideravit, ut vetus & regularis diſciplina, ubi collapſa erat, inſtauraretur. Ad quod neceſſarium eſſe cenſuit, ut Regulares tam viri quam mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant & componant; atque in primis, ut eſſentialia ſuæ profeſſionis vota obedientiæ, *paupertatis*, & caſtitatis fideliter obſervent, *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Regularibus*.

Ut voro ſubſtantialia vota in omnibus Cœnobiis veraciter obſerventur, plurimum confert, inquit Synodus Mechlinienſis anno 1570. *tit. De Regul. cap.* 1. *ſi ea auferantur, quæ proprietati totius Religionis pernicioſæ peſti occaſionem & fomenta ſubminiſtrant*. Quapropter Concilium Tridentinum ut prædictum Decretum, quo præcipit, ut omnes Regulares ad Regulæ, quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant; atque in primis quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem ut Obedientiæ, *Paupertatis*, & Caſtitatis .... necnon ad communem vitam pertinentia fideliter obſervent; ut, inquam, hoc Decretum facilius obſervaretur, ſpeciale ad extirpationem *proprietatis* Decretum immediate ſubjungit. Quo Decreto abſolutam rerum abdicationem, ac perfectam earum communionem juxta normam vivendi primorum Chriſtianorum, atque Regularum præſcriptum, manifeſte expreſſas videmus; præſertim ſi eidem Decreto conjungamus ejuſdem declarationem ſeu expoſitionem per Clementem VIII. editam (*in Conſt. quæ incipit:* Nullus omnino *69. in Bullario Romano*) & per plures Pontifices confirmatam & innovatam.

Nemini Regularium (ait Synodus Trident. *Seſſ.* 25. *cap.* 2. *De Regularib.*) *tam virorum quam mulierum liceat bona mobilia vel immobilia cujuſcumque qualitatis fue-*

 rint,

rint, ſive ut magis ſpecifice exponit Clemens VIII. *pecuniam*, *proventus*, *cenſus*, *eleemoſynam* retinere; *etiam quovis modo ab eis acquiſita*; id eſt, ſecundum Clementem, *ſive ex concionibus*, *ſive ex lectionibus*, *aut pro miſſis tam in propria Eccleſia quam ubicumque celebrandis*, *alioque ipſorum juſto labore*, *& cauſa*, *& quocumque nomine acquiſita*, *etiamſi ſubſidia conſanguineorum aut piorum largitiones*, *legata aut donationes fuerint*.

Sequitur in Decreto Concilii: *tamquam propria*, *aut etiam nomine Conventus poſſidere vel tenere:* quibus verbis non tantum prohibetur prædictorum bonorum *dominium*, ſed eorum *poſſeſſio*, imo & *detentio*; idque non tantum *nomine proprio*, ſed & *nomine Conventus*; id eſt, ne quidem de *conſenſu Superioris*, ut declarat Clemens VIII. in verbis, *Nulla quorumcumque Superiorum diſpenſatio*, *nulla licentia*, *quantum ad bona mobilia vel immobilia fratres excuſare poſſit*, *quominus culpæ & pœnæ ab ejuſdem Concilii Decreto impoſitæ*, *& ipſo facto incurrendæ*, *obnoxii ſint: etiamſi Superiores aſſeverarent ſe ejuſmodi diſpenſationes aut licentias concedere poſſe: quibus in ea re fidem minime adhiberi volumus*.

Sed ſtatim, inquit Concilium, *ea Superiori tradantur*, *& Conventui incorporentur*. Non tantum ergo vult Synodus, ut Superiori *tradantur*, ſed inſuper, ut *Conventui incorporentur*; ſeu declarante Pontifice, *cum ceteris illius* (Conventus) *reditibus*, *pecuniis*, *ac proventibus confundantur*, *quo communis victus & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit*.

Nec deinceps, pergit Synodus, *liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere etiam ad uſumfructum*, *vel uſum*, *adminiſtrationem aut commendam:* Addidit Clemens: *etiam depoſiti aut cuſtodiæ nomine*.

Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum, *ſeu Conventuum*, ſubnectit Synodus, *ad ſolos Officiales eorumdem*, *ad nutum Superiorum amovibiles pertineat*. Clemens in ſua Conſtitutione declarat, nomine officialium non intelligi Superiores locorum, ſed tres miniſtros duntaxat, nempe *Exactorem*, *Depoſitarium*, & *Diſpenſatorem*.

Ex his evidenter apparet, Concilium Tridentinum pro debita voti paupertatis obſervantia, requiſiviſſe completiſſimam rerum omnium, cujuſcumque qualitatis & undecumque provenientium confuſionem; ut nullâ inter eas intercedente diſtinctione ex illis omnibus in unam maſſam conflatis, per Superiores uniuſcujuſque neceſſitati occurratur.

Rerum omnium adminiſtratione inſuper demandatâ ſolis officialibus a Superioribus deputandis, & ad nutum eorum amovibilibus, qui bona Monaſteriorum in utilitatem Conventuum debite adminiſtrantes, ea Superioribus pro uniuſcujuſque neceſſitate diſtribuenda, per ſe vel per alios itidem officiales, plene committerent. Atque ita expreſſam hìc videmus primorum Chriſtianorum in communi vivendi diſciplinam.

§. IV.

Oſtenditur ex Decretis particularium Conciliorum, *quod Synodus Trid. perfectam rerum communionem propoſuerit*.

PLurimum conducere ad aſſequendam genuinam Concilii Tridentini mentem ſeu ſententiam Decreta Conciliorum particularium, quæ paucis annis poſt dictum Concilium generale habita fuerunt, dubitari nequit: cum enim præfata Concilia pro debita executione Trid. Synodi convocata fuerint, non dubium, quin illorum Patres admodum ſolliciti fuerint, ut juxta mentem & ſententiam Patrum Concilii Trid. Decreta ſua formarent ac proponerent: neque multum difficile ipſis erat germanum ſenſum Concilii Trid. aſſequi, quia plerumque inter ipſos aderant, qui concipiendis Concilii Decretis operam impenderant: aut ſi tales inter ipſos præſentes non eſſent, erant tamen procul dubio plurimi ſuperſtites ex Concilio Trid. reduces, quos conſulere de Concilii ſententia, ſi forte de ea dubitabatur, erat perfacile.

Biennio poſt abſolutam Trid. Synodum habita Synodus Cameracenſis (cui plures Epiſcopi, & Doctores interfuere, qui Concilii Tridentini Decretis formandis & auctoritate, & doctrinâ fuerant ſuffragati) pro debita Synodi Tridentinæ executione, *Tit.* 8. *cap.* 10. decrevit: „ Ut omnis illa pecunia „ vel res, quam Monachus vel Monialis „ acquirere labore, ſive induſtriâ, ſive ami-

„ corum

„ eorum liberalitate, ſeu denique quâlibet „ aliâ occaſione poſſit, *Superiori tradatur;* „ ita ut ad nutum ejus *tamquam res communis* expendatur „.

Nullatenus proinde hæc Synodus dubitavit, quin mens Concilii Tridentini fuerit, ut perfecta inter Religioſos & Moniales eſſet rerum omnium *communio* & *confuſio*, ut omnes *indifferenter*, tamquam *communes* a Superioribus expendantur; nec alicui *particulari* jus aliquod, etiam quoad *uſum*, conſervetur.

Huic provinciali Concilio conſonat ejuſdem Provinciæ Synodus Diœceſana Audomarenſis, ſub R. D. J. Six. *Tit.* 17. *capite* 6. anno 1583. quæ præterquam quod eamdem rerum communionem clarioribus terminis expreſſerit, inſuper non pauca admodum utilia & notatu digniſſima pro hac materia propoſuit his verbis: „ Ex quo in „ oblivionem abiit exemplum in initio naſcentis Eccleſiæ in Ananiam & Saphiram „ editum, invaſit pleraque Monaſteria exitioſa rerum proprietas, ex diametro Monaſticæ profeſſioni contraria. Quare vigilent Præfecti & Præfectæ, ſi ſuæ ſuorumque ſaluti conſultum velint, ut extermi„netur hæc peſtis: curentque ut ablatis ab „ omnibus, iis omnibus rebus, quas ut proprias poſſident, victus & veſtitus, ceteraque vitæ neceſſaria æqualiter omnibus, „ pro indigentiæ uniuſcujuſque neceſſitate, „ & Monaſterii facultate, placide ac beni„gne *ex communi Monaſterii theſauro ac penu* ſubminiſtrentur, non pecuniis æſtimata ac compenſata, ſed *ipſis rerum ſpeciebus præſentia*. Id enim eis in virtute „ ſanctæ obedientiæ Dei loco præcipimus: „ *nec aliud præcipimus, quam id quod Superiores quidem ex officio prorſus curare tenentur, nullâ ipſis relictâ diſpenſandi facultate; Religioſi vero ex ea, quam Deo fecerunt, ſponſione obſervare*. Uſque adeo „ enim abdicatio proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis, annexa eſt regulæ Monachali, ut contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indulgere, *Cap. Cum ad Monaſterium* ꝟ *De ſtatu Monachorum*. Quare aboleatur ea conſuetudo, „ quâ conſueverunt Superiores Religioſis ſingulis annuam numerare aut permittere „ penſionem, atque redimere neceſſaria vitæ eorum: nec alicui pecunia permittatur, niſi pro injuncta a Prælato adminiſtratione; ſed *prorſus omnia in communem uſum convertantur*, ita ut impleatur „ a Religioſis, quod ſibi imitandum ſumpſerunt, & ad *quod religione ſempiternâ ſe obligarunt* (*non poteſt res iſta inculcari ſatis*) illud primitivæ Eccleſiæ: „ *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia ... dividebatur autem ſingulis prout cuique opus erat* „. Act. cap. 4. 20. 32. & 35.

Primo, ex hoc Decreto docemur ea omnia, quæ pro abſoluta abdicatione & omnium rerum communione hæc Synodus conformiter Synodo Trid. & Provinciali Cameracenſi propoſuit, non eſſe juris mere poſitivi, quæ proinde Religioſos hujus Diœceſis ad ſummum concernerent, aut lapſu temporis mutari poſſent: *ſed talia, quæ Religioſi ex ea, quam Deo fecerunt, ſponſione, obſervare tenentur*.

Secundo, nos docet eadem Synodus, quod nulla Superioribus in his *diſpenſandi ſit relicta facultas*.

Tertio, ex ipſa intelligimus, quod *religione ſempiternâ ſeſe obligent Religioſi ad ſervandam illam perfectam rerum communionem, quam primos Chriſtianos ſervaſſe Acta Apoſtolorum teſtantur*.

Denique eâdem inſtruimur: quod *non poſſit res iſta inculcari ſatis*, nimirum quod Religioſi ad eam perfectam rerum communionem ſervandam religione ſempiternâ ſeſe obligaverint. Hæc occaſione iſtius Synodi Audomarenſis.

Perfectiſſimam rerum communionem a Synodo Tridentina Religioſis præceptam fuiſſe, probat & ipſa Synodus Provincialis Mechlinienſis anno 1570. itidem pro debita Concilii Trid. executione congregata, dum *Tit. De Regular. cap.* 1. ſtatuit: „ *Ut nulli Regulares penſiones vitales, aut reditus perpetuos permittantur recipere, neque liceat eis ratione officiorum vel miniſteriorum pecuniam corradere aut conſervare, etiamſi in pios uſus convertere velint;* ſed omnia in communem uſum „ convertantur „.

Aliæ quoque Synodi eumdem in finem, ac

ac ſub idem pene tempus celebratæ pariformiter ſtatuerunt, quod nulli Regulari liceat bona ſive mobilia, ſive immobilia undecumque acquiſita, tamquam *propria*, aut *nomine Conventus*, poſſidere; ſed ſtatim Superioribus eſſe tradenda, ut *in commune* conferantur, & *Conventui incorporentur*.

Statuunt inſuper, ne Superiori liceat alicui Religioſo *non officiario* bona ſtabilia ad uſumfructum, vel uſum, vel adminiſtrationem, vel commendam committere; ſed tantum alicui tamquam *Officiario* ad tempus rei adminiſtrationem concedere, *non in ſuam*, *ſed Monaſterii utilitatem*.

Ex quibus omnibus facile intelligitur, illorum Conciliorum Patres non dubitaſſe, quin mens Concilii eſſet, ut juxta *Regulæ præſcriptum* Religioſi abſolute & ſimpliciter, etiam quoad *utendi facultatem*, rebus omnibus in particulari renuntiarent, necnon eorum, quæ ipſis undecumque obveniunt, *perfecta* & *completa* eſſet *communio* & *confuſio*; ut ex iis omnium indiſcriminatim neceſſitati per Superiores ſuccurratur; ac per conſequens non *hujus* potius, quam *alterius uſibus* rei alicujus fiat reſervatio, ut verificari queat illud primorum Chriſtianorum, *Act.* cap. 4. verſ. 32. *Sed erant illis omnia communia*.

COROLLARIUM I.

Ex doctrina hactenus tradita conſectaneum eſt, peccare contra votum paupertatis illos, qui rem quamcumque ita ſibi volunt eſſe propriam, ut aliis nolint eſſe communem.

EX dictis conſtat, quod & ipſa Chriſti verba, quibus paupertatis Evangelicæ conſilium propoſuit, & primorum Chriſtianorum vivendi diſciplina, exigant, res omnes temporales ab eo, qui *iſtud paupertatis* conſilium, & primorum Chriſtianorum vitæ normam profitetur, ita ſimpliciter eſſe deſerendas, ac ſi in *pauperes* eſſent translatæ. Inſuper conſtat neceſſarium eſſe, ut in tantum earum *proprietate* & *uſu* ſeſe exuat, aliiſque diſtribuenda committat, ut nihil in rebus a ſe collatis *ſibi* præ *aliis* reſervet; ſed cum reliquis de communitate tamquam *pauper* pro diſpenſantium benignitate, pro neceſſitate occurrente *neceſſaria* in dies expectet.

Hujuſmodi rerum abdicationem per Conſtitutiones Religioſorum, præſertim SS. Auguſtini & Benedicti, ſimiliter præſcribi oſtenſum eſt.

Eamdem omnimodam bonorum *abdicationem*, rerumque abſolutam *communionem*, ut collapſa Religioſa diſciplina reſtitueretur, a Synodo Trid. præceptam eſſe, non minus evidenter ex ipſius Decreto, accedente præſertim Pontificum, ac Conciliorum Provincialium declaratione, comprobavimus.

Ex quibus conſequitur, quod is, qui voto paupertatis ſe obſtringit, & vitam cœnobiticam inſtituit, omnia ſua ſive mobilia, ſive immobilia, ſive quæ ipſo profeſſionis tempore poſſidet, aut poſtmodum undecumque, aut quavis ex cauſa acquiſivit, abdicare teneatur, eaque omnia ita alterius liberæ committere diſpoſitioni, ut ſi illi viſum fuerit, *in aliorum uſum diſpenſet*, atque illa tamquam plane *aliena* habeat, neque ut *ſibi* magis quam *aliis debita*, unquam conſideret. Hinc illud Baſilii *Conſtit. Monaſt. cap.* 18. *Hi perfecte rerum omnium paupertatem tenent, in quibus nihil proprium cujuſquam ſit, ſed communia omnium omnia.*

Si igitur rem quamcumque etiam minimam eo modo abdicari, & in commune redigi nolit, non primorum fidelium (qui a perfecta vitæ communione in Actis Apoſtolorum laudantur) ſed potius Ananiæ & Saphiræ imitator conſtituitur, dum ut hic ſimiliter Spiritui ſancto mentiri convincitur; nimirum Evangelicam & abſolutam paupertatem amplecti ſimulans, & interim partem aliquam pretii, vel rerum, quam *aliis non vult* eſſe communem, ſibi reſervans.

Quapropter Religioſorum Patres ſollicite admodum cautum voluerunt, ne rem vel minimam Religioſus ſibi peculiarem vendicet. Unde monet Synodus Provincialis Cameracenſis Religioſos & Moniales anno 1565. *tit.* 18. *cap.* 9. *Ut caveant, ne quid pecuniæ aut alterius rei ſibi ita retineant, ut communitati nolint eſſe commune.*

Neque ab Anania & Saphira ſe ſeparant Religioſi, ſi omnia quidem, quæ habent, aut quocumque modo obveniunt, Superioris aut alterius cuſtodiæ committant, *nolentes* interim abſolute eſſe *communia*, ſed *uſi-*

bus

Digitized by Google

bus ſuis privatis reſervatâ & impenſa: nec enim Ananiæ & Saphiræ peccatum tam in *actuali* reſervatione & retentione partis pretii conſiſtebat, quam in *partis illius*, quam *nolebant* eſſe *communem*, defraudatione: nec etiam ipſos procul dubio ut adminiſtrationem aut cuſtodiam, ſed ut *uſum* ejus ſibi *ſpecialem* haberent, tenebat ſollicitudo: nemo ſiquidem dubitat, quin facile totum agri venditi pretium Apoſtolorum cuſtodiæ & adminiſtrationi confidere voluiſſent, modo partem in *uſum ſuum particularem* ab Apoſtolis reſervandam pro certo habuiſſent.

Quare notat Petrus a S. Audomaro alias a Walloncapelle, Inſtituti S. Benedicti in Monaſterio Montis S. Winoci Monachus & Prior, *lib.* 2. *Inſtitut. Monaſt. cap.* 20. „ Parum admodum referre, an apud ſe, *an* „ *apud alium*, etiam *Priorem ſuum* ha„ beant Religioſi; modo *aliqud ratione* „ *ipſorum ſit* „.

Affectu proinde *proprietatem* retinet, & in animo coram Deo *proprietarius*, & voti violator conſtituitur Religioſus quicumque res omnes cujuſvis qualitatis & undecumque ſibi obvenientes, non reſignat pleno affectu & effectu; non voce tantum, ſed corde & voce ſimul; eaſque ita non vult eſſe *communes*, ut nihil in eis *ſibi præ reliquis* de communitate, etiam *ſolo affectu* reſervet aut vendicet: ſed ut illæ *omni tempore ad nutum Superioris*, quemadmodum reliqua Monaſterii bona, neceſſitati aliorum Fratrum impendantur, animo vere paratus & omnino contentus ſit, oportet.

Hanc animi conſtitutionem in Religioſis requiri, ut ſe a peſtifero illo *proprietatis* vitio expurgent, mecum etiam illi, qui plus juſto hac in parte indulgent, facile agnoſcunt. Vereor tamen ſi Religioſi, qui reditus vitalitios, pecunias, aliaſque res a parentibus datas, vel aliunde obtentas, ſibi vel apud Superiores, aut tertium quempiam de Superioris conſenſu reſervant: vereor, inquam, ne multi inveniantur, qui ſi ex ſincero cordis affectu ſe examinarent, vitio *proprietatis* ſe infectos eſſe intelligerent. Ipſi quoque Superiores, ſi ea diligenter adhiberent remedia, quæ ad detegendum *proprietatis* vitium, tum eorum Patres in Regulis ſuis, tum alii viri pietate & ſanctitate illuſtres ſæpius ſuggeſſerunt, non raro experirentur plurimos inter eos, qui totalem & ſinceram *exterius* præ ſe ferunt rerum abdicationem, inveniri, qui voce quidem illam profitentur, ſed corde & affectu a *proprietate* totaliter non recedunt: quod ex iis, quæ ſubjicimus, facile quiſque judicare poterit.

A P P E N D I X

Ad præcedens Corollarium.

E quibus dignoſci poſſit, num Religioſus quiſpiam laboret vitio proprietatis, aut ſimulata ſit omnia abdicandi, & in communionem redigendi promptitudo.

Voluntas humana variis & diverſis paſſionibus pro diverſitate amoris fertur & movetur juxta illud Auguſtini in ſuis Confeſſionibus: *Pondus meum amor meus, eo feror quocumque feror.* Unde enim timor rei amittendæ, niſi ex amore eam habendi & retinendi? Unde aviditas adipiſcendi, niſi ex amore aſſequendi rem, quam non habemus? Unde cura & anxietas conſervandi, niſi ex affectu erga rem, quam poſſidemus? Et ſic de reliquis motionibus animæ ratiocinando, omnium radicem ſolum amorem eſſe deprehendemus. Hinc illud S. Bernardi *Serm.* 2. *in Quadrageſ. n.*3. *Attende ſolerter quod diligas, quid metuas, unde gaudeas, aut contriſteris, & ſub habitu Religionis animum ſecularem, ſub pannis converſionis invenies cor perverſum: totum enim cor in his quatuor affectionibus eſt.*

Si itaque Religioſus ſcire deſideret, an affectus *proprietatis* in corde ſuo non hæreat; convenit ut ſedulo & diligenter animæ motus, qui occaſione ablationis aut denegationis ipſius rei temporalis, aut ob ejus præſentiam & conſervationem in ipſo oriuntur, examinet. Si enim v. g. ex Superiore reditum vitalitium, aut rem aliam undecumque profectam, apud ſe depoſitam in *communem* Monaſterii *uſum* convertere volente, Religioſus doleat aut triſtetur (intelligo affectus doloris & triſtitiæ voluntarios) ſignum eſt, quod *affectum* omnem erga rem illam non depoſuerit, nec rem illam ſincere & ex animi ſententia in communitatem tranſtulerit.

Si ulterius murmurare, aut Superiori reſiſtere

ſtere incipiat, evidentius, ſe *affectu* ſaltem, *proprietarium* oſtendet.

Suſpectus quoque retentæ proprietatis reddetur, ſi *major* ſit *rem illam*, quam *reliquas* de communitate, *conſervandi cura*: ſi enim illam ut *communem* aſpiceret, non major foret circa eam, quam circa cetera communitatis bona affectus, & per conſequens nec major conſervandi ſollicitudo.

Sunt alii, qui res aut peculia a ſe apud Superiorem aut tertium quempiam depoſita, tamquam *ſibi* magis, quam *aliis* de communitate *debita* petunt, nec ſibi ſine injuſtitia negari poſſe putant. Hinc computantes quantum ſibi pecuniæ apud depoſitarium reſtet, libere victualia aut res alias credito comparant, credentes pecuniam depoſitam *ſibi juſte denegari non poſſe*. Quo agendi modo ſeipſos convincunt, ſe ex animo rem illam in communitatem non ſic tranſtuliſſe, quin *ſibi plus juris* in illam, *quam reliquis* de communitate putent reſervatum.

Inveniuntur & alii, qui omnia ſua quidem in communitatem tranſtuliſſe, & Superioris diſpoſitioni permiſiſſe exterius palam profitentur; & tamen cum Superiore computationem inſtituunt, dicendo: *Tres nuper ſolidos* v.g. *Paternitati veſtræ tradidi*, *unum recepi*, *adhuc duo ſuperſunt*. Quæ computatio non obſcure animum de proprietatis affectu ſuſpectum reddit: ſi enim ſincera eorum fuiſſet in communitatem translatio, & Superiori pro nutu de illis diſponendi data ex animo facultas, non magis de illis, quam de reliquis bonis communitatis, quorum diſpenſatio æquo & juſto Superiorum committitur arbitrio, calculum inirent.

Denique non multum ab his diſtare videntur, qui ſollicitant parentes aut amicos ſuos, ut aliquid ab iis accipiant, non ſollicitaturi ſi re illâ ſe pro libitu uti non poſſe, ſed in commune redigendam præſcirent; quo oſtendunt *ſibi ſolis*, non *communitati* eam procurare.

Hæc & ſimilia ſi ſerio perpenderent Religioſi, qui penes ſe vel apud tertium, aut etiam penes Superiorem pecuniam, aliaſque res retinent; vereor ne fateri cogerentur verum eſſe, quod pridem in Conventu generali Canonicorum Regularium quidam ejuſdem Inſtituti Canonicus in ſua contra proprietarios concione his verbis dicebat: „ Contra prædicta omnia adhuc inſtant „ proprietatis cultores, dicentes: Quod habemus, *proprium* dici non debet, quia „ ad *nutum* ſemper manet *Prælati*, qui *revocare*, & in *communem uſum*, *quandocumque voluerit*, *illud convertere poteſt*; „ nec eſt dicenda proprietas, ubi *ad reſignandum prompta fuerit voluntas*. Utinam ii verum dicerent, & ex cordis ſententia loquerentur! Sed *mentitur iniquitas ſibi*; ſola *ablatio* monſtraret, *quo affectu* poſſident. Quod ſi etiam jubente „ Prælato reſignent, non eſt reſignatio vera, ubi actioni voluntas non concordat. „ *Æſtimo admodum paucos reperiri*, *qui* „ *res ſuas tranquille ſinerent in communem* „ *uſum refundi* „. In libro, cui tit. *Reg. S. Aug. cum Conſtit. Canonicorum Regular. Capituli Windeſ. &c.* impreſſo *Ultrajecti* anno 1553.

Ut vero nec Superiores venenoſus hic *proprietatis* affectus lateat, eumque cognitum ex cordibus ſubditorum radicitus evellant, admodum conveniens eſt, ut res, quæ a parentibus Religioſo directa fuerit (idem eſto judicium de rebus aliunde aut alia de cauſa obvenientibus) ſubinde *alterius* quam *ejus*, *cui directa fuerit*, neceſſitati impendatur; ita enim fiet, ut affectus proprietatis in animo iſtius hærens, exterius prodatur: non enim ſine dolore amittitur, quod cum amore poſſidetur.

Dolor vero triſtitiæ, quin & murmurationis, aut contradictionis facile cauſa erit: quo fiet, ut non difficulter Superior agnoſcat minus ſinceram multorum proteſtationem, quâ toties proteſtantur ſe omnia tranſtuliſſe in *uſum communitatis*, & nihil poſſidere, niſi *dependenter a nutu Superioris*.

Hanc piam tentandi praxim inter Canonicos Regulares uſitatam fuiſſe, ex eorum Conſtitutionibus intelligimus: „ Quod ſi „ alicui noſtrûm, veſtis aut cultellus, aut „ aliud quid miſſum fuerit, ad Priorem deferatur, *& ex bona conſuetudine non ei*, „ *cui miſſum eſt*, *ſed alii potius detur* „. *Parte* 2. *cap.* 7. *Conſtit. Capituli Windeſ.*

Si inſuper Monaſteriorum Superiores nonnumquam paterno affectu tentarent hujuſmodi peculiorum poſſeſſores per actualem illorum ablationem, eorumque in communem uſum redactionem, non raro intelligerent ve-

Digitized by Google

veriſſimum eſſe, quod de ſimili proteſtatione & annua reſignatione ad manus Superiorum (quæ in quibuſdam Monaſteriis etiam cum annua alicujus ſchedulæ exhibitione fieri ſolet) dixit Petrus a S. Audomaro *Inſtit. Monaſt. lib.* 2. *cap.* 18. „ Sed, inquit, dicent peculiorum poſſeſſores, ſe „ pecuniis vel aliis conceſſis vel datis non „ *affici* tamquam *propriis*, quin *paratos* eſſe „ *omnia reſignare*, Prælatis exigentibus, in „ quorum poteſtate omnia, quæ penes ſe „ ſunt, eſſe aſſerunt. In cujus proteſtationem ſingulis annis exhibent ſchedulam continentem quæcumque habent ſuo uſui deputata. Verum ſplendide mentitur iniquitas ſibi. Hoc unico argumento probare velim eos taxatam pecuniam, & alia „ *proprietatis affectu* hactenus poſſediſſe, quod „ noluerint, Epiſcopis & Prælatis ſuis exigentibus, preſſi etiam per Profeſſionis & „ Regulæ ſuæ obligationem, imo per Concilii Generalis Decreta, cedere reſignationi. „ Quinimo totis conatibus repugnarunt „. „ En quomodo noverunt in *Abbatis poteſtate* omnia eſſe debere, & parati ſint „ illi exigenti omnia tradere. Velamen eſt „ iniquitatis exhibita illa ſchedula, & ficta „ proteſtatio, ac proinde ſumma impudentia eſt eorum, qui hâc ratione a *proprietatis* vitio ſeſe defendunt. Sepulchra foris „ dealbata, intus autem plena oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitiâ „.

Merito proinde invigilant Monaſteriorum Præfecti, ut ſubinde per rerum ſimilium *ſubtractionem*, & in *commune redactionem* ſubditos ſuos probent; ne a diabolo tententur, & peſte illâ *proprietatis* occulte inficiantur, foveantque in Cœnobiis ſuis, quos tamquam proprietarios & profeſſionis ſuæ violatores, etiam laxiores Theologi & Canoniſtæ, communi calculo condemnant.

COROLLARIUM II.

Oſtenditur ex Regulis Religioſorum, quod nequidem dependenter *a voluntate & nutu Superioris pecula ad uſus particulares alicujus Religioſi concedi aut reſervari poſſint.*

Ex abſoluta abdicatione, necnon perfectiſſima omnium rerum communione, quam conformiter ad Chriſti verba, & priorum Fidelium vivendi normam, in Regulis Patrum, præſertim SS. Auguſtini & Benedicti expreſſam §. 2. probavimus, conſectaneum eſt, quod juxta præfatas Patrum Regulas non tantum obligentur Religioſi *res omnes* in particulari *abſolute* ac *ſimpliciter abdicare*, ſed inſuper Superiores (quorum eſt omnem curam ac diligentiam adhibere, ne a Regularum præſcripto recedatur) teneantur eaſdem in *plenam communionem* redigere, id eſt, cum *reliquis* Monaſterii bonis ac reditibus *confundere*; ut illis in *communem maſſam conflatis omnium indifferenter* neceſſitatibus ſuccurratur. Huic perfectæ *communioni* ſive rerum *in unum confuſioni* directe opponitur alicujus rei a *reliquis* Monaſterii rebus vel reditibus *ſeparatio*, & extra communem maſſam *reſervatio*, quâ fiat ut non cum ceteris Monaſterii bonis ſeu proventibus, *omnium indiſcriminatim neceſſitatibus* impendatur; ſed *uſibus particularis Religioſi* impendenda conſervetur ac cuſtodiatur: ut proinde eo caſu dici nequeat, inter hujuſmodi Religioſos juxta Fundatorum præſcripta *omnia eſſe communia*, & *unicuique ex illis diſtribui prout cuique opus eſt*.

Ex quo ulterius conſequitur, non bene intellexiſſe Patris ſui Auguſtini Regulam, qui dixit, nullam extare prohibitionem in Ordine S. Auguſtini, quæ reditus vitalitios de Superioris conſenſu *ad particularis Religioſi uſum deputatos ac reſervatos* prohibeat. Melius Patris ſui Auguſtini Regulam perſpectam habuere Canonici Præmonſtratenſes, qui anno 1630. in Capitulo generali *Diſt.* 2. *cap.* 25. ſtatuerunt, “ ut ſi alicui Sororum a quoquam aliquid fuerit „ datum, *juxta præceptum Regulæ* ſtatim „ reſignet & *redigatur in commune*. Nulla „ quoque Sororum ad *proprios & particulares ſuos uſus pecuniam, vel reditus habeat aſſignatos*, ſed omnia Superiori tradantur, & *Conventui incorporentur* „.

Dicet quiſpiam, bonorum diſcretionem nequaquam induci, dum aliqua a reliquis Monaſterii proventibus *in uſus alicujus Religioſi* teneantur ſeparata, quando *proprietate* tenus omnia ſunt communia, ſolâ *quoad uſum* manente diſcretione; præſertim ſi a *nutu Superioris* dependeat illa quoad *proprietatem*, & quoad *uſum* in communio-

nem redigere. Verum quam parum illa *nudæ propietatis* communicatio, & *ſimplex* illa Superioris omnia confundendi *poteſtas* (quæ necdum exivit in actum) conferant, ut *vera rerum* dicatur *communio*, omniſque bonorum *diſcretio* excluſa ſit, exemplo huic rei admodum oppoſita, nimirum *Peculii ſervi* (a quo peculia Religioſorum, tantopere in eorum Regulis, necnon Eccleſiæ Canonibus reprobata, originem traxiſſe videntur) oſtenditur.

Peculium ſervi dicitur puſilla pecunia ſive *patrimonium puſillum*, quod ſervus domini permiſſu, *ſeparatim a rationibus dominicis* habet, cujus *proprietas civilis* ſemper manet apud dominum, quodque dominus pro *lubitu* ſervo adimere poteſt, *L. 5. &. 39. 40. 41. ff. De Peculio*.

Duo ex hac definitione notari poſſunt: Primum, quod peculium ſervi dicatur *ſeparatum a rationibus domini*, quamdiu *uſibus* ſervi relinquitur, licet *proprietas civilis* ſit apud dominum, & ipſum *peculium*, etiam *quoad uſum* ſervo *pro voluntate* domini, ut cum reliquis rebus domini confundatur, adimi poſſit. Secundum, quod peculium a ſervo velut *proprium patrimonium* habeatur, ob *liberam eo utendi facultatem* ſervo indultam, tametſi *civilis proprietas* remaneat apud dominum, necnon dicta *utendi facultas* ſit ad *nutum* domini *revocabilis*.

Utrumque ſibi locum vendicat in peculiis, quæ Religioſis de conſenſu Superioris reſervantur.

Primum quidem: quia etiam hæc pro tempore *uſibus particularis Religioſi* reſervantur, adeoque & toto illo tempore dici debebunt a *rationibus Monaſterii ſeparata*, licet *proprietas* ſupponatur Conventui incorporata, & facultas ſit Superiori *quoad uſum* illa in communionem redigendi.

Secundum itidem in prædictis Religioſorum peculiis reperitur; quia penes Religioſum, in cujus favorem reſervantur, eſt *libera* quodammodo hiſce *utendi facultas*, licet ad *nutum* Superioris *revocabilis*, ſolâ *civili proprietate* exiſtente penes communitatem; ex quo conſequens eſt, quod ſicut *Peculium ſervi*, ſic dicta *Peculia*, ob *utendi libertatem*, *propria* Religioſorum *patrimonia* interim dici poſſint, tametſi *revocandi arbitrium* apud Superiorem *remaneat*.

Cui conforme eſt quod notat Fagnanus ad *Cap. Monach.* in *De Statu Monach.* „ Ut
„ Religioſus *veras uſufructuarius* dicatur,
„ inquit, nihil refert, quod adminiſtratio
„ poſſit *eidem auferri ad nutum Abbatis*,
„ ſiquidem hoc non tollit quin durante ad-
„ miniſtratione habeat *jus utendi & fruen-*
„ *di*: unde proprie dici poteſt *uſufructuarius*
„ *ad beneplacitum* „.

Denique quam parum faciat illa *nudæ proprietatis* incorporatio, ut Religioſus juxta Patrum ſuorum præcepta *propriis* carere dicatur, evincitur quoque ex fine ſeu ſcopo, quem Patres ſibi prætexere, ut filiis ſuis *proprium* interdicerent, ut quiſque facile intelliget ex eis, quæ ex Theodorico de Monaſteriis refert Dionyſius Carthuſianus *De Reformat. clauſt. art. 16.* „ Magis nocet,
„ inquit, Religioſo habere *uſum peculii*
„ *ſine proprietate civili*, quam habere *pro-*
„ *prietatem ſine uſu*. *Proprietas* namque,
„ pergit idem Auctor, in ſe non eſt pec-
„ catum, nec ad peccandum inducit, niſi
„ per *uſum rei*. Ejus exemplum eſt, quod
„ puero vel furioſo non noceret *proprium*
„ habere cultellum, dummodo non haberet
„ *libertatem & facultatem utendi* illo cul-
„ tello; ſed habere libertatem *utendi ad*
„ *placitum* communi cultello, eſſet furioſo
„ ſeu puero valde periculoſum. Quemad-
„ modum ergo ſtultum & deriſibile eſſet,
„ ſi quis paterfamilias prohiberet filio ſuo
„ habere proprium cultellum, ne cum illo
„ ſe læderet, nihilominus daret ſibi *licen-*
„ *tiam utendi* ad placitum communi cul-
„ tello domus: ſic ſtultum videtur & deri-
„ ſibile, ſi Pater ſpiritualis Filio ſuo ſpiri-
„ tuali prohibeat poſſidere aliquod *proprium*,
„ & nihilominus aſſignet illi aliquam por-
„ tionem de communibus bonis Conven-
„ tus, concedatque ei uſum illius portio-
„ nis: quia *libertas utendi* illâ portione
„ eſt ſibi magis periculoſa, quam eſſet ei
„ proprietas ejuſdem portionis ſine *utendi*
„ *licentia*; quoniam *uſus propter quem*
„ *vitandum ſancti Patres prohibuerunt pro-*
„ *prietatem*, eſt propinquior *libertati uten-*
„ *di*, quam *proprietati poſſidendi*: imo
„ quantum ad progreſſum de malo in ma-
„ lum, parum aut nihil refert, an habeatur
„ *uſus ſine proprietate*, *an cum proprietate* „.

Concluditur ergo, quod duobus ex capitibus

bus Regulis ſibi præſcriptis contraveniant Superiores, res aliquas extra communionem libero alicujus Religioſi uſui reſervantes. Primo quidem; quia contra earum præſcriptum rerum diſcretionem & inæqualitatem inter Religioſos permittunt. Secundo, quia in effectu *proprium* indulgent.

COROLLARIA

Ex Decreto Concilii Tridentini, quo abſoluta rerum abdicatio, & earum communio pro Religioſæ profeſſionis obſervantia proponuntur.

„ NEmini Regularium, inquit Concilium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia vel mobilia cujuſcumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab iis acquiſita, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus poſſidere vel tenere: ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conventuique incorporentur, atque cum ceteris illius bonis (ut majoris explicationis gratiâ adjicit Clem. VIII.) reditibus, pecuniis, ac proventibus confundantur, quo communis inde victus & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit „.

Ex hoc Concilii Tridentini Decreto, quo §. 3. & 4. probavimus præceptam eſſe abſolutam rerum omnium abdicationem & earum communionem, ſequitur primo, ſublatam eſſe differentiam quoad communicandi neceſſitatem (ut cum Fagnano loquar) „ quam nonnulli ex Doctoribus conſtituebant inter *bona Monaſterii*, & *bona quæ Regularis ſibi reſervat in actu profeſſionis, vel aliunde acquirit*.

Patet ſecundo, Conventui eſſe incorporanda, ſeu cum reliquis Monaſterii reditibus eſſe confundenda, quæ quovis modo Regularibus acquiruntur, conſequenter quæ hactenus Conventui non erant incorporata.

Patet tertio, quod nemini Regularium neque nomine proprio, neque *nomine Conventus*, illa bona, ſive mobilia, ſive immobilia, cujuſcumque qualitatis, & quovis modo ab ipſo acquiſita, *poſſidere* aut *tenere* liceat, antequam ea Superiori *tradiderit*, & *Conventui* per Superiorem fuerint incorporata. Unde

Sequitur quarto, quod teneatur Regularis omnia quavis ex cauſa acquiſita ſtatim *Superiori tradere*.

Quinto, quod non ſufficiat quod Regularis abſolute rem acquiſitam abdicaverit, eam *Superiori tradendo*; ſed inſuper teneatur Superior illam ſibi traditam *Conventui incorporare*, atque cum ceteris bonis, reditibus, pecuniis ac proventibus, ut loquitur Clemens VIII. *confundere, quo communis inde victus & veſtitus ſuppeditari poſſit*.

Ex quibus omnibus tandem conſequens eſt, quod ex ſententia Concilii Tridentini nemini Regularium liceat rem quamcumque & quavis ex cauſa obvenientem poſſidere vel tenere: ſed prius cogatur ſimpliciter eam abdicare, Superiori tradendo, & inſuper Superior ſibi traditam Conventui incorporare, ſeu cum ceteris bonis & reditibus Monaſterii confundere, quo communis inde victus & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit: quo ulterius fiat, ut nullâ plane intercedente differentiâ inter bona undecumque, aut quavis ex cauſa Regularibus obvenientia, & reliquos Monaſterii proventus, ſed omnibus in unam maſſam conflatis, perfectiſſima rerum communio in Actis Apoſtolorum deſcripta, & in Regulis Religioſorum tantopere inculcata, integra ſervetur.

COROLLARIA ULTERIORA

Et magis particularia ex Corollariis præcedentibus.

EX prædicta abſoluta omnium, ſive mobilium, ſive immobilium cujuſcumque qualitatis, quovis modo Religioſis acquiſitorum, neceſſaria abdicatione, & perfecta omnium incorporatione ſive confuſione per Concilium Trid. propoſita, & Corollariis inde deductis, conſequuntur ulterius ſequentia.

Primo, reprobatam eſſe praxim in quibuſdam Monaſteriis uſitatam, quâ Novitii in actu renuntiationis bonorum reſervant ſibi *annuos reditus*, vel *annuam proviſionem* pro ſuis religioſis neceſſitatibus, aut parentes *annuum reditum vitalitium* conſtituunt, *de conſenſu Superioris, uſibus privatis* filiorum ſuorum impendendum & reſervandum.

Hanc praxim improbatam eſſe evidentius eſt, quam ut probari debeat; quandoqui-

Digitized by Google

dem manifeſtum ſit, hujuſmodi reditus ad *privatos uſus* alicujus Religioſi deputatos & reſervatos, non eſſe *incorporatos* & *confuſos* cum reliquis Monaſterii reditibus, *quo communis inde victus & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit*. Non mirum proinde quod Synodus Provincialis Mechlinienſis pro executione Concilii Tridentini an. 1570. congregata *Tit. de Regular. cap.* 1. ſtatuerit, *ut penſiones vitales aut reditus perpetuos nulli Regulares permittantur recipere*.

Vidit quoque eximius P. Chriſtianus Lupus has redituum vitalitiorum particulares reſervationes, nec cum profeſſione Religioſa, neque cum Synodi Tridentinæ Decreto conſiſtere: quare hujuſmodi *Penſionatos* proprietariis annumerat, *Part. 4. Schol. ad Can. 9. Concil. Thol.* quinimo de ipſis dicere non veretur: *Nec Monachum induunt, nec ſecularem deponunt;* ac tandem multis hujuſmodi reſervationum relatis incommodis, concludit: „ Quare qualiſcumque profeſſioni „ adjecta penſionis reſervatio eſt *adverſa* „ *ſubſtantiæ*, aut certe fœda conditio, ideo- „ que habenda pro non appoſita. Eam „ Præfecti obligantur circumducere, & *in* „ *communem ſubſtantiam devocare*. Nulla „ hic dotalis eleemoſyna, nec ſimilis quis „ humanæ infirmitatis palpo fucus valeat „ patrocinari. Eleemoſyna enim debet eſſe „ gratuita, non dotalis. Et *hunc eſſe Tri-* „ *dentinæ reformationis ſcopum*, *ſuus locus* „ *demonſtrabit* „.

Secundo colligitur, quod pecunia aut aliæ quæcumque res, quæ ex liberalitate conſanguineorum Religioſis obvenerint, non tantum Superioribus ſint *tradendæ*, ſed inſuper illæ debeant, *cum reliquis rebus & bonis Monaſterii confundi*, ut inde, *ſicuti ex reliquis Monaſterii bonis*, *omnium neceſſitatibus poſſit provideri*.

Sed pone, parentes nolle oblata dare niſi eâ conditione, ut illa filiis ſuis ſint *peculiaria*, & eorum *tantum uſibus* impenſa. Reſp. certum eſſe, illa potius eſſe reſpuenda, quam ut iis cum ea conditione acceptatis, & ipſe Religioſus diſcrimini a promiſſa paupertate deflectendi exponeretur, & perfecta inter Fratres communio læderetur.

Huic reſponſo non parum favet S. Benedictus *cap.* 59. *Regulæ*, deſiderans ut ſi nobilis aliquis aut dives filium ſuum in minori ætate conſtitutum Deo in Monaſterio offerent, promitterent ſub jurejurando, *quia de rebus ſuis numquam per ſe, numquam per ſuffectam perſonam, nec quolibet modo ei* .(ſcilicet filio ſuo) *aliquando aliquid dent, aut tribuant occaſionem habendi: vel certe ſi hoc facere noluerint, & aliquid offerre volunt in eleemoſynam Monaſterio pro mercede ſua; faciant ex rebus, quas dare volunt*, MONASTERIO *donationem*.

Hujus ſanctiſſimi Patris præſcripto docentur inſuper Monaſteriorum Superiores, quod nonnumquam conveniat ad convertendum a ſubditis *peculiaritatis* periculum, ſerio monere parentes divites, ne filiis in Monaſterio conſtitutis de rebus ſuis aliquid concedant, quo eis *occaſionem* tribuant *peculiaritatis*; ſed ſi quid offerre voluerint, id *dent Monaſterio*, tam in filiorum quam aliorum Fratrum uſum ceſſurum; quo continget, ut nec filiis ſuis præbeant occaſionem habendi, nec fraternam communionem infringant.

Tertio colligitur, quod ſi quid honorarii ex Miſſis, aut Concionibus, aut ſtipendii ex Lectionibus, ſive in proprio Monaſterio, ſive alibi habitis, vel alio juſto labore Religioſis obveniat, non tantum abſolute & *ſimpliciter* illud a ſe *abdicare* & Superiori *tradere* teneantur; ſed inſuper Superior illud cum reliquis Monaſterii bonis & reditibus ita *confundere*, ut nullà intercedente differentià, omnia tamquam *res omnino communes* in *uſum communem* expendantur, & omnium indifferenter neceſſitatibus *ſine reſpectu perſonarum*, *quibus obvenerint*, impendantur.

Huic conſectario plane conforme eſt, quod Synodus Provincialis Cameracenſis pro debita executione Decreti Concilii Tridenrini anno 1565. *Tit.* 18. *cap.* 10. præcepit Monaſteriorum Superioribus, ut „ *reſcindant & aboleant prorſus univerſa* „ *illa emolumenta*, *& una quæ antiquo* „ *more quibuſdam Monaſteriorum officiali-* „ *bus concedi ſolebant; breviter omnis illa* „ *pecunia vel res*, inquit Synodus, *quam* „ *Monachus vel Monialis acquirere ſive* „ *labore*, *ſive induſtriâ*, *ſive amicorum li-* „ *beralitate*, *ſeu denique quâlibet aliâ oc-* „ *caſione poſſit*, *Superiori mox tradatur;* „ *ita ut ad nutum ejus*, TAMQUAM

„ RES

„ RES COMMUNIS *expendatur*„.

Nec ideo, quia juſto labore aut induſtriâ particulari parta, ita communicanda veniunt, ut etiam *non laborantium neceſſitatibus* impendantur, ipſi Religioſi in labore aut opere flacceſcere debent, ſed attendere potius illud S. Auguſtini ad ſui Ordinis Religioſos *cap. 6. Regulæ:* „ Nullus ſibi „ aliquid operetur, ſed omnia opera veſtra „ fiant in commune, *majori ſtudio & frequentiori alacritate*, quam ſi vobis *ſingulis* faceretis *propria*. Charitas enim, „ de qua ſcriptum eſt, quod non *quærat* „ *quæ ſua ſunt*, ſic intelligitur, quia *communia propriis, non propria communibus* „ *anteponit*. Et ideo quanto amplius rem „ communem, quam propriam veſtram (*a*) „ curaveritis, tanto vos amplius profeciſſe „ noveritis : ut in omnibus, quibus utitur „ tranſitura neceſſitas, ſuperemineat quæ „ permanet charitas„.

Denique ex dictis conſequens eſt, quod ſi qui forte libri Religioſo alicui, quacumque ex cauſa, obveniant, illi ſint Superiori tradendi, & in Bibliothecam communem referendi; ut ita dum hi erunt cum reliquis Monaſterii *libris confuſi*, ex *communi* Bibliotheca ſinguli libros neceſſarios recipiant, ſicuti ex communi cellario paſci, & communi veſtiario indui debent.

Plura ex eadem communionis & abdicationis neceſſitate deduceremus, niſi ſuâ ſponte profluerent: unum tamen notandum, nimirum etiam per rei alicujus in *uſus particulares Religioſi* reſervationem, *communionis* perfectionem infringi, tametſi res penes *Superiorem* reſervetur; quia ut appoſite P. a S. Audomaro *lib. 2. Inſtitut. Monaſt. cap.* 20. quod „ *alicui certo* præ„ fixum ſervatur, *commune* dici non poteſt: „ imo, pergit dictus Auctor, tantum abeſt „ ut per ejuſmodi reſervationes particulares „ apud ſe *vel apud alium*, res Religioſo „ obvenientes bonis Monaſterii incorporen„ tur; ut contra dividantur & ſeparentur „ a bonis Monaſterii, & *approprientur*, „ quæ ſic conceduntur, *particularibus Religioſis*„.

§. V.

Nulla Superiorum diſpenſatio aut licentia particulares rerum reſervationes juſtificare poteſt.

SYnodus Tridentina, *Seſſ*.25. *de Regul. cap.* 1. reformationi Regularium ſe accingens præcipit, ut omnes „ Regulares, tam „ viri quam mulieres, ad Regulæ, quam pro„ feſſi ſunt, præſcriptum, vitam inſtituant „ & componant; atque in primis quæ ad „ *ſuæ profeſſionis perfectionem*, ut obedien„ tiæ, *paupertatis*, & caſtitatis, ac ſi quæ „ alia ſunt alicujus Regulæ & Ordinis pe„ culiaria vota & præcepta, ad eorum re„ ſpective eſſentiam, necnon ad *communem* „ *vitam*, victum, & veſtitum, *conſervanda* „ *pertinentia*, fideliter obſervent. Omniſ„ que cura, & diligentia a Superioribus „ adhibeatur, tam in Capitulis Generali„ bus & Provincialibus, quam in eorum „ viſitationibus, quæ ſuis temporibus facere „ non prætermittant, ut ab illis non rece„ datur; cum compertum ſit ab *eis non* „ *poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis* „ *vitæ pertinent, relaxari*. Si enim illa, „ quæ *baſes ſunt* & *fundamenta totius Re*„ *gularis diſciplinæ*, exacte non fuerint „ conſervata, totum corruat ædificium ne„ ceſſe eſt„.

Ex hoc Synodi Tridentinæ Decreto eruimus ſequentia. Primo, quod Regulares teneantur ſpecialiter quæ vota obedientiæ, *paupertatis*, caſtitatis, necnon *vitam communem*, victum, veſtitumque concernunt, fideliter obſervare.

Secundo, quod omnis cura & diligentia a Superioribus ſit adhibenda, ut a prædictis non recedatur.

Tertio, compertum eſſe, a Superioribus non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari.

Quarto, prædicta vota, necnon vitam communem eſſe *baſes* & *fundamenta* totius regularis diſciplinæ, quibus non exacte conſervatis totum corruat ædificium neceſſe ſit.

E quibus, præſertim ex tertio & quarto, ineluctabili & evidentiſſimâ conſequentiâ infer-

(*a*) In exemplaribus, quæ Canonici Regulares Congreg. Gallic. typis excudi mandarunt, legitur, *propria veſtra*.

infertur, neceſſaria ad dictorum votorum & vitæ communis conſervationem juxta ejuſdem Concilii declarationem, per Superiores relaxari non poſſe. Ut proinde conformiter ad mentem Generalis Concilii Synodus Audomar. in ſupra citato Decreto, quo vitæ communionem, eaque quæ ad illam pertinent ex ſententia Concilii Trid. propoſuit, adjunxerit *anno* 1583. *tit.* 17. *cap.* 5. *Nec aliud præcipimus, quam id, quod Superiores quidem ex officio prorſus curare tenentur*, NULLA IPSIS RELICTA DISPENSANDI FACULTATE, *Religioſi vero, ex ea, quam Deo fecerunt, ſponſione obſervare*.

Et ne forte ipſi ſubditi ſe ſecuros eſſe putarent, ſi Superioribus credentes, *de eorum licentia*, per particulares rerum reſervationes, a perfecta rerum abdicatione, aut earum communione recederent; Clemens VIII. *in Conſt.* NULLUS OMNINO, aliique Romani Pontifices, qui Conſtitutionem Clementis innovarunt, poſtquam abſolutam rerum omnium ad manus Superioris abdicationem, necnon earum incorporationem ſeu confuſionem, juxta mentem Synodi Tridentinæ propoſuiſſent, expreſſe ipſis Regularibus intimatum voluerunt, ne illam ſibi de hujuſmodi diſpenſatione ſecuritatem promittant, imo nec fidem habeant Superioribus diſpenſandi poteſtatem ſibi aſſerentibus: „ Nulla quorumcumque *Superiorum diſpenſatio*, *nulla licentia* quantum ad bona immobilia vel mobilia Fratres *excuſare poſſis*, *quominus culpæ*, *& pœnæ* ab ejuſdem Concilii Decretis impoſitæ, & ipſo facto incurrendæ obnoxii ſint; etiamſi Superiores aſſererent ſe *hujuſmodi diſpenſationes*, aut *licentias* concedere poſſe; *quibus in ea re fidem minime adhibere volumus* „.

„ His verbis, inquit Fagnanus *ad Cap.* MONACHI ✠ *De Stat. Monach.* improbantur opiniones illorum, qui aſſerunt Regulares excuſari a *proprietate*, cum habent peculium de *licentia Superioris*, *& dependenter ab eorum voluntate & nutu*: jam enim patet non pendere *a voluntate & diſpenſatione Superiorum*, pergit Fagnanus, *quin omnia ſint confundenda cum ceteris bonis Monaſterii* pro *communibus neceſſitatibus* „.

Petet quis, quâ ratione Regulares, qui de *licentia* & *beneplacito* Superioris habent reditus vitalitios, aut rem aliam *ad uſum ſuum particularem* reſervatos, dici poſſint peccare, imo & pœnis canonicis ſubjacere; cum eo caſu tantum videantur ſe conformare voluntati Superioris, quam diſcutere obedientia Religioſa permittere non videtur. Ut huic dubio ſatisfiat, prænotandum, quod hujuſmodi reſervationes non ſoleant inniti mandato Superioris, ſed poſtulationi illius, qui cupit ſibi v. g. reditum vitalitium reſervatum, & ſimplici Superioris conniventiæ. Quinimo ſæpius contingit, ut reditum vitalitium v. g. non conſtituerent, vel ſi parentes conſtituere vellent, diſſuaderent, ſi ſcirent, quod Superiores illum in *uſus ipſorum privatos* reſervatum nollent: unde ſubditi ordinarie ad ſimiles *particulares reſervationes poſitive*, Superiores vero *permiſſive* tantum concurrunt; conſequenter vitium, quod in hujuſmodi particularibus reſervationibus latet, non minus, ſi non amplius ipſis ſubditis, quam Superioribus imputandum venit.

Sed poſito quod præcepto Superioris hujuſmodi reſervationes niterentur, non propterea ſubditi illis conſentire, ac per eas vitæ communionem infringere poſſent; neque enim ea eſt *obedientiæ* virtus, ut ſine diſcuſſione in omnibus obediendum ſit: ſi quippe ita obedire oportet, ſine cauſa legitur in Eccleſia 1. *ad Theſſ.* cap. 5. verſ. 21. *Omnia probate, quod bonum eſt tenete*. Si ita oportet, deleamus jam de libro Evangelii, *Eſtote prudentes ſicut ſerpentes*, ſufficiente quippe quod ſequitur, *& ſimplices ſicut columbæ*. Matth. cap. 10. verſ. 16.

Scio quidem a ſubditis non facile dijudicanda eſſe Præpoſitorum mandata; ſed neceſſariam aſſero prudentiam, quâ advertatur, num præceptum Superioris cum divinis inſtitutis, ex. gr. *Redde Altiſſimo vota tua*, conſiſtat; & libertatem, quâ ingenue contemnatur, ſi adverſari deprehendatur, juxta illud Apoſtolorum: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus*. Act. cap. 5. verſ. 29.

Ex his concluditur, quod Religioſis prætendentibus particulares rerum reſervationes prætextu *licentiæ* aut *conniventiæ* Superiorum, a vitio eximere, reſponderi queat illud, quod Religioſis, qui pecuniis ſibi conceſſis *tamquam propriis* utebantur, eodem argumento ſe purgare conantibus, pridem repoſuit P. a S. Audomaro: „ Utinam non ex „ con-

Digitized by Google

„ conſenſu eorum & indulgentia fierent! „ ſiquidem minus in Deum peccaretur. Nam „ per crudelem hanc diſpenſationem & conniventiam fit, ut ſine ullo conſcientiæ „ ſcrupulo, ac proinde ſine ullo pœnitentiæ „ remedio peccetur „.

§. VI.

Concilium Tridentinum voluit, ut res Religioſis obvenientes prius Superioribus tradantur, & Conventui incorporentur, quam earum uſus etiam facti *ipſis concedatur.*

Vidimus in anterioribu quod Synodus Tridentina *Seſſ.* 25. *De Regularibus cap.* 2. pro debita paupertatis voluntariæ, & religioſæ communionis obſervantia decreverit, quod nemini Regularium liceat bona, ſive immobilia, ſive mobilia, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus *poſſidere*, imo nequidem *tenere;* quo verbo, inquit Fagnanus *ad cap.* Monachi 2. *De Statu Monach. prohibet nudam detentionem, vel* USUM FACTI. Quod addit Synodus: *etiam nomine Conventus, irrefragabiliter*, ut ait idem Fagnanus, *convincit, Regularibus etiam nomine Conventus, & ſic dependentem a Superiore, prohibitam eſſe non ſolum proprietatem & poſſeſſionem*, SED ETIAM NUDAM DETENTIONEM, VEL USUM FACTI.

Nec tamen quis inde arguat me ſentire quod Concilium Trid. abſolute *uſum facti* rerum mobilium, ſive *uſum* quo *neceſſitatibus Religioſorum ſuccurratur*, vetuerit: tantum voluit, ut priuſquam ille *uſus* concedatur, Religioſus juxta Chriſti conſilium omnia, quæ ſibi obveniunt, *abſolute abdicaverit;* quo facto tamquam verus *pauper* neceſſaria ſua a nutu & voluntate Superioris exſpectet. Ut vero perfectius ea abdicatio ſeu denudatio fieret, noluit Synodus ne *uſum* quidem *facti* rerum mobilium, quas quovis modo Regularis acquirit, ipſi concedi, antequam illæ omnes Conventui ſint *incorporata*, ſeu cum reliquis Monaſterii rebus plane *confuſa*, ut ex illis in *unam maſſam redactis, omnium neceſſitatibus* ſuccurratur; quo appareat, quod Religioſo, cui illa obvenerunt, non plus juris in illa ſuperſit quam reliquis de communitate, aut in cetera bona Monaſterio *jam ante incorporata.*

Nec hic aliud Synodus præſcripſit Regularibus præter illud, quod obſervarunt primi illi Chriſtiani, quorum normam vivendi Religioſi in communi viventes aſſumpſerunt: teſtatur enim ſacer Textus *Act.* 2. *verſ.* 44. 45. & 4. *verſ.* 35. 36. *Quotquot poſſeſſores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apoſtolorum.* Quibus oſtenditur, quod primo omnia tam mobilia quam immobilia a ſe abdicarent, & Superioribus, id eſt Apoſtolis, traderent. Deinde teſtatur ſacer Textus, quod non tantum a ſe abdicarent, & Apoſtolis traderent, ſed omnia in *communionem* redigerentur, priuſquam *neceſſaria ſingulis darentur.* Præmiſerat enim ſacer Textus: *Erant ipſis omnia communia*, antequam ſubjungeret: *Dividebatur autem ſingulis prout cuique opus erat.*

Ex quo patefcit quod Concilium Tridentinum a norma vivendi primorum Chriſtianorum non receſſerit, dum voluit ut Regulares primo omnia, quæ quovis modo acquirunt, abſolute & ſimpliciter a ſe *abdicarent* tradendo Superioribus, & Superiores ea omnia *Conventui incorporarent*, ſeu cum reliquis Monaſterii proventibus *plane confunderent;* ut eo pacto ex omnibus ita *confuſis*, omnium *neceſſitatibus*, ſine *reſpectu perſonarum*, quarum *operâ* aut *labore* provenerint, aut *quarum intuitu* fuerint donata, ſuccurratur; & ideo, ut notat Fagnanus ad *Cap.* Monachi 2. *De Statu Monach.* „ poſt „ hanc incorporationem, tantum in fine „ ejuſdem *cap.* 2. jubet, *ut mobilium uſum* „ *Superiores permittant, nihilque quod ſit* „ *neceſſarium eis negetur* „.

Hinc apparet quam frivolum ſit argumentum, quo quiſpiam conatur probare, Concilium Tridentinum in prima parte dicti *capitis* 2. agere de Religioſis, qui poſſidebant aliqua *ſine dependentia a voluntate Superioris: quia*, inquit, *alias ſequeretur quod Tridentinum etiam prohiberet uſum librorum vel veſtium & a Superiore dependentem*, non diſtinguens inter *uſum*, qui ante incorporationem, & eum, qui poſt incorporationem conceditur. Hunc non prohibet: iſtum vero vetando, etiam cum *dependentia a voluntate Superioris*, nec a norma vivendi primorum Chriſtianorum, ut jam vidimus, imo

Digitized by Google

imo nec a Regulis Religioſorum receſſit: quia & in his præcipitur, ut ea, quæ Religioſo obveniunt, prius Superiori tradantur, & in communionem redigantur, antequam in *uſum Fratrum* expendantur.

Quod ſignanter S. Auguſtinus expreſſit *cap. 6. Reg. ad ſervos Dei*, dum voluit, ut ſi „ Parentes filiis in Monaſterio conſtitu„ tis veſtem aliquam, ſive quodlibet aliud „ inter neceſſaria deputandum contulerint, „ non occulte accipiatur: ſed ſit in *poteſta„ te Præpoſiti*, ut in *rem communem re„ dactum*, cui *neceſſarium fuerit præbeatur*„.

Quibus verbis evidenter præcepiſſe conſtat, ut id, quod a parentibus filio Religioſo datur, prius ſit in *poteſtate Præpoſiti*, & in *rem communem redactum*, ac tunc demum cui *neceſſarium fuerit præbeatur*.

Ut igitur verbo abſolvam, præcepit Concilium, ut Superiores ita *uſum mobilium* permittant, ut nihil ſuperflui detur, nihil etiam quod ſit neceſſarium denegetur, ut tamen *uſus* rerum, etiam *mobilium*, quovis modo Regularibus *obvenientium*, non concedatur, niſi prius Regulares eas Superioribus tradendo a ſe *abdicaverint*, & Superiores *Conventui incorporaverint*, id eſt, cum *reliquis Monaſterii bonis & proventibus confunderint*.

§. VII.

Ne detur occaſio vitio proprietatis, aut communio bonorum infringatur, inhibitum eſt Superioribus Monaſteriorum ſingulis Religioſis aſſignare certas pecuniarum taxas, ut ex iis ſibi quiſque neceſſaria conquirat.

Conſuetudo ſive praxis, quâ in nonnullis Monaſteriis certa pecuniæ taxa ſingulis Religioſis aſſignatur, ut ex ea de neceſſariis quiſque ſibi provideat, ut minus ad proprietatem plurimum inclinat: per illam quippe taxarum aſſignationem natum eſt fieri, ut quiſque Religioſus liberam quamdam utendi facultatem accipiat: dum enim ſingulis æqualis pecuniæ ſumma, quâ neceſſitatibus ſuis occurrat, diſtribuitur, cum non omnium æqualis ſit neceſſitas, ſed alii præ aliis pluribus indigeant: facile eſt evenire, ut taxa nonnullis ſufficiens, eadem illa aliis aſſignata ſuperabundet: unde ulterius non raro continget, ut eâ parte, quæ abundat, tamquam *domini in uſus ſuos libere* utantur; adeoque reſpectu illius portionis quaſi proprietarii conſtituantur.

Accedit quod prædicta taxarum aſſignatio ſcopo ſeu fini, qui per votum paupertatis intenditur, non parum contrarietur; voluntaria quippe paupertas aſſumitur, ut quis a rerum terrenarum ſollicitudine ſolutus facilius cœleſtia capere, & Deo liberius inhærere queat: hæc vero taxarum aſſignatio, utpote Religioſos rerum ſibi neceſſariarum conſtituens procuratores, ſollicitudini temporalium implicat: ac per conſequens nata eſt Religioſos a rerum divinarum contemplatione non parum avocare.

Denique non tantum hujuſmodi taxarum aſſignatio ad proprietatem diſponit, & fini voluntariæ paupertatis opponitur; ſed inſuper per illam evidenter perfecta vitæ communio, quam Religioſi profitentur, & quæ diſciplinæ regularis baſis eſt & fundamentum, infringitur: quapropter Fideles illi, qui Jeroſolymis vitæ Religioſæ normam expreſſerunt, non certas pecuniæ ſummas, ſed ab Apoſtolis aut Diaconis *prout cuique opus erat*, neceſſaria accepiſſe leguntur: *Erant enim illis*, inquit ſacer Textus, *omnia communia; dividebaturque ſingulis* PROUT CUIQUE OPUS ERAT.

Horum exemplo Religioſorum Patres, ut a filiis ſuis vitium proprietatis procul abeſſet, & laudata in Actis Apoſtolorum vitæ ſervaretur communio, diſtricte præceperunt, ut neceſſaria ſingulis pro cujuſque neceſſitate in ipſis rerum ſpeciebus darentur. „ Diſtribuatur (inquit Auguſt. *Cap. 1. Reg.*) „ unicuique a Præpoſito veſtro *victus* & „ *tegumentum*: *non æqualiter*, quia non „ æqualiter valetis omnes, ſed potius unicuique *prout opus fuerit*; ſic enim legi„ tis in Actibus Apoſtolorum: *Quia erant* „ *illis omnia communia; & diſtribuebatur* „ *unicuique ſicut cuique opus erat*„.

Imo tantum abeſt ut D. Auguſtino placeret, ut unuſquiſque ſibi neceſſariorum foret diſpenſator, ut ne indumenta quidem a Religioſo retineri, ſed ea ab uno alterove cuſtode ſervari voluerit. „ Veſtes veſtras, „ (inquit *cap. 6. Reg.*) in unum habea„ tis ſub uno cuſtode, vel duobus, vel quot „ ſufficere potuerint ad eas excutiendas, ne „ a tinea lædantur. Et ſicut paſcimini ex

„ uno

Digitized by Google

„ uno cellario, ſic induamini ex uno veſtiario. Et ſi fieri poteſt, non ad vos pertineat, quod vobis indumentum pro temporum congruentia proferatur, utrum hoc recipiat unuſquiſque, quod depoſuerat, an aliud quod alter habuerat; dum tamen unicuique, prout cuique opus eſt, non negetur „.

Regulæ S. Auguſtini convenit & ipſa S. Benedicti, quæ vult, ut Monachus omnia ſibi neceſſaria ab Abbate ſperare debeat. Et quidem ut „ veſtimenta Fratribus ſecundum locorum qualitatem, ubi habitant, vel aërum temperiem, dentur: *Hæc ergo* (inquit *cap.* 55. *Reg.*) *conſideratio penes Abbatem eſt* „.

Evidenter denique huic certarum penſionum aſſignationi ſeſe opponit Regula S. Benedicti, dum *ibidem* in ea præcipitur, „ ut dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria, id eſt Tunica, Cuculla, Pedules, Caligæ, Bracile, Cultellus, Graphium, Acus, Mappula, Tabulæ, ut omnis auferatur neceſſitatis excuſatio. A quo tamen Abbate ſemper conſideretur illa ſententia Actuum Apoſt. *quia dabatur ſingulis prout cuique opus erat*. Ita ergo Abbas conſideret infirmitatem indigentium, non malam voluntatem invidentium „.

SS. Auguſtini & Benedicti Regulis aliorum Patrum Regulas concordare, Concordia Regularum S. Bened. Aniani oſtendit *cap.* 43.

Nec tantum ipſæ Regulæ, quas Religioſi profitentur, harum penſionum aſſignationem improbarunt: quin & ipſi Eccleſiæ Prælati, ubi invaluerat, eidem ſe ſtrenue oppoſuerunt, & tamquam diſciplinæ regularis exitioſam peſtem ſuâ auctoritate abolitam voluerunt. Et quidem Synodus Albienſis: „ Nulli Regulari, inquit *an.* 1254. *Can.* 54. pro veſtibus ſeu pro pitantia a ſuo Majore *pecuniæ ſumma detur; ad hoc enim datur ei materia proprium retinendi: ſed omnes in veſtiario induantur* „.

Illo ſimiliter ſeculo Synodus Londinenſis eodem motivo hanc taxarum aſſignationem improbavit. „ Ne, inquit *anno* 1265. *Can.* 42. *proprietatis vitio* ſuper dorſum peccatoris fabricandi occaſio Satanæ offeratur, & ipſi homini detur facultas delinquendi: ſtatuimus, ut cum quiſpiam Monachorum ſeu aliorum Religioſorum veſtibus, calceamentis, vel aliis vitæ neceſſariis indiguerit, is, qui ſuper iis miniſtrandis gerit officium, *pecuniam ſive denarios non tradat* pro re hujuſmodi taliter indigenti, *ſed res ipſas prout neceſſitas exegerit, ſubminiſtret* „.

Idipſum in Synodo Oxonienſi ſub idem pene tempus ordinavit Stephanus Cantuarienſis, an. 1222. *Can.* 43.

Similiter Synodus Tridentina, *Seſſ.* 25. *De Regular. cap.* 1. præcipiens „ ut omnes Regulares, tam viri quam mulieres, ad communem vitam, victum, & veſtitum conſervanda, pertinentia fideliter obſervent, omniſque cura & diligentia a Superioribus adhibeatur, ut ab illis non recedatur „ ſatis manifeſte hanc taxarum diſtributionem improbat; quandoquidem conſtet per illam ea, quæ ad communem vitam, victum, & veſtitum conſervanda ſpectant (v. g. commune veſtiarium, item commune cellarium, e quibus in communi veſtiantur & paſcantur) evidenter everti.

Non mirum proinde quod Concilia pro executione Concilii Tridentini celebrata adeo ſollicite Monaſteriorum Præpoſitis mandaverint, ne ſubditis ſuis certam pecuniæ ſummam pro cibo vel veſtimentis ſubminiſtrent, ſed omnia in ſpecie ex communi Monaſterii penu porrigantur.

„ Ut huic peſtifero vitio (proprietatis) obviam eatur (inquiunt Patres Concilii Cameracenſis *an.* 1565. *tit.* 18. *cap.* 10.) mandat ſancta Synodus omnium Ordinum Superioribus, ne ſubditis *pecuniam* pro cibo vel potu, ſive veſtimentis, aut aliis quibuſcumque neceſſariis adminiſtrent; ſed *victus* omnis, *potus*, ac *veſtitus*, & *quidquid neceſſarium fuerit*, *decenter* & *prout ratio poſtulat*, *eis porrigatur* „.

Quod ſuæ Provincialis Synodi Decretum clarius expreſſit Synodus Audomarenſis *tit.* 17. *cap.* 16. præcipiens: „ Ut victus, veſtitus, ceteraque vitæ neceſſaria æqualiter omnibus, pro indigentiæ uniuſcujuſque neceſſitate, & Monaſterii facultate placide ac benigne ex *communi Monaſterii theſauro* ac *penu* ſubminiſtrentur, *non pecuniis æſtimata* ac *compenſata*, *ſed ipſis rerum ſpeciebus præſentia*. Id enim eis in virtute ſanctæ obe-

Digitized by Google

„ obedientiæ Dei loco præcipimus „. Deinde quod bene notandum ſubjungit : „ Nec „ aliud præcipimus, quam id quod Superio„ res quidem ex officio prorſus curare te„ nentur, nullâ ipſis relictâ diſpenſandi fa„ cultate; Religioſi vero ex ea, quam Deo „ fecerunt, ſponſione obſervare. Quare ab„ oleatur ea conſuetudo, quâ conſueverunt „ Superiores Religioſis *ſingulis annuam nu„ merare aut permittere penſionem, atque „ ita redimere neceſſaria vitæ eorum* „.

His Synodis conſonat & ipſa Provincialis Mechlinienſis *an.* 1570. *tit. De Regular. cap.* 1. ſeptennio poſt Concilium Tridentinum celebrata, præcipiens ut victus, veſtitus „ ceteraque vitæ ſubſidia ſingulis *ex* „ *communi* pro neceſſitate indigentiæ, & „ Monaſterii facultatibus ſubminiſtrentur, „ *non in pecuniis, ſed in ſpecie rerum* „.

§. VIII.

Quid Superiores obſervare debeant, dum uſum rerum mobilium Religioſis concedunt, ne vel injuſtitiæ, aut vitii proprietatis complices fiant.

EX bonis omnibus, undecumque provenientibus, in unam maſſam conflatis, teneri Snperiores tamquam fideles diſpenſatores bonorum communium, neceſſitatibus Fatrum providere, certius eſt quam ut probari debeat. Modum juſtiſſimum ea in uſus Fratrum diſpenſandi, qnem Apoſtoli primitus tenuerunt, ſacer Textus paucis verbis expreſſit: *Dividebatur*, inquit *Act.* 4. *verſ.* 35. *ſingulis prout cuique opus erat*. Hoc eſt ſecundum uniuſcujuſque neceſſitatem.

Hanc diſpenſationis normam, ut Snperiores in rebus Monaſterii diſpenſandis tenerent, Patres ſedulo inculcarunt.

Eſt ejus, penes quem, inquit S. Baſilius *in Regulis brevioribus reſp.* 131. *diſtribuendi munus eſt, illud exequi diligenter:* DIVIDEBATUR SINGULIS PROUT CUIQUE OPUS ERAT.

„ Victus & tegumentum, ait S. Auguſtinus, *Regulæ* cap. 1. non æqualiter omnibus diſtribuatur, quia non æqualiter „ valetis omnes; ſed potius nnicuique, ſi„ cut cuique opus fuerit: ſic enim legitis „ in Actibus Apoſtolorum: *Quia erant eis* „ *omnia communia, & diſtribuebatur uni„ cuique, prout cuique opus erat.*

Quibus conſonat S. Benedictus, dum ait *cap.* 34. *Reg.* „ Sicut ſcriptum eſt: *Divi„ debatur ſingulis, prout cuique opus erat.* „ Ubi non dicimus, ut perſonarum, quod „ abſit, acceptio ſit, ſed *infirmitatum* con„ ſideratio „.

Ut igitur Superior in diſpenſatione ſua fidelis inveniatur, debet ſingulorum Fratrum conditionem & ſtatum juſtâ ſtaterâ librare, ut intelligat quid ſingulis, pro ea, in qua ſunt, conditione & ſtatn, opus ſit; quo fiat, ut non *ex privato ſuo affectu*, ſed ſecundum *cujuſque neceſſitatem* bona communia diſtribuat.

Igitur in Superiore, ut juſtam & rectam diſpenſandi normam teneat, non tantum magna prudentia, quâ diſcernat quid ſingulis conveniat, exigitur; ſed inſuper neceſſarium eſt, ut in ipſo reperiatur, quod in Abbate requiſivit S. Benedictus *cap.* 2. *Reg.* „ Non ab eo perſona in Monaſte„ rio diſcernatur, non unus plus ametur, „ niſi quem in bonis actibus & obedien„ tia invenerit meliorem; æqualis ſit ab „ eo omnibus charitas; una præbeatur „ omnibus ſecundum merita diſciplina „. Si vero Superior non tantum ex privato & immoderato erga perſonam affectu, uſum aliquarum rerum alicui, licet *minus indigenti*, præ aliis indulgeat, illnmque concedat iſti (cui forſitan minus conveniat, aut in uſum parum neceſſarium, dum aliis de communitate in meliorem & convenientiorem uſum concedi poſſet) *eo ſolo titulo*, quia res illæ ex *liberalitate conſanguineorum*, aut *propria* ipſius induſtria obvenerunt; verendum, ne non tantum acceptionis perſonarum, ſed & vitii *proprietatis* ſubinde complex efficiatur: quia natum eſt fieri, ut illo ſuo agendi modo non exiguum ſuppeditet argumentum opinioni Religioſorum menti nonnumquam alte impreſſæ, quâ opinantur in res a parentibus donatas, aut proprio labore partas *ſibi* aliqnid *plus juris*, quam *reliquis* de communitate ſupereſſe; quo fiat, ut *affectu* quodam *proprietatis* rebus iſtis, tamquam *ſibi* quodammodo *propriis*, afficiantur.

Si inſuper ſubditi deprehendant, quod Superiores res ex amicorum benignitate donatas, nullâ *difficultate* etiam *in quemlibet pene*

Digitized by Google

penes uſum, cui obvenerunt, concedant, rurſus exinde ducent argumentum, res illas ex ipſa quoque ſententia Superioris ſibi magis eſſe *proprias*, quam *reliquos* Monaſterii *proventus:* præſertim quia experientià non raro ipſis conſtat, quod Superior non niſi ſummâ difficultate, imo forte numquam, quidquam ex communibus Monaſterii proventibus in *ſimilem uſum* concederet; quo rurſus continget, ut eo diſtribuendi modo foveat opinionem illam, quà Religioſi arbitrantur *ſimiles res*, *magis* quam *reliquos* Monaſterii *proventus*, ſibi eſſe *proprias*.

Debent igitur Monaſteriorum Superiores, omnium Fratrum conditione ſeu ſtatu expenſo, ſine acceptione perſonarum, *quod cuique opus eſt*, ex omnibus rebus *undecumque provenientibus in unam maſſam conflatis*, ſingulis *indifferenter* diſtribuere.

„ Quod ſi cui Fratrum aut Sororum videatur non æqualiter omnibus a Præfecto proſpici, *numquam id ſibi judicandum ſumat* „ : verbis loquor Synodi Audomarenſis anno 1583. *tit.* 17. *cap.* 6. aut ſi ita clarum ſit, ut „ non poſſit non judicari, meminerit Religionis ingreſſum exercendarum virtutum, abnegationis ſui, & quæ hinc naſcitur, patientiæ palæſtram eſſe, ita tamen ut poſſit rem viſitatoribus in viſitatione exponere „.

§. IX.

Superiores tenentur allaborare, ut Religioſi ſive in, ſive extra Monaſterium exiſtentes, quantum fieri poteſt, neceſſaria ſua ab aliena expectent voluntate.

Quemadmodum Religioſus ratione voti obedientiæ in omnibus agendis ac tractandis omni tempore, quantum moraliter loquendo conditio ſeu ſtatus eorum permittit, a prudenti & juſta Superioris pendere debet voluntate & arbitrio; ita votum paupertatis Religioſum obligat, ut in neceſſitatibus ſuis corporalibus quotidie, quantum poſſibile eſt, ab aliena dependeat voluntate.

Ad hæc ſicuti votum obedientiæ Religioſum adſtringit, teſte ſancto Baſilio *Conſtit. Monaſt. cap.* 21. ut imbecillitatem ſuam ad id, quod ſibi imponitur exequendum, *non proprio metiatur arbitrio*, ſed *Superiori ſuo metiendam* permittat; ſimiliter votum paupertatis requirit, ut Religioſus ſibi *neceſſaria non proprio menſuret arbitrio*, ſed *Superiori* expendenda committat.

Hanc ſummam quoad neceſſitates corporales dependentiam paucis verbis comprehendit S. Benedictus: *Monachis*, inquit, *nec corpora ſua; nec voluntates licet habere in propria poteſtate; omnia vero neceſſaria a Patre Monaſterii ſperare*.

Hæc in quotidianis neceſſitatibus dependentia cum non difficulter obſervari queat ab eis, qui in propriis morantur Conventibus, conſequens eſt, quod nulli earum concedenda ſit pecunia, aliaque res, quà ſibi de neceſſariis provideat; ſed de communi cellario & veſtiario ſecundum Superioris providentiam *neceſſaria ſperare debeat*.

Quod perſpectum habentes Canonici Ordinis Præmonſtratenſis, ſtatuerunt anno 1630. *Diſt.* 2. *cap.* 23. ut etiam ſui Ordinis Paſtores in *Monaſterio habitantes*, ex communi cellario in menſa Conventuali alentur, & ex communi veſtiantur, neque ſibi aliquid ex quotidianis vel annuis proventibus retineant; quo fiat, ut quotidie ſibi neceſſaria tamquam pauperes a Superiore ſperare cogantur.

Verum ſicuti Superioribus ſatagendum eſt, ut non tantum in proprio Conventu degentes, ſed & foris agentes, in actibus ſuis alieno regantur prudenti arbitrio; ita quoque ipſis allaborandum, ut extra Monaſterium commorantes, quantum ſtatus & conditio eorum permittunt, utpote voto paupertatis adſtricti, *neceſſitates ſuas aliis expendi* permittant, & ab ipſis ea, quæ ſufficientia *judicabuntur*, exſpectent.

Et quidem cum præſcriptum ſit Concilii Tridentini *Seſſ.* 25. *cap.* 4. *De Regularibus*, ut *Religioſi, qui ſtudiorum causâ ad Univerſitates mittuntur, in Conventibus tantum habitent*, nullâ difficultate Superiores procurare poterunt, ut tales *neceſſaria ſua* a Superiore illius Conventus *quotidie*, quemadmodum reliqui Fratres ejuſdem Conventus, accipiant; ac per conſequens nulla erit neceſſitas, ut ipſis pecunia credatur, quâ ſibi *pro arbitrio ſuo neceſſaria* conquirant.

Quin etſi non in Conventu, ſed forte alibi nonnulli ſimul cohabitare cogantur, poterit tamen & hic unus eorum conſilio, ſcientiâ, aliiſque qualitatibus maturior deſignari, qui partes Superioris agat, cui & re-

rerum temporalium diſpenſatio committatur, & a quo ceteri *ſua neceſſaria accipiant*. Hoc exemplo ſuo docuere Canonici Regulares Capituli Windeſemenſis *parte* 3. *Conſt. cap.* 17. §. 13. „ Diſtricte interdicentes „ Sociis Rectorum, in & extra gremium „ Capituli reſidentibus *habere ſub quocum-* „ *que colore uſum* vel *proprietatem pecunia-* „ *rum per ſe vel interpoſitas perſonas*, un- „ de emere aut vendere, dare vel recipere „ per ſe nihil præſumant; ſed ſua *donaria* „ aut *alia undecumque recepta Rectoribus* „ *reſignabunt*, qui hujuſmodi pro *ſuo arbi-* „ *trio* ad *uſum* illorum vel aliorum, *cui vi-* „ *ſum fuerit* expedire, expendere vel ex- „ pendi facere poterunt. Contrarium faci- „ entes ſine dilatione ad proprium Conven- „ tum revocabuntur, nec ad quamcumque „ domum Monialium poſtea remittantur, „ ſine licentia prioris Superioris „.

„ Optima ſane Conſtitutio (exclamabat ejuſdem Congregationis ſupra dictus Canonicus anno 1544. in prææallegata contra proprietarios oratione) „ ſed quotuſquiſque „ Sociorum eſt, qui eam obſervet? Nonne „ paſſim videmus eos ementes & vendentes, „ ac in Sympoſiis e ſuis crumenulis pecu- „ nias proferentes? Propter hæc, horumque „ ſimilia (pergit dictus Canonicus) ne- „ ſcio quis Priorum fertur dixiſſe: Tot „ Fratres perdidi, quot ad Moniales miſi. „ Horrendum auditu! tot Fratres perdidi, „ quot ad Moniales miſi. Neceſſe eſt, ut „ Commiſſarii Monialibus Rectores conſti- „ ſtituant. Neceſſe eſt, ut ſocios habeant. „ Si omnes illi in perditionem traduntur; „ væ etiam nobis, qui illos ad Moniales „ mittimus „. Hæc ille ad Confratres præfati Decreti prævaricatores, qui nec minus acriter ante perſtrinxerat Prælatos illos, qui Fratribus ſuis *extra proprium Monaſterium* in aliis Conventibus commorantibus, pecunias, quibus ſibi neceſſaria procurent, habere permittunt; poſtquam enim ex *cap. ad Monaſterium* ℵ *De Statu Monach.* oſtendiſſet, quod nullus Superior ſuper proprietate habenda diſpenſare poſſit: proinde quod *ſubditi*, verbis ejus loquor, *hujuſmodi diſpenſationi tamquam confracto baculo arundineo innitentes, cum diſpenſatione peccent, & cum diſpenſatione ad inferni tormenta properant;* ad Superiores ſermonem convertit: „ Attendant, inquit, „ hæc diligentius Prælati illi, qui ſuis „ Fratribus etiam *emiſſis, & in aliis Mo-* „ *naſteriis reſidentibus*, pecunias vel lar- „ giuntur, vel habere permittunt, quibus „ ſibi *neceſſaria conquirant*. Nulla enim „ hic urget diſpenſandi neceſſitas, cum pe- „ cuniæ tales relinqui poſſent Priori domus, „ ad quam Fratres emiſſi fuerint: aut cer- „ te commiſſio illi dari, ut eis *neceſſaria* „ *provideat*, ſolutionem ſuo tempore per- „ cepturus. Excedunt itaque Prælati tales „ limites ſuæ poteſtatis, concedentes quæ „ concedere minime poſſunt „.

Hactenus dictus Canonicus in oratione, quæ tanto in pretio a Canonicis prædictæ Congregationis habita fuit, ut eam anno 1553. ad perpetuam Fratrum inſtructionem & perennem proprietariorum confuſionem cum Regula S. Auguſtini, & Conſtitutionibus ſui Ordinis, in unum volumen redactam & colligatam voluerint.

Ex quibus omnibus conficitur, quod Monaſteriorum Superiores in hoc collimare debeant, ut quantum moraliter loquendo poſſibile eſt, ſubditi ſive in, ſive extra Monaſterium neceſſaria ſua tamquam veri pauperes ab alio exſpectent, omniſque libera pecuniæ alteriuſve rei diſpoſitio (quæ quo liberior eſt, eo magis proprietatem ſapit) quam neceſſitas non requirit, ſubditis adimatur.

§. X.

Cavere debet Religioſus, ne eorum, quæ ad neceſſitatem vel diſpenſationem conceduntur, quidquam poſſideat ut proprium, *vel utatur* ut proprio.

Clemens VIII. in ſæpe dicta Conſtitutione pro reformatione Regularium, tam Monachorum quam Mendicantium, cujuſcumque Ordinis & Inſtituti edita, & teſte Fagnano ad *Cap.* Monachi ℵ *De Statu Monach.* a Paulo V. Gregorio XV. & Urbano VIII. innovata, poſtquam Decretum Synodi Tridentinæ pro omnium rerum in particulari abdicatione, necnon earum communione innovavit, ac latius mentem Concilii Tridentini in quibuſdam expoſuit, inter alia ipſos Regulares monendos cenſuit, *ne eorum, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, ullus quidquam poſſideat ut pro-*

proprium, *neque ut proprio utatur*.

Ex hoc Pontificis monito diſcimus duo cavenda eſſe Religioſo; primum ne eorum, quæ ad neceſſitatem conceſſa ſunt, quidquam poſſideat *ut proprium:* quod tunc fieri cenſeretur, ſi id quod ad neceſſitatem eſt indultum, eo loco haberet, ut in illud *quid juris præ reliquis* de communitate prætenderet: ac per conſequens illud ad *nutum* Superioris *a ſe* auferri, & *alteri Fratrum* applicari ægre permitteret.

Eo animo res ad neceſſitatem conceſſas poſſidentem ad minus affectu, *proprium* poſſidere nemo, ut puta, negabit. Hinc illud S. Auguſtini *cap. 6. Reg.* „ Si fieri poteſt, „ non ad vos pertineat quod vobis indu- „ mentum pro temporum congruentia pro- „ feratur; *utrum hoc*, inquit, *recipiat unuſ-* „ *quiſque*, *quod depoſuerat*, *an aliud quod* „ *alter habuerat* „.

Imo & crimini olim datum fuiſſe Monachis legitur, ſi quiſquam eorum Tunicam *meam*, Tabulas *meas*, Graphium *meum*, vel ſolo verbo, dixiſſet. Vide *Concord. Reg. cap. 42. Proque hoc dignâ pœnitentiâ ſatisfacturus ſit*, inquit Caſſianus *lib. 4. de Inſtit. Renunc. cap. 13. ſi caſu aliquo per ſubreptionem*, *vel per ignorantiam hujuſmodi verbum de ore ejus effugerit*.

Hæc tamen nullus a me adducta putet, quaſi cenſerem Religioſum vitio proprietatis infectum, ſi inadvertenter aut ſine ullo *proprietatis* affectu, rem aliquam ſibi ad uſum conceſſam *ſuam* diceret; ſed ut oſtendam quantopere Religioſorum Patres filiis ſuis inculcatum voluerint, ne res ad neceſſitatem datas *ſibi proprias* putarent.

Debet proinde Religioſus illa, quæ ad neceſſitatem ipſi traduntur, v. g. veſtes, libros, aliaque utenſilia, tamquam aliena, nec ullatenus *ſibi* præ aliis de communitate *appropriata*, ſed quaſi precario ad *uſum* ſibi conceſſa aſpicere, paratus omni tempore ad *nutum Superioris* eadem abdicare, ut etiam aliorum uſibus applicentur: ipſe vero interim expectet, ſi quid aliud ei *ad neceſſitatem* a Superiore porrigatur.

Hanc animi diſpoſitionem in Religioſis neceſſariam eſſe, ne vitio proprietatis vel affectu ſaltem inficiantur, non ignara Seraphica Mater Tereſia *Conſtit. cap.* 53. ſtatuit: „ ut ſi quam Sororum adverterit Prio- „ riſſa cuipiam rei, ſive cellæ, ſive cuili- „ bet aliter rei cum affectu tenacius adhæ- „ rere, magnâ ſollicitudine curet ab illa „ Sorore rem illam auferri: idque in o- „ mnibus Monaſteriis, ſive ea proprios ha- „ beant proventus, ſive non, exacte & cum „ rigore obſervetur. Hoc ipſa Superior ſol- „ licite exequatur, nec patiatur ab aliis „ contra iri: quod ſi factum fuerit, ipſa a „ Provinciali ſevere puniatur „.

Hoc ſaluberrimum pro evellendo proprietatis vitio remedium merito & aliorum Ordinum Superiores aſſument, ſi vereantur, ne quiſpiam ſubditorum rei alicui ad uſum conceſſæ nimio affectu inhæreat, de quo non infundate Superioribus poſſunt eſſe ſuſpecti, qui inter ea, quæ uſui eorum ſunt indulta, habent nonnulla pretioſiora aut forte elegantiora, quam reliqui de communitate ad ſimilem uſum habere ſolent; præſertim ſi Superior advertat in ipſis ſingularem quamdam illa conſervandi, & tamquam ad uſum ſuum pertinentia, notis quibuſdam a reliquis diſtinguendi ſollicitudinem.

Alterum Religioſo cavendum monet Clemens VIII. ne videlicet iis, quæ ad neceſſitatem conceſſa ſunt, utatur *ut propriis*.

Quid ſit uti *ut proprio*, operoſâ explicatione non eget; cum omnes facile apprehendant, uti *ut proprio* idem eſſe, quod uti re aliquâ tamquam rei illius *proprietarius*, ſive tamquam habens facultatem de re illa pro libitu diſponendi.

Unde conſequens eſt, tunc cenſeri Religioſum *ad uſum conceſſis* uti ut *propriis*, dum res illas non ad eum tantum *uſum*, in quem a Superiore legitime traditæ ſunt, expendit; ſed in quemlibet uſum, quaſi alter *quidam dominus* de illis diſponit.

Hoc autem vitium, ſcilicet *rebus conceſſis uti ut propriis*, ſpecialiter metuendum eſt in Religioſis extra Monaſterium commorantibus, & quorum conditio ſeu ſtatus non permittit, ut in ſuis *quotidianis neceſſitatibus* a Superiore *dependeant;* ſed requirit, ut credatur illis pecunia, quam pro neceſſariis ſuo tempore conquirendis expendant: quo facile contingit, ut illâ pecuniâ in alios uſus non neceſſarios, pro ſuo arbitrio, non tamquam *pauperes* & *nihil poſſidentes*, ſed non ſecus ac *domini* utantur. Quapropter prudentiſſime Canonici Ordinis Præmon-

ſtra-

ſtratenſis *Diſt.* 2. *cap.* 33. monendos duxerunt „ ſui Ordinis Parochos, eorumque „ Capellanos, & quoſvis alios foris aliquod „ Beneficium vel Officium obtinentes, ut „ memores ſint ſe Religioſos eſſe, & *tamquam pauperes nihil poſſidere* „. Cui Decreto tamquam conſequens præcipiendo ſubnectunt, ut nulli notabilia dona ſive parentibus, ſive quibuſcumque abſque ſuorum Prælatorum conſenſu largiantur; aliaque nonnulla adjungentes, quæ pro *uſus* illius *reſtrictione* ſervire poſſunt; quo fiat ut nec ipſi, utpote voto paupertatis obſtricti, rebus ad uſum conceſſis ut propriis utantur.

Nec tantum ſubditi, ſed & Superiores, utpote & ipſi *voto paupertatis* obſtricti, ſollicite cavere debent, ne ea, quorum ſunt diſpenſatores, *tamquam propria* poſſideant, aut ut *propriis utantur*.

Si enim Superior aliquis non ad deſtinatum ab Eccleſia & Fundatoribus uſum, id eſt in ſuas ac Fratrum neceſſitates, vel pia ſeu miſericordiæ opera, bona Monaſterii impendat, ſed in alienum prorſus *pro libitu ſuo* uſum expendat, non tantum injuſtitiæ aut infidelitatis, quemadmodum alii bonorum temporalium diſpenſatores, ſed & vitii *proprietatis* reus erit: utpote rebus ſibi concreditis utens *ut propriis*, ac jus quoddam *proprietarii* ſibi uſurpans, de quo appoſite P. a S. Audomaro *lib.* 2. *Inſt. Monaſt. cap.* 9. „ Quoad diſpenſationem rerum temporalium ipſis (Prælatis) commiſſam, „ inquit, iis caſibus, quibus contingit diſpenſatorem dominorum temporalium *furtum* in ſua diſpenſatione committere, opere vel voluntate *peccatum proprietatis* incurrunt . . . . *Proprietarii* igitur ſunt, „ infert dictus Auctor, imo fures & ſacrilegi, non minus quam Judas loculos „ Chriſti expilans, quoties facultatibus Chriſti & Eccleſiæ utuntur, vel poſſident tamquam *proprias*: quod maxime cavebat „ S. Auguſtinus, ipſo teſte. Cum datur „ mihi veſtis pretioſa, ait, vendo eam; „ ut, quia veſtis non poteſt eſſe communis, pretium commune ſit. Maxime vero *proprietarii* ſunt (pergit Auctor) „ quando iis abutuntur in ſtatuendis ſibi „ magnificis monumentis, aut celebribus „ exequiis vel anniverſariis ſibi præfigendis, „ magnis Eccleſiæ ſumptibus in erigendis „ ſuperbis ædificiis, eiſque decorandis tapetibus, variiſque picturis, in luxu, in exquiſitioribus cibis & vinis pretioſis, menſæ ſuperfluo apparatu, in vaſis argenteis „ & aureis, in ludis, in alenda multitudine famulorum, canum, equorum, &c. „. Hæc P. a ſancto Audomaro conformiter ad Synodum Audomarenſem, quæ poſtquam monuit Prælatos, Præfectaſque Monaſteriorum cujuſvis generis dignitate fulgentes, ut noverint non ſe *dominos* eſſe rerum, quas obtinent, nec eſſe a *voto paupertatis* abſolutos, ſed bonorum communium duntaxat diſpenſatores; tamquam conſequens infert *tit. De Regular. cap.* 12. „ Caveant pro- „ inde aliter ea diſpenſare, quam ſecundum „ piorum Fundatorum, & communis Matris „ Eccleſiæ intentionem: ut ne in die ju- „ dicii non diſpenſaſſe, ſed diſſipaſſe, & „ dilapidaſſe Crucifixi patrimonium convincantur. De quo crimine ſe Deo purgare „ non poterunt, qui bonis hujuſmodi pro- „ pinquos vel amicos ditaverint, magnificas „ habitationi ſuæ domos ædificaverint, men- „ ſas extruxerint ſumptuoſiores, ſupellectilem ſuperbiorem collegerint, famulitium „ aluerint numeroſius quam neceſſe ſit. Id „ quod neceſſariis uſibus ſuperfluit, debetur „ Paſtoribus, quibus tenuis quam oportet „ proviſum eſt, debetur alendis pauperibus, „ ædificandis Dei templis, augendæ ornan- „ dæque Chriſtianæ Reipublicæ, & ſimilibus finibus „.

Ex his non difficulter intelligitur non male notaſſe Joannem Heſſelium in *Decal. cap.* 147. Præpoſito Monaſterii ſpeciale periculum imminere *peccandi vitio proprietatis*, *propter temporalium diſpenſationem ei creditam*.

§. XI.

Adminiſtratio bonorum ſtabilium etiam dependenter a nutu Superioris concedi nequit ſimplici Religioſo, ſed ſolis Officialibus, qui illa in utilitatem Monaſterii adminiſtrent.

NEc deinceps liceat Superioribus, inquit Tridentinum *Seſſ.* 25. *cap.* 2. *De Regular.* „ bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſumfructum, vel uſum, „ ad-

„ adminiſtrationem, aut commendam. Ad-
„ miniſtratio autem bonorum Monaſterio-
„ rum aut Conventuum ad ſolos Officiales
„ eorumdem, ad nutum Superiorum amo-
„ vibiles, pertineat „.

Ex hoc Concilii Decreto evidentiſſimum
eſt, ſolis Officialibus, & quidem ad nutum
Snperiorum amovibilibus adminiſtrationem
bonorum concedi poſſe; ex quo ulterius evi-
denter conclnditur, prædicto Decreto con-
trariam eſſe praxim in quibuſdam Monaſte-
riis frequentatam, nt cenſus annui, ſeu bo-
na ſtabilia relinquantur Monaſterio, etiam
titulo inſtitutionis a parentibus vel conſan-
guineis alicujus Regularis, eo tenore adje-
cto, *ut Superiores concedere debeant eidem
Regulari adminiſtrationem dictorum cenſuum,
ſeu bonorum ſtabilium, ita ut idem poſſit
convertere illorum reditus in honeſtos ſuos
uſus.* „ Inepta enim valde eſt „ (ut verbis
Fagnani ad *Cap.* Monachi ix *De Statu
Monach.* ntar) „ illorum interpretatio, qui
„ aſſerunt, Concilium hoc loco non prohi-
„ bere adminiſtrationem, quam habent Re-
„ gulares *dependenter a voluntate ſuorum*
„ *Superiorum*. Siqnidem verba Conciliì non
„ diriguntur in ſnbditos, ſed *in Superiores*
„ tantum, ibi: (*nec deinceps liceat Supe-*
„ *rioribus*). Unde cum improbetur admi-
„ niſtratio illa, quæ conceditur a Superiori-
„ bus, ſequitur evidenter nt proprie impro-
„ betur adminiſtratio, quam habent Regu-
„ lares *dependenter a voluntate* eorumdem
„ Superiorum: nam ſi Snperioribus non li-
„ cet concedere alicui adminiſtrationem ſta-
„ bilinm, ergo non pendet ab eorum vo-
„ luntate efficere adminiſtrationem licitam,
„ vel illicitam: ſicnt videmns nſum ſuper-
„ fluum bonorum non fieri licitum ex eo,
„ quod Regularis dicat: *Ego teneo immobi-*
„ *lia ſuperflua dependenter a voluntate meo-*
„ *rum Superiorum, & ad eorum nutum*;
„ quia Superiores non habent ſuper hoc di-
„ ſpenſandi facultatem „.

Præterea cum Concilium Tridentinum
conſtituat primo regulam negativam in his
verbis: *Non liceat deinceps Superioribus,
&c.* deinde a præfata regula exceptionem
ſnbjnngat: *Adminiſtratio autem ad ſolos
Officiales ad nutum amovibiles pertineat*.
„ Si Concilinm in dicta regula negativa,
„ inquit Fagnanus, non prohibuiſſet ſimplici
„ Monacho adminiſtrationem ad nutum,
„ regula non differret ab exceptione; quia
„ eodem modo eſſet permiſſa adminiſtratio
„ ad nutum ſimplici Monacho, atque Of-
„ ficiali Monaſterii; quod eſſet abſurdum;
„ quia de natura exceptionis eſt, nt ſit con-
„ tra regulam, & eam vitiet in caſibus
„ exceptis „.

„ Concludendnm eſt igitur, *adminiſtra-*
„ *tionem bonorum ſtabilium*, inqnit Fagna-
„ nus, *ſeu peculium* ex nulla cauſa, & nul-
„ lo caſu Regularibus eſſe permiſſam, *Of-*
„ *ficialibus* duntaxat *exceptis* „. Neque ra-
tio cur Officiali, non vero ſimplici Religio-
ſo adminiſtratio bonorum committi poſ-
ſit, eſt obſcura. Dum enim Officiali ad-
miniſtratio conceditur, hic ntpote admini-
ſtrator in *utilitatem Monaſterii* conſtitutus,
de fructibus non in *utilitatem propriam* diſ-
ponit, ſed omnia acquirit & lucratur Mo-
naſterio; ſi ſecus egerit, crimen furti imo
& *proprietatis* non evadet: de quo ſerio
Procuratores ſnos monendos duxerunt Ca-
nonici Regulares Capituli Windeſemenſis
parte 2. De Procuratoribus.

„ Sollicite etiam obſervabit Procurator,
„ inquiunt, ut concreditas ſibi pecunias in
„ nullos quam officii ſui uſus expendat ex-
„ acte, ad id Prioris ſui ordinationem & vo-
„ luntatem exequendo; alioquin furti judicio
„ & *tamquam proprietarius condemnetur* „.

Dum vero ſimplici Religioſo bonorum
adminiſtratio concreditur, facultas illi indul-
getur convertendi fructus, ant eorum partem
in *uſus proprios*; adeoqne vere & in effectu,
inqnit Fagnanus, dici poteſt *uſufructuarius
bonorum*: nec refert quod eidem ad *nutum
auferri poſſit* adminiſtratio: „ ſiquidem, ut
„ notat dictus Fagnanus, hoc non tollit,
„ quin durante adminiſtratione habeat jus
„ utendi & fruendi; nnde proprie dici poteſt
„ *uſufructuarius ad beneplacitum*; quapro-
„ pter infert idem Canoniſta: *Titulus admi-*
„ *niſtrationis nihil eſt aliud quam palliamen-*
„ *tum quoddam ad cohoneſtandum proprium* „.

Nec deſinet titulus adminiſtrationis eſſe
palliamentum ad cohoneſtandum proprium,
ſi redituum, v. g. vitalitiorum adminiſtratio
Officialibus quidem Monaſteriorum com-
mittatur, ſed non in *utilitatem Monaſterii*,
at in *uſus privatos* alicujus Religioſi; quan-
doquidem hoc non impediat, quominus hic
Re-

Religioſus in effectu *uſumfructum*, cujus *adminiſtratio* alteri ſit commiſſa, retineat: imo nec in ſimili caſu talis *adminiſtrator* intuitu hujus adminiſtrationis tam dicendus erit *Officialis* Monaſterii, quam *Religioſi*, in cujus *utilitatem* adminiſtrat.

Quapropter nullatenus dici poteſt conſona præmemorato Concilii Tridentini Decreto praxis in aliquibus Monaſteriis uſitata, quæ reditus vitalitios particularibus concedit, licet adminiſtratio Officialibus Monaſterii committatur, non in communem Monaſterii, ſed in privatam illius, in cujus favorem ſunt reſervati, utilitatem.

§. XII.

Oſtenditur juſtum eſſe, ut adminiſtratio temporalium potius Officialibus, quam Superioribus committatur.

Ex dictis §. præcedenti conſtat, quod ex mente Concilii Tridentini adminiſtratio bonorum Monaſteriorum ſeu Conventuum ad ſolos Officiales eorumdem ad nutum Superiorum amovibiles pertinere debeat: ex quo conſequens eſt ex ſententia Concilii Tridentini, omnem rerum temporalium curam in ipſos Superiores non eſſe rejiciendam.

Quam ſit juſta hæc Concilii Tridentini ſententia, non difficulter intelligitur ex iis, quæ S. Benedictus in Regula ſua, de Abbate (quæ non minus & aliis Monaſteriorum Præpoſitis conveniunt) docet *cap.* 2. „ Meminere debet ſemper Abbas, quod „ eſt; meminere, quod dicitur, & ſcire, „ quia cui plus committitur, plus ab eo „ exigitur: ſciatque quam difficilem, & „ arduam rem ſuſcepit, *regere animas*, & „ multorum ſervire moribus „.

His verbis monentur Abbates, & in ipſis alii Monaſteriorum Præpoſiti, quod humeris eorum incumbat regimen animarum, quod a S. Benedicto rem ardnam & difficilem, ab aliis onus humeris Angelicis formidandum non immerito dictum eſſe, facile agnoſcet, qui obligationes ejuſmodi regimini annexas penitius inſpexerit.

Inter has primo occurrit indiſpenſabilis obligatio ſubditos, quorum curam gerit, verbo inſtruendi, non tantum circa ea, quæ omni Chriſtiano, ut pœnam æternam evadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeat, ſcitu neceſſaria ſunt; ſed inſuper Superiorum inſtructio ſe extendere debet ad ea, quæ voto, atque Regulæ, quam profeſſi ſunt, adimplendis, & perfectioni Evangelicæ aſſequendæ neceſſaria ſunt, aut multum utilia: quia, ut ait S. Thomas 2. 2. *q.* 186. *a.* 2. *ad* 1. „ ille qui tranſit ad Religio- „ nem, non profitetur ſe eſſe perfectum, „ ſed profitetur ſe adhibere ſtudium ad per- „ fectionem conſequendam „; quo fiat ut tandem curſus conſummatione inſtante dicere queat cum Apoſtolo, *Act.* 20. *verſ.* 20. *Vos ſcitis quomodo nihil ſubtraxerim* UTILIUM, *quominus annuntiarem vobis:* & cum Propheta Regio, *Pſalm.* 39. *Juſtitiam tuam non abſcondi in corde meo, veritatem tuam & ſalutare tuum dixi.*

Ob hanc inſtruendi neceſſitatem, eſt quod ex mente S. Benedicti, *cap.* 64. *Reg.* oporteat ordinatum Abbatem eſſe *doctum lege divinâ, ut ſciat, & ſit unde proferat nova & vetera.*

Ad hæc, ut fructuoſa ſit Superiorum prædicatio, exemplo non minus quam verbo agenda aut cavenda annuntiet, neceſſe eſt. „ Sit Rector, inquit S. Gregorius *Lib. Paſt.* „ *par.* 2. *cap.* 3. operatione præcipuus, ut „ vitæ viam ſubditis vivendo denuntiet, & „ grex, qui Paſtoris vocem moreſque ſequi- „ tur, per exempla melius quam per ver- „ ba gradiatur. Qui enim loci ſui neceſ- „ ſitate exigitur ſumma dicere, hac eâdem „ neceſſitate compellitur ſumma monſtrare. „ Illa vox namque libentius Auditorum corda „ penetrat, quam dicentis vita commendat„.

Imo ſi Bernardo credimus, vox Superioris erit ſine virtute, niſi illud quod denuntiat, clament & ejus opera. „ Memento, „ inquiebat *Epiſt.* 201. Balduino Abbati, „ voci tuæ dare vocem virtutis. Quid il- „ lud, inquis? Ut opera tua verbis conci- „ nant, imo verba operibus, ut cures vi- „ delicet prius facere quam docere .... „ Sermo quidem vivus & efficax, exem- „ plum eſt operis, facile faciens ſuadibile „ quod dicitur, dum monſtrant factibile „ quod ſuadetur „. Hinc illud Apoſtoli in perſona Titi omnibus Superioribus dictum: *In omnibus teipſum præbe exemplum bonorum operum.* Ad Tit. *cap.* 2. *ver.* 7.

Et

Et illud a Synodo Tridentina univerſis Eccleſiarum Prælatis inculcatum : *Integritas Præſidentium ſalus eſt ſubditorum*. Seſſ. 6. cap. 1. *De Reform.*

Inde illa S. Benedicti cura, ut Abbates factis amplius quam verbis ſuis præſint Diſcipulis. „ Cum aliquis, ait *cap. 2. Reg.* „ ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet do„ ctrinâ ſuis præeſſe Diſcipulis: id eſt, o„ mnia bona & ſancta factis amplius quam „ verbis oſtendat : ut capacibus Diſcipulis „ mandata Domini verbis proponat, duris „ vero corde & ſimplicioribus, factis ſuis „ divina præcepta demonſtret. Omnia vero, „ quæ Diſcipulos docuerit eſſe contraria, „ in ſuis factis indicet non agenda „.

Eo quoque ſpectat illud ejuſdem Patris ad Monaſterii Præpoſitum, *cap. 65. Reg. Quantum prælatus eſt ceteris, tantum eum oportet ſollicitius obſervare præcepta Regulæ.* Quinimo hanc duplici doctrinâ ſubditis prælucendi obligationem tamquam divinum mandatum, non omiſerunt Prælatis proponere Canonici Præmonſtratenſes, *Diſt.* 2. §. 7. „ Omnes Prælati (prout ſibi a Do„ mino mandatum atque commiſſum eſt) „ ſubditis ſuis tum verbis, tum factis (*ſi* „ *enim abſint opera, parum efficient ver*„ *ba*) vera dogmata, & vitæ perfectæ „ normam tradant „.

Unde rurſus eoſdem monent, *Diſt.* 2. *cap.* 3. §. 1. „ ut ante omnia anxie caveant, „ ne vel ſcandaloſa, vel aliqua ſtatum „ ſuum minus decentia perpetrent; conſi„ derantes, quod tot mortibus digni ſint, „ quot ad ſubditos perditionis exempla „ tranſmittunt: ſed econtra ſic virtutibus „ ſtudeant, ut eorum vitam quicumque in„ tueantur, omnium virtutum exemplar „ ante oculos propoſitum habeant „.

Ad hæc, officio ſuo non ſatisfaciet animarum Curator, ſi verbo & exemplo oves paſcat, niſi more periti Medici ſatagat, attentâ vulnerum diverſitate, ſingularum quoque ovium, imo & ejuſdem diverſis temporibus variâ diſpoſitione, congruentem quotidie ſingulis ferre medelam. Ut enim poſt S. Gregorium Nazianzenum Gregorius Magnus *De cura Paſt. in prol. p. 3.* „ Non „ una eademque cunctis exhortatio con„ gruit, quia non cunctos par morum qua„ litas adſtringit; ſæpe namque aliis offici„ unt, quæ aliis proſunt „.

Unde Apoſtolus infirmioribus lac, exercitatioribus ſolidum cibum adminiſtrare, imo omnibus ſe conformare ſciebat. *Factus ſum*, inquit 1. *ad Corinth. cap. 9. verſ.* 20. 21. 22. *Judæis tamquam Judæus, ut Judæos lucrarer; iis qui ſub lege ſunt, quaſi ſub lege eſſem, ut eos, qui ſub lege erant, lucrifacerem; iis qui ſine lege erant, tamquam ſine lege eſſem, ut lucrifacerem eos, qui ſine lege erant. Factus ſum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus ſum, ut omnes facerem ſalvos.*

Hanc Superiorum obligationem, ſeſe ad doctrinam ſuam ſubditorum moribus & affectibus attemperandi, tamquam regimini animarum admodum neceſſariam S. Benedictus Abbatibus ſollicite inculcavit, *cap. 2. Reg.* „ In doctrina ſua, inquit, Abbas „ Apoſtolicam debet illam ſemper formam „ ſervare, in qua dicit, *Argue, obſecra,* „ *increpa;* id eſt, miſcens temporibus tem„ pora, terroribus blandimenta, dirum ma„ giſtri, pium patris oſtendat affectum: id „ eſt, indiſciplinatos & inquietos debet du„ rius arguere; obedientes autem & mites „ & patientes, ut in melius proficiant, ob„ ſervare. Negligentes & committentes ut „ increpet & corripiat, admonemus „. Et infra: „ Sciat (Abbas) quam diffici„ lem & arduam rem ſuſcepit, regere ani„ mas, *& multorum ſervire moribus* .... „ Et alium quidem blandimentis, alium „ vero increpationibus, alium ſuaſionibus: „ & ſecundum uniuſcujuſque qualitatem vel „ intelligentiam, *ita ſe omnibus conformet* „ *& aptet*, ut non ſolum detrimenta gre„ gis ſibi commiſſi non patiatur, verum „ in augmentatione boni gregis gaudeat „. Et paulo ſupra: „ Tantumdem erit li„ ber (Abbas) ut ſi inquieto vel inobe„ dienti gregi Paſtoris fuerit omnis diligen„ tia tributa, & morbidis earum actibus „ univerſa fuerit cura exhibita „.

Porro hæc omnia nullatenus præſtare Superior poterit, niſi aſſidue, tamquam vigilans Paſtor, omnibus ſuis attendat, ut per continuam vigilantiam, non exteriora tantum, ſed vel præcipue interiora, id eſt, affectus ac animi motus ovium ſuarum exquirat; ſicque oves ſuas agnoſcat: quo præcepto quidem Divino, declarante Concilio

Digitized by Google

Trid. *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Reform.* mandatum eſt omnibus, quibus cura animarum commiſſa eſt.

Quid de memorata indefeſſa ſollicitudine, ac continua ſuper gregem vigilantia Prælatis incumbente, ſenſerint anno 1630. Canonici Præmonſtratenſes, ex Statutis *Diſt.* 2. *cap.* 2. illo anno conceptis & evulgatis, cognoſcere licet: „ Qui Abbatialem fun-
„ ctionem ſuſcipiunt, inquiunt; quæ ſuarum
„ ſunt partium, agnoſcere ſtudeant, & in-
„ telligant ſe non ad propria commoda, ad
„ divitias, & luxum, ſed ad labores &
„ ſollicitudines pro Dei gloria vocatos, &
„ ſe obſtrictos eſſe, ut attendant ſibi, &
„ gregi ſibi commiſſo; ac proinde obligatos,
„ juxta Apoſtolum, ut vigilent, in omnibus
„ laborent, ac miniſterium ſuum impleant „.

„ Omnes Prælati, prout omni jure obli-
„ gantur, ſtricte reſideant, ut ſuo gregi,
„ cujus ſanguis a ſupremo Paſtore de ipſorum
„ manibus aliquando requiretur, *vigilanter*
„ intendere queant „.

„ Rariſſime autem abſint, niſi aliud of-
„ ficii eorum ratio poſtulet; quo in caſu
„ domui ſuæ bene proſpiciant, ac aſſidue
„ curent, ne ſubditi per eorum abſentiam
„ aliquod detrimentum patiantur: ſcientes
„ quod non ſit admittenda Paſtoris excuſa-
„ tio, ſi oves lupus comedit; & ipſe ea-
„ rum cuſtodiæ minime incumbens neſcit „.

„ Habeant cum Priore, aliiſque Superiori-
„ bus, de ſuorum moribus, profectu atque defe-
„ ctu, frequentes inquiſitiones & collationes „.

„ Sæpe filios ſuos viſitent, vel ad ſe vo-
„ cent, eoſque tandem tamquam veri pa-
„ tres, in ſpiritu lenitatis inſtruant, mone-
„ ant, conſolentur; ac, dum opus eſt, cor-
„ ripiant, objurgent, atque caſtigent „.

„ Vultum pecoris ſui agnoſcere ſtudeant,
„ & omnia interiora penetrare nitantur;
„ quo facilius & interiorum vitia extirpare,
„ & virtutes inſerere queant „.

Hiſce non contenti ulterius adjiciunt:
„ Pro ſua ac ſubditorum ſalute, neceſſitati-
„ bus, atque profectu (prout ſunt obliga-
„ ti) ardentes ac numquam intermiſſas
„ fundant preces „.

Prudentiſſime ſane orandi neceſſitatem Superioris officio, ceteriſque ejus functionibus annexam dicunt. Si enim unicuique ob proprias, quibus circumdatus eſt, infirmitates, clamandum ſit ad Dominum: *Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me:* Pſalm. 60. *verſ.* 9. quomodo Superiori inclamandum erit, qui non modo ſuis, ſed & ſubditorum premitur infirmitatibus?

Si omnibus ob innatam mentis cæcitatem ſemper poſtulanda ſit cœleſtis ſapientia a Patre luminum, ut quæ agenda ſunt, videant; quanto inſtantius eadem petenda a Superiore, qui non tantum proprios, ſed & aliorum non minore laborantium cæcitate greſſus dirigere debet.

Præterea, ſi quæ agenda & dicenda ſunt, videat; eloquia tamen ejus corda Diſcipulorum non inflammabunt, niſi & ipſa ab illo, qui in meditatione exardeſcit ignis, fuerint inflammata.

Denique fruſtranea erit Superioris, ſive verbo ſive exemplo facta plantatio & irrigatio, niſi per continuas ad Deum preces cœleſte accerſat incrementum: *Neque enim qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementum dat Deus.* 1. Cor. 3. *verſ.* 7.

Tria igitur Superiori, imo & omnibus animarum Rectoribus neceſſaria ſunt: *Verbum ſcilicet, exemplum, oratio: major autem his*, inquit S. Bernardus *Epiſt.* 201. *eſt oratio. Tametſi (ut dictum eſt) vocis virtus ſit opus; & operi tamen, & voci gratiam efficaciamque promeretur oratio.*

His omnibus attentis, quis non videat, quantum onus ex ſola animarum cura Superioribus incumbat? Ut proinde nemo mirari debeat, ſi Synodus Tridentina bonorum temporalium adminiſtrationem ad Officiales potius quam ad Superiores pertinere voluerit; neque mirum videbitur S. Benedicti monitum adeo Abbatibus inculcatum: „ Ante
„ omnia (inquit *cap.* 2. *Reg.*) ne (Abbas)
„ diſſimulans, aut parvipendens ſalutem
„ animarum ſibi commiſſarum, plus gerat
„ ſollicitudinem de rebus tranſitoriis & ter-
„ renis, atque caducis: ſed ſemper cogitet,
„ quia animas ſuſcepit regendas, de quibus
„ & rationem redditurus eſt. Et ne cauſe-
„ tur de minori forte ſubſtantia, meminerit
„ ſcriptum *Matth.* cap. 6. verſ. 33. *Primum*
„ *quærite Regnum Dei, & juſtitiam ejus,*
„ *& hæc omnia adjicientur vobis.* Et Pſ.
„ 33. verſ. 10. *Nihil deeſt timentibus eum.*
„ Sciatque quia qui ſuſcipit animas regen-
„ das, præparet ſe ad rationem reddendam „.

§. XIII.

Digitized by Google

§. XIII.

Quænam a Superioribus in deſignatione Officialium veniant attendenda?

DUo potiſſimum a Superiore in conſtituendis Monaſteriorum Officialibus conſideranda ſunt.

Primum quidem, quod Officialium munus ipſam rerum temporalium debitam curam concernat; ex quo conſequens eſt, in Officialium deſignatione a Superiore expendendum eſſe, quinam inter Fratres virtutum conſtantiâ, rerum agendarum induſtriâ, fidelitate & prudentiâ ad tractanda temporalia magis idonei reperiantur.

Alterum, illudque præcipuum a Superiore ſedulo perpendendum, quod animas Fratrum regendas & ſalvandas ſuſceperit, quodque pluris ipſi eſſe debeat unius ſubditorum anima, pro qua Chriſtus mortuus eſt, quam terrena omnia; & quod ſit certum, rerum temporalium ſollicitudinem natam eſſe hominem rebus tranſitoriis implicare, & a Deo avocare; variaque perfectioni charitatis acquirendæ, ad quam Religioſus quilibet tendere debet, ſecum trahere impedimenta.

Ex quo evidenter concluditur, ante omnia in electione Officialium a Superiore fore inveſtigandum, num illi, quos adminiſtrationi & curis rerum terrenarum occupare intendit, in omni virtutum genere in tantum ſint exercitati, & in charitate adeo fundati & radicati, ut merito confidere queat, quod interiorum curam per exteriorem occupationem non minuent, atque exteriorum providentiam internorum ſollicitudine ſedulo curabunt; qui, ut de Gerardo ait S. Bernardus *Serm. 26. in Cant.* non petulanti (ut aſſolet) in eo officio detineantur affectu, ſed ſolo intuitu charitatis; qui quantum in ipſis eſt, ſemper optent quietem ſibi intendere, Deo vacare, nec implicitos tenent niſi timor Dei, voluntas Fratrum, ac ſtudium obediendi. Niſi enim ſollicitudini, piiſque Religionis exercitiis, quibus anima paſcitur, & mens a terrenis ad cœleſtia revocatur, multum afficiantur; magnopere verendum, ne ſenſim, illis neglectis, rerum terrenarum curis implicentur, atque ita paulatim guſtum rerum ſpiritualium amittentes, tandem ſub habitu Religionis cor ſeculare inveniant. Quod vel eo magis in Officialibus metuendum, quia ipſis, ob varia, quæ in temporalium adminiſtratione occurrere ſolent negotia, major præ reliquis Fratribus concredi debet ſeſe abſentandi ab ordinariis Religionis exercitiis libertas: per conſequens niſi tantum in Religione profecerint, ut non timore ad ea pietatis exercitia ſint adigendi, ſed ſpiritu charitatis ad illâ agantur; non parum timendum ne illa abutantur. Quod verentes Canonici Præmonſtratenſes, monitum voluerunt Abbatem, ut Officialem non alium quam Sacerdotem conſtituat, niſi gravis premat neceſſitas: *Quia*, inquiunt *diſt. 2. cap. 16. §. 3. in ruinam agitur, qui nondum in virtute bene roboratus, ſuæ libertati committitur.*

Frequentem hunc, ſed Religioſo ſupra modum perniciosum, ſpiritualium exercitiorum, præſertim orationis neglectum, ob infinitas prope, eaſque mordaces, & animum implicantes curas, quas terrenorum ſollicitudo ſecum adducit, metuentes ſimiliter Canonici Regulares Capituli Windeſemenſis, Decretum ediderunt tenoris ſequentis. „ Procurator quamvis exemplo Marthæ (cujus ſuſcepit officium) circa multa ſollicitari, & turbari neceſſe habeat, ſilentium tamen & quietem cellæ non penitus abjicere debet; ſed potius, quantum domus negotia patiuntur, in Choro & Refectorio adeſſe ſtudeat, & eo cellam, quaſi ad tutiſſimum & quietiſſimum portum recurrat; ut legendo, orando, & meditando, turbulentos animi ſui motus ex rerum externarum cura vel diſpoſitione emergentes ſedare, & in arcanis ſui pectoris aliquid ſalutare, quod ſibi commiſſis ſuaviter & ſapienter eructet, poſſit recondere „. *Conſtit. part. 2. cap 358.*

Dicam proinde cum P. a S. Audomaro *Lib. 2. Conſtit. Monaſt. cap. 11.* „ Cum ſancta Synodus (Tridentina) cupiat per Officiales bona omnia Monaſteriorum adminiſtrari, ſolliciti maxime eſſe debent Prælati, ut Œconomos, alioſque Officiales, quibus temporalium curam committant, eligant fideles, prudentes, pios, moribus maturos, ſobrios, humiles, Deum ſupra omnia timentes, vigilantes, ſpiritualis quietis amantes „.

§. XIV.

Referuntur nonnulla ſacræ Congregationis Decreta hactenus dictis conformia.

PRoſper Fagnanus in Commentariis *ad Cap. Monachi* 2. *De Statu Monachorum*, occaſione ejus quod ex Concilio Lateranenſi in *d. Cap.* dicitur *Monachi peculium habere non permittantur*; caſus nonnullos, qui in Monaſteriis frequenter occurrunt, *num.* 1. his verbis proponit: „ Contingit ſæpe, ut in aliquibus Monaſteriis „ tam virorum quam mulierum, Novitii „ in actu renuntiationis bonorum ad favo„ rem Monaſterii, vel in actu profeſſionis „ reſervent ſibi annuos reditus, ſeu annuam „ proviſionem pro ſuis religioſis neceſſitati„ bus: & in aliis Monaſteriis item accidit „ frequenter, ut cenſus annui, ſeu bona ſta„ bilia relinquantur Monaſterio, etiam ti„ tulo inſtitutionis, a parentibus vel con„ ſanguineis alicujus Regularis, eo tenore „ adjecto, ut Superiores concedere debeant „ eidem Regulari adminiſtrationem dicto„ rum cenſuum, ſeu bonorum ſtabilium, „ ita ut idem poſſit convertere illorum re„ ditus in ſuos honeſtos uſus „.

„ In aliis vero ſervatur, ut Regulares „ pecunias ex prædicatione, ſeu lectione, „ aut aliunde quæſitas tribuant Monaſterio, „ ad hoc ut ex ea emantur cenſus perpetui, „ quorum reditus quotannis aſſignari debe„ ant eidem Regulari pro ſuis neceſſitati„ bus. In aliis denique uſu receptum eſt, ut ex „ reditibus Conventus unicuique ex Fratribus, „ vel Sororibus aſſignetur ſingulis annis certa „ portio, ſive in pecunia, ſive in aliis ſpecie„ bus, ad hoc ut ex ea paret ſibi neceſſaria „ ad vitam, nec Monaſterium eis aliquid ul„ tra præſtare, nec ipſi accepti rationem „ reddere teneantur. Ex facto quæſitum eſt, „ an in his ſimilibus caſibus liceat Regu„ laribus utriuſque ſexus habere prædictos „ annuos reditus, ſeu proviſiones annuas, „ vel bonorum ſtabilium adminiſtrationem, „ *ſeu peculium non ſuperfluum nomine Con*„ *ventus, ac de Superiorum licentia, &* „ *dependenter ab eorum voluntate ac nutu,* „ *adeo ut ſint immunes a culpa & pœna,* „ *de qua cap.* 2. *Seſſ.* 25. *de Regul. Con*„ *cil. Trid.* „.

Deinde ſubjungit: „ Quod ad exſtirpan„ dam Regularium proprietatem provide „ ſancitum eſt Decreto *d. cap.* 2. *Seſſ.* 25. „ *De Regularibus*, in ſenſus tam varios, „ & a mente S. Synodi alienos detorſerunt „ Scriptores moderni, ut fere ad nihilum „ redactum videatur „.

Modernis illis Scriptoribus ſeſe opponens prædictus Fagnanus, tum ex Jure communi, tum ex Concilio Trid. aliiſque Synodis, probat illa, de quibus in quæſtione, licita non eſſe: ac tandem in ſententiæ ſuæ confirmationem nonnulla ſacræ Congregationis Decreta ſubjungit, quorum aliqua hìc ſubjicio.

„ In cauſa Neapolitana propoſitum fuit „ S. Congregationi dubium, inquit *num.* „ 62. uti infra conceptum: In aliquibus „ Monaſteriis nonnullæ Moniales cenſus & „ annuos quoſdam reditus, & proventus, „ ſeu fructus percipiunt ſub diverſis con„ tractuum ſpeciebus: nam aliquæ in i„ pſarum perſona emerunt certos reditus a „ perſonis laicis, aliquæ ab aliis Monia„ libus, aliquæ ab ipſis monaſteriis, aliæ „ vero dederunt pecuniam Monaſterio, ut „ ex earum pecuniis fieret emptio nomine „ Monaſterii ad rationem ſeptem vel octo „ pro centenario; & Abbatiſſæ dabant ipſis „ Monialibus illos reditus, quos ex dictis „ emptionibus exigebant ſingulis annis. Ali„ quæ Monaſteriis, ſeu eorum Superioribus „ certas pecuniarum ſummas manualiter pro „ indigentiis Monaſterii dederunt pacto ad„ jecto, vel etiam tacitâ conventione ad„ hibitâ, ut Monaſterium, ſeu Abbatiſſa „ certos reditus ad rationem tot pro cente„ nario earum vitâ durante concedat. Quæ„ ritur an Moniales prædictæ in hujuſmodi „ caſibus incurrant pœnas per Concilium „ Tridentinum *Seſſ.* 25. *cap.* 2. *De Regul.* „ in proprietarios inflictas, *etiamſi de licen*„ *tia Abbatiſſæ, & ad Abbatiſſæ nutum,* „ *vel Conventus, ſeu Monaſterii nomine* „ *percipiant*. Sancta Congregatio cenſuit, „ in nullo ſupradictorum caſuum licere Mo„ nialibus dictos fructus, ſeu reditus perci„ pere: & ſi perceperint, incidere in pœnas „ dicti *cap.* 2. *Seſſ.* 25. *De Regul. neque* „ *ab hujuſmodi pœnis excuſari ob licentiam* „ *Abbatiſſæ, quæ eam dicto Concilii Decre*„ *to in ſupradictis caſibus concedere quidem* „ *prohibetur, ſed debet ex ſuo munere Mo*-

„ *na-*

Digitized by Google

„ *naſterii reditibus, vel eleemoſynis, Monialium neceſſitatibus in dies ſubvenire* „.

Alterum S. Congregationis Decretum pro hac materia notatu dignum, refert Fagnanus *num. 63. & 64.* datum Archiepiſcopo Urbini. „ Hic enim cum retuliſſet „ Sacræ Congregationi ſe non potuiſſe adducere Moniales cujuſdam Monaſterii ad „ ſuſcipiendam exactam vitam communem, „ ideoque illis propoſuiſſe, ut fieret communis arca, cujus clavis penes Abbatiſſam exiſteret, & intus eam aptarentur „ tot ſcriniola, quot eſſent Moniales, ita „ ut unaquæque haberet claviculam ſcrinioli ſui, & in eo aſſervaret pecuniam ex „ laboritio vel aliunde partam, quæ in ipſius „ tantum, & non in alterius neceſſitates „ erogari debet *arbitrio Abbatiſſæ*. S. Congregatio hoc temperamentum iudicium „ exiſtimavit, ac repugnans Decreto *d. cap.* „ 2. quod jubet, ut omnia Superiori tradantur, *Conventuique incorporentur:* ideoque mandavit Archiepiſcopo, *ut quamdiu Moniales communem vitam non ſuſciperent, interdiceret ipſis receptionem puellarum ad habitum & profeſſionem* „.

Deinde ſubjungit idem Fagnanus: „ Et „ generaliter tam S. Congregatio Concilii, „ quam ſancta Congregatio Epiſcoporum, „ ac Regularium, hanc receptionem prohibuit in pluribus Monaſteriis Monialium, „ in quibus ex relatione Epiſcoporum intellexit *communem vitam* non obſervari. „ Imo cum in ſpecie id prohibuiſſet in quodam Monaſterio Lycienſi, & puella, quæ „ in eo habitum Novitiarum ſuſceperat ante prohibitionem S. Congregationis, iterum ac tertio petiiſſet ſe ad profeſſionem „ admitti, offerens ſe communem vitam „ exacte obſervaturam; S. Congregatio ſemper abnuit, *periculoſum exiſtimans profiteri in Monaſterio, in quo Moniales omnes erant proprietariæ* „.

Denique teſte dicto Fagnano, ad dubium ſupra ab ipſo propoſitum, & a nobis ſuperius inſertum, S. Congregatio reſpondit negative: „ videlicet in nullo ex ſupradictis „ caſibus licere Regularibus utriuſque ſexus „ habere prædictos annuos reditus, ſeu proviſiones annuas, vel bonorum ſtabilium „ adminiſtrationem, ſeu peculium non ſuperfluum *nomine Conventus*, ac de *ſuorum Superiorum licentia, & dependenter* „ *ab eorum voluntate ac nutu;* alioquin „ non eſſe immunes a culpa & pœna, de „ qua in d. *cap. 2. Seſſ. 25. De Regular.* „.

Hæc S. Congregationis Decreta una cum dubiis, quibus reſpondent, oſtendunt.

Primo, ex mente S. Congregationis non licere habere annuos reditus in uſus proprios nomine Conventus, ac de ſuorum Superiorum licentia, & dependenter ab eorum voluntate ac nutu.

Secundo, ex ſententia S. Congregationis Regulares prædictos reditus percipientes incidere in pœnas per Concilium Tridentinum proprietariis inflictas; neque ab hujuſmodi pœnis excuſari ob licentiam Superioris.

Tertio, ex ſententia S. Congregationis vitæ communionem infringi, ſi ex laboritio vel aliunde parta ſerventur ſeparata in illius, cui obvenerunt, & non alterius neceſſitates, arbitrio licet Superioris eroganda.

Quarto, a S. Congregatione adeo periculoſum judicatum eſſe profiteri in Monaſteriis, in quibus perfectæ vitæ communio non ſervatur, ut propterea receptionem Monialium prohibuerit in pluribus Monaſteriis, in quibus ex relationibus Epiſcoporum intellexit communem vitam non ſervari. De quo periculo quid ſentit Dionyſius Carthuſianus, videre licet in tractatu ipſius De Reformatione Monialium, *art. 4*.

Quinto, improbandam eſſe praxim in nonnullis Monaſteriis uſu receptam, ut ex reditibus Conventus unicuique ex Fratribus, vel Sororibus aſſignetur ſingulis annis certa portio, ſive in pecunia, ſive in aliis ſpeciebus; ad hoc ut ex ea paret ſibi neceſſaria ad vitam, nec Monaſterium eis aliquid ultra præſtare, nec ipſi accepti rationem reddere teneantur.

Sexto, Superiorem vi officii ex Monaſterii reditibus, vel eleemoſynis, ſubditorum neceſſitatibus in dies ſubvenire debere.

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

Solvuntur objectiones, quæ adverſus hactenus dicta contra Peculia Religioſorum, etiam dependenter a voluntate Superiorum, ab aliquibus formantur.

§. I.

Oſtenditur quod Cap. Monachi ☓ De Statu Monachorum, *deſumptum ex Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. hactenus a me dicta potius confirmet, quam infirmet.*

ADversus ea, quæ capite præcedenti dicta ſunt, ſcilicet quod ne quidem de Superioris licentia, & ad ejus beneplacitum, Religioſo permiſſum ſit, reditum vitalitium, aut rem aliam undecumque profectam in uſus ſuos particulares habere ſeparatam a reliquis communitatis bonis; ſed omnia undecumque provenientia per Superiores eſſe confundenda, & in unam maſſam ſimpliciter redigenda, ut inde uniuſcujuſque neceſſitati indifferenter ſuccurratur; neque eſſe permiſſum Superiori committere adminiſtrationem bonorum, etiam in uſus licitos, niſi ſolis Officialibus ad nutum amovibilibus, qui ea in ſolam Monaſterii utilitatem adminiſtrent; adverſus ea, inquam, objicitur a nonnullis *Cap. Monachi* ☓ *De Statu Monachorum*, deſumptum ex Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. Verum ſi ipſa Concilii Conſtitutio penitius inſpiciatur, eam per omnia Concilio Tridentino convenire, & aſſerta noſtra potius confirmare, quam infirmare patebit.

Primo, ſtatuit dicta Synodus, *ne Monachi permittantur Peculium habere:* quo non prohibet ſimpliciter, ut bene advertit Fagnanus ad *d. Cap. Monachi*, *num.* 122. ne Regulares habeant Peculium; ſed *ne Peculium permittantur habere:* unde ponderando illud verbum *Permittantur*, quod ad Superiores refertur, ex hoc ipſo textu Fagnanus probat concluſionem quam ante adſtruximus; nimirum quod nequidem ex permiſſione ſeu indulgentia, vel diſpenſatione cujuſvis Superioris, fas ſit Regularibus habere Peculium.

Secundo, Concilium decernit: *Quod ſi Monachus Peculium habuerit, a communione removeatur altaris; & qui in extremis cum Peculio inventus fuerit, & digne non pœnituerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter Fratres recipiat ſepulturam:* quod etiam de univerſis Religioſis præcipit obſervari; *niſi tamen*, inquit Concilium, *ab Abbate fuerit ei pro injuncta adminiſtratione permiſſum*.

Ob hanc a Concilio factam exceptionem voluerunt nonnulli, quod Religioſis licitum foret habere Peculium *de licentia*, & *ad beneplacitum* Abbatis, aut alterius Monaſterii Superioris: ſed perperam. Nam illa verba, *niſi ab Abbate fuerit ei pro injuncta adminiſtratione permiſſum*, ut ex communi Canoniſtarum ſententia late probat Fagnanus *loco citato:* „ hoc tantum important, ut „ bonorum ſtabilium adminiſtrationem habere poſſint Officiales ad nutum amovibiles: nam Gloſſa in figuratione caſus: „ *Nota*, inquit, *concedi Peculium ex cauſa* „ *adminiſtrationis; quæ verba Gloſſæ* (pergit Fagnanus) *ſic explicanda videntur:* „ *non enim dicit concedi in adminiſtrationem, ſed cauſâ adminiſtrationis;* nempe „ *propter officium adminiſtrationis;* quia „ *Officialis* eſt Monaſterii: & Innocentius „ hic (ait Fagnanus) exemplificat in Officialibus, puta Veſtiariis, vel Eleemoſynariis; „ & Hoſtienſis dixit, non comprehendi niſi Officiales pro adminiſtratione temporalium deputatos „.

Ut ergo ex ipſius Fagnani, & communi Canoniſtarum ſententia compendio dicam, Concilium Lateranenſe primo conſtituit Regulam negativam in verbis: *Monachi nec Peculium permittantur habere:* deinde imponit pœnam contra facientibus, in illis verbis: *Qui vero Peculium habuerit, &c.* tandem limitat ſupradictam Regulam, ut non procedat in *Officialibus* per dictionem *niſi*, quæ exceptionem importat: *Exceptio autem*, inquit Fagnanus, *firmat regulam in contrarium* in omnibus aliis, qui non ſunt Officiales. Ex quibus & aliis, quæ in confirmationem hujus intellectus adfert Fagnanus, tandem concludit: „ Apparet hunc intellectum eſſe magis conſonum litteræ, & „ probari etiam a gravioribus Canoniſtis; „ & conſequenter jure communi inſpecto, „ fas non eſt Regularibus *non Officialibus* „ ha-

„ habere Peculinm ſeu annuos proventus, vel adminiſtrationem bonorum ſtabilium, etiam ex *diſpenſatione Superiorum*, & DEPENDENTER AB EORUM VOLUNTATE ET NUTU „.

Sententia prædictæ Decretalis ex Fagnano, aliiſque Canoniſtis hìc propoſita, adeo perſpicua & clara Dionyſio Carthuſiano viſa eſt, ut veritus non ſit ſummæ inconſiderationis arguere illos, qui non obſtante hac Concilii Lateranenſis deciſione, aſſerere auderent non eſſe prohibitum Religioſis habere peculia de voluntate & conſenſu Abbatis: „ Quemadmodum, inquit, *De Reformat. Clauſt. art.* 13. quidam Doctor in tractatu ſuo de iſta materia recitat: nonnulli Doctores excuſant peculium Monachorum & Monialium a vitio proprietatis, dummodo Superioribus ſuis, videlicet Abbati aut Abbatiſſæ nil celent, & *ad reddendum ſeu dimittendum paratæ ſint juxta Superiorum voluntatem, nihilque recipiant vel expendant ſine illorum licentia*. Denique ad ea, quæ ſupra inducta ſunt ex Concilio Lateranenſi, & Conſtitutione Domini Papæ reſpondent: quod prohibitio illa de habendo peculio aut proprio, intelligenda ſit, quod Monachus non debet aliquid poſſidere, aut habere peculium nomine proprio; non autem ibi prohibetur Monachus aliquid poſſidere nomine Abbatis, & de expreſſa permiſſione ipſius. Similiter dicunt, quod cum Monacho non poteſt diſpenſari, ut habeat proprietatem nomine ſuo; ſed poteſt cum eo diſpenſari, ut habeat aliquid peculiare nomine Abbatis aut Monaſterii. Iſtud videtur inconſideratiſſime dictum: in ipſo namqne Concilii Lateranenſis Decreto, Peculium luce clarius Monachis adminiſtrationem communem non habentibus prohibetur: & Abbati ſub pœna abſolutionis a ſuo officio diſtricte prohibetur, ut non permittat aliquem Monachorum ſuorum habere Peculium, niſi ratione adminiſtrationis: quod item habentes Peculium, & morientes in eo ſecundum determinationem Concilii puniat„.

„ Quomodo ergo Monachus nomine Abbatis poteſt habere Peculium, cum Abbati prorſus prohibitum ſit Peculium Monacho dare, imo & permittere, ut habeat illud? Præterea quæro ab illis Peculii Monachorum excuſatoribus, quomodo intelligunt id quod dicunt, Monachum nomine Abbatis poſſe habere Peculium. Si namque ita intelligant, nomine Abbatis, id eſt, ex parte ſeu conceſſione, vel licentia Abbatis; jam patuit, quod hoc prohibitum ſit Abbati hoc ipſum concedere, licentiare, ſive permittere: ſi autem intelligant nomine Abbatis, id eſt, in quantum eſt Abbas, vel repræſentat Abbatem, conſtat hoc fatuum, riſuque dignum eſſe. Siquidem Monachus non eſt Abbas, nec repræſentat eum in aliqua publica adminiſtratione Peculio ſeu pecuniis indigente „.

Hunc Dionyſii, necnon Canoniſtarum intellectum confirmat Concilium Turonenſe anno 1231. *Can.* 26. apud Caſtrum Gonterii integro pene ſeculo poſt Concilium Lateranenſe III. celebratum, inhibens, *ne Monachi, niſi ſint in adminiſtratione conſtituti, habeant ſub alio colore aliquam poſſeſſionem, vel aliquam proprietatem*, ETIAM DE LICENTIA ABBATUM, CUM LICENTIA ABBATIS IN HOC EIS NON VALEAT SUFFRAGARI.

§. II.

Reſpondetur ad Argumentum, quod ex Cap. fin. ✠ Qui Clerici vel voventes Matrim. contrahere poſſunt, *deſumitur*.

UT vel in ſpeciem ex præallegato Capitulo quidpiam haberetur in defenſionem Peculiorum, ante omnia oſtendendum eſſet, quod mulier, de qua in dicto Capitulo, votum paupertatis emiſiſſet, cujus ramen nulla neque in caſu propoſito, neque in reſponſo Pontificis mentio occurrit; nec ex illis, quæ in Decretali narrantur, votum paupertatis a prædicta muliere fuiſſe emiſſum convincitur.

Quod enim dicitur in habitu Ordinis ſancti Aguſtini biennio permanſiſſe, nullatenus arguit mulierem tria ſolemnia Religionis vota emiſiſſe: quandoquidem conſtet & olim, & etiam hodie mulieres quaſdam, vel nullo, vel ſaltem ſolo caſtitatis voto obſtrictas, Ordinis alicujus habitum de manibus etiam Religioſi iſtius Ordinis ſuſcipere & geſtare; adeoque nihil ſolidi concludi poteſt

poteſt pro aſſerendo voto paupertatis ex biennali geſtatione habitus Religioſi.

Plus urgere videtur pro aſſerendo voto paupertatis, quod cum mulier (de qua in caſu) non obſtante voto caſtitatis, Matrimonium iniviſſet, & in eo per plures annos vixiſſet, conſultus Pontifex reſponderit, Matrimonium illud fuiſſe invalidum, præfatamque mulierem ad male dimiſſum Religionis habitum reaſſumendum, & ſervandum quod voverat, monendam & inducendam, & ſi opus fuerit, per cenſuram Eccleſiaſticam coërcendam. Verum nec hæc votum paupertatis a dicta muliere emiſſum fuiſſe convincunt, cum dubium ſit an invaliditas ipſius Matrimonii in votum caſtitatis, quod præceſſerat, an vero in violentiam ſeu vim, quâ Matrimonium extortum erat, refundatur, ut ex verbis ipſius Pontificis pateſcit: „ Nos, inquit, attendentes „ quod in emiſſione voti, quod præceſſit, nul„ la vel modica coactio adfuiſſet, quam pa„ tientia & perſeverantia ſequentis temporis „ penitus profugavit, *& quod ſequens con„ junctio potius iniqua fuit, & violenter „ extorta*, mandamus, &c. „.

Deinde ut poneretur ob ſolum votum caſtitatis prædictum Matrimonium declaratum fuiſſe nullum, ac per conſequens votum illud caſtitatis ſolemne fuiſſe, inde tamen adhuc invalide argueretur, voto caſtitatis conjunctum fuiſſe votum paupertatis: quandoquidem non repugnet eſſe votum caſtitatis etiam *ſolemne*, ſine voto paupertatis, exemplo virginum, quæ olim velamine ab Epiſcopo ſolemniter accepto, nec valide quidem Matrimonium inire poterant, quas tamen votum paupertatis non emiſiſſe ſatis conſtat.

Verum ut daremus mulierem, de qua in Capitulo, paupertatem Religioſam promiſiſſe; nihil tamen ſolidi pro Religioſorum peculiis ex prædicta Decretali concludi poſſet: licet enim in enarratione caſus dicatur, quod mulier votum caſtitatis in manibus cujuſdam de Fratribus S. Auguſtini fecerit, eo adjecto tenore, *ut in domo propria cum omni ſubſtantia ſua remaneret;* nihil tamen pro valore illius adjectæ conditionis inde concluditur, quia Pontifex de valore illius conditionis non interrogatus, nihil de ejus validitate aut invaliditate reſpondit.

Quod ſi de hac quæſtione ſententia ejus poſtulata fuiſſet, quis dubitet, quin hic Pontifex, nimirum Innocentius III. prædictam conditionem omnino rejiciendam (præſuppoſitâ ſcilicet Profeſſione Religioſæ Paupertatis) dixiſſet, quandoquidem idem Pontifex in litteris ſuis ad Abbatem & Conventum Sublacenſem, dicat: „ Nec æſtimet „ Abbas quod ſuper habenda Proprietate poſ„ ſit cum aliquo Monacho diſpenſare: quia „ abdicatio Proprietatis, ſicut & cuſtodia ca„ ſtitatis, adeo eſt annexa Regulæ Monachali, „ ut contra eam nec ſummus Pontifex poſſit „ licentiam indulgere „. *Cap.* CUM AD MONASTERIUM ꝟ *De Statu Monach.*

Aliud inſuper ad hanc Decretalem reſponſum, argumentum in defenſionem Peculiorum evertens, affert Proſper Fagnanus ad *Cap.* INSINUANTE ꝟ *Qui Cler. vel Vovent.* nimirum quod mulier, de qua in caſu, Profeſſionem Religioſam quidem emiſerit; ſed quod pactum reſervationis bonorum adjectum, Profeſſionem non vitiaverit, ſed vitiatum fuerit ſeu tamquam turpe, nec cum Profeſſione Religioſa conſiſtens, rejectum fuerit. Hoc ſuum reſponſum poſtquam adſtruere conatus eſt, tandem ſubjungit: „ Con„ cluſionem noſtram, inquit, videlicet, „ hoc pactum non vitiare ingreſſum, *ſed „ vitiari*, ſæpius probavit S. Congregatio „ Concilii Tridentini interpres „.

Ex his omnibus evidenter intelligitur, non uno titulo infirmum & invalidum eſſe argumentum, quod ex præallegato Capitulo aſſumitur in defenſionem redituum vitalitiorum, qui tempore Profeſſionis reſervantur.

§. III.

Oſtenditur quam periculoſum & pernicioſum ſit argumentum, quod in defenſionem Peculiorum a communi praxi aſſumitur.

QUam ineptum, imo pernicioſum ſit prædictum argumenti genus, clariſſime videbit, qui tantum advertit, errores & abuſus graviſſimos, ac pernicioſiſſimos quandoque ita invaleſcere, ut tandem etiam tamquam lex cuſtodiantur; & quidem de execrabili illo Idololatriæ errore, infallibili docemur teſtimonio *Sap.* 14. *verſ.* 16. quod aliquando *interveniente tempore, convaleſcente iniquâ conſuetudine, hic error* (Idololatriæ) *tamquam lex cuſtoditus fuerit.* Sci-

Scimus etiam ex ipſo Evangelio, quamplurima a Chriſto Domino tamquam ſumme perniciosa, & de mandatis contraria fuiſſe improbata, quæ velut mandata ſeu leges a Scribis & Phariſæis, id eſt, a Sacerdotibus & Doctoribus illius temporis, populo tradebantur, & ut talia obſervabantur.

Quin & ea omni ætate fuit humana miſeria, ut prævaricationes, tametſi perniciosæ, dum invaluerunt, pro legibus haberi & ſuſcipi a multis ſolitæ ſint: ideo ab Eccleſiæ Prælatis ſemper deploratum eſt nimis verum eſſe illud Nicolai I. ad Hincmarum Rhemenſem: „ Mala conſuetudo, quæ non „ minus quam perniciosa corruptela vitanda „ eſt; niſi citius radicitus evellatur, in pri„ vilegiorum jus ab improbis aſſumitur, & „ incipiunt prævaricationes & vanæ præſum„ ptiones celerrime non compreſſæ, pro le„ gibus venerari, & privilegiorum more perpe„ tuo celebrari „. *Apud Grat. Diſt.*8. *Can.*5.

His attentis, quis non videat quo præfatum argumenti genus a communi praxi ſeu conſuetudine aſſumptum vergat? nimirum ut per illud perverſiſſima quæque, non tantum ipſius Eccleſiæ diſciplinæ contraria, ſed & ipſæ prævaricationes legis naturæ, ubi per hominum malitiam invaluerint, tamquam licitæ defendantur.

Num hac ratione pudendam illam atque perniciosam ambitionem, quin & publicam ac infamem Miniſteriorum Eccleſiæ nundinationem, quæ ſeculo decimo & undecimo frequentabatur, utinam nec hodie, Clerici a Conciliorum illius temporis acerrimâ cenſurâ eximere non potuiſſent.

An non eodem argumento luxus ille ac faſtus ſecularis, qui in menſis ac ſupellectile tempore S. Bernardi in pleriſque Monaſteriis conſpiciebatur, acrem illius cenſuram evadere potuiſſet?

Quidni & omnis plane Regularis diſciplinæ diſſolutio, & qui eam conſequitur abuſus in hoc argumento patrocinium inveniant; cum non defuerit ea temporum miſeria, quibus ea eſſet Monaſteriorum conditio, ut nulla pene ſupereſſent Regularis diſciplinæ veſtigia.

Et quidem hunc miſerum Monaſteriorum ſtatum anno 909. Patres Concilii Troſleiani alte deplorabant, *Can.* 3.

Nec ſeculo undecimo feliciorem fuiſſe multorum Cœnobiorum conditionem, ex illius ævi Hiſtoricis annotavit E. P. Chriſt. Lupus ad *Can. 6. Conc. Tholoſ. ſub Vict. II.* „ Circa præſentis, inquit, Synodi tem„ pora (Tholoſanæ anno 1056.) Mona„ chi paſſim erant enormiter deformati . . . . „ cujus deformationis fontem quis non vi„ deat fuiſſe *proprietatem?* in Germania „ fuiſſe tantam bonorum Monachorum in„ opiam, ut ad ipſos reformandos evocari „ debuerint Scoti, ſeu Hiberni primum, „ ac deinde Itali, teſtantur Marianus Sco„ tus, ac Lamb. Schafnaburgenſis „. Hæc Chriſtianus Lupus.

Quin & decimo-ſexto ſeculo Synodus Trid. ingemiſcens conſpexit pleraque Monaſteria ex mala eorum, quibus commiſſa fuerant, adminiſtratione, non levia paſſa fuiſſe *tam in ſpiritualibus, quam temporalibus, detrimenta*. Seſſ. 25. cap. 21. *De Regular.*

Denique, ut ad materiam de peculiis propius accedamus, ſub finem ejuſdem XVI. ſeculi deplorantibus Synodi Audomar. Patribus: „ Pleraque Monaſteria *extitioſa rerum* „ *proprietas*, ex diametro Monaſticæ Pro„ feſſioni contraria invaſerat „. An. 1583. *tit.* 12. *cap. 6.*

Ex his quis non videat quam perniciosum ſit id argumenti genus, quo quidpiam tamquam licitum defenditur eo ſolo titulo, quia a multis fieri conſuevit; quamque periculoſum ſit vitam ſuam non ad veritatem, ſed ad hominum praxim ſeu conſuetudinem componere?

Si quis tamen ex aliorum vivendi norma, quid ſibi agendum ſit expendere deſideret, ſecurius paucorum quam multorum praxim ſibi proponet: quandoquidem ipſâ Veritate teſtante, pauci ſint, qui viam veritatis inveniant & ingrediantur, contra vero multi ad viam perditionis ſeu falſitatis deflectant. *Anguſta porta* (inquit Salvator *Matth.* 7. *verſ.* 13. 14.) *& arcta via eſt, quæ ducit ad vitam; & pauci ſunt qui inveniunt eam*: econtra *lata porta & ſpatioſa via, quæ ducit ad perditionem; & multi ſunt, qui intrant per eam*.

Unde S. Baſilius *De Abdicat. rerum cap.* 9. non tantum generatim ad Chriſtianos, ſed & ad ipſos Solitarios dicebat: „ Eo„ rum, quos recte atque ex virtute videris „ vivere, æmulator eſto, & Inſtitutorum

„ vitæ, actionumque exempla deſcripta in „ animum tuum transfer. *Opto ut ſis de* „ *numero paucorum. Rara ſiquidem quæ bo-* „ *na:* quæ quidem etiam cauſa eſt, quam- „ obrem *pauci* cœleſte Regnum introeant. „ Cave putes eos omnes ſalvos fieri, qui „ ſe intra cellas ſuas contineant, & vitio- „ ſos juxta ac bonos. Neque enim ita res „ habet: quando ſunt quidem multi, qui „ ad honeſtæ vitæ genus ſe conferunt, ra- „ riſſimi autem, qui ipſius jugum ſuſcipiant: „ violentorum eſt enim regnum cœlorum, „ & violenti rapiunt illud „. Hinc eſt & illud Paphnutii apud Caſſianum *Collat.* 3. *cap.* 7. *Feſtinandum nobis eſt, ut a paucis ac rariſſimis ſumamus exempla virtutum.* Item illud Pynufii Abbatis ad Novitium monitum: „ Conſidera te de paucis & ele- „ ctis eſſe effectum, & ne exemplo ac tem- „ pore multitudinis refrigeſcas: ſed vive ut „ pauci, ut cum paucis inveniri merearis „ in Regno Dei „. *Apud eumdem lib.* 4. *cap.* 37.

Neque vereri quiſquam debet, dum de notabili Regulæ aut Religioſæ profeſſionis articulo agitur, a communi & trita multorum praxi ſubinde ad ſingularitatem deflectere exemplo Sanctorum, “ quorum pluri- „ mi, niſi ad Apoſtolicas declinaſſent ſin- „ gularitates (verbis loquor Magni illius „ decimi-ſexti ſeculi Præſulis Bart. de Mar- „ tyribus *Stim. Paſtor. p.* 5. *cap.* 6.) num- „ quam neque Sancti fuiſſent, neque Ca- „ lendaria noſtra ſuis nominibus ornaſſent, „ neque Breviaria geſtis ſuis impleſſent. „ Qui autem tritam ſecuti ſunt viam, vel „ ignorantur eorum nomina, vel ſordent, „ nec ſemen ſanctum poſt ſe reliquerunt „.

Priuſquam huic §. in quo oſtendi perniciem argumenti in defenſionem Peculiorum a communi praxi ſeu conſuetudine ab aliquibus aſſumpti, finem imponam; notatum cupio, me nullatenus credere, quod illa, quæ hoc §. in refutationem illius argumenti adduxi, convincant aut probent Peculia eſſe illicita (quod ante factum) neque mihi animum fuiſſe probare hoc argumentum: *Peculia in pleriſque Monaſteriis invaluerunt* (num antecedens verum ſit, an falſum, non aſſero) *ergo ſunt illicita;* ſed hoc unicum mihi propoſitum fuiſſe, ut oſtenderem non valere, imo perinicioſum eſſe hoc argumenti genus: *Hoc aut illud paſſim apud multos invaluit, ergo licet:* ac per conſequens per ſimile argumentum nihil ſolidi in Peculiorum defenſionem haberi.

§. IV.

Oſtenditur non valere hoc argumentum: In aliquo Monaſterio vel Ordine receditur a perfecta paupertate, aut vitæ communione: ergo qui in tali Monaſterio vel Ordine profitetur, non tenetur ad exactam paupertatis & vitæ communis obſervantiam.

UT falſitas propoſiti argumenti clarius innoteſcat, præmitto ſequentia.

Primo, votum paupertatis, omniaque, ſine quibus illud obſervari nequit, ad eſſentiam Regularis Profeſſionis ſpectare; imo totius Regularis diſciplinæ baſes eſſe & fundamenta, quibus non exacte conſervatis, totum corruat ædificium neceſſe eſt; ideoque abdicationem proprietatis adeo annexam eſſe Regulæ Monachali, ut contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indulgere: „ Proprii carentia, inquit Chriſtianus Lupus, „ eſt Evangelicæ perfectionis, ac Monaſticæ „ Profeſſionis portio eſſentialis; ideoque cla- „ rum eſt, quod nec ſummus Pontifex poſ- „ ſit in ipſa diſpenſare „. *Parte* 4. *Schol. ad Can.* 6. *Concil. Tholoſ.*

Secundo, perfectam vitæ ac rerum communionem ad normam primorum Chriſtianorum, in vitæ Cœnobiticæ primum fundamentum aſſumptam fuiſſe, ut ex Regulis SS. Auguſtini & Benedicti *cap. præcedenti* §. 2. probatum eſt, & fuſe ac evidenter ex aliorum Patrum Regulis oſtendit P. Chriſt. Lupus loco jam citato. Quapropter Synodus Trid. poſtquam Regularibus præcepiſſet, ut ad communem vitam, victum, veſtitumque conſervanda pertinentia fideliter obſervent, omniſque cura & diligentia a Superioribus adhibeatur, ut ab illis non recedatur; ex mente Patrum, qui Religioſis normam vivendi præſcripſerunt, pro ratione ſui præcepti ſubjungit: „ Cum compertum ſit, ab „ eis non poſſe ea, quæ *ad ſubſtantiam Re-* „ *gularis vitæ pertinent* relaxari: ſi enim „ illa, quæ *baſes ſunt & fundamenta to-* „ *tius Regularis diſciplinæ*, exacte non fue- „ rint conſervata, totum corruat ædificium „ ne-

„ neceſſe eſt „. *Seſſ.25. cap.1. De Regular.*
Hiſce prænotatis evidenter conſequitur,
quod quicumque vitam Regularem profite-
tur, una abſolutam proprietatis abdicationem,
omniaque, quæ ad illam ſpectant, tamquam
vitæ Regularis eſſentialia ſeu ſubſtantialia
neceſſario promittat.

Non minus evidenter conſectarium, quod
regulares per Profeſſionem Religioſam ad
perfectam vitæ, ac rerum communionem, ut
ad ipſius vitæ Religioſæ primum fundamen-
tum obſtringantur; quod velut rem ſummi
momenti numquam ſatis inculcari poſſe pu-
tavit Synodus Audomarenſis anno 1583. *tit.*
17. *cap.* 6. „ Prorſus omnia, inquit, in
„ communem uſum convertantur, ita ut
„ impleatur a Religioſis quod ſibi imitan-
„ dum ſumpſerunt, *& ad quod religione*
„ *ſempiternâ ſe obligarunt* (*non poteſt res*
„ *iſta*, inquit, *inculcari ſatis*) illud ſcilicet
„ primitivæ Eccleſiæ: *Multitudinis creden-*
„ *tium erat cor unum & anima una; nec*
„ *quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid*
„ *ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia*
„ *communia, dividebatur autem ſingulis prout*
„ *opus erat* „. Act. cap. 4. verſ. 32. & 35.

Sequitur ulterius, quod quicumque vitam
Religioſam profitetur, eo animo eſſe debeat,
ut ea omnia, quæ ad paupertatem Evange-
licam, ſeu proprii abdicationem, ac vitæ
communionem pertinent, tamquam ad vitæ
Regularis ſubſtantiam ſpectantia obſervare
ſtatuat; ac per conſequens quoad illa mo-
dum vivendi ſervare oppoſitum vitæ illorum,
qui vel paupertatem Evangelicam, aut vi-
tæ communionem exacte non obſervant: ſi
enim proponeret vivere quemadmodum hi
vivunt, ſequeretur quod eodem tempore,
quo vitam Religioſam Deo promitteret,
una in animo ſtatueret eſſentialia ſeu ſub-
ſtantialia non obſervare, id eſt, vitam Re-
ligioſam promittere, & eodem tempore pro-
ponere eam non obſervare, ut vere de his
dicatur, quod de voventibus ſimili modo Re-
gulam dixit Joannes Heſſelius. „ Contingit
„ hominem Deo inveniri infidelem ſeu non
„ ſervantem promiſſum, inquit *in Decal.*
„ *cap.* 81. primo, ſi quod vovet, implere
„ non ſtatuat dum vovet: uti faciunt illi,
„ qui vovent quidem vitam inſtituere ſe-
„ cundum Regulam Benedicti, vel Augu-
„ ſtini; ſed quoniam eam a ceteris, qui
„ eamdem ipſam voverunt, negligi vident,
„ cogitant atque proponunt eam ſervare,
„ ſicut eam ſervari inveniunt, hoc eſt, pro-
„ ponunt eam violare. Hi vovendo Deum
„ irrident; *non minus tamen voto ſuo obli-*
„ *gati ſunt, quam ſi inter recte Regulam*
„ *obſervantes illud emiſiſſent* „.

Non dubitaſſe quoque Concilium Triden-
tinum, cui Heſſelius interfuit, quin omnes,
qui vitam Religioſam ſunt profeſſi, neceſ-
ſario vitæ illius eſſentialia ſeu ſubſtantialia
cenſeri debeant voviſſe; inde colligitur, quod
licet certo ſciret in multis Monaſteriis di-
ſciplinam Regularem collapſam, pluresque
Profeſſionem emiſiſſe in Monaſteriis, quæ
ab ipſis quoque Regulæ ſubſtantialibus de-
flexerant, præceperit tamen *Seſſ.* 25. *cap.* 1.
De Reg. ut indiſtincte „ omnes Regulares,
„ tam viri quam mulieres, ad Regulæ,
„ quam profeſſi ſunt, præſcriptum vitam
„ inſtituant & componant; atque in primis,
„ inquit, quæ ad ſuæ Profeſſionis perfectio-
„ nem, ut Obedientiæ, Paupertatis, &
„ Caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus
„ Regulæ & Ordinis peculiaria vota & præ-
„ cepta, ad eorum reſpective *eſſentiam*, nec-
„ non ad *communem vitam*, *victum*, *& ve-*
„ *ſtitum* conſervanda pertinentia, fideliter
„ obſervent „.

Hactenus dicta ſufficienter, ut puto, oſten-
dunt, quam invalidum ſit argumentum, quo
nonnulli ſe ſecuros a tranſgreſſione voti au-
tumant, licet a Regulæ, quam profeſſi ſunt
ſubſtantialibus, verbi gratiâ, a voto pau-
pertatis, aut a vitæ & rerum communione
per particulares rerum reſervationes recedant,
eo quod Ordinis, vel Monaſterii inveterata
conſuetudo tempore emiſſæ Profeſſionis ha-
beret, quod Regula quoad iſta eſſentialia
ex integro non ſervaretur; quandoquidem,
ut ante probatum, nulla conſuetudo, aut
multorum praxis efficere poſſit, ut is, qui vi-
tam Religioſam profitetur, una non profi-
teatur vitæ illius eſſentialia ſeu fundamentalia.

Hujus argumenti invaliditatem ut Reli-
gioſum ab exacta Regulæ obſervantia, præ-
ſertim quoad illius eſſentialia eximat, per-
ſpectam habebant viri illi, pauci quidem
numero, ſed igne illo, quem Dominus Je-
ſus miſit in terram, & vult vehementer ac-
cendi, fortiter inflammati, quibus Ordo Ci-
ſtercienſis ſua debet exordia, de quibus re-

 ſer-

Digitized by Google

ſertur: „ Dum quotidianas Regulæ lectiones a Capitulo audirent, & aliud Regulam præcipere, atque aliud conſuetudines Ordinis tenere perpendent, graviſſime contriſtabantur, videntes ſe ceteroſque Monachos Regulam B. Patris Benedicti ſolemni promiſſione ſervaturos fore promiſiſſe, ſed ſecundum Inſtituta ejus nequaquam vivere. Primitus ergo privatim ſæpius inter ſe colloquentes, tranſgreſſionem ſuam conquerebantur; & quonam modo hujus tanti mali remedium invenire poſſent, ſollicite tractabant. Cum vero poſtea verbum effuſum eſſet in publicum, ceteri, qui carnales erant, nec poterant dicere cum Propheta (Jeremia Threni cap. 1. verſ. 13.) *Quia de excelſo miſit ignem in oſſibus meis, & erudivit me;* ſervos Dei deridere, modiſque omnibus quibus poterant, ut a tam ſancto propoſito ceſſarent, infeſtare cœperunt. At illi, qui ſpiritu Dei agebantur, & propterea liberi erant, non curantes eorum malevolas inſectationes, toto mentis anniſu ad Deum converſi precibus inſtantiſſime poſtulabant, ut Domini pietas eos ad talem locum dirigere dignaretur, in quo vota labiorum ſuorum, quæ ſecundum Regulam firmaverant, ſed non ſervaverant, reddere poſſent „. *Bollandus in Appar. ad vitam S. Robert.* 29. *Apr.* §. 2.

CAPUT III.

De Remediis contra vitium Peculiaritatis.

§. I.

Ut vitium Peculiaritatis efficaciter extirpetur, debent Superiores ex communi Monaſterii ſubſtantia ſingulis Religioſis omnia neceſſaria placide ac benigne ſubminiſtrare.

EXPERIENTIA omni tempore compertum fuit, vitium *Peculiaritatis* ſummum accipere incrementum, dum Superiores negligunt, quod neceſſarium ac conveniens eſt, ex communi Monaſterii ſubſtantia ſubditis ſubminiſtrare. Nec mirum: quia Superioribus neceſſaria non adminiſtrantibus anſam accipiunt, imo quodammodo incitantur ipſi ſubditi, ut a Parentibus aut aliunde conquirant media, quibus ſibi res neceſſarias & convenientes procurent; unde contingit, ut quiſque illa, quæ hinc inde conquirere aut corradere poteſt, etiam in uſus ſuos particulares reſervet, atque ita ex Superiorum tenacitate, aut negligentia, vel etiam in diſpenſandis bonis communibus infidelitate, vitium *Peculiaritatis* invaleſcit; nec extirpari facile poterit, quamdiu neceſſaria & convenientia ſingulis per Superiorem ex communi Monaſterii theſauro placide ac benigne non ſuppeditantur. Hinc tantopere Superioribus tum in Religioſorum Regulis, tum in Eccleſiæ Decretis inculcatum, ut omnia neceſſaria ac convenientia e communi Monaſterii penu ſingulis præbeantur, ut hoc pacto omnis prætextus *Peculiaritatis* Religioſis adimeretur, & Superiores efficaciter hoc vitium extirpare valerent.

„ Ut hoc *vitium peculiare* radicitus amputetur, inquit S. Benedictus *Reg. cap.* 55. dentur ab Abbate omnia, quæ ſunt neceſſaria; id eſt, cuculla, tunica, pedules, caligæ, bracile, cultellus, graphium, acus, mappula, tabula: *ut omnis auferatur neceſſitatis excuſatio* „.

Nec minorem fuiſſe aliorum Patrum quam S. Benedicti curam, ut neceſſaria a Superiore Monaſterii ſingulis ſubminiſtrentur, vel ſola Regularum inſpectio oſtendit. Ipſa quoque Eccleſiæ Concilia dum peſtiferum *proprietatis* vitium e monaſteriis eradicare voluerunt, tamquam eradicationis medium neceſſarium, Prælatis mandarunt, ut ſingulis ex communi Monaſterii ſubſtantia neceſſaria præberent.

Decrevit Synodus Tholoſana *Can.* 6. „ Ut Abbates curam Monachorum & Monaſteriorum exerceant, & eis victum, & veſtitum ſecundum Regulam S. Benedicti præbeant, & hoc agentes *proprium* eos habere nullatenus permittant „.

Ad hunc Canonem notas ſuas apponens P. Lupus: „ Ad eradicandam plene *Proprietatis* lepram Canon, inquit, recte addit, *eis victum, & veſtitum præbeant.* Hoc enim eſt primum & palmare Monachalis communitatis fundamentum „.

Pluribus aliis vetuſtioribus Decretis prædicto Canoni conſonis (quorum nonnulla apud

apud P. Lupum loco præcitato videre licet) omiſſis, ad ipſam Synodum Trid. deſcendimus, quæ poſtquam plura pro paupertatis ac communionis Religioſæ cuſtodia decreviſſet, etiam ſubjungere non omiſit: *Nihil etiam quod neceſſarium ſit eis* (Religioſis) *denegetur*. Seſſ. 25. *De Regular. cap.* 1.

Hanc Generalis Concilii ſententiam exequi deſiderans Synodus Provincialis Cameracenſis *anno* 1565. *tit.* 18. *cap.* 11. biennio a finito dicto Concilio Generali celebrata, poſtquam ſimiliter plurima ad eradicandum *proprietatis* vitium ordinaſſet, " tandem, quo ea omnia facilius, diligentius, necnon abſque tædio queant obſervari, præcipit ſancta Synodus cunctis cunctorum Monaſteriorum ſexus utriuſque Superioribus, quatenus ſecundum Regulam ac Majorum inſtituta benigne necnon placide ſubminiſtrent omnia in univerſum, quæ ſuis ſubditis neceſſaria fuerint & convenientia, ne inferioribus præbeant anſam detrimenti voto paupertatis valde gravidi; in qua quidem re, ſi negligentiores extiterint, admoniti a ſuo Superiore omnino compellantur ".

Cameracenſi conſonat Synodus Prov. Mechlinienſis anno 1570. habita, quæ ſimiliter cum pernicioſum proprietatis vitium eliminandum cenſuiſſet, ſubjicit: " Præcipit ergo hæc Synodus, ut victus, veſtitus, ceteraque vitæ ſubſidia ſingulis ex *communi* pro neceſſitate indigentiæ, & Monaſterii facultatibus ſubminiſtrentur ".

Recte proinde ſæpe laudatus Canonicus Regularis in oratione contra proprietarios, excellentiorem viam pro extirpatione *proprietatis* Superioribus oſtendere volens, illis interrogantibus, quæ eſſet illa? reſpondit. " Ut faciatis, quæ fecit Dominus & diſcipuli ejus. Cum enim vidiſſet Jeſus turbas eſurientes, nec haberent quod manducarent, noluit ut irent in villas & vicos, & procurarent ſibi; nec etiam voluit eos dimittere jejunos in domos proprias, ne deficerent in via; ſed ait Diſcipulis ſuis: vos date illis quod edant. Ita venerandi Patres, vos date ſubditis veſtris neceſſaria, ne opus habeant ab amicis quicquam emendicare: ſi veſtes, ſi cultellos, ſi devotos libellos, aut ſimile quid deſideraverint; vos (ſi tamen ſuperflua non quæſierint) in charitate date illis: ſic occaſionem *proprietatis* amputabitis, & ex domibus veſtris eliminabitis ".

" Sed reperiuntur, proh dolor! Prælati parum curantes quid ſubditi faciant, aut unde ſibi, quæ deſiderant, acquirant, dummodo ipſi ſua marſupia reſolvere non cogantur, pecunias plus diligentes, quam Fratrum animas Chriſti ſanguine redemptas. Hinc eſt quod Fratres ſibi ipſis provideant. Hinc proprietas incrementum capit; quæ ubi ingreſſa ſemel fuerit, multas ſecum trahit pediſſequas, inobedientiam, intemperantiam, ebrietatem, & id genus peſtes alias ".

Cavendum ergo diſpenſatori, verbis loquor Petri a S. Audomaro *lib.* 2. *Inſtit. Monaſt. cap.* 12. " ne ſuâ tenacitate præbeat materiam excuſandi peccatum prætextu neceſſitatis. Rurſum ne ſuâ profuſâ liberalitate invidentiam in eis nutriat, & argumenta luxuriandi miniſtret; ſed dividat prout unicuique opus eſt ".

Sed dicent forſitan Superiorum nonnulli: Si ſubditis pecula permittantur, plures ad Religionem recipi poterunt; quia dum aliqui a parentibus aut aliunde ſibi neceſſaria conquirunt, poterunt ex communibus Monaſterii proventibus ſuſtentari. Verum ab his peti poſſet, num ſi ea omnia, quæ a parentibus aut aliunde particularibus obveniunt, in perfectam communionem redigantur, ut & cum reliquis Monaſterii proventibus confundantur, non æque multis eo caſu ex communi Monaſterii theſauro per ejuſmodi bonorum ſeu rerum adjectionem ſic aucto provideri poſſet, quam ſi illa in uſus particulares manerent ſeparata?

Sed reponent: Si ea, quæ a parentibus, aut aliunde acquiruntur, paſſim in communionem redigantur, ut omnium indifferenter neceſſitatibus impendantur, facile eventurum, quod parum erunt ſolliciti, ut quidquam a parentibus aut aliunde conquirant. Reſpond. Si ea putetur in Religioſis animæ conſtitutio, tantum abeſt ut ea foveri aut permitti poſſit, ad numerum Fratrum multiplicandum; ut econtra non dubitem, quin ſatius eſſet etiam congregationem aliquam totaliter extingui, quam ejuſmodi animi affectus in Religioſis permittere: apud omnes quippe in confeſſo eſt (ut jam ante notatum fuit *pag.* 13.) Regulares illos *proprietatis* vitio,

vitio, ſaltem affectu infectos eſſe, qui ſollicitant parentes, ut aliquid ab ipſis accipiant, uſibus ſuis particularibus applicandum, non ſollicitaturi, ſi illud ſcirent in commune redigendum: hoc ipſo enim oſtendunt ſe illud ſibi, non communitati procurare, ac per conſequens ſibi velle eſſe *proprium*.

Deinde cogitent hi, qui peculia illa permittunt, ut numerum augere queant, non in multitudine Fratrum, ſed in debita diſciplinæ Regularis cuſtodia, cujus præcipue baſes & fundamenta ſunt votum paupertatis, & perfecta rerum communio, Religionis ſalutem conſiſtere.

§. II.

Non parum conducit ad eliminandum vitium Proprietatis exacta obſervatio Canonum, quibus inhibetur receptio ad Ordinem ultra numerum, qui ex reditibus Monaſterii, aut conſuetis eleemoſynis ali poſſit.

CUm ex prædictis conſtet ad eliminandum *proprietatis* vitium admodum conducere, ſi neceſſaria ſingulis benigne & placide ex communi Monaſterii penu ſubminiſtrentur; non difficulter quiſque intelliget, quod tamquam medium ad eumdem ſcopum plurimum ſubſerviet exacta obſervantia Canonum illorum, quibus præſcribitur, ut in Monaſteriis non plures recipiantur, quam ex reditibus Monaſterii, aut conſuetis eleemoſynis ſuſtentari queant: ita enim fiet ut per Superiores ſine difficultate omnibus, quæ neceſſaria ſunt, ſuppeditari poterunt, ac per conſequens vitium *proprietatis* (quod pallio indigentiæ & defectûs neceſſariorum, quamvis perperam, tegi ſolet) efficaciter extirpari.

Quapropter Synodus Pariſienſis reductionem Religioſorum in Monaſteriis ad eum numerum, qui commode ex proventibus communibus ſuſtentari poſſet, per Epiſcopos fieri deſiderans, illum ſui Decreti finem eſſe indicat his verbis: *Ne dum Religioſis ſufficientia pro vitæ ſuſtentatione non miniſtrantur, aliunde cogantur ſibi neceſſaria conquirere*.

Hinc Card. Bellarminus ea, quæ ad reformationem Monaſteriorum utilia, imo & neceſſaria judicabat, ad quatuor capita redigens, inter illa exactam obſervantiam Decreti Concilii Trid. de non recipiendis ad Monaſterium ultra numerum, qui ex reditibus aut conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſſit, tamquam medium efficaciſſimum ad extirpandum vitium *Proprietatis* reponere non dubitavit. „ Ut redigam (inquit *De gemitu Columbæ lib. 3. cap. 6.*) in quatuor „ capita, eaque breviſſima, quæ ad refor„ mationem neceſſaria ſint; primum illud „ eſſe aio, ut non admittantur ad habitum, „ niſi illi, qui ſigna veræ vocationis oſten„ dunt. Deinde ut probatio maxime ſeria „ ſit, & qui in probatione divinam voca„ tionem non probaverunt, omnino ad pro„ feſſionem non admittantur. Nam vitæ „ Chriſtianæ perfectio, quanto eſt altior, „ tanto pertinet ad pauciores. Legant ii, ad „ quos iſta pertinent, Joannem Caſſianum „ in *lib. 4. De Inſtitutis Renuntiantium*, „ *cap. 3. 32. 33. & 34.* Tertio, ut ſex vir„ tutes ſupra nominatæ (Humilitas, Pau„ pertas, Caſtitas, Obedientia, Studium ora„ tionis, & Perfectio charitatis) diligentiſ„ ſime excolantur, & Præpoſiti in omni „ virtutis genere exemplo ſuo præluceant: „ *Denique ut dent omnem operam, ut ſacro„ ſancti Tridentini Concilii Decretum illud „ ſaluberrimum & maxime neceſſarium obſer„ vetur, ut non plures ad Ordinem admit„ tantur, quam qui ſuſtentari poſſint ex re„ ditibus vel eleemoſynis ordinariis: tunc enim „ Præpoſiti jure cogere poterunt ſubditos ad „ omnem proprietatem fugiendam & execran„ dam, ſi Ordo ipſe ſingulis ea præbeat o„ mnia, quæ ſingulis neceſſaria ſunt*„.

Indubie propter hoc, aliaque quæ ex debita obſervantia prædicti Decreti Concilii Tridentini a Monaſteriis avertuntur incommoda, dixit Innocentius X. „ Inter cetera, „ quæ ad Regularem diſciplinam inſtauran„ dam, conſervandamque ſacroſancta Tri„ dentina Synodus ſalubriter decrevit, illud „ ſemper præcipuum & maximi momenti „ habitum eſt, quo injungitur ut in ſingu„ lis Monaſteriis, & domibus Regularibus, „ is tantum numerus conſtituatur, & in „ poſterum conſervetur, qui vel reditibus „ propriis Monaſteriorum, vel conſuetis e„ leemoſynis commode poſſit ſuſtentari„.

„ Quapropter ad ejus uſum inducendum „ fel. recordat. Clemens VIII. Paulus V. & „ Urbanus VIII. Romani Pontifices Præ„ deceſſores noſtri varia Decreta ediderunt: „ ſed

Digitized by Google

„ ſed quia nihilominus, ſive ob injuriam „ temporum, ſive ob Superiorum incuriam, „ ſive alias ob cauſas, illius executio huc„ uſque protracta eſt, non ſine gravi Mo„ naſteriorum in ſpiritualibus detrimento, „ ac Religionum jactura; idcirco nos ne„ quaquam ignorantes quantum ex Mona„ ſteriis pie inſtitutis & recto adminiſtratis „ in Eccleſia Dei ſplendoris atque utilitatis „ oriatur, quantumque dignitati & commo„ do Eccleſiaſtici Ordinis detrahat multitu„ do Religioſorum, quæ ſine delectu ſupra „ vires Monaſteriorum in Religiones inve„ hitur; ac proinde arbitrati valde acce„ ptum, ſacriſque Religionibus proficuum fo„ re, ut Decretum tam ſalubre debitæ exe„ cutioni demandetur, &c. „. *Conſt. Inter cætera, in Bull.* 23.

§. III.

Multum conducit, ut Peculiaritatis vitium vitetur, conſiderare, quis rerum terrenarum uſus paupertatem profitentibus conveniat.

Ex dictis §.1. hujus capitis conſtat, quod frequens & ordinarius peculiorum prætextus ſoleat eſſe neceſſariorum defectus, ſive quod neceſſaria ex communi Monaſterii ſubſtantia non ſubminiſtrentur; atque inde occaſionem aſſumant ipſi ſubditi conquirendi pecunias, vel res alias, quibus ſuis neceſſitatibus quotidianis occurrere queant. Prætextum illum ſæpiſſime, ſi non ſemper, falſo niti fundamento non difficulter Religioſus intelliget, qui ſequentia ſedulo expenderit.

Quod in primis numquam licitum ſit creaturis inhærere ut fini (intelligo qui ad ulteriorem non refertur) ſed illis utendum duntaxat ut mediis ad finem; vel, ut Auguſtinus loquitur, quod creaturæ diligendæ non ſint dilectione manſoriâ, quâ animus illis inhæret ut fini, ſed tranſitoriâ, quâ nimirum homo per creaturas tranſeat ad finem ſuæ creationis, qui eſt Deus; juxta primum & maximum Mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota mente tua, &c.* „ Cum enim ait, „ inquit Auguſtinus, *toto corde, totâ animâ, „ totâ mente*, nullam vitæ noſtræ partem „ reliquit, quæ vacare debeat, & quaſi lo„ cum dare, ut aliâ re velit frui; ſed quid„ quid aliud diligendum venerit, illuc ra„ piatur, quo totus dilectionis impetus cur„ rit„. *Lib. 1. De Doct. Chriſt. cap.* 22.

Hinc idem S. Doctor poſtquam docuiſſet, omnibus & ſolis rebus fruendum, ſeu ut fini ultimo inhærendum eſſe, quas æternas & incommutabiles vocat, docens qualiter creaturæ diligendæ ſint, ſubjungit, *ibid. cap.* 35. „ Non quaſi manſoriâ quâdam dilectione & „ delectatione, ſed tranſitoriâ potius, tam„ quam viæ, tamquam vehiculorum, vel „ aliorum quorumlibet inſtrumentorum, aut „ ſi quid congruentius dici poteſt; ut ea, „ quibus ferimur, propter id ad quod feri„ mur, diligamus.

Si ergo creaturis utendum non ſit, niſi ut mediis ad finem, ſequitur illis utendum eſſe cum moderatione deſumenda ex proportione ad finem; ſeu uſum earum non eſſe aſſumendum, niſi in quantum eſt neceſſarius ad finem: ex. gr. potu & cibo in ea quantitate utendum, quæ requiritur ad eam corporis conſtitutionem, quæ hominem debite diſponat, ut functiones, ad quas divina ipſum deſtinavit providentia, obire poſſit.

Hunc creaturarum moderatum uſum omnibus incommutabili lege præſcriptum ſi ſerio perpenderint Religioſi, non dubium quin prætactum neceſſitatis prætextum ſolius cupiditatis, ſeu voluptatis filiam eſſe ſæpius deprehendent, juxta illud veriſſimum S. Auguſtini effatum, *lib.* 10. *Conf. cap.* 31. *Quod ſaluti ſatis eſt, delectationi parum eſt.*

Ulterius, ad evertendum efficaciter prædictum peculiaritatis prætextum plurimum conducit, ut Religioſo perſuaſum ſit, quod non ſolum jam deſcriptus rerum terrenarum moderatus uſus (quem omnibus divitibus, etiam Principibus & Regibus Lex æterna præſcripſit) a ſe ſervandus ſit, ſed quod ex ſolemni quam Deo fecit promiſſione, rebus temporalibus uti debeat ut *pauper*, ſeu eâ moderatione, quæ ſtatui paupertatis reſpondeat.

Nec enim Religioſæ paupertatis profeſſio ſolâ voti emiſſione, aut nudâ proprietatis abdicatione abſolvitur; ſed neceſſe eſt ut, qui eam emiſit, ſecundum illam vitam ſuam componat: nam qui certum vitæ genus profitetur, debet ſecundum illud vitam inſtituere. Quid vero aliud eſt vivere ſecundum paupertatem, niſi rebus tranſitoriis uti ut pauper, id eſt, vitam agere pauperem? Unde

Digitized by Google

de illud S. Bonaventuræ in *Epiſt.* 1. *ad Provin. Fœdum eſt profanumque mendacium, ſummæ paupertatis voluntariæ profeſſorem ſe aſſerere, & rerum penuriam pati nolle.* Quare monet Ordinis ſui Provincialem: „ Ut ſumptuoſitatem ædificiorum, librorum, ac ciborum ita ſtudeat amputare, *ut a profeſſionis excellentia vitæ obſervantia non diſcordet* „.

Cui conſonat illa S. Benedicti Regula: *Monachus omni vilitate vel extremitate ſit contentus:* „ Vilitate, inquit Hugo Menardus, in cibo & potu, veſtimento, calceario, & quocumque opere injuncto „. Ad *cap.* 16. *Concord. Reg.* §. 1.

Ob hanc paupertatis profeſſionem S. Bernardus a Religioſorum ſupellectili tantum abeſſe voluit quidquid a paupertate alienum eſſet, ut nec illud ipſorum Eccleſiis convenire judicaret: *Dicite pauperes* (inquit *in Apol. ad Guill. Abb. cap.* 11.) *ſi tamen pauperes, in templo quid facit aurum?*

Prudenter igitur Patres Concilii Tridentini *Seſſ.* 25. *cap.* 2. *De Regular.* mobilium uſum ita per Superiores ſubditis permittendum cenſuerunt, *ut eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat.*

Merito proinde Joannes Heſſelius, qui Concilio Tridentino interfuit, *cap.* 83. *in Decal.* temere ac ſtulte voventibus annumerat illos; „ qui vovent paupertatem vel continentiam perpetuam, non expenſo apud ſe, an vere cupiant in hoc mundo *pauperem* vel cælibem vitam ducere „.

Cum vero non tantum ſubditi, ſed & ipſi Superiores paupertatis voto ſint obſtricti, teneanturque in ejuſdem obſervatione ſubditis ſuo prælucere exemplo, conſequens eſt quod etiam Superiores ſollicite cavere debeant, ne quid in toto vitæ genere appareat a paupertatis profeſſione alienum: unde merito monitos voluerunt ſui Ordinis Abbates & Prælatos Canonici Præmonſtratenſes an. 1630. *Diſt.* 2. *cap.* 4. §. 1. & 2. „ Ut memores ſuæ profeſſionis, ac SS. Patrum veſtigiis inhærentes modeſtâ ſupellectili & menſâ, ac frugali victu ſemper utantur. In reliquo etiam vitæ genere, ac in tota ſua domo caveant, ne quid appareat, quod a ſancto *paupertatis* inſtituto ſit alienum, ſed ſimplicitatem, Dei zelum, ac contemptum vanitatum præ ſe ferant „.

Ob eamdem indubie paupertatis profeſſionem decreverunt *Diſt.* 2. *cap.* 21. §. 11. „ Ut in quorumcumque hoſpitum receptione hoc obſervetur, ut animi vultuſque hilaritas eis exhibeatur, & *omni luxu*, ac *oſtentatione* reſciſſis, *juxta Religioſam mediocritatem* ſufficienter cujuſque neceſſitati, non voluptati ſatisfiat „.

Hanc in hoſpitum receptione Religioſam mediocritatem Religioſorum Patres licet hoſpitalitatis exercitio addictiſſimi, adeo ſedulo obſervabant, ut ſæpius etiam Regibus & Principibus vix quidquam præter communes Religioſorum cibos apponerent; ut ita in omnibus & coram omnibus Chriſti paupertatem profiterentur, & *a ſeculi actibus ſe facerent alienos*, & inſuper ut ipſos quoque ſeculares ad frugalioris vitæ normam ſuo exemplo excitarent, juxta præclarum illud S. Baſilii monitum in *Reg. fuſ. diſp. Int.* 20. „ Alius venit ex ſeculari vita, diſcat operibus, quod ei ratio non perſuaſit: formam & exemplar vitæ frugalioris accipiat: recordetur menſæ Chriſtianorum & non pudendæ propter Chriſtum paupertatis „. Debet proinde ea eſſe Religioſorum rebus temporalibus utendi moderatio, ut profitentibus paupertatem ſeu vitam pauperem reſpondeat. Vide Hug. Menard. ad *cap.* 60. §. 1. *Concord. Reg.*

Verum quia paupertas ſuas ſecum trahere ſolet difficultates & incommoda, tenetur is, qui eam profitetur, eo eſſe animo, ut etiam incommoda & difficultates, quæ vitam pauperem conſequuntur, amplecti paratus ſit: alias velle paupertatem profiteri, & nulla paupertatis velle ſentire incommoda, nimis magna ambitio eſt, dicebat ad Philotheam ſuam S. Franciſcus Saleſius *Introd. ad vitam devot. part.* 3. *cap.* 16. „ Ne contriſteris, inquit, ſi minora æquo & debito tibi ſubſidia præbeantur; in hoc namque paupertatis excellentia & dignitas conſiſtit: velle eſſe pauperem, & nullum velle incommodum habere nimis quam magna ambitio eſt; idem namque eſt ac velle ſimul honorem paupertatis, & commoditatem divitiarum ac opum habere „.

Imo veram paupertatem non habere eos judicabat S. Bernardus *Serm.* 4. *De Adv.* qui dum inopiam aliquam patiuntur, mox in puſillanimitatem incidunt. „ Videmus, inquie-

„ quiebat ad ſui Ordinis Religioſos, pauperes aliquos, qui ſi veram haberent paupertatem, non adeo puſillanimes invenirentur, utpote Reges & Reges cœli; ſed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto ut nihil eis deſit; & ſic diligunt paupertatem, ut nullam inopiam patiuntur „.

Ex his omnibus conclude, quod Religioſus, qui veram profeſſæ paupertatis habuerit ideam, non facile prætextu defectus neceſſariorum ad peculiaritatem deflectet; vel enim judicabit ea, quæ a Superioribus miniſtrantur, ſibi ſufficere, vel ſi minora æquo & debito ſubſidia præbeantur, & conſequenter incommoda nonnulla ſuſtinere cogatur, cogitabit hanc eſſe ſortem illius, qui ſpecialiter ſe profitetur diſcipulum ejus, qui naſcitur in ſtabulo, *quia non erat ei locus in diverſorio:* qui dum viveret, *non habebat ubi caput reclinaret*, ac tandem veſtibus ſpoliatus nudus moritur in patibulo.

§. IV.

Ad eliminandam Peculiaritatem efficaciſſimum remedium eſt Religioſa Charitas.

Charitas non quærit quæ ſua ſunt, ſic intelligitur (inquit Auguſtinus *Cap.* 8. *Reg.*) *quia communia propriis, non propria communibus anteponit.* Cum igitur *Peculiaritas*, ut conſtat ex dictis *cap.* 1. quærat quæ ſua ſunt, & propria communibus, non communia propriis anteponat; facile intelligitur quod *Peculiaritas* non ſit fructus charitatis, ſed potius cupiditatis, quæ quærit quæ ſua ſunt; ac per conſequens ſicuti charitas expellit cupiditatem, ita nata ſit tollere *Peculiaritatem*; præſertim ſi talis fuerit, qualem inter Religioſos in unum congregatos Ordinum Fundatores deſiderarunt.

Quæ fuerit charitas, quæ primos Chriſtianos in unum conjunxit, paucis his verbis expreſſit ſacer Textus, *Act.* 4. *verſ.* 32. *Multitudinis credentium erat cor unum & anima una.*

Quemadmodum horum fidelium vivendi normam Religioſi in communi viventes aſſumpſerunt; ita & eorum charitatem æmulari tenentur.

„ Primum (inquit S. Auguſtinus *Cap.* 1. *Reg.*) propter quod in unum eſtis congregati, ut unanimes habitetis in domo, & ſit *vobis anima una & cor unum in Deo* „. Et *in Pſal.* 132. „ Qui ſic vivunt ut unum hominem faciant, ut ſit illis vere quomodo ſcriptum eſt, *una anima*, *unum cor*, multa corpora, ſed non multæ animæ, multa corpora, ſed non multa corda, recte dicitur *μόνος*; id eſt, unus, ſolus „.

Cui conſonat illud S. Ferreoli Epiſcopi in Regula ſua *cap.* 3. „ *Charitas*, inquit, *cooperit multitudinem peccatorum:* huic præcepto Monachis convenit inhærere, ita ut multi, ſecundum beatum Apoſtolum, *unum corpus* efficiantur in Chriſto, & impleatur in illis quod lectio Actuum Apoſtolorum quaſi omnibus exemplo præmiſſo, *ſpecialiter* tamen Religioſorum oculis anteponit: *Erat illis cor unum & anima una.* Et illud in libro Pſalmorum: *Deus qui habitare facis unanimes in domo* (a) „.

Hinc de quibuſdam vitam Cœnobiticam agentibus dixit S. Baſilius *in Conſtit. Monach. cap.* 19. „ homines ex diverſis nationibus ac regionibus profectos per exactam morum ac diſciplinæ ſimilitudinem adeo velut *in unum* coaluiſſe, ut in pluribus corporibus *unus omnino animus* videatur, viciſſimque plura corpora *mentis unius* inſtrumenta cernantur „.

Quo denique tendit ſolemnis illa in alicujus ad Religionem receptione decantatio Pſalmi 132. verſ. 1. *Quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum!* niſi ut primum diſciplinam Regularem ſuſcipienti annuntietur perfecta illa inter Fratres charitas, quæ jugum vitæ Religioſæ facit ſuave, & onus ejus leve.

Hæc quippe charitas facit, ut *alter alterius onera portet:* Gal. cap. 6. verſ. 2. hæc eſt quæ exclamat, 2. Cor. 11. verſ. 29. *Quis infirmatur, & ego non infirmor?* Per hanc fit, *ut ſi quid patitur unum membrum, compatiantur omnia membra.* 1. Cor. cap. 12. verſ. 26.

Nulla proinde timenda *Peculiaritas*, ubi ea fuerit inter Fratres charitas; quomodo enim

(a) Pſalm. 67. verſ. 7. in vulgata editione legitur: *unius moris in domo.*

enim quiſquam inter eos ſuis neceſſitatibus aliquid vellet reſervatum, quos eadem charitas ita conjungit, ut alter alterius neceſſitates reputet proprias? Hinc ſacer Textus, relatâ primorum Fidelium charitate, tamquam illius ſequelam immediate ſubjungit: *Nec quiſquam eorum quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat; ſed erant illis omnia communia*. Act. cap. 4. verſ. 32.

§. V.

Vitia, quæ ex Peculiaritate *oriuntur, & præſertim ipſa Profeſſionis violatio Religioſos movere debent, ut* Peculiaritatem *fugiant*.

SAnctus Gregorius ſcribens Joanni Subdiacono Ravennæ, inter alia eidem præcepit, ut Mariano Epiſcopo dicere ſtudeat: „ ut *Peculiaritatem* a quatuor aut „ quinque Monaſterii Monachis, in quibus „ corrigi hactenus minime potuit, ſtudioſiſſi„ me compeſcat, & hoc ipſum Monaſte„ rium a tali peſte mundare feſtinaret; quia „ ſi illic *Peculiaritas* a Monachis habe„ tur, *neque concordia, neque charitas in* „ *congregatione eadem poterit permanere* „. *Lib.* 10. *Epiſt.* 22.

Si teſte S. Gregorio ubi *Peculiaritas* habetur, non poſſit concordia aut charitas permanere, conſequens eſt ut ſubintrent diſcordia & cupiditas, quibus ingreſſis quis non videat vitiorum omnium ſcaturigines eſſe ingreſſas? Quapropter nullus mirari poteſt ſi ex *Particularitate* ſeu *Peculiaritate* vitiorum monſtra, imo totius Regularis diſciplinæ diſſolutionem oriri, per experientiam obſervatum ſit, ut ex Theodorico de Monaſteriis ſcribit Dionyſius Carthuſianus *De Reform. clauſt. art.* 16. „ Doctor præfatus „ (Theodoricus de Monaſteriis) inquit, „ in ſuo Tractatu capitulo quarto ait: Si „ ſcire delectat quare proprietas ſive pecu„ lium tam religioſe prohibetur, attendite „ vitia, quæ inde ſequuntur. Quæ pruden„ tiſſimi, expertiſſimi, ac devotiſſimi Viri, „ qui Religiones inſtituerunt, conſiderave„ runt, & per experientiam etiam didice„ runt: conſideraverunt enim quod ex pro„ prietate ſeu peculio tamquam ex veneno„ ſa radice multa peccata proveniunt, ut „ puta contumacia, ſuperbia, contentio, „ partialitas, avaritia, vana gloria, invidia, „ mendacium, luxuria, occupatio infructuo„ ſa, cura ſuperflua, multiplex diſſolutio, „ varia mentis diſtractio, acedia, negli„ genſque divini Officii perſolutio, atque „ ſimilia: Quoniam abundantes in peculio, „ ad reſiſtendum ſuis Superioribus fiunt au„ daces, nec diſciplinam & correptionem „ patienter ſuſcipiunt, partialitates efficiunt, „ & interdum commeſſationibus & ebrietati„ bus vacant, ex quibus ad vitia carnis la„ buntur, & votum ſuum de caſtitate ſer„ vanda ſceleratiſſime frangunt, ſicque ad „ divina fiunt pigri & acedioſi, opuſque „ Dei negligenter perſolvunt, atque in in„ numerabiles defectuoſitates damnabiliter „ incidunt, non obſervantes ſilentium, & „ ſæpe neque jejunium, nec ad commune „ Refectorium veniunt, ſicque quotidie ma„ gis excæcantur & obdurantur. Contingit „ quoque frequenter, quod habentium pe„ culium unus multo plus habet quam alius: „ quod non videtur conſonare juſtitiæ, cum „ bona Monaſterii extent communia: tamen „ ſecundum juſtitiam unicuique ſecundum „ indigentiam ſuam eſt tribuendum. Cum „ ergo tot vitiorum Peculium ſit origo, „ juſtiſſimum valdeque neceſſarium eſt, ut „ Religioſi ſecundum Decreta Conciliorum, & „ Decretales ſummorum Pontificum, ſancto„ rumque Patrum Regulas, penitus auferatur „.

Quæ a 200. & amplius annis, eadem etiam hodie ex peculiis metuenda ſunt, quandoquidem non minus hodierna quam priſtina pecula nata ſint lædere charitatem & concordiam: unde P. Chriſtianus Lupus de hodiernis redituum vitalitiorum reſervationibus differens *ad Can. 6. Conc. Tholoſ. ſub Vict. II.* eodem pene colore, quo Dionyſius Carth. perniciosam eorum ſequelam depingere non dubitavit; poſtquam enim proprietariis annumerandos cenſuit, „ qui „ omnia quidem ſua Monaſterio dant, aut „ pauperibus, *ſed ſibi aliquam reſervant* „ *vitalitiam Penſionem aut cenſum* „ ſubjungit: „ Captivi enim manent (redituum „ vitalitiorum reſervatores) ſub phylargia, „ omnium vitiorum matre ac nutrice, *quam* „ *quidam appetentes etiam a fide errave*„ *runt*. Ex ipſa pauperes Fratres deſpiciunt, „ cum plena humilitate non ſubjacent Præpoſi-

„ poſitis, divina Officia faſtidiunt, operari „ nolunt, ad licentioſum alicujus privilegii „ aut præeminentiæ in Monaſterio locum „ quàvis arte adipiſcant ac ſe intrudunt, „ communi alimentorum ac veſtium ſorte „ contenti non ſunt, atque ita Cœnobia „ ſua pedetentim tranſvertunt in illam Co- „ ludenſis apud Anglos Monaſterii miſera- „ bilem formam, quam in Anglicana ve- „ nerabilis Bedæ hiſtoria deſcribit Religio- „ ſus Presbyter Adamandus: *Domunculæ,* „ *quæ ad orandum vel legendum facta erant,* „ *nunc in commeſſationum, potationum,* „ *fabulationum, & ceterarum ſunt illecebra-* „ *rum cubilia converſa* „.

Licet non omnis *Peculii* ex. gr. admodum exigui penes Superiorem in uſus alicujus particularis reſervatio ſtatim ſecum trahat univerſam illam jam exhibitam vitiorum colluviem; ægrè tamen *Peculia* quantumvis modica permittentur, quin mox ex illis morali quâdam neceſſitate diſſenſiones aliquæ, æmulationes, aliæve fraternæ charitatis peſtes proveniant. Quinimo nulla eſt vel exigui *Peculii* conceſſio, quæ non ad totalem diſciplinæ diſſolutionem viam ſternat; cum enim omnia *Peculia* ſeu res in particulares aliquorum uſus extra communionem reſervatæ, voto paupertatis & perfectæ rerum communioni (ut *cap.* 1. ſæpius oſtenſum eſt) contrarientur, nulla concedentur, niſi aliquatenus una recedatur a *voto paupertatis & vitæ communione* ipſius Regularis diſciplinæ fundamentis & baſibus, „ quæ ſi *exactè* non fuerint conſervata, „ inquit Synodus Tridentina, totum corru- „ at ædificium neceſſe eſt „. Hinc etiam ab eadem Synodo adeo ſollicite cautum, ut omnis cura & diligentia a Superioribus adhibeatur, ut ab illis, quæ ad votorum obedientiæ, *paupertatis*, & caſtitatis eſſentiam, & quæ communem vitam, victum, & veſtitum ſpectant, non recedatur: ſciebant quippe ipſius Concilii Patres, quod dum fundamenta ſemel vel leviter concuti incipiunt, ſenſim ad totalem eorum deſtructionem perveniatur, quibus deſtructis totius ſtructuræ ruina ſequatur neceſſe eſt.

Prudenter proinde voluit S. Benedictus, ut non tantum ſuperficie tenus, ſed *radicitus* hoc vitium *peculiare* amputetur, *cap.* 55. *Regulæ*.

Ad hæc præter ipſius Regularis diſciplinæ ſolutionem, ad quam omnis peculiaritas ut minus viam ſternit, habet inſuper cujuſcumque *Peculii* reſervatio ſibi adjunctam quamdam Religioſæ profeſſionis violationem.

Conſtat enim ex dictis *cap.* 1. §. 1. 2. & 3. quod Religioſus vovendo paupertatem, promittat omnia, quæ habet, a ſe ita ſimpliciter & abſolute abdicare, ac ſi res ſuas ſimpliciter venderet, & earum pretium ſimplici & abſolutâ donatione in pauperes transferret. Huic ſimplici ac abſolutæ rerum omnium renuntiationi quæcumque Religioſorum peculia contrariari, ſimiliter *cap.* 1. probatum eſt.

Inſuper oſtenſum fuit, quod Profeſſio Religioſa ſecum trahat perfectam rerum omnium communionem. Cum hac rurſus communionis perfectione nulla Peculia quantumvis modica, etiam de licentia Superioris, atque dependenter ab illius nutu poſſe conſiſtere, abunde in anterioribus probatum fuit.

Ex his per evidentiſſimam conſequentiam deducitur, per univerſa Religioſorum *peculia* Religioſam profeſſionem in duobus articulis eſſentialibus, nimirum in voto paupertatis & vitæ communione, violari. Grave vero admodum eſſe Deo factam profeſſionem non ſervare; inde intelligitur, quod, ut ait S. Thomas 2. 2. *q.* 88. *art.* 3. *in C.* „ implere vota pertineat ad fidelitatem, „ quam homo debet Deo: unde fractio voti „ eſt quædam infidelitatis ſpecies; maxime „ autem debet homo, ait idem Doctor, „ Deo fidelitatem, tum ratione beneficii „ ſuſcepti. „ Hinc illud Scripturæ *Deut.* 23. *verſ.* 21. 22. & 23. *Cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requirit illud Dominus Deus tuus: & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Si nolueris polliceri, abſque peccato eris: quod autem ſemel egreſſum eſt de labiis tuis, obſervabis, & facies ſicut promiſiſti Domino Deo tuo, & propriâ voluntate, & ore tuo locutus es.* Et *Eccleſ.* 5. *verſ.* 34. *Diſplicet Deo* INFIDELIS *& ſtulta promiſſio: multoque melius eſt non vivere, quam poſt votum promiſſa non ſolvere.*

Quibus per omnia conſonat illud Innocentii III. *cap.* 6. *in De Voto & Voti redemp.* „ Licet univerſis liberum ſit arbitri- „ um in vovendo, uſque adeo tamen ſolu- „ tio neceſſaria eſt poſt votum, ut ſine propriæ

F 2 „ ſa-

Digitized by Google

„ ſalutis diſpendio alicui non liceat reſilire „.

Hoc propriæ ſalutis diſpendium ex infractione profeſſionis per *peculiorum* reſervationem vel eo titulo ſummopere timendum, quod cum peculiaritas voto *paupertatis* contrarietur, per conſequens agatur de ipſius voti *paupertatis* violatione. Quo etiam titulo *peculiorum* poſſeſſores ſibi ob oculos jure ac merito ponent vindictam, quam ob voti *paupertatis* violationem ſumpſit Deus in Anania & Saphira.

Denique cum Religioſum vi ſui ſtatus oporteat ad perfectionem tendere, etiam ſpecialis gratia, quà perfectionis viam ingrediatur & teneat, ipſi neceſſaria eſt; quæ cum miſericorditer a Deo exſpectari debeat, merito *peculiorum* poſſeſſoribus verendum, ne ſuì contra Deum infidelitate gratiæ illius influxum ſiſtant, atque ita numquam ad ſtatus Religioſi finem pertingant.

Ex his collige quantopere Religioſus, ſi per Religioſæ profeſſionis obſervantiam certam ſuam vocationem & electionem facere ſatagat, omnem prorſus *Peculiaritatem* fugere debeat.

Collige ſecundo, quanto ſtudio & labore venenoſam hanc radicem radicitus evellere teneantur Superiores, utpote conſtituti ſuper congregationem, ut noxia quæque evellant, & diſperdant, & diſſipent: „ & quorum culpæ incumbit (ut de Abbate loquitur S. Benedictus *cap.* 2. *Reg.*) quidquid in ovibus Paterfamilias utilitatis minus poterit invenire „.

Sed dicent forſitan Superiores, adeo vitium illud eſſe radicatum, ut nullus laborum ſuorum fructus ſit ſperandus: verum nullum adeo vitium invaluit, quin ejuſdem eradicationem per Dei auxilium Superiores ſperare poſſint, modo ipſi labores & operam impendere non omittant, & operam in illum, qui omnia poteſt, præſertim quia omnino confidendum eſt, quod *qui cœpit opus bonum*, nimirum bonam illam voluntatem Superioribus inſpirando, *perficiet*. Neque multorum reſiſtentia indicium eſt, quod conatus ſuo fruſtrabitur effectu; quin potius felicioris ſucceſſus præſagium eſt. Solet enim diabolus obſiſtere per homines malos tamquam per ſua inſtrumenta operibus bonis, præſertim illis, quæ tendunt ad deſtructionem malæ & inveteratæ conſuetudinis; vel ſi ex initiis illis plurima bona ſecutura intelligat. Hinc S. Tereſia dum conatibus ſuis multos reſiſtere videbat, proſperum exitum ominabatur: & reipsà ita accidit; nam duo ſupra triginta Monaſteria inops virgo ædificavit, omnibus humanis deſtituta auxiliis, *quinimo adverſantibus plerumque ſeculi Principibus*.

Præterea, quod bene notandum, in reformationis negotio non tantum attendendum quis fructus hoc tempore & inter præſentes diuturnà conſuetudine obcæcatos & vinculatos ſit futurus, ſed etiam quis in futurum, & inter præſentium ſucceſſores.

Sed dato quod omni impenſo labore ſubditos a vitio illo revocare non poſſent; ipſi tamen animam ſuam liberabunt, juxta illud Ezech. *cap.* 3. *verſ.* 19. *Si tu annuntiaveris impio, & ille non fuerit converſus ab impietate ſua, & a via ſua impia: ipſe quidem in iniquitate ſua morietur, tu autem animam tuam liberaſti*.

Hinc illud S. Benedicti *cap.* 2. *Regul.* „ Tantumdem erit (Abbas) liber, ut ſi „ inquieto vel inobedienti gregi Paſtoris fue„ rit omnis diligentia attributa, & morbi„ dis earum actibus univerſa fuerit cura „ exhibita, Paſtor earum in judicio Domi„ ni abſolutus, dicat cum Propheta Domi„ no, *Pſ.* 39. verſ. 11. *Juſtitiam tuam non* „ *abſcondi in corde meo; veritatem tuam &* „ *ſalutare tuum dixi:* ipſi autem conte„ mnentes ſpreverunt me „.

Neque Superiores a muneris ſui ratione deterrere debet, quod forte ſubditorum animos ſuis paſtoralibus ſtudiis, actionibuſque exulcerari videant, vel quia illorum nonnulli clamant: Non ferunt hæc tempora ſtrictam illam *paupertatis* & *communionis* obſervantiam: hæc enim a Prælatis tamquam futilia & ſeſe emendare nolentium voces contemnenda eſſe poſt ſanctum Bernardum, alioſque SS. Patres merito cenſuit S. Carolus Borromæus: „ Nec vero eſt (inquiebat ad „ Prælatos in ſecundo ſuo Provinciali Con„ cilio congregatos) cur a muneris noſtri „ ratione deterreamur, vel quia his noſtris „ paſtoralibus ſtudiis, actionibuſque animos „ eorum exulcerari videmus, qui filii ſunt „ perditionis; vel quia populares illæ, qui„ bus quaſi ficus foliis, deformes pravique „ mores contegi ſolent, voces audiantur: „ *Non*

Digitized by Google

„ *Non ferunt hæc tempora veterum Cano-* „ *num* (junge, *Regularis diſciplinæ*) *ſe-* „ *veritatem, ſic jamdiu viximus, ſic vixe-* „ *runt; ita egerunt, qui ætate anteceſſerunt,* „ *vitæ inſtitutum nihil eſt quod mutemus*. „ At nos hæc atque hujuſmodi contemna- „ mus „. *In Orat. ad* 2. *Conc. Mediol.*

Eamdem rurſus querelam in ultimo ſuo Provinciali Concilio retundit his verbis: „ An fortaſſe a curatione noſtra deterremur, „ quia hoc noſtro frequenti Provinciæ no- „ ſtræ ſanandæ ſtudio exulcerantur animi „ quorumdam dictitantium: *Non ferunt hæc* „ *tempora veterum Canonum* (junge rurſus, „ *Regularis diſciplinæ*) & *antiquæ Eccle-* „ *ſiæ medicamenta*. Imo ardentius progre- „ diamur, quoniam hæc una medicina præ- „ ſtantiſſima eſt, maximeque opportunum „ id remedium, ut quibus olim rationibus „ diſciplina Chriſtiana (adde, *Regularis*) „ ſata & propagata fuit, iiſdem ipſis & in- „ ſtauretur & conſervetur „. *In Orat. ad* 6. *Concil. Mediol.*

Inſtabunt forſitan Superiorum alii: Cui tantopere nos opponemus *peculiaritati* illi, quam prædeceſſores noſtri tanto tempore toleraront? Quare enim non permittemus, quod ipſi permiſerunt? Expendant hi, qui hac ratione ſe ab extirpatione *Peculiaritatis* excuſare conantur, num non hoc eodem argumento Prælati, aliique Monaſteriorum Præpoſiti ſe ab omni reformationis ſtudio eximere poterunt: quandoquidem præcipuus, ſi non unicus reformationis ſcopus eſſe debeat corrigere ac eradicare abuſus, qui per Prælatorum negligentiam, aut nimiam eorum conniventiam invaluerunt. Quare jam pridem ſacra Pariſienſis Facultas, ut Prælatos Eccleſiæ Gallicanæ induceret ad abrogandum inveteratum, ſed perniciosum quemdam abuſum, ſcripſit in hæc verba: „ Nolite ſubdolas hominum voces audire ſic dicenti- „ um: *Prædeceſſores noſtri, qui erant notabiles viri reputati, iſtud feſtum fatuorum* „ (adde, *Peculiaritatem*) *permiſerunt, ſufficiat nobis vivere ut ipſi*. *Procul dubio* „ *iſtud argumentum diabolicum eſt*, & *infernalis hæc perſuaſio*: nam illorum exi- „ tum ignoratis an bonus vel malus fuerit „. *In Epiſt. Facultatis Pariſ.* Habetur *in app. Operum Petr. Bleſ. edit.* ann. 1667.

§. VI.

Oſtenditur, quod paupertas voluntaria & perfecta vitæ communio plurima ſecum trahat commoda.

PRæcedenti §. oſtendimus, innumera pene vitia, imo totius Regularis diſciplinæ diſſolutionem ex Peculiaritate oriri, necnon per illam Religioſos in ſummum ſalutis diſcrimen adduci; hoc vero probare animus eſt, ex *Paupertatis voluntariæ* & *perfectæ vitæ communionis* obſervantia plurima ad Religioſos, ipſamque Religionem commoda derivari. Quod ut clarius demonſtrem, prænotandum quod juxta S. Thomam 2. 2. *q.* 186. *art.* 2. *in C.* „ ipſa perfectio charitatis ſit finis ſtatus Religioſi.... & ideo „ ille, qui ſtatum Religionis aſſumit, non „ tenetur habere perfectam charitatem; ſed „ tenetur ad hoc tendere & operam dare, „ ut habeat charitatem perfectam „.

Ut vero quis hanc charitatis perfectionem aſſequatur, neceſſarium eſt, ait idem Doctor *loco citato*, *num.* 3. *in C.* „ quod aliquis affectum ſuum totaliter abſtrahat a „ rebus mundanis. Dicit enim Auguſtinus „ ad Deum loquens: Minus te amat, qui „ tecum aliquid amat, quod non propter „ te amat. Unde & in *lib.* 83. *qq.* dicit „ Auguſtinus, quod nutrimentum charitatis „ eſt imminutio cupiditatis; perfectio nulla „ cupiditas „. Hactenus S. Thomas.

Ex hac doctrina Doctoris Angelici habemus primo, quod Religioſus teneatur ad hoc tendere & operam dare, ut habeat perfectam charitatem. Secundo, ut quis perfectam charitatem aſſequatur, neceſſarium eſſe, quod affectum ſuum totaliter abſtrahat a rebus mundanis. Tertio, quod nutrimentum charitatis ſit imminutio cupiditatis; perfectio, nulla cupiditas.

Hinc confectarium eſt, opportuniſſimum remedium perveniendi ad finem ſtatus Religioſi, nimirum ad perfectionem charitatis, eſſe concupiſcentias ſuas non exequi, ſive ut loquitur Scriptura, *Eccleſiaſtici* cap. 18. verſ. 30. *poſt concupiſcentias ſuas non ire*. Quam vero difficile ſit rebus temporalibus affluere, earumque liberum uſum habere, & cum illo omnium concupiſcentiarum objecta, & irri-

Digitized by Google

irritamenta, nec tamen *poſt concupiſcentias ire*, nec illis conſentire, ſed uſum illarum intra Chriſtianæ ſobrietatis metas continere, uti Lex æterna præcipit; quam, inquam, id difficile ſit, notius eſt quam ut probari debeat.

Præterea tametſi impoſſibile non ſit divitias poſſidere, & una implere illud omnibus datum præceptum, *Pſalm.* 61. verſ. 11. *Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere:* unde *beatum virum* deprædicat Scriptura, *qui inventus eſt ſine macula, & poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecuniæ theſauris;* tamen ut oſtendat eum rem difficilem præſtitiſſe, ſubjungit: *Quis eſt hic, & laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in vita ſua.* Eccli. 31. *verſ.* 8. & 9.

Inſuper rerum temporalium poſſeſſio multas mordaceſque ſecum trahere ſolet curas & ſollicitudines, ut propterea divitiæ *ſpinæ* a Chriſto dicantur, *Matth.* 13. in quibus, qui *ſeminatus eſt, hic eſt*, Chriſto ſimiliter explicante, *qui verbum audit, & ſollicitudo ſeculi iſtius, & fallacia divitiarum ſuffocat verbum.*

Ex his conſectarium, paupertatem, præſertim tamen voluntariam, tantum conducere, ut quis ad perfectionem Evangelicam perveniat, quantum ipſa rerum temporalium poſſeſſio, præſertim abundantior, ab illa avocare ſoleat.

Paupertas quippe voluntaria hominem omnibus rebus temporalibus privans, & illum una ab ipſis concupiſcentiarum objectis & irritamentis ſeparans, facit ut facilius illas reſtringere, & moderari queat. Facit quoque *voluntaria paupertas*, ut quis facilius ſe intra licitum creaturarum uſum contineat; qui enim eam profitetur, neceſſarium earum uſum non proprio arbitrio, quod ſæpius ſibi nimium abblanditur, metitur; ſed eum metiendum alieno committit arbitrio.

Liberat quoque profitentem ab omnibus illis curis & ſollicitudinibus, quas rerum temporalium poſſeſſio adducit; quo contingit ut mentem ſuam a rebus terrenis facilius abſtrahere, & cœleſtibus affigere poſſit. Ob hæc aliaque, quæ *voluntaria paupertas* ſecum trahit, perfectionis adjumenta, factum eſt, ut Chriſtus illam tamquam medium aptiſſimum pertingendi ad perfectionem commendaverit his verbis: *Si vis perfectus eſſe, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & ſequere me.* Matth. 19. verſ. 21.

Hinc illud Cajetani *Conſt. parte* 2. *cap.* 1. *Paupertas expedita ad Deum via, & Religioſæ familiæ magnum certumque vectigal.* Item illud S. Thomæ: *Ad perfectionem acquirendam primum fundamentum eſt voluntaria paupertas.* 2. 2. q. 86. a. 3.

Profitentibus proinde *Paupertatem voluntariam* uſurpare licet illud S. Auguſt. *Epiſt.* 45. *Felix neceſſitas, quæ ad meliora compellit.*

Solet præterea rerum temporalium poſſeſſio tum ob periculum eas amittendi, aut impoſſibilitatem eas conſervandi, animi pacem ac tranquillitatem non parum turbare; paupertas vero voluntaria hiſce anxietatibus & ſollicitudinibus hominem eximens, pacem illam animæ, *quæ exuperat omnem ſenſum*, nata eſt plurimum promovere. Qua de cauſa notat S. Thomas 1. 2. *q.* 69. *art.* 2. beatitudinem, quà beati dicuntur *pauperes ſpiritu*, inchoari in hac vita: cui mire conſonat quod apud Marcum *cap.* 10. *verſ.* 29. & 30. dixit Chriſtus: *Nemo eſt, qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter Evangelium, qui non accipiat* CENTIES TANTUM NUNC IN TEMPORE HOC, *domos, & fratres, & ſorores, & matres, & filios, & agros, cum perſecutionibus, & in ſeculo futuro vitam æternam.*

Super hæc omnia, *paupertas voluntaria*, ſignanter ſi ſpiritu, hoc eſt, amore ſuſcipiatur & continuetur, Chriſto Dei Filio dilectores ſuos ſimillimos efficit, *qui propter nos egenus factus eſt, cum eſſet dives:* qui ad tantam paupertatem deſcendit, ut natus poneretur in præſepio, *quia ei locus non erat in diverſorio:* deinde qui vivens nequidem habuit ubi *caput reclinaret.* Hinc S. Bernardus *Serm.* 1. *in vigil. Nativit.* „ Paupertas non inveniebatur in cœlis; porro in „ terris abundabat hæc ſpecies, & neſciebat homo pretium ejus. Hanc itaque Dei „ Filius concupiſcens deſcendit, ut eam eligat ſibi, & nobis quoque ſuâ æſtimatione faciat pretioſam „.

Denique ubi fuerit *voluntaria paupertas*, ſive voluntaria omnium rerum temporalium abſoluta abdicatio, nullâ difficultate habebitur

bitur

Digitized by Google

bitur & conſervabitur perfectiſſima inter Fratres vitæ communio: quomodo enim ſua in communionem redigi detrectarent, qui ſeipſos omnibus terrenis expoliare pro Chriſto deſiderarunt?

Quam vero hæc vitæ communio ſit jucunda & ſuavis, quantaque ex illa virtutum incitamenta profluant, quantumque conducat, ut ad perfectionem Evangelicam perveniatur, malo verbis S. Baſilii quam propriis exprimere. „ Perfectiſſimam ego vitæ „ communionem illam appello (inquit *Conſt. „ Monaſt. cap.* 19.) a qua privata omnis „ rei cujuſque excluſa poſſeſſio eſt eliminata: itemque unde diſſenſio omnis, ac perturbatio omnis, contentio omnis abeſt, „ & rixæ: contraque univerſa communia, „ animi, mentes, corpora, eaque quibuſcumque neceſſario ad victum cultumque utimur, communis Deus, communis „ pietatis mercatura, communis ſalus, communia certamina, communes labores, „ communia præmia & certaminum exantlatorum coronæ; ubi multi unus, & unus „ non ſolus, ſed in pluribus. Huic vitæ inſtituto, quid eſt tandem quod jure æquiparari poſſit? Quid eo beatius dici? Quid „ hac conjunctione, unitate, & neceſſitudine aptius excogitari? Quid mutuâ inter „ ſe morum animorumque contemperatione „ gratioſius fingi? Homines ex diverſis nationibus ac regionibus profectos per exactam morum ac diſciplinæ ſimilitudinem „ adeo in unum veluti coaluiſſe, ut in pluribus corporibus unus modo eſſe animus „ videatur, viciſſimque plura corpora mentis unius inſtrumenta cernantur. In his, „ qui infirmâ corporis valetudine eſt, is „ complurium animos imbecillitatis ſuæ participes habet. Qui vero animo æger eſt „ & affligitur, ei complures præſto ſunt, a „ quibus curetur, a quibus aſſidue erigatur. „ Hi æquabili jure inter ſe alii aliorum & „ famuli ſunt, & domini, & in invicta „ libertate accuratiſſimam ſibi inter ſe ſerviunt ſervitutem, quam non neceſſitas „ caſus fortuiti oppreſſis & in captivitatem „ abductis magno ipſorum cum mœrore „ violenter invexit, ſed cum gaudio libera „ animi voluntas induxit; quippe cum charitas ipſos, alioqui liberos inter ſe, alios „ aliis ſubjectos efficiat, & ipſis nihilominus tamen illorum voluntatis arbitrio libertatem conſervet. Tales nimirum cum „ ab initio nos fingeret Deus, eſſe voluerat, & propterea crearat. Qui ejuſmodi „ ſunt, ſine controverſia primi parentis noxam contegentes, antiquum bonum in „ priſtinum revocant „.

FINIS PRIMÆ PARTIS.

DIS-

Digitized by Google

DISSERTATIO
CANONICA.

PARS SECUNDA
DE
VITIO SIMONIÆ
CIRCA INGRESSUM RELIGIONIS.

SCOPUS
SECUNDÆ PARTIS.

SEcundâ hujus Diſſertationis Parte acturus de Simonia circa ingreſſum in Religionem committi ſolita, quatuor potiſſimum oſtendam. Primo, quod Simonia & quidem juris divini incurratur, quando temporale exigitur ab ingreſſuro, dum Monaſterium ſat habet unde ingredientem cum reliquis ſuſtentet. Quia vero hoc a pluribus ſufficienter probatum, & argumentis pleriſque in contrarium adductis abunde ſatisfactum eſt; (a) ab operoſa probatione aut argumentorum refutatione ſuperſedere intendo: unum tamen argumentum, quod ex Legibus Juſtinianæis petitur, hactenus a nullo, quod ſciam, ex profeſſo refutatum, operoſius refellam.

Secundo, oſtendam quod prætextu, ſeu titulo, ut loquuntur, Paupertatis, *ingreſſus in Religionem ſæpius labe Simoniacâ inficiatur. Hujus pallii occaſione*

Tertio, oſtendam quod Eccleſia merito potuiſſet interdicere, ne & ipſa Monaſteria egentia quidpiam requirant ab ingredientibus. Hoc vero num reipſâ Eccleſia vetuerit, inquiram.

Denique ne ipſas quoque oblationes & fidelium vota excludere forſan videar, Quarto oſtendam quod ultro oblata citra Simoniam aliudve vitium accipi poſſint; nonnulla tamen hinc ab offerentibus, illinc a recipientibus cavenda eſſe monſtrabo.

CAPUT

(a) Hoc argumentum pertractavit quoque noſter Auctor Part. I Juris univerſi, tit. 26. Nec rerum repetitarum idcirco reus haberi debet. Quippe ſi Lector titulum 26. cum præſenti Diſſertatione conferre velit, in ea deprehendet plurima, quæ antea a D. Van-Eſpen, ceteriſque Auctoribus exciderant. Huic Diſſertationi, quæ acriter impugnata eſt, ſubiecit Auctor vindicias, quas deinde ſubſequuntur nonnullæ oblocutiones ſeu opuſcula, quæ ſimul cum Diſſertatione opus abſolutum adverſus Simoniam circa ingreſſum Religionis conficiunt.

Digitized by Google

CAPUT PRIMUM.

Oſtenditur, committi vitium Simoniæ, dum exigitur temporale, ut quis ad Religionem admittatur, ubi Monaſterium eſt ſufficiens ad ſuſtentandum ingredientem.

§. I.

Quâ ratione Status Religioſus ſit ſpiritualis, & materia Simoniæ.

RELIGIOSORUM in communi viventium, id eſt, Cœnobiticam originem ſeu prima initia a temporibus Apoſtolorum deducens Caſſianus, his verbis deſcripſit, *Collat.* 18. „ Talis erat, inquit, omnis multitudo credentium, quæ in Actis Apoſtolorum ita „ deſcribitur: *Multitudinis credentium erat* „ *cor unum, & anima una, &c.* Sed „ cum poſt Apoſtolorum exceſſum tepeſcere cœpiſſet credentium multitudo: hi, „ quibus adhuc Apoſtolicus inerat fervor, „ memores illius priſtinæ perfectionis, diſcedentes a civitatibus ſuis, illorumque „ conſortio, qui ſibi vel Eccleſiæ Dei remiſſioris vitæ negligentiam licitam eſſe „ credebant, in locis ſuburbanis & ſecretioribus commanere, *& ea, quæ ab Apoſtolis per univerſum corpus Eccleſiæ generaliter meminerant inſtituta, privatim ac peculiariter exercere cœperunt;* atque ita „ coalnit iſta diſcipulorum, qui ſe ab illorum contagio ſequeſtraverant, diſciplina: „ qui paulatim procedente tempore ſegregati a credentium turbis, ab eo quod a „ conjugiis abſtinerent, & a parentum ſeſe „ conſortio, mundique iſtius converſatione „ ſecernerent, *Monachi* ſive Monozantes a „ ſingularis ac ſolitariæ vitæ diſtrictione „ nominati ſunt „.

Ex hoc diſcurſu colligimus primos illos Chriſtianos, qui vitæ Cœnobiticæ fundamenta, referente Caſſiano, poſuerunt, eam vivendi normam arripuiſſe, ut ea, quæ ab *Apoſtolis per univerſum corpus Eccleſiæ generaliter meminerant inſtituta, peculiariter ac privatim* exercerent.

Horum exemplo ſequentibus ſeculis omni tempore fuere non pauci, qui videntes Chriſtianorum frigeſcere charitatem, mundumque in deterius continue declinantem, & plurima, quæ mundanorum converſatio, & vitæ ſecularis occupatio ſecum traheret virtutum impedimenta, vitiorum occaſiones, & irritamenta in ſeculo occurrentia, vitam Religioſam aſſumpſerunt; non quidem ut ſtatum perfectionis, ſed ut viam ad perfectionem Evangelicam (ad quam omnes Chriſtiani tendere debent) perveniendi accommodatiſſimam; quod ipſum poſt SS. Patres plurimis locis docet S. Thomas, ſignanter 2. 2. *q.* 189. *art.* 1. *in C.* his verbis. „ *Status Religionis*, ait, *eſt quoddam ſpirituale exercitium ad conſequendam charitatis perfectionem;* quod quidem fit in „ quantum per Religionis obſervantias auferuntur impedimenta perfectæ charitatis. „ Hæc autem ſunt, quæ implicant affectum „ hominis ad terrena. Per hoc autem quod „ affectus hominis implicatur ad terrena, „ non ſolum impeditur perfectio charitatis, „ ſed interdum etiam ipſa charitas perditur; dum per inordinatam converſionem „ ad bona temporalia homo avertitur ab „ incommutabili bono mortaliter peccando. „ Unde patet quod Religionis obſervantiæ „ ſicut tollunt impedimenta perfectæ charitatis, ita etiam tollunt occaſiones peccandi; ſicut patet quod per jejunium, „ vigilias, & obedientiam, & alia hujuſmodi, retrahitur homo a peccatis gulæ, & „ luxuriæ, & a quibuſcumque aliis peccatis. Et ideo Religionem ingredi non ſolum expedit his, qui ſunt exercitati in „ præceptis, ut ad majorem perfectionem „ perveniant; ſed etiam his, qui non ſunt „ exercitati, ut facilius peccata vitent, & „ perfectionem aſſequantur „.

Sententiam S. Thomæ ſummatim & terminis expreſſioribus complexus eſt Caſſianus, dum ait: „ Jejunia, vigiliæ, meditatio „ Scripturarum, nuditas ac privatio omnium

Digitized by Google

„ facultatum non perfectio, ſed perfectionis „ inſtrumenta ſunt: quia non in ipſis conſi- „ ſtit diſciplinæ illius finis; ſed per illa „ pervenitur ad finem „ conformiter ad illud Chriſti, *Matth.* cap. 19. verſ. 21. *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus;* quo manifeſte oſtenditur perfectionem deſiderantibus conſilium Evangelicum tamquam ad eam perveniendi inſtrumentum a Chriſto ſuaderi. Profeſſio proinde Monaſtica, ejuſque exercitia & auſteritas non quidem ipſa ſunt hominis Chriſtiani perfectio, quæ primario & eſſentialiter (ut poſt S. Thomam loquuntur Theologi) conſiſtit in charitate & obſervantia mandatorum Dei; ſed inſtrumenta accommodatiſſima, quibus ad perfectionem perveniatur. Unde quemadmodum quis ferramenta cujuslibet artis inſtituere ſibimet ac præparare feſtinat, non ut ea poſſideat otioſe, nec ut emolumenti illius fructum, qui ſperatur ex ipſis, in nuda inſtrumentorum poſſeſſione conſtituat; ſed ut eorum miniſterio peritiam finemque illius diſciplinæ (cujus hæc adjumenta ſunt) efficaciter apprehendat; ita quicumque diſciplinæ Religioſæ exercitia aſſumit, ea tamquam inſtrumenta, quorum adjutorio ad perfectionem charitatis, & obſervantiam Evangelii perveniat, ſuſcipere debet. „ Nemo proinde negaverit „ (ut verbis loquar Synodi Colon. *an.* 1536. *parte* 10. *cap.* 10.) „ hoc vitæ „ genus ad perfectionem Evangelicam ma- „ xime accommodum, modo ſecundum ſan- „ ctiſſimam inſtitutionem pure, immacula- „ teque obſervetur „. Ex quibus conficitur ſtatum Religionis eſſe *ſpiritualem*, in quantum eſt quoddam *ſpirituale exercitium* Deo auctore inſtitutum ad conſequendam charitatis perfectionem.

§. II.

Quâ ratione Status Religioſus vitæ Chriſtianæ rite peragendæ plurimum conducat.

Vitæ Chriſtianæ perfectio, inquit Doctor Angelicus, conſiſtit in perfectione charitatis: unde qui ad vitæ Chriſtianæ tendit perfectionem, neceſſe eſt, ut continuo in ſe ſtudeat perficere charitatem, quam non augebit, niſi cupiditatem diametraliter charitati oppoſitam indeſinenter in ſe diminuere ſatagat. „ Sicuti enim augmentum dilectio- „ nis, inquit Auguſtinus, eſt cupiditatis „ diminutio; ita perfectio dilectionis eſt „ nulla cupiditas „. Quapropter ut omnibus dictum eſt, *Matth.* cap. 22. verſ. 37. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, & in tota anima tua, & in tota mente tua;* ita univerſis inclamat Sapiens: *Poſt concupiſcentias tuas non eas, & a voluntate tua avertere. Si præſtes animæ tuæ concupiſcentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis.* Ecc. 18. *verſ.* 30. & 31. Hinc optimus medicus Chriſtus Dominus veniens in hunc mundum, ut hominem ægrum ſanaret, eique vitam animæ, id eſt, charitatem reſtitueret, charitati ædificandæ & cupiditati deſtruendæ media opportuniſſima tum in vita ſua exhibuit, tum per doctrinam Evangelii nobis præſcripſit.

Quod vitam attinet, ſi illam ſpectemus a ſtabulo Bethleemitico uſque ad montem Calvariæ, id eſt, ab ingreſſu in hunc mundum uſque ad ejus egreſſum, videbimus in illa mores directiſſime concupiſcentiæ carnis & oculorum, ac ſuperbiæ vitæ, id eſt, corruptionibus, quas ab Adamo hæreditavimus, oppoſitos.

Superbia vitæ ſe oſtentat in voluntatis dominatu. Huic concupiſcentiæ Chriſtus D. oppoſuit vitam ſuam, in qua ſe exhibuit ut abjectionem plebis, opprobrium hominum, noviſſimum virorum, maxime dum cum ſceleratis reputatus, imo illis poſtpoſitus fuit.

Huic item concupiſcentiæ opponitur vita Chriſti, quatenus hæc ab initio uſque ad finem fuit continua quædam voluntatis propriæ ad voluntatem Patris ſumma cum reverentia ſubjectio; equidem ſe in mundum veniſſe teſtatur, *non ut ſuam, ſed ut Patris voluntatem faceret:* quod etiamſi præſtiterit in omnibus ſuis actibus, quos exercuit, id tamen maxime elucet in illa obedientia, quâ ſe humiliavit *factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis.* Philip. cap. 2. verſ. 8.

Concupiſcentia oculorum a quibuſdam accipitur pro cupiditate divitiarum, & a S. Auguſtino pro curioſitate ſive libidine cognoſcendi.

Huic contrariatur vita Chriſti juxta prio-

Digitized by Google

rem explicationem, quatenus pauperrima, ut patet in nativitate & morte, imo & totius vitæ decurſu, quo durante ne tantillum habuit proprium *ubi caput reclinaret*. Luc. cap. 9. verſ. 58.

Concupiſcentiam oculorum acceptam pro libidine cognoſcendi ſuâ contrarietate deſtruit vita Chriſti, quatenus in illa ſumma Chriſti ſapientia infantilibus membris occultatur, ac tot deinde annis ſilentio tegitur; nec etiam manifeſtatur, niſi per doctrinam, quæ ſtultitia potius quam ſapientia videbatur.

Concupiſcentiæ carnis, ſive libidini ſentiendi inimica eſt vita Chriſti, prout moleſtiis a paupertate manantibus, item contradictionibus & irriſionibus potiſſime Phariſæorum & Scribarum plena erat; ſed vel maxime quatenus Chriſtus tales agonizans in anima triſtitias, tantoſque patiens in corpore cruciatus, ipſam denique acerbiſſimam mortem ſubiit.

Quod doctrinam ſpectat, concupiſcentiam deſtruunt illæ Evangelicæ ſententiæ: *Qui non renuntiat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Si quis venit ad me, & non odit patrem ſuum, & matrem, & uxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Et qui non bajulat crucem ſuam & venit poſt me, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Contendite intrare per anguſtam portam; Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Luc. *cap.* 14. *verſicul.* 26. 27. 33. Luc. *cap.* 13. *verſ.* 24. Matt. *cap.* 11. *verſ.* 12. Cetera omitto, quæ tam ad cupiditatis dimitnutionem quam ad charitatis augumentum ſpectant recepta, quibus præcipimur vigilare, petere, quærere, pulſare; denique *ſemper orare, & numquam deficere*. Luc. cap. 18. verſ. 1.

Has & ſimiles Evangelii regulas obſervet neceſſe eſt, quicumque diſcipulus Chriſti eſſe voluerit: ipſa quippe Dei charitas uſque ad contemptum ſui Chriſti conſtituit diſcipulum; mundi vero diſcipulum amor ſui uſque ad contemptum Dei. Quapropter concupiſcentiis in ſe impugnandis, & charitati fovendæ indeſinenter incumbere debet quicumque Chriſto tamquam diſcipulus adhærere deſiderat; hinc illud Apoſtoli, *Gal.* 5. *verſ.* 2. *Qui Chriſti ſunt, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis*: id eſt, qui ad Chriſtum pertinent, ſpiritum mundi crucifixerunt; quia teſte Joanne *Ep.* 1. *cap.* 2. *verſ.* 16. *Omne quod eſt in mundo, concupiſcentia carnis eſt, & concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ.* Hinc conſectaneum eſt, quod in mundo viventes, & mundo utentes meminiſſe debeant ſibi fas non eſſe mundum, aut ea, quæ in mundo ſunt, diligere, juxta illud Apoſtoli, non tantum Religioſis, aut Eccleſiaſticis, ſed omnibus, qui in mundo ſunt, & etiam qui uxoribus utuntur, inclamatum: *Reliquum eſt, ut & qui habent uxores, tamquam non habentes ſint: & qui flent, tamquam non flentes; & qui gaudent, tamquam non gaudentes; & qui emunt, tamquam non poſſidentes: & qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur; præterit enim figura hujus mundi.* 1. Cor. *cap.* 7. *verſ.* 29. & 30. Denique qui Chriſti eſſe volunt, debent hoc in ſe ſentire, quod & in Chriſto Jeſu, id eſt, eadem, quæ ipſe dilexit, diligere, & quæ reſpuit, reſpuere, juxta illud Apoſtoli *ad Rom.* 8. *verſ.* 9. *Si quis ſpiritum Chriſti non habet, hic non eſt ejus.*

Has Evangelii ſententias (quas omnes Chriſtianos obſervare debere ſufficienter oſtenſum eſt) & illud vitæ Chriſtianæ exemplar, cui vitam ſuam conformare debet, quicumque Chriſti diſcipulus eſſe deſiderat, juxta illud Joannis *Ep.* 1. *cap.* 2. *verſ.* 6. *Qui dicit ſe in ipſo* (Chriſto) *manere, debet ſicut ille ambulavit, & ipſe ambulare:* Has, inquam, ſententias & vitæ exemplar qui ſerio perpenderit, non difficulter intelliget ex his, quæ ſubjungimus, quâ ratione Status Religioſus plurimum conducat, ut quis vitam vere Chriſtianam rite inſtituat.

Primo quidem certum eſt, quod hominibus vitam in ſeculo vere Chriſtianam vivere deſiderantibus plurimum difficultatis inferat mundanorum converſatio, quam ex integro evitare nequeunt, qui vitam communem ſectantur. Cum enim homines mundani pleni ſint ſpiritu mundi & amore ſui, omnibus, qui Chriſti ſpiritu aguntur, & ſecundum illum vivere deſiderant, admodum contrarii ſunt: quo natum eſt fieri, ut illi hos ſibi ſimiles reddere ſtudeant; quo ulterius fit, ut in his ſpiritum Chriſti extinguere,

Digitized by Google

re, & ſuum ſupponere omnibus modis ſatagant: & quamquam id ſtudio non facerent, prava tamen eorum exempla ſufficiunt ut bene viventes corrumpant, juxta illud Scripturæ, *Pſ.* 105. verſ. 35. *Commixti ſunt inter gentes, & didicerunt opera eorum.*

Accedit quod in mundo converſantes innumeris pene legis Evangelicæ prævaricatoribus & tranſgreſſoribus ſint circumvallati; quo non raro fit, ut peccata non agnoſcant; quin potius factâ ſui cum aliis ſibi conviventibus comparatione de vita, licet adhuc plane imperfecta, quinimo ſæpius ab ea quam Evangelium requirit multum diſtante, quia tamen minus mala quam illorum quibuſcum vivunt, ſibi abblandiantur, & ſecuritatem promittant.

Adverſus hæc inimici tela ſtatus Religionis ſuppeditat ſcutum ſolitudinis, dum alumnos ſuos cogit in latebris Monaſterii a mundi tumultibus & mundanorum converſatione, vitam juxta Chriſti regulam inſtituere.

Hoc unico ſcuto prædictis omnibus mundi tentationibus magna ex parte occurritur, & quidem tanto efficacius, quanto ſolitudo amatur impenſius. Hinc SS. Religioſi tanto illius amore fuere ſuccenſi, ut non ſine magno horrore & urgente neceſſitate mundanorum converſationem admiſerint. Quinimo legimus Religioſos nonnunquam petitis a Sede Apoſtolica privilegiis ſibi caviſſe, ne in ſuis ſeceſſibus ſive Eccleſiis Epiſcopus Miſſam publicam dicere poſſet; ne occaſio præberetur popularibus conventibus, quibus eorum læderetur ſolitudo; & ſegregatio ab hominibus mundanis vel minimum diminueretur, ut ex S. Gregorio, aliiſque oſtendit Cardinalis Bona *lib.* 1. *De Rebus Liturg. cap.* 13.

Secundo, quandoquidem ex antedictis conſtet omni Chriſtiano mandatum eſſe, ut *poſt concupiſcentias ſuas non eat, ſed diligat Dominum Deum ſuum ex toto corde*, &c. facile apparet quam difficulter Chriſtianus vocatione quâ vocatus eſt ambulare poſſit, dum inter ipſa concupiſcentiarum objecta & irritamenta vivere cogitur. Licet enim creaturarum modicus uſus ſit licitus; facilius tamen ab uſu multarum rerum totaliter abſtinetur, quam in uſu non exceditur: & quidem cum inter ſenſibiles delectationes nullæ magis afficiant, & animum a Deo retrahant, quam carnales illæ, quæ & venereæ dicuntur; natum eſt fieri ut qui eis utuntur, plurimum in vitæ Chriſtianæ perfectione impediantur: unde juxta S. Thomam 2. 2. *qu.* 186. *art.* 4. *ad* 2. infirmiores non debent præſumere ſe tantæ eſſe virtutis, ut cum Matrimonio poſſint ad perfectionem venire.

Hoc rurſus ex capite Status Religioſus ad vitam Chriſtianam facilius peragendam conducit, dum hic concupiſcentiæ carnis irritamenta per votum caſtitatis ab alumnis ſuis totaliter excludit; maxime ſi media, quæ Religioſa providentia pro voti illius cuſtodia præſcripſit, proprius expendamus. In primis prohibet mulieribus ingreſſum in clauſtra virorum, & in mulierum viris. Vetat ciborum cupedines & lautiora convivia: & ex adverſo præcipit varias corporis caſtigationes, macerationes, jejunia, vigilias, oculorum aliorumque ſenſuum cuſtodiam, & his ſimilia, quibus carnis concupiſcentia potenter reprimitur & crucifigitur.

Tertio, quemadmodum magnæ & raræ artis eſt continuo verſari inter ſpinas, & ab eis non lædi; ita ſummæ virtutis eſt, inter divitias, quæ ipsâ Veritate teſtante ſpinæ ſpirituales ſunt, verſari, & ab eis animum cuſtodire illæſum: unde virum divitiis affluentem, nec tamen cor eis apponentem, neque in pecuniæ theſauris ſperantem, beatum quidem deprædicat Scriptura, dum ait *Eccli.* 31. verſ. 8. & 9. *Beatus dives, qui inventus eſt ſine macula, & qui poſt aurum non abiit, nec ſperavit in pecunia & theſauris*; ſed ut oſtendat rem eſſe mirabilem poſſidere aurum, & poſt aurum non abire, ſubjungit: *Quis eſt hic & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita ſua.*

Sed quid opus pluribus difficultatem quam ſecum trahit divitiarum poſſeſſio probare? cum ipſius Chriſti infallibile habeamus aſſertum, dum dixit *Luc.* 18. verſ. 24. & 25. *Quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei intrabunt! facilius eſt enim camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in regnum Dei.* Deinde eâdem Veritate docente, *Matth.* 13. *verſ.* 22. Fallacia & deceptio divitiarum verbum Dei in corde ſeminatum ſuffocant.

Ab hac rurſus difficultate & periculo alumnos ſuos liberat Status Religioſus, dum per

per voluntariæ paupertatis votum eos omnem rerum terrenarum proprietatem abdicare obligat, & tamquam pauperes a Superioribus neceſſaria ſperare jubet: quo fit ut minus illis periculi immineat, juxta illud Auguſtini a S. Thoma relatum 2. 2. *q.* 186. *art.* 4. *in C. Terrena diliguntur arctius adepta quam concupita*.

Sed non tantum ea, quæ exterius nos circumſtant, vitæ Chriſtianæ impedimenta ſunt, ſed vel maxime ipſa anima ſibi impedimento eſt, tum ratione vanæ & inquietæ curioſitatis, quâ ſcire cupit omnia mere ut ſciat, tum ratione appetitus propriæ poteſtatis & excellentiæ, quem diabolus primorum Parentum, & ab ipſis deſcendentium cordibus infixit, dum dixit, Gen. cap. 3. verſ. 5. *Eritis ſicut Dii*. „ Ab illa „ enim primæ prævaricationis anguſtia (inquit S.Bernardus *Serm.4. de Diverſ. num.* 4.) innatus eſt homini amor propriæ voluntatis, quæ voluntatem ſui Creatoris relinquens, ibi ſubdita eſt ſervituti, ubi voluit dominari „. Ex quo fit, ut eam delectet ſui ipſius eſſe, nec alteri ſubjici velit; quæ eo periculoſiora ſunt, quo ſubtiliora & magis occulta. Adverſus hæc tamen & ipſa Religioſa & luminoſa charitas remedium adinvenit, promptam ſcilicet obedientiam, quâ Religioſus propriæ voluntati renuntians ſui arbitrii & ſuæ poteſtatis, imo quodammodo *ſuus* eſſe deſinit, & fit *alterius*, cujus inſtructioni & directioni ſubditur propter Deum.

Poſtremo, ſi vita Chriſtiana, ut docet Synodus Trid. debeat eſſe *continua pœnitentia*, non difficulter intelligitur quam parum conveniat vitæ Chriſtianæ mundi converſatio, non tantum quia inter mundanos pauci reperiuntur opera pœnitentiæ aſſumentes; ex quo contingit ut in ſeculo communem vitam agentes, aliorum exemplo ad pœnitentiam non excitentur: ſed vel eo magis quod innumeri ſint pœnitentiæ oſores, imo nihil mundo proponatur, aut audiatur ingratius quam ipſum pœnitentiæ exercitium. Hinc fit, ut qui in mundo verſantur, licet a pœnitentiæ exercitio non plane eſſent alieni, ab illa tamen exemplo aut obloquio mollem vitam viventium facile retrahantur. At econtrario hoc rurſus titulo admodum conveniens eſt vitæ Chriſtianæ Status Religioſus, qui ob innumera & quotidiana in illo occurrentia pœnitentiæ exercitia a ſanctis Patribus *ſtatus pœnitentiæ* dictus fuit: quare nihil olim frequentius quam lapſos in crimen aliquod in Monaſteria tamquam pœnitentiæ loca adigere, quod & ex plurimis locis Decretalibus Greg. IX. inſertis videre licet. Unde illud S. Thomæ 2. 2. *q.* 186. *art.* 1. *ad* 4. *Status Religionis eſt convenientiſſimus pœnitentiæ locus*. Et quidem qui vitæ Religioſæ ideam a S. Bernardo expreſſam attenderit; eam continuam fore pœnitentiam non difficulter fatebitur. „ Ordo noſter (inquit *Epiſt.* 142.) eſt eſſe ſub „ magiſtro, ſub Abbate, ſub regula, ſub „ diſciplina. Ordo noſter eſt ſtudere ſilentio, exerceri jejuniis, vigiliis, orationibus, opere manuum, & ſuper omnia „ excellentiorem viam tenere, quæ eſt charitas. Porro in his omnibus proficere de „ die in diem, & in ipſis perſeverare uſque „ ad ultimum diem „.

Cui conſonat, quod referente Cardinale Bonâ *Princ. vit. Chriſt. parte* 1. §.40. dicebat quidam Sanctus: *Nullum eſſe Religioſum in cœlis, qui non fuerit Martyr in terris, vita quippe Religioſi ad præſcriptum ſuæ Regulæ ſtricte viventis*, addit dictus Cardinalis, *incruentum martyrium*.

Et hæc quidem ad diminutionem cupiditatis præ reliquis ſtatibus ſibi vendicat Status Religioſus. Accedunt ad hæc, quæ directius tendunt ad augumentum charitatis; ut frequentes ſacræ lectiones & diuturnæ meditationes, ſedula illa divinarum laudum decantatio & oratio, aliaque pietatis exercitia adeo in illo ſtatu frequentia, ut inde nomen acceperis, & ejus „ alumni ſpecialiter *Religioſi* dicantur; quia totam vitam „ ſuam divino cultui dedicant, a mundanis „ negotiis ſe abſtrahentes „: ut ait S.Thom. 2. 2. *q.* 8. *art.* 1. *ad* 5.

Hæc omnia ac plura alia, quæ ad vitam vere Chriſtianam peragendam tamquam inſtrumenta ſuppeditat Status Religioſus, ſi attendiſſent hujus temporis ſectarii, non eo temeritatis prorupiſſent, ut ſanctiſſimum vitæ genus, Deo auctore, in Eccleſiam introductum tam nefarie condemnaſſent; ſed potius dixiſſent cum S. Thoma, quod Status Religioſus vere ſit exercitium & diſciplina, per quam pervenitur ad perfectionem cha-

Digitized by Google

charitatis. Sed quia pœnitentiam, aliaque vitæ Chriſtianæ exercitia oderant, mirum non eſt, ſi ſtatum illa præſcribentem odio habuerint; ſed quicumque Spiritum Chriſti habent, aut habere deſiderant, lubenter cum Lupo Abbate Ferrarienſi *Epiſt.* 29. fatebuntur: „ Quod nullus intra ſanctam Ecclesiam ordo ſit, ubi certius promereri Deum fidelis animus poſſit, quàm ſi Monaſticæ diſciplinæ ſtudeat propoſitum integre obſervare „.

§. III.

Ex natura & conditione proventuum Monaſteriorum oſtenditur, jus ſuſtentationis in Monaſteriis opulentis eſſe ſpirituali annexum.

UNiverſa, quæ in communem Monaſterii ſubſtantiam, ſive ex Religioſorum labore, & opera, ſive ex ingredientium ſpontanea oblatione, vel fidelium liberalitate conferuntur, primario ac principaliter deſtinari in Religioſorum alimoniam ac ſuſtentationem non eſt qui dubitet: ea eſt enim omnium offerentium ſententia, ut ex rebus, quas vel in conſtructione, vel in dotatione Monaſteriorum offerunt, alantur illi, qui omnibus renuntiantes & mundi tumultum atque illecebras fugientes, ad Monaſteria tamquam ad tutiſſima ſalutis aſyla ſe conferunt; horum, inquam, inopiam Fideles per bona ſua temporalia ſublevare deſiderant, ut ipſi Juſtorum mercedem recipere mereantur.

Hanc eſſe Fidelium bona ſua offerentium voluntatem ex ipſis fundationum ac dotationum monumentis videre licet, quorum pene innumera occurrunt in libris, qui inſcribuntur, Bibliotheca Cluniacenſis, Ciſtercienſis, Præmonſtratenſis, Gallia Chriſtiana, Monaſticon Anglicanum, Italia ſacra: item in Codice Donationum, & Diplomatibus Belgicis Auberti Miræi.

Similiter illa, quæ ex labore aut opera Religioſorum proveniunt, in uſus fratrum primario deſtinari probant Religioſorum Regulæ, quibus præcipitur, ne quis eorum opus faciat *peculiare;* ſed quod operatur, illud operetur in *commune*, ſive ut communitati cedat; hinc ille Canoniſtarum Regula: *Quidquid Monachus acquirit, Monaſterio acquirit*,

Quapropter conformiter ad ipſam conditionem & naturam bonorum ſeu proventuum Monaſteriorum, tum in Eccleſiæ Canonibus, tum Patrum Regulis præcipitur, ut ipſi Superiores, quibus bonorum diſpenſatio conceditur, omnia, quæ neceſſaria ſunt, ex communi Monaſterii ſubſtantia ſubditis ſubminiſtrent. Unde bene notat Dionyſius Carthuſianus *lib.* 1. *De Simon. articulo* 11. „ Quod recipiendo aliquem ad Ordinem ſeu vitam communem, *& eorum, quæ habent, faciant eum participem ſecundum inſtitutionem & intentionem SS. Patrum, qui Ordines fundaverunt* „.

Hinc & illud S. Gregorii in Decretalibus Gregorii IX. ad Fortunatum Epiſcopum Neapolitanum: „ Alicui Monaſterio nec tu, nec Presbyteri tui, præter diligentiam, aliquid moleſtiæ inferatis; aut ſi quid illic pro diverſorum devotione acceſſerit, vobis vendicare æſtimetis: *Cum Monachis ibi ſervientibus debeat proficere, quidquid a fidelibus taliter offerri contingit*„.

Prædictis forſitan opponet quiſpiam bona Monaſteriorum paſſim in ſacris Canonibus, Patrum ſcriptis, necnon fundationum Chartis *patrimonium pauperum* nuncupari, ac per conſequens, potius pauperibus quam Religioſis eſſe impendenda. Reſpond. Non diffiteor proventus Monaſteriorum, quemadmodum & ipſa Eccleſiæ bona, ſecundum piorum Fundatorum & Eccleſiæ intentionem paſſim nuncupari bona pauperum, & ut talia eſſe conſideranda & diſpenſanda juxta illud Concilii Vernenſis *an.* 844. *Can.* 12. *Certe, quod nullus quamquam impudentiſſimus negare audebit, poſſeſſio Eccleſiæ votum eſt Fidelium,* PATRIMONIUM PAUPERUM, *redemptio animarum.* Verum ſicuti bona Eccleſiæ vere dicuntur *bona pauperum*, licet ex illis ante omnia Clericis ſive miniſtris Eccleſiæ neceſſaria ſint ſubminiſtranda, ita proventus Monaſteriorum vere dicuntur & ſunt *bona pauperum*, tametſi etiam ex juſtitia ex illis ſuppeditari debeat quidquid neceſſitati Religioſorum congruit: recte, inquam, dicuntur bona *pauperum;* quia vel illa impendenda ſunt illis, qui *pauperes* de ſeculo egreſſi *pauperum* vitam in Monaſterio agere elegerunt; vel ſi quid ſupereſt, in aliorum *pauperum* alimoniam, aut *miſericordiæ* opera juxta Fundatorum & Ec-

Eccleſiæ intentionem ſunt eroganda: ut inter alios nitidiſſime expreſſit piiſſimus ille Cluniacenſium Fundator Guill. Dux Aquitaniæ, qui poſtquam diutius ſecum deliberaſſet, quomodo per divitias temporales æternas mercari poſſet: „ Hoc nullâ ſpecie „ vel modo poſſe fieri videtur, ait, niſi ut „ juxta Domini præceptum amicos mihi „ faciam *pauperes ejus*, utque hujuſmodi „ actio non ad tempus, ſed continue per- „ agatur, Monaſticâ profeſſione congrega- „ tos ex propriis ſumptibus ſuſtentem. Eâ „ ſiquidem fide, eâ ſpe, ut quamvis ipſe „ cuncta contemnere nequeam, tamen dum „ mundi contemptores, quos juſtos credo, „ ſuſceperim, juſtorum mercedem acci- „ piam..... *Præcipimus ſiquidem, ut ma-* „ *xime illis ſit hæc noſtra donatio ad per-* „ *petuum refugium*, QUI PAUPERES DE „ SECULO EGRESSI NIHIL SECUM PRÆ- „ TER BONAM VOLUNTATEM ATTULE- „ RINT, *ut noſtrum ſupplementum ſit abun-* „ *dantia illorum* „. In *Teſt. tom. 9. Conc. pag.* 565. *edit.* 1671.

Voluit igitur Cluniacenſium Patronus bona ſua in illorum, qui mundum contempſerunt, & de ſeculo pauperes ſunt egreſſi, utilitatem ante omnia impendi: reliqua vero, quæ hiſce detractis ſupereſſe contigerit, in miſericordiæ opera impendi debere, declarat his verbis: „ Volumus „ etiam ut noſtris, ſucceſſorumque noſtro- „ rum temporibus, prout opportunitas at- „ que poſſibilitas ejuſdem loci ſe dederit, „ quotidie opera miſericordiæ pauperibus „ indigentibus, advenis peregrinantibus, „ ſummâ intentione exhibeantur „.

Hanc Fundatorum intentionem brevi verborum periodo in Regula ſua *Cap.* 42. expreſſit B. Aëlredus. „ Ea, inquit, quæ in „ uſus ſervorum Chriſti Monaſteriis confe- „ runtur, a certis perſonis diſpenſari opor- „ tet; ut quod neceſſitatibus ſupereſt Fra- „ trum, non includatur marſupiis, ſed „ hoſpitibus, peregrinis, atque pauperibus „ erogetur „.

Ex his omnibus conclude, quod quicumque ad Religionem recipitur, jus acquirat, ut ſibi neceſſaria de communibus Monaſterii proventibus ſuppeditentur, non ſecus ac Clericus per receptionem in numerum Canonicorum jus ad temporalem Præbendam acquirit: ex quo ulterius conſequitur, jus ſuſtentationis *conſequenter* annexum eſſe ſpirituali ſeu Statui Religioſo (loquor de Monaſteriis ſufficientibus) ſicuti Præbenda *conſequenter* annectitur Officio Canonicali.

Iuſuper ex hactenus dictis conſectarium eſt, quod Monaſteria teneantur ſecundum quantitatem proventuum recipere Religioſos; quandoquidem ea ſit natura & conditio proventuum Monaſteriorum, ſive Fundatorum ſive Eccleſiæ intentionem ſpectemus, ut ex illis ſuſtententur, qui de ſeculo egreſſi vitam Religioſam eligunt, & ſecundum illam Deo ſamulari deſiderant; evidens eſt quod ex juſtitia Monaſteria teneantur admittere ſecundum quantitatem proventuum, quos Spiritu ſancto movente ac inſtigante vitam Religioſam deſiderare intelligunt; ut his bona Monaſteriorum ſecundum Fundatorum intentionem impendantur; alias enim proventus Monaſteriorum non diſpenſarentur in uſum, quem primario Fundatores intenderunt.

Hinc Synodus Pariſienſis *an.* 1212. *Can.* 22. „ indignum nimis judicabat, quod in qui- „ buſdam Prioratibus numerus Monacho- „ rum ibidem Deo ſervientium diminuere- „ tur, cum ipſæ facultates non ſint immi- „ nutæ aut diminutæ „.

Hæc tamen intelligenda ſunt de numero Religioſorum, qui cum ipſa diſciplinæ Regularis cuſtodia conſiſtere poteſt: contingere enim poſſet, ut ea eſſet proventuum alicujus Monaſterii abundantia, ut ſi reciperentur tot Religioſi, quot ex proventibus ſuſtentari poſſent, ea foret multitudo ut verendum eſſet, ne ex illa multitudine Regularis diſciplina diſpendium pateretur; quo caſu ad numerum convenientem Religioſi recipiendi: quod ſupereſt in alia miſericordiæ opera juxta antedicta impendendum eſt.

§. IV.

Ex dictis §. 3. oſtenditur, quod ſit Simonia quidpiam exigere pro Statu Religioſo, aut jure ſuſtentationis, dum Monaſterium eſt ſufficiens ad ſuſtentandum ingredientem.

OStendimus §. 1. quod Status Religioſus ſit ſpiritualis, in quantum eſt inſtitu-

Digitized by Google

ſtitutus tamquam exercitium accommodatiſſimum pertingendi ad Evangelicam perfectionem; ex quo evidenter conſequitur eſſe Simoniam dare aut accipere aliquod temporale, ut quis ad ſtatum illum admittatur.

Ulterius probatum eſt §. 3. proventuum Monaſteriorum eam eſſe conditionem & naturam, ut ex illis neceſſitati Religioſorum primo & ante omnia provideri debeat, & quod reliquum eſt, in opera miſericordiæ impendi; ex quo ulterius conſequens eſſe oſtendimus, quod receptio ad Religionem ſecum trahat jus ſuſtentationis ex bonis Monaſterii, ſicuti receptio alicujus ad congregationem Canonicorum dat jus ad Præbendam temporalem; ſive quod hoc ipſo quo aliquis factus eſt membrum Congregationis Religioſæ, conſequatur jus participandi de rebus communibus Monaſterii, quemadmodum quis accipit jus participandi de fructibus communibus Capituli hoc ipſo quo admiſſus eſt ad congregationem Canonicorum. Ex quo rurſus intulimus jus ſuſtentationis *conſequenter*, ut aiunt, eſſe receptioni ad Religionem annexum.

Ex quibus in præſenti concludimus, quod pro jure ſuſtentationis temporale dari aut accipi non poſſit, niſi illud pro ſpirituali, admiſſione ſcilicet ad Religionem, detur aut accipiatur: ſiquidem „ rebus iſtis (ſpi„ ritualibus *conſequenter* annexis) venditis, „ inquit S. Thomas 2. 2. *qu.* 100. *art.* 4. „ *in C.* intelliguntur ETIAM SPIRITUALIA „ VENDITIONIS SUBJICI; *quia quiſquis* „ *horum alterum vendit*, teſte Paſchali II. „ *ſine quo nec alterum provenit*, NEU„ TRUM INVENDITUM DERELINQUIT. *Cauſ.* 1. *qu.* 3. *Can.* 7.

Hinc B. Petrus Damiani duos Capellanos Ducis Gothofredi *pertinaciter* dogmatizantes prædiorum Epiſcopalium poſſeſſionem ſeorſim a dignitate Epiſcopali pretio comparari poſſe; tamquam pernicioſæ Simoniacæ hæreſeos deſenſores, imo Prædicatores & Apoſtolos Anti-Chriſti coram Alexandro II. accuſavit. *Lib.* 1. *Epiſt.* 13.

Nec immerito tanto fervore hanc Capellanorum novam doctrinam inſecutus eſt S. P. Damiani; ſciebat quippe Vir ſanctus quod ſimili palliatione, ut loquitur Dionyſius Carthuſianus *lib.* 1. *de Sim. art.* 11. poſſet pene omnis Simoniaca pravitas excuſari; cum enim Simonia ſit naturalis avaritiæ filia, quis pro ſpiritualibus ipſis pecuniam accipere vellet, modo ſine vitio pro temporalibus annexis eamdem accipere poſſet? Imo ſi venditis temporalibus rei ſpirituali *conſequenter* adjunctis, ipſa res ſpiritualis vendita non cenſeretur; injuſte S. Petrus in ipſum Simonem Magum hanc evibraſſet ſententiam, *Act.* cap. 8. verſ. 20. *Pecunia tua tecum ſit in perditionem, quoniam exiſtimaſti* DONUM DEI PECUNIA POSSIDERI: immerito, inquam, in Simonem hæc pronuntiata eſſet ſententia; quia teſte Urbano II. Simon Magus „ non „ Spiritum propter Spiritum ſanctum, quo „ ipſe erat indignus; ſed ideo, quantum „ in ipſo erat, emere voluit, ut ex ven„ ditione ſignorum, quæ per ipſum fierent, „ *multiplicatam pecuniam lucraretur*. Nec „ Apoſtolus emptionem Spiritus ſancti „ (quam bene fieri non poſſe noverat) „ ſed ambitionem quæſtus talis & avari„ tiam, quæ eſt idolorum ſervitus, in eo„ dem Simone exhorruit & maledictionis „ jaculo perculit „. *Cauſ.* 1. *qu.* 3. *Can.* 8.

„ Si ergo adhuc objicitur (verbis loquor „ Gratiani *Cauſ.* 1. *quæſt.* 3.) quod qui „ *ingreſſuri Monaſterium* pecunias tribuunt, „ *non propoſitum Religionis, ſed partici„ pationem ſtipendiorum Eccleſiæ emunt;* „ temporalia ergo, non ſpiritualia emen„ tes, nequaquam Simoniaci habendi ſunt. „ His itaque reſpondetur (verba ſunt Gra„ tiani) non ſolum qui ſpiritualia, ſed „ etiam qui *temporalia eis annexa* pretio „ accipiunt vel tribuunt, Simoniaci judi„ cantur „.

Sed dicet quiſpiam, proventus Monaſteriorum, uti & Capitulorum ſunt temporales, & a ſpirituali ſeparari poſſunt, adeoque illis venditis ſpirituale venditum dici non debet. Reſpond. Verum eſſe proventus Eccleſiæ vendi poſſe, & quotidie ſine ullo vitio alienari; ſed non hic agitur ſimpliciter de ipſis fructibus ſeu proventibus, ſed de jure vivendi ex rebus Monaſterii aut Capituli, tamquam membrum Monaſterii aut Capituli; hoc vero jus acquiritur hoc ipſo, quo quis membrum Communitatis efficitur, nec obtinetur, niſi quis membrum illius fuerit eſſe-

effectus: adeoque habere jus participandi de rebus Monaſterii (loquor de Monaſterio ſufficienti) & eſſe membrum illius Monaſterii, ſunt taliter ſibi conjuncta, ut unum ſine altero haberi nequeat, ac per conſequens *uno eorum vendito & alterum venditum cenſetur*. „ Itaque ſpiritualibus „ iſtis primo gratis exhibitis non poſſunt „ Religioſi a recepto aliquid temporale exi„ gere per modum debiti perſolvendum aut „ exhibendum (ut recte notat Dionyſius „ Carth. *lib.* 2. *De Sim. art.* 4.) nec tam„ quam pretium Religionis, NEC TAM„ QUAM SUSTENTACULUM VITÆ, *ad* „ *quod exhibendum jam ſeipſos obligave*„ *runt*. Impudentiſſimum proinde eorum „ prætextum deteſtamur (ut verbis Con„ cilii Rhemenſis loquar anno 1583. *tit. De* „ *Simon.* §.6.) qui de ſolo proventu, reque „ temporaria Canonicatus (addo ſtatus Re„ ligioſi) ſe paciſci dicunt, cum ea ſpiri„ tuali tam arcto ſit annexa vinculo, ut „ non magis ab ea divelli queat, quam in „ homine vivo manente corpus a ſua anima„.

Ex dictis §. præcedenti conſectarium quoque eſt, impudentiſſimum ſimiliter eſſe prætextum, quo Monaſteria ſufficientia exactionem dotium juſtificare ſtudent, quia eas non quidem pro jure ſuſtentationis, ſed ad *avertendum incommodum*, quod ex receptione alicujus ad Religionem Monaſterio imminet, ſe accipere dicunt: hunc, inquam, prætextum jure dici impudentiſſimum non difficulter dicta §. præcedenti oſtendunt. Cum enim proventus Monaſteriorum primario & principaliter ex Offerentium & Eccleſiæ intentione deſtinati ſint, ut ex illis ſuſtententur, qui vitam Religioſam agere eligunt; nullum vel apparens detrimentum imminens ex receptione alicujus ad Religionem Religioſi prætendere poſſunt; ſed econtra lucrum, imo & ſummam cauſam gaudii reputare debent, ſi quos cognoſcant a Spiritu Sancto moveri & impelli, ut vitam Religioſam una cum ipſis agant, & juxta Fundantium mentem ex proventibus Monaſterii neceſſaria accipiant. Nec enim charius aliquid Religioſis accidere poſſe videtur, quam ut plures de medio mundi, id eſt, de medio Babylonis fugientes ad Monaſteria, tamquam ſecuriſſima ſalutis aſyla ſuſcipere queant, & quibus, quod profeſſorum Religioſorum neceſſitatibus ſupereſt, ex voluntate Fundatorum impendere poſſint.

CAPUT II.

Diſcutitur titulus, quo praxis hodierna multorum in Belgio Monaſteriorum, quæ recipiendi Monachi dotem non ſolum ſponte oblatam accipit, ſed & exigit, ac de ea ſtipulatur, ab omni labe Simoniæ per aliquem nuper vindicari cœpit.

§. I.

Proponitur illa doctrina.

Non poſſum accuratius titulum illum ſeu doctrinam referre, quam ipſis verbis eximii Patris Chriſtiani Lupi, qui poſtquam ex Canone 10. Concilii Nicæni ſecundi, aliiſque Conciliorum & Pontificum Decretis oſtendit omnem in Monaſtico ingreſſu dotem, aut Profeſſionis exactum pretium de Simonia eſſe damnatum; varias quoque eaſque graviſſimas pœnas tam dantibus quam recipientibus fuiſſe inflictas, tandem ſubjungit: „ Verum *hodierna mul*„ *torum in Belgio Monaſteriorum praxis re*„ *cipiendi Monachi dotem, non ſolummodo* „ *ſponte oblatam accipit; ſed & exigit, ac* „ *de illa ſtipulatur. An igitur Simonia la*„ *boramus? Reſpondeo*, inquit, *non labo*„ *rare*„. Fundamentum ſui reſponſi ſubjungit: „ Etenim Catellum Mauritii Auguſti „ Palatinum, ad Virgantini Monachi, qui „ duntaxat lectioni vacare poterat, & non „ manibus laborare, expenſas exigenti Mo„ naſterio de maternis illius bonis ſolven„ das coëgit ſanctus Gregorius Magnus. „ Joannes Romæ ad ſanctum Andream in „ Clivo Scauri Monachus obierat; hinc de „ ejus hæreditate eſt orta contentio inter „ ejus fratrem Maurentium militiæ Magi„ ſtrum & Candidum Abbatem agentem „ utilitates ſui Monaſterii. Eam tranſa„ ctione tandem finierunt, ipſamque pro„ bavit & firmavit laudati Monaſterii Fun„ dator idem Gregorius„.

„ *Quomodo*, pergit eximius P. Lupus, „ *poſt mortem, ita ante Joannis profeſſio*„ *nem omnino tranſigere ac ſtipulari potuiſ*„ *ſent?*

Digitized by Google

„ *ſent ?* Cauſam ſcribit idem Pontifex ad
„ Januarium Metropolitanum Calaritanum:
„ *Quia ingredientibus Monaſterium converten.li gratiâ, ulterius nulla ſit teſtandi*
„ *licentia, ſed res eorum ejuſdem Monaſte-*
„ *rii juris fiant, apertâ legis definitione de-*
„ *cretum eſt*. Eſt Lex Juſtiniani Auguſti
„ extans in Codice, ut non liceat parenti-
„ bus impedire quominus liberi eorum vo-
„ lentes Monachi fiant, aut eam ob ſolam
„ cauſam exhæredare; ſed ſi ipſi teſtamen-
„ tum condant, neceſſe habento quadrantes
„ illis relinquere: ſin autem hoc fecerint,
„ locus ſit ab inteſtato. Quod ſi illi Mo-
„ naſteria relinquant, atque mundani fiant,
„ omne ipſorum jus ad Monaſterium per-
„ tineat. Quod ipſum, progreditur Auctor,
„ confirmat in Lege Novella ad Joan-
„ nem Orientalium Prætoriorum Præfectum,
„ & in alia ad Epiphanium Patriarcham
„ Conſtantinopolitanum, excipiens ſolum
„ caſum filiorum legitimorum, quibus a
„ patre Monacho relinqui vult quartam
„ patrimonii partem. Religioſa itaque pro-
„ feſſio non ſolummodo Monachi perſo-
„ nam ac bona præſentia, ſed etiam o-
„ mnem futuræ hæreditariæ ſucceſſionis ſpem
„ transfundit in Monaſterium pleno ac im-
„ mobili jure; iſtaſque leges, uti a ſancto
„ Gregorio audivimus, recepit ac ſemper
„ ſervavit Eccleſia Romana „.

„ Porro apud nos Belgas viget jam pri-
„ dem Nicephori Phocæ Imperatoris Con-
„ ſtantinopolitani Lex, de qua Gregorius
„ Cedrenus: *Nicephorus donationes Mona-*
„ *ſteriis, atque templis relictas a piis qui-*
„ *buſdam Imperatoribus prorſus abolevit,*
„ *lege etiam latâ; ne Eccleſia immobilibus*
„ *locupletarentur bonis, cauſatus Epiſcopos*
„ *male prodigere ea, quæ pauperibus da-*
„ *rentur, militibus interim deficientibus.*
„ Noſtrates vocant legem amortizationis,
„ de qua tacere ſit ſatius, ne, quod &
„ ſanctus Ivo Carnutenſis Epiſcopus timuit,
„ aut Domini Regis offendamus Majeſta-
„ tem, aut Matris Eccleſiæ libertatem.
„ Quidquid ſit, Monaſteria, quæ piiſſimus
„ Dominus Rex ſuis juribus exuere num-
„ quam voluerit, in Monachorum ſuorum
„ hæreditatem non poſſunt ſuccedere, adeo-
„ que *ante illorum profeſſionem de ipſa cum*
„ *parentibus, aut aliis conſanguineis ſtipu-*
„ *lantur, accipiuntque quid præſentis &*
„ *modici pro grandi futuro. Non itaque*
„ *de Monaſtici ingreſſus aut profeſſionis,*
„ SED DE SPECTANTIS AD NOS HÆRE-
„ DITATIS PRETIO PACISCIMUR, UBI
„ NULLA VEL SPECIES EST SIMONIÆ.
„ Opulenta & Fratrum ſuorum ſufficientem
„ ſuſtentationem habentia Monaſteria ad
„ ſummum de avaritia notari poſſunt „. Hactenus eximius Pater Chriſtianus Lupus, *Parte 2. Schol. ad Can. 19. Concilii Nicæni II.*

§. II.

Oſtenditur, quod triplici ex capite argumentum §. præcedenti exhibitum primo intuitu de falſitate ſit ſuſpectum.

PRiuſquam argumentum §. præcedenti exhibitum penitus diſcutiam, triplici ex capite etiam primo intuitu de falſitate ſuſpectum eſſe oſtendam: pro quo notandum, antiquorum omnium tam Theologorum quam Canoniſtarum unanimi conſenſu habitum fuiſſe Simoniacum quidquam exigere ab ingreſſuris Religionem, quando *proventus Monaſterii ſufficiunt ad alendum ingredientem*. Legitur quidem a ducentis & amplius annis exorta fuiſſe contentio Dionyſium Carthuſianum inter & alium quemdam Doctorem in materia Simoniæ circa ingreſſum in Religionem, cujus quoque contentionis deciſio ad judicium Facultatis Theologicæ Pariſienſis delata fuit: ſed in controverſia illa ſolum diſputabatur, num Monaſteria *inſufficientia* ad alendum ingreſſurum, paciſci poſſent citra vitium Simoniæ de *neceſſariis* ad ſuſtentandum ingredientem; quandoquidem, ut ſupponebatur, Monaſterii opes ad ipſum alendum non forent ſufficientes: quoad actiones vero, quæ fierent a Monaſteriis opulentis aut ſufficientibus ad alendum ingredientem, eas Simoniacas eſſe nec dubitabatur; ſed ut primo verum ſupponebatur, ficut ex ipſo Dionyſio Carthuſiano & Decreto Facultatis Pariſienſis videre licet.

Ab hac veterum Theologorum & Canoniſtarum ſententia nec recentiores (ſi forte unum aut alterum ex laxioribus exceperis) receſſerunt; conſtanterque una cum antiquis Simoniæ condemnant Monaſteria opu-

opulenta ſeu ſufficientia, ſi quidquam exegerint, ut ad Religionem admittant, quem ex ipſis communibus Monaſterii proventibus alere poſſent.

Hinc factum eſt, ut etiam ipſæ Moniales, quo ſuas exactiones in receptione ad Religionem a Simonia vindicarent, & ſe a pœnis Canonicis eximerent, non dubitaverint prætextum *paupertatis* tamquam unicum titulum, quo ſaltem apparenter factum ſuum palliarent, aſſumere: teſtis eſt ipſa Synodus generalis Lateranenſis: „ Simoniaca labes adeo pleraſque Moniales infecit, inquit, ut vix aliquas ſine pretio recipiant in Sorores, PAUPERTATIS *prætextu volentes hujuſmodi vitium palliare* „.

Cum igitur argumentum §. anteriori propoſitum etiam ipſa Monaſteria opulenta dotem ab ingreſſuris exigentia ac ſtipulantia eximat ab omni labe Simoniæ, evidenter a ſemitis antiquis per argumentum illud receditur, ac per conſequens hoc titulo falſitatis ſuſpicionem ingerit; quia *novitas* non tantum in doctrina fidei, ſed etiam *morum* de falſitate ſemper fuit ſuſpecta.

In illam proinde doctrinam, in quantum unanimi Antiquorum, imo & Recentiorum omnium (ſi unum alterumve forſitan ex laxioribus ad omnem *novitatem* quodammodo prurientibus, exceperis) ſententiæ in materia *morum* contradicit, non male quadrat illud ſancti Auguſtini: *Quid ſibi vult iſta* NOVITAS? *Nonne vobis videtur neſcio quam redolere fallaciam?*

Inſuper primo intuitu redditur doctrina illa de falſitate ſuſpecta: quia per illam magna ex parte, ſi non in totum inutiles redduntur Conciliorum Canones, ac Pontificum Conſtitutiones, quibus tamquam Simoniacæ condemnantur, & ſub graviſſimis pœnis vetantur exactiones pecuniarum in admiſſione ad Religionem. Quæ enim erit illorum Canonum aut Conſtitutionum utilitas, ſi vera ſit quæ §. præcedenti exhibita fuit doctrina? Quandoquidem per illam juſtificetur praxis *recipiendi Monachi dotem non ſolum ſponte oblatam, ſed & exigendi, ac de illa ſtipulandi*, idque non tantum dum Monaſterium eſt *pauper*, ſed etiam quando eſt *opulentum*.

Imo per hanc ſuam doctrinam eximius P. Lupus evidenter evertit Statutum Ordinis ſui contra exactiones alicujus temporalis in recipiendis ad Ordinem, Comitiis Generalibus Romæ anno 1625. habitis editum, & per totum Definitorium approbatum, & in *Conſtit. Eremit. S. Aug. parte* 2. *cap.* 1. tenore ſequenti expreſſum: „ Cum vero lepra Simoniacæ pravitatis infectus, ſit quaſi membrum putridum, & a corpore ſanctæ Matris Eccleſiæ alienum, omnibus & ſingulis Prioribus, & quibuſcumque Superioribus, ac aliis Fratribus noſtræ Religionis ſtricte præcipimus & mandamus, *ut nullus ex eis Fratrem aliquem ad Ordinem recipiat, vel recipi faciat, vel ut recipiatur conſentiat, vel permittat*, RE ALIQUA ACCEPTA VEL DETENTA, VEL PACTIONE ALIQUA INTERVENIENTE TACITA, VEL EXPRESSA: quod ſi quis immemor ſuæ ſalutis contra fecerit, ſi officium habuerit cum cura animarum, ipſo facto ſit tali officio privatus, & ad aliquod officium cum prædicta cura in noſtro Ordine nullatenus aſſumatur, niſi ſuper hoc ſecum per Capitulum Generale fuerit diſpenſatum; & per quinquennium voce activâ & paſſivâ careat. Quicumque vero Frater ſubditus inveniatur Simoniam in eodem caſu commiſiſſe, eidem pœnæ ſubjaceat, & pœnam gravioris culpæ per menſem ſuſtinere cogatur „.

Denique titulus ille, quo P. Lupus hodiernam multorum Monaſteriorum in Belgio praxim, quæ recipiendi Monachi dotem non tantum ſponte oblatam accipit, ſed etiam exigit, ac de illa ſtipulatur, ab omni Simoniæ vitio imo ſpecie vindicare conatur, eâ ratione de inſufficientia ſuſpectus haberi debet, quod titulus ille exigendi dotem a recipiendo ad Religionem numquam hactenus ab Eccleſia pro medio, quo Simoniaca labes e Monaſteriis eliminaretur, propoſitus fuerit: certiſſimum tamen eſt quod ſolâ & nudâ hujus tituli propoſitione, ſi ſufficiens eſſet ut exigentes dotem ab ingreſſuris Religionem a Simonia liberaret, ſi non omnis ſaltem pro maxima parte Simonia ex Monaſteriis fuiſſet eliminata; quandoquidem enim Regulares per Simoniacas ſuas exactiones ſeu ſtipulationes unice intendant ſummam aliquam pecuniæ aut aliam rem temporalem accipere; nullâ

Digitized by Google

difficultate a contractibus Simoniacis abſtinuiſſent, modo illo titulo, quem legitimum prætendit P. Lupus, ſummam pecuniæ aut rem temporalem ſine labe Simoniaca potuiſſent obtinere: adeoque opus non fuiſſet tam frequenti Canonum renovatione ac pœnarum comminatione, ut vitium Simoniæ a Monaſteriis averteretur.

Cum igitur pia Mater Eccleſia, cui Spiritus ſanctus ſuggerit omnia, quæ pro tempore magis opportuna & accommoda ſunt ad vitiorum extirpationem, hunc titulum filiis ſuis pro medio vitandi Simoniacam pravitatem nunquam propoſuerit, merito judicatur illum a Spiritu veritatis non fuiſſe ſuggeſtum.

Hæc ſunt, quæ etiam primo intuitu ſententiam eximii Patris Chriſtiani Lupi §. anteriori propoſitam de falſitate reddunt ſuſpectam: quod vero nullo vel probabili nitatur fundamento, apparebit ex conſequentibus.

§. III.

In compendio proponitur, quid Imperator Juſtinianus ſtatuerit circa ſucceſſionem Monaſterii in bona ipſius Monachi, & in hæreditatem parentum ipſius Profeſſi.

Omnia, quæ Imperator Juſtinianus in *L. 55. & 56. Cod. De Epiſcopis & Clericis* obſervari voluit, circa ſucceſſionem illius, qui Monaſterio, aut Clero adſcribitur, aut eo deficiente, ipſius Monaſterii aut Eccleſiæ, cui fuit adſcriptus, in hæreditatem parentum, eo reducuntur, ut ſi parentes teſtamentum condiderint, eamdem debeant filiis Monaſterio aut Clero adſcriptis portionem relinquere, quam aſſignare debuiſſent, ſi in ſeculo manſiſſent; ſi vero ſine teſtamento deceſſerint, ipſi eo modo ab inteſtato ſuccedant, quo ſucceſſiſſent, ſi ad Monaſterium aut Clerum non divertiſſent: *nullo eis*, inquit, *impedimento ex Sanctimoniali converſatione generando, ſive ſoli, ſive cum aliis ad ſucceſſionem vocantur* (*a*).

Idem Imperator tum in *Novel. De Monachis*, tum in ea, quam de *Sanctiſſimis Epiſcopis* inſcripſit, nonnulla ordinavit circa modum, quo is, qui Monaſterio aut Eccleſiæ adſcribi deſiderat, de bonis ſuis diſponere poſſit; item in jure quod Monaſterium aut Eccleſia, cui quis ſociatur, in bona illius acquirit: quæ omnia reduci poſſunt ad ſequentes articulos.

Primum, ſi quis Monaſterium ingredi aut Eccleſiæ adſcribi deſideret, & bona habeat; facultas illi relinquitur de illis diſponendi, ac ſi ingreſſum non meditaretur.

Secundum, ſi ante ingreſſum de bonis ſuis non diſpoſuerit, res illius Monaſterio acquiri, licet *expreſſe* eas Monaſterio non obtulerit; nec amplius emiſsâ profeſſione de illis diſponere poterit, utpote dominio earum rerum jam ad Monaſterium translato.

Hæc quidem, ſi is, qui ingreſſus eſt, liberos non habeat: ſin autem liberos habeat, diſtinguit Imperator; ut ſiquidem antequam ingrediatur, ipſis legitimam reliquerit, in reſtantem partem ſuccedat Monaſterium.

Si vero in favorem nec liberorum, nec aliorum diſpoſuerit ante ingreſſum, eo caſu totum quidem ſummo jure acquiſitum cenſetur Monaſterio; in favorem tamen liberorum permittitur ingreſſo, ut bona ſua inter liberos diſtribuat, eâ tamen conditione, ut propriâ ſuâ perſonâ filiis connumeratâ unam ſibi modis omnibus partem retineat, quæ debeat *Monaſterio competere*, cui omnia bona ſummo jure erant acquiſita, dum de iis ante ingreſſum non diſpoſuerat.

Circa parentum hæreditatem de Clericis ſimiliter & de Monachis decrevit Juſtinianus, ut nullum illis ex Monachali aut Clericali converſatione præjudicium generaretur; ſed eo ſuccederent jure, quo ii qui in mundo militare maluerunt, *& nullum eis*, inquit, *impedimentum ex ſanctimoniali converſatione generetur*.

§. IV.

(*a*) Inferius ſubjungit Imperator: *Si qui eorum ſanctimonialem vitam elegerint, ad ſecularem autem converſationem poſtea remeaverint; jubemus omnes eorum res ad jura ejuſdem Eccleſiæ vel Monaſterii, a quo receſſerint, pertinere.*

Digitized by Google

§. IV.

Pro clariore intellectu Conſtitutionum Juſtiniani nonnulla annotantur.

PRimo notandum, per *ingreſſum* in Monaſterium, cujus non ſemel in prælegatis Juſtiniani Conſtitutionibus mentio occurrit, intelligi *profeſſionem Religioſam*, & poſt Chriſtinæum, Gudelinum, alioſque Legum interpretes, ex Legibus & Canonibus late probat *D. Mean. ad Conſuetud. Leod. obſervat.* 525. *num.* 8. & ex ipſo textu Græco originali oſtendit Choppinus *lib.* 1. *Monaſt. tit.* 3. *num.* 3.

Secundo obſervandum, quod ex Conſtitutionibus Juſtinianæis is, qui Monaſterium ingredi meditatur, ante *ingreſſum*, hoc eſt, ante *profeſſionem*, habeat, *quo vult modo, de bonis ſuis diſponendi facultatem*, ut ipſe Juſtinianus *Novellâ* 76. declarat his verbis: *Et quoniam noſtræ pietatis lex vult eos, qui ſe Monaſteriis dederint ſeu viros ſeu mulieres, antequam ingrediantur Monaſterium, eo quo voluerint modo, quæ ſua ſunt, diſponere.*

A mente Juſtiniani proinde non aberravit Irenæus, dum Authenticam ex Novella Juſtiniani conflavit in hæc verba: *Nunc autem cum Monachus factus eſt, hoc ipſo ſuas res omnes obtuliſſe Monaſterio videtur*, SI PRIUS TESTATUS NON SIT: *& exinde de judicio ejus ceſſante lege diſponitur*, &c. *Authent. Nunc autem, Cod. De Epiſc. & Cler.* quam in ſuum quoque Decretum tranſtulit Gratianus, *Can.* 9. *Cauſâ* 19. *quæſt.* 3.

Tacitâ ergo *dedicatione* bona ingredientis de jure communi ad Monaſterium deferuntur; quæ tacita dedicatio colligitur ex non facta ante ingreſſum diſpoſitione, ut proinde nihil juris in bona ingredientis, niſi de ejus voluntate, Monaſterio competat.

Hæc quidem ad elucidationem eorum, quæ ſucceſſionem Monaſterii in bona ingredientis concernunt. Nonnulla, quæ juri Monaſterii ad hæreditatem paternam ingredientis intelligendo conducant, reſtant notanda.

Obſervandum eſt, quod Juſtinianus non totam hæreditatem filio Monachale vel Clericale inſtitutum aſſumenti relinqui velit, ſed tantum *quartam legitimam* eidem debitam, ſi in ſeculo manſiſſet: *nullo eis*, inquit, *impedimento ex ſanctimoniali converſatione generando, ſive ſoli, ſive cum aliis ad ſucceſſionem vocantur*. L. 56. §. 1. Cod. *de Epiſc. & Cler.*

Nec minus obſervari meretur, Juſtinianum hæreditatem Monaſterio aut Eccleſiæ noluiſſe deferri, niſi ex perſona Monachi & Clerici, qui eiſdem eſſent adſcripti: ut ſi hi non ſucceſſiſſent, ſi *Monachi aut Clerici facti non fuiſſent*; nec Monaſterium aut Eccleſia ex eorum perſona quidquam prætendere poſſit.

§. V.

Oſtenditur, quod ex dictis legibus Juſtiniani titulo tranſactionis, de quo P. Lupus, non poſſit hodierna multorum Monaſteriorum praxis ſtipulandi dotem a recipiendis ad Religionem aut eorum parentibus, vindicari a labe Simoniaca.

NOn difficulter, ut puto, mecum omnes agnoſcent, titulo *tranſactionis ſuper hæreditate futura* a Simonia excuſari non poſſe Monaſteria, præſertim opulenta, ſi quempiam, qui nec ipſe bona poſſidet, neque hæreditatem a parente exſpectat, ad Monaſterium admittere nolint, eo titulo, *quod dotem conferre non poſſit*; cum eo caſu dotis ſtipulatio *ſuper tranſactione de hæreditate futura* fundari nequeat; ſupponitur enim & ipſe recipiendus eſſe pauper, & pauperes habere parentes, ac per conſequens nullam hæreditatis (niſi forte inanis) deferendæ ſpem ſupereſſe: ſi quid igitur ſimili caſu exigitur, dici non poteſt id prætendi *tamquam quid modici præſentis pro grandi futuro*. Neque cum aliqua veritatis ſpecie dicere poterunt: *Non pro Monaſtico ingreſſu aut profeſſione, ſed pro ſpectantis ad nos hæreditatis pretio* exigimus.

Titulus proinde, quo dictus Auctor *hodiernam multorum in Belgio Monaſteriorum praxim, quæ recipiendi Monachi dotem non ſolummodo ſponte oblatam accipit, ſed exigit, & de ea ſtipulatur*, a vitio Simoniæ abſolvit, nullatenus praxim illam concernit, quâ nonnulla Monaſteria a pauperibus, qui nec ipſi bona poſſident, nec a parentibus exſpectant, dotem exigunt, ni deni repel-

repellendi, mox admittendi, ſi quiſpiam extraneus dotem prætenſam perſolvere vel promittere velit.

Solum ergo quæſtio formari poteſt, num ſtantibus & vigentibus præallegatis Conſtitutionibus Juſtinianæis, praxis quorumdam exigendi & ſtipulandi dotem recipiendi ad Monaſterium, a labe Simoniaca immunis dici poſſit titulo *tranſactionis ſuper jure hæreditatis*, dum dos exigitur ab eo, qui vel in præſenti bona tamquam propria poſſidet, vel poſt mortem parentum exſpectat.

Super bino eoque diverſo jure tranſactionem, quâ praxis prædicta ſalvari poſſit, iniri poſſe prætendit ſæpe dictus eximius P. Chriſtianus Lupus. Primo quidem ſuper jure ſuccedendi in bona ingredientis, quod Monaſterio ex legibus Juſtiniani competit, *ſi ipſe ante ingreſſum de illis non diſpoſuiſſet*.

Secundo, tranſactionem iniri poſſe cum parentibus, *ut quid præſentis & modici dent pro grandi futuro*, nimirum pro jure ſuccedendi in eorum hæreditatem ad Monaſteria ex perſona filii ingredientis devolvendam.

Ut porro oſtendatur, titulum iſtum *tranſactionis*, ſuper uno aut altero jure fundatæ, eſſe merum Simoniæ pallium, noviter, neſcio quo fato, excogitatum, prænotandum, quod juxta Juriſconſultos,

Tranſactio ſit conventio, per quam inter aliquos controverſia ſive quæſtio quæpiam finitur aliquo invicem dato & recepto: aut proinde in tranſactione neceſſario unus aliquid det, altero viciſſim quid remittente: *Tranſactio* (inquit Lex 38. *Cod. De tranſactionibus*) *nullo dato vel retento ſeu promiſſo minime procedit*.

Ex hac tranſactionis deſcriptione conſequens eſt, quod Monaſterium, ut quidpiam ab ingrediente titulo *tranſactionis exigat*, debeat viciſſim tantum de jure quod prætendit remittere, quod ipſi pretio exacto reſpondeat. Jus vero, ſuper quo Monaſterium cum ingrediente tranſigere prætendit, eſt jus quod Monaſterium haberet ad bona ingredientis poſt profeſſionem emiſſam, cui juri incerto renuntiat, ut prætendit P. Lupus, acceptâ ab ingrediente ſummâ pecuniæ, quæ remiſſioni illius juris æquiparetur, atque ita tranſactio prætenſa abſolvitur.

Verum quam injuſte, etiam ſtantibus legibus Juſtinianæis, temporale quidpiam pro remiſſione illius juris ſub prætextu tranſactionis a recipiendo Religioſo extorqueatur, facile videbimus, ſi ad ea, quæ §. 4. dicta ſunt, attendamus.

Ex dictis enim ibidem conſtat, quod Juſtinianus liberam permiſerit ingredientibus Monaſterium, ante ingreſſum, id eſt, profeſſionem, de bonis ſuis quomodolibet diſponendi facultatem; nec bona ingredientis ad Monaſterium devolvi, *niſi ceſſante contrariâ ingredientis diſpoſitione*. Ut conſequenter dependeat a mero ingredientis beneplacito Monaſterium a bonis ſuis excludere, eaque ad alios transferre, atque ita jus omne, quod Monaſterium poſſit prætendere, eidem adimere: ex quo ulterius conſectarium, quod Monaſterium extorquens ſummam pecuniæ, ut renuntiet juri, quod habet ad bona ingredientis, procedat eodem modo, quo ille, qui pecuniam prætenderet titulo *tranſactionis* pro remiſſione alicujus juris, quod etiam nullo dato pro nutu ſuo adimere poteſt; quo quid injuſtius, ne dicam ſtultius, eſſe poteſt: quod ſequenti exemplo huic materiæ appoſito ulterius oſtendo.

Ex conſuetudine multarum Eccleſiarum, quin & Capitulorum ſtatutis, bona, ſaltem mobilia, Canonicorum morientium pertinent ad Canonicos, niſi per aliquam voluntatis ſuæ contrariam declarationem Capitulum excluſerint: ſi, inquam, ſecundum prædicta ſtatuta Canonici prætenderent ſummam aliquam pecuniæ a novo Canonico recipiendo, titulo *tranſactionis ſuper jure, quod ad mobilia ejus ſunt habituri*, caſu quo ſine ulla voluntatis ſuæ declaratione decederet; nullus non videt quod ejuſmodi Canonici merito a novo Canonico explodérentur & deriderentur, cum ſtatim quocumque modo diſponendo, prætenſum Canonicorum jus extinguere, & per conſequens materiam tranſactionis ſubſtrahere poſſet.

Sed ſi alterius Canonici urgerent recipiendum in Canonicum, ut datâ notabili ſummâ pecuniæ tranſigeret, vel niſi tranſigat, ipſum ad ſuum Collegium non ſint admiſſuri; non dubito quin prædicti Canonici omnium conſenſu apertiſſimæ & turpilli-

Digitized by Google

piſſimæ Simoniæ rei pronuntiarentur, cum ad oculum pateat eam ſummam pecuniæ extorqueri, ut ad Collegium recipiatur, non pro jure quod ad bona illius Capitulum habet; cum illud vel per contrariam voluntatem ſit ſublatum, aut ſi non ademerit, ab ejus beneplacito dependeat illud mox etiam *nullo dato adimere*.

Similiter Religioſi, dum recipiendum ad Monaſterium recipere nolunt, niſi datâ ſummâ pecuniæ pro jure ſuccedendi in bona illius poſt profeſſionem, eam ipſam prætendunt pro jure vel quod jam ſublatum eſt, ſi recipiendus jam tum in contrarium diſpoſuerit, vel quod *nullo etiam dato*, pro beneplacito ſuo adimere poteſt; adeoque neceſſe non eſt, ut quid offerat, aut donet per *modum tranſactionis*, ut Monaſterium jus illud ipſi remittat.

Eâdem ratione evertitur titulus tranſactionis, quo eximius P. Lupus prætendit Monaſterium poſſe exigere quidpiam *modici* pro *futura hæreditate paterna*, quæ Monaſterio ex perſona filii profitentis eſſet obventura.

In primis nullum jus eſt Monaſterio ad hæreditatem paternam ante filii Profeſſionem, adeoque ante eam emiſſam ſuper jure illo tranſigere non poteſt. Sed dicet quiſpiam: Spes eſt quod poſtquam filius emiſerit profeſſionem, jus futurum ſit Monaſterio ad hæreditatem paternam: hoc vero jus in ſpe eſt pretio æſtimabile, adeoque illud remittendo poteſt in ejus compenſationem *quid modici præſentis pro grandi futuro accipere*. Reſpond. In primis nequidem profeſſione emiſsâ jus eſt Monaſterio ad bona paterna, etiam ſpectato Jure Juſtinianæo; nec enim ante mortem naturalem patris jus illud ex perſona filii ad Monaſterium defertur; quare ſi filius patri præmoriatur, nihil juris ad hæreditatem Monaſterio acquiritur, cum non niſi ex perſona filii Monaſterium juxta leges Juſtiniani parentibus ſuccedere, ante fuerit oſtenſum.

Hanc juris incertitudinem ſi quis attentius expendat, facile videbit, quam exiguum ſit futurum, quo paſſim parentes jus illud incertum redimere vellent; præſertim attento, quod jus illud adeo incertum ad ſummum *legitimam* filii concernere poſſit: indubitatum quippe eſt, quod pater filio relinquens *legitimam*, a reliqua hæreditate Monaſterium excludere poſſit.

Saltem, reponet quiſpiam, pro ſpe illa, quâ legitima aliquando Monaſterio ex perſona filii ſit obventura, exiguum aliquid a parentibus ingredientis titulo *tranſactionis* exigi & ſtipulari poterit. Reſpond. Nec ad hoc dandum citra vitium Simoniæ parentes adigi poſſunt: a libera enim parentum dependet voluntate, num jus illud, quod ad *legitimam* quandoque Monaſterio competere poſſet, *dato aliquo præſenti* viâ tranſactionis redimere velint; num incertam eventus aleam ſuſtinere malint: tranſactio quippe eſt ſpecies conventionis, quæ, ut aiunt Juriſconſulti, ab initio eſt voluntatis, ex poſtfacto neceſſitatis; cui conſequens eſt, quod ſi eligant parentes, ut potius Monaſterium ſimul cum reliquis prolibus ex perſona filii ingreſſi ad legitimam concurrat, caſu quo eidem deferatur, quam ante filii profeſſionem illud jus futurum & incertum *dato aliquo præſenti* redimant, ipſi ſine manifeſta Simonia ad dandum cogi non poſſint: nam eo caſu parentes cogerentur ad aliquid dandum, idque *ut filius ingreſſum Monaſticum obtineat*, ad quod dandum alias nullo jure tenentur; cum ut ſæpius dictum eſt, liberum ſit parentibus relinquere Monaſterio ſpem integram ad legitimam portionem hæreditatis ex perſona filii accipiendam, ſiquando eidem deferetur.

Denique a libera ipſius ingredientis voluntate dependet num Monaſterium vel etiam ſolam *legitimam* ſperare poſſit; conſtat enim ex antedictis, quod quidquid Monaſterium ex hæreditate paterna prætendere poteſt, id omne ex perſona filii jam *Monachi facti* prætendere debeat; certum autem eſt quod filius ſaltem interpoſito juramento hæreditati paternæ renuntiare poſſit, quâ renuntiatione factâ filium hæreditatem prætendere non poſſe conſtat ex *cap.* 2. *De Pactis in* 6. hoc pacto filio ab hæreditate paterna ſecluſo, & ipſum Monaſterium ab eadem ſecluſum erit, cum non niſi ex perſona filii ad illam admitti, in præcedentibus fuerit probatum.

At dicent: Si is, qui Monaſticum ingreſſum meditatur, paternæ hæreditati renuntiet, non facile recipietur. Reſpond. Vereor ne in

Digitized by Google

in multis id veriſſimum eſſet; ſed quâ ratione ejuſmodi Religioſi excuſentur a Simonia non video: nec enim eo ſaltem caſu, *de pretio ad ſe ſpectantis hæreditatis* paciſci poſſunt, cum nullum jus ad hæreditatem haberent, ſi ingreſſum Monaſticum gratis exhibere vellent; quandoquidem, ut ſupponitur, filius hæreditati paternæ renuntiaret, niſi factâ renuntiatione repulſam timeret: ſi igitur prædictum jus ad hæreditatem, fatente eximio P. Lupo, ſit pretio æſtimabile; quomodo ſine apertiſſima Simonia cuiquam negare poſſunt ingreſſum Monaſticum, ſi jus illud prætenſum Monaſterio non conſervet? Hoc revera caſu Religioſi non ſecus procederent ac ſi quiſpiam cognato ſuo, cui ab inteſtato ſuccederet, Beneficium Eccleſiaſticum conferre vellet, modo illum per teſtamentum ſuum ab hæreditate non eſſet excluſurus: quem tamen futurum Simoniacum, facile credo, omnes mecum conſentient.

Quidquid proinde etiam ex Juſtiniani Conſtitutionibus vel ab ingrediente, vel ab illius parentibus *pro jure ad hæreditatem* Monaſteria ſperare poſſunt, id totum a recipiendo, aut parentum liberalitate expectandum; quandoquidem, ut ex antedictis patet, & parentes tranſactionem abnuere poſſint, & recipiendus liberrime, etiam nullo dato, Monaſterium a ſuis & paternis bonis valeat ſubmovere.

Optandum autem eſſet, ut Monaſteria, dum ſponte oblata ab ingredientibus recipiunt, attenderent monitum ſæpe dicti P. Lupi, Abbatibus gratis oblata accipientibus inculcandum: „ Poſſunt (inquit in *Diſſert.* „ 2. *proœmial. tom.* 3. *Schol. cap.* 10.) „ ingredientes ſuâ ſponte Monaſteriis offer- „ re, ſed bene advertere debent Abba- „ tes, ne eos blandimentis & promiſſionibus „ alliciant „. Necnon Decretum Synodi Bituricenſis *anno* 1584. *tit.* 37. *Can.* 7. „ Præpoſiti Monaſteriorum neminem ſpe „ lucri, *AUT HÆREDITARIÆ SUCCESSIO-* „ *NIS* admittant, nec eorum bona ullo mo- „ do affectent „.

§. VI.

Titulus tranſactionis, quo praxis illa ſtipulandi dotes a Simonia excuſatur, nullatenus probatur ex Epiſtolis S. Gregorii.

DUo præcipue ſunt ſancti Gregorii reſponſa, quibus P. Chriſtianus Lupus ſuam ſententiam firmare conatur. Unum quidem in *Epiſt.* 13. *lib.* 7. *indict.* 1. Alterum vero in ejuſdem libri *indict.* 2. *Epiſt.* 7. At quam parum hæc D. Gregorii reſponſa prædictæ ſententiæ ſuffragentur, patebit ſi vel obiter expendantur.

In priori quidam citata Epiſtola ſcribitur, quod Joannes quidem in Monaſterio S. Andreæ in Urbe Roma fuiſſet *converſus* ac *defunctus*: poſt mortem dicti Joannis contentio exorta fuit ſuper hæreditate & ſucceſſione prædicti Joannis converſi inter Candidum Abbatem agentem utilitates dicti Monaſterii, & Maurentium Magiſtrum militiæ, fratrem conſanguineum dicti Joannis: lite coram Pontifice pendente, via concordiæ inter partes tentata fuit, ac tandem amicabili quâdam tranſactione controverſia ſopita; utque ea firmior foret, ejuſdem tranſactionis confirmatio humiliter a Pontifice poſtulata fuit, quam eo lubentius conceſſit, ut dicitur in citata Epiſtola: „ & quia ſinceritas prænominati Maurentii olim ipſi „ veraciter nota fuiſſet, & bene comperta: „ & ne forſan alicujus excuſationis obtentu, „ quod a Religioſo propoſito & æquitate „ valde diſſentit, aliquid in dubium con- „ tentio recidiva perducat, & gignat ex „ pace litigium „.

Tria circa hoc reſponſum notanda. Primum quidem, quod Joannes ille, de quo in dicto S. Gregorii reſponſo, in Monaſterio fuerit *converſus*, hoc eſt, *profeſſionem emiſerit*.

Secundum, quod nullius diſpoſitionis teſtamentariæ in præcitata Epiſtola, quæ contentionis materiam exhibet, mentio occurrat; quæ tamen ſi extitiſſet, indubie ab una aut altera parte pro fundando ſucceſſionis jure allegata fuiſſet: unde conſequens eſt, quod dubitandum non videatur, quin memoratus Joannes *inteſtatus* deceſſerit.

Tertium denique, quod contentio ſuper hære-

hæreditate dicti Joannis demum mota, & tranſactione ſopita fuerit *poſt mortem* Joannis, eo ſcilicet tempore, quo per leges Juſtinianæas, tunc recenter promulgatas, *hæreditas Joannis* per *tacitam dedicationem*, nullo ſcilicet condito teſtamento, *ad Monaſterium erat devoluta*.

His præmiſſis evidentiſſime apparet, quod tranſactio, quam ſanctus Gregorius confirmavit, nec in ſpeciem ſimilis ſit tranſactioni, quâ eximius P. Lupus dotis exactionem a Simoniaca labe purgare ſtudet; hæc enim initur, dum adhuc *nullum jus*, etiam ex legibus Juſtinianæis Monaſterio competit ad hæreditatem; & ſi quod aliquando *ſperatur futurum*, pro *nutu ingredientis* auferri poteſt, & conſequenter materia ſubtrahi tranſactionis: at illa inita fuit, quando Monaſterium ex lege Juſtiniani *firmum jus* ad integram hæreditatem Joannis jam defuncti prætendere poterat, adeoque materia ſuberat tranſactionis.

In altera allegata Epiſtola reſpondit S. Gregorius: „ Quia ingredientibus Monaſte-„ rium convertendi gratiâ ulterius nulla ſit „ teſtandi licentia, ſed res eorum ejuſdem „ Monaſterii juris fiant, apertâ Legis (ſci-„ licet Juſtiniani) definitione decretum eſt, „ bona cujuſdam Monialis, quæ poſtquam „ ſolemni more ab Epiſcopo Abbatiſſa or-„ dinata eſt, & in Monaſterii regimine per „ annos plurimos uſque *ad vitæ ſuæ tran-„ ſitum* præfuit: „ reſpondit, inquam, „ res illius, non obſtante teſtamento, quod „ condiderat poſtquam regendi officium ſu-„ ſcepiſſet, ad Monaſterium pertinere „.

Objicieba tur quidem, quod veſtem ſtatui Abbatiali non congruentem detuliſſet, ac per conſequens quod vera Monialis non fuerit, ex quo ulterius prætendebatur res ejus Monaſterio non fuiſſe acquiſitas. Cui difficultati ex ſuggeſtu Conſiliariorum ſuorum, & aliorum doctorum virorum reſpondit ſanctus Gregorius, veſtis qualitatem ad culpam forte Epiſcopi reſpicere, qui eam ſic eſſe permiſerit; non tamen potuiſſe Monaſterio præjudicium irrogare, ſed res ipſius eidem loco, *ex eo quo illuc ingreſſa, & Abbatiſſa conſtituta eſt*, manifeſto jure competere.

Patet rurſus quod in hac ſecunda Epiſtola ſimiliter ut in prima agatur de rebus illius, quæ ſimpliciter nullo condito teſtamento Monaſterium ingreſſa, & Monaſterii illius Abbatiſſa erat ordinata; & conſequenter cum Monaſterio bona ſua *ante profeſſionem non ademiſſet* juxta Juſtiniani Sanctiones, *tacite Monaſterio erant addicta*, nec poſt profeſſionem potuerat per teſtamentum Monaſterio adimere. Nihil ergo ex hoc S. Gregorii reſponſo elici poteſt, quod ſententiæ P. Lupi patrocinetur; cum in caſu S. Gregorio propoſito ageretur de bonis Monaſterio *pleno jure acquiſitis*. Pater Lupus vero agat de tranſactione eo tempore ineunda, quo nullum adhuc jus Monaſterio competit, nimirum ante profeſſionem & mortem ipſius Religioſi.

§. VII.

Probatur, quod prædictæ leges vel numquam fuerint in Gallia receptæ; vel ſi aliquando obtinuerint, eaſdem a tempore immemoriali fuiſſe abrogatas.

Leges Juſtiniani in favorem Monaſteriorum editas numqnam in Regno Galliæ receptas fuiſſe, ſuadent frequentes oblationes, quas de bonis ſuis faciebant Monachi Monaſteriis, quæ ingrediebantur, quæ in tantum poſt editas Juſtiniani Conſtitutiones frequentabantur, ut Marculfus Monachus circa ſeculum ſeptimum vel octavum formulam formaverit, juxta quam ejuſmodi donationes expedirentur. *Lib. 2. formul. cap.* 2. Fruſtraneæ vero fuiſſent hujuſmodi bonorum expreſſæ oblationes, ſi Leges Juſtiniani in vigore fuiſſent, per quas bona Monachi, nullâ etiam factâ oblatione, Monaſterio tacitâ dedicatione deferuntur.

Juvat non parum eamdem conjecturam querela, quam ſeculo IX. deponit Nicolaus I. ſcribens univerſis Epiſcopis in Regno Ludovici II. Imperatoris; quâ queritur, Salomonem Epiſcopum cum quibuſdam aliis abſque patris oblatione, vel Abbatis perceptâ benedictione, Lambertum quemdam Monaſticum habitum induere feciſſe, ut ferunt, invitum, *& ſub hac occaſione paternâ ſeu maternâ hæreditate a fratribus privatum fuiſſe*. Can. *Præſens* 20. *quæſt.* 3.

Ex his conſequens videtur tempore Nicolai I. Leges Juſtiniani non obtinuiſſe, dum illæ Monachum æque ac ceteros in ſecu-

Digitized by Google

ſeculo manentes ad hæreditatem admittunt; ac per conſequens paternâ aut maternâ hæreditate Lambertus non fuiſſet privatus, ſi eo tempore Leges Juſtiniani eo in loco obtinuiſſent, cum non obſtante Profeſſione Monaſticâ cum fratribus ad ſucceſſionem fuiſſet admiſſus, non quidem ut ſibi, ſed ut Monaſterio acquiſiviſſet. Nec contrarium evincit Legis Juſtiniani Imperatoris, quâ bona ingredientis ad Monaſterium tacite deferuntur, in Capitularia Regum Francorum relatio; quia non omnia, quæ Capitularibus ſuis Reges inſeruere in praxim deducta, aut obſervata fuiſſe, jam pridem nonnulli curioſe & exacte notarunt. Anton. Mornac. *ad* 1. *conſt. de novo Cod. fac.* Stephan. Baluz. *in not. ad Capitul. Regum Franc. p.* 1144. *verbo* Eligendi Abbat.

Si tamen quandoque receptæ fuiſſent Imperatoris Juſtiniani Conſtitutiones, eas pridem per conſuetudines & Regum Decreta abrogatas fuiſſe unanimis Pragmaticorum & Parlamentorum ſententia, necnon locorum conſuetudines per Principes approbatæ, evincunt.

De præfata inveterata Regni Galliæ conſuetudine teſtatur, qui a 150. circiter annis ſcripſit Manſuerus, & quidem eo tempore eam immemorialem refert: eoſdem inveteratos Galliæ mores aſſerit a 200. & amplius annis Guillelmus Benedicti *ad Cap. Raynut.* ꝟ *De teſtament. verb.* Et uxorem, *num.* 220. *&* *ſeq.* cujus verba ſubjicio: „ Et idem, inquit, quod in Cordi-
„ geris & Mendicantibus (ut parentibus
„ ſuccedere non poſſint) ſervatur in præ-
„ ſenti Regno Franciæ ex ipſius generali
„ conſuetudine, de quolibet alio Religioſo,
„ etiam non Mendicante cujuſcumque Or-
„ dinis exiſtat: in quo Regno fuit imme-
„ morabiliter obſervatum, quod Religioſi
„ numquam ſuis ab inteſtato ſucceſſerunt
„ parentibus, patri nec matri, & minus
„ ceteris eorum conſanguineis ..... nec
„ per eorum profeſſionem, quod plus eſt,
„ dedicantur tacite bona, quæ a ſucceſſio-
„ ne parentum habuerant ante ingreſſum,
„ vel ipſi aliter acquiſiverant, quæ per pro-
„ feſſionem aliis accreſcunt parentibus in
„ gradu parentelæ proximioribus de jure
„ ſuccedere debentibus: quia finguntur, poſt-
„ quam profeſſi ſemel fuerunt, numquam
„ fuiſſe hæredes, aut bona habuiſſe, ut in
„ Monaſterium non tranſeant, niſi illa ex-
„ preſſe dedicaverint, quæ tempore in-
„ greſſus & profeſſionis eis competebant,
„ & acquiſita jam erant „.

„ Nec pariter ſervatur lex fin. *Cod. De*
„ *Epiſc. & Cler.* nec quod ibi dicunt Do-
„ ctores, maxime Joannes Faber, quod
„ Monachus jure ſuitatis tranſmittat in
„ Monaſterium hæreditatem paternam, ſic-
„ ut filius in poteſtate patris tempore mor-
„ tis conſtitutus illam tranſmittit in quoſ-
„ cumque hæredes; quoniam hæc omnia
„ juris communis ſtatuta *in Regno Franciæ*
„ *non ſervantur quoad Religioſos*, quia non
„ ſubeſt Imperatori, qui tales concludit;
„ in quo Regno etiam Monaſteria *num-*
„ *quam ſucceſſerunt*, nec ſuccedunt: nec
„ viſum fuit *unquam Monaſteria ſuccede-*
„ *re*, nec ſucceſſiones petere ex perſonis
„ profeſſorum viventium aut mortuorum,
„ ſaltem quam obtinuerunt: nec etiam jure
„ proprio tamquam loco filiorum exiſtant.
„ Cum etiam vere Monaſterium loco filii
„ non ſit, ut clare decidit Panormitanus 15.
„ Conſtit. *Felinus magis plene* 18. *col. in*
„ *C. In præſentia* ꝟ *De Probationib.* Imo
„ notorie eis & quibuſcumque Religioſis
„ partagium ab inteſtato petentibus a ſuis
„ fratribus vel aliis parentibus in Cancel-
„ laria Regia litteræ denegantur, obſtante
„ eis generali Regni conſuetudine „.

Hujus denique generalis obſervantiæ fidem facit famoſus ille Juriſconſultus & praxeos Galliæ peritiſſimus Petrus Rebuffus, cujus verba, plurimis aliorum omiſſis, Lectori exhibeo.

„ Hodie (inquit Rebuff. *in proœm. ad*
„ *Conſtit. Reg. gloſſ.* 5. *num.* 21. *&* 22.)
„ per ingreſſum Religionis non fit tacita
„ bonorum dedicatio Monaſterio, nec ſuc-
„ cedit Religioſo Monaſterium, ſed proxi-
„ miores ab inteſtato: & iſta eſt conſue-
„ tudo generalis Regni obſervata, teſte
„ Manſuero, & de iſta nullus in Regno
„ hodie dubitat. Quia obſervatur ad un-
„ guem, tam in maſculis quam fœminis
„ Monialibus, & tam in Patria juris ſcri-
„ pti, quam conſuetudinaria. Adeo quod
„ Monaſteria nulla profeſſi bona habent,
„ ſi non ante profeſſionem donata illis fue-
„ rint. Item nullus Religioſus profeſſus,
„ quam-

Digitized by Google

„ quamvis filius vel proximior cognatus ſit, „ ex conſuetudine generali Regni Franciæ „ poteſt ſuis ſuccedere parentibus vel conſanguineis, nec Monaſterium pro eo, „ contra *L. Deo nobis Cod. De Epiſc. & Cler. Auth. Niſi rogati, ad Trebell.* Et „ hæc conſuetudo pluribus confirmata fuit „ Arreſtis, & per tempus immemoriale „ ſervata „.

Si quem hæc de conſuetudine Regni Galliæ non convincant, lubebit ei addere eam teſtium nubem, quam exhibet Notator Louetii *litt. C. num.* 8.

Statuta Principum & conſuetudines in ſcripturam redactas, a Principibus firmatas, ſi cui legere placeat, eas reperiet apud Coquille ad *Conſuetud. Nivernenſ. de Succeſſ. art.* 19.

§. VIII.

In Belgio ſimiliter ut in Gallia prædllegatæ Leges Juſtiniani ſunt abrogatæ; nec ullatenus Monaſteria ſuccedunt ab inteſtato, vel in bona ingreſſi vel parentum illius.

PEtrus Gudelinus hujus Univerſitatis Lovanienſis quondam Doctor & Profeſſor, variis quæſtionibus pro clariore Legum Juſtiniani de ſucceſſione Monaſteriorum intellectu propoſitis, tandem mores & conſuetudines Belgii juri communi ſubjiciens, abrumpit his verbis: „ Magna pars ſuperiorum quæſtionum ceſſat moribus ſeu „ legibus harum Regionum & Regni Franciæ; utpote quibus is, qui profeſſus eſt „ Religionem, adeo pro mortuo, adeo ex „ numero hominum civiumque per omnia „ ſublatus habetur, ut ſit deinceps omnis „ hæreditatis expers atque incapax, nec legitima portio liberorum ipſi debeatur, „ omnemque teſtamenti factionem etiam „ inter liberos amittat; ac ſuccedant ei „ mox propinqui ipſius ab inteſtato non „ ſecus quam ſi e vita migraſſet, nihilque „ prorſus rerum ejus Monaſterio, quod intrat, acquiratur abſque expreſſa dedicatione ſeu donatione „. *Lib. 6. cap.* 10. *de Jure Nov.*

Conſonat Gudelino Legum Belgii peritiſſimus Franciſcus Zypæus *in Notitia Jur. Belg. tit. de Epiſc. & Cler. num.* 10. „ *Profeſſus Religionem*, inquit hic, *adeo pro* „ *mortuo eſt apud nos, ut omnis hæreditatis ſit incapax*, legitima liberorum ei non „ debeatur, teſtamenti factionem etiam inter liberos non habeat, ſuccedant ei propinqui ab inteſtato tamquam mortuo; „ nihil Monaſterio cedat, niſi quod expreſſe donavit, legavit, &c. „.

His aliiſque Belgii noſtri Pragmaticis calculum adjicit Antonius Perezius quondam in hac Academia Lovanienſi Legum Anteceſſor ordinarius: „ Ceterum (ait *in* „ *Cod. tit. De ſacroſ. Eccleſ. num.* 20.) „ in Belgio & in Gallia per ingreſſum in „ Religionem non fit tacita dedicatio bonorum eorum, qui profitentur Religionem, imo bona profitentium remanent „ penes proximos ab inteſtato. Similiter „ Monachi profeſſi non ſuccedunt ab inteſtato, habentur enim pro mortuis, ita ut „ pater eis nihil relinquere teneatur pro legitima, & tamquam præteriti legitimam „ in bonis patris petere non poſſint „.

Quin a ducentis & amplius annis hoc jus ſuccedendi abrogatum in Belgio videbatur, ſi Dionyſio Carthuſiano credimus: „ Eſt (inquit *lib.* 2. *De Sim. art.* „ 1.) de jure poſitivo & humano parentibus ſuccedere proles in tota hæreditate „ vel parte ejus dimidia, tertia, vel quarta: „ *cui juri videtur derogatum per contrariam conſuetudinem, quoad proles profeſſas* „ *in aliqua approbata Religione* „.

Hiſce Belgii moribus conformis eſt Conſtitutio Caroli V. edita anno 1528. 21. Februarii: *Ordinamus & ſtatuimus, ut nulli Religioſi profeſſi, neque ulla Monaſteria aut Clauſtra pro iis ſe poterunt dicere hæredes in aliqua domo mortuaria, neque titulo ſucceſſionis habere aut apprehendere ulla bona.*

Teſte D. Stockmannio *Deciſ.* 4. declaravit quidem non ſemel ſupremum Brabantiæ Conſilinm hanc Imperatoris legem negare Monaſteriis ſucceſſionem ab inteſtato, at non ex teſtamento. Sed prius ſufficit, cum id unum oſtendere nobis in animo ſit, juxta conſuetudines Belgii Monaſteria non ſuccedere ab *inteſtato* ingredientibus aut eorum parentibus, de quo nec unquam poſt dictum Caroli V. Edictum, vel dubitatum fuit.

Digitized by Google

§. IX.

Conſuetudines & ſtatuta, quæ leges Juſtiniani circa ſucceſſionem Monaſteriorum abrogarunt, reduxerunt Monaſteria ad jus, quod ante Juſtiniani Conſtitutionem obtinebat, neque immunitati Eccleſiaſticæ contrariantur, & erronee confunduntur cum lege amortizationis.

QUo ordine Monaſteria ſeculo V. ſub Theodoſio juniore in bona Monachorum ſuccederent, diſcimus ex ejuſdem Theodoſii lege 20. *Cod. de Epiſcopis & Clericis*. „ Si qui Presbyter aut Diaconus
„ aut Diaconiſſa, ſeu Subdiaconus, vel cu-
„ juslibet alterius loci Clericus, aut Mo-
„ nachus, aut mulier, quæ ſolitariæ vitæ
„ dedita eſt, nullo condito teſtamento de-
„ ceſſerit; nec ei parentes utriuſque ſexus,
„ vel liberi, vel qui agnationis cognationiſ-
„ ve jure junguntur, vel uxor extiterit;
„ bona, quæ ad eum, vel ad eam perti-
„ nuerunt, ſacroſanctæ Eccleſiæ, vel Mo-
„ naſterio, cui forte fuerat deſtinatus, aut
„ deſtinata, omnifariam ſocientur: exceptis
„ his facultatibus, quas forte cenſibus ad-
„ ſcripti, vel juri patronatus ſubjecti, vel
„ curiali conditioni obnoxii Clerici, vel
„ Monachi cujuſcumque ſint ſexus, relin-
„ quunt „.

Ex hac lege conſtat teſtamento deficiente, Monaſteria in bona Monachorum non ſucceſſiſſe, niſi deficientibus legitimis hæredibus, id eſt parentibus, agnatis, & cognatis, quin & legitimâ uxore, ſi quæ Monacho fuiſſet ante Monaſterii ingreſſum.

Conſtat quoque prædictis legitimis hæredibus, & uxore deficientibus bona Monachi, excluſo Fiſco, Monaſterio fuiſſe delata, eodem pene jure, quo bona decurionum curiæ, militum ipſi legioni vel vexillationi, naviculariorum eorum collegio, deficientibus ſimiliter prædictis hæredibus, vendicabantur.

Sed & ipſe Imperator Juſtinianus fatetur bona patrimonialia Monachi ſine teſtamento decedentis, non niſi legitimis hæredibus deficientibus, ante ſuam Conſtitutionem Monaſterio fuiſſe delata; dum declarat, Conſtitutionem ſuam, quâ Monaſterio hæreditatem ingreſſi detulit, non afficere eos, qui vitam monaſticam ante illius promulgationem ſuſcepiſſent: quapropter eorum bona conſanguineis, excluſo Monaſterio, nullâ factâ diſpoſitione, juxta jura antiqua deferenda cenſuit: „ *Si nulla tunc tali le-*
„ *ge poſita*, inquit *Nov. 76.*, *in Monaſte-*
„ *rium ingreſſa eſt*; quomodo fieri potuerit
„ converti ordinem legis, & exigere eos,
„ qui prius ingreſſi ſunt Monaſterium illa
„ facere, quæ *prius ignorata*, *poſtea per ſa-*
„ *cram noſtram Conſtitutionem ſunt inno-*
„ *vata?* Sed unumquemque competit ſecun-
„ dum ſua tempora exſpectare; & ea qui-
„ dem, quæ poſt legem ſunt, ita quærere fie-
„ ri, ſicut lex vult: ſi quid autem ante le-
„ gem ſubſecutum eſt, hoc non commo-
„ vere neque perſcrutari, ſed in priori fi-
„ gura relinquere „.

„ *Hæc igitur lex*, pergit idem Imperator,
„ *pro interpretatione* utili poſita ſit prioris
„ noſtræ illius Conſtitutionis: ut illa in *po-*
„ *ſterioribus temporibus ex quo facta eſt*, *locum*
„ *habeat*; & *iis*, qui POSTEA CONVERTENTUR,
„ VIRIS AC MULIERIBUS POSITA SIT, ſi-
„ bique poteſtatem in illis cuſtodiat: nihil
„ horum, quæ antea fuerint, perſcrutando,
„ cum licentia ſit prioribus viris ac mulie-
„ ribus, qui habitaverunt, aut etiam hacte-
„ nus habitant in Monaſteriis, & maxime
„ filiis exiſtentibus, ſuas res quo volunt
„ diſponere modo „.

Jus proinde ſucceſſionis Monaſteriis competens non ex ipſa natura Status Monaſtici, ſed ex poſitiva Juſtiniani Lege profluxit: quod & Leo Imperator cognomento *Sapiens*, ea, quæ Juſtinianus hac in parte conceſſerat Monaſteriis, comprobans, reſpondit Stephano ſanctiſſimo Conſtantinopolitano Archiepiſcopo; quinimo Statui Monaſtico parum congruere, ut excluſis conſanguineis omnia ad ſe trahant, oſtendit:
„ Si quis dicat (inquit *Novellâ* 5.) hoc
„ ſolo nomine, quod Monachus ſit, Mo-
„ naſterium omnia percepturum, haud ſcio
„ ſi iſtiuſmodi, quæ Monachos deceant,
„ ſtatuat. Primum enim, an qui homines
„ opum contemptum profeſſi ſunt, hos ita
„ illas amplecti, ac quacumque ratione re-
„ tinere convenit? Deinde ſint alieni co-
„ gnati pauperes, alioquive noti, qui con-
„ ſolatrice manu indigeant: quomodo non
„ ab omni humanitate alienum, nullo illos
„ ex

Digitized by Google

„ ex cognati rebus ſublevamine dignari, „ tamquam non modo peregrinos, ſed & „ cognatos amicoſque propellere, atque o- „ mnia ad ſe trahere Monachis decorum „ ſit? „

Quibus omnibus attentis facile videmus, quod nihil priſtino juri, quod Juſtiniani tempora præceſſit, contrarium, vel quod immunitati Eccleſiaſticæ officiat, introducatur aut ſtatuatur per conſuetudines, vel Regum aut Principum Edicta, per quæ Religioſi jam mundo mortui a jure ſuccedendi ab inteſtato, & Monaſteria a ſucceſſione in bona ingredientis ſecluduntur. Nec ſcio an quiſquam hactenus illa, ut Eccleſiaſticæ immunitati adverſantia accuſare præſumpſerit. Scio quidem legem, quam noſtrates *amortizationis* vocant, a nonnullis impugnatam ut Eccleſiaſticæ libertati contrariam; an bene an male, non inquiro: hoc interim certum eſt, quod erronee plane hæc lex *amortizationis* cum prædictis conſuetudinibus & Edictis confundatur: non enim allegatæ conſuetudines vel Edicta prohibent *bona immobilia* Monaſteriis aut Eccleſiis per *expreſſam* donantium aut offerentium voluntatem acquiri, *quod prohibet iſta lex amortizationis;* ſed tantum adimunt Monaſteriis *jus in bona ingreſſi aut parentum illius ab inteſtato ſuccedendi*, & parentes, alioſque conſanguineos in illa *ſucceſſionis* ſpecie præponunt, quemadmodum ante Juſtinianum obtinuit: nullatenus igitur impediunt prædictæ conſuetudines aut Edicta, quominus bona *etiam immobilia* per teſtamentum, aliamque ultimam voluntatem vel diſpoſitionem Monaſteriis deferantur, quod tamen lex ipſa *amortizationis* prohibet: ex quo evidenter pateſcit ſummam inter hanc legem, & prædictas conſuetudines & Edicta, intercedere differentiam; pluſque per legem *amortizationis* Monaſteriis adimi, quam per prædictas conſuetudines aut ſtatuta, quæ ſolum a jure ſuccedendi ab inteſtato Monaſteria excludunt; ex quo ulterius conſequitur quod erronea plane ſit conſequentia: Nonnullis lex *amortizationis* viſa eſt officere libertati Eccleſiaſticæ, ergo etiam dictæ conſuetudines viſæ ſunt eiſdem libertati Eccleſiaſticæ contrariæ.

CAPUT III.

Oſtenditur, quod prætextu paupertatis ſeu inſufficientiæ frequenter committatur Simonia, etiam contra Jus naturale & divinum.

§. I.

Proponitur caſus, quo non apparet illicitum, præveniendo nimirum jus poſitum, aliquid petere pro ſuſtentatione recipiendi ad Religionem.

CASUS, quo Monaſterium poſſet (abſtrahendo ab omni jure poſitivo, inſpectâ ſolâ Lege naturali aut divinâ) perſonam aliquam recipere cum oblatione pecuniæ, quam ſine pecunia non reciperet, videtur eſſe, ſi in primis adeo tenues ſupponantur Monaſterii facultates, ut *vix ſufficiant* jam receptis, nec ad eas audeant plures recipere; ne forſitan jam recepti in notabilem indigentiam, cum magno ſubinde Regularis Diſciplinæ diſpendio, incidant; ſi tali caſu contingat aliquos petere ingreſſum in tale Monaſterium, poſſunt Religioſi reſpondere, ut recte notat Dionyſius Carthuſianus *lib.* 1. *De Simon. art.* 15. „ Non „ ſumus diſpoſiti ad recipiendum vos; & „ ſi cauſam inquirant, poſſunt reſpondere: „ Quoniam *pauperes* ſumus, *nec neceſſaria* „ *vitæ habemus* pro vobis. Quod etiam „ dicere poſſunt non interrogati de cauſa. „ Et ſi illi tunc dicant: *Providebimus* & „ *ſatis deferemus nobiſcum*, vel ſi alii di- „ cant hoc ex parte ipſorum, tunc Reli- „ gioſi reſpondere non poſſunt: Si ita ege- „ ritis vel poſtquam ita feceritis, recipie- „ mus vos, vel erimus bene concordes; „ *ſed poterunt dicere*, *ſublato obſtaculo ve-* „ *ſtræ receptionis: Utinam ſi ita feceritis*, „ *faciemus quod inſpiraverit Dominus*. Vel „ ſic: Faciemus tunc quod ſecundum Deum „ & conſcientiam, & ſancti Ordinis noſtri „ tenorem videbimus eſſe agendum „. Hæc Dionyſius Carthuſianus.

Ut igitur Religioſi perſonam aliquam ad Religionem mediante aliquâ ſummâ pecu-

pecuniæ citra prævaricationem juris naturalis aut divini admittere poſſint, quam ſine pecunia non admitterent, debent ita eſſe diſpoſiti, ut illum omnino parati eſſent in Fratrem recipere, ſi haberent unde eum paſcerent; ita ut nihil ſit quod perſonæ illius ad Religionem admiſſionem remoretur, niſi ſolus neceſſariorum defectus; quo obſtaculo ſublato per oblationem eorum, quæ vitæ ſuſtentationi ſufficiunt, eidem ingreſſum annuere ſint promptiſſimi.

Dum ea eſt Religioſorum ſincera intentio, dici non poteſt temporale aliquod pro ſpirituali aut ſpirituali annexo dari aut accipi; quia ſupponitur, quod eum libenter *gratis* ad Religionem reciperent, adeoque ſpirituale, ſcilicet ingreſſum in Religionem, *gratis* exhiberent, modo opes Monaſterii ad alendum ſufficerent. Nec dici poſſunt pro ſpirituali annexo temporale recipere; quia, ut ſupponitur, proventus Monaſterii adeo tenues ſunt, ut vix ſufficiant jam receptis; adeoque quoad recipiendum *jus ſuſtentationis* Statui Religioſo annexum non eſt, ac per conſequens apparet quod Religioſi tali caſu *gratis* ſpirituale exhibere valeant, licet a recipiendo petant ut ſibi de neceſſariis provideat. Secus vero dum Monaſterium eſt *ſufficiens:* quia hoc caſu non poſſunt *ſpirituale gratis* dare, niſi ſimul dent *jus ſuſtentationis eidem annexum;* adeoque ſi quid expetant eo caſu pro *ſuſtentatione*, illud cenſetur expetere pro eo quod illi debetur, ſi ſpirituale eidem *gratis* ſit exhibitum.

Prædictâ igitur Monaſterii tenuitate, necnon illa ſincerâ Religioſorum intentione, quâ ſolum neceſſitati ingredientis proviſum volunt (cui ſuccurrere non poſſunt) ſuppoſitis; non videtur illicitum admittere ad Religionem perſonam, quæ ſummam pecuniæ alimentis propriis ſufficientem offert, quam ſine pecunia propter Monaſterii in temporalibus tenuitatem non reciperent. Non videtur, inquam, id illicitum, ſi omnem Eccleſiæ prohibitionem ſeponamus, & ſolum ipſum jus naturale & divinum conſulamus; quo factum eſt ut Doctores nonnulli, præſertim Theologi, qui magis jus naturale & divinum quam poſitivum conſiderare ſolent, putaverint *abſolute* licere Monaſteriis vere *inſufficientibus* admittere perſonam ad Religionem cum oblatione pecuniæ pro vitæ neceſſariis, quam ſine pecunia ob defectum temporalium non recepiſſent. Num vero Eccleſia etiam hoc caſu receptionem perſonæ cum pecunia, quam ſine pecunia non reciperent ob defectum neceſſariorum, interdixerit, infra inquiremus, prius oſtenſuri quod frequenter titulo *indigentiæ* ſeu *inſufficientiæ* committatur Simonia, quam etiam ipſa lex naturalis condemnat.

§. II.

Sæpe committitur Simonia, etiam contra jus divinum, prætextu paupertatis: quia frequenter falſo paupertas ſeu inſufficientia prætexitur.

Labe Simoniæ Regulares, præſertim mulieres, prætextu *paupertatis* ſæpius inquinari, teſtis eſt ipſa Synodus generalis Lateranenſis ſub Innocentio III. „ Quoniam „ Simoniaca labes, inquit, adeo pleraſque „ Moniales infecit, ut vix aliquas ſine pre„ tio recipiant in Sorores, *prætextu pauper„ tatis* volentes hujuſmodi vitium palliare „. *Cap.* 40. *in De Simonia*.

Num dicta Synodus loquatur de Monaſteriis *verâ paupertate* laborantibus, an vero *paupertatem* duntaxat prætexentibus, hoc loco non examino; hoc enim conſtat pleraſque Moniales labe Simoniacâ fuiſſe infectas, omneſque *paupertatis prætextu* vitium illud palliaſſe; conſequenter conſtat ſub *paupertatis* titulo Simoniam ſæpius committi.

Cauſas nonnullas, ex quibus contingat, quod prætextu *paupertatis* ſæpius incurratur vitium Simoniæ, hoc §. & §. ſequenti breviter annotabo.

Primum itaque conſtat ex dictis capite primo ſecundæ Partis, veram Simoniam incurri, dum Monaſterium *ſufficiens ad ingredientem alendum* ab ingreſſuro ſive pro ipſa ad Religionem admiſſione, ſive pro jure ſuſtentationis dotem exigit; quodque hoc caſu Simoniam agnoſcant omnes paſſim Theologi, & Canoniſtæ tum veteres tum recentiores, §. 2. Capitis præcedentis notavimus. Quapropter uno quaſi Doctorum calculo comprobatum eſt, quod Regulares, qui ab ingreſſuris dotes exigunt, labem Simoniæ

eva-

Digitized by Google

evadere non poſſint, etiam ſepoſito jure poſitivo, niſi *reverâ* Monaſterii facultates ſint inſufficientes, ut recipiendum alere valeant.

Prima ergo cauſa, ob quam Regulares titulo *paupertatis* dotem a recipiendis prætendentes Simoniam committunt, illa eſſe poteſt, quod ſcilicet *paupertatem* aut *inſufficientiam* prætendant, ubi reverâ *paupertas* aut *inſufficientia* non ſubeſt; ac ita deficiat titulus *paupertatis* aut *inſufficientiæ*, qui prætexitur.

Contingit autem proventus Monaſterii falſo judicari inſufficientes, ut plures ex illis ſuſtentari poſſint, primo quia per inordinatam affectionem putantur neceſſaria, quæ reverâ neceſſaria non ſunt; unde Religioſi, qui titulo *inſufficientiæ* ſeu *paupertatis* dotes exigunt, merito expendant, quæ pridem Dionyſius Carthuſianus expendenda propoſuit Religioſis, qui ſimiliter eo tempore ſub *paupertatis* prætextu dicebant ſe aliqua petere ſive exigere a recipiendis ſive receptis. „ In-
„ ordinata affectio, inquit *lib.* 1. *De Sim.*
„ *art.* 17. motuſque paſſionum, præſertim
„ cupiditas corrumpunt rectæ rationis ju-
„ dicium, & faciunt judicari perverſe.
„ Idcirco avarus non impletur pecuniâ,
„ & *multa* putamus nobis *neceſſaria* eſ-
„ ſe, *quæ neceſſaria nobis non ſunt*. Re-
„ ligioſi ergo ſi ſub *paupertatis colore*
„ aliquid volunt a recipiendis aut receptis
„ perſonis exigere, in primis conſiderent,
„ quæ, ut ait Dominus Antiſſiodorenſis in
„ Summa ſua, *parcitas ſeu tenuitas victus*
„ *atque veſtitus voto paupertatis indiſpenſa-*
„ *biliter eſt annexa:* imo & ſecundum Phi-
„ loſophos natura paucis minimiſque conten-
„ ta eſt. Et ſicut ad abſtinentiam, prout
„ eſt virtus naturalis & acquiſita, pertinet
„ non plus de cibo ac potu accipere, quam
„ expedit homini ad uſum rationis expedi-
„ tum, & convenientem naturæ ſuſtentatio-
„ nem; ita ad abſtinentiam (ut eſt virtus
„ infuſa) ſpectat etiam aliquid neceſſario-
„ rum naturæ ſubtrahere, ut pro peccatis
„ aliqua recompenſatio fiat, & Paſſioni
„ Chriſti conformet ſe Chriſtianus per quo-
„ tidianam quamdam ſanguinis ſui minora-
„ tionem, ac ſui ipſius ſalubrem mortifica-
„ tionem. Hinc juxta Apoſtolum, *Qui*
„ *ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt*
„ *cum vitiis & concupiſcentiis*. Certumque
„ eſt iſtud ad Religioſos potiſſimum perti-
„ nere. Antequam ergo *ſub paupertatis*
„ *prætextu* aliquid exigere audeant, diligen-
„ ter ſeipſos examinent, ante omnia præ-
„ tacta jam rite obſervent, ne ſuperfluita-
„ tem judicent neceſſitatem, & ne ſufficien-
„ tiam judicent indigentiam: ne delicatio-
„ ribus, abundantioribus, pretioſioribus ci-
„ bis ac potibus, veſtimentis ac ceteris
„ utenſilibus, atque ad corpus pertinentibus
„ utantur, quam Regula inſtruit, præcipit
„ ſeu permittit, & ne diſpoſitione utantur
„ nimis laxâ „.

Ut igitur de *ſufficientia* aut *inſufficientia* Monaſterii rectum juſtumque formetur judicium, neceſſe eſt, ut illam juxta regulas Religioſæ profeſſionis metiantur; ſive ut ſibi ſufficientia eſſe reputent, ſi habeant ea, quibus vitam *ſtatui paupertatis* ac *pœnitentiæ* convenientem agere queant.

Inſuper contingit quod *falſo* prætendatur *inſufficientia*, eo quod proventus Monaſterii paſſim impendantur contra Fundatorum ac Eccleſiæ intentionem, in uſus a natura bonorum Monaſterii plane alienos; quo ex capite valde temerarie *paupertatis* ſive *inſufficientiæ* titulo perſuadent ſibi licere pecuniam ab ingreſſuris petere, qui ex bonis Monaſterii magnifica conſtruunt ædificia, divitias atque pompam ſeculi magis quam Religioſam ſimplicitatem atque paupertatem exhibentia; aut ex illis menſas extruunt ſumptuoſiores, quæ magis mundi delicias quam Chriſti poenitentiam redolent; vel etiam ſuperbam colligunt ſupellectilem, aut in aliqua, quæ a *paupertatis* profeſſione ſunt prorſus aliena, facultates Monaſterii impendunt. Hi, inquam, inaniter, imo temerarie prætextum obtendunt *paupertatis*, quandoquidem dubium non ſit, quin Monaſterii opes eſſent ſufficientiſſimæ ad plures alendum, ſi ſecundum offerentium & Eccleſiæ intentionem, juxta dicta capite primo §. 3. hujus Partis, fideliter diſpenſarentur.

Nihil proinde eo caſu valebit *paupertatis* prætextus apud ſupremum & juſtum Judicem, qui fidelem bonorum requirit diſpenſationem, & ſecundum illam in juſtitia & veritate de *ſufficientia* aut *inſufficientia* judicabit.

§. III.

Digitized by Google

§. III.

Oſtenditur, quod Monaſteria etiam VERE *inſufficientia non raro in exactione dotis incurrant Simoniam juris divini.*

OStenſum eſt §. præcedenti prætextu *paupertatis* non raro committi Simoniam, etiam contra Legem naturalem & Divinam, ex eo quod *paupertas* aut *inſufficientia*, quæ prætenditur, *reverâ non ſubſit;* hoc §. oſtendam, quibus ex cauſis contingat quod Monaſteria, quæ *reverâ* ſunt *inſufficientia*, ut plures ultra jam receptos alant, in exactione dotis Simoniam etiam contra ipſam Legem naturalem & Divinam incurrant.

Monaſteria opulenta ſive ſufficientia, ut ingreſſurum ex communibus Monaſterii proventibus ſuſtentent, eſſe Simoniaca, etiam præveniendo omnem Eccleſiæ poſitivam prohibitionem, ſi exigant ab ingreſſuro aliquid temporale ſive pro receptione ad Religionem, ſive pro jure ſuſtentationis, capite primo §. 4. hujus Partis probatum eſt; eamque eſſe unanimem omnium veterum, imo & recentiorum, pauciſſimis exceptis, Theologorum ac Canoniſtarum ſententiam, capite ſecundo §. 2. notatum fuit. Quandoquidem igitur Monaſterium habet unde de neceſſaria vitæ ſuſtentatione ingreſſuro providere poſſit, nihil citra vitium Simoniæ ab ingreſſuro prætendere poteſt.

Ex quo infertur, quod Monaſteria etiam vere inſufficientia a Simonia contra jus naturale non ſint immunia, ſi non ſolum exigant quantum ſufficiat alimentationi perſonæ ſupplicantis, nec ſint contentæ, etiamſi ipſa vel parentes ejus offerant penſionem vitalem, quâ poſſit honeſte ſecundum ſtatum, quem aſſumit, ſuſtentari; ſed exigunt *longe amplius*. Omnes quippe rationes, quæ probant quod *gratis* non detur ingreſſus in Religionem, quando Monaſterium eſt *ſufficiens* ad alendum ingredientem, tametſi exactio dicatur fieri pro *jure ſuſtentationis;* ſimiliter convincunt *gratis* non exhiberi ingreſſum Monaſticum, quando a Monaſterio *inſufficienti* ultra *neceſſaria* ad alimentationem ingreſſuri aliquid ab ingreſſuro exigitur: nec enim poſſunt eo caſu dicere Religioſi: *Eſſemus parati* GRATIS *te ad Religionem admittere, ſi haberemus unde te paſceremus*. Supponitur quippe quod ſupplicans pro admiſſione offerat ea, quæ ſuæ ſuſtentationi *neceſſaria ſunt*, ac per conſequens Monaſterium quoad hanc perſonam eſt in eo ſtatu *ſufficiens*, quandoquidem jam per oblationem penſionis vitalis, v. g. quæ alimentationi ingredientis ſufficit, fiat *ſufficiens* ad alendum ingredientem. Ex quo ulterius evidenter concluditur, quod titulus *inſufficientiæ* quoad ea, quæ *ultra neceſſaria* ad ſuſtentationem ingredientis exiguntur, non magis Monaſteria *inſufficientia* eximere valeat a Simonia, quam ipſa Monaſteria opulenta, dum exigunt dotem ab ingreſſuris pro *jure alimentationis*. Unde & auctores in moralibus non parum laxi Regulares Simoniæ condemnare non dubitarunt, ſi quid exigant titulo *paupertatis* ab ingreſſuro *ultra id, quod ingredientis ſuſtentationi eſt neceſſarium*. „ Illud pro certo habeant, „ & animadvertant (inquit Navarrus *Tract.* „ *de red. Eccleſ. quæſt.* 1. *Mon.* 62.) ex „ pacto aliquid accipere *ultra id quod ne-* „ *ceſſarium ſuſtentationi Monialis* judicio „ cordatorum cenſeatur, eſſe Simoniacum: „ nam ex pacto nihil aliud poſſunt accipere „ præter *illud, quod alendæ Moniali ſit ne-* „ *ceſſarium*, eo quod ei Monaſterium præ „ inopia non poteſt tribuere. Si ergo ali- „ quid *ultra* acceperint, vel ſi dotem exe- „ gerint, quando Monaſterium poſſet eam „ alere, illicite recipiunt „.

In eamdem ſententiam videri poſſunt Joan. Wiggers loco infra citato, item Emmanuel Rodericus *quæſt. Reg.* tom. 2. *quæſt.* 49. *art.* 6. Ex his conſequens eſt, quod a Simonia etiam juris naturalis immunia non ſint Monaſteria, quorum proventus ſunt *ſufficientes*, ut numerum aliquem Religioſorum ſuſtentent, & tamen nullum gratis ad Monaſterium admittunt, ſed ab *omnibus* tantum petunt quantum ſufficeret ad integram alimentationem ingredientis; debent quippe vel eum numerum, qui ex proventibus Monaſterii vivere poſſet, *gratis* recipere, aut ſaltem quantitatem dotis ita moderari, ut ſimul computatâ communi Monaſterii ſubſtantiâ cum illa dote, quam prætendunt, nihil exigant præter id quod neceſſarium eſt, ut Monaſterium ingredientem

tem

Digitized by Google

tem cum reliquis jam receptis alere poſſit, alias ſi ſupplicans offerret eam pecuniæ ſummam, quæ quidem ſola ad integram ipſius alimentationem non ſufficeret, ſed una cum communibus Monaſterii proventibus eſſet pluſquam ſufficiens; ſi, inquam, Religioſi tali caſu ſupplicantem admittere renuant, niſi dotem majorem adferat, vere dicere non poſſent: *Parati eſſemus te recipere, ſi haberemus unde te paſceremus*, ac per conſequens quoad hanc perſonam titulus *inſufficientiæ*, qui ſolus ſeponendo jus poſitivum a dotis petitione labem Simoniæ abſtergere poteſt, non ſubſiſteret.

Hinc collige quam perverſa ſit conſuetudo & intolerabilis abuſus, quod Monaſteria quo ſunt opulentiora, eo non raro majores faciant exactiones, *quod ſapit*, inquit Wiggers, *Simoniam intolerabilem*. *De Jure & Juſt. tract. 7. cap. 4. dub.* 10. *num.* 57.

Secundo, ſæpius committitur Simonia prætextu paupertatis in Monaſteriis *verâ* inopiâ laborantibus: quia frequenter contingit, ut perſonam recipiant „ amore pecu-
„ niæ, ut loquitur S. Bonaventura in *Libel.*
„ *Apol. quæſt.* 18. ita quod ſi poſſent illam
„ pecuniam habere ſine perſona iſta, non
„ reciperent perſonam; ſed ut habeant pe-
„ cuniam, perſonam recipiunt: & hoc pe-
„ nitus impurum eſt, & *Simoniacum;* quia
„ ibi pecunia cauſa eſt receptionis perſonæ,
„ & non e converſo. Ubi ergo recipitur
„ perſona propter pecuniam, Simonia eſt;
„ quia ibi venditur ſpirituale, id eſt, con-
„ ſortium ſpiritualis ſocietatis pro tempora-
„ li, ſcilicet pro pecuniæ. Et hoc *plerique*
„ *faciunt etiam ex mera inopia*, optantes
„ aliquem venire cum pecunia, quem reci-
„ perent, ut eorum *inopia repararetur*, vel
„ *debita contracta ſolverentur*. De talibus
„ dicit Eccleſiaſticus: PROPTER INOPIAM
„ MULTI DELIQUERUNT „. *Eccleſiaſtici* cap. 27. verſ. 1.

Monaſteria proinde licet *verâ* inopiâ laborent, Simoniam non evadent, ſi ab ingreſſuris aliquid ultra neceſſaria ad illorum alimentationem exigant; tametſi per illa, quæ petunt, intendant communibus Monaſterii neceſſitatibus occurrere: „ nam, ut
„ bene notat Wiggers *ibidem*, non magis
„ poteſt Monaſterium quæſtum facere ex
„ admiſſione aut receptione ad Novitiatum
„ aut Profeſſionem, quam Montes Pietatis
„ poſſunt facere quæſtum ullum ex mutuo,
„ quantumvis eſſent indigentes. Et in poſte-
„ rioribus: eaque fundantur, pergit idem
„ Auctor, *non in prohibitione humana, ſed*
„ *in jure divino* „.

Si igitur Simoniam incurrant Monaſteria etiam *inſufficientia*, & debitis onerata, quæ præter id quod alimentationi recipiendi *neceſſarium* eſt, petunt ea, quibus a debitis contractis ſe exonerent, vel aliis Monaſterii neceſſitatibus occurrant, nemo non videt, quam execrabilem committant Simoniam Regulares, qui ultra penſionem ſuſtentationi ingreſſuri ſufficientem, cogunt ingredientem aut parentes ipſius ad dandam aut promittendam notabilem ſummam pecuniæ, non in neceſſitates Monaſterii convertendam, ſed ut ex ea ipſa die veſtitionis aut Profeſſionis, id eſt, illis diebus quibus vitam paupertatis, pœnitentiæ, & mortificationis ducere, imo quibus mundo & carni mori proponit aut promittit, ſplendida & ſumptuoſa convivia, paupertati, pœnitentiæ, atque carnis mortificationi directe oppoſita exhibeantur.

Patet quoque ex antedictis has conviviorum exactiones non jure aliquo poſitivo, ſed naturali eſſe prohibitas, utpote quæ nec apparenter titulo *neceſſariæ ſuſtentationis* colorari poſſunt: quapropter hujuſmodi exactionem non obſtante *conſuetudine* Monaſterii tamquam *pernicioſam* proſcripſit Alexand. III. *in cap.* 19. X. *De Simonia*. „ Ve-
„ niens ad nos, inquit, F. Presbyter pro-
„ poſuit, quod Abbas & Fratres ſancti R.
„ noluerunt eum in Monachum recipere,
„ quouſque triginta ſolidos dare convenerit:
„ conventione autem factâ, ſequenti die
„ eum Monaſticum habitum induerunt: &
„ iidem Monachi triginta ſolidos, Abbas
„ vero decem, & *familia duodecim pro*
„ *paſtu* (*aſſerentes hoc eſſe de conſuetudine*
„ *Monaſterii*) poſtularunt: quoniam ergo
„ factum hujuſmodi pernicioſum videtur,
„ mandamus, quatenus ſi ita eſſe invene-
„ ris, Abbatem & Monachos ad reſtituen-
„ dam pecuniam præfato F. tam indigne
„ acceptam compellas, & Abbatem & ma-
„ jores perſonas Monaſterii pro tantæ pra-
„ vitatis exceſſu ab officii executione ſu-
„ ſpendens, præcipias dicto F. ut in alio
„ Mo-

„ Monaſterio in habitu Monaſtico, Domi-
„ no ſtudeat deſervire „.

Nullatenus ergo ſordidas illas paſtuum ſeu conviviorum exactiones conſuetudo licitas reddere aut a Simonia eximere poteſt; quod & ipſe eximius P. Lupus, qui in materia de Simonia circa ingreſſum in Religionem nemini de nimio rigore ſuſpectus eſſe poteſt, agnovit, dum conſuetudinem hanc inter ſæva diſciplinæ damna referre non dubitat: „ Fuit, inquit *Tom.* 1. *Schol.*
„ *pag.* 468. Eccleſiæ Clericis pendi ſolita
„ veri paſtelli ſeu convivii *conſuetudo*, quam
„ a quibuſvis non Clericorum ſolummodo,
„ ſed & Monachorum initiationibus *ut Si-*
„ *moniacam* frequenter proſcripſere & ge-
„ nerales Synodi, & Romani Pontifices;
„ *verum Belgica infirmitas etiamnum ho-*
„ *die* AD SÆVA DISCIPLINÆ DAMNA RE-
„ TENTAT „.

In has quoque exactiones tamquam evidentem & execrabilem redolentes Simoniam invehitur ipſe Martinus Navarrus, qui poſtquam in præallegatis verbis, tamquam indubitatum aſſeruiſſet eſſe Simoniacum, ſi quid a Monialibus exigatur ultra id quod alimentationi Recipiendæ eſt neceſſarium, ſubjungit: „ Quod ſi hæc vera ſunt; quid,
„ quæſo, dicemus ad prodigas illas expen-
„ ſas, & profanos apparatus fieri ſolitos ex
„ pacto tacito, vel expreſſo, dum vel in-
„ grediuntur Monaſterium, vel profeſſionem
„ emittunt? Quid aliud moderatius, quam
„ ut hæc vehementer interdicantur, & cul-
„ pentur, ac puniantur illæ, quæ talia fa-
„ ciunt, & ſimul etiam doceantur, quanto
„ honeſtior appareret cunctis hæc inſpicien-
„ tibus, modeſta quædam humiliſque tem-
„ perantia ſpirituali conjuncta contemplatio-
„ ni, quam pompoſa intemperantia munda-
„ næ cuidam admixta voluptati in *funera-*
„ *libus ejus, quæ per profeſſionem moritur*
„ *mundo*, & *naſcitur vel excreſcit Deo* „?

§. IV.

In compendio refertur quid requiratur, ut etiam ſepoſito jure poſitivo Regulares in petitione dotis ab ingreſſuro Simoniam evadant.

EX illis, quæ tum §. 2. tum §. 3. hujus capitis dicta ſunt, patet quod ad evitandam Simoniam, etiam juris divini, in petitione alicujus temporalis in admiſſione perſonæ ad Religionem, requiratur:

Primo, ut ingreſſum in Religionem, & omnia, quæ eumdem neceſſario conſequuntur, *gratis* exhibeant, ac conſequenter ita ſint diſpoſiti, ut petentem ingreſſum in Religionem *gratis* libenter admitterent, ſi haberent unde ipſum paſcerent, id eſt, ſi *jus ſuſtentationis* quoad ipſum eſſet receptioni ad Religionem annexum. Hinc conſequitur, quod

Secundo, requiratur *vera inſufficientia* ad ſupplicantem ex communibus Monaſterii proventibus ſuſtentandum, quæ *inſufficientia* metienda eſt ſecundum regulas Religioſæ profeſſionis; ſive ut ſibi *ſufficientia* eſſe reputent, ſi ea habeant, quibus vitam *ſtatui paupertatis* & *pœnitentiæ* conformem ducere poſſint: ut ſupra §. 2. oſtenſum eſt.

Tertio, ut evitetur Simonia, etiam omni juri poſitivo ſepoſito, neceſſe eſt ut nihil exigant præter id, quod alimentationi ſupplicantis neceſſarium judicio prudentum judicatur; ex quo velut ex evidentiſſima conſequentia §. præcedenti intulimus, etiam ſecundum ſententiam eorum, qui de nimio rigore non poſſunt eſſe ſuſpecti, quod citra Simoniam non liceat exigere ab ingreſſuro illa, quibus debita Monaſterii ante contracta exſolvantur, aut aliis Monaſterii neceſſitatibus occurratur; modo tamen illa *ad ſuſtentationem* ſupplicantis non requirantur: ex quo ulterius concluſimus, quod intolerabilis ſit Simonia, ſi cui Religionis ingreſſus negetur, quia ultra penſionem alimentationis ſuæ ſufficientem non vult, vel non poteſt dare notabilem pecuniæ ſummam, quæ in convivia *ſtatui paupertatis*, *pœnitentiæ*, & *mortificationis* prorſus contraria expendatur. Idem eſto judicium de pecunia, quæ in extructionem ſuperbi ædificii, aut emptionem ſuperfluæ ſupellectilis, quæ magis ſeculi pompam, quam mundi contemptum exhibet, conſumatur.

Hæc ſunt, quæ etiam ex ſententia eorum, qui in hac aliiſque materiis juſto laxiores ſunt, ad evitandam labem Simoniacam in admiſſione ad Religionem communiter requiruntur. Hæc ſi quis attentius perpenderit, & ab altera parte expenderit multorum Monaſteriorum, præſertim Monialium, pra-

xim

Digitized by Google

xim contrahendi ac paciſcendi cum ingreſſuris, aut earum parentibus, non immerito, ut credo, ille cum Dionyſio Carthuſiano conſiderante ſimilem ſui temporis praxim, exclamabit: „ Heu, heu! quantum deteſtanda cupiditas oculos mentis paulatim „ obtenebrat, cor indurat, & rectum ſubvertit judicium! O quantum dolendum „ eſt, quam vehementer deflendum, quod „ Religioſæ perſonæ, quæ jam ſemel amore Sponſi cœleſtis omnia contempſerunt „ terrena, quæ ſi in domibus manſiſſent „ parentum, potuiſſent divitiis abundare, „ jam poſt Monaſticam profeſſionem, poſt „ paupertatis ſpontaneæ votum, rurſus involvunt ſe avaritiæ, quæ omnium radix „ eſt vitiorum & laqueus; imo quod ſanguineis guttis eſt deplorandum, vitioſiſſimâ avaritiæ ſpecie, prorſus ſacrilegâ, id „ eſt, *Simoniacâ pravitate* ſe inquinant „ propter rem vilem, terrenam, propter pecuniam aliquantam, propter ſupellectilem „ modicam! Hæc impietas ex immoderata „ ſollicitudine pro temporalibus & corpori „ neceſſariis rebus frequenter procedit, quæ „ ſollicitudo diffidentiæ filia perhibetur: interdum quoque ex vitio gulæ & carnalitate, quâ lautiora, atque ſuperflua requiruntur. Hæc omnia Chriſtus ſumme prohibuit, præſertim Religioſis, quas vult „ filialem in Deo habere fiduciam „. *Lib. 2. De Sim. art.* 10.

§. V.

Ex prædictis conſequens eſſe oſtenditur, quod Eccleſia potuiſſet prohibere admiſſionem alicujus ad Religionem cum pecunia, quem ſine pecunia non potuiſſent admittere, quia proventus Monaſterii ſunt inſufficientes.

Ut melius intelligatur, quod Eccleſia juſte potuiſſet prohibere Religioſis etiam receptionem alicujus perſonæ cum pecunia, quam ſine pecunia recipere nolunt, nec poſſunt, quia *opes Monaſterii vix ſufficiunt jam receptis, nec ad eas plures recipere audent, ne iſtos jam profeſſos neceſſariis ſuis ſpolient*; prænotandum cum S. Ivone Carnutenſi in ſua doctiſſima ad Decretum præfatione, præceptiones alias eſſe *mobiles*, alias *immobiles*.

„ Præceptiones immobiles, inquit S. Ivo, „ ſunt, quas Lex æterna ſanxit: quæ obſervatæ ſalutem conferunt, non obſervatæ „ eamdem auferunt, qualia ſunt: Diliges „ Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et proximum tuum sicut „ teipsum: & honora Patrem tuum, „ et Matrem tuam. Et ſi quæ ſunt „ his ſimilia. Mobiles vero ſunt, quas Lex „ æterna non ſanxit, ſed poſteriorum diligentia ratione utilitatis invenit; non ad „ ſalutem principaliter obtinendam, ſed ad „ eam tutius muniendam, quale eſt illud „ Apoſtoli: Hæreticum hominem post „ primam et secundam correptionem devita; non quod eorum colloquium per ſe ſaluti obeſſet, ſed *quod* „ *frequentatum ex obliquo quamdam ſimplicitatem corrumpere poſſet*. Et multa „ reperies in Canonicis Inſtitutionibus in „ hunc modum. Similiter immobiles prohibitiones ſunt, quæ adverſus vitia loquuntur, qualia ſunt: Non occides, „ non mœchaberis, &c. Hæc ſunt „ illa minima præcepta, de quibus Dominus dicit: Quia qui ea solverit „ et sic docuerit, in Regno cœlorum minimus erit. Qui vero obſervaverit, non ſtatim Regno Dei dignus „ erit, quia inchoantia ſunt hæc, non perficientia. Sunt alia interdicta, in quibus „ ſi interdicta non fuiſſent, nec mors operaretur, nec ſalus periclitaretur. Sed ad „ hæc ea ſanctorum Patrum auctoritas reverenda ita decrevit, *ut præſentibus non* „ *obeſſet, & compeſcendis majoribus malis* „ *vel cavendis charitas ſincera provideret*: „ quale eſt illud: Clericus poſt actam de „ crimine damnabili pœnitentiam Clericus „ non maneat, vel ad Clericatum non accedat. Quod, ut ait B. Auguſtinus, *dictum eſt rigore diſciplinæ, non deſperationis indulgentiæ*. Alioquin contra claves „ Eccleſiæ diſputaretur; de quibus dictum „ eſt, *Quæ ſolveritis in terra, ſoluta erunt* „ *& in cœlo*: ſed ne forſitan ſpe honoris „ Eccleſiaſtici animus intumeſcens ſuperbe „ ageret pœnitentiam, ſeveriſſime placuit, „ ut poſt actam pœnitentiam nemo fiat „ Clericus, vel maneat Clericus. Quæ „ poſteriorum non eſt ſupervacua putanda „ diligentia: qui, ubi ſaluti nihil detrahe-

Digitized by Google

„ batur, humilitati aliquid addiderunt, *quo ſalus tutius muniretur ;* experti, credo, aliquorum fictas pœnitentias, per affectatas bonorum potentias. Cogunt enim multas inveniri medicinas multorum experimenta morborum „.

Prædicta propoſitæ materiæ applicando non difficulter intelligimus, quod Eccleſia inhibere potuerit quempiam ad Religionem admittere mediante temporali, *quod victui ingredientis ſoret neceſſarium*, etiam dum *Monaſterii facultates vere ſunt inſufficientes, nec Monaſterium ſine aliquo novo ſubſidio ingredientem ſuſtinere poſſit ;* non quia ejuſmodi admiſſionem Lex æterna vetet, aut per ſe ſaluti obſit, ſed quo *ſalus tutius muniatur*. Licet enim receptio perſonæ modo prædicto facta, & obſervatis iis, quæ §. 1. & 4. requiri diximus, ut Simonia jure divino prohibita caveatur, ſepoſitoque ſcandalo *per ſe ſaluti obeſſe* non videatur, eam tamen occaſionem eſſe, ut Religioſi non raro incidant in ea, quæ ſaluti non obeſſe non poſſunt, quæque multorum malorum ſibi adjunctam habent ſequelam, ex dictis §. 2. & 3. conſtat, ut proinde veneranda Patrum auctoritas eam licentiam Religioſis adimere potuiſſet; *ut majoribus malis compeſcendis vel cavendis charitas ſincera provideat. Utilis Eccleſiæ futura medicina multorum curatrix morborum, quâ ſaluti non officitur, ſed ſalus tutius munitur.* „ Nec enim (ut bene advertit Dionyſius Carthuſianus *lib. 2. De Sim. art. 2.*) in hujuſmodi augmentatione perſonarum ſui Conventus putent ſalutem conſiſtere animarum, aut incrementum honorificentiæ cultus divini, ſed potius perditionem animarum propriarum, & item perſonarum, quas ita recipiunt, graviſſimamque Deitatis offenſam, & ſcandalizationem plurimorum in lege „.

Unde idem Doctor conformiter ad ea, quæ ex ſancto Ivone prolata ſunt, in propoſita quæſtione ratiocinari non dubitat. „ Aliqua, inquit, prohibentur, quoniam vitioſa & mala ſunt, ſicut furari; aliqua vero quia *ruinæ propinqua*, ſicque Chriſtus jurare prohibuit: EGO (inquiens) DICO VOBIS, NON JURARE OMNINO. Et Jacobus, ANTE OMNIA, ait, NOLITE JURARE; non quia jurare *ſemper ſit vitioſum*, ſed quia *periculoſum*, *caſuique vicinum*, propter quod aſſerit Auguſtinus: Qui prohibuit te jurare, ſuper ripam noluit te ambulare; ne pes tuus in anguſto poſitus cadat. Ideo in Eccleſiaſtico fatetur: JURATIONI NON ASSUESCAT OS TUUM, MULTI ENIM SUNT CASUS IN EA. Conformiter quamvis præmemorata exactio, pactio recipiendique forma non eſſent in ſeipſis culpabiles; nihilominus ab homine timorato eſſent vitanda propter propinquitatem earum ad culpam. Nam & experientia docet, quanta ex eis oriantur peccata, & quando Monaſterium aliquod primo ſub paupertatis colore ad eas, conſuetudinemque earum devenerit, vix unquam, quantumcumque dicetur, conſuetudinem illam relinquit „.

Potuit ergo pia Mater Eccleſia filiis ſuis interdum non ſatis providis mandare, ut abſtineant a prædictis receptionibus & admiſſionibus, non quidem in ſe malis & pernicioſis, ſed admodum periculoſis, *ne ſuper ripam ambulantes, pede in anguſto poſito, in foveam cadant*.

CAPUT IV.

Inquiritur, num Eccleſia prohibuerit aliquid exigere a perſona recipienda ad Religionem, quando Monaſterium eſt *vere inſufficiens* ad alendum ingreſſurum.

§. I.

Proponitur breviter quid hoc Capite probare intendam.

CONSTANS fuit omnium veterum tam Theologorum quam Canoniſtarum ſententia, Simoniam committi, quando Monaſterium *ſufficiens* ad alendum ſupplicantem temporale aliquid exigit, ut ipſum ad Religionem admittat; nec qui contrarium tenuerit credo fuiſſe, niſi poſterioribus hiſce temporibus, quibus „ ſumma illa luxuriantium ingeniorum licentia, ut loquitur Alexander VII. in dies magis excreſcere cœpit, per quam in rebus ad conſcien-

„ tiam

Digitized by Google

„ tiam pertinentibus modus opinandi irrepſit „ alienus omnino ab Evangelica ſimplicitate, ſanctorumque Patrum doctrina, & „ quem ſi pro recta regula Fideles in praxi ſequerentur, ingens irreptura eſſet vitæ Chriſtianæ corruptela „. In *Decret. ad* 45. *Propoſit.*

Si vero Monaſterium ſit inſufficiens ut ingredientem nutrire queat, & ea, quæ capite præcedenti cavenda notavimus, ſedulo caveantur; eo caſu putamus non committi Simoniam juris divini, ſi perſona aliqua ad Religionem admittatur cum pecunia, quam ſine pecunia ob defectum temporalium non reciperent; multoties tamen *paupertatis* prætextu in Legem naturalem & Divinam committi oſtendimus: ex quo conſequens eſſe probavimus quod ob periculum quod ex exactione *temporalis* per ſe quidem non illicita Regularibus imminet, juſte potuiſſet Eccleſia interdicere receptionem alicujus perſonæ mediante temporali, quam ſine illo temporali ſubſidio ob Monaſterii penuriam non recepiſſent. Idipſum vero Eccleſiam non tantum in Concilio Tridentino, ſed etiam in aliis anterioribus Conciliis, ac ſacris Conſtitutionibus prohibuiſſe, hoc capite probare intendo.

§. II.

Primum argumentum, quo probatur Eccleſiam prohibuiſſe aliquid exigere ab ingreſſuro; etiam quando Monaſterium eſt inſufficiens, *deſumitur ex Canonibus Conciliorum Generalium ante Concilium Tridentinum.*

Synodus generalis Nicæna ſecunda deplorat, quod ſeculo octavo tam execrabilis avaritiæ labes Eccleſiarum Præfectos invaſiſſet, ut etiam viri Religioſi eos, qui ad ſacerdotalem Ordinem, & vitam monaſticam accedunt, pecuniis admittant: ex quo quia ingentem in Eccleſias ac Monaſteria inordinationem conſpiciebat profluxuram, voluit malum hoc quaſi in ipſis cunis ſuffocare; unde Canonem ſeveriſſimum contra prædictas exactiones edendum putavit: „ Tanta (inquit *Can.* 19.) execrabilis „ avaritiæ labes Eccleſiarum præfectos invaſit, ut nonnulli eorum virorum ac mulierum, qui pii ac Religioſi dicuntur, „ Domini mandati obliti fallantur, & eos, „ qui ad ſacerdotalem Ordinem & vitam „ monaſticam accedunt, pecuniis admittant: „ & quorum reprobum eſt principium, univerſum quoque rejiciendum efficitur, ut „ ait magnus Baſilius; nec enim Deo licet & mammonæ ſervire. Si quis ergo „ inventus fuerit hoc facere, qui hoc facit, „ ſi ſit quidem Epiſcopus, vel Monaſterii „ præfectus, vel ex ſacerdotali ordine, vel „ ceſſet, vel deponatur, ut vult Canon 2. „ Chalcedonenſis Synodi. Sin autem Monaſterii præfecta, a Monaſterio extrudatur, & alii Monaſterio tradatur ad ſubjectionem. Similiter & Monaſterii præfectus, qui Presbyterii ordinationem habet „.

Concilium Turonenſe anno 1163. ſub Alexandro III. Canonem edidit tenoris ſequentis. „ Non ſatis utiliter in populo avaritia redarguitur, ſi ab his, qui in Clero „ conſtituti videntur, & præcipue qui contempto ſeculo Religioſum nomen profitentur & regulam, modis omnibus non „ cavetur. *Prohibemus igitur*, inquit, *ne* „ *ab iis, qui ad Religionem tranſire volunt*, „ *aliqua pecunia requiratur* „. Cap. 8. ✠ *De Simon.*

Similiter in Concilio generali Lateranenſi ſub eodem Pontifice habito decretum eſt, ut *Monachi non pretio recipiantur in Monaſterio*. Cap. 2. ✠ *De Statu Monach.* Verum cum non obſtantibus dictorum aliorumque Conciliorum Decretis comperiſſet Concilium Lateranenſe ſeculo ſequenti ſub Innocentio III. celebratum, quod Regulares, præſertim Moniales, ab exactionibus in admiſſione ad Religionem non abſtinerent, Decretum ſeveriſſimum adverſus prædictas exactiones edidit, ac per Diœceſanos Epiſcopos promulgari voluit. „ Quoniam, „ inquit *Cap.* 40. ✠ *De Simon.* Simoniaca „ labes adeo pleraſque Moniales infecit, ut „ vix aliquas ſine pretio recipiant in Sorores, *paupertatis prætextu* volentes hujuſmodi vitium palliare: ne id de cetero „ fiat, penitus prohibemus: ſtatuentes, ut „ quæcumque de cetero talem commiſerint „ pravitatem, tam recipientes, quam receptæ, ſive ſit ſubdita, ſive Prælata, ſine „ ſpe reſtitutionis de ſuo Monaſterio expel-

„ pellatur, in locum arctioris regulæ ad
„ agendum perpetuam pœnitentiam retru-
„ denda. De his autem, quæ ante hoc Sy-
„ nodale Statutum taliter ſunt receptæ, ita
„ duximus providendum, ut remotæ de
„ Monaſteriis, quæ perperam ſunt ingreſ-
„ ſæ, in aliis locis ejuſdem Ordinis collo-
„ centur. Quod ſi forte propter nimiam
„ multitudinem alibi nequiverint commode
„ collocari: ne damnabiliter in ſeculo eva-
„ gentur, recipiantur in eiſdem Monaſteriis
„ *diſpenſative* de novo, mutatis prioribus
„ locis, & inferioribus aſſignatis. Hoc et-
„ iam circa Monachos, vel alios Regula-
„ res decernimus obſervandum. Verum ne
„ per ſimplicitatem vel ignorantiam ſe va-
„ leant excuſare, præcipimus, ut Diœceſa-
„ ni Epiſcopi ſingulis annis hoc faciant per
„ ſuas Diœceſes publicari „.

Quod allegata Conciliorum Decreta non tantum exactionem pecuniæ in receptione alicujus ad vitam Religioſam prohibuerint, quando Monaſterium eſt opulentum, ſed etiam dum eſt pauper ſeu inſufficiens, colligitur:

Primo, ex ipſa generalitate, quâ indefinite, nullâ factâ diſtinctione inter *ſufficientia* & *inſufficientia*, omnem pecuniæ exactionem in admiſſione ad Religionem proſcribunt.

Secundo, non apparet, quâ ratione Concilia credere potuiſſent, quod pœnæ ibidem decretæ unquam cum effectu, præſertim in receptas, decerni poſſent, ſi putaſſent quod titulo *paupertatis* ſive *inſufficientiæ*, & recipientibus exigere, & recipiendis pecuniam promittere licuiſſet: ut enim graviſſimæ illæ pœnæ, de quibus in dictis Canonibus infligantur, notabilis culpa præcedat neceſſe eſt; quod vero de tali culpa commiſſa *dantes* numquam aut ſaltem rariſſime convinci poſſint, ſi titulo paupertatis *exactio* & *promiſſio* licitæ ſint; facile agnoſcet qui expenderit quam difficile, imo pene impoſſibile ſit, *ſufficiens*, imo etſi inquirerent, ad quod tamen Eccleſiam ipſas obligare voluiſſe credibile non eſt, non tamen facile ad notitiam ejus pervenirent: cui conſectarium eſt quod numquam non poſſent facti ignorantiam prætendere, quæ cum admodum eſſet probabilis & veriſimilis, nulli dubium eſt quin dantes ſe ab omni culpa, & conſequenter a prædictis pœnis facile eximerent; ac per conſequens inanis fuiſſet dictarum pœnarum comminatio, ſi titulum *paupertatis* ſeu *inſufficientiæ* Eccleſia legitimum credidiſſet.

Denique quis credat, quod Concilium generale Lateranenſe univerſas generatim Moniales tam receptas quam recipientes condemnaſſet, ac pœnis Canonicis puniendas judicaſſet, ſi titulus *paupertatis* ſeu *inſufficientiæ* ipſi ſufficiens viſus fuiſſet, ut omnem Simoniæ labem a dotis exactione in receptione Sororum abſtergeret? Quis enim ambigat, quin plures etiam recipientes ſe ab omni culpa liberare potuiſſent, ſi Monaſterii *paupertas* ſeu *inſufficientia* pecuniæ exactionem juſtificare valuiſſet? Quod vero receptas attinet, plurimæ, ſi non omnes, indubie innocentiam ſuam facile, & etiam, ut credo, vere aſſerere potuiſſent; nec enim dubium quin pleræque earum cum magna veriſimilitudine, imo & veritate prætendiſſent ſe credidiſſe Monaſterium, quod ingreſſæ ſunt, revera fuiſſe *inſufficiens*, nec dediſſe pecuniam, niſi quia eſſent perſuaſæ a Monaſterii Superioribus aut aliis Monaſterium *paupertate* premi: ac per conſequens, ſi requiſita fuiſſet Monaſterii opulentia, ut cocta datio pecuniæ foret vitioſa, indubie Moniales, quæ per ignorantiam facti, præſertim cujus notitia plerumque eſt quaſi impoſſibilis, illam Monaſterii *ſufficientiam* ignoraſſent, & vere innocentes fuiſſent; ac per conſequens non videtur quomodo prædictum Concilium ita generaliter tam recipientes quam receptas abſque ulla diſtinctione condemnare, pœniſque ſubjicere potuiſſet.

§. III.

Secundum Argumentum pro prædicta Eccleſiæ poſitiva prohibitione deſumitur ex Extrav. Sane ne in vinea, *De Sim. in Commun.*

Cum non obſtantibus præallegatis, & aliis tam Conciliorum quam Pontificum Decretis (quæ ordine temporis exhibentur in libello gallice conſcripto, cui titulus: *La conduite Canonique de l'Egliſe pour la réception des Filles dans les Monaſteres*) multorum fide dignorum relatione didi-

didiciſſet Urbanus V. „ Quod in nonnullis „ Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, & „ aliis locis Religioſis, tam virorum, quam „ mulierum Ordinum Regionum & par- „ tium diverſarum deteſtabilis, & a Cano- „ nibus reprobata ſervatur abuſio, quod „ cum perſonæ aliquæ recipiuntur ab eis „ ob obſervantiam Regularem, ipſæ teme- „ ritate præſumptuosâ paſtus ſeu prandia „ Capitulis & Conventibus ipſarum Eccle- „ ſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum & „ locorum, aut pecunias, aut jocalia, ſeu „ res alias ipſis Eccleſiis, Monaſteriis, „ Prioratibus & locis, ſen Præſidentibus „ eis, ex ſtatuto ſeu conſuetudine, quæ „ corruptela eſt potius dicenda, tribuere „ compelluntur „..

Huic morbo peſtifero medelam adferre cupiens ſub gravioribus pœnis quam hacte- nus eſſent inflictæ, „ Univerſis Abbatibus, „ Prioribus, Decanis, Præpoſitis, & Magi- „ ſtris, nec non Abbatiſſis & Prioriſſis, „ aliiſque Prælatis quovis nomine nuncupa- „ tis, & eorum Officialibus quarumcumque „ etiam Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prio- „ ratuum, domorum & locorum quorum- „ libet Religionum, Ordinum etiam mili- „ tarium, tam exemptorum quam non ex- „ emptorum, quocumque nomine cenſean- „ tur, ac Capitulis & Conventibus & ſin- „ gularibus perſonis eorum, per Conſtitu- „ tionem ſuam „ (quam inter Extravagantes communes in corpore Juris relatam habe- mus) „ Auctoritate Apoſtolicâ (*quamvis* „ *ſit eis*, inquit, *a jure inhibitum*) diſtri- „ ctius inhibemus, ne tam a maribus quam „ a mulieribus volentibus ingredi eorum „ Religionem, Eccleſias, Monaſteria, Prio- „ ratus, domus ſeu loca, in earumdem per- „ ſonarum receptione, aut ante vel poſt „ illam quoſcumque paſtus, prandia ſeu „ cœnas, pecunias, jocalia, aut res alias „ etiam *ad uſum Eccleſiaſticum*, *ſeu quem-* „ *vis pium uſum alium* deputata vel de- „ putanda, *directe vel indirecte* petere vel „ exigere *quoquo modo* præſumant; ſed eas „ potius cum omnimoda pietate recipiant, „ ac in victu & veſtitu ſicut alias perſonas „ ſuarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prio- „ ratuum, domorum, & locorum ſincerâ „ charitate pertractent. Illa duntaxat, quæ „ perſonæ ipſæ ingredientes pure & ſponte „ & plenâ liberalitate, *omnique pactione* „ *ceſſante*, dare vel offerre Eccleſiis, Mo- „ naſteriis, Prioratibus, domibus & locis „ hujuſmodi voluerint, cum gratiarum a- „ ctione licite recepturi „.

Quandoquidem in dicta Conſtitutione ſummus Pontifex Urbanus V. diſtricte inhi- beat omnibus Monaſteriorum Superioribus quidquam, in quemcumque etiam pium uſum impendendum, *directe* aut *indirecte petere vel exigere quovis modo* a volentibus ingre- di Religionem; ſed illa duntaxat, quæ per- ſonæ ipſæ ingredientes *pure & ſponte & plenâ liberalitate*, OMNIQUE PACTIONE CESSANTE, dare vel offerre Eccleſiis, Mo- naſteriis, &c. voluerint, permittat cum gra- tiarum actione recipere: non apparet quo- modo cum hac generali & tam enixa pro- hibitione cum aliqua veriſimilitudine conſi- ſtere poſſit exactio pecuniæ a recipiendo ti- tulo *alimentationis*, etiam quando Monaſte- rium eſt inſufficiens. Quare & Dionyſius Carthuſianus, qui duobus libris, quos adver- ſus Simoniam circa ingreſſum in Religio- nem edidit, oſtendere conatus eſt, quod nec titulo *paupertatis* aliquid ab ingredien- tibus peti vel exigi poſſit, verba dictæ Con- ſtitutionis in eam ſententiam adeo clara & plena eſſe putavit, *ut nullam reciperent evaſionem aut palliationem*. *Lib.* 1. *De Si- mon. art.* 14. Et *Lib.* 2. *art.* 10. dicit: „ Quod Urbanus V. tam *evidenter* imo „ *clariſſime*, omniſarie & rigoroſe prohibuit „ omnem hujuſmodi exactionem, directe „ indirecteve factam, ſive ſub ratione pre- „ tii, ſive ſub colore *indigentiæ & ſuſtenta-* „ *culi vitæ*, ut Conſtitutio illa nullam pror- „ ſus recipiat *inflexionem*, *retorquentiam*, „ *epykizationem ſeu interpretationem ad op-* „ *poſitum*, quemadmodum jam luce clarius „ ex verbis ipſius eſt demonſtratum. Quam „ etiam Urbani Conſtitutionem, pergit „ prædictus Doctor, confirmavit ſucceſſor „ ejus Gregorius abſque exceptione & in- „ terpretatione. Ideo dato, inquit (NOTA „ BENE) quod *Thomas Ulricus*, *Raymun-* „ *dus*, *Joannes*, *& qui ante Urbanum V.* „ *fuerunt*, intenderint dicere, quod aliquid „ per *modum ſuſtentaculi vitæ exigi poſſit* „ a perſona recipienda ſeu recepta, & quod „ hoc *non ſit Simoniacum ex ſua natura*; „ attamen omnia illorum ſcripta & dicta ceſ-

„ ceſſant, atque ſolvuntur per hoc quod Dominus Apoſtolicus poſt eos determinavit & juſſit oppoſitum , per cujus definitionem & prohibitionem omnis talis exactio, quæ per verba Doctorum jam prædictorum a quibuſdam licita probatur , ac reputatur , abſolute prohibetur , imo & *Simoniaca* eſſe cenſetur ; itaque Simoniaca eſt ad minus de *jure poſitivo* , ut puta , *quia prohibita* . Quoniam vero quædam ſunt Simoniaca , quia prohibita , & illa ex ſua natura non ſunt Simoniaca ; quædam vero ſunt prohibita , quia ſunt Simoniaca , quæ ſcilicet ex ſua natura ſunt talia , ut in primo plenius ſcripſi libello „ . Hæc Dionyſius Carthuſianus.

Prædicta Urbani Conſtitutio præterquam quod per relationem inter Extravagantes corpori Juris incluſas partem juris communis efficiat, etiam nonnullis ſtatutis Religioſorum inſerta legitur . Et quidem Canonici Regulares Capituli Windeſemenſis *parte* 3. *cap.* 1. ſtatuerunt : „ A novitiis nec veſtis nec aliud aliquid exigatur, ne exigens, quod abſit, illius Extravagantis Domini Urbani, quæ incipit, SANE NE IN VINEA, pœnam incurrat „ .

Similiter Canonici Præmonſtratenſes anno 1630. *Diſt.* 1. *cap.* 15. §. 8. decreverunt, ut ſi ſupplicantes admitti ad Ordinem, „ examinati , & probati , fini Ordinis convenire putentur, excluſâ omni Simoniâ, & *Conſtitutione Urbani Papæ*, quæ incipit : SANE NE IN VINEA DOMINI, &c. *integre obſervatâ*, admittantur „ .

§. IV.

Ut omnis plane exactio in receptione ad Religionem facilius caveatur , voluit Eccleſia, ne plures ad Monaſterium recipiantur quam in eodem Monaſterio ali poſſunt .

CUm ordinarius ac frequentiſſimus prætextus ſeu titulus exactionis pecuniæ in admiſſione ad Religionem per Canones tam ſtricte & enixe proſcriptæ, ſemper fuerit titulus *paupertatis* ſeu *inſufficientiæ* ; imo ob periculum incidendi in *nimiam indigentiam* multorum malorum occaſionem , quod ex gratuita ad vitam Religioſam receptione timebatur , non pauci impoſſibilem dictorum Canonum obſervantiam cauſabantur; ut igitur Eccleſiæ Prælati huic prætextui efficaciter occurrerent, decreverunt, ut non plures in Monaſteriis ſuſcipiantur quam in Monaſterio abſque neceſſariarum rerum penuria degere poſſunt : hoc quippe obſervato , omne periculum incidendi in nimiam indigentiam ex gratuita ad Monaſterium admiſſione ceſſabit .

Sub initium ſeculi IX. Synodus Arelatenſis an. 813. *Can.* 8. decernit : „ Ut non amplius ſuſcipiantur in Monaſterio Canonicorum atque Monachorum , ſeu etiam Puellarum, niſi quantum ratio permittit, *& in eodem Monaſterio abſque neceſſariarum rerum penuria degere poſſunt* „ .

Licet citatus Canon , ſi ſimpliciter ut a Synodo Provinciali Arelatenſi editus conſideretur , ultra Provinciæ illius limites auctoritatem ſuam extendere nequeat, tamen in quantum Decretalibus Gregorii IX. *Cap.* 1. X. *De Inſtit.* eſt inſertus , juris communis auctoritate eſt donatus . Quod ab allegato Arelatenſi Decreto ſtatutum fuit, illud ipſum eodem tempore in Conciliis Moguntino *Can.* 19. Turonenſi III. *Can.* 31. Rhemenſi II. *Can.* 27. ſancitum eſt.

Hæc Conciliorum Decreta evidenter titulum *paupertatis* ſeu *inſufficientiæ* excludunt : quandoquidem enim prædicta Concilia non permittant recipi ad Monaſterium niſi quot ex ipſis Monaſterii proventibus nutriri poſſunt ; nullos conſequenter admittere valent, quibus alendis Monaſterium eſt inſufficiens : ex quo evidentiſſimâ conſequentiâ infertur quod a nullo recipiendo poterit quidquam titulo *inſufficientiæ* exigi , niſi Canonibus præcitatis contraveniretur . Quapropter R. P. Natalis Alexander Ordinis FF. Prædicatorum S. Theol. Doctor , ponens tamquam punctum diſciplinæ ſeculi noni : *pecuniam pro Monaſterii ingreſſu recipere prohibitum erat ;* in illius probationem citata Conciliorum Decreta adducere non dubitat ; imo & addit : *Quæ Decreta neceſſaria non fuiſſent , ſi pecuniam nomine dotis pro Monaſteriorum ingreſſu exigere licuiſſet* . Part. 1. *Diſſ. Hiſt. ſeculi IX.* cap. 5. art. 5. §. 18.

Deinde quod ſcopus dictorum Canonum fuerit , violentas pecuniarum exactiones in receptione ad Religionem impedire , ſuadet

ipſa

Digitized by Google

ipſa temporis, quo editi ſunt, conjectura; nec enim ſimiles Canones, quibus recipiendorum ad Religionem numerus limitatur, editi reperiuntur, niſi circa ſeculum nonum, ex quo jam, ut conſtat ex Concilio Nicæno ſecundo, Simonia etiam ipſa Monaſteria invadere cœperat.

Non diffiteor tamen quin nonnumquam per ſimilia Decreta, quæ receptionem ultra numerum, qui ex Monaſterii reditibus ſuſtentari queat, inhibent, aliis etiam vitiis, quæ ex nimia *multitudine* & *indigentia* nata ſunt oriri, occurrere intenderit Eccleſia; & quidem *parte* 1. *cap.* 3. §. 2. hujus Diſſertationis oſtendi, quod ad extirpandum vitium *peculiare* dictorum Canonum exacta cuſtodia plurimum conduceret: quapropter Prælati Provinciæ Burdigalenſis anno 1238. apud Campinacum congregati, ut utrumque vitium Proprietatis & Simoniæ e Monaſteriis extirparent, hoc remedium adhibuerunt: „ Abbatibus diſtrictius inhibemus, & Capitulis Regularibus univerſis, inquiunt *Can.* „ 20. ne pecuniam aliquam pro victu vel „ veſtitu præſumant Fratribus aſſignare, ne „ habendi proprium eis materia tribuatur: „ ſed in communi eos pro poſſe ſatagant „ procurare, & pietate tractare paternâ. Nec „ aliquos recipiant, pacto, vel conditione, „ vel pecuniâ mediante; ſed ſi Monaſterii „ non ſufficiant facultates, pauciores habere „ liceat, quam hactenus fuerit conſuetum: „ & deinceps nulli admittantur, donec de „ communi poſſint vivere, ſicut ſuperius eſt „ expreſſum „.

§. V.

Num Bonifacius VIII. in cap. Periculoſo §. Sane *De Statu Regular. in 6. voluerit occurrere exactionibus pecuniæ in receptione ad Religionem?*

Bonifacius VIII. circa finem ſeculi XIII. adeoque poſt tempora SS. Thomæ, Bonaventuræ, & Raymundi diſtrictius inhibuit, ne in Monaſteriis Ordinum non Mendicantium aliquæ recipiantur de cetero in Sorores, niſi quot poterunt de ipſorum Monaſteriorum bonis ſive proventibus abſque penuria ſuſtentari.

Verum quidem eſt, quod Pontifex hujus ſui Decreti ſcopum eſſe affirmet, ut ſalutare ſuum ſtatutum de exacta cuſtodia clauſuræ commodius valeat obſervari; ſed ut anteriori §. notavimus, Concilia necnon Romani Pontifices per hæc de præfixione numeri recipiendorum ad Religionem Decreta, omnibus vitiis, quæ ex nimia indigentia oriri ſolent, ſæpe occurrere intendunt, tametſi nonnumquam unum, quod forte occaſionem dedit ſtatuto, exprimant. Quare non ſequitur: Bonifacius VIII. intendit hac Conſtitutione occurrere violationi clauſuræ, ergo non intendit eâdem Conſtitutione occurrere pecuniarum exactionibus, quibus nimia penuria ſæpe cauſam tribuit. Unde Dionyſius Carthuſianus agnoſcens quidem, quod Bonifacius per præallegatam Decretalem ſcandaloſis evagationibus Monialium remedium adferre voluerit, incunctanter tamen *lib.* 2. *De Simon. art.* 2. adjungit: „ Imo „ & hæc potius videtur fuiſſe intentio Con„ ſtitutionis illius, ne occaſione receptionis „ ultra numerum prætaxatum Moniales „ habeant cauſam aut excitamentum exi„ gendi aliquid a perſona recipi poſtulante, „ aut faciendi pactum aliquod cum ea de „ dando aliquod temporale ante abſolutam „ receptionem ipſius ad Ordinem „. Et inferius adjungit: „ Si pauperes perſonæ „ Religioſæ dicant ſe Conſtitutionem hanc „ Apoſtolicam (Urbani V. quæ incipit, „ *Ne in vinea*) non poſſe implere, ut ſci„ licet venientes & recipi cupientes, tam „ gratis & ſine omni exactione ac pactio„ ne ſuſcipiant, eiſque ut ſibi ipſis nil exi„ gendo provideant; jam ex introductis in „ iſto articulo habebunt conſilium & re„ ſponſum quid agere debeant, ſcilicet ut „ *non recipiant ultra numerum, quem præ*„ *valent ſuſtentare*, nec deſiderio plures ſu„ ſcipiendi, exactiones, & pactiones nefari„ as, ſcandaloſas, iniquas committant „.

Ejuſdem ſententiæ cum Dionyſio Carthuſiano circa mentem dictæ Decretalis Bonifacii VIII. viſi ſunt olim fuiſſe Doctores Univerſitatis Heydelbergenſis, quorum reſolutiones verbis ſequentibus refert Dionyſius Carthuſianus ad calcem *lib.* 2. *De Simonia*.

„ Quod in Monaſterio Ordinum non „ Mendicantium non liceat aliquam recipe„ re in Monialem & Sororem, quæ cum

Digitized by Google

„ aliis ibi antea receptis de ipſius Monaſterii bonis ſive proventibus abſque penuria ſuſtentari non poſſit; nec cum ingrediente hujuſmodi Monaſterium, aut alio ex parte ejus de aliquo temporali dando paciſci ſeu convenire, eſt pro vero tenendum, prout ex præmiſſis ſatis patet. Velut præſcribitur, dicendum mihi videtur, mihi, videlicet Magiſtro Nicolao de Wachenheym, ſacræ Theologiæ Profeſſori in ſtudio Heydelbergenſi in eadem legenti, judicio meliori ſalvo, quod propriâ manu teſtor „.

„ Quod in Monaſterio Ordinum non Mendicantium aliquam non liceat recipere in Monialem & Sororem; quæ cum aliis ibi antea receptis de ipſius Monaſterii bonis ſive proventibus abſque penuria ſuſtentari non poſſit; nec cum ingrediente hujuſmodi Monaſterium, aut alio ex parte ejus de aliquo temporali dando convenire ſub quacumque forma vel colore, prout ex præmiſſis ſatis deducitur, dico juris eſſe & de jure tenendum, ego Bartholomæus de Herkemeye Decretorum Doctor, actu in ſtudio Heydelbergenſi in Jure Canonico Regens & ordinarie legens. Ideo me propriâ manu ſcripſi, ſalvo tamen judicio ſemper meliori „.

„ Prout ſupra ſcriptum eſt, videtur mihi Conrado Degen de Memmingen, Decretorum Doctori, ordinarie in Jure Canonico in ſtudio Heydelbergenſi legenti, de jure dicendum, ſalvo judicio melius ſentientium, manus propria pro ſigillo „.

„ Ita ut ſcriptum eſt, videtur mihi Joanni Vuildenhertze de Fritzlaria, Juris utriuſque Doctori, in ſtudio Heydelbergenſi in Jure Canonico ordinarie legenti de jure dicendum & conſulendum, ſalvo judicio meliori, quod propriâ manu teſtor „.

„ Uti præſcriptum eſt, videtur mihi Joanni Schroder de Heydelberga, Juris utriuſque Doctori in felici ſtudio Heydelbergenſi, in Jure Civili ordinarie legenti de jure dicendum, ſalvo judicio melius ſentientium, quod manu teſtor propriâ „.

Hunc Bonifacii VIII. in hac Conſtitutione ſcopum fuiſſe R. P. Ludovicus Thomaſſinus Presbyter Oratorii, tametſi in hac materia de laxitate potius quam de rigore ſuſpectus, *De Diſc. Eccleſ. parte 4. lib. 3. cap. 14. num. 6.* agnoſcit. Reddens enim rationem quare Pontifex dictam Decretalem pro ſolis Monialibus Ordinum non Mendicantium conceperit, ita loquitur: „ Pontifex iſte (Bonifacius VIII.) ſtatuit ſolum de Monialibus, & quidem de his, quæ ſecundum profeſſionem ſuam non mendicant. Unde veriſimile evadit, quod tunc temporis exigua cura eſſet Simoniæ vitium ab Ordinibus Mendic. avertere, illive ſuppoſitarum numerum limitare. Non enim alio intuitu numerus recipiendarum ſecundum proventuum quantitatem determinabatur, quam ut *violentæ exactiones in Religionis ingreſſu impedirentur;* nec erat ratio præcavendi ne quid exigeretur in Domibus, quæ mendicitatem ipſam honori ducebant „.

Hæc R. P. Ludovicus Thomaſſinus. Si quis tamen contendere vellet hujus Auctoris, ac prædictorum Doctorum interpretationem verbis & menti Bonifacii non eſſe conſonam, nolim ſuper eo quæſtionem habere: pluſquam enim ſufficientia puto hactenus adducta & infra addncenda Conciliorum ac Pontificum Decreta ad adſtruendum hanc poſitivam Eccleſiæ prohibitionem, licet Decretalis Bonifacii auctoritate deſtitueremur.

§. VI.

Proponitur & diſcutitur Decretum Concilii Tridentini Seſſ. 25. cap. 3. *De Regularibus.*

POſtquam Synodus Tridentina omnibus Monaſteriis tam virorum quam mulierum etiam Mendicantium, exceptis Domibus Fratrum S. Franciſci, Capucinorum, & eorum, qui Minorum de Obſervantia vocantur, conceſſiſſet, ut deinceps bona immobilia eis poſſidere liceret, *Seſſ.* 25. *De Regul. cap.*3. ſubjungit: „ In prædictis autem Monaſteriis & Domibus, tam virorum quam mulierum, bona immobilia poſſidentibus vel non poſſidentibus, is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus propriis Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis „ com-

Digitized by Google

„ commode poſſit ſuſtentari „.

Ex dicto Concilii contextu patet, quod prædictum Decretum concernat Monaſteria non tantum mulierum, ſed etiam virorum, nec tantum Ordinum non Mendicantium, ſed etiam Mendicantium, licet bona immobilia non poſſidentium, ſed ex conſuetis ſolummodo eleemoſynis victitantium; atque ita, ut bene notat Fagnanus ad *Cap.* NON AMPLIUS ꝟ *De Inſtit. num.* 13. „ hac „ in parte ampliavit Conſtitutionem Bonifacii ad Monaſteria quæcumque, etiam „ Ordinum Mendicantium. Nec obſtat „ impoſſibilitas taxationis, quoniam ex Concilio *in Monaſteriis non poſſidentibus bona ſtabilia fieri potuit taxatio ſecundum conſuetas eleemoſynas* „.

Deinde Synodus Tridentina nullitatem Profeſſionis, in caſum contraventionis, non adjiciens, ipſam Bonifacii VIII. Conſtitutionem, quæ profeſſionem Monialis ultra numerum præfixum receptæ annullabat, in hoc puncto rurſus correxit ac temperavit; atque ita Concilium Tridentinum hac in re revocavit jus commune, de quo in *Cap.* 1. ꝟ *De inſtitut.* quod generatim præcipit ut & in Monaſteriis virorum & puellarum non amplius ſuſcipiantur quam de bonis Monaſterii ſuſtentari ſine penuria poſſint, non adjectâ tamen nullitate Profeſſionis in caſum contraventionis.

§. VII.

Inter cetera, quæ pro conſervanda Regulari diſciplina decrevit Synodus Tridentina, præcipuum merito habetur Decretum, de quo §. præcedenti.

PRæcitatum Concilii Tridentini Decretum pro conſervanda Regulari diſciplina plurimum conducere quiſque facile intelliget, ſi advertat ad incommoda, quæ per illius exactam obſervantiam a Monaſteriis avertetentur. Etenim præterquam quod illius obſervantia portam occludat exactionibus pecuniarum in receptione ad Monaſteria, ut infra oſtendetur; inſuper ex illius obſervantia fieret, ut omnibus Religioſis ex communi Monaſterii ſubſtantia vitæ neceſſaria ſuppeditari poſſent, quo contingeret, ut juxta ante dicta primâ hujus Diſſertationis parte, pro magna parte occaſio *Peculiaritatis* ſubſtraheretur.

Occurreretur quoque per illius exactam cuſtodiam plurimis Regularium, præſertim Monialium, mordacibus curis & anxietatibus, quæ ex defectu neceſſariorum in mulieribus frequenter oriuntur.

Denique conducit vel maxime dictum Decretum, ut clauſura Monialium exactius obſervetur; ſæpius quippe rerum temporalium penuriam evagationibus & infractioni clauſuræ occaſionem ſuppeditare, conſtat tum ex ipſa prællegata Bonifacii VIII. Decretali, tum Pii V. Conſtitutione, quæ incipit, *Cura Paſtoralis*, quam pro exactiori clauſuræ cuſtodia edidit, & in qua Pius V. ſæpe dictum Concilii Tridentini Decretum, ut cenſura exactius ſervaretur, ſpecialiter obſervari præcipit.

Non mirum proinde quod Innocentius X. *Conſtit.* Inter cetera 23. *in Bull. Rom.* dixerit: „ Inter cetera, quæ ad Regularem „ diſciplinam inſtaurandam conſervandam- „ que ſacroſancta Tridentina Synodus ſalubriter decrevit, *illud ſemper præcipuum „ & maximi momenti habitum eſt*, quod „ injungitur, ut in ſingulis Monaſteriis & „ Domibus Regularibus is tantum numerus „ conſtituatur, & in poſterum conſervetur, „ qui vel ex reditibus propriis Monaſteriorum, vel conſuetis eleemoſynis commo- „ de ſuſtentari poſſit „. Ex quo ulterius conſequens eſt, mirum non eſſe Romanos Pontifices tantopere Decreti illius executione & obſervatione allaboraſſe, ut ex præcitata, & aliis Pontificum Conſtitutionibus conſtat.

Quinimo cum Innocentius X. anno 1646. menſe Martio inſtituiſſet Congregationem nonnullorum „ S. R. E. Cardinalium, & „ Romanæ Curiæ Prælatorum ſuper ſtatu „ ſeu reformatione Regularium: primum „ omnium (inquit Fagnanus *ad Cap.* Re- „ latum ꝟ *Ne Cler. vel Monachi*, *num.* „ 43.) in ea deliberatum eſt de præfigen- „ do in ſingulis Monaſteriis numero tot „ perſonarum, quot ex illorum reditibus „ abſque penuria ſuſtentari poſſent ad præ- „ ſcriptum Concilii Arelatenſis *cap.* 8. re- „ lati in *cap.* 1. *ſupra de Inſtitut.* Conci- „ lii Tridentini *Seſſ.* 25. *De Regular. cap.* „ 3. & Conſtitutionum Apoſtolicarum: at-

„ que ab omnibus unanimiter in eam ſententiam itum eſt, ut fiat Conſtitutio, „ quà injungatur Superioribus tam Generalibus quam Provincialibus, & localibus „ quarumcumque Religionum, ut infra terminum quatuor menſium tranſmittant „ ſtatum temporalem ſingulorum Monaſteriorum exiſtentium intra fines Italiæ, & „ Inſularum adjacentium, ad Priorem Generalem ſeu Religionis in urbe commorantem, qui una cum aliis Religioſis ad „ hoc deputandis præfigat in unoquoque „ Monaſterio eum tantum numerum, qui „ ex reditibus propriis, vel conſuetis eleemoſynis congrue poſſit ſuſtentari „.

Deinde refert Fagnanus juxta ſententiam Congregationis ab Innocentio X. editam, ac promulgatam Bullam, quæ incipit, *Inter cetera;* & adjungit „ quod infra terminum „ octo menſium in prædicta Conſtitutione „ præfixum Regulares omnes cujuſcumque „ Ordinis, Congregationis, Societatis, & „ inſtituti eâ, quâ decet, obedientiâ paruerint: nam ex omnibus Italiæ Provinciis, „ & adjacentium Inſularum, exhibitæ fuerunt ſcripturæ originales ſtatum ſingulorum Monaſteriorum continentes, ſubſcriptæ ac juramento firmatæ una cum ſummario redituum & expenſarum, ac præfixione familiæ uniuſcujuſque Monaſterii „. His relatis ulterius addit: „ Cum vero compertum eſſet multas Religiones conſtare „ ex quamplurimis Conventibus, in quibus „ ob redituum tenuitatem actu non alebantur, nec ali poterant tot Religioſi, quot „ ſufficerent ad obſervantiam Regularis diſciplinæ; idcirco in pluribus ſeſſionibus „ mature deliberatum fuit de illorum ſuppreſſione ac redituum applicatione: & „ factâ Sanctiſſimo (a) relatione, Sanctitas „ ſua probavit Congregationis ſententiam „. Hæc Fagnanus, qui & Bullam Innocentii X. ſuppreſſionis parvorum Conventuum, totamque rei hiſtoriam ipſo præſente & operam navante peractam refert.

Ex quo rurſus patet adeo neceſſariam pro Regularis Diſciplinæ conſervatione Romanos Pontifices executionem ſæpius dicti Decreti judicaſſe, ut putaverint potius plurimos Conventus ſupprimendos, quam ut generalis executio illius Decreti impediretur.

Quam utile, imo neceſſarium pro conſervatione Regularis diſciplinæ ſuperius nominatum Concilii Tridentini Decretum crediderint Synodi Provinciales, vel inde patet, quod nullum pene hujuſmodi Concilium poſt Concilium Tridentinum celebratum ſit, in quo non ſpecialiter illud Decretum innovatum, & ut executioni mandaretur, enixe mandatum fuerit.

§. VIII.

Quid Synodus in præcitato Decreto intelligat per conſuetas eleemoſynas?

QUid Synodus Tridentina intellectum voluerit per *conſuetas eleemoſynas* ex ipſo textu ſufficienter intelligi videtur: præmiſerat enim Synodus quod quædam Monaſteria, etiam Ordinum Mendicantium, bona immobilia permitterentur poſſidere, quæ ita partim ex propriis viverent reditibus, partim ex eleemoſynis; quædam vero quæ nulla immobilia poſſiderent, ſed ex ſolis eleemoſynis victitarent; ac poſtmodum ſubjicit: „ In omnibus prædictis Monaſteriis & domibus bona immobilia poſſidentibus vel non poſſidentibus, is tantum „ numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui ex reditibus propriis Monaſteriorum, vel ex *conſuetis eleemoſynis* „ commode poſſit ſuſtentari „.

Voluit proinde Synodus, ut in præfigendo Religioſorum numero in Monaſteriis Ordinum *Mendicantium* haberetur ratio *conſuetarum eleemoſynarum*, ex quibus Fratres illorum Ordinum vivere ſolent, ſicuti Religioſi aliorum Ordinum ex propriis Monaſterii reditibus: unde quia Canones, de quibus §. 4. & Decretalis Bonifacii VIII. de Religioſis Ordinum Mendicantium non agunt, etiam nulla *conſuetarum eleemoſynarum* in illis mentio occurrit. Ex quo patet quod Synodus *conſuetas eleemoſynas* intellexerit *eleemoſynas*, quas Fratres *Ordinum Mendicantium* a Fidelibus petere & accipere ſolent.

Quapropter Pius V. in Conſtitutione, quæ incipit: CURA PASTORALIS, 8. *in Bul. Rom.*

(a) Hoc nomine in Italia donatur ſummus Pontifex.

Digitized by Google

Rom. quam pro conſervanda Monialium clauſura promulgavit, dicit *conſuetas eleemoſynas*, ex quibus Moniales vivere debent, & quarum quantitate inſpectâ numerum recipiendarum ſtatuendum decernit, per Converſas aliquas, quæ extra Monaſterium degunt, colligendas eſſe; vel ſi eo modo neceſſitatibus Monialium ſufficienter ſuccurri non poſſit, mandat ut ipſi Ordinarii aut Superiores earum provideant de aliis perſonis piis & Deo devotis, quæ *fidelium eleemoſynas colligant*. Ex quo luce clarius eſt, quod per *conſuetas eleemoſynas*, juxta quas numerus Monialium eſt præfigendus, Pius V. intellexerit *eleemoſynas*, quas oſtiatim Sorores Ordinum Mendicantium petere ſolebant.

Recte proinde notavit Joannes Wiggers *loco citato:* „ quod nullam habeat probabi„ litatis ſpeciem commentarius ille, quem „ aliqui faciunt ſuper verbis Concilii, quod „ dum dicitur vel ex *conſuetis eleemoſynis*, „ ibi ſub *conſuetis eleemoſynis* comprehen„ dantur dotes, quas vocant, inferendas a „ Novitiis „.

„ Quomodo enim illæ ſunt *eleemoſynæ*, „ ut recte advertit dictus Auctor, quæ ad „ tam certam ſummam ſolemni ſtipulatio„ ne ſeu pactione determinantur, & quo„ modo illæ poſſunt dici *conſuetæ eleemoſy„ næ*, cum per accidens & quaſi extra or„ dinem accedant „.

Deinde ſi dotes inferendæ a Novitiis nomine *conſuetarum eleemoſynarum* venirent, cum illæ communes eſſe poſſint etiam Monialibus Ordinum *non Mendicantium*, debuiſſet Bonifacius VIII. in præallegata ſua Conſtitutione, quemadmodum Synodus Tridentina, *conſuetas eleemoſynas* expreſſiſſe.

Sola igitur ratio quare Synodus Tridentina *conſuetas eleemoſynas* in Decreto ſuo expreſſerit, eſt, quod non tantum in Monaſteriis *Ordinum non Mendicantium*, ſicuti Bonifacius VIII. ſed etiam Ordinum *Mendicantium*, numerum præfixum voluerit; ac per conſequens evidens eſt, quod eas *eleemoſynas* intellectas voluerit, quæ Religioſis horum Ordinum particulares ſunt.

Neque in contrarium facit Conſtitutio Clementis VIII. quæ incipit, *Nullus omnino*, in qua juxta mentem Concilii Tridentini mandat Pontifex, ut in unoquoque Conventu is numerus conſtituatur, qui ex reditibus illis propriis, vel ex communibus, conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, *aliiſque quibuſcumque obventionibus in commune, ut præfertur conferendis*, commode poſſit ſuſtentari. Nihil, inquam, in hac Conſtitutione vel in ſpeciem occurrit, quod arguat ſub *conſuetis eleemoſynis* ad mentem Concilii Tridentini *dotes* eſſe comprehenſas: evidens enim eſt quod illis verbis, *aliiſque quibuſcumque obventionibus*, intelligat Pontifex illas ſpecies obventionum, quas §. 2. ſuæ Conſtitutionis expreſſerat, ad quas ſe refert per verba, *ut præfertur, in communi conferendis;* inter illas vero obventionum ſpecies ibidem expreſſas, nec apparenter de illa obventione, quæ fit per *dotis receptionem*, mentio occurrit: qui igitur ex præfata Conſtitutione elicit, quod Concilium Tridentinum ſub *conſuetis eleemoſynis* dotes comprehenderit, ad præcedentia attendiſſe non videtur.

§. IX.

Probatur, quod cum præcitato Decreto Concilii Tridentini non conſiſtat exactio pecuniæ a volentibus ingredi Religionem, quando proventus Monaſterii non ſufficiunt, ut plures alere poſſint.

QUod Synodus Tridentina per ſæpe dictum Decretum omnem pecuniæ exactionem, etiam titulo *inſufficientiæ* excluſerit, probari poteſt tum ex iis, quæ §. 4. adducta ſunt, ut oſtenderetur quod Canones ibidem allegati omnem ſimilem exactionem excluſerint, tum vel etiam hoc unico dilemmate evinci poteſt: Vel enim Monaſterium ſupponitur *ſufficiens*, ut vel ex propriis reditibus, vel ex conſuetis eleemoſynis (has intelligendo prout ex mente Concilii intelligendas eſſe §. præcedenti oſtendi) ſupplicantem alere valeat; vel eſt *inſufficiens*: ſi prius, evidens eſt quod nihil a ſupplicante titulo *inſufficientiæ* prætendi queat: ſi poſterius, jam admiſſioni ſupplicantis obſtat prædictum Concilii Decretum, quo præcipitur: „ Ut in Monaſteriis viro„ rum ac mulierum is tantum numerus con„ ſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui „ vel ex reditibus propriis Monaſteriorum, „ vel

„ vel ex conſuetis eleemoſynis commode „ poſſit ſuſtentari „.

Hiſce rationibus ſi addamus ea, quæ in conformitatem dicti Decreti Concilii Tridentini in Synodis particularibus pro executione illius Concilii celebratis ſancita ſunt, facilius credes, quod cum prænominato Decreto non conſiſtat exactio pecuniæ a volentibus ingredi Religionem, etiam dum Monaſterium eſt *inſufficiens*, ut plures alere poſſit.

Biennio poſt abſolutam Tridentinam Synodum pro ejuſdem executione indicta Synodus Provincialis Cameracenſis decrevit *Tit. De Monaſt. cap.* 12. „ Quandoquidem raro admodum terminentur ſine bono, quæ „ malo inchoantur principio; abeſſe omnino vult ſancta Synodus a Religionis ingreſſu labem, etiamque ſpeciem deteſtabilis Simoniæ. Quocirca præcipit ſerio „ *ſacros Canones inſecuta*, ne Monachi vel „ Moniales aliquem vel aliquam ad Profeſſionem recipiant mediante alicujus pecuniæ, aut muneris pacto: *ne ea quidem* „ *ex cauſa, quod plures alere non poſſint* „ *ſine aliquo ſubſidio*; cum Tridentina Synodus *cap.* 3. *de Regularibus* aperte vetit, ne plures recipiantur in Monaſterium, „ quam ex propriis Monaſteriorum redditibus, vel ex conſuetis eleemoſynis commode ali poſſint „.

Præcipit hæc Synodus, ne Monachi vel Moniales aliquem vel aliquam ad Profeſſionem recipiant mediante alicujus pecuniæ vel muneris pacto: ne eâ quidem ex cauſa quod plures alere non poſſint ſine aliquo ſubſidio, ideſt, titulo *veræ inſufficientiæ*, cum Tridentina Synodus, &c. Ex quo facile videre eſt, quod hujus Synodi Patres non dubitaverint quin per prædictum Concilii Tridentini Decretum excluſa eſſet omnis pecuniæ exactio, etiam dum Monaſterium plures ad Religionem ſine aliquo temporali ſubſidio recipere non poſſet.

Quandoquidem huic Provinciali Concilio interfuerint Franciſcus Richardotus S. T. D. Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Epiſcopus Atrebatenſis, Antonius Havetius S. T. D. Ordinis S. Dominici Epiſcopus Namurcenſis, Michaël Baius, & Joannes Heſſelius Doctores Theologi Lovanienſes, qui Concilio Tridentino adſtiterant eo tempore, quo ſæpe nominatum Decretum fuit conceptum & promulgatum; facile quiſque intelligit quantum auctoritatis pro aſſerendo genuino Concilii Tridentini intellectu hoc Concilium Provinciale habere debeat. Inſuper Gandenſium Antiſtitem Cornelium Janſenium, qui una cum prænominatis Theologis a Philippo II. Hiſpaniarum Rege ad Synodum Tridentinam (ut ex hiſtoria ejuſdem Concilii conſtat) ablegatus, Patribus dictæ Synodi in formandis Decretis tamquam Theologus adſtitit, tametſi huic Provinciali Concilio interfuiſſe non conſtet; Diœceſanæ tamen Synodo anno 1567. celebratæ, in qua omnia dicti Concilii Provincialis Decreta confirmata fuerunt, illum interfuiſſe, ſi opus ſit, probare poſſum.

Synodo huic Provinciali conſonat ejuſdem Provinciæ Synodus Diœceſana Audomarenſis; quæ poſtquam præcepiſſet omnibus Monaſteriorum Superioribus, ut omnia, quæ in Conciliis Tridentino & Cameracenſi de Monaſteriorum reformatione, & ad Regularem obſervantiam reductione ſancita ſunt, executioni mandent, ſubjungit: „ Porro quo „ commodius & rectius id fiat, ut ea, quæ „ in mox nominatis Conciliis decreta ſint, „ in executionem veniant, ſtatuimus quædam eorum hic clarius repetenda, quædam „ etiam addenda. Abſit itaque *in primis* ut „ Religionis ingreſſus irreligioſo Simoniæ „ crimine maculetur. Nihil ergo *quovis* „ *prætextu*, etiam *paupertatis*, a cupientibus Religionem ingredi exigatur „. Anno 1583. *tit.* 17. *cap.* 2.

Mentem Concilii Tridentini non minus aperte aperuerunt Patres Concilii Rhemenſis in Decreto, quod *tit. De ſimoniac.* §. 10. contra Simoniacas in receptione ad Religionem exactiones promulgarunt: „ Qui „ pro Religionis ſeu Monaſterii ingreſſu aliquid extorſerit, Simoniacus eſſe cenſeatur. Nam licet opes Monaſterii ſint adeo „ tenues, ut vix ingredientem alere queant, „ eumque oporteat aliquando pro alimentis „ & veſtibus aliquid Monaſterio conferre „ tutâ conſcientiâ, modo id fiat ante votorum emiſſionem; *tamen ut deinceps omnis nequitiæ amputetur occaſio*, Synodi „ Tridentinæ Decretis admoniti „ ſtatuimus, ne deinceps in quibuſcumque „ Monaſteriis major numerus Monachorum vel

Digitized by Google

„ vel Monialium admittatur, quam qui ex „ propriis reditibus Monaſterii vel eleemo- „ ſynis aſſuetis educari queat „.

Supponit prænominata Synodus opes Monaſterii adeo tenues, ut vix ingredientem alere queant, eumque oporteat ob Monaſterii penuriam aliquando pro alimentis & veſtibus aliquid Monaſterio conferre tutâ conſcientiâ, modo id fiat ante votorum emiſſionem; tamen ut deinceps, inquiunt illius Synodi Patres, omnis nequitiæ amputetur occaſio, *Synodi Tridentinæ Decretis admoniti* ſtatuimus, ne deinceps, &c. ex quibus manifeſtum eſt hujus Synodi Prælatos nec dubitaſſe, quin mens Concilii Tridentini fuerit omnem prorſus exactionem pecuniæ, etiam illam, quæ fit *veræ paupertatis* titulo, excludere.

Quantæ vero auctoritatis pro aſſequendo genuino Concilii Tridentini ſenſu eſſe debeat dictum Concilii Rhemenſis Decretum, vel ex ſolo diplomate Apoſtolico ſuper confirmatione Concilii, quod hic ſubjicimus, quiſque intelliget.

Gregorius P. XIII. *Dilecto Filio noſtro Ludovico S. R. E. Presbytero Cardinali Guiſiæ nuncupato.* „ Dilecte Fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam benedictio- „ nem. Mandavimus Decreta Synodi Pro- „ vincialis Archiepiſcopatus tui, quæ ad nos „ miſiſti, per venerabiles Fratres noſtros „ ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſu- „ per dubiis in materia Concilii Tridenti- „ ni occurrentibus deputatos, diligenter co- „ gnoſci, atque, *ubi opus eſſet, emendari.* „ Remittimus *nunc tibi eum librum emen-* „ *datum.* Facies, ut quæ pie prudenterque „ decreta atque emendata ſunt, quam dili- „ gentiſſime ſerventur; hæc enim reliqua „ pars eſt curæ tuæ, ſine qua omnis hacte- „ nus labor fruſtra ſuſceptus eſt: ſperamus „ id te pari ſtudio & diligentiâ curaturum „ eſſe. Datum Romæ apud ſanctum Mar- „ cum, ſub annulo Piſcatoris, die 30. Ju- „ lii 1584. Pontificatus noſtri anno deci- „ mo-tertio „.

Ex diplomate Pontificio habemus, quod dicta Synodus mentem Concilii Tridentini eo quo dictum eſt modo interpretando, ex ſententia Cardinalium ſuper dubiis in materia Concilii Tridentini deputatorum, ac ipſius Pontificis, a vero ſenſu generalis illius Concilii non aberraverit.

Similiter Synodus Aquileienſis anno 1596. habita, & auctoritate Pontificiâ approbata, non obſcure prædictum Concilii Tridentini ſenſum *tit.* 19. adſtruit, dum ſtatuit: „ Ut „ Epiſcopi in ſibi ſubjectis ordinariâ, in a- „ liis Apoſtolicâ auctoritate, ſibi Pontificiâ „ Conſtitutione attributâ, adhibitis Supe- „ rioribus Regularibus, præſtituant nume- „ rum Monialium, quæ in Monaſterio ali „ poſſint. Si plures ſint, quam ali commo- „ de poſſint, decedentibus aliquibus non ſuf- „ ficiatur alia, niſi redigatur numerus eo, „ ut adæquatis facultatibus poſſit ſuſtentari: „ quod diſtricte præcipimus obſervandum; „ ne premat egeſtas, & rei neceſſariæ ino- „ piâ pereant omnia. Interim vero curetur, „ ut ipſis Monialibus, vel ipſarum indu- „ ſtriâ publicis & privatis eleemoſynis ſub- „ veniatur, diſpoſitis etiam per Eccleſias „ capſulis, in quas charitatis ſubſidia con- „ ferantur „.

Si illius Synodi Patres crediſſent, quod ultra præfixum numerum aliquæ cum dote competente recipi potuiſſent, ut quid adeo diſtricte prohibuiſſent receptionem ſupernumerariæ, *ne premat egeſtas, & rei neceſſariæ inopiâ pereant omnia;* cum omnibus incommodis, quæ ex receptione ſupernumerariæ timebantur, facile per dotis conventionem occurri potuiſſet?

Inſuper ex finalibus dicti Decreti verbis aperte colligimus, quas eleemoſynas, per quas Monialium penuriæ ſuccurratur, hæc Synodus intellexerit.

Præfata hæc Conciliorum Decreta ſi quis ſine præoccupatione expenderit, plus quam ſufficientia arbitror, ut omnem de Concilii Tridentini mente ambiguitatem tollant.

§. X.

Proponitur ſententia Joannis Heſſelii de Simoniæ circa ingreſſum Religionis.

Joannes Heſſelius, quem ſententia ipſius Concilii latere non poterat, utpote recenter ex eodem Concilio Tridentino reducem, in ſuo ſuper Decalogum Commentario *cap.* 211. *De Vitio Simoniæ*, ita diſſerit: „ Eſt Simonia venditio vel emptio rei „ ſpiritualis, vel alicujus temporalis, quod „ ſpi-

„ ſpirituali annexum eſt, & mediante re „ temporali transfertur in alterum. Quiſ„ quis enim horum alterum vendiderit, „ neutrum invenditum dereliquit. Ut ex. „ gr. Præbenda in Monaſterio, vel ipſum „ Beneficium nemini datur, niſi recipiatur „ in Fratrem Monaſterii, & niſi confera„ tur ei jus faciendi officium Beneficii. „ Qui ergo vult vendere victum Religioſo „ futuro & Beneficium, vendit ſpirituale „ jus officiandi in Beneficio, aut Monaſte„ rio. Multis modis ſancti Patres conati „ ſunt hoc grande peccatum Simoniæ extir„ pare, imitantes ſanctum Petrum, qui „ Simonem Magum rejecit offerentem pe„ cuniam, cum hac maledictione: *Pecunia* „ *tua tecum ſit in perditionem*. Sed propter „ inexplicabilem avaritiam contempſerunt „ homines ſanctorum Patrum conatus. Et „ quia fragilis ſexus femineus eſt valde ti„ midus, ſemper ſibi timet defutura neceſ„ ſaria; ideo (ſicut teſtatur Synodus La„ teranenſis) pleraſque Moniales uſque adeo „ labes Simoniæ infecit, ut *paupertatis* præ„ textu nullas velint recipere Sorores, niſi „ dato aliquo. *Proinde* noviſſime in Tri„ dentina Synodo conſtitutum eſt, ut is tan„ tum numerus in ſingulis Monaſteriis con„ ſtituatur, qui ex conſuetis reditibus & elee„ moſynis poteſt commode ſuſtentari „.

Ex his manifeſtum eſt, quod judicio Heſſelii, qui tempore formati Decreti Tridentino Concilio interfuit, mens Concilii Tridentini fuerit, omnem plane prætextum exigendi pecunias a recipiendis ad Religionem excludere.

§. XI.

Judicium Doctorum Lovanienſium ſuper quæſtione: Num liceat paciſci de certa pecuniæ ſumma ſuſtentationi admittendi neceſſaria, quando Monaſterii proventus non ſufficiunt, ut admittendum ſuſtentent.

CASUS.

„ MOnaſterium FF. Ordinis Canoni„ corum Regularium S. Auguſti„ ni, a Salvvallone Caſtellano Inſulenſi „ ab annis pluſquam ſexcentis in Belgio „ fundatum & dotatum, ad eas hoc tem„ pore eſt redactum anguſtias ob diuturna „ bellorum incommoda, & debita inde con„ tracta, ut neque Religioſi hactenus Pro„ feſſi ob paucitatem, ad Chori, aliaque „ Monaſterii onera ſuſtinenda, neque ejuſ„ dem Monaſterii proventus ob tenuitatem „ ad plures Religioſos debite alendos ſuf„ ficiant „.

„ Quæritur, an Reverendus Abbas poſ„ ſit, tutâ conſcientiâ, admittere adole„ ſcentes aliquos primo ad novitiatum, ac „ deinde ad profeſſionem cum pacto de „ perſolvenda certa pecuniæ ſumma admit„ tendorum ſuſtentationi neceſſaria „?

RESOLUTIO.

„ ÆQuiſſimum eſſe ut Monaſteria an„ tiqua per Fundatores ſuos ſic „ primitus dotata, pro alendo competenti „ numero Religioſorum ad Chori, aliaque „ Monaſterii munia ſufficerent, omni me„ liori modo & viâ licitis juventur, qui„ bus numerus pro Monaſterii officiis re„ quiſitis ſuſtineri poſſit, rei evidentia lo„ quitur „.

„ Hinc cum Monaſterium, de quo ca„ ſus proponitur, ab initio ſui debite do„ tatum fuerit, ſed per temporum miſerias „ eo jam redactum aſſeratur, *ut neque Re-* „ *ligioſi hactenus profeſſi ob paucitatem, ad* „ *Chori aliaque Monaſterii onera ſuſtinenda,* „ *neque ejuſdem Monaſterii proventus ob te-* „ *nuitatem ad plures Religioſos debite alen-* „ *dos ſufficiant*; Rationi conſonum eſt, „ ut Superiores ejuſdem de modo proſpiciant, „ quo huic ſuæ neceſſitati provideant „.

„ Et quidem ubi alius modus conveniens „ ſuppeteret ad neceſſitati Monaſterii ſuc„ currendum, aliter quam per exactionem „ ſummæ pecuniariæ ab admittendis pro „ ſuſtentatione, is certe uſurpandus foret, & „ a pecuniæ ſumma exigenda abſtinendum „.

„ Eo magis quod plures Eccleſiæ Cano„ nes, Conciliorum Decreta, ſi ſepoſitis „ gloſſematibus prout jacent ponderentur, „ revera videantur voluiſſe generaliter inhi„ bere omnem pactionem pecuniarum circa „ Religionis ingreſſum, & ad illam admit„ tendos „.

„ Et inter alios hunc ſenſum omnino „ ingerit Capit. *Quoniam Simoniaca labes* „ *lib.* 5. *Decret. tit.* 3. Nam, ut bene ob„ ſer-

Digitized by Google

ſervat Joannes Wiggers *Tract.* 7. de Juſtitia *cap.* 4. *dub.* 10. *num.* 54. de mente illius Capituli diſcurrens; *videtur ſimpliciter generalis prohibitio ex prohibentis intentione, ut ſic tollatur occaſio illius falſi prætextus* (paupertatis) *&* *inextirpabilis Simoniæ, quæ in iſtis exactionibus ordinarie committitur; quia vel fingitur paupertas, quæ vera non eſt, vel plus exigitur quam ad ſupplicantis perſonæ ſuſtentationem requiritur, atque ita voluit Pontifex ponere ſecurim ad radicem, & prohibendo abſolute omnem exactionem, præſcindere omnem occaſionem*. Legantur quæ ibidem ſubjungit *num.* 56. *&* 57. quibus abuſus aliquos perſequitur, ex ejuſmodi exactionibus pullulantes „.

„ Eodem collimat Concilium Tridentinum *Seſſ.* 25. *cap.* 3. *De Regul.* dum ibi ſtatuit, ut is tantum numerus Religioſorum tam virorum, quam mulierum, in quolibet Monaſterio conſtituatur, qui commode ex reditibus Monaſterii & conſuetis eleemoſynis ali poſſit „.

„ Etſi enim non deſint Auctores, qui Canonum & Conciliorum ſuper hac re Decreta eo trahere conantur, ut de ſolis Monaſteriis opulentis loquantur, non etiam de inopibus; horum tamen expoſitiones contortas eſſe, dubio citato probat idem Wiggers „.

„ Et porro vehementius perſuadent plurium Conciliorum Provincialium Decreta tum anteriora, tum poſteriora Tridentino; ut inter cetera Concilii Trevirenſis de anno 1549. *tit.* De Religioſis, Monachis, & Monialibus, ita inquientis: *Gratis ſinguli ad profeſſionem recipiantur, nullo accepto pretio, nec ullâ factâ conventione, & ne ſub prætextu paupertatis pallientur, diſtricte inhibemus* „.

„ Rhemenſis quoque de anno 1583. *cap.* De Simoniacis & fiduciariis *num.* 10. ſic ordinantis: *Qui pro Religionis ſeu Monaſterii ingreſſu aliquid extorſerit, Simoniacus eſſe cenſeatur; nam licet opes Monaſterii ſint adeo tenues, ut vix ingredientem alere queant, eumque oporteat aliquando pro alimentis & veſtibus aliquid Monaſterio conferre tutâ conſcientiâ, modo id non fiat ante votorum emiſſionem; tamen ut deinceps omnis nequitiæ amputetur occaſio, Synodi Tridentinæ Decretis adhærentes ſtatuimus, ne deinceps in quibuſcumque Monaſteriis major Monachorum vel Monialium numerus admittatur, quam qui ex propriis reditibus Monaſterii vel eleemoſynis aſſuetis educari queat* „.

„ Aquilejenſis etiam de anno 1596. *cap.* De Monialibus ita ſtatuentis: *Epiſcopi cum Superioribus Regularibus præſtituant numerum Monialium, quæ in Monaſterio ali poſſunt. Si plures ſunt, quam ali commode poſſint, decedentibus aliis non ſufficiatur alia, niſi redigatur numerus eo ut adæquatis facultatibus poſſit ſuſtentari; quod diſtricte præcipimus obſervandum, ne premat egeſtas, & rei neceſſariæ inopiâ pereant omnia.* Horum incommodorum exiguum ſuberat periculum, ſi licebat cum ingredientibus paciſci de dote inſerenda „.

„ Denique ut pateat quæ olim fuerit ſententia Antiſtitum Belgii noſtri, prædictis accedat Concilium Cameracenſe de anno 1565. quod *tit.* De Monaſteriis virorum & mulierum *cap.* 12. ſic decrevit: *Quandoquidem raro admodum terminantur bono fine, quæ malo inchoantur principio, abeſſe omnino vult ſancta Synodus a Religionis ingreſſu labem, etiamque ſpeciem deteſtabilis Simoniæ: quocirca præcipit ſerio* SACROS CANONES *inſecuta, ne Monachi vel Moniales aliquem ad profeſſionem recipiant, mediante alicujus pecuniæ aut muneris pacto, nec eâ quidem ex cauſa quod plures al re non poſſint ſine aliquo ſubſidio; cum Tridentina Synodus* cap. 3. De Regularibus *aperte velit, ne plures recipiantur in Monaſterium, quam ex proprii Monaſterii reditibus, vel ex conſuetis eleemoſynis commode ali poſſint* „.

„ Alia item Synodus Cameracenſis prævie anno 1550. *tit.* 5. Decretum ſequens ediderat: *Ut omnis ceſſet Simoniaca labes aut ſuſpicio, gratis ſinguli ad profeſſionem recipiantur, nullo accepto pretio, nec aliquâ factâ conventione* „.

„ Quibus aliiſque rite perpenſis tutum non judicamus, quod R. D. Abbas Monaſterii F. propriâ ſeu privatâ ſuâ auctoritate pactum ineat cum admittendis

„ poſthac ad ſuum Monaſterium de perſolvenda certa pecuniæ ſumma, aut alio æquivalenti, quantumvis credat eamdem eorum ſuſtentationi neceſſariam „.

„ Nec D. Abbatem ſecurum reddere valet conſuetudo, quæ a quibuſdam in contrarium obtenditur, quia non eſt univerſalis; & ſic ubi ſit, non eſt attendenda, ubi adeo enixa eſt adverſus præfatas exactiones Pontificum voluntas, & tam ſeria, ſollicita, & expreſſa, toties que repetita Canonum prohibitio, prout eſt in præſenti materia „.

„ Nec tamen Monaſterium, de quo agitur, omni remedio deſtituatur, ſed quantum fieri poteſt de convenienti modo ſuccurſus ei provideatur, addimus; dum Monaſterium ad tantam inopiam redactum eſt, ut media requiſito numero alendo non ſint, poſſet legitimâ auctoritate interveniente poſtulari ab ingredientibus quantum neceſſarium eſt pro ſupplemento alimentationis eorumdem, quamdiu in Religione vixerint „.

„ Quare ut ſacris Canonibus, ac ſummorum Pontificum menti ſatisfiat, ut quoque caveatur manutenendæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ, & tollendis, ac præſocandis variis abuſibus falſorum prætextuum Simoniæ palliandæ deſervientium; interponenda foret auctoritas illorum Superiorum, ad quos pertinet ſtatuere numerum, de quo in Concilio Tridentino, & quorum eſt attendere ut Monaſterii bona non impendantur ad uſus non neceſſarios „.

„ Inſuper arctari nequeunt admittendi ad pendendum Monaſterio reditum perpetuum, cum ita Monaſterium non nudæ ſuæ indemnitati conſuleret, nec mere admittendi alimentationi provideret; aſt lucrum potius captaret, quod nec probandum, nec a juſtis ſecularium obmurmurationibus liberum „.

„ Sed petenda duntaxat penſio temporalis, & vitalitia, quæ duratura non ſit, niſi pro tempore quo Monaſterium gravaretur ſuſtentandâ iſtâ perſonâ. Nec amplior peti poteſt, quam quæ, omnibus penſatis, neceſſaria reputatur pro admittendi alimentatione. Ita reſolutum Lovanii, ſalvo meliore, die 27. Octobris 1671. Et ſignarunt Eximii Domini „

GERARDUS VAN WERM.
ANDREAS LAURENT.
FRANCISCUS VAN VIANEN.
JOANNES RECHT.
HENRICUS SCAILLE.

§. XII.

Ex praxi ſtipulandi dotem a recipiendis ad Statum Religioſum plurima nata ſunt oriri incommoda.

PEr exactiones rerum temporalium a recipiendis ad Religionem *decori Eccleſiaſtica & immaculatæ Religionis detrahitur, & in multorum mentibus fidelium ſcandalum generatur*, ait Urbanus V. in præallegata Extravag. *Sane ne in vinea.* Haud enim facile conventiones ſeu contractus ſuper dotibus cum recipiendis aut eorum parentibus ineuntur, quin Religioſi apud ſeculares avaritiæ, aut ſaltem nimii erga res temporales affectus notam incurrant; ex quo contingat, ut minus illis afficiantur, imo ſanctam Religionem deſpicere incipiant. Deinde ſeculares videntes Religioſos, qui ſpecialiter paupertatem ac rerum terrenarum contemptum profitentur, tantopere res illas temporales appetere, ut propter eas conquirendas in ipſa ad Religionem receptione non ſine aliqua ſaltem Simoniæ nota contractus atque conventiones, imo mercimoniam quamdam exerceant; indubie ſæpius ſcandalizantur, ſeu eorum exemplo in avaritiam, aut ſaltem in nimium erga res temporales affectum incidunt.

Cum vero Monaſterii paupertas ſæpius ſecularibus non innoteſcat, vel vere ſubeſſe non credatur; etiam ſolo titulo vitandi ſcandali ab hujuſmodi exactionibus & contractibus eſſet abſtinendum, tametſi aliunde prohibitæ non eſſent, ut jam pridem recte obſervavit Dionyſius Carthuſianus, qui inter alia argumenta, quibus probare contendit abſtinendum eſſe ab omni pactione rei temporalis in admiſſione ad Religionem, etiam dum Monaſterium eſt *inſufficiens*, quinto loco argumentum a neceſſitate vitandi ſcandali petitum proponit *Lib.* 1. *de Sim.*

Sim. art. 6. „ Quia (ut ait ſanctiſſimus „ Doctor Hieronymus) quidquid vitari „ poteſt ſalvâ triplici veritate (videlicet „ veritate doctrinæ, vitæ, juſtitiæ) eſt vitandum, ne ſcandalizentur puſilli ſeu imperfecti. Cum ergo jam experientia longe lateque doceat, imo & evidentiſſime „ manifeſtet, quod exactio iſta non ſolum „ mediocriter, ſed etiam enormiter ſcandalizet puſillos & quaſi innumerabiles ſeculares, qui iſtâ occaſione Religionem „ ſanctam contemnunt, Religioſiſque detrahunt, & cupiditates, aliaſque culpas „ ſuas mortales excuſant, aut parvipendunt, „ atque in varia inconvenientia dilabuntur: „ hinc ſequitur quod exactio iſta omnifarie „ ſit vitanda, etiam quamvis poſſit modo „ aliquo excuſari, & in ſe licita perhiberi. „ Nempe ſi Clauſtrales ſeu Religioſi vere „ ſunt pauperes, & indiſpoſiti ad recipiendum plures perſonas, poſſunt abſque læſione triplicis veritatis prætactæ, perſonas „ recipi poſtulantes refutare, & omne pactum de dando aliquid prorſus cavere: „ imo valde exemplariter, meritorie ac „ honeſtiſſime poſſunt hoc facere: neque „ per hoc præcluditur aliis via ſalutis, ſed „ potius providetur, ne ipſi periculoſe recipiantur „.

Nec tantum homines ſeculares ex contractibus illis, qui titulo *paupertatis* ineuntur, ſcandalum accipiunt, ſed etiam non raro & alii Religioſi, quia dum Monaſteria vere *inſufficientia* dotes exigunt, contingit quod Monaſteria etiam ſatis dotata, ut etiam notat Joannes Wiggers, idem imitentur, etiamſi poſſint quoque numerum longe majorem quam habeant commode alere. *Tract.* 7. *De Jure & Juſt. cap.* 4. *dub.* 10. *num.* 57.

Secundo, teſte eodem Urbano V. per prædictas exactiones contingit, *ut quamplures tam execratione hujuſmodi criminis, quam expenſarum onere a ſacra Religionis propoſito retrahantur*.

Ad quæ Pontificis verba rurſus reflectens Dionyſius Carthuſianus: „ Nec dubium „ (inquit *lib.* 2. *De Simon. art.* 2.) quin „ exactio, pactio, ſeu temporalium exhibitio ita gravet & a Religione impediat „ pauperes, dum fit pro *ſuſtentaculo* vitæ „ ipſorum, ſicut ſi fiat pro exhibitione ſpiritualium. Et proh dolor! (exclamat „ idem Doctor) quam multæ bonæ *paupercula* quotidie clamant, conqueruntur „ & dicunt ſe eſſe paratas ad Religionis „ & vitæ recluſæ ingreſſum, ſed non poſſe „ acquirere locum, eo quod jam undique „ temporalia exigantur. Similiter quædam „ puellæ, & feminæ divites, Deum timentes, Religionemque ingredi cupientes, „ paratæ quoque ad comportandum pro ſe „ ſufficientiam temporalem, ex conſideratione uſitatæ exactionis & pactionis Religioſarum quarumdam, retrahuntur ab „ ingreſſu ad eas „.

Ex hac pauperum, aliarumque, quæ pactiones illas de Simonia ut minus ſuſpectas execrantur, excluſione, ulterius natum eſt evenire quod magis idoneæ, & quæ vere habent Religionis ſpiritum, vel ob paupertatem ad Monaſterium non admittantur, vel Simoniacæ pravitatis horrore a talibus Monaſteriis retrahantur; quo tandem fit ut minus idoneæ verum ſpiritum Religionis non habentes, nec divinitus ad ſtatum illum vocatæ, admittantur cum totalis everſionis Regularis diſciplinæ periculo. Quia experientia docet (inquiunt Patres Synodi Burdigalenſis anno 1583. *tit.* 25.) diſciplinam Religioſam eorum vitio ex parte collapſam eſſe, qui in Religioſas familias intruſi, aut aliâ quâvis ratione humanâ inducti, potius quam a Spiritu ſancto vocati fuerunt.

Qui hæc incommoda, quæ pene infallibiliter praxim illam ſtipulandi in dotem in admiſſione ad Religionem conſequuntur, attentius expenderit, non difficulter, ut credo, videbit quam merito Synodus Tridentina decreverit, ut in Monaſteriis is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſervetur, qui vel ex reditibus propriis Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commode poſſit ſuſtentari; ut perniciosam illam praxim, quæ titulo *paupertatis* invaleſcere ac foveri ſolet, radicitus evelleret.

Neque movit Synodum, quod nonnumquam per hoc contingere poſſet, ut pauciores ad Monaſteria recipi poſſent: nec enim ignorabat quod incommoda, quæ ex diminutione numeri ad Monaſterium recipiendorum nata ſunt oriri, æquiparari nequeant in-

M 2

Digitized by Google

incommodis ex prædicta praxi orituris. Quinimo ſciebat veriſſimum eſſe, quod „ ſancta & Religioſa paucorum Congrega- „ tio (ut loquitur mox citata Synodus „ Burdigalenſis) quantumvis magnâ in- „ eptorum hominum multitudine, Deo & „ hominibus acceptior eſt, & Eccleſiæ „ utilior „.

Denique qui praxim hanc tot malorum matrem zelo, ut apparet, multiplicandi Ordines Religioſos, propugnant, attendant quid de Ordinum Religioſorum multiplicatione dicat Cardinalis Bellarminus: „ S. Be- „ nedicti, & S. Dominici, & S. Franciſci, „ & omnium aliorum Sanctorum, qui Re- „ ligioſos Ordines inſtituerunt, Filii & ne- „ potes per multos annos ita ſancte, pie, „ perfecteque vixerunt, ut vel omnes, vel „ eorum pars maxima inſigni ſanctitate „ floruerint. Poſtea tamen multiplicari cœ- „ perunt Regulares ſine numero, & multi „ non a Deo vocati ad ſtatum perfectio- „ nis, ſed aliis rationibus adducti, Mona- „ ſteria repleverunt; & impletum eſt illud „ Iſaiæ: *Multiplicaſti gentem*, *non ma-* „ *gnificaſti lætitiam*. Inde nata ſunt ſcan- „ dala gravia & multiplicia, omnibus no- „ ta, quæ materiam uberem præbent co- „ lumbæ gemendi & plangendi relaxatio- „ nem, ne dicam corruptionem. Ordinum „ Religioſorum „. *Lib.* 2. *De gemitu Columbæ*, *cap.* 6.

§. XIII.

Ex dictis ſequitur, quod Superintendentes perſonis Religionem ingreſſuris aut profeſſuris merito ſollicite inquirant, num in Monaſterio, quod hujuſmodi perſonæ ingredi meditantur, ſæpe dictæ exactiones non frequententur.

„ Libertati profeſſionis Virginum Deo „ dicandarum proſpiciens ſancta Sy- „ nodus Tridentina, ſtatuit atque decernit, „ ut ſi puella, quæ habitum Regularem „ ſuſcipere voluerit, major duodecim annis „ ſit, non ante eum ſuſcipiat, nec poſtea „ ipſa vel alia profeſſionem emittat, quam „ exploraverit Epiſcopus, vel eo abſente „ vel impedito ejus Vicarius, aut aliquis „ eorum ſumptibus ab eis deputatus, Vir- „ ginis voluntatem diligenter, an coacta, „ an ſeducta ſit, an ſciat quid agat. Et ſi „ voluntas ejus pia ac libera cognita fue- „ rit, habueritque conditiones requiſitas „ juxta Monaſterii illius & Ordinis Regu- „ lam, necnon *Monaſterium fuerit idoneum*, „ libere ei profiteri liceat „. *Seſſ.* 25. *cap.* 17. *De Regular.*

Ex finalibus hujus Decreti verbis intelligimus, quod Epiſcopus ejuſque Deputatus explorare debeant, non tantum num libera ſit puellæ profeſſuræ voluntas; ſed inſuper an habuerit conditiones requiſitas juxta Monaſterii illius & Ordinis Regulam, necnon Monaſterium fuerit idoneum. Quin hæc omnia inveſtigandi obligatio Epiſcopo ejuſve Vicario ex præſcripto Concilii Tridentini incumbat, S. Carolum Borromæum non dubitaſſe, conſtat ex eis quæ in prima Provinciali Synodo *parte* 3. *tit. De Monial. cap.* 6. pro executione jam nominati Decreti Concilii Tridentini ſtatuit. „ Præfe- „ cta Monaſterio, inquit, triginta ante die- „ bus Epiſcopo ſignificet, quo tempore „ Novitia profeſſura ſit; ut vel ipſe, vel „ ſi is abeſt, impediturve, alius, cui ille „ id negotii dederit, Novitiæ voluntatem „ cognoſcat, perſpiciatque, an ejuſmodi con- „ ditionibus prædita ſit, quas Monaſterii „ illius & Ordinis Regula poſtulat: an „ *item Monaſterium idoneum*. Et denique „ demonſtret, quam gravis ea res ſit, „ quamve multas res tria illa Religionis „ vota requirant: ut ea antequam ad pro- „ feſſionem recipiatur, vinculi vim intelli- „ gat, quo ſe obſtringi vult „.

Si igitur Epiſcopus explorare jubetur num *Monaſterium ſit idoneum*, ut in eo filia habitum ſuſceptura aut profeſſura ſecure ſalutem ſuam operari, & ad perfectionem vitæ Chriſtianæ pervenire queat; quis dubitat quin merito inquirat num exactiones & pactiones Simoniacæ in Monaſterio non frequententur; ne forſitan & hujus filiæ receptio aut profeſſio labe Simoniacâ inficiatur? quo quidem vitio, ſi ſemel hæc, vel illa vel utraque ſimul vitiata ſit, timendum ne reliqua male ſuccedant: quandoquidem, ut bene advertit Synodus Cameracenſis de hoc vitio Simoniæ diſſerens, *raro admodum terminantur fine bono*, *quæ malo inchoantur principio*.

Dein-

Digitized by Google

Deinde ſi teſte Fagnano ſupra *parte* 1. *cap.* 1. §. 14. ſacra Congregatio Cardinalium in pluribus Monaſteriis Monialium, in quibus ex relatione Epiſcoporum intellexerat non ſervari vitam communem, inhibuerit receptionem puellarum ad profeſſionem, periculoſum exiſtimans profiteri in Monaſterio, in quo Moniales omnes eſſent proprietariæ; quomodo non ſimiliter merito exiſtimabit Epiſcopus admodum periculoſum conſentire, ut puella profiteatur in Monaſterio, in quo exactiones illæ Simoniacæ, tam enixe per Eccleſiam reprobatæ, cum tanta malorum ſequela, imo, ut ſupra vidimus, totius diſciplinæ regularis everſione frequentantur? Quomodo Monaſterium illud judicabit ſaluti puellæ idoneum, in quo plures forſan per aurum & argentum, quam per virtutum merita, & vocationem Spiritus ſancti introierunt?

Ulterius, ex iis quæ præcedenti §. dicta ſunt conſectarium eſt, quod non tantum Epiſcopi, eorumve ad examen puellarum Commiſſarii, ſolliciti eſſe debeant, num in Monaſteriis Simoniacæ pactiones non ineantur; ſed & alii animarum directores, aut quibus perſonarum Religionis amplexum meditantium cura incumbit, merito vereantur perſonas ſollicitudini & regimini ſuo commiſſas Monaſteriis illis concredere, in quibus Simoniacæ illæ, & ſacris Canonibus adeo contrariæ ſtipulationes, tantorum malorum ſcaturigines, invaluerunt: exemplo S. Edmundi Archiepiſcopi Cantuarienſis, in cujus vita apud Surium 16. *Novemb.* *cap.* 7. leguntur ſequentia: „ Pia mater „ ejus cum eſſet e vita deceſſura, commendarat ei fratrem ejus Robertum, & „ ſorores, ut tamquam major natu illorum curam ſuſciperet. Hæc res ei aliquamdiu ab externis occupationibus magnas moleſtias attulit. Admonuerat eum „ mater, ut ſororum pudicitiæ conſuleret: „ quæ cum eſſent ſpecioſæ admodum, mul„ tis periculis expoſitæ videbantur, quam„ quam maternis & ſermonibus & exem„ plis confirmatæ ceteris fortiores erant. „ De iis in quodam Virginum Monaſterio „ collocandis agere volebat Edmundus cum „ ejus Monaſterii Sororibus: *ſed illæ ne„ gabant, niſi certâ numeratâ pecuniâ, ſe „ illas in ſuum conſortium admiſſuras. Ille „ veritus hoc ad labem Simoniacam perti„ nere*, receſſit ab eis: & cum aliud nil „ ſuppeteret, ad Deum deprecandum ſe „ contulit, ſorores hortans, ut idem ipſæ „ quoque facerent. Oratum eſt igitur: nec „ deſpexit Altiſſimus humilium preces. In„ notuit enim Edmundo, in quodam pau„ pere Monaſterio feminarum, Monaſti„ cam Religionem egregie florere, & ar„ ctiſſime conſervari. Illic ergo Edmundus „ ſorores ſuas degere peroptans, cum loci „ Præfecta ſive Prioriſſa de ea re colloqui „ voluit. Sed ea, licet ei ignotus eſſet, „ illius ſermonem antevertit, ſuoque eum „ nomine appellans: *De ſororibus tuis*, „ inquit, *Edmunde, non eſt quod mihi „ quidquam indices. Ego enim Domino „ revelante jam ſcio quid velis. Si illæ „ ad nos venerint, repulſam apud nos haud„ quaquem patientur*. His verbis mirifice „ exhilaratus Edmundus totum curarum „ pondus, quod a ſororibus ei incubuerat, „ in Prioriſſæ manus depoſuit, ſorores ſuas „ illi commendans: atque ita domeſticis „ abſolutus curis, Pariſios rediit, libera„ lium diſciplinarum curſum conſecturus „.

Circa prædictum S. Edmundi exemplum notandum, id contigiſſe circa tempora Innocentii III. quando in pleriſque Monialium Monaſteriis exactiones illæ, teſte Concilio Lateranenſi ſub dicto Pontifice celebrato, frequentabantur; dum itidem adeo frequentes eſſent in Religioſorum Monaſteriis, ut Archiepiſcopus Cantuarienſis prædicti Edmundi prædeceſſor ambigeret, num ob multitudinem peccantium aliquid de Canonica ſeveritate non foret relaxandum, ut ex reſponſo Innocentii III. in *Cap.* 30. ꝟ *De Simon.* conſtat. Ex quo ulterius intelligimus, quod S. Edmundus veritus ne ſimiles exactiones & ſtipulationes, non obſtante conſuetudine & multitudine eas ineuntium, ad Simoniacam labem pertinerent, potius a Monaſterio illo cum ſororibus ſuis recedendum putarit, quam periculo Simoniacæ pravitatis ſe & ſorores ſuas exponere.

§. XIV.

Digitized by Google

§. XIV.

Deteguntur radices prædictarum exactionum.

IN hac ſecunda Diſſertationis parte hactenus tot Conciliorum ac Pontificum Decretis oſtendi, vetitum eſſe quocumque titulo aliquid ab ingredientibus Monaſterium exigere, ut non verear dicere cum Gratiano noſtro *Cauſ. 1. quæſt. 2. in fin.* „ Multorum auctoritatibus luce clarius conſtat, quod ab ingreſſuris Monaſterium „ non licet pecuniam exigere; ne & ille „ qui exigit, & ille qui ſolvit, Simoniæ „ crimen incurrat „.

Oſtendi inſuper §. 11. hujus capitis, quam pernicioſi ſint effectus praxeos exigendi dotem ab ingredientibus. Reſtat nunc ut exactionum illarum radices detegantur, quo facilius radicibus earum detectis evelli queant.

Tres ſunt ordinariæ earum exactionum radices. Prima quidem, appetentia rerum temporalium ultra neceſſitatem, ſive quod victui neceſſariis non ſint contenti, ſed divites fieri deſiderent.

Quam vero hæc divitiarum appetentia periculoſa & vitioſa ſit, exprimit Apoſtolus, dum ait 1. *ad Timoth. 6. verſ.* 10. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & deſideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum eſt cupiditas.*

Deinde ſi univerſis inclamet Propheta Iſaias *cap. 5. verſ. 8. Væ qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, uſque ad terminum loci!* quanto magis timere debent Religioſi, qui ſpecialiter paupertatem ac rerum temporalium contemptum profitentur, earum abundantiam appetere.

Qua de cauſa Religioſorum Patres vero Religionis ſpiritu repleti admodum ſollicite filiis ſuis inculcarunt, ne rebus temporalibus augendis incumberent, ut pluribus oſtendit Dominus Abbas Trappenſis *parte 2. cap. 21. quæſt. 7.* in libro *De Sanctitate & Officiis vitæ Monaſticæ.*

Ulterius qui dotes in receptione ad vitam Religioſam exigunt, ut Monaſterio divitias acquirant, expendant, quod quo major Monaſterio obtingit rerum temporalium abundantia, tanto difficilior reddatur Religioſorum ſalus: in primis quia generaliter divitiarum poſſeſſio tanta ſecum trahit ſalutis impedimenta, ut ea propter exclamaverit ipſa Veritas, *Lucæ* 18. *verſ.* 24. 25. *Quam difficile qui pecunias habent, in Regnum Dei intrabunt! Facilius eſt enim camelum per foramen acus tranſire, quam divitem intrare in Regnum Dei.* Videri poteſt §. *6. cap. 3. part. 1.* & §. *2. cap. 1. part. 2.*

Singulariter tamen vitæ Religioſæ rite inſtituendæ, & diſciplinæ Regulari conſervandæ contraria eſt rerum temporalium abundantia. Ipſi enim Religioſi ſecundum vitæ ſuæ profeſſionem non tantum tenentur omnem omnino rerum proprietatem in particulari abdicare; ſed inſuper ſecundum paupertatis profeſſionem vivere jubentur, ſeu vitam pauperem agere, ut §. *3. cap. 3. parte* 1. oſtendimus: quinimo ipſius diſciplinæ Regularis facile primum fundamentum eſſe ipſius paupertatis exactam cuſtodiam, ibidem comprobavimus. Quemadmodum ergo rara virtus eſt ſervare caſtitatem inter carnis illecebras, temperantiam in cibo & potu inter epulas; ita non dubium quin admodum rara ſit virtus, rerum temporalium uſum inter earum abundantiam ita moderari, ut a paupertate, id eſt paupere earum uſu non recedatur: unde a plurimis jam pridem deploratum eſt, divitiarum copiam, quam Religioſorum ſanctitas attraxerat, ipſam vitæ Religioſæ ſanctitatem ſuffocaſſe. „ Contulit (inquit Trithemius *Serm. 2: ad Monach.*) *Monachis Religio ſancta divitias, donec matrem filia ſuffocavit.* Nam ut Scriptura „ dicit, Omnes qui volunt divites fieri, „ incidunt in tentationes diaboli: incraſſatus eſt dilectus, & recalcitravit: impinguatus & dilatatus terrenis poſſeſſionibus, „ dereliquit inſtitutionis primæ ſtudia, abiit „ poſt vanitates falſas, quem copia rerum „ temporalium divitiis ſpiritualibus inopem „ & miſerum fecit „. Hæc Trithemius, qui ſimilia habet *Homil. 7. ad Monach.* Plures in eamdem ſententiam videri poſſunt apud Joannem Baptiſtam de Lezana Carmelitam Hiſpanum, &c. in libro cui titulus, *Reformatio Regularium*, ſeu *De*

Diſci-

Digitized by Google

Diſciplina Religioſa, *&c. cap.* 17. quo oſtendit quod ſuperfluitas bonorum temporalium etiam in ipſis Communitatibus, Religioſorum reformationi ſit contraria. Cui addi poteſt Epiſtola Alexandri III. Abbatibus & Conventibus Ciſtercienſis Ordinis inſcripta, & Decretalibus Gregorii IX. inſerta *Cap.* 3. ;; *De Statu Monach.* Item quæ referuntur in vita Roberti primi Ciſtercienſium Abbatis apud Boll. *ad* 29. *Apr. cap.* 2.

Ex quibus omnibus evidenter apparebit ſi profectus ſpiritualis Monaſterii quæratur & intendatur, nullatenus appetendam aut deſiderandam eſſe rerum temporalium abundantiam, multo minus ad perniciosas illas exactiones pro ea obtinenda eſſe recurrendum; ſed ſi ea jam obtigerit, multum eſſe invigilandum & orandum, ut inter auri abundantiam poſt aurum non abeatur, nec inter divitiarum affluentiam cor divitiis apponatur; ſed uſus pauper Religioſis conveniens ſervetur, & reliqua in pauperum alimoniam impendantur.

Secunda exactionum radix ſolet eſſe ſuperbia, ſive inordinata appetentia eorum, quæ mundo alta & magna videntur, quibus apud homines mundanos exiſtimatio aliqua conciliari videtur, ut v. g. ſuperba & magnifica ædificiorum ſtructura, ampla Monaſterii ſupellex, &c. Verum ſi univerſis in Chriſto renatis recte dicatur: *Quid tibi cum pompis ſeculi*, *quibus renuntiaſti?* majore profecto ratione Religioſis, qui præ reliquis Chriſti Fidelibus mundi contemptum profitentur, illud ipſum inclamatur. Quare ſingulariter eorum profeſſioni contrarium eſt quidquid faſtum ſeculi ac divitiarum abundantiam exhibet, & a ſimplicitate Religioſa eſt alienum. Hinc illud S. Benedicti Religioſis inculcatum, *a ſeculi actibus ſe facere alienum;* adeoque, ſe facere alienum ab omni quod ſeculi vanitatem redolet. Et ſi ſanctus Thomas recte inferat vilitatem veſtium, in quantum eſt ſignum triſtitiæ & contemptus divitiarum & mundani faſtus, competere Religioſis; *quia Religio eſt ſtatus pœnitentiæ & contemptus mundanæ gloriæ:* quidni ex eodem antecedente eadem conſequentia inferatur, quod vilis ſupellex, humilia ædificia, ceteraque, quæ contemptum mundanæ gloriæ præferunt, ſtatui religioſo conveniant? Hinc S. Bonaventura *Epiſt.* 1. *ad Provincial.* Ordinis ſui Provincialem monet: „ Ut ſumptuoſitatem „ ædificiorum, librorum, ac ciborum ita ſtu„ deat amputare, *ut*, inquit, *a profeſſionis* „ *excellentia vitæ obſervantia non diſcor*„ *det*„. Quapropter Canonici Præmonſtratenſes conformiter ad ea, quæ Synodus Tridentina omnibus Eccleſiæ Prælatis præcipit, monitos voluerunt Abbates & omnes Prælatos „ ut memores *ſuæ profeſſionis*, ac SS. „ Patrum veſtigiis inhærentes, modeſtâ ſu„ pellectili & menſâ, ac frugali victu ſem„ per utantur. In reliquo etiam vitæ ge„ nere, ac in tota ſua domo caveant, ne „ quid appareat, quod a ſancto *pauperta*„ *tis* inſtituto ſit alienum, vel quod non „ ſimplicitatem, Dei zelum, ac contem„ ptum vanitatum præ ſe ferat „. *Diſt.* 2. *cap.* 1.

Ex his conclude quam parum de ſpiritu Religionis habere convincantur, qui exactiones illas admodum pernicioſas, & a Canonibus tantopere improbatas frequentant, ut ampla & ſuperba ædificia, aut pretioſam ſupellectilem, aliave quæ mundi faſtum potius quam paupertatem Religioſam ſpirant, procurent. Tertia denique radix, ex qua frequenter exactiones illæ profluunt, eſt de rebus neceſſariis procurandis ſollicitudo, vel timor, quo timentur vitæ neceſſaria defutura. Hæc cauſa quia aliquam veriſimilitudinis ſpeciem habet, illius etiam falſitas non tam facile, quemadmodum duarum præcedentium apparet: quare fuſius hujus poſtremæ falſitatem §. ſequenti oſtendam.

§. XV.

Parum conſonum eſt Chriſtianæ fiduciæ, ob timorem defectus rerum neceſſariarum ad exactiones a ſacris Canonibus improbatas recurrere.

Quia anxia pro rebus temporalibus ad vitam corporalem neceſſariis ſollicitudo, corruptis hominum moribus maxime uſitata eſt, & ab ea homo difficile ſe totaliter exuit; hinc in toto Evangelio nullus animi affectus tanto ſtudio, ac tot argumentorum machinis a Chriſto oppugnatur, & evellitur. *Ne ſolliciti ſitis* (inquit *Matth.* 6. *verſ.*

6. *verſ.* 25. *& ſeq.*) *animæ veſtræ quid manducetis , neque corpori veſtro quid induamini . Nonne anima plus eſt quam eſca, & corpus plus quam veſtimentum ?* Quaſi diceret : Si Deus vitam vobis dederit multo præſtantiorem quam id quo alitur vita , & corpus præſtantius quam id quo tegitur corpus; omnino confidere debetis, quod qui majora dederit , etiam minora ſit daturus . Ulterius , ut ab illa anxia ſollicitudine nos liberaret , addit : *Reſpicite volatilia cœli , quoniam non ſerunt , neque metunt , neque congregant in horrea ; & Pater veſter cœleſtis paſcit illa :* quaſi diceret : Si volatilia cœli, quæ nec ab hominibus aluntur, neque adhibent ullum laborem , neque diligentiam, quam homines ex Dei inſtituto adhibent , *Pater veſter* (cum tamen volatilium non ſit niſi Creator ac Dominus) *cœleſtis* , qui ſcilicet omnia terrena ac cœleſtia habet in poteſtate , *paſcit illa ; nonne vos magis pluris eſtis illis?* Id eſt, nonne vos, qui ad imaginem illius creati eſtis, in filios adoptati, & propter quos creavit reliqua, præcellitis volatilibus; & conſequenter fidere debetis vos ab eo paſcendos ? His aliiſque argumentis etiam ab ipſis rebus inanimatis, ad quas Divina Providentia ſeſe extendit , deſumptis , tandem Chriſtus concludit, *verſ.* 32. *&* 33. *Nolite ergo ſolliciti eſſe dicentes : Quid manducabimus , aut quid bibemus , aut quo operiemur ? Hæc enim omnia gentes*, qui Deum rebus humanis præeſſe non credunt , *inquirunt : ſcit enim Pater veſter cœleſtis* , omniſcius , benigniſſimus , ad præſtandum potentiſſimus , *quia his omnibus indigetis* . „ Si ergo di„ xeris (inquit Chryſoſtomus *Homil.* 22. *in* „ *Matth.*) propterea me oportet eſſe ſolli„ citum , quia ſunt neceſſaria ; ego e re„ gione reſpondeo : Propterea non oportet „ eſſe ſollicitum , quia ſunt utique neceſſa„ ria . Si enim eſſent ſuperflua , non ita „ deberes de eorum præſtatione confidere ; „ nunc vero quia neceſſaria ſunt , prorſus „ non oportet ambigere . Quis enim pater „ invenietur aliquando, qui liberis ſuis ne„ ceſſaria quidem ſe non præſtare patiatur„? *Quærite ergo*, infert optimus Magiſter *verſ.* 33. *primum regnum Dei & juſtitiam ejus, & hæc omnia* vitæ neceſſaria *adjicientur vobis* ſine veſtra ſollicitudine, non veluti merces, ſed inſtar auctarii , quod rebus pretioſis, dum emuntur, adjici ſolet. „ Non di„ xit, ait Chryſoſtomus, *dabuntur*, ſed *ad*„ *jicientur ;* ut ſcilicet diſceretis horum, quæ „ in præſenti dantur , nihil eſſe omnino „ magnum, ſi futurorum magnitudine com„ parentur „.

Hanc argumentorum congeriem, quâ Magiſter optimus Chriſtus Dominus oſtendit nimiam illam hominum ſollicitudinem pro vitæ neceſſariis conquirendis, gentilibus magis quam Chriſtianis propriam eſſe , ſi quis ſerio attenderit, ac inſuper firmâ fide Chriſti promiſſis crediderit ; non gravate fatebitur parum filiali in Deum confidentiæ conſonum eſſe , ut Religioſi, qui præter communes fideles tot ſpecialibus a Deo favoribus ſunt præventi , timore defectus temporalis ſubſidii ad exactiones , quæ tot malorum ſequelam adjunctam habent, recurrant; & a ſacris Canonibus Spiritu Dei conditis, & totius Eccleſiæ reverentiâ roboratis, exactiones hujuſmodi tam enixe ac generaliter proſcribentibus recedant ; & non potius in omni converſatione ſua ſint ſancti , ab omni etiam ſpecie mali abſtinentes , temporalia per modum auctarii ſibi adjicienda certo ſecundum Chriſti promiſſa perſuadentes.

Unde jam pridem Moniales, quæ titulo paupertatis exactiones pecuniarias in receptione Sororum frequentabant, monuit Dionyſius Carthuſianus *lib.* 2. *De Simon.art.*17. „ Ut advertant quantum Chriſtus omni Chri„ ſtiano diſſuadeat , vituperet , prohibeat „ immoderatam temporalium ſollicitudinem „ rerum: Nolite, inquiens, ſolliciti eſſe in „ craſtinum; multaque alia . Vult namque „ Salvator ut filialem habeamus confiden„ tiam in Patre cœleſti , ejuſque paternæ „ providentiæ nos committamus fiducialiter, „ qui etiam irrationalia paſcit , inanimata „ diſponit, veſtit ac ornat. Propter quod im„ moderata ſollicitudo hujuſmodi ponitur diffi„ dentiæ filia, atque ad carnalem ſpectat pru„ dentiam , de qua loquitur Paulus Apoſtolus: „ *Prudentia carnis mors eſt*. Intendant ergo & „ credant Chriſto dicenti : *Quærite primum* „ *regnum Dei & juſtitiam ejus , & hæc* „ *omnia adjicientur vobis* . Et ſciant quod „ fidelis, ſapiens, pius, & omnipotens Deus, „ qui a nobis pauperculis Pater appellari „ dignatur , famulos, & famulas ſuas ſibi

„ vere,

Digitized by Google

„ vere, religioſe, ac fideliter miniſtrantes, „ confidentes & ſe commendantes nequaquam relinquit, imo fideliter ac paterne providet eis, & tanto abundantius, quo „ amplius hoc merentur „.

Eodem ſpiritu, & fidei ardore ſuccenſa Seraphica Mater Tereſia Sororibus ſuis tamquam rem, quæ numquam earum memorià excidere deberet, inculcabat: „ Nolite „ putare, chariſſimæ, aliquid rerum ad victum neceſſariarum vobis defuturum, ſi „ modo de mundanis hominibus complacendo ſolliciti non ſitis. Equidem hoc vobis ſpondere & promittere auſim. Nolite per humanam induſtriam & artes „ (quanto minus per reprobatas illas pecuniarum exactiones, & ſordidas mercimonias) ſuſtentationem corporis & victum „ vobis procurare; alioquin fame moriemini, & merito quidem. Sed ad Sponſum „ veſtrum oculos attollite: ipſe enim eſt, „ qui victum vobis dabit: ſi illi placeatis, „ vobis nolentes volentes de victu proſpicient, etiam illi, qui minus erga vos affecti ſunt, ac minus diligunt, uti hoc jam „ ſæpe per experientiam, & uſu ipſo vidiſtis. Si hoc facientes, nihilominus fame „ vos mori contingat, næ beatæ Moniales „ S. Joſephi eritis & dicemini. Per amorem Dei rogo, numquam hujuſce vos rei „ capiat oblivio „. *In Tractat. De Via Perfect. cap.* 2.

Hiſce Seraphicæ Matris dictis mire conſonat, quod in quodam Sermone dixit ſæpe nominatus Dionyſius Carthuſianus: „ Juſto „ Dei moderante ac permittente judicio, „ magna multoties damna Religioſis contingunt, a quibus, ſi ab omni avaritia ſe „ arcerent, Deus bonus, juſtus, & ſapiens „ eos utique præſervaret. Et tunc eſſent „ hominibus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari, nec „ dubium quin & plura in eleemoſynas „ eis darentur; nunc autem contemnuntur, „ & blaſphemantur a multis „. *Serm. 6. de Dom.* 15. *poſt Trinit*.

Ex his conclude quod hæc tertia radix, ſive cauſa exactionis dotis, nimirum ſollicitudo providendi Monaſterio de vitæ neceſſariis nullatenus ſit fundata; neque a ſacris Canonibus Spiritu Dei conditis, & totius Eccleſiæ reverentià roboratis, ullatenus eſſe recedendum timore defectus temporalis ſubſidii; ſed potius exactius obſervandos, ut Sponſo Eccleſiæ placentes ab illius benignitate corporis neceſſaria acquirantur, juxta illud ipſius fideliſſimum promiſſum: *Quærite primum regnum Dei & juſtitiam ejus, & hæc omnia* (vitæ neceſſaria) *adjicientur vobis:* item illud Prophetæ Regii: *Junior fui, etenim ſenui; & non vidi juſtum derelictum, nec ſemen ejus quærens panem*. Pſalm. 36. *verſ.* 25.

CAPUT V.

De Receptione gratuito oblatorum.

§. I.

Illicitum non eſt etiam ab ingredientibus Monaſterium accipere, quæ liberaliter ab iiſdem offeruntur; nonnulla tamen in hac receptione cavenda notantur.

INNOCENTIUS III. Cantuarienſi Archiepiſcopo reſcribens, ut in Simoniace ad Religionem receptos, non obſtante peccantium multitudine, Canonicam exerceat ſeveritatem: *Illud tamen* (inquit in *Cap.*30. *De Simon.*) *grataanter recipi poterit, quod fuerit ſine exactione gratis oblatum*.

Quin & Urbanus V. qui tam enixe ac generaliter omnem pecuniæ exactionem in admiſſione ad Monaſterium excluſit, ut *cap.* 4. §. 3. vidimus, liberaliter tamen oblata recipi poſſe declaravit: „ Illa duntaxat, „ inquit, quæ perſonæ ipſæ ingredientes *pure & ſponte, & plenâ liberalitate, omnique pactione ceſſante*, dare vel offerre „ Eccleſiis, Monaſteriis, Prioratibus, domibus & locis hujuſmodi voluerint, *cum* „ *gratiarum actione licite recepturi* „.

Has gratuitas ac ſpontaneas ingredientium oblationes in Regula ſua ſat aperte probat S. Benedictus, recipiendo ad Religionem optionem permittens (ſi quidem ſit ætate major) *ut res, ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut conferat Monaſterio*. Hinc ſanctus Bonaventura *in libell. Apol. q.* 18. docet „. Quando aliquis recipitur non „ pro pecunia, ſed cum pecunia, ita ut „ etſi

„ etſi nihil offerret, etiam reciperetur pro „ Deo; hoc purum eſt, inquit, coram „ Deo: ſed eſt caute agendum coram hominibus, ne detur eis occaſio ſcandali, „ & ne ſit tibi affectus avaritiæ infectus „ ex ſpe lucri „.

Ex his apparet, quod licet nihil exigi poſſit ab ingredientibus Religionem, illicitum tamen non eſſe recipere ea, quæ ab ingredientibus pure & ſponte, plenâ liberalitate, omnique pactione ceſſante offeruntur.

Ut tamen hæc oblatorum perceptio omni prorſus vitio careat, nonnulla ſollicite a parentibus cavenda ſunt: & quidem duo in præcitatis verbis cavenda monet Seraphicus Doctor. Primum, *Ne detur hominibus occaſio ſcandali*. Quod ſcandalum ſpecialiter timendum eſt, ſi Monaſteria amplis ædificiis, ſumptuoſâ ſupellectili inſtructa, aut quorum exterior apparatus & modus agendi hominibus inſinuant illa eſſe abunde fundata, notabilia bona ab ingredientibus, conſanguineis indigentibus, ac aliis pauperibus neglectis accipiant; verendum, inquam, ne ejuſmodi Monaſteria per talem bonorum receptionem non exigui ſcandali hominibus dent occaſionem. Inſuper is debet eſſe Religioſorum agendi modus quoad bona ingredientium accipienda, ut non tantum non ingerant ſuſpicionem avaritiæ ipſis ſecularibus, ſed etiam ne ab ingredientibus ſive poſtulantibus ingreſſum judicetur, quod potius res hominum deſiderent quam animas. Quam ſuſpicionem ut a divitibus Religioni ſeſe offerentibus averterent Religioſorum Patres, primum conſilium, quod illis dabatur, circa rerum temporalium diſpoſitionem, erat, ut juxta Chriſti conſilium bona ſua venderent, & darent pauperibus; ut inter alios in Regula ſua declaravit piiſſimus ille Pater, qui communiter *Magiſter* dicitur, qui poſtquam oſtendit Monaſterium ingredienti convenire: „ ut ante omnia rebus ſecularibus ſe privet, ne forte titillatione diaboli a rebus ſuis foris poſitis per „ deſiderium earum de Monaſterio provocetur, & relicto ſervitio ſanctæ ſcholæ, „ proprio redeat militaturus arbitrio „: ſubjungit *cap.* 87. „ Ideoque conſtituimus ſalubre conſilium, ut audias vocem Domini tibi dicentem, *Vade, vende omnia*, „ *& da pauperibus; & veni, ſequere me.* „ Quam ergo ſi ſequi vis vocem, vade, „ vende quæ habes, & omne pretium huc „ ante me defer; ut te præſente a me „ pauperibus erogetur.... *Hanc ideo voluntatem*, inquit, *Abbas ingredientibus tribuit, ut non ab introëuntibus judicetur* „ *potius res hominum deſiderare quam animas* „. Vide Thomaſſin. *De la Diſcip. de l' Egliſe, par.* 2. *l.* 3. *cap.* 9. *num.* 3.

Secundo, cavendum monet S. Bonaventura, *ne ſit recipientibus affectus avaritiæ infectus ex ſpe lucri*. Merito huic monito Seraphici Doctoris in admiſſione divitum, a quibus notabilia dona expectantur, attendunt Religioſi: quia ſi ille affectus ſemel animum præoccupaverit, facile continget, ut illo affectu nonnihil excæcati judicabunt Religioni ac vitæ Monaſticæ convenientes, & a Deo ad ſtatum illum vocatos, qui nec qualitates Statui Religioſo convenientes habent, neque ſpiritu Dei ad ſtatum illum adiguntur: quinimo non raro continget, quod tempore probationis durante, circa ſimiles multa diſſimulabuntur, nonnulla indulgebuntur, & denique illis non injungentur ea, quæ in vita Religioſa occurrunt, naturæ corruptæ, ejuſque concupiſcentiis maxime contraria & aſpera, ne ob nimiam forſitan aſperitatem Religionem desererent, atque ita ſpe lucri Monaſterium fruſtraretur. Quam vero hæc pernicioſa ſint, tum ipſi Religioni, tum etiam ipſis ingredientibus, ut vitam Religioſam profiteantur, qui ejus aſperitatem non ſunt experti, notius eſt quam ut ulteriori expoſitione indigeat.

Ad hæc ſingulariter invigilare debent Superiores, aliive, qui receptioni conſentire debent, ne prædicto affectu animus ſit infectus: quia cum hic agi videatur de bono ipſius Monaſterii, facile eſt evenire ut hoc affectu etiam magis cauti & prudentes latenter inficiantur; cujus rei non ignara Seraphica Mater Tereſia ad Confeſſarium ſuum ſcribit: „ Pater, inquit *Epiſt.* 16. quoties filias nihil ſecum in Conventum adferentes ex ſolo Dei intuitu amore, inexplicabile mihi exoriri gaudium pro certo habeas „.

Tertio, attendere debent Religioſi, ne dum grataanter & ex mera offerentium liberalitate ſuperficie tenus recipere videntur, blandimentis, variiſque perſuaſionibus, aut

falſis

Digitized by Google

falſis ſubinde adductis motivis, ab introëuntibus temporalia extorqueant; quo contingat ut coacte potius extorta, quam voluntarie oblata accipiant: quod jam pridem Synodus Cabilonenſis ſecunda anno 813. *cauſ.7.* acriter perſtrinxit. „ Conſtituit ſane ſacer iſte Conventus, ut Epiſcopi, ſive Abbates, qui non in fructum animarum, ſed in avaritiam, & turpe lucrum inhiantes, quoslibet homines illectos circumveniendo totonderunt, & res eorum tali perſuaſione non ſolum acceperunt, ſed potius ſubripuerunt, pœnitentiæ Canonicæ, ſive Regulari, ut puta turpis lucri ſectatores, ſubjaceant „.

Denique merito expenditur a recipientibus bona ingredientium, quod quicumque vitam Religioſam amplectitur, conſilium Evangelicæ paupertatis ſequi proponat, adeoque juxta Chriſti monitum, *ire & vendere omnia quæ habet, & dare pauperibus:* ex quo conſequens eſt, quod quando rerum ſuarum partem Monaſterio offerre intendit, eam hac intentione & animo jubeatur offerre, ut illa vel pauperibus voluntariis, id eſt, Religioſis vitam pauperem viventibus, aut aliis egentibus impendatur; ut juxta Chriſti conſilium, quod amplectitur, omnia ſua vendidiſſe & *pauperibus dediſſe* dici poſſit: ex quo ulterius elicitur, quod etiam Religioſi, ſi quid offeratur, tamquam eâ intentione oblatum recipere & expendere teneantur. Hoc perſpectum habens ille Religioſorum Pater, qui famoſo nomine *Magiſter* dicitur, monuit in Regula ſua *cap.* 87. „ ut de ipſis rebus (ingreſſi) Abbas in poteſtate ſua mutatis quidquid *neceſſariæ utilitati Monaſterii* ſupervacuum abundare viderit, pro anima Fratris ipſius *propter præceptum ſupradictum ſequendi Dominum per eleemoſynam, diſtractâ illâ re ſupervacuâ, pretium ejus pauperibus tribuat;* ut quod ille imperitus Frater non meruit facere, pro illo iſte quaſi doctus Magiſter valeat adimplere „.

Ad hæc *Magiſtri* verba reflectens Hugo Menardus in *Notis ad Cap.* 65. §. 16. *Concord. Regul.* „ Notanda, inquit, hominis integritas, ſinceritas, ſimul & charitas. Quam longe abeſt a quorumdam avaritia, aut curioſitate, qui aut bona Noviтiorum in arca recondunt, aut ea inſanis ſubſtructionum molibus erigendis, ſimilibuſque vanitatibus impendunt, Chriſto in ſuis membris algente & eſuriente „!

§. II.

Quid de gratuita bonorum ingredientis oblatione ante Profeſſionem decreverit Concilium Tridentinum.

SYnodus Tridentina, ut libertati Profeſſionis amplius proſpiceret, *Seſſ.* 25. *cap.* 16. *De Regular.* decrevit „ ne ante Profeſſionem, excepto victu & veſtitu Novitii vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monaſterio aliquid ex bonis ejuſdem tribuatur; ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat; nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit. Quin potius præcipit S. Synodus ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus, ne hoc ullo modo fiat „.

Ex hoc Decreto patet primo, quod ex bonis ipſius Novitii ante profeſſionem, excepto victu & veſtitu illius temporis, quo in probatione eſt, nihil Monaſterio, *ne liberaliter quidem* a parentibus, conſanguineis aut curatoribus ejus dari poſſit, nec Religioſi quocumque prætextu accipere poſſint. Et licet Concilii verba videantur reſtricta ad bona ipſius Novitii: „ tamen propoſito dubio (inquit Fagnanus *ad Cap.* Statuimus, ✠ *De Regul. num.* 55. & 56.) an quod diſponitur *cap.* 16. *Seſſ.* 25. *De Regular.* ne de bonis puellæ aliquid Monaſterio ante profeſſionem tribuatur ſub pœna anathematis, habeat locum, etiamſi aliquid tribuatur non ex puellæ propriis bonis, ſed parentum vel conſanguineorum; ſacra Congregatio cenſuit habere locum „.

„ Et iterum ſuborto dubio, ait idem Fagnanus, an ſi Novitius ſit ſui juris, & non habeat parentes, poſſit in ingreſſu Religionis, præter victum, aliquid donare Religioni amore Dei, cenſuit, non poſſe ex verbis expreſſis *d. cap.* 16. „

Notandum ſecundo, Concilium Tridenti-

num in prællegato Decreto ſolum prohibuiſſe, ne aliquid ex bonis Novitii aut Novitiæ Monaſterio, excepto victu & veſtitu Novitii aut Novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, tribuatur *ante profeſſionem*. „ Ne (inquit Concilium) hac „ occaſione diſcedere nequeat, quod totam „ vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Mo- „ naſterium poſſideat; nec facile, ſi diſceſ- „ ſerit, id recuperare poſſit „. Nihil proinde ſtatuit Concilium circa donationem aut oblationem gratuitam bonorum Novitii aut Novitiæ Monaſterio, quæ a parentibus aut aliis fit poſt profeſſionem, ſed eam relinquit in terminis juris communis: conſequenter oblatio gratuita bonorum etiam ipſius ingredientis in favorem Monaſterii per Tridentinum limitata non eſt, ſi modo non niſi profeſſione peractâ effectum habeat, nihilque *ante profeſſionem*, excepto victu & veſtitu Novitii illius temporis, quo in probatione eſt, Monaſterio tribuatur.

Denique notatu dignum eſt, Concilinm Tridentinum in prænominato Decreto permittere quidem parentibus, vel propinqnis, aut curatoribus Novitii aut Novitiæ ex bonis ipſius tantum Monaſterio tribuere quantum Novitii aut Novitiæ victui ac veſtitui illius temporis, quo in probatione eſt, requiritur: ſed utrum Monaſterio liceat ab ingrediente, aut ejus parentibus quidpiam pro victu & veſtitu Novitii aut Novitiæ exigere, Concilium non determinat, imo nec quæſtionem illam attingit. Quod ne forſitan a nonnullis nimio cum rigore a me aſſertum putetur, unum alterumve auctorem adduco hac in parte mihi conſentientem ex illis, qui nullatenus de nimio rigore, ſed merito de nimia laxitate argui poſſent; quemadmodnm in anterioribus quoque aliquoties tamquam dictis meis conſentientes allegavi Joannem Wiggers, Martinum Navarrum, alioſque ſimiles Auctores in Moralibus juſto indulgentiores. Ut dum illi, qui paſſim ſolent quidquid abuſibus ac erroribus præſertim inolitis opponitur, tamquam novum ac nimis rigoroſum rejicere, viderint etiam hujuſmodi laxitatum patronos mihi conſentientes, ceſſent dicta mea nimii rigoris accuſare.

„ Verum eſt, inquit Suares *Lib. 4. De* „ *Simonia cap. 17. num. 19.* Concilium „ Tridentinum (*Seſſ. 25. cap. 16. De Re-* „ *gularibus*) non loqui de pacto nec de „ modo recipiendi, id eſt, an poſſit Mo- „ naſterium ita ſuſtentationem petere, ut „ ſine illa nolit Novitium recipere „.

Notandum, ait Laurentius Landtmeter Ordinis Præmonſtratenſis Canonicus „ Ca- „ nones in hac materia (de Simonia) „ indifferenter loqui de utroque ingreſſu Re- „ ligionis, tam de eo, qui eſt ad habitum, „ quam qui eſt ad profeſſionem, ut cum „ Navarro advertit Suares. Tridentinum „ quidem ſtatuit, ut durante probatione ex „ bonis Novitii nihil Monaſterio dari poſ- „ ſit, excepto victu & amictu: ſed inde „ non ſequitur, ſemper aliquid pro victu „ & amictu peti poſſe; hoc enim Conci- „ lium non dicit, ſed relinquit regulan- „ dum juxta alia jura „. *Com. in Regul. S. Aug. num. 21.*

Ex qnibus ulterius conſectarium, nec in ſpeciem Concilium Tridentinum in hoc ſuo Decreto probare praxim, quâ Monaſteria etiam admodum opulenta ſine ullo ſcrupulo exigunt ab ingredientibus aut eorum parentibus ea, quæ victui ac veſtitui Novitii vel Novitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, neceſſaria putantur.

Quapropter prædicta praxis a pluribus, qui etiam poſt Concilium Tridentinum ſcripſerunt, Simoniæ arguitur; & qnidem præ ceteris fuſius atque ex profeſſo illud adſtruere conatur Petrus a S. Audomaro alias a Wallon-Capelle Inſtituti S. Benedicti in Monaſterio Montis D. Guinoci Monachus & Prior, in libello Monaſticarum Inſtitutionum ſecundum ſacroſancti Concilii Tridentini Decreta. Quia libellus hic paucis innotuit, integrum Auctoris diſcurſum ſubjungam, ut ex illo lector dijudicet num adeo ſecure, quam vulgo putatur, Monaſteria, præſertim opulenta, exactionem pecuniæ pro victu ac veſtitu Novitii aut Novitiæ facere queant.

§. III.

§. III.

Proponitur ſententia Petri a S. Audomaro circa exactionem pecuniæ pro veſtibus Novitiorum.

„ CErto certius eſt non licere quidquam „ pro ingreſſu vel admiſſione ad „ Religionis ſtatum petere, quod & Prælati Simoniaci facto ſatis oſtendunt, dum „ nihil pro his, ſed palliantes cæcam ſuam „ cupiditatem, exigunt pro veſtibus Novitiatus. Verum & hanc exactionem eſſe „ tantum avaritiæ, & labis Simoniacæ „ umbraculum probant, quod velint eos „ duplicibus, aut triplicibus veſtiri in omnibus, adeo abunde, ſuperflue, ut infra „ quinquennium, aut ſexennium non poſſint ea deterrere. Unde & hi damnantur Conſtitutione Urbani Papæ, *Cap. Sane ne in vinea Domini.* Mandat enim „ omnibus Monaſteriorum Abbatibus & „ Prioribus, ne ab aliquo volente ingredi „ Religionem, vel Monaſteria, in receptione perſonarum, vel ante vel poſt receptionem, quoſcumque paſtus, prandia, „ aut cœnas, pecunias, jocalia, aut res „ alias, etiam ad uſum Eccleſiaſticum, ſeu „ quamvis ad pium uſum alium deputata, „ vel deputanda, directe, vel indirecte petere, vel exigere quomodocumque præſumant; ſed eas potius cum omnimoda „ pietate recipiant, ac in victu & veſtitu, „ ſicut perſonas ſuarum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Prioratuum, Domorum, ac „ locorum ſincerà charitate pertractent. Et „ paulo poſt: Nos (inquit Urbanus) qui „ ſecus egerint, ſi ſint ſingulares, tam „ dantes quam accipientes, hujuſmodi excommunicationis, ſi Capitulum vel Conventus fuerit, ſuſpenſionis ſententiis eo „ ipſo decernimus ſubjacere, a quibus præterquam in mortis periculo nequeant abſolvi, abſque Sedis Apoſtolicæ ſpeciali „ licentia. In quibus verbis notandum, non „ dici pro receptione, ſed in receptione „ quidvis petentes, imo etiam cultui divino deputandum, ſubjacere huic ſententiæ „ excommunicationis, & velle, ut pertractetur in victu & veſtitu quemadmodum „ & alii Monachi. Et adeo ſane nihil eſt „ petendum, ut vix permittat D. Baſilius „ ultro oblata ſuſcipi. Si mea (inquit *in Reg. brev.* 304.) in hoc ſententia exquiritur, exiſtimo magis conſultum iri „ offenſioni multitudinis, & ad ædificationem fidei commodius, ſi repudientur „ ejuſmodi munera. Siquidem ex illorum „ ſuſceptione primum illud incommodum „ naſcitur, quod ſæpenumero ob eam rem „ male audit fratrum reſpublica. Deinde etiam illud quod ad ſuſtollendos animos „ proximorum illorum, unde allata ſunt, „ cauſam dant. Ad hæc quod ſecundum id „ quod dictum eſt ab Apoſtolo de iis, qui „ in communi loco privatas eſcas haberent „ & potiones, illud conſequitur: Confunditis eos qui non habent. Sed (eheu!) „ quam verum eſt paſſim male audire fratrum rempublicam propter multorum avaritiam, & injuſtiſſimas hujuſmodi exactiones! Quare juſtis de cauſis decrevit „ Synodus Tridentina *Seſſ.* 25. *cap.* 16. *de Reg.* ſub anathematis pœna, ne quid „ detur ante Profeſſionem a parentibus præter victum & veſtitum *ultro* oblata. Verum enimvero quibus hæc ingrata ſunt, „ cauſantur gravamen domus, ſi probaturis „ Religionem debeant de veſtimentis providere. At melius certe facerent, ſi quotidianos culparent luxus. Facili enim negotio & ſumptibus modicis poſſent procurari veſtes, & ea quæ ſunt neceſſaria „ ad probationem, ſi nonnihil detrahere „ liberet quotidiano luxui, ſplendidioribus „ conviviis, exquiſitorum ciborum apparatui, & infinitis aliis ſuperfluitatibus. Objiciunt Simoniam tantum eſſe, quando „ datur vel accipitur aliquid terrenum pro „ ſpirituali: at in admiſſione ad probationem nihil confertur ſpirituale. Probant, „ quia nondum ſunt veri Monachi, quippe „ qui adhuc dimitti poſſint. Reſp. falſum „ eſſe non veros Monachos eſſe, etiamſi „ adhuc dimitti vel ſpontaneâ voluntate „ diſcedere poſſint. Nec deinde verum eſt, „ nihil illis ſpirituale collatum eſſe. Quemadmodum enim falſum eſt non verum „ Militem, qui adſcriptus eſt numero Militum ſub conditione, quod non ſit per „ annum intraturus tabernam, alioqui ex „ albo Militum rejiciendus: ſic verus eſt „ Monachus, qui annum probationis agit, „ et-

Digitized by Google

„ etiamſi dimitti propter certas & graves „ cauſas (non enim id licitum eſt ſine „ cauſa) poſſit, vel ob eaſdem ipſe exire. „ Spirituale eis collatum eſſe docent Do„ ctores & Scholaſtici, dum dicunt Novi„ tios privilegio Clericali, quo ſcilicet ex„ communicantur percutientes Clericum, „ ſicut Profeſſos gaudere. Alii aſſerunt eos „ teneri ad lectionem Horarum Canonica„ rum, ſaltem Officii B. M. Rurſum idem „ probatur, quod quando admittuntur, da„ tur eis panis, id eſt, præbenda, ut di„ cunt, quæ proprie eſt Monachorum ibi„ dem degentium. Quæſo, dicant cur pro „ victu vel habitatione vel doctrina, quà „ vitam ſuam componere ſecundum Regu„ lam primo ingreſſus ſui anno docentur, „ non exigunt aliquid, qui audent pro ve„ ſtibus exigere, cum inter hæc par ratio „ eſſe videatur. Si debetur victus, inſtitu„ tio, cohabitatio, cur non ſimiliter & „ veſtimenta debeantur? Inſuper quæ in „ veſtitionibus juvenum aguntur, & in qui„ buſdam locis leguntur, adeo noſtram ſen„ tentiam confirmant, ut bene conſideran„ tibus, nulla dubitationis ſcintilla rema„ neat. Quid enim ſibi volunt hæ cære„ moniæ? Offeruntur Abbati tamquam per„ manſuri, ſi tamen oneri injungendo ſint „ pares: raduntur capilli, exuuntur propriis „ veſtibus, & induuntur novis, &c. Quam„ obrem qui pacem & veritatem diligunt, „ non poſſunt non acquieſcere prædictis ra„ tionibus, tum etiam auctoritati probatiſ„ ſimorum Theologorum idipſum aſſeren„ tium. Ut ut ſit, negari non poteſt ex„ actiones in ingreſſu Religionis habere „ ſpeciem malam, & ſordidæ avaritiæ „ ſuſpicionem, ac proinde omnino ſugien„ das ac deteſtandas eſſe. Quæ ut in æter„ num ſepultæ jaceant, expreſſe vetat Con„ cilium Tridentinum, *Seſſ.* 25. *cap.* 3. plures „ recipi ad profeſſionem in Monaſteriis bo„ na immobilia poſſidentibus vel non poſſi„ dentibus, quam qui commode ali poſſint „ ex reditibus, vel eleemoſynis conſuetis „ Cœnobii „.

§. IV.

Illicitum omnino eſſe oſtenditur, ut parentes vel propinqui ditentur ex bonis eorum, qui Monaſterium ingrediuntur.

Dubitare non poſſum quin dicta in hac ſecunda Diſſertationis parte contra exactiones pecuniarum in admiſſione ad Religionem, plurimis perſonis ſecularibus admodum placebunt; quin & plures deſiderent ut Canones Eccleſiæ contra prædictas exactiones Religioſi exactiſſime ſervarent; ut hoc pacto proles ſuæ ad Monaſteria gratis admitterentur, quo fieret, ut ipſi onete eas alendi levarentur, vel, quod pejus eſt, alias proles in ſeculo manentes divitiis augere, & ad ſtatum eminentiorem in mundo aliquando promovere poſſent.

Verum eàdem facilitate, quà hactenus oſtenſum eſt, Religioſos non poſſe ab ingredientibus aut eorum parentibus quidquam in admiſſione ad Religionem exigere; oſtenditur plane irreligioſum, ne dicam injuſtum eſſe, ut per ingreſſum filiorum in Religionem ſeculares cenſum ſuum patrimonialem augeant, aut proles in ſeculo manentes ditent.

„ Non eſt meum dicere „ (inquit Synodus Aquiſgranenſis poſt ſanctum Proſperum ſeu Auctorem Libri *De vita contemplativa*) „ quali peccato cibos pauperum præſumen„ do ſuſcipiunt, qui Eccleſiam, quam ju„ vare de propriis facultatibus debuerant, „ ſuis expenſis inſuper gravant, propter hoc „ fortaſſis in congregatione viventes, ne „ aliquos pauperes paſcant, ne advenientes „ excipiant, *aut ne ſuum cenſum expenſis* „ *quotidianis imminuant* „. *Anno* 816. *cap.* 107. apud Gratian. *Cauſ.* 1. *quæſt.* 2. *can.* 8.

Si igitur Clerici divites peccato non levi ſint obnoxii, qui de bonis Eccleſiæ vivunt, ne *cenſum ſuum expenſis quotidianis imminuant*; quomodo a peccato erunt immunes, qui de bonis Monaſterii proles ſuas vivere geſtiunt, ut cenſum ſuum augeant, vel certe per alimentationem prolis non imminuant? Nec enim minus ipſos Monaſteriorum quam Eccleſiæ proventus *patrimonium pauperum* eſſe, *parte* 2. *cap.* 1. §. 3. probatum eſt. Quinimo Monaſteriorum Fundatores

Digitized by Google

tores hac præcipue intentione bona ſua Monaſteriis obtulerunt, ut illis eſſent ad perpetuum refugium, ut loquitur Fundator Cluniacenſium, *qui pauperes de ſeculo egreſſi, nihil ſecum præter bonam voluntatem attulerint, ut noſtrum ſupplementum ſit abundantia illorum*.

De hac Fundatorum mente legi poſſunt quæ habet S. Auguſtinus *Conc.* 3. *in Pſalm.* 103. ibidem oſtendens, quomodo nonnulli divites ſeculi, quos dicit cedros Libani, *quas plantavit* Dominus, volentes ſibi facere amicos de mammona iniquitatis, qui ipſos, cum defecerint, recipiant in æterna tabernacula, ædificent Monaſteria, ut in illis tamquam in cedris Libani nidificent paſſeres, ideſt, minuti hujus ſeculi, *quorum alius*, inquit, *dimiſit cellam Patris ſui inopem, vix unum lectum & unam arcam*.

Divites igitur, qui proles in Monaſteriis collocant, nec portionem bonorum unde vivere queant, offerunt, ſed totum quod in alimentationem prolis Monaſterium ingreſſæ impendere debuiſſent, ſibi retinent, hac ſuâ tenacitate efficiunt, ut pauperes, quorum alimentationi ex mente offerentium primario bona Monaſteriorum deſtinantur, ad Monaſteria recipi non poſſint, quia ipſorum proles loca pauperum occupant.

Deinde hujuſmodi parentes, qui portionem, quæ proli Statum Religioſum aſſumenti competeret, ſi in ſeculo maneret, ſibi retinent, in effectu bona pauperum in uſum ſuum convertunt, & ex patrimonio pauperum diteſcunt, quo quid magis ab æquitate alienum?

Hæc tamen iniquitas ſe manifeſtius prodit, ſi filio alicujus divitis ingrediente Monaſterium (quod ex quotidianis fidelium eleemoſynis vivit) apud parentes aut conſanguineos notabilis bonorum quantitas remaneat, quam ipſi in uſus profanos aut ſtatum familiæ augendum inſumant: quis enim juſtum reputet, ut filius ex eleemoſynis fidelium tamquam pauper ſuſtentationem accipiat; & interim parentes ipſius ex portione bonorum, quam in ſeculo reliquit, vitam abundantiorem ducant?

Si pium & juſtum ſit, ut fideles ex rebus ſibi a Deo donatis eleemoſynam faciant in ſuſtentationem ſervorum Dei, qui mundo valedicere, & vitam in Chriſto abſconditam in Monaſteriis vivere deſiderant; quomodo non magis ipſa pietas, quinimo ipſa juſtitia exigit, ut hi eleemoſynam faciant congregationi, cui filius eorum jam incorporatus eſt, & tamquam illius membrum bonorum tam ſpiritualium quam temporalium particeps eſt effectus.

Sed dicet forſitan divitum quiſpiam: Monaſterium, quod filius meus ingreditur, divitiis abundat; quin & ampliores habet quam ſuſtentationi competentis numeri Religioſorum requiratur, adeoque neceſſitas non apparet quidquam ex portione, quæ filio competeret, dimittere. Reſpond. Quantumvis ſupponeretur Monaſterium tam amplis reditibus eſſe inſtructum (licet ſæpe judicium hominum mundanorum de ſufficientia Monaſteriorum minus æquum ſit) nihilominus juſtum non eſt, ut parentes divites integram portionem, quæ filio in ſeculo remanenti competeret, in familiæ ſuæ augmentationem retinerent: etſi enim poneretur quod in ſimili caſu Monaſterio ſat abundanti nihil dandum foret; cum tamen omnia Monaſterii bona ſint bona pauperum, eo ſenſu ut quidquid Religioſorum neceſſitatibus ſupereſt, in alimoniam pauperum impendatur; juſtitiæ conſonum eſt, ut parentes partem aliquam bonorum in pauperes diſtribuant, dum filius eorum vivit ex bonis, quæ pauperibus venirent impendenda. Accedit quod Chriſtus velit, ut quicumque conſilium evangelicæ paupertatis aſſumit, non ſimpliciter ſua omnia dimittat, ſed ut pauperibus eroget: *Si vis*, inquit, *perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, &* DA PAUPERIBUS; ac per conſequens ſi Chriſti intentioni divites obſequi velint, portionem hæreditariam filio etiam vivis parentibus quodammodo competentem dimittant, ut eam filius juxta Chriſti conſilium *pauperibus* diſtribuat.

Illud jam pridem faciendum in oblatione filiorum parentibus propoſuit piiſſimus ille Religioſorum Pater, qui famoſo nomine *Magiſter* dicitur: poſtquam enim monuiſſet parentes, ut filios ſuos, quos Monaſterio offerebant, bonis temporalibus exuerent, ut ſcilicet filiis nihil juris ad hæreditatem remaneret, ne ſpe hæreditatis allecti a propoſito reſilirent; tandem concludit *cap.* 91. *Regul.* „Itaque audite vocem illius Domini, „quem

Digitized by Google

„ quem filius veſter dicit ſe ſequi, ipſi dicentem: *Vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni, ſequere me; & habebis theſaurum in cælo:* ſed quia portio „ ejus adhuc in veſtra eſt poteſtate & conſenſu veſtro vel permiſſione, magis videtur Deo offerre quam nobis; *vos tangit de ea ſecundum Dominicam vocem, quam ſi vultis audire, pro filio veſtro apud vos nihil remaneat in ſeculo, niſi Deus.* Quod „ ſi forte, pergit prædictus Magiſter, propter immanitatem divitiarum, vel amorem nutritæ domi familiæ gravis vobis, „ & minus dulcis hæc divina præceptio convenit, audite Regulæ noſtræ a Patribus „ ſalubre ſtatutum conſilium. De portione „ ejus tres fiant partes æqualiter: una diſtributa Abbatis manibus pauperibus vel „ indigentibus erogetur: aliam vobis, vel „ fratribus ſuis pergens ille ad comitatum „ Sanctorum exagiliario (*a*) munus titulo „ derelinquat: tertiam vero partem viatici „ ſui utilitate deferat ſecum Monaſterii Sanctorum uſibus profuturam „.

Ex his concludere licet, quod quantumvis omnis exactio pecuniæ in admiſſione ad ſtatum Religioſum ſit inhibita, non parva tamen ſit inordinatio, quod parentes divites permittant, ut loca pauperum per filios ſuos occupentur, aut ut minimum filii ex bonis pauperum ſuſtentationem accipiant, & ipſi interim ex bonis illorum cenſum patrimonialem augeant, aut proles in ſeculo manentes ditent. Imo jam pridem Guillelmus Pariſienſis Epiſcopus parentes filios ſuos ad Monaſteria deſtinantes, ut prolibus in ſeculo manentibus plura cedant, Simoniacæ pravitatis reos credidit: „ Alii (inquit, *tom.* „ 1. *tract. De moribus cap.* 9.) a parentibus & propinquis eo modo in clauſtro „ projiciuntur, quemadmodum catuli & „ porculi, quos matres non ſufficiunt enutrire: ut videlicet mundo non ſpiritualiter, ſed ut ita dicamus civiliter moriantur, videlicet ut *portione hæreditariâ priventur, & ad eos, qui ſeculo remanent, devolvatur;* & quantum ad hoc, *Simoniaca* eſt hujuſmodi projectio, immerſio, „ vel intentio „.

Ob hanc tamen divitum inhumanitatem & avaritiam, ne dicam injuſtitiam, nullatenus Religioſi ad exactiones per Canones tam enixe prohibitas recurrere debent; ſed potius exactiores eſſe in eorum cuſtodia, confidentes quod dum Eccleſiæ Regulas fideliter cuſtodierint, Sponſus Eccleſiæ, in cujus manu cor Regis eſt, ut quocumque voluerit inclinet illud, inhumana illa divitum corda ad benefaciendum emolliet.

APPENDIX

Ad primam hujus Diſſertationis partem.

Abſolutâ pro majori parte hujus Diſſertationis impreſſione, incidit in manus meas: *Directorium Eccleſiaſticæ diſciplinæ Colonienſis præſertim Eccleſiæ accommodatum, Auctore Reverendiſſimo Domino Octavio Francipano Mirtho Epiſcopo Tricaricenſi, Apoſtolicæ Sedis per Germaniam inferiorem & Belgarum Provincias Nuntio;* in quo deprehendi pene omnia, quæ hac Diſſertatione præſertim primâ parte adſtruere ſtudui, brevi compendio expreſſa, quæ per modum Appendicis annectere utile judicavi tum propter Auctoris auctoritatem, tum etiam quod dictum Directorium Facultas Theologica Lovanienſis approbaverit, quo fiat, ut, ſicut oſtendi *parte* 2. *cap.* 4. §. 11. dictis meis in materia Simoniæ circa ingreſſum in Religionem conſentire hujus Academiæ Doctores, ſimiliter aſſertis meis contra vitium *Peculiaritatis* conſentientes oſtendam.

Extractum ex præfato Directorio DE RELIGIOSA PAUPERTATE.

„ Quemadmodum caſtitas a carnali voluptate poſſeſſorem ſuum liberat, „ & ab impuri amoris viſco abſolvit: ita „ Religioſa paupertas, quæ propter Chriſtum ſuſcipitur, ſi voluntaria fuerit, a „ rebus

(*a*) Viri doctiſſimi Du-Cange & Muratori legendum putant *Exaggellario*, ab *Exagella*, id eſt trutina, quæ ſignificat *quotam partem, quæ ſingulis heredibus ex ſucceſſione obvenit:* vel *legitimam portionem, quam quis ex ſuis bonis largitur cuidam Eccleſiæ vel Monaſterio*. Hinc illud quod legitur in antiquis diplomatibus: *Exaggellario titulo poſſidere vel relinquere*.

„ rebus terrenis omnem affectum atque amo„ rem abſcindit, a ſpinoſæ ſollicitudinis co„ gitatione, quæ iſthinc oriri ſolet, ani„ mum prorſus liberum ac quietum facit. „ Ut autem voluntaria ſit, non ſufficit „ quod quis ſponte & non coactus paupertatis votum emiſerit, & quamdiu ei o„ mnia, quæ ſunt neceſſaria ſubminiſtrantur, „ ſine murmure vivat; ſed & voluntaria „ debet eſſe ipſa penuria, voluntariæ quo„ que, quæ ex penuria ſequuntur, moleſtiæ „ & incommoda. Paupertatis enim ama„ tor (ut ait quidam) ideo ad paupertatem ſuâ ſponte deſcendit, ne eum impa„ ratum fortuna deprehendat, telaque fortu„ næ ante præoccupet, quam in ea cadat „.

„ In hac itaque virtute ſic exercendus eſt „ Religioſus, ut poſſit dicere cum Apoſto„ lo, *Philip.* 4. verſ. 11. 12. 13. *Ego enim* „ *didici, in quibus ſum, ſufficiens eſſe:* „ *ſcio & humiliari, ſcio & abundare*, „ (*ubique & in omnibus inſtitutus ſum*) „ *& ſatiari, & eſurire, & abundare, &* „ *penuriam pati. Omnia poſſum in eo, qui* „ *me confortat:* ut ſi quando neceſſitas illa „ veniat, ut nec habeat quod manducet, „ nec quo operiatur, & ſi quid aliud, quod „ ad vitæ humanæ ſuſtentationem neceſſa„ rium eſt, deſideret; non frangatur ani„ mo, & non tantum ad iniquitatem ma„ nus non extendat ſuas, ſed nec cogita„ tione quidem peregrinum a ſancto pro„ poſito quidquam patiatur; ac fide, ſpe, „ & charitate, eo magis in Deum conva„ leſcat, quo ab omni humana ope & „ conſolatione magis derelictus apparet „.

„ Ab omnibus igitur rebus ablactandus eſt religioſi viri animus, & non tantum „ ſuperfluum quicquam, cui inhæreat, aut „ quod ei adhæreat, ei non eſt permitten„ dum; ſed & ſolis neceſſariis ita ſuſten„ tandus eſt, ut in eorum uſu libet & non „ ſervus ſit; hoc eſt, ut per guſtum & „ amorem cœleſtium bonorum, ita ei ter„ rena omnia deſipiant, ut grave ei ſit ac „ moleſtum etiam neceſſariis uti, & inge„ miſcat ſe huic neceſſitati, ut cum remiſ„ ſione animi ſatisfaciat neceſſitati corpo„ ris, per peccatum eſſe ſubjectum, malit„ que etiam neceſſariis non uti, ſi naturæ „ conditio pateretur, & non tantum pa„ tienti, ſed & hilari ac conſtanti animo, „ eiſdem etiam protſus carere paratus ſit, „ ſi hanc neceſſitatem ad probandum mili„ tem ſuum incomprehenſibilis Dei provi„ dentia induxerit „.

„ Quare longe a Religioſæ paupertatis „ ſcopo illi aberrant Religioſi, qui volun„ tariam paupertatem in nuda paupertatis „ profeſſione conſtituunt, ex qua plus ma„ ledictionis quam benedictionis eos ma„ net „.

„ Procul & illi a voluntaria paupertate „ abſunt, qui ut in lectulo ægritudinis ſuæ „ non egeant, & penuriam, aliaque paupertatis incommoda non ſentiant, pecuniam „ corradunt atque ſupponunt, vel reditus „ vitales aut perpetuos habent, unde tem„ pore ægritudinis & neceſſitatis ſuæ con„ ſolationem habeant, & ſe a moleſtiis „ paupertatis tueantur atque defendant. „ Quorum temeritas eo ſubinde proſerpit, „ ut de bonis & pecuniis, quas relinquunt, „ teſtamento diſponant, ac amicos legato „ honorent. Ubi graviter accuſandi ve„ niunt quidam Religioſorum Prælati; aut „ Superiores, quorum facilitate & permiſſu „ iſta perpetrantur; imo quorum immiſeri„ cordia huic irreligioſæ ſollicitudini, & ne„ fariis auſibus occaſionem dedit, & ja„ nuam aperuit; ut qui famulos Dei; qui „ omnia propter Chriſtum dereliquerunt, „ dum ægrotabant ita dereliquiſſe viſi ſunt, „ ac ſi eorum cura tum ad eos non perti„ neret. Qua in re magnam amoris ac „ charitatis ſuæ penuriam manifeſtaverunt, „ quæ tunc maxime viſcera ſua aperire ſo„ let, & oſtendere, etiamſi res ſit anguſta „ domi, quam ipſa ut juvet Fratrem ſuum „ non anguſtietur „.

„ Quæ ut in poſterum caveantur, mo„ nemus Prælatos ac Superiores omnes, ut „ Fratrum ſuorum neceſſitatibus ſollicite „ ſuccurrant, & in ægritudine eorum hoc „ eis præſtent, quod ſibi præſtari vellent; „ ne incidant in terribilem illam Apoſtoli „ ſententiam: *Si quis ſuorum, & maxime* „ *domeſticorum curam non habet, fidem* „ *negavit, & eſt infideli deterior* „. 1. Tim. 5. verſ. 8.

„ Religioſi vero, qui teſtamentum condi„ derunt, tamquam rei criminis proprie„ tatis, Eccleſiaſticâ careant ſepulturâ; & „ bona, de quibus teſtati ſunt, ſecundum

„ Ordinationem Theodorici *pag.* 263. §. 62.
„ arbitrio Epiſcopi ſubjaceant „.
„ Proprietarii ſimiliter cenſeantur, &
„ contra vitam communem agere omnes
„ Religioſi, qui in proprios ac *peculiares*
„ uſus reditum aliquem ſibi aut emunt,
„ aut emptum retinent „.

DE VITA COMMUNI.

„ QUod ad communem vitam, victum,
„ atque veſtitum attinet, magnam
„ paſſim deformitatem diverſæ conſuetudi-
„ nes dictis votis contrariæ in Monaſteria
„ induxerunt, quæ proprietati, totius Reli-
„ gionis perniciosæ peſti, occaſionem &
„ fomenta ſubminiſtrant; paupertatis the-
„ ſaurum expoliant: ſpem in Deum mi-
„ nuunt; anxiam ſollicitudinem & affectum
„ ad res temporales inducunt; inſtitutionem
„ Patrum enervant, atque fraternam cha-
„ ritatem, animorumque unionem tollunt.
„ Quamobrem Prælatis omnibus utriuſque
„ ſexus ſevere præcipimus, ut omnibus &
„ ſingulis ſubditis ſuis victum non in pecu-
„ nia, vel privatim in cubiculis, niſi Car-
„ thuſianis, & ſi qui forte ſunt, qui ex
„ ſuo inſtituto ſolitarii reficiuntur; ſed com-
„ muniter in communi Refectorio admini-
„ ſtrent: nullique permittant, ut quicquam
„ eſculenti aut potulenti ad cubiculum ſuum
„ deferat, aut portio vini, quæ in Refecto-
„ rio propinanda fuiſſet, pecuniâ redimatur,
„ vel extra Refectorium bibenda ſerve-
„ tur „.
„ Ipſi quoque Prælati & Præfecti, niſi
„ per occupationes legitimas, aut hoſpi-
„ tum multitudinem penitus impediantur,
„ in communi Refectorio corpore reſician-
„ tur. Cum autem propter adventantes
„ hoſpites ſeparatim comedere cogentur,
„ ut hoſpites ædificentur, & cognoſcant Mo-
„ naſteria ſcholas eſſe, in quibus mortifica-
„ tioni carnis ſtudetur, non voluntati; eoſ-
„ dem ſtudeant in menſa ſua habere cibos,
„ quos habet Conventus „.
„ Veſtitum ſinguli ex communi veſtiario
„ accipiant, minime vero pro eo ſingulis
„ Religioſis pecunia aſſignetur; aut in hunc
„ finem, ut ſeipſos veſtiant, vel ex cele-
„ bratione Miſſarum, vel alias labore, in-
„ duſtria, aut amicorum liberalitate, pecu-
„ niam comparare, aut, ſicut paulo ante
„ dictum eſt, penſiones vitales, reditus per-
„ petuos recipere, aut bonorum aliquorum
„ uſumfructum habere permittantur. Præ-
„ terquam enim quod hæc ad *peculiarita-*
„ *tem* pertinent, cum qua (teſte D. Gre-
„ gorio *Epiſt.* 21. *lib.* 10. *Indict.* 5. *cap.*
„ 22.) nec concordia, nec charitas in con-
„ gregatione poteſt permanere; faciunt et-
„ iam ad ſtudium vanum, inutile, & per-
„ nicioſum veſtibus placendi hominibus,
„ ita ut in uno eodemque Monaſterio alius
„ alio pretioſius, & ſæpe aliâ veſtium for-
„ mâ veſtiatur, ſic ut quivis honoratus (ut
„ ait D. Bernardus in *Apologia ad Wil-*
„ *lhelmum Abbat. paulo ante finem*) non
„ alia horreat veſtimenta, ſi ſuo modo præ-
„ parata fuerint. Qua in re Superiores, qui
„ hæc corrigere deberent, dum magis ſtu-
„ dent veſtibus populo placere quam mori-
„ bus, peſſimo exemplo graviſſime delin-
„ quunt „.
„ Quæ ut corrigantur, pari ratione, o-
„ mnium Monaſteriorum utriuſque ſexus
„ Superioribus mandamus, ut quo ſunt gra-
„ du altiore ſubditis conſtituti, eo humili-
„ tate in veſtibus & moribus ſint magis con-
„ ſpicui; ſubditoſque ſuos etiam hic præce-
„ dant, ac viam monſtrent, quâ eos ſequi
„ volunt. Sit itaque omnium habitus uni-
„ formis, non illorum tantum, qui unius
„ Monaſterii ſunt, verum etiam omnium
„ qui ſunt unius Ordinis; præcipue in ea-
„ dem Provincia habitantium: ut ſicuti
„ habitus eſt unus, menſa una, regula una,
„ unuſque vivendi modus; ita intelligant,
„ cor omnibus debere eſſe unum, animam
„ unam, conſpirationem unam ad Regnum
„ Dei conſequendum. Materia vero veſtis
„ ac forma talis omnino ſit, quâ admo-
„ neantur mundo eſſe crucifixi, & ipſis
„ mundus „.
„ Similiter in aliis omnibus neceſſariis
„ ex communi ærario, non ex *peculiaribus*
„ cujuſque depoſitis, pro Monaſterii facul-
„ tatibus, non in pecunia, ſed in ſpecie
„ rerum, cuique, quod opus habet, benigne
„ ac paternâ ſollicitudine Præfecti ſubmi-
„ niſtrent: neque ullo modo præbeant an-
„ ſam, ut aliquâ ratione contra votum Deo
„ paupertatem, ac vitam communem ali-
„ quid agatur, & ſpes magis in humana
„ cu-

Digitized by Google

„ cujuſlibet induſtria quam in Deo, & paupertatis merito collocetur „.

„ Ideoque curam in hoc omnem ponant, ne quod hactenus paſſim in multis Monaſteriis factum eſt, aliquis ſibi aliquid operetur; ſed ut præſcribit in Regula ſua D. Auguſtinus, *omnia opera ſua in unum faciant, majori ſtudio & alacritate, quam ſi ſibi ſingulis facerent propria*. Ac proinde omnis pecunia vel res, quam Monachus vel Monialis, ſive labore, ſive induſtriâ, ſive amicorum liberalitate, ſeu denique quâlibet aliâ occaſione acquirere poteſt, Superiori mox tradatur, in commune ærarium, vel commune veſtiarium, vel alias in communes uſus reponenda, & ad nutum Superioris tamquam res, non quidem uni *peculiaris*, ſed omnibus ex æquo communis, adminiſtranda; ne contingat in Monaſteriis illa perverſitas, ut qui divites & liberales habet in ſeculo conſanguineos, etiam ſuperfluis quibuſcumque abundet, & alius Frater neceſſariis deſtituatur „.

„ Quare ſi quis ſuis filiis, aut aliquâ neceſſitudine ad ſe pertinentibus, aliquam contulerit veſtem, aut aliquid aliud inter neceſſaria deputandum, quod ſit pretioſius aut notabilius, quam ut in communes uſus redigi poſſet; ne hinc murmura oriantur, aut alius ab aliis, in aliquibus deformis exiſtat, illud vendatur: ita ut ſi veſtis, vel pannus, vel quæcumque res alia eſſe communis non poterat, ejus pretium commune fiat. Exemplo D. Auguſtini, qui oblatum ſibi pretioſum Birrum putavit eſſe vendendum, dicens: *Forſitan* (eo uti) *decet Epiſcopum, quamvis non deceat Auguſtinum* „. De communi Vita Cler. *Serm.* 2.

„ Porro cum non poſſit quiſquam proprietatis deponere affectum, quamdiu ea habere permittitur, quæ ab eo cum proprietatis affectu poſſidentur, auferantur ea omnia, quæ cum tali affectu poſſideri deprehenduntur. Sunt alii, qui habent cochlearia, auriſcalpia, dentiſcalpia, aliaque inſtrumenta argentea; alii qui cultros habent elegantius elaboratos, alii qui libros, nonnulli qui ſudariola acu picta, veſtes pretioſas, & ſi quæ ſint alia, quæ non ſine murmure reſignare vellent; quæ cum non fuiſſent Religioſis permiſſa a primis Ordinum Initiatoribus, & quia etiam erga res minimas poteſt eſſe inordinatiſſimus affectus, qui ſit peccatum mortale, nec nunc Religioſis a Superioribus permittenda ſunt: qui ad hoc a Deo conſtituti ſunt, ut ſubditos ſuos in votis & ſancto propoſito juvent, non ſolum vitæ exemplo, inſtructione, conſolatione, & correptione, ad quod etiam quivis Chriſtianus pro donationis ſuæ menſura, ex charitatis tenetur officio, ſed etiam auctoritatis imperio & coactione. Quâ in re ſi qui negligentes fuerint, ii non modo innocentes non ſunt, ſed & in ſeipſos & in ſubditos ſuos, quibus exemplo Heli parcunt, crudeles exiſtunt. Si qui igitur ſint, qui virtutis non ducuntur amore, & tamquam liberi ſub gratia conſtituti, voluntariæ paupertatis exercitium ex animo non amplectantur, eos Præfecti formidine pœnæ in officio contineant; ut vexatio det intellectum, & timor paulatim charitatem inducat „.

APPENDIX

Ad ſecundam Diſſertationis partem ex eodem Directorio *Tit. De recipiendis & inſtruendis Novitiis.*

„ SUb pœna anathematis dantibus & recipientibus præcipimus, ne ante profeſſionem, excepto victu & veſtitu, Novitii, vel Novitiæ, illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu a parentibus, vel propinquis, aut curatoribus ejus Monaſterio aliquid ex bonis ejus tribuatur, *cum ut caveatur deteſtabilis Simoniæ ſpecies*, tum ne Novitius hâc occaſione diſcedere nequeat, quod totam vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat, nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit. Quin nec pro ipſo victu aut veſtitu Novitii aliquid ex pacto detur. Cum enim Novitiatus res ſit ſpiritualis, cui annexum eſt jus ad victum & veſtitum, a *Simonia abeſſe non poteſt, de his paciſci*, vel pro jure Novitiatus acquirendo ad victum & veſtitum contribuere. Si quis autem jure Novitiatus acquiſito ſumptus liberaliter re-

„ fundere velit, licite id facere poteſt, modo nullum intercedat pactum, conventio, „ ſpes, aut mutuus intellectus „.

„ Ut omnis in hâc parte tollatur peccandi occaſio, non plures in poſterum in „ Monaſteriis virorum aut virginum ad „ Profeſſionem recipiantur, quam qui vel „ ex reditibus propriis Monaſteriorum, vel „ ex conſuetis eleemoſynis commode poſſint ſuſtentari „.

APPROBATIO

Præfati Directorii per Facultatem Theologicam Lovanienſem.

HOc Directorium Eccleſiaſticæ Colonienſis diſciplinæ reformandæ, ab Illuſt. & Reverendiſ. D. Domino Octavio Epiſcopo Tricaricenſi Nuntio Apoſtolico collectum,

Decanus & Facultas Theologiæ in Academia Lovanienſi, debito examine prævio, tamquam opus magno ſtudio & pietate concinnatum fructuoſe admodum excudi poſſe judicant.

De mandato Domini Decani & Facult.
ſubſcrip. And. Sassenus
dict. Facult. Notarius.

VIN-

Digitized by Google

VINDICIÆ
DISSERTATIONIS CANONICÆ
DE
PECULIARITATE ET SIMONIA

Contra Libellum R. P. WYNANTS Ordinis Eremitarum S. Auguſtini:

Cum reflexionibus ad definitionem illorum, quos JANSENISTAS *vocant, ab eodem adductam.*

SCOPUS
HARUM VINDICIARUM.

NON me feſellit conjectura, de qua in Præfatione Diſſertationis Canonicæ de Peculiaritate & Simonia, *&c. quod ſcilicet* Reformator, Janſeniſta, *illico auditurus eſſem: hoc Theſes R. P. Clenaërts, hoc Libellus, quem Diſſertationi meæ nuperrime oppoſuit Rev. P. Wynants, plus ſatis loquuntur. Ad hæc paucis reſpondere quantum cauſæ juſtitia & veritatis defenſio exigunt, & Chriſtiana modeſtia permittit, animus eſt; pleriſque quidem, quæ in privatam meam perſonam conjiciuntur, meque ſolum attingunt nec reſpondendum judicavi: quæ vero generatim cuilibet, ubi vel leviter vitium aliquod non Status Religioſi, ſed quorumdam Religioſorum attigiſſe viſus eſt, affricari ſolent, pluribus refello, eo quod modus ille tam alienus a charitate quam Eccleſiæ pernicioſus mihi appareat. Ad paucula vero ac in primis ad Epiſtolam dogmaticam Rodulfi ad Sanctum Trudonem Abbatis, adverſus Diſſertationem meam regeſta, num reſpondens faciam ſatis, æquus Lector judicabit.*

Digitized by Google

CAPUT PRIMUM.

De his, quæ in Libello R. P. Wynants Auctori potius quam doctrinæ Diſſertationis Canonicæ De Peculiaritate & Simonia, objiciuntur.

§. I.

De amaritudine Zeli & Livore edaciore *in Eximium P. Lupum, qui Auctori Diſſertationis objicitur.*

REVERENDUS P. Wynants in nupero ſuo Libello adverſus Diſſertationem meam Canonicam primo mihi objicit pag. 3. *amarum zelum*, & pag. 37. *livorem edaciorem* in Eximium P. Chriſtianum Lupum.

Utrum mihi in dictum Patrem hujuſmodi affectio fuerit, uni Deo notum eſt; hactenus de ſimili affectu in virum illum nihil mihi conſcius ſum. Ut hoc de me homines credant, ſatis eſt quod nullam cauſam habeant aliter de me ſentiendi: quam cauſam R. P. Wynants habuerit, ut in me affectum illum fuiſſe non ſolum crediderit, ſed conſtanter & publice aſſeruerit, neſcio; ſi tamen conjecturare liceat, duplex illius ſuſpicionis cauſa fuiſſe apparet.

Prima, quod *parte* 2. *Diſſert. cap.* 2. *cum magno impetu*, ut queritur pag. 2. *invadam dogma, quod in materia Simoniæ ad Can.* 19. *Concilii Nicæni II. tradit Ven. Mem. Eximius Chriſtianus Lupus*.

Secunda, eaque præcipua videtur illa, quam inſinuat *pag.* 37. quod ſcilicet *reponam*, ut ipſe quidem aſſerit, & per totum pene Libellum alte declamat, *P. Lupum inter Magiſtros ad* OMNEM *novitatem prurientes, inter Doctores non dirigi ſolitos a Spiritu Veritatis*, &c.

Num illa vera ſint, & *amarum Zelum vel Livorem edaciorem* in P. Lupum probent, duobus Paragraphis ſequentibus inquiremus.

§. II.

Diſcutitur prima conjectura, ex qua Rev. P. Wynants* amarum Zelum *aut* Livorem edaciorem *in P. Lupum elicere videtur.

FAteor me in ſecunda Diſſertationis meæ *parte*, *cap.* 2. impugnaſſe dogma P. Lupi in materia Simoniæ circa Ingreſſum Religionis ex Legibus Juſtinianæis deſumptum: & quidem *magno impetu*, ſi id intelligatur pro omni, quâ potui, argumentorum vi, idque eo fortius quo apprime mihi cognita erat viri illius auctoritas, & magna, præſertim apud Curiæ Romanæ Prælatos, a Canonum & Antiquitatis ſtudio exiſtimatio; neque ut hæc mihi probaretur, opus erat litterarum evulgatione: quod hâc tamen occaſione hæc facta fuerit, non invideo.

Ex hac vero dogmatis impugnatione *Zeli* mei *amaritudinem* aut *livoris edacitatem* in Virum illum quis arguat, niſi qui exiſtimat non poſſe Viri alicujus magnæ auctoritatis & exiſtimationis dogma impugnari, aut non eâ argumentorum mole, quæ dogmatis illius deſtructioni judicatur neceſſaria, aut admodum utilis, niſi una *amaro Zelo* & *livore edaciore* quis in Auctorem illum ferri judicetur?

Profecto ſi id exiſtimet R. P. Wynants, non me ſolum, ſed & eximium Patrem Le Drou modernum ſuum Provincialem *amari Zeli* & *livoris edacioris* in P. Lupum ſuſpectum habeat neceſſe eſt; utpote qui non in uno tantum articulo, ſed pluribus ſententiam P. Lupi impugnat.

Et quidem in hoc ipſo *de Simonia* dogmate, in quantum per dictum dogma Monaſteria etiam *opulenta* in exactione dotis ab ingreſſuris Religionem ab omni ſpecie Simoniæ vindicantur, mecum a P. Lupo recedit, ut ex pluribus ejuſdem P. Le Drou Theſibus, præſertim iis, quas *Promptuarium Theologo-Canonicum* dixit, pateſcit: in his enim §. 18. ita loquitur: „ Nec illam
„ (Si-

„ (Simoniæ lepram) evadent opulenta Monaſteria, ſi dotem exigant a Candidatis, quos, ſpectatis omnibus, alere commode poſſunt, Arg. ex *Extravag.* citata, junctâ *Gloſsâ* ad verbum *Sane*; ex judicio S. Congregationis Concilii probato a Papa, ut videre eſt in ante dictis. Neque vero D. Thomas 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 1. ad 4. aliquid exigere ſinit, niſi quando *Monaſterium eſt tenue*, & ejus bona *non ſufficiunt*. Et in 4. *diſt.* 25. *art.* 2. ad 7. *Simoniacum* eſſe contendit, ſi poſſit Candidatus *ſine gravamine recipi*. Et merito, cum enim tunc deſit juſtus titulus, omnis exactio pro ſpirituali admiſſione fieri cenſetur „.

Nonne quoque nuperrime in Theſibus hoc anno in menſe Auguſto Præſide R. P. Cleuaërts S. T. L. ac Prof. Ord. Erem. S. Auguſtini defenſis, Theſi 6. conſpeximus hanc poſitionem: *Etiam Religioſi licite habent annuos reditus*, quam poſitionem *quanto impetu* improbaverit eximius P. Lupus, ex illius ad *Can.* 6. Concilii Tholoſani ſub Victore II. diſcurſu, quem hic ſubjicimus, colligere licebit: „ Porro Joannes Caſſianus in ſeptimo Monaſticarum Inſtitutionum libro diſtinguit tres Proprietariorum claſſes: *Triplex eſt hujus invalitudinis morbus, qui ab univerſis Patribus æquali deteſtatione damnatur. Unus hic, qui deinceps miſerabiles quoſque, ea quæ ne antea quidem, cum in ſeculo degerent, poſſidebant, congregare perſuadet. Alius, qui hæc in primordiis ſuæ renuntiationis abjecerant, poſtea reſumere ac rurſum deſiderare compellit. Tertius, qui initio malo vitioſoque contractu, & ab imperfectione incipiens, eos, quos ſemel hoc tepore mentis infecerit, paupertatis ac diffidentiæ timore perterritos, ſpoliare ſe cunctis mundi facultatibus non ſinit; eoſque, pecunias vel ſubſtantias, quas utique renunciantes abjicere debuerant; reſervantes; ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire concedit*. Tertiæ itaque claſſis ſunt illi, qui omnia quidem ſua Monaſterio dant, aut pauperibus; ſed SIBI ALIQUAM RESERVANT VITALITIAM PENSIONEM AUT CENSUM. IPSORUM EXORDIUM EST OMNINO VITIOSUM. Monaſtica quippe profeſſio non eſt aliud quam omnium temporalium abrenuntiatio, atque ita adverſus illos recte dixit in tertia Collocatione Abbas Paſnutius: *Necdum Evangelicum implet mandatum, qui omnino ſibi adhuc ex ſuis facultatibus aliquid reſervat*. Et adjungit: *Sicut nonnulli tepidorum faciunt*. Utroque enim pede claudicant: NEC MONACHUM INDUUNT, NEC SECULAREM DEPONUNT. Unde adverſus Syncleticum, ex Senatore Monachum ejuſmodi ſcripſit Magnus Baſilius: *Et Senatorem perdidiſti, & Monachum non feciſti*. Quod dictum prædicat, & ejus cauſam nobiſcum laudat Caſſianus: *Quædam ſibi de propriis facultatibus Syncleticus reſervarat*. Recte aſſerit iſtos *ad Evangelicam perfectionem numquam pervenire*. Captivi enim manent ſub Phylargia, omnium vitiorum matre ac nutrice, *quam quidam appetentes, etiam a fide erraverunt*. Ex ipſa pauperes Fratres deſpiciunt, cum plena humilitate non ſubjacent Præpoſitis, divina Officia faſtidiunt, operari nolunt, ad licentioſum alicujus privilegii aut præeminentiæ in Monaſterio locum quâvis arte adſpirant, ac ſe intrudunt, communi alimentorum ac veſtium ſorte contenti non ſunt, atque ita Cœnobia ſua pedetentim tranſvertunt in illam Coludenſis apud Anglos Monaſterii miſerabilem formam, quam in Anglicana venerabilis Bedæ hiſtoria deſcribit religioſus Presbyter Adamandus: *Domunculæ, quæ ad orandum vel legendum factæ erant, nunc in commeſſationum, potationum, fabulationum, & ceterarum ſunt illecebrarum cubilia converſa*. Quomodo ſpeluncam hanc immiſſus ab irato Deo ignis eradicaverit, pluribus narrat laudatus Beda, factum aſſerit ob exceſſus præſertim illorum, qui *majores eſſe videbantur*; & concludit: *Hæc ideo noſtræ hiſtoriæ inſerenda credidimus, ut admoneremus Lectorem operum Domini, quam terribilis ſit in conſiliis ſuper filiis hominum; ne forte nos tepore aliquo carnis illecebris ſervientes, minuſque Dei judicium formidantes, repentina ira ejus corripiat, & vel temporalibus damnis juſte ſæviens affligat, vel ad perpetuam damnationem diſtrictius examinans tollat*. Grandem apud ſuos Monachum ob ſimiles

„ les vanitates fuiſſe viſibiliter deportatum
„ ad inferos, & Caiphæ, ac aliis Domini
„ occiſoribus adjunctum, narrat in eadem
„ hiſtoria, & denuo concludit: *Factum eſt*
„ *hoc nuper in Provincia Berniciorum*, (a)
„ *ac longe lateque diffamatum, multos ad*
„ *agendam & non differendam pœnitudinem*
„ *provocavit. Quod utinam ex hinc etiam*
„ *noſtrarum lectione litterarum fiat*. Quo-
„ circa hiſce penſionatis Monachis Joan-
„ nes Caſſianus merito applicat hocce Deu-
„ teronomii Statutum: *Quis eſt homo for-*
„ *midoloſus, & corde pavido? Non egre-*
„ *diatur ab bellum. Vadat & revertatur*
„ *in domum ſuam, ne pavere faciat corda*
„ *Fratrum ſuorum, ſicut & ipſe timore*
„ *perterritus eſt:* ipſos ad Monaſticam mi-
„ litiam affirmat ineptos. Semetipſos enim
„ præcipitant in Monaſteriis, & alios ſe-
„ cum, licet non in lapſum, tamen in ti-
„ tubationem circumſcribunt. Quare qua-
„ liſcumque profeſſioni ADJECTA PENSIONIS
„ RESERVATIO, EST ADVERSA SUBSTAN-
„ TIÆ, aut CERTE FŒDA CONDITIO, ideo-
„ que habenda pro non appoſita. EAM
„ PRÆFECTI OBLIGANTUR CIRCUMDUCE-
„ RE ET IN COMMUNEM SUBSTANTIAM
„ (*nota bene*) DEVOCARE. Nulla hic do-
„ talis eleemoſyna, nec ſimilis quis huma-
„ næ infirmitatis palpo fucus valeat patro-
„ cinari. Eleemoſyna enim debet eſſe gra-
„ tuita, non dotalis. Et hunc eſſe Tri-
„ dentinæ reformationis ſcopum, ſuus locus
„ demonſtrabit „.

Hactenus P. Lupus. Plures alias ſententias Patris Lupi, quibus ſe ejuſdem inſtituti Profeſſores opponunt, proferre poſſemus; ſed has duas, de quibus in Diſſertatione mea agitur, protuliſſe ſufficiat, & oſtendiſſe, quod quoad eam, in qua a P. Lupo diſſentio, nec ipſi ejuſdem Ordin. Magiſtri per omnia conſentiant; quoad alteram, in qua P. Lupo conſentio, rurſus ejuſdem Ordinis Profeſſorem diſſentientem protulerim.

Non eo tamen fine hæc a me prolata patentur, quaſi vituperio verti deberet Profeſſoribus, quod a ſententia Patris Lupi recedant, dum contrariam veram putant; imo in hoc laudandi, quod nullius moti auctoritate libere quod verum credunt, eloquantur. Ita S. Auguſtinus Vincentium Victorem juvenem & laicum laudat, quod nihil hominem veritus libere contra Senem & Epiſcopum (Auguſtinum ſcilicet) quod ſentiebat proferret: „ in hoc (inquit *lib.* 4.
„ *De anima & ejus orig. cap.* 1.) te pla-
„ ne laudo, quod veritatem etſi numquam
„ percepiſti, *certe quam putaſti homini pro-*
„ *tuliſti*; ideo quidem temere, quia exiſti-
„ maſti ſcire te quod neſcis; *ſed ideo libe-*
„ *re, quia perſonam non veritus, elegiſti*
„ *aperire quod ſentis* „.

Ex his facile apparet quam levis ac futilis ſit conjectura *amari* mei *zeli*, ac *edacioris livoris* in P. Lupum, quia dogma ipſius in materia Simoniæ *magno impetu*, id eſt, omni argumentorum vi impugnavi.

§. III.

Diſcutitur altera conjectura, ex qua R. P. Wynants amarum *meum* zelum, *ac* livorem edaciorem *in P. Lupum colligere videtur.*

SEcundum argumentum *amari* mei *zeli*, & *edacioris livoris* in exim. P. Lupum deſumpſiſſe videtur R. P. Wynants ex eo, quod P. Lupum, ut ipſe aſſerit, & queritur *pag.* 32. traducam *parte* 2. *Diſſ. cap.* 2. in laxonum catalogum ad omnem novitatem prurientium. Eamdem de me querelam *pag.* 37. Patri ſuo Generali exponit his verbis: „ *Livor* EDACIOR, *aut zelus* AMARIOR
„ non poſſit, Reverendiſſime Pater, quem-
„ quam aut mordacius urere, aut crudius
„ commovere contra opt. mem. P. Mag.
„ Chriſtianum Lupum, quam qui ipſum
„ reponit inter laxiorum regularum vindi-
„ ces, inter Magiſtros ad novitatem o-
„ mnem prurientes; inter Doctores non di-
„ rigi ſolitos a Spiritu veritatis „. Rurſus *pag.* 62. 63. introducit P. Lupum piæ memoriæ, quaſi reſuſcitatum de me querelantem in hæc verba: „ Si male te habeat,
„ Clariſſime Profeſſor, & intime te urat
„ mea de Simonia doctrina, an ideo a tua
„ charitate merear reponi inter laxones,
„ homines falſos & fallaces a ſpiritu erro-
„ ris ductos, ſtultos, & injuſtos? AN DO-

MI-

(a) Bernicii occupabant partem Meridionalem Scotiæ uſque ad Edimburgum.

Digitized by Google

„ MINUS PRÆCEPERIT TIBI UT MIHI MALEDICAS „?

Has querelas per totum pene libellum ſparſas videre eſt: quæ ſi veræ forent, non diffiteor, quin *amari* mei *zeli*, & *livoris edacioris* in virum illum non leve eſſent argumentum; verum concipere neqneo, quâ conſcientiâ ant charitate, *quæ non cogitat malum*, hæc tamquam a me ſcripta & in P. Lupum conjecta R. P. Wynants tam intrepide aſſerere audeat; cum in tota mea Diſſertatione nec verbulo uno Lupum *laxonis* aut ſimili epitheto compellaverim.

Dicet forſitan quiſpiam verum eſſe, quod illum expreſſe talem non dixerim; ſed ipſum inter ſimilis farinæ homines a me repoſitum fuiſſe, colligit dictus R. Pater ex unico pene §. 2. *p.* 2. *cap.* 2. Diſſertationis. Reſp. Ita apparet, ſed quibus conſequentiis id colligat, videamus.

In citato §. tria non adverſus perſonam P. Lupi, ſed adverſus dogma ipſius, in quod ex malo intellectu Legum Juſtiniani forſitan inciderat, propoſui.

Primum, quod opinio P. Lupi, in quantum excuſat Monaſteria *opulenta* in exactione dotis ab omni ſpecie Simoniæ, ſit nova & contraria unanimi Veterum doctrinæ, imo & Recentiorum (*niſi*, dixi, *unum alterumve ex laxioribus ad omnem novitatem quodammodo prurientibus exceperis*). Hinc ulterius intuli huic dogmati P. Lupi, quatenus a Veterum ſententia in materia morum recedit, non male quadrare illud S. Auguſtini: *Quid ſibi vult iſta* NOVITAS? *Nonne videtur, neſcio quam redolere fallaciam?*

Secundo, dixi ſententiam P. Lupi primo intuitu de falſitate reddi ſuſpectam; eo quod per illam inutiles reddantur Conciliorum Canones, ac Pontificum Conſtitutiones, qnibus tamquam Simoniacæ condemnantur, & ſub graviſſimis pœnis vetantur exactiones pecuniarum in admiſſione ad Religionem. Hujus dicti probationem ſubjunxi his verbis: „ Quæ enim erit illorum Ca„ nonum, ant Conſtitutionum utilitas, ſi „ vera ſit, quæ §. præcedenti exhibita fuit, „ doctrina? quandoquidem per illam juſti„ ficetur praxis recipiendi Monachi dotem, „ non ſolum ſponte oblatam accipiens, ſed „ & exigens, ac de illa ſtipulans; idque „ non tantum dum Monaſterinm eſt pau„ per, ſed etiam quando eſt opulentum „.

Tertio, dixi dogma P. Lupi primo intuitn de falſitate ſuſpectum eſſe; quia titulus ille, quo praxim hodiernam ſtipulandi dotem ab ingreſſuris Monaſterium a Simonia vindicat, hactenus ab Eccleſia pro medio, quo Simonia e Monaſteriis eliminaretur, propoſitus non fuit: cum tamen certiſſimum ſit, quod ſolâ hnjns tituli propoſitione, ſi ſufficiens eſſet, ut ſtipulantes dotem ab omni etiam ſpecie Simoniæ liberaret, pro magna parte Simonia e Monaſteriis eliminata eſſet: „ quandoquidem enim, inquiebam, „ Regulares per Simoniacas ſuas exactiones „ ſeu ſtipulationes unice intendant ſummam „ aliquam pecuniæ, aut aliam rem tempo„ ralem accipere; nullâ difficultate a con„ tractibus Simoniacis abſtinuiſſent, modo „ illo titulo, quem legitimum prætendit „ P. Lupus, ſummam pecuniæ ant rem tem„ poralem ſine labe Simoniaca potuiſſent „ obtinere; adeoque opus non fuiſſet tam „ frequenti Canonum renovatione ac pœ„ narum comminatione, nt vitium Simo„ niæ a Monaſteriis averteretur „.

„ Cum igitur pia Mater Eccleſia, cui „ Spiritus ſanctus ſuggerit omnia, quæ pro „ tempore magis opportuna & accommoda „ ſunt, ad vitiorum extirpationem hunc „ titulum filiis ſuis pro remedio vitandi Si„ moniacam pravitatem numquam propo„ ſuerit; *merito judicatur illum a Spiritu* „ *Veritatis non fuiſſe ſuggeſtum* „.

Hæc tria argumenta proponenda putavi, ut dogma P. Lupi, quod verum non eſſe certo credebam & credo, primo intuitu de falſitate ſuſpectum Lectori facerem.

Si ex dictis credat R. P. Wynants legitime inferri, me P. Lupum retuliſſe in *laxonum catalogum ad* OMNEM *novitatem prurientium*, eo quod inter alia aſſeruerim unum dogma Patris Lupi (num plura in illius operibus tamquam laxiora ſint improbanda, non inquiro nec inquiſivi) in materia de Simonia unanimi Veterum, imo & Recentiorum (*niſi unum alterumve ex laxioribus ad* OMNEM *novitatem prurientibus exceperis*) ſententiæ contrariari; eâdem ratione inferre cogetur, quod is, qui aſſereret S.Hieronymum propugnaſſe opinionem de uſu mendacii officioſi *laxam*, quam nul-

lus ex laxonibus ſuſtinere auſus fuit, cenſeretur S. Hieronymnm inter *laxones* retuliſſe; quin *laxiorem laxonibus* dixiſſe, quo quid ineptius?

Hinc evidenter, ut credo, apparet quam injuſte accuſet me R. P. Wynants, quod P. Lupum *laxonibus* ad OMNEM *novitatem prurientibus*, annumeraverim.

Non minus inepta, ſi non ineptior eſt conſequentia, quâ infert ex his verbis: *Merito judicatur titulum illum* (Patris Lupi) *a Spiritu Veritatis non fuiſſe ſuggeſtum*, P. Lupum a me repoſitum inter *Doctores non dirigi ſolitos a Spiritu Veritatis*. Numquid non eadem conſequentia inferetur, quod quicumque judicat Doctoris alicujus ſententiam non eſſe veram, & conſequenter *non ſuggeſtam a Spiritu Veritatis*, a quo non niſi verum ſuggeritur, eumdem Doctorem reponat inter *Doctores non dirigi ſolitos a Spiritu Veritatis?* Quo quid ineptius?

Si quis miretur quod per ſimiles argutias inſimuler, quaſi P. Lupum retulerim *inter laxones*, *Doctores non dirigi ſolitos a Spiritu Veritatis*, ſtupebit indubie, dum intelliget, quo fundamento idem P. Wynants aſſerat me Patrem Lupum repoſuiſſe, horrendum auditu! inter homines *ſtultos*.

Parte 2. *Diſſert. cap.* 2. §. 4. oſtenderam, quod ex Legibus Juſtinianæis is, qui Monaſterium ingreditur, *ante profeſſionem habeat quo vult modo de bonis ſuis diſponendi facultatem*; ut conſequenter dependeat a mero ingredientis beneplacito Monaſterium a bonis ſuis excludere: ex quo §. 5. ulterius conſectarium duxi, quod Monaſterium extorquens ſummam pecuniæ ab ingrediente, ut renuntiet juri, quod ad bona ipſius habiturum eſt poſt profeſſionem, procedat eodem modo, quo ille qui pecuniam prætenderet titulo *tranſactionis* pro remiſſione alicujus juris, quod etiam nullo dato pro nutu ipſi adimi poſſet; quo, inquiebam, quid *injuſtius*, ne dicam *ſtultius*, eſſe poteſt?

Nullatenus proinde ſententiam P. Lupi *ſtultitiæ* inſimulavi, multo minus P. Lupum inter homines *ſtultos* repoſui; niſi forſitan quis credat ſententiam alicujus dici *abſurdam*, aut Auctorem reponi inter homines *abſurdos*, dum illa argumento, ut aiunt, *ab abſurdo* impugnatur. Quod quam ſit abſurdum, ſequenti exemplo patebit. Plures magni nominis Theologi credunt & aſſerunt ex doctrina Thomiſtarum de prædeterminatione ad materiale peccati per certam & evidentem conſequentiam (num verum an falſum putent, non inquiro) ſequi impiiſſimum hoc dogma: *Deum eſſe Auctorem peccati:* quis tamen adeo impius, ut propterea dicat Thomiſtas a Theologis iſtis reponi inter homines *impiiſſimos*, aut ſententiam eorum dici *impiam?*

Quidquid igitur durius forſan in Diſſertatione mea dictum fuiſſe videtur, non contra perſonam P. Lupi, aut in ejus contumeliam, ſed ad impugnationem dogmatis, quod verum non eſſe credebam & credo, dictum fuit.

§. IV.

Quæritur num jure R. P. Wynants dicat, quod Auctor Diſſertationis appareat in ſecunda parte apertus Monachorum invaſor.

Reverendus P. Wynants relatis verbis P. Lupi, quibus dogma ſuum in materia Simoniæ per me in ſecunda Diſſertationis parte impugnatum expreſſit, *pag.* 80. Libelli ſui exclamans, ſubjungit: „ *Hæc* „ *verba* tam alte arcteque movent Diſſer„ tationis Auctorem, ut qui in ſua prima „ videri volebat novitius Monaſticæ vitæ „ amator, appareat in ſecunda parte *aper-* „ *tus Monachorum invaſor* „.

Quid durius, aut magis injurioſum non in Presbyterum tantum, ſed vel in hominem Chriſtianum dici queat vix video? Si enim qui Chriſtianos invadit, Chriſtum invadat; qualis erit Chriſti invaſor, qui aperte invadit ſelectam gregis Chriſti portionem, *Monachos* inquam, quorum vivendi normam ad demonſtrandam Eccleſiæ Catholicæ ſanctitatem Manichæis olim oppoſuit Auguſt. *Lib.* 1. *De moribus Eccleſ. cap.* 31. extulere Patres, ut illam Angelicæ puritati aſſimilare non dubitarint? Hinc ad Fratres de monte Dei dicere non dubitavit S. Bernardus *cap.* 2. „ Altiſſima eſt profeſſio veſtra, „ cœlos tranſit, par Angelis eſt, Angeli„ cæ ſimilis puritati; non enim ſolum vo„ viſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſan„ ctita-

Digitized by Google

„ ctitatis perfectionem, & omnis conſum-
„ mationis finem. Aliorum eſt Deo ſer-
„ vire; veſtrum adhærere: aliorum eſt
„ Deum credere, ſcire, amare, revereri;
„ veſtrum eſt ſapere, intelligere, cognoſce-
„ re, frui „.

Quis ſpiritus hanc atrociſſimam in me calumniam extorſerit neſcio; ſi eumdem fuiſſe crediderim, quo nuper ſimilem ejuſdem Ordinis Profeſſor in uno Impertinentium ſuorum his verbis expreſſit, multum fallor, ſi errem: *Excuſet*, inquiebat, *ſi duriuſculus videar. Sum quidem ego inter noſtros minimus, ſed nec ipſe maximus* (Auctor Diſſertationis) *inter ſuos. Si juris ipſi quippiam, ut* OMNES IMPETAT REGULARES, *juris nonnihil mihi, ut ſaltem Theſim reponam parvulam*.

Juris erat ipſi, ſi quæpiam contra doctrinam opponenda habebat, non tantum *parvulam*, ſed & *majuſculam Theſim opponere*; ſed quo jure aut quà charitate hanc ſimileſque, quæ tum in Theſibus tum in Impertinentibus exprimuntur, calumnias in perſonam meam conjecerit, neſcio: illud ſcio, calumniantibus nos eſſe ignoſcendum; de illo quoque ſecurus ſum, & ſcio nullum in tota Diſſertatione mea vel verbum eſſe, quod vel apparenter Statui Religioſo veriſque ejus alumnis ſit injurioſum: econtra permagnam de Statu Religioſo exiſtimationem vel ſoli duo primi paragraphi ſecundæ partis Diſſertationis ſufficientiſſime probant, modo oculis ſiniſtrâ paſſione non plane excæcatis legantur.

In priore quidem oſtendi Statum Religioſum, ejuſque exercitia, non quidem ipſam eſſe hominis Chriſtiani perfectionem, quæ primario & eſſentialiter conſiſtit in charitate & obſervantia mandatorum Dei; ſed inſtrumenta accommodatiſſima, quibus ad perfectionem perveniatur. Ex quo Synodi Colonienſ. verbis concluſi: *Nemo proinde negaverit hoc vitæ genus ad perfectionem Evangelicam* MAXIME ACCOMMODUM, *modo ſecundum ſanctiſſimam inſtitutionem pure immaculateque obſervetur*.

In altero ſpecialius demonſtravi quibus titulis Status Religioſus admodum ſerviat & conducat, ut quis vitam Chriſtianam rite peragat, imo ad ejuſdem vitæ Chriſtianæ perfectionis culmen perveniat; ex quibus tandem concluſi: „ Hæc omnia ac plura
„ alia, quæ ad vitam vere Chriſtianam per-
„ agendam tamquam inſtrumenta ſuppedi-
„ tat Status Religioſus, ſi attendiſſent hu-
„ jus temporis ſectarii, non eo temeritatis
„ prorupiſſent, ut *ſanctiſſimum* vitæ ge-
„ nus Deo auctore in Eccleſiam introdu-
„ ctum tam nefarie condemnaſſent; ſed po-
„ tius dixiſſent cum S. Thoma, quod Sta-
„ tus Religioſus vere ſit exercitium & di-
„ ſciplina, per quam pervenitur ad perfe-
„ ctionem charitatis. Sed quia pœnitentiam,
„ aliaque vitæ Chriſtianæ exercitia oderant,
„ mirum non eſt, ſi ſtatum illa præſcri-
„ bentem odio habuerint; ſed quicumque
„ Spiritum Chriſti habent, aut habere de-
„ ſiderant, libenter cum Lupo Abbate Fer-
„ rarienſi fatebuntur: *Quod nullus intra*
„ *ſanctam Eccleſiam Ordo ſit, ubi certius*
„ *promereri Deum fidelis animus poſſit,*
„ *quam ſi Monaſtica diſciplinæ ſtudeat pro-*
„ *poſitum integre obſervare* „. Epiſt. 29.

Fateor quidem me in Diſſertatione Canonica duo vitia, non Status Religioſi, ſed perſonarum, nec omnium, ſed quarumdam impugnaſſe, & in quantum potui interfeciſſe; an ideo perſonas non diligo? Ubi ergo illud Auguſtini: *Diligite homines, interficite errores?* Si ego propterea *apertus Monachorum invaſor*, aut *Regulares omnes impetiiſſe* dicendus ſum; quo nomine compellandus ſanctus Hieronymus? qui tantâ vehementià Monachorum & Clericorum vitia impetere ſolebat, ut Sulpitius Severus de illorum vitiis diſcurrens, ac ſermonem alio divertere volens, dicere non erubuerit: *Verum hæc* (vita Monachorum) *deſcribenda* MORDACIUS *beato viro Hieronymo relinquamus*: & de eodem Gallum quemdam loquentem introducit: *nobis vero* (inquit *Dialogo primo* §. 14.) *nimium nimiumque compertus eſt. Nam ante hoc quinquennium quemdam illius libellum legi, in quo noſtrorum natio Monachorum ab eo* VEHEMENTISSIME *vexatur & carpitur*. Ac deinde relatis nonnullis vitiis, quæ in dicto libello carpuntur, adjungit: *Unde a quibuſdam, quos nominare nolo, dicitur non amari ..... oderunt eum Clerici, quia vitam eorum inſectatur & crimina*.

Num *apertus* Monachorum *invaſor* S. Bernardus, quia mollem & diſſolutam quo-

P 2 rum-

Digitized by Google

rumdam Religioſorum vitam acriter fuit inſectatus, veſtium ornatum luxumque in Religioſis perſtrinxit, luxum pompamque in exſtruendis ac ornandis Templis & Oratoriis Religioſorum acerrimâ cenſurâ damnavit?

Sed hæc mihi ſcribenti audire videor in aurem ſuſurrari, quod prænominatum *Gallum* S. Hieronymi dicta libere referentem præmonuit Sulpitius. „ Nimium, Galle, „ inquiebat, progrederis; cave ne & te „ aliquis, qui hæc fortaſſis agnoſcit, exau„ diat, *teque una cum Hieronymo incipiat* „ *non amare*. Nam quia Scholaſticus es, „ non immerito te verſu Comici illius ad„ monebo: *Obſequium amicos*, *veritas o*„ *dium parit* „.

Hæc magis mihi timenda? quia, proh dolor! in illam hodie videmur recidiſſe temporum miſeriam, ut veriſſime dicatur, quod a pluribus ſeculis nonnullos quorumdam Religioſorum abuſus exagitans Joannes Sariſberienſis Carnutenſium Antiſtes, dixit: *Si eis obloqueris*, Religionis inimicus *& veritatis diceris impugnator*. Lib.7. Polycrat. *cap.* 21.

Verum quicumque vitia non Religionis, ſed ejus potius peſtes ac fæces, amore Religionis exagitans, hujuſmodi calumniis impetitur, dicere poterit cum Propheta Regio: Perfecto odio (vitiorum, non perſonarum) oderam illos, et inimici facti sunt mihi. *Pſalm.* 138. *verſ.* 22.

§. V.

Num recte mihi objiciat R. P. Wynants, quod ſcriptum meum ut Evangelium *haberi voluerim?*

In præfatione Diſſertationis Lectorem his verbis præmonueram: „ Ut recte de mea „ Diſſertatiuncula judicium feras, ex Evan„ gelio, ex primæva Chriſtianorum norma, „ ex ſacris Eccleſiæ Canonibus, Pontifi„ cum Decretalibus judicium formes ve„ lim „.

Ad illa verba reflectens R. P. Wynants, neſcio quo tono exclamat: *Grandis verborum præſumptio*, *ſcriptum tuum necdum eſt Evangelium*. Quis unquam vel hoc, quantumvis ſanctus & doctus, de ſuo ſcripto auſit ſuſpicari? „ Licitumne tibi videtur, per„ git, ut indiſcriminatim, & quiſcumque „ ad ſuum captum & intellectum formet „ judicium ex Evangelio, ex primæva Chri„ ſtianorum vivendi norma, ex ſacris Ec„ cleſiæ Canonibus, Pontificum Decretali„ bus, ſicut quemcumque Lectorem monet „ tua Diſſertatiuncula „?

Quis hic dicto Patri ſenſus fuerit, aut quæ ejus circa prætacta verba hallucinatio, non capio; quid enim præfata mea ad Lectorem monitio aliud vel lippis indicat aut præfert, quam ut de Diſſertationis doctrina judicium, non ex quorumdam Caſuiſtarum placitis, aut aliquorum vivendi conſuetudine, ſed ex *Evangelio*, *& primæva Chriſtianorum vivendi norma*, &c. tamquam veriſſimis & puriſſimis moralis ſcientiæ fontibus formetur? Hinc enim repetenda diſciplina reficiendis inſtaurandiſque moribus accommodata; nec ab illis in tradenda morum doctrina ſine periculo erroris receditur.

Quod ut R. Patri Wynants perſuadeam neceſſe non erit, ut credo, multas Patrum aut Doctorum auctoritates adducere, ſed unicus, ut arbitror, ſufficiet Eximius P. Le Drou in *Triade PP. cap.* 1. §. 1. ſolidus de hac re diſcurſus: „ Ab omni corruptio„ nis fæce pura doctrina eſt: quam a Chri„ ſto promulgatore accepimus, quæque a „ primis Eccleſiæ cunabulis in ſequentes „ ætates per Apoſtolos dimanavit. Hinc re„ petenda diſciplina *reficiendis inſtaurandiſ*„ *que moribus accommodata*, proindeque „ Sacri Codices, Traditiones, Pon„ tificum ac Synodorum Decreta, „ necnon veteres Ecclesiæ Patres, „ *qui Apoſtolicâ*, *& Evangelicâ Traditio*„ *ne cum mentem impleſſent ſuam*, *Lumi*„ *naria in mundo fuerunt*, *verbum vitæ* „ *continentes*, jure optimo nobis adeundi. „ Ab his, utpote venerandæ illius canitiei „ Depoſitariis, Eccleſiæ vox veteris audi„ tur: hic primigenius & incorruptus Chri„ ſtianæ diſciplinæ fons invenitur, ex quo „ morum præcepta longe felicius, longeque „ ad animarum ſalutem accommodatius hau„ riuntur. *Vadunt*, inquit S. Antonius, „ *Doctores in adinventionibus ſuis*, *qui non* „ *ſequuntur dicta Sanctorum*, *ſed opiniones* „ *novas*, *& curioſas*, *non utiles*, *ad pru*„ *riendum aures* „. 2. *Part. tit.* 4. *cap.* 5. ante §.

§. VI.

Digitized by Google

§. VI.

Num recte mihi objiciat R. P. Wynants, quod manum meam mittam ad alterius aratrum, & terram, quam aro, non noverim?

DUo non tam doctrinæ quam perſonæ meæ objicit R. P. Wynants: *Mittis*, inquit, *manum tuam ad alterius aratrum*, *& terram*, *quam aras*, *non noſcis*.

„ Quod manum tuam mittas, ait, ad „ alterius aratrum, quis non videat? Sunt, „ fuerunt, & per Dei gratiam ſemper erunt „ in hoc noſtro Catholico Belgio in Mo„ naſteriis viri exercitatiſſimi, & religioſiſ„ ſimi, & prout adhuc in corpore viventes „ fieri poteſt, conſummatæ virtutis & do„ ctrinæ; hi invigilant gregi ſuo tamquam „ pro ipſo rationem reddituri, veri Paſto„ res & Doctores opere, ſcripto, & verbo: „ firma conſolidant, infirma ſanant, colla„ pſa reſtaurant, diſperſa colligunt, explent „ Canonum præſcripta ad Monaſticæ vitæ „ & ſacrarum ſuarum Conſtitutionum Re„ gulas, Pontificum, & Sacrarum Congre„ gationum Decreta. His ex officio & de„ bito competit manum mittere ad hoc „ aratrum „.

Non inficior eſſe, & totis animi votis exopto ſemper futuros in hoc noſtro Catholico Belgio viros exercitatiſſimos, & religioſiſſimos, qui invigilent gregi ſuo tamquam pro ipſo rationem reddituri, veros Paſtores & Doctores opere, ſcripto, & verbo.

Agnoſco illos gregi eſſe præpoſitos, ut firma conſolideut, infirma ſanent, collapſa colligant; hanc eis provinciam concreditam eſſe, ouuſque humeris illorum impoſitum, ipſoſque ad *aratrum* illud poſitos, ultro conſentio: ſed ubi *manum meam ad hoc aratrum mittere* voluerim, plane ignoro; niſi forte omues quotquot Doctores Canonum aut Theologiæ de Statu Monachorum, de Regularibus, ac materiis Statum illum concernentibus, ſcripſerunt, dici debeant Præpoſitorum ac Prælatorum partes in firmis conſolidandis, infirmis ſanandis, collapſis colligendis uſurpaſſe. Quod quid a ſenſu communi remotius?

Quis enim neſcit partes Doctoris eſſe vitia ac errores indicare & impugnare, Superiorum vero eradicare?

Quod ſi R. P. Wynants vel leviter §. 5. *cap.* 5. *par.* 1. Diſſertationis meæ perlegiſſet, videre potuiſſet quam perperam aſſerat, quod *manum meam ad alterius mittam aratrum*. In illo quippe §. indicatis vitiis ex Peculiaritate oriri ſolitis, ad Superiores me converto: „ Collige ſecundo, aio, quanto „ ſtudio & labore venenoſam hanc radicem „ radicitus evellere teneantur, utpote con„ ſtituti ſuper Congregationem, ut noxia „ quæque evellant, & diſperdant, & diſſi„ peut; *quorum culpæ incumbit* (ut de Ab„ bate loquitur S. Benedictus) *quidquid* „ *in ovibus Paterfamilias utilitatis minus* „ *invenerit* „.

Quis ex his uou videat me quidem Doctoris & Scriptoris partes ſumpſiſſe; evellendi vero, diſperdendi, diſſipandi, ac reformandi provinciam in Religioſorum Præpoſitis agnoviſſe?

Nunc alterum objectionis articulum, *quod arem terram*, *quam non novi*, expeudamus.

Quod vero ares agrum, inquit, *quem non noſcis*, *patet*. *Necdum fuiſti in hac agricultura*, *quam purgare præſumis*, *Novitius*; *& das Magiſtris præcepta*.

Num terram, id eſt, diſciplinam Regularem ſat uoverim, ut de vitiis Peculiaritatis & Simoniæ pro debito diſcurrere & ſcribere potuerim, aſſerere nolim: alii ex ſcriptis dijudicent; mihi ſolum animus eſt inquirere, num legitima hæc ſit ratiocinatio: *Terram*, *quam aras*, *non noſcis*; *quia in hac agricultura*, *quam purgare præſumis*, *necdum fuiſti Novitius*.

Imperitum me arguit hæc ratiocinatio in diſciplina Regulari, *quia necdum Novitius in illa fui*.

Falſitas quin & pernicies hujus ratiocinatiouis ſeu conſequentiæ vel inde evidens eſt, quod eàdem conſequentià tamquam imperiti rejiciendi eſſent Theologi pariter & Canoniſtæ *non Regulares*, qui ex officii ſui obligatione tractant de Statu Religioſo, ac materiis eo pertinentibus; de quibus plurima, ne dicam omnia, quæ Statum illum concernunt, occurrunt tum in Summa S. Thomæ (quæ Theologis explicanda ac interpretanda in hac Academia præſcribitur) tum in Decreto Gratiani, Decretalibus

Grego-

Gregorii IX. Bonifacii VIII. Clementinis ac Extravagantibus (quæ corpus Juris Canonici conſtituunt, quod Doctoribus Canoniſtis prælegendum exponendumque præſcribitur). Nonne eàdem conſequentiâ Regularibus ſcribentibus de diſciplina Canonicali, iiſque quæ in ea ocurrunt dici poſſet: *Terram, quam aratis, non noviſtis; quia in agricultura, quam purgare præſumitis, necdum Novitii fuiſtis?* Imo ſi vera ſit adducta ratiocinatio, Theologis ac Canoniſtis, ſive Regularibus, ſive Secularibus, de Matrimonio, eiſque quæ ad Statum illum pertinent tractantibus; ſi numquam in ſtatu illo fuerint, dici poſſet: *Terram, quam aratis, non noſtis; quia in agricultura, quam purgare præſumitis, Novitii non fuiſtis*. Quidni Milites aut alterius profeſſionis homines idem regerant Theologis & Canoniſtis, ſi eorum quiſpiam, qui in ea profeſſione *Novitius non fuit*, obligationes profeſſionis aut officii proponere voluerit? Quidni ut imperitus rejici potuiſſet Joannes Baptiſta modum vivendi Militibus præſcribens?

Ex his quis non videat, quo hæc vergat ratiocinatio: *Aras agrum, quem non noviſti*, patet; *necdum fuiſti in hac agricultura, quam purgare præſumis, Novitius*. Nimirum ut ſcripta & dicta Doctorum tamquam ab imperitis dicta aut conſcripta rejiciantur eo ſolo titulo, quia Doctores illi Profeſſionis illius non ſunt aut fuerunt, de cujus obligationibus tractant; quo quid pernicioſius? cum ratione & experientiâ ſit notiſſimum, quod paſſim homines in iis, quæ proprium officium concernunt, turpiter hallucinentur, in illis, quæ ſtatum alienum ſpectant, rectiſſime judicent.

Cujus nec ratio eſt obſcura: quia veritas, quæ verſatur circa illa, quæ ſtatum proprium concernunt, ſæpius contrariatur cupiditati mentem obnubilanti & affectum amore perverſo inficienti; quo fiat, ut menti per concupiſcentiam obnubilatæ veritas minus clara appareat, nec animo infecto dulciter ſapiat. Econtra veritas oſtendens quæ aliis non nobis facienda ſunt, cupiditati non obſiſtens, facilius percipitur, & ſuavius ſapere ſolet, juxta illud Auguſtini: *Oculi non habentes ſanitatem, non poſſunt ferre luminis claritatem:* Tract. 3. *in Joan.* Item illud: *Amant eam lucentem, oderunt eam redarguentem*. Lib. 10. *Confeſſ. cap.* 23.

Hinc videmus plurima, quæ Canonicos, alioſque Beneficiatos ſpectant, clariſſime ſecundum veram ac genuinam Canonum ſententiam per Doctores Regulares reſolvi, in quibus e Clero ſeculari plures cupiditate neſcio quâ excæcati, miſere hallucinantur & cæcutiunt.

Nonne de uſu Penſionum melius, quam plures e Clero verbo & facto judicant, ratiocinatur Eximius P. Le Drou, dum ait: „ Verum ut coram Deo ſecuros non „ exiſtimem, qui penſiones hujuſmodi, vel, „ ut melius dicam, *pauperum & Crucifixi* „ *patrimonia, ſumptus egenorum, res Dei,* „ *Domini bona*, res, inquam, Eccleſiæ „ velut otioſe, & abſque rationabili cauſa „ edere non verentur, cum S. Bernardo, „ & purpurato Cardinalium ac Prælato- „ rum, Romæ ſub Paulo III. pro Eccle- „ ſiæ reformatione convocato cœtu, auctor „ mihi eſt Leo X. Conſtit. 7. quæ incipit, „ *Supernæ diſpoſitionis* §. 20. Bernardum „ ſupra dedimus. Audi Cardinales, & di- „ cent: *Nulla alia de cauſa, nulloque alio* „ *jure penſiones conſtitui poſſe, niſi in pios* „ *uſus*, alioquin *magnum abuſum eſſe*. Be- „ neficiorum proventus *Beneficiis annecti,* „ *ut corpus animæ, & ideo naturâ ſuâ* „ *pertinere ad eum, qui Beneficium habet*. „ Scilicet *ut inde vivat, & quod reli-* „ *quum eſt*, IN PIOS USUS IMPENDATUR. „ Cui conforme eſt, quod ait Leo X. opti- „ mos Eccleſiæ reditus *hac de cauſa conſti-* „ *tutos eſſe*, UT IN PIIS ET SANCTIS „ OPERIBUS EXPONANTUR. Quamobrem „ penſiones, quæ non alio titulo quam ob „ Eccleſiaſtici Beneficii certi aut litigioſi „ ceſſionem, ab iis reſervantur, qui vel „ ex patrimonii bonis, vel aliunde ſuſten- „ tationem accipere queunt, Pontificum & „ Eccleſiæ menti penitus adverſari cenſen- „ dæ ſunt, ideoque ab hujuſmodi penſiona- „ riis illegitime percipiuntur „.

Nonne ſimiliter de bonorum Eccleſiaſticorum diſpenſatione rectius formavit judicium prædictus Eximius Pater, quam plurimi de Clero proprio intereſſe excæcati forment, quando in Promptuario ſuo Theologo Canonico dixit: „ Verum hic notanda ſunt adducta verba, *de Patrimonio* „ *Je-*

Digitized by Google

„ *Jeſu Chriſti*, *cap.* CUM SECUNDUM ſup. Item, quod Eccleſiaſtici proventus ſint *res Dei*, Trid. *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Reform. Pauperum Patrimonium*, Conc. Aquiſgran. I. cap. 116. *Patrimonium Crucifixi*, Extravag. *Salvator.* comm. De Præbend. & dignit. Et Clericis merito inculcandum, *magnos optimoſque* Eccleſiæ *reditus a SS. Patribus* EA CAUSA *ſtatutos ac ordinatos* eſſe, ut in SANCTIS ET PIIS OPERIBUS *exponantur*, Leo X. Conſtit. 7. vel, ut loquuntur Cardinales & Prælati pro Eccleſiæ reformatione ſub Paulo III. congregati; ut *qui Beneficium habet*, *poſſit ex eis vivere honeſte pro ſuo ordine*, *ſimulque queat ſuſtinere impenſas pro divino cultu*, *& templi ſacrarumque ædium reparatione*; ut *quod reliquum eſt*, *impendat* IN PIOS USUS: necnon Chriſti fideles *ob animarum ſuarum remedium*, *ſuis facultatibus ſanctam locupletem feciſſe Eccleſiam*, *ut his & milites Chriſti alerentur*, *& Eccleſiæ exornarentur*, *pauperes recrearentur*, *& captivi pro temporum opportunitate redimerentur*. Concil. Aquiſgran. I. cap. 116. Hinc enim intelligent, ſe ex juſtitia teneri, quod ex Beneficiorum proventibus ſupra honeſtam ſuſtentationem reliquum eſt, in ipſos pios uſus impendere, & alioqui ad reſtitutionem obligari: *Cum valde ſit iniquum ea, quæ collata ſunt pro remedio peccatorum venerabilibus Eccleſiis*, *vel relicta*, ALIIS USIBUS APPLICARI, *cap. Conqueſtus* De foro competenti. Et vero quis exiſtimet Eccleſiæ donatorumve intentioni neutiquam adverſari, quod ex *Dei rebus*, ex *pauperum*, *Crucifixi patrimonio* luxurieris, ſuperbias, ampla palatia conſtruas, familiam tuam locupletes, illudque in vanitate diſpergas? Quis non magis obaudiat Mellifluo Doctori ſerio inculcanti, quod *quidquid præter neceſſarium victum*, *ac ſimplicem veſtitum de altario retines*, TUUM NON EST, RAPINA EST, SACRILEGIUM EST, *Epiſt.* 2. ad Fulconem: *& ſacrilegâ crudelitate pauperibus ſurripitur*. Idem in declam. „

Sicuti in his aliiſque videmus Regulares veritatem percepiſſe, quam plures e Clero cupiditate obnubilati non percipiunt; ita non eſſet difficile oſtendere, quod in materiis, quæ Regulares concernunt, plures e Clero etiam minus eruditi (quia nullo præjudicio aut intereſſe excæcantur aut præveniuntur) melius veritatem percipiant, quam plures Regulares licet eruditione excellentiores.

Ex his non obſcure colligitur, quod merito Petrus a S. Audomaro, vulgo Wallon-Capelle, agens adverſus Religioſos, qui exiſtimabant Theologos rerum Monaſticarum imperitos, *hac ſolum ratione quod Monachi non ſint*, dixerit *lib.* 5. *cap.* 27. „ Clariſſimum eſt certe eos non alia de cauſa iſtud adferre, quam quod indignentur ſibi manifeſtari veritatem (veritas enim odium parit): quemadmodum Scribæ & Phariſæi nolentes recedere a ſua injuſtitia & iniquitate, de ſuis Doctoribus Chriſto & Joanne loquebantur mendacium „.

Quod de Religioſis hoc titulo rejicientibus Doctores ſeculares dixit Petrus a S. Audomaro, idem recte dicitur de Canonicis aliiſque e Clero ſeculari, qui exiſtimant Regulares rerum beneficialium imperitos, hac ſolum ratione, *quod Beneficiati non ſint*.

Concludo igitur, quod licet forſitan rerum Monáſticarum minus ſim peritus, quam materia, de qua tractavi, poſtulabat (quod aliis judicandum permitto); inepte tamen imperitiæ meæ probationem inde deſumi: *Quia in agricultura Monaſtica Novitius non fui*.

CAPUT II.

De his, quæ contra doctrinam *Diſſertationis Canonicæ* objiciuntur.

§. I.

Diſcutitur objectio, quæ contra doctrinam de vitio Peculiaritatis *a nimio illius rigore formatur*.

PRIMA objectio, quam adverſus doctrinam meam de Vitio Peculiaritatis format R. P. Wynants, a nimio rigore deſumitur; *pag.* 2. dicit: „ Hic Auctor „ (Diſſertationis Canonicæ) in ſua prima

„ par-

„ parte damnat ſacrilegii reos cum Anania
„ & Saphira Religioſos, *qui ex ſuorum*
„ *Superiorum conſenſu, aut dependenter a*
„ *nutu Superioris, penes ſe, aut tertium, ſeu*
„ *etiam ipſum Superiorem, reſervatum ali-*
„ *quid, etiam minimum, habeant, quo*
„ *utentur ſuis temporibus ex prudenti Su-*
„ *periorum judicio & conſenſu, in particu-*
„ *larem aliquem pro ſe uſum; imo, ſi*
„ *hujus particularis uſus vel ſolâ pulſaren-*
„ *tur conſideratione* „.

Circa hunc diſcurſum a P. Wyuants charactere Italico expreſſum, notatum velim, illum in Diſſertatione mea non haberi, ſed ex variis hinc inde Diſſertationis verbis ſecundum ipſius interpretationem conflatum eſſe, & invidioſe expreſſum & propoſitum.

Pag. 55. dicit: „ Facis eum ſacrilegii
„ reum cum *Anania* & *Saphira*, qui
„ quamcumque rem, *etiam minimam*, aut
„ reciperet aut conſumeret inſcio ſuo Su-
„ periore, *non tamen ſpreto* (ſi enim ex
„ occurrente tentatione conſumat, convin-
„ citur in commune nolle redigere). Im-
„ mo facis & illum hujus *ſceleris* reum,
„ qui ad rem, etiam minimam, taliter
„ *particulariter* conſumendam, *unquam*
„ pulſaretur *deſiderio* aut *conſideratione* „.

Rurſus *pag.* 56. interrogat: „ Quis æquus
„ judex condemnabit reos ſacrilegii illos,
„ ſi aliquis illorum, etiam minuti, quæ
„ Monaſterio ſolemniter donarunt, poſtea
„ pulſentur *deſiderio* aut habendi præ cete-
„ ris aliquâ *conſideratione?* „ Et *pag.* 57.
„ Si hujus charitatis ſupereminentia (de
„ qua *cap.* 8. Reg. S. Auguſtini) vel in
„ minimo lædatur gradu, per particularem
„ rei etiam minimæ uſum, aut illius uſus
„ particularis conſiderationem, juxta tua
„ principia erit *ſceleſtiſſima prævaricatio* „.

Ex his facile apparet, quod Rev. P. Wynants doctrinam meam de nimio rigore ſuſpectam reddere voluerit; quaſi illa in Religioſis vel *minimum* proprietatis *affectum* erga *rem minimam* SCELESTISSIMÆ PRÆVARICATIONIS argueret, omneſque indiſcriminatim Religioſos, qui rem vel *minimam* ita retinent, ut *nolint eam eſſe communem*, imo tametſi eam in *particulares* ſuos uſus *reſervatam* haberent de *conſenſu ac beneplacito* Superioris, *ejuſdem ſceleris* cum *Anania* & *Saphira* condemnaret.

Huic objectioni ut ſatisfaciam, ac inſuper quid de gravitate culpæ, quam per affectum Proprietatis, aut particulares rerum reſervationes, Religioſi incurrunt, ſenſerim & ſentiam, clarius exponam, præmitto ſequentia.

Parte primâ *cap.* 1. tamquam ex antedictis conſequens intuli „ quod is, qui
„ voto paupertatis ſe obſtringit, & vitam
„ Cœnobiticam inſtituit, omnia ſua, ſive
„ mobilia, ſive immobilia, ſive quæ ipſo
„ Profeſſionis tempore poſſidet, aut poſt-
„ modum undecumque, aut quavis ex cau-
„ ſa acquiſivit, abdicare teneatur; eaque
„ omnia ita alterius liberæ committere
„ diſpoſitioni, ut ſi illi viſum fuerit, *in*
„ *aliorum uſum diſponat*, atque illa tam-
„ quam plane *aliena* habeat, neque ut *ſibi*
„ magis quam *aliis debita* unquam conſi-
„ deret. Hinc illud Baſilii: *Hi perfecte*
„ *rerum omnium paupertatem tenent, in*
„ *quibus nihil proprium cujuſquam ſit, ſed*
„ *communia omnium omnia* „.

„ Si igitur rem quamcumque etiam mi-
„ nimam eo modo abdicatam, & in com-
„ mune redactam nolit, non primorum
„ fidelium (qui a perfecta vitæ commu-
„ nione in Actis Apoſtolorum laudantur)
„ ſed potius *Ananiæ & Saphiræ imitator*
„ conſtituitur, dum ut hi ſimiliter Spiritui
„ Sancto mentiri convincitur, nimirum Evan-
„ gelicam & abſolutam paupertatem am-
„ plecti ſimulans, & interim partem ali-
„ quam pretii vel rerum, quam *aliis non*
„ *vult* eſſe communem, ſibi reſervans „.

Deinde Coroll. 2. ulterius ex antedictis conſectarium eſſe oſtendi, nec *dependentiam* a *nutu* & *beneplacito* Superioris licitas reddere rerum in *uſum particularem* Religioſorum *extra communionem* reſervationes. Ac denique §. 5. probavi, quod nulla Superiorum diſpenſatio aut indulgentia prædictas *particulares* rerum reſervationes licitas facere queat.

Fateor igitur me dixiſſe, quod Religioſorum nemo poſſit rem etiam *minimam* vel ſolo affectu ita habere, ut *nolit eam eſſe aliis communem*, quin *imitator Ananiæ & Saphiræ* conſtituatur; ſed quis inde inferet, me Religioſos omnes, qui *ita rem minimam* affectu & effectu, aut affectu ſolo retinent, *ejuſ-*

Digitized by Google

ejuſdem ſceleris cum Anania & *Saphira* reos dixiſſe; niſi ille qui non videt ineptiam hujus ratiocinationis: *Omnis qui vel in minimo ſuperbus eſt, imitator eſt diaboli: ergo omnis talis* EJUSDEM CUM DIABOLO SCELERIS *reus eſt*; quæ conſequentia quam ſit abſurda, quis vel lippus non videat?

Similiter fateor, quod in Diſſertatione variis locis aſſeruerim, quod Religioſus, qui *rem aliquam extra communionem* apud Superiorem aut tertium, etiam de licentia Superioris, ac dependenter de ipſius nutu & beneplacito *reſervatam* tenet, a communione, quam profeſſus eſt, recedat: ſed nemo inde inferre poteſt *ſceleratiſſimæ prævaricationis* reos condemnari omnes, qui rem aliquam ita reſervatam retinent, niſi qui ſupponeret me omnem qualemcumque voti, aut Profeſſionis tranſgreſſionem pro *ſceleratiſſima prævaricatione* habuiſſe, quod nec unquam mihi incidit, & certus ſum quod nec vel apparenter a R. P. Wynants ex dictis in Diſſertatione mea probari poterit.

Imo tantum abeſt, ut omnem quemcumque affectum Proprietatis erga *rem minimam*, *ſceleratiſſimæ prævaricationis* arguerim, aut *omnes* indifferenter Regulares, ſive viros, ſive mulieres, qui rem aliquam *extra communionem* ad particulares ſuos uſus, præſertim de licentia & ad nutum ac beneplacitum Superioris retinent, *ejuſdem cum Anania & Saphira ſceleris* condemnaverim, ut propterea, ne vel apparenter id feciſſe viderer, ex propoſito omiſerim hanc, quam ſubjungo, Proſperi Fagnani ad *cap.* 2. *De Statu Monach.* concluſionem: „ Concludendum „ eſt igitur, ait Fagnanus, nemini prorſus „ Regularium tam virorum quam mulie- „ rum, cujuſcumque qualitatis & conditio- „ nis exiſtat, niſi ſit Officialis, fas eſſe etiam „ nomine Conventus habere annuos reditus „ ſeu proviſiones annuas, bonorum ſtabilium „ adminiſtrationem, aut peculium, etiamſi „ illud non *ſit ſuperfluum*, ſed ad *neceſſarios*, *honeſtos*, & *pios uſus a Superiore* „ *ex quacumque cauſa conceſſum*, & *dependenter ab ejus voluntate & nutu*; nec „ *quemquam* excuſari a LETHALI CULPA, „ & pœna Proprietariis inflicta, ex quavis „ conſuetudine Monaſterii vel Religionis, „ aut ex varietate ſeu probabilitate opinio- „ num, aut alio quovis prætextu vel causâ. „ Et Religioſis tam Prælatis quam ſubdi- „ tis cavendum eſſe ab hujuſmodi pallia- „ mentis; *Quia Deus non irridetur*. „ Ad Galatas *cap.* 6. *verſ.* 7.

Ex his, quæ hactenus dixi, ut oſtenderem me non omnem plane affectum Proprietatis in Religioſis *ſceleſtiſſimæ prævaricationis* arguiſſe, nullus inferat me omnem affectum Proprietatis etiam erga rem *minimam*, a lethali culpa velle excuſare; ſcio enim quod erga res *etiam minimas* (ut loquitur Directorium Eccleſiæ Colonienſis in appendice Diſſertationis citatum) *poſſit eſſe inordinatiſſimus affectus*, *qui ſit peccatum mortale*. „ Quamobrem (ait Hugo Menardus *ad* „ *cap.* 42. §. 18. *Concord. Regul.*) an- „ tiqui illi Patres id unum maxime ſtude- „ bant, ut animum diſcipulorum a rerum „ minimarum affectu averterent: quemad- „ modum fecit S. Dorotheus, qui diſcipu- „ lum ſuum Doſitheum elegantis *cultelli* „ uſu prohibuit, quod animum ejus erga „ ejuſmodi *reculam* propenſum videret „.

Ejuſdem cum S. Dorotheo ſpiritus fuit S. Tereſia, dum ſtatuit: „ ut ſi quam „ Sororum advertit Prioriſſa cuipiam rei, „ ſive cellæ, ſive cuilibet alteri rei cum „ affectu tenacius adhærere, magnâ ſollici- „ tudine curet ab illa Sorore rem illam „ auferri „.

Similiter quantumvis præcitatam Fagnani concluſionem ob duram ac univerſalem illius expreſſionem, *meam* facere noluerim; nullus tamen hinc inferat quod a gravi culpa excuſatos velim *omnes* indiſtincte Regulares habentes reditus vitalitios, aut aliud quodcumque peculium, etiam non ſuperfluum a Superiore ex cauſa conceſſum, & *dependenter ab ejus nutu & voluntate*.

Quin enim & hic graviter peccari poſſit non dubito: ſed utrum ſpeciali aliquo caſu ob ignorantiam, aliaſque circumſtantias non poſſet ejuſmodi particularis reſervatio, modo ſincera & vera ſit animi promptitudo pro nutu Superioris dimittendi, & pro illius beneplacito in commune redigendi; num, inquam, non poſſit aliquo caſu a culpa lethali excuſari, hactenus non clare video, & ideo determinare nolui.

Ut igitur compendio ſenſum meum aperiam, illud mihi in parte propoſitum fuit oſtendere, quod Religioſi a *voto Paupertatis*

tis & *vitæ communione* recedant, qui rem quamcumque etiam minimam, ita ſibi particularem habent, ut aliis nolint eſſe communem, aut affectu rei alicui, tamquam ſibi magis quam aliis appropriatæ inhærent; vel rem aliquam etiam de licentia Superioris & ejus beneplacito & nutu, ad ſuos *particulares* uſus *extra communionem* reſervatam tenerent: ſed quandonam præciſe affectus proprietatis venialis aut lethalis ſit; vel utrum per prædictas reſervationes ab omnibus, & ſemper, culpa lethalis incurratur, determinare nolui, ſciens illud Auguſtini: *Quæ ſint levia & quæ gravia peccata non humano, ſed divino ſunt penſanda judicio*. In Ench. *cap.* 77.

De hoc tamen vix dubito quin graviſſimæ prævaricationis ſint rei Regulares, quicumque reditus vitalitios, aut aliud quodcumque peculium apud Superiorem aut tertium reſervatum habent, eâ animi tenacitate, ut ægre ferrent, quin & in murmura prorumperent, ſi Superior illa ipſis adimere & in communionem redigere vellet; unde vero ea animi conſtitutio deprehendatur, in Appendice ad Corollarium primum *part.* 1. *cap.* 1. abunde oſtenſum fuit.

Quicumque affectum proprietatis tam parviſacere ac æſtimare videntur, quæſo, ut parumper ea, quæ eximius Pater Lupus de hoc pernicioſo affectu ex Caſſiano refert *pag.* 4. *Schol. ad Can.* 6. *Conc. Tholoſ.* & ipſius ad verba Caſſiani reflexiones attendant: „ *Hæc erit ſumma victoria*, inquit „ Caſſianus, *triumphuſque perpetuus, ut* „ *quemadmodum dicitur, nec minuto quidem nummo conſcientia Monachi polluatur; impoſſibile namque eſt eum*, QUI „ VICTUS IN EXIGUA STIPE CONCUPISCENTIÆ SEMEL IN CORDE SUO RADICEM SUSCEPERIT, *non majoris deſiderii protinus incendio conflagrare. Tamdiu namque miles Chriſti victor ac ſecurus, eunctáque cupiditatis impugnatione erit externus, donec initia concupiſcentiæ hujus hic nequiſſimus ſpiritus in ejus corde non ſervaverit. Quapropter cum in cunctis generibus vitiorum generaliter ſerpentium caput oporteat obſervari, in hoc præcipue diligentius convenit præcaveri. Quod ſi fuerit intromiſſum, ſua materia convaleſcens, ipſum ſibimet vehementiora ſuſcitabit incendia* „. Et infra: „ *Hæc eſt de Phylargia perfecta victoria, ut* „ PARVISSIMÆ CUJUSLIBET STIPIS IN CORDE NOSTRO RESIDERE NON SINAMUS IGNICULUM, *certi quod reſtinguendi eum non habebimus ulterius facultatem, ſi quantulamcumque ſcintillæ hujus in nobis materiam ſoverimus* „. Furis ac traditoris Judæ, necnon Ananiæ & Saphiræ exempla urget in alio ejus capite, & concludit: „ *Super hæc omnia conſiderantes conditionem fragilis incertæque naturæ noſtræ, caveamus ne dies Domini, ſicut fur in nocte ſuperveniens, maculatam vel uno obulo noſtram conſcientiam deprehendat, qui omnes fructus noſtræ renuntiationis evacuans, illud quod diviti in Evangelio dictum eſt, ad nos quoque faciat voce Dominicâ dirigi: Stulte, hac nocte animam tuam repetent a te; quæ autem præparaſti, cujus erunt?* Videtur „ docere nos, hic ob materiæ levitatem a „ mortali culpa non excuſari. Eſt res quæſtionis. Quidquid ſit, verum eſt antiquum adagium: *Monachus, qui habet obulum, non valet obulum*. Quapropter „ Religioſa paupertas eſt omnino magna „ virtus, & altus juſtitiæ mons, de quo „ poſſit recte dici: *Non omnes capiunt verbum iſtud* „.

Ex his habemus quam ſollicite Superiores juxta Patrum monita curare debeant, ne vel minimus proprietatis affectus in corde Religioſi hæreat: *impoſſibile namque eſt*, teſte Caſſiano, *eum qui victus in exigua ſtipe concupiſcentiæ ſemel in corde ſuo radicem ſuſceperit, non majoris deſiderii protinus incendio conflagrare*.

Conſtat quoque, fatente eximio P. Lupo, rem eſſe quæſtionis, num materiæ *levitas* a mortali culpa in hac materia poſſit excuſare.

Denique ex dictis habemus, quod Religioſa paupertas ſit omnino magna virtus, & altus juſtitiæ mons; ac conſequenter mirum non eſt, ſi multum allaborare debeat vir Religioſus, ut magna illa virtus conſervetur, nec ab alto illo juſtitiæ monte decidat.

Illi quoque, qui reſervationes redituum vitalitiorum, aut alterius Peculii ad uſum particularem Religioſi, præſertim de licentia Supe-

Digitized by Google

Superioris & ad ejus nutum & beneplacitum, extenuant prætextu conſuetudinis ac praxeos in plurimis Monaſteriis uſitatæ, expendant illud S. Auguſtini: „ Sunt, inquit, *Enchir. cap.* 80. quædam peccata, quæ leviſſima putarentur, niſi in Scripturis demonſtrarentur opinione graviora. Hinc accidit, quod peccata quamvis magna & horrenda *cum in conſuetudinem venerint*, aut parva, aut nulla eſſe creduntur „.

§. II.

Num juſte queratur R. P. Wynants, quod dixerim per dogma P. Lupi everti Statutum ſui Ordinis?

PArte ſecundâ Diſſertationis *cap.* 2. §. 2. dixeram, quod eximius P. Lupus per ſuum dogma in materia Simoniæ, evidenter everteret Statutum ſui Ordinis contra exactiones alicujus temporalis a recipiendis ad Ordinem, anno 1625. editum. De hoc meo aſſerto queritur R. P. Wynants, ac oſtendere conatur, quod dogma P. Lupi cum Statuto Ordinis conſiſtat; num juſta ſit ipſius querela, & ſufficienter probet intentum, hoc §. expendemus.

Statutum Ordinis ita habet: „ Cum vero leprâ Simoniacæ pravitatis infectus, ſit quaſi membrum putridum, & a corpore ſanctæ Matris Eccleſiæ alienum, omnibus & ſingulis Prioribus, & quibuſcumque Superioribus, ac aliis Fratribus noſtræ Religionis ſtricte præcipimus & mandamus, *ut nullus ex eis Fratrem aliquem ad Ordinem recipiat, vel recipi faciat, vel ut recipiatur conſentiat vel permittat*, RE ALIQUA ACCEPTA VEL DETENTA, VEL PACTIONE ALIQUA INTERVENIENTE TACITA VEL EXPRESSA. Si quis immemor ſuæ ſalutis contra fecerit, ſi Officium habuerit cum cura animarum, ipſo facto ſit tali Officio privatus, & ad aliquod Officium cum prædicta cura in noſtro Ordine nullatenus aſſumatur, niſi ſuper hoc ſecum per Capitulum generale fuerit diſpenſatum; & per quinquennium voce activâ & paſſivâ careat. Quicumque vero Frater ſubditus inveniatur Simoniam in eodem caſu commiſiſſe, eidem pœnæ ſubjaceat, & pœnam gravioris culpæ per menſem ſuſtinere cogatur „.

Præcipitur igitur per Statutum omnibus & ſingulis Prioribus, & quibuſcumque Superioribus, ac Fratribus, ut nullus ex eis Fratrem aliquem ad Ordinem recipiat, vel recipi faciat, vel ut recipiatur conſentiat vel permittat, re aliquâ acceptâ vel detentâ, vel pactione aliquâ interveniente tacitâ vel expreſſâ.

Quæro igitur an cum hoc Ordinis Statuto conſiſtat doctrina P. Lupi, quæ ab *omni ſpecie Simoniæ* vindicat hodiernam multorum in Belgio Monaſteriorum praxim, quæ Recipiendi dotem, non ſolummodo ſponte oblatam accipit, SED ET EXIGIT, AC DE ILLA STIPULATUR. An forte quis dotem ab ingrediente *exigere*, ac de illa *ſtipulari* poſſet, & ſimul ſervare Statutum, quod inhibet quempiam ad Ordinem admitti *re aliquâ acceptâ vel detentâ, vel pactione aliquâ interveniente tacitâ vel expreſſâ?* Hoc credat qui putat *dotis receptionem* non eſſe *rei alicujus acceptionem;* vel *dotis ſtipulationem* fieri poſſe abſque eo, quod *pactio aliqua tacita vel expreſſa* interveniat: ſed quis hoc credere queat neſcio?

Quid pro reconciliatione dogmatis P. Lupi cum dicto Statuto adferat R. P. Wynants videamus. *Pag.* 99. ita habet: „ Verum numquid P. Lupus in allato ſcholio tam deteſtanter illam Monaſteriorum Simoniam, quæ fit *pro Monaſtici ingreſſus & Profeſſionis pretio*, per ſacrorum Canonum, Conciliorum, & SS. Patrum auctoritatem, abominatus eſt, omnibuſque abominabilem eſſe præſcripſit, ut huic argumento nihil ſuperaddi poſſe videatur? Non evertit, ſed ſacri ſui Ordinis Statutum roboravit „.

Ex his apparet, quod R. P. Wynants credat, quod Ordinis ſui Statutum ſolum proſcribat ac deteſtetur illam Monaſteriorum Simoniam, *quæ fit pro Monaſtici ingreſſus & profeſſionis pretio:* profecto unde illam Statuti ſui gloſſam receperit, neſcio; hoc ſcio quod in toto illo Statuto nec verbum ſit, quod limitationem & interpretationem illam innuat; ſed generaliter præcipit, *ut nullus Fratrem aliquem ad Ordinem recipiat*

Digitized by Google

piat vel recipi faciat, vel ut recipiatur conſentiat vel permittat pactione aliquâ interveniente tacitâ vel expreſsâ.

Et quorſum tam graves pœnæ in Priores, aliosque Superiores per Statutum illud decretæ, ſi ſolummodo vetita eſſet exactio, quæ pro *pretio Monaſtici ingreſſus aut profeſſionis* fieret? Quis, quæſo, Superior præſumendus tam ſupinus, *ut pro Monaſtici ingreſſus aut profeſſionis pretio* pecuniam exigat; quando illam titulo, quem Pater Lupus legitimum credidit, aut alio, ſine Simonia aut incurſione pœnarum accipere poſſet?

Si Rev. Pater Wynants exactiones pecuniarum ab ingredientibus Religionem, a Simoniæ vitio exemptas putet, modo non fiant tamquam *pretium Monaſtici ingreſſus aut profeſſionis*, expendat quomodo ſeſe ſecernat a duobus illis Capellanis Ducis Gothofredi, pertinaciter dogmatizantibus prædiorum Epiſcopalium poſſeſſionem ſeorſim a dignitate Epiſcopali comparari poſſe, quos beatus Petrus Damiani tamquam perniciosæ Simoniacæ hæreſeos defenſores, imo prædicatores & Apoſtolos Antichriſti coram Alexandro III. accuſavit.

Expendat rurſus quâ ratione ſeſe a propoſitione 45. inter condemnatas ab Innocentio XI. ſecernat: „ Dare temporale pro „ ſpirituali non eſt Simonia, quando tem- „ porale non datur *tamquam pretium*, ſed „ duntaxat tamquam motivum conferendi „ vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quan- „ do temporale ſit ſolum gratuita compen- „ ſatio pro ſpirituali, aut econtra „.

„ Admiſſis Propoſitionibus 45. & 46. in- „ ter condemnatas ab Innocentio XI. jure „ metuas (inquit eximius P. Le Drou) ne „ Simonia ſit *idea Platonica*, quæ nullibi „ rerum exiſtat „.

Attende, quæſo, Rev. Pater, an admiſsâ ſimiliter quam aſſerere videris, propoſitione: Simonia circa ingreſſum Religionis, adverſus quam Eccleſia per ſeptem & amplius ſecula decertavit, non ſit futura *idea Platonica*, quæ nullibi rerum exiſtat.

§. III.

Utrum recte in patrocinium P. Lupi adducatur quædam Reſolutio Romæ anno 1680. impreſſa, vel auctoritas E. D. De Luca S. R. E. Card.

PArte ſecundâ Diſſertationis Canonicæ *cap.* 2. §. 2. dixeram dogma Patris Lupi in materia Simoniæ, in quantum Monaſtetia, etiam *opulenta*, exigentia dotem ab ingredientibus Religionem, vindicat ab omni ſpecie Simoniæ, unanimi Veterum imo & Recentiorum (niſi unum forſitan, alterumve exceperis) ſententiæ contrariari.

Huic meo aſſerto R. P. Wynants *pag.* 94. opponit quamdam *Reſolutionem* dubii Romæ apud Franciſcum Tyzzonum anno 1680. impreſſam. Reſp. Reſolutio iſtius dubii edita fuit occaſione cujuſdam contractus initi cum parentibus ſuper dote alicujus Monialis; qui contractus propoſitus fuit variis hujus Academiæ Doctoribus, & ab eiſdem tamquam Simoniacus repudiatus.

De hoc vix dubito quin ſi dictæ *Reſolutionis* approbatio ab eximio P. Lupo fuiſſet expetita, fuiſſet improbata: in illa quippe Reſolutione *num.* 52. approbatur tamquam ab omni Simonia exempta pactio de prandio a parentibus exhibendo Monialibus ipſo die Veſtitionis; quam pactionem inter ſæva Eccleſiæ diſciplinæ damna referre non dubitavit P. Lupus: „ Fuit, inquit, Eccleſiæ Cle- „ ricis pendi ſolita veri paſtelli ſeu convi- „ vii *conſuetudo*, quam a quibuſvis non „ Clericorum ſolummodo, ſed & Mona- „ chorum initiationibus *ut Simoniacam* fre- „ quenter proſcripſere & generales Synodi, „ & Romani Pontifices: *Verum Belgica* „ *infirmitas etiamnum hodie* AD SÆVA DI- „ SCIPLINÆ DAMNA RETENTAT „.

Quid de illis pactionibus ſentiat eximius P. Le Drou, ex ejus Promptuario Theologo-Canonico intelligi poteſt: „ Porro „ Monaſteriis quibuſcumque, inquit, nefas „ eſſe autumem, paciſci de paſtu, prandio, „ cœna, &c. die Primitiarum, Veſtitionis „ aut Profeſſionis, & alioqui Simoniæ le- „ prâ contaminari „.

Hinc facile apparet, R. Pater, quam exigui ponderis apud eximios Ordinis tui Magi-

Digitized by Google

Magiſtros hæc *Reſolutio*, quam in defenſionem P. Lupi adducis, ſi eorum expetitum eſſet judicium, habita fuiſſet.

Sed demus dictam Reſolutionem alicujus auctoritatis eſſe; illa tamen male adducitur a R. P. Wynants in patrocinium dogmatis P. Lupi, in quantum hoc Monaſteria etiam *opulenta* a Simonia vindicat: quia dicta Reſolutio Monaſteria *opulenta* dotem exigentia Simoniæ condemnat, ſolum *non opulenta* ab ea vindicare ſtudens.

Quoad ea vero quæ ex D. de Luca adferuntur,

Dico in primis: ſi per illa vindicentur Monaſteria, etiam *opulenta* in exactione dotis a Simonia, jam fatentibus etiam tui Ordinis Profeſſoribus æquo laxior in hac materia habetur: num in aliis materiis, de quibus exiſtens Advocatus ſcripſit, laxiores ſententias ſuſtineat, neſcio.

Dubito quoque num R. V. probet, quod D. De Luca dicat quæſtiones de Simonia circa ingreſſum Religionis, hodie cenſeri poſſe *pabulum ſcholarum* & Academiarum, pro Tyronum ingeniis acuendis; in foro autem inter *fabulas* reponi mereantur. An putet R. V. eſſe *pabulum ſcholarum* ac *fori fabulam* ſuper quo per octo & amplius ſecula Eccleſia in Conciliis generalibus & particularibus decertavit? Si hodie *pabulum ſcholarum*, & *fori fabulam* hujuſmodi quæſtiones habendæ, cur non ut talia habuit generale Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. cum non minus tunc quam nunc, exactiones pecuniarum in admiſſione ad Monaſterium invaluiſſent?

De hoc interim non incertus ſum, quod eximius P. Lupus indefeſſus Canonum ſtudioſus pro ſua in Canones reverentia numquam dictum illud probaſſet. Quantopere vero optaverit, & neceſſarium pro diſciplina Regulari judicaverit, ut Canonum rigor contra dictas exactiones reſtitueretur, patet ex ejuſdem Patris quadam reſolutione ſuper *Quæſtione*: Num licita ſint pacta de dote danda ab ingredientibus Monaſterium? „ Reſpondeo, inquit, pacta iſta, licet generatim de Simonia damnari non poſſint „ (hæc erat ſententia illius eximii Patris „ quam in Diſſertatione mea impugno) „ eſſe tamen, pergit, de fœdo iſto ulcere „ graviter ſuſpecta, frequenterque infecta, „ eſſe ſemper ſordida, ſtatui Monaſtico dedecoroſa: immo & graviter perniciosa, „ ideoque omnino eliminanda. Quid enim „ poſſit eſſe fœdius aut pernicioſius, quam „ ſtipulatâ pecuniâ ſolos opulentos ad Monaſteria admittere? Quare ab inopiam „ patientibus, & neceſſarium Fratrum & „ Sororum numerum alere non valentibus „ Monaſteriis, ſervanda eſt antiqua, quam „ Regulæ ſuæ S. Benedictus inſeruit, Patrum lex, ut ſponte oblatum acceptetur, „ & nihil penitus exigatur. Quam legem „ diverſæ generales Synodi innovarunt, & „ uſque ad paucos abhinc annos Belgium „ noſtrum obſervavit ſanctiſſime. Reducenda omnino eſt illa animi caſtitas, rogandique Epiſcopi noſtri, ut novis & ſuperfluis, a quibus oriuntur nobis tantæ ſordes, præſertim Monialium Monaſteriis, „ non ſinant ſuas Eccleſias gravari. Salvo „ meliori „ &c.

Subſignatum erat.

Fr. CHRISTIANUS LUPUS
S. T. D. ac Profeſſor.

Quis hic non videat, quin ſummopere diſplicuiſſet eximio illi Viro, dicere hujuſmodi quæſtiones eſſe *pabulum ſcholarum*, & *fori fabulam*.

Sed ponamus unum alterumve, qui in aliis materiis laxior non eſſet, forſitan ſuſtinuiſſe Monaſteria etiam *opulenta* excuſari a Simonia (illos tamen reperiri vix credo); num inde inferri poſſet aſſertum meum falſum? An non ſententia aliqua dici ſolet unanimi Doctorum ſententiæ contrariari, licet unus aut alter forſan minus notus ei patrocinetur?

Interim avide exſpectabo auctorem vel unum, qui titulo tranſactionis ſuper futura hæreditate Monaſteria a Simonia vindicaverit ante eximium P. Lupum; quod enim Rodulfum Abbatem Trudonenſem tamquam hujus tituli approbatorem reproducas, nec ſpeciem habet, ut capite ſequenti oſtendemus.

CA-

Digitized by Google

CAPUT III.

Oſtenditur, quod Epiſtola dogmatica Rodulfi Abbatis S. Trudonis, non contrarietur doctrinæ de Simonia traditæ in Diſſertatione Canonica.

§. I.

Regula S. Benedicti, & aliæ Patrum Regulæ nullatenus exactionem dotis ab ingredientibus, aut eorum parentibus admittunt.

REGULA S. Benedicti *cap.* 58. præſcribit, ut ſi major ſit qui intrat Monaſterium, *res ſi quas habet, aut eroget prius pauperibus, aut factâ ſolemniter donatione conferat Monaſterio, nihil ſibi reſervans ex omnibus.* „ Si quis vero, ait eadem Regula, „ forte de Nobilibus offert filium ſuum Deo „ in Monaſterio, ſi ipſe puer minori ætate eſt, parentes hujus faciant petitionem, „ quam ſupra diximus; & cum oblatione „ ipſam petitionem & manum pueri involvant in palla Altaris, & ſic eum offerant. De rebus autem ſuis, aut in præſenti petitione promittant ſub jurejurando, quia numquam per ſe, numquam per „ ſuffectam perſonam, nec quolibet modo „ ei aliquando aliquid dent, aut tribuant „ occaſionem habendi. Vel certe ſi hoc „ facere noluerint, & aliquid offerre *volunt* „ in eleemoſynam Monaſterio pro mercede „ ſua: faciant ex rebus, quas dare volunt „ Monaſterio, donationem, reſervato ſibi, „ ſi ita voluerint, uſufructuario. Atque ita „ omnia obſtruantur, ut nulla ſuſpicio remaneat puero, per quam deceptus perire „ poſſit, quod abſit; quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores „ faciant. Qui vero ex toto nihil habent, „ ſimpliciter petitionem faciant, & cum „ oblatione offerant filium ſuum coram „ teſtibus „.

Ille Religioſorum Pater, qui ſamoſe *Magiſter* dicitur, *cap.* 91. exhortatur, ut is, qui Religionem intrare intendit, conformiter ad verba Chriſti omnia ſua vendat, & det pauperibus; quod ſi ad hoc parentes induci nequeant, permittit, ut portio filio competens in tres partes diſtribuatur, quarum una remaneat apud fratres in ſeculo, ſecunda cum filio tranſeat ad Monaſterium, tertia pauperibus diſtribuatur.

S. Iſidorus etiam conformiter ad Regulam S. Benedicti permittit, *ut qui relicto ſeculo ad militiam Chriſti piâ & ſalubri humilitate convertuntur, omnia ſua primum aut indigentibus dividant, aut Monaſterio conferant.* Cap. 4.

S. Fructuoſus ſtatuit, ut *nihil de priſtinis facultatibus ingredientis in eumdem locum, ubi ingredi ſe petit Monaſterium, vel ad unum nummum recipiatur:* SED ET IPSE MANU SUA CUNCTA PAUPERIBUS EROGET. *Cap.* 18.

Ex his evidenter intelligimus, quod S. Benedicti, aliæque priſtinæ Patrum Regulæ ingredientibus, aut eorum parentibus optionem facerent, num bona ingredientis pauperibus abſolute & ſimpliciter diſtribuerentur, an vero Monaſterio darentur: imo ut notat R. P. Ludovicus Thomaſſinus *part.* 2. *diſcip. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 9. primum conſilium erat, ut pauperibus diſtribuerentur; ſed, inquit idem, nihil evidentius quam regula indubitata & univerſalis praxis omnium Regularum, & omnium Monaſteriorum nihil exigendi in ingreſſu aut receptione ad Monaſterium.

Et quidem quod Regula S. Benedicti nihil a Monachando exigi permittat, agnovit quoque eximius P. Lupus: *Iſta Regula* (S. Benedicti) *a Monachando*, inquit, *nihil penitus vult exigi, recipique permittit ſola ſponte & gratis oblata.*

§. II.

Ex dictis §. præcedenti, & aliis, quæ in Epiſtola dogmatica Rodulfi dicuntur, oſtenditur quod nec ipſe aliquid a Monachando exigi permiſerit.

MOnaſterium S. Pantaleonis, cujus Sigibertus erat Prior, & Monaſterium S. Trudonis, cujus Rodulfus erat Abbas, ſemper vixiſſe ſub Regula S. Benedicti non dubitat, ut credo, R. P. Wynants; con-

Digitized by Google

conſequenter nec ambigere poteſt, quin in utroque Monaſterio Novitii ſecundum Regulam ſancti Benedicti tempore Rodulfi eſſent recipiendi.

Cum igitur ex dictis §. præcedenti conſtet, quod Regula S. Benedicti a Monachando nihil penitus exigi permittat; quis credet quod Rodulfus, ſi vir fuerit eruditionis & pietatis, reſponderit quod in Monaſterio S. Pantaleonis non ſolum *dos ſponte oblata accipi, ſed & exigi, ac de illa ſtipulari poſſet*, contra evidentiſſimum ipſius Regulæ præceptum?

Sed tantum abeſt, ut Rodulfus a Regula recedi voluerit, ut econtra unice deſideret, ut Regula S. Benedicti a divite avaro, filium in Monaſterium intrudere volente, obſervaretur. „ Concordat (inquit ad divitem „ avarum) ſententiæ S. Auguſtini ſanctus „ Benedictus in ſententia de diſciplina ſuſcipiendorum Fratrum, & de filiis Nobilium vel pauperum. Res, inquit, ſi quas „ habet, procul dubio qui ſuſcipitur, aut „ EROGET PRIUS PAUPERIBUS, aut factâ „ ſolemniter donatione conferat Monaſterio, „ nihil ſibi reſervans ex omnibus. Crudelis „ Pater res, quæ debent contingere filio, „ neque ipſe vult EROGARE PAUPERIBUS „ IN PLATEA, ſed ſibi reſervare omnia „.

Ex his quis non videat, quod Rodulfus relinquat ad Regulæ Benedictinæ præſcriptam optionem parentibus, an portionem filio competentem velint dare pauperibus, an vero Monaſterio.

Si quis adhuc de hac Rodulfi ſententia ambigat, clariſſima hæc ipſius in hanc ſententiam verba expendat: „ Sicut veſtrum „ eſt, inquit, nihil ab eo, vel ab alio aliquo pro hujuſmodi re *exigere*; ita & ejus „ erat, ſi homo Dei eſſet, & non mammonæ, de portione hæreditatis, quæ filio deberet contingere, oblationem cum „ eo ad Eccleſiam facere, quæ eum amplius deberet & nutrire & veſtire. Sed „ ſicut ipſe non vult hoc facere, & vos „ *non poteſtis*, nec debetis eum *compellere*, „ ſed *pie tantum commonere* : & ſi filium „ ejus non vultis ſuſcipere, non poteſt nec „ debet ad hoc vos cogere „.

His conforme eſt quod in præfatiuncula monuit: „ Sequentis Opuſculi, inquit, „ intentio illuc maxime reſpicit, ut dives „ iſte, de quo ſermo habebitur, *in medio „ recedat a parcitate ſua & avaritia propter idololatriam : ſi filium ſuum vult „ recipi, dimittat eum ad Eccleſiam ſequi „ quæ de ſua ſubſtantia debentur ei. Eccleſia vero caveat ſibi de omni rerum ejus „ mala concupiſcentia propter Simoniam, „ quæ vendentes & ementes ejicit extra Eccleſiam : ſive veniat vacuus, ſive plenus „ divitiis filius, ſi vult eum ſuſcipere, ſuſcipiat ; ſi non vult, dimittat : in ſuo „ arbitrio ſtat* „.

Ut igitur verbo abſolvam, tota Epiſtola dogmatica Rodulfi (ut vel ex ſola præfatiuncula conſtat) eo ſpectat, ut parenti *pecunioſo avaro*, qui filium ſuum in Monaſterium intrudere volebat, ut ſubſtantiam ſuam augeret, *avaritiam*, imo *idololatriam ſuam* oſtendat.

Inſuper ut demonſtret quam injuſte Religioſi ut Simoniaci traducantur, ſi hujuſmodi pecunioſum avarum *familiariter conveniant ac moneant*, quod juſtitiæ ac æquitati ſit congruum, ut cum filio portionem ipſi competentem dimittat, eamque una cum filio Deo & ejus Eccleſiæ offerat; atque ita pecunioſum illum ab avaritia, quæ eſt idolorum ſervitus, liberent: in quo nec ſpecies eſt Simoniæ, modo tamen fiat ſimplici mentis oculo, & totâ cordis puritate, ſine omni mala cupiditate, id eſt, ad hoc ſolum, ut pecunioſus ab avaritia liberetur, & portionem filii dimittat, non ut illa *præciſe* Monaſterio detur: ſed juxta Regulæ Benedictinæ præſcriptum, pauperibus aut Monaſterio pro voluntate parentis aut ingredientis detur. Sed quia non ignorabat Rodulfus, quod facile contingat, quod concupiſcentia ſeu habendi libido, imo quædam Simonia pallio pietatis tegatur, conſilium ſaluberrimum, quo hæc caveatur, Religioſis S. Pantaleonis propoſuit : quod conſilium §. ſequenti ſpecialius expendemus, una oſtenſuri, quod Epiſtola in pluribus doctrinam de Simonia in Diſſertatione Canonica traditam ſtabiliat; evidenter vero contrarietur dogmati eximii P. Lupi, quo *praxis multorum in Belgio Monaſteriorum, quæ recipiendi Monachi dotem, non ſolummodo ſponte oblatam accipit*, SED ET EXIGIT, AC DE ILLA STIPULATUR, ab omni ſpecie Simoniæ vindicatur.

§. III.

§. III.

Expenditur conſilium a Rodulfo Religioſis S. Pantaleonis, pro cavenda Simonia in admiſſione Fratrum, ſuggeſtum.

„ HActenus ad eos ſermo noſter habitus peroravit, inquit Rodulfus, „ qui ſpiritu avaritiæ ſuæ & parcitatis gravati, deorſum feruntur per vacua oloquii ſui campeſtria: nunc ad eos convertitur, qui ſpiritu ſapientiæ & intellectus levati ſurſum in monte a Domino Jeſu audiunt mandata ſublimia. *Ergo*, dilectiſſimi Fratres, *fugite omne genus Simoniæ, excutientes manus veſtras ab omni munere. Ars eſt diaboli ſubtiliſſima Simonia*. Duplex vel triplex eſt, & neſcimus, an melius debeamus dicere, triplex. Nam quibus connectitur, tria ſunt fila, obſequium, manus, lingua. His plerumque tribus ſimul, aliquando horum quovis uno, quorumdam innodat pedes, qui videbantur gradi ſimpliciter; *quorumdam perſtringit oculos, qui ſe putabant habere lynceos*. Nemo nos mittat exemplificandi gratiâ ad majores ſive potentiores, ſi qui ſunt in Eccleſia, qui capiunt & capiuntur Simoniâ. De bonis, non de malis, ſumenda ſunt exempla. Amen dico vobis, recipient mercedem ſummam, mortem ſempiternam, ſi hìc non egerint pœnitentiam, & dimiſerint quod tenent per Simoniam: & quanto majores & potentiores ſunt, tanto majora & potentiora patientur tormenta. Quia vero de tam longinquo dignati eſtis quærere accipere conſilium parvitatis noſtræ, tamen ut ſi habetis melius, non relinquatis propter iſtud: *Si quis vel ſe, vel filium ſuum obtulerit vobis in Cœnobio ſuſcipiendum; ſimplici mentis oculo & totâ cordis puritate, ſine omni mala cupiditate, audiat per vos ſancti Auguſtini conſilium, & Regulæ ſancti Benedicti præceptum*, ſicut ſuperius de hujuſmodi eſt relatum. Si audierit & obaudierit, bene: ſalvaſtis animam ejus a morte. *Si non obaudierit; neque iniquitas veſtra, neque peccatum, ſi eum non recepiſtis*. Noluit enim intelligere ut bene ageret; ſed adſtitit viæ non bonæ, avaritiam autem non odivit. *Fratres chariſſimi, magnum opus eſt in tali re magnam habere mentis puritatem, & nullam avaritiæ cupiditatem*. Quia ſicut omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt in corde ſuo: *ita omnis qui de Eccleſiaſticis bonis malâ cupiditate aliquid exigit & concupiſcit, plus dicam, vel in ſpe agit retributionis, Simoniacus eſt, etſi non hìc coram populo, certe coram divino oculo* „.

Ex hoc Rodulfi monito habemus: Primo, quod Simonia ſit ars diaboli ſubtiliſſima: quod illâ innodentur nonnumquam qui videntur gradi ſimpliciter, & quorumdam perſtringat oculos, qui ſe putabant habere lynceos: quod convenit cum iis, quæ *parte 2. Diſſ. cap. 5. §. 1.* dicta ſunt.

Secundo, habemus quod ſi quis vel ſe vel filium ſuum obtulerit in Cœnobio ſuſcipiendum, illi inſinuari debeat conſilium S. Auguſtini, & Regulæ S. Benedicti præceptum, ut juxta illa de bonis diſponatur, id eſt, juxta Regulæ Benedictinæ præſcriptum, & Auguſtini conſilium, cum filio portio ſubſtantiæ, *Eccleſiæ*, nimirum *pauperibus in platea*, ut loquitur Rodulfus, *vel pauperibus in Monaſterio*, tamquam membris Chriſti erogetur.

Si autem non obaudierit; neque iniquitas veſtra, neque peccatum eſt, inquit, *ſi eum non recepiſtis. Noluit enim intelligere ut bene ageret, ſed adſtitit viæ non bonæ, avaritiam autem non odivit*. Id eſt, ſi ideo non recepiſtis, quia vel ipſum qui ſe offerebat avarum eſſe, aut a patre ex ſolo ſpiritu avaritiæ oblatum cognoviſtis, nulla eſt veſtra iniquitas: ſed ſi ideo non recepiſtis, quia nulla ad Monaſterium ex illius ſuſceptione ſubſtantiæ portio ſperatur deventura, jam illius excluſio iniquitate vacua non erit; & quia metuebat ne hic affectus cupiditatis facile ſe ingereret, ideo ſubjungit:

Fratres chariſſimi, inquit, *magnum opus eſt in tali re magnam habere mentis puritatem, & nullam avaritiæ cupiditatem*. „ Quia ſicut omnis, qui viderit mulierem ad concupiſcendam eam, jam mœchatus eſt eam in corde ſuo; ita omnis, qui de bonis Eccleſiaſticis malâ cupiditate aliquid *exigit & concupiſcit*, plus dicam, *vel in ſpe agit retributionis*, Simoniacus „ eſt;

„ eſt ; etſi non hìc coram populo , certe „ coram divino oculo „ .

Ex omnibus igitur, quæ hoc & præcedenti §. ex Epiſtola Rodulfi prolata ſunt, concludimus : quod Rodulfus *pium* & *juſtum* judicaverit, quod parentes divites cum filio, quem Deo offerunt , portionem ſubſtantiæ filio competentem una cum illo , Deo & ejus Eccleſiæ offerant; ut illa membris Eccleſiæ, id eſt, *pauperibus in platea*, vel *in Monaſterio* juxta Benedictinæ Regulæ præſcriptum diſtribuatur : quod admodum conforme eſſe doctrinæ meæ agnoſcere debebit, cui vel unicum *cap.* 5. §. 4. *part.* 2. *Diſſ.* legere placuerit.

Secundo , quod Religioſi de illa obligatione parentes aut ipſos intrantes *familiariter* monere poſſint; quod nec improbo.

Tertio, quod ſi eum, qui ſe offert, avarum eſſe deprehendant, aut parentes filium ex ſolo ſpiritu avaritiæ Monaſterio offerre; ne horum avaritiæ patrocinari videantur , poſſint illum ſine ulla iniquitate non recipere.

Quarto, quod cavere debeant Religioſi , ut dum parentes ab *avaritia* liberare volunt , ipſi ex propria concupiſcentia non procedant : ſed purâ mentis intentione ſolum intendant, ut avarus parens portionem ſuam juxta præſcriptum S. Benedicti pauperibus eroget, aut Monaſterio offerat; adeoque nihil ex rebus ipſius concupiſcant , ſed animo ſint *vere* parati filium illius ſuſcipere, licet nihil Monaſterio tribuatur , modo ipſe ab avaritia liberetur , aut ſaltem avaritiæ ipſius patrocinari non videantur. Quæ quantopere dictis meis conſonent , ex ſolo *cap.* 5. §. 1. *part.* 2. Diſſertationis legenti patebit.

Miror proinde quâ ratione R. P. Wynants , ſi Epiſtolam Rodulfi attentâ mente perpenderit, eam tamquam dictis meis contrariam reproduxerit . Et adhuc magis miror, quomodo ipſi incidere potuerit per dictam Epiſtolam ſtabiliri dogma Patris Lupi, quo ab omni ſpecie Simoniæ vindicatur hodierna *multorum in Belgio* Monaſteriorum *praxis* , *quæ recipiendi Monachi dotem, non ſolummodo ſponte oblatam accipit,* SED ET EXIGIT , AC DE ILLA STIPULATUR.

Num forte ignoravit R. P. Wynants Monaſterium S. Pantaleonis , ac Monaſterium S. Trudonis, tempore Rodulfi ſub Regula S. Benedicti vixiſſe?

An forte neſcivit Monachis Regulæ ſuæ præceptum in receptione Fratrum ſervandum eſſe?

An ignorare potuit , quod etiam fatente eximio P. Lupo , Regula S. Benedicti a *Monachando nihil exigi velit, recipique permittat ſola ſponte & gratis oblata?*

Num forſitan crediderit Rodulfum a Regula Patris ſui voluiſſe recedere? Hoc recte credere non potuit, ſi vel Rodulfum tantæ eruditionis putaverit , quantæ eum prædicat; vel ſi Epiſtolam Rodulfi legerit, cum toties in eadem profiteatur ſe velle, ut ad normam Regulæ procedatur.

Si ultra mihi dictam Epiſtolam objicere velit R. P. Wynants , quæſo, ut ad hæc ante omnia reſpondeat.

§. IV.

Quantumvis Rodulfus, aut alius etiam majoris eruditionis Auctor , imo Capituli aut Congregationis Statutum doctrinæ Diſſertationis eſſent contraria , inde tamen falſitas ipſius non evinceretur.

Vix dubitare queo, quin omnes, qui vel leviter, quæ hoc capite dicta ſunt , expenderint, facile agnoſcent Epiſtolam dogmaticam Rodulfi Abbatis Trudonenſis ſententiæ meæ de Simonia nullatenus contrariari , ſed illi admodum eſſe conformem. Si tamen dicta Rodulfi alteriuſve Auctoris, majoris etiam eruditionis & ſanctitatis, ſententia doctrinæ meæ contraria eſſe poneretur , num inde ſententiæ meæ falſitas inferri poſſet? Hanc conſequentiam nec ipſe R. P. Wynants, ut credo, admittet.

Nec enim fas mihi eſt dubitare , quin notiſſima illi ſit, & omni veneratione digna magni Patris ſui ſententia (quam & Gratianus noſter Decreto, & S. Thomas Summæ ſuæ inſeruerunt) „ . Solis eis Scripturarum libris , inquit , qui Canonici appellantur , didici hunc honorem deferre, „ ut nullum Auctorum eorum ſcribendo „ aliquid erraſſe firmiſſime credam : alios „ autem ita lego, ut quantâlibet ſanctitate „ doctrinâque præpolleant, non ideo verum „ pu-

Digitized by Google

„ putem, quia ipſi ita ſenſerunt „.

Huic probatiſſimæ S. Auguſtini ſententiæ conformis eſt quædam vetus ac docta Diſſertatio, a tribus ſeculis & amplius Sedi Apoſtolicæ oblata occaſione quorumdam Religioſorum, qui conabantur impedire Cenſuram Epiſcopi Pariſienſis contra quaſdam cujuſdam Religioſi aſſertiones prolatam, eo quod dicerent quaſdam ex illis propoſitionibus doctrinæ cujuſdam Doctoris a doctrina & ſanctitate laudati eſſe conformes. In hac Diſſertatione ſolide oſtenditur, nec Magiſtri ſententiarum, nec Gratiani, imo nec ullius cujuslibet alterius Doctoris, quantumvis ſancti & docti, adeo per omnia veram eſſe ſententiam, quin & errare, & labi quandoque poſſit. Habetur dicta Diſſertatio in fine librorum Magiſtri ſententiarum.

Hinc facile intelligitur, quam parum ſolide procedant, qui ſententiam alicujus falſitatis eviciſſe credunt, ſi Auctores, quantumvis etiam ſat exiguæ doctrinæ & ſanctitatis, contrarios invenerint; aut ſententiæ ſuæ magnum pondus accedere autumant, ſi in illius patrocinium Auctores aliquot, non dico Patres auctoritate Eccleſiæ a ſanctitate & cœleſti ſapientia multum probatos, ſed Scholaſticos Patribus in nullo comparandos, adducere poſſint. Hi ſunt, qui non tam qnid verum ſit, quam quid alii dicant, attendere videntur; cum tamen teſte magno veritatis amatore Auguſtino in *Expoſit. Epiſt. ad Gal. cap.* 1. *verſ.* 4. „ Veritas propter ſeipſam diligenda ſit, non propter hominem, aut propter Angelum, per quem annuntiatur. Qui enim propter annuntiatores diligit eam, ait idem Doctor, *poteſt etiam mendacia diligere, ſi quæ forte ipſi ſua protulerint* „.

Si ex probatiſſima Auguſtini ſententia omnes libri, exceptis Scripturis ſacris, ita legendi ſunt, ut quantâlibet ſanctitate doctrinâque eorum Auctores polleant, non ideo verum putemus, quia ipſi ita ſenſerunt; quomodo non eo modo legenda Capitulorum, atque Congregationum aliqnarum perſonarum Statuta, ut non ideo ſanctum & licitum eſſe putetur, quia in illis ita ſtatutum aut ſcriptum eſſe legitur? Quis enim ignorat, quin unius viri ſanctitate & eruditione illuſtris ſententia ſæpe majoris ſit auctoritatis, quam Capituli, aut Congregationis alicujus multorum hominum deliberatio? Quapropter parum ſolide procedunt, qni licitum & Eccleſiæ ac Patrum regulis conforme credunt quidquid in Capitulorum Statutis occurrit. Attendant, quæſo, qui hanc auctoritatem Statutis illis tribuunt, quid de Statutis Capitulorum non tantum Eccleſiarum Collegiatarum, ſed & Cathedralium (quæ a Synodo Tridentina *Senatus* Eccleſiæ dicuntur) dicat Synodus Colonienſis anno 1536. *part.* 3. *cap.* 19. „ Habent fere quotquot ſunt Cathedrales ac Collegiatæ Eccleſiæ ſuum volumen peculiarium Statutorum, quæ interdum pro affectu privato cujuslibet augentur ac creſcunt. Inter hæc reperias quamplura, quæ quæſtum magis quam pietatem reſpirant, & ad inæqualitatem potius, quam ad æqualitatem faciant: unde diſcordia inter Fratres (ut fieri ſolet) frequenter alitur, concordia vero ſcinditur laceraturque. Et quantumvis pleraque inter hæc *iniqua* reperias, adiguntur tamen, qui recens admittuntur, ut ad hnjuſmodi Statutorum obſervationem (etiam penitus ignari quid continent illa) citra ullum delectum *jurejurando ſeſe alligent*; cum tamen juramentum non debeat eſſe iniquitatis vinculum, nec ad ignorata extendi. Operæ pretium itaque nobis videtur, hujuſmodi *Statutorum volumina inter viſitandum excutere, & quæ Evangelicæ puritati, atque fraternæ charitati, denique diſciplinæ Eccleſiaſticæ minus conſentanea reperta fuerint*, reſecare, cavereque, ne poſthac ulla nova Statuta in Eccleſiis (niſi tamen noſter acceſſerit calculus) edantur „.

Hinc habemus, quod, teſte Synodo Provinciali Colonienſi, inter ipſa Statuta, etiam Eccleſiarum Cathedralium, quorum obſervationem quoque ipſi Canonici *juramento* promittebant, reperta eſſent qnamplurima, quæ *quæſtum* magis quam *pietatem* reſpirarent.

Ipſa quoque generalis Tridentina Synodus *Seſſ.* 24. *cap.* 14. *De Reformatione* deplorat quod „ in pluribus Eccleſiis, tam Cathedralibus, quam Collegiatis & Parochialibus ex earum *Conſtitutionibus*, aut ex prava conſuetudine, in electione, præſentatione .... ſive admiſſione ad poſſeſſio-

„ nem

Digitized by Google

„ nem alicujus Cathedralis Eccleſiæ, vel „ Beneficii, Canonicatuum aut Præbendarum certæ conditiones, ſeu deductiones „ ex fructibus, compenſationeſve illicitæ, „ aut etiam quæ in aliquibus dicuntur turnorum lucra, interponantur: quæ omnia „ S. Synodus deteſtans, mandat Epiſcopis, „ ut quæcumque hujuſmodi in pios uſus non „ convertuntur, atque ingreſſus eos, qui „ *Simoniacæ labis*, aut *ſordidæ avaritiæ* „ ſuſpicionem habent, fieri non permittant, „ ipſique diligenter de earum *Conſtitutionibus* ſive conſuetudinibus ſuper prædictis „ cognoſcant; & illis tantum, quas laudabiles probaverint, exceptis, reliquas ut „ *pravas* ac *ſcandaloſas rejiciant & aboleant* „. Et qui adverſus prædicta quàvis ratione commiſerint, pœnis Simoniacorum ſubjacere decernit: „ non obſtantibus, inquit Synodus, quibuſcumque *Statutis*, „ *Conſtitutionibus*, conſuetudinibus, etiam „ immemorabilibus, etiam *Apoſtolicâ auctoritate confirmatis*: de quarum ſurreptione, obreptione, & intentionis defectu „ Epiſcopus tamquam Apoſtolicæ Sedis Delegatus, cognoſcere poteſt „.

Ex his quis non videat, per Synodum Tridentinam ſupponi, in Statutis & Conſtitutionibus, etiam Cathedralium Eccleſiarum (tametſi per Sedem Apoſtolicam confirmatis) poſſe reperiri aliqua, quæ Synodus tamquam de Simoniaca pravitate ſuſpecta deteſtatur.

Si igitur non omnia Evangelicæ puritati, nec Eccleſiæ regulis conformia ſint, quæ reperiuntur in Statutis & Conſtitutionibus Capitulorum Cathedralium, quæ teſte Synodo Tridentinâ *Senatum Eccleſiæ* repræſentant, imo unum cum Epiſcopo corpus conſtituentes, *Fratres Epiſcopi* dicuntur, *Cap.* NOVIT ✠ *De his quæ fiunt a Prælato ſine conſ. Capit.* quis negare audeat, quin multo majori ratione dicendum ſit, quod in Statutis ac Conſtitutionibus alicujus Ordinis aut Congregationis (quæ eam in Eccleſia auctoritatem, quam Capitulum Cathedrale habet, non acceperunt) poſſint nonnumquam aliqua occurrere, quæ Evangelicæ puritati, aut Patrum regulis non reſpondent? Ac conſequenter de illis æque ac de Statutis Cathedralium Eccleſiarum, ad imitationem illius, quod de libris dicit Auguſtinus, dici poſſit: „ Statuta illa ita lego, ut „ quantâlibet ſanctitate & doctrinâ præpolleant, qui illa condiderunt, non ideo verum putem, quia in illis ita ordinatum „ legitur „.

Nec quidquam facit, quod Ordinum Statuta a Sede Apoſtolica interdum confirmentur: quia, ut notat Fagnanus, confirmatiò Statutorum fieri ſolet tantum *in forma communi*, id eſt, ſine cauſæ cognitione.

Quare notat idem Fagnanus, quod in confirmationibus Statutorum addi ſoleat hæc clauſula: *Modo ſacris Canonibus, Tridentini Concilii Decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis non adverſentur*. Quæ clauſula evidenter innuit, quod per Sedem Apoſtolicam prævie ad confirmationem examinari non ſoleat, num Statuta ſacris Canonibus, &c. ſint conformia. Hinc etiam notant Canoniſtæ, per confirmationem in *forma communi* nihil novi juris Statutis accedere, ita ut unice ad hoc valere videatur ſimilis confirmatio, ne videantur Conſtituentes ſine ſcientia Pontificis proceſſiſſe; & ut ob illius reverentiam magis timeantur Statuta.

Sed dicet quiſpiam: Si Statuta alicujus Capituli aut Ordinis, vel Congregationis poſſint ab Evangelio, aut Eccleſiæ regulis eſſe difformia; ſequitur quod Canonici aut Regulares non ſemper ſint ſecuri, dum Statutis ſui Capituli aut Congregationis ſe conformant. Reſp. Verum eſſe quod conſequens illud per legitimam conſequentiam ex illo antecedente inferatur. Sed quid incommodi, quod dicantur Canonici aut Regulares non ſemper eſſe ſecuri, ſi Capitulorum aut Congregationum Ordinationibus ſe conforment? Quis enim neſcit, quod licet Clerici obedire debeant Epiſcopis, Regulares ſuis Superioribus, & omnis anima Poteſtati ſublimiori ſubdita eſſe debeat, tamen interdum locum habeat illud Apoſtolorum: *Obedire oportet Deo magis quam hominibus?*

Scio quidem a ſubditis non facile dijudicandas eſſe Præpoſitorum Ordinationes, præſertim quæ cum maturiori deliberatione, in Capitulis v. g. generalibus, fuerunt ponderatæ & editæ; hic tamen nonnumquam prudentiam etiam neceſſariam eſſe puto, quâ advertatur, num & nihil occurrat quod Evangelio, aut Eccleſiæ, vel Patrum regulis

Digitized by Google

ſit contrarium: præſertim ſi in Statutis aliqua occurrant, quæ diſciplinæ relaxationem, aut proprium intereſſe ſpirant; tum enim merito quis veretur, ne hi, qui Capitulum aut Congregationem conſtituebant, vel major illius pars, ratione ſui commodi ſeu pravâ quâdam conſuetudine (quæ nonnumquam in quibuſdam Congregationibus invaleſcit, & ut lex obſervatur) nonnihil obcæcati, aliqua Statutis inſeri permiſerint propriæ utilitati accommoda, aut conſuetudini illi conſona; ſed ab Evangelio & Eccleſiæ regulis devia & admodum deformia.

Ex quibus omnibus concludo, quod illegitima eſſet hæc conſequentia: In Statutis alicujus Capituli vel Congregationis reperitur aliquid contrarium alicui doctrinæ, ergo doctrina illa non conſonat Evangelio, Eccleſiæ Canonibus, & Patrum regulis.

APOSTROPHE

Ad R. P. Wynants, cum reflexione aliqua ad deſcriptionem Janſeniſtæ, *quam pag. 39. Libelli ſui reproducit.*

§. I.

Nomina JANSENISTÆ, REFORMATORIS, *&c. ſunt lemures nocturni.*

Reverende Pater, omnibus, quæ tum perſonæ tum doctrinæ meæ objeciſti (ſi tamen objectionis nomen mereantur) plus ſatis, ut credo, reſponſum fuit; ſupereſſe tamen R. V. aut alteri cuipiam forſitan videretur, ut reſponderem iis, quæ in deſcriptione *Janſeniſtæ* R. V. fuſe magis quam chriſtiane protulit. Verum in quantum ea in perſonam meam conjecta videntur (ita peritis omnibus videtur) illa pertranſeo; antiquam enim occinunt cautionem; ſatis mihi eſt cautelam illam in Præfatione Diſſertationis meæ præmiſiſſe. Non terrent me amplius lemures iſti, ex quo Fidelibus ſat innotuit quinam nomine *Janſeniſtarum* ſoleant indigitari. Norunt quotquot vel parum ſunt naſuti, quod in hoc noſtro Belgio viri a doctrina ac moribus maxime commendabiles, qui corruptelis ac vitiis ſeſe præ aliis magis ſtrenue opponunt, hoc odioſo phantaſmate *Janſeniſtarum* ſoleant traduci; ſed ne forſitan quiſpiam credat in ſolo Belgio, ac partibus illi vicinis, ſub hoc chimerico *Janſeniſtarum* nomine viros ſanctiſſimos, ac pro animarum ſalute zeloſiſſimos calumniis impeti, referam quod de Epiſcopis Miſſionariis, ac eorum ſodalibus Sacerdotibus ſecularibus, in Indiis pro converſione Gentium laborantibus, ſcribit P. M. Dominicus Ferdinandez Navarette, magni Regni Chinenſis Miſſionarius Apoſtolicus, Prælatus Religioſorum ſuæ Miſſionis, atque Procurator Generalis Provinciæ S. Roſarii (quæ eſt Philippinarum Inſularum) in Aula Madritenſi S. Ordinis Prædicatorum, in tractatu ſuo Hiſtorico-Politico, &c. dedicato Sereniſſimo Principi Joanni Auſtriaco, &c. atque impreſſo Madriti anno 1676. Hic Auctor *tract. 2. cap. 13. num. 6.* ſic habet: „ Atque ſi deſideremus recentiores harum rerum probationes, „ habemus hodie valde claras in Regno „ Siam (non dubito autem quin pro hiſce „ regionibus plurimæ ſuppetant: utinam deſiperet! Sancti Spiritus eſt ſententia, illum perſecutionum laborumque moleſtias „ ſubiturum, qui veraciter ſe Dei mancipaverit obſequiis) ibi ſunt aliqui Epiſcopi „ Miſſionarii cum quibuſdam ſodalibus Sacerdotibus ſecularibus, cognitæ virtutis „ atque rari exempli quoad paupertatem, „ humilitatem, atque alias materias ædificationis, in officio prædicandi Evangelii inculpabiles, ita ut idipſum hic mundus deprædicet. Nihilominus propter ipſorum „ aliorumque bonum, dedit ipſis Deus æmulos (*Stimulum Sathanæ*) qui ipſos ita „ colaphizent, ut non relinquant pacem vel „ uni ex oſſibus eorum. Buccinant buccis „ concrepantibus fictitiæ virtutis eſſe homines (ut ipſi ſoli ad ſe populum populique applauſum attrahant) eo quod ſint „ *Janſeniſtæ*, & multa alia ſimilia „.

„ Cum ſuper hoc puncto agerem cum „ Eminentiſſimo Domino Cardinale Bona „ (lux perpetua luceat ei) neſciebat ubi „ pedem figeret, oculoſque ad ſidera tollens, manibus compoſitis dicebat: *Eſſe „ pauperes, Orationes habere, exhortari Fideles, ut ſe habeant exemplariter, atque „ prædicare Apoſtolico modo, hoccine eſt „ agere Janſeniſtas? O ſi omnes quotquot „ ſumus homines, eſſemus tali modo Janſeniſtæ, tunc omnino ſane mundus longe* „ *diſ-*

Digitized by Google

„ *differret ab illo, qualem modo videmus* „.

Ex his intelligat R. V. quinam & in Regno Siam invidioſo illo nomine *Janſeniſtarum* impetantur; & expendat, num per illam, quam in libello tuo reproducis, deſcriptionem hominis, quem ſub nomine *Janſeniſtæ* invidioſum reddere vis, porta non aperiatur latiſſima calumniis, quibus ſimiles viri ſanctiſſimi, zeloſiſſimi animarum zelatores, atque veritatis defenſores phantaſtico illo titulo impetantur, imo traduci potuiſſent quotquot pro Eccleſia ac veritate unquam decertarunt viri ſanctiſſimi.

§. II.

JANSENISTA, inquis, *eſt homo pertinax, certis deſtinatiſque ſententiis addictus, &c.*

IDeam hominis odioſi ſub nomine *Janſeniſtæ* exhibere volens, dicis: *Janſeniſta eſt homo pertinax .... certis deſtinatiſque ſententiis & conſiliis addictus .... In Philoſophicis & altioribus ſtudiis, ſententiam ſemel receptam obſtinabit, nec ab ea vel latum unguem diſcedet, ſed ad ipſam tamquam ad ſaxum adhæreſcit. Uſque adeo eſt ſuffarcinatus opinione eruditionis .... Cenſet conſilii mutationem pejus eſſe & enormius Majeſtatis crimine, & ſatius ducit eſſe pertinax, quam conſtans audiri, & cum poſſit conſilium retexere ſine diſpendio aut famæ aut fortunarum, patitur potius utriſque excidere, quam inflexibilem ſuum rigorem expugnari.*

Expendat, rogo, R. V. num hæc non poſſint, & potuerint conjici in ſtrenuiſſimos veritatis athletas; dum interdum pauciſſimi, ne dicam unus, contra omnes veritatem ſuſtinere fuit coactus.

Nonne illa in S. Athanaſium ab Arianis aliiſque dici potuiſſent, dum ingemiſcente orbe terrarum ſe Arianum eſſe, ipſe nec ad latum unguem a ſententia, quam conceperat, diſcedere voluit; ſed illi tamquam ad ſaxum adhæſit?

Nonne viro illi dici potuiſſet: *Sententiam ſemel receptam obſtinat, nec ab ea ad latum unguem diſcedit, ſed ad ipſam tamquam ad ſaxum adhæreſcit. Uſque adeo eſt ſuffarcinatus opinione eruditionis.*

Vides, R. P. quomodo ſub hoc nomine *Janſeniſtæ* poterunt notari quicumque imitantur Athanaſium, dum veritati *tamquam ad ſaxum*, plurimis eam non videntibus aut deſerentibus, *adhæreſcunt*.

§. III.

JANSENISTA, ais, *ſi publicis admovetur brachia dirigit contra torrentem.*

CUlpas in homine illo: *Si publicis admovetur, brachia dirigit contra torrentem*. Num rurſus hoc titulo *Janſeniſtæ* notari non potuerunt & potuiſſent, quotquot fortiſſime ac invictiſſime contra *torrentem* vitiorum, & inundantiam abuſuum *brachia direxerunt?* Nonne hoc titulo notatus fuiſſet decimo-ſexto ſeculo Epiſcoporum exemplar S. Carolus, dum Archiepiſcopatui Mediolanenſi *admotus brachia direxit contra torrentem?* „ Prope quippe in Eccleſia Medio-
„ lanenſi, ut probe ſcitur, perierat Chri-
„ ſtianæ vitæ inſtitutio: conciderat pene ſa-
„ lutarium rerum uſus, nulla fere Cleri di-
„ ſciplina, quaſique nullum populi in cha-
„ ritatis officiis ſtudium: prolapſus denique
„ miſerabilem in modum erat totus ille ab
„ Evangelii luce dimanans Chriſtianarum
„ virtutum ornatus „. Vide *Orationem ad Concilium IV. Mediol.*

Contra hunc torrentem vitiorum brachia ſua dirigebat invictiſſimus Præſul. Cernis, R. P. quomodo ſummus ille Eccleſiæ Mediolanenſis *Reformator* hoc nomine ut *Janſeniſta* traduci potuiſſet.

Verum nec illo etiam tempore, quamquam natus necdum eſſet Janſenius, defuerunt, qui per hanc *Janſeniſmi notam* S. Carolum Borromæum a præmeditato, ac jam ſuſcepto opere deterrere voluiſſe videntur.
„ Non ferunt, inquiebant ipſi, hæc tempo-
„ ra veterum Canonum ſeveritatem: ſic
„ tamdiu viximus, ita egerunt, qui ætate nos
„ anteceſſerunt, vitæ inſtitutum nihil eſt
„ quod mutemus „. *In Orat. ad 2. Conc.* Quid, quæſo, aliud hæc verba indicant, niſi, NOLI DIRIGERE BRACHIA CONTRA TORRENTEM. Sed quid ad illa S. Carolus, & omnes, qui eodem titulo hominis invidioſi *notâ* ſub nomine *Janſeniſtæ* inſigniuntur: *Populares illæ ſunt voces, quibus quaſi fi-*

cus,

tus, deformes pravique mores contegi ſolent. Scio quidem magis e re culinæ futurum, promotioni ad officia dignitateſque minus obfuturum, atque minoribus difficultatibus, & obloquiis obnoxium eſſe, procedere juxta illud vulgatum, & proh dolor! hodie uſitatum nimis barbarum adagium: *relinquere mundum vadere prout vadit*.

Sed ſi hanc regulam ſequantur, quos Deus dedit Paſtores & Doctores *ad conſummationem Sanctorum, in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti;* an non verendum quod illis aliquando a Chriſto dicetur? *Væ Paſtoribus, qui paſcebant ſemetipſos. Nonne greges a Paſtoribus paſcuntur? Lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod craſſum, erat occidebatis: gregem autem meum non paſcebatis. Quod infirmum fuit non conſolidaſtis, & quod ægrotum non ſanaſtis, quod confractum eſt non alligaſtis, & quod abjectum eſt non reduxiſtis, & quod perierat non quaſiſtis.* Ezech. 34. *verſ.* 2. 3. 4.

§. IV.

JANSENISTA, ut ſcribis, *ſæpe in hæc prorumpit:* O TEMPORA! O MORES! *horum occaſione oſtenditur, quæ ſit graviſſima Eccleſiæ perſecutio.*

Rurſus ut ideam hominis invidioſi ſub nomine *Janſeniſtæ* exprimas, dicis: *Sæpe in hæc erumpit verba:* O TEMPORA! O MORES! Itane R.V. credit, quod *ſæpe erumpere in hæc verba*, O TEMPORA! O MORES! *nota* ſit hominis illius invidioſi, quem ſub nomine *Janſeniſtæ* efformare intendis? Nonne eodem jure notâ illâ aſpergi potuiſſent quotquot a quatuordecim & amplius ſeculis in Eccleſia Viri ſancti gemitibus inenarrabilibus ingemuerunt, & deplorarunt ſuorum temporum miſeriam, conſiderantes quomodo *obſcuratum eſſet aurum, & mutatus color optimus;* primus, inquam, ille ſanctitatis Chriſtianorum ſplendor? Quis ambigat, quin viri illi ſubinde tacti dolore cordis intrinſecus, in hæc aut ſimilia verba eruperint, *o tempora! o mores!*

Num forſan exiſtimat R. V. nullas eſſe hodie cauſas gemitum & lacrymarum? „Probabiliſtæ quidem nihil ſancium, nihil ægrum in Eccleſia vident, ait R.P. Contenſonius Ordinis PP. Prædicatorum, omnibus malis, omnibus corruptelarum calamitatibus oppreſſam pleriſque membris Eccleſiam, felicem ut cum maxime, & florentem prædicant„. *Tom.* 3. *Diſſ.* 6. *cap.* 2. At horum numero R. V. adſcribere nolo: quare nec autumo, quod eorum hac in parte ſententiam probet. Duodecim lacrymarum fontes hoc ſeculo in libello ſuo *De gemitu columbæ* exhibuit Cardinalis Bellarminus. Quorum primus eſt: Conſideratio peccati. 2. Conſideratio gehennæ. 3. Conſideratio paſſionis. 4. Conſideratio perſecutionum Eccleſiæ. 5. Conſideratio Ordinis Sacerdotalis. 6. Conſideratio Ordinum Religioſorum. 7. Conſideratio ſtatus ſecularinm. 8. Conſideratio miſeriarum generis humani. 9. Conſideratio Purgatorii. 10. Conſideratio amoris Dei. 11. Conſideratio incertitudinis ſalutis. 12. Conſideratio tentationum impedientium iter ad vitam.

Duodecim hos lacrymarum fontes ſi quis vel leviter conſideret, intelliget, quod a tempore Bellarmini non ſint obturati, ſed in dies magis & magis videantur dilatari, & copioſiorem ſcaturire lacrymarum materiam; ut & inde facile eſſet videre, quam merito etiam hodie veri Eccleſiæ filii gemant & ſuſpirent, & ex intimo cordis dolore erumpant in hæc: O TEMPORA! O MORES! atque ita pluſquam ſufficienter oſtenſum apparet, quam perniciose R. V. tamquam *notam* hominis invidioſi ponat, erumpere in hæc: O tempora! o mores! Verum cum per occaſionem in dictos lacrymarum fontes inciderim, non ingratum aut inutile lectori futurum autumo, ſi quartum gradum, qui eſt *conſideratio perſecutionum Eccleſiæ* paulumper expendam, atque oſtendam, quod inter perſecutiones, quæ fontem illum Bellarmini conſtituunt, una ſit, quæ hodie Eccleſiæ filiis uberiorem præ illis, quas Bellarminus ponit, lacrymarum copiam ſuppeditare poſſit.

In prædicto lacrymarum fonte Bellarminus proponit tres perſecutiones, ſub quibus Eccleſia aliquando ſudavit. 1. a Tyrannis gentilibus. 2. ab Hæreticis & Schiſmaticis. 3. a malis Catholicis.

Inter has perſecutionnm ſpecies indubie prima omnium minima eſt, ſi tamen perſecu-

ſecutio dici debeat: cum per illam Eccleſia efficeretur pulchrior, ac redderetur glorioſior; nec diminuebatur, ſed augebatur: videbat enim filios vitâ eripi temporali, donari vero æternâ: cernebat filios in manſuetudine agnorum ſuperare lupos; imo quod nonnumquam oves imbelles ferociſſimos leones in naturam ovium converterent. Si ſanguis filiorum fundebatur, ſemen erat unde ipſa redderetur fœcundior; *ſanguis* enim *Martyrum ſemen erat Chriſtianorum*.

Secunda, quæ ab Hæreticis, nonnihil nocentior Eccleſiæ fuit, quia non corpora jam, ſed animæ filiorum invadebantur; & filios ſuos per hæreticorum verſutiam & artificia frequentius in errorem, & per errorem, in æternum exitium præcipitari videbat.

Hac tamen magis nociva & periculoſa fuit tertia, quam a *pravis Catholicorum moribus* paſſa fuit. Per mala quippe exempla Domeſticorum filios ſuos puſillos in vitia atque animarum exitium ruere videbat, idque eo frequentius quam per hæreticorum verſutias & artificia, quo bella inteſtina & domeſtica ſolent eſſe periculoſiora quam externa, & hoſtis internus minus caveri quam externus poteſt. Unde illud S. Bernardi: *Amara* (Eccleſia) *in nece Martyrum, amarior in conflictu Hæreticorum, amariſſima nunc in moribus Domeſticorum.* Serm. 33. in Cant.

Tribus illis jam deſcriptis Eccleſiæ perſecutionibus, quarta multo amarior additur, quæ hiſce poſterioribus ſeculis Eccleſiæ ſupervenit, „ ex ſumma illa luxurientium in„ geniorum licentia, ut loquitur Alexan„ der VII. *in Decret. ad* 45. *propoſit.* quæ „ in dies excreſcere cœpit, per quam, in „ rebus ad conſcientiam pertinentibus, mo„ dus opinandi irrepſit alienus omnino ab „ Evangelica ſimplicitate, Sanctorumque „ Patrum doctrina, & quem, inquit Pon„ tifex, ſi pro recta regula fideles in praxi „ ſequerentur, ingens irreptura eſſet vitæ „ Chriſtianæ corruptela „.

Quis neſciat, quantam in moribus filiorum ſuorum corruptelam ex illa *luxurianti*-*um ingeniorum licentia* Eccleſia conſpicere, & pene impune, ſed dolens, tolerare cogatur? Ex quo per illam ingeniorum licentiam eo deventum eſt, *ut fere liceat* (teſte Card. Bonâ *in Princip. vitæ Chriſt. p.* 2. §. 46.) *quidquid lubet*: præſertim poſtquam illa licentia in tantum ſibi habenas in doctrina morum relaxavit, ut pro regula morum non *Veritatem*, ſed *probabilitatem* ponere auſa fuerit.

„ Cum enim nulla fere ſit veritas moralis „ (verbis loquor Proſperi Fagnani, *ad Cap.* „ *Ne innitaris* ii *De Conſtit.*) quæ plauſibili „ aliquâ ratione oppugnari non poſſit, nulli „ dubium eſt, *quin omnis regula morum poſ*„ *ſit everti ex libertate opinandi*, non mo„ do in præceptis humanis, verum *etiam* „ *in Divinis & Naturalibus*; dum de i„ pſis interdum non occurrunt nobis rationes „ demonſtrativæ: *unde his temporibus eo res* „ *producta eſt*, ut nullus fere ſit articulus „ in moralibus, in quo non ſit varietas vel „ contrarietas opinionum; adeo ut in ſolo „ opere non ita pridem impreſſo Reſolutionum „ moralium Anton. Dianæ, numerentur in „ unum collectæ quæſtiones ſupra ter mille „ cum opinionibus, & Auctoribus pro utra„ que parte affirmantibus, aut ambas eſſe „ probabiles, aut unam probabilem, & al„ teram probabiliorem, & in quibus fere „ omnibus agitur de peccato mortali: ut „ de Sacramentis, de Cenſuris, de Votis, „ de Jejunio, de Reſtitutione, & aliis hujuſ„ modi, quæ complectuntur univerſam ſe„ re materiam ad forum conſcientiæ per„ tinentem. Quem ſcribendi morem paſ„ ſim obſervant & alii plures ex recentio„ ribus Theologis. Quare, pergit idem „ Fagnanus, hæc doctrina probabilitatum „ videtur fovere veluti QUAMDAM LIBER„ TATEM CONSCIENTIÆ, ac proinde ma„ gnopere indigere dexterâ Dei, & Beatiſ„ ſimi Romani Pontificis proviſione, ne „ venenum jam plus nimio dilatum ulterius „ ſerpat „.

Deinde prædictus Canoniſta quod generalibus terminis dixit, ſpecialibus exemplis demonſtrare pergit eo loco, ubi agit de „ innumeris fere opinionibus falſis (verba „ ejus ſunt) temerariis & ſcandaloſis, quæ „ ex libertate eligendi quaſcumque opinio„ nes probabiles, *tamquam ex equo Troja*„ *no* in dies prodeunt, & quamplurimæ pal„ lio probabilitatis tectæ traduntur in Scri„ ptoribus noſtri temporis, quæ revera non „ ſunt tolerandæ „.

Hæc Fagnanus, qui pluribus ex laxioribus illis propoſitionibus ibidem relatis, tandem laudare non dubitat quemdam Juriſconſultum, *quod hic retundis*, ut ait, USUM PROBABILITATUM ESSE COMMENTUM DIABOLI, AD ENERVANDAM VIM PRÆCEPTORUM.

Cum Eccleſia nihil ſibi nocivum reputet, niſi quod filios ſuos a cuſtodia Mandatorum Dei & Fidei puritate avocat, ex dictis facile oſtenditur, quod hæc poſtrema perſecutio triplici ex capite ſit nocentior perſecutione illâ, quam Eccleſia a pravis Domeſticorum moribus paſſa eſt, aut patitur.

Primo quidem, quia dum Eccleſia ſeculis præcedentibus a pravis Domeſticorum moribus perſecutionem patiebatur; etiam qui male vivebant, peſſima ſua facta quantum poterant, tegere ſolebant, juxta illud a malis uſitatum, *caute*, *ſi non caſte;* ſententiæ vero illæ pernicioſæ & ſcandaloſæ hodie non teguntur, ſed publicantur. Accedit quod qui pravis moribus ſunt, ſæpe ſoleant etiam illa, quæ ipſi clam perpetrant, publice condemnare, & alios inducere & hortari, ut illa vitent; econtra pernicioſæ ſententiæ populo ut licitæ proponuntur: imo ſi quis illas impugnare, aut ab earum praxi homines avocare velit, neſcio quæ ſtatim illi oppoſitiones fiant; quod R. V. ex iis, quæ Romæ in ultima deputatione Lovanienſium contigerunt, plus ſat notum eſt.

Quis hinc non videat, multo majus ſalutis periculum fidelibus imminere a ſcandaloſis illis ſententiis, quæ publice ut licitæ proponuntur & defenduntur, quam ordinarie a pravis Catholicorum factis, quæ occultari, imo & improbari ab ipſis auctoribus ſolent?

Secundo, perſecutio, quam Eccleſia patitur a pravis Domeſticorum moribus, ſæpius intra certos eoſque non adeo diffuſos limites concluditur: ex. gr. ſi Epiſcopus aliquis cum Clero ſuo male vivat, ſcandalorum occaſio ordinarie extra Diœceſim vix ſe extendit; neque alterius Provinciæ aut Regni Epiſcopos, aut populum inficere ſolet: aliud omnino eſt de illis perverſis doctrinis.

Ponamus enim, quod una tantum ex ſcandaloſis illis ſententiis animarum perniciem inferentibus, libro aliquo contineatur, hic liber ſi imprimatur, nonne vel unum exemplar poterit inficere doctorem unum, qui dogma illud diſcipulis ſuis poſtmodum proponens & perſuadens, etiam Diœceſes, Provincias, imo & Regna integra inficiat? quid ſi, ut natum eſt fieri, mille, aut etiam millena ſint libri illius exemplaria?

Quod ſi hæc infectio vel per unius perverſi dogmatis divulgationem contingere poſſit, perpendat, quæſo, pius Lector, quæ timenda ſit infectio ex tot centenis perverſis ſententiis, quæ non uno libro, ſed centenis continentur, quorum ut minus centena, imo nonnumquam millena exemplaria quaquaverſum ſparguntur, & Theologis ac Canoniſtis traduntur, ut ex illis morum principia ad ſe alioſque regendos accipiant; quid vero inde aliud ſperandum quam quod tandem *Sal terræ*, id eſt Epiſcopi, Paſtores, aliique populi Rectores, perverſis illis ſententiis *infatuetur*, atque ita compleatur triſtis illa Ezechielis Prophetia. *Prophetæ tui Iſrael.... vident vana, & divinant mendacium, dicentes: Ait Dominus; cum Dominus non miſerit eos: & perſeveraverunt confirmare ſermonem. Numquid non viſionem caſſam vidiſtis, & divinationem mendacem locuti eſtis? & dicitis: Ait Dominus, cum ego non ſim locutus. Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quia locuti eſtis vana, & vidiſtis mendacium, ideo ecce ego ad vos, dicit Dominus Deus: & erit manus mea ſuper Prophetas, qui vident vana & divinant mendacium: in conſilio populi mei non erunt, & in ſcriptura Domus Iſrael non ſcribentur, nec in terram Iſrael ingredientur: & ſcietis quia ego Dominus Deus. Eo quod deceperint populum meum, dicentes: Pax, & non eſt pax: & ipſe ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto abſque paleis*. Cap. 13. verſ. 7. 8. 9. 10.

Tertio, Eccleſiæ nocentior eſt perſecutio a pravis Catholicorum ſententiis, quam a pravis horum exemplis, ex eo quod infectio, quæ a pravis exemplis eſt metuenda, morte male viventium ordinarie ceſſet, aut ſaltem admodum flacceſcat: at illa infectio, quæ ex pravis illis ac ſcandaloſis ſententiis provenit, nullatenus morte Auctorum ceſſare, quin nec diminui ſolet; imo non raro

Digitized by Google

ro plus augetur, eo quod ſæpius non deſint, qui Auctores cæco quodam affectu *indifferenter*, modo ejuſdem ſecum fuerint inſtituti, credant pro viribus extollendos.

Nonne jam dudum obiit Thomas Sanchez, qui tamen nec hodie per librum ſuum aſſerere deſinit, ut eſt apud Fagnanum *ad Cap. Ne innitaris* ii *De Conſtit. num.* 30. „ Poſſe Conſultorem animarum „ modo juxta unam, modo juxta aliam „ opinionem conſulere, & quandoque pru„ denter facere, minus probabilem & mi„ nus tutam opinionem conſulendo, quando „ judicat probabiliorem difficilem fore pœ„ nitenti, vel conſilium petenti, & citat „ in eamdem ſententiam Vaſquez *d. diſp.* „ *62. cap. 9. n. 67*. Addit Sanchez *d. cap. 9.* „ *n. 29.* in conſcientia tutum eſſe illum, qui „ propoſitum habet varios Doctores conſu„ lendi, donec aliquem juxta deſiderium „ ſuum reſpondentem inveniat „. Hæc Fagnanus.

Numquid dudum defuncti ſunt Azorius, Filiucius, aliique, qui, referente Fagnano, docuerunt poſſe quempiam occidi, ut ejus impediatur alapa aut percuſſio fuſtis?

Similiter obierunt Gregorius a Valentia, Eſcobar, aliique, qui eodem teſtante docuerunt: „ Simoniam non eſſe dare aut reci„ pere bonum temporale pro ſpirituali, „ quando datur ut motivum, & non quaſi „ pretium „. Hi omnes tametſi diu mortui, quot in has perniciosas ſententias per libros, etiam hodie pertrahant, *dies Domini declarabit*.

Deinde a plurimis annis e vita diſceſſit Antonius Diana, qui in Reſolutionibus ſuis moralibus in unum collegit, teſte Fagnano, „ quæſtiones ſuper ter mille cum opinioni„ bus, & Auctoribus pro utraque parte af„ firmantibus aut ambas eſſe probabiles, aut „ unam probabilem, & alteram probabilio„ rem, & in quibus fere omnibus agitur de pec„ cato mortali „: adeoque cum utramque contradictoriam illarum propoſitionum dicat eſſe probabilem, etiam dicit per principium reflexum (nimirum quod liceat ſequi ſententiam etiam minus probabilem) utramque contradictoriam in praxi eſſe licitam: ac per conſequens nec hodie docere deſinit eſſe licitas in praxi ter mille opiniones, quæ revera ſunt falſæ: quia ex contradictoriis ter mille neceſſe eſt, ut ter mille revera ſint falſæ; licet ſupponerentur eſſe probabiles.

Idem de omnibus Caſuiſtis, qui libros ſuos ſimilibus pernicioſis ac ſcandaloſis doctrinis impleverunt, dici poſſet; quorum plures apud Fagnanum, Vincentium Contenſonium, alioſque, qui contra probabilitates calamum ſtrinxere, videre licet.

Quis ex his omnibus non videat, quod hæc perſecutio, quam patitur Eccleſia a pravis illis doctrinis (quæ per totum terrarum orbem in libris, tum Theologorum tum Canoniſtarum, circumferuntur) propemodum infinite ſuperet illas, ſub quibus ipſa unquam præteritis temporibus ingemuit? ut proinde a vero me aberraturum non exiſtimem, ſi ad imitationem Cardinalis Baronii *in Prol. ad annum* 900. dicam: Cuncta, quæ olim paſſa eſt Eccleſia ſub gentilibus Imperatoribus, vel quæ ab Hæreticis & Schiſmaticis, aut pravis Domeſticorum moribus, comparatione horum, quæ patitur a pernicioſis illis libris, ſunt exiſtimanda luſus quodammodo puerorum.

Hæc eo fine a me dicta ſunt, ut quiſquis eſt vivum Eccleſiæ membrum, atque ejus Spiritu agitur, intimum de hac miſera Matris ſuæ conſtitutione concipiat dolorem, eumque ſincerum ac fortem, qui, ubi ſe præbet occaſio, foras erumpat, & in exteriores actus ſe diffundat; atque ita hinc primum gravis exiſtat dolor, quod hujuſmodi pernicioſa dogmata in perniciem animarum tradantur: ardens adſit deſiderium, imo & diligens cura, ſtudium ac labor adhibeatur, ſecundum menſuram uniuſcujuſque, ut eliminentur, atque ipſa Evangelii, ac SS. Canonum doctrina ſuo ſplendori reſtituatur.

Patet quoque ex illis, quæ in deſcriptione hujus perſecutionis dicta ſunt, quod ſi unquam veris Eccleſiæ filiis fuerit tempus gemituum & ſuſpiriorum, hodie ſit; adeoque nec eſſe culpandos, ſi ſubinde ex vehementia doloris erumpant in hæc, *O tempora! o mores!*

§. V.

Reflexio ad cetera in deſcriptione Janſeniſtæ *adducta*.

ULterius hominis exotici ſub nomine *Janſeniſtæ* imaginem exprimere volens, ſcribis: *Vita ejus eſt perpetua ſatyra, quâ invehitur in mundum, cum tamen ipſa inſectatio amorem mundi non obſcure teſtetur.*

Nonne, R. P. vita Chriſti *perpetua* quodammodo *ſatyra* fuit, *quâ invehebatur in mundum?* Audi, quæſo, de hac inſectatione querentes amatores mundi: *Circumveniamus*, inquiunt, *juſtum, quoniam inutilis eſt nobis, & contrarius eſt operibus noſtris, & improperat nobis peccata Legis, & diffamat in nos peccata diſciplinæ noſtræ. Promittit ſe ſcientiam Dei habere, & Filium Dei ſe nominat. Factus eſt nobis in* TRADUCTIONEM *cogitationum noſtrarum.* GRAVIS EST NOBIS ETIAM AD VIDENDUM, QUONIAM DISSIMILIS EST ALIIS VITA ILLIUS, *& immutatæ ſunt viæ ejus. Tamquam* NUGACES *æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe a viis noſtris tamquam ab* IMMUNDITIIS, *& præfert noviſſima juſtorum, & gloriatur patrem ſe habere Deum.* Sap. 2. verſ. 12. & ſeq.

Nec tantum vita Chriſti, ſed omnium, *quos* Deus *præſcivit & prædeſtinavit* CONFORMES *fieri* IMAGINIS FILII SUI, *ſatyra quædam* eſt, quia in *mundum invehuntur*; & ideo eos mundus odit: *Mundus*, inquit Veritas *Joan.* 17. *verſ.* 14. *eos odio habuit, quia non ſunt de mundo, ſicut & ego non ſum de mundo:* & Joannis 15. verſ. 19. *Quia de mundo non eſtis, ſed ego elegi vos de mundo; propterea odit vos mundus:* quaſi diceret, quia vitâ & moribus hominibus mundanis eſtis diſſimiles, *propterea odit vos mundus*, ſeu homines mundani.

Num igitur Chriſtus, ejuſque veri Diſcipuli, quorum vita continua *quædam ſatyra* eſt, *quâ in mundum*, id eſt, regulas mundi *invehuntur, ipſâ ſuâ inſectatione non obſcure teſtantur amorem mundi?* Non apprehendo, quod R. V. id dicere intenderit: illud videris Lectori perſuadere voluiſſe, quod ſimilis vita, ſi in homine, quem ſub nomine *Janſeniſtæ* exoticum reddere intendis, reperiatur, *non obſcure teſtetur amorem mundi*. Itane vero, R. P. vita conformis vitæ Chriſti, quæ ſit *continua* quaſi *ſatyra*, quâ verus Chriſtianus moribus ſuis invehitur in corruptiſſimos mores mundi, eo ſolo titulo dicenda *non obſcure teſtari amorem mundi*; quia reperitur in homine, quem placet ſub nomine *Janſeniſtæ* reddere exoticum? Quis, R. P. hanc tibi impertiit poteſtatem, ut actiones ex ſe ſanctiſſimas, imo ipſum certiſſimum hominis Chriſtiani characterem adeo ſiniſtre interpreteris? Hæccine Auguſtiniana charitas, *quæ non cogitat malum?*

Hanc tuam *Janſeniſtæ* deſcriptionem ſi compoſuerint neſcio, ſaltem non improbarent, qui in Regno Siam Epiſcopos ſanctiſſimos, eorumque ſodales Sacerdotes ſeculares, *buccinant buccis concrepantibus.* FICTITIÆ VIRTUTIS *eſſe homines, eo quod ſint*, ut aiunt, JANSENISTÆ. Num eorum catalogo adſcribi velis, tu videris.

Progrederis in efformationem hominis illius, quem ſub nomine JANSENISTÆ, invidioſe depingis: *Eſt*, inquis, *magnus ſuæ gentis aut Academiæ, in qua natus eſt, aut inſtitutus, admirator.*

Quod de Academia dicis, non dubito quin hanc noſtram Lovanienſem deſignare velis. Profiteor me illius præ aliis Academiis laudatorem, num ideo culpandus? An forte nulli illius Academiæ laudatores, niſi qui ſub nomine *Janſeniſtæ*, invidioſe traducuntur? Attende quid dicas; dubito num omnibus Ex. Magiſtris tuis id placebit.

Cetera, quæ in deſcriptione *Janſeniſtæ* R. V. adducit, miſſa facio; ejuſdem enim cum præcedentibus farinæ ſunt, & voces, quæ in quemlibet mortalium eo modo conjici poſſunt, quo illa a R. V. in hominem ſub nomine *Janſeniſtæ* invidioſe depictum, conjecta fuerunt.

Interim expendat, quæſo, R. V. quam pernicioſa, ne dicam malitioſa ſit, quam reproducis, *Janſeniſtæ* deſcriptio. Facta ſanctiſſima dicis eſſe *notas* hominis invidioſi; quo natum eſt fieri, ut Viri ſanctiſſimi *notâ* hominis invidioſi notentur. Imo ipſum vitæ Chriſtianæ præcipuum & certiorem characterem, vitam nimirum mundo contrariam, Hypocriſeos inſimulas, quia in homine, quem ſub chimerico *Janſeniſtæ* nomi-

ne

Digitized by Google

ne traducere placet, reperitur.

Erit aliquando tempus, R. P. quo videbis, quam perniciosa Eccleſiæ fuerit hæc *Janſeniſta* deſcriptio.

APPENDIX.

NOn dubito, R. P. quin omnibus, quæ vel apparenter in libello tuo doctrinæ meæ oppoſita fuiſſe videntur, pleniſſime ſatisfactum ſit: adeoque manum a ſcribendo retractaſſem, niſi *pag.* 102. libelli tui inſinuares, quod tempore opportuno dictis meis contra P. Lupum aliquid forſan eſſet reponendum. Quod ipſum quidam Ordinis tui Profeſſor in Theſibus ſuis jam ante innuerat.

Ut igitur ille, qui adverſus Diſſertationem meam ſcribere intendit, directius puncta principalia doctrinæ in illa aſſertæ oppugnet, nec relictis punctis præcipuis extravagetur ad ea, quæ nihil aut parum ad rem faciunt (ex. gr. an leges Juſtinianææ unquam fuerint receptæ in Gallia) volui breviter proponere puncta principaliora, quæ in Diſſertatione mea adſtruxi.

In prima parte Diſſertationis oſtendere animus fuit, quod Profeſſio Religioſorum in communi viventium neceſſario ſecum trahat omnimodam rerum temporalium, *etiam quoad uſum*, in particulari abdicationem; non ſecus ac ſi quis omnia ſua vendidiſſet, & pretium abſolutâ ac ſimplici donatione in pauperes diſtribuiſſet, atque ita neceſſaria ſua, tamquam pauper, a Superioribus exſpectaret.

Secundo, quod eadem ſecum trahat perfectam ac omnimodam rerum omnium communionem, talem nimirum, ut res omnes Religioſis undecumque & quavis ex cauſa obvenientes, in unam communem maſſam redigantur, ut ex illis omnium neceſſitatibus *indifferenter* ſuccurratur.

Hanc meam aſſertionem probavi. 1. Ex verbis Chriſti, quibus conſilium Evangelicæ paupertatis expreſſit, & normâ vivendi primorum Chriſtianorum. 2. Ex Regulis SS. Auguſtini & Benedicti. 3. Ex Decreto Concilii Tridentini accedente præſertim Declaratione Clementis VIII. aliorumque Pontificum, qui illam Clementis Declarationem probarunt. 4. Ex Decretis particularium Conciliorum oſtendi dicta mea menti Synodi Tridentinæ eſſe conformia.

Ex hoc meo aſſerto ita confirmato, varia eſſe conſectaria oſtendi. 1. Quidem contra votum paupertatis peccare, qui rem quamcumque, etiam minimam, ita volunt *ſuam* eſſe, ut ne quidem pro arbitrio Superioris velint eſſe communem, hoſque Ananiæ & Saphiræ imitatores eſſe aſſerui.

Secundo, conſectarium dixi, quod reſervatio redituum vitalitiorum, aut alterius peculii *ad uſus particulares* unius Religioſi adverſetur communioni bonorum, & voto paupertatis; tametſi ille, in cujus uſus illa reſervantur, *vere* paratus ſit illa ad nutum Superioris abdicare, ut in communionem redigantur, aliorum uſibus indifferenter applicanda; quia non obſtante illâ dependentiâ a nutu Superioris, verum manet (ut in Diſſertatione latius eſt oſtenſum) quod ſtante illâ reſervatione *revera* non ſit inter Religioſos perfecta vitæ communio, atque adeo pro illo tempore recedatur ab eo, quod ad ſubſtantiam vitæ Cœnobiticæ ſpectat: *Cum tamen compertum ſit* (ut loquitur Synodus Trident. *Seſſ.* 25. *De Regul. cap.* 1.) *a Superioribus non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari.*

Non facit quoque prædicta dependentia, quin toto illo tempore, quo reditus illi vitalitii, aliudve peculium ad *uſus particulares* Religioſi permittitur, Religioſus ille *proprium* poſſidere dicatur: quia, ut in Diſſertatione ſuſius oſtendi, verus uſusfructus ſeu uſus juris conſiſtit *dependentia a nutu alterius* conſiſtit: quin imo vera proprietas, quæ in libertate utendi conſiſtit, poteſt ſubſiſtere cum plena dependentia a beneplacito alterius: quod ipſum & Ordinis tui Profeſſores agnoſcunt. Unum e pluribus, qui Rev. V. non exiguæ eſt auctoritatis, adduco: „ Certum nobis eſt, inquit Eximius P. „ Le Drou, *uſum juris, etiam de quo* „ *Jura loquuntur*, poſſe impediri, revoca- „ ri, & *a nutu alieno dependere*.... „ idem cenſemus de dominio, quod de uſu „ juris, nimirum poſſe conſiſtere cum *re-* „ *vocabilitate ac dependentia a voluntatè* „ *alterius*; ſic ut non poſſis illâ re uti, „ nec de illa diſponere abſque alterius con- „ ſenſu, & illo volente teneaeris etiam do-

S 2 „ mi-

„ minium abdicare „ . Hactenus P. Le Drou .

. Ex his facile apparet , quod Religioſæ paupertatis eſſentia non conſiſtat ex natura rei (ut a quodam nuper aſſertum fuit) „ in dependentia a nutu & diſpoſitione Su„ perioris , firmâque animi promptitudine „ ac reſignatione , vi cujus , etſi precarium „ aliquod penes eumdem habeat depoſitum, „ ſemper in præparatione animi & prompti„ tudine cordis contentus eſt carere omni „ eo , quo privare voluerit Superior „ : quandoquidem cum illa omnimoda dependentia & animi promptitudine , non tantum civilis & ſicca quædam, ſed etiam vera (quæ a libera facultate utendi deſumitur) proprietas conſiſtat : hujus tamen abdicatio adeo annexa eſt Regulæ Monachali , ut contra eam nec ſummus Pontifex poſſit licentiam indulgere : cujus ratio eſt , *quia proprii carentia* , ut ait P. Lupus , *eſt Evangelicæ perfectionis ac Monaſticæ profeſſionis portio eſſentialis : ideoque clarum eſt, quod nec ſummus Pontifex poſſit in ipſa diſpenſare* .

Hæc fuſius dicta ſunt , ne quis votum paupertatis in dicta *dependentia* conſtituat.

Habet R. V. aut quivis alius , qui Diſſertationi meæ aliquid opponere voluerit , mentem meam , circa principaliora puncta primæ partis Diſſertationis , compendio expreſſam .

Præcipuum ſecundæ partis punctum fuit oſtendere , quod committatur Simonia per *hodiernam multorum in Belgio Monaſteriorum praxim* , *quæ recipiendi Monachi dotem* , *non ſolummodo ſponte oblatam accipit*, SED ET EXIGIT , AC DE ILLA STIPULATUR : quodque vindicari non poſſit ab illo vitio , titulo tranſactionis ſuper jure hæreditatis ſive ingredientis , ſive parentum , prout ex Legibus Juſtinianæis Eximius P. Lupus prætendit.

Doctrinam P. Lupi , in quantum etiam Monaſteria *opulenta* in exactione dotis ab omni Simonia liberat , dixi triplici ex capite de falſitate eſſe ſuſpectam.

Primo , quia adverſatur unanimi Veterum & Recentiorum , nî forſan unum alterumve ex laxioribus exceperis , ſententiæ: cum igitur novitas in materia morum falſitatis ſuſpicionem ſemper ingerat , per conſequens hæc doctrina tamquam nova hujuſmodi notam evadere non poteſt.

Secundo, in Diſſertatione oſtendi , quod per hoc dogma inutiles redderentur Conciliorum Canones, & Pontificum Conſtitutiones , quibus tam ſevere omnis pecuniæ exactio in admiſſione ad Religionem damnata fuit.

Tertio, ibidem demonſtravi , ſi hic titulus ſufficiens foret ad abſtergendam lepram Simoniacæ pravitatis ab exactione dotis ab Ingredientibus Monaſterium , illum Eccleſia proponere debuiſſet , tamquam medium facillimum ad eliminandam e Monaſteriis Simoniacam pravitatem ; nec opus fuiſſet tam frequenti Canonum ac pœnarum renovatione , ut malum illud extirparetur : quia , ut oſtendi , vel nudâ hujus tituli propoſitione , ſi legitimus eſſet , omnis pene Simonia e Monaſteriis fuiſſet eliminata.

His præmiſſis ut probarem , quod primo etiam intuitu dogma illud de falſitate eſſet ſuſpectum , poſtmodum oſtendi , quod ne quidem ſtantibus Legibus Juſtinianæis quidquam ab Ingrediente , aut ejus parente exigi potuiſſet , titulo *tranſactionis ſuper jure ad hæreditatem* , quod poſt profeſſionem poſſet prætendere : quia , ut oſtenſum fuit , a libera Ingredientis voluntate pendet , etiam ſecundum Leges Juſtiniani , num Monaſterium ullum jus ad hæreditatem ſit habiturum ; quandoquidem , ut probavi , jus ad hæreditatem Ingredientis Monaſterio poſt profeſſionem non competat , ſi Novitius in alterius favorem diſpoſuerit , neque etiam ad hæreditatem patris , ſi Ingrediens hæreditati paternæ , ſaltem cum juramento , renuntiaverit.

Similiter licet filius hæreditati non renuntiet , cogi tamen non poteſt pater , ut *quid modici det pro grandi futuro :* quia , ut ibidem probavi , dependet a voluntate patris , an tranſigere velit ſuper jure , quod Monaſterium ad legitimam ex perſona filii prætendere poſſet , caſu quo patri filius ſuperviveret ; an vero incertam eventus aleam expectare malit.

Ex quibus conſectarium oſtendi , quod quidquid ex Conſtitutionibus Juſtiniani , vel ab Ingrediente , aut illius parentibus *pro jure ad hæreditatem* Monaſteria ſperare poſſint ,

Digitized by Google

ſint, id totum a recipiendi aut parentum *liberalitate* ſit exſpectandum; quandoquidem & parentes tranſactionem abnuere poſſint, & recipiendus liberrime, etiam nullo dato, Monaſterium a ſuis & paternis bonis valeat excludere.

Deinde probavi, quod etſi daremus titulum illum ſufficientem fuiſſe vigentibus Legibus Juſtinianæis (quod nec ſpeciem veri habere ſatis evidenter evici) hodie tamen præſertim in Gallia & Belgio ſubſiſtere non poſſet: quia leges illas Juſtiniani tum per Edicta Principum, tum per inveteratam conſuetudinem ibidem eſſe abrogatas fuſius oſtendi, ita ut Monaſteria nec in hæreditatem Ingredientis, aut parentum illius, licet per Teſtamentum expreſſe non ſint excluſa, amplius *ab inteſtato* ſuccedant.

Probavi quoque, per prædicta Principum Edicta, & Patriæ conſuetudines Monaſteria, quoad ſucceſſionem in hæreditatem Monachi, reducta eſſe ad jus illud, quod ante Juſtinianum viguit: neque illa in ſpeciem immunitati aut libertati Eccleſiaſticæ contrariari; male & illa cum Lege *amortizationis* per Patrem Lupum confundi.

Habet igitur R. V. præcipua puncta doctrinæ, quæ in Diſſertatione adſtruenda aſſumpſi: ſi quid ulterius Reverentia Veſtra, aut quis alius Diſſertationi meæ opponendum cenſuerit, rogo ut his punctis opponat, neque ad minutiora, quæ parum aut nihil ad principale Diſſertationis punctum faciunt, deflectat.

Omnia quoque, quæ perſonam magis quam doctrinam reſpiciunt, omittantur; ut ex omnibus, quæ ſcribuntur, appareat, quod non ex paſſione ſuam aut ſuorum ſententiam defendendi, ſed ex puro amore *Veritatis* procedatur, quo perveniamus aliquando ad Regnum illud, ubi *Rex* VERITAS, *lex Charitas*, *modus Æternitas: cujus Regni non erit finis*.

AP.

Digitized by Google

APPENDIX
AD
VINDICIAS
DISSERTATIONIS CANONICÆ
DE
PECULIARITATE ET SIMONIA.

In qua reſpondetur ad Objectiones Profeſſorum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini contra prædictam Diſſertationem. Et ſpeciatim agitur de *Dominio*, quod habere dicuntur *Scholares* Societatis Jesu, & de jure quod Monaſteria habent ad bona Ingredientis.

CAPUT PRIMUM

De his quæ primam Diſſertationis partem, ſcilicet de Peculiaritate, concernunt.

§. I.

Vera proprietas non tantum accidentaliter *& jure poſitivo, ſed* eſſentialiter *Statui Religioſo repugnat.*

„ NEc æſtimet Abbas (inquit „ Innocentius III. in *Cap.* „ *6. ✠ De Statu Monach.*) „ quod ſuper habenda pro„ prietate poſſit cum aliquo „ Monacho diſpenſare: quia „ abdicatio *proprietatis*, ſicut & cuſtodia „ caſtitatis, adeo eſt annexa Regulæ Mo„ nachali, *ut contra eam nec* Summus „ Pontifex *poſſit licentiam indulgere* „. Rationem reddit P. Chriſtianus Lupus: „ pro„ prii carentia, inquiens, eſt Evangelicæ „ perfectionis ac Monaſticæ profeſſionis por„ tio *eſſentialis*; ideoque clarum eſt, quod „ nec Summus Pontifex poſſit in ipſa di„ ſpenſare „. *Parte 4. Schol. ad Can. 6. Concil. Tholoſ.*

Scio quidem Innocentium, alioſque nonnullos tum Canoniſtas, tum Theologos, docere Pontificem poſſe diſpenſare ſuper voto ſolemni Religionis: verum advertendum, ut recte notat Fagnanus ad *Cap.* Cum ad Mo-

Monaſt. ꝝ *De Statu Monach. num. 67.* „ qnia opinio Innocentii & ſequacium non „ ita eſt intelligenda, ut *Monachus quamdiu* MANET *Monachus*, ex diſpenſatione „ Papæ ſit ſolutus a voto continentiæ, & „ paupertatis „: quia implicat contradictionem, ut qnis maneat Monachus, & non habeat *eſſentiam* Monachatus, quæ conſiſtit in tribus votis ſubſtantialibus; & ideo, ait Fagnanus, Papa efficere non poteſt, ut quis eodem tempore ſit Monachus, & habeat uxorem vel *proprium*.

Abdicatio proinde *proprietatis* taliter annexa eſt Regulæ Monachali, nt nec per Pontificem ab illa avelli poſſit.

Conſequenter domininm, quod communiter *proprietatis* dicitur, & conſiſtit in libera facultate diſponendi de re aliqua in PROPRIUM *uſum*, non tantum jure *Eccleſiaſtico* & *poſitivo* Statui Religioſo repugnat, ſed *eſſentialiter*. Si enim jure duntaxat *poſitivo* Statui Religioſo opponeretur; quis ambigat, quin Pontifex indulgere poſſet Monacho manenti Monacho *proprietatem?*

Quidquid vero in tota Diſſertationis meæ prima parte de incompatibilitate *dominii* cum Statu Religioſo dictum eſt, de hoc *Proprietatis* dominio aſſertum fuit: ut variis locis expreſſe monui, & rurſus in Vindiciis Diſſertationis *pag.* 119. repetii. Quod, ergo R. P. Pauvvens Ord. Eremit. S. Auguſtini, aliique ejuſdem Inſtituti Profeſſores dixerunt: *Eſſentia paupertatis Religioſa conſiſtit in eo, quod Religioſus de nulla re poſſit diſponere, nulla re poſſit uti, niſi* DEPENDENTER *a voluntate & conſenſu ſui Superioris: eſtque huic paupertati* ACCIDENTALE *quod ſit ſine* DOMINIO, *& rerum* PROPRIETATE, *ſive cum illis*. In *Theſi def. 11. Decemb.* 1684. Si, inquam, illud intelligant de *dominio* quodam *civili*, quale cum voto *ſimplici* paupertatis conſiſtit, neque tribuit Religioſo liberam facultatem rebus illis utendi in *proprium* commodum & uſum, conſentio hujuſmodi dominium non niſi jure *poſitivo* (cui ipſa ſolemnitas voti adſcribenda eſt) & *accidentaliter* Religioſæ paupertati opponi; taleque dominium in Scholaribus Societatis Jeſu poſt emiſſionem trium votorum reperiri, eoſque non obſtante dicto *dominio veros Religioſos* dici poſſe non repugno. Si vero intelligant de dominio *Proprietatis*, vi cujus Religioſus de re aliqua in PROPRIUM *ſuum commodum & uſum* queat *libere* diſponere; ex prædictis patet, evidenter falſum eſſe, paupertati Religioſæ eſſe *accidentale* quod ſit ſine *dominio* & rerum *proprietate*, ſive cum illis. Si quippe accidentale tantum eſſet, indubie per diſpenſationem Pontificis fieri poſſet, ut Monachus *Proprietatem* haberet. Nec verum eſſet: Abdicatio Proprietatis ita eſt annexa Regulæ Monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex licentiam poſſet concedere. „ Quod enim dominium & proprietas non repugnet Statui Religioſo, „ (ait prædictus R. P. Pauvvens) patet „ ex Inſtituto Societatis Jeſn, cujus Scholares primæ & ſecundæ profeſſionis certum eſt veros eſſe Religioſos, & tamen „ rerum ſuarum dominium habent, licet „ de illis diſponere nequeant ſine conſenſu „ & beneplacito Superioris, per quod vere „ pauperes ſunt „.

Rurſus reſpondeo, prædictos Scholares poſt emiſſionem voti *ſimplicis* paupertatis retinere dominium *civile* bonorum ſuorum: cujus dominii duo præcipui in Conſtitutione *Aſcendente Domino* notantur effectus. Quorum primus eſt, quod bonorum ſuorum, *ſummo jure*, etiam *exiſtentes* Religioſi, maneant *domini*; eum in finem, ut ſi eos per Præpoſitum Generalem e Societate dimitti contingat, ſuiſque votis liberari, bonis ſuis, quorum dominium civile retinuerunt, *libere* uti poſſint; adeoque quamdiu *manent in Societate & veri* Religioſi tribus votis Religionis *ſimplicibus* adſtricti; civile duntaxat dominium retinent, *dimiſſi* vero & a *votis liberati*, dominium etiam *proprietatis* recnperant.

Alter vero effectus illius dominii exprimitur in prædicta Conſtitutione, ut nimirum in vim illius poſſint ante ultimam profeſſionem bona ſua in *pauperes ſeu alios pios uſus diſtribuere*. Quæ rurſus diſtribuendi facultas, ad ſummum arguit *dominium civile* nec voto paupertatis ſimplici, nec Statui Religioſo eſſentialiter repugnans. Sic enim etiam Juſtiniani tempore, ſi quis paterfamilias liberos habens Monaſterium ingreſſus eſſet, in eoque profeſſionem emiſiſſet,

ſet, permittebatur eidem bona ſua inter liberos ſuos diſtribuere, ſi ante ingreſſum de illis non diſpoſuiſſet, ut *part.* 2. *Diſſertat. cap.* 2. §. 3. notatum fuit.

Si vero ſermo ſit de dominio proprietatis, quod ſecum trahit *liberam* diſponendi facultatem in *uſum & commodum* PROPRIUM, iterum dico, hujuſmodi dominium inter & Statum Religioſum eſſe repugnantiam non *accidentalem*, ſed *eſſentialem*; neque Scholares Societatis Jeſu *manentes* in Societate, & *Religioſi* ſimile dominium retinent: *interim enim*, ait Pontifex, *quantum ad* ILLORUM USUM (*nota bene*) RELIGIOSAM PAUPERTATEM *ſervant*, *nec ullâ re tamquam propriâ & ſine Superioris facultate uti poſſunt*. Quantum igitur ad eorum uſum, illis uti ſeu diſponere nequeunt in *proprium* uſum; ſed uſum illorum *ſimplicem* (qui idem eſt cum *uſu facti*, ut inferius oſtendimus) a Superiore accipere, & cum ejus dependentia habere jubentur.

Ut ergo verbo abſolvam; Scholares Societatis Jeſu poſt emiſſionem trium votorum ſimplicium, quantum ad dominium *proprietatis*, quamdiu Religioſi permanent, reliquis Religioſis per omnia ſunt ſimiles. Quod vero ad dominium *civile* attinet, ſunt *Religioſi*, quales erant Monachi priuſquam *ſolemnitas* votis Religionis eſſet annexa; in hoc duntaxat diſſimiles, quod votis illis ſimplicibus non adſtringantur, niſi quamdiu in Societate manent; e qua ex cauſa rationabili per Generalem dimitti poſſunt.

§. II.

Vera proprietas, *etiam* anti-Evangelica *conſiſtit cum* dependentia *a nutu & beneplacito Superioris*.

IN prima Diſſertationis meæ parte *cap.* 1. §. 4. *Coroll.* 2. oſtendi, *Proprium* ſeu *veram Proprietatem*, quæ conſiſtit in libera facultate utendi re aliquâ in *uſum* & *utilitatem propriam*, poſſe conſiſtere cum plena dependentia a nutu & beneplacito Superioris, adeoque ut Religioſus (verba ſunt Proſperi Fagnani ad *Cap.* MONACHI ✠ *De Statu Monach.*) verus uſufructuarius (*nota bene*) dicatur, nihil referre, an adminiſtratio poſſit eidem auferri ad nutum Abbatis, ſiquidem hoc non tollit, quin durante adminiſtratione habeat jus utendi fruendi: unde proprie dici poteſt *uſufructuarius ad beneplacitum*.

Hoc meum aſſertum, quod nemo aut Canoniſtarum aut Theologorum, ut credo, negare auſit, in Vindiciis meis, *pag.* 139. probari quoque ab eximio P. Lamberto Le Drou, ex ejuſdem Patris Theſi *def. in Auguſto* an. 1675. demonſtravi: verba ejus repeto. „ Certum nobis eſt, inquit, uſum „ juris, etiam de quo Jura loquuntur, poſ„ ſe impediri, revocari, & a *nutu alieno de„ pendere*. (*Nota bene*) Idem cenſemus „ de dominio, quod de uſu juris, nimirum „ poſſe conſiſtere cum *revocabilitate ac de„ pendentia a voluntate alterius*; ſic ut non „ poſſis illâ re uti, nec de illa diſponere „ abſque alterius conſenſu, & illo volente „ tenearis etiam dominium abdicare „.

Ex quibus, in Vindiciis meis, intuli, „ quod Religioſæ paupertatis eſſentia non „ conſiſtat ex natura rei (ut nuper aſſer„ tum a Reverendo Patre Clenaërts in „ *Theſi def. in Auguſto anno* 1684.) *in „ dependentia a nutu & diſpoſitione Supe„ rioris firmâque animi promptitudine ac re„ ſignatione, vi cujus etſi precarium ali„ quod penes eumdem habeat depoſitum, „ ſemper in præparatione animi & prom„ ptitudine cordis, contentus eſt carere o„ mni eo, quo privare voluerit Superior* „. Quandoquidem, ſubjungebam „ cum illa „ omnimoda dependentia & animi prompti„ tudine, non tantum civilis & ficca quæ„ dam, ſed etiam vera (quæ a libera fa„ cultate utendi deſumitur) Proprietas „ conſiſtat „.

His meis Vindiciis prædictus R. P. Theſim aliam *def. in Decembri* 1684. opponens, illi meo aſſerto reponit: „ Fallor ni Vir „ CLARISSIMUS *obſcuram hanc conſequen„ tiam faciat: Juxta eximium Patrem* (ad„ dat omnes Inſtituti Societatis Jeſu ex re„ verentia Apoſtolica Approbatores) *juxta* „ inquiet, *eximium Patrem uſus juris*, „ *imo dominium poteſt conſiſtere cum revo„ cabilitate, ac dependentia a voluntate al„ terius: ergo Religioſa paupertatis eſſen„ tia non conſiſtit ex natura rei in depen„ dentia a nutu, & diſpoſitione alterius*. „ Vim argumenti quis capiat? Quis con-

„ ſe-

Digitized by Google

„ ſequentiam videat? Ego ſaltem ſine luce non obambulo tenebras; lumen præbe, Vindex Clariſſime „.

„ Probo, inquiet, conſequentiam: ſi enim ea foret Religioſæ paupertatis eſſentia, poſſet conſiſtere etiam cum uſu juris & dominio, adeoque cum veri nominis Proprietate, quæ Statui Religioſo repugnant. Hinc tota hallucinatio. Ita, Doctor Clariſſime, qui male diſtinguit, male docet. Oportebat, ſi in jure tuo diſcrimen non legeras, conſulere Theologos, & circa eximias Theſes illuminari, ne feſtinans cæcum pareres catulum. Diſtinguenda eſt igitur proprietas juridica ab anti-Evangelica illa, quæ Statui Religioſo repugnat. Anti-Evangelica eſt, ſecundum quam aliquis inſcio Superiore quidpiam recipit, detinet, vel exponit, atque ab illius nutu non vult eſſe dependens coram Deo, & hominibus. Huic opponitur paupertas Religioſo ſtatui eſſentialis ſupra expoſita. Proprietas juridica eſt Claritati Veſtræ nota clariſſima. Utique dominium importat. Porro hæc non opponitur paupertati præfatæ, niſi adjunctam habeat independentiam a voluntate Prælati: quod ex dictis oſtendo: in Scholaribus Societatis Jeſu, utpote veris Religioſis eſt vera Religioſa paupertas huic ſtatui eſſentialis: atque in illis eſt vera proprietas juridica, ſeu dominium, exceptâ ſolâ independentiâ a voluntate Prælati: ergo illa Proprietas juridica ſeu dominium non repugnat paupertati Religioſæ, niſi adjunctam habeat independentiam a voluntate Prælati „. Hæc ille.

Prætermiſſis itaque, quæ ex humaniſtico pulvere in me congeſſit, dicteriis (graviora deinceps a Doctorali bireto expectans) credo conſequentiam a me factam adeo claram, ut ſoli *obambulantes tenebras lumine egeant*, quo eam percipiant. Quid enim hac ratione clarius? *Uſus juris*, etiam de quo Jura loquuntur, poteſt *impediri*, *revocari*, *& a nutu alieno dependere*. Item dominium poteſt conſiſtere cum *revocabilitate*, *ac dependentia a voluntate alterius*, ſic ut non poſſis illâ re uti, nec de illa diſponere abſque alterius conſenſu, & illo volente tenearis etiam dominium abdicare; ergo *Religioſæ paupertatis eſſentia* non conſiſtit ex natura rei in *dependentia* a nutu & diſpoſitione alterius: quandoquidem cum in illa *omnimoda dependentia* & *animi promptitudine* conſiſtat *verus uſus juris* & *verum dominium*, cum tamen „ abdicatio Proprietatis, ſicut & cuſtodia caſtitatis adeo ſit annexa Regulæ Monachali, ut contra eam nec *Summus Pontifex* (*nota bene*) *poſſit licentiam indulgere* „. *Cap. 6. in De Statu Monach.*

At dicit Eruditiſſimus Theſiſta: „ Diſtinguenda eſt Proprietas juridica ab anti-Evangelica illa, quæ Religioſo ſtatui repugnat. Anti-Evangelica eſt, ſecundum quam aliquis inſcio Superiore quidpiam recipit, detinet, vel exponit, atque ab *illius nutu* non vult eſſe *dependens* coram Deo & hominibus „.

Verum quam hæc diſtinctio ſit frivola, quis vel leviter attendens non videat? Quaſi Patres, & Concilia, ac Romani Pontifices, & inter alios Innocentius III. ſummus Juriſconſultus dum uno ore pronuntiant abdicationem *Proprietatis* & *juris* Statui Religioſo eſſe *eſſentialem*; Monachoſque *proprietarios*, voti ſui violatores pronuntiant; de alia *Proprietate* quam de *vera Proprietate* proprie ſumpta loquantur. Quæ, cum juxta jam dicta, cum *plena dependentia a nutu* & *beneplacito Superioris* conſiſtat, ſi in Religioſo reperiatur, anti-Evangelica erit, utpote oppoſita conſilio Evangelico (quod per votum tranſivit in præceptum) *veram Proprietatem* non compatienti.

Argumentum, quod a Scholaribus Societatis Jeſu aſſumitur, ex dictis præcedenti paragrapho, nullo negotio ſolvitur. Nec enim verum eſt, quod intrepide Eruditiſſimus Theſiſta, aliique ipſius Confratres audacter aſſerunt, in illis eſſe *veram Proprietatem juridicam*, exceptâ *ſolâ independentiâ* a voluntate Superioris: nec enim in prædictis Scholaribus *vera* Proprietas, quæ a *proprio* ſeu libertate diſponendi de re in utilitatem *propriam* dicitur, reperitur; ſed ſolum dominium *civile*, vi cujus, quamdiu manent voto paupertatis ſimplici obſtricti, nullatenus in utilitatem & *uſum proprium* libere diſponere poſſunt, ne quidem *dependenter* a voluntate Superioris.; ſed *ſimplicem uſum neceſſariorum*, ſeu *uſum facti* a Superiore recipiunt, quo *dependenter ab* *ejus*

ejus beneplacito & *nutu*, ut *veri* Religioſi, utuntur.

Interim (id eſt, quamdiu manent Scholares) inquit Gregorius XIII. *quantum ad illorum* USUM, *Religioſam paupertatem ſervant, nec ullâ re tamquam* PROPRIA, *&* *ſine Superioris facultate uti poſſunt*.

Fateor proinde, quod *reverens in S. Sedem* teneatur admittere, quod Scholares Societatis, poſt emiſſa tria vota *ſimplicia* Religionis, retineant *Dominium*, prout §. præcedenti fuſius explicatum eſt; ſed num ſatis reverentes ſint in SS. Canones, ac Patrum Conſtitutiones, qui *veram Proprietatem* cum Regula Monachi *ſolo jure poſitivo* repugnare aſſerunt; & Societatis Jeſu inſtituto non ſint injurioſi, qui audent dicere *veram proprietatem*, quæ *dependentiam* a *beneplacito alterius* compatitur, in Scholaribus ejuſdem Societatis *veris* Religioſis reperiri, ipſi viderint. Illud ſcio, quod myſterio non careat, in famoſa illa Gregorii XIII. Conſtitutione, non ſemel aſſeri Scholares Societatis poſt emiſſa tria vota Religionis, retinere *Dominium*, & ne verbo quidem inſinuari, quod *proprietatem* habeant.

Habet proinde Erud. Theſiſta quod optavit; nimirum, ut explicarem aliter, quam per *dependentiam* a ſe propoſitam, quomodo conſiſtat ſimul: Scholares Societatis eſſe *veros* Religioſos, & tamen retinere *Dominium*.

Ex dictis non difficulter ſimiliter intelligitur verum non eſſe, *quod infimus ſit gradus paupertatis Religioſæ* (ut aſſerit R. P. Pauvvens, & verificari credit in Scholaribus Societatis) *quæ Dominium &* PROPRIETATEM *compatitur, non tantum reſpectu Religionis in communi, ſed etiam reſpectu Religioſorum* IN PARTICULARI: nullus enim, quantumcumque infimus gradus paupertatis Religioſæ eſſe poteſt ſine *voto paupertatis*, quod votum adeo repugnat cum retentione *veræ proprietatis*, ut nequidem per Summum Pontificem fieri poſſit, ut aliquis illo voto *obſtrictus* ſimul *proprietatem* habeat, ut ex antedictis patet.

Quapropter loquendo de *vera Religioſorum proprietate* (quæ a libertate diſponendi de re aliqua in utilitatem *propriam* dicitur) & de paupertate Religioſorum *in particulari*, nulla eſt diſtinctio inter *veros* Religioſos. Omnes enim *in particulari* omnis *proprietatis* ſunt plane incapaces: quoad *uſum* vero *facti* ſeu rerum *neceſſariarum*, nullus illius eſt incapax. Cum igitur tota hodierna altercatio de voto *paupertatis Religioſæ* verſetur circa abdicationem *proprietatis* in *particulari*, impertinens plane eſt diſtinctio paupertatis Religioſæ a prædicto P. Pauvvens adducta, utpote quæ non niſi *dominium civile*, vel proprietatem in communi reſpicit.

§. III.

Oſtenditur, quod diſtinctio inter uſum facti *&* juris *deſumi nequeat a* dependentia *vel* independentia *a nutu Superioris: & quid ſit uſus* facti?

EX dictis ſuperiori §. evidenter colligitur, diſtinctionem inter uſum *juris* & *facti* deſumi non poſſe a *dependentia a Superiore*, quandoquidem *dependentiam* & *revocabilitatem* compatiatur etiam *vera proprietas*. Quapropter diſtinctionem inde deſumi non poſſe jam pridem Exim. P. Le Drou aſſerere non dubitavit. *Uſum*, inquit in Theſi ante-citata, *dividimus in uſum* JURIS, *& in uſum* FACTI. *Utriuſque diſcrimen exponit Leſſius lib. 2. De Jure & Juſt. cap. 3. dub. 8. num. 33. & ait: Notandum uſum irrevocabilem a Nicolao III. Extravag. Exiit, vocari* USUM JURIS *tum quia in eo habetur jus abſolutum, tum quia jura de eo loquuntur. Uſum autem revocabilem vocat* USUM FACTI. *Non quod in eo nihil ſit juris .... ſed quia non eſt jus abſolutum, & ſolidum, utpote ab alieno nutu dependens, donec ipſo facto conſumatur*. Hactenus verba Leſſii, quibus reponit Exim. P. Le Drou: *At* CERTUM *nobis eſt, uſum juris, etiam de quo Jura loquuntur, poſſe impediri, revocari, & a* NUTU ALIENO DEPENDERE. Quid evidentius, quam diſtinctionem inter uſum *juris* & *facti* a dependentia aut independentia a beneplacito Superioris jam pridem a præfato Magiſtro fuiſſe rejectam? Spero poſthac diſcipulos Magiſtro conſenſuros.

Si quis quærat, quid per uſum facti intelligi credam? Reſpondeo, per uſum *facti* alium

alium non intelligi, quam *uſum ſimplicem* oppoſitum *uſufructui*: quem in *facto* conſiſtere Juriſconſulti aſſerunt, eo quod utenti non plus tribuat, quam uſuario *neceſſarium* eſt, eique ſufficit ad uſum & conſumptionem *quotidianam*, argumento §. 1. *Inſtitut. De Uſu & Habitat.* & *l.* 12. §. 1. *ff. eod.* ac ideo *ſolo* utentis *facto* atque conſumptione terminatur.

Ut igitur compendio dicam, uſus *facti* eſt proprie uſus ſimpliciter dictus, ſeu uſus *neceſſariorum*.

Quapropter in Actis Apoſtolorum, & Patrum regulis nulla *uſus facti* mentio occurrit (*a*); ac ſimpliciter præcipitur, ut *unicuique detur prout cuique opus eſt:* quo quid aliud indicatur, niſi unicuique uſum *neceſſariorum* eſſe concedendum? Quare & ipſa Tridentina Synodus, nullâ *uſus facti* mentione injectâ, *uſum* rerum neceſſariarum Religioſis præſtandum eſſe *Seſſ.* 25. *De Regular.* præcipit. „ Mobilium USUM „ ita Superiores permittant, ut eorum ſupellex ſtatui paupertatis, quam profeſſi „ ſunt, conveniat, nihilque ſuperflui in ea „ ſit; nihil etiam quod ſit NECESSARIUM „ eis denegetur „. Uſus proinde, quem Religioſis annuendum cenſet Tridentina Synodus, eſt uſus rerum *neceſſariarum*, quem uſum *facti* dicere poſſumus, quemadmodum *uſum* ſimplicem uſufructui oppoſitum in *facto* conſiſtere Juriſconſulti volunt; eo quod *facto* ac conſumptione utentis quodammodo terminetur.

Hoc ipſum non obſcure expreſſit Nicolaus III. *Cap. Exiit*, *De V. S. in 6.* „ Nec „ per hoc, ait, quod proprietatem uſus & „ rei cujuſque dominium a ſe abdicaſſe vi„ detur, SIMPLICI USUI omnis rei renun„ tiaſſe convincitur: qui, inquam, uſus non „ *juris*, ſed *facti* tantummodo *nomen* ha„ bens, quod *facti* eſt tantum, in utendo „ præbet utentibus nihil *juris*: quinimo *ne*„ *ceſſariarum* rerum, tam ad vitæ ſuſtenta„ tionem, quam ad officiorum ſui ſtatus „ executionem *moderatus uſus*: (*Nota be*„ *ne*) ſed ſecundum eorum Regulam & „ veritatem omnimodam conceſſus eſt Fra„ tribus (Minoribus) quibus rebus Fratres „ *licite uti* poſſunt, durante concedentis li„ centiâ, & juxta id quod in præſenti ſe„ rie continetur „.

Quis hinc non videat, Pontificem per uſum *facti*, quem Fratribus Minoribus etiam in particulari de licentia Superioris licitum aſſerit, intelligere *uſum* ſimplicem rerum *neceſſariarum*.

Ex his quoque non difficulter intelligitur, quod ſi agatur de paupertate Religioſa in *particulari*, Franciſcanos ſtrictioris obſervantiæ non profiteri perfectiorem gradum paupertatis præ reliquis Religioſis, utpote qui *ſimplicem uſum rerum neceſſariarum de licentia* Superioris, quemadmodum ceteri Religioſi, habere poſſunt.

§. IV.

Duo circa uſum facti *ſeu rerum* neceſſariarum *concedendum aut conceſſum obſervanda ſunt.*

USum rerum mobilium Religioſis concedendum recte dici uſum *facti*, ſuperius notavimus; eo quod neceſſitatibus *quotidianis* Religioſorum commenſurandus ſit, atque adeo utentis *facto* ſeu *conſumptione*, ut Juriſconſulti loquuntur, terminetur.

Primum quidem in concedendo *uſum facti* obſervandum, ut Superiores illum concedant ad normam ejus, quod referunt Acta Apoſtolica; *diſtribuebatur unicuique prout cuique* OPUS *erat:* adeoque non *æqualiter* omnibus, ut ait Auguſtinus: „ Quia non „ æqualiter valent omnes, ſed potius uni„ cuique, (nota bene) ſicut cuique opus „ eſt „. *Reg. cap.* 1.

Tenetur proinde Superior in diſtributione rerum neceſſariarum ſervare juſtitiam *diſtributivam*, ut nimirum ſingulorum conditione & ſtatu juſtâ ſtaterâ libratis, juxta cujuſque *neceſſitatem* diſtribuantur, ut latius in Diſſertatione oſtenſum fuit.

Alterum circa uſum *facti*, ſeu rerum neceſſariarum Religioſis conceſſum, ſedulo obſervandum, & a Patribus admodum inculcatum eſt, *ne eorum quæ ad* NECESSITATEM (nota bene) *conceſſa erunt* (verba

T 2 ſunt

(*a*) Id eſt, nulla occurrit diſtinctio inter communionem bonorum quoad jus ſeu uſum juris, & eorum communionem quoad uſum facti.

Digitized by Google

ſunt Clementis VIII. *in Conſt.* Nullus omnino 60. *in Bull. Rom.*) *nullus quidquam poſſideat* UT PROPRIUM, *neque ut* PROPRIO UTATUR : ideſt, ne eorum quæ Religioſus ad *neceſſitatem* utenda accepit, ſeu quorum uſum *facti* a Superiore recepit, eo loco habeat, quaſi in illa aliquid juris *præ reliquis* de communitate haberet; ſed illis utatur tamquam ſibi *precario* ad *neceſſarium* uſum concreditis; ac per conſequens paratus ſit ad *nutum* & beneplacitum Superioris, tamquam rem alienam abdicare, atque *uſui* illius renuntiare; quemadmodum in Diſſertatione fuſius oſtenſum fuit.

Hæc rurſus hîc notata, oportuit, ut appareat ea, quæ de *dependentia* a nutu & beneplacito Superioris in Pontificum aut Patrum legibus dicuntur, non de *uſu juris*, ſed de uſu *facti*, ſeu uſu rerum, quæ ad *neceſſitatem* conceduntur, fore intelligenda.

Atque hinc patet omnino a mente Pontificum ac Patrum recedere, qui dicta de *dependentia* a nutu & beneplacito Superioris reſervationi redituum vitalitiorum in *uſus particulares* Religioſi, applicari audent.

§. V.

Bona omnia undecumque obvenientia debent communicari, non tantum quoad uſum juris, *ſed etiam* facti.

DE primitiis Chriſtianorum referunt Acta Apoſtolorum: „ Multitudinis „ credentium erat cor unum, & anima „ una: nec quiſquam eorum, quæ poſſide„ bat, aliquid ſuum eſſe dicebat, *ſed erant* „ *illis omnia communia* „. Ne vero credantur fuiſſe communia quoad proprietatem duntaxat aut uſum *juris*, non vero quoad uſum *facti*; addit ſacer Textus: *Dividebatur ſingulis prout cuique opus erat*. Ex quo manifeſtum eſt, omnia fuiſſe communia, ut ex illis ſingulorum *neceſſitatibus indifferenter* ſuccurreretur, adeoque ſingulis *uſus neceſſarius* ſeu *facti* concederetur; ex quo ulterius teſte ſacro Eloquio contingebat, ut nec *quiſpiam* EGENS *eſſet inter illos*.

Hanc Chriſtianorum ſanctiſſimam vivendi diſciplinam æmulati Religioſorum ſeu Cœnobitarum Patres & Legiſlatores Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, aliique, ut totius vitæ Cœnobiticæ ſeu Religioſæ baſim & fundamentum eamdem rerum communionem in ſuis Regulis expreſſerunt; præcipientes ſcilicet, ut ad exemplum primorum Chriſtianorum, *omnia* inter ipſos eſſent *communia*, & ſingulis non quidem *æqualiter*, ſed potius unicuique ſicut *cuique opus* fuerit, verba ſunt S. P. Auguſtini, *diſtribuatur:* „ Sic enim legitis, ſubjungit, in A„ ctis Apoſtolorum: quia erant eis omnia „ communia, & diſtribuebatur *unicuique* „ *prout cuique opus erat* „.

Communio igitur, quæ baſim & fundamentum conſtituit vitæ Religioſæ, debet eſſe talis ut omnia *actualiter* (nota bene) ita ſint communia, ut ex illis dividatur ſingulis *prout cuique opus eſt;* quemadmodum in prima Diſſertationis parte fuſe & luculenter probatum fuit: ac per conſequens *omnia communia* eſſe oportet, non tantum quoad *jus* & *uſum juris*, ſed etiam quoad *uſum facti;* hoc nimirum ſenſu, ut *omnia undecumque obvenientia*, in unam communem maſſam indifferenter conferantur ſeu reducantur, tumque ex illis ita in *commune redactis*, *ſingulorum* neceſſitatibus *indifferenter*, non *æqualiter*, ſed *prout cuique opus eſt*, provideatur, ſeu uſus *facti* rerum *neceſſariarum precario & revocabilis* concedatur.

Hæc latiſſime in Diſſertatione afferta & probata, rurſus hîc breviter repetita & fortiter inculcata oportuit, ut clarius intelligatur & oſtendatur, quam frivola ſit iſta diſtinctio, de qua in Theſibus citatis, quod omnia debeant eſſe communia quoad uſum *juris*, & non quoad uſum *facti ad nutum revocabilem*.

§. VI.

Diſcutiuntur ſingulatim ea, quæ de voto Paupertatis, *& Religioſa* rerum communione *propoſuit* R. P. *Clenaërts in Theſi defenſa 9. Julii* 1685.

QUæ hactenus breviter dicta ac repetita ſunt, abunde ſufficere credo, ut ea omnia, quæ hactenus primæ Diſſertationis parti de Peculiaritate oppoſita fuere, ſolvantur; attamen quia R. P. Clenaërts multa in una ſuarum Theſium admodum obſcure & intricate proponit, quæ aliquibus non

Digitized by Google

non ſatis cautis, & in materia propoſita non. omnino verſatis fucum facere poſſent, convenire judicavi, illa membratim diſſecare & anatomizare, ut ita diſſectis & anatomizatis facilius involuta myſteria capiamus, & detecta refutemus.

„ Vota, quæ tria Status Religioſus com-
„ plectitur, inquit, famoſa ſunt ſatis, PAU-
„ PERTAS, OBEDIENTIA, CASTITAS. Po-
„ ſtrema duo perſpecta magis ſunt. Pauper-
„ tas vero non uſque adeo videtur perſpe-
„ cta in foro fori. Conſiſtit eſſentialiter *in*
„ *dependentia a nutu, & voluntate Superio-*
„ *ris, firmâque animi promptitudine ac re-*
„ *ſignatione in voluntatem illius, vi cujus,*
„ *etſi precarium aliquod (quod minus peri-*
„ *te audit peculium) penes eumdem habeat*
„ *depoſitum, ſemper in præparatione animi,*
„ *& promptitudine cordis contentus eſt care-*
„ *re omni eo, quo privare voluerit Superior* „.

Definitionem hanc paupertatis Religioſæ toties decantatam, & nobis obtruſam, ſacris Canonibus, ac venerandis Patrum Decretis contrariari ſat ſuperque in anterioribus oſtendimus; unde ad ulteriora progredimur.

„ Deſcriptio iſta eſt velut Turris Davidi-
„ ca, ait Eruditiſſ. Theſiſta, unde mille
„ clypei pendent ex illa, & omnis armatura
„ fortium, cuſa eſt ad incudem Petri, &
„ e Caſtro S. Angeli oſtentata, vel tunc
„ evidentius, cum hinc Piſcatoris annulo
„ inſignitus prodiiſſe viſus eſt ſacer Socio-
„ rum exercitus „.

Verba & voces ulteriora videamus: „ Ar-
„ ma ſeligo, progreditur Theſiſta, ex mil-
„ le alia. Superior delegare Proviſorem po-
„ teſt, ut nummos procuret; Œconomum
„ ut culinam curet; Saltuarium ut invigi-
„ let ſylvis; Veſtiarium ut indumenti ſata-
„ gat, &c. Quæ omnia cum Prælati fue-
„ runt objecta manibus, ſubjecta nutui,
„ poteſt diſtribuere; *non æqualiter omni-*
„ *bus, ſed prout cuique opus fuerit*, ut Re-
„ gula habet Auguſtini: ergo & delegare
„ poteſt Procuratorem, ut reditum vitali-
„ tium, mortali meo capiti annexum, &
„ a Monaſterio juxta Monachatus regulam
„ acceptatum, quotannis colligat, qui illico
„ plano, plenoque communitatis dominio
„ incorporatur, voluntati Superioris ſub-
„ jacet „ &c.

Attendat hic Theſiſta verba Concilii Tridentini, *Seſſ.* 25. *cap.* 2. *De Regular.*
„ Nec deinceps liceat, inquit Concilium,
„ Superioribus bona ſtabilia alicui Regula-
„ ri concedere, etiam ad uſumfructum vel
„ *uſum (nota bene)* adminiſtrationem aut
„ commendam: adminiſtratio autem bono-
„ rum ad *ſolos* Officiales eorumdem, ad
„ *nutum* Superiorum *amovibiles*, pertineat „.

Hæc ſi attendat Eruditiſſimus Pater, perſpiciet reditus vitalitios (qui in jure pro bonis ſtabilibus habentur) nulli Regulari concedi poſſe, etiam ad *uſum*: adminiſtrationem autem eorum ad *ſolos* Officiales ad nutum Superiorum amovibiles pertinere debere; qui illos, tamquam Monaſterii & Communitatis Officiales, non in *utilitatem* & *uſum* Religioſi, *cujus mortali capiti eſt impoſitus*, ſed in uſum *communem (nota bene)* Monaſterii adminiſtrent; ſi ſecus fiat, *titulus adminiſtrationis nihil erit aliud* (verbis loquor Proſperi Fagnani ad *Cap. Monach.* ☩ *De Statu Monach.*) *quam palliamentum quoddam ad palliandum proprium*. Et latius in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. §. 11. probatum eſt.

„ *Procedo*, ait R. Pater: Superior cen-
„ ſum vitalitium ad ſe delatum poteſt di-
„ ſtribuere uni alteri, ergo & mihi ad uſus
„ licitos *precario* revocabiles „.

Si per cenſum vitalitium intelligat ipſum *reditum*, conſtat ex jam dictis omnino illicitum eſſe Superiori, etiam ad *uſum* ſimplici Religioſo eum concedere. Si vero Canonem annuum reditus vitalitii intelligat, dico, quod ſi contingat Religioſum, cujus *mortali capiti* talis reditus eſt *impoſitus*, NECESSARIIS aliquibus indigere, poterit, imo & debebit Superior ex bonis *communibus* illi diſtribuere *prout opus* erit. Unde ſi per *accidens (nota bene)* contingat, a Procuratore aut œconomo Superiori *tunc temporis* offerri pecuniam ex reditu vitalitio receptam, non video quare non poſſit per illam *neceſſitatibus* illius ſuccurrere; modo Canonem ſeu pecuniam illam non det *ideo*, quia ex reditu vitalitio (*nota bene*) hujus Religioſi provenit; ſed quia ex bonis *communibus* illi per accidens offertur; quare eamdem pecuniæ ſummam eâdem benevolentiâ atque facilitate dediſſet, licet non ex reditu vitalitio, ſed ex bonis fundationis proveniſſet. Quin

ſi alius

ſi alius Religioſus omni plane reditu vitalitio deſtitutus ſimili neceſſitate preſſus ſe obtuliſſet, eamdem pecuniam licet ex reditu vitalitio *capiti mortali alterius impoſito* profectam, eâdem. facilitate annuiſſet; ut proinde nullum reſpectum habeat Superior num ex reditu vitalitio hujus vel illius Religioſi proficiſcatur, ſed omnia ut plane communia & conſuſa conſiderans, *unicuique prout opus eſt*, INDIFFERENTER *diſtribuat*.

Spero quod Eruditiſſimus capiat quid velim; num conſentiet, neſcio: ſpero tamen, Filium quippe ſe P. Auguſtini, quia OMNIA *vult eſſe communia, ut unicuique opus eſt diſtribuatur*, profitetur.

Subjicit enim: „ *Objicies*. Sub qua tu
„ militas regula, eſt Auguſtini, ad nor-
„ mam facta, quam Apoſtolica præferunt
„ Acta: atqui *erant iis omnia communia* „.
Reſpond. inquit „ ſunt & nobis „. Ita me charitas fraterna optare cogit; ſed credere dicta veſtra ægre patiuntur.

Inſtabis, procedit Theſiſta: „ Nulla ibi-
„ dem erat inæqualitas, ſed plena com-
„ munitas „. Reſpond. ait R. P. „
„ iſta communitas erat, ſed inæqualitas
„ erat, ubi juſtitia diſtributiva non dee-
„ rat. Nam *diſtribuebatur unicuique*,
„ prout CUIQUE OPUS ERAT, ait praxeos
„ gnavus Apoſtolicus Auguſtinus „. Bene habet. Inter primos Chriſtianos juſtitia diſtributiva conſiderans *neceſſitatem ſingulorum* ſervabatur, & non omnibus *æqualiter*, quia non *æqualiter* INDIGEBANT, diſtribuebatur: ita in Religioſos juſtitia diſtributiva ſervetur, & veri in hoc primorum fidelium æmulatores erunt.

Contra, ſibi objicit Theſiſta: „ Tu ha-
„ bes, alter non habet; ergo non ſunt *vo-*
„ *bis omnia communia*, ut vult Auguſti-
„ nus „. Audiamus reſponſum. „ Reſpond.
„ ait, diſtinguo conſequens: ergo non ſunt
„ communia quoad jus & incorporationem
„ in bona Monaſterii, nego; quoad uſum
„ facti ſimplicem *precario* revocabilem, con-
„ cedo. Hoc nihil eſt aliud, ſubjungit, quam
„ quod Superior omnium diſpenſator uſus
„ unius rei det uni, alterius alteri, Regulam
„ ſequens Auguſtini. Ille ait *non æqualiter*
„ *omnibus, ſed prout cuique opus fuerit*.
„ Ita poſtulat juſtitia *diſtributiva* „.

Quid per hæc velit vix capio: ſubſiſtam pauliſper, forſitan inferius *lumen præbebit*.

Addit ex abrupto, & quid hic ad rem neſcio: „ Plus honoris debeo Matri meæ,
„ juxta Leonem X. *Agri Dominici piiſſi-*
„ *mæ, religioſiſſimæque tutrici* S. Facultati
„ Theologicæ Almæ hujus Univerſitatis,
„ quam Facultatibus aliis iſtà inferioribus,
„ honorandis licet plurimum „. Ænigma eſt: aliis id ſolvendum relinquo.

Pergit: „ Plus excederet, qui O. M.
„ P. M. Chriſtiano Lupo ejuſdem Nobiliſ-
„ ſimæ Facultatis membro nuper Prænobili
„ detraheret, quam qui alteri cuivis homi-
„ ni minoris notæ. Factum non ajo illud,
„ ſed *ſi* „. Impertinens illud, at *ſapienti pertinens*; capio, & progredientem ſequor.

„ Plus debetur Epiſcopo, quam Decano:
„ proventus obveniunt majores Canonicis fun-
„ dationis primæ, quam ſecundæ. Æqualia
„ non ſunt omnibus omnia, eo quod ſer-
„ vanda ſit diſtributiva juſtitia. Infero: er-
„ go, licet in Monaſteriis omnia ſint com-
„ munia, poteſt Superior uni concedere
„ quidpiam quod negat alteri: *Inſtabis*,
„ pergit, Canonici, & ſimiles non profi-
„ tentur vitam communem; ergo nulla eſt
„ paritas. Reſpond. ait, negando conſequen-
„ tiam, quia paritas eo duntaxat facit, ut
„ oſtendatur, quod juxta leges juſtitiæ
„ diſtributivæ plus uni debeatur, quam
„ alteri: atqui vita communis non eſt, nec
„ eſſe poteſt contra leges juſtitiæ diſtributi-
„ væ; ergo cum vita communi ſtat, quod
„ conformiter ad illam juſtitiam diſtributi-
„ vam plus uni diſtribuatur, quam alteri:
„ ergo ulterius, per diſpenſationem Prælati
„ reditus vitalitius nomine Communitatis
„ receptus, ejuſque dominio incorporatus,
„ poteſt concedi Religioſo huic in particulari
„ ad uſum honeſtum *precario* revocabilem,
„ & a nutu Superioris per omnia depen-
„ dentem: ergo prætcrea poteſt Superior uni
„ præ aliis laboranti dare quidpiam e Mo-
„ naſterii bonis, quod non dat alteri; &
„ ſic intelligitur optime quomodo bovi
„ trituranti, & aſino otianti dari non de-
„ beat æqualis palea, ne metaphorice ve-
„ rificetur illud Job 1. verſ. 14. *Boves ara-*
„ *bant, & aſinæ paſcebantur* „.

Rurſus verbo reſpondeo, juſtitia *diſtributiva* ſervabatur inter primos Fideles, quibus erant *omnia communia*, & inter Religio-

gioſos horum æmulatores ſervanda eſt; ut nimirum ex bonis undecumqne, & quacumque ex cauſa obvenientibus in communi redactis, unicuique diſtribuatur ſecundum juſtitiam *diſtributivam*, quæ non reſpiciat, quis reditum vitalitium *mortali ſuo capiti impoſitum* habeat; quis plura a parentibus aut familiaribus donata accipiat; quis ex lectione ſeu profeſſione, vel alio juſto labore plura in commune conferat; ſed id *ſolum intendat*, (*nota bene*) quis plus egeat, atque ita *unicuique prout* CUIQUE OPUS *eſt* juſtitia Superioris *diſtribuat*.

Inſtabis, pergit Theſiſta: „ Mendicatis „ oſtiatim. Dic ſincere amabo te, Monache mi, redituſne, ſi quo gaudes, tuus „ ita incorporatur Monaſterio, ac eleemo- „ ſynæ emendicatæ „? Objectionem præformatam audivimus, reſponſum accipiamus.

Reſp. ait „ quod reditus cujuſque Mo- „ nachi ita incorporetur quoad *jus* & uſum „ *juris*, non tamen quoad uſum *facti* (no- „ ta bene) *revocabilem* „.

Ut verum fatear, ex hac objectione, ejuſque reſolutione capio, ut credo, quid per diſtinctionem inter incorporationem quoad uſum *juris*, & incorporationem quoad uſum *facti* intelligi velit Eruditiſſimus Pater.

Nî fallor, eleemoſynas *oſtiatim* Religioſe emendicatas (idem indubie credit de aliis Monaſterii communibus proventibus) Monaſterio concedit eſſe incorporatas ſeu in *commune* redactas, non tantum quoad *uſum juris*, ſed etiam quoad *uſum facti*, id eſt, eſſe *incorporatas* & in *commune* redactas, ut per illas *quotidianis* & *communibus* Religioſorum & Monaſterii *neceſſitatibus* occurratur: reditus vero cujuſque Monachi eſſe incorporatos quoad uſum *juris*, ſed ex *conſenſu* & *beneplacito* Superioris non eſſe incorporatos quoad uſum *facti*, id eſt, non ita incorporatos, quemadmodum eleemoſynæ oſtiatim mendicatæ, ut per illos omnium Religioſorum ac Monaſteri communibus neceſſitatibus occurratur; ſed *interim* (nota bene) de conſenſu & *beneplacito* Superioris eſſe *reſervatos* ad *particulares uſus* illius, *cujus mortali capiti impoſiti* ſunt.

Si mentem Eruditiſſimi ſim aſſecutus (de quo vix dubito) expendat, quæſo, quâ ratione ad normam primorum Fidelium, quam Apoſtolicus Auguſtinus in Regula ſua expreſſit, OMNIA ſint communia, ut unicuique prout CUIQUE OPUS eſt, diſtribuatur, id eſt, ut unicuique ex illis uſus *neceſſariorum* ſeu facti concedatur; dum aliquid, v. g. reditus vitalitius in uſus *particulares* Religioſi, cujus *mortali capiti eſt annexus*, reſervatur. Quia ut appoſite jam pridem advertit Petrus a S. Audomaro Monaſterii S. Winoci Prior, & per ſe notiſſimum eſt: „ Quod alicui vero præfixum ſervatur, *com-* „ *mune* (nota bene) dici non poteſt: imo, „ pergit pius Religioſus, tantum abeſt ut „ per hujuſmodi reſervationes *particulares* „ apud ſe vel *apud alium*, res Religioſo „ obvenientes bonis Monaſterii *incorporen-* „ *tur* (nota bene) ut e contra *dividan-* „ *tur* & *ſeparentur* a bonis Monaſterii, & „ *approprientur*, quæ ſic conceduntur, *par-* „ *ticularibus Religioſis* „.

Sed videor audire Eruditiſſimum, *dependet a nutu* & beneplacitô Superioris *omnia*, etiam *reditum vitalitium* cum reliquis Monaſterii bonis & rebus confundere, ut *communibus* Monaſterii *uſibus* applicentur. Intelligo; verum quid inde inferet? Ergo *omnia* POSSUNT eſſe *communia*, ſi Superior VOLUERIT. Conceſſero totum, ſed *interim* (*nota bene*) QUAMDIU Superior *in communi non redigit*, ſed in uſus *particulares reſervantur*, verum erit quod contra Regulam Apoſtolicam, *omnia* non *ſint* communia, ut *unicuique* diſtribuatur, prout *cuique opus* eſt.

Si vero Eruditiſſimus ex antecedente poſito inferat, *Ergo omnia* SUNT *communia* ſecundum normam *Apoſtolicam*, evidentiſſime & luce meridianâ clarius in prima Philoſophiæ impinget principia; argumentando ſcilicet a *potentia ad actum affirmative*: hoc nimirum modo: Poteſt Superior ad normam *Apoſtolicam* omnia in communionem redigere, ergo de FACTO juxta normam *Apoſtolicam* omnia SUNT in communionem redacta.

Hæc fuſius dixi, ut intelligatur quam futilis ſit diſtinctio illa inter cômmunionem quoad *jus* ſeu uſum *juris*, & communionem quoad uſum *facti*, quo tantopere Eruditiſſimus hic Theſiſta, aliique ejus Confratres gloriantur, & incautis fucum faciunt.

Subjungit in probationem ejus quod præmiſit: „ Cum tota diſpenſatio ſit penes Su- „ periorem, ille poteſt, non debet *precarium* indul-

Digitized by Google

„ indulgere uni præ altero. Et vero ſuppo-
„ namus quod Monachi nullis reditibus gau-
„ deant vitalitiis, retorqueo, ait, argumen-
„ tum. Ex eleemoſynis oſtiatim emendica-
„ tis Superior poteſt uni diſpenſare præ al-
„ tero, independenter ab eo, quod Reli-
„ gioſa vitietur communitas: ergo ſimiliter „.
Breviter dico, quod Superiori licitum ſit Religioſis de uſu *neceſſariorum* ſeu *facti* ex bonis in *commune* redactis providere: concedere vero *Peculium*, vel ſi mavis, ejuſmodi *precarium* (de verbis nolo contendere) nec ex reditibus vitalitiis, nec ex eleemoſynis oſtiatim emendicatis poteſt, ſed *quotidianis* Religioſorum *neceſſitatibus* ex bonis *communibus* ſuccurrere debet, nihil vero in *futuras* neceſſitates unius particulares (nota bene) *apud ſe* vel *tertium reſervatum* habere.

Inſtabis, urget Eruditiſſimus Pater: „ Non eſt illa amicorum intentio cenſum creantium vitalitium. Reſp. ait, illa eſſe debet, eſtque ſemper, ſaltem interpretativa, qualis debet eſſe eorum, qui beneficia fundant, utique ut non inſtituantur niſi conformiter ad diſpenſationem juris, v. g. ut ſuperflua expendantur in pias cauſas, pariter ab omnimoda paritate „.

Inſtabis, progreditur Theſiſta: „ Si amici ſcirent, quod nummus ille non cederet conſanguineo, ſed communitati, non darent, &c. Retorqueo, ait, ſi reſignaturus beneficium non ſperaret, quod Papa permitteret penſionem ex parte reſignatarii, ne cogitaret quidem de reſignando: ſed inde nihil, ergo „. Quid hæc ad propoſitam materiam faciant, alterius eſt indaginis. Hoc interim dico, (quidquid ſit de hujuſmodi reſignatione, in præſenti non tango, propediem forſan opportunior de illa diſſerendi ſe offeret occaſio) quod donata a parentibus non tantum Superioribus ſint tradenda; ſed inſuper illa debeant cum reliquis bonis ac proventibus Monaſterii *ita confundi*, ut inde, quemadmodum ex ceteris Monaſterii bonis, *omnium* neceſſitatibus *indifferenter* ſuccurratur. Hæcque præſumenda eſt parentum voluntas: utque talis ſit, convenit, ut interdum parentes deſuper moneantur, ſicut in Diſſertatione ex S. Benedicti Regula obſervavi.

Si vero parentes nollent dare, niſi in *uſus* filii ſui donata *ſpecialiter* cederent, & *reſervarentur*, certum eſt, illa potius eſſe reſpuenda, quam ut iis eâ conditione ſuſceptis, & ipſe filius Religioſus diſcrimini recedendi a promiſſa paupertate exponeretur, & perfecta inter Fratres rerum communio læderetur, ut latius in Diſſertatione *pag.* 12. oſtenſum fuit.

Ex his non difficulter quiſque intelliget, omnia, quæ longo hoc verborum diſcurſu R. P. Clenaërts in medium produxit, ad bina hæc puncta reduci poſſe; nimirum omnia debere eſſe communia inter Religioſos, ſervandam tamen *juſtitiam diſtributivam* juxta illud Apoſtolicum: *Diſtribuebatur unicuique prout cuique opus erat*. Alterum; omnia quidem debere incorporari & communicari quoad *jus* ſeu uſum *juris*, non quoad uſum *facti precario* revocabilem. Quorum prius lubenter admiſi, nec credo ab aliquo controverti, ſi nimirum, juxta ante dicta, juſtitia *diſtributiva* ſolum reſpiciat *indigentiam* ſingulorum. Quod attinet poſterius, dilucide, nî fallor, oſtendi per diſtinctionem illam plane everti communionem, quam tamquam baſim & fundamentum vitæ Religioſæ Synodus Tridentina *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *de Regular.* poſt ſanctos Patres requiſivit, & ad quam *Religione ſempiternâ* (ut loquitur Synodus Audomarenſis *anno* 1583. *tit.* 17. *cap.* 6.) Religioſi *ſe obligarunt*.

§. VII.

Oſtenditur, quod Profeſſores Ordin. Erem. S. Auguſtini in materia de Peculiaritate *in multis Auctori conſentiant.*

VEreor non deeſſe, qui viſis Libello R. P. Wynants Ord. Erem. S. Auguſtini, variiſque Profeſſorum ejuſdem inſtituti Theſibus Diſſertationi meæ oppoſitis, credant, pleraque in Diſſertationis meæ prima parte contra Religioſorum peculia dicta, a Reverendis illis Patribus impugnari, & contraria propugnari; quo contingat, ut forte non deſint, qui aperta proprietatis vitia Patrum illorum patrocinio fulciri & defendi arbitrentur, & aliis perſuadeant: quod perquam falſum eſſe hoc paragrapho evincam, oſtenſurus Ordinis illius Profeſſores, quan-

Digitized by Google

quantumvis Diſſertationis meæ, ut ſatis apparet, criticos examinatores, & acerbos impugnatores, in multis mecum conſentire; imo facile evicero, quod ſi omnia, quæ prædicti Profeſſores pro obſervatione Religioſæ paupertatis exigunt, exacte obſerventur, nullo negotio, nullâque difficultate, univerſa, quæ pro debita Religioſæ paupertatis & communionis obſervantia in Diſſertatione exiguntur, ad praxim deducentur. Cum vero Profeſſores illos, tametſi varios, ſecum conſentientes reperiam, e pluribus illa ſeligam, quæ R. P. Clenaërts, qui pluribus de hac materia egit, in Theſibus ſuis propoſuit.

Et quidem cum in una ſuarum Theſium hanc aſſertionem defendendam ſuſcepiſſet: *Etiam Religioſi licite habent annuos reditus;* in alia Theſi def. 11. Decembris 1684. quam pro vindiciis iſtius poſtmodum propoſuit, conditiones nonnullas neceſſarias, ut *reditus* illi ſint liciti, expreſſit. „ Debent „ fieri, inquit, recipi, in honeſtos uſus ex„ pendi de ſcitu & venia Superioris. De„ bent fieri communitatis, ejuſque dominio „ ſubſterni, & Prælati nutui ſubjacere. „ Debet Religioſus coram Deo, qui ſcru„ tatur corda & renes, eſſe contentus, ne „ interius quidem in anima obſiſtere, oblo„ qui, aut reluctari, caſu quo Superior ne „ aſſem indulgeret, petitæque humiliter ve„ niæ etiam reſiſteret „.

Has ſimiliter conditiones in ſæpius illa reproducta *paupertatis Religioſæ* deſcriptione claris terminis comprehendit in Theſi def. 9. Julii an. 1685. „ Paupertas Religioſa, „ ait, conſiſtit *eſſentialiter* in dependentia „ a nutu & voluntate Superioris, firmâque „ animi promptitudine, ac reſignatione in „ voluntatem illius; vi cujus etſi *precarium* „ aliquod penes eumdem habeat depoſitum „ ſemper in præparatione animi, & prom„ ptitudine cordis contentus eſt carere o„ mni eo, quo privare voluerit Superior „.

Ex his habemus, quod etiam ipſis RR. PP. conſentientibus, *proprietatem* retineat, & in animo coram Deo *proprietarius*, votique ſui violator conſtituatur Religioſus, quicumque res omnes cujuſvis qualitatis, & undecumque ſibi obvenientes, non reſignat *pleno* (nota bene) affectu & effectu; non voce tantum, ſed *corde* & voce ſimul; caſque ita velit eſſe *communes*, ut nihil in eis *ſibi præ reliquis* (nota bene) *de communitate*, etiam *ſolo affectu* reſervet aut vendicet; ſed oporteat eum eſſe *animo vere* paratum, & omnino contentum, ut reditus vitalitii *capiti ſuo mortali* annexi, aliave ſive ex liberalitate parentum, aut juſto labore obvenientia *omni tempore ad* NUTUM *Superioris*, cum reliquis Monaſterii bonis confundantur, & aliorum Fratrum, vel communibus Monaſterii neceſſitatibus impendantur.

Hinc ulterius conſectarium, quod dictis Patribus confitentibus de affectu proprietatis ut minus ſint ſuſpecti.

Primo, qui Superiore reditum vitalitium, aliamve rem apud ſe depoſitam in communem Monaſterii uſum convertere volente dolet aut triſtatur, affectu nimirum triſtitiæ voluntario. Signum enim eſt Religioſum illum proprietatis affectum erga rem iſtam non exuiſſe, neque ſincere & intimo cordis affectu illam in communitatem tranſtuliſſe.

Sequitur ſecundo, quod ſi murmurare, aut Superiori reſiſtere incipiat, *evidentius* ſe *proprietarium*, fatentibus R. P. Clenaërts ejuſque Confratribus, oſtendat.

Tertio, eiſdem Profeſſoribus retentæ Proprietatis redditur indubie ſuſpectus ſi *major* ſit reditum vitalitium capiti ſuo impoſitum, quam reliquos Monaſterii proventus, conſervandi cura & ſollicitudo.

Quarto, nec apud prædictos Profeſſores notam *Proprietatis* evadent, qui reditus vitalitios, aut rem aliam apud *ſe* vel Superiorem in uſus *ſuos particulares* depoſitam, tamquam *ſibi* magis, quam *aliis* de communitate *debitam* petunt. Hinc computantes quantum ſibi pecuniæ apud *depoſitarium* reſtet, liberius victualia, aliave uſui ſuo ſubſervientia credito comparant. Quo agendi modo convincuntur res illas non eâ animi ſinceritate in communitatem tranſtuliſſe, quin *ſibi plus juris* in illas, quam *reliquis* de Communitate credant reſervatum; adeoque juxta ante dicta, conſentientibus dictis Patribus, a Religioſa paupertate recedere convincuntur.

Quinto, etiam apud illos Patres *Proprietatis*, & violatæ Religioſæ paupertatis ſuſpicione indubie laborant, qui cum Superiore hanc ſimilemve computationem inſtituunt:

Tot nuper florenos Paternitati veſtræ tradidi, tot recepi, ergo tot reſtant.

Neque ulterius dubitare queo, quin prædicti Profeſſores mecum fatebuntur, quod Superiores utpote ſpeculatores ſuper domum Religioſam conſtituti, teneantur nonnumquam reditus vitalitios, aliave apud *ſe* vel *tertium* depoſita in *commune* redigere, ut hoc quaſi cauterio, adinſtar periti Medici detegant, num in corde Religioſi affectus *Proprietatis* non lateat; an ſincere omnia *nutui* Superioris ſubjiciat; num revera Religioſus *coram Deo, qui ſcrutatur renes & corda, contentus ſit, ut omnia in communi redigantur*, & *aliorum uſibus applicentur;* num adeo rem illam tamquam *communem* ſuſcipiat & habeat, ut *ne interius quidem in anima obſiſtat, obloquatur aut reluctetur caſu quo Superior ne aſſem quidem ſibi indulgeret;* num ſincera ſit proteſtatio, quâ proteſtantur ſe pecuniis, aliiſve ſibi conceſſis vel datis non affici tamquam *propriis*, quin *paratos* eſſe *omnia reſignare*, Prælatis exigentibus; in quorum poteſtate eſſe omnia, quæ penes ſe ſunt, aſſerunt. Hæc inquam, omnia utrum ſincera ſint, nec *mentiatur iniquitas ſibi*, ſola ablatio oſtendet; *non enim eſt in amittendo difficultas, dum non eſt in habendo cupiditas*, ut ait magnus Auguſtinus.

Non difficulter quoque mecum conſentient ut arbitror, prædicti Profeſſores, quod Superiores redituum vitalitiorum aut aliorum depoſitorum in commune reductionem omittere non poſſint, timore difficultatum aut infractionis pacis domeſticæ; quia vel Superiores credunt ſubditos ſuos ita diſpoſitos, ut *ne interius quidem in anima obſiſtent, obloquentur, aut reluctabuntur, caſu quo ne aſſem quidem ipſis indulgerent;* & tunc nulla difficultas, nulla murmura, nulla reluctatio ex reductione in communionem metuenda ſunt. Si vero Superiores ex ipſa reductione in communionem difficultates, obloquia, reluctationes, murmuraque vereantur, jam conſequenter credunt ſubditorum eſſe aliquos, qui omnium conſenſu laborant affectu *Proprietatis;* ac per conſequens, ſi ſalutem ſitiant Fratrum, nulla obloquia, nulla reluctatio, nulla falſæ & fucatæ pacis turbatio poterunt eos a reductione in communionem, & ablatione *depoſitorum* removari, ut illis mediantibus Fratres ſuos a peſtifero hoc *Proprietatis* vitio (quo eos infectos eſſe, obloquia, murmura, reluctationes, quæ ex ablatione prævidentur, evidentiſſime indicant) liberare queant.

Denique ex illis, quæ pro Religioſæ paupertatis obſervantia a ſæpe allegatis Profeſſoribus exigi notavimus, infertur, quod ſecundum ipſos Superiores ad realem reductionem in communionem & ablationem depoſitorum toties procedere teneantur, quoties ex incidentibus ſermonibus de reali reductione in communionem, actualique *depoſitorum* ablatione inter ſubditos oriri murmura, obloquiave, animos eorum turbari intelligunt; ſignum quippe eſt non obſcurum in ipſis non eſſe illam *dependentiam* (quam etiam dicti Profeſſores exigunt) *a nutu & diſpoſitione Superioris, firmamque animi promptitudinem ac reſignationem in voluntatem illius, vi cujus etſi* PRECARIUM *aliquod penes eumdem habeant depoſitum, ſemper in præparatione animi &* PROMPTITUDINE *cordis contenti ſint carere* OMNI EO, *quo privare* VOLUERIT *Superior.*

Hæc Corollaria evidenter conſequi tum ex illis, quæ pro juſtitia redituum vitalitiorum requirit R. P. Clenaërts, tum ex deſcriptione Religioſæ paupertatis ab eodem iterato reproductâ, nemo, qui vel leviter ea expenderit, negare poterit; nec in animum induco prædictum Patrem aut aliquem Confratrum ipſius inficias iturum.

§. VIII.

Compendioſe & articulatim exprimitur quid de Paupertate Religioſa, & vitæ Communione Auctor ſentiat.

Superiori paragrapho quantâ potui ſinceritate & exactitudine conatus ſum exprimere breviter puncta, in quibus, ut credo, mecum Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini, qui Diſſertationi meæ ſingulariter ſe oppoſuerunt, conſentiunt; ſi in aliquo mentem eorum minus ſim aſſecutus, melius inſtrui deſidero: ut enim verum fatear, adeo obſcure, præſertim in hac de *Peculiaritate* materia, ſua expreſſerunt, ut vix in quibus conſentiant, & in quibus diſſentiant intelligam; quapropter hic brevi compen-

pendio articulatim ſenſa mea de Religioſa Paupertate & Communione proponam, ut dignentur etiam clare ſine verborum ambagibus aut involucris edicere, in quo a me diſſentiant, aut quid in doctrina mea ipſis diſpliceat. Dico itaque:

Primo, quod Religioſus vi voti *Paupertatis* veram *Proprietatem* ſimpliciter & abſolute debeat abdicare ad ſenſum illius: *Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus*. Matt. cap. 19. verſ. 21. (*a*)

2. Inter Religioſos „ prorſus omnia in „ *communem uſum* eſſe convertenda (verba „ ſunt Synodi Audomarenſis *ann.* 1538. *tit.* „ 17. *cap.* 6.) ita ut impleatur a Reli- „ gioſis, quod ſibi imitandum ſumpſerunt, „ & ad quod RELIGIONE SEMPITERNA ſe „ obligarunt (NON POTEST RES ISTA IN- „ CULCARI SATIS) (nota bene) illud pri- „ mitivæ Eccleſiæ: *Multitudinis credenti-* „ *um erat cor unum & anima una: nec* „ *quiſquam eorum quæ poſſidebat aliquid* „ *ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis* OMNIA „ COMMUNIA; *dividebatur autem ſingulis* „ *prout* CUIQUE OPUS ERAT „. Act. cap. 4.

3. Ut voto *Paupertatis* & Religioſæ rerum *communioni* ſatisfiat, requiri, ut „ nullus ex Fratribus „ (verba ſunt Clementis VII. in Conſtitutione, quæ incipit: *Nullus omnino*, 60. in Bull. Rom. quam Paulus V. Gregorius XV. & Urbanus VIII. iterato confirmarunt ac innovarunt) „ bona „ immobilia, vel mobilia, aut pecuniam, „ proventus, cenſus, eleemoſynas ſive ex „ concionibus, ſive ex lectionibus, aut pro „ Miſſis, tam in propria Eccleſia, quam ubi- „ cumque celebrandis, aliove ipſorum juſto „ labore & causà, & quocumque nomine „ acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineo- „ rum aut piorum largitiones, legata, aut „ donationes fuerint, tamquam propria aut „ *nomine Conventus* poſſidere poſſit, ſed ea „ omnia ſtatim Superiori tradantur, & *Con-* „ *ventui incorporentur*, atque cum ceteris „ illius bonis, reditibus, pecuniis, ac pro- „ ventibus CONFUNDANTUR (nota bene) „ QUO COMMUNIS INDE VICTUS ET VESTI- „ TUS OMNIBUS SUPPEDITARI POSSIT „.

4. Licitum non eſſe „ Superioribus, qui- „ cumque illi ſint, (verba ſunt prædictæ „ Conſtitutionis) ullo pacto eiſdem Fra- „ tribus, aut eorum alicui, bona ſtabilia, „ etiam ad uſumfructum vel USUM (nota „ bene) adminiſtrationem aut commendam „ etiam *depoſiti* aut *cuſtodiæ* nomine con- „ cedere „.

5. „ Quod nulla quorumcumque Superio- „ rum diſpenſatio, nulla licentia, quantum „ ad bona mobilia vel immobilia (ut jam „ ordinatum eſt) Fratres excuſare poſſit, „ (verba rurſus ſunt Clementis VIII.) „ quominus culpæ & pœnæ ab ejuſdem „ Concilii Tridentini Decretis impoſitæ, „ & ipſo facto incurrendæ, obnoxii ſint; „ etiamſi *Superiores aſſeverent* (nota bene) „ ſe hujuſmodi diſpenſationes aut licentias „ concedere poſſe, *quibus in ea re fidem* „ *minime*, inquit Pontifex, *adhiberi volu-* „ *mus* „.

His verbis, non mea equidem ſed Fagnani ſunt „ improbantur opiniones illorum, „ qui aſſerunt Regulares excuſari a *Proprie-* „ *tate*, cum habent peculium de licentia „ Superioris, & DEPENDENTER (nota bene) „ ab ejus voluntate & nutu: jam enim „ patet, pergit prædictus Canoniſta, non „ pendere a voluntate Superiorum, quin o- „ mnia ſint CONFUNDENDA cum ceteris „ Monaſterii bonis pro COMMUNIBUS ne- „ ceſſitatibus „.

Quibus conſonat Concilium Audomarenſe, quod propoſità Religioſis vitæ communione, aliiſque eo ſpectantibus, adjungit: „ Nec aliud præcipimus, quam id, quod „ Superiores quidem ex officio curare tenen- „ tur, nullà *ipſis relictà diſpenſandi facul-* „ *tate:* Religioſi vero *ex ea*, quam *Deo* „ fecerunt, *ſponſione* obſervare „.

6. Tamquam ex ante dictis conſequens dico cum P. Chriſtiano Lupo *tom.* 4. *Schol. ad Can.* 6. *Conc. Tholoſ. Qualiſcumque profeſſioni adjecta penſionis reſervatio eſt adverſa* SUBSTANTIÆ (nota bene) *aut certe fœda conditio, adeoque habenda pro non appoſita. Eam Præfecti* OBLIGANTUR (*nota bene*) CIRCUMDUCERE ET IN COMMUNEM MASSAM DEVOCARE.

7. Dico, cum ex facto quæſitum eſſet a

V 2 S. Con-

(*a*) Marci cap. 10. verſ. 21. legitur: *Quæcumque habes, vende & da*, &c. Lucæ cap. 18. verſ. 22. *Omnia quæcumque habes vende*, &c.

Digitized by Google

S.Congregatione: „ An liceat Regularibus „ utriuſque ſexus habere annuos reditus, „ ſeu proviſiones annuas, vel bonorum ſtabilium adminiſtrationem, ſeu peculium „ NON SUPERFLUUM, nomine Conventus ac „ de Superiorum licentia, & DEPENDENTER (nota bene) AB EORUM VOLUNTATE AC NUTU, adeo ut ſint immunes „ a culpa & pœna, de qua *cap.* 2. *Seſſ.* 25. „ *De Regular. Concil. Trid.* „ dico, inquam, quod conformiter ad ea, quæ Religioſa paupertas & communio requirunt, recte reſponderit Sacra Congregatio: „ Non „ licere Regularibus utriuſque ſexus habere „ prædictos annuos reditus, ſeu proviſiones „ annuas, vel bonorum ſtabilium adminiſtrationem, ſeu peculium NON SUPERFLUUM, nomine Conventus, ac de ſuorum Superiorum licentia, & DEPENDENTER (nota bene) AB EORUM VOLUNTATE AC NUTU; alioquin non eſſe immunes a culpa & pœna, de qua *in* „ *dicto cap.* 2. „

Similiter cum S. Congregationi Archiepiſcopus Urbini „ retuliſſet ſe non potuiſſe „ adducere Moniales certi Monaſterii, ad „ EXACTAM VITÆ *communionem*, adeoque „ illis propoſuiſſet, ut fieret communis arca, „ cujus clavicula *penes Abbatiſſam* exiſteret, ita ut unaquæque haberet claviculam „ ſcrinioli ſui, & in eo aſſervaret pecuniam ex laboritio vel aliunde partam, „ quæ in *ipſius tantum*, & non alterius „ neceſſitates erogari deberet ARBITRIO (nota bene) Abbatiſſæ; recte S. Congregatio hoc temperamentum *ludicrum* exiſtimavit, ac repugnans Decreto *d. cap.* 2. „ *Seſſ.* 25. *De Regul. Concil. Trid.* quod „ jubet, ut omnia Superiori tradantur, *Conventuique incorporentur*; ideoque, referente Proſpero Fagnano, mandavit Archiepiſcopo, *quamdiu* (nota bene) *Moniales communem vitam non ſuſciperent*, „ *interdiceret illis receptionem puellarum ad* „ *habitum & profeſſionem* „.

Hæc aliaque S. Congregationis reſponſa ex Proſpero Fagnano relata & latius expreſſa, videre licet in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. §. 14.

8. Dico, juxta Religioſæ communionis & paupertatis exigentiam neceſſarium eſſe, ut veſtitum ſinguli ex communi veſtiario accipiant (verba ſunt Directorii Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, Auctore Reverendiſſimo Domino Octavio Frangipano Mirtho per Germaniam inferiorem, & Belgarum Provincias Nuntio, & a Sacra Facultate Theologica *Lovanienſi* (nota bene) approbati): „ minime vero pro eo ſingulis Religioſis pecunia aſſignetur, aut in hunc finem ut „ ſeipſos veſtiant, vel ex *celebratione Miſſarum*, vel alias *labore*, induſtria, aut „ amicorum liberalitate, pecuniam comparare, aut PENSIONES VITALES, reditus „ perpetuos, aut bonorum aliquorum uſumfructum, habere PERMITTANTUR „.

9. Cum eodem Directorio vitam communem exigere „ ut omnis pecunia vel „ res, quam Monachus vel Monialis, ſive „ labore, ſive induſtriâ, ſive amicorum liberalitate, ſeu denique quâlibet aliâ occaſione acquirere poteſt, Superiori mox „ tradatur, in *commune ærarium*, vel *commune veſtiarium*, *vel alias* COMMUNES „ USUS (nota bene) *reponenda*, & ad „ nutum Superioris tamquam res, non quidem UNI PECULIARIS, ſed OMNIBUS EX „ ÆQUO (nota bene) COMMUNIS, adminiſtranda; ne contingat in Monaſteriis „ illa perverſitas, ut qui divites & liberales habet in ſeculo conſanguineos, etiam „ ſuperfluis quibuſque abundet, & alius „ Frater neceſſariis deſtituatur „.

„ Quare *ſi quis filiis*, pergit Directorium, *aut aliquâ neceſſitudine ad ſe pertinentibus*, *aliquam contulerit veſtem*, *aut* „ *aliquid aliud inter neceſſaria deputandum*, (*a*) quod ſit pretioſius aut nobilius „ quam ut in COMMUNES USUS (nota bene) redigi poſſet, ne hinc murmura „ oriantur, aut alius ab alio difformis exiſtat; illud vendatur, ita ut ſi veſtis, vel „ pannus, vel quæcumque res alia eſſe „ COMMUNIS non poterat, ejus pretium „ COMMUNE fiat „.

10. Dico, quod pro debita Religioſæ Paupertatis & vitæ communis cuſtodia recte decreverit Concilium Provinciale Mechlinienſe: „ Ut nulli Regulares penſiones „ *vitales*, aut reditus perpetuos *permittantur* „ recipere, neque liceat eis ratione officiorum vel miniſteriorum pecuniam corradere

(*a*) Hæc deſumpta ſunt e Regula S. Auguſtini, cap. 6.

Digitized by Google

„ dere aut conſervare, etiamſi in *pios uſus* „ convertere velint; ſed OMNINO in COMMUNEM USUM (nota bene) convertantur „. *An.* 1570. *tit. De Regular. cap.* 1.

11. Dico paupertatem Religioſam „ requirere, ne eorum, quæ ad NECESSITATEM conceſſa erunt, nullus quicquam „ poſſideat ut PROPRIUM, verba ſunt Clementis VIII. neque ut PROPRIO utatur „.

12. Dico cum ſæpe laudato Directorio, & Facultate Theologica Lovanienſi illius approbatrice „ etiam erga res *minimas* „ in Religioſis poſſe eſſe inordinatiſſimum „ affectum, qui ſit *peccatum mortale* „.

13. Dico merito a Religioſis omnibus attendi illud Caſſiani relatum a P. Lupo: „ Hæc eſt de philargyria perfecta victoria, ut *parviſſimæ* cujuslibet ſtipis in „ corde noſtro reſidere non ſinamus igniculum, certi quod reſtinguendi eum non „ habebimus ulterius facultatem, ſi quantulamcumque *ſcintillæ* hujus in nobis „ materiam foverimus „.

14. Cum eodem P. Lupo conſentio, quod Religioſa *paupertas* ſit omnino magna virtus, & altus juſtitiæ mons, de quo poſſit recte dici: *Non omnes capiunt verbum hoc*.

15. Dico „ quod omnis cura & diligentia a Superioribus tam in Capitulis generalibus & Provincialibus (cum Synodo „ Trident. loquor) quam in eorum viſitationibus adhiberi debeat, ut a *paupertatis voto*, iiſque quæ *ad communem victam, victum, & veſtitum conſervanda* „ pertinent, non recedatur; cum compertum ſit, inquit Synodus, AB IIS (nota „ bene) NON POSSE EA, quæ ad *ſubſtantiam* Regularis vitæ pertinent, RELAXARI: ſi enim illa, quæ BASES ſunt & „ FUNDAMENTA (nota bene) TOTIUS „ *Regularis diſciplinæ*, EXACTE *non fuerint conſervata*, *totum corruat ædificium* „ *neceſſe eſt* „. Seſſ. 25. cap. 1. De Regularibus.

16. Dico cum Canonico illo Regulari ſeculo decimo-ſexto in Generali Canonicorum Regularium Conventu contra Proprietarios declamante, nullam eſſe faciliorem viam, quâ vitium peculiare extirpetur, „ quam ut Superiores dent *neceſſaria*, *ne* „ *opus habeant ab amicis quicquam emendicare*: Si veſtes, ſi cultellos, ſi devotos „ libellos, ait dictus Canonicus ad Prælatos, aut ſimile quid deſideraverint; vos „ (ſi tamen ſuperflua non quæſierint) in „ charitate emite illis: ſic occaſionem *proprietatis* amputabitis, & ex domibus eliminabitis „.

17. „ Sed reperiuntur, proh dolor! inquiebat laudatus Canonicus (utinam nec „ hodie quamplurimi!) Prælati parum „ curantes quid ſubditi faciant, aut unde „ ſibi quæ deſiderant, acquirant; dummodo „ ipſi ſua marſupia reſolvere non cogantur, „ pecunias plus diligentes, quam Fratrum „ animas Chriſti ſanguine redemptas. Hinc „ eſt quod Fratres ſibi ipſis provideant „. Hinc proprietas incrementum capit.

18. Dico, ſub gravi obligatione teneri Superiores „ in omnibus neceſſitatibus ex „ COMMUNI ÆRARIO, ut loquitur ſæpe „ dictum Directorium Colonienſe, non ex „ (nota bene) PECULIARIBUS CUJUSQUE „ DEPOSITIS, pro Monaſterii facultatibus, „ non in pecunia, ſed in ſpecie rerum, „ CUIQUE QUOD OPUS HABET, benigne ac „ paternâ ſollicitudine ſubminiſtrare, ne incidant in terribilem illam Apoſtoli ſententiam, 1. Timoth. cap. 5. verſ. 8. *Si* „ *quis ſuorum & maxime domeſticorum curam non habet*, *fidem negavit*, *& eſt* „ *infideli deterior* „. Ut vero huic ſuæ obligationi facilius ſatisfacere queant;

19. Dico cum Cardinale Bellarmino „ ut „ Superiores dent omnem operam, ut ſacro-ſancti Tridentini Concilii Decretum „ illud *ſaluberrimum*, & *maxime neceſſarium* „ obſervetur, ut non plures ad Ordinem „ admittantur, quam qui ſuſtentari poſſint „ ex reditibus vel eleemoſynis ordinariis; „ tunc enim, ait dictus Cardinalis, Præpoſiti jure cogere poterunt ad *omnem proprietatem* fugiendam & execrandam, ſi „ Ordo ipſe ſingulis ea præbeat *omnia*, quæ „ ſingulis *neceſſaria* ſunt „.

20. Dico „ procul illos a voluntaria paupertate abeſſe (verba rurſus ſunt præfati Directorii) qui ut in lecto ægritudinis ſuæ non egeant, & penuriam aliaque paupertatis incommoda non ſentiant, „ pecuniam corradunt atque ſeponunt, vel „ reditus *vitales*, aut perpetuos habent, „ unde tempore ægritudinis, & neceſſitatis „ ſuæ

„ ſuæ conſolationem habeant, & ſe a moleſtiis paupertatis tueantur atque defendant „. Hi, inquam, procul a voluntaria paupertate abſunt; quia, ſicuti recte notat allegatum Directorium „ ut paupertas „ ſit voluntaria, non ſufficit quod quis ſponte & non coactus *paupertatis votum* emiſerit, & *quamdiu ei omnia*, quæ ſunt *neceſſaria*, *ſubminiſtrantur*, ſine *murmure vivat:* ſed & voluntaria debet eſſe ipſa *penuria*, *voluntaria* quoque quæ ex penuria ſequuntur, *moleſtia & incommoda* ..... Quare longe a Religioſæ paupertatis ſcopo illi aberrant Religioſi, qui voluntariam paupertatem in nuda paupertatis profeſſione conſtituunt, ex qua plus „ maledictionis quam benedictionis eos „ manet „.

Finaliter itaque concludo, Superiores ſub graviſſima obligatione teneri ſubditis ſuis *omnia*, quæ *neceſſaria* ſunt, ex *communi ærario* ſubminiſtrare: ſi tamen contingat eos officio ſuo deeſſe, ob id ſubditis fas non eſſe ad *peculiares* illas *reſervationes* habere recurſum; ſed in tali caſu meminerint, ut eos monet Synodus Audomarenſis, *Religionis ingreſſum exercendarum virtutum*, *abnegationis ſui*, *& quæ hinc naſcitur*, *patientiæ palæſtram eſſe*.

Hæc ſunt, quæ in Diſſertationis meæ parte prima *De Peculiaritate* ex Patrum Regulis, Conciliorum, atque Pontificum Conſtitutionibus latius pro debita Religioſæ paupertatis & communionis obſervantia expreſſi & comprobavi, quæ hic compendioſe & articulatim exprimere volui; quo fiat ut ſi quid contra traditam a me doctrinam opponendum quiſpiam cenſuerit, etiam clare & diſtincte opponat, nec ad diverticula divertat, & aërem verberet. Malui quoque capitalia doctrinæ meæ puncta alienis potius, quam propriis verbis exprimere, ut eam a teterrima nota PARADOXÆ NOVITATIS, quâ eam R. P. Clenaërts inſimulat, vindicarem. Et profecto quam injuſte ac temerarie hanc infamem doctrinæ meæ notam inurat prædictus Pater, cuique facile patebit, qui vel obiter Canoniſtarum Commentarios pervolverit: unum audiamus Proſperum Fagnanum, apud quem plures alios non infimi nominis idem aſſerentes videre licet. Hic poſtquam contra nonnullos laxiores ſeu Theologos ſeu Canoniſtas multis aſſeruit Religioſis fas non eſſe habere annuos reditus etiam *dependenter a nutu & beneplacito Superioris*, tandem abſolvit his verbis: „ Concludendum igitur eſt, nemini prorſus Regularium tam virorum quam „ mulierum, cujuſcumque qualitatis & conditionis exiſtat, niſi ſit Officialis, fas eſſe „ etiam nomine Conventus habere annuos „ reditus ſeu proviſiones annuas, bonorum „ ſtabilium adminiſtrationem, aut peculium, „ etiamſi illud non *ſit ſuperfluum*, ſed ad „ *neceſſarios*, *honeſtos*, *& pios uſus a Superiore ex quacumque cauſa conceſſum*, *&* „ DEPENDENTER *ab ejus voluntate & nutu:* nec *quemquam* excuſari a LETHALI „ CULPA, & pœna proprietariis inflicta, „ ex quavis conſuetudine Monaſterii vel „ Religionis, aut ex varietate ſeu probabilitate opinionum, aut alio quovis prætextu vel cauſâ. Et Religioſis tam Prælatis quam Subditis cavendum eſſe ab hujuſmodi palliamentis; *Quia Deus non irridetur* „. Ad Galatas *cap. 6. verſ. 7.*

Hanc Fagnani concluſionem in Vindiciis meis *pag.* 121. jam ante expreſſeram, & quaſdam circa illius duram expreſſionem reflexiones addideram, quas hic rurſus pro expreſſis haberi velim: quare non ſatis mirari queo, quomodo prædictus Pater veritus non fuerit doctrinam meam contra reditus vitalitios, aliaſque particulares reſervationes PARADOXÆ NOVITATIS inſimulare, poſtquam eamdem, & quidem durioribus terminis, ab illuſtriſſimo Romano Prælato, ac famoſo Juriſconſulto expreſſam vidit.

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

De his quæ ſecundam Diſſertationis partem de *Simonia circa ingreſſum Religionis* concernunt.

§. I.

Utrum Parentes teneantur filiis Monaſterium ingreſſis relinquere legitimam? *Et utrum ex illa parentum obligatione aliquid meæ Diſſertationi Canonicæ contrarium inferri poſſit?*

REv. P. Deſirant Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini in quadam ſua Theſi nonnullas de Peculio & Simonia parentheſes poſuit, in quibus plura de jure Monaſteriorum ad bona parentum ex perſona Monachi, ex Legibus Juſtinianæis (quarum nullus in Belgio uſus) ingeſſit, eaque ita adornavit expreſſitque, quaſi omnia *Diſſertationi* a me nuper editæ contrariarentur, cum tamen pleraque vel illis conſentiant, & nullum pene eorum, etſi omnia vera eſſent, in aliquo aſſertis meis officeret.

Parentheſi enim 11. quærit: *Quid ſi filius, viventibus parentibus, ſollicitet Monaſterium?* Reſp. inquit, *non liceat parentibus, liberos ſuos ad ſolitariam vitam tranſeuntes abſtrahere de Monaſteriis*. Ita decrevit Juſtinianus Imp. Nov. 123. *cap.*41. relata *Can.* 19. *quæſ.* 3. *Can. Non liceat*. Hoc Juſtinianum decreviſſe nec negavi nec affirmavi, quia propoſito meo eſt impertinens. Subjungit in eadem parentheſi: *Aſt utrum parentes filiis ad Monaſterium tendentibus nihil debeant? Audi*, inquit, *Imperatorem* ibidem: *Non liceat parentibus liberos, vel liberis parentes ab hæreditate repellere Monachos factos, quamvis dum Laici fuerunt in cauſam ingratitudinis inciderint*. Potius dixiſſet, audi Gratianum, quam audi Imperatorem: verba enim illa prout hic ſunt expreſſa non Juſtiniani, ſed Gratiani ſunt; at hæc minutiora miſſa facio: ſive enim Imperatoris, ſive Gratiani ſint, parum mea refert; lubenter enim aſſentior, *non licere parentibus filios ſecularem vitam relinquentes*, ut loquitur Juſtinianus, VELUT INGRATOS *a ſua repellere hæreditate*: verum ad propoſitum nil facit.

Quinimo pro intellectu eorum, quæ circa Monaſteriorum ſucceſſionem ſtatuit Juſtinianus, in Diſſertatione prænotandum dixi, quod ſi parentes teſtamentum condant, eamdem teneantur filiis Monaſterio aut Clero adſcriptis portionem hæreditatis relinquere, quam eiſdem aſſignare debuerant, ſi in ſeculo permanſiſſent; ſi vero parentes inteſtati decedant, ipſi filii ſeu Monaſterium ex eorum perſona ſuccedunt eodem jure, quo filii fuerant ſucceſſuri, ſi ſeculum non deſeruiſſent: *Nullo eis*, ait Juſtinianus, *impedimento ex Sanctimoniali converſatione generando, ſive ſoli, ſive cum aliis ad ſucceſſionem vocantur*. Quidquid igitur de obligatione parentum relinquendi legitimam filiis Monaſterio dedicatis prædictus Pater adducit, in nullo dictis meis repugnat: hoc enim duntaxat aſſerui, quod legitima Monaſterio non debeatur ex perſona filii, niſi poſt mortem naturalem patris, & quidem ſi eo tempore filius ſuperſit; adeoque tempore ingreſſus filii, nihil a patre jure prætendi poſſe; conſequenter nec titulo tranſactionis cogi poſſe patrem abſque manifeſta Simonia ad aliquid dandum, ut filius ſuus ad Monaſterium recipiatur, quemadmodum latius in Diſſertatione oſtendi.

Similiter quod ex Auth. *Si qua mulier* Cod. de SS. Eccleſ. adducit parentheſi 8. nimirum, *ut ſi qua mulier aut vir Monaſticam elegerit vitam, & intraverit Monaſterium, filiis non extantibus, Monaſterio, quod ingreditur, res omnes competere*; nullatenus aſſertis meis contrariari intelliget, qui inter cauſam *teſtati* & *inteſtati* (nota bene) diſtinguere novit. Agit enim ibidem Imperator de cauſa inteſtati, id eſt, dum ingrediens Monaſterium ante ingreſſum ſive profeſſionem de bonis ſuis non diſpoſuit; quo caſu res omnes ingredientis ex Conſtitutione Juſtiniani Monaſterio competere non negavi, quin & expreſſe aſſerui: ſed illud dixi, & pluribus in ſubſequenti §. adſtructurus ſum, nihil Monaſterio deberi in cauſa *teſtati*, id eſt, ſi ingrediens de *bonis ſuis* (nota bene) in favorem *conſanguineorum aut aliorum diſpoſuerit*. Ejuſdem farinæ ſunt, quæ de jure Monaſterii adeundi

di hæreditatem Monacho delatam in medium adducit; nec enim quæſtio eſt, num Monaſterium hæreditatem Monacho *delatam* (nota bene) adire queat; ſed hoc unum quæritur, num ingrediens ante profeſſionem de bonis ſuis libere diſponere poſſit, ita ut nec *legitimam* quidem Monaſterio relinquere teneatur, ac per conſequens, Monaſterio nullum jus ad ingredientis hæreditatem competat, niſi dependenter ab *ejus voluntate:* ex quo ulterius luculentiſſimâ conſequentiâ ſequitur, ut in Diſſertatione oſtendi, titulo tranſactionis ſuper jure ad hæreditatem, nihil ab ingrediente ſine Simonia exigi poſſe, ut ad Religionem admittatur.

§. II.

Oſtenditur, quod juxta leges Juſtinianæas is, qui Monaſterium ingreditur, liberam *habeat de bonis ſuis diſponendi* facultatem, *ut nec* legitimam *Monaſterio relinquere teneatur.*

IN Diſſertationis meæ parte ſecunda *cap.* 2. §. 3. obſervandum dixi, quod ex Conſtitutionibus Juſtinianæis is, qui Monaſterium ingredi meditatur, *ante ingreſſum*, hoc eſt, *ante profeſſionem*, habeat *quo vult modo*, *de bonis ſuis diſponendi facultatem*.

Hoc meum aſſertum tametſi verbis Juſtiniani expreſſum, ſæpe dictus R. P. parentheſi 10. in dubium revocat, aut ſaltem reſtringi debere aſſerit; ut nimirum non procedat quoad totam hæreditatem, ſed tantum partem illam, quæ excedit *legitimam*. Hanc enim Monaſterio ab ingrediente deberi credit. Verum hanc reſtrictionem legibus Juſtinianæis contrariari non difficulter oſtendetur.

Ait Imperator Juſtinianus in Nov. 5. de Monach. *Illud quoque decernimus, qui in Monaſterium intrare voluerit*, ANTEQUAM Monaſterium ingrediatur *licentiam habere* (nota bene) SUIS UTI QUO VOLUERIT MODO. Et in Nov. 76. in præf. & cap. 1. hæc habet: *Noſtræ pietatis lex vult eos, qui ſe Monaſteriis dederunt, ſeu viros ſeu mulieres*, ANTEQUAM *ingrediantur Monaſterium*, *eo* QUO VOLUERINT MODO, (nota bene) QUÆ SUA SUNT DISPONERE, *nec poſſe* POSTQUAM *ingrediuntur Monaſterium* ULTERIUS *agere quidquam de propriis*, *utpote domini eorum non exiſtentes*.

Quid hiſce apertius? Utique qui rebus ſuis uti poteſt, deque iis diſponere *quo vult modo*, non debet Monaſterio quidquam relinquere; atqui ingrediens Monaſterium poteſt ante ingreſſum ſeu profeſſionem rebus ſuis uti, deque iis diſponere *quo vult modo*; ergo, &c. Minor ex antedictis eſt evidens. Major probatur ex *l.* 15. *Cod. De teſtam. Mil.* in qua dicitur: *Milites in expeditione degentes de rebus ſuis* QUOMODO *poſſint* ac VELINT *teſtentur*; ex quo omnium Juriſconſultorum conſenſu elicitur, militem non conſtringi liberis ſuis *legitimam* relinquere.

At in contrarium adducit R. P. Deſirant parentheſi 8. *Auth.* SI QUA MULIER *Cod. de SS. Eccleſ.* in qua, ut ait, *Monaſterio jus tribui*, *eſt evidentiſſimum*, atque hinc parentheſi ſequenti infert: „ Si „ quis ſine prole profeſſurus eſt, bona ejus „ ad Monaſterium ſpectabunt omnia. Si „ vero proles ſit pauper, pergit parentheſiſta, ſingulæ debetur legitima. Nec habet pater poteſtatem diſtribuendi omnia „ omnibus: aſt quidquid faciat, Monaſterio, quod ingreditur, debetur legitima. „ Ita ſancivit Imperator ibidem. Verba „ Authenticæ ſunt: Sed ſi perſona liberos „ habens, antequam de rebus ſuis inter „ eos diſponat, Monaſterium intret, liceat „ ei poſtea inter eos dividere, legitimâ non „ diminutâ; & quod eis non dedit, Monaſterio competet. Sed ſi omnem ſubſtantiam inter filios dividere voluerit; ſuâ „ perſonâ filiis connumeratâ partem ſibi „ retineat, quæ Monaſterio competere debet. Sed ſi poſt ingreſſum moriatur antequam inter eos dividat, filii legitimam „ recipiant, reliquâ ſubſtantiâ Monaſterio „ competente. *Luce meridianâ clarius eſt*, „ ait., *quod pater ingreſſurus Monaſterium* „ *nec valeat filios nec Monaſterium legitimâ privare* „.

Ex Novella igitur Juſtiniani 123. *cap.* 14. relata in Auth. *Si qua mulier* Cod. *De SS. Eccleſ.* evinci putat ingredientem non ita poſſe de rebus ſuis *ante ingreſſum* diſponere, ut Monaſterio ſaltem non relinquat *legi-*

Digitized by Google

legitimam. Verum nihil ſolidi pro hoc aſſerto in Novella habetur, at potius contrarium evidenter evincitur.

Expeditum namque eſt, & ab omnibus unanimiter receptum, dum Juſtinianus in allegata Novella omnia ingreſſi bona liberis non extantibus Monaſterio addicit, non loqui de cauſa *teſtati* (nota bene) ſed de cauſa *inteſtati*; dumque conſtituit Monaſterio *legitimam* reſervandam, agere eum de ingreſſo & *profeſſo*, qui *ante ingreſſum de bonis* (nota bene) *non diſpoſuit*. Hæc adeo ex verbis Novellæ ſupra relatis conſpicua ſunt, & omnibus Juriſconſultis nota, ut neſciam quis jura vel a longe ſalutaſſe potuerit, & hæc non vidiſſe.

Ut igitur compendio dicam, totâ hac Conſtitutione Imperator declarare intendit, quid interſit inter eum, qui improlis, & eum qui proles habens ingreditur Monaſterium *nullâ antea factâ diſpoſitione*. Priori caſu vult quaſi *tacitâ dedicatione* omnia ingreſſi bona Monaſterio competere. Poſteriori vero dat *ingreſſo* ſeu *profeſſo* (nota bene) facultatem omnem ſuam ſubſtantiam inter liberos diſtribuendi, modo Monaſterio (cui jam ſummo jure per *non diſpoſitionem* ante ingreſſum *tacite* omnia bona erant dedicata & acquiſita) tantumdem reſervet, quantum uni ex liberis æqualiter inſtituis relinquit; hocque *ſolo caſu* Monaſterio legitimam ex bonis ingredientis deberi ſtatuit Juſtinianus.

Hinc collige, nihil ex dicta Juſtiniani Conſtitutione elici, quo vel in ſpeciem probetur ingredienti *ante ingreſſum* (nota bene) non eſſe facultatem *abſolute* & in *totum* Monaſterium excludendi; cum in dicta Novella unice agatur de illo, qui ANTE INGRESSUM (nota bene) NON DISPOSUIT. Quin e contra, cum in particulari illo caſu, quando Monaſterio omnia bona ſunt per tacitam dedicationem acquiſita, & Monachus tempore inhabili, nimirum poſt profeſſionem, diſponit, Juſtinianus tantum velit Monaſterio reſervatam *legitimam*, non obſcure evincitur eam non deberi in caſibus non expreſſis, & quando de rebus ſuis tempore *habili* & *dominus exiſtens* diſponit.

Si hæc non ſufficiant, audi Juſtiniani Imperatoris interpretem; Leonem, inquam, itidem Imperatorem: hic enim ex jure Juſtinianæo *Novel.* 5. reſpondit Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, eos, qui ſe Monaſticæ vitæ dedere volunt, prius de rebus ſuis teſtari debere; & ſi hoc non fecerint, non competere iis amplius teſtandi facultatem. Poſtmodum laudato hoc jure tamquam æquiſſimo, ſubjicit hæc verba: „ Etenim qui ante mutatam vitæ rationem, quum bonorum diſpoſitionem in „ ARBITRIO SUO HABERET, de iis ſtatuere noluerit, merito poſtmodum id facere „ prohibetur, ut qui ſe in has anguſtias „ conjecerit. Propterea enim quod quum „ licitum ipſi eſſet, prædiſponere res ſuas „ teſtamento noluerit, ejus poſtea faciendi „ facultatem, tamquam ab ipſo damnatam, „ ſibi adimi, id vero jure longe optimo ſuſtinet „. Hæc ille.

Quid igitur evidentius, quam ingredienti omnimodam & liberrimam eſſe bonorum ſuorum *ante ingreſſum*, etiam ſtante jure Juſtinianæo (hodie tamen in Belgio ſublato) diſponendi libertatem; nec Monaſterio legitimam deberi, niſi eo ſolo caſu quando pater liberos habens, *nullâ factâ diſpoſitione* (nota bene) ingreſſus eſt Monaſterium, & poſtmodum de rebus jam Monaſterio acquiſitis, inter liberos diſponit? Si enim ſemper Monaſterio legitimam reſervandam crediſſet Imperator, ut quid adeo ſollicite expreſſiſſet *hoc ſpeciali* caſu portionem *legitimam* Monaſterio debere eſſe ſalvam?

Dico igitur rurſus, quemadmodum in Diſſertatione, cum Irineo in Auth. NUNC AUTEM *Cod. De Epiſc. & Cler. Nunc autem cum Monachus factus eſt; hoc ipſo ſuas res omnes obtuliſſe Monaſterio videtur, ſi* PRIUS TESTATUS NON SIT.

§. III.

An Monaſterium quoad effectum juris & modum ſuccedendi in bona Ingredientis habeatur loco filii?

PRæcipuum, ne dicam unicum argumentum, quo quidam probare nituntur Monaſterio ab ingrediente relinquendam *legitimam*, deſumunt ex Novell. 123. *cap.* 37. Juſtiniani, &. Cap. *In præſentia* 32. *De Probat.* quibus evinci credunt Monaſterium haberi loco filii, adeoque ipſi non ſecus ac filio a patre dandam eſſe *legitimam*, alias per

per ingreſſum tamquam per agnationem poſthumi rumpi teſtamentum.

Hoc argumento in ſuæ opinionis confirmationem utitur R. P. Deſirant parentheſi 10. & clarius illud propoſuit R. P. Clenaerts in Mantiſſa, quam Theſi *def.* 7. *Sept.* 1684. ſubjecit: „ Nonnemo aliquis, inquit, exiſtimat Monaſterio nihil juris competere ad hæreditatem Novitii, eo quod pendeat a mero illius beneplacito Monaſterium totaliter a bonis ſuis excludere, quandoquidem leges permittant Novitio libertatem diſponendi ante ingreſſum Religionis. Verum ex illo principio nullâ veritatis ſpecie infertur, quod Monaſterium Novitius poſſit omnino excludere. Siquidem etiam leges permittant patrifamilias liberam teſtamenti factionem, nec tamen inde infertur, quod ille non debeat relinquere filio legitimam. Atqui quoad effectum juris & modum ſuccedendi, Monaſterium habetur tamquam filius, ut evidenter conſtat ex *cap. In præſentia* 32. *De Probat.* ubi dicitur, quod ſi filius intraverit Monaſterium, pater non cenſeatur ſine liberis deceſſiſſe, ideoque ceſſet fideicommiſſum a patre factum ſub conditione, ſi abſque liberis moriatur. Unde ſequitur, quod ſi Novitius teſtamentum fecerit ante profeſſionem, teneatur Monaſterio relinquere ut minus legitimam „. Hactenus ille.

Verum argumenti illius inſufficientiam non difficulter percipiet, qui vel prima vulgatiſſimaque Juris principia noverit.

Certum enim eſt, & omnibus Juriſperitis notiſſimum, fictionem juris eſſe falſi pro vero aſſumptionem a lege inductam. Ex quo tamquam indubitatum ulterius ſtatuunt *fictionem non operari, niſi in caſibus fictis*.

His Juris evidentiſſimis principiis præmiſſis clariſſime argumenti illius patet defectus.

Ex eo quippe quod Monaſterium fingatur ſeu habeatur a jure tamquam filius, vel loco filii, in caſu d. Nov. aut d. cap. infert, quod ſi Novitius *teſtamentum fecerit ante profeſſionem, teneatur Monaſterio relinquere ut minus legitimam*, quia habetur loco filii. Quid enim id aliud, quam extendere fictionem juris de caſu in jure expreſſo ad caſum non expreſſum, eumque ab expreſſo plane diſparatum? In caſu enim illato agitur de eo, qui *expreſſe* (nota bene) voluit Monaſterium excludere, in allegata vero Nov. & cap. de caſu quo *dubium erat*, num Monaſterium teſtator excludere voluiſſet; inſtituerat enim pater filium hæredem, & in caſu quo ſine liberis e vita diſcederet, ſubſtituerat Cajum: quærebatur num filio Monaſterium ingrediente ſubſtitutus eſſet admittendus, num vero Monaſterium, cui filius ſe ſuaque (nota bene) *non diſponendo* offert, ſubſtituto præferendum foret; reſpondit Juſtinianus, & poſt ipſum Innocentius III. in d. c. favore Religionis eam interpretationem eſſe capiendam, quod pater non ſubſtituiſſet, ſi ſciviſſet, quod filius Monaſterium intraſſet, ac per conſequens ſubſtitutum eſſe excluſum.

Sed quid ſi filio in caſu non liberorum pauperes ſubſtituerit? Indubie ſi filius liberos poſt ſe relinquat pauperes ſubſtituti excludentur: at quid ſi filius Monaſterium ingrediatur? Ut argumentum prædictum ſubſiſteret, etiam Monaſterium *pauperibus* eſſet præferendum; ſed contrarium in *Nov.* 123. *cap.* 27. in fine reſolvit Juſtinianus, ac per conſequens decidit, Monaſterium nequidem in cauſa fideicommiſſi ſeu ſubſtitutionis ſemper haberi loco filii.

Dico igitur cum Zoëſio noſtro *ad tit. Digeſt. De Injuſt. & rupto Teſt. num.* 10. „ quod Monaſterium non comparetur poſthumo, nec habeatur loco liberorum, niſi in caſibus expreſſis, inter quos eſt caſus *Auth.* NISI ROGATI *Cod. ad Trebellian.* (idem eſt caſus in *Cap.* IN PRÆSENTIA *De Probat.*) & quando ab *inteſtato* (nota bene) quis ingreditur. Ita ne alias Monaſterio ne quidem debeatur legitima, cum ea non competat alias, quam ex *voluntate ingredientis*, uti quando non eſt teſtatus, vel poſt teſtamentum *expreſſe* (nota bene) bona ſua Monaſterio defert „.

§. IV.

Quid de propoſitis quæſtionibus ſentiant famoſiores Juris Interpretes, & ſingulariter quid Proſper Fagnanus?

UT clarius intelligatur, quæ fuerit circa propoſitas quæſtiones Juriſconſultorum ſen-

Digitized by Google

ſententia, duplex caſus diſtinguendus eſt. Unus quidem, quando quis nihil de Monaſterii ingreſſu cogitans teſtamentum condit, neque in ipſo ingreſſu innovat aut revocat. Alter, dum quis cogitans de ingreſſu Monaſterii condit teſtamentum, quo Monaſterium a bonis ſuis excludit.

Priori caſu, per ingreſſum Monaſterii rumpi teſtamentum, nimirum ob præſumptam voluntatem, quâ præſumitur, quod ſi de ingreſſu Monaſterii cogitaſſet, noluiſſet Monaſterium excludere, non deſunt qui ſuſtineant, quod refellit Zoëſius aliique ab eo citati.

Poſteriori, communiter a pleriſque Legum Interpretibus ob leges adeo manifeſte libertatem diſponendi de bonis ſuis Novitio ante profeſſionem indulgentes, in eam itum eſt ſententiam, quod Novitius Monaſterium abſolute excludere queat; nec ob ejus præteritionem teſtamentum periculo ruptionis ſubjaceat.

Sed quid dico? *pleriſque* legum Doctoribus ita videri; de hac enim quæſtione tractans Franciſcus Sarmiento Epiſcopus Aſtoricenſis, & S. Palatii quondam Auditor *ad L.* Si ita quis, §. 1. *De Legat.* 2. aſſerere non veretur: „ Monaſterium reſ„ pectu Novitii non eſt hæres neceſſarius, „ cum non rumpatur teſtamentum Reli„ gionis ingreſſu, imo *potius confirmetur*, „ in quo NULLUS DUBITAT QUOAD POTE„ STATEM (nota bene) licet de voluntate „ ingredientis dubitetur in *Cap. In præſen„ tia* ... *De Probat.* „ quaſi diceret: Nullus dubitat, quin Novitius *poſſit* excludere Monaſterium, ſed *de voluntate* nonnumquam dubitatur. Illud tamen Doctoris hujus aſſertum, ut verum fatear, de Legum forſitan Interpretibus verum eſt, at de Canonum Commentatoribus verificari non poteſt cum inter hos ſint nonnulli, qui cum gloſſa Juris Canonici aſſerunt, teſtamentum ante ingreſſum conditum per profeſſionem rumpi; nec mirum, quia priores præ poſterioribus, Juſtiniani Novellis exponendis inſudantes, clarius perſpectum habuere, quod Ingredientibus omnimoda diſponendi de rebus ſuis libertas eſſet conceſſa: cumque de legum Juſtiniani intellectu in præſenti agatur, indubie prioribus major quam poſterioribus fides adhibenda venit; quare finem imponam, ſi prius quid de præſenti quæſtione famoſus ille Juriſconſultus Proſper Fagnanus ſentiat, oſtendero; ad illum quippe tamquam opinioni ſuæ maxime faventem appellat R. P. Deſirant. Poſtquam enim parentheſi 10. aſſeruit Monaſterio a Novitio deberi ſaltem legitima; citaſſetque gloſſam *in Can.* Si qua mulier *cauſ.* 19. *quæſt.* 3. dicentem „ *per ingreſſum Monaſterii rum„ pi teſtamentum iſtius, qui Monaſterio non „ relinquit ſaltem denarium*, exclamat: Et „ quid gloſſam appello? Cito Proſperum „ Fagnanum in *Cap.* In præsentia *De „ Probat.* Hinc etiam fit, inquit Fagnanus, „ ut quaſi agnatione poſthumi rumpatur te„ ſtamentum, in quo teſtator, qui poſtea „ factus eſt Monachus, non inſtituit ſaltem „ in legitima; & eſt communis opinio ut „ teſtatur Jas. in d. Auth. *Si qua mulier* „. Hactenus prædictus Pater.

Hæc ex Fagnano relata verba ſi attendantur, quis ambigat, quin cum prædicto Patre Juriſconſultus ille Romanus ſuſtineat, per ingreſſum Monaſterii quaſi agnatione poſthumi rumpi teſtamentum? At priuſquam æquus Lector judicium formet, eum rogatum velim ut verba Fagnani præcedentibus immediate ſubjuncta, ſed a ſæpe dicto Patre omiſſa attendat. Sic enim proſequitur Fagnanus: „ In hoc tamen contrarium te„ nuit Bartolus, cujus opinionem communem „ dicit Ripa, & magis communem, *ve„ riorem* & *æquiorem*, cum faveat teſtamento; Clarus in §. *Teſtamentum*, *quæſt.* 28. *num.* 5.

Deinde *num.* 23. immediate ſequenti, quærens, Fagnanus, num Monaſterium habeatur loco filii, reſolvit in hunc modum: „ Ceterum adverte, quia hic (in *Cap.* In præsentia ... *De Probat.*) eſt *ſpeciale* „ favore Religionis, ut Monaſterium ha„ beatur *loco filii*, cum alias requirantur „ filii naturales, nec ſufficiant legitimi tan„ tum: Quare potius conſtituenda eſt *re„ gula in oppoſitum* (nota bene) videli„ cet Monaſterium non haberi loco filii, „ *niſi in caſibus in Jure expreſſis*. Nam „ cum hæc ſit quædam fictio, locum non „ habet *niſi in caſibus expreſſis* .... alias „ vero, ut verbis Baldi utar *fatuitas* eſt „ dicere, quod Monaſterium habeatur loco „ filii: & ſane hinc ſequeretur, ut Mona-

„ chus haberet Monaſterium in ſua pote-„ ſtate ; ac proinde quidquid acquireret „ Monaſterium, acquireret Monacho. Item „ ut plures eſſe poſſent patres unius filii, „ & plures aliæ abſurditates ſequerentur, „ quas cumulat Felinus „. Hæc Fagnanus; quæ ſi attendiſſet prædictus R. Pater, num in ſuæ opinionis patronum advocaſſet Proſperum Fagnanum, judicet æquus Lector.

§. V.

Num de conſuetudine & jure Belgii vel apparenter ſuperſit jus Monaſteriis ad hæreditatem Ingredientis aut parentum ejus, ſuper quo tranſigere poſſent.

PLura forſan de jure ſuccedendi Monaſteriorum in bona Ingredientis aut parentum, quam oportuit dicta fuere; utpote jus illud *omne* in Belgio noſtro & Regno Galliæ nobis adjacente omnino ſit ſublatum; in tantum ut in „ hiſce Regionibus profeſ-„ ſus Religionem adeo pro mortuo ſit, ut „ in Diſſertatione latius oſtenſum eſt, ut „ omnis hæreditatis ſit incapax, legitima „ liberorum ei non debeatur: verba ſunt „ Franciſci Zypæi *in Not. Jur. Belg. tit.* „ *De Epiſc. & Cler. num.*10. teſtamenti fa-„ ctionem etiam inter liberos non habeat, „ ſuccedant ei propinqui ab inteſtato tam-„ quam mortuo, *nihil* Monaſterio cedat, „ niſi quod *expreſſe* donavit, legavit „ &c. Hinc jure hodierno Monaſteria Belgii quoad modum ſuccedendi in bona Religioſorum redacta ſunt ad normam, quæ per quinque & amplius ſecula ante Juſtinianum ſervata fuit, quemadmodum in Diſſertatione probavi: ideoque nec in ſpeciem conſuetudo, aut jus illud Belgicum injuſtitiæ argui poteſt, nî una arguatur jus, quod ſub pientiſſimis Imperatoribus ante Juſtiniani tempora ſervatum fuit.

At petet quis, quâ ratione ſtante hoc Jure Belgico adhuc prætendant Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini *tranſigi* poſſe a Monaſteriis *ſuper jure ad hæreditatem Ingredientium aut parentum*, cum nullum ſimile jus Monaſteriis Belgicis ſuperſit. Reſpondent cum Eximio ſuo Magiſtro Lamberto Le Drou: *Quod Monaſteria Belgii non habeant hoc ſenſu jus ad hæreditatem profitentium, quod poſſint realiter eam apprehendere; minime vero quod non poſſint pro illa tranſigere*. Verum ſi ex conſuetudine notoria Belgii, & apertiſſimis Principum Edictis *nihil omnino* Monaſterio debeatur *ab inteſtato* ex rebus ingredientis, ſed omnia non immobilia duntaxat, ſed & *mobilia* mox a profeſſione proximis conſanguineis deferantur, quâ ratione ſuper ea tranſigi poſſit eſt inconceptibile. Nec enim jus ſucceſſionis hæreditariæ in Belgio tantum ſublatum eſt, ut prætendit prædictus Eximius, quoad fundos atque res immobiles, ſed in totum; adeo ut numquam a tempore immemoriali viſum ſit Monaſterium ab *inteſtato* (nota bene) in rem ullam etiam *mobilem* Religioſo ſucceſſiſſe; ſed diſtinctio illa res immobiles inter & mobiles legem concernit Amortizationis, quam multum a conſuetudine ſubmovente Monaſteria a ſucceſſione ab *inteſtato* (nota bene) differre in Diſſertatione latius oſtendi. Quare omni caret fundamento, quod in locum realis apprehenſionis bonorum immobilium, ut vult prædictus Eximius Pater, Principes noſtri ſubſtituerint *jus hæreditariæ ſucceſſionis quantum ad tranſactionem*, quandoquidem omne omnino jus ſive ad immobilia ſive *mobilia* ab *inteſtato* (nota bene) Monaſteriis ſit ademptum; unde nec in ullo Regio Edicto, nec ullo Scriptore Belgico vel umbra illius tranſfuſionis occurrit. Quod enim in ipſius patrocinium advocent Wameſium, nec ſpeciem habere intelliget, qui vel leviter Conſilium Canon. 432. Wameſii expenderit. Caſum Wameſio propoſitum ejuſque reſolutionem breviter propono.

Certum Monaſterium Ordinis Carthuſianorum a Sanctiori Belgii Conſilio poſtulabat facultatem vendendi bona quædam immobilia, quæ ſibi delata eſſe prætendebat ex perſona alicujus ſui Religioſi, quem una cum fratre ſuo ad bona paterna, tum ex jure communi, tum ex Ordinis ſui privilegiis concurrere poſſe contendebat: reſpondit Wameſius, quod tametſi Monaſterium inſpectis legibus Juſtinianæis Ordiniſque privilegiis in petitione illorum bonorum eſſet fundatum; tamen ob Edicta Principum Belgii certo certius Monaſterium a Senatu Re-

Regio paſſurum repulſam. Deinde Wameſius more Cauſidicorum & Conſulentium (quem tamen non probo) videns Monaſterium a quo conſulebatur nihil jure prætendere poſſe, ſuggerit eidem, ut viâ amicabilis tranſactionis a fatre dicti Religioſi impetret facultatem bona aliqua immobilia alienandi; quæ tranſactio vel eo etiam titulo æqua eſſe poterat, quod, ut apud Wameſium aſſeritur, inter Monaſterium & dictum Religioſi fratrem *jam ante convenerat* (nota bene) quod pro parte & portione dicti Religioſi in bonis ſuorum parentum in Ducatu Lutzenburgenſi ſitis, annue numeraret viginti daleros (*a*): ideoque nulla injuſtitia apparet, ſi viâ tranſactionis Monaſterium a fratre Religioſi impetret facultatem alienandi bona aliqua immobilia ex hæreditate paterna, credito jam ante contracto reſpondentia.

Quis hinc non videat, quam leve, ne dicam futile fundamentum ex hac reſolutione Wameſii aſſumatur pro fundanda tranſactione ſuper jure ſucceſſionis *ab inteſtato* (nota bene) tam notorie hìc in Belgio abrogato? Et ut daremus Wameſium Monaſterio ſuggeſſiſſe viam amicabilis tranſactionis ſuper jure, quod ipſo fatente Senatus Regius non erat agniturus, num quiſpiam hoc unius Wameſii dictum pro parte ſua conſulentis ſufficere credet ad fundandam tranſactionem ſuper jure, Principum Catholicorum Edictis, Regiorum Magiſtratuum ſententiis, omniumque Practicorum judicio jam plane abrogato & extincto?

§. VI.

In quibus Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini in materia Simoniæ circa ingreſſum Religionis Auctori conſentiant?

Forſitan non deſunt, qui univerſa tum in Libello R. P. Wynants Ord. Erem. S. Auguſtini, tum in variis Theſibus Profeſſorum ejuſdem Inſtituti Diſſertationi meæ de Peculiaritate & Simonia magnâ confuſione oppoſita viderunt, credant omnia pene in Diſſertatione a me aſſerta prædictis Patribus improbari; cum tamen ſi dicta eorum penitus attendantur, in multis imo pleriſque mihi conſentire apparebit. Et quidem in materia de Peculiaritate id capite præcedenti §. 7. abunde oſtendi, idipſum in materia de Simonia hoc paragrapho oſtenſurus ex verbis Eximii P. Le Drou; cui, ut confido, reliqui tamquam Magiſtro ſuo non difficulter ſubſcribent.

Hìc igitur in Promptuario ſuo Theologo-Canonico anno 1681. defenſo §. 18. ita loquitur: „ Porro Monaſteriis *quibuſcumque* „ nefas eſſe autumem, paciſci de paſtu, „ prandio, cœna, &c. die Primitiarum, „ Veſtitionis, aut Profeſſionis: & alioquin *Simoniæ* leprâ contaminari, *Cap.* „ *Veniens* ꝟ De Simonia, & Extravag. „ *Sane* eod. tit. Nec illam evadent opulenta Monaſteria, ſi dotem *exigant* a Candidatis, quos ſpectatis omnibus alere commode poſſunt, arg. ex Extravag. citata „ junctâ Gloſsâ ad verbum *ſane*. Et ex „ judicio S. Congregationis Concilii probato „ a Papa. Neque vero S. Thomas 2. 2. q. „ 100. a. 3. ad 4. aliquid exigere ſinit, „ niſi quando *Monaſterium eſt tenue*, *&* „ *ejus opes non ſufficiunt*. Et in 4. Diſt. „ 25. a. 2. ad 7. Simoniacum eſſe contendit, ſi poſſit Candidatus *ſine gravamine* „ *recipi*. Et merito; cum enim tunc deſit „ omnis titulus, omnis exactio pro ſpiritualia admiſſione fieri cenſetur „. Hactenus ille.

Hæc verba dubitare non ſinunt, quin ab Eximio illo, ejuſque fidelibus Diſcipulis improbetur omnis illa exactio a Candidatis in admiſſione ad Religionem, quæ non fit mere titulo *veræ paupertatis*, quæque excedit illud, quod alimentationi Candidati requiritur; ac ab eodem requiri ut Religioſi ita ſint diſpoſiti, quod Candidatum *gratis* admitterent, ſi haberent unde alerent.

Hanc eſſe mentem dicti Eximii ex verbis ante citatis, aliiſque in allegato Promptuario relatis, non ſine fundamento, ut credo, ſuppono; ſi errem, melius inſtrui cupio.

Hinc

(*a*) Dalerus, Dalrus, vel Thalerus, aut Dalletus, Moneta eſt Belgica, Allemanica, & Helvetica, tres circiter valet libras; ejuſdem fere eſt valoris ac ſcutum argenteum Gallicum, tribus libris æſtimatum.

Hinc ulterius credo Eximio illi probari, quæ Diſſertationis meæ *parte* 2. *cap.* 1. contra exactiones Monaſteriorum opulentorum aſſerui.

Neque eidem improbari autumo quod aſſeruerim Monaſteria frequenter *prætextu paupertatis* Simoniam incurrere, eo quod, vel paupertatem prætendant, *ubi non eſt;* dum per inordinatam v. g. affectionem putant *neceſſaria*, quæ conſiderando ſtatum Religioſum tamquam *ſtatum pœnitentiæ & paupertatis* neceſſaria non ſunt: vel quod plura exigant quam alimentationi Ingredientis ſunt neceſſaria, aut „ recipiant perſonam
„ *amore pecuniæ* (ut loquitur S. Bonaven-
„ tura in *libel. Apol. quæſt.* 18.) ita quod ſi
„ poſſent illam pecuniam habere ſine perſo-
„ na iſta, non reciperent perſonam; ſed ut
„ habeant pecuniam, recipiunt perſonam:
„ & hoc, ait Seraphicus Doctor, penitus
„ impurum eſt, *Simoniacum* ..... Et hoc
„ *plerique* faciunt, pergit Bonaventura, et-
„ iam ex *mera inopia*, optantes aliquem
„ venire cum pecunia, quem reciperent ut
„ eorum inopia repararetur, vel debita con-
„ tracta ſolverentur. De talibus dicit Ec-
„ cleſiaſticus: PROPTER INOPIAM MUL-
„ TI DELIQUERUNT „. *Cap.* 27. *verſ.* 1.

Hæc omnia mecum probare prædictum Magiſtrum, verba ante allata ambigere non ſinunt; unde nec dubito quin & aſſentiatur Eccleſiam potuiſſe prohibere generaliter aliquem ad Religionem admitti cum pecunia, quem ſine pecunia admittere non poſſent, eo quod Monaſterii opes ad illum alendum non ſufficiant; non quod Lex Æterna talem admiſſionem abſolutè ac univerſaliter vetet, aut per ſe ſaluti obſit, ſed quo ſalus tutius muniatur. Atque ita, ut verbo dicam, omnino mihi perſuadeo, Eximium illum ejuſque Diſcipulos non improbare ea, quæ Diſſertationis *parte* 2. *cap.* 1. & *cap.* 3. aſſerui; quo fiat ut, me judice unicus pene in hac materia inter me & ſæpe dictum Eximium diſcordiæ articulus ſuperſit. Hic ſcilicet, num Eccleſia *de facto* inhibuerit receptionem alicujus ad Religionem cum pecunia, qui *gratis* & ſine *pecunia* admitteretur, ſi opes Monaſterii eſſent ſufficientes; vel ſi ab Ingrediente plus non peteretur, quam ut ipſum ſine notabili Monaſterii incommodo alere poſſent res Monaſterii?

Hinc quis non videat, quod ſi exacte obſervarentur in admiſſione ad Religionem, quæ prædictus Eximius Pater obſervanda cenſet, e multis, imo e pleriſque Monaſteriis ſordidæ illæ exactiones eſſent eliminatæ? Quid enim certius quam plurima hodierna Monaſteria eſſe ſufficientia, ut competentem Religioſorum numerum ex proventibus Monaſterii aut conſuetis eleemoſynis ſuſtentent; præſertim ſi ſufficientiam ad regulas Religioſæ paupertatis metirentur, neque Monaſterii facultates in uſus ſuperfluos, præcipue ædificiorum exſtructuram, expenderentur? aut ut minus hoc haberetur, quod nullum eſſet Monaſterium, quod non aliquos *gratis* reciperet; cum nullum, ut credo, reperiatur, quod non aliquibus ſuſtentandis ſufficiat.

§. VII.

Quid in Diſſertatione mea de Simonia circa ingreſſum Monaſterii ſuſtinuerim, & quibus præcipue argumentis opinionem ſtabiliverim?

PRæcipuum ac fere unicum punctum, ſuper quo Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini inter & me in materia de Simonia circa ingreſſum Religionis diſcordia intercedere videtur, illud eſſe paragrapho ſuperiori dixi, quod illi credant, non eſſe Simoniam, nequidem Juris Eccleſiaſtici, admittere aliquem ad Religionem cum exactione dotis, dum Monaſterii opes *vere* non ſufficiunt ad Candidatum ſuſtentandum.

Econtra in Diſſertatione ſuſtinuerim ac modo ſuſtineam, ſine Simonia, ut minus Juris Eccleſiaſtici, non poſſe aliquid temporale exigi in admiſſione ad Religionem, tametſi opes Monaſterii ad alendum Ingredientem *vere* eſſent inſufficientes.

Hoc meum aſſertum in Diſſertatione *parte* 2. *cap.* 4. probavi.

Primo, ex Decretis Conciliorum, quæ generaliter & indiſtincte omnem pecuniæ exactionem ab Ingreſſuris, nullâ omnino opulenta inter & non opulenta factâ diſcretione, Simoniæ condemnant. Quin plane inconſiderate proceſſiſſe Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. ſi ſupradicta diſtinctio fuiſſet admittenda, ibidem oſtendimus.

Se-

Secundo, ex Extravag. *Sane* De Simonia, in qua „ Urbanus V. tam *evidenter* „ (verba ſunt Dionyſii Carthuſiani *lib.* 2. „ *De Sim. art.* 10.) imo *clariſſime* , *omni-* „ *farie* & rigoroſe prohibuit omnem hujuſ- „ modi exactionem directe indirecteve fa- „ ctam, ſive ſub ratione pretii, ſive ſub „ colore *indigentiæ* & *ſuſtentaculi vitæ*, ut „ Conſtitutio illa nullam prorſus recipiat „ *inflexionem* , *retorquentiam* , *epykizatio-* „ *nem ſeu interpretationem* (nota bene) „ *ad oppoſitum*. Quam etiam Urbani Con- „ ſtitutionem, pergit idem Doctor, con- „ firmavit ſucceſſor ejus Gregorius abſque „ exceptione & interpretatione. *Ideo dato* „ *quod Thomas*, *Ulricus*, *Raymundus*, *Joan-* „ *nes*, *& qui ante Urbanum V. fuerunt*, „ intenderint dicere, quod aliquid per mo- „ dum *ſuſtentaculi vitæ* exigi poſſit a per- „ ſona recipienda ſeu recepta, & quod hoc „ non ſit *Simoniacum ex ſua natura*, at- „ tamen omnia illorum *ſcripta & dicta ceſ-* „ *ſant* atque ſolvuntur per hoc quod Do- „ minus Apoſtolicus poſt eos determinavit „ & juſſit oppoſitum , per cujus definitio- „ nem & prohibitionem omnis talis exactio, „ *quæ per verba Doctorum* jam *prædictorum* „ *a quibuſdam licita* probatur ac reputa- „ tur, abſolute prohibetur, imo & *Simo-* „ *niaca* (nota bene) eſſe cenſetur; ita- „ que *Simoniaca* eſt *ad minus de jure poſi-* „ *tivo*, ut puta quia prohibita.

Tertio, in probationem illius adduxi Decretum Concilii Tridentini *Seſſ.* 25. *cap.* 3. *De Regularib.* Quod Decretum a Patribus illius Concilii conceptum ac editum fuiſſe, ut omnis plane exactio, etiam titulo *paupertatis* ab admiſſione ad Religionem amoveretur , pluribus , præſertim tamen Conciliorum Provincialium Decretis pro executione dicti Concilii promulgatis, adſtruxi; de quo poſt Joannem Wiggers nec dubitarunt quinque illi ſacræ Theologiæ Doctores Gerardus van Werm, Andreas Laurent , Franciſcus van Viane , Joannes Recht , & Henricus Scaille, quorum reſolutionem in Diſſertatione mea *par.* 2. *cap.* 4. §. 11. reproduxi.

Et quid mirum, ſi quinque illi S. Facultatis Magiſtri ſententiam meam comprobarint, cum jam pridem integra præfata Facultas, approbando Directorium Eccleſiæ Colonienſis, de quo ſupra, judicio ſuo eam probaſſe ſciatur? In hoc quippe Directorio ſub tit. *De recipiendis & inſtruendis Novitiis*, habentur ſequentia: „ Sub pœna ana- „ thematis dantibus & recipientibus præci- „ pimus, ne ante profeſſionem, excepto victu „ & veſtitu Novitii vel Novitiæ, illius tem- „ poris quo in probatione eſt , quocumque „ prætextu a parentibus vel propinquis, aut „ curatoribus ejus Monaſterio aliquid ex „ bonis ejus tribuatur; cum ut caveatur „ deteſtabilis Simoniæ ſpecies, tum ne No- „ vitius hac occaſione diſcedere nequeat, „ quod totam vel majorem partem ſub- „ ſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat. *Quin* „ *nec pro ipſo victu aut veſtitu Novitii* „ (nota bene) *aliquid ex pacto detur*. „ Cum enim *Novitiatus ſit res ſpiritualis*, „ *cui annexum eſt jus ad victum & veſti-* „ *tum* (nota bene) *a Simonia abeſſe* „ *non poteſt de* his *paciſci*, vel pro jure „ Novitiatus acquirendo ad victum & ve- „ ſtitum contribuere. Si quis autem jure „ *Novitiatus acquiſito ſumptus liberaliter* „ (nota bene) *refundere velit;* licite id „ facere poteſt, modo *nullum intercedat* „ *pactum*, *conventio*, SPES (nota bene) „ *aut* MUTUUS INTELLECTUS „.

„ Ut omnibus hac in parte, pergit Di- „ rectorium, tollatur *peccandi occaſio* (no- „ ta bene) non plures in poſterum in Mo- „ naſteriis virorum aut virginum ad profeſ- „ ſionem recipiantur, quam qui vel ex re- „ ditibus propriis Monaſteriorum, vel con- „ ſuetis eleemoſynis commode poſſunt ſu- „ ſtentari „.

Hæc aliaque argumenta & Auctoritates in Diſſertatione mea latius expoſui & reproduxi, quæ ſi ſerio expenderit R. P. Clenaërts, ſat mirari nequeo, quomodo Theſi 7. Septemb. anni 1685. defenſæ veritus non fuerit hanc adjicere mantiſſam: *Quod ſæpe facta dotis exactio* (ab Ingredientibus Monaſterium) *ſit Simoniaca*, *ne quidem eſt* SPECULATIVE PROBABILE. Num igitur Doctorum illorum, imo totius S. Facultatis præfati Directorii comprobatricis tam levis eſt apud dictum Patrem auctoritas, ut nec ſententiam vel *ſpeculative probabilem* facere poſſit?

§. VIII.

Reſpondetur argumentis, quæ ſententiæ meæ paragrapho præcedenti propoſitæ opponuntur.

INter argumenta, quibus Profeſſores Ord. Eremitarum S. Auguſtini *hodiernam Belgii praxim, quæ recipiendi Monachi dotem non ſolummodo ſponte oblatam accipit, ſed & exigit, ac de illa* STIPULATUR, a Simonia vindicare ſtudent, nullum e Canonibus Conciliorum, aut Decretalibus Pontificum occurrit, præter unicum ex Concilio II. Mediolanenſi ſub S. Carolo petitum; verum præterquam quod nemo non videat, quam parum ſolide in materia morum procedant, qui unius Concilii Provincialis Decreto defendere ac propugnare volunt praxim continuâ octo ſeculorum traditione reprobatam, oſtenditur pluribus titulis nihil ex Decreto dicti Concilii pro allegata praxi ſolidi haberi poſſe.

In primis enim in Decreto in patrocinium illius praxeos adducto, non agitur de executione aut interpretatione *cap. 3. Seſſ. 25. De Regularib.* ſed *cap. 16.* ejuſdem Seſſ. ideoque quod ibidem de ſumma pecuniæ ab *Epiſcopo terminanda, & profeſſione emiſſâ Monaſterio tradendâ* dicitur, intelligendum apparet de pecunia, quam parentes Novitiis *liberaliter* offerre intendunt conformiter ad d. *cap. 16.* in quo unice tractatur de illis, quæ obſervanda veniunt circa illud, quod parentes aut conſanguinei Novitii *liberaliter* Monaſterio tradere deſiderant, ut in Diſſertatione *part. 2. cap. 5. §. 2.* latius oſtendi.

Intellectus ſupradicti Decreti elucidatur altero Decreto, quo S. Carolus in primo ſuo Provinciali Concilio agens de executione *cap. 3.* præfatæ Seſſionis ſtatuit: „ Ut „ Monaſteria, in quibus duodecim non ſunt, „ quæ profeſſæ velo utantur, quæque eum „ numerum *propriis fructibus, aut conſuetis eleemoſynis* (nota bene) *alere non* „ *poſſunt*, transferantur, & cum aliis Mo„ naſteriis ejuſdem aut alterius Ordinis *uni*„ *re* ſtudeat Epiſcopus *diligenter;* vocatis „ ad id Superioribus Regularibus, ſi mo„ do res agatur ejus Monaſterii, cujus cu„ ra ad illos pertineat „.

„ Si vero, pergit Synodus, ejuſmodi „ unio minime expedire videatur, eum nu„ merum tempore interire, & ad nihilum „ redigi ſinat, *ademptâ omnino illis Monia*„ *libus facultate* (nota bene) *recipiendi* „ *Novitias* „.

Quis credat Carolum Religionis paciſque amantiſſimum, adeo enixe voluiſſe præfatam unionem aut ſuppreſſionem Monaſteriorum (quæ rariſſime ſine magna difficultate ac turbatione ad effectum deduci queunt) ſi numerum Monialium ſubſidio exactæ dotis ſuppleri poſſe credidiſſet?

Ad hæc ſi in objecto Decreto de dote *exactione* ageretur, fatentibus etiam dictis Profeſſoribus, diſtinctio inter *opulenta* & *non opulenta* Monaſteria adhibenda fuiſſet, cujus tamen nec veſtigium occurrit.

Argumentum in defenſionem præfatæ praxis petitum ab Epiſcopo in Ordinatione exigente ab Ordinandis unde ſuſtententur, quo Eccleſia ſibi a variis incommodis cavere ſtudet, nec in ſpeciem praxi illi favere intelliget, qui attenderit, in jure poſitivo de caſu ad caſum plane diſparatum invalide duci argumentum; ac propterea abſona ſit conſequentia: *Jure poſitivo licet Epiſcopo pro neceſſitate vel commoditate Eccleſiarum ſuarum* PER QUAMDAM DISPENSATIONEM *ordinare quempiam Beneficio Eccleſiaſtico deſtitutum, modo patrimonium ex quo vivat in titulum aſſignet, ergo & licet Monaſteriis recipere ultra numerum, quem ex communibus Monaſterii proventibus alere nequeunt, modo* DOTEM, *unde alatur, Monaſterio afferat*. Hujus conſequentiæ defectus amplius adhuc pateſcet, ſi diſparitas inter utrumque caſum intercedens attendatur. Quidquid enim Epiſcopus ab Ordinandis petit, totum penes Ordinatos manet, nec quidquam directe vel indirecte in Epiſcopi commodum temporale ex eo redundat; adeoque nec periculum Simoniæ ſubeſt: at dos a Candidato exacta Monaſterio acquiritur & incorporatur; atque hinc frequenter Simoniaca labes, vel nunquam non illius præſentaneum periculum naſcitur; ac proinde quid mirum, ſi abſolute & generaliter *exactionem* dotis prohibuerit Eccleſia, tametſi aliquo caſu obſervatis

Digitized by Google

vatis iis, quæ in Diſſertatione *par.* 2. *cap.* 3. §. 4. expreſſi, ſepoſito jure poſitivo illicita non eſſet?

Argumentum, quo probari volunt Urbanum IV. in Extravag. *Sane* De Simonia, non *intendiſſe comprehendere Moniales pauperes, quæ conſueverunt aliquid recipere ex conſuetudine*, quia id aſſerit Gloſſa ex Felino (qui 100. annis poſt Urbanum vixit) qui illud *accepiſſe fertur* (nota bene) *a fide dignis*, quam, inquam, hoc argumenti genus, aliudque a recentiorum quorumdam Scholaſticorum auctoritate petitum, leve ſit, cæcus eſt qui non videat.

Utinam ſæpe dicti Patres conſuluiſſent non recentiores illos Doctores, *ſed ſacros Codices, Traditiones, Pontificum ac Synodorum Decreta, necnon veteris Eccleſiæ Patres*, ut in Triade ſua §. 1. monuit Exim. P. Le Dron! non dubito, quin mecum faterentur generaliter *exactionem* dotis in admiſſione ad Religionem damnatam eſſe; nullâ inter Monaſteria *opulenta* & *non opulenta* diſtinctione factâ, cujus nec veſtigium in illis oſtenditur (*a*).

(*a*) De contractu, qui fieri ſolet inter Monaſterium & parentes Novitii vel Novitiæ, ubi proximum adeſt tempus vota emittendi, conſulantur nova Collectanea Cleri Gallicani. *Tom.* 4. *tit.* 5. *col.* 1569. 1570. &c.

APPROBATIO.

HÆc Appendix ad Vindicias &c. *Auctore* Zegero Bernardo Van-Eſpen J. U. D. *non ſine utilitate ad Diſſertationem Canonicam ejuſdem Auctoris appendetur, & cum fructu ab iis, quorum intereſt, expendetur. Dabam Lovanii* 29. *Octobris* 1685.

Bartholomæus Pasmans
S. T. D. & Librorum Cenſor.

Digitized by Google

BREVIS RESPONSIO

AD EA QUÆ OBJICIUNTUR

Diſſertationi Canonicæ De Peculiaritate & Simonia, ejuſque Vindiciis, atque harum Appendici, in Theſibus Theologicis def. 30. Januarii *1686.* ſub præſidio Eximii (*a*) Patris Petri Clenaerts S. T. D. Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, &c.

PRÆFATIO.

ANno 1684. *edidi Libellum, cui titulus:* Diſſertatio Canonica De Peculiaritate & Simonia, &c. *Cui cum libellum quemdam oppoſuiſſet R. P.* Wynants *Ord. Eremitarum S. Auguſtini, ut dictam meam Diſſertationem contra objectiones illius Patris vindicarem, alium libellum in lucem emiſi, cui titulus:* Vindiciæ Diſſertationis Canonicæ, &c. *Cumque poſt hæc varii ejuſdem Ordinis Profeſſores varia contra præfatam Diſſertationem in Theſibus objicere pergerent, tandem coactus ſui Vindiciis meis* Appendicem *appendere, quâ finem tandem contentionibus fore ſperabam. At me mea fefellit opinio: ecce enim prodeunt Theſes Theologicæ, de quibus titulus, in quibus plurima ad conflandam invidiam doctrinæ meæ, præſertim de Peculiaritate, in præallegatis libellis expreſſæ, congeruntur, & modo invidioſo exprimuntur. Quibus ut breviter reſpondeam, omnia ad quatuor capita contraham: Primo quidem oſtenſurus, duo prima Corollaria (e* 32. *quæ dictus Eximius Pater ex doctrinâ mea conſectaria aſſerere non veretur) nullatenus ex doctrina mea conſequi. Quod ubi oſtendero, ſuâ ſponte corruent* 7. *ſequentia; quia prioribus unice innituntur. Secundo capite oſtendam, falſum eſſe ex dictis meis conſequi Corollaria num.* 10. 11. 12. *&* 13. *allegata; ex quo rurſus illegitima illatio* 10. *ſubſequentium Corollariorum patebit, utpote quæ ex prioribus velut rivuli ex ſuo fonte profluunt. Tertio capite reliqua Corollaria minus ſibi cohærentia, nec ex una radice educta, paucis refutabo. Quarto capite breves, ad ſcrupulos quoſdam ſuper doctrina mea ab Eximio Patre propoſitos, & ad ſuum captum reſolutos, reflexiones faciam.*

CAPUT

(*a*) In decurſu hujuſce operis ſæpe D. Van-Eſpen ſuos adverſarios ex Ordine Eremitarum S. Auguſtini, *Eximios*, vel *Eximium*, cum unum impugnat, nuncupare ſolet; cujus hæc ratio deſumitur ex ipſis Eremitis Ordinis S. Auguſtini, qui in Belgio ſodales ſuos, Doctores Facultatis Theologicæ, vocant *Eximios Magiſtros & Patres*.

Digitized by Google

CAPUT I.

De primis 10. *Corollariis ab Eximio Patre adductis.*

PRIMUM Corollarium his verbis concipitur: *Religioſus non habet jus ut ſibi de neceſſariis a Prælato provideatur*. „ Probatur, ait Eximius, *cap.* 1. §. 1. Diſſertationis, Religioſus debet ita vivere, ut „ ſua NECESSARIA *de alterius liberalitate* „ *& benignitate expectet*: ſed liberalitas & „ benignitas non præſupponunt jus „. Hactenus Corollarium. Ut amplius pateſcat illegitima hujus Corollarii illatio, totum contextum, a quo hæc lacinia invidioſe avulſa eſt, propono.

Dixeram, in Religioſo juxta verba Chriſti: *Si vis perfectus eſſe*, &c. eam rerum temporalium abdicationem eſſe neceſſariam, qualem facit is, qui ſimpliciter res ſuas vendit, & pretium earum titulo ſimplicis & abſolutæ donationis, in pauperes transfert: cui ut conſequens ſubjungo: „ Dubitari nequit, quin conſequenter Religioſus teneatur non tantum earum proprietate, verum & uſu ſimpliciter & abſolute ſeipſum privare, ut nihil in res temporales juris prætendat, ſed tamquam „ pauper earum uſum in dies pro neceſſitate occurrente, *de alterius liberalitate &* „ *benignitate expectet* „. Quis hinc non videat, me hic loqui de jure Religioſi ad res *particulares* Monaſterii, cujus juris incapacem eſſe Religioſum dubitat nemo.

Ex quo legitime infertur, Religioſo *jus* non eſſe, ut uſus harum vel illarum rerum *in particulari*, licet a ſe forte Monaſterio oblatarum, ipſi a Prælato annuatur; ſed illum *a benignitate & liberalitate Superioris eſſe expectandum*. Ex quo male inferri; Ergo *Religioſus non habet jus ut ſibi de* NECESSARIIS *a Prælato provideatur* (nimirum ex proventibus Monaſterii in communi) quis non videat?

Et, ut circa hanc meam expreſſionem aliquid obſcuritatis Eximio P. occurriſſet; nonne ex aliis locis, quibus mentem meam clariſſime expreſſeram, lucem capere, leges charitatis ſuadebant & exigebant? Nonne totum §. 8. *part.* 1. *cap.* 1. Diſſert. impendi, ut oſtenderem *teneri Superiores tamquam fideles diſpenſatores bonorum communium, neceſſitatibus Fratrum providere?* Quam obligationem rurſus in Appendice mea §. 4. & ſeq. fortiſſime propoſui. Nonne *part.* 2. *cap.* 11. §. 3. Diſſertationis videre licuit hæc verba: „ Hoc ipſo quo aliquis factus eſt membrum Congregationis „ Religioſæ, conſequitur *jus* participandi „ de rebus communibus Monaſterii: quemadmodum quis accipit *jus* participandi de „ fructibus Capituli, hoc ipſo quo admiſſus „ eſt ad congregationem Canonicorum „? Si ergo quid obſcuritatis in prima expreſſione occurrebat; quid facilius, viro non niſi veritatem ſitienti, quam eam ex citatis locis diſpellere?

Secundum Corollarium ita habet: *Religioſus* TENETUR *ſua ſuorumve pretia Monaſterio conferre*. „ Probatur, ait Eximius: „ Primos Chriſtianos tenentur imitari Religioſi *cap.* 1. (ſcilicet Diſſertationis) „ & alibi ſæpe: ſed ii deferebant pretia in „ communitatem Apoſtolicam, quam intrabant, *cap.* 1. „. Quibus oculis Diſſertationem meam legerit Eximius Magiſter, ut hoc ex dictis meis Corollarium inferat, neſcio. Quid enim legenti apertius, quam præcitatis paginis, & ſequentibus, unice a me exemplum primorum Chriſtianorum Religioſis proponi, ut in illo conſpiceretur ea rerum communio, quam tamquam vitæ cœnobiticæ palmare fundamentum, mecum SS. Auguſtinus & Benedictus propoſuerunt, & præſcripſerunt?

Quemadmodum ergo, non niſi perabſurdâ conſequentiâ inferri poteſt: dicti SS. Legiſlatores primos Chriſtianos imitandos, quoad communem vivendi diſciplinam, filiis ſuis propoſuerunt, igitur *Religioſus* TENETUR *ſua ſuorumve pretia Monaſterio conferre*; ita non niſi ſimili conſequentiâ, hoc Corollarium ex aſſertis conſequens dici poteſt: cum luce meridianâ vel obiter legenti ſit clarius, me unice normam vivendi primorum Chriſtianorum adduxiſſe, ut oſtenderem quam vitæ communionem profeſſio cœnobitica requireret.

Ex hoc nunc ſponte ſuâ corruit Corollarium 3. *Igitur Religioſi Cœnobium, licet di-*

Digitized by Google

dives, *intraturi*, *tenentur illi ſua conferre*, ex præcedenti tamquam radice profluens. Similiter nec 6. ſequentia, ex præmiſſis educta, ſubſiſtere poſſe nemo non videbit; quare ad alia pergo.

CAPUT II.

De Corollario 10. *& ſequentibus uſque ad* 23. *incluſive*.

COrollarium 10. ita exprimitur: *Proprietarius eſt Religioſus ex diſtributione Prælati geſtans habitum ſuo ſolius uſui deputatum*. Probatur: „ Tridentinum requirit „ completiſſimam rerum omnium confuſio„ nem, nullâ inter eas diſtinctione ſerva„ tâ, *pag.* 5. Profecto ædepol! ſi ita com„ munes calcei eſſe debeant, quomodo pro„ videbitur claudo inæqualium indigo „? Hæc Eximius Pater.

11. His verbis concipitur: *Proprietarii ſunt Monachi ad Epiſcopatum evecti*. Pr. „ Non ſervant communionem illam, quam „ ex Trid. (ex ignorantia ſubtili non in„ tellecto) obtrudit Diſſertator „.

12. Ita ſonat: *Item, & Monachi ad Paſtoratum promoti*. „ Per ſe fluit: fors pro„ pter frigidum illud verbum *meum* & *tuum* „ Corollarium hoc admiſerit Dominus; ſi „ ex eorum ſodalitio fuerit, qui Paſtorati„ bus Præmonſtratenſium dicuntur ſtruxiſſe „ inſidias aliquando: nec ita pridem „.

Decem ſubſequentia non niſi ſurculi ſunt, ex prædictis ut radicibus extracti, quapropter prioribus evulſis, & ipſa ſuâ ſponte deficient.

Priuſquam ad tria radicalia reſpondeam, duo prænotanda cenſui. Primum quidem circa Corollarium 12. jam propoſitum. Hoc enim de illo dicere non vereor, mihi dubium non eſſe, quin illud, quod de *ſtructis inſidiis Paſtoribus Præmonſtratenſium* refertur, una ſit ex atrociſſimis illis calumniis, quibus nonnulli viros ſibi, ut putant, adverſarios, calumniantur: hoc ſcio, me, & quem indicatum ſuſpicantur multi, non ſine atroci calumnia, ut harum inſidiarum participes, vel in ſuſpicionem vocari.

Alterum circa allegata aliaque ex ipſis elicita Corollaria notandum: quod ſi illa ex doctrina mea de vitio *peculiaritatis* ſint conſectaria; ipſa quoque ex ſententia illuſtriſſimi Proſperi Fagnani, imo & ſacræ Congregationis Cardinalium conſequi, negari non poſſit. Conſtat enim ex Concluſione Fagnani in Vindiciis meis exhibita, item ex Declarationibus Cardinalium per Fagnanum ad *Cap. Monachi* ✠ *De Statu Monach.* relatis, atque in Diſſertatione *cap.* 1. §. 12. & in Appendice *cap.* 1. §. 8. iterato propoſitis: conſtat, inquam, ex illis, allegatum illuſtrem Romanum Juriſconſultum, necnon Purpuratorum Patrum Cœtum eamdem rerum communionem requirere. Et ex eorum ſententia „ nemi„ ni prorſus Regularium tam virorum quam „ mulierum, cujuſcumque qualitatis & con„ ditionis exiſtat (verba ſunt Fagnani) „ niſi ſit Officialis, fas eſſe, etiam nomine „ Conventus habere annuos reditus ſeu pro„ viſiones annuas, bonorum ſtabilium ad„ miniſtrationem, aut peculium, etiamſi „ illud non *ſit ſuperfluum ad neceſſarios*, „ *honeſtos*, *& pios uſus* a Superiore ex „ quacumque cauſa conceſſum, & DEPEN„ DENTER *ab ejus voluntate & nutu*, „ *&c.* „ Ita in terminis quoque concepta eſſe Decreta Congregationis nemo qui legere dignabitur, ambigere poterit.

Si igitur Fagnani aliorumque ab eo citatorum, imo S. Congregationis circa peculiaritatem ſententia meæ conſonet; quod nec unquam vel Eximius Pater, aliuſve ejus Confrater, licet non ſemel provocatus, auſus fuit inficiari; cur adeo invidioſa ex mea potius, quam Fagnani, aut S. Congregationis doctrina, Corollaria educere placuerit Eximio Charitatis præconi? Alii expendant.

Si ſenſa mea Fagnani, ſacræque Congregationis ſenſis conſentiant, nonne Corollaria ex meis educta, ex illorum quoque ſenſis eâdem conſequentiâ elicientur? Ac per conſequens, ſi mea de Peculiaritate opinio proprietarios conſtituat Monachos ad Paſtoratum promotos; nec Paſtoratus, ſalvâ meâ ſententiâ, poſſint a Religioſis ullatenus ſine vitio proprietatis ſubiri; eodem vitio proprietatis infecti erunt omnes Religioſi ad Paſtoratum promoti ex ſententia prædicti famoſi Canoniſtæ, necnon ſacræ Congre-

gregationis. Expende, Eximie Pater, quo te ducat calamus; dum ex meis de Peculiaritate aſſertis, tam odioſa ac inaudita Corollaria deducis. Attendat, quæſo, Reverentia veſtra, num aliquid Ordini Præmonſtratenſi durius dici queat, quam univerſos florentiſſimi illius Ordinis Religioſos ad Paſtoratus emiſſos aut emittendos, ex ſententia Eminentiſſimorum Concilii Tridentini Interpretum, Proſperi Fagnani, aliorumque Illuſtrium Doctorum, quidni & P. Lupi (ut infra amplius patebit) vitio proprietatis eſſe obnoxios; imo nec illud ex horum ſententia evadere poſſe? Quod de his Corollariis, Religioſorum illorum futurum ſit judicium ignoro. Illud equidem ſcio, nec ex mea, nec S. Congregationis, aut Fagnani de Religioſa communione & paupertate doctrina, Corollaria illa conſequi. Fateor quidem Religioſos ad Paſtoratum promotos votis Religioſis non abſolvi: ſed eorum obſervantiam cum officio Paſtorali non conſiſtere falſum eſſe fatebitur, ut ſpero, Eximius Pater, ſi advertat, quod vita communis, ac uſus neceſſariorum ſeu facti a Superiore dependens, commenſuranda ſint *ſtatui & conditioni Religioſorum*, in quibus eos Dei Providentia ex Superiorum directione conſtituit. Quapropter Religioſi ad Paſtoratum promoti, vitam communem, & in uſu rerum etiam *facti*, nutu Superioris dependentiam exacte obſervare tenentur, *quantum ſtatus & conditio eorum permittunt*, ut in Diſſertatione *Part.* 1. *cap.* 1. §. 14. expreſſe monui. Hinc juxta noviſſima Præmonſtratenſium ſtatuta, Ordinis illius Paſtores in Monaſterio habitantes, *ex communi Cellario in menſa Conventuali ali, & ex communi veſtiario veſtiri jubentur, neque ſibi aliquid ex quotidianis vel annuis proventibus retinere* permittuntur; ut ita quotidie tamquam veri Religioſi voto paupertatis adſtricti, neceſſaria ſua a Superiore expectent. Vide Diſſ. *part.* 1. *cap.* 1. §. 14.

Extra Monaſterium commorantes non quidem ex communi Cellario in menſa Conventuali ali poſſunt, neque in dies ſua neceſſaria a Superiore recipere; attamen rebus ſibi, in eo ſtatu conſtitutis, ad uſum quotidianum neceſſariis, tamquam communibus, & vere alienis, atque dependenter a nutu Superioris, uti tenentur. Hoc modo, ſi rebus conceſſis Paſtores Religioſi utantur, perfectam vitæ communionem, ac rerum plenam abdicationem ſervabunt; non ſecus ac alii quicumque Religioſi, extra Monaſterium de facultate Superiorum ad tempus agentes.

Quin tamen Paſtoribus, aliiſque Beneficiatis Regularibus majus immineat periculum a voto paupertatis deflectendi, ob concreditam illis rerum temporalium diſpenſationem, quam illis, qui in Monaſterio degunt, in quo omnibus exuti quotidie ſua neceſſaria ex communibus Monaſterii proventibus accipiunt, negari nequit. Hoc indubie diſcrimen attendebant Ordinis Præmonſtratenſis Prælati, dum in noviſſimis ſuis Statutis enixe monendos cenſuere ſui *Ordinis Parochos, eorumque Capellanos, & quoſvis alios foris aliquod Beneficium vel Officium obtinentes, ut memores ſint ſe Religioſos eſſe, & tamquam* PAUPERES NIHIL POSSIDERE. Hinc vero inferre: *Paſtoratus Religioſorum non poſſunt ullatenus ſine vitio proprietatis ſubiri*, ut habet Corollarium 13. abſurdum eſt. Sicuti enim cum perfectæ vitæ communione, rerumque plenâ confuſione, quam vita Cœnobitica requirit, & Apoſtolica vivendi norma expreſſit, conſiſtit, ut Religioſi ſinguli habeant *uſum* rerum neceſſariarum ſeu *facti*; ita quoque eadem compatitur, ut uſum ſimilem ſtatui convenientem habeant Paſtores, aliique extra Monaſterium degentes: quemadmodum latius in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. §. 8. & 10. item in Appendice *cap.* 1. §. 6. adſtruxi; ut neſciam, quâ ſpecie in Corollario jam citato dicat Eximius Pater: *Nec juxta Clar. Tridentini Interpretem, cum paupertate conſiſtit uſus facti ſimplex precario revocabilis ad nutum Superioris*. Neſcio certe quâ ratione clarius aliquid, quam hujus oppoſitum in libellis meis exprimitur, enuntiari poſſit.

Sat ſuperque oſtenſum arbitror, nullâ veriſimilitudinis ſpecie ex mea, aut mecum conſentientium ſententia conſequi Corollaria *num.* 10. 11. 12. & 13. allegata, ac per conſequens, & reliqua, quæ ex illis educuntur, corruere, & in fumum abire. Quare ad alia progredior; hoc unicum addo: ſi quis ſcire deſideret, quâ ratione a degentibus ex-

tra

Digitized by Google

tra Monaſterium votum paupertatis ſervandum ſit, conſulat Diſſ. *part.* 1. *cap.* 1. §. 9.

CAPUT III.

De Corollariis ſibi non cohærentibus, neque ex una radice eductis.

PRioribus duobus capitibus Corollaria in unum collegi, quæ ſibi adeo cohærebant & inneſtebantur, ut uno deſtructo reliqua omnia corruerent; hoc vero capite in unum colligam præcipua ex eis, quæ magis diſparata, & minus ſibi connexa ſunt.

Corollarium 24. conceptum eſt his verbis: *Proprietarius fuit noſter Eximius P. Lupus, cujus merita honoravit Roma annuâ penſione, qui & inde depoſitum habuit de venia Superiorum.*

25. Corollarium præcedenti non parum connexum ita habet: *Jam vero aut Lupus inter* LAXONES *quin & hypocritas impios; vel doctrinam ejus infide traducit Diſſertator Part.* 1. *cap.* 1. *Diſſertationis* §. 7. 8. *&* 9. *& alibi.*

Ad clariorem dictorum Corollariorum intellectum prænotandum, in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. §. 7. a me aſſertum „ vidiſſe „ quoque Eximium P. Lupum redituum vi„ talitiorum particulares reſervationes, nec „ cum profeſſione Religioſa, neque cum „ Synodi Tridentinæ Decreto conſiſtere: „ quare, inquiebam, hujuſmodi penſionatos „ Proprietariis annumerat; quinimo de ipſis „ dicere non veretur: *Nec Monachum in„ duunt, nec ſecularem deponunt* „: ac tandem multis hujuſmodi reſervationum relatis incommodis concludit: „ Quare qualiſcum„ que *profeſſioni* adjecta penſionis reſerva„ tio, eſt *adverſa ſubſtantiæ aut certe fœda „ conditio*, adeoque habenda pro non appo„ ſita. Eam Præfecti obligantur circum„ ducere, *& in communem ſubſtantiam de„ vocare*. Nulla hic dotalis eleemoſyna, nec „ ſimilis quis humanæ infirmitatis palpo fu„ cus valeat patrocinari. Eleemoſyna enim „ debet eſſe gratuita, non dotalis, & hunc „ eſſe Tridentinæ reformationis ſcopum, „ ſuus locus demonſtrabit „.

Cumque poſt evulgatam Diſſertationem, in quadam ſua Theſi Exim. P. Clenaërts hanc poſitionem defendendam propoſuiſſet: *Etiam Religioſi licite habent annuos reditus*, eidem in Vindiciis meis doctrinam P. Lupi (cujus auctoritate quod permovendus eſſet, ejus zelus pro defenſione dicti Patris mihi ſpem faciebat) objeci; atque omnibus pateret, quantopere penſionum ſeu redituum vitalitiorum ad uſus particulares alicujus Religioſi reſervationem P. Lupus improbaret, integrum ejus de illa diſcurſum ex tom. 4. Schol. ad Can. 6. Synodi Tholoſ. exhibui: in quo tam perſpicue reſervationes illas profeſſioni Religioſæ repugnare aſſerit, ut nec ipſe P. Wynants, nec alii, qui Diſſertationi meæ ſe oppoſuerunt, quidquam repoſuerint: niſi quod Eximius P. Clenaërts in quadam ſua Theſi, hanc ſiccam gloſſam, æque meis quam P. Lupi aſſertis congruentem, appoſuerit: „ Quæ „ adfert (de me loquitur) ex P. M. Chri„ ſtiano Lupo, intelliguntur de affixione, „ & adhæſione cordis contrariâ promptitu„ dini & reſignationi in nutum Superioris. „ *Et deſuper alias fuſius, ſi horæ ſinant* „. Hærebam ſane num quidquam proferri potuiſſet, quo oſtenderetur, P. Lupum non eum fuiſſe redituum vitalitiorum improbatorem, qualem eum ex verbis ejus credideram; at tametſi multæ horæ ſuperfuerint, ut plurima eaque ſupervacanea adverſus doctrinam meam in diverſis Theſibus oppoſuerit; nihil tamen reproductum ſcio, quo P. Lupus mihi in materia de Peculiaritate non conſentire oſtenderetur.

Sed nec in hiſce, ad quas reſpondemus, Theſibus, quidquam ex verbis aut ſcriptis P. Lupi reproducitur; ſed cum ſcripta clariora ſint, quam ut in alienum ſenſum retorqueantur, ad facta recurritur, atque ex facto ejuſdem Patris doctrinam ejus, adeo perſpicuis terminis expreſſam, ad oppoſitum contorquendam cenſet. Aſſerit quod *merita Eximii Patris Lupi honoravit Roma annuâ penſione; qui & inde*, ait, *depoſitum habuit de venia Superiorum*. Ex quo ulterius infert: *Jam vere aut Lupus inter* LAXONES, *quin & hypocritas impios; vel doctrinam ejus infide traducit Diſſertator*. „ Probatur (inquit Eximius Theſiſta) „ quia Eximius Lupus idem docuit, quod „ Clariſſimus, vel non: ſi primum, ergo „ &

„ & laxo, & hypocrita fuit, qui depoſita „ ſcribendo rejecit, practicando probavit: „ ſi ſecundum, ergo palam infide traduci„ tur „. Ut verum fatear, de praxi P. Lupi curioſius non inquiſivi, quia non de praxi Viri, at de doctrina agere animus fuit. Id tamen dico, a fide digno appri meque de praxi P. Lupi inſtructo relatum eſſe, illum a depoſitis ſeu peculiis ſummopere abhorruiſſe, nihilque religioſius ei fuiſſe, quam omnia undecumque ipſi obvenientia, etiam jura Facultatis, ad manus Procuratoris, in uſum communem ipſius Conventus expendenda, reponere, ut nec per manus ſuas tranſire vellet.

Corollario 31. dicis, Eximie P. ex doctrina mea de Peculiaritate conſequi, quod *S. D. N. P. Innocentius XI. contravenit Lateranenſi*, & *Tridentino*. Rurſus hic attende, Exim. Pater, ut capite præcedenti monui, ſi Corollarium illud ex mea conſequatur opinione; conſequens quoque ſit ex ſententia S. Congregationis, Proſperi Fagnani, ac P. Chriſtiani Lupi. Liceat ergo mihi te verbis tuis interpellare: *Quo tuus tandem rapitur calamus*, *abripitur ſenſus*, *Exim. P.* Unum a te peto, Eximie, credis P. M. Innocentium XI. probare Conſtitutionem Clementis VIII. quæ incipit, *Nullus omnino*, a Paulo V. Gregorio XV. & Urbano VIII. confirmatam, ac innovatam? Si credis, credas conſequenter ex mente Innocentii XI. eſſe „ ut nullus ex „ Fratribus bona immobilia, vel mobilia, „ aut pecuniam, proventus, cenſus, eleemoſynas, ſive ex concionibus ſive ex „ lectionibus, aut pro Miſſis, tam in propria Eccleſia quam ubicumque celebrandis, aliove ipſorum juſto labore & cauſa, & quocumque nomine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes „ fuerint, tamquam propria aut nomine „ conventus poſſidere poſſit, *ſed ea omnia* „ *ſtatim Superiori tradantur*, & *Conventui* „ *incorporentur*, *atque cum ceteris illius bo*„ *nis*, *reditibus*, *pecuniis*, AC PROVENTI„ BUS CONFUNDANTUR, QUO COMMU„ NIS INDE VICTUS AC VESTITUS OMNI„ BUS SUPPEDITARI POSSIT „.

Item. „ Quod nulla quorumcumque Superiorum licentia, quantum ad bona mobilia vel immobilia (ut jam ordinatum „ eſt) Fratres excuſare poſſit, verba rurſus ſunt Clementis VIII. quominus culpæ ac pœnæ ab ejuſdem Concilii Tridentini decretis impoſitæ, & ipſo facto „ incurrendæ, obnoxii ſint; etiamſi Superiores aſſeverent ſe ejuſmodi diſpenſationes aut licentias concedere poſſe, quibus „ in ea re fidem minime, inquit Pontifex, adhiberi volumus „. Hactenus Conſtitutio tot Pontificibus probata: quam ſi Exim. P. *veneraretur ad apicem*, facilius ſperanda eſſet concordia: ſed neſcio quo fato accidat, ut licet in ſingulis meis libellis non ſemel Conſtitutione illâ in doctrinæ fundamentum ſim uſus, numquam vel verbo, ſeu in Libello R. P. Wynants Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, ſeu Theſibus Profeſſorum ejuſdem Ordinis, mentio illius occurrat.

Ad ulteriora pergo, una addens, ex Urbe ad me delatum eſſe, peculia ſeu depoſita Religioſorum, diſciplinæ Monaſticæ plurimum nocentia, Innocentio XI. plurimum diſplicere.

Corollarium 33. hoc tenore exprimitur: *Scholares Societatis Jeſu non ſunt veri Religioſi*, *quod non potes admittere*, *ſi*, *ut quidem ſpero*, *Vaticanum reſpicis reverenter*.

At, Ex. P. antequam ad Corollarium reſpondeam, quid illud *ſi* cum parentheſi adjunctâ? Nonne per illud meam erga Pontificia Decreta debitam reverentiam in ſuſpicionem adducis? Quæ, amabo te, ſuſpicionis cauſa? Hoc interim cum aliis ſimilis farinæ tranſeat.

Ut quid dubitas, Eximie P. me oppoſitum Corollarii veſtri admittere, cum illud non ſemel *cap.* 1. §. 1. Appendicis expreſſerim?

Quod vero in probationem Corollarii adducitur, Scholares Societatis JESU habere rerum ſuarum *dominium*, declarante Gregorio XIII. in Conſtit. *Aſcendente Domino*; credo me abunde in Appendice ſatisfeciſſe, ut in illius refutationem hic pluribus immorari judicem ſupervacuum: hoc unum noto: *dominium* Scholarium Societatis JESU cum *dominio* pupilli non poſſe confundi. Licet enim pupillus de rebus ſuis per ſe diſponere nequeat; attamen per alium, ſcilicet tutorem, in utilitatem propriam

Digitized by Google

priam diſponere cenſetur ; ac propterea dominium pupilli dominium verum *Proprietatis* dici poteſt : at dominium Scholarium Societatis JESU licet ſuos habeat effectus, quia tamen vi illius, quamdiu votis Religionis ſunt obſtricti, in *utilitatem propriam* diſponere nequeunt, dominium *Proprietatis* dicendum non eſt, ſed *dominium civile;* quod num aliquo ſenſu *verum dominium* vocari queat, diſcuti non meretur ; modo non ſit *Proprietas*, quæ juxta probata in Appendice, eſſentialiter voto paupertatis Religioſæ repugnat.

Finem capiti huic facerem, nî verba tua, Ex. P. quæ in fine hujus Corollarii ſubjicis, moram injicerent. Ais enim : *Plura nobis ad manum ſunt, quæ magno impetu proponemus, ſi quis deinceps auſus fuerit veritatem agnitam impugnare. Verbo dico: Monachi relinquantur in pace, vel pœnitebit invaſores. Necdum, ut ita dicam, incœpimus ; Adverſarios ſuos, non magis quam latratus caninos luna, timent Monachi.*

Eximie P. Filium & Diſcipulum M. P. Auguſtini te profiteris : expendas, quæſo, num verba hæc S. P. tui verbis & factis conſentiant. Patiebatur ipſe Adverſarium non Presbyterum, non Doctorem ſe ſeniorem, ſed Epiſcopus & ſenex, *juvenem* & *laicum ;* erroneam, ac ſcandaloſam, imo hæreticam propugnantem ſententiam (quam tamen veram exiſtimabat) Vincentium Victorem dico ; quomodo eum tractet Charitatis & Veritatis Doctor, quæſo attendat E. P. V. omneſque, qui in dogmatibus Adverſarios ſuſtinere coguntur : „ In „ hoc, inquit, te plane laudo, quod veri„ tatem etſi numquam percepiſti, certe „ *quam putaſti, homini prætuliſti ;* ideo „ quidem temere, quia exiſtimaſti ſcire te „ quod neſcis, *ſed ideo libere, quia perſo„ nam non veritus, elegiſti aperire quod ſen„ tis* „. Lib. 4. De Anima & ejus orig.

CAPUT IV.

De Scrupulis Eximii P. Clenaërts.

IN libello R. P. Wynants *pag.* 80. *apertus Monachorum invaſor* audire debui : num epithetum illud e calamo tuo, Ex. P. fluxerit, neſcio ; id tamen ex præſentibus Theſibus nimis quam manifeſtum eſt, me non meliori loco apud P. V. haberi. Quid enim, quæſo, R. P. aliud inſinuant, imo aperte præ ſe ferunt hæc, quæ in primo tuo Scrupolo ſcribis : „ Eram plus paulo mora„ liter certus, quod ſi C. D. Z. B. Van„ Eſpen Diſſertationi Canonicæ veritatis „ Canonem opponerem, præter beneplaci„ tum ejus, cui injuriæ diſplicent, illico „ adverſum me fureret legio propemodum „ integra cujuſdam Synodi, *quæ*, juxta Exi„ mium Lupum in prœmio Exhibitionis „ SS. Canonum circa jus Regularium Ec„ cleſiarum quoad prædicationem Divini „ Verbi, *ab aliquot annis deſcendit ex ſu„ periori Gallia in Belgium, & cunctos „ regularis vitæ Profeſſores profitetur hoſti„ liter mordere* „.

Nonne ex his vel luſcus videat, me, mihique conjunctos reduci in Catalogum illorum, *qui cunctos Regularis vitæ Profeſſores profitentur hoſtiliter mordere?* Quid aliud inſinuas, dum toties odioſum illud nomen *Anti-Monachi* in ſcenam reproducis? At mentem non æquivocis, ſed claris terminis Corollario 20. expreſſiſti. Poſtquam enim citra ullam veritatis umbram contradictionis me arguere non erubuiſti, ſubnectis : *Nihil enim miri, quod* MONASTICES OPPUGNATOR *contraria diceret.*

Sed quo fundamento, Ex. P. me Monaſtices oppugnatorem, Anti-Monachum, aut ſimilem Regularis vitæ hoſtem probas, vel pro tali ſuſpectum publice traducere non vereris? Unde conſcientiæ tuæ *pacificatio?*

Num forte in ſcriptis, verbis, factiſve meis ſufficientia oſtendiſti, quæ conſcientiæ pacificationem adferant? Si ita ſit, verbis tuis te rurſus compello : *Jam, ſi ullibi, teneris loqui ; oſtende impigre, ut te decet,* quæ ſint ſcripta, verba, factave mea, quæ *Anti-Monachum* ſimilemve me oſtendant, & probent.

Sed audio dicentem, in libellis tuis *omnes impetis Regulares* (verba Exim. P. ſunt in Theſi def. in Auguſt. an. 1684.) Imone vero *omnes Regulares impeto*, & *Anti-Monachus* dicor, quia de vitiis Religioſorum quorumdam ſcribo?

Imo, hæc eſſe videntur hodierna tempora,

Digitized by Google

ra, ut ſi vitia non *Religionis*, ſed Religioſorum quorumdam improbes, Religionis inimicus, & *veritatis dicaris impugnator*, ut ſuo tempore deplorabat magnus ille Camntenſium Antiſtes Joannes Sariſberienſis, *lib.* 7. Polycrat. *cap.* 21.

Quidni eodem fundamento Anti-Canonicus, & Canonicorum oſor dicar, quia abuſus defectuſque Canonicorum in mea De Officio & Inſtituto Canonicorum Diſſertatione oſtendi & improbavi? Quidni eodem fundamento quotquot de defectibus abuſibuſve, circa officia Advocatorum, Procuratorum, Militum, Opificum ſcribunt omnes tamquam Officiorum aut opificiorum impugnatores & oſores traducantur? O miſera Doctorum ſors! Cum eorum præcipuum officium ſit, abuſus, qui ſucceſſu temporis in ſingulis hominum conditionibus invaluerunt, notare ac impugnare; non poterunt, nî officio deſint, notam invaſoris Advocatorum, Procuratorum, aliorumve, quorum defectus notant, evadere?

Plura de hoc argumento dicere ſuperſedeo, quia ſummam ejus perniciem ſat ſuperque in Vindiciis meis *cap.* 1. §. 4. oſtendi, ut neſciam, Exim. P. quomodo tibi incidere potuerit, ut illis lectis, iterato hoc argumento, me ſimilibus titulis honorare pergas.

Quod in eodem primo tuo Scrupulo, & pacificatione conſcientiæ dicis, te cauſam Magiſtri tui Chriſtiani Lupi debuiſſe ſuſcipere, *ne Gradiis arundo fieret*, *qui nuper baſis*, eſt una cum ſequenti tuo Scrupulo, ejuſque pacificatione, paucis examinandum.

Dicis Scrupulo 2. te ſuſpicatum multoties phraſes, quibus ſententiam P. Lupi deſignabam, Diſſert. *Part.*2. *cap.* 4. eſſe Eximio illi *injurioſiſſimas*. *Angebar*, ais, *ſubinde*, *an non peccaſſem judicando temere*. At quâ ratione tibi ſcrupulus exemptus, Ex. P. Quia, inquis, in *pacificatione conſcientiæ*, Exim. P. Farvacques S. T. D. & P. Ord. ſuſtinuit, phraſes illius Clariſſimi (me indicat) *tanti Viri doctrinæ & probitati eſſe injurioſiſſimas*. Verum quam parum illius P. ſine ulla probatione aſſertum, ad eximendum ſcrupulum de formato *temerario* judicio valeat, quis non videat? Vidit, ut apparet, & Eximius; addit enim: *Sed & alia me pacificaverunt motiva*. Quæ? Quia inquit, injurius forem Eximio D. van-Viane, aut S. Facultati Matri meæ, ſi dicerem, illum in tractatu *De Ordine Amoris*, aſſerere aliqua, quæ non niſi a laxioribus ad omnem *novitatem* quodammodo prurientibus &c. traduntur; vel ab hac doceri puncta varia a S. Sede proſcripta, &c. Ergo, infert, ſimiliter non temere judico, ſi dicam phraſes Clariſſimi P. Lupo eſſe *injurioſiſſimas*. Verum, Ex. P. quam hæc ſimiliave *motiva pacificandæ conſcientiæ* levia ſint, neſcio quomodo non videas.

Non enim injurius eſſes D. van-Viane, aut S. Facultati, quia talia de illis aſſereres, ſed quia *falſo* & ſine ullo *fundamento* talia ipſis affingeres. Ut ergo legitima tua eſſet conſequentia, probandum tibi eſſet, me aliquid falſo ac temerarie P. Lupo affinxiſſe. Fateor me dixiſſe dogma P. Lupi, quo excuſat a Simonia Monaſteria etiam *opulenta*, attendat bene, exigentia ac ſtipulantia dotem ab ingredientibus, titulo tranſactionis ſuper jure ad hæreditatem, *novum* eſſe, nec teneri ab ullo ex Veteribus, imo nec Recentioribus, *niſi forte unum aut alterum ex laxioribus exceperis*; quin & audacter addo, nec ullum ante P. Lupum reperiri, qui *titulo tranſactionis ſuper hæreditate*, attendat quid dicam, praxim ſtipulandi dotem a Candidatis, a Simonia vindicaverit. Hæc dixiſſe, & nunc me dicere profiteor; num propterea *injurioſiſſimus* P. Lupo? Non credam, niſi probetur, me vel dogma aliquod impoſuiſſe dicto P. quod in ſcriptis ſuis non publicavit; vel oſtendatur, quod toties expoſtulavi, Doctores aliquos, qui inter *laxiores* numerari non merentur, dogma P. Lupi, in quantum a Simonia liberat Monaſteria *opulenta*, tradere, aut vel unum, titulo *tranſactionis*, nota bene, praxim illam, ante P. Lupum juſtificaſſe. At dicet Eximius: P. Lupum reponis inter *laxones*. Falſum eſt; dixi quidem dictum P. unum dogma (num plura, non inquiſivi) tradere, quod *non niſi ab uno forſitan alterove e laxioribus* tenetur: ſed inde inferre, ergo repoſui P. Lupum inter *laxones*, quam abſurdum ſit, nemo niſi cæcus non videt; & evidenter in Vindiciis *cap.* 1. §. 3. oſtendi. Niſi igitur, Eximie P. probes aliquid falſo me P. Lupo affictum, aut me virum illum inter

ter *laxones* repoſuiſſe, & tamen pergas plenis buccis clamare *phraſes meas* Viro illi *injurioſiſſimas*, meque Virum illum inter *laxones* retuliſſe, attendas quâ ratione coram diſtricto Judice *pacificationem conſcientiæ* ſis reperturus.

Scrupulum alium, ut apparet, moveram, Ex. P. quia in Appendice *cap*. 2. §. 7. *pag*. 167. dixeram, judicium Sacræ Facultatis adeo levis ipſi videri auctoritatis, ut nec ſententiam ſpeculative probabilem redderet. Hunc ſcrupulum ut ſibi eximat, dixit: Quinque Doctores (quorum judicium in Diſſ. in ſententiæ meæ patrocinium adduxi) non facere integram S. Facultatem. Verum eſt, quod aſſerit; at hoc dicendo ſcrupulus non eximitur: non enim dixi judicium S. Facultatis ab ipſo in vilipendium adduci, quia contra judicium quinque DD. cenſet nequidem eſſe *ſpeculative probabile*, exactionem dotis ab Ingredientibus Monaſterium eſſe *Simoniacam*; ſed quia hoc aſſerere non fuit veritus, poſtquam vidit in Diſſertatione, dictam exactionem dici *Simoniacam* in quodam Directorio Colonienſi per Sacram Facultatem approbato ſimpliciter ſine clauſula, *ſeu majoris ejus partis*, quæ cenſuræ contra Famoſum *Candidum* fuit appoſita. Porro, quo ſpiritu hujus *Candidi* hic importune injecta ſit mentio, ex modo proponendi judicet Lector.

Quod vero ais, judicium quinque Doctorum in Diſſert. *part*. 2. *cap*. 4. §. 11. adductum, tibi favere, non credo nî ſententiam mutaveris: ſi ita ſit, reſolutioni Doctorum ſubſcribe, nec dubito, quin pax inter nos ſuper hoc puncto ſit futura. O utinam!

APPENDIX

In qua tria proponuntur. 1. Argumenta, quibus nihil hactenus repoſitum. 2. Medium concordiæ in puncto doctrinæ a me propoſitum. 3. Generales quædam circumſtantiæ circa Theſes Eximii P. expendendæ.

AD primum quod attinet, in prima Diſſertationis meæ parte, quæ eſt de *Peculiaritate* (de qua ſola agit Theſis, adverſus quam præſens Reſponſio dirigitur) propoſitum fuit oſtendere, vitam Cœnobiticam pro præcipuo ſuo fundamento ac baſi requirere rerum omnium undecumque, ac quacumque ex cauſa obvenientium, in uſum communem confuſionem, id eſt, ut omnia ita ſint communia, ut *indifferenter omnium neceſſitatibus* impendantur.

In concluſionis hujus probationem, primo adduxi exemplum primorum Chriſtianorum, de quibus legitur: *Erant ipſis omnia communia*. Ne vero crederetur ſolum communia fuiſſe quoad *Proprietatem*, addit ſacer Textus in Act. Apoſt. cap. 4. *Dividebatur ſingulis prout cuique opus erat*. Ex quo evidens eſt, quod ſic *omnia eſſent communia*, ut per illa *ſingulorum* neceſſitatibus *indifferenter* provideretur; quo fiebat, quod ſubdit Scriptura: *Neque enim quiſquam egens erat inter illos*.

Secundo loco, reproduxi Religioſorum Regulas, præſertim SS. Auguſtini & Benedicti, in quibus tamquam vitæ Religioſæ primarium fundamentum, rerum communio primorum Fidelium jam relata, ſervanda præcipitur. Et quidem S. Auguſtinus, ut oſtenderet hanc rerum communionem eſſe fundamentum, cui diſciplina Monaſtica præcipue innititur, Regulam ab ea exordiendam credidit: „ Primum, inquit *cap*. 1. ad quod in unum congregati eſtis, ut unanimes habitetis in domo, & ſit in vobis anima una & cor unum in Deo, & non dicatis aliquid *proprium*, ſed ſint vobis *omnia communia*, & diſtribuatur unicuique veſtrum a Præpoſito veſtro victus & tegumentum, non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valetis omnes, ſed potius unicuique ſicut opus fuerit. Sic enim legitur in Actis Apoſtolorum: *Quia erant ipſis omnia communia* „. Ne vero quis Fratrum in opere ſibi injuncto tepeſceret, quia opus ſuum non minus *aliis*, quam ſibi profuturum videt, dignum hoc *Charitatis* Doctore monitum eructavit: „ Nullus ſibi aliquid operetur, ſed omnia opera veſtra fiant in commune..... *Majori ſtudio & frequentiori alacritate*, quam ſi vobis *ſingulis* faceretis *propria*: charitas, enim, de qua ſcriptum eſt, quod non *quærat quæ ſua ſunt*, ſic intelligitur, quia *communia propriis, non propria communibus anteponit*. Et ideo quanto amplius rem communem

„ quam

Digitized by Google

„ quam propriam veſtram curaveritis, tanto vos amplius profeciſſe noveritis: ut in omnibus, quibus utitur tranſitura neceſſitas, ſupereemineat quæ permanet charitas „.

3. Concluſionem ſupra allegatam probavi auctoritate Concilii Tridentini declarantis „ quod nemini Regularium, tam „ virorum quam mulierum, liceat bona „ immobilia, vel mobilia, cujuſcumque „ qualitatis fuerint, etiam quovis modo ab „ eis acquiſita, tamquam propria, aut *et-* „ *iam nomine Conventus*, poſſidere, vel „ tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur „ *Conventuique incorporentur* „. Ut vero oſtenderet, quod incorporatio hæc fieri debeat, ut omnia in *uſum communem Conventus* impendantur, mox ſubjungit: „ Mobilium vero uſum ita Superiores per- „ mittant, ut eorum ſupellex ſtatui pau- „ pertatis, quam profeſſi ſunt conveniat, „ nihilque ſuperflui in ea ſit; *nihil et-* „ *iam quod ſit* NECESSARIUM, *eis dene-* „ *getur* „.

Ad hæc, ne vel minima circa ſenſum Tridentini obſcuritas maneret, Conſtitutionem Clementis VIII. reproduxi, in qua declaratur neceſſe eſſe, ut *omnia undecumque Religioſis obvenientia cum ceteris Conventus reditibus, pecuniis, ac proventibus confundantur, quo* COMMUNIS VICTUS ET VESTITUS OMNIBUS SUPPEDITARI POSSIT..

Huic Pontificiæ Declarationi adjunxi Decreta Synodorum, præſertim Belgicarum, pro executione Tridentini habitarum, quæ decernunt, ut prorſus „ omnia in *commu-* „ *nem uſum convertantur*, ita ut impleatur „ (verba ſunt Synodi Audomarenſis) a „ Religioſis, quod ſibi imitandum ſum- „ pſerunt, & *ad quod Religione ſempiter-* „ *nâ ſe obligarunt* (NON POTEST RES „ ILLA INCULCARI SATIS) illud primiti- „ væ Eccleſiæ: *Multitudinis credentium* „ *erat cor unum & anima una; nec quiſ-* „ *piam eorum, quæ poſſidebat* „ &c.

His argumentis ſat ſuperque adſtructum credidi, vitam communem, quam tamquam baſim & fundamentum vita cœnobitica exigit, requirere, ut omnia in communem uſum convertantur. Ex quo ulterius intuli, nullâ Prælatorum diſpenſatione ab ea recedi poſſe: *cum compertum ſit*, ut ait Tridentinum, *ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari*. Quod etiam ex profeſſo Clemens VIII. aliique Pontifices, necnon Concilia declararunt.

Ex quibus hoc neceſſarium conſequens intuli: non licere ulli Regularium habere *annuos cenſus, ſeu proviſiones annuas, vel peculium non ſuperfluum ad ſuos particulares honeſtos uſus, nomine Conventus, ac de ſuorum* SUPERIORUM LICENTIA, verba ſunt S. Congregationis, & DEPENDENTER AB EORUM VOLUNTATE, AC NUTU.

Per hæc argumenta in Diſſertatione latius deducta tam evidenter concluſionem, & ex illa deducta corollaria, probatam credidi, ut licet futuros doctrinæ meæ adverſarios non ambigerem, qui tamen argumentis reſponderet non crederem futurum: nec feſellit opinio: nam licet Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini magno impetu & ſtudio doctrinæ meæ ſe oppoſuerint, de omnibus tamen prædictis argumentis ſummum eorum fuit ſilentium; cujus indubie ſilentii ipſa argumentorum evidentia, unica cauſa fuit.

Secundum hic repetendum, eſt medium concordiæ, quod in Appendice nupera propoſui. Primo, quantâ potui ſinceritate breviter & articulatim *cap.* 1. §. 7. propoſui ea, in quibus Profeſſ. Ord. Erem. S. Auguſtini mecum in materia de Peculiaritate conſentire videntur. Sequenti vero §. per 19. articulos clariſſime ac diſtinctiſſime quæ in hac materia ſentirem, expoſui. Hæc mihi facillima apparebat ad concordiam via.

Si enim puncta, ſuper quibus convenimus, pro ſuis agnoſcerent (quin enim agnoſcere debeant, ſi dictis ſuis ſtare velint, non dubito) magnâ ex parte hæc contentio quieſceret; in plurimis enim conſentimus. Si vero inter articulos doctrinæ meæ aliquos offendiſſent, qui diſplicerent, illis ſelectis tantum reſpondendum erat, & oppoſitum rationibus ſtabiliendum; atque ita cum charitate veritatem inquirendo, ſuperfluis ac impertinentibus rejectis, compendioſiſſima erat ad concordiam via. Quam cum Ex. Pater Theſiſta neglexerit, & ad neſcio quæ corollaria aliaque ad rem parum aut nihil pertinentia deflexerit, Lectoris ſit

Digitized by Google

judicium, quis amplius concordiam quærere ſit dicendus, an ego, qui medium concordiæ accommodatiſſimum propoſui, an qui medio neglecto ad devia, & punctum controverſiæ amplius intricantia divertit.

Tertio denique, expendendæ generales quædam circumſtantiæ oppugnationem doctrinæ meæ de *Peculiaritate* comitantes. Prima itaque ſit, QUIS. Qui Regulam profitentur Auguſtini, quod mireris! Quid enim magis mirum, quam Filios Auguſtini ſe opponere doctrinæ, quæ *communionis bonorum* inter Religioſos neceſſitatem propugnat? Licet enim univerſi Religioſorum Patriarchæ eam præſcribant, ac inculcent præ reliquis tamen Doctor *charitatis* eam tamquam *charitatis* ſingulare nutrimentum commendat & inculcat; adeo ut vere dicatur, quod ſicuti *obedientia* ſpiritus eſt Benedicti, ita rerum *communio* ſit ſpiritus Auguſtini.

Secunda circumſtantia, QUID. Doctrinam non a me inventam, ſed in Patrum Regulis, Conciliorum Decretis, ac Pontificum Conſtitutionibus dilucide expreſſam; a probatiſſimis Auctoribus, ut ante notatum eſt, jam pridem traditam ac propugnatam. Doctrinam, quæ ad conſervandam rerum communionem *charitatis* ac *concordiæ* matrem, ducit: deſtruit *peculiaritatem*, *qua ubi a Monachis habetur*, *neque* CONCORDIA, teſte Gregorio Magno, *neque* CHARITAS *in congregatione eadem poterit permanere*. Quam hujuſmodi doctrinæ impugnatio periculoſa ſit, quis non videat?

Tertia circumſtantia, *Quibus auxiliis*. Per *repræſalia*. Quod ut crederem non potuiſſem induci, niſi in Theſibus, eum impugnandi modum dolens ipſe conſpicere debuiſſem. Ita enim in Theſibus ſuis Ex. Pater Concluſ. 6. loquitur: „ Quid de invaſione Janſenii (doctrinam, non Virum intelligo) quid, inquam, de invaſione Janſenii conqueri poſſet quiſpiam? „ Ubi *Lupi* fœtus *Chriſtiani*, ex ovili ſacro „ non ejecit Paſtor ovium Chriſti: ubi „ in eâdem celeberrimæ hujus Univerſitatis „ Facultate ſacra Lupus creatus Doctor, „ de eadem præ Janſenio perquam abunde meritus, Lupus multis titulis illuſtrior „ Janſenio invaditur tam impetuoſe? Quid „ ſunt *Repræſalia* „?

Etiamne ergo, Eximie Pater, veritas *repræſaliis*, more bellico, propugnanda? Quid myſterio divinæ gratiæ & prædeſtinationis, de quo Janſenius, cum mea de Peculiaritate & Simonia ſententia affine? Quid, quæſo, Janſenii oppugnationi cum oppugnatione dogmatis P. Lupi commune? Unde ille tuus bellicoſus ſpiritus? Certe, Eximie Pater, ut ceteros veſtros oppugnandi modos, v. g. quod perſonam meam amplius, quam doctrinam aggrediaris; item, quod principaliori doctrinæ puncto neglecto, ad neſcio quæ diverticula divertas; ut, inquam, modos illos prætercam, hic unicus abunde imbecillitatem ſententiæ, hujuſmodi *auxiliis* fulciendæ, oſtendit.

Quarta circumſtantia ſit, CUR. Rationem *cur* tanto molimine Ex. Pater ſe opinioni meæ de *Peculiaritate* opponat, indicat Corollarium 29. ne ſcilicet „ innocentiſſimæ Moniales ulteriori carnificinæ ſubjaceant, & ex erronea ex meo libello „ contractâ conſcientia trepident *timore ubi* „ *non eſt timor* „. Pſ. 13. *verſ.* 5.

Ex. Pater, quando Moniales aut Religioſos a timore in retinendis Peculiis, contra non meam tantum, ſed & S. Congregationis, Fagnani, aliorumque ſententiam eximere tentas, & obſervantiam Paupertatis ad quietandas, ut innuis, conſcientias relaxas; attende, quæſo, illa quæ de relaxantibus votum Paupertatis jam pridem ſcripſit Reverendus P. Goſvvinus Nikel Præpoſitus Generalis S. J. in Epiſtola ad Fratres S. J. *De Amore & Studio perfectæ Paupertatis;* in qua relatis variis prætextibus, quibus nonnulli receſſum ſuum a perfecta paupertate juſtificare volunt, hæc ſubjungit: „ Quæ „ dum memoro, ſubit animum, nec ſine „ mœrore fateor, recordatio nonnullorum, „ qui ſibi infeliciter, aliis *damnoſe acuti*, „ laxandæ, ultra jus, faſque omne paupertati, ſua quædam commenta excogitant, „ vel aliunde conquiſita, in vulgus afferunt, docentes gravia quædam, & factu „ admodum periculoſa, ſalvâ atque integrâ „ paupertatis, & voti obligatione, licere: „ invehuntque ea paſſim ejuſmodi rerum „ ignaris, ne, ut ajunt, *imperitiâ ſuâ decepti*, *trepident timore*, *ubi non eſt timor*, *& fruſtra peccent*, *ſi forte illicitum* „ *putent*, quod doctorum hominum arbitratu,

„ tu, quorum munus eſt haſce de conſcientia quæſtiones diſſolvere, tuto, & ſine ulla culpæ ſuſpicione, fieri poſſe ſtatuitur. *Quâ ſane pietate, nihil crudelius fingi poteſt* „.

Finio, Ex. Pater, ſi hoc unum addidero, falſum eſſe omnibus Religioſis meam de *Peculiaritate* doctrinam diſplicere (ut in Theſi tua, & in declamatione tempore diſputationis indicaſti); nec enim deſunt ex variis Ordinibus varii, qui doctrinam meam non judicant Statui Religioſo injurioſam, ſed præſenti Religionis ſtatui opportuniſſimam. Unum audi, non Religioſum duntaxat, ſed Abbatem eruditione & zelo inſtaurandæ Monaſticæ diſciplinæ illuſtrem. „ De hoc opere veſtro (ait in litteris ad me datis) dicere non vereor, eſſe videlicet... *opportuniſſimum* præſenti Religionis ſtatui, in quo tam multos videmus cupiditate, ſeu bonorum temporalium amore, & laxis hominum opinionibus huic cupiditati faventibus abreptos, minus pro ſancta, quam impios pro ſcelerata bonorum communione conſpirare. Horum enim vox auditur Proverb. *cap.* 1. *verſ.* 14. dicentium: *Marſupium unum ſit omnium noſtrum;* illi autem, ſi non ore, ſaltem opere clamant, quot capita, tot marſupia nobis ſint iniquis peculiis plena; quòd quanta in Religionem mala invehat, & experientia docet, & in prima libri tui parte abunde & nervoſe probatur „.

M A N T I S S A.

AN Ex. Patri certum non eſt, aliter a ſimplici Religioſo, aliter a Religioſo Epiſcopo ſervandum votum obedientiæ? Quidni ergo & certum ipſi ſit, aliter ab illo, quam ab hoc ſervandum votum paupertatis?

Vidit B. PASMANS
Lib. Cenſor.

APO-

APOLOGIA

ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN J. U. DOCTORIS ET PROFESSORIS

Quâ ſe vindicat a *Palinodia*, & Bullæ Clementis VIII. *capitali Corruptione*; quas in Epiſtola familiari ipſi impingit Eximius Pater DESIRANT S. T. Doctor.

Occaſio & ſcopus Apologiæ.

EXimius Pater Clenaërts S. T. Doctor Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, in Theſibus Theologicis 30. Januarii proxime elapsâ an. 1686. defenſis, varia Corollaria falſa, abſona, ne dicam abſurda, tamquam ex doctrina mea de paupertate & communione Religioſâ conſectaria propoſuit: quibus deinde ſcrupulos quoſdam circa doctrinam meam, cum pacificatione conſcientiæ ſubjunxit.

Hiſce Theſibus Brevem Reſponſionem, *quæ quatuor capitibus, unâque Appendice conſtat, opponendam cenſueram. Et quidem prioribus tribus capitibus, Corollariis, quæ ex doctrina mea inferebantur, reſpondi: quarto vero, ſuper ſcrupulis atque conſcientiæ pacificatione breves reflexiones feci. In Appendice autem tria propoſui. Primo, compendioſam repetitionem argumentorum, quibus hactenus nihil repoſitum erat. 2. Medium concordiæ in Appendice Vindiciarum propoſitum, iterato reproduxi. 3. Generales quaſdam circumſtantias circa prædictas Theſes expendi.*

Huic Brevi Reſponſioni *Ex. Pater Deſirant Confratri ſuo ſuppetias ferens Epiſtolam familiarem oppoſuit: at mirum, quam pauca poſt operoſam Reſponſionis diſcuſſionem, in defenſionem Collegæ ſui opponenda repererit.*

Nihil enim illis, quæ ſcripſi in refutationem Corollariorum, quæ ex ſententia mea erant illata, reponendum invenit, niſi hoc unum: me ceciniſſe palinodiam, *dum oſtendere volui, cum doctrina mea conſiſtere, Religioſos ad Paſtoratum promotos poſſe exactam paupertatem & communionem Religioſam ſervâre.*

Reflexiones ſuper ſcrupulis, ac circumſtantiis Theſium, ſi non probavit, ſaltem non improbavit.

Ad argumenta in Diſſertatione ad doctrinæ confirmationem adducta, & in Brevi Reſponſione *iterato breviter reproducta, nihil rurſus reſponſum, niſi ad unicum ex Conſtitutione Clementis VIII. petitum; at quam parum ad rem, ex dicendis pateſcet.*

Deni-

Digitized by Google

Denique occaſione ſcrupuli, quem cap. 2. Reſponſionis *moveram: cur adeo invidioſa ex mea potius quam Fagnani aut S. Congregationis doctrina Corollaria educere placuiſſet Eximio charitatis præconi; occaſione, inquam, hujus ſcrupuli rationes quaſdam adducit, quæ ipſum ac Confratrem ſuum movere potuerunt, ut me potius quam Fagnanum oppugnent.*

Tria proinde expendenda cenſui, quibus (ſi verborum pompoſum & ſuperfluum apparatum ſeponas) abunde toti Epiſtolæ ſatisfactum erit. Primo, num mea in Reſponſione brevi *dicta doctrinæ de paupertate & communione Religioſa, quæ in libellis a me editis tradita eſt, non cohæreant & conveniant.*

Secundo reſponſum Eximii P. ad Bullam Clementis VIII. & utrum capitalem *corruptionem illius* Bullæ *commiſerim, expendam.*

Tertio, rationes, quæ moviſſe dicuntur Eximios Patres, ut ſe mihi potius, quam Fagnano oppoſuerint, diſcutiam.

§. I.

Expenditur, num in Reſponſione brevi *doctrinam hactenus traditam retractaverim?*

VIso Libello Eximii Patris Deſirant, nonnihil hærebam attonitus, cum ex primo tituli intuitu retractationis doctrinæ hactenus traditæ, me inſimulari conſpexi. Sciebam enim, nihil minus mihi in animo fuiſſe, quam doctrinam propoſitam *retractare:* non quod judicem Doctore indignum ſententias ſuas retractare, dum ſe in illis erraſſe comperit; imo nihil magis Veritatis amatorem decere judico; ſed quia nihil hactenus doctrinæ meæ oppoſitum fuit, quod vel levem circa illius veritatem vacillationem mihi attuliſſet: quinimo, ut candide dicam, tametſi ſub initium aliquis de doctrinæ veritate timor fuiſſet, imbecillitas argumentorum, & modus, quibus Profeſſores Ord. Erem. S. Auguſtini eam hucuſque oppugnarunt, timorem illum excuſſiſſent.

Certus igitur eram, nihil ex propoſito in *brevi Reſponſione* fuiſſe retractatum. Hærebam ergo, num forſan quidquam, præter intentionem, contrarium doctrinæ antè traditæ calamo excidiſſet. Aperio Libellum, & ecce in primis illius pagellis mirus de parta victoria triumphus; grandis de victo adverſario Confratri datus applanſus. „ Pugnaſſe, ait, poteras glorioſius, ſed non „ viciſſe felicius. Hac namque *brevi Re-* „ *ſponſione* (accluſâ) ſactum eſt quod ex- „ pectabas: ut quibus œconomica tua acri- „ monia aſperior fortaſſe viſa eſt; jam tan- „ dem intelligant, nihil a te molitum de „ induſtriâ, niſi ut fictâ impreſſione preſſus „ Clariſſimus, virtuti conſequentiarum ce- „ dens, ſuâpte ſuâ confeſſione caderet, qui „ rationibus alienis ſtare noluerat „.

Sed in quibus illa victoria, paucis videamus. In Theſibus prænominatis Ex. Pater Clenaërts ex doctrina mea de paupertate & communione Religioſa conſequi dixerat hoc Corollarium: *Proprietarii ſunt Monachi ad Paſtoratum promoti*. Falſitatem hujus conſequentiæ ſat ſuperque oſtenſam credidi, ſi dicerem, ut jam ſæpius dixeram, *uſum neceſſariorum* ſeu *facti* commenſurandum eſſe ſtatui & conditioni Religioſorum, in quibus eos Dei Providentia ex Superiorum directione conſtituit. „ Hinc juxta no- „ viſſima Præmonſtratenſium ſtatuta, in- „ quiebam, Ordinis illius Paſtores in Mo- „ naſterio habitantes, *ex communi cellario* „ *in menſa Conventuali ali, & ex com-* „ *muni veſtiario veſtiri jubentur; neque* „ *ſibi aliquid ex quotidianis vel annuis* „ *proventibus retinere* permittitur, ut ita „ quotidie, tamquam veri Religioſi voto „ panpertatis adſtricti, neceſſaria ſua a Su- „ periore expectent „.

„ Extra Monaſterium commorantes non „ quidem ex commmni cellario in menſa „ Conventuali ali poſſunt, neque in dies „ ſua neceſſaria a Superiore recipere; attamen rebus ſibi, in eo ſtatu conſtitutis, „ ad uſum quotidianum neceſſariis, tam- „ quam

„ quam communibus, & vere alienis, at- „ que dependenter a nutu Superioris, uti „ teneantur. Hoc modo, ſi rebus conceſſis „ Paſtores Religioſi utantur, perfectam vi- „ tæ communionem ac rerum plenam ab- „ dicationem ſervabunt: non ſecus ac alii „ quicumque Religioſi extra Monaſterium „ de facultate Superiorum ad tempus a- „ gentes „.

His finalibus verbis in Libello ſuo *pag.* 2. relatis, mox exclamat Ex. Pater: „ O „ cygneam tandem vocem, quæ ſic canit! „ ſi meruiſſemus hæc audire ab initio, nul- „ la nos deinceps manebat contentio „. Certe, Ex. Pater, eadem meruiſti audire in Diſſ. *part.* 1. *cap.* 1. §. 9. ſed forſitan intelligere noluiſti. Pergit ulterius Ex. Pater: „ Bene ergo eſt; hâc parte tene- „ tur. Retractationem non poſtulamus aper- „ tiorem „.

Verum, Ex. Pater, adeo clara retractatio unde habetur? An verba forſan mox relata terminis, ut ajunt, expreſſis eam referunt? an per conſequentiam duntaxat elicitur? Prius, ut credo, aſſerere non auſus, oppoſitumque ſat oſtendis, dum neſcio quâ obſcurâ, & intricatâ conſequentiâ, eam gratulabundus Confratri tuo adſtruere conaris. Conſequentiam igitur tuam videamus.

„ Agnoſcit, inquis, Clariſſimus Domi- „ nus, Religioſos Paſtores *perfectam vitæ* „ *communionem, ac rerum plenam abdicatio-* „ *nem ſervare* „. Ita eſt. „ Atqui, ſubſu- „ mis, Eximie, perfecta vitæ communio, „ ac rerum plena illa abdicatio ſervari non „ poteſt, niſi obſervetur Religioſæ pauper- „ tatis eſſentia, uti evidens ſit „.

Tranſeat ſubſumptum. „ Nemo homo „ dubitet igitur, quin Paſtores Religioſi ſer- „ vent perfecte paupertatis eſſentiam „. Concedamus totum; ulteriora audiamus. „ In hac porro eſſentia, pergis, nullus Su- „ perior, non ipſe Pontifex, ut toties Vir „ Clariſſimus obſervat, eſt diſpenſando „. Non nego; modo intelligatur, quemadmodum in Appendice *cap.* 1. §. 1. expoſitum fuit.

Ecce quot ambages, ut tandem tantopere declamata retractatio extrahatur. Interim pergentem ſequamur: „ Concoquamus „ hæc, ais, & ruminemus, & omni ex „ parte exagitemus „. Bene habet. Recte mones, Ex. Pater, concoquenda, & ruminanda, & ex omni parte exagitanda eſſe verba & admiſſa mea, ut inde vel in ſpeciem retractatio extrahatur. *Concoctionem*, *ruminationem*, *exagitationem* attendamus. „ Religioſus Paſtor ſervat paupertatem eſ- „ ſentialem ..... atqui nihil aliud facit, „ quam quod rebus *ad uſum quotidianum* „ *neceſſariis, tamquam communibus & alie-* „ *nis, atque dependenter a nutu Superioris* „ *uti teneatur* „. Antecedens gratis admittamus. Conſequens quod infertur audiamus. „ Ergo, infers, iſtius Religioſi Pa- „ ſtoris eſſentialis paupertas in iſta reſigna- „ tione conſiſtit, quâ rebus *tamquam com-* „ *munibus utitur, dependenter a nutu Su-* „ *perioris* „.

Verum, Ex. Pater, quænam iſta Logica, quæ a certa ſpecie ad genus diſtributum argumentari docet? Nonne antecedens de rebus, Religioſis Paſtoribus *in eo ſtatu conſtitutis, ad uſum quotidianum neceſſariis* loquitur, & tuum conſequens de *rebus* generaliter? Ut quid, Ex. Pater, qui me *capitalis corruptionis* Bullæ Clementis VIII. tam fidenter arguis, *capitaliter* ſenſum meum alteras? Si enim verba illa, *in eo ſtatu conſtitutis, ad uſum quotidianum neceſſariis*, τὸ *rebus* adjunxiſſes, omnibus perquam manifeſtum fuiſſet, in verbis illis, nullam retractationis vel umbram ſubeſſe: neque verba illa, vel in ſpeciem approbationem *peculiorum*, etiam *dependenter* a nutu Superioris, indicare.

Quid enim aliud, vel leviter attendenti, prædicta verba inſinuare potuiſſent, niſi Religioſis ad Paſtoratum promotis, ex *communibus* Monaſterii proventibus de *neceſſariis* eſſe providendum? Et inſuper Religioſos rebus ſibi ad *neceſſitatem* conceſſis uti debere tamquam *alienis* & *communibus dependenter a nutu Superioris?* Quid quæſo hic, vel in ſpeciem, aſſertis meis adverſum? Nonne in omnibus meis Libellis, tamquam capitale punctum inculcavi, *communionem* Religioſam requirere, ut *omnia ſint communia; dividatur autem ſingulis prout cuique opus eſt;* non *æqualiter* omnibus, ut ait M. P. Auguſtinus, quia non æqualiter valent omnes; ſed *potius unicuique ſicut cuique opus fuerit;* ac per conſequens, alia ægris, alia ſanis, alia viatori-

Digitized by Google

toribus, alia in Monaſterio quieſcentibus, alia Paſtoribus ruri, alia ipſis intra Monaſterium commorantibus: omnibus nimirum, *prout cuique opus fuerit;* conſiderato ſtatu & conditione, in quibus Divina Providentia eos conſtituit: ut latius in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. §. 8. & 9. ac rurſus in Vindiciarum Appendice *cap.* 1. §. 5. & 6. deduxi.

Quod vero dixi, Religioſos Paſtores conceſſis ad *uſum quotidianum neceſſariis* uti debere tamquam *alienis* & *communibus dependenter* a nutu Superioris, quid aliud inſinuat, quam paupertatem Religioſam exigere, ut Religioſi illi, etiam ad *neceſſitatem* ſibi conceſſa non poſſideant *tamquam propria*, aut ut *propriis* utantur; ſed illis tamquam *alienis* & ad *nutum Superioris* utantur: quemadmodum Religioſi in Clauſtro commorantes, veſtibus, libris, ſupellectile, aliiſque neceſſariis uti tenentur; quod quam bene præcedentibus aſſertis meis conveniat, ex *par.* 1. *cap.* 1. §. 10. & Vindiciarum Appendice *cap.* 1. §. 4. Ex. Pater intelligere potuit. Quâ igitur ſpecie ex citatis meis verbis, retractationem doctrinæ arguere auſus ſit, non intelligo: minus capio, quomodo non erubuerit ita fidenter aſſerere, in verbis illis a me probatum *uſum peculiorum a nutu Superioris dependentium;* quandoquidem apertiſſime verba illa, præſertim ſi cum ſubſequentibus conferantur, exprimant, ad uſum quotidianum *neceſſaria* Religioſis Paſtoribus ex *communibus* Monaſterii bonis eſſe ſubminiſtranda; adeoque Monaſterii bona & proventus eſſe *communia* ſupponant. Cui communioni *peculia* & *depoſita* ad uſus particulares Religioſorum reſervata, diametraliter opponuntur: nam ut jam pridem recte notavit Pius ac Eruditus Petrus a S. Audomaro Monaſterii S. Winoci Prior „ quod *alicui certo* præfixum ſerva„ tur, *commune* dici non poteſt; imo tantum „ abeſt, ait dictus auctor, ut per hujuſmo„ di reſervationes *particulares* apud ſe vel „ *apud alium*, res Religioſo obvenientes „ bonis Monaſterii *incorporentur*, ut econ„ tra *dividantur* & *ſeparentur* a bonis Mo„ naſterii, & approprientur, quæ ſic con„ ceduntur, *particularibus Religioſis* „.

Quando ergo Religioſi ad Paſtoratum promoti *neceſſaria ad uſum quotidianum* accipiunt, iiſque tamquam *alienis* & *dependenter a nutu* Superioris utuntur, non magis dicendi ſunt habere *peculia*, quam Religioſi, qui ex bonis communibus in Monaſteriis reformatis, in quibus *peculia* & *depoſita* ſunt in execratione, neceſſaria ſua accipiunt.

Hinc nec ſimilium Monaſteriorum Præpoſiti verentur Fratribus itinerantibus pecuniam, aliaſve res pro neceſſario viatico concedere, atque Religioſis ad Paſtoratum emiſſis omnia neceſſaria, pro ſtatu & conditione, annuere.

Si proinde nunc interroget Ex. Pater prout facit *pag.* 4. *An eſſentialis paupertas Religioſi Paſtoris alia ſit ab eſſentiali paupertate Religioſi non Paſtoris?*

Reſpondeo aliam non eſſe: ſed dico eſſentialem paupertatem Religioſam permittere, ut *aliter* Religioſo Paſtori, *aliter* Religioſo non Paſtori, *aliter* Religioſo in Monaſterio quieſcenti, *aliter* Religioſo itineranti neceſſaria dentur; quod & mecum fateri Eximius, velit nolit, cogitur: nî forte dicere audeat, eſſentiali paupertati non repugnare, ut ſingulis Religioſis in Monaſterio commorantibus, ſua ſit cella cereviſiaria (*a*), ſua ſit arca, ſua ſit culina, ſuus ſit famulus &c. uti Religioſis Paſtoribus: vel ut Religioſi ſinguli ſummam pecuniæ in crumena ſua habeant, quâ ſibi neceſſaria comparent, ut itinerantibus concedi neceſſitas exigit.

Ex his nullus non intelliget, quantus debuerit eſſe affectus Confratri de parta victoria congratulandi, qui in præcitatis verbis retractationem adeo claram, ut clariorem non poſtularet, invenit; imo a Religioſa modeſtia, Magiſtrali gravitate, atque charitate Auguſtiniana extorſit hunc libelli titulum, platearum angulis, atque Eccleſiarum, & Collegiorum valvis publice affigendum: PALINODIA *Clariſſimi Domini* ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN *Juris utriuſque Doctoris & Profeſſoris*.

(*a*) Cellier pour conſerver la biere.

§. II.

Veram omnium communionem, univerſa depoſita ad uſus particulares *excludentem, Bulla Clementis VIII. evidentiſſime requirit. Et quæ ſit illa communio, breviter exponitur.*

BOna omnia, ex Conſtitutione Clementis VIII. eſſe confundenda, agnoſcit Ex. Pater *pag.* 18. verum adjungit, *phyſice, an moraliter, hoc controverti;* multaque deinde de morali & phyſica confuſione congerit, & confuſe proponit, ac ita confundit, ut multis vix appareat, de qua communione aut confuſione quæſtio vertatur.

Ne proinde ſuper verbis contendatur, rurſus in quo Religioſa communio conſiſtat (quamvis in Diſſertatione & Vindiciarum Appendice ſæpius dictum) breviter & claris terminis proponendum cenſeo.

Dico ergo: Religioſam communionem in hoc conſiſtere, ut prorſus omnia in communem uſum convertantur, *ita ut impleatur*, ſicut loquuntur Patres Concilii Audomarenſis, *a Religioſis, quod ſibi imitandum ſumpſerunt, & ad quod* RELIGIONE SEMPITERNA SE OBLIGARUNT (NON POTEST RES ILLA INCULCARI SATIS) *illud primitivæ Eccleſiæ: Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis* OMNIA COMMUNIA; *dividebatur autem ſingulis* PROUT CUIQUE OPUS ERAT.

Omnia ergo undecumque, & quacumque ex cauſa Religioſis obvenientia debent confundi, id eſt in *communem uſum* converti; ut nimirum univerſa *indifferenter* in communes Fratrum & Conventus *neceſſitates* impendantur; id eſt, *dividatur ſingulis prout cuique opus eſt.*

Et ne hic hæreat Eximius, num *phyſice*, num *moraliter* confundenda cenſeam, expendat utrum in reformatis, aliiſque Monaſteriis, ubi *peculia* ac *depoſita* univerſa exulant, omnia *phyſice* an *moraliter* confundantur; item conſideret, utrum in ſuo, aliiſve Conventibus eleemoſynæ religioſe oſtiatim emendicatæ, item proventus & Canones annui ex villis aut cenſibus Monaſterii provenientes, phyſice an moraliter confundantur, & in *uſum communem* ipſius Conventus convertantur. Hæc *concoquat, ruminet, & exagitet*, & videbit quam confuſionem ſeu communionem intelligam; nimirum talem, ut omnia undecumque Religioſis obvenientia confundantur, & in *uſum communem* convertantur, ut in reformatis, aliiſque Monaſteriis, quæ peculia ſeu depoſita non agnoſcunt, univerſa confundi praxis quotidiana oſtendit: vel ut in omnibus Conventibus confundi, & in *uſum communem* converti eleemoſynas religioſe emendicatas, aut Monaſterio oblatas, proventus ex villis vel decimis Monaſteriorum provenientes, ad oculum videmus.

Rem ulterius, ne vel cæcum latere queat, exemplo declaro.

Ponamus quod inter Monaſterii alicujus Religioſos, aliquibus ex profeſſione ſeu lectione, vel functione Academicâ jura aliqua obveniant, aliis ex alio juſto labore nonnulla accedant, aliis rurſus ex parentum ſive familiarium liberalitate, vel ſimili alio titulo nonnulla acquirantur: hæc erit Religioſa *communio*, peculiis ſeu depoſitis ad *particulares alicujus* Religioſi neceſſitates ſeu uſus reſervatis, diametraliter repugnans: ſi hæc omnia ſimilia in uſum *communem* Fratrum & Conventus, ſicuti reliqui Monaſterii proventus, v. g. decimæ, villarum reditus &c. confundantur & convertantur, quo communis inde victus & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit; ac per conſequens, omnia ſive ex lectionibus, ſive ex liberalitate parentum, ſive alia ex cauſa Religioſis obvenientia, *indifferenter* cum aliis Monaſterii obventionibus in *uſum communem* & Fratrum *neceſſitates* expendantur; nullâ habitâ conſideratione, quibus vel qua ex cauſa obvenerint, ſed quis amplius indigeat; atque ita impleatur quod ſcriptum eſt: *Erant illis* OMNIA COMMUNIA; *dividebatur autem ſingulis prout* CUIQUE OPUS ERAT. *Act. cap.* 4. *verſ.* 35.

Hæc eſt, inquam, *communio* in Actibus Apoſtolorum tantopere commendata, & Patrum Regulis adeo inculcata. Hæc eſt *communio* conſtituens vitam communem, a qua ut non recedatur, omnis cura & diligentia, ut ait Tridentinum, a Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, quam in eorum viſitationibus: *Cum compertum ſit*, ſubdit idem Concilium, *ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis*

Digitized by Google

laris vitæ pertinent, relaxari: ſi enim illa, quæ baſes ſunt & fundamenta totius Regularis diſciplinæ, EXACTE *non fuerint conſervata,* TOTUM *corruat ædificium neceſſe eſt.*

Hanc communionem, ſeu *phyſicam* ſeu *moralem* dicamus, parum intereſt, modo rem ipſam intelligamus. Verum *communio* ſeu *confuſio*, quà proventus ex decimis aut villis Monaſterii, eleemoſynæ oſtiatim emendicatæ, vel Conventui oblatæ, aliaque ſimilia confunduntur, & in *uſum communem* ipſius Conventus ac Fratrum convertuntur; reſervatis ſeu depoſitis *interim* ad *particulares uſus* & *neceſſitates*, quæ ex lectionibus, prædicationibus, aliove juſto labore, vel ex liberalitate parentum aut familiarium, ſimilive titulo Religioſis obveniunt, non communio, ſed evidens & abſoluta *diviſio* eſt, ipſam baſim & fundamentum Regularis diſciplinæ, ipſam nimirum *vitam communem*, non tantum concutiens, ſed plane evertens.

Sed reponet forſan Eximius: Dependet a *nutu* Superioris Peculia ſeu depoſita illa cum reliquis Monaſterii proventibus confundere, & ad *communem* Fratrum uſum Conventui incorporare. Reſpond. Sit ita: ſed quid inde inferet? Ergo *poteſt eſſe* abſoluta totalis omnium communio & confuſio, *ſi* Superior *voluerit*. Conceſſero totum: ſed quamdiu Superior id non præſtiterit, non non *communio*, ſed *diviſio* erit.

Si vero Eximius inferat: Ergo *de facto eſt* abſoluta omnium communio, id eſt, OMNIA SUNT *communia* & *confuſa in uſum communem*; evidentiſſime ac luce meridianâ clarius in prima Philoſophiæ impinget principia; argumentando a potentia ad actum affirmative, hoc nimirum modo: *Poteſt* Superior Peculia ſeu depoſita ad *uſus particulares* aliquorum Religioſorum in communionem redigere, & cum reliquis Monaſterii proventibus in communem Conventus uſum confundere; ergo *de facto* ita *ſunt* redacta & confuſa; ſive de facto *eſt* abſoluta & plena rerum omnium communio.

Hæc quidem in Appendice late dicta fuerant, ſed ab Eximiis PP. magno ſilentio premuntur.

Ut verbo abſolvam, quamdiu pecuniæ, reditus vitalitii, ſimiliave in uſus *particulares quorumdam* Religioſorum manent depoſita vel reſervata; numquam erit *plena* & *abſoluta communio*, nec *phyſica* nec *moralis*, ſed ad ſummum nominalis ſeu *verbalis*.

Propoſitam rerum communionem in Bulla Clementis VIII. Religioſis præſcribi adeo evidens eſt, ut ſenſu communi deſtitutus videretur, qui lectis Conſtitutionis illius verbis, inficiari præſumeret. Verba ſine gloſſis, toties a me reproducta, ſubjicio.

„ Quo Tridentini Concilii Decreta de „ *paupertatis* voto cuſtodiendo fidelius obſerventur, præcipitur, ut nullus ex Fratribus, etiamſi Superior ſit, bona immobilia vel mobilia, aut pecuniam, proventus, cenſus, eleemoſynas, ſive ex concionibus, ſive ex lectionibus, aut pro Miſſis tam in propria Eccleſia quam ubicumque celebrandis, aliove ipſorum juſto labore & cauſâ, & quocumque nomine acquiſita; etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tamquam propria, aut etiam nomine Conventus poſſidere poſſit: *ſed ea omnia ſtatim Superiori tradantur, & Conventui incorporentur, atque cum ceteris illius bonis, reditibus, pecuniis, ac proventibus confundantur*, QUO COMMUNIS INDE VICTUS ET VESTITUS OMNIBUS SUPPEDITARI POSSIT „.

Expendat nunc æquus Lector, utrum clarius perfecta & plena rerum omnium confuſio & incorporatio in *communem* Fratrum *uſum* proponi potuiſſet.

Hæc ſunt Conſtitutionis illius verba, quibus, conformiter ad Patrum Regulas, atque Conciliorum Decreta, pecunias, aliave mobilia in *uſus particulares* deponi non poſſe probavi.

Verba autem præcedentibus ſubjecta, numquam in reprobationem peculiorum rerum *mobilium* adducere cogitavi; ſciebam quippe in illis de ſolis *ſtabilibus* tractari. Ita enim ſonant: „ Neque Superioribus, „ quicumque illi ſint, ullo pacto liceat „ eiſdem Fratribus, aut eorum alicui, bona ſtabilia, etiam ad uſumfructum, vel uſum, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti aut cuſtodiæ nomine concedere „.

Quod proinde *num.* 29. ait: *Quæſtio igitur unica eſt ſuper: an quidquid de conceſſione bonorum* STABILIUM *dicitur, hoc*

ad mobilia extendi debeat? quam ineptum! Sed ineptius, ne dicam abſurdius, eſt quod ſubdit *num.* 30. *Affirmat autem* CLARISSIMUS DOMINUS, *id probans, ex eo quod Pontifex ſubdat, ſervanda hæc eſſe & quoad pœnas & quoad culpam, tam circa mobilia, quam immobilia.* Quales, Eximie Pater, fictiones! Ut aliquid dixiſſe videaris, ubinam hanc, amabo te, ratiocinationem in ſcriptis meis offendiſti? Profecto ſomniaſſe me oportuiſſet, ſi *quidquid* de conceſſione bonorum *ſtabilium* dixit Pontifex, hoc ad mobilia extendendum credidiſſem. Pontifex enim vetat *ſtabilia* Religioſis etiam ad *uſum* concedi; num illud ad mobilia extendi credere potui, qui centies dixi, mobilium *uſum* omnibus, prout *cuique* opus eſt, eſſe annuendum?

Verba ergo illa non in reprobationem *peculiorum* mobilium (quæ præcedentibus verbis ſat erant improbata) ſed *redituum vitalitiorum* allegata fuere; hos enim utpote rebus *ſtabilibus* annumerandos, ex his Clementis verbis, nulli Religioſo ad *uſum*, ſed ſolis officialibus, qui eos in communem Monaſterii utilitatem recipiant, concedendos probatum volui.

Fateor ergo, quod *quidquid* de *ſtabilibus* ibidem decernit Pontifex, ad *mobilia* trahendum non ſit: ſed hoc quoque dico, non ſine manifeſtiſſimo errore dici, licitum reſpectu *mobilium*, *quidquid* illicitum eſſe dicitur reſpectu *ſtabilium*, licet in anterioribus *expreſſe* de *mobilibus* negatum non fuerit. Quidni enim hoc argumento evinceretur, verum *uſumfructum mobilium* Religioſis concedi poſſe? Prohibet enim Pontifex *ſtabilia* ad *uſumfructum* concedi; nec in tota Conſtitutione de *mobilibus* expreſſe id vetitum invenitur. Ex quo intelligitur, quam ineptum ſit argumentum, quo Ex. Pater vult oſtendere *depoſita* mobilium per Clementem probata; quia in verbis jam relatis bona *ſtabilia* ad *depoſitum* dare prohibuit, nec de mobilium *depoſitis* hactenus loquutus erat; nimirum terminis *expreſſis*: quod nec mirum, quia mobilium conceſſionem ad depoſitum, uſumfructum &c. ſat ſuperque vetitam ſupponebat, dum omnia undecumque Religioſis obvenientia voluit cum ceteris Monaſterii bonis, reditibus, pecuniis, ac proventibus confundi, *quo* COMMUNIS *inde victus & veſtitus* OMNIBUS *ſuppeditari poſſit*.

Ecce in quem ducatur labyrinthum, dum adeo perſpicuæ veritati (qualis eſt improbatio *peculiorum* ſeu *depoſitarum* rerum *mobilium* per dictam Conſtitutionem Clementis VIII.) tenebras offundere conatur Exim. Pater. Quod manifeſtius evadet, ſi attendatur, quid poſt biennii pene curriculum, a quo Diſſertatio in lucem emiſſa fuit, quamque toto illo tempore diſcutere & impugnare Eximii Patris Collegæ non deſtitere, tandem ex illa adducatur, quo me *capitalis corruptionis* illius Conſtitutionis reum agat. De quo ſit ſequens paragraphus.

§. III.

Oſtenditur, quod capitalis corruptio *Bullæ Clementis VIII. a me facta non ſit.*

UT omnibus perquam manifeſtum ſit, quam calumnioſe de *capitali corruptione* Bullæ Clementis VIII. propter omiſſum unum miſerum *vero* (de hac *corruptione* enim agens Exim. Pater *num.* 34. ait: *Vim poſui, ut debui, in particula* VERO: *qua notavi ſignificari antitheſim*) traducar, hæc præmittenda duxi.

Poſtquam in Diſſertatione De *Vitio Peculiaritatis* oſtendiſſem, ex communibus Monaſterii proventibus *neceſſaria* ſingulis Religioſis eſſe ſubminiſtranda, *cap.* 1. §. 10. probare intendebam, quod circa *uſum neceſſariorum*, Religioſis ſedulo cavendum eſſet, ne *neceſſaria* tamquam *propria* poſſideant, vel tamquam *propriis* utantur.

In hujus probationem adduxi prædictæ Bullæ verba ſequentia: *Ne eorum, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, ullus quidquam poſſideat ut* PROPRIUM, *neque ut* PROPRIO *utatur*.

Fateor poſt particulam *ne* omiſſam particulam *vero*. Hanc enim minime neceſſariam credidi, & credo; ſenſumque verborum, illâ particulâ omiſsâ, per ſe conſtare. Senſus quippe obvius dictorum verborum hic eſt: ne eorum, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, v. g. veſtes, libri, ſupellex, &c. Religioſus quidquam poſſideat ut *proprium*, vel ut *proprio* utatur; conformiter ad famoſum & vulgatum illud Patrum apophtegma: *Monachus non dicat, codex* MEUS, *tabulæ* MEÆ, *tunica* MEA.

Sed

Digitized by Google

Sed ne quis forſan ſuſpicetur prætermiſſam particulam *vero*, diverſum illorum verborum ſenſum reddere, ſi dicta verba integro contextui, a quo ſeparata fuerunt, conjungantur, contextum integrum Lectori propono.

„ Quo Tridentini Concilii Decreta de
„ *paupertatis* voto cuſtodiendo fidelius ob-
„ ſerventur, præcipitur: ut nullus ex Fra-
„ tribus, etiamſi Superior ſit, bona im-
„ mobilia vel *mobilia*, aut pecuniam, pro-
„ ventus, cenſus, eleemoſynas, ſive ex con-
„ cionibus, ſive ex lectionibus, aut pro
„ Miſſis, tam in propria Eccleſia quam
„ ubicumque celebrandis, aliove ipſorum
„ juſto labore & causâ, & quocumque no-
„ mine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſan-
„ guineorum, aut piorum largitiones, lega-
„ ta, aut donationes fuerint, tamquam pro-
„ pria, aut etiam nomine Conventus poſ-
„ ſidere poſſit; ſed ea omnia ſtatim Supe-
„ riori tradantur, & Conventui incorporen-
„ tur, *atque cum ceteris illius bonis, redi-*
„ *tibus, pecuniis, ac proventibus confundan-*
„ *tur*, QUO COMMUNIS INDE VICTUS ET
„ VESTITUS OMNIBUS SUPPEDITARI POS-
„ SIT. Neque Superioribus, quicumque illi
„ ſint, ullo pacto liceat eiſdem Fratribus,
„ aut eorum alicui, bona *ſtabilia*, etiam
„ ad uſumfructum, vel *uſum*, adminiſtra-
„ tionem, aut commendam, etiam depoſiti
„ aut cuſtodiæ nomine concedere. Eorum
„ VERO, quæ ad *neceſſitatem* conceſſa erunt,
„ nullus quicquam poſſideat, *ut proprium*
„ neque ut *proprio utatur* „.

Tria in hoc verborum contextu membra Pontifex conſtituit. Primo quidem præcipitur, ut bona omnia ſive immobilia ſive mobilia, aut pecunia, aut eleemoſynæ, ſive ex concionibus, ſive lectionibus, aliove juſto labore & causâ, & quocumque nomine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones fuerint, ſtatim Superiori tradantur, & Conventui incorporentur, atque cum ceteris illius bonis, reditibus, pecuniis, ac proventibus confundantur, quo communis inde victus & veſtitus, id eſt neceſſaria, omnibus ſuppeditari poſſit.

Secundo membro præcipitur, ne Superiores, quicumque illi ſint, ullo pacto dent Fratribus bona *ſtabilia* etiam ad uſumfructum, vel *uſum*, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti, aut cuſtodiæ nomine.

Negat proinde Pontifex *ſtabilia* etiam ad *uſum* Fratribus concedi poſſe; mobilia autem omnia in unum confundi præcipit, ſed ex illis in unum confuſis, omnibus ad victum & veſtitum neceſſaria, adeoque *uſum facti* ſuppeditari concedit: ſed ne hæc quoque ad uſum conceſſa tamquam propria poſſideant, ſubjungit:

Tertio membro: Eorum VERO, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, nullus quidquam poſſideat ut *proprium*, neque ut *proprio* utatur.

Ex quo liquet particulam *vero* juxta obvium ſenſum hic accipi pro particula *porro*, ac ſi diceretur: *eorum* PORRO *quæ ad neceſſitatem* &c. ac per conſequens, verba illa, ſine particula VERO, hunc per ſe conſtantem ſenſum habere: ne Religioſus ullus, eorum, quæ *ad neceſſitatem* ſeu *uſum facti* conceſſa erunt, quidquam poſſideat ut *proprium*, vel ut *proprio* utatur.

Ex quo conſequitur, neceſſe non eſſe ut particula *vero* hic aſſumatur pro *adverſativa antitheſim* ſignificante, prout contendit Exim. Pater. Ut tamen *gratis* demus, particulam *vero* in præcitatis verbis, *antitheſim* aliquam bona *mobilia* inter & *ſtabilia* importare, ut nimirum illa ad *neceſſitatem* concedi poſſint, non tamen tamquam *propria* poſſideri; hæc autem nequidem ad *neceſſitatem* dari queant; illam tamen antitheſim, quam prætendit Exim. Pater, facere non poteſt.

Vult enim Eximius, particulam *vero* antitheſim ſignificare inter præcedentia & ſubſequentia. „ Præcedentia, ait *num.* 33.
„ prohibent ne Superiores ſubditis conce-
„ dant bona ſtabilia. Subſequentia dicunt:
„ *eorum vero, quæ ad neceſſitatem conceſſa*
„ *erunt, nullus quidquam poſſideat ut pro-*
„ *prium*; Ergo ut *commune*. Non obti-
„ neat *ſtabilia* ad *depoſitum*, ad quod con-
„ cedi non poſſunt; ſed obtineat, quæ a
„ *ſtabilibus* diſtinguuntur, *mobilia* „. Hæ ipſe. Hinc intelligitur, quod Eximius contendat, per particulam *vero*, eam *antitheſim* inter præcedentia & ſubſequentia ſignificari, ut quæ de *ſtabilibus* negata ſunt, de *mobilibus* affirmentur; & inde infert, *depoſita mobilium*, per verba, *eorum* VERO, *quæ ad neceſſitatem*, &c. probata eſſe.

Hanc Exim. Patris antitheſim per particulam *vero* ibidem ſignificari, neutrum

trum membrum patitur.

Primum quidem illam clare excludit; quandoquidem in illo Pontifex præcipiat, omnia bona etiam *mobilia* undecumque & quacumque ex cauſa Religioſis obvenientia, cum ceteris Monaſterii proventibus & reditibus confundi, quo COMMUNIS *inde victus & veſtitus* OMNIBUS *ſuppeditari poſſit*; ac per conſequens vult Pontifex (quod §. præcedenti tantopere inculcavi) ut *omnia* Religioſis, ſive ex lectione, ſive ex functione Academicâ, ſive liberalitate parentum, aliove titulo obvenientia, ita cum reliquis Monaſterii proventibus, v. g. decimis, cenſuum canonibus, villarum mercedibus, ſimilibuſve incorporentur Conventui, & confundantur; ut ex omnibus *indifferenter* & ſine diſtinctione *cui*, vel qua ex cauſa obvenerint, panis, cereviſia, veſtis, ſupellex, aliaque Fratrum & communi Conventus *uſui* neceſſaria comparentur.

Ex quo ulterius dubitari nequit, quin hoc membro univerſa mobilium *peculia* ſeu *depoſita* Pontifex excluſerit; quandoquidem nulli non poſſit eſſe manifeſtum, *peculia* ſeu *depoſita* non confundi cum reliquis Monaſterii proventibus, quo *communis* inde victus & veſtitus *omnibus* ſuppeditari poſſit; cum ea ſit natura iſtorum *peculiorum* ſeu *depoſitorum*, ut ad *peculiares alicujus* Religioſi *uſus* apud depoſitarium ab aliis Monaſterii proventibus ſeparata ſerventur.

Igitur antitheſis, quam per particulam *verò* indicatam vult Eximius, primo membro repugnat, in quantum per illam infertur, *depoſita mobilium* per Pontificem eſſe probata.

Non minus evidenter antitheſim illam deſtruit ſecundum membrum; vetat enim illud, bona *ſtabilia* Fratribus concedi ad *uſumfructum*; atque ita, ſuppoſitâ prædictâ antitheſi, quâ prætenditur, negata de *ſtabilibus* concedi reſpectu *mobilium*, ſequeretur, Religioſis *mobilia* non ſolum poſſe concedi ad uſum aut depoſitum, ſed etiam ad *uſumfructum*; nec enim in verbis quidquam occurrit, quod antitheſim ad unum magis, quam ad alterum extendat.

Attendat nunc Exim. Pater, an non potiori jure ipſe quam ego de *capitali corruptione* Bullæ, falſum hunc ſenſum affingendo, accuſari poſſet; idque eo periculoſius quod mea corruptio, ſi quæ fuiſſet, non alicujus relaxationis occaſio eſſet; ſed ut ſummum ad perfectionem, ad quam non obligarentur, Religioſos incitare poſſet: econtra corruptio ſeu falſus ſenſus Eximii Patris, ad relaxationem vitæ *communis* & voti *paupertatis* tendens, baſes & fundamenta regularis diſciplinæ concutit; quæ ſi exacte non ſerventur, totum ædificium corruat neceſſe eſt.

Expendat nunc quoque æquus Lector, quâ juſtitiæ ſpecie me non tantum in epiſtola aliqua familiari, *capitalis corruptionis* Bullæ Pontificiæ arguat; ſed in ipſius libelli frontiſpicio, publice platearum compitis, & Eccleſiarum atque Gymnaſiorum portis applicando.

§. IV.

Expenduntur rationes, quæ moviſſe dicuntur Exim. Patrem Clenaërts, *ut ex mea potius, quam Fagnani doctrina, adeo invidioſa Corollaria eduxerit.*

IN *Reſponſione brevi*, quam Theſibus Eximii Patris Clenaërts oppoſui *cap.* 2. hunc moveram ſcrupulum: *Cur adeo invidioſa ex mea potius quam Fagnani, aut ſacræ Congregationis doctrina, Corollaria, educere placuit*, &c. Scrupulum hunc eximere, & cur non in Proſperum Fagnanum ut in me, Corollaria ſtrinxerit, edicere, pro ſuo in Confratrem affectu, in hac epiſtola familiari ſuſcipit Eximius Pater Deſirant.

Rationes ab ipſo adductas, &, ut credo, Eximio Confratri ſuo probatas, audiamus.

„ Proſper in corpore voluminis ſcribens, „ contra receptum per univerſalem Eccle„ ſiam nihil incondite attentavit uſum. „ Propriorum placitorum ſi fuerit aſſertor, „ at non fuit promulgator. Religioſos in„ diſpenſabilis proprietatis non affixit ſcom„ mate, nullius perfidiæ reos egit, non pu„ blico expoſuit contemptui odioque; non „ molitus denique illud eſt, ex quo vile„ ſcere apud utrumque jam ſexum poteſt „ Religioſus ordo „. Hæc ille *num.* 13.

Et *num.*17. inſinuat Proſperum de paupertatis non *eſſentia* loqui, ſed de *accidentalibus* ejus.

Tria igitur ſunt juxta Eximium epiſtolæ familiaris Auctorem, cur Eximius Pater Clenaerts in me potius, quam in Fagnanum

num Corollaria illa invidioſa ſtrinxerit.

Primo, quod Fagnanus in corpore voluminis ſcribens, contra receptum per univerſalem Eccleſiam nihil incondite attentaverit uſum.

Secundo, quod Fagnanus Religioſos indiſpenſabilis proprietatis non afflixerit ſcommate, nullius perfidiæ reos egerit, non publico expoſuerit contemptui odioque, &c.

Tertio, quod Fagnanus de paupertatis non eſſentia loquatur, ſed de accidentalibus ejus.

Verum ut omnibus conſtet, quam parum ad pacificationem conſcientiæ & ſcrupuli exemptionem hæc faciant, unicam Fagnani concluſionem in Vindiciis *cap.* 2. §. 1. expreſſam, hìc rurſus ſubjicio. „ Concludendum eſt igitur, ait Fagnanus, nemini prorſus Regularium tam virorum quam mulierum, cujuſcumque qualitatis & conditionis exiſtat, niſi ſit Officialis, fas eſſe etiam nomine Conventus habere annuos reditus ſeu proviſiones annuas, bonorum ſtabilium adminiſtrationem, aut peculium, etiamſi illud non *ſit ſuperfluum*, ſed ad *neceſſarios*, *honeſtos*, & *pios uſus a Superiore ex quacumque cauſa conceſſum*, & DEPENDENTER *ab ejus voluntate*, & *nutu*: nec quemquam excuſari a LETHALI CULPA, & pœna proprietariis inflicta, ex quavis CONSUETUDINE Monaſterii vel Religionis, aut ex varietate ſeu probabilitate opinionum, aut alio quovis prætextu vel cauſâ. Et Religioſis tam Prælatis quam Subditis cavendum eſſe ab hujuſmodi palliamentis, *quia Deus non irridetur* „. Ad Galatas *cap.* 6. *verſ.* 7.

Quis vel ex hac ſola Fagnani concluſione rationum illarum imbecillitatem non perſpectam habeat? Si enim ego improbando Religioſorum *depoſita* & *peculia*, aliquid contra receptum per univerſalem Eccleſiam attentavi uſum, nonne Fagnanus attentavit, dum in libro Summo Pontifici dedicato, atque per totum terrarum orbem divulgato, qui non ſolum in Theologorum ſed Juriſconſultorum manibus paſſim verſatur, tam fidenter aſſerit, nemini prorſus Regularium tam virorum quam mulierum, cujuſcumque qualitatis & conditionis exiſtat, niſi ſit Officialis, fas eſſe habere, etiam nomine Conventus, peculium, etiamſi illud *non ſit ſuperfluum*, ſed ad *neceſſarios*, *honeſtos*, & *pios* uſus a Superiore ex quacumque cauſa conceſſum, & *dependenter* ab ejus voluntate & nutu?

Concludit inſuper Fagnanus, neminem Regularium peculium non ſuperfluum *dependenter a nutu Superioris* poſſidentem, excuſari a LETHALI *culpa*, & *pœna proprietariis inflicta*. Si igitur Fagnanus hoc dicendo, Religioſos indiſpenſabilis proprietatis non afflixit *ſcommate*, nullius *perfidiæ* reos egit, quanto minus ego, qui peculia & depoſita quidem improbavi; ſed numquam dixi *generatim* ac *indiſtincte*, neminem Regularium virorum aut mulierum, *peculium dependenter a nutu Superioris* habentem, excuſari a culpa *lethali*; quinimo ut in Vindiciis latius deduxi, ſtudio factum fuit, quod jam allegatam Fagnani Concluſionem in Diſſertatione omiſerim.

Quod addit Eximius Pater, Fagnanum *Religioſos non publico expoſuiſſe contemptui odioque*, credo; ſed minus ego, qui more Doctorum, ſententiam meam de voto paupertatis & Religioſa communione, ſine ulla cenſura, & mitiori, quam Fagnanus, expreſſione propoſui & propugnavi. At utinam Eximius P. Clenaërts, ſuique Confratres, tantâ animoſitate & zelo pro peculiis decertando, Ordinem ſuum de peculiaritate non redderent ſuſpectum, & publico *contemptui* non exponerent!

Ad hæc addit Fagnanus, neminem Regularium peculium habentem excuſari a culpa *lethali* & pœna proprietariis inflicta, ex QUAVIS CONSUETUDINE *Monaſterii vel Religionis*, *aut ex varietate ſeu probabilitate opinionum*; ex quo patet, nullatenus congruere verbis Fagnani dictam Eximii Patris gloſſam: *De paupertatis non eſſentia loquitur*, *ſed de accidentalibus ejus*; nî forſan crediſſe dicat, Fagnanum *accidentalia* nullâ *conſuetudine*, nec eatenus mutari poſſe, ut tranſgreſſio eorum *lethalis* non ſit. Quid autem Fagnano injurioſius?

Eamdem gloſſam applicat Bullæ Clem. VIII. At æque appoſite. Si enim non de *eſſentia* paupertatis, ſed de *accidentalibus* ejus egiſſet Pontifex, dixiſſetne „ quod nulla quorumcumque Superiorum *diſpenſatio*, nulla *licentia*, quantum ad bona mobilia, vel immobilia Fratres excuſare poſſit, quominus culpæ & pœnæ a Concilio Tridentino impoſitæ, & ipſo facto „ incur-

„ incurrendæ, obnoxii ſint „? An forte Clementem VIII. ejuſque ſucceſſores ignoraſſe dicamus, quod Superiores interdum, charitate id exigente, ſuper accidentalibus cum aliquo Fratrum diſpenſare queant? ut mellifluè in libro *De Præcepto & Diſpenſatione* S. Bernardus oſtendit.

Verum, ut apparet, vidit quoque Eximius P. nec hanc, nec alias, quas attulit gloſſas, difficultati ex Clementis VIII. Conſtitutione ſibi objectæ, plene ſatisfacere; quare aliud effugium, quo auctoritatem illius Bullæ a ſe amoliatur, quærit: nimirum, „ in Bulla illa de *humana* duntaxat lege „ ſermonem fieri, quæ proinde nec *generalis* eſſe debuerat, nec *perpetua*, prævalente ſæpius *exceptione* temporis, & particularium Conſtitutionum approbatarum, „ permiſſarumve vigore.

Hæc *num.* 16. deinde *num.* 17. dicit: Clementis VIII. Bullam „ uſque ad Proſperi Fagnani tempora non fuiſſe receptam . . . Clementis Bullam ab Urbano „ VIII. renovatam eſſe anno 1624. Ab „ iſthoc tempore uſque ad annum noſtrum „ milleſimum ſexcenteſimum octuageſimum „ ſextum fluxiſſe annos ſexaginta duos. „ Datis igitur *gratis*, ait, omnibus, quæ „ Clariſſimus Dominus prætendit, & de „ Proſpero, de Clemente VIII. & de Urbano VIII. certum equidem eſſe, ſubjungit, *nos a poſſeſſione noſtra hodie non* „ *exturbandos* „.

Eximie Pater, ut omittam quod falſo dicas in Bulla Clementis *de humana duntaxat lege ſermonem fieri*, de quo ſuperius actum eſt, neſcio num hæc tua dicta placeant Eximio Confratri tuo, qui in titulo Theſis def. 7. Sept. ann. 1685. *Schola Auguſtinianæ principia directiva Romano-Catholica* proponens, ſextum hoc eſſe voluit: Chriſti Vicarii *Bullas* INDISCRIMINATIM *ſingulas venerari* AD APICEM? Nî forte hanc Bullam, utpote ſibi minus convenientem, e Bullis *indiſcriminatim* recipiendis excipiat.

APOSTROPHE AD EXIMIOS PATRES

ORDINIS EREMITARUM S. AUGUSTINI.

EXIMII Patres, hoc unum pene in mea de Religioſa paupertate & communione doctrina, culpari deprehendo, quod videar Religioſos ad majorem paupertatis perfectionem adſtringere, quam ipſorum exigat Religioſa profeſſio; de quo in hac præſertim familiari epiſtola magna veſtra eſt expoſtulatio; & quidem *num.* 14. in hæc verba erumpitis: „ Si ſtabat animo prodeſſe Eccleſiæ, ut jactitat, ſummis in cœlum laudibus extuliſſet *ſupremum* Religioſæ paupertatis gradum; dediſſemus communes „ manus, conantes pro noſtro modulo *heroicum* paulatim attingere faſtigium „.

Quin jam antea *num.* 7. ita me convenenratis: „ Si Clariſſimum Dominum ore ad „ os alloqui contingat (*quidni contingat?*) „ ſunt inter Religioſas domos ſecreta, quibus ad *heroicum* illum voluntarium paupertatis gradum, non cogendos omnes „ facilius agnoſceret „.

Quod gradum paupertatis a me propoſitum dicatis *voluntarium* & *perfectionis*, me, ut ſcitis, diſſentientem habetis; at quod *Heroicum*, non item. Nam, ut recte notat Eximius veſter Lupus „ Religioſa paupertas eſt *omnino magna* virtus, „ & *altus* juſtitiæ *Mons*, de quo poſſit recte dici: *Non omnes capiunt verbum iſtud* „.

Licet ergo, Eximii Patres, illud, quod de paupertate Religioſa propono, *Heroicum* vobis videatur, non ideo repudiandum, cum ipſa Religioſa paupertas virtus ſit *Heroica*.

Quinimo, Eximii Patres, ut quod ſentio aperiam, tametſi primo intuitu mea de Religioſa paupertate ſententia, *Heroicum* aliquid a Religioſis requirere videatur, quin tamen aliquid magis *Heroicum* a Fratribus poſtuletis & exigatis non dubito.

Debet enim, ex ſententia veſtra, *Religioſus coram Deo, qui ſcrutatur corda & renes, eſſe contentus, ne interius quidem in animo obſiſtere, obloqui, aut reluctari, caſu quo Superior ne aſſem indulgeat, petitæque humiliter veniæ etiam reſiſteret.*

Si in tantum omnis cordis adhæſio a pe-

Digitized by Google

peculiis abeſſe debeat, quæ, amabo vos, Religioſo difficultas erit, ſua dimittere peculia? *Non enim eſt difficultas in amittendo*, ut ait Auguſtinus, *ubi non eſt in poſſidendo cupiditas*.

At peculia poſſidere, nec tamen illis citra voti paupertatis violationem, ut aſſeritis, ullatenus *inhærere*, o quam *Heroicum!* profecto vix dubito, quin de Religioſis peculia poſſidentibus, nec cor eis ullatenus apponentibus, dici queat, quod de viro divitias habente, nec tamen illis cor apponente cum admiratione exclamat Scriptura: *Quis eſt hic, & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita ſua*. Eccleſiaſtici *cap. 31. verſ. 9.*

Cum igitur, Eximii Patres, vobis fatentibus, Religioſa paupertas exigat, ut nulla ſit erga peculia *animi adhæſio*, quid dubitatis obligationem illam reddi difficiliorem per peculiorum poſſeſſionem, faciliorem vero per eorum ademptionem? An ignoratis dignam M. P. veſtro Auguſtino ſententiam? „ Terrena diliguntur arctius „ adepta, quam concupita. Nam unde juvenis ille triſtis diſceſſit, niſi quia magnas divitias habebat? Aliud eſt enim „ nolle incorporare quæ deſunt, aliud jam „ incorporata divellere. Illa enim velut „ extranea repudiantur, illa velut membra præſcinduntur „.

Imo, ut verum fatear, adeo difficile arbitror Religioſum *peculia* habere, nec tamen illis animo inhærere, ut vix dubitem, quin ſi hodie Superiores ad *peculiorum* ademptionem procederent, reperiretur verum eſſe quod jam pridem dixit quidam Canonicus Regularis: *Æſtimo admodum paucos reperiri, qui res ſuas tranquille ſinerent in communem uſum refundi*. Vide Diſſertationem *part. 1. cap. 1. append. ad Coroll. 1.*

Finio, ſi aliqua ex epiſtola Goſvvini Nickel Præpoſiti Generalis S. J. (cujus fragmentum Reſponſioni brevi *append. ad Cap. 4.* inſerui hic adjunxero: ut inde intelligatis quanto & Religioſorum, & Religionis detrimento, opiniones relaxativæ voti paupertatis, tametſi ſuis non carerent fundamentis, proponantur.

„ Eſto ea, inquit, quæ in hunc modum „ ad paupertatis laxationem excogitantur, „ ſint non ſine aliqua rationum firmitate, „ ſatis probabilia, non tamen ideo utiliter „ divulgantur; *cum raro & parum proſint*, „ ſæpe & plurimum noceant. Cum enim „ ii, qui a votorum obligatione ſolutiones „ ejuſmodi, & licentias amant, & in uſum „ trahunt, non ex eorum numero procul „ dubio ſunt, quibus diſciplina, & perfectio cordi eſt; ſed inertium, & remiſſorum, quibus ſummæ virtutis loco eſt „ tantum non eſſe ſacrilegos: an ii, quæſo, ita ſe continebunt, ut eo tantum „ uſque procedant, quo per ſummam ejuſmodi opinionum indulgentiam licet? Nequaquam: ſi ſapientum hominum teſtimoniis, & magiſtræ rerum experientiæ, „ fidem ullam habemus: nam ut e ſublimi montium jugo continenter ad ima decurrentes, lapſum repente ſiſtere, & pedem figere, ubi primum volunt, vix „ unquam poſſunt, ſed præconcepta vis, „ atque impetus nolentes agit, devolvitque „ etiam invitos; ſic, qui ad omne feruntur, quod quâcumque tandem conjecturâ „ licitum putant, ſæpe ad illicita delabuntur, & amantes periculum pereunt in „ illo „.

CORONIS.

EXimius P. Lupus proprietariorum claſſi annumerat Monachos, *qui omnia quidem ſua Monaſterio dant, aut pauperibus, ſed ſibi aliquam reſervant* VITALITIAM PENSIONEM *aut cenſum*. *Ipſum exordium*, ait, *eſt omnino vitioſum .... utroque enim pede claudicant :* NEC MONACHUM INDUUNT, NEC SECULAREM DEPONUNT.... *qualiſcumque profeſſioni adjecta penſionis reſervatio, eſt adverſa* SUBSTANTIÆ, *aut certe* FŒDA *conditio, adeoque habenda pro non adjecta. Eam Præfecti* OBLIGANTUR CIRCUMDUCERE, *& in* COMMUNEM SUBSTANTIAM DEVOCARE. Cur, Ex. Patres non æque pro hac ipſius ſententia, quam pro illa de *dotibus* decertatis?

BARTHOLOMÆUS PASMANS
T. D. & Librorum Cenſor.

P E C U L I A

Sive particularia Religioſorum Depoſita

I M P R O B A T A

Ex Regula & diſciplina S. Auguſtini, doctrina & praxi S. Fulgentii, necnon Conſtitutionibus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini.

Adjunctis paucis Reflexionibus ad binos libellos nuper in defenſionem Peculiorum evulgatos.

Ex Conſtitutionibus Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, pag. 3. cap. 4.

PRior generalis Provincialium ac Priorum Conventuum generalium ſæpe ſæpius animos incitare debet: „ Maxime autem Prioribus Provincialibus præcipiendo, quod
„ Priores omnes vitam communem cum Fratribus ſuis obſervare faciant: *Nam ex par-*
„ *ticulari vita Fratrum, ac eorumdem proprietate Monaſteria diripiuntur, & ipſi Fra-*
„ *tres, ad omnem communem utilitatem, in qua Ordinis ſtatus conſiſtit, redduntur tepidi,*
„ *& ob affectum proprium, quandoque communi utilitati domeſtici inimici* „.
„ Cum ergo *radix* & fomes *omnium* fere *malorum ſit proprietas Fratrum*, eam Re-
„ verendiſſ. Pater omnino eradicare procuret, nulloque modo in noſtra Religione tole-
„ rari permittat; ſed quod juxta *SS. Apoſtolorum morem ac* D. P. N. Auguſtini Re-
„ gulam *communis omnibus* vita, ac *omnium* rerum temporalium inter ipſos Fratres ſit
„ beata *communitas*, unde omnia bona profluenter proſpereque ſuccedunt, totis viribus
„ contendat „.

A D L E C T O R E M.

UT queſtio, quæ ſuper voto paupertatis, ac Religioſa bonorum communione, inter quoſdam Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Profeſſores & me controvertitur, facilius percipiatur; ſtatum ſive punctum quæſtionis breviter proponam: quia in ſcriptis ipſorum non parum involvitur & intricatur.

Dico itaque, Communionem Religioſam exigere, ut omnia undecumque, & quocumque modo, ſive intuitu totius Communitatis, *ſive* intuitu alicujus particularis *obvenientia, eodem modo eſſe confundenda, & communicanda, ut in* communem *Conventus* uſum *convertantur. Vide Apolog.* §. 2. *Econtra Eximius P. contendit, obvenientia intuitu* totius Communitatis *eſſe confundenda* phyſice; *non*

item

item, quæ Communitati conferuntur intuitu alicujus particularis. *In libello* Palinodia Palinodiæ, *pag. 60.*

Ulterius dico, quod Religioſa communio requirat, ut omnia undecumque Religioſis obvenientia confundantur, & in uſum communem *convertantur, quemadmodum in Monaſteriis Peculia non agnoſcentibus fieri videmus: vel ut in omnibus Monaſteriis confunduntur, & in* uſum communem *convertuntur eleemoſynæ religioſe emendicatæ, & canones ex villis ac reditibus Monaſterii provenientes. Ex adverſo Eximius P. pag. 61. prætendit* hæc *non ab omnibus requiri: agnoſcit tamen* in ſe bona eſſe; *ego vero Religioſæ communioni* eſſentiale *eſſe contendo.*

Ad hæc Eximius ſuſtinet, quod ſufficiat Peculia ſive depoſita confundi quoad proprietatem; *non autem requiri, ut confundantur quoad* uſum facti, *pag.*102. *Econtrario ſuſtineo Peculia ſive depoſita confundenda, ſive Conventui incorporanda, non* quoad proprietatem *duntaxat, ſed etiam* quoad uſum facti; *ſive, ut ex illis* uſus facti, *ſive* neceſſariorum *omnibus ſuppeditetur.*

Ulterius Eximius contendit, Peculia *a Religioſis propter neceſſitatem retineri poſſe; itemque licitum eſſe, ut de Superioris licentia quilibet ea, quæ* ſuo intuitu *collata ſunt, in particulari capſula collocet; ex qua neceſſaria ſua procuret de ejuſdem Superioris licentia, pag. 149. & 42.*

Ego vero, nec Peculia, nec hujuſmodi particulares reſervationes licita contendo; obſtante ſcilicet voto paupertatis, & communione Religioſa.

Ex his, ut ſpero, perquam manifeſtus erit præſentis quæſtionis ſtatus, quem in hoc Tractatu ex Regula & praxi S. Auguſtini, doctrina S. Fulgentii, necnon Conſtitutionibus Ord. Erem. S. Auguſtini elucidare ſtatui: eo quod dictæ Conſtitutiones in binis libellis nuper evulgatis, ſpecialiter in patrocinium Peculiorum urgeantur.

Hæc erit hujus Tractatus materia; cui paucas ſuper binis illis libellis reflexiones adjiciam.

CAPUT PRIMUM.

Improbantur Peculia ſive particularia Depoſita Religioſorum argumentis deſumptis ex Regula & diſciplina, quam Fratribus ſuis S. Auguſtinus præſcripſit.

§. I.

QUÆSTIO PRÆLIMINARIS.

Quâ ratione Peculium ſive Depoſitum ad particulares *uſus alicujus Religioſi, vere dicatur* proprium *reſpectu illius Religioſi, tametſi proprietas* Conventui *ſit incorporata?*

QUÆSTIO propoſita haud difficulter ſolvetur exemplo ſervi: a quo ad Monachum frequenter argumentum duci Juriſconſultis notum eſt.

Certum eſt Jure Romano ſervos plane incapaces eſſe *proprietatis* ſive *dominii*; adeo ut quidquid ſervi *ex traditione nanciſcuntur, ſive quid ſtipulentur, ſive ex donatione, vel ex legato, vel ex qualibet alia cauſa acquirant, hoc dominis etiam ignorantibus & invitis obveniat.* §. 3. Inſtit. Per quas perſonas cuique acquiritur. *Ipſe enim qui in poteſtate alterius eſt*, inquit Caius, *nihil* SUUM *habere poteſt*. L. 10. ff. De acquir. rer. domin.

Hâc tamen ſervi conditione non obſtan-

re, Peculium ſervo eſſe poſſe expeditum eſt. Quod quidem Tubero Juriſconſultus ſic definit: *Quod ſervus domini permiſſu ſeparatum a rationibus dominicis habet, deducto inde ſi quid domino debetur.*

Circa hoc ſervi Peculium hæc obſervanda: primo, legale dominium ſive proprietatem Peculii ſemper manere apud dominum; & quidquid ſervus, etiam ex cauſa Peculii, acquirit, ipſo jure acquiri domino.

Secundo, Peculinm ad nutum domini ſolâ ejus voluntate ſervo adimi; nec niſi de ejus conſenſu haberi poſſe. *L.* 4. *ff. De Peculio.*

Tertio, quod illis non obſtantibus Peculium ſervi dicatur *Patrimonium* ſervi: *Peculium*, inquit Ulpianus, *dictum eſt, quaſi puſilla pecunia, ſive* PATRIMONIUM *puſillum. L.* 5. §. 3. *ff.* eod. Et Florentinus: *Peculium & ex eo conſiſtit, quod parcimoniâ ſuâ quis paravit, vel officio meruerit a quolibet ſibi donari: idque velut ſi* PROPRIUM PATRIMONIUM *ſervum ſuum habere quis voluerit. L.* 39. *ff.* eod. Imo teſte Paulo Juriſconſulto, *quaſi* PATRIMONIUM LIBERI HOMINIS *Peculium ſervi intelligitur, ubicumque eſſet. L.* 47. *§. 6. ff.* eod.

Patet ergo, quod licet conditio ſervilis faciat, ut *proprietas* ſive *dominium* Peculii ſit apud dominum, poſſitque dominus *pro libitu* Peculinm ſervo adimere; tamen quamdiu volente domino Peculium ſervus retinet, illud velut *proprium patrimonium* liberi hominis poſſideatur. Ideoque & nomen ſuum mutuavit Peculinm ſervi tamquam *peculiare*, ſive *particulare* aut *proprium* ſit ſervo.

Nec id mirum videbitur, ſi attenderimus, rerum temporalium commodum, ſive utilitatem præcipue in illarum uſu conſiſtere, eumque conſequenter in effectu rem illam ſibi *propriam* ſive *peculiarem* habere, cui res quoad *uſum* & *utilitatem* appropriatur, ſive ut vocabulo barbaro utar, *peculiatur. Peculiare* enim pro applicare propriis uſibus, apud Odoricum Vitalem *lib.* 9. legimus: *Eccleſias ſuis uſibus illicitis* PECULIAVERANT, ait, *ac indecenter contaminaverant.*

Tametſi igitur puſilla illa pecunia, quam ſervus permiſſu domini ſeparatam a rationibus dominicis habet, *proprietate* tenus ſit ipſius domini, recte tamen dicitur *Peculium*, & velut *proprium patrimonium* ſervi: quia quoad uſum & utilitatem ſervo eſt *peculiaris*, ſive *propria*; atque ita in effectu quaſi *patrimonium liberi hominis* eam poſſidet; eo quod utilitas Peculii non minus redundet in ſervum, quam utilitas patrimonii liberi hominis in ipſum liberum hominem.

His præmiſſis, quis non videat, eâdem ratione, quâ Peculium ſervi, etiam Peculinm Religioſi recte dici *puſillum patrimonium*, item velut *ipſius proprium patrimonium*. Quinimo, Peculium ipſi Monacho ſit *quaſi patrimonium* hominis ſecularis ſive non Religioſi, tametſi proprietas ſive civile dominium hujuſmodi Peculii apud Conventum ſit; non ſecus ac proprietas Peculii ſervilis eſt penes dominum.

Sicuti enim Peculium ſervi eſt puſilla pecunia, quam ſervus permiſſu domini ad uſus ſuos *particulares* ſeparatam a rationibus dominicis habet, ſimiliter Peculium Monachi *particularibus* uſibus hujus Monachi *reſervatur*, ſive *peculiatur* & *appropriatur*.

Cum ergo rerum temporalinm utilitas ſive commodum præcipue, imo unice pene, ut dictum eſt, in earum uſu conſiſtat, res illi Religioſo recte dicitur *appropriata* ſive *propria*, cui uſus appropriatus ſive *peculiatus* eſt; utpote in quem rei utilitas & commodum redundat.

Quis enim non videat, quam parum proſit proprietas ſine uſu, & quam parum referat non habere rerum proprietatem, modo earum habeamus uſum? Imo nec rerum temporalium poſſeſſio aliunde nocet aut prodeſt, quam propter uſum. Unde jam pridem recte notavit Dionyſius Carthuſianus: „ Magis nocet Religioſo habere *uſum Peculii ſine* proprietate *civili*, quam habere *proprietatem ſine uſu*. Proprietas namque in ſe non eſt peccatum, nec ad peccandum inducit, niſi per uſum rei .... imo quantum ad progreſſum de malo in malum, parum aut nihil refert, an habeatur *uſus ſine proprietate, an cum proprietate* „. Vide Diſſert. Can. De Pecul. *part.* 1. *cap.* 1. *coroll.* 2. *pag.* 10.

Peculia ergo Monachorum ipſis dicuntur

pro-

propria, quia ipſorum *particularibus uſibus* reſervantur ſive *peculiantur:* quia inde fit, ut quoad utilitatem, quæ ex uſu deſumitur, ipſis ſint *propria*. Quamobrem nec incongrue Peculiorum ſuorum adinſtar uſufructuarii, dicentur habere *dominium utile*.

Quin & omne *proprium*, a quo Monachi *proprietarii* dicuntur, non niſi a ſimili particulari appropriatione quoad uſum deſumi poteſt. Quidquid enim Monachus acquirit, tametſi illud ignorante, quin & invito Superiore retineat (quo caſu enim verum proprietarium eſſe nemo ambigit) tamen ipſo jure proprietas Conventui incorporatur, ut nec vel momento temporis in perſona Monachi remaneat.

Proprium igitur, & peculium, cujus proprietas eſt penes Conventum, quoad Monachum ſynonyma ſunt. Hinc Juris Canonici Gloſſographus: *Peculium, id eſt, proprium.*

Sed ne hæc dicens novitatis forſitan inſimuler, audire lubet Canonicum Regularem a centum & amplius annis in generali Conventu Canonicorum Regularium Congregationis Vindeſemenſis contra proprietarios perorantem: „ Quamvis, ait, ſecun-
„ dum proprietatem vocum aliud ſit pecu-
„ lium, aliud proprium, in præſenti ta-
„ men materia *proprium* SEMPER pro *pe-*
„ *culio* ſumitur. Nam VERAM rei PRO-
„ PRIETATEM, hoc eſt, ipſum LEGALE
„ *dominium*, *Religioſus omnino habere non*
„ *poteſt:* quia contra naturam Monachatus
„ eſt, & implicat contradictionem. Im-
„ poſſibile eſt enim, ut quis ſimul ſit Mo-
„ nachus, & alicujus rei legale dominium
„ habeat: ſed *quidquid* habet, *peculium*
„ eſt, *ad Conventumque pertinet, & per*
„ *Prælatum ſemper auferri poteſt* „.

„ Idem eſt & de peculio ſervi ſub do-
„ mino, & filii nondum emancipati ſub
„ ſuo patre „.

Dum ergo Concilium Lateranenſe III. dixit, *Monachi nec peculium permittantur habere*, & Innocentius III. *prohibuit diſtricte in virtute obedientiæ ſub obteſtatione divini judicii, ne quis Monachorum* PROPRIUM *aliquo modo poſſideat*, idem præcepiſſe cenſentur.

Similiter idem Innocentius reſpondens: *Non æſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo Monacho diſpenſare*, non de proprietate civili (quæ ſemper Conventui ipſo jure acquiritur) ſed de utili, a ſæpius dicta appropriatione quoad uſum deſumptâ (quam Monachi proprietarii unice ambiebant, & de Abbatum licentia retinere cupiebant, parum de civili & ſterili proprietate ſolliciti) loqui dicendus eſt.

Sed non deerunt forſitan, qui cum Doctoribus nonnullis (de quibus a ducentis & amplius annis Dionyſius Carthuſianus)
„ excuſabunt peculium Monachorum &
„ Monialium a vitio proprietatis, *dummo-*
„ *do Superioribus ſuis, videlicet Abbati,*
„ *aut Abbatiſſæ nil celent, & ad redden-*
„ *dum ſeu dimittendum paratæ ſint juxta*
„ *Superiorum voluntatem, nihilque recipiant,*
„ *vel expendant ſine illorum licentia*. De-
„ nique ad ea, quæ ſupra adducta ſunt ex
„ Concilio Lateranenſi, & Conſtitutione
„ Domini Papæ, reſpondent: quod prohi-
„ bitio illa de habendo peculio aut proprio
„ intelligenda ſit, quod Monachus non de-
„ bet aliquid poſſidere, aut habere pecu-
„ lium *nomine proprio;* non autem ibi pro-
„ hibetur Monachus aliquid poſſidere *nomi-*
„ *ne Abbatis, & de expreſſa permiſſione*
„ *ipſius*. Similiter dicunt, quod cum Mo-
„ nacho non poteſt diſpenſari, ut habeat
„ proprietatem *nomine ſuo:* ſed poteſt cum
„ eo diſpenſari; *ut habeat aliquid* PECU-
„ LIARE *nomine Abbatis aut* MONASTE-
„ RII. Iſtud videtur INCONSIDERATISSI-
„ ME dictum: in ipſo namque Concilii
„ Lateranenſis Decreto, peculium luce cla-
„ rius Monachis *adminiſtrationem commu-*
„ *nem non habentibus* prohibetur; & Ab-
„ bati ſub pœna abſolutionis a ſuo officio
„ diſtricte prohibetur, ut *non permittat* ali-
„ quem Monachorum ſuorum habere *pecu-*
„ *lium*, niſi ratione adminiſtrationis: quot
„ item habentes peculium, & morientes in
„ eo, ſecundum determinationem Concilii
„ puniat „.

„ Quomodo ergo Monachus nomine Ab-
„ batis poteſt habere peculium, cum Ab-
„ bati prorſus prohibitum ſit peculium
„ Monacho dare, imo & *permittere ut ha-*
„ *beat illud* „?

Plura in refutationem illorum, quibus præfati Doctores peculium Monachorum a vitio proprietatis vindicare ſtudebant, ibidem

Digitized by Google

dem addit Carthuſianus; ſed quia in Diſſertatione meâ relata facile videri poſſunt, brevitatis causâ omitto; uti & illa, quibus tum in Diſſertatione *part.* 1. *cap.* 1. *coroll.* 2. tum in Vindiciis *cap.* 2. & latius in earum Appendice *cap.* 1. §. 2. luculentiſſime oſtendi, peculia Monachorum ipſis eſſe *propria*, tametſi ea de licentia & de beneplacito Superiorum retineantur.

§. II.

Proponitur primum argumentum contra Peculia, ſive particularia Religioſorum depoſita, ex Regula ſancti Auguſtini.

„ PRimum, ait Auguſtinus *Reg. cap.* 1. „ propter quod in unum congregati „ eſtis, ut unanimes habitetis in domo, & „ ſit in vobis anima una, & cor unum in „ Deo: *& non dicatis aliquid proprium*, „ *ſed ſint vobis* OMNIA *communia*; & di„ ſtribuatur unicuique veſtrum a Præpoſito „ veſtro victus & tegumentum, non æqua„ liter omnibus, quia non æqualiter valetis „ omnes, ſed potius *unicuique ſicut opus* „ *fuerit*. Sic enim legitur in Actis Apoſto„ lorum: *Quia erant illis omnia com*„ *munia* „.

Ex his Regulæ Auguſtinianæ verbis colligitur primo, *proprium* dici ab Auguſtino, quidquid *toti* communitati non eſt *commune;* ut unicuique victus & tegumentum aliave neceſſaria diſtribuantur. Cum enim præcepit, *non dicatis aliquid* PROPRIUM, per oppoſitionem ſubjungit, *ſed ſint vobis* OMNIA COMMUNIA, *& diſtribuatur*, &c. ex quo manifeſtum eſt, *proprium* ab Auguſtino opponi *communi*.

Hinc ulterius collige, *depoſitum* ad *particulares* uſus *alicujus* Religioſi, ceteris excluſis, *peculiatum*, ſive *reſervatum*, ſecundum Auguſtini Regulam, eſſe *proprium;* utpote non commune *toti* communitati, *ut diſtribuatur unicuique victus*, &c.

Secundo, ex citatis verbis habetur, univerſa Religioſorum peculia, ſive depoſita ad uſus *particulares* alicujus Religioſi, Regulæ Sancti Auguſtini diametraliter opponi. Quid enim evidentius, quam ea non eſſe communia, ut diſtribuatur unicuique victus & tegumentum, aliaque neceſſaria, quæ *particularibus* uſibus hujus illiusve Religioſi *peculiantur* ſeu *reſervantur;* ut nimirum ex illis non omnes Religioſi, ſed hic aut ille duntaxat victum & tegumentum, ceteraque neceſſaria accipiat? Ut proinde Regula volens, ut Fratribus *omnia ſint communia*, & diſtribuatur, &c. meridianâ luce clarius peculia ſive particularia depoſita excludat.

Quod & pro comperto habentes Prælati Ordinis Præmonſtratenſis anno 1630. in Capitulo generali ſtatuerunt: „ ut ſi alicui „ ſororum a quoquam aliquid datum fue„ rit, juxta *præceptum Regulæ* ſtatim reſi„ gnet, & *redigatur* in *commune*. Nulla „ quoque ſororum ad *proprios* & *particula*„ *res ſuos uſus* pecuniam, vel reditus ha„ beat aſſignatos, ſed omnia Superiori tra„ dantur, & *Conventui incorporentur* „.

§. III.

Proponitur ſecundum argumentum ex Regula S. Auguſtini deſumptum.

„ NUllus *ſibi aliquid* operetur, ait Re„ gula Auguſtini *cap.* 6. ſed *omnia* „ *opera veſtra* in unum fiant, majore ſtu„ dio & frequentiori alacritate quam ſi vo„ bis ſingulis faceretis *propria:* charitas „ enim, de qua ſcriptum eſt, *quod non* „ *quærat quæ ſua ſunt*, ſic intelligitur, „ quia communia propriis, non propria „ communibus anteponit. Et ideo, quanto „ amplius rem communem, quam propriam „ veſtram curaveritis, tanto vos amplius „ profeciſſe noveritis: ut in omnibus, qui„ bus utitur tranſitura neceſſitas, ſuper„ emineat quæ permanet charitas „.

His verbis Auguſtinum intendere, ut Fratres non *ſibi*, id eſt, in *proprium* ac *privatum* commodum, ſed *in commune*, id eſt, *in commune commodum* ac *utilitatem* operentur, clarum eſt. Hinc quoque manifeſtum, peculia ſive depoſita, quibus illa, quæ Religioſis ex concionibus, celebratione Miſſarum, lectionibus, ſive alio juſto labore obveniunt, ad *particulares* uſus & *neceſſitates illorum*, quibus obvenerunt, reſervantur, per præſens Regulæ præceptum improbari: nec enim in *unum*, ſive in commodum ac uſum *communem* opera fiunt, ſi occa-

occaſione operum ſive laboris provenientia, non *communitati* ſive omnium Fratrum uſibus applicentur, ſed laborantium ſeu operantium duntaxat uſibus proficiant.

Unde Octavius Frangipanus Epiſcopus Tricaricenſis, Apoſtolicæ Sedis per Germaniam inferiorem, & Belgarum Provincias Nuntius, in ſuo Directorio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, Colonienſi præſertim Eccleſiæ accommodato, ac per Facultatem Lovanienſem approbato, poſtquam monuit Monaſteriorum Superiores „ ut curam in hoc omnem ponant, ne quod hactenus paſſim „ in multis Monaſteriis factum eſt, *aliquis* „ *ſibi aliquid operetur, ſed ut præſcribit in* „ *Regula ſua D. Auguſtinus, omnia opera* „ *ſua in unum faciant, majori ſtudio &* „ *alacritate, quam ſi ſingula ſibi facerent* „ *propria* „ tamquam conſequens ſubjungit: „ ac proinde omnis pecunia, vel res, „ quam Monachus, vel Monialis, ſive „ labore, ſive induſtriâ, ſive amicorum liberalitate, ſeu denique quâlibet aliâ occaſione acquirere poteſt, Superiori mox „ tradatur; & in COMMUNE *ærarium*, vel „ COMMUNE *veſtiarium*, *vel alias in* COMMUNES USUS *reponenda*, & ad nutum „ Superioris tamquam res, *non quidem* „ UNI PECULIARIS, SED OMNIBUS EX ÆQUO „ COMMUNIS, adminiſtranda; ne contingat „ in Monaſteriis illa perverſitas, ut qui „ divites & liberales habet in ſeculo conſanguineos, etiam ſuperfluis quibuſque „ abundet, & alius Frater neceſſariis deſtituatur „.

§. IV.

Proponitur tertium argumentum ex Regula Sancti Auguſtini.

POſtquam in Regula dictum fuit: Nullus ſibi aliquid operetur, ſed omnia opera veſtra fiant in unum, ſubjungitur: „ Conſequens ergo eſt, ut etiam qui ſuis „ filiis aut aliquâ neceſſitudine ad ſe pertinentibus in Monaſterio conſtitutis, aliquam contulerit veſtem, ſive quodlibet „ aliud inter neceſſaria deputandum, non „ occulte accipiatur, ſed ſit in poteſtate „ Præpoſiti, *ut in rem communem redactum, cui neceſſe fuerit, præbeatur* „. Cap. 6. Reg.

Quod per hæc Regulæ verba improbentur Peculia ſive particularia Religioſorum depoſita, conflata ex illis, quæ ex parentum aut aliorum liberalitate Religioſis obveniunt, non difficulter intelligitur.

Cum enim Regula velit, ut ſi quis filiis in Monaſteriis conſtitutis aliquid contulerit, id non occulte accipiatur, ſed ſit in poteſtate Præpoſiti, *ut in rem communem redactum, cui neceſſarium fuerit, præbeatur*; manifeſtum eſt, Regulam nolle, ut illud, quod Religioſo ex parentum liberalitate offertur, ad *particulares* ipſius *uſus* & *neceſſitates* reſervetur; ſed e contrario Regulam velle, ut redigatur *in rem communem* per Præpoſitum, cui neceſſarium fuerit, diſtribuendum; quod quam directe Peculiis ſeu particularibus depoſitis repugnet, tum per ſe, tum ex ante dictis planum eſt.

Qui igitur vitæ communionem juxta Auguſtini Regulam (idem eſt de Regula S. Benedicti, ut in Diſſertatione oſtenſum eſt) profeſſi ſunt, nihil a parentibus, aut alio quoquam, ſuis particularibus uſibus reſervandum, & non *toti* Communitati profuturum, accipere poſſunt: imo ſi offerentes omnibus Fratribus *commune* eſſe nollent, potius recuſandum, quam eâ conditione accipiendum eſſet; ut ſuo exemplo jam pridem S. Anſelmum docuiſſe Eadmerus individuus vitæ illius comes teſtatur. „ Cum „ enim Monaſterii Beccenſis Prior eſſet, „ illi ſæpe plura auri & argenti pondera a „ nonnullis ſunt oblata, ait Eadmerus, quatenus ea in ſuos, ſuorumque uſus ſuſciperet, ſervaret, diſpenderet; quæ ipſe „ *nullâ patiebatur ratione ſuſcipere, niſi* „ *forte* COMMUNI FRATRUM UTILITATI „ *profutura*, Abbati præſentarentur. Sed „ cum hic qui ſua offerebat, e contra diceret, ſe nullam tunc voluntatem habere, vel Abbati vel Monachis aliquid dare, niſi *ei ſoli*; referebat ille, *ſe talium* „ *opus non habere*, nec aliter a quoquam „ velle accipere „. *In ipſius Vita apud Bollandum ad* 21. *Apr. cap.* 4.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

Oſtenditur ex Sermone 49. de Diverſis, ſive 355. ult. edit. S. Auguſtini, Peculia ſive depoſita particularia Religioſorum Regulæ S. Auguſtini contrariari.

DUos ſermones Auguſtinum habuiſſe de vita & diſciplina, quam in Monaſterio inter Fratres ſuos inſtitueret, ſervatamque vellet, dum *forte de poſſeſſionibus invidia ipſis Clericis fieret*, memorat Poſſidius.

In utroque late ac dilucide exponit, quam paupertatem, ac vitæ communionem in Monaſterio cum Fratribus ſuis ſervare intenderet, quamque ipſa *ſancta* Fratrum *profeſſio* exigeret.

In primo itaque, ita de ſuo vitæ inſtituto ad plebem diſſerit.

„ Ut non vos diu teneam, præſertim „ quia ego ſedens loquor, vos ſtando laboratis: noſtis omnes, aut pene omnes, *ſic* „ *nos vivere in ea domo, quæ dicitur domus* „ *Epiſcopii*, ut quantum poſſumus, imitemur eos Sanctos, de quibus loquitur liber Actuum Apoſtolorum: *Nemo dicebat* „ *aliquid proprium, ſed erant illis omnia* „ *communia ....* Apprehenſus, Presbyter „ factus ſum, & per hunc gradum perveni „ ad Epiſcopatum. Non attuli aliquid, non „ veni ad hanc Eccleſiam, niſi cum iis „ indumentis, quibus illo tempore veſtiebar. „ Et quia hoc diſponebam, in Monaſterio „ eſſe cum Fratribus, cognito inſtituto & „ voluntate meâ, beatæ memoriæ ſenex „ Valerius dedit mihi hortum illum, in „ quo nunc eſt Monaſterium. Cœpi boni „ propoſiti Fratres colligere compares meos, „ nihil habentes, ſicut nihil habebam, & „ imitantes me, ut quomodo ego tenuem „ paupertatulam meam vendidi, & pauperibus erogavi, & ſic facerent & illi, qui „ mecum eſſe voluiſſent, *ut de communi* „ *viveremus*; commune autem nobis eſſet „ magnum & uberrimum prædium ipſe „ Deus .... *Ecce quomodo vivimus*. Nulli „ licet in ſocietate noſtra habere aliquid „ *proprium*; ſed forte aliqui habent. Nulli „ licet: ſi qui habent, faciunt quod non „ licet „.

Quinam vero ſint, qui juxta Auguſtinum habere *proprium*, & a propoſito, ſive voto cadere cenſeantur, ſubjicit: „ Sane etiam „ hoc noverit Charitas veſtra dixiſſe me „ Fratribus meis, qui mecum manent, ut „ quicumque habet aliquid, *aut vendat &* „ *eroget*, aut *donet*, *&* COMMUNE *illud* „ *faciat*. Eccleſiam habet, per quam nos „ Deus paſcit. Et dedi dilationem uſque „ ad Epiphaniam, propter eos, qui vel cum „ fratribus ſuis non diviſerunt, & dimiſerunt quod habent apud fratres ſuos, vel „ nondum de re ſua aliquid egerunt, quia „ expectabatur ætas legitima. Faciant inde „ quod volunt: dum tamen ſint *pauperes* „ mecum, ſimul expectantes miſericordiam „ Dei. Si autem nolunt, qui forte nolunt; „ certe ego ſum qui ſtatueram, ſicut noſtis, „ nullum ordinare Clericum, niſi qui mecum vellet manere: ut ſi vellet diſcedere „ a propoſito, recte illi tollerem Clericatum, quia deſereret *ſanctæ Societatis promiſſum* cœptumque conſortium. Ecce in „ conſpectu Dei & veſtro, muto conſilium: qui „ volunt habere aliquid *proprium*, quibus non „ ſufficit Deus & Eccleſia ejus, maneant „ ubi volunt; & ubi poſſunt, non eis auſero Clericatum. Nolo habere hypocritas. Malum enim eſt, quis neſciat? *Malum eſt cadere a propoſito*; ſed pejus eſt „ ſimulare propoſitum. *Ecce dico*, AUDITE: „ *qui Societatem* COMMUNIS VITÆ *jam ſuſceptam, quæ* laudatur in Actibus Apoſtolorum, *deſerit*, *a voto ſuo cadit*, *&* „ *a profeſſione ſancta cadit*. *Obſervet judicem*, ſed Deum, non me. Ego ei non „ auſero Clericatum. Quantum ſit periculum, ante oculos ejus poſui: faciat quod „ vult. Novi enim, quia ſi aliquem hoc „ facientem degradare voluero, non ei deerunt patroni, non ei deerunt ſuffragatores, & hic & apud Epiſcopos, qui dicant, quid mali fecit? Non poteſt tecum „ tolerare iſtam vitam: extra Epiſcopium „ vult manere, & de proprio vivere, ideone debet perdere Clericatum? Ego ſcio „ quantum malum ſit *profiteri aliquid*, *nec* „ *implere*. VOVETE, inquit, & REDDITE „ DOMINO DEO VESTRO. ET MELIUS EST „ NON VOVERE, QUAM VOVERE, ET NON „ REDDERE „.

Ex hoc Auguſtini diſcurſu collige ſequentia.

tia. Primo: Fratres Inſtitutum Auguſtini profitentes, vovere vitam communem, quæ in Actibus Apoſtolorum laudatur; adeoque inter ipſos omnia debere eſſe communia, ut diſtribuatur ſingulis prout cuique opus eſt.

Secundo: quod juxta S. Auguſtinum, qui ſocietatem communis vitæ jam ſuſceptam, quæ laudatur in Actibus Apoſtolorum, deſerit, *a voto ſuo cadat, & profeſſione ſanctâ cadat*.

Hinc ulterius collige, quod ad mentem Auguſtini recte dixerit Synodus Audomarenſis: „ Prorſus *omnia* in COMMUNEM „ USUM convertantur; ita ut impleatur a „ Religioſis, quod ſibi imitandum ſumpſe- „ runt, & *ad quod Religione ſempiternâ ſe* „ *obligarunt* (NON POTEST RES ISTA IN- „ CULCARI SATIS) *illud primitivæ Eccle-* „ *ſiæ: Multitudinis credentium erat cor* „ *unum & anima una: nec quiſquam eo-* „ *rum, quæ poſſidebat, aliquid ſuum eſſe* „ *dicebat, ſed erant illis* OMNIA COMMU- „ NIA: *dividebatur autem ſingulis prout* „ *cuique opus erat* „. Vide Diſſert. Can. *part.* I. *cap.* I. §. 4.

Tertio: ex hoc Auguſtini Sermone habemus, quod ipſe judicaverit, imo nec dubitaverit, Fratres, qui ſocietatem vitæ communis in Actibus Apoſtolorum laudatam non ſervarent, a voto ſuo cecidiſſe, & coram Deo votifragos eſſe, licet illos a ſe eo tempore puniendos non crediderit. Hinc collige, nullatenus ſeqni, Religioſos hoc illove modo Peculia habentes coram Deo non eſſe proprietarios, quia per Conſtitutiones ut *proprietarii* non puniuntur.

Quarto: prædicta verba oſtendunt, Auguſtinum permiſiſſe libertatem Ingredienti, ut omnia ſua vendat & eroget, vel donet & *commune faciat*, ut inde pauperes Chriſti in Monaſterio vivant.

§. VI.

Petuntur argumenta contra Peculia & particularia Religioſorum depoſita ex Sermone* 50. *de Diverſis, ſive* 356. *ult. edit. S. Auguſtini.

SErmonem ſecundum de vita & moribus Clericorum ſuorum in hunc modum Auguſtinus exorditur: „ Charitati ve- „ ſtræ hodie de nobis ipſis ſermo reddendus eſt. Quod enim ait Apoſtolus, *ſpectaculum facti ſumus mundo & Angelis* „ *& hominibus:* Qui nos amant, quærunt „ quod laudent in nobis: qui antem nos „ oderunt, detrahunt nobis. Nos autem in „ utroque medio conſtituti, adjuvante Domino Deo noſtro, & vitam & famam „ noſtram ſic cuſtodire debemus, ut non „ erubeſcant de detractoribus laudatores. „ *Quomodo autem vivere velimus, quomodo* „ *Deo propitio jam vivamus*, quamvis de „ Scriptura ſancta multi noveritis, tamen „ ad commemorandos vos, ipſa de libro „ Actuum Apoſtolorum vobis lectio recitabitur, ut videatis ubi deſcripta ſit *forma,* „ *quam deſideramus implere*. Dum ergo „ recitatur, vos intentiſſimos volo, ut poſt „ ejus recitationem, quod inſtitui, loquar, „ Deo donante, intentioni veſtræ. (Et „ Lazarus Diaconus legit): *Cum oraſſent,* „ *motus eſt locus, in quo erant congregati,* „ *& impleti ſunt omnes Spiritu ſancto, &* „ *loquebantur verbum Dei eum fiducia omni* „ *volenti. Multitudinis autem credentium* „ *erat anima una & cor unum: & nemo* „ *eorum quæ poſſidebat, dicebat, aliquid* „ *ſuum eſſe, ſed erant illis omnia communia. Et virtute magnâ reddebant Apoſto-* „ *li teſtimonium reſurrectionis Domini Je-* „ *ſu: gratiaque magna erat ſuper omnes* „ *illos. Neque enim quiſquam egens erat* „ *inter illos. Quotquot enim poſſeſſores prædiorum vel domorum erant, vendentes af-* „ *ferebant pretia illorum, & ponebant ante* „ *pedes Apoſtolorum. Diſtribuebatur autem* „ *unicuique prout cuique opus erat*. (Cum- „ que Lazarus Diaconus recitaſſet, & Epiſcopo codicem tradidiſſet, Auguſtinus Epiſcopus dixit) & ego legere volo. Plus „ enim me delectat hujus verbi eſſe lectorem, quam verbi mei diſputatorem. *Cum* „ *oraſſent*, &c. *Audiſtis quid velimus: ora-* „ *te ut poſſimus* „.

Ex his rurſus conſtat, S. Auguſtinum a Fratribus ſuis ſervatam voluiſſe vitam communem in Actibus Apoſtolorum tantopere laudatam. Sed ne per oblationes fidelium alicui Fratrum in particulari faciendas, forſitan hæc omnimoda rerum communio læderetur, ad populum converſus, eum his verbis admonendum cenſuit: „ Et vos ex- „ hor-

Digitized by Google

„ hortor, inquit, Fratres mei, ſi aliquid „ vultis Clericis dare, ſciatis quia non debetis quaſi *vitia eorum fovere contra me*. „ OMNIBUS offerte quod vultis, offerte de „ voluntate veſtra. Quod *commune* erit, „ *diſtribuetur unicuique*, *ſicut cuique opus* „ *erit*. Gazophylacium attendite, & omnes habebimus. Valde me delectat, ſi „ ipſum fuerit præſepe noſtrum, ut nos ſimus jumenta Dei, vos ager Dei. Nemo „ det byrrhum, vel lineam tunicam, ſeu „ aliquid NISI in COMMUNE; *de communi* „ *accipio & mihi ipſi*, cum ſciam *commune* me habere velle, *quiquid* habeo. Nolo talia offerat ſanctitas veſtra, quibus „ ego *ſolus* quaſi decentius utar; offerat „ mihi, verbi gratiâ, byrrhum pretioſum: „ forte decet Epiſcopum, quamvis non deceat Auguſtinum, id eſt, hominem pauperem, de pauperibus natum. Modo dicturi ſunt homines, quia inveni pretioſas „ veſtes, quas non potuiſſem habere vel in „ domo patris mei, vel in illa ſeculari „ profeſſione mea. Non decet: *Talem debeo habere*, *qualem poſſum*, *ſi non habuerit*, *fratri meo dare*. *Qualem poteſt* „ *habere Presbyter*, *qualem* poteſt *habere* „ *decenter Diaconus & Subdiaconus*, *talem* „ *volo accipere:* quia *in commune* accipio. „ Si quis meliorem dederit, vendo: quod „ & facere ſoleo; ut quando non poteſt „ veſtis eſſe *communis*, pretium veſtis poſſit eſſe *commune* „.

Hic Auguſtini diſcurſus oſtendit, quod ad exemplum ſui legiſlatoris, Superiores merito moneant fideles, præſertim parentes Fratrum ſuorum, ut ſi quid offerre voluerint, *vitia Fratrum non foveant*, illis nimirum *in particulari* offerendo; ſed ſi quid offerre voluerint, *omnibus* offerant. Nullus det veſtem, ſeu aliquid, *niſi in commune;* atque, quod *commune erit*, *diſtribuatur unicuique ſicut cuique opus erit*.

Quod & S. Benedictum deſideraſſe, in Diſſertatione Canonica *part.* 1. *cap.* 1. §. 8. *pag.* 18. oſtenſum fuit.

Inſuper ex allegato Auguſtini diſcurſu planum eſt, ipſum voluiſſe, ut quidquid Fratribus, vel ſibi offerretur, eſſet *commune;* non tantum *quoad proprietatem*, ſed *quoad uſum*, id eſt, ut omnibus, prout cuique neceſſarium eſt, in uſum cedat: *talem veſtem debeo habere*, inquit, *qualem poſſum*, *ſi* NON HABUERIT, FRATRI MEO DARE. *Qualem poteſt habere Presbyter*, *qualem poteſt habere decenter Diaconus & Subdiaconus*, *talem volo accipere: quia* IN COMMUNE *accipio*. Quo quid evidentius, quam quod *in commune accipere* idem ſit Auguſtino, quod in *uſum communem*, ſive ad *communes fratrum neceſſitates accipere?* Unde & ſubjicit: *Si quis meliorem dederit*, *vendo: quod & facere ſoleo; ut quando non poteſt veſtis eſſe* COMMUNIS (nimirum quoad uſum, nam quoad nudam proprietatem, quidni poſſet eſſe communis?) *pretium veſtis poſſit eſſe* COMMUNE.

CAPUT II.

Ex doctrina & praxi S. Fulgentii Epiſcopi Ruſpenſis, fideliſſimi S. Auguſtini diſcipuli, Peculia, ſive particularia Religioſorum depoſita improbantur.

§. I.

Oſtenditur, quod S. Fulgentius quoad vitam communem Religioſis neceſſariam per omnia Auguſtino conſentiat.

DE S. Fulgentio Epiſcopo Ruſpenſi fideliſſimo S. Auguſtini diſcipulo, & a Cardinali Baronio ad *an.* 522. dicto, *redivivus Auguſtinus*, *apud Bolland. ad* 1. *Januarii cap.* 27. leguntur ſequentia. „ Noluit plane jam B. Fulgentius in priori „ domo multis Fratribus comitantibus diutius habitare; ſed juxta Baſilicam S. Martyris Saturnini procul a ſtrepitu civitatis „ vacantem reperiens locum, Brunaſio Calaritanæ civitatis Antiſtite venerabili prius, „ ſicut decuit, poſtulato, novum ſumptibus „ propriis Monaſterium fabricavit. In quo „ quadraginta & amplius Fratribus congregatis, diſciplinæ Cœnobialis ordinem cuſtodivit illæſum, nemini dans licentiam „ *profeſſionis ſanctæ Regulam* præterire: ſed „ *principaliter* hoc obſervandum Monachis „ tradens, ut nullus eorum quidquam ſibi „ *proprium vendicaret*, *ſed eſſent* OMNIBUS OMNIA *communia*. Dicebant enim „ fre-

Digitized by Google

„ frequenter, *nec debere*, *nec poſſe Monachum judicari*, cui voluntas habere *privatum Peculium* perſuaſerit. Ut enim „ Monachus lautioribus forſitan cibis utatur, interdum cogit infirmitas corporis; „ ut autem cupiat in quibuslibet exiguis „ rebus juris *proprii dominium vendicare*, „ ſuperbæ voluntatis & avaræ cupiditatis „ evidens teſtimonium eſt „.

Quis hiſce verbis non videat miram inter fideliſſimum diſcipulum, & Patrem ſanctiſſimum expreſſam conſonantiam?

Auguſtinus tamquam *primum* & principale vitæ Religioſæ punctum ponit, ut nemo dicat *aliquid proprium*, ſed ſint Fratribus *omnia communia*; Fulgentius *principaliter* hoc obſervandum Monachis tradebat, ut nullus *quidquam ſibi* PROPRIUM *vendicaret*, ſed eſſent *omnibus* OMNIA *communia*.

Proprium erat Auguſtino, quod non erat omnibus commune; ſimiliter & Fulgentio. Dicebat enim, ut nullus ſibi *proprium* vendicaret, SED *eſſent omnibus omnia communia*; ex qua oppoſitione evidens fit, *proprium* ipſi fuiſſe, quod non erat *omnibus commune*.

Auguſtinus dicebat, quod Frater ille a *voto ſuo cadat*, *a profeſſione ſancta cadat*, qui ſocietatem *vitæ communis*, quæ laudatur in Actibus Apoſtolorum, deſerit; nonne idem ſenſit Fulgentius, dum dicebat frequenter, *nec debere nec poſſe Monachum judicari*, *cui voluntas habere* PRIVATUM PECULIUM *perſuaſerit?*

Cui enim voluntas habere privatum Peculium perſuaſerit, etiam perſuadet non omnia omnibus facere communia; quia, ut antea ſæpius oſtenſum eſt, privatum Peculium perfectæ & omnimodæ bonorum communioni directe opponitur, ac per conſequens *ſocietati vitæ communis in Actibus Apoſtolorum laudatæ;* quia hæc vult *omnia* eſſe *communia*, *ut diſtribuatur*, &c.

Ad hæc ex verbis jam relatis patet, *proprium*, & *Peculium*, item *proprii dominium* quoad Religioſos, ipſi etiam Fulgentio ſynonyma fuiſſe.

Univerſa vero Religioſorum Peculia ſive particularia depoſita hâc S. Fulgentii ſententiâ improbari jam pluſquam ſufficienter probatum eſt: conſtat enim ex dictis, directiſſime ſibi opponi, inter Monachos *omnibus omnia eſſe communia*, & eſſe inter ipſos privata Peculia, ſive depoſita, ad *particulares* uſus & neceſſitates hujus illiuſve Religioſi reſervata.

§. II.

S. Fulgentius occaſionem ſive prætextum Peculiorum Religioſis adimit.

NUllum eſſe aptius efficaciuſque remedium, ut vitium proprietatis ſive peculiaritatis e Monaſteriis evellatur, quam ut Superiores e *communi* Monaſterii ſubſtantia placide atque benigne neceſſaria ſubminiſtrent, a Patribus jam pridem notatum fuit.

„ Ut hoc vitium *peculiare* radicitus amputetur (ait magnus ille Monachorum „ Patriarcha S. Benedictus *cap.* 55. *Reg.*) „ dentur ab Abbate omnia quæ ſunt neceſſaria .... ut omnis auferatur *neceſſitatis* excuſatio „.

Quam ſedulo hoc remedium adverſus peculiaritatis vitium S. Fulgentius adhibuerit, vitæ ipſius Auctor teſtatur.

„ Diſtribuebat ſane ipſe cum ſumma diſcretione ſervis Dei *neceſſaria* vitæ ſubſidia, ſingulorum vires infirmitatemque „ conſiderans. Verumtamen quibuſcumque „ plus ceteris conſulebat, eos humilitatem „ cuſtodire amplius admonebat, dicens eis: „ De ſubſtantia *communi* quiſquis aliquid „ plus accepit, *omnium* fit debitor, quorum „ eſt illa ſubſtantia: debitorem porro ſola „ juvat humilitas. Sic efficiebat, ne quis „ *ſcandalum* pateretur, quando uni propter „ infirmitatem plus dare aliquid videbatur. „ Erat quoque ei aliqua ſollicitudo, prævenire cunctorum Monachorum petitiones, ante tribuendo quidquid tribuendum „ cuilibet vel neceſſitas, vel ratio manifeſta monſtraret. Si quis autem præſumpſiſſet, priuſquam acciperet, petere; negabat ei continuo, etiamſi mereretur accipere, dicens: Monachos debere his, quæ „ acceperint, eſſe contentos. Ceterum qui „ ſibi, tamquam indigeant, petunt, deſideriis adhuc carnalibus ſerviunt, & omnino non perfecte de cœleſtibus cogitant, „ quamdiu quid ſibi neceſſarium ſit, ipſi „ ſibi, quia non poſſunt negotiando, pe-

Digitized by Google

„ tendo ſaltem providere feſtinant „.

Ex his omnibus clarum eſt, S. Fulgentium non verbis duntaxat privata Religioſorum peculia improbaſſe; ſed & ſummam ei fuiſſe curam, ut occaſionem ſive prætextum, quo peculia defendi ſolent, amputaret: placide nimirum, magnaque cum diſcretione neceſſaria non ex *particularibus* depoſitis, ſed *communi ſubſtantia*, omnibus ſubminiſtrando.

Hanc S. Fulgentii diſciplinam ſi Monaſteriorum Superiores imitarentur, quemadmodum ipſis per Patrum Regulas, atque Eccleſiæ Canones injungitur; non dubium, quin facile *peculiaritatem*, totius diſciplinæ regularis exitialem peſtem, e Monaſteriis eliminarent. Quid enim experientiâ evidentius, quam unicam pene peculiorum occaſionem & prætextum eſſe, quod a Superioribus ex *communi* Monaſterii penu neceſſaria non dentur? Vide *Differt. part.* 1. *cap.* 3. §. 1.

Sed vereor, ne & hodie dicere liceat, quod dicebat memoratus Canonicus Regularis: „ Reperiuntur, proh dolor! Prælati parum curantes quid ſubditi faciant, „ aut unde ſibi, quæ deſiderant, acquirant: „ dummodo ipſi ſua marſupia reſolvere non „ cogantur; pecunias plus diligentes, quam „ fratrum animas Chriſti ſanguine redemptas. Hinc eſt, quod fratres ſibi ipſis „ provideant. Hinc proprietas incrementum capit „.

Reperiuntur alii, qui quidem marſupia ſua non difficulter reſolvunt; at non in fratrum ſuorum neceſſitates, ſed ut domos ſibi ædificent magnificas, menſas exſtruant ſumptuoſas, ſupellectilem ſuperbam colligant, famulitium & equos alant, quæ principatum & mundi faſtum, nullatenus vero Religioſam paupertatem & rerum terrenarum exprimunt contemptum.

Profecto, ſi dixerit Chriſtus (Matth. *cap.* 18. verſ. 6.) *Qui autem ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis, qui in me credunt, expedit ei, ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris;* quid timendum nonnullis Superioribus, qui cum teneantur tamquam meti & fideles diſpenſatores bonorum communium, ea juxta voluntatem offerentium, & Eccleſiæ & Patrum mentem, Fratrum neceſſitatibus, pauperumque uſibus impendere, econtra non ſecus ac pleni domini, in uſus a Fundatorum intentione, & Religioſo inſtituto plane alienos impendentes, ſeu potius dilapidantes, ſubditis ſuis ſcandalum ponunt & lapidem offenſionis; nimirum *neceſſariorum* defectu eos quodammodo ad ſanctæ profeſſionis violationem cogendo.

Verendum ſane, ut etiam monet ſæpe citatum Directorium Colonienſe, ne ſimiles Superiores incidant in terribilem illam Apoſtoli ſententiam: *Si quis ſuorum & maxime domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & eſt infideli deterior.* 1. ad Tim. 5. verſ. 8.

Hæc per occaſionem dicta ſufficiant; pluribus enim de hoc adverſus peculiaritatem remedio, & Superiorum illud adhibendi gravi obligatione, ex Patrum Regulis, & Eccleſiæ Decretis, in Diſſertatione Canonica loco citato actum fuit.

CAPUT III.

Oſtenditur, Peculia, ſeu Depoſita ad particulares uſus alicujus Religioſi repugnare Conſtitutionibus PP. Eremitarum S. Auguſtini.

§. I.

Primum argumentum ex dictis Conſtitutionibus deſumptum.

OMNIMODAM ac perfectam rerum omnium communionem, univerſa Peculia, ac particularia Religioſorum Depoſita excludentem, per Conſtitutiones PP. Eremitarum S. Auguſtini requiri, non uno argumento, ex iis ipſis deſumpto, evidenter probari hoc capite oſtendam; ut inde appareat quoſdam Peculiorum patronos ſine ullo fundamento, contra ipſarum Conſtitutionum clariſſimum tenorem in defenſionem Peculiorum eas aſſumere.

Primum itaque contra Peculia, & pro neceſſaria rerum omnium communione, argumentum deſumi poteſt ex formula profeſſionis, quam prædictæ Conſtitutiones his ver-

verbis exprimunt, & a profeſſuris hoc ritu fieri volunt.

„ Sedeat (inquiunt *par.* 2. *Conſt. cap.* „ 4.) Prior, & ceteri poſt eum, & Novitius accipiat Regulam S. Patris Auguſtini, & deponat eam apertam in manibus Prioris, & ponens manus ſuas ſuper eam in manibus Prioris, profiteatur hoc modo: In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti benedicti. Amen. Anno nativitatis ejuſdem milleſimo &c. die tali, menſe tali: Ego Frater N. de N. filius N. & N. talis loci, & talis parochiæ, facio profeſſionem; & promitto obedientiam Deo omnipotenti, & B. Mariæ ſemper Virgini, B. Patri Auguſtino, Rev. Patri Fratri N. de N. Priori &c. nomine & vice Rev. P. Magiſtri N. de N. Prioris Generalis Ordinis Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, & Succeſſorum ejus canonice intrantium, & *vivere ſine proprio*, & in caſtitate *ſecundum hanc Regulam ejuſdem Patris noſtri Auguſtini* uſque ad mortem „.

Ex hac profeſſionis formula ac ritu habetur:

Primo, quod Fratres Eremitarum juxta ſuas Conſtitutiones voveant *vivere ſine proprio*, & quidem *ſecundum Regulam S. Auguſtini*.

Unde ulterius conſectarium eſt, ipſos vovere ſine tali *proprio* vivere, quale in ſua Regula Fratribus Auguſtinus interdixit.

Proprium vero juxta Auguſtinum ſupra *cap.* 1. §. 2. oſtendimus eſſe omne illud, quod non eſt *commune, ut diſtribuatur unicuique victus & tegumentum;* ac per conſequens, peculia ſive particularia depoſita, ut quidam vocant, ad particulares uſus hujus illiuſve Religioſi reſervata ſive peculiata, eſſe vere *propria* ad mentem Auguſtini; utpote non *communia, ut unicuique diſtribuatur, &c.*

Secundo: quod Fratres votum emittentes huic Regulæ manus ſuas imponant; in ſignum indubie, quod ad hujus Regulæ normam in futurum vitam ſuam inſtituere proponant, & religioſe voveant.

Quod ut religioſius obſervent, & ne aliquando aliquo prætextu ab eo, quod voverunt, recedant, neque per *oblivionem aliquid negligatur;* præſcribunt dictæ Conſtitutiones *parte* 2. *cap.* 9. *ut ſextis feriis Regula S. P. Auguſtini ad prandium legatur, ut in ea tamquam in* SPECULO *poſſimus*, aiunt, *inſpicere. Quod ſi fieri non poſſet, finiatur ad collationem*, &c.

Quid vero in Regula tamquam in ſpeculo inſpicere debent? Indubie qualiter vota ſua Deo ſervare teneantur; atque ita non attendant, quid hi illive agant, quidve hi, aut illi vota ſua requirere credant, aut dicant; ſed quid Regula, cui manus impoſuerunt, præſcribat: non, quid Superiores nonnumquam indulgeant, aut etiam licitum dicant; ſed quid juxta Regulam ipſa ſacra profeſſio exigat.

Quid enim certius, quam quod interdum aut ex ignorantia, aut pravâ quâdam ac inolitâ conſuetudine, ſive potius abuſu, Superiores aliqua licita credant, imo & affirment; quæ tamen ipſis votis ac Regulæ eſſentialibus repugnant? Sed quid ipſis Fratribus, & ſubditis periculoſius?

Hujus periculi magnitudinem prævidens Clemens VIII. poſtquam multa pro voti paupertatis ac vitæ communis obſervantia ſtatuit, adverſus hoc periculum ſubditis imminens a Superioribus ſibi plura circa relaxationem illius voti licere perſuadentibus ipſos præmunire voluit: „ Nulla quorumcumque Superiorum diſpenſatio, nulla licentia, quantum ad bona immobilia vel mobilia Fratres excuſare poſſit, quominus culpæ & pœnæ ab ejuſdem Concilii Decretis impoſitæ, ipſo facto incurrendæ, obnoxii ſint, *etiamſi Superiores aſſeverent*, inquit, *ſe hujuſmodi diſpenſationes, aut licentias concedere poſſe, quibus in ea re fidem minime adhiberi volumus* „.

Supponit ergo Pontifex, interdum Superiores eo temeritatis prorumpere, ut etiam aſſeverent ſe adverſus ea, quæ votum paupertatis, aut vita communis requirunt, licentias, aut diſpenſationes poſſe concedere, quas nequaquam concedere valent.

Ex quo ulterius concluditur, ex mente hujus, ac aliorum Pontificum, qui dictam Conſtitutionem innovarunt, ac confirmarunt, Fratres non ſemper reddi ſecuros, quod hoc, illudve ſit licitum, neque voto contrarium; tametſi Superiores, quicumque illi ſint, non tantum permittant, ſed inſuper licitum eſſe aſſeverent.

Pru-

Digitized by Google

Prudenter proinde præcipiunt ſæpe dictæ Conſtitutiones, ut Regula, quam Fratres ſancte Deo voverunt, & cui voventes manus ſuas impoſuerunt, continuo prælegatur; ut in illa *tamquam ſpeculo* conſpicientes, quid voverint, nec Fratrum male viventium conſuetudine, neque creduli quorumdam Superiorum conniventiâ, vel damnabili negligentiâ, aut ſupinâ ipſorum ignorantiâ, quâ ſibi licere autumant, quod non licet, a ſacra profeſſione, debitaque votorum perſolutione abducantur.

Ex his omnibus habentur ſequentia. Primo: quod Conſtitutiones PP. Eremitarum S. Auguſtini velint Fratres vivere uſque ad mortem *ſine proprio*, ſecundum Regulam S. Auguſtini.

Secundo: quod velint illos vivere ſine Peculiis, ſive particularibus depoſitis; utpote quæ juxta Auguſtini Regulam *proprium* ſunt, ut ſupra ſat ſuperque probatum fuit.

Tertio: quod ſollicite velint, ut Fratres in ipſa Regula, tamquam in *ſpeculo*, continuo oculos mentemque defigant, ne forte per oblivionem aliquid negligatur.

Quarto: quod profitentes imponant manus ſuas ipſi Regulæ, non autem Conſtitutionibus aut Decretis Superiorum; ut inde intelligant, ſe ad Regulam debere vitam componere, votaque ſua perſolvere: Superiorum vero Decretis, aut Conſtitutionibus, & præceptis, obedientiam non niſi ſecundum ejuſdem S. Patris Regulam debeant; id eſt, modo a Regula illa, præſertim in his, quæ baſes & fundamenta ſunt, non recedant.

Nulla proinde eſt hæc conſequentia: In Conſtitutionibus alicujus Capituli ſive Provincialis ſive Generalis, Peculia, aut particularia Religioſorum depoſita permittuntur, vel etiam licita dicuntur; ergo per illorum reſervationem a voto paupertatis, aut a vita communi, quam Profeſſio Religioſa exigit, non receditur: quandoquidem, ut dictum eſt, Superiorum indulta, aut etiam præcepta, non excuſent, aut obligent, ſi ab eſſentialibus Regulæ recedant: quod contingere poſſe, exemplo Conſtitutionum Capitulorum etiam Cathedralium Eccleſiarum a Sede Apoſtolica approbatarum, in Vindiciis ex Concilio Tridentino demonſtratum fuit.

Nullus tamen hinc inferat, me aſſerere, quod Conſtitutiones Fratrum Eremitarum S. Auguſtini Peculia aut particularia Religioſorum depoſita probent; ſed duntaxat aſſero: male inferri, illa eſſe licita, & habentes ab omni voti tranſgreſſione eſſe immunes, tametſi ſupponeretur, quod iſta per Conſtitutiones alicujus Capituli, etiam Sedis Apoſtolicæ auctoritate confirmatas, eſſent permiſſa.

§. II.

Proponitur ſecundum argumentum contra Peculia, ex Conſtitutionibus Eremitarum S. Auguſtini.

NUlla eſt fecundior Peculiorum radix, quam metus, quod Conventus nequeat neceſſaria ſuppeditare; ac per conſequens, quod niſi per Peculia, ſeu particularia depoſita, Fratres ſibi provideant, neceſſariis ſint deſtituendi; conſequenter incident in multiplicia illa incommoda, quæ neceſſariorum defectus ſecum trahere ſolet.

Hanc quorumdam parum Religioſam anxietatem jam pridem exagitavit Octavius Frangipanus Epiſcopus Tricaricenſis in ſupra laudato Directorio: „ Procul, inquit, „ & illi a voluntaria paupertate abſunt, „ qui, ut in lectulo ægritudinis ſuæ non „ egeant, & penuriam, aliaque paupertatis „ incommoda non ſentiant, *pecuniam* cor„ radunt atque ſupponunt, vel *reditus* vi„ tales aut perpetuos habent, unde tem„ pore ægritudinis & *neceſſitatis ſuæ* conſo„ lationem habeant, & ſe *a moleſtiis* pau„ pertatis tueantur, atque defendant „.

Eamdem hanc Peculiorum radicem ſummo ſtudio eradicatam voluere Patres Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, qui concinnandis atque concipiendis ſæpe dictis Conſtitutionibus præfuere; ut vel inde non obſcure intelligatur, Peculia, ſive privata Religioſorum depoſita, ipſis non placuiſſe.

„ Quoniam per ſolemnem ſive expreſſam „ ſive tacitam profeſſionem Fratres noſtri o„ mnibus & ſingulis quibuſcumque bonis, juri„ bus & actionibus ad ipſos tunc vel in poſte„ rum quovis modo attinentibus, & quoad o„ mnem & totum penitus eorumdem uſum„ fructum nihil de eis ſibi *quovis modo re-*

„ ſer-

Digitized by Google

„ *ſervantes*, efficaciter & cum effectu re-
„ nuntiant, ita ut deinceps nec etiam ver-
„ bo aliquid proprium ſive ſuum dicere de-
„ beant: ſtricte præcipimus omnibus (in-
„ quiunt) & quibuſcumque Fratribus Or-
„ dinis noſtri profeſſis, ut nullus eorum
„ (*ſicut canis qui revertitur ad vomitum*)
„ per ſe, vel interpoſitam perſonam, ha-
„ beat privatum dominium, *uſum*, vel
„ uſumfructum pecuniarum, redituum, vel
„ quorumcumque bonorum mobilium, aut
„ immobilium, aut ſe moventium; ſed o-
„ mnia quantacumque & qualiacumque, &
„ quomodocumque acquiſita habuerint, vel
„ eis donata fuerint, in mera & libera poteſta-
„ te ſui Prælati teneantur reſignare, nihil *peni-*
„ *tus* ſibi retinentes, ſeu *quovis modo reſer-*
„ *vantes*, dicentes: *Quid manducabimus? Aut*
„ *quid bibemus? Aut quo operiemur? Hæc*
„ *enim omnia gentes inquirunt*. Imo poti-
„ us deponentes omnem ſollicitudinem in
„ craſtinum, totam penitus ſpem in illum
„ projiciant, qui ſic *abunde paſcit volatilia*
„ *cœli, quæ neque ſerunt, neque metunt,*
„ *neque congregant in horrea, & ſic ornate*
„ *veſtit lilia agri, quæ non laborant, ne-*
„ *que nent*: & obedientes conſilio Domi-
„ ni Salvatoris, *primum quærant regnum*
„ *Dei, & juſtitiam ejus*, ſervando ejus
„ mandata, & reddendo ei quod in *profeſ-*
„ *ſione voverunt*, ut conſequi mereantur li-
„ beraliſſimam, ac certiſſimam promiſſio-
„ nem ejuſdem Salvatoris dicentis: *& hæc*
„ *omnia adjicientur vobis* „.

Ut igitur Fratres Ordinis Erem. S. Auguſtini voto paupertatis ſatisfaciant, tenentur juxta ſuas Conſtitutiones, omnia quantacumque, & qualiacumque, & quomodocumque acquiſita habuerint, vel eis donata fuerint, in mera ac libera poteſtate ſui Prælati reſignare, nihil *penitus* ſibi retinentes, ſeu *quovis modo* reſervantes.

Quibus verbis ipſa reſervatio redituum vitalitiorum, aut aliarum rerum in uſus ac neceſſitates *particulares*, non obſcure improbatur.

Quis enim dicet, quod ita reſervantes reditus, pecunias, aliaſve res, reſignent omnia ſua in mera & libera poteſtate ſui Prælati, *nihil penitus ſibi retinentes, ſive* QUOVIS MODO *reſervantes?* Cum ipſum *uſum* reſervent.

Verum, ſi una cum prædictis verbis expendantur ea, quibus, ut ſupra vidimus, ad confidentiam in Deum incitantur, clarius apparebit, Patribus illis Peculia ſive depoſita diſplicuiſſe, atque improbata fuiſſe.

Quæ enim alia hodie peculiorum cauſa & in ſpeciem honeſta defenſio prætenditur, niſi Conventus ſeu Monaſterii penuria? *Utinam*, inquit Ex. Pater, *ſuppeterent Conventibus* MEDIA, *abeſſentque incommoda quæ novimus cetera, ut illis* (peculiis) *non indigeremus*. Et alibi: *Nos vero qui credimus retinenda* PECULIA, *non propter cupiditatem credimus, ſed propter* NECESSITATEM.

Hunc communem peculiorum prætextum nullatenus ut juſtum agnoſcunt Conſtitutiones; ſed volunt, ut nihil penitus ſibi retinentes, ſeu quovis modo reſervantes, & deponentes omnem ſollicitudinem in craſtinum, *totam penitus ſpem in illum projiciant, qui ſic abunde paſcit volatilia cœli*, &c.

Si cui tamen hæc non ſufficiant, ut agnoſcat, quod Conſtitutiones ipſum ordinarium & pene unicum peculiorum prætextum rejiciendo, ipſa peculia abſolute improbent; illa, quæ immediate ſubjiciuntur, quæque tertii argumenti materiam ſuppeditabunt, plene, ut credo, perſuadebunt.

§. III.

Tertium argumentum ex Conſtitutionibus PP. Eremitarum S. Auguſtini deſumptum.

POſtquam ſæpe dictæ Conſtitutiones excitando Fratres ad Chriſtianam ac Religioſam in Deum confidentiam, præcipuam peculiorum radicem ex ipſorum animis eradicare ſtuduerunt, ut magis oſtendant, hanc ſuam exhortationem præmitti, ut Fratres ad plenam rerum ſuarum abdicationem, ac perfectam communionem juxta Regulæ ſuæ præceptum, facilius adducerentur, tamquam conſequens immediate ſubjungunt: „ Unde
„ quidquid Fratribus datur in eleemoſynam
„ pro Miſſis, vel quibuſcumque orationibus
„ prædicationibus, lectionibus, aut confeſſio-
„ nibus, vel pro quacumque arte vel artifi-
„ cio, induſtria, vel labore, in rem *com-*
„ *munem* redigatur: & *cui neceſſe fuerit*
„ *præbeatur; ita ut, juxta S. P. N. Au-*

„ gu-

Digitized by Google

„ *guſtini regulam*, *nemo* SIBI *aliquid ope-*
„ *retur :* ſed omnia opera noſtra in unum
„ fiant majori ſtudio & frequentiori alacri-
„ tate, quam ſi nobis ſinguli *propria* face-
„ remus; & unuſquiſque tanto ſe amplius
„ proficere noſcat, quanto libentius & fer-
„ ventius pro *communi*, quam pro *particu-*
„ *lari* utilitate prædicaverit, legerit, vel
„ quodcumque aliud fecerit „.

Quomodo evidentius Peculia ſeu particularia depoſita improbari potuiſſent?

Jubent enim Conſtitutiones, ut quidquid ex lectionibus, aliove juſto labore Patribus obvenerit, *in rem* COMMUNEM redigatur, & cui *neceſſe fuerit præbeatur ;* ita ut, juxta S. P. Auguſtini Regulam, *nemo* SIBI *aliquid operetur*, &c. quod directe atque diametraliter Peculiis ſive particularibus depoſitis opponitur. Hæc enim non in *rem communem* rediguntur, ut cui neceſſe fuerit, diſtribuantur; ſed reſervantur impendenda in particulares uſus & neceſſitates illius, qui v. g. labore aut induſtriâ illa acquiſivit.

Ad hæc clarum eſt, per Peculia ſive privata depoſita fieri, ut quiſque *ſibi* operetur, hoc eſt, non pro communi, ſed pro particulari utilitate.

Utilitas enim eorum, quæ ex juſto labore Fratribus obvenit, non in ipſa civili proprietate aut dominio, ſed in ipſo rerum uſu conſiſtit.

Cum ergo per peculia fiat, ut res non *in communem uſum* redigantur, ſed ipſorum laborantium *uſibus* reſerventur, ac peculientur; patet, peculia illa rurſus hoc ex capite dictis Conſtitutionibus contrariari; quod his præcipiatur, ut quidquid Fratribus datur in eleemoſynam pro Miſſis, &c. *in rem communem redigatur, & cui neceſſe fuerit præbeatur; ita ut, juxta S. P. Auguſtini Regulam, nemo* SIBI *aliquid operetur.*

Sed dicet quiſpiam: *Hæc omnia confunduntur, quoad proprietatem, quod ſufficit; non confunduntur quoad uſum facti, quod non requiritur.* Reſp. Ut alia argumenta, quibus hujus aſſerti falſitas ſatis in anterioribus, ac aliis opuſculis probata eſt, omittam; ipſæ Conſtitutiones falſitatem illius manifeſte evincunt: nec enim ſolum præcipiunt, ut ſimpliciter ex Fratrum labore aut induſtria provenientia redigantur in rem communem; ſed addunt, *& cui neceſſe eſt præbeantur :* quo evidenter oſtendunt, illa eſſe confundenda, non tantum quoad proprietatem, ſed inſuper quoad *uſum facti;* id eſt, ut ex illis, tamquam quæ *omnibus* ſint *communia*, indigentium neceſſitatibus & uſibus ſuccurratur: atque ita fiat, quod Conſtitutiones præcipiunt, ut non pro *particulari*, ſed pro *communi* utilitate Fratres *operentur*.

Incorporari enim Conventui quoad uſum facti, aliud non eſt, quam incorporari in eum finem, ut res incorporatæ totius Conventus ſive Fratrum neceſſitatibus ſubſerviant; uſus quippe facti, ut ſæpius dictum, præcipue in Appendice *cap.* 1. §. 2. eſt uſus ſimplex ſive neceſſariorum.

Ex his ſufficienter patet, verba Conſtitutionis, quæ immediate ſubjunguntur: „ Pia
„ tamen & laudabilis diſcretio ita a Supe-
„ rioribus obſervetur, ut ipſorum Fratrum,
„ quorum causâ hujuſmodi bona ad Mona-
„ ſterium venerunt, quoad eorum neceſſita-
„ tes pro loco & tempore in hujuſmodi
„ bonis eis donatis, vel relictis, ab eis ut-
„ cumque acquiſitis, diſpenſantes, ſpecialem
„ habeant rationem „. Patet, inquam, verba illa non poſſe eum ſenſum admittere, ut piam ac laudabilem diſcretionem quoad diſpenſationem bonorum, quæ Fratribus ex quacumque cauſa obveniunt, ita a Superioribus obſervari vellent, ut bona illa *ſpecialiter* Fratrum illorum, quorum causâ proveniunt, neceſſitatibus ſive uſibus reſervarentur, ſicuti in peculiis ſolet; id enim non ſolum Regulæ, ſed etiam Conſtitutioni contrariaretur.

Ut enim mox oſtenſum eſt, volunt ipſæ Conſtitutiones: „ *quidquid* Fratribus datur
„ in eleemoſynam pro Miſſis, vel quibuſ-
„ cumque orationibus, &c. *in rem commu-*
„ *nem* redigatur, & *cui neceſſe fuerit præ-*
„ *beatur;* ita ut, juxta S. P. Auguſtini
„ Regulam, *nemo* SIBI *operetur:* ſed opera
„ noſtra in unum fiant majori ſtudio, &
„ freqnentiori alacritate, quam ſi nobis
„ ſinguli *propria* faceremus; & unuſquiſque
„ tanto ſe amplius proficere noſcat, quanto
„ libentius & ferventius pro *communi*, quam
„ pro *particulari utilitate* prædicaverit, le-
„ gerit, vel quodcumque aliud fecerit „.

Præcipiunt proinde Conſtitutiones, ut

quid-

Digitized by Google

quidquid Fratribus quacumque de cauſa obvenit, in rem *communem redigatur*, & *cui neceſſe fuerit præbeatur;* quod nullatenus cum jam dicto verborum illorum ſenſu conſiſtit.

Si enim Superiores in diſpenſandis rebus, quæ Fratribus obveniunt, eam *ſpecialem* rationem quoad horum Fratrum neceſſitates habere debeant, nullatenus dici poſſunt redigi in rem *communem*, ut cui *neceſſe* fuerit præbeantur; erunt enim aliquo modo illorum, quorum neceſſitatibus *ſpecialiter* impendi deberent.

Ad hæc, allegatum verborum ſenſum etiam Conſtitutiones ipſæ excludunt, dum juxta S. P. Auguſtini Regulam mandant, ut nemo ſibi *aliquid* operetur, id eſt, pro particulari utilitate, ſed omnia opera fiant in unum ſeu in *commune* (ut ultima & correctior Auguſtini editio habet) ſive pro *communi utilitate:* nonne enim *ſibi* & pro *privata utilitate* Fratres *aliquid* operarentur, ſi per relata verba Conſtitutiones vellent, ut pia & laudabilis diſcretio a Superioribus ita obſervaretur, ut ipſorum Fratrum, quorum labore bona proveniunt, quoad eorum neceſſitates in diſpenſandis bonis illis *ſpecialem* haberent rationem; non quod illi *amplius*, quam ceteri Fratres hic & nunc indigerent, ſed quia eorum cauſâ obvenerunt? Poſſetne vel in ſpeciem verificari ipſos pro *communi*, & nihil *ſibi* ſeu pro *privata utilitate* operari, quando in bonis labore ſuo partis, quoad ipſorum neceſſitates, deberent Superiores *ſpecialem* habere rationem? Id nemo, ut credo, non præoccupatus dicet.

Ipſæ proinde Conſtitutiones illorum verborum ſenſum, qui poſſet favere peculiis, aut depoſitis ad uſus particulares illorum, quibus bona obvenerunt, manifeſte excludunt; ſed nec alia Conſtitutionum clariſſima verba & præcepta, illum vel in ſpeciem patiuntur; nî manifeſtam contradictionem in eodem Conſtitutionum capite admittamus: quod ſequentia Conſtitutionum verba, quæ quarti argumenti materiam ſubminiſtrant, etiam evincent.

§. IV.

Proponitur quartum argumentum ex prædictis Conſtitutionibus deſumptum.

„ AD hanc autem communitatem *in-* „ *tegre* ſervandam (proſequuntur „ Conſtitutiones) in *omnibus* & *per o-* „ *mnia*, & ipſi Priores locorum teneantur. „ Præcipimus autem in virtute ſancti Spi- „ ritus, ac ſalutaris obedientiæ, ut ſi pecu- „ niæ alicui Fratri *intuitu privatæ perſonæ* „ ab aliquo donatæ fuerint, Superiori exhi- „ beantur infra viginti quatuor horarum „ ſpatium a receptione earum, vel a rever- „ ſione Fratris in Conventum: Prior vero il- „ las in depoſito pro *communi utilitate* re- „ ponat. Prior etiam pecunias ſibi in elee- „ moſynam datas *intuitu ſuæ perſonæ*, in „ depoſito pro *communitate* (ut ſupra) „ habere *omnino teneatur* „.

Ex his Conſtitutionum verbis, rurſus Peculiorum ſive particularium depoſitorum evidentem reprobationem habemus.

Præcipiunt enim in virtute S. Spiritus, ac ſalutaris obedientiæ, ut ſi pecuniæ alicui Fratri *intuitu privatæ perſonæ* ab aliquo donatæ fuerint, illæ non tantum Superiori exhibeantur; ſed inſuper præcipiunt, ut Prior illas in depoſito, non pro *particularibus* uſibus ac neceſſitatibus illius, *cujus intuitu* donatæ fuerunt (quemadmodum per Peculia atque particularia depoſita contingit) ſed pro *communi utilitate* reponere teneatur. Quod ipſum, & quoad pecunias Priori, intuitu ſuæ perſonæ datas, obſervari mandant.

Hinc conſectarium eſt, nec *de conſenſu* aut *beneplacito* Superioris Peculia ſive privata depoſita haberi poſſe; quandoquidem præcipiatur, ut Prior pecunias, Religioſis *intuitu privatæ perſonæ* datas, in depoſito pro *communi utilitate* habeat: quod directe peculiis opponi, ambigi nequit; quia pecunia non reponuntur pro *communi utilitate*, ſed ad uſus *particulares* illius, cujus intuitu res in peculio reſervatæ obvenerunt.

Ulterius collige, quod juxta prædicta Statuta quoad confuſionem nulla haberi queat diſtinctio, ut quidam voluit, inter pecunias *intuitu totius communitatis*, & pecunias

Digitized by Google

cunias *intuitu privatæ perſonæ* obvenientes; ſed omnes pro *communi utilitate* eſſe reponendas.

Cum enim ille a me quæſiviſſet, utrum cenſerem in Monaſteriis omnia eſſe confundenda *phyſice*, an *moraliter*: repoſui: *Conſideret utrum in ſuo, aliiſque Conventibus eleemoſynæ religioſe oſtiatim emendicatæ, item proventus, & canones annui ex villis, aut cenſibus Monaſterii provenientes, phyſice, an moraliter confundantur, & in uſum communem ipſius Conventus convertantur.* Huic meo quæſito ipſe hæc repoſuit: „ Quam inconſtanter procedas, ex temetipſo demonſtro tibi. Eleemoſynæ illæ, „ proventus illi, & canones numquid conferuntur communitati *intuitu totius communitatis?* Quid miraris ergo iſta confun- „ di *phyſice?* Numquid autem præcipua „ nobis eſt quæſtio de iſtis parvis precariis, „ quæ communitati conferuntur *intuitu particularis?* Hæc ſolent *particularium* de- „ ſtinari *uſibus*; & hoc Statuta noſtra pro- „ bant „ &c. Quid hic per phyſicam confuſionem, quâ eleemoſynas & proventus intuitu totius communitatis obvenientes dicit eſſe confundendos, velit, non intelligo: hoc dico, quod contra evidentiſſima Statutorum verba aſſerat, aliter bona intuitu *totius communitatis*, aliter bona *intuitu particularium* oblata, eſſe confundenda; cum non ſecus hæc, quam illa, pro *communi* utilitate ſint reponenda, ac per conſequens, non magis hæc, quam illa, particularium uſibus juxta Statuta ſint deſtinanda. Quid vero fieri ſoleat non inquiro; ſed ſolum quid Statuta fieri præcipiant.

Denique ex hactenus dictis patet, verba illa *pia tamen & laudabilis diſcretio*, &c. ſine manifeſta Statutorum contradictione non poſſe admittere ſenſum, qui Peculiis aut particularibus depoſitis faveat.

Ad hæc, cum juxta Auguſtini Regulam, & ipſa Statuta, quidquid Fratribus ex labore acquiritur, vel *intuitu privatæ perſonæ* datur, debeat eſſe *commune*, id eſt, cedere in *utilitatem communem*; ſequitur, quod etiam velint, ut quæcumque Fratribus obveniunt, nulli magis quam alteri ſint particularia ſive peculiaria, ſed ſint *omnibus* communia, ut *cui neceſſe fuerit, præbeantur*; adeoque nequaquam *pia* ac *laudabilis* dicenda eſſet *diſcretio*, ſi Prior in bonis diſpenſandis, quoad neceſſitates Fratrum, quorum causâ hujuſmodi provenerunt, eam rationem *ſpecialem* obſervare teneretur, ut *potius ipſorum, quam aliorum* Fratrum neceſſitatibus impenderentur. Nonne ex illa diſcretione Fratribus indicaretur, imo tacite diceretur, bona illa aliquatenus *magis ad ipſos, quam ad alios* de Communitate pertinere? Nonne Fratribus inſinuaretur, contra manifeſta tum Regulæ tum Statutorum verba, quod non *omnia* debeant eſſe *communia*, ut *diſtribuatur unicuique*, &c.

Hoc perpendentes Canonici Regulares Congregationis Windeſemenſis, qui & ipſi Regulam S. P. Auguſtini profitentur, hanc *ſpecialem* rationem in rebus diſpenſandis quoad neceſſitates Fratrum, quorum causâ obvenerunt, haberi deſiderarunt: „ Quod „ ſi alicui noſtrum, veſtis aut cultellus, „ aut aliud quid miſſum fuerit, inquiunt, „ ad Priorem deferatur; *& ex bona con-* „ *ſuetudine non* EI, *cui miſſum eſt*, ſed „ ALII POTIUS detur „. Vide *Diſſert. part.* 1. *cap.* 1. *app. ad coroll.* 1.

§. V.

Solvitur objectio ex dictis Conſtitutionibus deprompta.

LIcet ex ipſis Conſtitutionibus PP. Eremitarum S. Auguſtini, argumentis pluſquam ſufficientibus me oſtendiſſe credam, per illas ipſas Peculia ſive depoſita particularia ad *ſingulares* neceſſitates ſive uſus Religioſorum eſſe improbata; unus tamen in iiſdem Conſtitutionibus occurrit articulus, quo a nonnullis creditur illa Peculia ſive depoſita particularia evidenter non tantum permitti, ſed & probari.

Articulus ille deſumitur ex *part.* 2. dictarum Conſtitut. *cap.* 15. cujus capitis hic eſt titulus: *De cura habenda circa Fratres decedentes ab hac vita; & quid fiet de rebus eorum* USUI *conceſſis*. Articulus vero in Peculiorum defenſionem adductus ita ſonat: „ Si vero Frater tempore mortis ali- „ quas pecunias de licentia ſui Superioris, „ pro libris emendis, vel quovis alio, *in* „ *depoſito*, vel alibi habuerit; quotquot il- „ læ ſint, ad Conventum ſuæ profeſſionis „ de-

„ devolvantur, niſi eſſent in quantitate con-
„ temnenda „.

Hoc articulo relato infert unus: „ Ergo
„ Statuta noſtra permittunt, ac probant *de-*
„ *poſita* tamquam *minime proprietaria*; a-
„ lias talem Religioſum damnarent ad pœ-
„ nas proprietariorum ſtatutas *par.6. cap.9.* „

Huic objectioni, quæ primo intuitu aliquid difficultatis habere videretur, ut clarius ſatisfiat, prænotanda ſunt ſequentia.

Primo: in Ordine PP. Eremitarum S. Auguſtini, Conventus ſinguli habent proventus ſeparatos, & jura propria ab aliis plane independentia.

Secundo: juxta Conſtitutiones ejuſdem Ordinis, illa, quæ Religioſis intuitu privatæ perſonæ obveniunt, devolvuntur ad Conventum ſuæ profeſſionis ſive filiationis.

Tertio: præcitato capite tractatur ac decernitur, ad quem Conventum res uſui Religioſorum conceſſæ poſt mortem debeant pertinere.

Quarto: citatus articulus ſupponit Religioſum aliquem habitare extra Conventum ſuæ profeſſionis ſeu filiationis, & extra eumdem vitâ deceſſiſſe.

Quinto: in dictis Conſtitutionibus depoſitum non ſumitur pro *particularibus* depoſitis, ſed *communi*, quod præterquam ſufficienter patet ex verbis ſupra relatis: *Prior pecunias ſibi in eleemoſynam datas intuitu ſuæ perſonæ*, in DEPOSITO PRO COMMUNITATE *habeat*; evidentius in capite *De officio depoſitariorum* exprimitur: „ Ad ho-
„ rum, inquiunt Conſtitutiones, officium
„ pertinet quod quilibet eorum habeat cla-
„ vem unam *arcæ depoſiti*, nec eam alicui
„ unquam committat, nec in cella relin-
„ quat, ſed ſecum ſemper deferat, & ſol-
„ licite cuſtodiat: tertiam clavem habebit
„ Prior, nec eam alicui dabit præterquam
„ Superiori, quando foras iverit. ... & in
„ domo ſit archivum cum armariis ſeu ca-
„ pſis, in quibus ſcripturæ, privilegia, con-
„ tractus, & omnia jura ad Conventum
„ pertinentia aſſerventur ita caute, quod
„ nullo modo damnificari poſſint, cujus cla-
„ ves *in depoſito* ſub tribus clavibus ſerven-
„ tur „ &c. Evidens proinde eſt *depoſitum* dici arcam, in qua communes Conventus pecuniæ, aliave ad Conventum pertinentia cuſtodiuntur.

His prænotatis, ſufficienter apparet, prædictum articulum nec in ſpeciem peculiis aut particularibus depoſitis favere. Nec enim aliud intendit articulus, niſi quod pecuniæ, quas Religioſus extra proprium Conventum habitans & ibidem moriens, pro libris aliiſve neceſſariis comparandis de licentia Superioris habuit, ſi quæ tempore mortis ſuperſint, revertantur ad Conventum ſuæ profeſſionis ſive filiationis: quod vero hoc nullatenus peculiis ac privatis depoſitis ſuffragetur, exemplo obvio ac quotidiano declaro.

Ponamus ex Abbatia aliqua Præmonſtratenſi, v. g. aut Ciſtercienſi, quæ peculia nulla agnoſcit, ſed plenam abſolutamque communionem ſtrictiſſime obſervat, mitti ad aliam Abbatiam ſimiliter peculia reprobantem, aliquem Religioſum; nonne de conſenſu Superioris poterunt apud Superiorem poſterioris Monaſterii, vel alium, aliquæ pecuniæ deponi, quibus libri aliave neceſſaria huic Religioſo comparentur? idque ſine ulla ſpecie peculii, eo quod pecuniæ illæ dentur Religioſo illi, *ex communi* Monaſterii ſubſtantia; non quia ipſius intuitu, aut labore ad Conventum pervenerunt, ſed quia Superior judicat illas ipſi eſſe *neceſſarias*. Peculia vero ſive depoſita particularia non ſervantur *præciſe* huic aut illi Religioſo, quia ipſis hìc & nunc neceſſaria ſunt; ſed quia pecuniæ aut res illis reſervatæ eorum intuitu aut labore vel induſtria obvenerunt: unde ſæpius contingit, ut qui minus indigent, majora habeant peculia, & magis indigentes nulla aut minora; ut infra amplius dicetur.

Ex citato igitur articulo aliud non habetur, quam quod ſi Frater tempore mortis aliquas pecunias de licentia Superioris pro libris emendis, vel quovis alio in depoſito vel alibi habuerit; quotquot illæ ſint, ad Conventum Profeſſionis devolvantur: per quod non magis peculia probantur, quam in exemplo propoſito illa probentur per hoc, quod una Abbatia ex communibus proventibus provideat de *neceſſariis* Religioſo in alia Abbatia exiſtenti.

Nec enim in articulo dicitur, utrum Religioſus pecunias illas acceperit ex *particularibus depoſitis*, utrum vero ex *communi* Conventus ſui ſubſtantia; adeoque nihil ex arti-

Digitized by Google

articulo illo pro Peculiis aut particularibus depoſitis concludi poteſt.

Impertinenter quoque concluditur pro particularibus Religioſorum depoſitis, eo quod articulus ſupponat contingere poſſe, ut Religioſus tempore mortis de Superioris ſui licentia habeat pecunias. pro emendis libris *in depoſito*; quia, ut ante oſtenſum eſt, per depoſitum in prædictis Conſtitutionibus intelligitur *commune* depoſitum ſeu arca *communis*; adeoque exinde non magis concluditur pro *particularibus depoſitis*, ſive peculiis, quam pro illis concluderetur in exemplo allegato, ſi pecuniæ, quas Abbatia ex communi Monaſterii ſubſtantia pro *neceſſariis* ſui Religioſi mittit ad Superiorem alterius Abbatiæ, ponerentur in communi arca hujus Abbatiæ.

§. VI.

Exhibetur Epiſtola circularis R. P. Joannis Nevii Provinciæ Belgicæ Ordinis Eremitarum S. Auguſtini Provincialis.

REv. PP. Priori, & aliis Conventus *N.* „ Quia intelligo ſenſim corruptelas aliquas morum in Conventus noſtros irrepere, animoſque Fratrum paulatim a recto Regulæ, & Statutorum noſtrorum tramite abduci; hinc eſt quod noſtrum duxi, vos admonere de uno præcipue Religioſæ vitæ puncto, quod ſi non in ſua puritate conſervetur, innumera ſecum vitia trahit, eſtque id, quod ipſi Rev. Patri ante omnia in Statutis in Ordine conſervandum præcipitur, punctum videlicet paupertatis, utque Fratres omnes *in commune* laborent, & e communi victum & veſtitum a Superiore ſuo accipiant, hiſque contenti ſint; & hæc recipientes, animoſe Deo ac Ordini inſerviant, exſpectantes beatam ſpem æternæ retributionis. Ad quam vivendi formam conſtanter retinendam omnes nos obligat Beatiſſ. P. N. *in Regula*, & Ordo *in Statutis*. Quia tamen audio, in quibuſdam Conventibus non ita ambulare Fratres, quod Priores *diſſimulent*, & Procuratores lucro inhient; Priores *permittendo*, ut Fratres pecunias aliquas habeant, acquirant, ac apud ſe, aut Procuratorem *deponant*; Procuratores vero promendo eis pretio vinum, quod cum ſociis aliquot quiſque *portionem ſuam* afferentibus ſimul conſumunt: cum hoc contra *Statuta* PP. noſtrorum fiat, & rectam Ordinis diſciplinam, qui *communi* menſæ diſpenſatione contenti vivere debemus, & extra eam, ac conſuetas horas, nihil requirere, aut ſumere; mando omnibus Patribus Prioribus & Procuratoribus, ut ſtatim poſt harum publicationem (quam celerrime fieri cupio) omnes Religioſorum DEPOSITAS *pecunias in* COMMUNEM BURSAM *Conventus conjiciant*, *ex qua* VIVANT FRATRES: aut induſia, veſtes inferiores, & ſimilia, iis Fratribus, qui ea depoſuere, pro hac vice *tantum* conficiant: ſi quis autem vel extra Conventum, vel in Conventu, & non apud Patrem Priorem, Superiorem, aut Procuratorem eas *depoſuerit*, diſciplina ei imponatur in Capitulo, *earumque fructu privetur*; hocque & ad Studioſos noſtros extendimus, quibus Pater Prior non poſſit ejuſmodi potitandi cum ſociis, quos invitant, licentiam dare; ſed ſi infirmi ſunt, aut probat medicus, *conventualibus det Conventus*, non vendat; *Studioſis concedat Pater Prior* quod ipſis neceſſarium eſt & utile: ſi autem hoſpites ſunt, nec tales, ut eis Conventus debeat vinum fundere, ſi ob moleſtias itineris melius ferendas deſiderant hauſtum vini, detur eis pinta vini non amplius, niſi Pater Prior permiſerit unum aut alterum, quod raro fiat, & non niſi rationabili ex cauſa, eis in menſa adeſſe, quibus ob numerum perſonarum eadem vini menſura multiplicetur, nihil ultra: debemus enim ſobrii eſſe, ſi decore officio noſtro fungi velimus, & numquam hujus ſobrietatis terminos egredi: ſic ergo facite, & ſaluti veſtræ, & Ordinis honori ſubſervietis. Datum Mechliniæ 1. Februarii 1639. „

Fr. Joan. Nevius Rector Provincialis.

§. VII.

Notæ in Epiſtolam R. P. Joannis Nevii.

UT non videar privato ſenſu Conſtitutiones Ordinis Eremit. S. Auguſtini in-

Digitized by Google

interpretatus, opportunum credidi hanc R. P. Nevii Epiſtolam, ab ipſo ut Provinciali ad ſuæ Provinciæ Conventus ſcriptam, adjungere. Ex illa enim conſtat:

Primo, quod R. P. Generali prædicti Ordinis *ante omnia in Statutis* in Ordine conſervandum præcipiatur punctum *paupertatis*, utque Fratres omnes *in commune* laborent, & *e communi* victum & veſtitum a Superiore ſuo accipiant, hiſque contenti ſint.

Secundo, quod ad hanc vivendi normam conſtanter retinendam Fratres omnes obliget B. P. Auguſtinus in Regula, & *Ordo in ſtatutis*.

Tertio, quod deplorante prædicto R. Patre, jam audiretur in quibuſdam Conventibus non ita ambulare Fratres, quod Priores *diſſimulent*, & Procuratores lucro inhient.

Quarto, juxta prædictum Patrem Provincialem, Fratres non ambulare juxta normam, ad quam conſtanter retinendam Auguſtinus in Regula, & *Ordo in Statutis* eos obligat, quia Priores diſſimulant, permittendo, ut Fratres pecunias aliquas habeant, *ac apud ſe, aut Procuratorem* DEPONANT. Procuratores vero promendo eis pretio vinum, quod cum ſociis aliquot quiſque portionem ſuam afferentibus ſimul conſumunt.

Quinto, quod Pater ille non dubitaverit ſimile pecuniarum depoſitum eſſe contra *Statuta Patrum ſuorum, & rectam Ordinis diſciplinam*.

Sexto, quod Provincialis, ut revocaret Fratres ſibi ſubjectos ad eam vivendi normam, quam Auguſtinus in Regula, & *Ordo in Statutis* conſtanter retinendam præſcribunt, mandandum cenſuerit omnibus PP. Prioribus & Procuratoribus, ut ſtatim poſt harum publicationem (quam celerrime fieri cupiebat) omnes Religioſorum *depoſitas* pecunias in *communem burſam Conventus* conjiciant, ex qua *vivant Fratres*. Sed quia abuſus jam inoliti, ut facilius eradicari queant, nonnumquam Superiores ad aliqualem condeſcenſionem ſive indulgentiam cogunt, adjungit prædictus Pater hanc disjunctivam: „ aut induſia, „ veſtes inferiores, & ſimilia, iis Fratribus „ qui ea depoſuere, *pro hac vice tantum* „ conficiant „.

Septimo, quod hanc tantillam indulgentiam tantum indulſerit illis, qui pecunias ſuas apud Priorem, Suppriorem, aut Procuratorem depoſitas habebant; ſubjungit enim: „ Si quis autem vel extra Conventum, „ vel in Conventu, & non *apud P. Priorem, Superiorem, aut Procuratorem* eas „ depoſuerit, diſciplina ei imponatur in „ Capitulo, earumque fructu privetur.

Planum ergo eſt ex Epiſtola illa circulari, per modum Statuti, ſive potius declarationis priorum Statutorum, ad omnes Conventus Provinciæ Belgicæ deſtinata, quod non tantum Regula S. Auguſtini, ſed etiam ipſæ Ordinis Conſtitutiones, *particularia* depoſita improbent; quodque præcipiant, ut Superiores pecunias omnes in *communem Conventus burſam conjiciant, ut inde Fratres vivant*, id eſt, in communes Fratrum uſus, ſive neceſſitates cedant.

Deinde clarum eſt, quod verba illa Conſtitutionum, *pia tamen & laudabilis diſcretio ita a Superioribus obſervetur*, &c. non eo modo ſint intelligenda; quaſi bona potius eſſent impendenda neceſſitatibus Fratrum, quorum causâ obvenerunt, quam aliorum: quandoquidem Epiſtola illa velit, pecunias, quæ intuitu privatæ perſonæ obvenerunt (quales in depoſito ſive Peculio haberi ſolent) in communem burſam conjici, ut inde Fratres vivant; permittendo duntaxat per modum alicujus indulgentiæ (indubie ut facilius Fratres depoſita jam habentes, ad abſolutam communionem ſe induci paterentur) ex illis pecuniis depoſitis *pro hac vice* TANTUM iis Fratribus, qui eas depoſuere, veſtes, aliave neceſſaria procurentur; modo tamen pecunias apud Priorem, Suppriorem, aut Procuratorem depoſitas habuiſſent. Ex quo evidens eſt, quod Pater ille non crediderit, quod juxta *Statuta* Ordinis, in diſpenſandis rebus illis, habenda ſit a Priore *ſpecialis* ea ratio quoad neceſſitates Fratrum, quorum gratiâ obvenerunt; quaſi illæ horum potius, quam aliorum Fratrum uſibus forent impendendæ.

Denique, quod in prædicta Epiſtola diſtinctio fiat, inter Conventuales & Studioſos; ut nimirum illis Conventus neceſſaria ſuppeditet, his vero Prior: probat id, quod ſupra diximus; ſcilicet, ſingulos Conventus habere reditus ſeparatos, ideoque Conventua-

tualibus a Conventu, Studioſis autem non Conventualibus a Priore neceſſaria eſſe danda: nimirum ex rebus & communibus Provinciæ, vel aliorum Conventuum bonis in Studioſorum ſuſtentationem ſubminiſtratis.

Hæc ex Epiſtola circulari, regiſtrata in libro, inſcriptioni actuum Capitularium, & litterarum, quæ per Conventus publicari debent, deputato.

APPENDIX PRIMA

In qua proponuntur aliqua reflectenda in Libellum, cui titulus: *Palinodia palinodiæ*, &c.

REFLEXIO PRIMA

Super illis, quæ dicuntur occaſione tranſlationis Libelli de Peculiaritate in idioma Flandricum.

EXimius prædicti Libelli Auctor non tantum in hoc, ſed etiam in præcedenti ſuo Libello, multa contra Flandricam Libelli mei de Peculiaritate tranſlationem, ejuſque tituli affixionem vehementiſſima cum indignatione proponit; atque inter alia *pag.* 52. hujus Libelli ita exclamat: „Tune indignaris titulum veritatis, affixum loco „& tempore quibus affigi debuit? Tune, „qui & modeſtiæ & gravitatis (quidni & „charitatis) immemor, famoſum (ne graviora dicam) titulum *vernaculum*, non „tantum platearum angulis, atque Eccleſiarum & Collegiorum valvis, ante affixeras; ſed ipſo die feſto? Ut ſcilicet ſanctificares ſabbatum; ut ſcilicet nulla deeſſet circumſtantia tanto errori. Habe & „conſidera tuum titulum, cujus, *te jubente*, ad Eccleſiam, ac Monaſterium noſtrum, in die feſto, non unum, ſed omnino quinque (quod numquam factum „eſt) affixa ſunt exemplaria„.

His aliiſque, quibus Libelli hujus plures paginæ implentur, ut ſatisfiat, dico me hujus tranſlationis aut impreſſionis auctorem non eſſe. Tranſlationis auctor eſt, quidam oſor peculiorum, non Monachorum, ipſe Monachus; qui etiam me inſcio tranſlationem inchoaverat, ac pro parte perfecerat.

Quod ad impreſſionem attinet, curam illius non habui; ſed alius nullatenus mihi aut cohabitatione aut familiaritate conjunctus; neque a me ad hoc rogatus vel excitatus.

Quod vero dicat, *me jubente*, ad Eccleſiam, ac Monaſterium ſuum in *die feſto*, non unum, ſed omnino quinque tituli illius affixa fuiſſe exemplaria; dico veritate carere, *me jubente*, imo vel ſciente, affixum eſſe vel unum tituli exemplar. Cum enim ſine mea cura impreſſio perageretur, etiam me ignorante abſoluta fuit; unde nec ſcivi, quo die tituli affixio futura eſſet. Si ſciviſſem, non dubium quin egiſſem, ne in die feſto facta fuiſſet; quemadmodum impedivi ne *Vindiciarum* (quarum impreſſio in profeſto abſoluta erat) affixio die feſto fieret.

Quæ ratio fuerit, ut contra morem uſitatum *quinque* exemplaria valvis Monaſterii iterato fuerint affixa, malo ut a juvene, cui cura affigendi demandata fuit, quam a me (cui nugari non lubet) intelligatur.

Omnia igitur, quæ occaſione dictæ tranſlationis Flandricæ in hoc Libello congeruntur, & magno impetu in me conjiciuntur, prætereo; partim quia me minime concernunt, partim quia punctum quæſtionis non attingunt; vel ſi in aliquo veritati officere poſſent, ſcio illos, qui tranſlationis & impreſſionis curam habuere, reſpondendo eſſe pluſquam ſufficientes.

Profecto ſat mirari nequeo, quod tantâ levitate Eximius ille Pater facta aliqua aſſerere non vereatur: hic me dicit tranſlationis auctorem, & affixionis die feſto peractæ reum agit; cum nec illi verbum contribuerim, imo nec hactenus legerim, hanc vero plane ignoraverim: alibi vero me in ſuſpicionem adducere audet, quaſi libellos ab aliis compoſitos ſub nomine meo patiar divulgari. „Tu, inquit *pag.* 2. & „3. ex electione paucorum, indicis reformationem. Inde videris. Malumus credere non eſſe tua, quæ dicuntur tua. „Tua ſunt tamen, dum pateris dici tua. „Unde veniant, facilis nobis conjectura „eſt. Mirum, ſi mihi revelare ſciat illa „ab alio, quam a me venire.

Eximius ejus Collega in libello, cui titulus SUSANNA INNOCENS, &c. *part.* 2. *pag.* 110.

110. poſtquam ſuam circa peculia ſententiam aperuit, hoc monitum ſubjicit: „ Si de „ jure conveniens, de factis diſputes, hoc „ ego dico, quod cura non committatur „ prudentiæ veſtræ Monacho-theoreticæ. „ Vide Theſim 6. & pertinens ad illam „ 18. Auguſti 1684. In facta Collegii ve- „ ſtri non inquirimus nos, relinquentes illa „ vigilanti Præſidi. Numquid de nobis cu- „ ra eſt tibi „? Quo monita illa ſalutaria tendant, aliorum ſit judicium. Hoc dico, me numquam curioſe inquiſiviſſe, quid circa peculia in Monaſterio ipſorum agatur, quæque eorum ſit praxis; proteſtor enim, numquam mihi animum fuiſſe, Patrum illorum praxim aut vivendi modum ſpecialiter taxare, ſed ſententiam meam ſimpliciter & generaliter proponere. Cur vero aliqui ex Ordine illo ſpecialiter ſibi illam attraxerint, ipſi viderint. Quod vero dicat, in *facta Collegii veſtri non inquirimus nos*, optarem ut propius modum noſtrum ac normam vivendi Patres illi inquirerent; cognoſcerent enim, quomodo illi, qui mihi conſulere poſſent, particularibus negotiis & occupationibus totâ die ita detineantur, ut rariſſime, excepto prandio & cœnâ, vel illis loqui obtingat; ſcirent, quod tantum abſit ut aliquis ipſorum mihi in componendis libris opem ferat, ut vix occupationes eorum permittant, ut vel uni eorum *probam*, ut ajunt, jam impreſſam leviter prælegere queam.

Minutiora hæc forſan ſunt, quam ut illis reſpondendum fuiſſet; nam hæc omnia parum aut nihil ad ipſam Veritatem aut materiam pertinent: ut tamen publico aliquatenus ſatisfiat, hæc notanda cenſui.

Hæc itaque eo fine dicta ſint, ne ulterius Eximii Eremitæ Ordinis S. Auguſtini ſibi & aliis perſuadeant, plures, imo Synodum integram (cujus multoties in ultimo Libello mentio occurrit) refutandis Libellis ipſorum occupari aut allaborare; neque aliis invidiam conflare pergant. Sed ſi quid in meis Libellis diſpliceat, mihi ſoli totum, tamquam totius operis auctori, non aliis, imputetur.

REFLEXIO SECUNDA

Super corruptionibus Bullæ Clementis VIII. quæ mihi imputantur.

NOn in Libello duntaxat, ſed in ipſius Libelli titulo quintuplicis capitalis corruptionis Bullæ Clementis VIII. reus agor.

Primam, quæ omiſſam particulam *vero* concernit, in quadam Epiſtola Eximius hujus Libelli auctor jam ante mihi objecerat; ſed ab ea me in Apologia ita purgaſſe credideram, ut etiam Eximio Critico ſatisfactum putarem; ſed erravi, non enim purgationem meam admittit: an jure, an injuriâ, lector dijudicet; interim hoc notet, quod Eximius ille Pater, ut corruptionem a me eſſe factam ſuſtineat, non vereatur admittere *pag. 6. cap. 9.* contra omnia jura, imo contra expreſſum Conſtitutionum ſuarum tenorem (quas ut unicum fundamentum per totum Libellum inclamat) Religioſos poſſe habere *uſumfructum* rerum mobilium. Deinde notet, quod omnia, quæ *pag.* 82. allegat ad probandum, quod particula *vero* ſignificet *antitheſim*, nihil probent: quia licet evincant, illam interdum, imo frequenter per hanc particulam ſignificari, certum tamen eſt, eam ſubinde *antitheſim* non indicare; quodque hanc in Bulla minime ſignificet, ſola illius inſpectio lectori facile perſuadebit. Unde ad alia pergo.

Tres ſubſequentes capitales corruptiones dictæ Bullæ prætendit a me eſſe admiſſas in Appendice *cap.* 1. §. 8.

Primam contigiſſe dicit, eo quod verbis Bullæ alia verba ſubſtituerim; ſed ſola lectio id falſum eſſe evincet. Patebit enim, verba, quæ Eximius *pag.* 112. charactere italico tamquam verba textus ex Appendice refert, nec ejuſmodi charactere, nec tamquam verba textus a me fuiſſe expreſſa.

Secundam a me prætendit eſſe admiſſam, eo „ quod inter particulas, *aut cuſtodiæ no-* „ *mine*, & inter particulas, *quod nulla* „ *quorumcumque*, ſuppreſſerim voces omni- „ no triginta ſex, quarum aliquæ inducunt „ ſenſum toto cælo diverſum „. Verum eſt, inter prædictas particulas integram Bullæ

Digitized by Google

læ illius periodum a me omiſſam; ſed falſum eſt, quod particulas ita conjunxerim (ut ibidem aſſerit Ex. Pater) quaſi facerent unum contextum; ſola enim lectio planum faciet, articulos numeris ſuis omnino diſtingui; adeoque nec magis me argui poſſe corruptionis iſtius Bullæ, quam ſi aliquis per diſtinctos articulos doctrinam ſuam exprimeret verbis aliquibus Scripturæ ſacræ, nonnullis tamen omnino diſparatis intermiſſis, qualia & eſſe verba Bullæ a me prætermiſſa, nuda Bullæ inſpectio oſtendet.

Tertiam dicit a me factam, eo quod citato §. 8. Appendicis *num.* 5. exprimens articulum doctrinæ meæ verbis prædictæ Bullæ, inter verba Bullæ parentheſi incluſerim, *ut jam ordinatum eſt*.

Certe includendo verba illa *parentheſi*, nonne ſat oſtenderam illa non Bullæ, ſed mea eſſe, aut ſaltem ſuſpicionem ſufficientem moveram, ut merito quis dubitaret, dubitanſque Bullarium conſuleret? Potuiſſent quidem verba illa alio charactere exprimi, ſed per inadvertentiam aut oblivionem contigit; nec niſi poſt impreſſionem adverti.

Num propterea publice CAPITALIS *corruptionis* illius Bullæ arguendus veniebam? Nonne per inadvertentiam (ita enim interpretor) factum, ut ipſe Eximius Magiſter *pag.* 110. dictam Bullam Clementis VIII. *originalem* referre volens, prætermiſerit hæc primæ periodi verba, *aut donationes fuerint, tamquam propria*.

Quarta Bullæ capitalis corruptio admiſſa dicitur §. 2. *pag.* 132. Apologiæ, eo quod ibidem aſſeruerim Pontificem in Bulla præcipere, ut omnia ita confundantur, ut ex illis *indifferenter* neceſſaria omnibus ſubminiſtrentur; ſed Lectorem rogo, ut citatam paginam vel ſolum leviter aſpiciat, & evidenter patebit, particulam illam litteris curſivis non alium in finem fuiſſe poſitam, quam ut in illa vim poſitam eſſe oſtenderetur. Patebit quoque quanta fides in poſterum adhibenda ſit illis, qui me corruptionis alteriuſve defectus tam audacter arguere publice non erubeſcunt.

REFLEXIO TERTIA

Super illis, quæ de Proſpero Fagnano, & Bulla Clementis VIII. dicuntur.

IN Reſponſione brevi dixeram, Proſperum Fagnanum ejuſdem mecum, in materia de Peculiaritate, eſſe ſententiæ; ac per conſequens Corollaria ex mea doctrina educta pariter ex Fagnani doctrina educi. Huic meo aſſerto reſpondit Eximius Criticus in ſua Epiſtola familiari, me loqui de *eſſentialibus*, Proſperum vero tantum de *accidentalibus*: cui in Apologia rurſus repoſui, clarum eſſe Proſperum etiam de *eſſentialibus* loqui; quod non inde probavi, ut prætendit Eximius Pater *pag.* 130. quia Proſper in ſua concluſione dixit, *nemini* prorſus Regularium cujuſcumque conditionis exiſtat, niſi ſit Officialis, *fas eſſe* habere Peculium, etiamſi illud non ſit ſuperfluum, ſed ad neceſſarios, honeſtos, & pios uſus a Superiore ex quacumque cauſa conceſſum, & *dependenter* ab ejus voluntate & nutu: non, inquam, aſſertionem meam probavi, quia Proſper dicit *fas non eſſe* Regularibus ſimile Peculium habere; ſed quia idem aſſerit, nec quemquam Regularium tale Peculium habentium *a culpa lethali*, & pœna proprietariis inflicta, ex quavis *conſuetudine* Monaſterii vel Religionis, aut *ex varietate ſeu probabilitate opinionum, aut alio quovis prætextu vel cauſâ excuſari*. Quis enim unquam credat Canoniſtam, vel exiguæ ſcientiæ, docere quod accidentalia ſolo jure poſitivo inducta, nullâ conſuetudine Monaſterii vel Religionis, aut ex varietate ſeu probabilitate opinionum, aut alio quovis prætextu vel causâ, ita ſaltem poſſe abrogari aut obſcurari vel ignorari, ut ſaltem a culpa lethali tranſgreſſores eximant? Integram Fagnani concluſionem vide in Vindiciis *cap.* 2. §. 1. *pag.* 121. & Appendice *cap.* 1. §. 8. *pag.* 158. & obſervanda ibidem adjuncta.

Ut vero Eximius Auctor probet Fagnanum de *accidentalibus* duntaxat loqui, ſequentia ipſius verba citat: „ Neque vero „ hoc caſu, quod nonnumquam temere fieri ſolet, objici poteſt, quod Decreta Clementis non ſint in uſu; ſiquidem omnino ceſſat hoc ſubterfugium, cum Decreta

„ ipſa

Digitized by Google

„ ipſa poſtea fuerint innovata a Paulo V. „ item a Gregorio XV. in Decretis de „ Apoſt. & eject. & nuper a Sanctiſſ. „ D. N. Urbano VIII. in Decretis de „ celebratione Miſſar. Explorati enim juris „ eſt, contra Decreta Apoſtolica non-uſum „ minime ſuffragari , ſi non ſit temporis „ annorum 40. cum ſcientia & patientia „ Papæ „ .

Quod hæc ad quorumdam objectionem ſolutio non probet Fagnanum crediſiſſe Bullam Clementis VIII. loqui de *accidentalibus* , exemplo declaratur . Fingamus exeunte decimo-ſexto ſeculo Juriſconſulto volenti probare ex Concilio Tridentino , Clericis vetitas eſſe commeſſationes , choreas , aleas , &c. objectum fuiſſe : Decreta Concilii Tridentini non ſunt in uſu ; nonne recte Juriſconſultus ille repoſuiſſet : Ceſſat omnino hoc ſubterfugium , cum nondum elapſi ſint 40. anni ab editis Concilii illius Decretis ? Et tamen nullus inde concludere potuiſſet, ergo Juriſconſultus credit Decreta illa Concilii Tridentini eſſe mere juris poſitivi ; eo quod Juriſconſultus ille, iſto tempore argumentum modo magis palpabili , & minoribus argutiis obnoxio , ſolvere & refellere maluerit , aliter poſtmodum indubie reſponſurus. Quidem de Fagnano idem dicatur : ac per conſequens nihil ex verbis illis Eximius concludere poteſt ; præſertim cum in concluſione adeo aperte contrarium dicat.

Quod ad Bullam Clementis VIII. attinet, eam de eſſentialibus voti paupertatis, & vitæ Religioſæ loqui dixeram ; ſi enim de accidentalibus ejus egiſſet Pontifex : „ Dixiſſetne , inquiebam in Apologia §. 4. „ quod nulla quorumcumque Superiorum „ *diſpenſatio* , nulla *licentia*, quantum ad „ bona mobilia , vel immobilia Fratres „ excuſare poſſit , quominus culpæ & pœ„ næ a Concilio Tridentino impoſitæ & „ ipſo facto incurrendæ, obnoxii ſint ? „

Huic meæ probationi reponit Eximius Pater *pag.* 141. quod expediti juris ſit, inferiorem in lege Superioris diſpenſare non poſſe ; ideoque non ſequi : Superior Monaſterii non poteſt diſpenſare in illis, quæ Pontifex conſtituit, ergo agitur de eſſentialibus. Reſpond. verum eſſe , abſolute ac generaliter non ſequi : Superior in hoc illove ſtatuto diſpenſare non poteſt , ergo illud ad *eſſentialia* Religionis ſpectat ; ſed hoc ratiocinio me nequaquam uſum fuiſſe , verba mea mox relata ſat indicant. Hoc me voluiſſe oſtendunt, non eſſe veriſimile , quod Clemens, aliique tres Pontifices, qui Bullam illam innovarunt, expreſſe declaraſſent, *quod nulla diſpenſatio , nulla licentia Superioris efficere poſſet , quominus culpæ & pœnæ a Concilio Tridentino impoſitæ , & ipſo facto incurrendæ obnoxii ſint :* addentes inſuper, *etiamſi Superiores aſſeverent , ſe hujuſmodi diſpenſationes , aut licentias concedere poſſe : quibus in ea re fidem minime adhiberi volumus :* Quomodo , inquam , veriſimile, quod Pontifices omnibus Monaſteriis impoſuiſſent talem legem , quæ nullâ Superiorum quacumque de cauſa diſpenſatione ſolvi poſſet , ſi crediſiſſent eam non Monaſticæ profeſſioni *eſſentialem* , ſed *perfectionis* tantum , imo talis *perfectionis* , quam Eximius Pater æſtimat *heroicum paupertatis gradum* , quem non omnium *commiſeranda fragilitas* aſcendere ſinit ? Num forte ea erat omnium Monaſticorum in Regulari obſervantia exactitudo , ut Pontifices crediſiſſent , jam omnia potuiſſe ad ſummum perfectionis gradum , omni *diſpenſandi facultate ademptâ* , conſtringi . Judicent illi, qui ſeculi noſtri hiſtorias & Conciliorum Decreta circa diſciplinam Regularem pervolverunt.

APPENDIX SECUNDA.

Reflexiones aliquæ ſuper Libello, cui titulus: *Suſanna innocens*, &c.

REFLEXIO PRIMA

Super bino Tractatu dicti Libelli , in quo ſpecialiter oſtenditur differentia inter permiſſa ad neceſſitatem , & particularia depoſita ; quodque illa haberi debeant dependenter a nutu Superioris , hæc vero abſolute haberi nequeant.

PRimo ſuo Tractatu Eximius libelli Auctor confutationem Triadis meæ, ſive trium libellorum, nimirum Diſſertationis Canonicæ, Vindiciarum, & harum Appendicis ſuſcipit : in quo ſi ea, quæ ad cau-

Digitized by Google

ſam paupertatis non pertinent, ut loquitur Eximius Pater *pag.* 48. miſſa faciam; eaque omittam, quorum ex ſola libellorum meorum inſpectione veritatis diſcipulo ſolutio facile haberi poteſt; ſuper duobus duntaxat præcipue reflectendum putavi.

Primo, ſuper duabus gloſſis, quas Eximius hujus libelli Auctor omnibus, quæ ſibi adverſari animadvertit, pene indifferenter applicat.

Harum una eſt, quod Concilia ſeu Doctores Peculia improbantes loquantur de Peculiis, quæ habentur ſine dependentia, aut cum ea cordis affixione, ut nolint illa arbitrio Superioris ſubjicere. Hoc ſubtili gloſſemate tam familiariter utitur, tantâque indifferentiâ omnibus aſſuit, ut nequidem illis, qui illud in terminis refutarunt, affingere dubitet. Loquens enim *part.* 1. *pag.* 41. de Dionyſio Carthuſiano (cujus verbis argumentum ex *Cap.* MONACHI ✠ *De Statu Monach.* petitum ſolveram) ita diſſerit: „ Hæc & ſimilia apud Carthuſianum, alioſque intelliguntur de adminiſtratione Peculii *tamquam proprii*, *nomine proprio*, *ſine dependentia*, & *precaria revocatione Prælati* „: non advertens quod Carthuſianus eodem loco ſe opponat Doctoribus, qui etiam eo tempore „ excuſabant *Peculium* Monachorum & Monialium a vitio Proprietatis, dummodo Superioribus ſuis, videlicet Abbati aut Abbatiſſæ *nil celent*, & *ad reddendum ſeu dimittendum parata ſint juxta Superiorum voluntatem*, *nihilque recipiant vel expendant ſine illorum licentia* „. Vide Diſſert. *part.* 1. *cap.* 2. §. 1.

Hinc judicet Lector, quam appoſite gloſſas ſuas apponat Eximius hic Auctor.

Fateri tamen oportet, hanc Eximii interpretis gloſſam novitatis argui non poſſe, ſed eam jam a ducentis & amplius annis, patronis *Peculiorum* fuiſſe familiarem. Unde & apud Auctorem (quem nonnulli Joannem Gerſonem credunt) Tractatus contra proprietarios, hæc leguntur: „ Quinto, objiciunt defenſores Proprietatis, dicentes non eſſe proprium per hoc quod ad *nutum* manet Abbatis *quoties* volet revocare „. *Par.* 1. *Oper. Gerſonis tit.* 23. Quod hæc gloſſa ſolis defenſoribus Peculiorum digna ſit, mox oſtendetur.

Altera gloſſa, ſimiliter Eximio Auctori familiaris, quamque potiſſimum Pontificum, atque Conciliorum Decretis affingit, eſt, quod ſæpenumero Pontifices, & Synodi decernant aliqua „ potius ad evitanda quorumdam peccatorum pericula, & ſcandalorum occaſiones, ac puſillorum murmura; non autem, quod decernant illa tamquam ſtricti juris, & obligationis eſſentialia penitus ac neceſſaria „. *Par.* 1. *pag.* 25. Hæc quidem in aliquibus vera eſſe cum Eximio Patre facile agnoſco; ſed miror, quomodo non viderit ab eodem Concilio eodemque Decreto, cui ſuam gloſſam aſſuit, illam quoad præſentem materiam non ſine divina providentia fuiſſe præoccupatam & rejectam.

Patres enim Concilii Audomarenſis, cum animadvertiſſent, quod „ ex quo in oblivionem abiit exemplum in initio naſcentis Eccleſiæ in Ananiam & Saphiram editum, invaſit pleraque Monaſteria exitioſa rerum Proprietas, ex diametro Monaſticæ profeſſioni contraria „: nonnulla conſormiter ad Concilium Tridentinum, & Provinciale Cameracenſe pro Religioſæ paupertatis cuſtodia, & vitæ communis obſervantia ſtatuerunt; hanc adjicientes proteſtationem, ſupradictæ gloſſæ contrariam: *Nec* ALIUD *præcipimus*, *quam id quod Superiores quidem ex officio prorſus curare tenentur*, *nullâ ipſis relictâ diſpenſandi facultate*; *Religioſi vero ex ea*, *quam Deo fecerunt*, *ſponſione*, *obſervare*. En gloſſam, in cunis, vel forte nondum natam, jam ſuffocatam, quod ex integro Decreto amplius pateſcit, quod ſimiliter oſtendet, æque appoſite illi Decreto, ac Carthuſiano primam gloſſam applicari. Vide Diſſert. *par.* 1. *cap.* 1. §. 5.

Secundum, ſuper quo ſpecialiter reflectendum credidi, eſt, quod *pag.* 37. profert, occaſione eorum, quæ in *Diſſert. par.* 1. *cap.* 1. §. 10. dicta ſunt.

Argumentum illius §. hoc modo ab Auctore exprimitur: *Cavere debet Religioſus ne re ullâ utatur ut* PROPRIA. In Diſſertatione vero ita erat expreſſum: *Cavere debet Religioſus*, *ne eorum quæ ad neceſſitatem vel diſpenſationem conceduntur*, *quidquam poſſideat ut* PROPRIUM, *vel utatur* UT PROPRIO.

Argu-

Digitized by Google

Argumento §. ſic truncato , & alieno plane ſenſu relato , proſequitur Eximius Criticus: „ Hoc tunc fieri cenſeretur, ait „ Clariſſimus, ſi id quod ad neceſſitatem „ eſt indultum, eo loco haberet, ut in il- „ lud quid juris præ reliquis de Commu- „ nitate prætenderet , ac per conſequens i- „ ſtud ad nutum Superioris a ſe auferri, & „ alteri Fratrum applicari ægre permitteret „.

His ita præmiſſis , ſubnectit : „ Sed eſt „ de quo conveniamus hominem . Hicne „ præſcribit cavenda omnia ? Igitur qui „ hæc cavet , proprietarius non eſt. Ca- „ vent Religioſi gaudentes depoſitis : er- „ go vel ſibi contradicit , vel palinodiam „ canit. Si cavenda præſcribat duntaxat ali- „ qua, igitur & doctrinam tradit mutilam, „ & ſaltem plebeios decipit „. Sed eſt & mihi de quo Eximium Patrem conveniam. An non advertat me in dicto §. non de re quacumque Religioſo conceſſa tractare, prout mutilatum ejus argumentum præfert, ſed ſolum de rebus Religioſo *ad neceſſitatem*, aut Prælato ad diſpenſationem conceſſis. Si non vidit, cæcus fuit , aut eſſe voluit. Si vidit, an forſan neſcivit , inter ea quæ *ad neceſſitatem* conceduntur & *Depoſita* ſive *Peculia*, ſummam intercedere differentiam ? Si neſcivit, in re Monaſtica exiguam oſtendit peritiam. Interim differentiam paucis oſtendo ; ac una oſtenſurus illa ſine *dependentia* haberi non poſſe, hæc vero nec *cum dependentia* permittenda eſſe.

Peculia ſive particularia depoſita diſtingui ab iis , quæ *ad neceſſitatem* conceduntur , evidenter probant Monaſteria in Belgio, aliiſque partibus , quæ depoſita illa non agnoſcunt , imo exhorrent ; quæque nulli alii Fratrum aut Sororum Peculium habere permittunt ; & tamen , quæ ad *neceſſitatem* conceduntur, non negant, ſed placide ac benigne ſingulis ſubminiſtrant.

Differentia quoque multiplex inter hæc & illa ad oculum patet. *Neceſſaria* enim, v. g. veſtes, libri &c. Religioſis ſingulis indulgentur *ſolo intuitu neceſſitatis*, ſive *prout cuique opus* eſt; peculia vero non reſervantur *ſolo intuitu neceſſitatis*, ſive habito reſpectu *quid cuique opus* ſit, ſed prout cuique plura intuitu *privatæ perſonæ* , ſive ex liberalitate amicorum , ſive privato labore vel induſtriâ obveniunt.

Hinc aliud exſurgit diſcrimen , quod neceſſaria dentur plura vel pauciora , prout quiſque pluribus vel paucioribus indiget ; depoſitorum vero magnitudo non a *neceſſitate* Fratrum deſumatur , ſed a majore amicorum liberalitate, aut Religioſorum induſtria, quarum occaſione plura huic illive Religioſo obveniunt.

Unde ulterius frequenter contingit , ut minus indigens majus habeat depoſitum, & econtra magis indigens minus habeat.

Ulterius, *neceſſaria* dantur , ut præſentibus neceſſitatibus Fratrum ſuccurratur, ſive ut detur unicuique prout hîc & nunc circumſtantiæ ſingulorum poſtulant ; peculia ſeu depoſita reſervantur pro neceſſitatibus Religioſi , tametſi ipſe *hîc & nunc non indigeat*, imo forſan numquam indigebit. Quare naturalis Peculiorum radix, ut ante notavimus, eſt illa parum Religioſa anxietas, quâ metuitur , ut a Superiore tempore & loco neceſſaria ſufficientia ſint ſuppeditanda.

Inde quoque fit , ut Peculia etiam habeant illi , qui illis non indigent, imo moriuntur priuſquam illis indigeant : quæ autem ad neceſſitatem conceduntur, ita dantur, ut hîc & nunc pro indigentia Religioſi, tamquam neceſſaria requirantur.

Si igitur a me quærat Ex. Pater: *hîcne* (ſcilicet citato §. 10.) *præſcribam cavenda omnia?* Reſpondeo , præſcribo cavenda omnia , quoad ea quæ ad neceſſitatem Religioſis conceduntur , de quibus ſolis in dicto paragrapho ſermonem eſſe, vel unicum paragraphi argumentum non mutilatum evincit.

Hæc enim cavenda eſſe, etiam quoad ea, quæ in Monaſteriis peculia reprobantibus, *ad neceſſitatem* dantur , omnes agnoſcunt ; ſi autem caveantur, illa ſine nota proprietatis haberi poſſe, nemo ambigit.

At inde inferre , Ergo ſi Religioſi hæc caveant *gaudentes depoſitis*, ab omni quoque proprietatis nota erunt immunes , quis hanc conſequentiam a plane diſparatis eſſe non videat ?

Ad neceſſitatem igitur conceſſa Religioſus habere debet *dependenter* a nutu Superioris tamquam *precario* ſibi conceſſa, *paratus* omni tempore ad arbitrium Prælati ea abdicare ; Peculia autem ſeu particularia depoſita nequidem cum ea dependentia ſeu

 animi

animi ad reſignandum promptitudine permittenda. Quod & ipſa Concilia ſufficienter declarant, dum dicunt: *Monachi peculium habere* NON PERMITTANTUR. Si enim hæc prohibitio intelligenda eſſet, ut vult Ex. Pater, de retentione peculii *cum independentia* ſive *aliqua cordis adhæſione*, eadem Conciliorum inhibitio locum ſibi vindicaret quoad illa, quæ ad *neceſſitatem* conceduntur; quia nec hæc cum ſimili *independentia* aut *cordis adhæſione* permittenda ſunt: ſcimus tamen, nihil amplius Concilia & Patres inculcare, quam ut Religioſis neceſſaria non ſolum permittantur, ſed etiam placide & benigne ſubminiſtrentur.

Ut igitur verbo dicam, *neceſſaria* ſive *uſum neceſſarium* Religioſus poteſt & debet habere cum *plena dependentia a nutu Superioris:* Peculia autem & depoſita, ab his plane diverſa, nullatenus permittenda ſunt.

Hinc ergo clarum eſt, quod paupertas Religioſa exigat dependentiam a nutu Superioris in rebus, quæ ad neceſſitatem conceduntur: in reliquis vero, v. g. peculiis aut depoſitis, quæ, ut diximus, ad *neceſſitatem* non conceduntur, non ſufficit illa dependentia, ſed ut his *reipsâ* Religioſus ſit privatus, exigit Religioſa profeſſio; requirit enim hæc, ut Religioſus non *ſolo affectu* (quemadmodum omnes Chriſtiani tenentur) omnibus rebus temporalibus renuntiet; ſed requirit, ut omnibus *reipsâ* nudetur, illis duntaxat exceptis, ſine quibus hæc miſera vita tranſigi nequit: ita tamen, ut etiam hæc non niſi cum plena dependentia a nutu Superioris, & ſine cordis affixione habere poſſint; atque ita univerſis *reipsâ*, quantum vita hæc mortalis patitur, ſit nudatus.

Unde quod quidem dixit *in Theſi defenſa 2. Septemb.* 1686. „ Qui paupertatem „ vovimus, paupertatem ſolvimus, cum ſine „ Prælati conſenſu de nullo diſponimus; „ ſicque etiam *depoſita* habentes, quaſi non „ habentes, in hoc mundo vivimus „: verum dixiſſet, ſi de rebus ad *neceſſitatem* conceſſis, vel de ſola paupertate ſpiritus, Chriſtianis omnibus mandata, verba feciſſet.

His prænotatis, facile ſolventur ea, quæ ex Cæremoniali Benedictino profert *pag.* 15. Patet enim, de ſolis rebus ad *neceſſitatem* conceſſis ibidem ſermonem inſtitui.

Hæc præcipua ſunt, quæ in duobus primis hujus libelli tractatibus notanda credidi: reliqua enim vel materiam controverſam non tangunt, vel talia ſunt, quæ reflexione ſpeciali digna non videntur, aut ex præcedentibus meis libellis facile ſolvi poſſunt.

V. g. quod *pag.* 34. de ſtatu Canonicorum Regularium Hiſpaniæ, probato a Martino Navarro adducit. An meum eſt, vitam horum illorumve ſtudioſe inquirere; vel ea, quæ probat Navarrus (cui in hoc puncto expreſſe Fagnanus ſe opponit) probare? Item quod *pag.* 46. dicat, me ſupponere, quod Religioſi arguant ſive argumententur *a praxi ſimpliciter: quod eſt falſum*, inquit, *quia ſua numquam defendunt peculia, niſi a praxi præſcripta, vel fundata in ſtatutis ſuis, a S. R. E. approbatis, quibus profitentes manus impoſuerunt*, quis hæc non intelligat eſſe frivola? Ut enim poneremus, ipſum ſuoſque confratres, non niſi a tali praxi, ſua defendere *peculia*, non inde ſequitur, alios peculia ſua a *communi praxi ſimpliciter* non defendere? Videtur Pater Eximius hic procedere, ac ſi libellus meus contra ſolum ipſius Ordinem eſſet directus.

Gloſſa, quæ *pag.* 29. verbis P. Lupi apponitur, ut illa cum ſententia Eximii Auctoris concilientur, quam ſit appoſita, ex præcedentibus planum eſt.

Nonnulla quoque in his tractatibus occurrunt, ſuper quibus infra reflexio fiet, v. g. ſuper iis, quæ *pag.* 53. de auctoritate ſuorum Statutorum adfert: item quæ de auctoritate Ambroſii Beltrami *pag.* 12. & 13. Martini Navarri, &c.

Verum priuſquam finiam, omittere nequeo, quia Lectoris oculos facile fugeret, quod *pag.* 9. reflex. 8. ut Petrum a S. Audomaro vulgo Wallon-Capelle, vel in ſpeciem ſibi favere, aut ſaltem non contrariari oſtendat, particulam *certo* a dicto Auctore poſitam *adjective*, ut idem ſit quod *particulari*, cum nota *adverbiali* expreſſerit, quod reddit ſenſum plane diverſum.

Quod vero ſubjicit: *Qui* (Petrus a S. Audomaro) *interim ſi idem per omnia doceat, quod Eſpenius, cum ſocio errat;* quidni mihi liceat de Ambroſio Beltramo, Raphaële de Pomaſio dicere, *Si idem per omnia doceant* quod de me Eximius Magiſter, *cum ſocio errant?*

RE-

Digitized by Google

REFLEXIO SECUNDA

Ad Tract. 4. 5. & 7. hujus Libelli.

TRactatum tertium libelli ſine ſpeciali reflexione prætereundum duxi, quia ille totus circa quamdam Epiſtolam incendiariam (ut eam vocat Eximius Criticus) cujuſdam Joſephi van-Saudt verſatur, totuſque in dehortatione a prætenſo Janſeniſmo inſumitur. Quæ omnia tamquam plane impertinentia, nec ad me, nec ad præſentem de Religioſa paupertate materiam ullatenus pertinentia, prætereo. Hoc unum dico, æque mihi notum eſſe Joſephum van-Saudt, quam magnum Turcarum Viſirium, aut Baſſam Budanum. Quod vero ſcribat: „ Occaſionem huic Tractatui præbuit laudati „ Doctoris (me indicat de invaſione *Jan-* „ *ſenii Iprenſis querela* in Reſponſione brevi „ *app. ad Cap.*4. nugæ ſunt „: ubi, quæſo, mea de invaſione Janſenii querela? Nulla mea de invaſione viri illius fuit querimonia; ſed me mirari ſubiit, „ quid myſterio divinæ „ gratiæ & prædeſtinationis, de quo Janſe- „ nius, cum mea de Peculiaritate aut Si- „ monia ſententia affine? Quid, quæſo, „ Janſenii oppugnationi cum oppugnatione „ dogmatis P. Lupi commune „? Nonne idipſum omnes mecum mirari debebunt? Oppugnet Eximius Auctor, quantum veritati convenire credit, Janſenium & Baium; ſed quid illa me, aut præſentem materiam tangunt? Igitur ad ea, quæ in ſequentibus Tractatibus occurrunt, reflexionem faciamus.

In quarto, quinto, & ſeptimo Tractatu in defenſionem Peculiorum ſeu Depoſitorum, quorumdam Doctorum auctoritatem, imo integros Tractatus adducit; miror, quod non plures, aut ſaltem antiquiores.

Teſte enim Dionyſio Carthuſiano jam a ducentis & amplius annis non defuere Doctores, qui Eximio Cenſori in hac materia plane conſenſerunt, excuſantes *Peculium Monachorum & Monialium a vitio Proprietatis, dummodo Superioribus ſuis, videlicet Abbati aut Abbatiſſæ nil celent, & ad reddendum ſeu dimittendum paratæ ſint juxta Superiorum voluntatem, nihilque recipiant, vel* EXPENDANT *ſine illorum licentia*. Certe mirum, ſi perluſtrando Bibliothecas, etiam Romanas, nullum illorum Doctorum ſcriptum offenderit, atque libello adjunxerit. Sic enim titulus Tractatui quarto præfixus majorem præferret veri ſpeciem: *Novitas Eſpeniana per antiquitatem Auguſtinianam refutata, antequam nata*. Quæ iſta antiquitas? Sententia cujuſdam Ambroſii Beltrami Veneti, ejuſdem cum Critico Eximio inſtituti & voti, ſub finem decimi-ſexti ſeculi in lucem protruſa. O veneranda antiquitas, a qua Peculiorum inchoatur traditio!

Licet de hoc, aliiſque recentioris ætatis Auctoribus, quos tamquam alios Danieles in liberationem *Suſannæ* ſuæ *innocentiæ* adducit, dicere poſſemus verbis Eximii Cenſoris ſupra relatis: Qui ſi idem per omnia doceant quod Eximius ille vir, cum ſocio errant; aut cum S. Auguſtino de eorum operibus dicam: „ Solis eis Scripturarum „ libris, qui Canonici appellantur, didici „ hunc honorem deferre, ut nullum Au- „ ctorem eorum ſcribendo aliquid erraſſe „ firmiſſime credam; alios autem ita lego, „ ut quantàlibet ſanctitate, doctrinâque ful- „ geant, non ideo verum putem, quia ipſi „ ita ſenſerunt „. De omnibus Auctoribus hîc citatis illud dicendo, reflexionem finire poſſem: pauca tamen circa Beltramum notanda cenſui; ut ex illis appareat, an non merito is, tamquam anteſignanus in Peculiorum ſeu Depoſitorum defenſionem reproducatur. Quantæ vero auctoritatis hîc Beltramus Eximio Cenſori ſit, ex his ejus verbis collige: relatâ illius ſententiâ, ita exclamat *part. 1. pag.* 13. „ Et hanc ſuam, „ noſtramque ſententiam, non Doctor no- „ vitius ab heri, aut nudiuſtertius bella in- „ dicens Monachi oligophantaſtica, ſed „ Beltramus noſter ex tot Pontificibus, „ Canoniſtis, Bullis, privilegiis, legibus, „ aliiſque auctoritatibus & rationibus tam „ evidenter demonſtrat, ut peremptorium „ ſit hoc trilemma: Vel C. D. Van-Eſ- „ pen ſacris Bullis, & Canonibus non ſtu- „ det: vel etſi ſtudeat, non intelligit: vel „ etſi intelligat, non reveretur. Alta verba! quam vera videamus „.

Ex Pontificibus ſuane probat? Imo vero, & quidem primis Petri ſucceſſoribus, nimirum Epiſtolis Clem. I. Urbani I. & Melchiadis, relatis in Decreto Gratiani. O quam ſincera antiquitatis monumenta! ſci-

ſcilicet a Pſeudo-Iſidoro ex Hiſpania ad nos advecta.

Sed numquid & recentiorum Pontificum nititur auctoritate? Omnino: Clementis etiam IV. Sixti IV. Alexandri IV. qui omnes „ declararunt, ut nimirum Beltra„ mus aſſerit, quod Fratres in temporalibus „ bonis, in quibus ſuccederent in ſeculo „ exiſtentes, licite poſſint ſuccedere; & bo„ norum ipſorum poſſeſſionem apprehendere, „ ac vendere libere bonâ conſcientiâ, & „ eorum pretium in ſuam utilitatem con„ vertere; prout melius eis videtur „. Ita de Clemente IV. & Alexandro IV. teſtatur Beltramus, nullo alio relato 300. annis poſt illorum Pontificum mortem, & 100. annis poſt obitum Sixti IV. Authentica profecto probatio! Sed ait Beltramus: „ Am„ broſius de Cora, noſter olim Generalis, „ fatetur *ſe vidiſſe* ac legiſſe Alexandri IV. „ ad decorem, utilitatemque Ordinis noſtri, „ quatuor & viginti privilegia .... quin & „ una Bulla ſic incipit: *Religionis veſtræ* „ *mereretur honeſtas*, &c. Tranſumptum, „ ut ſcilicet Ambroſius de Cora, eſt in „ Numerberges Provinciæ Bavariæ „: numquid bene reſervatum? & quam legitime publicatum!

Sed nonne ex Patrum Regulis peculiorum antiquitatem deducit? Plane; ex prima ſcilicet & ſecunda Auguſtini regulis; quas Auguſtinum Hipponenſem numquam vidiſſe ſciunt Eruditi. O ſacra antiquitatis monumenta! quibus *Novitas Eſpeniana per antiquitatem Auguſtinianam refutata*, *antequam nata*.

Quantus hìc Beltramus Canoniſta fuerit, ut ab eo Canonum interpretationes tamquam ab Oraculo pendere debeant, ſpecimen accipe: „ Iſta prima Regula .... valde eſt authentica, inquit, atque in ſan„ ctis Decretis a Domino Gratiano *cano*„ *nizata*, ut maxime patet 12. *quæſt.* 1. „ cap. *Non dicatis*, in quo iſta eadem ver„ ba formalia in calce illius capituli ab ipſo „ recitantur, & ſcribuntur „. Ecce quantus Canoniſta, cui omnia in Decretum Gratiani relata creduntur *canonizata*, quidni & libellum fidei Pelagii Hæreſiarchæ *canonizatum* dicat; quia ſub nomine Hieronymi Decreto Gratiani inſeritur?

Quis ex his non intelligat, ſupra relata verba de hoc Ambroſio, nihil eſſe præter verba, ipſumque dignum eſſe, ut aciem in defenſionem Peculiorum ſive depoſitorum dirigat?

At quid de Scriptis Raphaëlis de Pomaſio Ordinis Prædicatorum, quibus tractatus V. hujus libelli impletur? Reſpond. æque authenticis pene atque venerandis antiquitatis monumentis, ac Beltrami tractatus, abundat; bene meritus, ut hactenus latuerit.

Sed audio ſuſurrantem, ex hoc Auctore conſtat S. Thomam Aquinatem habuiſſe peculium. Imo vero, tam authentice illud ex hoc Auctore (qui centum & amplius annis poſt S. Thomam vixit) probatur, quam fabella de Joanna Papiſſa ex Martino Polono.

Verum quid ad Navarrum, Joannem de la Cruz Dominicanum, Auguſtinum Barboſam, Antonium Fabrum, aliosque in defenſionem Peculiorum tract. VII. ab Eximio Patre citatos? De his audacter dico: *Si idem per omnia doceant, quod Eximius Pater, cum eo errant;* omnibus enim ſat probatum eſt, illos non ejus eſſe auctoritatis, ut verum putemus, quia ipſi dixerunt. Et quidem inter Scriptores modernos, qui, quod *ad extirpandam Regularium proprietatem provide ſancitum eſt* a Concilio Tridentino *in ſenſus tam varios, & a mente Synodi tam alienos detorſerunt, ut fere ad* NIHILUM REDACTUM *videatur*, Fagnanus primo loco ponit Navarrum, cui etiam ex profeſſo Fagnanus ſe opponit.

Fallor (inquit Eximius Pater, relatâ ſuâ paupertatis Religioſæ deſcriptione) *ſi non ita cenſuerit Eſtius ad cap.* 4. *Act. Apoſt. verſ.* 34. Vere fallitur; nam omni legenti evidens erit, Eſtium loco citato loqui de conceſſis *ad neceſſitatem*, quæ ut *propria* a primis Chriſtianis poſſeſſa non fuiſſe, recte notat: ſed quam hinc ad peculia ſeu depoſita male fiat illatio, præcedens reflexio oſtendit.

Reſcripta ex Urbe (*a*) ab Eximio Patre *pag.* 122. reproducta, atque inter argumenta *luce clariſſimâ clariora* repoſita, æqualis ſunt auctoritatis cum teſtimonio alicujus teſtis anonymi, cujus quanta ſit fides

(*a*) Scilicet Româ, *quam* Itali *Urbem*, Antonomaſticè nuncupare ſolent.

Digitized by Google

des , Juriſconſultis notius eſt quam ut probari debeat.

Interim quam vir ille ex Urbe reſcribens , ſit ab omni paſſione , quæ intellectum a perceptione veritatis impedire poſſet, vacuus , ex concluſione accipite. *Quid ultra volunt* , ait , *iſti Anti-Monachi ? Si quando ſiunt pingues Beneficiati* , *& Eccleſiæ bonis dilatati* , *qui ante erant paupertate contracti* , *recalcitrant ; & ut Phariſæi aliis onera conantur imponere* , *quæ digito nolunt attingere* . Quam modeſte ! quamque apposite mihi , ſcilicet ante paupertate contracto , & jam bonis Eccleſiæ dilatato applicata (*a*) !

REFLEXIO TERTIA

Super Tractatu VI. prædicti Libelli.

IN hoc ſexto tractatu Eximius Pater tamquam palmare argumentum reproducit Bullam Clementis X. non univerſis fidelibus, aut Religioſis, vel alicui integræ Provinciæ aut Communitati ; ſed uni particulari Hieronymo Valvaſorio directam . Idque non *motu proprio* , ut aiunt , ſed ad *ſupplicationem partis* .

Unde hæc Bulla annumeranda illis, quæ frequentioribus ſub & obreptionibus ſunt ſubjectæ.

Item his , quas interdum per importunitatem , atque per multiplicatas preces a ſe extorqueri ſummi Pontifices conqueruntur . *Extravag.* 2. *De Preb. in Comm.*

His , quæ (Pontificibus diverſis occupationibus impeditis , nec ſingulis cauſis examinandis ſufficientibus) conſcientiam ipſorum interdum fugiunt ; ut declarat Lucius III. *Cap.* 10. ✠ *De Reſcript.* aut quibus ſubinde aliqua a Miniſtris , contra mentem Pontificis inſeruntur ; ut ſibi contigiſſe in Bulla *Et ſi mendicantium* , ſæpius queſtum fuiſſe Pium V. teſtis eſt Gregorius XIII. *in Conſtitutione* , quæ incipit : *In tanta* .

Quid circa Bullam hanc , ſeu *particulare* reſcriptum contigerit , neſcio ; ſcio quid contingere potuerit : ſcio quoque , noſtrum non eſſe , in particularia Pontificum facta inquirere , eave publice diſcutere .

Ad hæc , ſcio particularia hujuſmodi reſcripta jus non facere , niſi forſitan in materia peculiorum , omni alio jure deficiente.

Denique Clemens X. non dixit P. Valvaſorium *licite* pecunias acquiſiviſſe ; id enim duntaxat in *narrativa* aſſeritur ; ex qua nihil ad deciſionem cauſæ ſumi poſſe , norunt Juriſconſulti.

Secundo loco , huic tractatui inſerit Eximius Magiſter Epiſtolam Cardinalis *Sabelli* , Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini Protectoris , quæ oſtendit quâ formâ Conſtitutiones dicti Ordinis a Gregorio XIII. confirmatæ fuerint.

Refert enim , quomodo ſecum egerat Generalis dicti Ordinis , ut intentionem ſuam de emendatione Statutorum ad Gregorium XIII. referret : „ Quem ego , inquit , libenti animo , uti Protector veſter , audiens , impetravi , ut volumen „ harum Conſtitutionum duobus Ampliſſimis Cardinalibus Alciato & Juſtiniano, „ alteri Juriſprudentiæ , alteri Theologiæ „ laude præſtantiſſimo , denuo conſiderandum, atque extremâ manu emendandum „ traderet ſummus Pontifex . Ergo , pergit Cardinalis *Sabelli* , cum tandem poſt „ tot ac talium virorum diſcuſſiones opus „ ipſum magis magiſque limatum , ac „ purgatum accepiſſem ; ne ejus protectioni , quo fungor officio , ulla ex parte deeſſem , iterum examinatas , correctas, reformatas Conſtitutiones eidem S. D. N. „ Gregorio obtuli , eiſque ut benedicere dignaretur rogavi , ſicut benigne Apoſtolicâ „ auctoritate benedixit „.

Quæritur , num ea ſit prædicti examinis per duos Cardinales , & hujus Pontificiæ Benedictionis vis, ut Conſtitutiones illæ in *forma ſpeciali* ſive ex *certa ſcientia* confirmatæ dicantur ? Affirmativam prætendit Eximius Pater *parte* 1. *pag.* 54. Verum cum hæc materia Canoniſtas magis , quam Theologos ſpectet, Eximio Patri facile in hac materia error condonandus . Dicitur ergo fieri confirmatio ex *certa ſcientia*, quando fit cum *perfecta notitia totius* negotii ,

(*a*) Hæc ſane Domino Van-Eſpen tribui non poterant , cum nullus beneficii poſſeſſor extiterit , nec annuis attributionibus in aliquod beneficium Eccleſiæ potitus fuerit.

Digitized by Google

gotii, & *omnium* ejus circumſtantiarum, & quando tenor *totius privilegii*, aut *inſtrumenti* inſeritur in ipſa confirmatione; ita poſt alios etiam Barboſa *ad cap.* 4. *de Conſ. util. vel inut.* ſupra in peculiorum defenſionem ab Eximio Patre adductus.

Quid, quæſo, illorum in prædicta ſimplici benedictione? Neque Pontifex perfectam notitiam Conſtitutionum, omniumque ejus articulorum in particulari habuit; neque ulla confirmationis Bulla, cum inſertione integri tenoris dictarum Conſtitutionum, legitur expedita. Unde certum eſt, Conſtitutiones illas non niſi in *forma communi*, cum ſubintellecta clauſula: *Modo ſacris Canonibus, Tridentini Concilii Decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis non adverſentur*, eſſe confirmatas.

Hinc conſequens eſt, non ſequi: hoc illudve in his Conſtitutionibus reperitur, ergo voti eſſentialibus, aut ſacris Canonibus non adverſatur; quemadmodum ex Concilio Tridentino in Vindiciis *cap.* 3. §. 4. oſtenſum eſt.

Ad hæc, ex lectione hujus Epiſtolæ conſtat, eam a Cardinale nomine *privato* ſcriptam. Atque ita omnia, quæ in dicta Epiſtola, Fratribus juxta ſuas Conſtitutiones viventibus, promittuntur, ea haud nomine Eccleſiæ, ſed a Cardinale *Sabello privato* nomine dicta ſunt.

Quo ergo ex capite hæc ſtatuta habent, ut præ ſtatutis Eccleſiarum etiam Cathedralium, auctoritate Apoſtolicâ ſimiliter confirmatis, quæque Canonici juramento quoque interpoſito obſervare promittunt, ſint *infallibilia hoc ſenſu*, ut ait Eximius Eremita, *quod ſint in praxi tuta?* Quod enim hæc prærogativa prædictis Canonicorum ſtatutis non competat, in Vindiciis, ex Synodo Colonienſi, & Tridentina oſtendimus.

Hæc pro reflexionibus ſuper binis Eximiorum Religioſorum libellis ſufficiant; imo nimia eſſe plures judicarunt, eo quod pauca in illis occurrant, quæ aut materiam tangunt, aut jam ante ad nauſeam non fuere refutata, & ſoluta.

Imprimatur. B. Pasmans S. T. & Lib. Cenſor. 15. Septembris 1686.

EPISTOLA

Cujuſdam Canonici Regularis ad quemdam Religioſum Ordinis Eremitarum ſancti Auguſtini, quâ oſtenditur, quam enixe & ſollicite Sanctus Auguſtinus a ſuis Diſcipulis voluerit ſervari abſolutam omnium rerum temporalium communionem.

REVERENDE PATER.

Simpliciter Tibi & ingenue ſignificabo ſententiam meam meorumque amicorum de controverſia, quæ veſtros Patres inter & Dominum Van-Eſpen agitatur circa materiam Peculiorum vel depoſitorum particularium, quæ Religioſi habent cum approbatione Superiorum, qui ea vel ſervant, vel Procuratori alicui concredunt, ut de ipſorum conſenſu diſtribuantur ad beneplacitum eorum, qui ea labore ac induſtriâ ſuâ compararunt, vel a parentibus amiciſve acceperunt. Contendit, quod non poſſint Superiores talia peculii genera permittere, quodque ad obſervandum Votum paupertatis oporteat omnia eſſe perfecte communia, quodque Superior diſtribuat vel diſtribui faciat Religioſis ſanis aut ægrotis id quod eis fuerit opus, ſumendo ex iis, quæ incorporata ſunt bonis communibus Monaſterii. Admittunt Religioſi veſtri perfectius fore, perfectam in rebus omnibus communionem ſervare; at non exiſtimant Religioſos omnes cujuſcumque conditionis eſſe poſſint, ſive Generales, Provinciales, Doctores, Prædicatores, Confeſſores, &c. teneri in maſſam communem redigere munera, quæ ipſis

Digitized by Google

ipſis donantur, honoraria, ut horum locorum utamur terminis, quæ accipiunt ex eo quod præſideant Theſibus, vel quod in celebribus aliorum Ordinum Monaſteriis doceant Theologiam, quod per Adventus, vel Quadrageſimas concionentur, denique omnia amicitiæ teſtimonia, quæ ipſis largiuntur vel conſanguinei, vel amici, vel viri, feminæve pœnitentes, vel alii quocumque modo. Ecce punctum, in quo, ni fallor, figunt pedem, vallum, quo ſe muniunt, quodque deſerere nolunt. Si quid plus minuſve concedant vel negent, cura id ego ut reſciam.

Nihil fuiſſet magnopere admirandum, ſi inimici gloriæ S. Auguſtini ſcripſiſſent contra D. Van-Eſpen, qui ipſius principaliter auctoritate firmat obligationem Religioſorum, ne aliquid proprii habeant, imo ne vel dicant quid eſſe *ſuum*, ſed *noſtrum*, *Nec dicatis aliquid proprium, ſed ſint vobis omnia communia*. Non magnus ſtupor fuiſſet excitatus, ſi illi, qui contenderunt eum exceſſiſſe loquendo de gratia Jeſu Chriſti, fuiſſeque ſub caligine ac tenebris, pronuntiaſſent plus eum a ſuis Religioſis exegiſſe, quam in conſcientia præſtare teneantur; non ſatis eum ingenii habuiſſe ad intelligendum textum Actuum Apoſtolorum circa vitam communem primorum Chriſtianorum, ſicuti non ſatis acuminis habuerat ad intelligendum Apoſtolum Paulum circa Prædeſtinationem & Gratiam. Nihil in his fuiſſet inſolitum, quandoquidem eo proceſſerit petulantia hominum, ut virum illum incomparabilem impetant ea in materia, in qua Concilia & Pontifices ſibi gloriæ duxerunt eum ſequi tamquam Doctorum omnium Aquilam. Nihil, inquam, fuiſſet obſtupeſcendum in contemptu, quo exciperent Regulas, quas edidit pro directione Clericorum ac Monachorum; ſed quod ii, qui glorientur ſe eſſe ipſius diſcipulos, qui modis omnibus volunt eſſe de numero Filiorum ejus, conentur ipſi obſcurare, quod luce meridianâ clarius eſt tum in ejus Regula, tum in binis Sermonibus, quos habuit de vita communi Clericorum, hoc eſt quod mihi ſtuporem parit, quem exprimere non valeo.

Si Religioſi, qui, ſtudio cum careant, quo ſe in cellis ſuis occupent, coguntur aliquo modo tempus impendere colendo aliquo horto florum, animumque ſuum cum amicis, a quibus viſuntur, relaxare, conſiderarent vitæ communis quoad omnia praxim, tamquam onus aliquod inſupportabile, eorum me infirmitatis miſereſceret, ingemiſcerem coram Deo, eumque rogarem, ut dignaretur eis dare lumen neceſſarium, quo doceret poſſe eos evitare otioſitatem colendo hortum aliquem communem, majori curâ quam eum quem in particulari habent, prout milleni Religioſi faciunt in Ordinibus, Congregationibus, domibuſque particularibus bene compoſitis. Verum quod Doctores ac Profeſſores Theologiæ, qui in manibus habent Scripturas ſanctas, Concilia, & Patres; qui prima ſui Ordinis munia obierunt; qui nequeunt ignorare incommoda maxima, funeſtaſque perturbationes, quæ naſcuntur ex permiſſione vel conniventia Superiorum tolerantium peculia in Monaſteriis, qui fatentur optandum fore ut nulla eſſent, idque præſtare: quod, inquam, hi dicant imbecillitatem humanam commiſeratione dignam id non ferre (his terminis utuntur Sodales veſtri, quibus datur titulus Magiſtri Eximii, *Eximius Magiſter*) citra mendacium, hoc facit ſancte indignari omnes, qui zelo aliquo feruntur pro gloria Dei, proque honore S. Auguſtini adeo turpiter dedecore obruti per eos, qui dictitant ſe ipſius Filios. Non eos latet ipſum eſſe Doctorum Aquilam, pulloſque eum ſuos provocare ad volandum, fixoque oculo fulgentes veritatis radios intuendum, eumque exceptorum omnes, qui non habuerint ſatis vigoris ad eam contemplandam & practicandam, ſicut Aquila excipit ſuos pullos nictantes, quique non valent intueri ſolem. Quo igitur pacto excuſare poſſunt tamquam infirmitatem inſuperabilem, id quod ſanctus ille Doctor exiſtimavit fragiles puellas, omneſque Clericos, qui cum ipſo vivebant in domo Epiſcopali, obligari neceſſario ſervare, ſiquidem ipſum vellent agnoſcere tamquam ſuum Patrem ac inſtitutorem, ſique hi cuperent, ut ipſe eos haberet Filiorum loco.

Cenſeo, mi Reverende Pater, ut errore liberentur illi Eximii Magiſtri, non abs re futurum circa articulum vitæ communis, & abrenuntiationem cujuſcumque proprietatis,

Digitized by Google

tatis, quocumque tandem prætextu nitere-tur, eis dicere id quod Caſtitas ſub figura venerabilis Matronæ dixit S. Auguſtino, antequam eſſet converſus, quo ipſi perſuaderetur non eſſe impoſſibile, ſicut exiſtimabat, ſervare caſtitatem: *Tu non poteris quod iſti & iſtæ? An vero iſti & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, & non in Domino ſuo?* Quid ergo? Vos non poteritis obſervare quod tales ac tales obſervant fideliſſime? An putatis ſuis ipſorum eos inniti viribus? An vos fugit non confidere eos niſi in gratia divina, quâ facile fit quod naturæ apparet difficile ac impoſſibile? Quid igitur, viri fortes atque robuſti, qui profitentur ſe eſſe Eremitas, atque adeo magis auſteros quam Monachos quoſque rigidiſſimos, non poterunt bono animo nuntium remittere ſuavitatibus redituum, & commoditatibus peculiorum, quæ milleni ac milleni Religioſi & Religioſæ omnis generis Ordinum & Nationum ſummo gaudio & voluptate inexplicabili abdicant? Profecto Magiſtri illi, qui compellantur *Eximii*, juſtiſſime merentur, ut hoc eis exprobretur, quod olim Apoſtolus Paulus exprobrabat illis, qui ſtudebant haberi Doctores inter Judæos converſos ad fidem, cum non haberent zelum neceſſarium ad vivendum juxta elementa ſpiritus Chriſtianiſmi: *Cum deberetis Magiſtri eſſe propter tempus, rurſum indigetis ut vos doceamini, quæ ſint elementa exordii ſermonum Dei, & facti eſtis quibus lacte opus ſit, non ſolido cibo*. Ad Hebr. *cap.* 5. *verſ.* 12.

Quid igitur, Reverendi Patres? fierine poteſt, ut poſtquam Religioni adſcripti eſtis, poſtquam ſingulis ſeptimanis vobis prælecta eſt Regula glorioſi noſtri Patris ſancti Auguſtini, poſtquam Novitios inſtruxiſtis, opus ſit vos ipſos interim inſtrui, & vobis repeti? *Primum propter quod in unum eſtis congregati, &c. Non dicatis aliquid proprium; ſed ſint vobis omnia communia, &c.* Dum diuturnâ vitæ Religioſæ exercitatione debuiſſetis vos reddere capaces ſolidi perfectionis cibi, facti eſtis, quibus lacte, reditibus dulcibus & particularibus opus ſit: quaſi vero infantes eſſetis, qui trahamini ſaccharis & condimentis; ſeu ut dicam quod res eſt, facti eſtis quibus Peculiis opus ſit, ad vobis comparandum *vinum*, *lac ſenum*. Profecto qui Auguſtinum æſtimant ac diligunt, & gloriam ſuam in eo conſtituunt, ut ſint ipſius Filii, pudore confundi deberent, quod excuſationes prætexunt, ad defendenda *peculia* & *particularia*, vitæ communi per ipſum doctrinâ & exemplo ſtabilitæ directe oppoſita. Auguſtinus namque in duobus Sermonibus, quos compoſuit de vita communi Clericorum in domo Epiſcopali, quam Monaſterium Clericorum appellat, ſibi cohabitantium, dilucide aſſerit, nemini convictorum ſuorum licere, ut proprium quid poſſideat, prævaricatoremque eſſe, ſi quis ſibi aliquid proprium vendicet. „ Ecce, „ inquit, quomodo vivimus. Nulli licet in „ ſocietate noſtra habere aliquid proprium: „ ſed forte aliqui habent. Nulli licet: ſi „ qui habent, faciunt quod non licet. Bene autem ſentio de Fratribus meis, & „ ſemper bene credens ab hac inquiſitione „ diſſimulavi: quia & iſta quærere, quaſi „ male ſentire mihi videbatur „. Eodem loco ad populum ſuum verba dirigens diſerte pronuntiat: „ Omnes offerte quod „ vultis, offerte de voluntate veſtra. Quod „ commune erit, *diſtribuetur unicuique ſicut cuique opus erit*. Nemo det byrrhum, „ vel lineam tunicam, ſeu aliquid, niſi in „ commune: de communi accipiam mihi „ ipſi, cum ſciam commune me habere „ velle quidquid habeo. Nolo talia offerat „ Sanctitas veſtra, quibus quaſi ego ſolus „ decentius utar. Offeratur mihi v. g. byrrhum pretioſum, forte decet Epiſcopum, „ quamvis non deceat Auguſtinum, id eſt „ hominem pauperem, de pauperibus natum. Talem veſtem debeo habere qualem poſſum, ſi non habuerit, fratri meo „ dare: qualem poteſt habere Presbyter, „ qualem poteſt habere decenter Diaconus „ & Subdiaconus, talem volo accipere. „ Si quis meliorem dederit, vendo, quod „ & facere ſoleo; ut quando non poteſt „ veſtis eſſe communis, pretium veſtis ſit „ commune „.

An non poſt hæc, R. Pater, Magiſtris illis excellentibus, qui gloriantur eſſe diſcipuli S. Auguſtini, jure dicere liceat: *Non eſt diſcipulus ſupra Magiſtrum, ſufficit diſcipulo, ut ſit ſicut Magiſter ejus?* Ergone Religioſus inveniatur aliquis Auguſtinum Patrem ac Magiſtrum ſuum agnoſcens, ac

Digitized by Google

ac Regulam ipſius imitandam proponens, qui prætextu alicujus dignitatis aut eminentiæ ceteris ſuis Religioſis amaret præferri? Cur igitur Generalis, Provincialis, Viſitator, Abbas, Doctor, &c. contentus non erit eo, quod ſuffecit aliquando Illuſtri illi Epiſcopo, qui in Conventu Epiſcoporum ac Confratrum (qui vitam communem ut ille non profitentes deferebant veſtes pretioſiores) nullatenus credidit minus dignitatem Epiſcopalem ex eo quod eiſdem veſtiretur, quibus ſuæ communitatis Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi veſtiebantur, nullam ſibi vel in menſa, vel in reliquis peculiaritatem uſurpans? Et Eremitas Mendicantes, qui ex inſtituto ſuo ducere debent vitam pœnitentem & magis auſteram quam Clerici, credent licere ſibi diſtinguere ſe, & accipere ſibi, ſi Superiores ſint, plura *particularia* in veſtibus, alimentis, & ceteris, quæ non habent illorum ſubditi, niſi aliis viis ea ſibi procurent ex Superiorum conſenſu, quos puderet non concedere aliis quod ipſi faciunt. Sanctus ille Doctor, cujus benignitas & indulgentia ſumma fuit, ſignificat quod etſi initio dum vitam communem apud omnes ſuæ Eccleſiæ Clericos ſtabiliverat, decreviſſet a gradu ſuo dejicere omnes, qui in ſpiritu communitatis, quam introduxerat, non perſeverarent, vellentque habere aliquid proprii, poſtea tamen conſilium mutarit, relicto Clericatu iis, qui ſe vellent alio recipere: ſed tandem omnino ſtatuit non ferre amplius ullum Eccleſiæ ſuæ Clericum, qui vitam communem non amplecteretur. Verba illius notabilia ſunt: „ Ecce dico, audiſtis: qui habere voluerit „ proprium, & de proprio vivere, & con„ tra iſta præcepta noſtra facere, parum „ eſt ut dicam, non mecum manebit; ſed „ nec Clericus erit. Dixeram enim, & „ ſcio me dixiſſe, quod ſi nollent ſuſcipere „ ſocialem vitam mecum, non illis tolle„ rem Clericatum, ſed ſeorſum manerent, „ & ſeorſum viverent, quomodo noſcent „ Deo viverent: & tamen ante oculos „ poſui, quantum mali ſit a propoſito ca„ dere. Malui enim habere cæcos vel clau„ dos, quam plangere mortuos. Qui enim „ hypocrita eſt, mortuus eſt. Quomodo „ ergo quicumque voluiſſet extra manere „ & de ſuo vivere, non tollerem ei Cle„ ricatum: ita modo quia placuit illis, „ Deo propitio, ſocialis hæc vita, quiſquis „ cum hypocriſi vixerit, quiſquis inventus „ fuerit habens proprium non illi permitto, „ ut inde faciat teſtamentum, ſed delebo „ eum de tabula Clericorum. Interpellet „ contra me mille Concilia, naviget con„ tra me quo voluerit, ſit certe ubi po„ tuerit, adjuvabit me Deus, ut ubi ego „ Epiſcopus ſum, illic Clericus eſſe non „ poſſit. Audiſtis, audierunt. Sed ſpero in „ Deum noſtrum & miſericordiam ejus, „ quia ſicut diſpoſitionem meam iſtam hi„ lariter acceperunt, ſic eam pure fideliter„ que ſervabunt „.

Plures in hunc locum obſervationes faciendæ forent, ſed unam videor omittere non poſſe, quæ mire ad rem noſtram facit: Tamquam cæcos & claudos habet omnes, qui non contenti Deo, & iis, quæ Monaſterium illis ſubminiſtrabat, ſubtrahebant ſe vitæ communi, ut viverent ex eo quod in particulari habebant. Juxta hoc glorioſi Patris noſtri judicium cæci & claudi ſunt Generales, Provinciales, Viſitatores, Doctores, Prædicatores, & Superiores omnes Ordinis ipſius, qui contenti non ſunt Deo, & iis, quæ Monaſterium, in quo vivunt, ipſis ſubminiſtrat, ſed habere volunt *peculia*, & *particularia* depoſita, quæ ex ſuis officiis, muniis, prædicationibus, &c. recipiunt. Quam deploranda omnium illorum ſors, qui in via, quæ nos ducit ad æternitatem felicem vel infelicem, diriguntur per cæcos & claudos! *Si cæcus cæco ducatum præſtet, ambo in foveam cadunt*. Matth. 15. verſ. 14.

Si Reverendi veſtri Patres ſpeciatim a D. Van-Eſpen invaſi fuiſſent, iſque librum compoſuiſſet ad probandum de induſtria hoc unum, quod Religioſi Ordinis Eremitarum S. Auguſtini non obſervent illius S. Doctoris Regulam, neclexemplum, quod illis dedit in praxi vitæ communis, ſequantur, & hac exprobratione, quæ certe ipſis acerba eſſe debet, offenſi ſuſcepiſſent illi oſtendere, quod per Dei gratiam exiſtimarent ſe ab ea non deflectere, aut ſi per ſubreptionem, infirmitatem, aut alium caſum ab eo deflexiſſent, ſtatuerent ſe exemplari illi tam perfecto conformare: verum non poſſe uno die, uno menſe, & ne anno quidem bo-

num reſtitui: magnos morbos curandos eſſe ſenſim, ne dum malo remedium afferre volumus, magis irritemus; ipſe ille Dominus non malus moderationem illorum commendaſſet; & ſi quod verbum durius ipſi excidiſſet, optimi ipſius amici eum commonuiſſent reprehendiſſentque: ſed cum nullo modo ſpeciatim aggreſſus ſit RR. PP. Eremit. S. Auguſtini, obſtupuimus quod ſoli illi cauſam iſtam ſuſceperint pro Religioſis omnibus, qui peculia habent, aut ut loquar clarius, qui habent cauſas peculiares ſub Superiorum ſuorum beneplacito. Non tibi diſſimulabo quid Eccleſiaſtici & Religioſi pietate & ſcientiâ prædtiti de eo ſentiant & dicant. Alii perſuadent ſibi, quod ſi veſter Generalis, Provinciales, Viſitatores, Doctores, Superiores, &c. tam pauperes forent, ac ſunt illi, qui ſunt de Congregatione Benedictinorum S. Mauri, aliiſque bene reformatis, ubi primum Fundatorum inſtitutum ſervatur, gaviſi fuiſſent, quod D. Van-Eſpen fortius etiam, quam præſtitit, probaſſet nec licitum eſſe ipſis habere, nec permittere Religioſis ut habeant reditus dulcedinum (vel ut melius loquar amaritudinum) quia omnis illa indulgentia & relaxatio viam aperit ad proprietatem veram introducendam, ſimulque evertendam voti paupertatis obſervationem. Hanc ſuam perſuaſionem ut fulciant, notare me juſſere, quod Religioſi omnes Ordinum fundatorum vel Mendicantium, qui Regulam ſuam & primas Conſtitutiones in SS. Congregationibus ſtabilitas accurate obſervant, conſervantque primum inſtituti ſui fervorem, ſine offenſa legerint opera Domini Van-Eſpen contra peculia. Intuiti ſunt ſeipſos in hoc ſpeculo ſine pudore, quia nil illic viderunt quod in praxim non redigerent: quin etſi illic deprehendiſſent ſanctius aliquid aut religioſius quam quod obſervant, læti didiciſſent modum in virtute proficiendi, rogaſſentque Superiores ſuos, ut dignati fuiſſent praxim illam magis a cupiditate alienam introducere. Itaque cum ſciant omnes quod in omnibus Congregationibus bene ordinatis & reformatis Canonicorum Regularium, Benedictinorum, Ciſtercienſium, Præmonſtratenſium, S. Dominici, S. Franciſci, &c. Religioſi obſervent cum gaudio vitam communem, nec ferre velint, ut ullus habeat peculium, nec permittere relaxationes & indulgentias inductas eo caſu, qui rebus humanis, quæ tempore ſemper diminuuntur, accidere ſolet; libri, quos Confratres veſtri Provinciæ Flandriæ ſcripſere contra D. Van-Eſpen, apertam injuriam faciunt iis, qui honorem amant Ordinis S. Auguſtini, qui inter omnes Religioſorum Ordinum Fundatores exactiſſimus fuit in materia vitæ communis, quam per exemplum ſuum ſtabilivit eo modo, cui contradici non poſſit, quique os obſtruit omnibus ipſius diſcipulis, iiſque omnibus, qui genuini ipſius Filii eſſe deſiderant.

Extra controverſiam eſt, Reverende Pater, quod Religioſi omnes Eremitæ Ordinis S. Auguſtini, per Eccleſiam univerſam in Regnis & Provinciis Catholicis diffuſi, qui Regulas ſuas & Conſtitutiones accurate obſervant, abdicaturi ſint Reverendos veſtros Patres, qui nullo ad hoc mandato accepto, faverunt relaxationi, adverſus quam Capitula generalia, primæ Conſtitutiones, zeloſiſſimi quique Provinciales, ipſique Religioſi privati, gloriæ Dei & bono Religionis ſuæque ſalutis addicti, ſeſe declararunt tam diſerte. Poſtquam inquiſitum eſt, quid Reverendos veſtros Patres movere potuerit, ut in materia peculii contra D. Van-Eſpen ſcriberent (non jam loquor de eo quod ad Simoniam ſpectat in receptione Religioſorum aut Monialium) quiſque ſuo modo ratiocinatus eſt. Non diſſimulabo tibi id quod judicatum eſt veriſimillimum: Dicebatur, quod ſi illi, qui librum D. Van-Eſpen oppugnarunt, eâ felicitate gaviſi eſſent, ut in Ordinem Eremitarum S. Auguſtini recepti fuiſſent in Provincia aliqua, ubi prima & perfecta Regulæ ſtatutorumque Ordinis obſervatio vigeret, judicaturi fuiſſent, librum D. Van-Eſpen honorificum ſibi eſſe & utilem, cum occaſionem præbere poſſet Monaſteriis, ubi eadem regularitas & accuratio non erat, eorum ſe corpori jungere, & reformationem amplecti: ſed cum aliter ſe res haberet, cum ægritudine ſe conſpexerunt in ſpeculo, quod illorum defectus detegebat. Glorioſus Pater noſter Auguſt. explicans hæc Jeſu Chriſti verba: *Mundus me odit, quia teſtimonium perhibeo de illo, quod opera ejus mala*

mala ſint, obſervavit quod cum vita Jeſu Chriſti, ejuſque doctrina condemnatio eſſet vitæ Scribarum & Phariſæorum, aliorumque Doctorum legis, & hi ferre non poſſent exprobrationem illam aſſiduam, conſilium inierint ſpeculum illud confringendi, quod ſuam ipſis turpitudinem manifeſte demonſtrabat, & facies illorum pudore ſuffundebat; ſic, aiebant (nullâ per hanc comparationem offenſionis anſâ datâ Patribus iſtis) cum Religioſi omnes, qui in communitate perfecta & integra vivunt, per librum D. Van-Eſpen commoti & offenſi non fuerint, neceſſe eſt eos, qui ſplendorem luminis ferre non potuerunt, oculos habuiſſe ægros, & qui panem illum fortium non potuerunt digerere, fuiſſe infirmos: „ Oculis ægris „ odioſa lux, quæ puris eſt amabilis, & pa„ lato non ſano pœna eſt panis, qui ſano „ eſt ſuavis „. *Offic. S. Aug.*

Sed unde ſit, dicebatur his qui ita ratiocinabantur, ut plures diverſorum Ordinum Religioſi, qui habent peculia, reditus, penſiones, diſtributiones, quibus ſibi de veſtibus proſpiciant, quique etiam libertate utuntur multo majori quam Eremitæ S. Auguſtini, non ſe oppoſuerint D. Van-Eſpen? Nil te celabo eorum quæ audivi, & quæ hac de re cogitata ſunt. Viri ſpirituales & docti, inquiebant, ubique in pretio ſunt, idque ipſis conciliat affectionem, venerationem, benevolentiam, favores, & liberalitates hominum, qui ingenio & meritis præſtant in mundo, ubi nihil obſtante corruptione per ſtatus omnes diffuſa virtus & pietas venerationi ſunt, & dum junguntur eruditioni ſingulari, & ſcientiæ inſolitæ, provocant in eos qui illas poſſident venerationem hominum, qui ſive natalibus ſive dignitatibus in ſeculo maxime excellunt: econtra quæcumque ſcientia poſſideatur, ea contemnitur; & cum bona opera non producat, dicitur eſſe talentum defoſſum in terram, & ſine virtute ac pietate inflare & non ædificare, quemadmodum pietas ſine ſcientia errori obnoxia eſt: *Scientia ſine pietate inflat, pietas ſine ſcientia errat.* Bern. in Cant. Quare cum exiſtimatio in mundo & perutilis ſit & admodum honorifica, moleſtum eſt haberi pro diſſoluto & pro homine, qui in ſanctitate, quam profeſſio ipſius poſtulat, non vivit: itaque ne numeremur inter Religioſos parum regulares, & parum reformatos, conamur abuſibus auctoritatem conciliare, aut ſaltem eos diminuere, dum in Religionem, quam amplexi ſumus, introducti ſunt. Dicere licet abſque adulatione, eſſe in Provincia RR. PP. Auguſtinianorum in Belgio & Patria Leodienſi plures viros & ingenio & doctrinâ inſignes, qui abuſum hunc & vident, ſed eo diſcrimine, quod alias notabat S. Bernardus in Tractatu, cui titulus: Apologia De Vita & Moribus Religioſorum, *cap.* 7. ubi loquitur de relaxationibus introductis in Ordinem Cluniacenſium: „ Sub „ hac, ait, abuſione jam fere ubique ſic „ pro ordine tenentur, fere jam ab omni„ bus ſine querela atque irreprehenſibiliter „ obſervantur, quamquam diſſimiliter. Non„ nulli quippe his omnibus tamquam non „ utentes utuntur, & ideo aut cum nulla „ offenſa, aut cum minima. Aliquanti „ quippe hæc agunt ex ſimplicitate, ali„ quanti ex charitate, aliquanti ex neceſſitate. „ Quidam namque ſimpliciter iſta tenent, quo„ niam ſic eis præcipitur; parati aliter agere, ſi „ aliter præciperetur. Quidam autem ne di„ ſcorditer vivant ab eis quibuſcum habitant, „ ſectantes in his non ſuam libidinem, ſed „ aliorum pacem. Alii vero quia reſiſtere „ non valent multitudini contradicentium, „ qui hæc utique tamquam pro Ordine li„ berâ voce defendunt, & quoties iſti ali„ qua (prout ratio dictat) reſtringere vel „ mutare incipiunt, illi mox totâ eis au„ ctoritate reſiſtunt „.

Dicebant nolle ſe inſtituere comparationem omnimodam & parallelum perfectum inter abuſus, qui in Ordinem Cluniacenſium irrepſerant, & abuſus, quos peculia in plurium Ordinum Monaſteriis per Superiores permiſſa aut tolerata introduxere in ruinam boni ſpiritualis, & ſæpe etiam temporalis illorum Monaſteriorum: nimium noti ſunt, & quiſquis pro honore Eccleſiæ Dei, & Religioſorum Ordinum gloria vel modicum zelum habet, ingemiſcit illis quotidie, Divinamque Majeſtatem, ut remedium iis afferat, precatur. Sed ut oculi aperirentur RR. Patribus Auguſtinianis, qui de D. Bernardo Van-Eſpen ſine cauſa queſti ſunt, quemadmodum Religioſi laxiores Ordinis Cluniacenſis querebantur de S. Bernardo, utile

Digitized by Google

utile eſſe ipſis oſtendere, honorificum illis fore, ſi imitarentur venerabilem Petrum illius Ordinis Generalem, Guillelmum Abbatem S. Theodorici, alioſque Abbates, qui non modo profundam erga magnum illum Sanctum venerationem retinebant, ſed & qui inde occaſionem ſumebant reformandi abuſus, de quibus querelæ erant, quoſque S. Bernardus coloribus tam vivis depingit: ſic ſperaſſe ſe fore ut plures Superiorum & Eremitarum Ordinis S. Auguſtini, quin & aliorum Ordinum Religioſorum, quos Tractatus ille D. Bernardi Van-Eſpen tangit, multo magis quam Patres Auguſtinianos, occaſione uterentur reſcindendi permiſſionem ac indulgentiam peculiorum, tamquam malorum innumerorum originem. Poſſum tibi, R. Pater, aſſeverare, quod plures, quibus res, quæ in Ordine veſtro geruntur, magis, quam mihi perſpectæ ſunt, mihi aſſeruerint, multos in eo eſſe, qui peculia habent animo tam integro, ut ſi Superior illorum vel ſignificaret optare ſe, ut omnia in commune redigerentur, omnino parati forent id facere; multos eſſe, quibus grave eſt peculia habere, quique eâ indulgentiâ non utuntur, niſi ut difficultates non habeant cum iis, qui peculiis gaudent; multos, qui nequaquam velint peculiis abuti ad deſideria ſua ſequenda, ſed ad pacem ſervandam; quin & eſſe plures ſcientiâ & muniis, quæ in Ordine ſuo obierunt, ſpectabiles, qui decrevere firmiter vitam communem in omni ſua perfectione amplecti, nullâ ratione habitâ oppoſitionum & contradictionum, quas in exequendo hoc ſancto conſilio eos ferre oportebit. His ita ſe habentibus, Reverende Pater, viſum fuit expedire, ut tibi ſignificaretur quid optimi Ordinis veſtri Amici, qui in pretio & veneratione habent privatos illos, qui contra D. Van-Eſpen ſcripſerunt, eo quod cum gaudio legerint plures illorum Theſes; & opera quæ compoſuere; quid, inquam, Ordinis veſtri & honoris S. Auguſtini Amici Reverendis illis Patribus ſuaderent. Primum, ut imitarentur S. Auguſtinum, qui non erubuit Retractationes ſcribere, quique in hoc vitæ communis, de quo agitur, puncto cum primum permiſiſſet, ut qui vitam communem in ſuo Clericorum Monaſterio ſervare non vellent, ſine jactura Clericatus inde exirent, tandem decrevit ex eo gradu dejicere omnes, qui vitam communem, quam amplexi erant, non perfecte ſervarent. Alterum conſilium eſt, ut ex opere Domini Van-Eſpen contra peculia proficiant, quemadmodum ex opere S. Bernardi profecerunt Religioſi Cluniacenſes reformationem amplexi. Tunc agnoſcent quidquid hac ſuper re ſcripſit, non ſcripſiſſe ut inferret ipſis injuriam, ſed ut ad bonum ipſos attraheret: gratificabuntur pluribus e ſuis Confratribus, qui ardenter optant, ut perfecta rerum omnium communitas tam accurate ſervetur in ſua Provincia, quam ſervatur in Reformatione ſtabilita per S. Thomam a Villa-nova, cujus hodie feſtum celebramus, & in ea quæ ſtabilita eſt in vicis Tholoſanis, &c. Hæc una ratio eſt, quâ ſeſe expurgent: fruſtra autem ſe expurgare conantur, Dominum Van-Eſpen ut Rigoriſtam, ut Anti-Monachum, ut Janſeniſtam traducendo. Enimvero qui occupati non ſunt, neque in hac diſputatione ullo affectu ducuntur, niſi quo duci debent boni omnes quærendæ & amplectendæ veritatis, intelligere non poſſent quomodo haberi poſſit ut Rigoriſta, qui nil docet niſi quod Patrum dulciſſimus (Auguſtinus) modo irrefragabili ſtabilivit. Docet nos in omnibus ſuis operibus ſanctus ille Doctor, quod amor ſuave & facile reddat, quod ante rigidiſſimum & difficillimum videbatur: *Omnia ſæva & immania, facilia & quaſi nulla facit amor.* Serm. 9. de verb. Dom. Docet ubique nos quod magnum Legem veterem inter & novam diſcrimen ſit Timor & Amor: *Breviſſima*, inquit, *differentia novi & antiqui Teſtamenti*, *Timor & Amor*: Timor Judæos fecit ſervos, lex rigoris eſt, onus non portabile: Lex nova cum ſit Lex amoris, veros Chriſtianos reddit liberos, moleſtias omnes emollit corda dilatando, facit ut cum gaudio curramus viam arctam, quæ ducit ad vitam. Itaque juxta S. Auguſtini principia quicumque non credunt præceptum eſſe, Deum ante omnem vitæ ſuæ curſum amare, qui amorem Dei ſuper omnia non poſtulant, habendi ſunt pro Rigoriſtis, qui Chriſtianos ſub lege rigoris conſtituunt. Habueruntne Reverendi veſtri Patres vel minimum prætextum imputandi Domino Van-Eſpen, quod ſenſa te-

teneat tam S. Auguſtino contraria? Unquamne ſe declaravit pro iis, qui oppugnarunt Patrem Lupum, & Patrem Farvacqnes ſuper neceſſitate amoris Dei & contritionis? Minorem autem prætextum habent Anti-Monachum vocandi eum, qui tantam ubique erga S. Auguſtinnm venerationem teſtatur. Sancto illi Doctori exprobrarunt Donatiſtæ, quod in Eccleſiam introduxiſſet vitam Monaſticam (*lib.* 3. contra Petil. *cap.* 39.). Tantam ubique æſtimationem oſtendit eorum, qui vitam Religioſam amplexi ſunt, ut in libro De Moribus Eccleſiæ eo utatur tamqnam argumento convincente adverſus Manichæos, quo ipſis probaret diſcrimen, quod puritatem ac integritatem primorum inter & corruptionem ac cupiditatem ſecundorum intercedit. Opus ipſius de Opere Monachorum argumentum eſt quod amaret ſtatum, cujus defectus oppugnabat. Adeo nitide explicuit ſe ſnper diſcrimine, quod conſtituendnm eſt inter Religioſos veros, & eos qui non niſi veſte Religioſi ſunt, & mores Religioſos non habent, ut nihil unquam fortius reperias.
„ Simpliciter fateor Charitati veſtræ co-
„ ram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt
„ ſnper animam meam, ex quo Deo ſer-
„ vire cœpi, quomodo difficile ſnm exper-
„ tus meliores quam qui in Monaſteriis
„ profecerunt; ita non ſum expertus pejo-
„ res quam qui in Monaſteriis ceciderunt,
„ ita ut hoc arbitrer in Apocalypſi ſcriptum
„ (21. verſ. 11.) *Juſtus juſtior fiat, &*
„ *ſordidus ſordeſcat adhuc*. Quapropter etſi
„ contriſtamur de aliqnibus purgamentis,
„ conſolamur tamen etiam de pluribus or-
„ namentis, nolite propter amurcam, quâ
„ oculi veſtri offunduntur, torcularia dete-
„ ſtari, unde Apothecæ Dominicæ fructu
„ olei luminioſioris ſe implentur „.

Vivacius etiam ſeſe explicuit in hæc verba Pſalm. 132. *Ecce quam bonum & quam jucundum habitare fratres in unum!* Cum nimis longum foret ea, quæ hìc dicit, Epiſtolæ inſerere, ſufficiet eos monniſſe ut explicationem iſtam legant cum otio, ac dixiſſe quod verſnm illum S. Auguſtinus appellat tubam, quæ homines ad ædificanda Monaſteria excitavit; verborum Cantici illius effectum eſſe vitam communem ſtabilitam & obſervatam per Apoſtolos, ac primos fideles, quæ deinceps per Orbem totum produxit deſiderinm illud habendi omnia in communi, atque in perfecta cordis & animæ unione vivendi. Hæc cum ita ſe habeant, qni tandem illi ſunt, R. P. quos habere oportet ut Anti-Monachos, & nt magni Auguſtini hoſtes profeſſos, niſi illos omnes, cujuſcumque conditionis ſint, qui ſtudent introducere *peculia*, & *particularia*, *meum* & *tuum*, quæ omnium diviſionum cauſæ ſunt? Ut R. illi Patres abſque dubio in iis, quæ ad Hiſtoriam Eccleſiaſticam & Religioſam ſpectant, verſati ſunt, ita obſervarint facile, vitam communem in plurimis Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis uſitatam fuiſſe: Clauſtra, Dormitoria, Refectoria, aliaque loca regnlaria, illius rei argumenta ſunt irrefragabilia: animadverterint, plurium Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum, Abbatiarum, & Prioratuum Ordinis S. Auguſtini, & S. Benedicti ſecularizationem, aliam non habere originem quam *peculia* & *particularia*, quæ lapſu temporis invecta ſnnt, ac tandem res eo, nbi nunc ſunt, deduxerunt, ut Canonici & Monachi, qui in communi vivebant, habitare cœperint in domibus privatis, redituſque communes in Præbendas partiti ſint. Ignorare minime poſſunt, qnod ea ſit origo Abbatum ſecularium & commendatariorum, qui præcipuos Abbatiarum & Prioratuum reditus a ſuo corpore dilacerarunt; quod hinc orta ſeparatio redituum Monaſterii, quam, ut menſam & reliqua ſeorſim haberent, Abbates Religioſi fecerunt: ſic omnes qui vitam communem omnino perfecte, tum in Abbatiis & Monaſteriis, tum etiam in ipſis, ſi fieri poſſet, Collegiatis & Cathedralibus reſtaurare laborant, veri Monaſticæ & regularis vitæ amici ſunt. Quare D. Van-Eſpen dum in ſuo adverſus peculia libro, & in Tract. De Canonicis, tam manifeſtum reſtaurandæ ubique vitæ communis deſiderium oſtendit, merito dicere poteſt adeo ſe Anti-Monachnm non eſſe, ut non niſi pro honore & bono Monaſteriorum, omniumque Domuum Regularium ſcripſerit.

Dum vocant illum Janſeniſtam, multo oſtendunt evidentius non habuiſſe ſe quod illi vere exprobrarent. Optime reſpondit Lovanienſibus Lovanienſium more per impertinentia; nihil

Digitized by Google

nihil id ad rem facere, nihil materiam de gratia per ſe efficaci & prædeſtinationem cum materia de peculiis commune habere, ut ad lectionem libri, *Phantôme du Janſeniſme*, non remittantur. Porro ut non liceat ipſis amplius vano illo prætextu uti, quo homines timidos & ſcrupuloſos avertunt a lectione libri Domini Van-Eſpen, qui, ut audio, Flandrice verſus eſt, & brevi Gallice vertendus; videtur mihi dici illis poſſe, quod priuſquam Janſenius natus eſſet, Concilia Generalia & Provincialia, Summi Pontifices, Inſtitutores Ordinum, & omnes vitæ Religioſæ Reformatores, vehementius, quam in ſuo libro D. Van-Eſpen, locuti ſunt: quemadmodum ipſis exhibebitur per fidele extractum, quod jam in manibus erat, priuſquam D. Van-Eſpen ſcripſiſſet. Sic juxta RR. illos Patres honorificum erit D. Van-Eſpen Janſeniſtam eſſe, quales Concilia Generalia, & Pontifices fuerunt. Quod ſi Janſeniſtam vocaverint, eo quod Janſenius Iprenſium Epiſcopus, occaſione Reformationis in Monaſterio quodam Ordinis S. Benedicti ſtabilitæ, inſignem de Reformatione hominis interioris Orationem habuerit, non eſt quod vel ipſe, vel ullus alius pietate præditus eo ſenſu Janſeniſta haberi timeat: nec credimus Patres illos Reverendos ita Reformationi adverſos eſſe, ut nomen iſtud ipſis timorem incutiat; ſola fides Catholica reformationem non patitur, *Sola immobilis*, ait Tertullianus, *lib. De vel. Virg.* ideoque merito ſeculi noſtri Hæretici ut prætenſe Reformati habiti ſunt. Sed quod ad mores attinet, S. Auguſtinus Cleri Reformator dictus eſt, & plures in omnibus Ordinibus ſancti Reformatores fuerunt. Itaque RR. illi Patres ſolidas rationes quærant, quas Domino Van-Eſpen opponant, ſi poſſint, quod non creditur, illas invenire: verum ab illo accuſationum genere, Rigoriſta, Anti-Monachus, Janſeniſta, &c. deſiſtant. Nomina iſta ſunt inſtar terriculamenti, quo timor incutiatur paſſerculis; ſed boni ſenſus homines iſta explodunt. Cum meâ non interſit, ſtare a partibus D. Van-Eſpen contra RR. illos Patres, qui adverſus illum ſcripſerunt, finiam haſce conſilio glorioſi Patris noſtri Serm. 15. de verb. Apoſtoli: *Proficite, fratres mei, diſcutite vos ſemper ſine dolo, ſine adulatione, ſine palpatione. Semper tibi diſpliceat, quod es, ſi vis pervenire ad id, quod nondum es. Nam ubi tibi placuiſti, ibi remanſiſti. Si autem dixeris, Sufficit, & periiſti: ſemper adde, ſemper ambula, ſemper profice, noli in via remanere, noli retro redire, noli deviare, &c.* Perhonorificum & glorioſum illis erit ſequi veſtigia Magni illius Sancti & primorum Chriſtianorum, qui ſub Apoſtolis & cum Apoſtolis vitam communem duxerunt, qui juxta S. Ivonem Epiſcopum Carnutenſem primi fuerunt ſub Jeſu Chriſto Patre ipſorum, & Abbate Regulares Canonici. *Erant Apoſtoli*, ait, *Canonici Regulares ſub Abbate Chriſto.*

En, R. Pater, partem reflexionum, quas feci ſuper controverſia inter D. Van-Eſpen & ipſos excitata; quamquam non magis ipſos quam alios Religioſos aggreſſus fuerit. Plura adhuc dicenda forent, ſed jam inde hæ longiores ſunt. Deum oro, ut gratiam illis det efficaciſſimam, quæ faciat illos ore & corde cum Propheta Regio dicere: *Corripiet me juſtus in miſericordia, oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Pſalm.* 140. Bonitatem ipſius infinitam obteſtor ut faciat illos intelligere, quod meliora ſint vulnera amici diligentis, quam oſcula blandientis inimici. *Prov. cap.* 27. Sum, R. Pater, cum multa æſtimatione, veneratione, ac ſinceritate,

Famulus tibi addictiſſimus, & frater in Dño noſtro Jeſu Chriſto, F. N. M. C. R.

Hac 18. Septembris 1687.

DE-

DECRETA
SACRÆ CONGREGATIONIS
A Sanctiſſimo D. N. Innocentio PP. XII. *ſuper* Disciplina Regulari *ſpecialiter deputatæ,*

Ejuſdem Sanctiſſimi Domini Noſtri auctoritate edita.

Sanctissimus in Chriſto Pater, & D. N. Innocentius Divinâ Providentiâ Papa duodecimus pro Paterna charitate, quâ Religioſos Ordines multis magniſque in Eccleſiam Dei meritis refulgentes, & peculiaris erga Sedem Apoſtolicam devotionis nomine commendatos complectitur, volens eorum conſervationi, & propagationi conſulere, ſimulque ex injuncto ſibi cœlitus Paſtoralis Officii debito providere, ut Regularis in iis diſciplina ad Religioſorum ſalutem, & totius Chriſtiani populi ædificationem, utilitatemque, ſarta tecta cuſtodiatur, ac vigeat, & ſicubi collapſa eſt, adjuvante Domino reparetur, conſtituit, & declaravit, ſe licentiam recipiendi Novitios in ſingulis approbatis Ordinibus benigne conceſſurum, ut volentibus e periculoſis ſeculi fluctibus ad Religionis portum confugere facilis, tutuſque aditus aperiatur; dummodo tamen ea, quæ pro Regulari vita recte inſtituenda tam a ſacroſancta Tridentina Synodo, quam a Prædeceſſoribus ſuis Romanis Pontificibus, præcipue vero fel. record. Clemente VIII. in Decretis generalibus pro Regularium reformatione, necnon Innocentio X. & Alexandro VII. pro Novitiorum receptione, & Profeſſorum educatione ſalubriter conſtituta ſunt, quibus omnibus firmiter inhæret Sanctitas Sua, eaque, quatenus opus ſit, confirmat, & renovat (ſalvis tamen in hac parte ſingulorum Ordinum Statutis, ſeu aliis Ordinationibus ab Apoſtolica Sede in forma ſpecifica poſt eadem Decreta forſitan approbatis, aut editis) exacte & inviolate ſerventur.

Quocirca S. Congreg. ab eodem Sanctiſſimo Domino noſtro ſuper Disciplina Regulari ſpecialiter deputata, quæ plura hactenus pro recta nonnullorum Monaſteriorum gubernatione Decreta edidit, aliaque in dies editura eſt, ut omnibus præfata ejuſdem Sanctiſſimi Domini noſtri mens pateat, ac plenius & celerius innoteſcat, de mandato Sanctitatis Suæ præſentis Decreti tenore denuntiat omnium & ſingulorum Ordinum Regularium (iis duntaxat exceptis, qui in præfatis Clementis VIII. Decretis excepti reperiuntur) Superioribus tam Generalibus, quam Provincialibus quocumque nomine nuncupentur, cæteriſque ad quos ſpectat, ut in unaquaque Provincia per Italiam, & Inſulas adjacentes quamprimum deputent aliquos Conventus, quos magis aptos cenſuerint, vel unum ſaltem, ibique auctoritate Apoſtolicâ ſtatuant omnimodam obſervantiam Regulæ, Conſtitutionum uniuſcujuſque Ordinis & Decretorum Apoſtolicorum, præcipue vero exactæ Vitæ communis ad formam eorumdem Decretorum ab omnibus Religioſis, qui in Conventibus, ubi recipiendi Novitii, & Profeſſi educandi ſunt, morabuntur, omnino ſervandæ. Poſtquam vero Regularem Obſervantiam, & ſignanter quoad exactam Vitam communem cum effectu ſtabilitam fuiſſe, tam ex eorumdem Superiorum Generalium, ſeu Provincialium relatione, quam Præpoſiti, & Fratrum in præfatis Conventibus degentium jurejurando firmato Teſtimonio, nec non per ſecretas Informationes, atque etiam, ubi opus fuerit per Apoſtolicos Viſitatores ad hoc ſpecialiter deputandos, eidem Sac. Cong. ſufficienter conſtiterit; tunc Sanctitas Sua antedictam licentiam, quam hactenus diſtulit, Novitios ibi recipiendi benigne concedet, & lo-

& locum ad Profeſſos pietate, & litteris inſtituendos uſque ad Sacerdotium, vel alias juxta Conſtitutiones, & laudabiles cujuſque Ordinis conſuetudines, in iiſdem Conventibus, non autem in aliis, niſi fuerint ejuſdem Obſervantiæ, deſtinabit.

Quæ quidem omnia quo facilius, efficacius, & durabilius ad praxim deduci valeant, eadem Sac. Congreg. Sanctitatis Suæ auctoritate committit, & in virtute S. Obedientiæ præcipit præfatis Superioribus, ad quos pertinet, ut in ſupradictis Conventibus non collocent, niſi Religioſos graves, devotos, exemplares, regularis obſervantiæ, & puritatis Regulæ ſtudioſos, orationi præſertim, ac mortificationi, ſine quibus non poteſt Religioſa vita conſiſtere, addictos, quique conſentiant exacte ſervare Vitam communem, atque inde amoveant eos omnes, qui tam Sanctæ Ordinationi contradicere, ſeu verbis, aut factis quoquo modo ſeſe opponere audeant.

Ut autem tam laudabilis vitæ inſtitutum, & Regulari Profeſſioni maxime proprium Religioſi alacrius abripiant, omniſque excuſatio infirmioribus præcludatur, eadem Sacra Congregatio ſimiliter præcipit Superioribus antedictis, ut memoratis Conventibus (imploratâ etiam, ubi opus fuerit, Apoſtolicâ auctoritate) præfici omnino curent viros non ſolum diſciplinæ zelo, ſed etiam charitate, & morum ſuavitate præditos, compatientes, Fraternitatis amatores, miſericordes, quorum regimini libenter alii ſe ſubmittant. Studeant vero præcipue ut ea omnia, quæ tam ad victum & veſtitum, quam ad reliquas vitæ neceſſitates pertinent, ſingulis Religioſis prompte ſubminiſtrentur, ac præſertim ægritudinis tempore nihil alicui deſit, quod ad ſanitatem recuperandam pertineat. Ac propterea Religioſos in iiſdem Conventibus morari non patiantur ultra eum numerum, qui ex illorum redditibus, & conſuetis communibus, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, aliiſque quibuſcumque obventionibus pariter in commune conferendis valeat commode ſuſtentari. Eos vero, qui ſemel præfatæ obſervantiæ, & exactæ Vitæ communi libenter, ut vere Religioſos viros decet, ſeſe ſubjecerint, & in ea laudabiliter perſeverant, nullatenus a memoratis Conventibus nolentes transferant, niſi forte ad alia Monaſteria, ubi ſimilis obſervantia vigeat, iiſque pariter de omnibus ad vitam neceſſariis poſſit commode provideri.

Quod ſi redituum, & eleemoſynarum tenuitas hujuſmodi exactæ Vitæ communis obſervantiæ alicubi videatur obſiſtere, liceat eiſdem Superioribus, vel per annuam contributionem aliorum Conventuum huic neceſſitati proſpicere, vel ab Apoſtolica Sede per ſuppreſſionem alicujus Conventus minus utilis perpetuam, vel ad tempus, vel aliâ demum ratione, quæ opportunior viſa fuerit, remedium poſtulare.

Sciant vero Superiores prædicti, eos, qui præfata omnia ſedulo, ut par eſt, adimplere curaverint, ſpecialem a Sanctitate Sua, & Sede Apoſtolica inituros gratiam & protectionem, atque in iis præcipue, quæ ad antedictam obſervantiam ſtabiliendam pertinent, favorem omnem, & auxilium experturos; qui vero e contra negligentes, aut (quod abſit) contumaces reperti fuerint, gravibus pœnis pro modo culpæ, & etiam privationis Officiorum ac perpetuæ inhabilitatis ad ea, aut alia in poſterum obtinenda puniendos fore: præfatæ autem obſervantiæ nihilominus ſtabiliendæ per alios Superiores, vel per Commiſſarios Apoſtolicos, ubi opus fuerit, etiam extra Religionem aſſumendos, a Sancta Sede efficaciter providendum, omnemque interim, ubi eadem obſervantia non vigebit, recipiendi Novitios licentiam denegandam.

Porro ne Regularis diſciplina, dum in Conventibus jam erectis ſtatuitur, relaxetur in erigendis, & quod una ex parte conſtruitur, ſimul ex altera deſtruatur, Sacra Congregatio, Sanctitate Suâ ſimiliter approbante, ſtatuit atque decernit, nulla in poſterum Monaſteria, Collegia, Domos, Conventus, aut alia Religioſorum Virorum loca fundari, erigi, aut quovis modo inſtitui debere, niſi ſub expreſſa obligatione exactæ Vitæ communis ab omnibus Religioſis ibi commorantibus perpetuo & inviolate ſervandæ; ac propterea nullas deinceps admittendas hujuſmodi fundationes, niſi, præter alia ad id requiſita, prius legitime conſtiterit, adeſſe annuos reditus, vel certam eleemoſynarum ſpem, quibus duodecim ſaltem Religioſi in exacta Vita communi commode valeant ſuſtentari.

Non

Digitized by Google

Non obſtantibus circa præmiſſa omnia & ſingula Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, nec non quorumcumque Ordinum Statutis, conſuetudinibus, privilegiis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Ad extremum eadem Sacra Congregatio Regulares omnes, cujuſcumque Ordinis, & Inſtituti ſint, Sanctitatis Suæ verbis, ſerio admonet & in Domino obteſtatur, ut omni morâ poſtpoſitâ, ſicuti filios obedientiæ decet, ad Regulæ, quam amplexi ſunt, præſcriptum vitam inſtituant, & componant, Decretiſque Apoſtolicis pro æterna illorum ſalute editis ſincere, ac fideliter pareant, nec ab eorum obſervantia inanibus interpretationibus, & fallaciis, aut relaxationum prætextibus, ad *excuſandas excuſationes in peccatis*, abduci ſe ſinant; ſed Profeſſionis ſuæ memores, quâ ſe totos Dei obſequio manciparunt, ſuſceptum Chriſtianæ perfectionis iter, arduum quidem, ſed divinæ charitatis dulcedine aſperſum, abjectis terrenarum rerum curis, alacriter proſequantur. Nimis enim turpe eſſet, ad ſecularia deſideria, quibus ſemel aſpirante Domino renuntiarunt, animum revocare, & obligatam Deo, qui *non irridetur*, *primam fidem irritam facere*. Meminerint, ſe ad peculiarem Salvatoris noſtri ſequelam vocatos, qui, cum dives eſſet, propter nos egenus factus eſt, veterumque illorum Fidelium glorioſos imitatores, ac veluti hæredes eſſe, *quorum erat cor unum, & anima una*, nec quiſquam eorum, quæ poſſidebat aliquid ſuum eſſe dicebat, *ſed erant illis omnia communia, dividebatur autem ſingulis, prout cuique opus erat*; ideoque in Regularis vitæ, ac præcipue ſanctæ Paupertatis, quæ eſt parens quædam generatioque virtutum, propoſito perſeverent, omnem ſollicitudinem ſuam projicientes in eum, *cujus oculi in pauperes reſpiciunt, qui non derelinquit ſperantes in ſe*; ſed dives in miſericordia centuplum, & vitam æternam propter nomen ſuum relinquentibus omnia, repromiſit. Datum Romæ die 18. Julii 1695.

G. Cardinalis Carpineus.

Loco † Sigilli.

Carolus Auguſtinus Fabronus
S. Congr. Secret.

Anno a Nativitate Domini noſtri Jesu Christi *milleſimo ſexcenteſimo nonageſimo quinto, Indictione tertiâ, die vero vigeſimâ-primâ Julii, Pontificatus autem Sanctiſſ. in* Christo *Patris & D. N. D. Innocentii Divinâ Providentiâ Papæ XII. anno ejus quinto, ſupradicta Decreta affixa, & publicata fuerunt ad valvas Eccleſiæ S. Joannis Lateranenſis, Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & Curiæ Generalis in Monte Citorio, ac in aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis, per me Gregorium Staggium ejuſdem SS. Domini noſtri Papæ Curſ.*

Joannes Græcus Mag. Curſ.

Digitized by Google

ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN
J. U. D. & SS. Can. Prof. Lovan.

DISSERTATIO CANONICA DE *INSTITUTO* ET *OFFICIIS CANONICORUM*

Sigillatim deducta ex obligatione & muniis Clericorum.

AD LECTOREM.

JAm pridem animus mihi fuit publico Eccleſiæ bono conſecrare, quæ in Canonum ſtudio compilavi pro rite inſtituenda Canonicorum vita. Sed unum vereor, quod hanc meam Diſſertatiunculam Lecturi illico reponant argumentum a conſuetudine contraria & communi, ut aiunt, praxi deſumptum.

Verum quod nihil eo argumentandi genere pernicioſius ſit, numquam non deploravit Eccleſia. Ut taceam, quod turpiſſima in moribus flagitia & intolerabiles abuſus pro lege cuſtodiri faciat conſuetudo, evidens eſt quod univerſa Moralis Chriſtiana, hoc eſt, ipſa Veritatis doctrina, in gentilem abibit politicam, ne dicam peccandi impunitatem, ſi torrentem conſuetudinis & praxis ſequi liceat. „ Mala conſuetudo, „ inquiebat jam pridem Nicolaus I. quæ non minus quam pernicioſa

„ cor-

„ *corruptela vitanda eſt*, *niſi radicitus evellatur*, *in* privilegiorum jus
„ *ab improbis aſſumitur*, *&* *incipiunt* prævaricationes, *&* vanæ præ-
„ ſumptiones *celerrime non compreſſæ pro* legibus *venerari*, *&* privi-
„ legiorum more *perpetuo celebrari* „. Apud Gratian. Diſt. 8. Can. 3.
Mirum! quod Chriſtiani, nec quidem Chriſtianorum dignior portio, Clerici non videant, quod & in mediis gentilitatis tenebris ſedens Seneca vidit: „ *Inter cauſas, ait, noſtrorum malorum eſt, quod vivimus*
„ *ad exempla, nec ratione componimur, ſed* conſuetudine *abducimur:*
„ *quod, ſi pauci facerent, nollemus imitari; cum plures facere cœpe-*
„ *runt, quaſi honeſtius ſit, quia frequentius, ſequimur; & recti apud*
„ *nos locum tenet error, ubi publicus factus eſt* „. Epiſt. 121. *Corripis aliquem, quod ex præſcripto Canonum non vivat; mox reponit:* Illi Canones non ſunt amplius in uſu; ſunt abrogati, *& quæ his ſimilia, aut pejora: ut cum Auguſtino dicere liceat:* Circumdederunt te canes multi pro conſuetudine, non pro veritate latrantes. *In Pſalm.* 21. *Hæc tamen non eo dicta velim, quaſi omnes Canones vitam Clericalem concernentes in omni ſuo rigore nunc ac olim obſervandos dicam; ſed ut oſtendam quod Simoniaca Sacerdotiorum nundinatio, ſacrilega Divinorum Myſteriorum pertractatio, licentioſa vivendi ratio, &c. a crimine eximenda erunt, ſi conſuetudine Canones paſſim abrogari, & in illis per contrarium agentes illico diſpenſari contendant. Illud vel modicum perito conſtat quod neutiquam abrogari poſſint, vel ullâ humanâ relaxatione immutari Canones, qui verſantur circa ea quæ ſunt juris naturæ. Quod attinet ad illos, qui agunt in communi vita & honeſtate* Clericorum, *tantum abeſt ut eos cenſeat Eccleſia, ut etiam in ultimo generali Tridentino Concilio* Seſſ. 22. cap. 1. De Reform. *ſtatuerit, ut* „ *quæ alias a ſummis Pontificibus & a ſacris Conciliis de*
„ *Clericorum vita, cultu, doctrinaque retinenda copioſe ac ſalubriter*
„ *ſancita fuerunt, eadem impoſterum iiſdem pœnis vel majoribus, ar-*
„ *bitrio Ordinarii imponendis, obſerventur* „. *Cæterum, benevole Lector, ſi conſuetudinem huic meæ Diſſertationi fortaſſis opponas, advertendum (ut cum Gregorio VII. loquar) quod Dominus dicit:* Ego ſum veritas & vita. *Non dixit*, Ego ſum conſuetudo, ſed veritas: *Apud Gratian. Diſt.* 8. *can.* 5. *Hanc regulam ſuſcipe, & argumentum quod male a mala conſuetudine petitur, ſepone, ſeu potius explode; haſce meas lucubrationes æqui bonique conſules.*

PARS

Digitized by Google

PARS PRIMA.

DE PRIMO
OFFICIO CANONICORUM
NIMIRUM
Obire Functiones Hierarchicas.

CAPUT PRIMUM.

Clerici, atque adeo Canonici, ordinantur ad functiones Eccleſiaſticas.

§. I.

Nullus inſigniendus eſt Tonſurâ Clericali, niſi qui intendit fidelem Deo cultum exhibere.

CUM de numero Clericorum ſint Canonici, horum officium primitus deſpiciendum ex fundamentali obligatione illorum. Ex mente ac ſententia Eccleſiæ Tonſuram Clericalem conferri, ut per eam Tonſurandus Chriſti militiæ adſcribatur; itaque a ſeculi ſervitute liberatus, *Deo fidelem cultum* præſtet, ambigere nequit, qui vel obiter perpenderit ritus atque cæremonias, quas in collatione Tonſuræ adhibendas Eccleſia cenſuit.

Primio quidem, ex præſcripto Eccleſiæ, Tonſurandi habitum ſecularem deponere, & Clericalem aſſumere debent, priuſquam ad Pontificem ordinantem accedant. Oratio enim, quæ ſuper Tonſurandos prævie ad Ordinationem pronuntiatur, eos jam per habitum Religionis aſſumptum immutatos & innovatos inſinuat; utque ea exterioris habitus innovatio utilis ac fructuoſa ſit, precatur Epiſcopus: *Oremus*, inquit, *Fratres chariſſimi, D. N. J. C. pro his famulis ſuis, ut donet eis Spiritum S. qui* HABITUM RELIGIONIS *in eis perpetuum conſervet, & a mundi impedimento, ac ſeculari deſiderio corda eorum defendat.*

Per hanc habitus ſecularis depoſitionem atque *Religionis* habitus aſſumptionem, quid aliud inſinuatur, niſi quod Tonſurandi ſeculo renuntiare, & poſthac Deo atque Eccleſiæ ſervitio ſe conſecrare intendant? Quare Tonſurando in habitu Clericali coram Pontifice comparente, & prædictâ Oratione finitâ, Schola Cantorum inchoat ac proſequitur Antiphonam: *Tu es, Domine, qui reſtitues hæreditatem meam mihi*; & Pſalmum, *Conſerva me Domine*, &c. eoque finito, rurſus prædictam Antiphonam repetit: quibus omnibus devoventis ſe Deo, ac ſeipſum divino cultui dedicantis vota, affectuſque panduntur, ut ad eorum modulationem Tonſurandus ſimiles affectus interea in ſe excitet, & totum ſe Deo offerat.

Ut vero Tonſurandus votis Eccleſiæ, tam per Antiphonæ Pſalmique modulationem, quam per capillorum attonſionem expreſſis, ſe conſentire profiteatur; interim dum Pontifex tondendo capillos occupatur, palam exclamat: *Dominus pars hæreditatis meæ, ac calicis mei: tu es qui reſtitues hære-*

Digitized by Google

hæreditatem meam mihi. Quaſi diceret: Poſthac nihil terreni concupiſcam; ſed, *Tu Deus, mea eris portio & hæreditas*.

Hac profeſſione emiſsâ, Pontifex precatur, ut ipſis Deus in tam ſancto propoſito conſtantiam concedere dignetur: quo finito, induit ipſos ſuperpelliceo, dicens: *Induat te Dominus novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt in juſtitia & ſanctitate veritatis*.

Quibus peractis ad Tonſuratos ſeſe convertens Epiſcopus, eos monet, ut Eccleſiæ Dei, ejuſque ſervitio adſcriptos ſe eſſe recordantes, vitam tali miniſterio dignam agere ſatagant. „ Filii chariſſimi, inquit, „ animadvertere debetis, quod hodie de ſo„ ro Eccleſiæ facti eſtis, & privilegia Cle„ ricalia ſortiti eſtis: cavete igitur ne pro„ pter culpas veſtras illa perdatis; & habi„ tu honeſto, boniſque moribus, atque ope„ ribus Deo placere ſtudeatis. Quod ipſe „ vobis concedat per Spiritum ſanctum „ ſuum „.

Nec enim aliam ob cauſam de foro Eccleſiæ per Tonſuram facti ſunt, niſi quod militiæ Eccleſiæ ſint adſcripti.

Ex hiſce pluſquam manifeſtum eſt, quod nec hodie Eccleſia velit quemquam Clero adſcribi, niſi una ſe ſeculo renuntiare, atque Deo ejuſque ſervitio ſeipſum dedicare profiteatur. Merito proinde ſeculo decimoſexto Tonſurandum præmoneri voluit Synodus Colonienſis, anno 1536. par. 1. cap. 27. *ut expendat, quod qui in Clerum alleguntur, rem profiteantur minime ridiculam, nempe ſe peculiariter in ſortem Domini adſcitos, quibus poſthac omnia terrena ſordeant, ac ſolus Dominus ſors ac pars hæreditatis futurus ſit*.

§. II.

Epiſcopi debent inquirere vocationem & intentionem Tonſurandorum.

Neminem Tonſurâ Clericali inſigniendum eſſe, niſi ſeculo renuntiare, & fidelem Deo ejuſque Eccleſiæ cultum præſtare intendat, quæ ex Pontificali, præcedenti §. prolata ſunt, evincunt.

Hinc collige, prævie ad collationem Tonſuræ inquirendum eſſe, num in Tonſurando appareant ſufficientia ſigna ac indicia, quæ non improbabiliter ſuadeant, Tonſuram ſeu Clericatum peti, ut mundo renuntiet, *ac Deo fidelem poſthac cultum præſtet;* atque ita non verbis tantum, ſed etiam ex animo dicere queat: *Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei: tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi*.

Similiter num & Pontifex cum veritate chorum interpellare audeat, ut orent *D. N. J. C. pro his famulis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum* PRO EJUS AMORE *feſtinant*.

Quare Synodus Tridentina *Seſſ.* 23. *cap.* 4. *De Reform.* ſtatuit, *primâ Tonſurâ non initiandos, de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſecularis judicii ſugiendi fraude*, SED UT DEO FIDELEM CULTUM PRÆSTENT, *hoc vita genus elegiſſe*. Hoc Concilii Decretum expendenti dubium ſupereſſe nequit, quin ex mente Eccleſiæ ſit, ut, priuſquam ad Tonſurationem procedant Epiſcopi, inquirant, num conjectura probabilis ſit, quod Tonſurandus ſtatum Clericalem eligat, *ut fidelem Deo cultum exhibeat*.

De hac Concilii mente apprime inſtructus fideliſſimus illius cuſtos & executor S. Carolus, circa initiandos primâ Tonſurâ inter alia inquiri voluit: *Quam ob cauſam ſe Clericos fieri velint? An tales ſint, qui ſpem præbeant, Eccleſiæ miniſtros utiles ſe fore? A quo Sacerdote, ſanctioris vitæ magiſtro, inſtituti ſint ad Clericalis vitæ modum? An vitæ Chriſtianæ præcepta inſtitutaque ſciant?* In Concil. Mediol. V. *par.* 3. *cap.* 2.

Sancto Carolo conſonat Franciſcus Richardotus Epiſcopus Atrebatenſis, qui & ipſe e Concilio Tridentino redux, in Synodo ſua pro executione Concilii Tridentini habita decrevit, *ut ad Tonſuram non admittantur, niſi* QUI FIDEM FACIUNT *ſe eo animo hunc gradum optare, ut Deo & Eccleſiæ ſerviant*.

Nec immerito Eccleſia eam Epiſcoporum ſollicitudinem circa Tonſurandos deſiderat; quoniam prima Tonſura, ut notat S. Carolus, ad Ordines ſuſcipiendos quædam præparatio iis eſt, qui Dei miniſterio dicandi ſunt: *permultum propterea refert*, arguit S. Carolus, OMNEM *in illa* CONFE-

Digitized by Google

FERENDA, & *ſuſcipienda*, DILIGENTIAM ADHIBERI.

Quin & eo diligentior hodie deberet eſſe Epiſcoporum ſollicitudo, quod hoc tempore „ videamus in nulla re magis laborare „ homines hujus ſeculi (ut anno 1624. „ quærebantur Patres Concilii Burdigalen- „ ſis, *Cap. 6.* §. 2.) quam ut filii, præ- „ cipue deformes, & ad negotia ſecularia „ inepti, in ſortem Domini aſſumantur, ad „ Beneficia certe, non ad officia Eccleſia- „ ſtica quâcumque ratione, cum eos non „ vocet Dominus, promovendi „.

Quapropter prædicti Prælati, ut hominum ſecularium pernicioſis ſtudiis ac conatibus efficacius occurrerent, neque per carnem & ſanguinem in ſortem Domini pateret ingreſſus, ſtatuerunt, ut „ quicumque „ ad primam Tonſuram eligi petunt, ejus „ ſint ætatis, in qua quid agant, & quam „ viam ſibi aperiant, plene dignoſcere poſ- „ ſint. Cumque ea ſit quæ circa duodeci- „ mum annum verſatur, ſtatuimus nullum „ deinceps ad primam Tonſuram admitti „ debere, quin duodecimum ſuæ ætatis an- „ num attigerit: de qua, ac etiam de vi- „ ta, moribus, converſatione, rudimentis „ fidei ſtudioſe memoriæ commiſſis, legi- „ timis parentibus, *propenſione* denique *ad* „ *vitam Eccleſiaſticam*, debitam a Parocho „ & Præceptoribus ſcholæ atteſtationem af- „ ferre teneatur, & ne levitate ductus fu- „ nes ſibi putet caſuros in præclaris, ejus „ animum tentari. Ideoque certæ cuidam „ Eccleſiæ adſcribi, ut in ea diebus Do- „ minicis & Feſtis ſolemnibus ſaltem habi- „ tum Clericalem geſtet, & Sacerdotibus „ miniſtret, præcipimus. De quibus cum „ ab eodem atteſtatio relata fuerit Ordina- „ tionum tempore, ad Tonſuram demum, „ ſi alias idoneus repertus fuerit, promove- „ ri poſſit „.

Ex his collige, quantopere a mente Eccleſiæ recedant Epiſcopi, & miniſterium ſuum profanent, qui nullâ pene circa Tonſurandos, de vocatione, vel recta intentione, aut de moribus facta inquiſitione, Tonſuram Clericalem conferunt; quinimo, quod amplius deflendum eſt, in ſortem Domini admittunt, quos conſtat, aut certe non niſi cæcos latere poteſt, alio fine Clericatum petere, aut a parentibus ad illum protrudi, quam ut per Tonſuram Clericalem Beneficium aliquod impetrare queant, nihil minus cogitantes quam ſeculo renuntiare, & Deo ejuſque Eccleſiæ poſthac ſe conſecrare, quin e contra Chriſti militiæ ob lucra ſeculi unice adſcribi velle, ſatis oſtendunt.

§. III.

Ordinibus ſingulis, etiam minoribus, functiones ab Ordinatis obeundas Eccleſia præſcripſit.

PRimis Eccleſiæ ſeculis nullum in Clerum adſcitum fuiſſe, niſi una miniſterio Eccleſiæ addiceretur, evidentius eſt quam ut probari debeat. *Cuncti in Clericali miniſterio conſtituti* (ait S. Cyprianus *lib. 1. epiſt. 9.*) *non niſi altari, & ſacrificiis deſervire, & precibus atque orationibus vacare debent.* Quapropter nec eo tempore quiſpiam ad Ordines ſeu minores, ſeu majores promovebatur, quin Eccleſiæ alicui adſcriberetur, in qua Ordinis ſuſcepti officium ſedulo impleret.

Ex quo ulterius factum eſt, ut omnes minores Ordines neque uni eidemque perſonæ, neque eodem tempore conferrentur; cum enim ſingulis Ordinibus ſua diſtincta officia eſſent annexa, neque unus omnibus exercendis foret ſufficiens, diverſis, prout officia huic aut illi magis congruerent, conferebantur.

Hanc Eccleſiæ diſciplinam vel unum S. Ambroſii teſtimonium aperte evincit: „ Alius, inquit *lib. 1. Offic. cap.* 44. di- „ ſtinguendæ lectioni aptior: alius Pſalmo „ gratior: alius exorcizandis, qui malo labo- „ rant ſpiritu, ſollicitior; alius ſacrario op- „ portunior habetur. Hæc omnia ſpectet „ Sacerdos, & quid cuique congruat, id „ officii deputet. Quo etenim unumquem- „ que ſuum ducit ingenium, aut quod of- „ ficium decet, id majore implet gratiâ „.

Quin nec tempore illo ſuffeciſſe, functiones Ordinibus annexas aliquoties exercuiſſe, ſed in illis obeundis notabili tempore perſiſtendum fuiſſe, priuſquam ad ulteriorem Ordinem aſcenſus concederetur, Epiſtolæ Syricii, Innocentii I. Zoſimi atque Gelaſii I. Romanorum Pontificum, quibus

Digitized by Google

quibus Ordinum interſtitia præſcribuntur, luculenter evincunt. *Apud Grat. Diſt.* 77.

Aliquem proinde ordinare, eo tempore idem erat atque quempiam certo Eccleſiæ miniſterio aut functioni addicere.

Neque ab hac diſciplina unquam Eccleſia adeo receſſit, quin ſemper optaverit atque deſideraverit, ut quicumque Ordinem reciperet, una functionibus eidem annexis, reverenter ac ſtrenue, tamquam miniſter Eccleſiæ, obeundis applicaretur. Hanc ſuam mentem ac votum Eccleſia numquam non oſtendit, dum in omni etiam minorum Ordinum collatione, ſingulis ſuas functiones, quas obire deberent, aſſignari curavit; utque illis ſedulo ac omni diligentiâ & reverentiâ adimplendis incumbant, iterato per Antiſtitem Ordinandos moneri curavit; ut in ipſo Pontificali videre licet.

Imo ut oſtendat quantæ virtutis ſit, functiones, etiam minorum Ordinum (quæ, proh dolor! hodie adeo viles ac abjectæ multis apparent) eâ quâ decet reverentiâ ac ſanctitate obire; multoties Deum, dum ordinantur, invocandum cenſuit, ut ordinatos ſuâ virtute & gratiâ confirmare, atque benedictionem ſuam in illos clementer effundere dignetur. Et quidem pro Oſtiariis: *ut ſit eis fideliſſima cura in domo Dei diebus ac noctibus, ad diſtinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini*. Pro Lectoribus: *quatenus diſtincte legant, quæ in Eccleſia Dei legenda ſunt, & eadem operibus impleant*. Pro Exorciſtis: *ut per impoſitionem manuum, & oris officium, poteſtatem & imperium habeant ſpiritus immundos coërcendi, ut probabiles ſint medici Eccleſiæ tuæ, gratiâ curationum, virtuteque cœleſti confirmati*. Denique pro Acolythis: *ut eorum mentes & lumine ſcientiæ illuſtret, & pietatis ſuæ rore irriget, ut ita miniſterium te auxiliante peragant, qualiter ad æternam remunerationem pervenire mereantur.*

§. IV.

Functiones minorum Ordinum, ubi intermiſſa erant, Synodus Tridentina reſtituendas eſſe decrevit.

Laudabilis illa Eccleſiæ diſciplina, quæ ſuis quibuſque Ordinibus miniſteria annexuit, per ipſos Ordinatos actualiter exercenda, nec eorum miniſterium per alios quam Ordinibus illis initiatos exerceri permittebat, poſterioribus ſeculis in tantum paulatim elanguit, ut anno 1536. eo ventum eſſet, deplorante Synodo Colonienſi: „ Ut quatuor illi minores Ordines, nempe Oſtiarii, Exorciſtæ, Pſalmiſtæ, ac „ Lectoris, non temere ab Eccleſia inſtituti ac recepti, *præter nomen nihil* in „ Eccleſia tenuiſſent, atque illorum loco „ tenues aliquot homines Laici, inquit „ dicta Synodus, qui per Eccleſiæ Prælatos „ compendii gratiâ ſubrogantur, illorum „ officiis ſeſe ingeſſerint, idque indecore „.

Huic abuſui occurrere cupiens Synodus Tridentina, atque una impedire, ne „ Sanctorum Ordinum a Diaconatu ad Oſtiariatum functiones ab Apoſtolorum temporibus in Eccleſia laudabiliter receptæ, „ ab hæreticis tamquam otioſæ traducantur; decrevit, ut in poſterum hujuſmodi „ miniſteria non niſi per conſtitutos in dictis Ordinibus exerceantur, omneſque & „ ſingulos Prælatos Eccleſiarum in Domino hortatur, & illis præcipit, ut quantum fieri commode poterit, in Eccleſiis „ Cathedralibus, Collegiatis, & Parochialibus ſuæ Diœceſis, ſi populus frequens, „ & Eccleſiæ proventus id ferre queant, „ hujuſmodi functiones curent reſtituendas, „ ex aliqua parte redituum aliquorum ſimplicium Beneficiorum, vel fabricæ Eccleſiæ, ſi proventus ſuppeditant, aut „ utriuſque illorum, eas functiones exercentibus ſtipendia aſſignent: in quibus ſi „ negligentes fuerint, Ordinarii judicio, „ aut ex parte mulctari, aut in totum „ privari poſſint „: *Seſſ.* 23. *cap.* 17. *De Reform.*

Quin ut efficacius Ordinatos functionibus obeundis adſtringeret, ſancta Synodus „ veſtigiis Concilii Chalcedonenſis inhærendo „ ſtatuit, ut ullus in poſterum ordinetur, „ qui illi Eccleſiæ, aut pio loco, pro cujus „ neceſſitate aut utilitate aſſumitur, non „ adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus „. *Ibid. cap.* 16.

Concilii Tridentini Decreto, atque Eccleſiæ deſiderio ut ſatisfaceret S. Carolus, non tantum præcepit, ut Epiſcopi ex Tridentini Concilii præſcripto, veteres mino-

rum Ordinum functiones, quibus in locis intermiſſæ eſſent, ad uſum revocandas omni diligentiâ curarent; ſed inſuper functiones, quas juxta modernam Eccleſiæ diſciplinam minoribus Ordinibus inſigniti obire poſſent, in prima ſua Provinciali Synodo *part.* 2. *cap.* 45. & *ſeqq.* propoſuit: ita tamen, ut Epiſcoporum judicio permittatur, alia ad cujuſque Eccleſiæ utilitatem, dignitatemve pro temporis ratione, Ordinibus illis initiatis imponere.

Quantâ vero ſedulitate, atque reverentiâ, functiones etiam minorum Ordinum a Clericis obeundas crediderit S. Carolus, ex Decreto Concilii V. Mediol. conſtat, quo inſuper ipſos Clericos, ad functiones illas ſtrenue ac reverenter perſolvendas incitat exemplo Sanctorum qui functionibus etiam minorum Ordinum totâ vitâ inſiſtere maluerunt, quam ad altiorem in Eccleſia gradum aſcendere: „ Quicumque Clericus, inquit, „ *part.* 4. *cap.* 3. alicui Eccleſiæ adſcriptus, „ ubi Ordinis a ſe ſuſcepti functiones obeat, memor complurium Sanctorum, qui „ vel toto vitæ tempore, vel multis ſaltem annis, in alicujus etiam *minoris* „ *Ordinis miniſterio, munereve religioſe verſati*, ad altiorem ſe Ordinis gradum „ provehi paſſi non ſunt, eorum recordatione, exemploque excitatus illud ſedulo „ curet, atque adeo efficiat, ut Ordinis, „ quo proxime initiatus eſt, præſcriptas „ functiones, non negligenti ſtudio, ſed „ accuratâ vereque Clericali ſollicitudine „ & diſciplinâ, pie recte, atque rite præſtet. Alioqui ſi in ſanctis iis functionibus negligenter, contraque ac præſcriptum „ eſt ſe geſſerit; illud norit, eo voluntatis „ ſuæ teſtimonio ſibi apud Epiſcopum aditum „ præcludere ad altiorem gradum aſcendendi „.

„ Præfectus autem, Rectorve Eccleſiæ „ teſtimonium de Clerico facturus, qui „ functiones in ſua Eccleſia obierit, hæc „ teſtificationis ſuæ litteris ſpeciatim, vereque „ exprimat; quas ſcilicet functiones, „ & quam diu, & quam diligenter, & „ quam pie, & quam decenter, recte riteque „ præſtiterit „.

Ex his facile quiſque intelligit, ab Eccleſiæ mente ac deſiderio multum deflectere, qui cum Ordinibus minoribus ſint initiati, functiones Ordinibus illis ab Eccleſia annexas, aut obire negligunt, vel deſpiciunt, adeo ut Ordines illos ab Eccleſia ſanctiſſime inſtitutos, ut meras ac inanes cæremonias ſuſcepiſſe videantur.

Epiſcopi quoque votis Eccleſiæ non obſequuntur, dum paſſim ad ſacros Ordines promovent, quos conſtat nulla inferiorum miniſteria obiiſſe, quinimo nec obire voluiſſe.

§. V.

Qui ad Ordinem Subdiaconatus promoventur, non tantum Corpori Chriſti vero, ſed etiam myſtico inſervire debent.

PErgraves primum & ſummi momenti functiones Ordini Subdiaconatus eſſe annexas ſufficienter inſinuat Eccleſia, dum per Pontificem ordinantem prævie ad Ordinationem, monitos vult Ordinandos his verbis: *Filii dilectiſſimi, ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem promovendi, iterum conſiderare debetis attente quod* ONUS *hodie ultro appetatis.*

Deinde, quam ſanctæ ſint functiones Ordini Subdiaconatus annexæ, innuit Eccleſia, dum Ordine illo initiatus ad perpetuam caſtitatem ſervandam adſtringit.

Ne vero quis Ordinandorum officii ſibi injuncti ignorantiam prætendat, antequam ad Ordinationem procedat Epiſcopus, ipſos nomine Eccleſiæ monet, *ut adepturi officium Subdiaconatus, ſedulo attendant quale miniſterium ſibi tradatur*. Hoc modo attentione conciliatâ officia ipſorum exponit.

Subdiaconum oportet. 1. Aquam ad Miniſterium præparare. 2. Diacono miniſtrare. 3. Pallas Altaris, & Corporalia abluere. 4. Calicem & Patenam in uſum Sacrificii eidem offerre. 5. Poteſtas legendi Epiſtolas in Eccleſia datur his verbis: *Accipite Librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, tam pro vivis quam pro defunctis.*

Ne vero crederent totum Subdiaconorum officium in viſibilibus illis & externis functionibus conſiſtere, eos per Ordinantem ulterius monet Eccleſia, ſtudeant, *ut iſta viſibilia miniſteria nitide & diligentiſſime complentes, inviſibilia horum exemplo perficiant:*

Digitized by Google

ciant: Altare quidem ſancta Eccleſia, pergit Pontifex ..... „ ipſe eſt Chriſtus, teſte Joanne, qui in Apocalypſi ſua Altare aureum ſe vidiſſe perhibet ſtare ante Thronum, in quo & per quem oblationes fidelium Deo Patri conſecrantur. Cujus Altaris Pallæ & Corporalia ſunt *Membra Chriſti*, ſcilicet *Fideles Dei*, quibus Dominus quaſi veſtimentis pretioſis circumdatur, ut ait Pſalmiſta, *Dominus regnavit, decorem indutus eſt*. Beatus quoque Joannes in Apocalypſi vidit Filium hominis præcinctum zonâ aureâ, id eſt, Sanctorum catervâ. Si itaque humanâ fragilitate contingat in aliquo fideles maculari, *præbenda eſt a vobis aqua cæleſtis doctrinæ, quâ purificati, ad ornamentum Altaris, & cultum Divini Sacrificii redeant*. Eſtote ergo tales, *qui Sacrificiis divinis, & Eccleſiæ Dei*, hoc eſt, *Corpori Chriſti*, digne ſervire valeatis, in vera & Catholica fide fundati „. Subdiaconi proinde non tantum Altari miniſtrare, ſed inſuper *fidelibus aquam cæleſtis doctrinæ præbendo*, Epiſcopis in procuranda fidelium ſalute cooperari tenentur; quare etiam immediate ſubjungit Antiſtes: *Eſtote ergo tales, qui Sacrificiis divinis, &* ECCLESIÆ DEI, hoc eſt, CORPORI CHRISTI *digne ſervire valeatis*.

Quam vero ſtrenue, ſolliciteque, quantâque ſanctitate hiſce ſuis functionibus Subdiaconos inſiſtere oporteat, aperit Pontifex per Orationem, quam ſuper Ordinatos nomine Eccleſiæ fundit.

„ Domine ſancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere dignare hos famulos tuos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es; ut eos in *Sacrario ſancto ſtrenuos ſollicitoſque cæleſtis militiæ inſtituas excubitores, ſanctiſque Altaribus tuis fideliter ſubminiſtrent*: & requieſcat ſuper eos ſpiritus ſapientiæ & intellectus, ſpiritus conſilii & fortitudinis, ſpiritus ſcientiæ & pietatis; repleas eos ſpiritu timoris tui; & eos in Miniſterio divino confirmes, ut obedientes facto, ac dicto parentes tuam gratiam conſequantur „.

Hunc ſane ſpiritum, quem adeo enixe Eccleſia pro Ordinatis efflagitat, ſe non recepiſſe plurimi ſufficienter oſtendunt. Sacrum enim Ordinem ut meram quamdam cæremoniam conſiderare videntur; cum nullum ſtudium, functiones eidem annexas ſtrenue ac reverenter obeundi præferant, imo eas nonnumquam tamquam nimis viles & abjectas obire reſpuant. Quibus evincitur illos non eſſe a Deo, ad preces Eccleſiæ, *in Sacrario ſuo ſancto ſtrenuos ſollicitoſque cæleſtis militiæ inſtitutos excubitores, ſanctiſque Altaribus fideles ſubminiſtros conſtitutos*.

§. VI.

Ex Pontificali oſtenditur, quod Diaconi aſſumantur ut cooperatores Epiſcoporum in procuranda Fidelium ſalute.

UT Eccleſia oſtendat quam ſublimia ſint, quæ Ordinandis in Diaconum imponenda veniunt officia, eos non tamquam ad honorem, ſed ad *onus*, Pontifici ordinandos præſentat: *Reverendiſſime Pater*, inquit Archidiaconus, *poſtulat S. Mater Eccleſia Catholica, ut hos præſentes Subdiaconos ad* ONUS *Diaconii ordinetis*.

Imo ut amplius oſtendat hujus *oneris* gravitatem, Pontifici interroganti, num *ſciat illos dignos eſſe*, non audet abſolute & ſimpliciter eos ad tanti officii *onus* ſufficientes dicere; ſed timide reſpondet: *Quantum humana fragilitas noſſe ſinit, & ſcio, & teſtificor ipſos dignos eſſe ad hujus* ONUS *officii*.

Hoc onus officii non conſiſtere ſolum in miniſtrando ſacris Altaribus, & cooperando Sacerdoti in confectione Sacramenti Corporis, & Sanguinis Domini, ſed inſuper in cooperando Epiſcopo ad fidelium ſalutem, ex ipſo Pontificali luculenter evincitur.

Præſentatis ad officium Diaconis, ut Epiſcopus in memoriam revocet ad quantum gradum in Eccleſia ſint aſſumendi, onera officii ipſis proponit: *Provehendi*, inquit, *filii dilectiſſimi, ad Leviticum Ordinem, cogitate magnopere ad quantum gradum Eccleſiæ aſcenditis. Diaconum enim oportet miniſtrare ad Altare, baptizare, &* PRÆDICARE.

Deinde expoſitâ dignitate, & ſpeciali prærogativâ Tribus Leviticæ, quæ in veteri Teſtamento ſingulariter electa erat, ut ex ea aſſu-

Digitized by Google

aſſumerentur, qui Tabernaculo Dei ejuſque Sacrificiis deſervirent; ipſos Ordinandos monet, quod tamquam veri Ordinis Levitici ſucceſſores, *Eccleſiam Dei, veluti Tabernaculum, portare; & munire debeant ornatu ſancto*, PRÆDICATU DIVINO, *exemplo perfecto*.

Quæ omnia evidenter probant, quod Eccleſia Diaconos non tantum aſſumat, ut ſacris Altaribus aſſiſtant, aut in cooperatores Corporis & Sanguinis Domini; ſed inſuper, ut Epiſcopis & Presbyteris in procuranda Fidelium ſalute cooperatores exiſtant.

Quamobrem, quia populi magnopere intereſt fideles habere ſalutis ſuæ Miniſtros, antequam ad hujus Ordinis collationem procedat Epiſcopus, populum interpellat, *ut ſi quis habeat aliquid contra Ordinandos, pro Deo, & propter Deum cum fiducia exeat, & dicat, verumtamen memor ſit conditionis ſuæ*.

§. VII.

Conſtat ex Pontificali, quod Presbyteri aſſumantur in adjutorium Epiſcoporum.

PResbyteros in Eccleſia aſſumi, non tantum ut Epiſcopis in ipſo Altaris miniſterio cooperentur, ſed inſuper ut in fidelis populi directione partem oneris Epiſcopalis ferant, & in ejus adjutorium veniant, tametſi omnis antiquitas evincat, hìc tamen ex ſolo Pontificali, quo hodie Eccleſia utitur, illud probare intendo.

Mox ut nomine Eccleſiæ Diaconos ad *onus* Presbyterii Archidiaconus Epiſcopo ordinandos obtulit, *illoſque dignos eſſe, quantum humana fragilitas noſſe ſinit, teſtatus eſt*, Epiſcopus ad populum ſermonem convertit: *Quoniam, fratres chariſſimi*, RECTORI NAVIS ET NAVIGIO DEFERENDIS *eadem eſt, vel ſecuritatis ratio, vel communis timoris, par eorum debet eſſe ſententia, quorum cauſa communis exiſtit*. Quis ex hiſce non videt, ordinandos in Presbyteros, ex intentione Eccleſiæ aſſumi in ſecundi Ordinis Sacerdotes, ut fidelem populum per hoc periculoſum mare in portum felicis æternitatis perducant; quod ipſum rurſus indicat Eccleſia, dum per Pontificem ordinantem aſſumendis in Presbyteros officia Presbyteratus proponit: *Sacerdotem*, inquit, *oportet offerre, benedicere*, PRÆESSE, PRÆDICARE, & BAPTIZARE .... *Tales eſſe ſtudeatis*, pergit Pontifex, *ut in* ADJUTORIUM MOYSI ET DUODECIM APOSTOLORUM, EPISCOPORUM *videlicet Catholicorum, qui per Moyſen & Apoſtolos figurantur, digne per gratiam Dei eligi valeatis..... Itaque, filii dilectiſſimi, quos ad noſtrum* ADJUTORIUM *fratrum noſtrorum arbitrium conſecrandos elegit, ſervate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ vitæ integritatem. Agnoſcite quod agitis: imitamini quod tractatis; quatenus mortis Dominicæ myſterium celebrantes, mortificare membra veſtra a vitiis & concupiſcentiis omnibus procuretis.* SIT DOCTRINA VESTRA SPIRITUALIS MEDICINA POPULO DEI. *Sit odor vitæ veſtræ delectamentum Eccleſiæ Chriſti, ut* PRÆDICATIONE *atque exemplo* ÆDIFICETIS DOMUM, *id eſt*, FAMILIAM DEI: *quatenus nec nos de veſtra provectione, nec vos de tanti officii ſuſceptione damnari a Domino, ſed remunerari potius mereamur.*

His præmiſſis, ad Deum confugit Epiſcopus, ut ſicuti Moyſi, Aaron, necnon Apoſtolis officii ſui adjutores adjungere dignatus eſt, ita quoque ipſi hæc adjumenta, nimirum Presbyteros aſſumendos, concedere dignetur. *Quapropter* INFIRMITATI *quoque noſtræ*, inquit, *quæſumus, hæc* ADJUMENTA *largire, qui quanto fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus. Da, quæſumus, omnipotens Pater, in hos famulos tuos Presbyterii dignitatem; innova in viſceribus eorum ſpiritum ſanctitatis, ut acceptum a te, Deus*, SECUNDI MERITI MUNUS *obtineant, cenſuramque morum exemplo ſuæ converſationis inſinuent. Sint providi cooperatores Ordinis noſtri, eluceat in eis potius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ reddituri, æternæ beatitudinis præmia conſequantur.*

Conſtat proinde, vel ex ſolo Pontificali, quod omnes ad officium Presbyteratus, ex intentione Eccleſiæ in adjutorium Epiſcoporum aſſumantur ad exemplum diſcipulorum, qui in ſubſidium Apoſtolorum a Chriſto deſignati fuere. Quod ipſum Tridentina Synodus indicat, tum definiendo in Eccleſia Catholica eſſe hierarchiam divinâ ordina-

dina-

Digitized by Google

dinatione inſtitutam, quæ conſtat *ex Epiſcopis, Presbyteris, & aliis miniſtris;* „ tum „ præcipiendo ut nulli in Presbyteros ordi- „ nentur, niſi ad populum docendum ea, „ quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſa- „ lutem, ac adminiſtranda Sacramenta, di- „ ligenti examine præcedente idonei com- „ probentur; atque ita pietate ac caſtis „ moribus conſpicui, ut præclarum bono- „ rum operum exemplum, & *vita monita,* „ ab iis poſſint expectari „.

§. VIII.

Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt.

Ex dictis hoc capite collige: primo, quod Eccleſia neminem Tonſurâ Clericali inſignire intendat, niſi ut per illam Tonſurandus militiæ Chriſti adſcriptus, poſthac *fidelem Deo cultum exhibeat*.

Secundo, quod Tonſurandus, tum per capillorum depoſitionem & habitus immutationem, tum verborum illorum, *Dominus pars hæreditatis meæ, &c.* recitationem, ſolemniter in facie Eccleſiæ profiteatur, ſe ſeculo renuntiare, & Chriſto ejuſque Eccleſiæ velle militare. Hinc ulterius ſequitur, Paſtoribus, aliiſque Directoribus adoleſcentum, quos Tonſuræ Clericali deſtinari non improbabiliter credunt, incumbere, ut ipſis ſolemnem illam atque ſanctam profeſſionem, quam in ipſa Tonſuræ ſuſceptione ſunt emiſſuri, ſæpius exponant; ut priuſquam ad ejus ſuſceptionem properent, expendant, num talem profeſſionem ex animo emittere poterunt; eâque intentione, ut Deo fidelem cultum exhibeant, Clero adſcribi petant.

Sed quia hodie frequentiſſime contingit, ut parentes filios ſuos priuſquam vix ad plenum rationis uſum pervenerunt, Tonſurâ Clericali initiari curent; neceſſarium eſt, ut non modo adoleſcentibus, ſed præcipue parentibus inculcetur, quam ſancta ſit ſolemnis illa profeſſio, quam debet emittere in facie Eccleſiæ filius tonſurandus. Præmoneantur inſuper tertio, ne ſacrâ illâ in Clerum deſignatione ad ſua commoda abutentes, Epiſcopalem benedictionem ad ſuas ambitiones convertentes, ac denique ſacra ad obtinenda temporalia ordine perverſo aſſumentes, inducant ſuper ſe maledictionem pro benedictione. Quare optandum eſſet, ut ſæpius in animum inducerent, non tantum adoleſcentes, ſed & parentes (qui in filiorum tonſuratione lucra ſeculi frequenter præ oculis habent) illud Hieronymi ad Nepot. *epiſt.* 2. „ Obſecro te, & repetens „ iterumque, iterumque monebo, ne officium Clericatus genus antiquæ militiæ „ putes, id eſt, ne lucra ſeculi in Chriſti „ quæras militia „.

Quarto, ex dictis hoc capite conſtat, quod nullus Ordo hodie conferatur, qui ſuas non habeat functiones annexas; nulluſque ex mente Eccleſiæ ordinari poſſit, qui illi Eccleſiæ, aut pro loco, pro cujus neceſſitate aut utilitate aſſumitur, non adſcribatur *ubi ſuis fungatur muneribus*. Hinc ulterius intellige, neminem ad Ordinem aſſumi, etiam minorem, quin una humeris ipſius *onus* aliquod imponatur: quo patet quod Eccleſia non niſi Clericos *operarios* per ſacram Ordinationem in vineam ſuam mittere intendat exemplo Chriſti, qui diſcipulos ſuos monuit, *orandum eſſe Dominum meſſis, ut mittat*, non Clericos aut Sacerdotes, ſed OPERARIOS IN MESSEM SUAM.

Quinto, ex aſſertis hoc capite concluditur, Canonicos vel eo titulo, quod Clericali militiæ, vel Ordinibus ſacris ſint initiati, Eccleſiæ ſervitio ſpecialiter eſſe adſtrictos, atque in Eccleſia, cui adſcripti ſunt, debere muneribus Hierarchicis obeundis pro ratione Ordinum, quos ſuſceperunt, ſedulo incumbere.

CAPUT II.

Oſtenditur, quod Canonici ſpecialiter ſint inſtituti, ut Epiſcopis ſint in coadjutores & cooperatores.

§. I.

Præcipuum officium Canonicorum Cathedralium eſt, operâ & conſilio Epiſcopis in Eccleſiæ regimine aſſiſtere.

Licet præcipua in Eccleſia auctoritas ad Epiſcopos pertineat, quos Spiritus ſan-

ſanctus *poſuit regere Eccleſiam Dei*; ea tamen ſemper a temporibus Apoſtolorum fuit Eccleſiæ diſciplina, ut non dedignarentur Epiſcopi Presbyteros, aliosque inferiores Miniſtros ſibi adſciſcere, quorum operâ & conſilio navem Petri in hoc periculoſo & turbulento mari dirigerent. Hi in ipſis Eccleſiæ exordiis erant univerſi Presbyteri atque Diaconi, qui una cum Epiſcopo in civitate commorantes, *Presbyterium*, atque *Senatum* Eccleſiæ conſtituere dicebantur; quos vir Apoſtolicus ſanctus Ignatius *Epiſt. ad Trallian.* in cap. 3. Iſaiæ, *Conſiſtorium ſacrum*, *Conſiliarios*, *Aſſeſſores* Epiſcopi vocat: de quibus & Hieronymus: „ *Et nos habemus* „ *in Eccleſia Senatum noſtrum*, *cœtum Pre-* „ *sbyterorum* „. His inconſultis majora Eccleſiæ negotia non reſolvere a primordio Epiſcopatus ſui S. Cyprianus ſtatuerat: *Ad id quod ſcripſerunt Compresbyteri noſtri ſolus reſcribere nihil potui*, *cum a primordio Epiſcopatus mei ſtatuerim nihil ſine conſilio veſtro & conſenſu plebis*, *meâ privatim ſententiâ gerere*. Epiſt. 5.

Hortatur eoſdem, ut ipſo propter perſecutionem abſente, vice ſuâ fungantur, in iis quæ adminiſtratio Religioſa depoſcit.

Molem Epiſcopalis ſollicitudinis ſibi incumbere, mortuo Fabiano Romano Pontifice, ad Cyprianum ſcribit Clerus Romanus: *Omnes enim nos decet pro corpore totius Eccleſiæ*, *cujus per varias quaſque Provincias membra digeſta ſunt*, *excubare*. Epiſtolas inter S. Cypriani. Hi Clerum componebant, ſine cujus conſilio Clericos ordinare Epiſcopis interdixit Synodus Carthaginenſis IV. ſtatuens inſuper: *Ut Epiſcopus nullus cauſam audiat abſque præſentia Clericorum ſuorum: alioquin*, inquit, *irrita erit ſententia Epiſcoporum*, *niſi Clericorum ſententiâ confirmetur*.

Talis primis Eccleſiæ ſeculis erat Epiſcopi Senatus, donec excreſcente Presbyterorum, atque inferiorum Clericorum Ordine, e pluribus nonnullos elegerint Epiſcopi, qui ſibi tamquam Conſiliarii & Aſſeſſores aſſiſterent: quos *Canonicos Cathedrales* tamquam *Cathedræ* Epiſcopali propius adhærentes, poſterior ætas nuncupavit. Hi in priſtinum Presbyterorum & Diaconorum *Presbyterium*, atque *Senatum* ſucceſſerunt: quo fit, ut quemadmodum olim Presbyteri & Diaconi civitatis Epiſcopalis unum cum Epiſcopo tamquam capite corpus conſtituerint, Fratreſque Epiſcopi dicerentur; ita *Canonici Cathedrales* in locum ipſorum ſuffecti, unum cum Epiſcopo corpus componere dicantur; & ut Epiſcopi ipſos tamquam Fratres agnoſcant, Canonica decrevit auctoritas.

Hi ſunt, ſine quorum conſilio hodie, ut olim, majora Eccleſiæ negotia Epiſcopus abſolvere non poteſt; qui ſimiliter, ut olim, abſente aut mortuo Epiſcopo, pro corpore totius Diœceſis debent excubare. *Cap.* NOVIT ✠ *De his quæ fiunt a Præl. ſine conſ. Cap.* Non mirum proinde quod ut Martyr Ignatius Presbyterium *Eccleſiæ Senatum* vocavit, eodem titulo Synodus Tridentina hodierna Cathedralia Capitula exornet.

Quare jam pridem Canonicos ſuos monuit magnus ille Gandenſium Antiſtes Lindanus: Ut *nullâ ratione putarent ſe apud Deum excuſari*, *ſi ſolum Officio recitando occupentur: imprimis vero*, inquit, *per Germaniam*, *qui ad docendum*, *Epiſcopoque ſuo ſerviendum præcipue ſunt a Carolo Magno inſtituti*, *quemadmodum tabulæ fundationum ſonant*. Apol. part. 2.

Totum hoc Canonicorum officium brevi verborum periodo complectitur Synodus Rothomagenſis *an.* 1581. *tit. De Ep. & Capit. num.* 28. dum declarat *præcipuam in ipſis Eccleſiis auctoritatem ad Epiſcopos pertinere*, EOSQUE CONSILIO ET OPERA CAPITULORUM, ET DIGNITATUM JUVARI DEBERE, UT MEMBRORUM CAPITI COHÆRENTIUM ET OBSEQUENTIUM.

Decet proinde, ut cum Synodo Burdigalenſi *an.* 1624. *cap.* 9. *num.* 8. loquar, *Metropolitanam*, & *alias Cathedrales Eccleſias*, *eas perſonas ita probitate ac ſcientiâ commendatas ad Canonicatus eligere & aſſumere*, *ut ex iis corpus Capituli coaleſcens*, *Senatus Epiſcoporum*, *unde conſilium accerſant*, *merito dici poſſit*.

§. II.

§. II.

Canonici Collegiatarum Eccleſiarum ex Inſtituto ſuo tenentur Epiſcopis allaborare in regimine Eccleſiæ.

Quandoquidem univerſus Clerus, ut capite præcedenti probatum eſt, ex muneris ſui ratione in ſubſidium Epiſcoporum venire debeat; nemini dubium eſſe poteſt, quin Canonici (quorum inſtitutum antonomaſtice *militia Clericalis* dicitur; & ab exactiore quam profitentur *Canonum* cuſtodia nomen ſortiuntur) ſubſidio & adjutorio Epiſcopis eſſe teneantur. Et quidem Canonicæ Regulæ primaria fuit inſtitutio, quemadmodum notat Molanus *lib.* 1. *De Canon. cap.* 17. „ ut eſſent ſub Epiſcopo „ Clerici, qui nunc *Canonici* dicuntur, ſan„ ɛte viventes & prompti ad *omne Eccleſia„ ſticum miniſterium*, ad quod a Præpoſito „ ſuo ordinarentur „.

Primis quidem temporibus hujuſmodi Clerici, dicti *Canonici*, prope Domum Epiſcopalem ſub uno Directore habitare ſolebant: at poſtmodum multiplicato populo, dum Epiſcopi plures Eccleſias ſub uno regimine habere cœperunt, nec eis omnibus per ſe continuo invigilare poſſent; Canonicorum collegia aliis in locis, ab Epiſcopis, aut Fidelibus conſtructa fuere; tum ut ipſi, utpote *Canonum* ſingularem cuſtodiam profitentes, reliquo Clero ſuperintenderent (ex quo illa auctoritas, quam in Clerum civitatis, aut loci pleraque Capitula Collegiata etiamnum ſibi vindicant, indubie profluit) tum etiam ut in ipſis Capitulis perſonas haberent Epiſcopi, quæ ſibi in regimine populi forent adjutores.

Quod poſterius Concilium generale Lateranenſe ſub Innocentio III. evidenter expreſſit, præcipiens „ non tantum in Cathe„ dralibus, ſed etiam *Conventualibus* Ec„ cleſiis viros idoneos ordinari, quos Epi„ ſcopi poſſint *coadjutores* & *cooperatores* ha„ bere, non ſolum in prædicationis officio, „ verum etiam in audiendis confeſſionibus, „ & pœnitentiis injungendis, ac ceteris, quæ „ ad ſalutem pertinent animarum „. *Cap.* 15. ✠ *De Off. Jud. Ordinarii*.

Cui conſentit Synodus Tridentina *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reform.* exhortans „ ut „ in provinciis, ubi id commode fieri po„ teſt, dignitates omnes, & ſaltem dimi„ dia pars Canonicatuum in Cathedralibus „ Eccleſiis, & *Collegiatis inſignibus*, con„ ferantur tantum Magiſtris, vel Doctori„ bus, aut etiam Licentiatis in Theologia, „ aut Jure Canonico „.

Quem enim in finem Doctores, aut Licentiatos in Eccleſiis Collegiatis deſiderat, niſi ut in Capitulis ſint viri ſcientiâ & eruditione inſignes, qui Epiſcopis in iis, quæ ad ſalutem pertinent animarum, cooperatores & coadjutores exiſtant?

Recte proinde decimo-ſexto ſeculo de univerſis Canonicatibus dixit Cardinalis Polus: „ Canonicatus & Præbendas inſti„ tuendi ratio & cauſa hæc fuit, ut qui „ ad eas aſſumuntur Epiſcopo aſſiſtant, „ eumque in muneris ſui functione *conſilio* „ & *operâ* adjuvent, & in Divinis Officiis „ celebrandis Eccleſiæ, ex qua fructus per„ cipiunt, inſerviant „. *Tom.* 14. *Concil. Edit. Labb. pag.* 1743. *De Reformat. Cleri Angl. Decreto* 3. (*a*)

Quare non male recentior quidam Auctor ſpecificum diſcrimen Monachiſmi ab inſtituto Canonicorum in eo conſtituit, „ quod Monachiſmus præter continentiam, „ vitam communem & facultatum contem„ ptum, quæ ſunt quid genericum æque „ conveniens ſtatui Clericali & Laicali, „ addat inſuper propoſitum renuntiandi, „ non ſolum negotiis ſecularibus, ſed etiam „ muniis illis ſpiritualibus & *Hierarchicis*; „ ut uni Deo in contemplationis otio ad„ hæreatur, ſalutiſque propriæ ſola provin„ cia ſuſcipiatur; arte illâ artium, regimi„ ne ſcilicet animarum penes *Clericos* & „ *Hierarchas* derelictâ „. *Nicolaus Deſnos in*

(*a*) Contextus ille tom. 4. Concil. Magnæ Britanniæ pag. 122. his citatur verbis: „ Cum Cano„ nicatus & Præbendæ in Eccleſia ideo ſint inſtitu„ ti, ut perſonæ, quæ ad eos aſſumuntur, Epiſcopo „ aſſiſtant, & ut per eos cultus divinus congrue per„ agatur; placuit „ &c. Locus iſte ex editione, quæ Londini ann. 1737. facta eſt publici juris, derivatur; textus vero a D. Van-Eſpen laudatus deſumptus eſt ex editione, quæ Romæ data fuit anno 4. poſt obitum Cardinalis Poli: hæc videtur accuratior.

Digitized by Google

in Tract. cui tit. Canonicus Secularis & Regularis, *lib.* 3. *cap.* 15.

§. III.

Nonnulla ex dictis hoc capite conſectaria.

CUm ex dictis hoc capite conſtet Canonicos inſtitutos eſſe, ut Epiſcopos *operâ* & *officio* juvent, facile ex illis colligere licet:

Primo, multum a vero aberrare, qui totum Canonicorum officium in ſola Divini Officii perſolutione conſiſtere credunt.

Secundo, veriſſime jam pridem a Guillelmo Pariſienſi notatum fuiſſe, quod „ *Canonicus* nomen ſit *officii*, *operis*, & *militiæ Clericalis;* non autem redituum, „ præbendarum, aut emolumentorum „. *De Collat. Beneſ. cap.* 4.

Tertio, quod Canonici, ſi officio ſuo ſecundum Eccleſiæ, atque Fundatorum intentionem ſatisfaciant, veris Eccleſiæ *operariis* annumerari poſſint, & communicare ſine injuſtitia decimis, quæ Paſtoribus alioquin competunt, utpote qui portionem oneris Paſtoralis ſuſtineant.

Quarto, cum ex dictis conſtet Canonicos Eccleſiarum Cathedralium *Senatum* Eccleſiæ conſtituere; cujus *conſilio* & *operâ* majora Eccleſiæ negotia ab Epiſcopis ſunt pertractanda; imo unum *cum* Epiſcopo *corpus* in regenda Eccleſia conficiant; facile ex illis apparet, quanta debeat eſſe cura & ſollicitudo Collatorum & Patronorum, ut perſonas ad hujuſmodi Canonicatus præſentent, quæ ſuo muneri reſpondere poſſint; eâque morum integritate polleant, ut merito ſperari poſſit, fore ut ex illis tale corpus coaleſcat, quod *Senatum* Eccleſiæ digne exhibere queat. Si enim non exigua Reipublicæ aut Regno injuria fieri exiſtimetur, ſi in *Senatum* illum, cujus conſilio præcipua Regni negotia eſſent pertractanda, intruderetur perſona negotiis Regni tractandis incapax; quanta non erit Eccleſiæ facta injuria, ſi in ejus *Senatum* intrudantur perſonæ, quæ Eccleſiæ regendæ nullatenus capaces, aut, quod pejus eſt, ſi quid induſtriæ aut capacitatis in ipſis eſt, potius in Eccleſiæ perniciem, quam in ipſius utilitatem convertunt?

Quinto, ex dictis conſequens eſſe facile intelligitur, non paſſim omnes, qui Horas Canonicas recitare poſſunt (ut hodie proh dolor! communiter creditur) Canonicatibus Eccleſiarum Collegiatarum eſſe idoneos; ſed tales eſſe debere, de quibus ſaltem ſpes ſit admodum probabilis, quod Epiſcopis in functionibus hierarchicis poterunt eſſe coadjutores: ut ita ex ipſis corpus exurgat, quod juxta Fundantium mentem, & Eccleſiæ votum, ſit adinſtar Seminarii cujuſdam, ex quo Epiſcopi poſſint *coadjutores*, & *cooperatores habere*, ut loquitur Concilium generale Lateranenſe „ *non ſolum in prædi-* „ *cationis officio*, verum etiam in audien- „ dis confeſſionibus & pœnitentiis injungen- „ dis, ac ceteris, quæ ad ſalutem pertinent „ animarum „.

„ Beati ſunt ergo (verbis loquor Mo- „ lani) illi Canonici, & vere omni laude „ digniſſimi, qui non contenti bonâ vitâ „ & canonico Eccleſiæ officio, ſecundum „ menſuram donationis, opitulatores eſſe „ cupiunt in Eccleſia Dei, *ſcientes hanc* „ *eſſe vocationem ſuam*. Unicuique enim „ datur manifeſtatio Spiritus ſancti, ad uti- „ litatem addit Apoſtolus, ut ſignificet di- „ viſiones gratiarum, miniſtrationum, ope- „ rationum dari, non ut iis habitis quie- „ ſcamus, ſed ut ad utilitatem communem „ eis utamur. Quod quam maxime locum „ habere debet in iis, qui ad *ſortem mini-* „ *ſterii Eccleſiaſtici vocati ſunt*, *& de al-* „ *tari vivunt*. Unde & Canonicæ Regulæ „ primaria fuit inſtitutio, ut eſſent ſub „ Epiſcopo Clerici, qui nunc Canonici di- „ cuntur, ſancte ſecundum Canonem ſuum „ viventes, *& prompti ad omne Eccleſia-* „ *ſticum miniſterium*, *ad quod a Præpoſito* „ *ſuo ordinarentur*. Quamquam autem hæc „ vetus diſciplina collapſa ſit, non ſic ta- „ men defecit, quin boni Canonici in hu- „ juſmodi ſanctis officiis, aut a Superiori- „ bus requiſiti, aut (ultroneâ voluntate, „ charitate in Rempublicam Chriſtianam „ eos impellente) libenter ſe ſe exerceant; „ unde & ſe, & Ordinem ſuum, non ſo- „ lum apud bonos, ſed etiam apud malos „ plurimum commendant; ſicut alios eſſe „ dolendum eſt, qui per diſſolutam vitam „ & ſe, & profeſſionem Canonicam apud „ homines infirmos & malitioſos quamplu- „ ri-

„ rimum dehoneſtent „. *Lib.* 1. *De Canonicis cap.* 27.

CAPUT III.

Quæ ſcientia præcipue conveniat Canonicis.

§. I.

Convenit, ut inter Canonicos alii ſint Theologi, alii Canoniſtæ.

CUm Canonicos Cathedrales conſilio & operâ Epiſcopis aſſiſtere oporteat, ipſoſque, tamquam *Senatum* Eccleſiæ, in Diœceſis ſuæ regimine audire, & conſulere Epiſcopi debeant; neceſſe eſt, eâ eruditione & ſapientiâ ſint ornati, ut ſana conſilia Prælatis ſuggerere, & operâ ſuâ molem Epiſcopalis ſollicitudinis ſublevare, quin & portionem ejuſdem non modicam valeant ſuſtinere.

Quandoquidem ergo præcipuum Epiſcoporum munus eſſe non ambigatur, errores extirpare, veritatem Evangelicam propugnare, vitia eradicare, virtutes plantare, necnon diſciplinam Eccleſiæ, Conciliorum, ac Patrum Decretis expreſſam, vigentem ſedulo conſervare, collabentem ſuſtinere, collapſam diligenti curâ reſtaurare; quin & controverſias inter Fideles ſubortas nonnumquam decidendo ſopire: quis ambigat quin admodum conveniat, ut inter Canonicos ſint, qui eâ ſcientiâ polleant, quâ Epiſcopus in eliminandis hæreſibus, aliiſque perniciofis in doctrina erroribus, vitiis extirpandis, virtutibus atque Evangelii maximis plantandis operâ & conſilio aſſiſtere valeant. Hoc munere fructuoſe fungentur Theologi, qui divinam ſapientiam ex puriſſimo Scripturarum, & SS. Patrum fonte abundanter hauſerint: in Eccleſiaſticæ vero diſciplinæ puritate conſervanda, collabente ſtabilienda, conſiliis ſuis utiliter aſſiſtent Canoniſtæ, edocti ſacros Canones, quibus Eccleſiæ externa diſciplina exprimitur.

§. II.

Quorum Canonum notitia Canonicis præcipue utilis eſſe poſſit?

PRima Epiſcoporum ſollicitudo indubie in vitiis ſubditorum præcipue Clericorum corrigendis, ac moribus eorum reformandis, eiſque ad rectam vivendi normam reducendis, verſari debet. Quod ipſum Epiſcopis in conſecratione inſinuat Eccleſia tradendo baculum Paſtoralem his verbis: *Accipe baculum Paſtoralem Paſtoralis Officii, ut pie ſævias, judicium ſine ira teneas*. Eapropter in Concilio Lateranenſi *cap.* 13. *x De Off. Jud. Ord.* ſub Innocentio III. irrefragabili „ Conſtitutione „ ſancitum eſt, ut Eccleſiarum Prælati ad „ *corrigendos ſubditorum exceſſus*, maxime „ *Clericorum*, & *reformandos mores*, pru„ denter ac diligenter intendant, ne ſan„ guis eorum de ſuis manibus requiratur „.

Si igitur in corrigendis ſubditorum exceſſibus, & moribus reformandis primam curam Epiſcopalem verſari oporteat; jam intelligimus, quod non tantum Epiſcopo, ſed & Canonicis, qui *conſilio* & *operâ* Epiſcopis Aſſeſſores conſtituuntur, congruat ea Canonum notitia, in quibus diſciplinæ Eccleſiaſticæ vigor adverſus vitia præcipue elucet; in quibus etiam morum illa ſanctitas & integritas, quam Epiſcopi, adjuvantibus & collaborantibus Canonicis, aut collapſam reſtituere, aut collabentem ſuſtinere, vel vigentem ſuâ auctoritate conſervare tenentur, clarius exprimitur & ſplendeſcit.

Hic vero Eccleſiaſticæ diſciplinæ vigor, eaque morum integritas atque ſanctitas, manifeſtius elucent in Canonibus illis, quos Eccleſia adhuc florens, nec abundantiâ vitiorum aggravata, aut filiorum ſuorum fragilitate, aut duritiâ inclinata, aureis illis ſeculis pro filiorum ſuorum, præſertim Miniſtrorum moribus formandis, naſcentibuſque & ſuccreſcentibus vitiis reſecandis, ſanxit: quos Canones *Spiritu Dei conditos*, & *totius orbis reverentiâ conſecratos*, S. Leo dicere non dubitavit.

Ex quo ulterius efficitur, admodum utile futurum Canonicis ſtudium veterum Canonum, quibus illa diſciplinæ Eccleſiaſticæ in-

Digitized by Google

integritas, Spiritu Sancto ſuggerente expreſſa eſt: horum enim notitiâ habitâ, optimum Eccleſiæ adminiſtrandæ genus, quod ex illis hauritur, Epiſcopis ſuggerere poterunt.

Quod non ignoravit S. Carolus: „ Canonum ea ſcientia ipſi perjucunda erat, „ inquit vitæ illius Auctor, *quæ Patrum mores & acta repræſentans*, Eccleſiæ „ componendæ atque ornandæ rationem continet; dolens autem eos communi conſuetudine tantummodo Canones ad interpretandum ſeligi, qui ad lites judiciaque „ valeant, conſtituit ipſe qui iis declarandis præeſſet, *unde ſacra majorum inſtituta & ritus*, optimum adminiſtrandæ „ Eccleſiæ genus hauriretur „. *Petrus a Baſilica in vita S. Carol. lib. 7. cap.* 11.

§. III.

Ut clarius appareat, quam utilis ſit Canonicis notitia Canonum, quibus purior morum diſciplina continetur; oſtenditur, quod Eccleſia Canones illos numquam in totum abrogare intendat.

Ut liquido intelligi queat, quâ ratione contingat, quod pro temporum varietate Eccleſia in exteriore ſua diſciplina, a priſtinis ſuis Decretis nonnihil ad tempus recedat, ut tamen priſtina illa Patrum Decreta, in quibus purior diſciplinæ ſanctitas continetur, reſtitui numquam non exoptet, duo prænotanda ſunt.

Primum, fidem Eccleſiæ ejuſque ſpiritum, quo ſanctificatur & regitur, immutata ſemper atque inviolata manere.

Secundum, quod fide ſpirituque Eccleſiæ manentibus incorruptis, poſſit ipſa filiorum ſuorum malis motibus offuſcati ac denigrari. Utrumque Evangelium docet: Eccleſiæ quidem fidem corruptionis expertem, dum *portas inferi prævalituras adverſus eam negat*; mores vero ſenſim in deterius lapſuros, ubi prædicit, *quod refrigeſcet charitas multorum; Filiuſque hominis veniens* ſecundo adventu, *vix inveniet fidem in terra*. Hinc intrepide fatetur Cardinalis Petronius, *Eccleſiam ad mundi finem de ſe illud prædicaturam:* NIGRA SUM, SED FORMOSA; *nigra nimirum moribus, formoſa doctrinis*. Repl. lib. 1. cap. 59.

Ubi ergo Eccleſia intelligit tantam in moribus filiorum ſuorum corruptelam, charitatem adeo refrigeratam, cupiditatem e contrario tantopere accenſam, ut quodammodo malis undique ſe oppreſſam ſentiat, imitatur prudentiam nautarum, *& quædam exonerat*, ut loquitur S. Cyrillus, *ut cetera ſalva maneant;* ſive ut verbis loquar Auguſtini: „ in hujuſmodi cauſis, ubi per „ graves diſſenſionum ſciſſuras, non hujus „ aut illius hominis eſt periculum, ſed „ populorum ſtrages jacent; detrahendum „ eſt aliquid ſeveritati, ut majoribus ma„ lis ſanandis charitas ſincera ſubveniat „.

Propter prolapſos igitur filiorum mores exteriorem ſuam diſciplinam interdum mutare, atque Canonum rigorem nonnihil pro tempore relaxare cogitur Eccleſia, *ut majoribus malis ſanandis charitas ſincera ſubveniat;* ſpiritu tamen Eccleſiæ, atque interiori ejus de moribus ſenſu, fixo plane ac immobili perſeverante.

Hic namque Spiritus, cum ſit ipſemet Spiritus ſanctus, neque temporum decurſu, aut hominum malitiâ, labem ullam pati vel mutationem poteſt. Quo fit ut non minus nunc quam olim ſcelera deteſtetur Eccleſia; non minorem ad Sacramenta percipienda deſideret ſanctitatem; non minus caſtos optet eſſe Sacerdotes; non minus quam olim avaritiam & ambitionem in miniſtris ſuis averſetur; nec minus illos execretur, qui ſibi honorem rapiunt, & in ſacros ſine Dei juſſu Ordines involant.

Cum igitur certum ſit, illam morum ſanctimoniam, criminum vitiorumque deteſtationem, atque totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ puritatem ac vigorem præcipue contineri, & expreſſam eſſe Canonibus ſeu regulis illis, quas Eccleſia in primo ſuo flore, necdum abundantia vitiorum prægravata, aureis ſeculis primâ Chriſtianorum charitate adhuc fervente condidit; nullus ambigere poteſt, quin Canones illos etiam hodie probet, eoſque vel nunc teneat; aut certe ſi in totum tenere temporum difficultatibus præpedita non poſſit, ingemiſcat & doleat; optetque ut filii ſui, præſertim Sacerdotes, ſpiritu illo animati illas Patrum regulas non tamquam Lacedæmoniorum, aut Athenienſium leges abolitas pridem & extinctas ſpectent; ſed tamquam cœleſtia qua-

Digitized by Google

quædam Dei Spiritu inſtituta ad formandos in temporum perpetuitates Chriſtianorum mores venerentur & probent: atque hinc gravis in ipſis exoriatur dolor, quod tam ſancta præcepta paſſim conculcentur; ardens deſiderium, ut inſtaurentur: diligens cura & ſtudium, ut adhuc vigentia teneantur, retineantur collabentia, collapſa ſecundum prudentiam Chriſtianam renoventur.

§. IV.

Synodus Tridentina deſideravit, ut ſacri Canones, quoad ejus fieri poſſet, obſervarentur.

„ Sciant univerſi, inquit Tridentina Synodus *Seſſ.* 25. *cap.* 18. *De Reform.* „ ſacratiſſimos Canones exacte ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtincte obſervandos „.

Quis hic non videat ardens ipſius Concilii deſiderium, ut ſacratiſſimi Canones indiſtincte, quantum temporis circumſtantiæ permittunt, obſerventur?

Hoc deſiderium adeo dilucide tum facto tum verbo Patres Concilii expreſſerunt, ut de eo nec dubitandi locus relictus ſit.

In ipſo Synodi exordio conſpicientes Patres „ Rempublicam Chriſtianam malis, „ quibus jamdudum vexata erat, propemodum oppreſſam, ut loquitur Paulus III. *in Bulla Indict.* omniaque invenirent „ odii & diſſenſionibus plena, diſſentientibus præſertim Principibus iis inter ſe, „ quibus ſumma rerum pene omnis a Deo „ permiſſa eſt. Denique omnia ſic in deterius mutata, ut paucis ante annis teſtatur Adrianus VI. ut lues a capite ad „ membra, a ſummis Pontificibus ad minores Præſules divergens, late ſe diffudiſſet, ac vix unus aliquis reperiretur recte faciens, atque ab ea labe immunis „. Hujuſmodi, inquam, luctuoſiſſimi ac miſerrimi temporis calamitatem conſiderans ſacer ille Patrum cœtus, Decreta ſua multum attemperare, multaque priſtinæ Patrum diſciplinæ in ſacris Canonibus expreſſæ contraria, diſſimulare coactus fuit; ne feſtinatio ipſa cuncta reformandi, cuncta potius perturbaſſet.

Verum Decreta hæc ob temporis duritiam adeo emollita, ad puriorem atque abſolutiorem formam, ſacris Canonibus conformiorem, mox ut morbum aliquatenus remiſſum novit, attollere non dubitavit; quod ex collatione Decretorum, quæ in primis Seſſionibus, & eorum quæ poſtremis edita fuere, & ſignanter ex illis, quæ contra pluralitatem Beneficiorum, item contra Epiſcoporum ac Paſtorum abſentiam decreta ſunt, ad oculum pateſcit.

Tantum ergo Patribus Tridentinis ſacros Canones reſtituendi fuit deſiderium, ut nec Decreta ante promulgata quodammodo mutare dubitaverint, ut quoad ejus fieri poſſet, temporum nimirum duritiâ nonnihil remiſſa, ſacratiſſimi Canones reſtituerentur. Et certo ſi morbos Reipublicæ Chriſtianæ in tantum remiſſos Synodo videre licuiſſet, ut graviora illa medicamenta a Spiritu ſancto Patribus olim dictata, & ab ipſis per ſacros Canones propoſita, ferre potuiſſet; nihil ſibi jucundius, nihil lætius duxiſſet, quam omnia ad ſacrorum Canonum normam reducere: quod ne ſine fundamento dicere videar, audire lubet ipſos Patres in ultima ipſius Concilii Seſſione reformationi Monaſticæ diſciplinæ intentos. „ Cum pleraque Monaſteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, ex mala eorum, „ quibus commiſſa fuerunt, adminiſtratione, „ non levia paſſa fuerint tam in ſpiritualibus quam in temporalibus detrimenta; „ cupit ſancta Synodus ea ad congruam „ Monaſticæ vitæ diſciplinam omnino revocare. *Verum adeo dura difficiliſque eſt* „ *præſentium temporum conditio, ut nec* „ *ſtatim omnibus, nec commune ubique*, „ QUOD OPTARET, *remedium poſſit adhiberi*: ut tamen nihil prætermittat unde „ prædictis ſalubriter aliquando provideri „ poſſit: primum quidem confidit Sanctiſſimum Romanum Pontificem pro ſua „ pietate & prudentia curaturum, quantum „ hæc tempora ferre poſſe viderit „ &c. *Seſſ.* 25. *cap.* 21. *De Regul.*

Soli igitur temporum calamitati imputandum, ſi per omnia ſacris Canonibus expreſſa diſciplina, per Concilium Tridentinum reſtituta non fuerit: ſummopere interim deſiderat & optat, ut quandocumque temporis duritia ceſſaret, ſua ſacris Canonibus auctoritas reſtitueretur.

Digitized by Google

Hinc Cardinali cuidam, qui toties a S. Carolo Concilia haberi neceſſarium non judicabat, reponere non dubitavit idem Sanctus: „ Cum Tridentina Synodus *ve-* „ *terem Eccleſiæ diſciplinam in uſum revoca-* „ *ri juſſiſſet*; Concilia ſibi uſque eo co- „ genda, dum eam in primævam integri- „ tatem reſtituiſſet „.

§. V.

Ex præcedentibus concluditur, quod Epiſcopi, & Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri præ oculis habere debeant ſacros Canones, ut quoad fieri poſſit, illi obſerventur.

QUod Eccleſia temporum malignitate præpedita non ſemper & ubique poſſit puriſſimam illam ſacris Canonibus expreſſam diſciplinam in totum reſtituere, numquam tamen non deſideret, ut quoad ejus fieri poſſit, aut vigens conſervetur, vel collapſa renovetur, in præcedentibus abunde probatum.

Ex quo facile intelligitur, quod Epiſcopi, ac Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri, ſacros Canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, ſibi ob oculos ponere debeant, ut puriſſimam illam morum diſciplinam, in ipſis contentam, quantum temporum atque locorum circumſtantiæ patiuntur, juxta Eccleſiæ præſcriptum, aut ſuperſtitem teneant, aut abolitam reſtaurent.

Hujus ſui muneris apprime conſcius, Sacerdotum gemma, quem Paſtoralis ſollicitudo glorioſum reddidit, S. Carolus, totis viribus ac ſtudiis avitam Patrum diſciplinam redintegrare ſatagebat: nihilque ſe profeciſſe putabat, quouſque illam in Eccleſia ſibi credita reſplendentem non conſpiceret. Hinc una ipſius, in reformatione Eccleſiæ, vox erat: *Patres imitari oportet.* „ Non adumbratam quamdam, inquiebat „ ad Epiſcopos in ſecundo Provinciali Con- „ cilio congregatos, ſed expreſſam illam „ Chriſtianæ diſciplinæ formam afflante Spi- „ ritu ſancto Decretis noſtris reſtituere cu- „ remus, *quam naſcente Eccleſiâ inſtituit* „ *vivus ſermo Dei & efficax* „.

„ Non eſt cur nos vel cum iis, quæ pro- „ xime anteceſſerunt temporibus, vel cum „ aliorum factis actiones noſtras expenda- „ mus; ſed comparemus oportet cum ea „ ſancte agendi formula nobis divinitus præ- „ ſcripta: quæ ſi ob oculos verſabitur, fa- „ cile cernemus quam longe ab ea diſte- „ mus. Aliud nos Spiritus ſancti doctrina „ docet, aliud Apoſtolorum inſtituta mo- „ nent, aliud Patrum exempla declarant, „ aliud Canonum leges jubent, *aliud ve-* „ *tus Eccleſiæ uſus in omnes partes utilis* „ *poſtulat* „.

„ Ideo, ut jam dictum eſt, Canonum „ ea ſcientia ipſi perjucunda erat, quæ „ Patrum mores & acta repræſentans Ec- „ cleſiæ componendæ atque ordinandæ ra- „ tionem continet. Dolens autem eos com- „ muni conſuetudine tantummodo Canones „ ad interpretandum ſeligi, qui ad lites „ judiciaque valent; conſtituit ipſe qui iis „ declarandis præeſſet, unde ſacra Majo- „ rum Inſtituta & ritus, optimumque Ec- „ cleſiæ adminiſtrandæ genus hauriretur „. *Petrus a Baſilica in vita S. Carol. lib. 7. cap. 11.*

Et quid mirum, ſi vigilantiſſimus Præſul tantopere ſollicitus fuerit, ut his quoque, qui ad Eccleſiæ regimen deſtinantur, Canones illi prælegerentur, unde ſacra Majorum Inſtituta hauriantur, cum ignorare non poſſet, quod niſi ſacris iſtis Regulis forent imbuti, nihil aut parum Epiſcopis in reductione purioris diſciplinæ aſſiſtere poſſent.

Non poſſunt proinde Eccleſiæ Miniſtri, eamdem ſemper Canonum relaxationem ſeu moderationem in Eccleſia ſibi commiſſa permittere, quam neceſſitate cogente Eccleſia permittere debuit. Quis enim ambigat, quin contingere poſſit, ut ſine notabili incommodo & ſcandalo Canonum vigor per univerſam Eccleſiam reduci nequeat, poſſit tamen illum Epiſcopus, aliuſve Eccleſiæ Miniſter in populo ſibi credito, ſine hujuſmodi incommodo aut vigentem conſervare, aut collapſum paulatim reſtituere? Accedit, quod ſi quid uno tempore neceſſitas extorſit, neceſſitate ceſſante, illud quoque ceſſare debeat, juxta probatam a Patribus in relaxatione Canonum cautionem; quam in ſimili moderatione jam pridem tradidit S. Innocentius I. „ Quod neceſſitas pro re- „ medio invenit, ceſſante neceſſitate, debet „ uti-

Digitized by Google

„ utique ceſſare pariter quod urgebat „. *Epiſt.* 22. *cap.* 5. *Quia alius eſt ordo legitimus, alia uſurpatio, quam ad præſens fieri tempus impellit.*

Eamdem quoque cautionem Epiſcopis, aliiſque ſuis Miniſtris non obſcure propoſuit Tridentina Synodus, præcipiens: *Ut ſacratiſſimi Canones exacte ab omnibus, & quoad ejus fieri poterit, indiſtincte obſerventur*. Seſſ. 25. cap. 18. De Reform.

§. VI.

Canonicis, qui a profeſſione Canonum Canoniſtæ dicuntur, etiam neceſſarium eſt ſtudium Scripturæ ſacræ.

OMnis Scriptura divinitus inſpirata, inquit Apoſtolus 2. *Tim.* cap. 3. verſ. 16. *utilis eſt ad docendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia, ut perfectus ſit homo ad omne opus bonum*. Quod igitur ſtudium utilius Clericis, præſertim Canonicis, ſtudio Scripturæ ſacræ eſſe poteſt? quandoquidem univerſi, qui Clero adſcribuntur, ſingulariter tamen Canonici ad docendum, corripiendum, & erudiendum in juſtitia, ſecundum menſuram donationis, & miniſterii ſibi commiſſi deſtinentur. Hinc illud Concilii Toletani IV. Can. 24. *Sciant Sacerdotes* SCRIPTURAS SANCTAS, *& Canones meditentur*.

Quare inter alia, Nepotiano chariſſimo filio ſuo tamquam Clerico ſumme neceſſarium S. Hieronymus præſcripſit: SACRAS SCRIPTURAS *lege: imo de manibus tuis numquam* SACRA LECTIO *deponatur*.

Et ſi ad univerſos Sacerdotes dictum ſit *Malach.* cap. 2. verſ. 7. *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem ex ore ejus requirent*, indubie Scripturas ſolidæ ſapientiæ fontes & ſcaturigines jugiter pervolvant & ſcrutentur, neceſſe ſit; imo quicumque Sacerdotio fungitur, ſibi dictum autumet; quod olim ad Prophetam dixit Dominus: *Comede volumen iſtud, & vadens loquere ad filios Iſrael*. Ezech. *cap.* 2. *verſ.* 1. Et ad Joannem: *Accipe librum, & devora illum*. Apocal. *cap.* 10. *verſ.* 9. Ex Scripturarum quippe meditatione & ſpirituali maſticatione, myſticâque devoratione, homo impletur divinâ & ſapidâ ſcientiâ, quâ repletus eructat verbum bonum. Quin ſermone Dei tamquam ignito clypeo munitus, fortiter in vitia inſurgere, & omnia tela ignita adverſarii extinguere poterit. Ulterius, in illa omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ reconditi ſunt; adeo ut doctrina, quæ in illa traditur, præterquam quod divina ſit & cibus ſpiritualis, quo anima paſcitur, juxta illud Chriſti, *Matth.* cap. 4. verſ. 4. *Non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei;* doceat ſingulos, quid ſui ſit muneris & officii: hinc Machabæi in magna afflictione conſtituti, ſcribebant Spartiatis, ſe nullius indigere, habentes omnia in Scripturis Sanctis 1. *Mach.* cap. 12. verſ. 9. *Nos cum nullo* (nempe nec Romanorum, nec Spartiatarum auxilio & ſolatio) *indigeremus, habentes ſolatio* SANCTOS LIBROS, *qui ſunt in manibus noſtris*.

Has aliaſque ſacrorum Codicum prærogativas præ oculis habentes ſancti Patres, ſummo ſtudio & unanimi conſenſu auditores ſuos ad lectionem illorum Codicum adhortati ſunt, ut ex Athanaſio, Auguſtino, Hieronymo, aliiſque Patribus accurate oſtendit Reverendiſſimus D. Epiſcopus Caſtorienſis per Provincias confœderatas Vicarius Apoſtolicus, in tractatu ſuo *De Lectione Scripturarum*, ad quem recurrere poterit, qui Bibliorum dotes & prærogativas, necnon lectionis utilitatem & neceſſitatem PP. teſtimoniis aſſertas videre deſiderat; unum tamen S. Gregorii illuſtrem locum, quo Theodorum Medicum invitat ad ſtudia Scripturarum, omittere non potui: „ Quia, „ inquit *Lib.* 4. *Epiſt.* 40. ille plus diligit, „ qui plus præſumit, erga dulciſſimam mentem glorioſiſſimi filii mei Theodori habeo aliquam querelam; quia donum ingenii, donum rerum, donum miſericordiæ atque charitatis a Trinitate percepit: „ ſed tamen ſecularibus indeſinenter cauſis „ adſtringitur, aſſiduis proceſſionibus occupatur, & *quotidie legere negligit verba* „ *Redemptoris ſui*. *Quid eſt autem Scriptura ſacra, niſi quadam Epiſtola omnipotentis Dei ad creaturam ſuam?* Et certe „ ſicubi eſſet gloria veſtra alibi conſtituta, „ & ſcripta terreni Imperatoris acciperet, „ non ceſſaret, non quieſceret, ſomnum „ oculis non daret, niſi prius, quid ſibi „ Im-

Digitized by Google

„ Imperator terrenus ſcripſiſſet, agnoviſſet. „ Imperator cœli, Dominus hominum & „ Angelorum, pro vita tua tibi ſuas Epi- „ ſtolas tranſmiſit: & tamen, glorioſe fili, „ eaſdem Epiſtolas ardenter legere negligis: „ *Stude ergo, quæſo, & quotidie Creato-* „ *ris tui verba meditare. Diſce cor Dei* „ *in verbis Dei, ut ardentius ad æterna* „ *ſuſpires, ut mens veſtra ad cœleſtia gau-* „ *dia majoribus deſideriis accendatur* „.

Si S. Gregorius culpabilem cenſuerit Theodorum Medicum & laicum, eo quod ſecularibus indeſinenter cauſis adſtrictus, aſſiduis proceſſionibus occupatus, quotidie legere negligeret verba Redemptoris ſui; quantopere putamus culpabiles cenſuiſſet Clericos, qui ſecularibus ſtudiis aut negotiis adeo ſe implicant, ut lectioni Scripturæ ſacræ nihil aut parum temporis impendant?

Denique quâ veri ſpecie Canonici in dies exclamare poterunt: *Quomodo dilexi legem tuam, Domine! totâ die meditatio mea eſt. Pſalm.* 118. *verſ.* 97. ſi negligant legem Domini legere? Quod enim diligitur, non negligitur; & cujus meditatio eſt in lege Domini, indubie verus erit legis Domini ſtudioſus.

Merito proinde Synodus Colonienſis *Part.* 3. *cap.* 14. deſiderans, ut exemplo SS. Patrum in Capitulis, ſeu Conventibus diſciplinæ, ut vocant „ extemporali oratione interdum „ commoneantur Fratres; voluit, ut in „ primis ad *ſacras Litteras capeſſendas, at-* „ *que ut in his optimas horas collocarent*, „ incitarentur; quod hic reperiatur fons vi- „ tæ ſcaturiens, ex quo qui haurit, non „ ſitit in æternum; hic theſaurus Evange- „ licus, propter quem oportet vendere uni- „ verſa, reconditus ſit, ex quo prudens ille „ Paterfamilias profert nova & vetera „.

§. VII.

Lectio SS. Patrum admodum conveniens eſt Canonicis, qui a ſtudio Canonum Canoniſtæ dicuntur.

SAnctorum Patrum ſcripta & acta pervolvere, non uno titulo Canonicis, qui a ſtudio Canonum Canoniſtæ dicuntur, conveniens eſt.

In primis enim, ut mox ex S. Carolo notatum eſt, Canonum ſcientia optimam Eccleſiæ componendæ atque ornandæ rationem continet, quæ Patrum mores & acta repræſentat. Quinimo, teſte Joan. Gerſone, „ ex primis principiis, quæ nobis SS. Pa- „ tres in ſcriptis ſuis exhibuerunt, originan- „ tur, ſicut a fonte fluvii concluſionum par- „ ticularium in ſacris Canonibus, in Con- „ ciliis generalibus, in Pontificum Decretali- „ bus contentarum „. *In recommendat. Licentian. in Decretis part.* 2. *oper. tit.* 52.

Ex quibus conſectarium eſt, lectionem ac perſcrutationem ſcriptorum, actorumque SS. Patrum, eo in primis titulo, Canonum ſtudioſo conducere, quod genuinæ Canonum notitiæ, illorum ſtudium multum ſubſerviat. Cum enim ſint principia & ſcaturigines, e quibus Canones præfluxere, ipſos pervolvere & intelligere, erit principia atque ſcaturigines Canonum pervolvere ac intelligere. Quapropter notat ibidem Joannes Gerſon, facilius eſſe per Theologiam (cujus proprium eſt intelligere Scripturam Sanctam, & ſanctos Patres) cognoſcere Canonicam ſcientiam, quam e contra; *quia*, inquit ibidem, *facilius eſt & ordinatius deducere ex principiis concluſiones, quam ex concluſionibus ad principiorum notitiam devenire.*

Ulterius, cum Clerici, ac præſertim Canonici, *in ſortem Domini vocati*, divinis tantum vacare debeant, alia quam ſpiritualis eorum doctrina eſſe non debet: *Sit*, inquit Eccleſia per Epiſcopum in ordinatione Presbyterorum, *doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei.*

Hanc vero doctrinam quis neſciat abunde reperiri in ſcriptis Sanctorum, qui ſpiritu Dei pleni, eodem Spiritu inſpirati, ſpiritualia non ſteriliter, ſed ex plenitudine illius Spiritus, ita eructarunt, ut non tantum mens pii Lectoris rerum divinarum intellectu inſtruatur, ſed inſuper voluntas earum rerum guſtu, ex unctione, quâ ſcripta illa perfuſa ſunt, impleatur.

Hac de cauſa Honorius III. deprehendens, quod Regulares quidam & Clauſtrales ſcientiam & legem Domini animas convertentem, & ſapientiam dantem parvulis, quam ſuper aurum & topazion amare debuerant, reſpuentes, *abirent poſt veſtigia gregum, & illicite ſe converterent ad pediſſequas amplectendas, quæ plauſum deſi-*

de-

derant populorum ; extendit Conſtitutionem Alexandri III. in Concilio Turonenſi promulgatam, quâ præceptum erat, ut nulli poſt votum Religionis ad phyſicam legeſque mundanas permitterentur exire, *ne occaſione ſcientiæ ſpirituales viri mundanis rurſus actionibus involvantur* (Cap. 3. ※ *Ne Cler. vel Monach. ſecul. neg.*): hanc, inquam, Conſtitutionem Honorius III. extendit *ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, Præpoſitos, Cantores, & alios Clericos perſonatus habentes, necnon Presbyteros;* (Cap. 10. eod. tit.) ne ſcilicet & hi ſcientiam Scripturæ ſacræ ac Patrum negligentes, occaſione ſcientiæ *mundanis actionibus involverentur*, ac tandem ex ſpiritualibus toti terreni & ſeculares fierent.

Quia, ut advertit jam pridem magnus ille Bathonienſis Archidiaconus Petrus Bleſenſis in *Epiſt.* 26. „ Res plena diſcriminis „ eſt in Clericis uſus Legum; totum enim „ hominem adeo ſibi vendicat, ut eum rei „ familiaris providentia ſraudet, ſuſpendat „ a ſpiritualibus, a divinis avellat „.

Hinc tamen nemo arguat, legum humanarum ſtudium Canonicis, aliiſve Clericis plane eſſe interdictum. Quod enim earum notitia intelligendo juri Canonico, præſertim quo hodie utimur, conducat, dubium non eſt.

Teſte enim ipſo Honorio III. *Cap.* 28. ※ *De privil. Sancta Eccleſia legum ſecularium non reſpuit famulatum, quæ æquitatis & juſtitiæ veſtigia imitantur.* Et teſte Lucio III. *Cap.* 1. ※ *De nov. op. nut. Sicut leges non dedignantur ſacros Canones imitari, & ſacrorum ſtatuta Canonum Principum Conſtitutionibus adjuvantur.*

Canonici proinde nec a profeſſione ſua, nec a mente Pontificum recedunt, dum ad faciliorem Canonum notitiam, legum humanarum ſtudium eâ moderatione adjungunt, ut nec contra Apoſtoli præceptum, Deo militantes *negotiis ſecularibus implicentur ;* neque diſceptationum Forenſium peritiam per ſtudium illud affectent: jam enim pridem judicatum fuit, *abſurdum Clericis eſſe, imo opprobrioſum, ſi peritos ſe velint oſtendere diſceptationum Forenſium.* Leg. 41. Cod. *De Epiſc. & Clericis.*

Hanc eſſe mentem ſuam non obſcure innuunt Pontifices, quando in Litteris, quibus Beneficiatis conceditur facultas ſtudendi Juri Civili, adjectam volunt hanc clauſulam: *Pro majori ſacrorum Canonum intelligentia.*

§. VIII.

Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta ſunt.

Ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt, infertur:

Primo, quod licet Eccleſia interdum, duritiâ temporum cogente, diſciplinam exteriorem nonnihil mitiget, numquam tamen non deſideret, ut quoad fieri poſſit, purior morum diſciplina in Canonibus jam pridem expreſſa, aut vigens conſervetur, aut collapſa reſtauretur.

Secundo, quod Epiſcopis, ac Canonicis ſummopere neceſſaria ſit ea notitia Canonum, quibus purior illa Patrum diſciplina continetur; ut eam, quantum locorum atque temporum conditio tulerit, vel ſuperſtitem cuſtodiant, vel collapſam innovent.

Tertio, quod Canonicis, qui a ſpeciali ſtudio Canonum Canoniſtæ dicuntur, plurimum conducat lectio atque perſcrutatio ſcriptorum, actorumque SS. Patrum; quia ex illis, tamquam ex ſuis principiis, Canones illi, qui optimam regendæ atque ornandæ Eccleſiæ rationem continent, ſunt deſumpti.

Quarto, ex dictis non difficulter intelligitur, cur S. Carolus *doleret eos communi conſuetudine* TANTUMMODO *Canones ad interpretandum ſeligi, qui* AD LITES JUDICIAQUE VALENT; probe enim noverat diſciplinæ Eccleſiaſticæ amantiſſimus Præſul, his in Canonibus minime reperiri illam morum diſciplinam, quam tantopere Eccleſia reſtitui exoptat, neque in ipſis contineri caſtiſſimas illas vitæ regulas, quibus vitam ſuam Clerus conformare deberet. Non ignorabat quoque, Canones illos, qui ad lites judiciaque valent, non eâ unctione Spiritus, quæ in Canonibus acta & mores Patrum repræſentantibus reperitur, eſſe refertos, ut ſpes eſſet, quod Clerici ex eorum ſtudio, rerum cœleſtium deſiderio inflammarentur; imo e contra per nimium eorum ſtudium forenſibus controverſiis implicati, a divinarum rerum guſtu & con-

tem-

Digitized by Google

templatione avocari poſſent. De iis enim Canonibus indubie accipiendum illud Joan. Salisberienſis Carnutenſis Antiſtitis ad S. Thomam Cantuarienſem effatum: *Quis a lectione Legum, aut etiam* CANONUM *compunctus ſurgit?* Apud Baronium ad ann. 1165. *num.* 2.

Quinto, ex dictis conſequens eſt, ſtudium Legum a Canonicis, qui Canonibus intelligendis incumbunt, ad Canonum faciliorem intelligentiam poſſe aſſumi; ita tamen ſobrie, ut nec per illud rebus ſecularibus contra profeſſionem ſuam implicentur, nec a rebus divinis, quibus Clerici vacare debent, avocentur.

Denique, ex aſſertis habetur, ſtudium Scripturæ omnibus Canonicis admodum eſſe neceſſarium, in eoque *optimas horas eſſe collocandas*, ut monet Synodus Colonienſis, *quod hic reperiatur fons vitæ ſcaturiens, ex quo qui haurit, non ſitit in æternum*.

Si quis ulterius ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt, conſectarium eſſe contenderet, Canoniſtis ſolam priſcorum Canonum ſcientiam, non vero recentiorum, utilem aut neceſſariam eſſe, multum a mente ac ſententia mea aberraret: ad illorum enim Canonum ſtudium Canonicos excitare volui; non tamen ita, ut recentiorum Conciliorum vel Decretalium ſtudium neceſſarium haud credam. Quis enim avitam morum diſciplinam atque priſtinum judiciorum morem in totum poſtliminio revocandum ſperare auſit? Adeoque quæ recentioribus Eccleſiæ Decretis, licet ſubinde minus perfecta continentur, ſaltem conſervanda veniunt. Quidni quoque hujuſmodi ſint ſubinde hominum mores, & præſens Eccleſiæ regimen, ut circa nonnullos morum articulos utilior & convenientior ſit illa, quæ noviſſimis Eccleſiæ Conſtitutionibus continetur, quam quæ Patrum ætate obtinebat, diſciplina.

Nova proinde & vetera in theſauro ſuo recondita habet Canoniſta, ut optimum adminiſtrandæ & ornandæ Eccleſiæ genus, pro temporum conditione, proferre valeat.

CAPUT IV.

De Gradibus Academicis, quibus tamquam publicis eruditionis teſtimoniis, Canonicos inſignitos deſiderat Eccleſia.

§. I.

Eccleſia dignitatibus Eccleſiaſticis Gradus Academicos annexuit.

ECCLESIA præcavere volens, ne in Eccleſiaſticas dignitates, aut Senatum ſuum intrudantur, qui muneri ſuo reſpondere non poſſint; efficaciſſimum ad id conſequendum credidit medium, ſi neminem ad ſimilia Eccleſiæ munia idoneum reputaret, niſi Gradu Academico ut publico eruditionis teſtimonio inſignitum.

Quod in Conſtantienſi, atque Baſileenſi Conciliis pridem ſtatutum, in Tridentino *Seſſ.* 25. *cap.* 21. *De Reform.* renovatum fuit. „ Archidiaconi (inquit Tridenti„ num) qui oculi dicuntur Epiſcopi, ſint „ in omnibus Eccleſiis, ubi fieri poterit, „ Magiſtri, ſeu Doctores, aut Licentiati in „ Jure Canonico „.

„ Pœnitentiarius ſimiliter in omnibus „ Eccleſiis Cathedralibus, ubi id commo„ de fieri poterit, ab Epiſcopo inſtituatur, „ qui (ait eadem Synodus *edd. Seſſ. cap.* „ 8.) Magiſter ſit, vel Doctor, aut Licen„ tiatus in Theologia, vel Jure Canonico, „ & annorum quadraginta, ſeu alias qui „ aptior pro loci qualitate reperiatur „.

Vicarium a Capitulo poſt mortem Epiſcopi conſtitui vult dictum Concilium, *dicta Seſſ. cap.* 16. qui ſaltem in *Jure Canonico ſit Doctor, vel Licentiatus*, vel alias quantum fieri poterit, idoneus.

Nec ad prædictas tantum dignitates Graduatos aſſumi Concilium Tridentinum deſideravit, ſed hortatur inſuper „ ut in Provin„ ciis, ubi id commode fieri poteſt, digni„ tates omnes, & ſaltem dimidia pars Ca„ nonicatuum in Cathedralibus & Colle„ giatis inſignibus, conferantur tantum Ma„ giſtris, vel Doctoribus, aut etiam Li„ cen-

Digitized by Google

„ centiatis in Theologia, vel Jure Canoni-„ co „. *Edd. Seſſ. cap.* 12.

Hiſce Eccleſiæ piiſſimis votis ſuffragatus eſt Philippus II. Hiſpaniarum Rex, dum probante Paulo IV. in ultima Epiſcopatuum per Belgium erectione voluit, ut in ſingulis Eccleſiis noviter erectis decem Canonicatus & Præbendæ primo vacaturæ aſſicerentur reſpective pro Epiſcopo, & *novem Graduatis Doctoribus vel Licentiatis, quorum tres ſint Theologi, tres Juriſperiti, tres denique Nobiles ejus Diœceſis, qui vel Theologiæ vel Juris Canonici ſint Doctores aut Licentiati*. „ Qui omnes & ſin-„ guli ratione ſuarum hujuſmodi Præben-„ darum, conſilium & operam in negotio „ Eccleſiæ & Religionis, ceteriſque diffi-„ cultatibus pro tempore emergentibus, „ quoties ab Epiſcopo ſuo requiſiti fuerint, „ tam conjunctim quam diviſim, præſtare „ teneantur „. Priores quidem Scripturarum atque Canonum ſcientiâ & eruditione; poſteriores vero & ſcientiâ & auctoritate, quam Natalium ſplendor conciliare ſolet. Nec aliis quam dictis Graduatis, dignitates in auxilium Epiſcoporum inſtitutæ, conferri poſſunt; ut conſequenter hodie ad hujuſmodi dignitates in Belgio aſſumendi, Doctores vel Licentiati in Theologia, vel Jure Canonico eſſe debeant.

§. II.

Gradus & Tituli Academici ex mente Eccleſiæ dari debent tamquam publica eruditionis teſtimonia.

Gradus Academicos reputari ab Eccleſia ut publica quædam teſtimonia eruditionis illorum, qui eis ſolemni ritu inſigniuntur: quibus condecorati credantur idonei obeundis muniis cujuſque reſpective Gradui congruentibus, ex Decretis, quibus Gradus illos Eccleſia requirit, manifeſtum eſt.

Synodus Baſileenſis reformandæ Eccleſiæ incumbens „ hoc unum ſingulari ſollicitu-„ dine proſequendum arbitrabatur, ut per „ ſingulas Eccleſias Miniſtri inſtituantur ido-„ nei, qui ſcientiis & virtutibus effulgeant „ ad Chriſti gloriam & univerſi populi „ Chriſtiani ædificationem ſalutarem „.

Hoc unum, quod tantopere exoptabat, ut aſſequeretur, voluit „ quod in qualibet „ Eccleſia Cathedrali & Collegiata ultra „ Præbendam Theologo aſſignandam, ter-„ tia pars Præbendarum conferatur *Gra-„ duatis* „.

Exhortatur inſuper „ Collatores, quod „ in conferendis Beneficiis hujuſmodi, præ-„ ſertim quoad dignitates, reſpectum ha-„ beant ſingulariter ad Magiſtros, necnon „ Licentiatos & Baccalaureos formatos in „ Theologia „.

In Eccleſiis quoque Parochialibus, quæ in civitatibus aut villis muratis exiſtunt, perſonas Graduatas inſtitui voluit.

Quis hic non videat, Baſileenſis Concilii Patres Gradus Academicos non ut vacuos honoris titulos, ſed tamquam publica quædam eruditionis teſtimonia ſpectaſſe? ut dum promovendi ad Eccleſiaſtica munia illis inſtructi eſſe jubentur, non niſi eruditione inſignes ad illa munia aſſumantur.

Non minus evidenter idipſum Concilii Tridentini Patres, *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reformat.* expreſſerunt. Poſtquam enim præmonuerunt „ Dignitates in Eccleſiis, „ præſertim Cathedralibus, ad conſervan-„ dam augendamque Eccleſiaſticam diſci-„ plinam fuiſſe inſtitutas, ut, qui eas ob-„ tinerent, pietate præcellerent, aliiſque „ exemplo eſſent, atque Epiſcopos operâ „ & officio juvarent „: mox adjungunt: *Merito, qui ſuo muneri reſpondere poſſint.* Quod ut obtineant, decernunt: *Ut Archidiaconi, qui oculi dicuntur Epiſcopi, ſint in omnibus Eccleſiis, ubi fieri potuerit, Magiſtri in Theologia, ſeu Doctores, aut Licentiati in Jure Canonico*. Et nonnullis interjectis, quæ omnia eo ſpectant, ut digniores ad Canonicatus & Dignitates aſſumerentur, hortatur Sancta Synodus: „ Ut in „ provinciis, ubi id commode fieri poteſt, „ Dignitates omnes, & ſaltem dimidia „ pars Canonicatuum in Cathedralibus Ec-„ cleſiis & Collegiatis inſignibus conferan-„ tur tantum Magiſtris, vel Doctoribus, „ aut etiam Licentiatis in Theologia, vel „ Jure Canonico „. Ex his quis rurſus non videat, Concilium Tridentinum Gradus Academicos ſuſpexiſſe ut publica eruditionis teſtimonia, quibus inſtructi, qui Gradus illos ſunt aſſecuti, præcipuis Ecele-

Digitized by Google

cleſiæ muniis obeundis, præ ceteris idonei reputentur?

Verum ut nec apparens de mente Concilii Tridentini ſuperſit dubium; Decretum, quo in terminis, ut aiunt, declarat Gradum Academicum publici teſtimonii eruditionis loco eſſe, adjungo. „ Quicumque poſthac ad Eccleſias Cathedrales erit „ aſſumendus, ait Synodus *Seſſ.* 22. *cap.* 2. „ *De Reformat.* ſcientiâ ejuſmodi polleat, „ ut muneris ſibi injungendi neceſſitati „ poſſit ſatisfacere; ideoque, infert Synodus, antea in Univerſitate ſtudiorum, „ Magiſter, ſive Doctor, aut Licentiatus „ in ſacra Theologia, vel Jure Canonico „ merito ſit promotus, aut publico alicujus „ Academiæ teſtimonio idoneus ad alios „ docendos oſtendatur „.

Exigit igitur Concilium, ut promovendus ad Eccleſiam Cathedralem publico Academiæ teſtimonio ad alios docendos idoneus oſtendatur, niſi Gradu Academico fuerit inſignitus. Quomodo potuiſſent Patres evidentius declarare, Gradum Academicum ſibi pro publico capacitatis teſtimonio eſſe?

§. III.

Ex Viſitatione Univerſitatis Lovanienſis oſtenditur, Gradus Academicos eſſe publica teſtimonia eruditionis illorum, qui illis condecorantur.

Quod §. ſuperiori ex Conciliis adſtructum fuit, illud ex omnibus Regulis, Doctoribus Graduandorum promotioni præfectis, præſtitutis facile, ut credo, evinci poſſet: verum exterarum Univerſitatum Statutis omiſſis, ſufficere credidi, ſi in probationem rei ex ſe adeo dilucidæ, adducam ea, quæ Viſitatio hujus Univerſitatis, Apoſtolicâ ac Regiâ auctoritate peracta, Doctoribus in admiſſione ad Gradus ſervanda præſtituit. Ex illis adeo manifeſte elucet, Gradus Academicos ut publica ſcientiæ teſtimonia eſſe conſideranda, ut neſciam quis illis perlectis de eo poſſet ambigere.

„ Tam ad Baccalaureatum, quam ad „ Licentiam (in Theologia) promo- „ vendi *ſtricte* examinentur, *ſolique idonei* „ admittantur (inquit Viſitatio, *titulo De* „ *Facultat. Theolog. art.* 70. & *ſeqq.*) „ Inidonei autem omni privato affectu ſe- „ poſito repellantur „.

„ Cum autem Reipublicæ Chriſtianæ „ plurimum interſit, pergit Viſitatio, ac „ multum pertineat ad Facultatis Theologicæ ſplendorem & gravitatem, ut qui „ Doctorali Laureâ ſunt inſigniendi, ſint „ Viri præclariſſimi, ætatis maturitate graves, acerrimo ingenio præditi, ac in ſacris Litteris, reliquiſque Theologicis „ ſcientiis exercitatiſſimi; ut ſiquando cum „ Hæreticis, aliiſque in palæſtram diſputandi gratiâ eſt deſcendendum, cum Gradus ſui honore, Facultatiſque ſuæ gloriâ, quæ ſuarum ſunt partium debite „ perfungi poſſunt: volumus, ut nemo ad „ Doctoralem Gradum admittatur, niſi *dotes habeat competentes, eximiam Theologiæ ſcientiam*, & etiam ætatis maturitatem ad minus trigeſimum annum attingentem; niſi propter ſingularem ſcientiæ „ præcellentiam Facultas in ætate cenſeret „ diſpenſandum „.

Hujus rei momentum, ac enixam ſuam voluntatem, ut amplius declararent Univerſitatis Superiores, ſubjungunt:

„ Oneramus autem diſtricte Facultatis „ conſcientiam, ut ſicut ad nullum, ita „ potiſſimum ad ſupremum Gradum, ſive „ ad Lauream Doctoralem neminem admittat, *niſi*, *ſicut præſcriptum eſt*, *egregie aptum*, *idoneumque* „.

Ex hiſce Theologiæ Magiſtris præſcriptis legibus, patet, Gradus in Facultate illa nulli concedendos, qui ſcientiâ Gradui correſpondenti fuerit deſtitutus: ex quo evidenter conſequitur, quod dum Doctores Gradum alicui annuunt, una de ſcientia ipſius ad talem Gradum requiſitâ teſtimonium ferant.

Quod leges in admiſſione ad Gradus, Doctoribus Juris præſtitutas ſpectat, illæ non minus evidenter, ſi non evidentius, quam præcedentes, intentum evincunt.

„ Ne paucarum Legum, ait Viſitatio, „ aut Canonum Licentiati fiant, ſed in „ Theorica Juris perfecte verſati in palæſtram praxeos, ut docti & ſpectabiles „ viri prodeant, qui clientibus prudenter „ & candide patrocinentur, *atque Cathedralibus aut Collegiatis Eccleſiis probe* „ *con-*

Digitized by Google

„ *conſulant ;* ſtatuimus & ordinamus, ut „ Doctores utriuſque vel alterius Juris, „ quibus examen Licentiandorum committitur, paſſim *ubicumque libuerit* per *totum* Jus Civile, vel Canonum reſpective Licentiandos examinent; & ſi idoneos „ repererint, admittant; ſin minus, ſaltem „ ad tempus repellant „.

Repellant, inquam, *ad tempus* a gradu Licentiæ, ut ſi nimirum tempore illo intermedio, ſe capaces atque idoneos ad gradum illum reddiderint (quod ex novo examine deprehendetur) ad gradum admittantur. Nec enim ullum, tametſi tempore longiſſimo ſtudio Juris incubuiſſet, ad Gradum Licentiæ admitti voluere Viſitatores, niſi quem *rigoroſo* præmiſſo examine idoneum repererit, in idoneis abſolute excluſis.

Verum ne ſtudioſis dedecori ſit repulſam pati, ſtatuerunt, *ut notabili tempore ante repetitionem dictum* examen Rigorosum *fiat*.

„ Et hæc, cum in Univerſitate Lovanienſi ita expedire invenimus, inquiunt „ Viſitatores, in Univerſitate noſtra Duacenſi idem obſervandum ſtatuimus „.

„ Quandoquidem autem Univerſitatis noſtræ ſplendor, cujuſque Facultatis celebritas, & Reipublicæ quoque noſtræ bonum, maximâ ex parte ex eo dependeut, aiunt Viſitatores, ut ad Doctoralem Lauream non admittantur, niſi in „ ea ſcientia, in qua volunt promoveri, „ præclariſſimi & maxime eminentes, qui „ ingenii acrimoniâ, & laboris infatigatâ „ conſtantiâ ad eam pervenere doctrinæ „ præcellentiam, ut Facultatis ſuæ honori, & Reipublicæ noſtræ utiles eſſe poſſint: ideo in eo ſingulariter nobis providendum eſſe exiſtimamus, *ut excluſis „ inidoneis & minus peritis*, *ſolum ſelectiſſimi* ad Doctoratum provehantur „.

Quod ut fiat, ſtatutum eſt, ut priuſquam quis ad Lauream Doctoralem in Jure admittatur, prius *rigoroſe per totum Jus* a ſtricto Collegio examinetur. Secundo, ut unuſquiſque judicium ſuum de promoveudo ad Gradum illum ferre queat, præmittendas cenſuerunt tres diſputationes de materia per ſtrictum Collegium aſſignanda, eaſque ſine ſubſidio Præſidis unâ hebdomadâ eſſe abſolvendas. „ Cui diſputationi volumus „ (verba ſunt Viſitationis) omnes Doctores intereſſe, ut derepente verum judicium ferre poſſint: & ſi eum vere „ idoneum repererint, admittent; ſi vero „ in conſcientia ſua judicaverint eum non „ qualificatum, ne inferant noxam Reipublicæ, injuriam ſuæ Facultati, & quod „ majus eſt, ne efficiantur *juramenti ſui* „ (*quod volumus expreſſe continere ſe non „ admiſſuros, niſi quos vere judicaverint „ idoneos*) violatores, abſque ulla diſſimulatione eum repellent „.

Quis hiſce perpenſis ambigat, nullum ad Gradum in Jure admittendum, niſi de quo per examen aliave publica ſcholaſtica exercitia conſtat, eum ſcientiâ Gradui illi reſpondente ſufficienter eſſe inſtructum; quo fiat, ut qui Gradu illo eſt inſignitus, teſtimonio publico ſit probatus idoneus, *qui clientibus prudenter & candide patrocinetur*, atque Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis probe consulat.

§. IV.

Oſtenditur quam multa incommoda in Eccleſiam redundent, ex mala Graduum collatione.

QUæ præcedentibus duobus §§. tum ex Conciliorum Sanctionibus, tum Univerſitatis Lovanienſis Viſitatione prolata ſunt, abunde oſtendunt, Eccleſiarum atque Univerſitatum Fundatores omnino velle, ut Gradus Academici conferantur tamquam publica eruditionis teſtimonia, quibus qui condecorati ſunt, oſtendantur tales, ut eruditione atque prudentiâ Eccleſiæ prodeſſe poſſint.

Hoc ſuo ſcopo Eccleſiam, pioſque Univerſitatum Fundatores fruſtrandos fore, ſi Gradus illis conferantur, qui ſcientiâ, aliiſque qualitatibus Gradibus correſpondentibus carent, evidentius eſt quam ut probari debeat. Quinimo non tantum inutilis Eccleſiæ reddetur Graduum illorum requiſitio, ſed noxia ſæpius ac pernicioſa. Per illos quippe titulos tamquam publica eruditionis teſtimonia, major Miniſtris illis accedit auctoritas; cui dum eruditio aliæque animi dotes non reſpondent, illâ non raro in Eccleſiæ perniciem abutuntur.

Ulterius, per indignam Graduum illorum conceſſionem natum eſt contingere, ut indocti atque muniis Eccleſiaſticis incapaces, alias non aſſumendi, aſſumantur; quidni enim fiat, ut illi, ad quos Dignitatum aut Canonicatuum proviſio ſpectat, credant perſonas Beneficio aut Dignitati ſufficientes, ob Gradum Academicum, quo ſunt inſignitæ, quas tantæ capacitatis non credidiſſent, ſi teſtimonio illo publico non fuiſſent inſtructæ, nec unqnam ad Beneficium vel Dignitatem, ſepoſito illo gradu, illas promoviſſent. Qno tandem fit, ut Gradus, qui ex intentione Eccleſiæ ſervire debent, ut capaciores ad munia Eccleſiaſtica vocentur, & incapacibus porta ad illa occludatur, ſubſerviant incapacibus, ut ipſis facilior ad ſimiles Dignitates pandatur introitus.

Denique, quandoqnidem Gradus Academici quædam ſint capacitatis indicia, populo manifeſte per indignam Gradunm collationem imponitur: credit enim populus quod eâ capacitate ſint præditi, quam ſigna illa exprimunt; ac propterea negotia ſna, etiam ſalntis illis ſecurius committit: quæ capacitas ſi deſit, evidenter fidelis populus decipitur.

Si his aliiſque incommodis, quæ infallibiliter quodammodo ſecum trahit feſtina nimis ac facilis Gradnum Academicorum conceſſio, adjungantur commoda omnia, quæ ex debita Graduum collatione ſperari poſſent, & per eorum indebitam conceſſionem impediuntur, majoris momenti, quam vulgo apprehenditur, ſane reputanda eſt Gradnum illorum collatio. Si enim Gradus illi non annuerentur niſi idoneis, id eſt optimis ſcientiis, prout Gradus præfert, inſtructis, contingeret, nt ad præcipuas Eccleſiæ dignitates Graduatis affectas aſſumi non poſſent, niſi qui Theologicis aut Canonicis ſcientiis bene inſtructi, optimum gerendæ ac omandæ Eccleſiæ conſilium Epiſcopis ſuggerere poſſent. Ulterius, cum Dignitates illæ ad conſervandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam ſint inſtitutæ, & qui illas obtinent, Epiſcopalis ſollicitudinis non exiguam portionem ſibi impoſitam habeant, non difficulter cognoſcitur, quantus in Eccleſiam fructus redundaret, ſi non niſi eruditione ac optimâ ſcientiâ imbuti ad illas aſcendere valerent: quod fieret, ſi Gradus denegarentur iis, qui ſufficienti eruditione ſunt deſtituti.

Denique ſi tantum docti ac bene meriti ad Gradus promoverentur, fieret ut populo Chriſtiano non imponeretur; ſed e contra oſtenderetur, quibus ſua negotia, præſertim ſalutis, ſecurius confidere poſſet.

Veriſſime igitur dici poteſt, quod pridem notavit P. Tholoſanus *lib.* 18. *De Rep. cap.* 9. *num.* 6. „ Multum nocet Reipublicæ, quod Profeſſores aliqui reperiuntur „ parum timoratæ conſcientiæ, & non „ conſiderant quale pecus Arcadicum in„ trudant Eccleſiis & Subſelliis, ad gra„ tiam ſæpe Gradus profanis concedentes; „ nec conſiderant, ſe reddituros rationem „ coram Deo & hominibus de tanta in „ probandis ſtudiis negligentiâ „.

Quid mirum proinde, ſi debitam Graduum Academicorum conceſſionem ejus ponderis & momenti crediderit Petrus De Aliaco Cardinalis & Epiſcopus Cameracenſis, ut inter cetera, quæ pro reformatione Eccleſiæ Concilio Conſtantienſi (*a*) ſuggeſſit, nec illnd ſuggerere dubitaverit; *ut Gradus diſtribuerentur dignis ſine favore aut acceptione perſonarum, & cum rigore examinis in ſcientia & moribus*. In lib. De reform. Eccleſ. Conſid. 5.

§. V.

Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.

SI quis expendat ea, quæ toto capite præſenti, præſertim §. ſuperiori, probata fuerunt, agnoſcere debebit, examini atque admiſſioni Graduandorum præficiendos eſſe viros non tantum doctrinâ atque eruditione præſtantiſſimos, qui dijudicare queant, num Gradnm poſtulans ejus ſit eruditionis, nt teſtimonium, quale Gradus petitus exprimit, mereatur; ſed inſuper ab affectu humano judicium pervertente vacuos. Si enim ſimili aliquo affectu, præſertim tamen avari-

(*a*) Hoc Concilium celebrari cœpit anno 1414. nec abſolutum eſt niſi anno 1418. Spectatur autem veluti epocha reformationis, quam Eccleſia Beneficiorum collationi impoſuit.

Digitized by Google

ritiæ, fuerint infecti, quantumvis forent ſapientes, de facili continget oculos eorum ita excæcari, ut revera inidoneos ſpe lucri ex admiſſione ad Gradum obventuri admittent; vel timore homines offendendi, inidoneos repellere verebuntur.

Merito ergo attendant, quibus incumbit provincia conſtituendi Doctores, qui examini Graduandorum præſint, ut ordinent *Viros potentes & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint avaritiam.* Deut. cap. 18. verſ. 21.

Intelligitur inſuper, quam merito ſolliciti ſint, quibus Eccleſiæ atque Reipublicæ bonum cordi eſt, ut ingenio, doctrinâ, & præcipue moribus præſtantiſſimi, Graduandorum examini præficiantur.

Ex dictis quoque non difficulter colligitur, quantum onus incumbat illis, qui Graduum collationi ſunt præfecti, quodque hujuſmodi officium non immerito periculoſioribus Eccleſiæ aut Reipublicæ muniis annumerari queat. Quis enim munus illud non dicat admodum periculoſum, vi cujus reſpondendum eſt de tot publicis capacitatis teſtimoniis, quot Gradus Academici conferuntur; quæ ſi leviter nimis conceſſa fuerint, tantam malorum ſtragem ſecum trahunt? Quis ſe credet ſatis illuminatum, aut ab humanis affectibus liberum, ut non timeat ſe interdum, etiam culpabiliter Gradus illos daturum immerentibus, & conſequenter influxurum in omnia illa mala, quæ ex indebita illa collatione in Eccleſiam vel Rempublicam nata ſunt redundare.

Accedit, quod nemo ſecurus ſit, ſe pro debito muneri ſatisfeciſſe, quia forſitan Gradus Academicos non eâ facilitate annuit, quâ in aliis Univerſitatibus, aut a Confratribus ſuis concedi ſolent. Sæpe enim tam gravis eſt officiorum neglectus, ut ſi quis mediam partem eorum, quæ officium exigit, præſtiterit, in comparatione aliorum multum præſtitiſſe videatur. Quare monet Apoſtolus, *ad Galat.* cap. 6. verſ. 4. *Opus ſuum probet unuſquiſque, & ſic in ſemetipſo tantum gloriam habebit, & non in altero.* Quaſi diceret. Diligenter examinet unuſquiſque quale ſit opus ſuum in ſe, non ex comparatione aliorum.

Ex quibus ulterius conſequitur, quod ſi de omni Magiſterio dictum ſit ab Apoſtolo Jacobo *cap.* 1. *verſ.* 1. *Nolite plures Magiſtri fieri* (id eſt, nolite deſiderare Magiſterium) *Fratres mei, ſcientes quoniam majus judicium ſumitis;* illud vel maxime dictum eſſe de Magiſterio, quo non tantum quis ad alios docendum conſtituitur, ſed inſuper auctoritatem alios Magiſtros conſtituendi ſuſcipit.

Ex his non difficulter intelligitur, quod ſicuti officium examinandi & admittendi Ordinandos, Confeſſarios, Concionatores, &c. ob multa gravia, quæ illis annexa ſunt pericula, non pro beneficio, ſed pro magno onere eſt reputandum; ita quoque officium admittendi Graduatos, ut onus potius quam beneficium habendum ſit.

Præterea ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt, ſequitur magnum eſſe abuſum, admittere ad Gradum Licentiæ in Jure illos, qui eruditione, aliiſque qualitatibus ad Gradum requiſitis deſtituti ſciuntur, eo quod ad praxim forenſem exercendam deſtinari non videantur. In primis enim quis hominis animum mutabilem eſſe neſcit, ut qui hodie a forenſibus abſtinere proponit, cras mutato conſilio eiſdem ſe occupet? Sed ut detur quod numquam ad Advocati aliudve in Republica Officium, per Gradum illum aſcendere poſſet, vel juramento constrictus, vel jam Statui Eccleſiaſtico applicatus; forſitan tamen illo mediante ad Dignitatem Eccleſiaſticam, cum ſumma Eccleſiæ pernicie, promovebitur.

Ulterius ſupponatur, gradum illum eâ cautione conceſſum eſſe, ut nec ad Reipublicæ, nec ad Eccleſiæ munia adipiſcenda, illo uti poſſent; plura tamen incommoda ſecum trahit inordinata illa Graduum conceſſio; præterquam enim quod titulorum Academicorum per hujuſmodi præcipitatam indulgentiam, vileſcat auctoritas, numquam cautio illa interpoſita impediet, quin hi, qui publice titulo ſcientiæ ſunt inſigniti, reputentur eam, quam Gradus adeptus exprimit, habere ſufficientiam. Ex quo fiet, ut dictis atque reſolutionibus ipſorum, ob Gradum, quo decorati ſunt, eadem apud populum, qui cautionem privatim interpoſitam ignorat, ſit futura fides, ac ſi omnem, quam Gradus requirit, capacitatem haberent.

Mirum igitur non eſt, ſi nec in hujus Univerſitatis Viſitatione, nec aliarum Univerſi-

verſitatum, quod ſciam, Statutis limitatæ illius admiſſionis ad Gradum mentio occurrat; ſed generaliter atque indefinite Doctoribus præcipiatur, ut ſepoſito omni humano affectu a gradibus abſolute repellant, quos præmiſſo rigoroſo examine idoneos non repererint. Ea propter legum ſibi præſcriptarum prævaricatores conſtituuntur, qui inidoneos ad Gradum Academicum admittunt, quamcumque licet cautionem interponant.

Non difficulter quoque ex antedictis intelligitur, admodum exactam circa ſcientiam, ceteraſque qualitates merito eſſe inſtituendam inquiſitionem, ſi Nobilis quiſpiam, aut alius qui potentes noſcitur habere amicos, Gradum expetat: cum enim ſimiles facilius ad Reipublicæ ſubſellia, aut Eccleſiæ Cathedras amicorum potentiâ, vel auctoritate aſcendant, majus etiam periculum eſt, ne ſi inſufficientes Gradum adipiſcantur, illo ſint abuſuri.

Denique qui incommoda ex feſtina Graduum maxime Theologiæ & Canonum collatione in Eccleſiam redundantia ſerio expenderit, facile agnoſcet, non ſine magno fundamento docuiſſe P. Adam Courzen, ut refert Andreas Bavvens: „ eos Academicos peccare MORTALITER, qui Gradi„ bus & titulis inſigniunt indignos, adeo„ que velut publico teſtimonio Tribunalibus „ & Dei Eccleſiis imponunt „. *Lib. 2. De Juris Juſtitiæque uſu & abuſu, cap. 3.*

Perpendens hæc pius ille ac doctus Academiæ Pariſienſis Cancellarius Joannes Gerſonius, inter alias cauſas, quibus ſe inclinatum fuiſſe teſtatur ad dimittendum Cancellariatum Academicum, unam his verbis expreſſit: *Cogor ad deliberationem aliorum, vel pro conſuetudine temporis, ignaros ſcientiâ, & pernicioſos moribus promovere.*

Cenſuit nimirum, ait Exim. D. Joannes „ Sinnichius, indignorum ad Gradus Acade„ micos promotionem, *gravem* eſſe iniqui„ tatem; ideo utique, quia *immanem* Rei„ publicæ tam Eccleſiaſticæ quam Politicæ „ infert perniciem „. *Saul. Exrex. l. 1. cap. 122.* §. 465.

PARS

Digitized by Google

PARS SECUNDA.

DE SECUNDO *OFFICIO CANONICORUM* *QUOD EST* Morum integritate Eccleſiam ædificare.

CAPUT PRIMUM.

Canonici non tantum populo, ſed etiam Clero exemplo ſuo præire debent.

§. I.

Clerici, atque ita Canonici laicos exemplo ſuo ad virtutem excitare tenentur.

„ NIHIL eſſe quod alios magis „ ad pietatem & Dei cultum aſſidue inſtruat, quam „ eorum vita & exemplum, „ qui ſe divino Miniſterio „ dedicarunt, poſt SS. Patres monuit Synodus Tridentina *Seſſ.* 22. „ *cap.* 2. *De Reform.* Cum enim a rebus „ ſeculi in altiorem ſublati locum conſpiciantur; in eos tamquam in ſpeculum reliqui oculos conjiciunt, ex iiſque ſumunt „ quod imitentur. Quapropter ſi decet omnino Clericos in ſortem Domini vocatos, vitam moreſque ſuos omnes componere, ut habitu, geſtu, inceſſu, ſermone, aliiſque omnibus rebus nil niſi grave, moderatum, ac religione plenum præ „ ſe ferant; levia etiam delicta, quæ in „ ipſis maxima eſſent, effugiant, ut eorum actiones cunctis afferant venerationem „.

Præterea cum Clerici laicorum ſint conſtituti Magiſtri, eâ tenentur morum integritate fulgere, ut quæ verbo ædificant, operibus non deſtruant. Quapropter Synodus Tridentina *Seſſ.* 14. *in Proœmio De Reform.* præcipit Epiſcopis, ut moneant ſuos Clericos „ in quocumque Ordine fuerint, ut converſatione, ſermone, & ſcientiâ commiſſo ſibi Dei populo præeant, „ memores ejus quod ſcriptum eſt: *Sancti eſtote, quia & ego ſanctus ſum.* Juxta „ Apoſtoli vocem, *Nemini dent ullam offenſionem, ut non vituperetur Miniſterium* eorum; *ſed in omnibus exhibeant ſe ſicut Miniſtros Dei*; ne illud Prophetæ dictum adimpleatur in eis, Sacerdotes Dei contaminant Sancta, & reprobant legem „.

Quæ omnia jam ante a Chriſto & Apoſtolo ad Clerum dicta fuiſſe Eccleſia noverat. *Vos eſtis lux mundi*, inquit Chriſtus *Matth. cap.* 5. *verſ.* 14. & 16. *ſic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt.* Et Apoſtolus in perſona Titi: *In omnibus teipſum præbe exem-*

exemplum bonorum operum . . . . verbum ſanum, irreprehenſibile ; ut is qui ex adverſo eſt, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. Ad Titum *cap.* 2. *verſ.* 7. & 8.

Si quis vero contendat hic ex ſacro Textu prolata tantum ad Epiſcopos Apoſtolorum ſucceſſores, aut Presbyteros animarum Directores dicta eſſe; audiat, quæſo, S. Hieronymum, *quem Deus Eccleſiæ ſuæ in exponendis ſacris Scripturis Doctorem maximum providere dignatus eſt* : „ Qualis „ ædificatio erit diſcipuli, ſi ſe intelligat „ Magiſtro eſſe majorem ? Unde non ſo„ lum Epiſcopi, inquit hic Doctor maxi„ mus, Presbyteri & Diaconi debent ma„ gnopere providere, ut cunctum populum, „ cui præſident, converſatione, ſermone, & „ ſcientiâ præcedant, verum etiam & *in„ ferior Gradus*, Exorciſtæ, Lectores, Ædi„ tui, & omnes omnino, qui domui Dei „ ſerviunt. Quin vehementer Eccleſiam „ Chriſti deſtruit, meliores Laicos eſſe quam „ Clericos „. *In comm. ſup. Ep. ad Tit. cap.* 3. *apud Grat. cauſ.* 8. *quæſt.* 1. *can.* 21.

Clerici ergo & proinde etiam Canonici, qui a rebus ſeculi in altiorem locum ſunt ſublati, quique Laicorum conſtituti ſunt Magiſtri, tales eſſe debent (ut paucis his Auguſtini verbis concludam) *quorum vita aliorum ſit eruditio, & aſſidua ſalutis prædicatio*. Serm. 259.

§. II.

Canonici ab exactiore Canonum obſervantia nomen mutuantes, ad ſedulam illorum cuſtodiam præ reliquo Clero tenentur.

UNiverſo Clericorum Ordini, Canonum ſeu Regularum Eccleſiaſticarum obſervantiam præſcriptam eſſe quis ambigat ?

Quare tertia Carthaginenſis Synodus præcepit, *ut omnibus Ordinandis Canones prælegantur*. Et Toletana IV. jubet, *ut ſciant Sacerdotes Scripturas ſanctas &* CANONES. Unde olim in more poſitum fuiſſe notat Morinus, quod Ordinandus interrogaretur num *Canones* pleniter diſceret, & intelligeret. *De ſac. Ordinat. pag.* 308.

Ab hac Canonum obſervantia Clerici omnes multo tempore *Canonici* dicti fuere; & Clericorum profeſſio, *vita Canonica, inſtitutio Canonica*, aut *Religio Canonica*.

Hinc quoque factum eſt, ut Clerici a Regulis ſeu Canonibus præſcriptis deviantes, *non Canonici* appellati ſint.

Non male proinde a quibuſdam notatum fuit, primitus *Canonicos* dictos fuiſſe Clericos ſecundum *Canones* viventes.

Verum ſucceſſu temporis multiplicato Clero, ac Canonum cuſtodiâ in Clero deficiente, ſpecialiter *nomen* illud appropriatum fuit illis, qui una cum Epiſcopo in Domo Epiſcopali, aut certe in alio loco ſub directione Abbatis aut Præpoſiti in unum congregati, exactiorem præ reliquis de Clero *Canonum* obſervantiam profitebantur.

Unde ſeculo nono Synodus Aquiſgranenſis, poſtquam omnibus Clericis ſalutaria monita, atque vitæ Clericalis rite inſtituendæ normam præſcripſiſſet, ad *Canonicos* ſeſe convertens, eos ante omnia a profeſſionis ſuæ perfectione, ad ſingularem præ reliquis de Clero vitæ integritatem excitare non dubitat.

„ Quia evidenti auctoritate, ait Synodus „ *cap.* 115. liquet Canonicam inſtitutio„ nem ceteris præſtare inſtitutionibus de„ bent, neceſſe eſt, qui hujus profeſſionis „ cenſentur *nomine*, procurare ; qualiter in „ ſemetipſis *eamdem inſtitutionem vitâ & „ moribus exornent potius quam dehoneſtent*. „ Quoniam qui tantæ auctoritatis inſtitu„ tione pollent, & ſe aliis imitabiles præ„ bere debent, verendum eſt, ne ſi (quod „ abſit) a propoſito exorbitaverint, regno „ Dei indigni fiant „.

Quapropter ſub idem pene tempus in Synodo Rhemenſi (*an.* 813. *Can.* 8.) Monachis S. Benedicti Regula fuit; Canonicis vero ſacri Canones, *ut quiſque Canonicus*, ait Synodus, *legem vitamque ſuam minime ignoraret*. Ab hac igitur *Canonum* exactiore cuſtodia Clericos, qui *Canonici* dicuntur, nomen ſuum derivaſſe ; atque eo titulo ad eorum obſervantiam ſeſe excitare debere jam dudum obſervatum fuit.

Et quidem Ivo Carnutenſis Canonicis ſuis hanc nominis etymologiam, ut eos ad vitæ integritatem reduceret, proponere non dubitavit: *ideo*, inquit *Epiſt.* 69. *Canonici appellati eſtis, quod Canonicas Regulas velle vos obſervare* CETERIS ARCTIUS *devoviſtis*.

Si-

Similiter Radulphus Canonicus Tungrenſis, eodem argumento Confratres ſuos ad ſedulam Canonum cuſtodiam inducere ſtuduit: „ Cum ſacri Canones, inquit, ſunt „ cuſtodiendi, apud vos tamen, qui ab illis „ græce *Canonicorum* nomen vendicaſtis, „ a S. Romana Eccleſia depoſiti ſunt, non „ tradentis, ſed recipientis gratiâ „. *Lib. de Canon. obſerv. propoſit.* 3.

„ Clerici, inquiebat ſeculo decimo-quinto „ Dionyſius Carthuſianus, vocantur Canonici, quoniam regularem & rectam tenentur ducere vitam, vitiorumque obliquitates vitando, ſinceriter gradiri juxta „ præfixa eis a SS. Patribus ſtatuta „. *Tract. De Vita Canon. cap.* 4.

Utque propius ad noſtram ætatem deſcendamus, decimo-ſexto ſeculo Synodus Colonienſis, *ut de Canonicis dicamus paucis*, inquit, *reſpondeat eorum vita titulo, reſpondeat* NOMINI: *ſint* REIPSA, *ut ſunt* NOMINE CANONICI, *id eſt*, REGULARES. *Anno* 1536. *par.* 3. *cap.* 4.

Quin & ſub finem ejuſdem ſeculi Clerus Gallicanus, ut Canonicos ad vitæ rectitudinem, morum integritatem, Canonumque ſedulam obſervantiam efficacius reduceret, ut *nominis* ſui memores eſſent, admonuit. *Anno* 1597.

„ Canonicos ſemper ſuæ *denominationis* „ memores eſſe oportet, inquit, ne quis „ eorum *Canones* & *Regulas* vitæ aut „ morum pravitate unquam transgrediatur; „ ſed e contra, qui exleges ſunt aut in futurum eſſe poſſent, eorum exemplo ad „ pietatis & probitatis totius formam & „ regulam revocentur „.

Clerici ergo *Canonici dicuntur* ab ipſa Canonum exactiore cuſtodia, ſeu ut clarius dicam, ab ipſa profeſſione, quâ exactiorem *Canonum* obſervantiam, dum in *Canonicos* recipiuntur, profiteri cenſentur. Quare ſicuti Chriſtiani dicuntur, non tantum qui Chriſti veſtigia ſectantur, ſed quotquot in Baptiſmate ſathanæ & pompis ejus renuntiarunt, & Chriſto ſe adhæſuros profeſſi ſunt; eum in modum Clerici a prædicta profeſſione, quamdiu Canonicatum retinent, *Canonici* dicuntur, tametſi ab illa vitæ profeſſione degenerent.

Sed ſicut de Chriſtianis dicit Salvianus, *Chriſtianum nomen aureum decus eſt. Quo ſi indigne utamur, fit ut ſues eum ornamento eſſe videamur.* „ Eum in modum „ Canonici dictum accipiant (ait Joannes „ Molanus de hoc glorioſo Canonicorum „ nomine agens *lib. De Canon. cap.* 4.) „ *Canonici nomen* honoris titulus eſt; ſed „ ſi eo indigne utamur, fit ut ſues cum „ ornamento eſſe videamur. Qui Chriſtianus eſt, & chriſtiane non vivit, pergit „ idem Molanus; qui Canonicus eſt & canonice non vivit, *nomina* hæc ſecum ad „ damnationem ſuam portat, & in iis ſeipſum quod male vixerit, damnat. Hæc „ ſunt *nomina*, quæ eos accuſabunt, dum „ Majeſtas venerit judicantis, & quæ illis „ erunt in teſtimonium ſuæ perditionis, „ cum audietur ſententia judicantis „.

§. III.

Canonici, qui auctoritate inferiori Clero præſtant, etiam morum integritate prælucere jubentur.

„ TAnto utique quemque anteſtare ce„ teris oportet devotione, inquit „ Salvianus *lib.* 2. *adv. Avarit.* quanto anteſtat dignitate. Nihil eſt enim turpius „ quam excellentem eſſe quemlibet culmine, & deſpicabilem vilitate. Quid eſt „ enim aliud principatus ſine meritorum „ ſublimitate, niſi honoris titulus ſine homine „?

„ Cum igitur evidenti auctoritate liqueat, „ canonicam inſtitutionem ceteris præſtare „ inſtitutionibus „: ut loquitur Synodus Aquiſgranenſis, tanto utique eos anteſtare oportet devotione, quanto anteſtant dignitate, ne alias excellentes culmine deſpicabiles fiant vilitate, & principatum ſeu ſuperioritatem ſine meritorum ſublimitate habentes, honotis titulum ſine homine habere dicantur.

Ea propter dicta Synodus Aquiſgranenſis poſtquam dixit, Canonicam ceteris præſtare inſtitutionibus, tamquam illi neceſſario conſequens, Canonicos monet, *ut videant qualiter in ſemetipſis eamdem inſtitutionem vitâ & moribus exornent*: QUONIAM QUI TANTA AUCTORITATE POLLENT, ET ALIIS SE IMITABILES PRÆBERE DEBENT. *Anno* 816. *Cap.* 115.

Digitized by Google

Eâdem ratione Synodus Tridentina dixit „ Dignitates in Eccleſiis, præſertim „ Cathedralibus, ad conſervandam augen„ damque Eccleſiaſticam diſciplinam fuiſſe „ inſtitutas, *ut qui eas obtinerent, pietate* „ *præcellerent, aliiſque exemplo eſſent* „.

Monetque Canonicos univerſos „ ut ve„ ſtitu decenti tam in Eccleſia quam extra „ aſſidue utantur; ab illicitiſque venatio„ nibus, aucupiis, choreis, tabernis, luſi„ buſque abſtineant; eâque morum integri„ tate polleant, ut merito Eccleſiæ *Senatus* „ dici poſſint „.

Quare Concilii Aquenſis Patres decernere non dubitarunt: „ Quæ de vita & ho„ neſtate Clericorum a Synodo ſtatuta erant, „ ea omnia quam diligentiſſime a *Canoni*„ *cis* eſſe obſervanda ſub eiſdem, ac gra„ vioribus etiam pœnis, cum deceat illos, „ inquiunt, eâ morum integritate ornatos „ eſſe, ut *nomen* ſuum tueri & retinere „ poſſint, ac præ aliis Clericis *Canonici* „ ſeu *Regulares*, ex obſervata Eccleſiaſti„ cæ diſciplinæ *perfectius* regula nominari „ mereantur, *a quibus ceteros ſtudium &* „ *amorem, ac tamquam regulam cultus* „ *Divini non pigeat accipere* „.

De hac Canonicorum obligatione inferiori Clero exemplo ſuo prælucendi adeo perſuaſus erat S. Carolus, ut eoſdem ad eorum, quæ ipſis præſcripta erant, ſedulam obſervantiam, per illam obligationem excitandos crediderit. „ Accurate demum „ omnia obſervate, inquiebat, quæ vobis „ præſcripta ſunt, *ita ut veſtro exemplo* „ *aliis Sacerdotibus Clericiſque, & recte* „ *orandi, & pie vivendi animum addatis* „.

§. IV.

Corollaria ex illis, quæ hoc capite aſſerta ſunt.

QUæ hoc capite aſſerta fuerunt, probant: Primo, quod Clerici ac proinde Canonici, debeant eſſe eâ morum integritate, ut vita eorum ſit tamquam ſpeculum loco ſublimiori poſitum, in quod Laici oculos conjicientes, quid ſibi agendum ſit, videant.

Secundo, quod Clerici debeant ita vitam ſuam componere, ut quod Laicis ſervandum prædicant, prius per opera ſua factibile ſuadeant: „ Sermo enim vivus & „ efficax, aiebat S. Bernardus *Epiſt.* 102. „ exemplum eſt boni operis, facile faciens „ ſuadibile quod dicitur, dum monſtrat „ factibile quod ſuadetur „.

Tertio, quod Canonici ab exactiore Canonum ſeu Regularum cuſtodia nomen ſuum ſortiantur; adeoque vi ſuæ profeſſionis ad eorum exactiorem præ ceteris Clericis obſervantiam teneantur.

Quarto, quod ſicuti Religioſi vitam ſuam ad Regulam, quam profeſſi ſunt, inſtituere jubentur; ita Canonici ſacros Canones tamquam ſuam Regulam ſuſpicere debeant.

Quinto, quod etiam Canonici, qui hodie *ſeculares* dicuntur, a Canonum exactiore obſervantia *nomen* ſuum habeant & retineant; ac propterea ad eam morum integritatem, quam Canones præſcribunt, non minus nunc ac olim dum in communi vivebant, teneantur: ut licet *ſeculares* ob vitæ communis deſertionem nominentur, moribus tamen *Canonici*, id eſt, *Regulares* ſint.

Ex quo ulterius conſequitur, quod Canonici in vitæ ſuæ directione attendere non debeant quid alii faciant, ſed quid Sacri Canones Clericis faciendum præſcribant.

Septimo, quæ præſenti capite diximus, probant, quod ſicuti Canonici aliis Clericis auctoritate & vitæ profeſſione præſtant, ita quoque vitæ integritate præſtare debeant.

CAPUT II.

Oſtenditur, quod multis ſeculis non promoverentur ad Clerum, qui poſt Baptiſmum in crimen, maxime carnis, erant prolapſi, & qui poſt Clericatum ſimile commiſiſſent, numquam Ordinibus reſtituerentur. Quid demum circa diſciplinam illam mutatum ſit, & quâ ratione illa mutatio ſupervenerit.

§. I.

Digitized by Google

§. I.

Priſtina Patrum diſciplina nullum admittebat ad Clerum, qui innocentiam Baptiſmalem crimine aliquo, præſertim carnis, maculaſſet.

Canonem ſeu regulam electionis Magiſtratuum Eccleſiaſticorum, quem SS. Patres plurimis ſeculis preſſius ſecuti ſunt, Apoſtolus ſcribens ad Diſcipulum ſuum Titum, ita expoſuit: *Hujus rei gratiâ*, inquit, *reliqui te Cretæ, ut ea quæ deſunt corrigas, & conſtituas per civitates Presbyteros, ſicuti & ego diſpoſui tibi*. Ad Titum *cap.* 1. *verſ.* 5. 6. 7.

Quales vero: *Si quis* sine crimine est, *unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accuſatione luxuriæ, aut non ſubditos. Oportet Epiſcopum* sine crimine *eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem, non ſuperbum, &c.* Eadem præcipit ſcribens ad Timotheum, & addit: *Oportet illum* (Epiſcopum) *& teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt, ut non in opprobrium incidat, & in laqueum diaboli*. 1. ad Timot. *cap.* 3. *verſ.* 7. 8. 9. 10.

Similem deinde probationem in Diaconis poſtulat. *Diaconos*, inquit, *ſimiliter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum ſectantes: Habentes myſterium in conſcientia pura. Et hi probentur primum; & ſic miniſtrent*, nullum crimen habentes.

Hunc, inquam, Canonem Apoſtolicum in electione Miniſtrorum Eccleſiæ præ oculis habentes SS. Patres, nullum ad Clerum admittendum cenſebant, niſi qui *ſine crimine eſſet*, id eſt, nullo crimine, præſertim carnis, innocentiam Baptiſmalem maculaſſet. „ Non eo tantum tempore (inquit Hieronymus, agens de puritate in „ ordinando requiſita) quo ordinandus eſt, „ ſine ullo ſit crimine, & præteritas ma„ culas novâ converſatione diluerit, *ſed ex* „ *eo tempore, quo in Chriſto renatus eſt*, „ *nullâ peccati conſcientiâ mordeatur* „.

Hanc Eccleſiæ diſciplinam, nullum ſcilicet ad Miniſterium ſuum admittendi, qui graviori aliquo crimine, præſertim carnis, Baptiſmum ſuum maculaſſet, tamquam indubitatam ante Hieronymum Celſo hæretico oppoſuit Origenes; „ aſſerens quod „ Chriſtiani, lapſos in crimen carnis, rur„ ſum reſipiſcentes, haud ſecus quam redi„ vivos (verba ejus ſunt) recipiant, tan„ dem poſt longiorem melioris meriti ap„ probationem, quam cum primum ad re„ ligionem diſcendam admitterentur, *ed* „ *tamen conditione*, inquit, *ut quoniam* „ *lapſi ſunt, excludantur in poſterum ab* „ *omnibus Dignitatibus & Magiſtratibus* „ *Eccleſiaſticis* „. Lib. 3. contra Celſ.

Eamdem Eccleſiæ diſciplinam etiam ſeculo VIII. multis probat & exaggerat Thaſius Patriarcha Conſtantinopolitanus in Epiſtola ad Joannem Presbyterum & Hegumenum, in qua inter multa, hæc habet: „ In ſcortatione aut adulterio ſi quiſ„ piam poſt Baptiſma fuerit deprehenſus, „ *Divini Canones* illum ad Sacerdotium „ non admittunt „. Habetur *act.* 8. *Concil.* 7.

Nullum igitur ad Sacerdotium admittendum credebant ſancti Patres, qui ſanguinem Teſtamenti, in quo ſanctificatus fuerat, pollutum duxiſſet, præſertim crimine carnis, quantumvis copioſis pœnitentiæ lacrymis pollutionem eluiſſet.

Ex pœnitentibus quantumvis ſit bonus (inquit Concilium Carthaginenſe IV. *Can.* 68.) *Clericus non ordinetur*. Quinimo teſte Innocentio I. *Canones apud Nicæam conſtituti, pœnitentes etiam* ab infimis officiis *Clericorum excludunt*. Utque plura tum Conciliorum, tum Patrum teſtimonia, quibus probatur pœnitentes ab omni miniſterio Eccleſiæ fuiſſe excluſos, prætereram; unicum Siricii Papæ luculentiſſimum illius diſciplinæ teſtimonium adjungo: „ Illud quoque (inquit *Epiſt.* „ 1. *cap.* 14.) nos par fuit providere, „ ut ſicut pœnitentiam agere cuiquam „ non conceditur Clericorum, ita & „ poſt pœnitudinem ac reconciliationem, „ nulli unquam Laico liceat honorem Cle„ ricatus adipiſci: *Qui quamvis ſint o-* „ *mnium peccatorum contagione mundati*, „ *nulla tamen debent gerendorum Sacra-* „ *mentorum inſtrumenta ſuſcipere, quia du-* „ *dum fuerint vaſa vitiorum* „.

Præterquam quod ex dicto Siricii reſponſo evidenter conſtet, pœnitentes a Cleri-

catu fuiſſe ſecluſos, inſuper ex eodem reſponſo perſpicuum eſt, non alia de cauſa pœnitentibus ad ſacra munia portam fuiſſe occluſam, niſi *ob crimen*, cujus cauſâ pœnitentiæ ſubjiciebantur. Quare tamquam indubitatum aſſerit Morinus: *Criminum reos, vel pœnitentiam agentes ab Ordinibus Eccleſiaſticis prohiberi, apud Veteres æquipollebant*. Lib. 4. De Adminiſt. Sacram. Pœnit. *cap.* 13. *num.* 5.

§. II.

Priſtina Patrum diſciplina non permittebat Clericos in crimen, præſertim carnis, prolapſos, etiam poſt pœnitentiam peractam, priſtino honori reſtitui.

QUantam conſcientiæ puritatem, vitæque innocentiam Patres requiſiverint in illo, qui illius Sacerdotio fungitur, qui nobis conſtitutus eſt *Pontifex ſanctus, innocens, impollutus, & ſegregatus a peccatoribus*, facile intelligitur, tum ex illis quæ ſuperiori §. dicta ſunt, tum ex eo quod per multa ſecula Clericos poſt ſuſceptum Ordinem in grave aliquod crimen, maxime carnis, prolapſos, nec poſt peractam pœnitentiam ſacris Miniſteriis unquam reſtituendos cenſerent; ut luculentiſſimis Canonum atque Patrum teſtimoniis hoc & ſequentibus §§. oſtendetur.

Antiquiſſimus, qui ſub nomine Apoſtolorum circumfertur Canon, Clericum propter crimen depoſitum quantumlibet pœnitentiam agat, honori priſtino non eſſe reſtituendum decernit. *Can.* 61. *Apoſtol.* „ Si quis Clericus propter metum humanum, vel Græci, vel Hæretici, negaverit, ſiquidem nomen Chriſti, ab Eccleſia rejicitor: ſi vero nomen Clerici, deponitor: *pœnitentiâ tamen ductus, ut Laicus recipitor* „. (*a*) Quod vero Canonis illius diſpoſitio in praxim deducta fuerit, antiquiſſima & illuſtria evincunt exempla.

Cornelius Papa in Epiſtola ad Fabium Antiochenum apud Euſebium refert e tribus Epiſcopis, qui Novatum, ſimplicitate animi ab eo decepti, ordinaverant, unum facti ſui *pœnituiſſe*, & peccatum *flebiliter* lamentantem, & aperte confitentem ad Eccleſiam rediiſſe, *quem*, inquit Cornelius, *populo univerſo pro eo rogante, tandem ut* LAICUM *in communionem recepimus*. Dixerat quoque paulo ante, tres illos Epiſcopos homines ſimplices, *& in perditorum fallaciis doliſque diſcernendis minus perſpicaces*. Quamquam talis eſſet Epiſcopus ille, & Novati aſtu, enarrat, circumventus, tantâque animi contritione publice pungeretur, univerſus inſuper pro eo populus rogaret, priſtinæ tamen dignitati non reſtituitur; ſed *Laicam* tantummodo communionem obtinere potuit.

Plura ſimilia exempla occurrunt in Epiſtolis S. Cypriani, inter illas tamen ad hanc diſciplinam probandam ſingulariter valet Epiſt. 68. quæ ad diſciplinam illam adſtruendam unice compoſita videtur: adde Epiſt. 64. in qua excandeſcit Cyprianus adverſus Fortunatianum, eo quod in crimen lapſus, gradum, quem amiſerat, recuperare conaretur; quin & in eos acriter invehitur, qui hæc tentanti applaudebant.

Hujus diſciplinæ prioribus ſeculis locuples quoque teſtis eſt S. Baſilius *Epiſt.* 1. *Can. cap.* 3. dum „ Diaconos poſt Diaconatum „ fornicatos, a Diaconatu haud dubie ejectos *docet*: eâque ratione poſt perfectam „ ſuæ curationis demonſtrationem, communioni LAICÆ facilius reſtitutos, ne bis in „ idipſum vindicaretur; & QUIA NUMQUAM „ IN EUM, EX QUO CECIDERANT, LOCUM „ RESTITUEBANTUR „.

Hanc diſciplinam Canonum auctoritate ſtabilitam multis aſſeruit, nec ullatenus ab ea recedendum ſcripſit ſeculo ſexto Joannes II. ad Cæſarium Arelatenſem, in cauſa Contumelioſi Regienſis Epiſcopi in fornicationem prolapſi: „ Dolemus, inquit, de „ amiſſione Pontificis, rigorem tamen Canonum ſervare neceſſe eſt; atque ideo „ prædictum (Contumelioſum) ab Epiſcopatus Ordine noſtra ſuſpendit auctoritas. Neque enim fas eſt pollutum criminibus ſacris miniſteriis deſervire. Sed te „ ordinante in Monaſterio dirigatur, ubi „ delictorum memor, in pœnitentia lacry- „ mas

(*a*) Vide Scholion D. Van-Eſpen in hunc Canonem, *Tom. VI.* hujus editionis.

Digitized by Google

„ mas effundere non omittat, nt ab eo qni
„ omnium miſeretur, Domino noſtro Jeſu
„ Chriſto miſericordiam valeat obtinere „.
Teſtatur de eodem Canonnm rigore ad-
verſus Clericos in crimen prolapſos, ipſe
Cæſarius Arelatenſis in eadem Contumelioſi
cauſa, qui poſt accuratum variorum Cano-
num ſyllabum a Joanne Papa ad ſe miſ-
ſum, quibus demonſtratur ex ipſa illorum
inſcriptione, *Clericos poſt crimina non poſ-
ſe ad honorem priſtinum revocari:* „ Ecce,
„ inquit, manifeſtiſſime conſtat, ſecundnm
„ quod *& tituli a S. Joanne Papa tranſ-
„ miſſi, & recentiorum octodecim Epiſcopo-
„ rum ſententia, ſed & Canones Gallicani
„ continere videntur, Clerici in adulterio
„ deprehenſi, aut ipſi confeſſi, aut ab aliis
„ revicti, ad honorem redire non poſſunt:*
„ ideo ant plenâ voluntate, præceptis illo-
„ rum conſentiant; aut ſi non fecerint,
„ omnibns ſe contrarios & inimicos eſſe
„ cognoſcant. Quæ eſt illa juſtitiæ inimica
„ benignitas, palpare criminoſos, & vul-
„ nera eorum uſque ad diem judicii incu-
„ rata ſervare „?

§. III.

Diſciplina de Clericis in crimen prolapſis adſtruitur auctoritate SS. Gregorii & Martini I.

DIſciplinam de Clericis in crimen pro-
lapſis priſtino honori non reſtituendis,
S. Gregorii tempore viguiſſe, ab eoque pro-
batam, tam dilncide ex Epiſtolis ejus evin-
citur, nt neſciam, quis eas legerit, &
de eo dubitare poſſit; imo & poſt ipſius
Gregorii tempora eam illibatam manſiſſe,
abunde Epiſtola Martini I. mox ſubjicien-
da oſtendit.

„ Pervenit ad nos, inquit S. Gregorius
„ ſcribens Januario Epiſcopo Calaritano
„ (*lib. 3. Epiſt. 26. apud Gratian. Diſt.*
„ 50. *Can. 9.*) quoſdam de ſacris Or-
„ dinibus lapſos *vel poſt pœnitentiam*, vel
„ ante, ad officii ſni miniſterium revoca-
„ ri, quod omnino prohibemus, *& in hac
„ re ſacratiſſimi Canones contradicunt.* Qui
„ igitur poſt acceptum ſacrum Ordinem la-
„ pſus in peccatum carnis fuerit, ſacro Or-
„ dine ita careat, *ut ad miniſterium* UL-
„ TERIUS *non accedat* „.

Venantio Epiſcopo Lunenſi interroganti,
quid circa lapſos Presbyteros, Diaconos
& Subdiaconos eſſet agendum, reſpondit
in hæc verba: „ Ad Fraternitatis tuæ con-
„ ſulta reſpondentes ſtatuimus, Diaconum &
„ Abbatem de Portu Veneris, quem in-
„ dicat cecidiſſe, ad ſacrum Ordinem *non
„ debere vel poſſe ullo modo revocari.* Sub-
„ diaconi quoque, quos ſimilis culpa con-
„ ſtrinxit, ab officio ſuo *irrevocabiliter* de-
„ poſiti, *inter laicos* Communionem acci-
„ piant „. *Lib. 4. Epiſt. 16.*

Quin Conſtantio Epiſcopo Mediolanenſi
reſcribere non dubitat: „ Si lapſis, inquit,
„ ad ſuum Ordinem revertendi licentia con-
„ cedatur, vigor Canonicæ procul dubio
„ frangitur diſciplinæ „: ac poſtmodum ſub-
jungit: „ Illud igitur præ omnibus ſtude-
„ te, ut lapſos in ſacrum Ordinem nullius
„ vobis ſupplicatio aliquo modo revocare
„ ſuadeat, ne ejuſmodi non ſtatuta, ſed
„ temporaliter eis delata credatur eſſe vin-
„ dicta „. *Lib. 4. Epiſt. 17.*

Plura in eamdem Epiſtolam Lector vi-
dere poterit, quæ tam evidenter de hac di-
ſciplina S. Gregorii mentem exprimunt, ut
ſenſu communiori deſtitutus videri poſſet,
qui in hac parte de S. Gregorii ſententia
ambigeret.

Etiam poſt S. Gregorii tempora hanc
diſciplinam viguiſſe Epiſtola Martini I. ad
Amandum Trajectenſem Epiſcopum lucu-
lentiſſime evincit. Hortatur Amandum ſum-
mo mœrore propemodum obrutum, &
Epiſcopatum abdicare meditantem, eo quod
Presbyteri, Diaconi, aliique Eccleſiæ Mi-
niſtri poſt ſuas Ordinationes in crimen pro-
lapſi, juxta *SS. Canones ab Altaris mini-
ſterio* recedere detractarent; ipſum, inquam,
hortatur ad perſeverantiam, utque Cano-
num rigorem contra hujuſmodi Clericos
viriliter tueatur. Verba ejus plena vigore
audire lubet: „ Nullatenus, inquit, in hu-
„ juſmodi peccato delinquentibus *ad deſtru-
„ ctionem Canonum*, compaſſionem exhi-
„ beas. Nam qui ſemel poſt ſuam Ordi-
„ nationem in lapſum ceciderit, *deinceps
„ jam depoſitus erit, nullumque gradum
„ Sacerdotii poterit adipiſci:* ſed ſufficiat
„ ei lamentationibus, fletibuſque aſſiduis
„ *quo-*

Digitized by Google

„ *quouſque advixerit in eadem pœnitentia* „ *perdurare*, ut commiſſum delictum divi- „ nâ gratiâ extinguere valeat. Si enim „ tales quærimus ad ſacros Ordines promo- „ vendos, quibus nulla ruga, nullumque „ vitæ contagium mentes & corpora præ- „ pediat; quanto magis, ſi poſt Ordinatio- „ nem ſuam quiſpiam in lapſum ceciderit, „ & prævaricationis peccato deprehendatur „ obnoxius, *omnino* prohibendus eſt cum „ manibus lutulentis atque pollutis My- „ ſterium noſtræ ſalutis tractare? Sicque „ hujuſmodi *ſemper*, *juxta ſacrorum Ca-* „ *nonum ſtatuta*, *in hac vita depoſi-* „ *tus*; ut ab illo, qui mentis arcana ſcru- „ tatur, nullamque de ovibus errare con- „ gaudet, dum aſpexerit ſinceram pœniten- „ tiam ejus, in terribili judicio habeat „ reconciliatum „. *Tom. 6. Concil. Labb. edit. pag.* 383.

Ex quibus liquido cerni poteſt, per ſex & amplius ſecula diſciplinam illam viguiſ- ſe, ut Clerici poſt Ordinationem in crimen lapſi in perpetuum Ordinis ſui exercitio privarentur; quin Morinus aſſerere audet, „ per mille & amplius annos Sacerdotibus „ ſive clam, ſive palam in carnis flagitia „ lapſis, reditum ad ſuam dignitatem nul- „ lum patuiſſe „. *Lib.* 4. De Adminiſt. Sacr. Pœnit. *cap.* 15.

Non tamen inficior quin aliquando ob magnam Eccleſiæ utilitatem & neceſſita- tem, v. gr. ad ſchiſma componendum, aliquid de Canonum rigore circa lapſos Sacerdotes remiſſum fuerit. „ In hujuſmo- „ di enim cauſis, inquit Auguſtinus *Epiſt.* „ 50. *ad Bonif.* ubi per graves diſſenſio- „ num ſciſſuras non hujus aut illius homi- „ nis eſt periculum, ſed populorum ſtrages „ jacent, detrahendum eſt aliquid ſeverita- „ ti, ut majoribus malis ſanandis charitas „ ſincera ſubveniat „.

Ob hanc cauſam Epiſcopi & Presbyteri Donatiſtæ ad Eccleſiam redeuntes, poſt actam de ſchiſmatis crimine pœnitentiam, gradu ſuo non ſunt dejecti. „ Quod tamen „ non fieret, ut ibidem Auguſtinus, quo- „ niam revera, quod fatendum eſt, fieri „ non deberet, niſi pacis ipſius compenſa- „ tione ſanaretur „.

Sed hæ exceptiones a regula non eam infringunt; quippe, ut cum Juriſconſultis loquar, *firmant Regulam in caſibus non exceptis*.

§. IV.

Nihil ſolidi contra diſciplinam de Sacerdotibus lapſis non reſtituendis, haberi poteſt ex Epiſtolis Calixti I. Gregorii *ad Secundinum*, *aut* Iſidori *ad Maſſanum*.

Tria potiſſimum ſunt, quæ diſciplinam de lapſis Sacerdotibus non reſtituendis hactenus ex Canonibus & Patrum ſcriptis aſſertam infringere videntur.

Primum quidem ex Epiſtola ſecunda *Calixti I.* deſumitur; in hac enim diſerte di- citur: „ Errant, qui putant Domini Sa- „ cerdotes poſt lapſum, ſi condignam ege- „ rint pœnitentiam, Domino miniſtrare „ non poſſe, & ſuis honoribus non frui, „ ſi bonam deinceps vitam duxerint, „ & ſuum Sacerdotium condigne cuſtodie- „ rint „.

Secundum ex Litteris S. Gregorii ad Se- cundinum petitur: in his enim Secundino de lapſis Sacerdotibus quid agendum eſſet interroganti, dicitur S. Gregorius reſpondiſ- ſe: *Poſt dignam ſatisfactionem credimus poſſe* (Sacerdotes) *lapſos redire ad hono- rem*.

Tertium denique accipitur ex Epiſtola S. Iſidori Hiſpalenſis ad Maſſanum, in qua aperte ſcribitur: „ illos (Sacerdotes „ lapſos) ad priſtinos gradus redire Cano- „ nes præcipiunt, quos pœnitentiæ præceſ- „ ſit ſatisfactio, vel condigna peccatorum „ confeſſio „.

Non diffiteor, quod ſi hæc tria monu- menta eſſent illius venerandæ, quam præ ſe ferunt, antiquitatis, quin ea, quæ §§. præcedentibus de diſciplina non reſtituen- di, etiam peractâ pœnitentiâ, Sacerdotes lapſos, dicta ſunt, multum labefactarentur; verum omnia tria ſpuria eſſe, falſoque Auctoribus illis adſcripta, pluribus iiſque urgentiſſimis rationibus evincitur, & Erudi- tis pleriſque perſuaſum eſt.

Et quidem quod Epiſtolam Calixti atti- net, conſtat eam eſſe unam ex illis Epi- ſtolis Romanorum Pontificum, qui Siricium anteceſſerunt, quæ ante ſeculum octavum nun-

Digitized by Google

numquam viſæ, tandem eo ſeculo ſub nominibus illorum Pontificum prodierunt, quarum ſuppoſitio & confictio a nonnullis præſertim hoc ſeculo (quo criticandi ſtudium pluſquam ullo præcedenti floruiſſe videtur) adeo dilucide detecta eſt, ut R. P. Labbæus S. J. in ſua Conciliorum editione ad Epiſtolam 1. S. Clementi adſcriptam, notare non vereatur: „ Mirum eſt viris „ doctiſſimis Turriano, Binnio, & quibuſ„ dam aliis in tanta eruditionis Eccleſiaſticæ „ luce probari potuiſſe illas Epiſtolas, a „ quocumque, ſeu Mercatore ſeu Peccato„ re fabricatas, & antiquis Romanæ Urbis „ Pontificibus circiter annum Chriſtianæ „ Epochæ octingenteſimum ſuppoſitas: adeo „ enim perſpicacibus viris deformes viden„ tur, hoc ſaltem tempore, ut nullâ arte, „ nullâ ceruſſâ, aut purpuriſſo fucari poſ„ ſint. Eas omnes, ſaltem pleraſque repu„ diarunt Eruditiſſimi quique Tractatores „ Catholici, *Baronius*, *Contius*, *Antonius* „ *Auguſtinus*, *Morinus*, *Sirmundus*, *Du*„ *cæus*, *Petavius*, *Marca*, *Boſquetus*, ut „ alios modo, ſive antiquiores, ſive recen„ tiores ſilentio obvolvam „. Hæc Labbæus.

Similiter P. Chriſtianus Lupus alibi de dictis Epiſtolis ſermonem faciens, ſcribere audet: *Quiſquis earum natales jam credit legitimos atque authenticos, cenſetur nugas vendere & fabulas*.

Epiſtolam S. Gregorii ad Secundinum non majorem quam præcedentem Calixti Epiſtolam, fidem mereri multa evincunt.

In primis de ea ſcribit D. Guſſanvillæus Operum S. Gregorii accuratiſſimus Repurgator, & criticus Examinator: Hæc Epiſtola facilius expungeretur quam ſanaretur. Eam variis aſſumentis auctam fuiſſe probant MSS. Codices, conſentiunt Eruditi quibus palatum ſapit. Diſciplinam circa lapſos S. Gregorii placitis ex adverſo repugnantem ingeſſit homo quiſquis eſt, audaciſſimis... Ex 30. MSS. vix unus aut alter Codex continet enorme fragmentum de lapſis, quod incipit: *Et quia tua Fraternitas*. Quis hæc ſufficere non credat, ut omnis huic Epiſtolæ fides negetur? Verum etſi argumento prædicto, licet fortiſſimo, deſtitueremur, tanta eſt hujus laciniæ a reliquis genuinis Gregorii ſcriptis diſſonantia, ut fraus ſatis ſeipſam prodat.

In hoc Gregorianæ ad Secundinum Epiſtolæ aſſumento diſerte ſtatuitur, *Sacerdotes lapſos poſt dignam ſatisfactionem ad Eccleſiæ miniſterium debere revocari*. Quis vero mortalium credat S. Gregorium, qui tot locis tam conſtanter affirmavit, ut §. ſuperiori vidimus, Sacerdotes, qui ceciderint, ad ſacrum Ordinem non debere, nec poſſe ullo modo revocari; qui toties & tam ſevere Apoſtolicâ auctoritate prohibuit, ne de ſacris Ordinibus lapſi, *vel poſt pœnitentiam, vel ante, ad officii ſui miniſterium revocarentur; quia id nec liceret, nec fieri ullâ ratione poſſet*: qui tam aperte pronuntiavit *ſacratis Canonibus* id interdictum eſſe; quis credat, inquam, graviſſimum ſanctiſſimumque Pontificem, Gregorium Magnum dico, eâ levitate uſum fuiſſe, ut ſcribens ad Monachum incluſum (qualis erat Secundinus, ad quem res illa minime omnium pertinebat) Decreta ſua refigeret, ſuique immemor perpetuam illorum temporum diſciplinam a ſe toties propoſitam, propugnatam atque roboratam labefactaret? Quis homo ſanæ mentis in tam verboſa diſputatione paucis ſaltem non explicaret, quomodo hæc ſua, de revocandis lapſis Sacerdotibus Decreta cum iis conſentirent, quibus eos minime revocandos eſſe toties ante decreverat, hac graviſſimâ additâ ratione, quâ tota hæc lacinia corruit: „ Si „ lapſis ad Ordinem revertendi licentia „ concedatur, vigor Canonicæ procul du„ bio frangitur diſciplinæ; dum pro rever„ ſionis ſpe, pravæ actionis deſideria quis „ concipere non reformidat „?

Doctrina quæ in Epiſtola ad Maſſanum S. Iſidoro adſcripta traditur de reſtitutione Clericorum in priſtinos honores, & ordinum officia poſt peractam pœnitentiam, adeo dilucide repugnat doctrinæ in aliis indubitatis & genuinis ipſius Iſidori ſcriptis traditæ; ut ideo Viri in diſcernendis ſinceris ab apocryphis monumentis vel parum naſuti, hanc Epiſtolam tamquam commentitiam, ac S. Iſidoro falſo adſcriptam rejicere cum Morino non dubitaverint: „ Quod „ ad illam S. Iſidoro tributam Epiſtolam „ (ad Maſſanum) attinet, inquit Mo„ rinus, *plane commentitia eſt*, ut & aliæ „ nonnullæ ipſi nuncupatæ „.

§. V.

Digitized by Google

§. V.

Epiſtolis Calixti I. S. Gregorii ad Secundinum, & Iſidori ad Maſſanum nihil accedit auctoritatis, eo quod in Decretum Gratiani relatæ ſint.

GRatianus Monachus Benedictinus ſeculo duodecimo ſcripſit Opus, quod ipſe Concordiam diſcordantium Canonum nominavit, hodie vulgo Decretum Gratiani dicitur, in quo Canones plurimos ex Reſponſis Pontificum, ex Conciliis, Patribus, imo & Legibus Principum in unum collegit. Et quamvis multi alii Viri docti in hoc genere ſcriptionis ante ipſum laboraſſent, ut Dionyſius Exiguus, Creſconius, Regino Abbas, Burchardus Epiſcopus Wormatienſis, Ivo Carnutenſis, & alii; ipſe tamen Gratianus ſolus obtinuit, ut Opus ſuum publice in Univerſitatibus prælegeretur, & Doctorum Commentariis illuſtraretur.

Duo tamen ſunt, quæ circa hoc Gratiani Opus notanda ſunt. Primum quidem, quod nullus in hoc Opere a Gratiano habitus fuerit Auctorum, e quibus Canones deprompti fuerint, delectus. Hinc factum, & recte notavit magnus ille Canoniſta Gratiani criticus Examinator Antonius Auguſtinus in *lib.* 1. *De Emend. Gratian. Dial.* 1. „ ſæpe erratum eſſe in „ nominibus hominum, urbium, Provincia„ rum, Conciliorum, & aliarum rerum. „ Sæpe falſæ ſunt inſcriptiones; & quæ Con„ ciliorum ſunt, Pontificum maximorum „ eſſe dicuntur; & quæ ſunt unius Epiſco„ pi inferioris, Romano Pontifici aut Con„ cilio generali vel Provinciali tribuuntur. „ Ex hoc genere ſunt illa, quæ ex Concilio Martini Papæ, aut Adriani Papæ ſum„ pta eſſe feruntur, quæ vel Martino Bra„ carenſi & Græcis Conciliis, vel Engelra„ mo Epiſcopo, vel Adriano ad Engelra„ mum inſcribi debuerunt. Multa Gregorii, „ Ambroſii, Auguſtini, vel Hieronymi ver„ ba eſſe dicuntur, quæ aut nuſquam ex„ ſtant, aut aliena ſunt. Illa quoque ipſa, „ quæ inſcriptiones habent veras, non recte „ referuntur. Sæpe enim contrarias ſenten„ tias referri ſcimus, ſæpe valde præciſas. „ Jam vero quæ ex græcis fontibus ma„ nant, ex variis interpretationibus afferun„ tur, quaſi ſint aliorum Scriptorum, ac „ ſæpe aliud græce quam latine ſignificant „.

Secundum, quod in Gratiano deſideratur, eſt: „ quod ex multis conſtet (ut obſervat „ rurſus Antonius Auguſtinus *ibid. Dialog.* „ 4.) ipſum neque Concilia vidiſſe, neque „ regiſtra Pontificum, neque alia SS. Pa„ trum ſcripta; ſed eum, quæ in variis „ Collectionibus reperta ab eo ſunt, ea in „ medium protuliſſe „. Atque hinc rurſus fertilis errorum ſeges; nec enim inter falſa & vera monumenta per Collectores Canonum adducta diſcernens, omnia pene iſtorum Collectorum errata (quæ non pauca erant) ſuo quoque Operi inſeruit.

Si quis ergo Epiſtolas Calixti I. ſancti Gregorii ad Secundinum, & S. Iſidori ad Maſſanum, legitimos iſtorum Auctorum fœtus contendat, eo quod collectioni Gratiani inſertæ ſint, eàdem ratione infinita pene, quæ ab omnibus pro apocryphis habentur, vera & legitima Patrum ſcripta eſſe credere debebit.

Num forte omnes illas Romanorum Pontificum, quarum hodie confictio adeo maniſeſte detecta eſt, idcirco veras eſſe dicemus, quia in Decreto Gratiani ſub nomine iſtorum Pontificum referuntur? Num propterea librum de conflictu vitiorum & virtutum (in cujus fine mentio injicitur Regulæ S. Benedicti, quæ centum & amplius annis poſt S. Auguſtinum edita eſt) Auguſtino vindicabimus, quia illum ſub nomine Auguſtini refert Gratianus *Cauſ.* 22. *quæſt.* 2. *can.* 13. Num forte verba deſumpta ex libello fidei Pelagii hæreſiarchæ (ut notat Bellarminus) dicemus eſſe S. Hieronymi, eo quod Gratianus ea tamquam Hieronymi retulit?

Plurima ſimilia exempla referre non eſſet difficile; ſed hæc ſufficient in re adeo clara, & vel parum Eruditis probata. Si quis plura deſiderat, adeat Bellarminum *De Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Antonium Auguſtinum in Dialogis de emendatione Gratiani, item Stephanum Baluzium in notis, quas Dialogis Antonii Auguſtini recenter adjecit.

Recte proinde monet Antonius Auguſtinus, quem omnes paſſim Canoniſtæ ſequuntur: „ Gratianus unius Magiſtri & Mona„ chi perſonam gerens, ea quæ refert, non „ ma-

Digitized by Google

„ majori pollere potuit efficere auctoritate, „ quam antea fuerint. Itaque ſi qua ſunt „ ab eodem relata ex Pontificiis Epiſtolis, „ aut ex Conciliis generalibus ſumpta; ea „ ſupremâ illâ poteſtate, quâ excellunt, „ apud omnes vim legis obtinent. At quæ „ ex Provincialibus Conciliis, aut ex Epi- „ ſcoporum, aut aliorum Sanctorum libris „ aut Epiſtolis accepta ſunt, ea generalem „ non habent auctoritatem. Accedit autem „ ſæpe ut falſæ ſint apud Gratianum inſcri- „ ptiones ſingulorum capitum. Ita fit, ut „ ne illa quidem capita vim legis obti- „ neant, quæ dicuntur eſſe ſumpta ex Roma- „ norum Pontificum, aut ex generalium Con- „ ciliorum Decretis.; ſed neceſſe eſt adire „ fontes, unde emanarunt, ut certa ab in- „ certis diſtinguamus „. *In Ep. Canonib. Pœnit. præfixa.*

§. VI.

Spuriæ illæ Epiſtolæ Calixti I. S. Gregorii, *&* Iſidori *occaſionem dederunt mutationi diſciplinæ circa Sacerdotes in crimen prolapſos.*

SPurias illas Calixti I. Gregorii ad Secundinum, & Iſidori Litteras occaſionem dediſſe immutationi diſciplinæ de Clericis in crimen prolapſis ſacris miniſteriis non reſtituendis, haud difficulter probari poteſt. Nam qui adulterinas illas litteras, graviſſimis iſtorum Auctorum nominibus cohoneſtatas (a quodam Iſidoro Mercatore primum ſeculo octavo in Hiſpania imprudenter confictas, & imprudentius promulgatas, ut Eruditi paſſim agnoſcunt) primi legerunt, ſuppoſitionem ignorantes tantæ auctoritati repugnare non auſi, novis diſtinctionibus Canones conciliare coacti ſunt; ut ſcilicet id, quod Canonicâ auctoritate per plura ſecula ſtatutum & ſervatum intelligebant, cum iis, quæ in prædictis Epiſtolis decreta credebant, conciliare poſſent. Quod pluribus, iiſque illuſtribus exemplis oſtendere non erit difficile.

Hincmarus Remenſis in Capitulis ad Presbyteros datis anno 852. acriter confutat eos, qui dicere audebant *non debere Presbyterum, vel Diaconum de crimine confeſſum ſive convictum deponi, ſed tantum ſuſpendi . . . quia*, inquiebant, *ſic poſſunt confeſſionem & pœnitentiam ſicut & alii homines facere:* „ ſed viderint (inquit) qualiter ſe a laqueo liberent, quo ſe innectunt ponentes in Cœlum os ſuum, & loquentes adverſus ſacros Canones, ut Leo dicit, Spiritu Dei conditos, & totius mundi reverentiâ conſecratos, qui (Canones) ſequentes Apoſtolicam doctrinam, dicunt *in crimine detectos non oportet ad Eccleſiaſticum Gradum accedere, vel in Clericatu manere, vel ad Clericatum redire* „.

Quod poſtquam firmavit luculentiſſimis Patrum teſtimoniis, in quibus nullum, vel apparens quidem, inter *detecta* & *occulta* crimina diſtinctionis veſtigium occurrit; huc tamen tandem relabitur, ut dicat ea, quæ de Sacerdotibus lapſis non reſtituendis Patres dixerunt, ſolum in criminibus *publicis* locum habere; ut ſcilicet, quod a Calixto, & Gregorio in ſæpe dicta Epiſtola ad Secundinum de Sacerdotibus lapſis in locum ſuum revocandis ſtatutum fuiſſe exiſtimabat (quia Epiſtolarum iſtarum ſuppoſitio necdum plene innotuerat) in occultis ſaltem criminibus ſervaretur.

„ Lapſos autem (inquit) Ordine Eccleſiaſtico, ſed *non detectos, judicio Dei committimus;* cujus miſericordiæ, ut Leo „ dicit, nec menſuras poſſumus ponere, nec „ tempora definire „..... *Et S. Gregorius (quod & prædeceſſor ejus S. Calixtus ſcripſerat) de lapſis Ordine Eccleſiaſtico,* SED NON DETECTIS, *interroganti ſe reſpondit: Nos præcedentes Patres ſequimur, &c.* Quæ verba deprompta ſunt ex adulterina Epiſtola ad Secundinum. Hac ſolâ fretus auctoritate mox addit: *Sic nimirum erga lapſos atque detectos cum Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ doctrina ſacrorum Canonum ſeveritatis cenſuram ſequimur: ſic de lapſis, ſed* NON DETECTIS, *peccata ſua perfecte lugentibus, cum Eccleſia Catholica de omnipotentiſſima Dei benignitate ſentimus.*

Ex quibus manifeſtum eſt, Hincmarum novam illam, occulta inter & manifeſta crimina diſtinctionem (cujus nulla in Patrum genuinis ſcriptis, nec etiam in dictis pſeudo-Epiſtolis mentio occurrit) adinveniſſe, ut quæ in apocryphis iſtis litteris credebat ſtatuta, cum illis, quæ in aliis Pa-

Digitized by Google

rum ſcriptis ſtatuta videbat, vel apparenter conciliaret.

S. Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus iiſdem Calixti & Gregorii adulterinis Epiſtolis in fraudem inductus & deceptus, negat, „ aſſerendum eſſe de lapſis ſacros Ordines „ habentibus, & ſpontaneâ humilitate ſe„ crete quibus debent confitentibus, quod „ eiſdem Ordinibus amplius uti nullate„ nus poſſunt, ſi per ſacrificium ſpiritus „ contribulati, cordiſque contriti & humi„ liati, Deum placantes ad virtutum pro„ fectum ſtudioſe contenderint . . . . . Qui „ autem, inquit, huic ſententiæ, quæ ad „ ſacri Ordinis officium reditum poſt la„ pſum concedit, nequaquam aliquâ ratio„ ne, niſi auctoritate fulciatur divinarum „ Scripturarum, vult conſenſum adhibere; „ *legat Epiſtolam B. Calixti Papæ, De*„ *cretum univerſis Epiſcopis per Galliam* „ *conſtitutis, & B. Gregorii ad Secundi*„ *num incluſum* . . . . . (*a*) Sed quoniam, „ inquit, idem B. Gregorius in aliis ſuis „ quibuſdam Epiſtolis, ſtudioſe prohibet: „ *ne ſibi ipſe contrarius ſit, de apertis qui*„ *dem prohibuiſſe, de occultis vero poſt* „ *condignam pœnitentiam conceſſiſſe intelli*„ *gitur* „. Lib. 1. Epiſt. 56.

Ex his patet, ſuppoſititiis illis Calixti, Gregorii, atque Iſidori Epiſtolis, novitiæ iſtius diſtinctionis occulta inter & aperta crimina ortum eſſe adſcribendum: quod clariſſime quoque demonſtrant antiqui Canonum Collectores, Burchardus, Ivo Carnutenſis, atque Gratianus: qui cum in hac quæſtione verſantur, hinc multa Pontificum, Conciliorum, Patrum ſolida & germana loca congerunt, quibus lapſi Sacerdotes in perpetuum ſacris miniſteriis abdicantur; illinc illa fictitia Calixti, Gregorii, atque Iſidori loca opponunt, quibus conturbati nec falſitatem ſubodorantes, ad varias diſtinctiones, præſertim tamen ad jam dictam confugerunt.

Et quidem Gratianus, relatis ab una parte variis teſtimoniis, quibus aſſeritur Sacerdotes in crimen, præſertim carnis, prolapſos eſſe deponendos, & ab alia ſæpe dictis pſeudo-Epiſtolis in terminis eam diſtinctionem pro conciliatione adducit: „ Poſ„ ſunt (inquit *Diſt.* 50. *poſt Can.* 23.) ſic „ diſtingui præmiſſæ auctoritates. Quorum „ enim crimina manifeſta ſunt, ante vel „ poſt Ordinationem, a ſacris Ordinibus „ dejiciendi ſunt; quorum autem peccata „ occulta ſunt, & ſatisfactione ſecretâ ſe„ cundum Sacerdotis edictum purgata, in „ propriis Ordinibus remanere poſſunt „.

§. VII.

Diſtinctio inter crimina occulta & manifeſta necdum ſeculo undecimo ubique obtinebat.

SEculo undecimo diſtinctionem inter crimina occultà & manifeſta quoad depoſitionem Sacerdotum, qui in illa eſſent prolapſi, necdum ubique fuiſſe receptam, probant in primis ea, quæ eo ſeculo ſcripſit B. Petrus Damiani S. R. E. Cardinalis in libro, quem Gomorrhianum vocat, & S. Leoni IX. examinandum atque probandum obtulit, cujus approbationem obtinuit, adeo ut præcipua ejus dicta Pontificiâ auctoritate confirmata ſint. Quare hæc ſententia non tantum P. Damiani, ſed & Leonis IX. dicenda erit, ut ex dicendis amplius patebit.

In hoc libro quærit Damiani, quâ pœnâ afficiendi ſint Clerici, qui in crimen carnis, quod ſine altero ſexu committitur, prolabuntur. „ Ut autem res vobis, in„ quit, tota per ordinem pateat, ex hu„ jus nequitiæ ſcelere quatuor diverſitates „ fiunt: *Alii ſiquidem ſecum*, alii aliorum „ manibus, alii inter femora, alii denique „ con-

(*a*) Vix aliter Anſelmus, Apoſtolicæ Sedis obſervantiſſimus, de illis Epiſtolis ſentire potuit, quas a ſummis Pontificibus ſcriptas fuiſſe non dubitabat; aliter profecto locuturus, ſi fraudem eſſet odoratus. Nam quæ ipſi hoc errore occupato firmæ viſæ ſunt ex Scriptura petitæ rationes, vel nimis probant, vel nihil. Cum enim ad manifeſta æque ac ad occulta crimina pertineant, ſi illis conficitur, in occultis criminibus Sacerdotibus lapſis ad ſacros Ordines poſt pœnitentiam reditum eſſe concedendum; pariter etiam conficeretur idem eſſe ſervandum in manifeſtis; maxime cum plebis ſcandalum vitari poteſt, Presbyteris ad alias Eccleſias ablegatis; quod tamen a B. Gregorio interdictum eſſe S. Anſelmus agnoſcit, ut textus laudati ſine conſtat.

„ conſummato actu contra naturam delin-
„ quunt „.

Hac ſceleris illius diſtinctione præmiſſâ, ſubjungit Damiani : „ Quidam Rectores
„ Eccleſiarum, circa hoc vitium humanio-
„ res forſan, quam expediat, abſolute de-
„ cernunt propter tres illos gradus, qui
„ ſuperius enumerati ſunt (inter quos eſt
„ peccatum pollutionis, quod quis ſecum
„ committit) neminem a ſuo Ordine de-
„ bere deponi; eos autem ſolummodo non
„ abnuunt degradari, quos ultimo actu
„ (conſummatâ ſcilicet Sodomiâ) cecidiſ-
„ ſe conſtiterit „.

Iſtis Rectoribus ſic obviam it Petrus Damiani : „ Quæ procul dubio impia pie-
„ tas non vulnus amputat, ſed ut augea-
„ tur, fomitem ſubminiſtrat..... Carnalis
„ quippe cujuslibet ordinis homo magis for-
„ midat, & expaveſcit in conſpectu homi-
„ num deſpici, quam in ſupremi Judicis
„ examine condemnari; ac per hoc mavult
„ quemlibet *diſtrictè*, quemlibet *annoſæ pæ-*
„ *nitentiæ* ſuſtinere laborem, quam ſui gra-
„ dus ſubjacere periculo „.

Peccata illa, de quibus contendebatur, fuiſſe occulta, & a Rectoribus gravi pœnitentiâ caſtigata, ex prædictis verbis manifeſtum eſt. Pœnitentiam autem quantumvis graviſſimam non ſufficere contendit P. Damiani, ſed addendam degradationem ſeu abſolutam depoſitionem; quare capite tertio ſui Opuſculi ſubjungit „ : Sed ut nobis vi-
„ detur, valde præpoſterum eſt, ut conſue-
„ tudinaliter hac purulentâ contagione fœ-
„ dati, vel ad Ordinem provehi, vel in
„ gradu perſiſtere audeant jam promoti;
„ quia & rationi contrarium, & Canonicis
„ Patrum ſanctionibus probatur adverſum.
„ Quod autem ad Eccleſiaſticum Ordinem
„ promoveri non debeat, qui in illud cri-
„ men lapſus eſt, quod vetus lex præcepit
„ morte damnari, teſtatur B. Papa Grego-
„ rius, qui in ſuis Epiſtolis Paſſivo Epiſco-
„ po ſcribit, &c. . . . Patet profecto quia
„ quem dignum morte crimen abjecerat,
„ quælibet Religioſa vita ſubſequens ad ſu-
„ ſcipiendum Eccleſiaſtici gradus Ordinem
„ non reformat, *nec valet ad obtinendum*
„ *honoris culmen aſſurgere, qui in mortalis*
„ *culpæ barathrum non ambigitur cecidiſſe*.

Poſtea capite 4. multis probat lapſos in hujuſmodi vitium nec eſſe promovendos, nec ſi fuerint promoti, permittendum, ut in officio miniſtrent. Capite vero 5. probat, *quod in reprobum ſenſum lapſi ſint, qui poſt hoc vitium habere ſacrum Ordinem concupiſcunt*.

Ex his omnibus evidenter intelligimus B. Petrum Damiani ſeculo undecimo ſuſtinuiſſe, neminem in crimen carnis quantumvis *occultum* prolapſum, ad ſacrum Ordinem, etiam poſt peractam pœnitentiam, obſtantibus Canonicis Decretis, poſſe aſcendere, aut in eo continuare.

Nunc quæ fuerit S. Leonis IX. ſententia circa lapſos Sacerdotes expendamus.

Ad hunc Pontificem opuſculum ſuum miſerat Damiani, ab eoque quid cum ſimilibus Sacerdotibus lapſis faciendum eſſet edoceri poſtulabat.

Quia vero ſummi momenti exiſtimabat Damiani de hac diſciplina judicium proferre, rogat Pontificem, ut antequam reſponſum ferat, Canones diligenter conſideret, viros pios doctoſque conſulat; ita ſermonem in fine libri ad Pontificem dirigens :
„ Petimus igitur & humiliter imploramus,
„ ut clementia veſtra, ſi dicere fas eſt, ſa-
„ crorum Canonum Decreta, quæ tamen
„ vobis notiſſima ſunt, ſolerter inſpiciat,
„ ſpirituales & prudentes viros ad conſul-
„ tum hujus neceſſariæ indagationis adſciſcat,
„ nobiſque ſuper his capitulis ita reſpondeat,
„ ut omnem de noſtro pectore dubietatis
„ ſcrupulum tollat „.

Pontifex, diligenter examinatis quæſtione & libro Damiani, reſpondit in hæc verba :
„ Omnes illi, qui quâvis quatuor generum
„ quæ dicta ſunt, fœditate polluuntur, pro-
„ ſpectâ æquitatis cenſurâ ab omnibus im-
„ maculatæ Eccleſiæ gradibus, tam ſacro-
„ rum Canonum, quam noſtro judicio de-
„ pelluntur. Sed nos humanius agentes,
„ eos, qui vel *propriis manibus*, vel invi-
„ cem inter ſe egerunt ſemen, vel etiam
„ inter femora profuderunt, & non longo
„ uſu, nec cum *pluribus*, ſi voluptatem
„ refrænaverint, & dignâ pœnitudine pro-
„ broſa commiſſa luerint, admitti ad eoſ-
„ dem Gradus, in quibus in *ſcelere ma-*
„ *nentes, non permanentes fuerant*, divinæ
„ miſerationi confiſi volumus, atque etiam
„ jubemus, ablatâ aliis ſpe recuperationis

„ ſui Ordinis, qui vel per longa tempora „ *ſecum*, ſive cum aliis, vel cum pluribus, „ *brevi licet tempore*, quolibet duorum fœ- „ ditatis genere quæ deſcripſeras maculari, „ vel quod eſt horrendum dictu & auditu, „ in terga prolapſi ſunt. Contra quod no- „ ſtrum Apoſtolicæ ſanctionis Decretum ſi „ quis auſus fuerit vel judicare vel latrare, „ Ordinis ſui ſe noverit periculo agere. „ Qui enim non pungit vitium, ſed pal- „ pat, cum eo qui vitio moritur, ipſe „ quoque mortis reus merito judicatur „.

Agnoſcit ergo aperte Pontifex, quod omnes, qui ſimplici pollutione fœdantur, proſpectâ æquitatis cenſurâ ab omnibus immaculatæ Eccleſiæ gradibus tam ſacrorum Canonum, quam ſuo judicio, eſſe depellendos. Tum ipſe humanius agens, divinâ miſeratione confiſus Canonum rigorem ita relaxat, ut retinere gradum poſſint Clerici, qui fuerint in pollutionis crimen prolapſi, modo non longo uſu, nec cum pluribus fœditatem illam admiſerint, ſi voluptatem refrænaverint, & dignâ pœnitudine commiſſa diluerint. Illis vero ſpem omnem recuperandi Ordinis exercitium aufert, qui per longa tempora *ſecum* hoc crimine fuerint maculati. Patet ergo quod Pontifex nullo modo attendat, an crimina ſint publica, an occulta; cum hujus diſtinctionis nulla occurrat mentio; imo prima ſpecies ſemper ſit occultiſſima, quandoquidem illam ſolus nemine conſcio perpetret criminis reus. Quod ad alias ſpecies attinet, crimen cum ſocio committitur; ſed quam poteſt occultiſſime, ob ejus fœditatem.

Quid eodem ſeculo de hac diſciplina ſenſerit Urbanus II. ex Epiſtola ipſius Conſtantienſi Epiſcopo inſcripta intelligere licet: „ De Presbyteris, Diaconis, Subdia- „ conis, qui poſt acceptum Ordinem in „ aliquo crimine lapſi fuerint, *ſive palam*, „ *ſive clam*, conſtat quidem Canonum cen- „ ſurâ ab Eccleſiaſticis eos officiis inhiberi; „ tuæ tamen providentiæ diſcretionique „ committimus, utrum eorum aliqui, qui „ tamen infamiæ notis non fuerint aſperſi, „ neceſſitate Eccleſiæ urgente, & ipſorum „ ſanctâ converſatione promerente, in ſuis „ gradibus recuperari debeant. Hoc autem „ ſecundum indulgentiam dico, non ſecun- „ dum imperium .... Si quem vero, „ quod abſit, aut poſt acceptum aut ante „ acceptum officium contigerit, perempto- „ rio quolibet eorum, qui in Lege morte „ mulctantur, *ſive palam*, *ſive clam* occu- „ patum crimine inveniri, eos maxime qui „ adhuc mundo vivunt, *ab omni eos Alta- „ ris Miniſterio ſequeſtramus*. Sicuti enim „ pœnitentiam agere cuiquam non conce- „ ditur Clericorum, ita & poſt pœnitudi- „ nem ac reconciliationem nulli unquam „ laico liceat honorem Clericatus adipiſci, „ vel Clerico ad altiores Ordines promo- „ veri „.

Hoc Urbani II. Reſponſum evincit primo, eo adhuc (*a*) tempore Clericos, ſive *clam* ſive *palam* in crimen prolapſos, ſecundum Canonum cenſuram ab Eccleſiaſticis officiis fuiſſe inhibitos.

Secundo, ex eodem Reſponſo colligitur, Pontificem commiſiſſe diſcretioni ac providentiæ Epiſcopi, utrum eorum aliqui, qui tamen infamiæ notis non eſſent aſperſi, neceſſitate Eccleſiæ urgente, & ipſorum ſanctâ converſatione promerente, in ſuis gradibus perſeverare ſive reſtitui iis debeant.

Ex quo ulterius intelligitur, eo adhuc tempore crediſiſſe Pontificem, quod ſecundum Canonicam auctoritatem, Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi in crimen, etiam *occultum* prolapſi, numquam officiis Eccleſiaſticis eſſent reſtituendi.

Hoc tamen etiam videmus, quod diſpenſandi facultas dari Epiſcopis inciperet, ut neceſſitate Eccleſiæ poſtulante lapſos in crimen *occultum*, quo notâ infamiæ non aſpergebantur, Miniſteriis Eccleſiaſticis reſtituerent, modo illam reſtitutionem eorum ſancta converſatio promereret.

Quâ diſpenſandi facultate cum liberalius Epiſcopi uſi fuerint, paulatim rimâ factâ janua aperta fuit; & quod initio nonniſi per diſpenſationem fiebat, tandem ſine ea factum eſt, imo quaſi in jus commune tranſivit.

§. VIII.

(*a*) Id eſt, exeunte undecimo ſeculo; obiit enim Urbanus II. ann. 1099.

Digitized by Google

§. VIII.

Licet poſterior Ætas Clericos in crimen lapſos reſtitui nonnumquam permiſerit, numquam tamen illud fieri Eccleſia patitur, niſi poſt peractam pœnitentiam.

CErtis atque dilucidis, ut credo, argumentis oſtenſum fuit, veram ac germanam fuiſſe Eccleſiæ diſciplinam multis Conciliorum, Pontificum, ac Patrum teſtimoniis conſtitutam, & per plurima ſecula religioſe ſervatam; ut Sacerdotes, qui crimen aliquod præcipue luxuriæ commiſiſſent, per omnem vitam a ſacris miniſteriis arcerentur, laicâ poſt actam pœnitentiam Communione contenti.

Oſtenſum deinde eſt, quod hanc ſanctiſſimam Eccleſiæ diſciplinam circa ſeculum nonum viri aliqui eruditione & ſanctitate illuſtres temperare cœperint, decepti nimirum falſis illis ac ſpuriis Calixti I. & Gregorii I. Epiſtolis.

Hoc quoque obſervare licuit, quod omnibus illis Scriptoribus a nobis allatis, qui Clericos in crimen prolapſos in integrum reſtitui poſſe exiſtimarunt, certum fuerit non niſi poſt actam pœnitentiam, eamque ſceleribus ſuis condignam, eſſe reſtituendos. Sic Hincmarus lapſis tantum *peccata ſua* PERFECTE *lugentibus*, eam indulgentiam conceſſit.

Similiter S. Anſelmus tunc demum Sacerdotes in crimen occultum prolapſos, ſuis Ordinibus uti poſſe cenſuit, ſi per ſacrificium ſpiritus contribulati, cordiſque contriti Deum placantes, ad virtutum profectum ſtudioſe contenderint; ſi pro illis ſupplicet humilitas, ſuggerat contritio, intercedat vitæ mutatio.

Reſtituendum ergo ſacris miniſteriis Clericum lapſum credidit, modo per ſacrificium ſpiritus contribulati, cordiſque contriti Deum placaverit, atque vitæ mutatio intercesſerit. „ Sed quoniam, inquit, ferme ſemper eſt „ occultum, *quorum remiſſæ ſint iniquitates, & quorum tecta ſint peccata*, quorum vero minime tutius ſemper eſt, conſcium ſibi criminis, ab his, quæ placitam „ Deo perſonam expoſcunt, per laudabilem „ humilitatem abſtinere, quam per culpabilem ſecuritatem præſumere „.

Rectores quoque, quibus ſe oppoſuit B. Petrus Damiani, Clericos ſecreto pollutionis crimine fœdatos non niſi *poſt diſtrictæ pœnitentiæ laborem* ſuis functionibus reddendos cenſebant.

Nec Leo IX. Clericos in crimen pollutionis ſemel prolapſos ex humanitate aliter reſtituendos conceſſit, quam ſi DIGNA *pœnitudine probroſa commiſſa luerint*.

Gratianus quoque non aliter Clericos in crimen occultum lapſos officiis Eccleſiaſticis admovendos credidit, niſi crimina eorum per *ſatisfactionem ſecretam ſecundum edictum Sacerdotis eſſent purgata*.

Utque propius ad eam ætatem, quâ relaxatio diſciplinæ de non reſtituendis Clericis in crimen prolapſis invaluerat, deſcendamus, etiam in ipſis Decretalibus Gregorii IX. illud conſtanter decretum reperiemus, Clericum in crimen prolapſum non *niſi poſt actam condignam ſceleris pœnitentiam* eſſe reſtituendum. Alexander III. de Sacerdotibus in impudicitiam prolapſis ſcribit (*Cap.* 4. ✠ *De Cler. conjug.*): *Poſt* LONGAM *pœnitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio ſuo reſtitui poterunt, & ex indulgentia ſui Epiſcopi ejus executionem habere*. Quinimo Urbanus III. Lingonienſi Epiſcopo indulgens, ut cuidam Clerico in crimen prolapſo miſericordiam faciat, addit: *Ut autem ei ſecurius poſſis hanc miſericordiam facere, de* AGENDA PŒNITENTIA DILIGENTEM CIRCA EUM CURAM NON DESINAS *exhibere: ſalubrius autem ſibi procul dubio providebit, ſi ad regularem vitam ſe duxerit transferendum*, Cap. 2. ✠ De Cler. non ordinat. Miniſt.

Quantumvis igitur Eccleſia mitigationem ſeveriſſimæ illius diſciplinæ, quæ Clericos in crimen, maxime carnis, prolapſos in perpetuum a ſacris functionibus removebat, patiatur, numquam eam adeo prolabi paſſa eſt, nec pati potuit, ut ſine acta condigna pœnitentia, & criminis ſufficienti ablutione, ſacroſancto ac tremendo Sacrificio aſſiſterent. Ut enim diſciplinæ rigor temperari potuerit, extingui tamen non potuit ratio naturalis, quæ clamat, *Sancta ſanctis*; & ipſe communiſſimus pietatis & reverentiæ erga ſacras functiones inſtinctus, qui eam impudentiam, quâ quis nondum a crimine pur-

purgatus Sancta tractare auderet, refugit, horret, & deteſtatur.

Quare nec ipſi Canoniſtæ eam quæſtionem inſtituunt: Utrum ante peractam pœnitentiam poſſint lapſi Sacerdotes in integrum reſtitui; ſed, Utrum poſt eam peractam poſſint?

Illud denique ex dictis de prolapſione diſciplinæ facile colligi poteſt, quod Auctores, qui Sacerdotes lapſos poſt peractam pœnitentiam Ordinibus ſuis reddendos cenſebant, eam reſtitutionem non niſi in crimine occulto locum habere cenſuerint; quod ex prolatis teſtimoniis Hincmari, Anſelmi, Gratiani, item Urbani II. evidens eſt. Unde S. Ivo Carnutenſis, qui ſeculo undecimo floruit, cenſens Clericum lapſum poſſe reſtitui, hanc addit cautionem: *Si tamen publicam non egerit pœnitentiam*. „ Talibus enim ideo Clericatus „ denegatur, quia ab Inſidiatoribus divinis „ Sacramentis pro hujuſmodi derogatur, & „ ſimplicium animus aut ſcandalizatur, „ aut infirmatur „.

§. IX.

Sacerdotum lapſorum crimen ſpecialem malitiam a dignitate Sacerdotali mutuat, & ideo majori, ceteris paribus, quam crimen Laicorum pœnitentiâ dilui debet, priuſquam ſacris miniſteriis reſtitui poſſint.

F*Acite*, clamabat magnus ille pœnitentiæ Prædicator Joannes Baptiſta, *fructus* DIGNOS *pœnitentiæ*. Luc. 3. *verſ.* 8. „ In quibus verbis notandum eſt (ait S. „ Gregorius *Homil.* 20. *in Evang.*) quod „ amicus Sponſi non ſolum fructus pœni„ tentiæ, ſed *dignos pœnitentiæ* admonet „ eſſe faciendos. Aliud namque eſt pœni„ tentiæ fructum facere, aliud *dignum pœ„ nitentiæ* fructum facere. Ut enim ſecun„ dum dignos pœnitentiæ fructus loquamur, „ ſciendum eſt, quia quiſquis illicita nulla „ commiſit, huic jure conceditur, ut licitis „ utatur: ſicque pietatis opera faciat, ut „ tamen, ſi noluerit, ea, quæ mundi ſunt, „ non relinquat. At ſi quis in fornicatio„ nis culpam, vel fortaſſe quod eſt gra„ vius, in adulterium lapſus eſt, tanto a „ ſe licita debet abſcindere, quanto ſe me„ minit & illicita perpetraſſe. Neque enim „ par fructus boni operis eſſe debet ejus „ qui minus, & ejus qui amplius deliquit: „ aut ejus qui in nullis, & ejus qui in „ quibuſdam facinoribus cecidit, & ejus „ qui in multis eſt lapſus. Per hoc ergo „ quod dicitur: FACITE DIGNOS FRUCTUS „ PŒNITENTIÆ, uniuſcujuſque conſcientia „ convenitur, *ut tanto majora quærat bo„ norum operum lucra per pœnitentiam, „ quanto graviora ſibi intulit damna per „ culpam* „.

Non ergo ſufficiunt fructus pœnitentiæ, ſed *digni*, id eſt, criminum gravitati reſpondentes exiguntur. Ex quo facile eſt colligere, Sacerdotum lapſorum majorem debere eſſe quam laicorum pœnitentiam: quo enim major requiritur ſanctitas in eo qui peccat, tanto majus ejus reputatur delictum. Hinc S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 10. *art.* 3. *ad* 3. ſecutus SS. Patres, docet quod ſi idem peccatum „ committatur a Fideli „ & ab Infideli, ceteris paribus gravius „ punitur Fidelis, quam Infidelis; tum „ propter notitiam veritatis ex fide, tum „ etiam propter Sacramenta, quibus eſt im„ butus, quibus peccando contumeliam fa„ cit „. Quo igitur major eſt Sacerdotalis gratia, quo celſior illius Ordinis dignitas, quo majoribus Sacramentis eſt imbutus, eo gravior Sacerdotum caſus. Hinc eos monet Concilium Tridentinum *Seſſ.* 22. *cap.* 1. *De Reformat.* ut *levia delicta, quæ in ipſis maxima eſſent, effugiant*. Notum quoque illud Bernardi: *Nugæ in ore laicorum blaſphemiæ ſunt in ore Clericorum*.

Verum tametſi omnia vitia a Sacerdote perpetrata ab illius dignitate & charactere mutuent enormitatem, ſpecialem tamen præ aliis mutuat crimen incontinentiæ.

Tanto enim crimen alicujus eſt enormius, quo magis ſtatui illius contrariatur, & quo arctius ad virtutem illi oppoſitam tenetur. Quid vero officio Sacerdotis tam contrarium quam carnis immunditia? An non oportet illum eſſe mundiſſimum, cujus officium eſt conſecrare, tangere, & Deo offerre, ac populo diſtribuere Corpus illud mundiſſimum, quod Virgo puriſſima de Spiritu ſancto concepit, & Virgo manens mundo edidit? Si Sacerdotes veteris legis ſacrificaturi carnes animalium, continere ſe debebant

Digitized by Google

bant a conjugali complexu, & conjuges Chriſtiani jubeantur tempore orationis ab eo abſtinere; quanto magis Sacerdos novæ legis, cujus eſt offerre Hoſtiam illam immaculatam & impollutam, cui inſuper incumbit pro populo orare, ab omni carnis illecebra debet eſſe remotus?

Hinc Eccleſia a Spiritu Sancto edocta perpetuam caſtitatem Sacerdotibus ſemper indixit, lege ipſi Evangelio coævâ, ac ſe juxta legem illam ad caſtitatem ſervandam ſolemni voto obſtringunt, quotquot in Eccleſia Latina ſacris Ordinibus inſigniuntur; quo titulo rurſus novam ac admodum gravem malitiam induit vitium incontinentiæ a ſacro Miniſtro perpetratum.

Graviora proinde, ceteris paribus, ſunt Clericorum quam laicorum vitia; ac conſequenter ut fructus pœnitentiæ ſint *digni*, neceſſe eſt, ceteris paribus, pœnitentia Clerici pœnitentiam excedat laici.

Ulterius, ſi majorem præ ceteris enormitatem tum ab officio Sacerdotis, tum voto caſtitatis, vitium impudicitiæ mutuet; magna quoque debet eſſe, quæ malitiæ correſpondeat, pœnitentia, ut dici queat, DIGNOS *fructus pœnitentiæ* feciſſe.

De hac malitia, quam vitia, præcipue carnis, a dignitate Sacerdotali contrahunt, & pœnâ graviori, quam ob eam merentur, audire lubet aurea S. Chryſoſtomi verba.

„ Non ſunt eadem in omnibus peccatis, „ ſed multa variaque ſupplicia. Nam & „ ætate, & educatione, & *dignitate*, & „ ingenio, & uſu rerum, atque prudentiâ, „ aliiſque compluribus variantur: verum ut „ clarius id fiat, in fornicationis delicto „ examinetur. Perpende igitur quantam di„ verſitatem punitionis, non a me, ſed a „ divinis Scripturis, comperio. Fornicatus „ quiſpiam ante legem fuit, alio quodam „ modo illum puniri Paulus oſtendit, di„ cens: Quicumque ſine lege peccaverunt, „ ſine lege quoque peribunt. Idem: Alius „ poſt legem deliquit, graviora ſuſtinebit. „ Quicumque enim in lege peccarunt, in„ quit, per legem judicabuntur: *Lapſus* „ *ſimiliter Antiſtes eſt, non parvâ pœnâ* „ *propter* DIGNITATEM *afficietur*: propter„ ea aliæ quidem fornicatrices necabantur, „ Sacerdotum vero filiæ igne cremabantur. „ Quâ ex re *quam magnus pœnarum cu*„ *mulus Pontificem expectet peccantem, le*„ *gis Conditor* voluit ſignificare. Nam ſi „ filiam ejus atrocius puniri juſſit, *quid* „ *erit de ipſo* „? Homil. 76. in Matth.

§. X.

Tametſi hodiernæ Eccleſiæ diſciplina permittat Clericos in crimen prolapſos ſacris functionibus reſtitui, illa tamen reſtitutio tarda eſſe debet, eo quod tarda & rara ſoleat eorum eſſe converſio.

Priſtinam Patrum diſciplinam, quæ Sacerdotes in crimen, præſertim carnis, prolapſos in perpetuum a ſacris Altaribus amovebat, in tantum relaxatam eſſe, ut in crimen *occultum* lapſos reſtitui ſinat, in anterioribus conſpeximus. Verum & illud quoque vidimus, non adeo Eccleſiæ diſciplinam collapſam eſſe, ut ante actam condignam ſceleribus pœnitentiam & veram cordis converſionem unquam functionibus ſacris reſtitui permittat. Hinc facile videbimus, etiam juxta modernam Eccleſiæ diſciplinam raro admodum ac tarde Sacerdotes lapſos miniſteriis ſacris reſtituendos; quia nulla ob varias cauſas & tardior & rarior quam Sacerdotum converſio.

Primo quidem, quia Sacerdotes crimen ſuum perpetrare nequeunt ſine diviniſſimi Ordinis ignominia, ſine cœleſtium Sacramentorum, quorum miniſtri ſunt, enormi injuria, ſine fidei, quam Chriſto ſpoponderunt, ſacrilega violatione, ſine contaminatione Corporis ejus, quod de Spiritu Sancto conceptum ab Angelis adoratur, a dæmonibus formidatur. Unde nec in illud ferri poſſe videntur, niſi abjecto omni metu eorum malorum, quæ a Deo tam enormiter offenſo imminent. *Qui vero ſine timore eſt*, (ait Sapiens *Eccleſiaſt. cap. 1. verſ.* 28.) *non poterit juſtificari*.

Deinde is toto in flagitia ruat impetu quodammodo neceſſe eſt, quem ab illis nec officii religio, nec profeſſionis ſanctitas, nec ſolemnis Chriſto facta ſponſio retardant; hinc fit ut Sacerdotes arctius quam laici flagitiis commiſſis implicari ſoleant.

Secunda tardioris ac rarioris converſionis Sacerdotum cauſa petitur ex gravitate, quam crimina ipſorum a ſacris functionibus, inter quas

Digitized by Google

quas peccant, mutuare oſtendimus.

Tertia cauſa rarioris & tardioris Sacerdotum converſionis eſt, quod nulli magis a Deo deferantur quam Sacerdotes, qui ipſum deferunt, ut ſe criminibus addicant. Si enim dicat Apoſtolus: „ Impoſſibile eſt enim „ eos, qui ſemel ſunt illuminati, guſtave„ runt etiam donum cœleſte, & participes „ facti ſunt Spiritus ſancti, guſtaverunt ni„ hilominus bonum Dei verbum, virtuteſ„ que ſeculi venturi, & prolapſi ſunt, „ rurſus renovari ad pœnitentiam, rurſum „ crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei, & „ oſtentui habentes. Terra enim ſæpe ve„ nientem ſuper ſe bibens imbrem, & ge„ nerans herbam opportunam illis, a qui„ bus colitur, accipit benedictionem a Deo; „ proferens autem ſpinas ac tribulos, repro„ ba eſt, & maledicto proxima: cujus con„ ſummatio in combuſtionem „. *Ad Hebr. cap. 6. verſ.* 4. Si, inquam, adeo difficilem eorum renovationem ad pœnitentiam dicat Apoſtolus, qui per Baptiſmum illuminati guſtaverunt donum cœleſte, & in Sacramento Confirmationis participes facti Spiritus ſancti, guſtaverunt bonum Dei verbum, virtuteſque ſeculi venturi, & in crimen prolapſi ſunt, quis non difficilem dicat Sacerdotum ad pœnitentiam renovationem? qui ad peccata ruentes, adeo præfractæ fuerunt audaciæ, & induratæ mentis, ut divinis monitis, quæ quotidie legunt audiuntque, aures obturarint, frequentioribus divinis vocibus cor occluſerint, gratiæ Sacerdotii ſuſcepti reſtiterint; nec divinorum Myſteriorum, quæ quotidie pertractant, nec dignitatis eximiæ, quam habent, veneratione fuerint retracti?

Denique tardior ac rarior eſt Sacerdotum converſio, ex eo quod minus adſint Sacerdotibus in crimen prolabentibus illa auxilia, quibus laici dum peccant adjuvantur. Cum Sacerdotum ſit pro populo, ne peccet, orare; & ubi peccaverit, ut cito reſurgat, gratiam poſcere, laiciſque, ne errent, veritatis lumen oſtendere, & ubi erraverint, monendo ab errore revocare: qui pro lapſis Sacerdotibus oret, nullus ſpeciatim Ordo conſtitutus eſt, ipſoſque peccantes tanto difficilius eſt ſale ſaluberrimarum admonitionum aſpergere, & errantibus lumen veritatis ingerere, quanto magis ſibi perſuadent, ſe eſſe magiſtros inſipientium, duceſque, ac lumen eorum, qui in tenebris ſedent.

Hinc S. Gregorius in *cap.* 3. *lib.* 1. *Reg.* exponens illa verba Heli ad filios ſuos: „ *Si peccaverit vir in virum, placari ei* „ *poteſt Deus: ſi autem in Deum peccave-* „ *rit, quis orabit pro eo?* Quia, inquit, „ peccata ſubditi populi, quæ ad Sacerdo„ tes reſpiciunt, ipſorum Sacerdotum pre„ cibus delentur: cum Sacerdos in culpam „ labitur, ſuperior perſona non eſt, cujus „ precibus expietur; quod & ipſa Veritas „ per ſe inſinuat, dicens: *Si ſal evanuerit,* „ *in quo ſalietur?* Dicat ergo, Quis orabit „ pro eo? quaſi dicat, Quis ei interceſſor „ remanet, cum ille ſe tranſgrediendo præ„ cipitat, qui ad interpellandum pro aliis „ ordinatus eſt? Quo profecto culpæ ma„ gnitudo monſtratur: *quia plerique eorum* „ *in impœnitentis cordis caliginem proji-* „ *ciuntur, & nullâ hominis adhortatione* „ *reſipiſcunt* „.

Et Auctor Operis imperfecti, *Hom.* 40. in Matt. „ Putaſne, inquit, Deus quaſi „ crudelis pœnitentiam denegavit, dicens: „ *Si ſal infatuatum fuerit*, in quo condie„ tur? Sed quaſi naturalem rem confidera„ mus, *quia non eſt, qui doceat illum er-* „ *rantem, qui errantes corrigebat* „. Unde & ſubdit idem Auctor: „ Quis aliquando „ vidit Clericum cito pœnitentiam agen„ tem? Sed etſi deprehenſus humiliaverit „ ſe, non ideo dolet, quia peccavit, ſed „ quia confunditur „.

His omnibus adjungi non immerito poteſt, quod Sacerdotes lapſi raro ſe a ſacris functionibus contineant, quoad uſque per condignam pœnitentiam, veramque cordis contritionem, ac ſpiritus contribulationem ſe expurgaverint.

Cum enim ab illis ordinarie ſine incommodo, vel infamiæ nota, aut ſaltem alicujus delicti ſuſpicione ſe ſubtrahere nequeant; natum eſt contingere, ut ex deſiderio evitandi incommodum, aut infamiæ, vel ſuſpicionis notam, nullâ aut ſaltem non ſufficienti criminis elutione præmiſsâ (quæ ſine notabili temporis mora haberi non ſolet) ſacroſanctis, diviniſque myſteriis ſe accingant: atque hinc contingit, ut divina illa & ſalutaria myſteria, quæ aliis ſunt ad medicinam, illis ſint in venenum; & quæ laicis

Digitized by Google

laicis lapſis, humiliter ſe ad tempus ab illis ſubtrahentibus, ſubſerviunt ad ſalutarem converſionem, Sacerdotibus lapſis, nimium audacter illa frequentantibus ſint in obdurationem.

Ex quibus omnibus facile pateſcit, quod tametſi Eccleſia hodie permittat Sacerdotes in crimen *occultum* prolapſos, ſacris miniſteriis reſtitui; ea tamen reſtitutio non debeat, niſi magnis & multis veræ converſionis indiciis præeuntibus, a Prælatis aliiſque Sacerdotum Directoribus indulgeri; quandoquidem jam oſtenſum ſit, raram admodum ac tardam eſſe Sacerdotum lapſorum veram converſionem, & per condignam pœnitentiam expurgationem.

§. XI.

Quid circa lapſos in crimen occultum a ſacris Ordinibus repellendos, aut ab iis ſuſpendendos Synodus Tridentina decreverit.

CONcilii Tridentini Patres expendentes, quod præcipuum Epiſcoporum munus ſit ſubditorum vitia redarguere, hoc illis præcipue cavendum eſſe monent, ne Clerici, præſertim ad animarum curam conſtituti, criminoſi ſint, neve inhoneſtam vitam, ipſis conniventibus, ducant: „ Nam „ ſi eos pravis & corruptis moribus eſſe „ permittant, inquit Synodus, *Seſſ.* 14. *in* „ *proœm. De Reform.* quo pacto laicos de „ ipſorum vitiis redarguent, qui uno ab „ eis ſermone convinci poſſent, quod Cle- „ ricos ipſis patiantur eſſe deteriores? Quâ „ etiam libertate laicos corripere poterunt „ Sacerdotes, cum tacite ſibi ipſi reſpon- „ deant, eadem ſe admiſiſſe quæ corri- „ piunt „?

Ut autem ipſi Epiſcopi id liberius exequi poſſint, ac quoquam prætextu deſuper impediri nequeant, eadem ſacroſancta œcumenica & generalis Tridentina Synodus hæc, quæ ſequuntur Capita ſtatuenda & decernenda duxit. Quorum primum his verbis exprimitur.

„ Cum honeſtius ac tutius ſit ſubjecto „ debitam Præpoſitis obedientiam impen- „ dendo, in inferiori miniſterio deſervire, „ quam cum Præpoſitorum ſcandalo, graduum „ altiorum appetere dignitatem: ei cui aſcen- „ ſus ad ſacros Ordines a ſuo Prælato, ex „ quacumque cauſa etiam ob *occultum* cri- „ men quomodolibet, etiam *extrajudiciali-* „ *ter*, fuerit interdictus: aut qui a ſuis Or- „ dinibus ſeu gradibus, vel dignitatibus „ Eccleſiaſticis fuerit ſuſpenſus, nullâ con- „ tra ipſius Prælati voluntatem conceſſâ li- „ centiâ de ſe promoveri faciendo, aut ad „ priores Ordines, gradus, & dignitates, „ ſive honores, reſtitutio ſuffragetur „.

Ex verbis hujus Decreti evincitur; primo, Epiſcopis datam eſſe poteſtatem, non tantum admonendi occultum criminoſum, ne ad Ordines aſcendat, ſed etiam ipſi abſolute ſacros Ordines recuſandi: ac per conſequens correctam eſſe Decretalem, quâ declarabatur *occultum* criminoſum poſſe quidem moneri, ne ad ſacros Ordines aſcenderet, ſed ſi promoveri vellet, *non debere aliquâ ratione prohiberi*. Quod S. Congregationem Cardinalium jam pridem declaraſſe refert Proſper Fagnanus *ad Cap.* 4. ꝟ *De Temp. Ord.*

Secundo, ex eodem Decreto habemus, conceſſam eſſe Epiſcopis auctoritatem ſuſpendendi criminoſos *occultos* ab Ordinibus ſeu gradibus, vel dignitatibus: nam etſi verba illa, *ex quacumque cauſa*, *etiam ob crimen occultum*, &c. non ſint oppoſita niſi in priori parte dicti Cap. 1. ubi agitur de interdictione ad ſacros Ordines; „ tamen, „ inquit Fagnanus ad *Cap.* 5. ꝟ *eod.* cen- „ ſeri debent repetita etiam in ſequenti, „ ubi agitur de ſuſpenſione; tum quia Con- „ cilium ſub unica ratione, ac verborum „ ſtructura complectitur interdictionem a „ ſuſcipiendis, & dejectionem a ſuſceptis, „ ideoque cenſeri debet utrumque caſum „ æqualiter determinare: tum quia alioquin „ Concilium in ſecunda parte nullam po- „ teſtatem Epiſcopis attribuiſſet: nemini „ enim dubium eſſe poterat, quin ob cri- „ men manifeſtum, & judicialiter liceret „ Epiſcopis Sacerdotes ſuſpendere „.

Ulterius non obſcure intelligitur, Epiſcopos in vim hujus Decreti poſſe *extrajudicialiter*, & ob *occultum* delictum prohibere non tantum aſcenſum ad Ordines, ſed etiam ad gradus & dignitates: nam etſi „ littera „ illa non loquatur (ait ſæpe nominatus „ Proſper Fagnanus ibidem *num.* 9.) niſi „ de interdictione aſcenſus ad Ordines, „ ta-

Digitized by Google

„ tamen idem dicendum in prohibitione „ promotionis ad gradus & dignitates; quia „ cum ex dicto cap. 1. poſſint jam promotum ab hujuſmodi gradibus & dignitatibus dejicere, multo magis poſſunt impedire promovendum „.

Denique ex eodem Decreto intelligimus, quod Patres Concilii Tridentini, Epiſcoporum ab Ordinibus, aliiſque Eccleſiæ muniis excluſionem, aut ab iiſdem ſuſpenſionem ex quacumque cauſa, etiam ob *occultum crimen extrajudicialiter* factam, ejus voluerint eſſe efficaciæ, ut nulla contra „ ipſius „ Prælati voluntatem conceſsâ licentiâ de „ ſe promoveri faciendo, aut ad priores gradus & dignitates ſive honores reſtitutio „ ſuffragetur „.

Quæ omnia dilucide demonſtrant, quod ante fuſius probatum fuit, Patribus Concilii Tridentini ardens fuiſſe avitam Patrum diſciplinam reſtituendi deſiderium. Quis enim non videat, quod ſi Epiſcopi uterentur auctoritate criminoſos, etiam *occultos*, ab Ordinum ſuſceptione repellendi, vel ab iis ſuſceptis ſuſpendendi, ipſis per Concilium tributâ, quin ſanctiſſima illa Patrum diſciplina, quæ criminoſos ſacris Altaribus aſſiſtere non ſinebat, poſtliminio in totum, aut ſaltem pro magna parte conſpiceretur reducta?

§. XII.

Varia Corollaria ex iis, quæ hoc capite dicta ſunt.

Ex illis, quæ præſenti capite dicta ſunt, varia conſectaria, eaque non inutilia colligi poſſunt.

Primo, ſanctos Patres tantam vitæ puritatem in Clericis neceſſariam crediſſe, ut neminem ad Clerum admittendum cenſuerint, qui crimine aliquo, præſertim carnis, veſtem candidam in Baptiſmo acceptam conſpurcaſſet; tametſi eam copioſo lachrymarum fonte abluiſſet.

Secundo, colligitur eodem motivo, ab omni Sacerdotii functione in perpetuum removiſſe eum, qui Ordinis ſuſcepti dignitatem & ſanctitatem hujuſmodi crimine, ſive occulto, ſive publico, maculaſſet.

Tertio, ex dictis planum eſt, hanc ſanctiſſimam Patrum diſciplinam, non aliquo Eccleſiæ Decreto temperatam fuiſſe, ſed conſuetudine potius contra mentem ejus invaleſcente: quæ, dum huic præſtantiſſimi aliqui Eccleſiæ Prælati, ſpuriis Calixti I. & Gregorii I. Decretis decepti, minus fortiter repugnarent, ne tantis Pontificibus contrariari viderentur, tandem pro lege invaluit.

Quarto intelligitur, quod quantumvis puriſſimæ Patrum diſciplinæ aliquid deceſſerit, numquam eouſque permittente Eccleſiâ, temperata fuerit, nec unquam gravibus Eccleſiæ Scriptoribus perſuaſum fuerit, ut lapſi in carnis flagitia Sacerdotes, ante actam pœnitentiam, eamque ſuis ſceleribus condignam, ſacris functionibus reſtituerentur.

Ex quo ulterius cernere licet, omnibus illis Auctoribus, qui Clericos lapſos poſt actam pœnitentiam reſtitui poſſe cenſuerunt, deteſtatam fuiſſe horrendam illam, ne dicam nefandam quorumdam Caſuiſtarum ſententiam, quos docere non puduit, permitti poſſe, ut Sacerdos, qui nocte præcedente quâvis impudicitiâ ſe polluit, nihilominus ſacris operetur. „ Si iſta doctrina poſſit „ componi, inquit Antonius Godeau Venſ„ cienſis Epiſcopus, cum diſciplina in Ec„ cleſia multis ſeculis ſervata, & cum *pu„ ritate victimæ corporis Domini*, componi „ quoque poteſt lux cum tenebris, & Chri„ ſtus cum Belial „. *In Hiſt. Eccleſ. ad ann.* 594.

Si Emericus De Bonis e Societate Jeſu cenſeat eſſe *ſcelus horrendum dictu*, & *Angelis ipſis deteſtabile*, *quodve valeat ſoli tenebras offundere*, *terram tremefacere*, & *elementa permiſcere*, ſi quis Laicus eodem, vel poſtero, vel tertio, aut quarto die ab Euchariſtia ad ſuas ſordes revertatur; aut illam is ſumere audeat, qui pridie, nudius tertius, vel quartus, ante peccaverat: „ non„ ne idem ſcelus in Sacerdotibus deteſtabi„ lius & horribilius erit „ (inquit magnus ille ac verus Apoſtolorum ſucceſſor Reverendiſs. Epiſcopus Caſtorienſis per Provincias unitas Vicarius Apoſtolicus, in *Amore pænit. lib.* 2. *cap.* 16. §. 4.) „ ſi recentes a „ propudiis atque flagitiis non ſolum Eu„ chariſtiam ſumere, ſed etiam conſecrare, „ & mediatoris officium aſſumere audeant „?

Quantumcumque igitur Canonum rigor con-

Digitized by Google

connivente Eccleſiâ ſit mitigatus ; „ non „ prius ſinendum eſt ut Sacerdotes ſacris „ miniſtrent (verbis rurſus loquor præfati „ Antiſtitis) licet ipſorum propudia manſerint *occulta*, niſi prius *diuturno* lachrymarum fonte impurum extinxerint ardorem ; niſi prius *dignis* pœnitentiæ fructibus ſe emendatos oſtenderint ; niſi prius „ pro ipſis ſupplicet humilitas loci ſuperioris refuga ; niſi pro ipſis intercedat contritio, non Sacerdotii commoda aut honorem quærens, ſed Dei juſtitiam amare „ & placare contendens ; niſi pro ipſis deprecetur vitæ mutatio voluptatibus infeſta, & caſtis de æterna puritate deliciis „ intenta „.

Quinto, ex aſſertis hoc capite patet, quod nulla, ob varias cauſas, tardior ac rarior ſit quam Sacerdotum converſio.

Cui conſequens eſt, magna exigenda eſſe veræ converſionis ſigna, priuſquam lapſi Sacerdotes ſacris reſtituantur; ut proinde recte moneat laudatus Antiſtes „ quod imprudenter Sacerdotibus in crimen, præſertim „ incontinentiæ, prolapſis credatur, quando „ dicunt ſe ex animo pœnitere, niſi *ex* „ *fructibus dignis* pœnitentiæ ſinceritatem „ ſuæ converſionis teſtatum fecerint, niſi „ per *notabile* temporis ſpatium ab omni „ crimine ſeipſos continuerint, niſi a peccatorum illecebris receſſerint, niſi jejunando carnem ſpiritui ſubjecerint, niſi „ orando ſpiritum Deo ſubdiderint, niſi „ eleemoſynis peccata redemerint, niſi lectionibus ſacris mentem a terrenis & obſcœnis imaginibus expurgaverint „.

Denique vidimus quomodo Patres Tridentini deſideraverint, ut criminoſi omnes, tum publici, tum occulti, a ſacris Eccleſiæ miniſteriis procul arcerentur, ne aliquando impleretur illud Prophetæ : *Sacerdotes Dei contaminant ſancta*, & *reprobant legem*. *Ezech.* 22. Utque illud conſequi poſſent, vidimus Epiſcopis datam eſſe poteſtatem repellendi ab Ordinibus, aliiſque Eccleſiæ functionibus, aut ab illis ſuſpendendi, ſine ullo ſtrepitu judicii, quoſcumque criminoſos quantumvis *occultos*.

Unde liquido cerni poteſt, quod ſi Epiſcopi auctoritate per Concilium Tridentinum ipſis conceſsâ uterentur, ſperare liceret, quod pollutos a mundiſſimis Eccleſiæ Altaribus videremus excluſos.

Ex eodem perſpicuum quoque eſt, menti & intentioni Eccleſiæ contraire ſeu Seculares, ſeu Regulares, qui, neſcio quâ temeritate, ſe opponunt Epiſcopis, liteſque ipſis movere non verentur, ſi illos ad Ordines ſacros, aut alia Eccleſiæ munia promovere renuant, aut aliquibus functionibus hierarchicis interdicant.

Oſtendunt ſimiles Ordinum atque muniorum Eccleſiaſticorum venatores & aucupatores, ſe non luce veritatis (quæ in Ordinibus ſacris, atque Eccleſiaſticis dignitatibus, ac muniis non niſi onera fugienda, non ambienda oſtendit) eſſe illuminatos, ſed tenebroſâ cupiditate, quæ in Eccleſiaſticis gradibus ac functionibus, honorem, divitias, aliave temporalia commoda intuetur, ſe excæcatos aut ut minus obnubilatos.

Chriſtianam quoque humilitatem ſimilibus deeſſe non minus perſpicuum eſt : hæc enim mavult in humili loco abſcondita ſedere, quam elevata in alto videri ; imo nec humilem locum deſerit, niſi in altiorem protrudatur.

Hæc proinde ſi in cordibus eorum eſſet radicata, veramque ſacrorum Ordinum, ac miniſteriorum Eccleſiaſticorum ideam haberent iſti Clerici, numquam eo temeritatis prorumperent, ut Epiſcopis, qui juxta ſibi datam poteſtatem ad ſacros Ordines, aut alia Eccleſiæ munia ob cauſam ſibi notam ipſis aſcenſum negant, aut ab illis ſuſpendunt, ſe opponerent ; ſed e contra ſe ab hujuſmodi onere exemptos gauderent, juxta ſanctiſſimam illam a Spiritu ſancto Patribus Tridentinis ſuggeſtam ſententiam : „ Honeſtius ac tutius eſt ſubjecto, debitam „ Præpoſitis obedientiam impendendo, in „ inferiori miniſterio deſervire, quam cum „ Præpoſitorum ſcandalo, graduum altiorum appetere dignitatem „.

CAPUT III.

Oſtenditur ex Pontificali Romano, quam vitæ ſanctitatem ac morum integritatem hodie in Clericis, ac proinde in Canonicis deſideret Eccleſia.

§. I.

Ex ritibus, quibus Tonſura Clericalis confertur, demonſtratur, quod Clerici, ac proinde Canonici, profiteantur ſe mundo renuntiare, & ſe Dei ac Eccleſiæ ſervitio conſecrare.

PRIMA eaque præcipua ac fundamentalis Clericorum virtus, in qua ſpiritus Clericalis merito reponitur, eſt charitas, quâ homo ſe totaliter a rerum mundanarum affectu & deſiderio exuens, rerum vero divinarum guſtu & deſiderio ſe accendens, totus Dei ac Eccleſiæ ſervitio mancipatur.

Quia per Tonſuram Clericalem ad ſtatum Eccleſiaſticum quis intrat, Eccleſia per cæremonias, quas in illa adhiberi præſcribit, hanc virtutem ſpecialiter exprimere voluit, ut oſtenderet hanc eſſe virtutem, quæ & in Tonſurando jam eſſe, & continuo creſcere debet.

Hanc animi a rebus mundanis ſeparationem indicat in primis capillorum reſciſſio; *raſio enim capillorum*, ait Hieronymus *Cauſ.* 12. *quæſt.* 1. *Can.* DUO SUNT, *eſt temporalium omnium depoſitio*. Unde Eccleſia, priuſquam ad comæ abſciſſionem procedatur, populum interpellat, ut oret Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, pro his famulis ſuis, qui ad deponendum comas capitum ſuorum pro ejus amore feſtinant, ut donet eis Spiritum ſanctum, qui habitum Religionis eis in perpetuum conſervet, *& a mundi impedimento, ac ſeculari deſiderio corda eorum defendat*. Quo non obſcure innuit, per comæ depoſitionem ipſius mundi ac rerum mundanarum contemptum deſignari.

Dum Clericus attondetur, hæc verba *Pſ.* 15. *verſ.* 5. ſolemni ritu recitare jubetur: DOMINUS *pars hæreditatis meæ & calicis mei, tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi;* ut exteriori Antiſtitis actioni Clerici verba conſentiant, & quorum bonorum renunciationem, per capillorum attonſionem, ſignat Pontifex, eam Clericus verbis profiteatur, ſolique Deo ſe adhærere velle teſtetur.

Unde ad ea verba alludens ſanctus Hieronymus: „ Propterea Clerici dicuntur, „ quod de ſorte ſunt Domini, vel quia „ Dominus ſors, id eſt, pars Clericorum „ eſt. Quia autem vel ipſe pars Domini, „ vel Dominum partem habet, talem ſe „ exhibere debet, ut ipſe poſſideat Dominum, & poſſideatur a Domino. Qui „ Dominum poſſidet, & cum Propheta „ dicit: *Pars mea Dominus*, nihil extra „ Dominum habere debet „. *Cauſ.* 12. *quæſt.* 1. *Can.* 5.

Cui conſonat illud Ambroſii, *Can.* CUI PORTIO *eodem*. „ Cui portio Deus eſt, „ nihil debet curare niſi Deum, ne alterius impediatur neceſſitatis munere. „ Quod enim ad alia officia confertur, „ hoc Religionis cultui, atque huic noſtro „ officio decerpitur. Hæc enim vera Sacerdotis fuga, abdicatio domeſticorum, „ & quædam alienatio chariſſimorum: *ut* „ *ſuis ſe abneget, qui ſervire Deo eleгerit* „.

Hæc & mens Iſidori *lib.* 2. *De Offic. Eccleſ. cap.* 1. qui Clericos vocari refert, „ eo quod in ſortem hæreditatis Domini dentur, vel pro eo quod ipſe Dominus ſors illorum eſt, ſicut de eis ſcriptum „ eſt, loquente Domino: *Ego hæreditas* „ *eorum*. Unde oportet, inquit, ut qui „ Deum hæreditate poſſident, *abſque ul-* „ *lo impedimento ſeculi, Deo ſervire ſtu-* „ *deant, & pauperes ſpiritu eſſe conten-* „ *dant*, & congrue illud Pſalmiſtæ dicere „ poſſint: *Dominus pars hæreditatis meæ* „. Hac profeſſione emiſsâ, Pontifex ſuperpelliceum ſeu veſtem albam Clerico his verbis Apoſtoli *ad Eph. cap.* 4. *verſ.* 24. imponit: *Induat te Dominus novum hominem, qui ſecundum Deum creatus eſt, in juſtitia, & ſanctitate veritatis*. Quibus oſtendit Clericum in novum quemdam hominem eſſe mutandum; utpote qui jam omnibus ſeculi deſideriis, & mundi voluptatibus renuntia-

tiavit, & ſoli Deo ejuſque ſervitio in *juſtitia & ſanctitate veritatis* vivere profeſſus eſt.

Ut vero omnia hæc terrena amplius contemnat, ſolumque Deum partem hæreditatis ſuæ conſtanter eligere & poſſidere pergat, orat Eccleſia, *ut ab omni cæcitate ſpirituali & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat:* ut hoc lumine illuſtratus Clericus videat, quam vere de his, quæ mundus dare poteſt, dixerit Eccleſiaſtes *cap.* 1. *verſ.* 2. *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Et de univerſis, quæ mundus pro magnis extollit, dixerit Chriſtus, *Luc. cap.* 16. *verſ.* 15. *Quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.* Ut tandem ex animo cum Apoſtolo dicere queat, *Philip. cap.* 3. *verſ.* 7. 8. *Mihi quæ fuerunt lucra, hæc arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta. Verumtamen exiſtimo omnia detrimentum eſſe, propter eminentem ſcientiam* JESU-CHRISTI *Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifaciam.* Quibus Apoſtoli verbis perfectiſſime exprimitur ipſe Spiritus Eccleſiaſticus (nimirum ardens charitas, quæ omnibus libenter renuntiat, omniaque arbitratur ut *ſtercora*, ut *Chriſtum* in ſe & aliis *lucrifaciat*) quem Tonſurandus ſe habere profitetur; utque in eo perſeveret, ac in finem augeat, commendat Eccleſia.

§. II.

Ex iis, quæ in Ordinatione Oſtiariorum *interveniunt, oſtenditur, quod in Eccleſiaſticis debeat eſſe zelus pro decore domus Dei.*

DUbium non eſt, quin attentius expendens ea omnia, quæ Eccleſia, ſuggerente Spiritu ſancto, in ſingulorum Ordinum collatione ſeu facto ſeu verbo exprimit, in illis ſit reperturus, quæ mirum in modum ſanctitatem Ordinandorum commendant; illud tamen quoque obſervare licet, quod in ſingulis quamdam virtutem officio cujuſque Ordinis ſpecialiter congruentem eminere videamus.

Et quidem ut ab Ordine Oſtiariatus exordiamur: quamvis ritus conſecrationis varias virtutes exprimant, ſingulariter tamen Ordinando in Oſtiarium commendatur, *ut ſit ipſi fideliſſima cura in Domo Dei, diebus ac noctibus*, quo *zelus pro decore Domus Dei* inſinuatur.

Et quidem Oſtiarii officium, ejuſque zelus maxime in eo elucere debet, ut *certis horis Domum Dei aperiat Fidelibus, &* SEMPER CLAUDAT INFIDELIBUS.

Si horum verborum corticem ſolum attendamus, officium Oſtiarii ad ſolam Infidelium excluſionem pertinere videbitur; at ſi mentem Eccleſiæ quis attendat, facile intelliget verbis illis injungi Oſtiariis, ut ipſis ſit diligens cura, ut a Domo Dei excludant, non idololatras tantum, ſed omnes, qui licet Deum verbis agnoſcant, actionibus tamen ſuis amplius quam Infideles Domum Dei dehoneſtant.

Hinc S. Carolus inter officia Oſtiarii reponere non dubitat: „ ut Infideles, Hæreticos, Excommunicatos, & alios, quibus jure interdictum eſt, ab Eccleſia arceat & ejiciat. Ne populum propius ad Sacerdotem, rem divinam facientem, accedere patiatur. In Eccleſia dormientes, vendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliâve ratione Officia divina perturbantes, & quovis modo indecore atque irreverenter ſe habentes, moneat; ſi pertinaces ſint, expellat, aut ad Superiorem deferat: mendicantes excludat: bruta denique, caneſque expellat; quidquidve in Eccleſia dedecet, amoveat ". *Conc. Mediolanen. I. part.* 2. *cap.* 26.

Quamvis ergo (verbis loquor Venecienſis Epiſcopi Antonii Godeau, quæ utinam Eccleſiaſticorum cordibus alte eſſent impreſſa!) Templa noſtra non ingrediantur „ Idololatræ, quia nulli eorum in Chriſtiano orbe tolerantur; tamen plerique, non dico ingredientium, hoc enim dixiſſe parum eſt, ſed plerique eorum, qui in Templis noſtris prima ſibi loca vendicant, infidelibus ſunt deteriores. Quid enim? Libertini illi ſeu diſſoluti Chriſtiani, qui publice Deum irrident, qui ſanctiſſima ejus myſteria in abominabiles jocos convertunt, qui ipſis adſtantes altaribus eum blaſphemant, ſine pudore rident, ſine fronte garriunt, & in ſexcentos geſtus ſituſve exoticos ſeſe transformant; qui vix

„ genua incurvant, dum is exhibetur adorandus, coram quo ſe proſternunt Seraphim, dæmones contremiſcunt: addamus & illud veriſſimum, qui eodem oculo Chriſtum Jeſum in Euchariſtia aſpiciunt, & vident mulierem ad eam concupiſcendam; imo qui a Chriſto Jeſu oculos avertunt, ut faciem fuco fœdatam contemplentur: qui cor ſuum diabolo ſacrificant illo ipſo tempore, illo ipſo in loco, quo Chriſtum Jeſum Deo Patri immolat Sacerdos: quid, inquam? Nonne majori inſolentiâ Baſilicas ingrediuntur ejuſmodi Chriſtiani, quam modeſti quidam Pagani? Oſtiarii deſunt, qui pro munere ſuo eos expellant. At, o Sacerdotes! ubi hic *zelus veſter?* Ordo veſter *Oſtiariorum ordinem eminenter in ſe continet*, eorumque functiones a vobis ſupplendæ ſunt. Tunc demum opere comprobabitis, an diligatis eum, qui nequaquam ad Templi portam vos collocavit, ſed ad ſacrum Altare ſuum vos ſublimavit. Tunc omnibus palam fiet, an vos ſincere tangat gloria ſummi iſtius Magiſtri, qui & Templo præeſt, & in manus veſtras ſeſe tradit in illo ſacrificio, quod quotidie celebratis. Si ejus honor vobis cordi ſit, non reformidabitis faciem potentium. Dicetis ad profanatores iſtos, domum Dei domum eſſe orationis, non garrulitatis, non petulantiæ ac procacitatis; illam adeundam ad eluenda peccata commiſſa, non ad nova committenda; in eam ingrediendum non extento collo, ſed corde contrito & humiliato. Correptionem veſtram comitetur prudentia, at non mollis, non carnalis regat illa zelum veſtrum, ſed nullatenus extinguat ejuſmodi conſiderationibus, a quibus expediti erant olim Oſtiarii inferiores tantum Clerici, dum adhuc vigebat eorum in Eccleſia miniſterium „.

„ Cum a Chriſtianæ pietatis ratione illud quoque alienum ſit (ut recte monet S. Carolus in *II. Concil. Mediol. tit.* 2. *dec.* 18.) ad ornatum Templorum adhiberi ea, quæ non modo Religionem non excitant, ſed per quæ intuentium mentes facile incidunt in fœdas turpeſque cogitationes; propterea Eccleſiaſtici, quibus in ſuſceptione Ordinis Oſtiariatus impoſita eſt cura pro decore Domus Dei, quantum in ipſis eſt, impedire debent, ne quis ad illa ornanda, ut loquitur S. Carolus, periſtromatis aulæiſque utatur, quæ obſcœnis figuris intexta ſint; neque item pictas imagines, & ſigna adhibeant, quæ vel Ethnicorum hominum, vel aliarum rerum loci ſanctitati repugnantium, formam ac ſpeciem præ ſe ferant; in omni præterea publicarum Supplicationum, Proceſſionumque apparatu, qui obſcœnarum rerum ſpeciem oſtendunt, ea ne adhibeantur „.

Merito quoque curam illam pro Domo Dei oſtendent Eccleſiaſtici, quibus in Cantores, Organiſtas, Campanarios, aliosque Eccleſiæ inferiores Miniſtros aliqua eſt auctoritas, ut eos cohibeant *a laſciva, militari, & quavis indecora muſica* (ut loquitur Synodus Mechliníenſis *an.* 1570. *tit. De Obl. Offic. Divin. cap.* 10.) *in cantu, organis, & campanis*.

Utque verbo abſolvam, ſtudium Eccleſiaſticorum, quos Eccleſia in Oſtiarios elegit, *ut ſit eis fideliſſima cura in Domo Dei diebus ac noctibus*, ad hoc tendere debet, ut quidquid debitam locis ſacris reverentiam diminuere, aut populum a ſolida pietate & vera devotione abſtrahere potius, quam ad eam promovere poſſet, omni quâ poſſint diligentiâ a Domo Dei amoveant.

§. III.

Officium Lectoris *requirit, ut Eccleſiaſtici pie ac devote ad lectionem Scripturæ accedant.*

PRæcipuum officium Lectorum ſic exprimit Pontificale: „ Lectiones ſacras diſtincte, & aperte ad intelligentiam & ædificationem Fidelium, abſque omni mendacio falſitatis proferte; ne veritas divinarum lectionum incuriâ veſtrâ ad inſtructionem audientium corrumpatur. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis; quatenus auditores veſtros, verbo pariter, & exemplo veſtro docere poſſitis „.

Ita ergo Scripturas ſacras legere oportet *Lectorem*, ut a vero ejus ſenſu nec ipſe aberret, nec alios aberrare faciat, ſed *abſque*

Digitized by Google

que omni mendacio falſitatis proferat .

Ut vero Lector Scripturæ verum ejus ſenſum aſſequatur, debite diſpoſitus ad ejus lectionem accedat neceſſe eſt.

Prima vero diſpoſitio eſt, ut, ſicut monet Eccleſia, *ea*, *quæ legunt*, *opere compleant*. *Si quis enim*, inquit Chriſtus *Joan. cap.* 7. *verſ.* 17. *voluerit ejus* (Patris) *voluntatem facere*, *cognoſcet de doctrina*, *utrum ex Deo ſit : intellectus* enim, ait Pſaltes *Pſ.* 110. *verſ.* 10. *bonus omnibus facientibus eum*. Nam, ut obſervat Auguſtinus *Quæſt.* 96. *ſup. Exod.* „ prius oportet verbis Dei reddere faciendi ſervitutem, ut ad intelligentiam earum rerum, „ quæ ipſo præcipiente fiunt, merito devotionis iſtius ipſe perducat „. Et alibi. „ Quis neſciat, tanto citius quemque proficere cum bona legit, quanto citius facit „ quod legit? *A mandatis tuis*, ait „ Pſalmiſta *Pſ.* 118. *verſ.* 104. *intellexi*: „ quod videlicet, inquit Hieronymus, *poſt* „ *opera* cœperit habere ſcientiam ſecretorum „.

Secunda diſpoſitio Lectoribus ad intelligentiam Scripturæ neceſſaria eſt munditics cordis, quæ eſt velnti *clavis David*, quâ aperiuntur arcana Scripturarum; ſicuti e contra ſordes concupiſcentiæ cor claudunt, ne earum lumine illuſtretur. „ Impuris „ non ſe oſtendit veritas (inquit Doctor „ Mellifluus *Serm.* 62. *in Cant.*) non „ ſe credit ſapientia . . . . . ſuperbo oculo „ veritas denegat ſe intuendam puro cordi „.

Qui ergo per lectionem Scripturæ ad verum ejus intellectum pervenire deſiderat, ante ejus lectionem cordis munditiam poſtulet, dicens cum Propheta Regio : *Cor mundum crea in me Deus*, *& Spiritum rectum innova in viſceribus mei*. *Amplius lava me*, *Domine*. *Pſ.* 50. *verſ.* 3. & 11.

Tertio ad lectionem Scripturæ, ut cum fructu legatur, accedere oportet, non mere ut ſciatur, quod curioſitatis eſt, ſed ut ex ejus lectione cognoſcamus Dei voluntatem. „ Si magnitudine ſuâ (ait S. Auguſtinus „ *Conc.* 17. *in Pſalm.* 118.) præcedit „ ſcientia magnitudinem charitatis, non „ ædificat, ſed inflat „. Hinc idem Doctor *lib.* 2. *De Doct. Chriſt. cap.* 9. „ In omnibus „ Scripturæ libris timentes Deum, & pietate manſueti, quærunt voluntatem Dei „.

Eo ergo fine a pio Lectore legenda Scriptura ſacra, ut edoctus quid credere, & ſperare debeat, in gemina charitate, *in qua univerſa lex pendet & Prophetæ*, creſcat. *Matth. cap.* 22. *verſ.* 4.

„ In nullis Scripturis aliud inquiratur (ait „ rurſus S. Auguſtinus in *Præfat. ad Pſalm.* „ 140.) nemo vobis aliud præcipiat quam „ charitatem de corde puro „. Quidquid obſcurum eſt in Scriptura, hæc ibi occulta eſt. Quidquid ibi planum eſt, hæc ibi aperta eſt. „ Unde, eodem S. Doctore „ teſte, quiſquis Scripturas divinas, vel „ quamlibet earum partem intellexiſſe ſibi „ videtur, ita ut eo intellectu non ædificet „ iſtam geminam charitatem Dei & proximi, nondum intellexit „. *Lib.* 1. *De Doct. Chriſt. cap.* 37.

Quarto, ut quis S. Scripturæ ſenſum aſſequatur „ opus eſt (ut ait Auguſtinus „ *lib.* 2. *De Doct. Chriſt. cap.* 7. miteſcere pietate, neque contradicere divinæ „ Scripturæ, ſive intellectæ, *ſi vitia noſtra* „ *percutit*, ſive non intellectæ, quaſi nos „ melius ſapere, meliuſque præcipere poſſimus : ſed cogitare potius & credere id „ eſſe melius & verius, quod ibi ſcriptum „ eſt, etiamſi lateat, quam id quod non „ per noſmetipſos ſapere poſſumus „.

Corde ergo humiliato pius *Lector* verba Sacræ Scripturæ ruminat, ut licet *vitia ſua percutiat*, non propterea ad alienum ſenſum retorqueat; ſed corde ſimplici ita ſeſe ei ſubjiciat; „ ut neque hominibus placendi ſtudio detorqueatur a vero (verba „ ſunt Auguſtini *d. cap.* 7.) nec reſpectu devitandorum quorumlibet incommodorum, quæ adverſantur huic vitæ „.

Hac animi puritate, eoque ſincero affectu, ſi ad lectionem Scripturæ ſacræ Canonici aliique Eccleſiaſtici accederent, ſpes eſſet, quod *veri eſſent relatores verbi Dei*, *habituri*, *ſi fideliter & utiliter impleverint officium*, ſibi in ſuſceptione Ordinis Lectoratus *impoſitum*, *partem cum iis*, *qui Verbum Dei bene adminiſtraverunt ab initio*. Pontific. in Ordinat. Lect.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

Ex illis, quæ in Ordinatione** Exorciſtarum **Eccleſia præſcribit, oſtenditur, quod Ordine illo initiati debeant ſpecialiter cor ſuum ab omni affectu rerum temporalium mundare.

„ Accipitis, inquit Pontifex ad ordi- „ nandos in Exorciſtas, poteſta- „ tem imponendi manum ſuper Energume- „ nos, & per impoſitionem manuum veſtra- „ rum gratiâ Spiritus Sancti, & verbis exor- „ ciſmi, pelluntur ſpiritus immundi a cor- „ poribus obſeſſis. Studete igitur, ut ſicut „ a corporibus aliorum dæmones expellitis, „ ita a mentibus, & corporibus veſtris, o- „ mnem immunditiam & nequitiam eji- „ ciatis; ne illis ſuccumbatis, quos ab aliis „ veſtro miniſterio effugatis „.

Quantumvis non omnibus Exorciſtis, ob varias rationes, hodie permittatur, ut manus ſuper Energumenos imponant, ad expellendos dæmones e corporibus obſeſſis; ſemper tamen Eccleſia vult, ut continuum illis ſit adverſus ſpiritus illos immundos ſpirituale luctamen, illoſque e ſuis aliorumque cordibus expellant. „ Deum Pa- „ trem omnipotentem, Fratres chariſſimi, „ inquit Epiſcopus, ſimpliciter deprecemur, „ ut hos famulos ſuos benedicere dignetur „ in Officium Exorciſtarum, ut ſint *ſpiri-* „ *tuales imperatores* ad abjiciendos dæmo- „ nes de corporibus obſeſſis, cum omni „ nequitia eorum multiformi „.

Specialiter igitur Canonicis, aliiſque Ordine Exorciſtarum inſignitis ingeminandum illud, quod ad omnes Chriſti Fideles dixit Apoſtolus, ad *Ephes. cap. 6. verſ.* 11. & 12. *Induite vos armaturam Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias diaboli. Quoniam non eſt nobis colluctatio adverſus carnem & ſanguinem, ſed adverſus Principes & poteſtates, adverſus mundi Rectores tenebrarum harum, contra ſpiritualia nequitiæ, in cæleſtibus.*

Sicuti vero Exorciſtis ſpeciale debet eſſe cum ſpiritibus immundis ſpirituale certamen, ſic ſpecialiter ab omni affectu terreno, ut ſuperent, ſe exuant neceſſe eſt: nam ut bene monet Gregorius vere magnus: „ nihil maligni ſpiritus in hoc mundo pro- „ prium poſſident. Nudi ergo cum nudis „ luctari debemus. Nam ſi veſtitus quiſ- „ quam cum nudo luctetur, citius ad ter- „ ram dejicietur, quia habet unde teneatur. „ tur. Quid enim ſunt terrena omnia, niſi „ quædam corporis indumenta? Qui ergo „ contra diabolum ad certamen properat, „ veſtimenta abjiciat, ne ſuccumbat. Ni- „ hil in hoc mundo amando poſſideat, „ nullas rerum labentium delectationes re- „ quirat, ne unde ad votum regitur, ad „ caſum inde teneatur „. *L.* 2. *Homil.* 32. *in Evang.*

Cui conſonat illud S. Leonis *Serm.* 7. *de Nativ.* „ Ita diabolus omnium diſcutit „ conſuetudines, ventilat curas, ſcrutatur „ affectus; & ibi cauſas quærit nocendi, „ ubi quemque viderit ſtudioſius occupa- „ ri „.

Quam vera ſit Patrum illorum ſententia exemplo Pilati nos docet Scriptura.

Animadvertens enim diabolus Pilatum omnibus hactenus Judæorum allatis argumentis, & populi clamoribus invictum ſtare, eum ex parte Cæſaris aggreditur; ejus enim amicitiæ retinendæ affectu, tamquam veſtimento ipſum teneri poſſe ſciebat. Clamabant itaque Judæi, diabolo inſtigante: *Si hunc dimittis, non es amicus Cæſaris; omnis enim, qui ſe Regem facit, contradicit Cæſari.* Joan. *cap.* 19. *verſ.* 12.

Invenit adverſarius veſtem, quâ teneret, & ecce mox victoria, mox dejicitur Pilatus: ſubdit enim ſacer Textus verſ. 13. *Pilatus autem cum audiſſet hos ſermones,* de læſo Cæſare, cui eum ſuſpectum facere minabantur, *adduxit foras Jeſum*, prorſus ſuccumbens timori, qui omnibus Judæorum clamoribus infractus fuerat: „ ſimilis vide- „ licet illis (ait Auctor quidam pietate „ & eruditione conſpicuus) „ qui tamdiu „ fortiter pro juſtitia certant, quamdiu nul- „ lum imminet fortunarum, aut honoris, „ aut ſtatus, aut vitæ periculum „. *Janſenius in cap.* 19. *verſ.* 13. *Joan.*

Recte ergo Exorciſtas monet Eccleſia: *Diſcite per officium veſtrum vitiis imperare; ne in moribus veſtris aliquid ſui juris inimicus valeat vindicare.*

Ex quibus concludere licet, quod ſi adeo ſollicite curare debeant Exorciſtæ, ne quid

in

in *moribus eorum ſui juris inimicus valeat vindicare*, ut dæmoniis imperare, eorumque aſtus evadere poſſint; quanto ſollicitius Sacerdotibus, aliiſque in eminentiore Eccleſiæ gradu conſtitutis vigilandum ſit, ne quid in ipſis ſui juris, quo ipſos ſibi ſubjiciat, reperiat inimicus. Quo enim altiori & magis conſpicuo loco ſunt poſiti, eo amplius ſagittas ſuas adverſus illos evibrat adverſarius.

§. V.

Ex illis, quæ in Ordinatione Acolythorum occurrunt, oſtenditur, quod qui illo Ordine ſunt inſigniti, debeant ſpecialiter attendere, ut proximo bonis operibus præluceant, & caveant, ne actionibus ſuis populum ſcandalizent.

„ ACOlythum oportet (ait Pontificale) „ ceroferarium ferre, luminaria Eccleſiæ accendere, vinum & aquam ad „ Euchariſtiam miniſtrare. Studete igitur „ ſuſceptum officinm digne implere. Non „ enim Deo placere poteritis, ſi lucem „ Deo manibus præferentes, operibus tenebrarum inſerviatis, & per hoc aliis exempla perfidiæ præbeatis. Sed ſicut Veritas „ dicit: *Luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt*. Et ſicut Apoſtolus Paulus ait: *In medio nationis pravæ, & perverſæ, lucete ſicut luminaria in mundo, verbum vitæ continentes. Sint ergo lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris, ut filii lucis ſitis. Abjiciatis opera tenebrarum, & induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Ut filii lucis ambulate*. Quæ ſit vero iſta lux, quam „ tantopere inculcat Apoſtolus, ipſe demonſtrat, ſubdens: *Fructus enim lucis eſt in omni juſtitia, bonitate, & veritate*. Eſtote igitur ſolliciti in omni juſtitia, bonitate, & veritate; ut vos, & „ alios, & Dei Eccleſiam illuminetis „.

Ex hiſce patet evidenter, quod ſpeciali ſtudio & curâ teneantur Canonici, aliique Eccleſiaſtici in Acolythos ordinati, ratione Ordinis illius, per bona opera populo lucis exempla monſtrare; atque ſollic ite cavere, ne qnid in eorum actionibus occurrat, quod populo in ſcandalum cedere poſſit.

Tenentur ergo Eccleſiaſtici ſingulariter attendere, non tantum an eorum actiones in ſe licitæ ſint, & honeſtæ, ſed etiam nnm hic & nunc, ob hominum infirmitatem, aut temporis duritiam non ſint futuræ aliis in petram ſcandali & lapidem offenſionis: quapropter ſpeciali ratione vi Ordinis ſui, jubentur Eccleſiaſtici dicere & obſervare illud Apoſtoli 1. ad *Corinth. cap.* 8. *verſ.* 13. *Si eſca* (idem dic de omni eo, quod ſine peccato omitti poteſt) *ſcandalizat fratrem meum; non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum ſcandalizem*. Et illnd: *Ab omni ſpecie mali abſtinete vos*. 1. ad *Theſſal. cap.* 5. *verſ.* 22. Hoc quoque exemplo ſuo docuit Apoſtolus 1. ad *Corinth. cap.* 9. *verſ.* 4. 5. 12. 13. 14. habens *enim poteſtatem manducandi & bibendi*, id eſt accipiendi a Corinthiis ea, quæ ad victum neceſſaria erant, *ſicut cæteri Apoſtoli & Fratres Domini; ſed non uſi ſumus*, inquit, *hac poteſtate; ſed omnia ſuſtinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Chriſti*. Sciebat quidem, *quoniam qui in ſacrario operantur, quæ de ſacrario ſunt, edunt; & qui Altari deſerviunt, cum Altari participant. Ita & Dominus ordinavit*, ait, *iis, qui Evangelium annuniant, de Evangelio vivere. Ego autem*, inquit, *nullo horum uſus ſum. Non autem ſcripſi hæc, ut ita fiant in me: bonum eſt enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet*.

Hoc Apoſtolico exemplo docentur Canonici, aliique Eccleſiæ miniſtri, qui *lucere debent ut luminaria in mundo verbum vitæ continentes*, ut expendant, non tantum an poteſtatem habeant accipiendi aut exigendi a populo hæc illave jura, v. g. decimas, funeralia, vel his ſimilia; ſed inſuper num ſimilium exactio non tanta in populo excitatura ſit ſcandala, tantumque Evangelio datura offendiculum, nt tamquam veri Acolythi deberent dicere cum Apoſtolo: *Habemus poteſtatem manducandi & bibendi*, id eſt, hæc aut illa jura accipiendi, *ſed non uſi ſumus hac poteſtate; ſed omnia ſuſtinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Chriſti*.

Digitized by Google

§. VI.

Officium Subdiaconi exigit in Eccleſiaſticis caſtigationem vocis.

PLura in Ordinatione Subdiaconorum occurrere, quæ mirifice ſanctitatem, quam in ipſis requirit Eccleſia, commendant, non difficulter intelliget, qui vel leviter ritus Ordinationis perluſtraverit. Et quidem eximia illa carnis munditia, quam Subdiaconi profiteri jubentur, Ordinis illius ſanctimoniam non parum commendat; verum cum de illa, & ad eam pertinentibus capite ſpeciali agere inſtituerim, nihil de ea hic dicendum putavi: ſed aliam virtutem, eamque Eccleſiaſticis ſumme neceſſariam, at hodie parum uſitatam, ſcilicet *caſtigationem vocis*, ſpecialiter Subdiaconis in traditione amictus commendatam, fuſius proponere intendo.

Accipe amictum, inquit Pontificale, *per quem deſignatur* CASTIGATIO VOCIS. Verba hæc pauca ſunt; ſed magnam, ſummeque neceſſariam omnibus Eccleſiaſticis in ſe concludentia inſtructionem.

Quid enim adeo Chriſti Miniſtro neceſſarium quam *caſtigatio vocis?* Nonne Miniſtrorum Chriſti eſt, ſe in omnibus exhibere ſicut Dei Miniſtros, nemini dantes ullam offenſionem, ut non vituperetur miniſterium eorum? Ea conſequenter ipſorum eſſe debet *vocis caſtigatio* ſeu moderatio, ut nihil in eorum verbis occurrat, quod Miniſtrum Chriſti dedeceat, aut in miniſterii illius vituperium cedat; ac proinde præ reliquis Fidelibus fideliter impleant illud Petri: *Si quis loquitur, quaſi* SERMONES DEI*: ſi quis adminiſtrat, tamquam ex virtute, quam adminiſtrat Deus per Jeſum Chriſtum*. 1. Petri *cap.* 4. *verſ.* 11.

Credant quoque ſibi ſpecialiter dictum illud Apoſtoli ad Coloſſ. *cap.* 4. *verſ.* 6. *Sermo veſter ſemper in gratia ſale ſit conditus, ut ſciatis quomodo oporteat vos unicuique reſpondere*. Et illud ad Epheſios *cap.* 4. *verſ.* 24. *Omnis ſermo malus ex ore veſtro non procedat: ſed ſi quis bonus ad* ÆDIFICATIONEM FIDEI, *ut det gratiam audientibus*.

Ita ergo *vocem ſuam caſtigare* debet Subdiaconus, ac proinde magis Sacerdos, ut vox ejus Chriſtum, cujus miniſterium gerit, & pro quo legatione fungitur, in omnibus ſonet. Unde non impudica tantum, aut obſcœna, aliave ſimilia monſtra ab ore Subdiaconi, aut Sacerdotis fugere debent; ſed omnia, quæ nec Dei gloriam, nec proximi ædificationem ſpirant, abeſſe debent, ne linguam miniſterio Dei, ejuſque laudibus decantandis conſecratam, vano ſermone profanari contingat.

Hinc notiſſima, ſed utinam Sacerdotum cordibus impreſſa, S. Bernardi ſententia! „ *Inter ſeculares*, inquit, *nugæ, nugæ ſunt;* „ *in ore Sacerdotis, blaſphemiæ*. Interdum „ tamen ſi incidant, ferendæ fortaſſis, re„ ferendæ numquam . . . . . *Conſecraſti os* „ *tuum Evangelio: talibus jam aperiri il*„ *licitum, aſſueſcere ſacrilegium eſt*. LA„ BIA SACERDOTIS CUSTODIUNT SCIEN„ TIAM, ET LEGEM REQUIRENT DE ORE „ EJUS, non nugas profecto vel fabulas. „ Verbum ſcurrile, quod faceti urbanive „ nomine colorant, non ſufficit peregrina„ ri ab ore; procul & ab aure relegandum. „ Fœde ad cachinnos moveris, fœdius mo„ ves „. *Lib.* 2. De Conſid. *cap.* 13.

Non alia fuit ante S. Bernardum B. Petri Damiani de hujuſmodi Sacerdotum nugis ſententia. „ Fuit, fuit olim, inquit, „ ſed jam elapſum eſt tempus, ut mode„ ſtiæ pudor, mortificationis inſigne, digna „ ſeveritas, Sacerdotalis genii valeat cen„ ſura ſervari. Nam, ut me ſolum digne „ coarguam, videtis ipſi quia protinus, ut „ ad vos venio, ecce ſales, ecce facetiæ, „ lepores, urbanitates, dicacitates, volumi„ na quæſtionum; omneſque verborum ina„ nium peſtes inſolenter erumpunt, quæ „ nos, non jam Sacerdotes, ſed potius Ora„ tores ac Rhetores, ſive quod inhoneſtum „ eſt, ſcurras oſtendunt. Mox enim, ut „ verba conſerimus, paulatim quædam le„ nocinia confabulationis alternæ ſurrepunt, „ quæ omnem animi vigorem indecenter „ emolliant, & ſeveritatis robur in excuſ„ ſum riſum, & turpia joca diſſolvant. „ Hinc eſt, quod mens extra ſe ſparſa con„ funditur, acies cordis obtunditur, lux „ divini amoris extinguitur, terror in alios, „ & reverentia Sacerdotalis amittitur; & „ quod periculoſius eſt, recte vivendi linea, „ quæ

„ quæ aliis ad exemplum proponenda fue-„ rat, non tenetur. Quod ſi nos vel pu-„ dore vel metu in hæc declinare conte-„ mnimus, mox inhumani, rigidi, & quos „ Hyrcanæ genuerint tigres, ſaxei judica-„ mur „.

Quam æqua ſit Patrum illorum cenſura, ipſi quoque Canones Spiritu Dei conditi, & totius mundi reverentiâ roborati abunde oſtendunt. Ut quid enim S. Canonibus 47. & 48. Synodi Carthag. IV. adeo ſevere decretum, ut *Clericus per plateas & andronas, niſi maximâ ſui officii neceſſitate non ambulet?* Item, *Clericus qui non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulat, ab officio ſuo degradetur?* Ut quid, inquam, hæc ſevera per andronas aut in foro deambulationis interdictio? Non ob aliam indubie cauſam, niſi ut vana colloquia, quæ in locis illis frequentiora eſſe ſolent, Clerici evitarent.

Ne quis me hæc divinare credat, Patres Concilii Narbonenſis *ann.* 589. *Can.* 3. prædictorum Canonum cenſuram renovantes audiamus: „ Nam & hoc, inquiunt, ſe-„ cundum priſcorum cenſuram Canonum „ finitum, ut nullius Clericus, Subdiaco-„ nus, Diaconus, vel Presbyter in *plateis* „ reſideat: certe nec in *plateis*, *& ſtare*, „ *& fabulis diverſis commiſceri*. Quod ſi „ quis facere præſumpſerit, repellendum „ omnino ab officio, & execrandum, ſi „ non emendaverit, & a communione & „ ab officio privetur „.

Hiſce conſonat S. Ambroſius *lib.* 1. *Offic. cap.* 23. Agens enim de Officiis, multa, quæ de ratione dicendi dant præcepta ſeculares viri, nobis (inquit) prætereunda arbitror, ut de *jocandi diſciplina*. *Nam licet interdum honeſta joca ac ſuavia ſint, tamen ab Eccleſiaſtica abhorrent regula*.

Ipſum proinde *amictus* inſigne, quo *caſtigatio vocis* indicatur, ipſa SS. Patrum graviſſima effata, ipſa denique ſanctiſſima Canonum Decreta, condemnabunt Canonicos, alioſque Eccleſiaſticos, qui os Dei miniſterio, ac divinis laudibus conſecratum, nugis, facetiis, vaniloquiis, ut pejora taceam, magno diei tempore impendunt; quibus in more poſitum eſt, andronas, plateas, ac fora cum magno Sacerdotii vilipendio obambulare, ad nihil aliud vacantibus, *niſi aut dicere, aut audire aliquid novi*.

Imo quod deterius eſt, qui in plateis, aut in foro ſtare, & fabulis ſeu inutilibus ſermonibus commiſceri malunt, quam aut divinis laudibus decantandis devote incumbere, aut animam ſuam prævie ad orationem, adverſus occurrentes diſtractiones, mentiſque evagationes præparare.

§. VII.

Ordo Diaconatus in Eccleſiaſticis requirit Chriſtianam fortitudinem, ut libere annuntient Evangelium, nec Chriſtum, ejuſque ſermones erubeſcant.

MAgnam morum ſanctitatem, vitæque puritatem in Diaconis requiri luculenter expreſſit Pontificale.

Poſtquam enim Diaconorum Ordinem Levitici officio ſuccedere aſſeruit, dicit, Diaconos debere *Eccleſiam Dei, veluti tabernaculum, portare & munire* ORNATU SANCTO, PRÆDICATU DIVINO, EXEMPLO PERFECTO. Deinde ſubjungit: „ Levi in-„ terpretatur Additus, ſive aſſumptus. Et „ vos, filii dilectiſſimi, qui ab hæreditate „ paterna nomen accipitis, *eſtote aſſumpti* „ *a carnalibus deſideriis, a terrenis concu-„ piſcentiis, quæ militant adverſus animam:* „ *eſtote nitidi, mundi, puri, caſti, ſicut* „ decet Miniſtros Chriſti, & diſpenſatores „ myſteriorum Dei; ut digne addamini ad „ numerum Eccleſiaſtici gradus; ut hære-„ ditas & Tribus amabilis Domini eſſe „ mereamini. Et quia comminiſtri & coo-„ peratores eſtis Corporis & Sanguinis Do-„ mini, eſtote *ab omni illecebra carnis alie-„ ni*, ſicut ait Scriptura: *Mundamini, qui* „ *fertis vaſa Domini*..... Curate, ut qui-„ bus Evangelium ore annuntiatis, vivis „ operibus exponatis „.

Quis ex his non videt omnium virtutum genera in Diaconis deſiderari? Unde ad Deum Epiſcopus ſe convertens, orat ut emittat in eos „ Spiritum ſanctum, quo „ in opus miniſterii tui fideliter exequendi „ ſeptiformis gratiæ tuæ munere *roborentur*. „ Abundet in eis *totius forma virtutis*, „ auctoritas modeſta, pudor conſtans, in-

Digitized by Google

„ nocentiæ puritas, & ſpiritualis obſervan„ tia diſciplinæ. In moribus eorum præ„ cepta tua fulgeant; ut ſuæ caſtitatis exem„ plo imitationem ſanctam plebs acqui„ rat „.

Verum licet divinorum chariſmatum donis repletos Diaconos deſideret Eccleſia, ſpecialiter tamen Chriſtianam fortitudinem ſeu Chriſtianum *robur* in ipſis exoptat. Hinc Epiſcopus *manum* imponendo (quâ ſolâ manus impoſitione Ordinem Diaconatus plurimis ſeculis, etiam in Eccleſia Latina, collatum fuiſſe oſtendit Morinus De SS. Ordin. *part.* 5. *exerc.* 9. *cap.* 1. & 2.) dicit: *Accipe Spiritum Sanctum ad* ROBUR, *& ad reſiſtendum diabolo, & tentationibus ejus, in nomine Domini*. Quibus dictis mox orationem interruptam proſequitur dicens: *Emitte in eos, quæſumus, Domine, Spiritum ſanctum, quo in opus miniſterii tui fideliter exequendi ſeptiformis gratiæ tuæ munere* ROBORENTUR.

Et quid mirum, ſi *fortitudinem* ſeu *robur* Chriſtianum ſingulariter in Diacono deſideret Eccleſia? Cum enim ipſis imponat, ut *Evangelium ore annuntient, & vivis operibus exponant*, quin magnâ ipſis animi fortitudine opus ſit, ignorari non poteſt.

Novit enim Eccleſia, nihil mundo eſſe magis odioſum quam ipſa Evangelii annuntiatio. Novit ipſa, inter perſecutiones & mundi odia Evangelium eſſe per Chriſtum annuntiatum, ac per Apoſtolos promulgatum; conſequenter nec per illos, quos in Diaconos aſſumit, ſine mundi perſecutionibus & odiis fideliter eſſe annuntiandum; neque enim ignorat veriſſimam ac certiſſimam hanc Chriſti ſententiam: *Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſervus ſuper dominum ſuum: ſufficit diſcipulo, ut ſit ſicut magiſter ejus; & ſervo ſicut dominus ejus*. Matth. *cap.* 10. *verſ.* 24. 25. Quaſi diceret: Nolite vos, qui in annuntiatione Evangelii *ſervi* mei eſtis, melioris conditionis vos putare, quam ego fui, qui calumnias, perſecutionem, imo mortem ipſam Evangelii causâ patior.

Neque ea animi fortitudo adverſus mundi odia, ejuſque obloquia, atque irriſiones ſolum neceſſaria eſt Diaconis, ut Evangelii veritatem libere & conſtanter *ore* annuntient, ſed vel maxime ut eam *vivis operibus exponant*.

Sicuti enim Evangelium, ejuſque annuntiatio, mundo atque ejus dilectoribus eſt gravis & moleſta, ac propterea continuum in ejus annuntiatores mundi certamen; ita vita juſtorum, quæ eſt viva Evangelii expoſitio & annuntiatio, mundo ejuſque amatoribus contraria eſt, imo gravis atque moleſta; ideoque implacabile quoque adverſus eam mundi odium, continuæ deriſiones, quæ ſæpius in apertas quoque erumpunt perſecutiones.

Quare Diaconi, ſi juxta officii ſui exigentiam Evangelium *vivis operibus* ſtrenue ac conſtanter exponant, ſingulariter experientur, verum eſſe, quod de hominum mundanorum adverſus Chriſtum conſpiratione expreſſit ſacer Textus: *Circumveniamus* (inquiunt *Sap. cap.* 2. *verſ.* 12. *& ſeq.*) *Juſtum, quoniam inutilis eſt nobis, & contrarius eſt operibus noſtris: & improperat nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata diſciplinæ noſtræ. Promittit ſe ſcientiam Dei habere, & Filium Dei ſe nominat. Factus eſt nobis in* TRADUCTIONEM *cogitationum noſtrarum:* GRAVIS EST NOBIS ETIAM AD VIDENDUM, QUONIAM DISSIMILIS EST ALIIS VITA ILLIUS, *& immutatæ ſunt viæ ejus. Tamquam* NUGACES *æſtimati ſumus ab illo, & abſtinet ſe a viis noſtris tamquam ab* IMMUNDITIIS, *& præfert noviſſima Juſtorum, & gloriatur Patrem ſe habere Deum*.

Experientur ſimiliter quam verum ſit illud S. Gregorii *lib.* 10. *Moral. cap.* 16. „ Deridetur juſti ſimplicitas... quia ab hu„ jus mundi ſapientibus puritatis virtus fa„ tuitas creditur. Omne enim quod inno„ center agitur, ab eis procul dubio ſtul„ tum putatur: & quidquid in opere veri„ tas approbat, carnali ſapientiæ fatuum „ ſonat. Quid namque ſtultius videtur mun„ do, quam mentem verbis oſtendere, ni„ hil callidâ machinatione ſimulare, nullas „ injuriis contumelias reddere, pro male„ dicentibus orare, paupertatem quærere, „ poſſeſſa relinquere, rapienti non reſiſtere „ percutienti alteram maxillam præbere „?

Merito ergo Eccleſia Diaconis, quibus incumbit, ut publice Evangelium *ore annuntient*, atque *vivis operibus exponant*, poſtu-

poſtulat Spiritum ſanctum ad *robur & ad reſiſtendum diabolo*, qui Evangelio ejuſque annuntiatoribus per ſe, ſuaque inſtrumenta bellum continuum indixit. Merito quoque ipſis invictum illum Levitam S. Stephanum imitandum proponit, ut hujus exemplo excitati fortiter pro Evangelio pugnare pergant; tametſi mundi amatores *audientes diſſecarentur cordibus, & ſtriderent dentibus in eum*.

Merito proinde vereantur Diaconi & Sacerdotes, ne ad impoſitionem manus Epiſcopalis *Spiritum ſanctum ad robur* non acceperint, qui timore offendendi homines, vel ob honoris, fortunarum, aut rei alicujus temporalis perdendæ periculum, Chriſtum ſeu veritatem publice annuntiare, vel propugnare omittunt.

Si de omnibus dixerit Chriſtus, *Luc. cap. 9. verſ. 26. Qui me erubuerit, & meos ſermones; hunc Filius hominis erubeſcet, cum venerit in majeſtate ſua, & Patris, & ſanctorum Angelorum*:, ſi, inquam, hoc omnibus comminatus ſit Chriſtus, quanto magis *erubeſcet* Eccleſiaſticos, quibus ſermonum ejus confeſſio & annuntiatio ſingulariter erat credita, ſi ipſum ejuſque ſermones, ex humana aliqua conſideratione facto aut verbo annuntiare *erubuerint*.

§. VIII.

Ex Pontificali oſtenditur, quam eximia vitæ puritas ac morum integritas in Presbyteris deſideretur.

„ CUm magno timore ad tantum gra„ dum aſcendendum eſt, ait Pon„ tifex ad ordinandos in Presbyteros, ac „ providendum, *ut cœleſtis Sapientia, pro„ bi mores, & diuturna juſtitiæ obſervatio* „ ad id electos commendet „. Non ſufficit ergo ut ordinandus in Presbyterum in præſenti ſit juſtus, ſed requiritur ut DIUTURNA *juſtitiæ obſervatio* ipſum commendet, adeoque credatur jam *in charitate radicatus & fundatus*.

Subdit Pontifex: „ Filii dilectiſſimi, „ quos ad noſtrum adjutorium Fratrum no„ ſtrorum arbitrium conſecrandos elegit, „ *ſervate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ* „ *vitæ integritatem: agnoſcite quod agitis;* „ *imitamini quod tractatis, quatenus mor„ tis Dominicæ myſterium celebrantes, mor„ tificare membra veſtra a vitiis & con„ cupiſcentiis omnibus procuretis.*

Si enim teſte Apoſtolo ad *Galat. cap. 5. verſ. 24. qui autem ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis;* quanto magis Presbyteri mortis Dominicæ myſterium continuo tractantes, & ſacrificium incruentum in commemorationem paſſionis ipſius offerentes, debent ſeipſos & carnem crucifigere cum vitiis & concupiſcentiis, ut ita ſibi ipſis ſecundum veterem hominem ejuſque inclinationes morientes, quotieſcumque Dominicæ paſſionis ſacrificium offerunt, etiam ſpirituale, ſecundum carnem moriendo, ſacrificium exhibeant.

Et quidem cum præcipuum, excellentiſſimumque Presbyteri officium ſit, incruentum Altaris ſacrificium in memoriam Dominicæ Paſſionis offerre, ſingularis quoque Presbyterorum virtus dicenda membrorum mortificatio, ſeu carnis & concupiſcentiarum crucifixio & ſpiritualis immolatio; ideoque per charitatem, quæ per *caſulam* omnibus reliquis Sacerdotalibus veſtibus ſuperpoſitam deſignatur, merito intelligitur *charitas mortificans*, quæ adinſtar *caſulæ*, omnibus aliis virtutibus ſic dominetur, ut dicere poſſit Presbyter: *Vetus* HOMO NOSTER *ſimul* CRUCIFIXUS *eſt, ut deſtruatur corpus peccati, & ultra non ſerviamus peccato*. Ad Rom. *cap. 6. verſ. 6.* Item cum Apoſtolo: *Non judicavi me ſcire aliquid inter vos, niſi Jeſum Chriſtum, & hunc* CRUCIFIXUM. 1. *ad Cor. cap. 2. verſ. 2.*

Proſequitur Pontifex monendo Ordinandos: *Sit doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei. Sit odor vitæ veſtræ delectamentum Eccleſiæ Chriſti; ut prædicatione atque exemplo ædificetis domum, id eſt, familiam Dei.*

Recte ergo dixit S. Gregorius: „ Quod „ ſicuti ſæpe videmus, quod petra ſalis bru„ tis animalibus ponitur, ut ex eadem ſa„ lis petra lambere debeant & meliorari, „ quaſi ergo inter bruta petra ſalis debet „ eſſe Sacerdos in populis. Curare namque „ Sacerdotem neceſſe eſt, quæ ſingulis di„ cat, unumquemque qualiter admoneat; ut „ quiſquis Sacerdoti jungitur, quaſi ex ſalis „ tactu

„ tactu æternæ vitæ ſapore condiatur. *Lib. 1. Hom. 17. in Evang.*

Quis hinc non videat eximiam quamdam vitæ puritatem ab Eccleſia in Presbyteris deſiderari? quod amplius patebit, ſi Oratio, quæ pro Presbyteris funditur, expendatur. „ Deus ſanctificationum omnium auctor, „ inquit, cujus vera conſecratio, plenaque „ benedictio eſt: tu Domine, ſuper hos „ famulos tuos, quos ad Presbyterii hono- „ rem dedicamus, munus tuæ benedictionis „ infunde; *ut gravitate actuum, & cenſu- „ râ vivendi probent ſe* SENIORES *his in- „ ſtituti diſciplinis, quas Tito & Timo- „ theo Paulus expoſuit: ut in lege tua die „ ac nocte meditantes, quod legerint, cre- „ dant; quod crediderint, doceant; quod „ docuerint, imitentur; juſtitiam, conſtan- „ tiam, miſericordiam, fortitudinem, cæte- „ raſque virtutes in ſe oſtendant, exemplo „ præbeant, admonitione confirment; ac pu- „ rum & immaculatum miniſterii ſui do- „ num cuſtodiant* „.

Hanc Orationem aliaque, quæ ex Pontificali retulimus, expendentibus planum erit, non abſimilem vitæ puritatem ac integritatem in Presbyteris hodie ab Eccleſia deſiderari, quam Apoſtolus & qui eum ſequuti SS. Patres olim exegerunt, ſcriptiſque ſuis expreſſerunt. Nec mirum: non enim minus ſancta ac immaculata a Presbyteris hodie quam olim hoſtia immolatur; ac proinde eâdem ratione modo quâ olim Chryſoſtomus *Homil. 83. in Matth.* dicere licet: „ Quo non oportet eſſe puriorem tali „ fruentem eſcâ? Quo ſolari radio non „ ſplendidiorem manum carnem hanc divi- „ dentem, os quod igne ſpiritali repletur, „ linguam, quæ tremendo nimis ſanguine „ rubeſcit „?

Nec minus hodie quam olim verum eſt, quod omnis Sacerdos *ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituatur in iis, quæ ſunt ad Deum:* debet proinde omnis Sacerdos ejus eſſe ſanctitatis & innocentiæ, ut officium mediatoris inter Deum & homines exercere valeat, id eſt, ut per preces ac ſacrificia, vice populi Deum digne laudare, honorare, ei gratias agere, nova beneficia populo impetrare, ac denique ipſum populum Deo reconciliare valeat: quæ omnia requirunt, uti per ſe notum eſt, ut Presbyter ſingulariter Deo gratus ſit (*a*).

Denique non minus hodie quam olim debent Sacerdotes, ad exemplum Chriſti, pro populo ſeipſos ſanctificare; ut ſit, & *ipſe* (populus) *ſanctificatus in veritate.* Joan. *cap. 17. verſ. 19.*

§. IX.

Corollaria ex illis, quæ præſenti capite dicta ſunt.

Præcipuam ac fundamentalem Clericorum virtutem, in qua ipſe ſpiritus Clericalis merito reponatur, eſſe charitatem, quâ homo ſe totaliter a rerum mundanarum affectu exuens, rerum vero divinarum deſiderio accendens, totus Dei atque Eccleſiæ ſervitio mancipatur, §. 1. hujus capitis oſtenſum fuit.

Ex quo conſequens eſt, quod Epiſcopi, & quicumque de vocatione alicujus ad ſtatum Eccleſiaſticum judicare debent, præcipue attendere teneantur, num charitatis illius indicia ſufficientia appareant; & quidem tanto majora, quanto majore Ordine quis inſigniendus eſt.

Conſtat quoque ex omnibus, quæ hoc capite ex Pontificali protulimus, magnam in ſacris Miniſtris morum puritatem, vitæque integritatem deſiderari; quinimo ſi ſingula, quæ Eccleſia in ipſis Ordinationum ritibus proponit, attente conſiderentur, non difficulter deprehendetur eamdem de ſacrorum Miniſtrorum puritate hodie eſſe Eccleſiæ mentem, quam in Patrum ſcriptis expreſſam legimus.

Hinc collige, non minorem hodie, quam olim ab Epiſcopis, aliiſque Eccleſiæ Miniſtris, quibus judicium de qualitatibus Ordinandorum creditum eſt, inquiſitionem de mo-

(*a*) „ Tales nos præbeamus Clerici, aiebat Ora- „ tor ſeculi XVII. quales Apoſtolus jubebat eſſe, „ hoc eſt, ejuſmodi, quibus objici merito nihil „ poſſit; qui pudorem afferre impietati, ac facere „ invidiam ipsâ morum ſanctitate poſſimus. Imo „ tales omnino ſimus, quales eſſe, nos profani & „ ſolutioris vitæ homines, ut ipſorum ſermones, „ ac reprehenſionem effugiamus, volunt „.

Digitized by Google

moribus Ordinandorum eſſe inſtituendam; nec minus hodie quam olim cavendum, *ne cito manus alicui imponant*. Non minus quoque hodie, quam olim obſervandum eſſe monitum S. Gregorii *Lib.* 5. *Epiſt.* 27. datum Candido Epiſcopo, quo monetur in aſſumendis e Monachis ad Presbyteratum „ præ omnibus eſſet ſollicitus, „ ut vitam actuſque eorum, qui in hoc „ ſunt officio conſtituendi, ſubtiliter debeat „ inquirere, & tunc eos, ſi digni fuerint, „ ordinare „.

Ex quo ulterius concluditur, quod merito Tridentina Synodus, conformiter ad ea, quæ SS. Patres prioribus ſeculis adeo enixe Epiſcopis inculcaverant, ſtatuerit *Seſſ.* 23. *cap.* 7. *De Reform.* „ Ut Epiſcopus Sacerdotibus, & aliis prudentibus „ viris, peritis divinæ legis, ac in Eccleſiaſticis ſanctionibus exercitatis, ſibi adſcitis, Ordinandorum genus, perſonam, „ ætatem, *mores*, doctrinam, & fidem „ *diligenter* inveſtiget & examinet: volens „ inſuper ut nec Regulares ſine diligenti „ Epiſcopi examine ordinentur, privilegiis „ quibuſcumque quoad hoc penitus excluſis „.

Non difficulter quoque ex aſſertis concluditur, quod Epiſcopi multum a mente Eccleſiæ recederent, & contra Apoſtoli præceptum frequenter *manus ſuas* nimis cito *imponerent*, ſi omnes illos ſacris Ordinibus dignos judicarent, qui Præfectorum aut Præſidum ſuorum teſtimoniis digni judicantur.

Quid enim certius ac evidentius, quam quod hodie plurimi, qui juventuti ad ſtatum Eccleſiaſticum formandæ præſunt, diverſam plane de morum integritate in Eccleſiæ Miniſtris requiſitâ, ideam habeant ab illa, quam Spiritu ſancto edocta & directa Eccleſia in Pontificali, ac in ſacris Canonibus expreſſit.

Nonne plurimos juventutis Moderatores hodie videmus teſtimonia capacitatis ad ſacros Ordines annuere omnibus ſuis ſubditis, modo tempore aliquo ſtuduerint, & ab externis illis defectibus, qui etiam laicos contemptibiles redderent, ſe continuerint; parum attendentes, num in illis Spiritus Eccleſiaſticus, id eſt, charitas, quâ rebus terrenis renuntiant, & ſe Dei ac Eccleſiæ ſervitio conſecrare intendunt, effulgeat; num ad Subdiaconatum promovendi tales ſint, ut ſpes ſit non incerta, quod perpetuam caſtitatem ſervabunt; num tales, ut ſi humanâ fragilitate contingat in aliquo fideles maculari, præberi ab illis poſſit, ut loquitur Pontificale, *aqua cœleſtis doctrinæ, quâ purificati ad ornamentum Altaris, & cultum divini Sacrificii redeant*.

Num ordinandi in Diaconos ejus ſint vitæ integritatis, ut in Ordinem Leviticum ſuccedentes *Eccleſiam Dei, veluti tabernaculum, portare & munire poſſent* ORNATU SANCTO, PRÆDICATU DIVINO, EXEMPLO PERFECTO.

Circa ordinandos in Presbyteros parum ſolliciti, num tales ſint, ut ſperari poſſit, *quod eorum doctrina ſit futura ſpiritualis medicina populo Dei, odor vitæ eorum delectamentum Eccleſiæ Chriſti; ut prædicatione atque exemplo ædificent domum, id eſt, familiam Dei*.

Nec tantum in ſecularibus Seminariorum ac Collegiorum Directoribus hæc facilitas dandi capacitatis teſtimonia deprehenditur; ſed in plurimis quoque Regularium Superioribus, qui paſſim, ut experientiâ notiſſimum eſt, Epiſcopis tamquam dignos præſentant indifferenter omnes, qui ad ætatem legitimam pervenerunt, & tempore aliquo profeſſi ſunt; ſufficienter per hoc oſtendentes, ſe non habere illam de morum integritate & vitæ innocentia in Ordinandis prærequiſita, ideam, quam in Pontificali ac in ſuis Decretis Eccleſia expreſſit.

Unde non immerito ob hanc, aliaſque rationes monuit Franciſcus Hallier in *Append. ad Sect.* 1. *De SS. Ord.* §. 3. *pag.* 91. edit. Pariſ. ann. 1636. „ non adeo Superiorum Regularium fidei credendum eſſe, „ ut quos illi tamquam dignos obtulerint, „ abſque alio examine atque diſcuſſione ad „ ſacros Ordines Epiſcopi recipiant; tum, „ inquit, quia teſtimonium ab iis, qui *foris* „ *ſunt*, habere debent, qui ad Ordines „ promovendi ſunt Regulares; tum auctoritate Pauli univerſum id ſtatuentis; tum „ Hieronymi de Monachis expreſſe id exponentis. At, ſi ſolius Abbatis, ſeu Superioris Regularis teſtificatione idonei comprobarentur Regulares, jam non ab iis, „ qui foris ſunt, ſed domeſtico ſolum ab

„ iis,

„ iis, qui intus latent, teſtimonio niterentur; „ tum quia nemini, ut Jure Canonico „ cautum eſt, in propria cauſa credendum „ eſt; nec teſtes domeſtici ſeu ex eadem „ familia idonei ad teſtificandum creduntur. „ Quæ igitur fides Superiori Regulari, aut „ cuicumque alteri, ex eadem cum eo, qui „ ad Ordines ſuſcipiendos accedit, familià „ adhibenda erit? maxime cum notum ſit „ totius Monaſterii intereſſe, ut quamplurimos Ordinibus ſacris initiatos habeat: „ & facile probi etiam, & boni, inſità „ hominibus. omnibus cupiditate Ordinis „ ſui gloriam promovendi (quà Regulares „ præ ceteris maxime flagrant, quod Ordinis ſui ampliationem & ornamentum ad „ Dei gloriam & Eccleſiæ utilitatem ſpectare præſertim arbitrentur) facile, in„ quam, hac cupiditate ducti abripiantur, „ ut levius de ſuis cenſeant quam par ſit, „ & *in pondere, & pondere* judicent, ſuo„ rum induſtriam ac dotes magnifice, Sa„ cerdotii & reliquorum Ordinum Eccleſia„ ſticorum dignitatem tenuiter æſtiment „.

Parum igitur ſecure procedent Epiſcopi, ſi non aliunde de Ordinandorum moribus, quam per Superiorum aut Præſidentinm teſtimonia ipſis conſtet; niſi prævie ſciant, quod illi, qui teſtimonia dederunt, ſint tales, qui veram de ſacris Ordinibus ideam habeant, ejuſque ſint probitatis & fortitudinis, ut nullis illa teſtimonia ſint daturi, niſi quos ſecundum veram ideam credunt ſacris Ordinibus idoneos.

CAPUT IV.

Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri ab omni carnis immunditia, & intemperantia alieni eſſe debent.

§. I.

Oſtenditur, quod ſacris Eccleſiæ Miniſtris ſpecialiter conveniat caſtitas.

SACERDOTIBUS veteris Legis per Moyſen dixit Dominus: *Sancti erunt Deo ſuo, & non polluent nomen ejus: incenſum enim Domini, & panes Dei ſui offerunt, & ideo ſancti erunt; ſint ſancti, quia & ego ſanctus ſum, Dominus, qui ſanctifico eos.* Levit. *cap.* 21. *verſ.* 6. Et rurſus: *Loquere ad Aaron. Homo de ſemine tuo per familias, qui habuerit maculam, non offeret panes Deo ſuo, nec accedet ad miniſterium ejus.* Et iterum: *Omnis qui habuerit maculam de ſemine Aaron Sacerdotis, non accedet offerre hoſtias Domino, nec panes Deo ſuo . . . nec accedat ad altare, quia maculam habet, & contaminare non debet ſanctuarium meum. Ego Dominus, qui ſanctifico eos.* Et infra: *Dic ad eos & poſteros eorum: Omnis homo, qui acceſſerit de ſtirpe veſtra ad ea quæ conſecrata ſunt, & quæ obtulerint filii Iſrael Domino, in qua eſt immunditia, peribit coram Domino. Ego ſum Dominus.* Levit. *cap.* 22. *verſ.* 3. 4. &c.

Si tantam munditiam atque vitæ innocentiam requiſiverit Deus in Sacerdotibus ac Miniſtris ſanctuarii veteris Legis, quis non fateatur, ſummam munditiam ac puritatem requiri in Sacerdotibus novæ Legis? qui non hircorum aut vitulorum ſanguinem, vel panes propoſitionis Deo offerunt; ſed quorum officium eſt conſecrare, tractare, tangere, Deo offerre, ſumere, & diſtribuere hoſtiam illam immaculatam, agnum ſine macula, corpus impollutum, quod Virgo caſtiſſima de Spiritu ſancto concepit: cujus ſanctitatem conſiderans ille, quo *non ſurrexit inter natos mulierum major*, confeſſus eſt, & non negavit: *Venit fortior me poſt me, cujus non ſum dignus procumbens ſolvere corrigiam calceamentorum ejus.* Marci *cap.* 1. *verſ.* 7. Et Princeps Apoſtolorum contremiſcens *procidit ad genua* ejus, *dicens: Exi a me, quia homo peccator ſum, Domine. Cujus vultum deſiderant Angeli proſpicere;* & aſpicientes, propter majeſtatem vultus ejus velant facies ſuas.

Si Apoſtolus conjuges Chriſtianos optet ad tempus abſtinere ab actu conjugali, ut *vacent orationibus;* quomodo non ab omni impuritate & carnis immunditia alienus eſſe debet Sacerdos, *qui ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis;* id eſt, ut per continuas ad Deum preces, tamque juge labiorum ſuorum ſacrificium, populum Deo reconciliet, vice populi Deum laudet, pro beneficiis acceptis

Deo

Digitized by Google

Deo gratias agat, ac nova beneficia populo impetret?

Quomodo oratione pro populo levabit *puras manus*, qui corpus ſuum carnis immunditiâ conſpurcaverit?

Sed quid huic rei adſtruendæ tantopere immoror? quandoquidem, ut bene notarunt Patres Concilii Tridentini „ quam turpe, ac „ Clericorum nomine, qui ſe divino cul- „ tui addixerunt, ſit indignum, in impu- „ dicitiæ ſordibus, immundoque concubina- „ tu verſari, ſatis res ipſa, communi fideli- „ um omnium offenſione, ſummoque Cle- „ ricalis militiæ dedecore teſtatur „. *Seſſ.* 25. *cap.* 14. *De Reform.*

Quantopere quoque in Miniſtris ſuis carnis immunditiam execretur Eccleſia, ſatis oſtendit, dum per multa ſecula ab omnibus ſacris functionibus in perpetuum dimovit, qui in hujuſmodi immunditiam eſſet prolapſus, quantumvis multis pœnitentiæ lacrymis ſe ab illa immunditia emundaſſet.

§. II.

Caſtitas debet ſe oſtendere in omnibus actionibus Clerici.

Non *eſt arbor bona*, inquit Chriſtus *Luc. cap. 6. verſ.* 43. *& ſeqq. quæ facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum. Unaquæque enim arbor de fructu ſuo cognoſcitur. Neque enim de ſpinis colligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam. Bonus homo de bono theſauro cordis ſui profert bonum, & malus homo de malo theſauro profert malum.* Quaſi diceret: Si dignoſcere cupitis num theſaurus ſeu amor cordis bonus ſit, fructus expendite; de bono enim cordis theſauro boni fructus, de malo mali fructus naſcuntur. Si igitur amor caſtitatis tamquam quidam theſaurus in corde Clerici lateat, fructus boni illius theſauri in omnes exteriores actiones ſe diffundent. Amor enim ſeu theſaurus cordis, actionum exteriorum fons eſt & origo; ut propterea ad imitationem ejus, quod dixit Chriſtus, *Matth. cap.* 12. *verſ.* 34. & *Luc. cap.* 6. *verſ.* 45. *ex abundantia cordis os loquitur*, dicere liceat: ex abundantia ſeu theſauro cordis, oculi moventur, pedes incedunt, manus operantur, & ſic de reliquis exterioribus corporis operationibus.

Si proinde cor Clerici caſtum ſit, vivatque in eo amor caſtitatis, ex abundantia cordis os ejus pudica loquetur; in oculis, manibus, omnibuſque membris, ac geſtibus non niſi pudica, tamquam boni illius theſauri fructus apparebunt.

E contrario vero, ſi verba Clerici ſint minus caſta, ſi aures ſuas ſermonibus obſcœnis, aut cantilenis parum pudicis non occludat, imo facile accommodet, ſi aliorum minus honeſtis actionibus, aut geſtibus libenter eas inclinet, aut, quod pejus eſt, eis annuendo, illas faveat; picturas, ſtatuas, aut imagines non ſatis honeſtas toleret; ſi in familia ſua mulieres habitu laſcivo veſtitas ſecum patiatur; difficulter perſuadebitur in corde illius Clerici amorem caſtitatis dominari.

§. III.

Ob periculum incontinentiæ Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis familiarior mulierum converſatio fugienda eſt.

Incontinentiam ſeu vitium carnis non vinci reſiſtendo, & quaſi ex adverſo turpitudinem ejus aſpiciendo, fugiendo omnibus conſtat. „ Et Apoſtolus Paulus evi- „ denter (inquit Auguſtinus, ſeu Cæſarius „ Arelatenſis, ut alii volunt, *Serm.*293. *in* „ *Append. novæ edit.*) oſtendit, qui cum „ omnibus vitiis prædicaverit reſiſtendum, „ dum contra libidinem loqueretur, non „ dixit, *reſiſtite*, ſed *fugite fornicationem*. „ Ac ſi contra reliqua vitia, Deo auxilian- „ te, debemus in præſenti reſiſtere, libi- „ dinem vero fugiendo ſuperare. Sic & ali- „ bi in *Scripturis divinis* legimus: *Noli*, „ inquit, *in faciem virginis intendere, ne* „ *te ſcandalizet vultus ejus* „.

„ Beatus *Joſeph*, ut impudicam Domi- „ nam poſſet evadere, pallium, quo ap- „ prehenſus fuerat, reliquit, & fugit. *Er-* „ *go contra libidinis impetum apprehende* „ *fugam, ſi vis obtinere victoriam*. Nec „ tibi verecundum ſit fugere, ſi caſtitatis „ palmam deſideras obtinere. Unde, Fra- „ tres chariſſimi, ab omnibus Chriſtianis, „ præcipue tamen Clericis ſive Monachis, „ in-

Digitized by Google

„ indigna & inhoneſta familiaritas fugienda eſt: *quia ſine ulla dubitatione, qui familiaritatem non vult vitare ſuſpectam, cito dilabitur in ruinam* „.

Quod periculum & ipſa Scriptura non uno loco expreſſit: *Numquid*, ait Sapiens, *Prov. cap. 6. verſ.* 27. & *ſeq. poteſt homo abſcondere ignem in ſinu ſuo, ut veſtimenta ejus non ardeant? aut ambulare ſuper prunas, ut non amburantur plantæ ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem proximi ſui, non erit mundus cum tetigerit eam.* Et Eccleſiaſtici *cap. 19. verſ. 2. Vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes, & arguunt ſenſatos*. Et ibid. *cap. 42. verſ. 12. & 13. Omni homini noli intendere in ſpecie, & in medio mulierum noli commorari. De veſtimentis enim procedit tinea, & a muliere iniquitas viri.*

Unde S. Hieronymus in Nepotiano ſuo omnes erudiens Clericos „ hoſpitiolum „ tuum, inquit, aut raro, aut numquam „ mulierum pedes terant. Omnes puellas „ & virgines Chriſti aut æqualiter ignora, „ aut æqualiter dilige: nec ſub eodem tecto „ manſeris, nec in præterita caſtitate confidas. Nec Sampſone fortior, nec Davide ſanctior, nec Salomone potes eſſe ſapientior. Memento ſemper quod paradiſi „ colonum de poſſeſſione ſua mulier ejecerit: Ægrotanti tibi quilibet ſanctus frater „ aſſiſtat, & germana, vel mater, aut „ probatæ qualibet apud omnes fidei „.

„ Sed dicet aliquis: Inter mulieres extraneas habitans continentiam teneo, & „ volo habere quod vincam. Quid eſt dicere, inquit Auguſtinus, vel Cæſarius „ Arelat. volo habere quod vincam, niſi „ vivere deſidero ſub ruina? Sed ego, inquit, libidinis impetum tamquam adverſarium meum volo captivum jugiter retinere. Vide ne contra te incipiat ipſa „ captivitas prævalere; & ubi te putabas „ obtinere triumphum, inde in æternum „ incurras opprobrium „. *Loco cit.*

§. IV.

Familiarior mulierum converſatio a Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis cavenda eſt, ob aliorum offenſionem & ſcandalum.

SI omnibus inclamet Apoſtolus, ad *Rom. cap.* 12. *verſ.* 17. *Providentes bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus*, quomodo non ſollicite Eccleſiaſtici providere tenentur? Qui tamquam lux mundi exemplo ſuo, populo prælucere jubentur, bono vitæ odore fideles condire, tamquam ſale; & non ſolum coram Deo, ſed etiam coram hominibus bona providere. Hinc illud ejuſdem Apoſtoli univerſis Eccleſiæ Miniſtris adeo inculcatum: *Nemini dantes ullam* OFFENSIONEM, *ut non vituperetur miniſterium noſtrum; ſed exhibeamus noſmetipſos ſicut Dei miniſtros, in multa patientia, in caſtitate*. 2. ad *Corinth. cap.* 16. *verſ.* 4.

Hanc ſpeciem mali, atque miniſterii offenſionem, ſacros Miniſtros ex familiariori mulierum converſatione facile incurrere, experientiâ ſatis ſuperque notum eſt. Hinc cuidam familiare conſortium volenti excuſare his Proverbiorum *cap.* 10. *verſ.* 9. verbis. *Qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter*, repoſuit S. Hieronymus *Epiſt. ad Ruſt.* „ Bene, & argute: ſed oportet bonum habere teſtimonium ab his, qui foris ſunt. Licet coram Deo recte ambules, tamen coram hominibus bona providenda; quia aſtutiores ſunt filiis lucis „ filii tenebrarum. Cum ergo a te hoc „ genus non amputatur, das reprehendentibus te locum, cum ipſe te detrahentium morſibus tradidiſti „.

Debent igitur Canonici, aliique Eccleſiaſtici ita eſſe moderari in converſatione mulierum, ut non tantum ſe ab omni incontinentiæ vitio contineant, ſed inſuper provideant, ne ex ea converſatione offenſionem fidelibus tribuant, ut non vituperetur miniſterium ipſorum. Certum enim eſt inter omnia vitia nullum tantopere dedecere Ordinem Eccleſiaſticum, quam vitium incontinentiæ, ita ut vel minima illius ſuſpicio populum graviter offendat, Eccleſiaſti-

Digitized by Google

ſticoſque laicis facile contemptibiles reddat: quapropter admodum ſollicita ſemper fuit Eccleſia, ut familiariorem ſuſpectamque mulierum converſationem Clerici ſedulo evitarent; ne vel minimâ vitii illius maculâ fama ipſorum denigraretur, & vita ipſorum male olere inciperet.

Utque veteres Nicænos, Carthaginenſes, alioſque Canones olim contra familiariorem mulierum converſationem, earumque cum Clericis cohabitationem editos, ac frequentiſſime renovatos ſilentio obvolvam, ſolum Decreta, quæ in Conciliis noſtris Belgicis, & quidem noſtrâ propemodum ætate contra dictam converſationem & cohabitationem edita fuere, ſubjiciam.

Biennio a finita Tridentina Synodo congregati Patres Provinciæ Cameracenſis, contra familiaritatem Clericorum cum mulieribus Canonem ſequentem ediderunt: „ Conſortium mulierum Sacerdoti non convenit, quem caſtitas & continentia ornare perpetuo debent: & ut caſtitas ſervari queat in muliebri conſortio, raro tamen bonum nomen retineri poteſt. Quare præcipit ſancta Synodus, ne qui ſacros Ordines ſuſceperit, in familia ſecum habeat mulierem extraneam, de qua ſuſpicio facile ſiniſtra accipi poſſit. Quam ſuſpicionem vitare nequeunt, qui juvenes, cultas, procaces, otioſas, impudentes, mali nominis ac famæ, aut quas anteactæ vitæ macula contaminet, vel ſecum alunt, vel frequenter aut adeunt, aut admittunt. Si quis hac in parte peccaverit, monitus, caſtigatuſque, niſi animum & vitam mutaverit, graviter Ordinarii judicio puniatur „. *Ann.* 1565. *tit.* 8. *cap.* 3.

Canoni prædicti Provincialis Concilii conſonat Decretum Synodi Audomarenſis *ann.* 1583. *tit.* 16. *cap.* 2. in quo nonnulla præterea notanda occurrunt: „ Cum fœminis etiam ſanctitate ſpectatis, extra honeſtatis neceſſitatem, non converſentur: *de veſtimentis enim* (quod inquit Sapiens) *procedit tinea, & a muliere iniquitas viri: & melior eſt*, minuſque periculoſa in virorum converſatione, *iniquitas viri, quam mulier benefaciens:* denique *vinum & mulieres apoſtatare faciunt ſapientes*. Ancillam non accipiant, per quam incontinentiæ periculum, opinionem, aut ſuſpicionem poſſint incurrere. Quare non nimis familiariter utantur ancillis ſuis, quantumcumque honeſtis, nec cum eis ad convivia, quantumvis honeſta, etiam vocati, accedant; etiam ad forum, multoque minus ad tabernas, aut ad choreas. *Sciant vero multo fore & tutius & honeſtius, ſi ancillarum loco, viri viris inſerviant, atque iis præſertim qui ſoli agunt* „.

Concilium Provinciale Mechlinienſe *ann.* 1570. præcipit, ut Clerici a tabernarum frequentatione, *& ſuſpecta cum mulieribus converſatione, & cohabitatione omnino abſtineant*. Tit. De vita & honeſt. Cler. *cap.* 5.

Huic Provinciali Concilio conſonant ejuſdem Provinciæ Diœceſanæ Synodi, Mechlinienſis *ann.* 1609. *tit.* 18. *cap.* 8. *&* Gandenſis *tit.* 17. *cap.* 5. quæ inſuper oſtendunt, quod Clerici ab omni ſpecie incontinentiæ cavere debeant: „ Ut in hac hominum malignitate, inquiunt, omnis Cleri ſugillandi occaſio adimatur, & ſcandalis tempeſtive occurratur, non tantum incontinentiam, ſed omnem quoque ejus ſpeciem unuſquiſque caveat; ideoque ſi quis ancillam habeat, vel cum alia muliere ſic converſetur, ut obloquium inde vel ſcandalum oriatur, ad monitionem noſtram vel etiam Capituli, ſub quo degit, hanc ancillam abdicare, ſeu ab hujus mulieris familiaritate ſe ſubtrahere mox teneatur. Quod niſi fecerit „ &c.

Prædictis Synodis convenit quoque Antuerpienſis *ann.* 1610. *tit.* 17. *cap.* 6. „ Quia vero, ait, incontinentiæ crimen maximum dedecus parit Ordini Eccleſiaſtico, ita ut ſola illius ſuſpicio populum graviter offendat; diſtricte prohibemus, ne quis Clericorum habeat ancillam, per quam incontinentiæ periculum, opinionem, vel ſuſpicionem poſſit incurrere. Neque cum ancilla unquam ad convivia, multo minus ad tabernas accedat; teneaturque unuſquiſque ſuam ancillam ſine ſtrepitu judicii dimittere, quamcumque nos in Vicariatu noſtro aut Decanus & Capitulum quoad ſibi ſubditos, dimittendam judicaverimus „.

Ut reliqua Synodorum Decreta prætereeam,

Digitized by Google

eam, unum Iprenſis ſubnecto *ann.* 1577. *tit.* 3. *cap.* 3. „ Et quia non ſolum a malo, inquit Synodus, ſed etiam *ab omni ſpecie mali*, Miniſtris Dei abſtinendum eſt; inhibemus omnibus Presbyteris, ne cum ſuis ancillis, quantumcumque honeſtis, nimiam contrahant familiaritatem, aut cum eis ad convivia, quantumvis honeſta, etiam vocati, accedant, aut etiam ad forum negotiorum cauſâ, multoque minus ad tabernas, aut ad choreas; imagines quoque, aut picturas laſcivas, aut obſcœnas in ſuis domibus aut hortis, nullo modo ſervent aut habeant „.

Ex his omnibus Conciliorum ſacroſanctis Decretis patet, quam ſollicita fuerit Eccleſia, ut & periculum incontinentiæ & omnis ejus ſuſpicio, quæ ex converſatione, & magis ex cohabitatione mulierum, nonnumquam contrahitur, a Clerico amoveantur.

§. V.

Canonicis, aliiſque Clericis ſummopere cavenda eſt ebrietas & comeſſatio.

OMnia, quæ hoc capite dicta fuerunt, oſtendunt nihil adeo Clericum dedecere ac luxuriam ſeu carnis immunditiam; ex quo non difficulter inferri poteſt, Clericis ſingulariter ſtudendum eſſe ſobrietati in cibo & potu, omneſque ebrietates ac comeſſationes ſummo ſtudio eſſe cavendas. Nec enim ambigi poteſt, quin ebrietates atque comeſſationes libidinem provocent, juxta illud Apoſtoli: *Nolite inebriari vino in quo eſt luxuria*. Ad Epheſ. *cap.* 5. *verſ.* 18.

Hinc S. Hieronymus: „ Secundum Apoſtolum, *in vino luxuria eſt*, & ubicumque ſaturitas atque ebrietas fuerint, ibi libido dominatur. Numquam ego, pergit Hieronymus, ebrium caſtum putabo: qui etſi vino conſopitus dormierit, tamen poterit peccare per vinum „. Item *lib.* 2. *contra Jovinian.* „ Eſus carnium, & potus vini, ventriſque ſaturitas, ſeminarium libidinis eſt „. Hinc & illud Sapientis: *Luxurioſa res eſt vinum, & tumultuoſa ebrietas*. Prov. *cap.* 20. *verſ.* 1.

Nec tantum libido per ebrietatem comeſſationeſque inceditur, & provocatur, ſed „ accendit inſuper, ut notat S. Ambroſius, cupiditates corporis: ipſam quoque mentem ſubruit, & animum capit, ſenſum extorquet. Neſciunt quid loquantur, qui nimio vino indulgent, jacent ſepulti „. *Lib.* 1. *De Abrah. cap.* 6.

Unde ibidem adjungit Ambroſius: *Sane diſcimus vitandam ebrietatem, per quam crimina cavere non poſſumus*.

Quid igitur turpius ac fœdius ipsâ ebrietate Sacerdotibus eſſe poteſt, per quam, dum crimina cavere non poſſumus, omnium vitiorum ſeminarium efficitur?

Hinc Synodus Agathenſis *Can.* 41. „ Ante omnia, inquit, a Clericis vitetur ebrietas, *quæ omnium vitiorum fomes ac nutrix eſt*: itaque eum, quem ebrium fuiſſe conſtiterit (ut ordo patitur) aut triginta dierum ſpatio communione ſtatuimus ſubmovendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio „. Apud *Grat. diſt.* 35. *Can.* 9.

„ A crapula & ebrietate omnes Clerici diligenter abſtineant (inquit Concilium generale Lateranenſe ſub Innocentio III.) unde vinum ſibi temperent, & ſe vino „. *Cap.* 14. *De vit. & honeſt. Cleric.*

Sed quid neceſſe eſt plura Conciliorum Decreta hic adducere, ut oſtendatur ebrietatem Clericis abominandam & ſumme probroſam eſſe? quandoquidem, ut recte obſervarunt Patres Concilii Cameracenſis *an.* 1565. *tit.* 8. *cap.* 1. „ Quantum probri & incommodi ebrietas adferat, cum omnibus ordinibus Reipublicæ, *tum Clero maxime, res ipſa doceat*. Atque ob eam rem ebrioſum hominem, inquiunt prædicti Patres, navigio jactato ſine ullo gubernaculo Salomon comparat. *Nec enim ullum poteſt virtutis, aut mentis conſtans officium præſtare, qui temulentiam & ebrietatem ſectatur*. Propterea Lege veteri Sacerdoti mandabatur, vino ut abſtineret, quo tempore munus Sacerdotii eſſet obiturus. Quare præcipit ſancta Synodus, ut quicumque in Clero, id eſt, in ſorte Domini fuerit annumeratus, ab hac ebrietatis, & crapulæ macula abſtineat „.

§.VI.

Digitized by Google

§. VI.

Canonicis, aliiſque Eccleſiaſticis tabernas frequentare ſeveriſſime per Canones inhibitum eſt.

NIhil adeo Clericis turpe ac probroſum eſſe quam ebrietati & comeſſationibus vacare, paragrapho ſuperiori oſtenſum eſt; ut proinde mirum non ſit, quod ab ipſis pene naſcentis Eccleſiæ temporibus ſeveriſſime inhibitum legatur Clericis, ne ad loca accedant, in quibus ebrietates, comeſſationes, & quæ illas comitari ſolent vitia, committi conſueverunt; quo contingeret, ut vel in ſimilia Clerici inciderent, vel ad minus de ebrietate & comeſſationibus ſuſpecti redderentur.

Et quidem ſub initium ſeculi quarti Synodus Laodicena *Can.* 24. decrevit: „ Quod „ non oportet ſacratos a Presbyteris uſque „ ad Diaconos, & deinceps quemlibet Ec- „ cleſiaſtici Ordinis uſque ad Miniſtros, „ vel Lectores, vel Cantores, vel Exorci- „ ſtas, vel Oſtiarios, vel exercitatorum Or- „ dinis, in cauponam ingredi „.

Seculo ſequenti Concilium Carthaginenſe tertium ſtatuit *Can.* 27. *ut Clerici edendi vel bibendi causâ tabernas non ingrediantur, niſi peregrinationis neceſſitate compulſi*.

Hunc Canonem rurſus ſeculo nono Aquiſgranenſis Synodus innovavit & confirmavit ann. 816. *Can.* 90.

Eodem quoque ſeculo adeo indecens credidit Hincmarus Remenſis, ut Presbyteri *tabernas* intrarent, ut decrevit inquirendum, „ ſi de tabernis, & de comeſſationibus, & „ de familiaritate indebita mulierum ſe cu- „ ſtodiant Presbyteri, ſicut ſæpiſſime inter- „ diximus, & interdicimus; quia ad con- „ tumeliam noſtram laici me petunt, ut ſi „ evidenter cum teſtibus, quo negari non „ poſſit a quoquam, Presbyterum in taber- „ nis invenerint, caballum & cappam inde „ eis habere liceat. Quapropter ſi abhinc „ Presbyteri ſe de talibus non caverint, „ quia divinum non timent judicium, tem- „ poralem illis inveniemus contumeliam, „ & ſeculare illorum incorrigibilitati adin- „ veniemus detrimentum „. Habetur *tom.* 8. *Conc. edit. Labb. pag.* 574. *num.* 20.

Prædictos aliosque plures Canones ingreſſum tabernarum Clericis interdicentes, ſeculo decimo tertio innovavit Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. decernens, *ut Clerici tabernas prorſus evitent, niſi forte causâ neceſſitatis in itinere conſtituti*. Cap. 15. in *De Vita & honeſt. Cleric.*

Tandem ad noſtræ ætatis Concilia deſcendendo, Synodus Tridentina mandat omnibus Canonicis, *ut a tabernis abſtineant*. *Seſſ.* 14. *cap.* 12. *De Reformat.*

Nec tantum ebrietatis vitandæ causâ tabernæ a Clericis vitandæ ſunt; ſed inſuper ne, dum laicis compotantibus immiſcentur Clerici, miniſterii Eccleſiaſtici vileſcat auctoritas, ut Patres Concilii Cameracenſis prudenter notarunt. *An.* 1565. *tit.* 8. *cap.* 6.

„ Clerici, inquiunt, ne tabernas potato- „ rias adeant, neque diverſoria frequentent, „ niſi ſint viatores; nec omnino ſe miſce- „ ant laicis compotantibus. Vileſcit enim „ plurimum ex ea turpi & indecora con- „ ſuetudine Eccleſiaſtici miniſterii dignitas.

Similiter Concilium Provinciale Mechlinienſe ſub pœna arbitraria interdixit „ o- „ mnibus Clericis, ut neque edendi vel bi- „ bendi causâ tabernas ingrediantur niſi pe- „ regrinationis, vel aliâ neceſſitate compul- „ ſi „. *Ann.* 1607. *tit.* 17. *cap.* 6.

Et ne ob quamcumque in ſpecie honeſtam cauſam, Clerici ſibi tabernarum ingreſſum licitum crederent, ejuſdem Provinciæ Synodi Diœceſanæ declararunt, nec ipſis licitum eſſe tabernas ingredi ſub „ prætextu contractuum ibidem celebran- „ dorum, ad quas tamquam Notarii vel „ alias publicæ perſonæ vocantur; quibus „ contractibus intereſſe in tabernis ſimili- „ ter, inquiunt, prohibemus „. *Mech. tit.* 18. *cap.* 6. & *Gandenſ. tit.* 17. *cap.* 4. *ſub Epiſcopo Trieſt.*

Hæc clariſſima atque graviſſima hactenus prolata Decreta pluſquam ſufficienter convincunt, quam enixe Eccleſia Clericis acceſſum ad tabernas, exceptâ causâ neceſſitatis, inhibuerit; omittere tamen non poſſum, quin illis adjungam, quod ex zelo vere paterno & Paſtorali, ad arcendos Clericos a tabernarum introitu S. Carolus decrevit: „ Ut flagitii, inquit in *Conc. Mediol. I. edit. Labb. part.* 2. *tit.* 25. *col.* „ 277. occaſionem, quæ in cauponis & ta- „ ber-

Digitized by Google

„ bernis deeſſe non ſolet, Clericis adima„ mus, cauponarum aditu & uſu eos omni„ no interdicimus, niſi in itinere neceſſita„ tis cauſâ; quo loco cum mulieribus ne „ diſcumbant. Monemus autem Epiſcopos, „ & vehementer hortamur, ut in ſingulis „ eorum civitatibus curent parandum unum „ aut alterum pudicum & honeſtum diver„ ſorium, quo ſuarum Diœceſeon Clericis „ ruſticanis neceſſitatis causâ convenire li„ ceat, nec in eo hoſpitio improbis, aut „ nequam hominibus locus ſit, neve fœmi„ nis ullo modo; ſed tantum Clerici, ac „ Religioſi viri, ſi fieri poſſit, in eo reci„ piantur „.

Quam foret optandum, ut hoc ſanctiſſimi Paſtoris monito inducti Epiſcopi ſimiles domos, ad quas Clerici ad civitatem negotiorum causâ divertentes, accedere poſſent, atque ita tabernas, & quæ in illis occurrit flagitiorum occaſionem, evitare poſſent, imo evitare compellerentur.

Optandum quoque eſſet, ut Clerici qui, quamdiu domus ſimiles ab Epiſcopis non ſunt deſignatæ, neceſſitate urgente ad diverſoria communia divertere coguntur, a mulierum imo & laicorum, quantum fieri poteſt, communi menſâ ſe ſepararent; ut ita occaſionem peccatorum, quæ in illa converſatione ſæpe adeſſe ſolet, evaderent.

§. VII.

Canonici, aliique Eccleſiaſtici convivia, quantum fieri poteſt, evitare debent.

Quemadmodum magnæ & raræ artis eſt continuo verſari inter ſpinas & ab eis non lædi, ita quoque inter concupiſcentiarum objecta, quæ ſpirituales ſpinæ ſunt, degere, & concupiſcentiis non indulgere, Angelicæ potius, quam humanæ virtutis eſt. Cum igitur in conviviis occurrere ſoleant ea, quæ concupiſcentiam carnis ſeu intemperantiam excitant atque alliciunt, nullus non videt, quantopere a conviviis abhorrere debeant Clerici; tum quia ipſis præ ceteris temperantia in cibo & potu, ob caſtitatis votum, quo adſtringuntur, ſummopere eſt neceſſaria; tum etiam quia ipſi ſuo exemplo Fideles docere jubentur, alimenta non voluptatis, ſed neceſſitatis causâ eſſe ſumenda, id eſt, quod ad *alimenta* tamquam ad *medicamenta accedere* debeant. Hoc vero difficulter ſuo exemplo perſuadebunt Clerici, qui conviviis intereſſe amant.

Imo experientiâ notiſſimum eſt, veriſſimum eſſe, quod jam pridem in Nepotiano ſuo omnibus Clericis intimavit Hieronymus: *Facile contemnitur Clericus, qui ſæpe vocatus ad prandium, ire non recuſat*. In Epiſt. ad Nepotianum.

Si inſuper attendamus, quam difficulter ſe quis in conviviis a vaniloquiis, nugis, aliiſque facetiis, ut pejora ſileam, & quæ illa conſequuntur, mentis evagationes, ac ipſius ſpiritus devotionis diminutio, ne dicam extinctio, continere queat; quam inſuper difficile ſit, quâ decet Eccleſiaſticum fortitudine, ſervatâ tamen Chriſtianâ prudentiâ, corrigere vel arguere illa, quæ contra temperantiam, caſtitatem, aliaſque virtutes in conviviis ſæpe incidunt: ſi his addatur, quam multum illius breviſſimi temporis, quod Sacerdotibus ad ſuam aliorumque ſalutem procurandum eſt datum, in conviviis inutiliter perdatur: ſi denique expendatur quantæ difficultatis ſit, ut Sacerdotes eâ moderatione in conviviis ſint, ut ad ſancte obeunda ea, quæ occurrunt ſui muneris ſacra negotia, ſint diſpoſiti: hæc, inquam, ſi ſerio expendantur, facile apparebit, quam merito ſancti Patres tum factis, tum ſcriptis oſtenderint omnibus, præſertim tamen Clericis, convivia, tamquam malorum multorum occaſiones eſſe vitanda, ſervandumque illud S. Hieronymi *loco cit.* „ Numquam (convivia) petentes, raro „ accipiamus rogati „. Et addit, quod quotidie experimur nimis quam verum eſſe: „ Neſcio enim, quomodo etiam ipſe qui „ deprecatur ut tribuat, cum acceperis, vi„ liorem te judicat, & mirum in modum, „ ſi eum rogantem contempſeris, plus te „ poſterius veneratur „.

Imo vero, ſi prædicta incommoda, ex frequentatione conviviorum provenientia, attendantur; vix dubito quin admodum conſultum eſſet, ut Paſtores, præſertim in magnis civitatibus, qui ex quodam non contemnendo affectu a ſubditis ſuis ſæpius ad convivia invitari ſolent, nec uni ordinarie negare poſſunt, quod aliis annuunt; conſultum, inquam, eſſet, ut ad imitationem S. Am-

Digitized by Google

S. Ambroſii, quem ſibi imitandum quoque propoſuerat S. Auguſtinus, ſemel & ſimul ab omnibus conviviis ſe excuſarent. „ Servandum quoque in vita & moribus hominis Dei referebat (ait Poſſidius in Vita S. Auguſtini *cap.* 27.) quod in Inſtitutis ſanctæ memoriæ Ambroſii compererat, ne in ſua patria petitus iret ad convivium: ne per frequentiam in patriæ conviviis conſtitutus, temperantiæ amitteretur modus „.

§. VIII.

Eccleſiaſtici, præſertim Canonici, frugalitatem ac temperantiam in menſa ſedulo ſervare jubentur, ut ab illis laici frugalitatis exempla petere poſſint.

PEr crapulam, exceſſumque in cibo & potu innumera in homines tum quoad animam, tum quoad corpus, mala derivare experientiâ & auctoritate probatiſſimum eſt. Quare Chriſtus ſuos ad præparationem terribilis illius extremi diei exhortans, ſpecialiter monuit, ut abſtineant a crapula tamquam quæ maxime homines a debita præparatione ad diem illum abſtraheret: *Attendite autem vobis*, inquit, *ne graventur corda veſtra in* CRAPULA *&* EBRIETATE, *& curis hujus vitæ; & ſuperveniat in vos repentina dies illa*. Lucæ *cap.* 21. *verſ.* 34.

Quod vero non animæ tantum, ſed & corporibus admodum noceat crapula, unum hoc Sapientis effatum convincit: *Propter crapulam multi obierunt: qui autem abſtinens eſt, adjiciet vitam*. Eccleſ. *cap.* 37. *verſ.* 34.

Facile hinc videre eſt, quod frugalitas in menſa a Clericis ſervanda ſit, non tantum ut in ſeipſis ſobrietatem, ſibi adeo neceſſariam, ſervent; ſed inſuper, ut laici ab ipſis *frugalitatis*, tantopere commendatæ, exempla petere poſſint; atque ita fiat, quod olim monuit S. Baſilius *in Regul. fuſ. diſput. interrog.* 20. „ ut ſi quis veniat ex ſeculari vita, diſcat operibus quod ei ratio non perſuaſit, formam & exemplar vitæ *frugalioris* accipiat: recordetur menſæ Chriſtianorum (dico ego Canonicorum aut Clericorum) & non pudendæ propter Chriſtum paupertatis „.

Hinc tantopere non tantum Canonicis aut inferioribus Clericis, ſed etiam Epiſcopis Eccleſia frugalitatem inculcavit.

„ Epiſcopus, inquiunt Patres quarti Concilii Carthaginenſis *Can.* 15. vilem ſupellectilem, *& menſam ac victum pauperem habeat*, & dignitatis ſuæ auctoritatem fide, & vitæ meritis quærat „.

Infinita propemodum tum Patrum, tum Conciliorum Decreta, eamdem frugalitatem Epiſcopis & Clericis inculcantia, paſſim occurrunt: ſed iis omiſſis, ea, quæ noſtræ ætati magis appropinquant, referam.

Synodus Tridentina *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Reform.* animadvertens „ præcipuum ad reſtituendam Eccleſiaſticam diſciplinam remedium eſſe, ut Epiſcopi, aliique Eccleſiaſtici, factis ipſis, ac vitæ actionibus, quod eſt veluti *perpetuum quoddam prædicandi genus*, ſe muneri ſuo conformes oſtendant „: monet Epiſcopos, omneſque Eccleſiaſticos „ ut ita mores ſuos omnes componant, ut reliqui ab eis *frugalitatis*, modeſtiæ, continentiæ, ac quæ nos tantopere commendat Deo, ſanctæ humilitatis exempla petere poſſint. Quapropter, ſubjungit Synodus, exemplo *Patrum noſtrorum in Concilio Carthaginenſi*, non ſolum jubet, ut Epiſcopi modeſtâ ſupellectili, *& menſâ ac frugali victu* contenti ſint, verum etiam in reliquo vitæ genere, ac totâ ejus domo caveant, ne quid appareat, quod a ſancto hoc inſtituto ſit alienum; quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, ac vanitatum contemptum præ ſe ferat ..... Eadem non ſolum *in quibuſcumque Beneficia Eccleſiaſtica, tam ſecularia quam regularia, obtinentibus pro gradus ſui conditione obſervari*; ſed & ad ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales pertinere decernit: quorum conſilio apud Sanctiſſimum Romanum Pontificem cum univerſalis Eccleſiæ adminiſtratio nitatur, nefas videri poteſt, non iis etiam virtutum inſignibus, ac vivendi diſciplinâ eos fulgere, quæ merito omnium in ſe oculos convertant „.

Patrum Concilii Tridentini veſtigia premens, fideliſſimus Concilii illius executor, & frugalitatis atque abſtinentiæ ſeculi decimi-ſexti admirabile exemplar, ne dicam prodigium, S. Carolus, miram frugalitatem Epi-

Digitized by Google

Epiſcopis ſervandam præſcripſit, omniaque eſcarum lenocinia, quæque ad luxum magis, quam ad neceſſariam corporis refectionem ſpectant, a menſa Epiſcoporum abeſſe voluit. Quæ omnia a Clericis quibuſcumque, cujuſve conditionis, ordinis & dignitatis ſint, accurate, inquit, ſervari jubemus. Ac tandem ſubjungit: „ Meminerint „ autem (Clerici) in quibuſdam, quæ „ Epiſcopis permiſſa, ipſis communia eſſe „ poſſunt, eo majorem ſibi moderationem „ eſſe adhibendam, quo dignitatis gradu „ Epiſcopis ſunt inferiores „. *Tom.* 15. *Con. Labb. Conc. Mediol. I. part.* 2. *tit.* 23. *col.* 275.

Nec tantum frugalitatem illam ſervari voluit in privata Clericorum menſa, ſed nec ab ea in hoſpitum receptione recedendum credidit. Unde inter monita, quæ Clero ſuo ex affectu vere paterno deprompſit, & hoc unum fuit: „ Excipite „ hoſpites, at illis excipiendis intra parci„ moniæ fines vos continete, ita ut *fruga„ litatis, non ſumptuoſi convivii teſtes illos „ habeatis* „. In *Concil.* 4. *Mediol. part.* 3. *cap.* 7. *tom.* 15. *Conc. Labb. col.* 527.

Eodem indubie affectu Synodus Mechlinienſis *an.* 1606. *tit.* 18. *cap.* 14. „ horta„ tur & rogat omnes in Domino præſer„ tim Clericos, & quoſcumque viros Or„ dinis Eccleſiaſtici, qui ceteris *& tempe„ rantiæ, & modeſtiæ exemplo prælucere „ merito debent*, ut amicitiæ, honeſtatis, „ vel alia quacumque ex cauſa, quodcum„ que convivium inſtituti, unicum tan„ tum miſſum (*a*) adhibeant præter bella„ ria „ (*b*).

Rationem hujus ſuæ exhortationis, quæ merito Clericos ad ejus obſervantiam inducere deberet, his verbis præmiſerat: „ Cum „ pluralitas miſſuum non modo longiorem „ faciat ſeſſionem, unde temporis, quo „ nihil pretioſius eſt, magna provenit ja„ ctura, verum etiam multum pecuniarum „ vane abſumat, non abſque injuria vel „ detrimento pauperum, luxuſque ac gu„ læ magnum irritamentum, & multo„ rum ſæpe cauſa exceſſuum; horta„ mur &c.

Frugalitas igitur ab Eccleſiaſticis omnibus eo etiam titulo ſollicite ſervanda eſt, ut laici ab ipſis frugalitatis exempla petere poſſint, utque diſcat laicus operibus quod ei ratio non perſuaſit. Imo ut ipſi ſine ignominia de ſobrietate ad populum dicere poſſint, Frugalitas tenenda eſt: quia quemadmodum olim ad Eccleſiaſticos dicebat S. Hieronymus *in Michæam cap.* 2. *col.* 1511. edit. ultimæ. „ An non confuſio & „ ignominia eſt Jeſum crucifixum Magi„ ſtrum, pauperem atque eſurientem fartis „ prædicare corporibus; Jejuniorumque do„ ctrinam, rubentes buccas, tumentiaque „ ora proferre „? Eodem, inquam, jure liceret dicere; an non confuſio & ignominia eſt inter ſumptuoſa ſplendidaque convivia, & eſcarum delicias, menſarumque luxum Chriſtianam deprædicare ſobrietatem, & tantopere commendatam laudare temperantiam?

§. IX.

Eccleſiaſtici cavere debent luxum omnem in conviviis, ne proventus Eccleſiaſticos inutiliter conſumendo bona pauperum ſacrilege dilapident.

Anteriori paragrapho oſtendimus frugalitatem ab Eccleſiaſticis ſollicite cuſtodiendam, ut laicis non verbo tantum, ſed magis exemplo, virtutem tantopere neceſſariam & commendatam perſuadeant; quo titulo ad eam ſervandam tenentur non ſolum Eccleſiaſtici, qui ex bonis Eccleſiæ vivunt, ſed & illi, qui cenſu patrimoniali abundant; quandoquidem & hi, utpote Chriſti Miniſtri, debeant tamquam lux mundi reliquis bonis operibus prælucere.

Verum ſi non proprium duntaxat patrimonium, ſed ipſos proventus Eccleſiaſticos, id eſt, ipſum patrimonium Crucifixi, ſeu pauperum, in luxum menſarum, aut alias vanitates convertant, non ſcandali ſolum, ſed furti, imo ſacrilegii unanimi Patrum judicio condemnantur.

Utque priſtina Patrum tonitrua potius quam clamores contra crudelem illam proven-

(*a*) Miſſus eo loci ſumitur Gallico idiomate pro *mets* aut *plat de viande*.

(*b*) Forte herbaria, ſeu legumina.

Digitized by Google

ventuum Eccleſiaſticorum diſſipationem prætercam, aliqua ex illis, quæ ſeculis multis quadripartitâ bonorum Eccleſiaſticorum diviſione ſunt poſteriora, in condemnationem ſacrilegæ rerum Eccleſiaſticarum profuſionis, adducam.

„ An ignoras (ſcribebat ſeculo undecimo ad quemdam Epiſcopum B. Petrus „ Damiani) quia ad hoc Eccleſiis prædia „ conferuntur, ut ex iis pauperes ſuſtententur, indigentes alantur, & ex iis viduis „ atque pupillis ſubſidium procuretur? Perpende ergo quantorum homicidiorum in „ die judicii reus erit, qui modo tot orphanis diverſiſque pauperibus, unde vivere debeant, ſubtrahit. Si damnatur ille, „ qui vel unum perimit hominem ferro; „ quâ ſententiâ dignus eſt, qui bona Eccleſiæ profligando, complures interficit „ famis & inopiæ gladio? *Apud Baron. ad ann.* 1055.

„ Res pauperum (clamabat annis ut „ minus ſexcentis a facta rerum Eccleſiæ „ diviſione S. Bernardus) non pauperibus „ dare par ſacrilegio crimen eſſe dignoſcitur. Sane patrimonia ſunt pauperum, „ facultates Eccleſiarum: & ſacrilegâ eis „ crudelitate ſurripitur, quicquid ſibi miniſtri & diſpenſatores, non utique Domini „ vel poſſeſſores, ultra victum accipiunt & „ veſtitum. Nec enim ordinavit Deus his, „ qui Evangelio ſerviunt, de Evangelio „ quærere delicias vel ornatum, ſed vivere, ait Paulus, ex eo ut videlicet ſint „ contenti alimento corporis; non irritamenta gulæ, aut incentiva libidinis, & „ quibus tegantur, non quibus omentur, „ accipere „. *In declamat. in Evang. Ecce nos reliquimus omnia*, §. 17.

Et rurſus *Epiſt.* 2. §. 11. ſcribens ad Fulconem Canonicum: „ Conceditur tibi „ ut ſi bene deſervis, de Altario vivas, „ non autem ut de Altario luxurieris, ut „ de Altario ſuperbias; ut inde compares „ tibi frena aurea, ſellas depictas, calcaria „ deargentata, varia griſeaque pellicea a „ collo & manibus ornatu purpureo diverſificata. Denique quidquid præter neceſſarium victum, ac ſimplicem veſtitum de „ Altario retines, tuum non eſt; rapina „ eſt, ſacrilegium eſt „. *Sed hoc faciunt, inquis, cum quibus habito; ſi non facio quod ceteri, de ſingularitate notabor*. Ecce melliſluum Bernardi reſponſum (utinam omnibus Clericis, qui ſe ob aliorum conſuetudinem in dilapidatione proventuum Eccleſiaſticorum ſecuros credunt, ſaperet!) *Propterea, inquam, exi de medio eorum; ne aut in urbe notabiliter vivas, aut exemplo pereas aliorum*.

Sciebat quoque decimi-ſexti ſeculi verus pauperum Patronus S. Carolus: „ Quod „ ubi primum Eccleſiæ bona eſſe cœperunt (verba ejus ſunt) eam naturam, „ & conditionem conſecuta ſunt, ut in „ alium quam in ſacrum & pium uſum „ eorum fructus converti nefas eſſet. Quamobrem univerſos, qui Eccleſias & Beneficia Eccleſiaſtica quæcumque obtinent, „ per viſcera miſericordiæ Jeſu Chriſti obteſtatur, atque monet, ut meminerint „ ea bona non *eſſe ſibi credita ad luxum*, „ neque ad augendos conſanguineos, ſed „ ad vitam honeſte, ut fidelem Dei miniſtrum, & pietatis Chriſtianæ Magiſtrum „ decet, traducendum. Ex eo vero quod „ ſupervenit, ſi neceſſaria pauperibus alimenta denegarint, *intelligant ſe quos* „ *non paverint, occidiſſe*; atque ob violatam ſanctiſſimæ charitatis legem *mortale* „ *peccatum commiſiſſe, quo ſibi iram in* „ *die iræ theſaurizaverint*. Modum autem „ & rationem, quâ metiri ſe pro conditione & gradu unumquemque oporteat ad „ vitam ſuam fructibus Eccleſiaſticis honeſte ducendam, eam eſſe omnes debent „ intelligere, quæ ab iis non diſcrepet, „ *quæ in ſacris Canonibus*, & præſertim „ in his noſtris Conſtitutionibus de Clericali frugalitate & modeſtia ſtatuta ſunt „. *In Concil. Mediol. I. part.* 2. *cap.* 6. 4. *edit. Labb.*

Et in *Concil. Mediol. IV. part.* 3. *cap.* 7. „ Chriſti viſceribus ſubſtantiam Eccleſiaſticam erogate, pauperibus ſcilicet, peregrinis, viduis, pupillis, ægrotis, in vincula conjectis, captivis; quibus egentibus, & eſurientibus cum ſubvenire poſſitis, *ſi alimenta neceſſaria denegatis, violatæ charitatis rei eſtis in conſpectu Domini*. Memores eſtote ejus, quod a ſanctiſſimo Patre Ambroſio ſcriptum eſt, „ ſua fideles eo animo obtuliſſe Eccleſiæ „ Miniſtris, ut per eorum manus, quorum „ fidei

Digitized by Google

„ fidei atque integritati ſumma omnia tribuebant, ad pauperes pervenirent „.

Canonici proinde, aliique Eccleſiaſtici, qui de bonis Eccleſiæ, neglectis Chriſti pauperibus, ſplendide convivantur, aut in alium ſuperfluum vanumque uſum convertunt, utinam tempeſtive recogitent & advertant, quod quidam Prælatus (qui ſe aliorum moribus conformans, res Eccleſiæ in vana & ſumptuoſa convivia expenderat) ex conſcientiæ remorſu, compunctione, ac Dei illuſtratione diſſeruit: „ Hæc omnia „ judicabit, cujus judicia occulta ſunt, & „ ideo plus timenda. Sumptus tam deteſtabiles & enormes non de labore aut patrimonio noſtro fiunt, ſed de eleemoſynis fidelium, de oblationibus atque decimis, & de tributis egentium animarum, „ de exactionibus & oppreſſionibus pauperum, de obventionibus etiam placitorum. „ Quique in ſudore vultus pane noſtro veſci debuimus, labores miſerorum nobis „ uſurpamus ad delicias, atque in crapula, „ & ebrietate ſudorem bibimus alienum. „ Scriptum eſt, Judicia ejus abyſſus multa. „ Ille, qui intuetur abyſſos, & ſedet ſuper „ Cherubim, terribilis in conſiliis ſuper „ filios hominum, judicabit cauſam pauperum, quando ſtabunt in magna conſtantia adverſus eos qui ſe anguſtiaverunt. „ Vindicabit hæc omnia *pater orphanorum*, „ *& judex viduarum: patientia vero pauperum non peribit in finem* „. Apud Petr. Bleſenſ. *Epiſt.* 102.

§. X.

Perverſa eſt quorumdam Eccleſiaſticorum perſuaſio, quâ credunt ſibi licitum proventus Eccleſiaſticos in ſplendida convivia, aliumque, ſecularem luxum convertere, ut auctoritatem ſibi apud populum concilient.

INanis profecto, ne dicam perverſa eſt quorumdam Canonicorum, aliorumque Eccleſiaſticorum perſuaſio, quâ ſibi licitum credunt, *bona pauperum & Crucifixi patrimonium* in luxum ac vanitatem, pompamque ſeculi convertere, *ut ſibi auctoritatem*, ut aiunt, *concilient*; quaſi alia auctoritas Eccleſiaſticis neceſſaria eſſet, quam ut verbis & exemplis fideles ad omne virtutum genus excitare ac permovere poſſint. Hanc vero auctoritatem non per ſeculi faſtum ac mundi vanitatem, ſed horum contemptu comparari evidens eſt. Quis enim neſciat, populum ad mundi contemptum potentius permoveri, ſi ille, qui ad mundi contemptum hortatur, prius ſuo exemplo mundi contemptum perſuadeat? E contra quis neſcit, ſine auctoritate & virtute voces eſſe Eccleſiaſticorum, dum aliud ore proclamant, aliud factis denuntiant?

Sciebant Concilii Carthaginenſis IV. Patres, neceſſariam Epiſcopis eſſe auctoritatem; ſed quibus mediis eam ſibi conciliandam putarent, audiamus: „ Epiſcopus vilem, inquiunt, ſupellectilem, menſam „ ac victum pauperem habeat, & dignitatis „ ſuæ auctoritatem *fide ac vitæ meritis* quærat „. *Can.* 15.

Nonne Concilium Tridentinum *Seſſ.* 25. *cap.* 17. *De Reform.* oſtendit quantopere deſideraret, ut auctoritatem ſuam Epiſcopi integram conſervarent, dum ſacros Canones omnes, Conciliaque generalia, atque alias Apoſtolicas ſanctiones ad dignitatis Epiſcopalis decorem & gravitatem pertinentes renovando, præcepit, ut Epiſcopi ab eo, quod eorum auctoritatem labefactaret, abſtineant; nonne, inquam, his abunde oſtendit, quantopere auctoritatis Epiſcopalis decorem ſartum tectum deſideraret? Et tamen en prædictum Canonem Carthaginenſem repetit, & novæ auctoritatis pondere corroborat, hortaturque Epiſcopos omnes Eccleſiaſticos: „ ut etiam „ in reliquo vitæ genere, ac totâ ſuâ domo caveant, ne quid appareat, quod a „ ſancto hoc inſtituto ſit alienum, quodque non ſimplicitatem, Dei zelum, ac „ vanitatum contemptum præ ſe ferat „. *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Reform.*

Abſit ergo ut per conviviorum luxum, aliamque mundi vanitatem, auctoritatem Eccleſiaſticis accedere Patres Spiritu ſancto edocti crediderint: ſed ut eorum major eſſet auctoritas, ea omnia ſummopere cavenda præmonuerunt & præceperunt. Unde ut ad materiam noſtram propius accedamus, veriſſime dixerunt Patres Concilii Cameracenſis *ann.* 1565. *tit.* 8. *cap.* 2. „ homini „ Eccleſiaſtico, quâcumque *dignitate fulgeat*, *plus laudis affert frugalitas in* „ *men-*

Digitized by Google

„ *menſa quam ſumptus:* plus dedecoris ex„ quiſitus apparatus, quam ſimplex: plus „ moleſtiæ longus accubitus, quam brevis „ & naturæ ſufficiens. Sit ergo cultus in „ menſa & conviviis potius in gravitate, „ ſobrietate, ſale conditis ſermonibus, „ quam in pompa & deliciis: atque ita „ deteſtetur Clericus comeſſationes, quæ „ ventri ſic ſerviunt „.

Hinc illud S. Hieronymi: „ Judex ſe„ culi plus deferet Clerico continenti, quam „ diviti: & magis ſanctitatem tuam vene„ rabitur, quam opes „. *Epiſt. ad Nepotianum*.

Ratione proinde, ac Patrum Conciliorumque teſtimoniis conſtans eſt & luculentum: „ Eorum qui Dei Miniſtri ſunt, ut dicere „ ſolebat S. Carolus, dignitatem ac exiſti„ mationem non in humanis ornamentis, „ ſed in religioſis virtutibus conſiſtere „. *Apud Car. a Baſil. S. Petri, lib. 7.* Vitæ S. Carol. *cap. 6.*

§. XI.

Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.

EX dictis conſtat, ſummo ſtudio & curâ Eccleſiaſticis advigilandum eſſe, ne vel in minimam de incontinentia per familiariorem mulierum converſationem incidant ſuſpicionem.

Hinc conſectarium eſt, quod diligenter teneantur advigilare, ne vel ipſæ mulieres quibuſcum converſantur, ea agant, ex quibus ſuſcipio nimiæ familiaritatis naſci poſſet.

Unde ſingulariter attendere debent Canonici, Paſtores, aliique Eccleſiaſtici, qui in familia ſua ancillas habent, ut hæ ſemper ita ſe gerant, ne ex modo earum agendi videantur majorem quamdam auctoritatem quam ancillarem ſibi arrogare; certum enim eſt, quod dum ancillæ ſe gerunt, non ut ancillæ, ſed auctoritatem matrumfamilias, aut totam, aut ſaltem pro parte uſurpant, quod facile opinio aliqua ſiniſtra, & laicorum offenſio incurratur.

Quia vero non raro, quod Eccleſiaſtici circa ſimilia in propria cauſa cæcutiant, aut non advertant, quantopere populus ex hac aut illa converſatione, vel ex modo agendi ancillæ ſcandalizetur & offendatur; hinc conſequitur, admodum prudenter in multis Synodis ſtatutum eſſe (ut in præcedentibus vidimus) quod Clerici ſine ullo judicii ſtrepitu ad Superioris admonitionem tenebuntur quamcumque ancillam, quam judicaverit ipſe Superior dimittendam, dimittere, aut a converſatione mulieris, quam Superior ſuſpectam, aut populo in offendiculum eſſe putaverit, abſtinere.

Ex quo ulterius conſectarium eſt, quod Archipresbyteri, aliique Superiores ſollicitè invigilare & inquirere teneantur, num ex cohabitatione vel converſatione Eccleſiaſticorum cum mulieribus nulla ſuſpicio, nullum obloquium aut ſcandalum in populo ſit exortum, ut ex officio ſuo ipſos Eccleſiaſticos ad dimittendam hujuſmodi ancillam aut mulierem moneant, aut etiam compellant.

Conſtat quoque ex ante dictis ſeveriſſime per Canones vetitum eſſe Clericis edendi vel bibendi causâ, exceptâ causâ neceſſitatis, tabernas intrare, tum ne vitium ebrietatis aut comeſſationis, Eccleſiaſticis ſummopere probroſum & nocivum, incurrant, tum ne ſe miſcendo laicis compotantibus vileſcat miniſterii Eccleſiaſtici dignitas.

Cui conſequens non tantum tabernarum introitum ab Eccleſiaſticis vitandum eſſe, ſed inſuper evitanda eſſe conſortia illa, quocumque loco habeantur, ad quæ non niſi compotandi, atque confabulandi gratiâ, ut aiunt, conveniri ſolet. Nec enim minus in ſimilibus conventiculis, licet extra tabernam inſtituantur, comeſſationum atque intemperantiæ periculum eſt, quam in ipſis tabernis; imo nec raro ex frequentatione ſimilium conventiculorum ſcandala oriuntur, non minora, quam ex frequentatione tabernarum; neque Clericos, qui ſimilia conſortia accedere conſueverunt, miniſterii ſui dignitatem diu integram conſervare experientiâ eſt manifeſtum. Ex quibus proinde non male concluditur, quod Eccleſia ingreſſum tabernarum, ob intemperantiæ ac ſcandalorum periculum; vetando, etiam prædictorum conſortiorum frequentationem videatur prohibuiſſe; quantumvis, ob ea quæ dicta ſunt, etiam præveniendo omnem Eccleſiæ poſitivam prohibitionem. Clericis

Digitized by Google

omnino a frequentatione talium conſortiorum ſit abſtinendum.

Tertio, ex dictis hoc capite conſtat, Eccleſiaſticis ſummopere ſtudendum eſſe frugalitati, tum ut laici ab ipſis frugalitatis exempla petentes, ad ſervandam frugalitatem invitentur, tum ne convivia lautiora & ſplendida exſtruentes, proventus Eccleſiaſticos, id eſt, patrimonium Crucifixi & pauperum, in luxum crudeliter inſumant.

Hinc collige, quod luxum illum & vanitatem in conviviis ſingulariter præcavere teneantur, qui non modo laicos, ſed ipſos quoque Eccleſiaſticos verbo docere & exemplo tenentur.

Ex quo ulterius non difficulter intelligitur, quantopere eſſet optandum (quod plures jam diu vehementer deſiderarunt) ut in ipſis Univerſitatibus ſumptuoſa illa convivia, quæ in actibus, præſertim Doctoralibus, multis in locis exhiberi conſueverunt, abrogarentur; aut ſaltem, ſi quæ fieri debeant, ad debitam frugalitatem revocarentur. Quid enim magis a ratione alienum, quam ut in Univerſitatibus, in quibus non laicis tantum, ſed etiam laicorum Magiſtris, id eſt, Eccleſiaſticis Chriſtiana vivendi norma tradenda eſt, ubi quotidie leges frugalitatis & temperantiæ præleguntur & inculcantur? quid, inquam, magis a ratione abhorret, quam ut illic convivia illa, quæ a Chriſtiana modeſtia & frugalitate ſunt aliena, inſtituantur, imo ut inſtituantur imperetur?

Utinam attenderent hujuſmodi conviviorum & conſuetudinum fautores, quam ſit natum contingere, ut horum exemplo ab aliis Eccleſiaſticis ſumptuoſa celebrentur convivia, in quibus dum patrimonium pauperum crudeliter profanatur ob *violatam ſanctiſſimam charitatis legem*, ut ait S. Carolus, *mortale peccatum committitur, quo ſibi iram in die iræ theſaurizant:* ac per conſequens expendant, num crudelis illius profanationis non ſint forte futuri participes.

Scio non deeſſe, qui ſimilia convivia neceſſaria credunt, ne Graduum Academicorum vileſcat auctoritas: verum ſummopere eſſet optandum, ut hi ſerio expenderent, quantum per conviviorum illorum inſtructionem vileſcat Univerſitatum auctoritas; quantaque apud exteros pariant obloquia. Nonne luxus ille conviviorum in cauſa eſt, ut Doctorum dicta ſæpius pondus ſuum & virtutem amittant, dum aliud docere, aliud facere videntur? Dicant, imo clament Doctores contra comeſſationes & ebrietates, contra profuſionem redituum Eccleſiaſticorum in vanum & ſuperfluum menſarum apparatum, nonne illico reponetur: *Medice, cura teipſum:* & *qui alium doces, teipſum non doces?* Luc. *cap.* 4. *verſ.* 23.

E contrario ſi convivia illa ad Chriſtianam reducerentur ſobrietatem, & pecunia, quæ in illa conſumi hactenus conſuevit, in pios uſus, vel pauperum alimenta erogaretur, quam bono odore univerſa Chriſtiana reſpublica exinde non aſpergeretur, quantâ efficaciâ & virtute alumnos ſuos ad ſobrietatem ac frugalitatem ſervandam Magiſtri movere poſſent! Quanta exinde apud bonos omnes longe lateque Univerſitatibus accederet auctoritas! vera ſcilicet & ſolida, quæ juxta ſanctiſſima ac veriſſima Conciliorum & Patrum effata *fide & vitæ meritis quæritur.*

Nonne & hodie contingit per ſimilium conviviorum inſtructionem, quod jam pridem deplorabat Clemens V. ut in aſſumptione Gradus tantæ debeant fieri expenſæ „ quod & ipſi (Gradum aſſumentes) „ tranſeunte expenſarum hujuſmodi vanita„ te, vacui plerumque remaneant & gra„ vati. Et cæteri, qui vel nolunt vel ne„ queunt ſimiles expenſas ſubire, hac oc„ caſione frequenter a receptione honoris „ hujuſmodi retrahantur „? *Clem. II. De Magiſtris lib.* 5.

Sed videor audire, qui dicant: Permittit Clemens V. ut in aſſumptione ipſius Gradus expendantur *tria millia Turonenſium argenteorum*, quanta ſumma hodie in promotione ad Gradum, etiam Doctoralem, non videtur expendi. Verum Clemens non dicit ſummam illam conſumi poſſe in ſumptuoſi convivii apparatum; ſed tantum dicit, quod expenſæ in actu faciendæ dictam ſummam excedere non poſſint. Ulterius, nullatenus ex ipſa Clementis Conſtitutione argui poteſt, quod Pontifex approbet illas expenſas; ſed cum ſummus eſſet circa expenſas illas exceſſus, ſtatuit ut prædictam ſummam excedere non poſſent; non approbans, quod tanta ſumma expenderetur, ſed præ-

Digitized by Google

præcavens ne major impenderetur. Quemadmodum Romani Pontifices „ tam antiquis „ temporibus quam modernis (verba ſunt „ Innocentii III. *Lib.* 1. *Epiſt.* 460.) „ certum tempus Canonicis & Capitulis „ præfixerunt ultra quod nec Eccleſiæ debeant, nec Eccleſiaſtica Beneficia ſeu „ Præbendæ vacare; NON APPROBANTES „ QUOD TAM DIU VACENT, SED PRÆCAVENTES NE DIUTIUS ECCLESIA QUÆLIBET SOLITO MINISTRORUM OBSEQUIO DEFRAUDETUR „.

Vel ut exemplo præſenti materiæ admodum appoſito utamur, Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. deprehendens quomodo tum Epiſcopi, tum Archidiaconi in viſitatione multis inutilibus expenſis populum gravarent; ſtatuit ut Epiſcopi 20. vel 30. evectionum (*a*) numerum, Archidiaconi 5. vel 7. numquam excedant: inde tamen inferre, ergo licitum credidit Concilium, ut Epiſcopi aut Archidiaconi tot evectionibus in viſitando uterentur; id omnino eſſe a mente Concilii alienum, verba ſequentia ipſius Concilii oſtendunt: *Sane quod de prædicto numero evectionis* SECUNDUM TOLERANTIAM *dictum eſt*, *in illis locis*, *&c.* Proinde toleravit, non approbavit Concilium prædictum evectionum numerum.

Aliena igitur a mente Pontificis, & Conciliorum eſt hæc conſequentia: *Hoc illudve pro moderando exceſſu ſtatutum eſt*, *ergo illud approbatur*.

C A P U T V.

Canonici, ceterique Eccleſiaſtici debent ſingulariter eſſe alieni ab omni ſpecie avaritiæ.

§. I.

Avaritia directe profeſſioni Clericali opponitur.

AVARITIA eſt nimius pecuniarum vel rerum pecuniâ æſtimari ſolitarum affectus.

Exceſſus ille poteſt eſſe vel ex parte objecti, quod ſcilicet nimis multa appetantur; vel ex parte actus, quia etſi non nimis multa, nimio tamen affectu expetantur aut poſſideantur. Hinc Chriſtus volens a vitio hoc liberare fratres illos, qui ipſum judicem familiæ erciſcundæ conſtituere volebant, non dixit tantum, *Attendite & cavete ab avaritia*, Lucæ *cap.* 12. *verſ.* 15. ſed addit, *ab* OMNI: „ quia, inquit Auguſtinus, non ſolum avarus eſt, qui rapit aliena; ſed & ille avarus eſt, qui „ cupide ſervat ſua „. *Serm.* 28. *De diverſis*.

Hinc nimius rerum temporalium amor, qui avaritia dicitur, tametſi omnem Chriſtianum, cujus converſatio & deſiderium in cœlis eſſe debet, in tantum dedeceat, ut propterea Apoſtolus ad *Epheſ. cap.* 5. *verſ.* 3. in perſona Epheſiorum omnibus fidelibus dicat: *Avaritia nec nominetur in vobis*, *ſicut decet ſanctos*; ſpecialiter tamen adverſari ſtatui & profeſſioni Clericali facile intelligetur, ſi ad ea, quæ ſuperius *cap.* 3. §. 1. dicta fuerunt, reflectamus.

Oſtenſum enim ibidem fuit, primam ac fundamentalem Clericorum virtutem eſſe charitatem, quâ homo ſe totaliter a rerum mundanarum affectu exuens, rerum vero divinarum guſtu & deſiderio accendens, totus Dei ac Eccleſiæ ſervitio mancipatur; atque propterea, ut eodem loco monſtravimus, virtutem illam, tonſurandis ſeu aſſumendis ad ſtatum Eccleſiaſticum ſpecialiter inculcat Eccleſia, utpote in qua ſpiritus Eccleſiaſticus, qui in promovendis ad ſtatum Clericalem & eſſe & continuo creſcere debet, jure & merito reponitur; imo a qua *Clerici* nomen ſuum ſortiuntur.

Hanc igitur Clericorum præcipuam ac fundamentalem virtutem, imo ipſum Eccleſiaſticum ſpiritum, ſi quis conferat cum nimio illo temporalium affectu, in quo vitium avaritiæ conſiſtit, cæcus ſit oportet, qui diametralem inter illa non videat oppoſitionem.

Avaritia enim animum rebus terrenis affixum tenet; ſpiritus vero Eccleſiaſticus ſeu profeſſio Clericalis animum a rebus terrenis plane avulſum, ut Deo ſoli & ejus

(*a*) Evectionum nomine intelligi debent *equi*, vel *equitaturæ*.

Digitized by Google

ejus Eccleſiæ cultum fidelem exhibeat, profitetur.

Hanc contrarietatem perſpectam habentes Patres Synodi Aquiſgranenſis, dicere non dubitarunt quod, Clerici juxta profeſſionem, quam in Tonſuræ ſuſceptione profeſſi ſunt, contendere debeant eſſe *pauperes ſpiritu*, ut congrue dicere poſſint illud Pſalmiſtæ: *Dominus pars hereditatis meæ*. Pſalm. 15. *verſ.* 5.

Hinc quoque contingit, ut inter vitia, quæ ſtatum Clericalem reddunt contemptibilem, emineat avaritia; quo enim vitium aliquod profeſſioni alicujus amplius contrariatur, eo contemptibiliorem eum reddere ſolet.

§. II.

Nihil Eccleſiæ poteſt accidere luctuoſius aut perniciosius, quam habere avaros Miniſtros.

R*Adix omnium malorum*, inquit Apoſtolus, 1. Timoth. *cap.* 6. *verſ.* 10. *eſt cupiditas*, vel ut textus originalis exprimit, *pecuniæ amor* ſeu avaritia: unde juxta Sapientis infallibile teſtimonium, *Eccleſiaſtici cap.* 10. *verſ.* 9. *Avaro nihil ſceleſtius*; nullum enim ſcelus refugit avaritia, modo habendi expleat cupiditatem; omnia enim pecuniæ tamquam idolo ſuo conſecrat avarus: quare ab eodem Apoſtolo *idolorum ſervitus* vocatur. *Ad Epheſ. cap.* 5. *verſ.* 5.

Hinc fit „ ut mens avari, teſte S. Ambroſio *Sermone* 81. ſemel vinculis cupiditatis adſtricta, ſemper aurum, ſemper argentum videt, ſemper reditus computat „. „ Gratius aurum intuetur, quam ſolem videt: ipſa ejus oratio & ſupplicatio ad Dominum aurum quærit, & vellet ut omnia ei in aurum converterentur „. „ Denique quod poteſt frumentum in aurum mutat, lana ei aurum efficitur; omnes fructus ejus, omne quod movetur, in aurum vertitur „.

Quis jam non videat, nihil Eccleſiæ poſſe contingere pernicioſius aut luctuoſius, quam Miniſtros ſeu Sacerdotes ejus avaritiæ vitio eſſe infectos?

Quidquid enim Miniſtrorum diſpenſationi commiſſum fuerit, ad ſuum referent idolum, id eſt, avaritiæ ſuæ conſecrabunt; imo *quæſtum eſſe pietatem* exiſtimabunt. Quid hinc ulterius expectandum, niſi horrendæ ſacratiſſimorum omnium myſteriorum, quæ Sacerdotum diſpenſationi credita ſunt, ſacrilegæ profanationes? Unde enim omnes illæ ſordidæ pactiones & exactiones in ipſa Sacramentorum adminiſtratione? Nonne ex Sacerdotum avaritia? In tantum ut merito interrogare liceret cum Propheta: *Quis eſt in vobis, qui claudat oſtia, & incendat altare meum gratuito?* Malach. *cap.* 1. *verſ.* 10.

Quin ſi Sacerdotum animos occupaverit avaritia, nec ipſum tremendum Sacrificium ad ſua convertere lucra verebuntur. Hinc enim, ut deplorant Patres Concilii Tridentini, tot inhoneſta cujuſvis generis pacta & mercedum conditiones circa ipſum Miſſæ Sacrificium, quæ Sacerdotum avaritia induxit.

Nonne ipſa eſt Sacerdotum cupiditas & ſordida avaritia, quæ induxit deplorandum, & lacrymis ſanguineis deflendum abuſum, quem hodie circa celebrationem Miſſarum invaluiſſe videmus; ut nimirum illud, quo ſanctius nec cœlum nec terra habere poteſt, quæſtui & lucro Sacerdotum videatur ſubſervire? Adeo *ut de Miſſis faciant artem de pane lucrando*, ut loquitur Cardinalis Bellarminus in *epiſt. ad Nepot.* Nonne hinc ſordidæ curſationes, utinam non & nundinationes, ad celebranda ſacra, ubi ſciuntur accipienda ſalaria? Sæpius non ſacrificatur, ſi ſua ſacris deſint ſalaria: multi oſtendunt quod *ſacrificent ut manducent*, adeoque ordine perverſiſſimo ipſum Sacrificium tamquam medium ordinent ad cibum ut finem.

„ Ejuſmodi Sacerdotes (recte dixit nuper quidam) dum ſacra & preces pro obtinenda ſtipe ultro nobis offerunt, ne dicam, venum exponunt, malim ego nummo invitare, ut a celebrando abſtineant „.

Ipſa eſt non raro Sacerdotum avaritia, quæ nec *ſancta* veretur *dare canibus*, modo auro acquirendo, aut retinendo, hæc ſanctorum profanatio ſubſerviat.

Ulterius, ubi Miniſtri Eccleſiæ ſemel illo avaritiæ vitio fuerint infecti, *ſemper argentum videbunt*; atque ita fiet, ut qui tamquam lux mundi, & tamquam candelæ poſitæ

Digitized by Google

poſitæ ſuper candelabrum ad aliorum illuminationem lucere deberent, *ſint futuri cæci & duces cæcorum*. Matth. *cap.* 15. *verſ.* 14.

Oculi enim caligine cupiditatis obtenebrati, ipſam Evangelicæ veritatis lucem ferre non poſſunt; unde illis contingit, quod de Phariſæis refert ſacer Textus: Audiebant *autem omnia hæc Phariſæi, qui erant* AVARI; *& deridebant illum*. Lucæ *cap.* 16. *verſ.* 14.

Hinc contingere videmus, quod nihil eorum, quæ contra Simoniacas ſordidaſque Beneficiorum, Dignitatum, aliarumque rerum ſpiritualium nundinationes, vel pactiones, tantâ ſeveritate Pontifices, Conciliaque decernunt, Patres clamant, Sacerdotes ac Miniſtri Eccleſiaſtici, qui ſunt avari, intelligant, aut verius, intelligere nolint: imo verius Phariſæos imitantes, ipſos Pontifices, ipſa Concilia, & Eccleſiam ipſam *deridere* videntur; dum ſanctiſſima illa Decreta ad ridiculum plane ſenſum (ut illa cum idolo ſuo, id eſt, habendi libidine componant) contorquent; aut ſi ob claram nimis & evidentem expreſſionem contorquere non auſint, ea tamquam præteritis temporibus, pro aliis, non pro ſe ſtatuta aut dicta fuiſſe aſſerunt, atque ita Chriſtum per Eccleſiam docentem, quia *avari* ſunt, derident & illudunt.

Quid Judam collegio Apoſtolorum aſſociatum ad proditionem Chriſti adduxit, niſi hæc *idolorum ſervitus?* Et quid hodie tot Eccleſiæ Miniſtros ad prodendam veritatem, & tot animarum ſeductionem inducit niſi ipſa avaritia ſeu amor habendi? adeo ut hodie impletum videatur illud deplorandum Ezechielis vaticinium: *Et violabant me ad populum meum, propter* PUGILLUM HORDEI, *&* FRAGMEN PANIS, *ut interficerent animas, quæ non moriuntur .... mentientes populo meo credenti mendaciis*. *Cap.* 13. *verſ.* 19.

Denique ſi munera excæcent oculos ſapientum, & mutent verba juſtorum, ut juſta ab injuſtis, iniqua ab æquis diſcernere nequeant; qui erunt Sacerdotes *avari*, ut judicent inter *lepram & lepram, ut more periti medici ſuperinfundant vinum & oleum vulneribus ſauciatis?* ut loquitur Concilium Lateranenſe *Cap.* 12. ⁝⁝ *De Pænit. & Remiſſ.* Denique *ut quantum ſpiritus & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, ſalutares & convenientes ſatisfactiones injungant?* Hoc, inquam, juſtum judicium quis a judicibus *avaritiâ* excæcatis expectet? Verendum potius, ne impleatur illud ejuſdem Prophetæ oraculum: *Væ qui conſuunt pulvillos ſub omni cubito manus; & faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas: & cum caperent animas populi mei, vivificabant animas eorum*, nimirum prout credent ſuæ conducere cupiditati. *Ezech. cap.* 13. *verſ.* 18.

Merito proinde decimo ſexto ſeculo dixit Synodus Colonienſis: *Ex quo in Eccleſia Dei crevit* AVARITIA, *periit lex de Sacerdote, & viſio de Propheta*. Et alio loco: *Præcipua cauſæ omnis mali ſunt faſtus, luxus, &* AVARITIA, *a quibus Clerici potiſſimum male audiunt*. Ann. 1536. *part.* 1. *cap.* 29.

Ex his omnibus bene apparet quam merito in Clericis requiratur, ut omnibus rebus terrenis affectu renuntiantes, profiteantur corde & ore: *Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei; tu es qui reſtitues hæreditatem meam mihi*: quæ profeſſio directe avaritiæ opponitur.

§. III.

Sordidâ avaritiâ laborant Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri, qui Officium eo ſolo intuitu ſuſcipiunt aut tenent, ut temporalia recipiant.

Si avaritia ſit, ut jam dictum eſt, aut temporalia nimis multa, aut nimio & inordinato affectu appetere; quis ambigat eſſe avaritiam, tanto affectu temporalia proſequi, ut etiam ipſa ſpiritualia ordinentur tamquam media ad conſequendum temporalia, imo ſpiritualibus terrena mercandum?

Id facere convincitur, qui evangelizat ut manducet. Qui enim Officium Eccleſiaſticum eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut huic vitæ habeat neceſſaria, *perverſo nimis ordine*, ut ait Bernardus, *cœleſtibus terrena mercatur*. *Lib.* 2. *De Serm. Dom. in monte, cap.* 16.

Rationem reddit magnus Auguſtinus

„ quia;

Digitized by Google

„ quia quæcumque res propter aliud aliquid „ quæritur, ſine dubio inferior eſt (nimirum in æſtimatione quærentis) quam id „ propter quod quæritur: & ideo illud primum eſt, propter quod iſtam rem quæris, „ non iſta res, propter quam iſtud quæris. „ Quapropter ſi Evangelium & regnum „ Dei propter cibum quærimus, priorem „ facimus cibum, & poſterius regnum Dei „.

Quinimo, teſte eodem Auguſtino, ſi ideo evangelizemus ut manducemus, vilius habemus Evangelium quam cibum.

Unde & ille qui eo animo evangelizat, aut functiones Eccleſiaſticas exhibet, non tam ſpirituale diligit, quam temporale, quod expectat; ac propterea nec mercedem Evangelii a Domino, ait idem Doctor ibidem, recipiet: „ Si coactus inopià earum rerum, „ quæ temporali vitæ ſunt neceſſariæ, prædico Evangelium; alii per me habebunt „ mercedem Evangelii, qui Evangelium „ ipſum me prædicante diligunt; ego autem non habebo, quia non ipſum Evangelium diligo, ſed ejus pretium in illis „ temporalibus conſtitutum „.

Hinc tamen ne inferas, omnes Eccleſiæ Miniſtros, qui tamquam operarii debitam ſibi mercedem corporalem recipiunt, vitio avaritiæ, ſeu nimio erga temporalia affectu laborare.

Si enim juxta Chriſti ſententiam dignus ſit operarius mercede ſuâ; etiam illam Chriſti Miniſter ſuſcipere poteſt, non ut pretium operis, ſed ut operi *gratis* exhibito debitam ſuſtentationem; quia, ut ait Auguſtinus *lib. De Paſtorib. cap.* 2. „ non red„ ditur ſuſtentatio neceſſitatis a populo, „ *quaſi merces* illis, qui ſibi in charitate „ ſerviunt; ſed tamquam *ſtipendium*, *quo*, „ *ut poſſint laborare*, *paſcantur* „. Quare veri Chriſti Miniſtri *non evangelizant ut manducent*; & propterea, ſecundum eumdem Doctorem „ non in victu conſtituunt „ finem evangelizandi, ſed ipſius victus „ ſui finem in Evangelio collocant „.

Non ergo avaritiæ perverſitas in ipſa receptione temporalium conſiſtit, ſed in ordinis perverſione; quod illi, qui Officium Eccleſiaſticum ſuſcipiunt aut tenent ut manducent, ſpirituale dirigant ad manducationem ſeu temporale: facile ergo dignoſcetur, utrum quis *evangelizet*, *ut manducet*, an e contra *manducet ut evangelizet*, ſi noſcatur, quid rationem finis, quid rationem medii in animo evangelizantis obtineat.

§. IV.

Proponuntur indicia, e quibus dignoſcitur, num quis evangelizet ut manducet.

QUæ præcedenti paragrapho dicta ſunt, oſtendunt, quod is, qui *evangelizat ut manducet*, ordine perverſo ordinet Evangelium, ut medium ad manducationem, manducationem ut finem, ac per conſequens, in animo hujuſmodi Clerici manducatio obtinet primum locum tamquam finis, Evangelium vero poſteriorem tamquam medium.

Ut ergo dignoſcatur, num quis *evangelizet ut manducet*, num e contra *manducet ut evangelizet*, ſolum ad ipſius voluntatis motiones reflectendum erit; hæc enim pro diverſitate finis, quem diligit, movetur & fertur, juxta illud vulgatum S. Auguſtini in ſuis *Confeſſionibus*: Amor meus, *pondus meum, eo feror quocumque feror*. Unde enim timor rei amittendæ, niſi ex amore habendæ & retinendæ? Unde aviditas adipiſcendi, niſi ex amore aſſequendi rem, quam non habemus? Unde cura & anxietas conſervandi, niſi ex affectu erga rem quam poſſidemus? Et ſic de reliquis motionibus animæ ratiocinando, omnium radicem ſolum amorem eſſe deprehendemus.

Si itaque Canonicus ſeu alius quivis Eccleſiaſticus ſcire deſideret, num Canonicatum aut aliud officium eo quærat, aut teneat animo, eoque intuitu, ut temporalia habeat, & conſequenter evangelizet ſeu functiones Eccleſiaſticas faciat ut manducet, & perverſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercetur, attendat ſolerter quid diligat, quid metuat, unde gaudeat, aut contriſtetur. *Totum enim cor*, ait Bernardus, *in his quatuor affectionibus eſt*. Serm. 2. *in Quadrag. num.* 3.

Si igitur prima cura Clerici, dum de Canonicatu, aliove Beneficio obtinendo tractatur, ſit de proventibus temporalibus, parum ſollicitus an ſpiritualia debite obire poterit; indicium erit, quod ordine inverſo temporale priorem, ſpirituale poſteriorem in ejus affectu locum obtineat.

Rur-

Digitized by Google

Rurſus, ſi multum ſit ſollicitus, ut nullus in temporalibus contingat defectus, num vero circa ſpiritualia error aut defectus occurrat parum anxius, inverſi illius ordinis ſignum erit.

Si Canonici, Paſtores, aut alii Beneficiarii ſollicite perquirant de fidelitate ac ſufficientia illorum, quibus temporalium curam committant, nihil aut parum anxii, quibus ſpiritualia concredant, hæc non obſcure rurſus produnt perverſam in corde ipſorum latere rerum æſtimationem.

Ulterius, ſi Canonici etiam contra ipſa Conciliorum Decreta, quæ volunt, ut in Capitulis ſeu Congregationibus Capitularibus primum tractetur de iis, quæ ad Eccleſiæ cultum, & ad pietatem promovendam ſpectant, demum de privatis rebus, temporalibuſque negotiis agant; ſi, inquam, etiam non obſtantibus his Decretis, non tantum tractandorum negotiorum ordinem pervertant; ſed adeo temporalibus ſuis occupentur, ut nulla aut admodum exigua de Eccleſiæ cultu, & Officio divino, aliiſque ad pietatem & mores ſpectantibus ſit cura, indicium eſt, quod magna ſit de temporalibus ſollicitudo, nulla aut exigua de ſpiritualibus anxietas. *Optimi videlicet rerum æſtimatores*, ut de ſimilibus jam pridem per ironiam dixit Bernardus, *qui magnam de minimis, parvam aut nullam de maximis curam gerant*. Lib. 4. *De Conſid. cap. 6.*

Quod ſi Canonici, contemptis ſacris Canonibus (qui volunt ut Clericus Beneficio ſemel adſcriptus, ſtationem ſuam ſine neceſſitate aut utilitate Eccleſiæ non deſerat) mox ut pinguiorem Præbendam obtinendi occaſio affulget, Canonicatum & Eccleſiam deſerant, indicium eſt, quod Canonicatum tamquam medium ad temporale, ipſum vero temporale tamquam finem habeant; nec tam ſponſam ſuam, id eſt, Eccleſiam, quam in adeptione Canonicatus ſibi quodammodo deſponſaverant, quam ipſius dotem dilexerint.

Unde hanc Sacerdotum avaritiam adeo execrandam credidit Eccleſia, ut non ſemel decreverit, *quod ſi Clerici ambitionis vel cupiditatis causâ ad aliam* DITIOREM *migraverint Eccleſiam, utramque amittant*. Et ſeculo XIII. de ſimilibus dicebat P. Cantor: „ Si quis legitime ſortitus eſt Ec„ cleſiam, & quærit occaſionem, ut eam „ dimittat, *quia alia pinguior eſt & uberior*, ſecundum pœnam conſtitutam in „ Canonibus puniri deberet, & in ea ma„ nere omni tempore vitæ ſuæ „. *In verbo*, Abbrev. *cap.* 40.

Ulterius, Canonici, aliique Beneficiati, qui lucri causâ Canonicatus & Eccleſias ſuas deſerunt, evidenter quoque oſtendunt ſe parum de vocatione ſua ad munia Eccleſiaſtica fuiſſe aut eſſe ſollicitos: ſi enim ſe ad hanc Eccleſiam divinâ vocatione pervenîſſe crederent; quomodo ex humano & carnali motivo, nullo divinæ voluntatis apparente indicio, tam facile ſtationem ſuam, in qua ſe a Deo poſitos putarent, deſerere auderent? Cum Apoſtolus omnes adeo ferventer moneat, *ut unuſquiſque, in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat*, 1. *Cor. cap.* 7. *verſ.* 20.

Non obſcurum proinde eſt, quod ſicuti ex cupiditate ſtationem ſuam facile mutant, ita non niſi per cupiditatem in illam involaverint.

Quare non immerito jam olim Eccleſia cenſuit, Clericum, qui „ propter luxum „ vanitatemque præſumptam de officio ſpon„ te diſcedat, ita de Eccleſia repellendum, „ ut niſi rogando, aut obſecrando plurimis „ temporibus ſatisfecerit, non recipiatur, „ utpote cujus vocatio admodum haberetur „ ſuſpecta „. *Synod. Tarracenſis can.* 6.

Hæc indicia aliaque, quæ indicant ſpiritualia propter temporalia quæri, ſi quis attente conſideret, & una expendat modum, quo hodie Canonicatus præſertim, aliaque Beneficia non habentia curam annexam, quæruntur & poſſidentur; neſcio num exclamare non poterit cum ſancto Bernardo *in Declamat.* §. 13. „ Quis eâ intentione „ gradus Eccleſiaſticos, & miniſteria ſan„ ctuarii quærit, imo quæritur (quæri nem„ pe, quam quærere ipſe debuerat) ut ſine „ curis ſeculi, in ſanctimonia cordis & „ corporis illuminandus accedat ad Domi„ num, & ſuam pariter ac proximorum „ operetur ſalutem *orationis ſtudio deditus*, „ & verbo prædicationis „?

Digitized by Google

§. V.

Utrum Canonici, aliique Clerici ſine injuſtitia poſſint, reſervatis proventibus patrimonii, vivere de Eccleſiaſticis.

CErtum in primis eſt & indubitatum, quod omnes Eccleſiæ Miniſtri teneantur miniſterium ſeu officium ſuum populo exhibere *gratis*, ad ſenſum nimirum illius præcepti: *Gratis accepiſtis, gratis date.* Matth. *cap.* 10. *verſ.* 18.

Huic Chriſti præcepto non contraveniunt Miniſtri Eccleſiæ, qui unde vivant non habentes, ex proventibus Eccleſiaſticis, ut laborare *gratis* poſſint, alimenta accipiunt, ſeu quos ad accipiendum cogit *vivendi neceſſitas, non habendi cupiditas*, ut loquitur Synodus Aquiſgranenſis, *an.* 816. *can.* 107. tales, inquam, Chriſti præcepto non contraveniunt; quia, ut ſupra ex Auguſtino notavimus, ſimiles „ accipiunt ſuſtentatio-„ nem neceſſitatis a populo, non quaſi mer-„ cedem operis, quod populo ex charitate „ impendunt, ſed tamquam ſtipendium, „ quo, ut poſſint laborare, paſcantur „: ſive accipiunt alimenta, ut *gratis* & ex charitate populo ſervire queant.

Illi vero, qui patrimonium poſſident, & reſervato patrimonio de Evangelio vivere volunt, dici nequeunt accipere ſuſtentationem neceſſitatis a populo, *tamquam ſtipendium, quo, ut poſſint laborare, paſcantur:* nec poteſt dici, quod eos ad accipiendum *cogat vivendi neceſſitas, ſed potius habendi cupiditas*. Nec etiam dici poteſt, tales ſuſtentationem ex Evangelio ſumere, ut poſſint *gratis* Evangelium annuntiare: quandoquidem ſupponatur, abunde ipſis proviſum eſſe unde vivant, & *gratis* Evangelium annuntient.

Unde non immerito concluditur, quod tales ſuſtentationem ex proventibus Eccleſiaſticis non prætendant, ut evangelizare queant; ſed potius *ne cenſum ſuum patrimonialem*, ut notat Synodus Aquiſgranenſis, *expenſis quotidianis minuant.* Quomodo igitur tales *gratis* ad ſenſum prædicti præcepti evangelizent, aut functiones Eccleſiaſticas exerceant, non video. Ideo enim Miniſtri Eccleſiæ ex Evangelio viventes *gratis* nihilominus evangelizare dicuntur, quia nihil de Evangelio prætendunt, niſi quod neceſſarium eſt, ut *gratis* & ex charitate evangelizare queant, quod de illis, qui patrimonium poſſident, & eo reſervato, de Evangelio vivere prætendunt, verificari non poteſt.

Secundo, Canonum atque Patrum omnium teſtimonio adeo certum eſt, res Eccleſiæ eſſe vota fidelium, patrimonium pauperum & redemptionem animarum, ut trecentis & amplius annis a facta rerum Eccleſiæ diviſione Patres Concilii Vernenſis anno 844. *Can.* 12. dicere non dubitarint: *Certe nullus quamquam* IMPUDENTISSIMUS, *negare audebit, Poſſeſſio Eccleſiæ votum eſt fidelium*, PATRIMONIUM PAUPERUM, *redemptio animarum.*

Quis proinde non indignum, imo injuſtum dicet, quod divites ex patrimonio pauperum, redemptione animarum, votis fidelium accipere præſumant, non unde diteſcant, & patrimonium ſuum augeant; quidni quoque hoc reputetur injuſtum in Miniſtro illius, *qui pro nobis egenus factus eſt, cum eſſet dives:* qui adeo paupertatem dilexit, ut nec ubi *caput reclinaret* habere voluerit?

Si Bernardus *Serm.* 1. *in Feſto omn. Sanct.* exclamet: *Quâ fronte Chriſtianus divitias quærit, poſtquam Chriſtus beatos eſſe pauperes prædicavit?* quomodo non potiori jure exclamare licebit: *Quâ fronte*, non tantum *Chriſtianus*, ſed Miniſter Chriſti *divitias*, idque ex patrimonio pauperum, *quærat*, *poſtquam Chriſtus*, cujus ſervitio ſe ſpecialiter conſecravit, *beatos eſſe pauperes prædicavit?*

Si ad univerſos Fideles dixerit Apoſtolus 1. *ad Tim. cap.* 6. *verſ.* 8. *Habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti ſimus:* quomodo non pudere debet Clericos, qui ſpecialiter contemptum rerum temporalium & divitiarum profitentur, quod *habentes alimenta, & quibus tegantur* non contenti, inſuper ex patrimonio pauperum divitias quærant?

Si cui forſitan allegatæ rationes non videantur evincere, quod Miniſtris Eccleſiæ, reſervato patrimonio, illicitum ſit ſuſtentationem ex proventibus Eccleſiæ accipere; ſaltem, ut credo, convincent illum omnia illa ſacratiſſima Decreta, quibus Spiritu ſancto

ſto inſpirata Eccleſia idipſum declaravit.

Canon quadrageſimus primus Apoſtolorum ex illis, quos Dionyſius Exiguus in Codicem ſuum retulit, & Eccleſia Latina recepit, præcipit, *ut in poteſtate ſua Epiſcopus Eccleſiæ res habeat; & ex iis in ſuas neceſſitates ſumere queat*, additâ tamen hâc conditione: SI TAMEN INDIGET. *Ex iis autem* (rebus Eccleſiæ) ait, QUIBUS INDIGET, SI TAMEN INDIGET, *ad ſuas neceſſitates, & peregrinorum Fratrum uſus ipſe percipiat, ut nihil eis poſſit omnino deeſſe. Lex enim Dei præcipit, ut qui altari deſerviunt, de altari paſcantur; quia nec miles ſtipendiis propriis contra hoſtes arma ſuſcipit.*

Canoni Apoſtolico conſonat per omnia Synodi Antiochenæ Decretum *Can.* 25. „ Epiſcopus Eccleſiaſticarum rerum habeat „ poteſtatem ad diſpenſandum erga omnes, „ *qui indigent, cum ſumma reverentia, & „ timore Dei*. Participet autem ipſe *quibus „ indiget*, SI TAMEN INDIGET, tam in „ ſuis quam in Fratrum, qui ab eo ſuſci„ piuntur, neceſſariis uſibus profuturis „. Apud Grat. *Can. Epiſ.* 12. *quæſt.* 1.

Si Epiſcopi præcipui Eccleſiæ miniſtri, & vineæ Domini cultores ex rebus Eccleſiæ diſpenſationi ſuæ concreditis, in uſus ſuos inſumere non poſſint niſi *indigeant*, quo jure inferiores miniſtri minus laborantes proventus Eccleſiaſticos in ſuos uſus privatos convertere præſument, ſi *non indigeant?* ut mirum non ſit quod olim ſuo & omnium Eccleſiæ Catholicæ miniſtrorum nomine, contra Donatiſtas dixerit S. Auguſtinus *Epiſt.* 50. *ad Bonif. Si privatum poſſidemus, quod nobis ſufficiat, non illa* (ſcilicet bona Eccleſiæ) *noſtra ſunt, ſed* PAUPERUM, *quorum proprietatem nobis uſurpatione damnabili vendicamus*. Apud Grat. *Can. fin.* 12. *quæſt.* 1.

Auguſtino conſona ſunt, quæ ſub nomine S. Hieronymi Decreto ſuo inſeruit Gratianus *Can. fin. cauſ.* 16. *quæſt.* 1. „ Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipen„ diis ſuſtentari, quibus parentum & pro„ pinquorum nulla ſuffragantur. Qui autem „ bonis parentum & opibus ſuſtentari poſ„ ſunt, ſi quod pauperum eſt accipiunt, „ ſacrilegium profectò committunt, & per „ abuſionem talium judicium ſibi mandu„ cant & bibunt „.

§. VI.

Oſtenditur, quod ſententia Eccleſiæ §. præcedenti expreſſa, eadem manſerit poſt rerum Eccleſiæ diviſionem inſtitutam & receptam.

QUo præciſe tempore quadripartita rerum Eccleſiæ diviſio inſtituta ſit, certo non conſtat; eam tamen ſub medium ſeculi quinti in uſu fuiſſe, ſufficienter indicat Simplicius Papa *Epiſtolâ* 3. ad Florentinum, Equitium, & Severum Epiſcopos ſcribens in hæc verba: „ De reditibus Ec„ cleſiæ, vel oblatione Fidelium quid deceat „ neſcienti, nihil licere permittat, ſed ſola „ Epiſcopo ex his una portio remittatur. „ Duæ Eccleſiaſticis fabricis, & erogationi „ peregrinorum & pauperum profuturæ, a „ Bonagro Presbytero ſub periculo ſui Or„ dinis miniſtrentur; ultima inter ſe Cle„ ricis pro ſingulorum meritis dividatur „. Apud Grat. 12. *Can.* 28. *quæſt.* 2.

Imo eodem ſeculo Gelaſius Papa diviſionem bonorum dudum receptam fuiſſe teſtatur *Epiſt.* 9. *cap.* 27. „ Quatuor autem „ tam de reditu, quam oblatione Fidelium „ (inquit) prout cujuslibet Eccleſiæ fa„ cultas admittit (*ſicut* DUDUM *rationa„ biliter eſt decretum*) convenit fieri por„ tiones: quarum una ſit Pontificis, altera „ Clericorum, tertia pauperum, quarta fa„ bricis applicanda „. Apud Gratian. *Can.* 27. *cauſ.* 12. *quæſt.* 2.

Conſtat igitur ex prædictis Pontificum Reſponſis, diviſionem redituum Eccleſiaſticorum in quatuor portiones ſeculo quinto factam & receptam fuiſſe. Ex illis proinde, quæ Concilia ac Patres, vel ſeculo ſexto vel ſub finem ſeculi quinti dixerunt, intelligere licebit, quid Eccleſia poſt receptam rerum Eccleſiæ partitionem ſenſerit.

Auctorem librorum De Vita Contemplativa non fuiſſe Proſperum Aquitanum, ut a multis creditum fuit, ſed Julianum Pomerium Eruditis hodie abunde eſt perſuaſum. Floruiſſe Julianum circa finem ſeculi quinti, adeoque poſt inſtitutam & receptam prædictam rerum diviſionem conſtat; ac per conſequens, quidquid de diſpenſatione redituum Eccleſiæ dixit, poſt fa-

Digitized by Google

factam illorum partitionem dictum fuiſſe intelligitur.

„ Paſtor Eccleſiæ iis (ait *lib.* 2. *De* „ *Vita Contempl. cap.* 10. *& ſeqq.*) qui- „ bus ſua ſufficiunt, non debet aliquid ero- „ gare; *quando nihil aliud ſit habentibus* „ *dare quam perdere*. Nec *illi qui ſua* „ *poſſidentes dari ſibi aliquid volunt*, SINE „ GRANDI PECCATO SUO *unde pauper vi-* „ *cturus erat, accipiunt*. De Clericis qui- „ dem dicit per Prophetam Spiritus ſan- „ ctus: *Peccata populi mei comedunt*: ſed „ ſicut *nihil habentes* proprium, non pec- „ cata, *ſed alimenta*, quibus indigere vi- „ dentur, accipiunt; ita poſſeſſores non ali- „ menta, quibus abundant, ſed aliena pec- „ cata ſuſcipiunt „. Apud Grat. *Cauſ.* 1. *quæſt.* 2. *Can.* 7. *& ſeq.*

„ *Non eſt meum dicere* (exclamat idem „ Auctor) *quali peccato pauperum cibos* „ *ſuſcipiunt*, qui Eccleſiam, quam juvare „ de propriis facultatibus debuerant, ſuis „ expenſis inſuper gravant, propter hoc for- „ taſſis in congregatione viventes, *ne cen-* „ *ſum ſuum expenſis quotidianis minuant* „.

Pergit ulterius oſtendens, quinam Cleri- ci ab Eccleſia alimenta cum laude petant: „ Clerici (inquit) quos pauperes aut vo- „ luntas aut nativitas fecit cum perfectione „ virtutis, vitæ neceſſaria ſive in domibus „ ſuis, ſive in congregatione viventes acci- „ piant: *quia ad ea accipienda non eos* „ *habendi ducit cupiditas*, *ſed cogit vi-* „ *vendi neceſſitas* „.

In ſequentibus vero docet nimis carnali- ter ſapere, qui Eccleſiæ fideliter ſervienti- bus & neceſſaria habentibus, tamquam ope- rariis mercedem terrenam, non potius præ- mia æterna expectanda credunt: „ Qui au- „ tem Eccleſiæ ſerviunt, & labori ſuo ve- „ lut debita reddi oportere credentes, ea, „ quibus opus non habent, aut accipiunt „ libenter aut exigunt, nimis carnaliter ſa- „ piunt, ſi putant, quod Eccleſiæ fideliter „ ſervientes ſtipendia terrena, ac non potius „ præmia æterna percipiunt .... Quod ſi „ quilibet Miniſter Eccleſiæ non habeat un- „ de vivat, non ei reddat hic, ſed neceſ- „ ſaria præſtet Eccleſia, ut in futuro præ- „ mium laboris recipiat, quod in vita jam „ ſpe Dominicæ promiſſionis expectat „.

Tandem exemplo ſancti Pauli oſtendit, quod indignum ſit, ſua poſſidentes Eccleſiam impenſis velle gravare, dum hic cum pau- per eſſet, maluit manibus neceſſaria quære- re, quam Eccleſiam gravare. „ Si ergo „ ille (inquit) qui nihil habebat, noluit de „ Evangelio ubi laborabat, ſed de ſuis ma- „ nibus vivere, ne gloriam ſuæ mercedis „ amitteret; quid nos, qui propria nolu- „ mus, amore poſſidendi, non vivendi ne- „ ceſſitate, relinquere, & accipere inſuper „ volumus, *non unde vivamus*, *ſed unde* „ *cenſum noſtrum incrementis damnabilibus* „ *augeamus* „?

Anno 816. tribus & amplius a diviſione rerum Eccleſiæ ſeculis, totius Romani Im- perii Prælati ad Aquiſgranenſe Palatium juſſu Lotharii convenientes, ut Canonicis & Sanctimonialibus normam vivendi præ- ſcriberent, regulas ipſis convenientes, ſpar- ſim in Patrum ſcriptis contentas in unum collegerunt, per quas de ſpiritualibus in- ſtruerentur, & qualiter temporalibus Ec- cleſiæ uti deberent, Canonici docerentur.

Quod vero generalis ille Imperii Occi- dentalis Eccleſiæ conventus injuſtum puta- verit, illo etiam tempore, ut Canonici de Eccleſiaſticis proventibus, patrimonio reſer- vato viverent, clariſſime expreſſit, dum allegatam Juliani Pomerii ſententiam ſub nomine Proſperi, Canonibus ſuis inſerens, recepit, & auctoritate ſuâ confirmans pro regula Canonicis propoſuit. Sed quid pluri- bus Synodi ſententiam probare volumus? ſolum enim argumentum capitis 107. pau- cis verbis conceptam ſententiam Synodi di- lucide evincit: *Cum quo damno animæ ab Eccleſia, quæ pauperes paſcit, accipiunt il- li, qui ſibi de ſuo ſufficiunt.*

Conſentiunt Patribus Aquiſgranenſibus Regum Francorum Capitularia, quæ ex diverſis Conciliis, iiſdem pene temporibus celebratis, collecta fuere: „ Quod habet „ Eccleſia (inquiunt) cum omnibus *nihil* „ *habentibus* habet commune, nec *aliquid* „ *inde eis*, *qui ſibi de ſuo ſufficiunt*, *conve-* „ *nit erogare*, quando nihil aliud ſit haben- „ tibus dare, quam perdere. Nec illi, qui „ ſua poſſidentes dari ſibi aliquid volunt, „ ſine grandi peccato ſuo, unde pauper vi- „ cturus erat, accipiunt „. *Addit.* 3. *cap.* 113. *&* 114.

§.VII.

Digitized by Google

§. VII.

Quod etiam ſeculo duodecimo eadem fuerit ſententia Eccleſiæ circa diſpenſationem proventuum Eccleſiæ, quæ paragraphis præcedentibus exhibita fuit, oſtenditur auctoritate Gratiani.

Elapſi erant 600. & amplius anni a diviſione rerum Eccleſiæ, cum Gratianus Canones, atque SS. PP. aliorumque ſententias in unum volumen, & in ordinem ſecundum materiarum diverſitatem, colligere inſtituit. Sed nec nudâ relatione Canonum contentus, etiam in ſpecie diſcordantes ad concordiam revocare conatur: quaproter opus ſuum *Concordiam diſcordantium Canonum nominavit;* quo titulo & hodie in Corpore Canonico exhibetur, licet communiter *Decretum Gratiani* nuncupetur. Apparens illa Canonum diſcordantia, quam Gratianus tollere nititur, ſubinde provenit ex varia quarumdam particularium Eccleſiarum diſciplina, vel. ex eo quod ſubinde Eccleſia exteriorem, pro temporum circumſtantiis, mutet diſciplinam. Ad concordiam frequenter reducit Gratianus, oſtendendo, quod illæſâ veritate, & manente fidei unitate, varia poſſit eſſe Eccleſiarum particularium externa politia, ipſaque interdum potuerit variari, manente unius fidei immutabilitate.

Cum igitur Gratianus relatis Conciliorum & Patrum ſententiis, quas §§. præcedentibus ex ipſius Decreto retulimus, non laboret vel apparentis alicujus contrarietatis conciliationem adferre, ſed omnium Canonum, quos retulerat, in compendium contractâ ſententiâ opinionem ſuam ſimpliciter retulerit; non obſcurum eſt, Gratianum nec ſeculo duodecimo diverſam ab antiqua in Canonibus, aut ſanctorum Patrum ſcriptis doctrinam oſtendiſſe.

Sententiam vero ſuam ex præmiſſis Canonibus his verbis poſt *Can. 7. cauſ. 1. quæſt. 2.* reddidit Gratianus: „ Verum his auctoritatibus, inquit, prohibentur ab Eccleſia „ ſuſcipi, non illi qui quondam fuerunt „ divites, poſtea vero omnia reliquerunt, „ ut Petrus & Matthæus & Paulus; aut „ pauperibus diſtribuerunt, ut Zachæus; „ aut Eccleſiæ rebus adjunxerunt, ſicut il„ li, qui prædia ſua vendentes ponebant „ pretia ante pedes Apoſtolorum, ut eſſent „ omnia communia: *ſed illi, qui in domi„ bus parentum reſidentes vel ſua relin„ quere nolentes, Eccleſiaſticis facultatibus „ paſci deſiderant* „. Ex his patet, quod ſeculo duodecimo Gratianus crediderit Canonum & Patrum auctoritate inhibitum fuiſſe, ne illi, qui ſua nolebant dimittere, de facultatibus Eccleſiæ paſcerentur.

§. VIII.

Proponitur ſententia Dionyſii Carthuſiani circa doctrinam §§. præcedentibus traditam.

Seculo decimo quinto Dionyſius Carthuſianus, vulgo dictus Doctor *Extaticus*, in tractatu contra pluralitatem Beneficiorum, item in libro, quem de vita Canonicorum conſcripſit, ſpeciali articulo examinat, *an Canonici & Miniſtri Eccleſiæ, qui de ſuo patrimonio poſſunt ſe ſuſtentare, licite convertant in uſus ſuos bona Eccleſiæ.* Priuſquam vero quæſtionis reſolutionem depromat, hæc pauca præmittit.

„ Quemadmodum, inquit *De vita Ca„ nonic. art.* 24. recitat Auguſtinus, & „ Thomas allegat, non ſolum Chriſti, ſed „ & SS. PP. verba & facta ad imitatio„ nem & auctoritatem trahenda ſunt. Se„ curius quoque ac ſalubrius creditur ac pa„ retur dictis Sanctorum, per quos locutus „ eſt Spiritus Dei, quam Scholaſticorum „ quorumdam, *qui ſuo magis, quam expe„ dit, credunt & nituntur ingenio*, aucto„ ritatem ſanctorum ad ſuam retorquentes „ opinionem „.

„ Quamvis ergo, pergit idem Doctor, „ de propoſitâ quæſtione quidam dicant „ Scholaſtici, poſſe id licite fieri, conſultius „ tamen credendum & ſtandum eſt verbis „ Hieronymi & Bernardi, imo & ſummi „ Pontificis, beatique Proſperi. Ait enim „ Damaſus Papa: *Qui bonis Parentum ſu„ ſtentari poſſunt, ſi accipiant quod paupe„ rum eſt, ſacrilegium incurrunt.*

Huic Damaſi dicto, SS. Hieronymi, Proſperi, & Bernardi ſententiis ſubjunctis, concludit: *Horum itaque Patrum ſententiis ſtatur*

Digitized by Google

ſtatur ſecurius, quam aliorum aliter opinantium.

Poſt hæc idem Doctor objectionem quorumdam prævenit & ſolvit: „ Præterea, „ inquit, ſi objiciatur prædictis, quod bona „ Eccleſiæ ſunt Miniſtrorum ejus ſtipendia, „ & faciunt ea ſua Deo atque Eccleſiæ ſerviendo; reſpondendum, quod ſunt ſtipen„ dia miniſtrorum indigentium eis: *Si autem non indigent ipſis, faciunt ea ſua ſic, ut pauperibus erogent ea, non ut in ſuos uſus illa convertant* „.

„ Cum enim temporalia ad ſpiritualia „ ordinentur, qui temporalibus non indiget, „ non habet ea convertere ad ſuum profe„ ctum in ſpiritualibus donis, ſicut qui ſa„ nus eſt medicinâ non eget. Nec fit ei „ injuria, ſi temporalia illa non accipit ad„ commoda ſua, ſed promeretur ſpiritualia „ ac divina chariſmata incomparabiliter tem„ poralibus digniora „.

Finaliter ex antecedentibus infert ſubſequentia: „ Conſtat, inquit, ex introductis, „ quantis ſe exponant periculis, qui Eccle„ ſiaſticis Beneficiis bene proviſi, *eorum ſe ſuſtentant reditibus, ſuumque patrimonium largiuntur ſuis propinquis, etiam quamvis juxta ſuum ſtatum ſatis habentibus*. Nec minus damnabiles ſunt, qui „ una cum bonis Eccleſiæ ſuum patrimonium „ immoderate carnaliterque conſumunt „.

Ex hoc igitur diſcurſu Dionyſii Carthuſiani habemus, quod vir ille multæ lectionis & eruditionis non dubitaverit, quin ex Patrum ſententia Clerici, qui ex patrimonio vivere poſſunt, illicite ſuſtentationem ex proventibus Eccleſiaſticis accipiant; quodque contra Patrum opinionem Scholaſtici nonnulli, *qui ſuo magis quam expedit, credunt & innituntur ingenio*, *auctoritates Patrum ad ſuam retorquentes opinionem*, contrarium docere inceperint. Ac per conſequens, teſte Dionyſio, opinio, quæ dicit Clericos divites poſſe, reſervato patrimonio, vivere ex reditibus Eccleſiaſticis, nova eſt, ac proinde ut talis merito rejicienda & eliminanda.

§. IX.

Ex ſententiis Concilii Tridentini illicitum eſt, ut Beneficiati vivant ex reditibus Eccleſiæ, & proventus patrimoniales relinquant conſanguineis divitibus.

Synodus Tridentina ſequuta ſacros Canones „ omnino interdicit Epiſcopis, ac „ omnibus quæcumque Beneficia Eccleſia„ ſtica obtinentibus, ne ex reditibus Ec„ cleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos au„ gere ſtudeant: cum & Apoſtolorum Ca„ nones, inquit, prohibeant, ne res Eccle„ ſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis do„ nent; ſed ſi *pauperes ſint, iis ut pauperibus* diſtribuant „. *Seſſ.* 25. *cap.* 1. *De Reform.*

Hoc Concilii Decretum tamquam juſtiſſimum, & redituum Eccleſiaſticorum naturæ plane conſonum, omnia pene Concilia pro executione Concilii Tridentini celebrata ſuis Decretis inſeruerunt, & plerumque latius expoſuerunt. Ut plura omittam, unum Synodi Burdigalenſis anno 24. XVII. ſeculi habitæ ſubjungam.

„ Præcipue perpendant (Epiſcopi) in„ quit, reditus Eccleſiæ, *bona Chriſti & pauperum patrimonia eſſe*. Quare vi„ deant ne ex iiſdem reditibus, conſangui„ neos, familiareſve ſuos augeant & ditent, „ ac niſi *ut pauperibus* aliquid concedant „.

Si ergo ex ſententia Eccleſiæ non liceat Eccleſiaſticis conſanguineos familiareſve ſuos ex reditibus Eccleſiaſticis augere & ditare, evidenter ſequitur, quod non liceat Eccleſiaſticis vivere ex proventibus Eccleſiaſticis, & reditus ſuos patrimoniales in favorem conſanguineorum reſervare. Quis enim non videat, quod hoc faciendo conſanguineos ſuos æque ex reditibus Eccleſiæ cenſeantur augere, quam ſi ex patrimonio ſuo viverent, & proventus Eccleſiaſticos conſanguineis donarent? Quid enim intereſt, num ſimpliciter proventus Beneficii elargiantur parentibus, num vero ipſi ex bonis Eccleſiaſticis viventes, in favorem conſanguineorum cenſum ſuum patrimonialem expenſis quotidianis non minuant, ſed quotidie augeant: atque ita efficiant ut in effectu per bona Eccleſiaſtica conſanguinei ditentur?

Ut

Digitized by Google

Ut res clarius pateat, ponantur duo Beneficiati, quorum uterque patrimonio abundat, & alter ex patrimonio expenſas quotidianas deſumens, reditus Eccleſiaſticos conſanguineis donat: alter vero reditus patrimoniales conſanguineis relinquens, de reditibus Beneficii ſui vivit; nonne evidentiſſimum eſt, quod uter in effectu & reipsâ æqualiter (ſi ponantur reditus æquales) conſanguineis ex bonis Eccleſiæ conſulat, necnon uno & altero modo Eccleſiæ res æqualiter pauperibus ſubſtrahantur?

§. X.

Ex eo quod Canonici, aliique Beneficiati non poſſint reſervato patrimonio proventus Eccleſiaſticos in ſuos uſus convertere, nullatenus ſequitur, quod Clericis divitibus Canonicatus & Præbendæ, aut alia Beneficia conferri non poſſint.

Duo in omni Beneficio Eccleſiaſtico conſiderari debent: miniſterium ſcilicet, ſive ſervitium, quod Clericus Eccleſiæ, cujus per Beneficii adeptionem conſtitutus eſt miniſter, præſtare debet.

Alterum, quod in omni Beneficio Eccleſiaſtico hodie occurrit, eſt jus percipiendi proventus Beneficio annexos.

Primum quidem, miniſterium videlicet Eccleſiæ impendendum (quod ut longe præcipuum in Beneficio Eccleſiaſtico Eccleſia ſemper ſuſpexit) divitibus, ob hoc ſolum quod bona temporalia multa poſſideant, numquam Eccleſia negavit. Novit enim illa non ſemper amplam temporalium poſſeſſionem miniſtris Evangelii obeſſe, imo nonnumquam conducere, & miniſterium Eccleſiaſticum melius obire, & cum majori fructu & auctoritate ſpiritualia ſeminare queant. Dum nimirum ſunt tales, de quibus Apoſt. 2. Cor. *cap. 6. verſ.* 10. *Quaſi nihil habentes, & omnia poſſidentes*; obſervantes illud Prophetæ, *Pſ. 61. Divitiæ ſi affluant, nolite cor apponere*. Qui quidem ſunt divites divitiarum poſſeſſione, ſed affectu & ſpiritu earum contemptores: his, inquam, opulentia non præſtat in miniſterio ſpirituali impedimentum, ſed præſtat in fructificando ſubſidium; quare nec ullus unquam ob ſolam divitiarum affluentiam credidit aliquem a miniſterio Eccleſiæ repellendum aut excludendum.

Jus percipiendi fructus, quod alterum eſt in Beneficio Eccleſiaſtico, minus principale & priori acceſſorium, juxta hodiernam Eccleſiæ diſciplinam, Clericis, etiam divitibus, & ſufficiens patrimonium poſſidentibus Eccleſia concedit, tamquam ipſius miniſterii, quod illis conceditur, juxta modernam Eccleſiæ diſciplinam, acceſſorium.

Cum enim hodie ſingulis officiis ſive miniſteriis Eccleſiaſticis annexa ſit quædam proventuum Eccleſiaſticorum portio, cujus libera diſpenſatio Miniſtro concreditur, ſit ut Eccleſia illam indifferenter omnibus, qui officium illud ſubeunt, concedat. Cum enim non ſine magna difficultate ſcire queat, quorum patrimonium vitæ ſuſtentandæ ſit ſufficiens, omnibus liberam diſpenſationem concredere vult, ut proventus ſuis neceſſitatibus, *ſi indigeant*, impendant; ſin minus, in alios pios uſus non arbitrio ſuo, ſed juxta ſacros Canones, & offerentium voluntatem, expendant: non ſecus ac olim indifferenter omnibus Epiſcopis ſolerent Eccleſiæ facultates expendendæ concedi, ut eas etiam in ſuas neceſſitates impenderent, *ſi tamen indigerent;* num vero *indigerent*, eorum permittebantur conſcientiæ, rationem Deo reddituri.

Ex quibus concluditur, quod dum hodie portio fructuum, ſive præbenda temporalis Canonicis ſingulis, ſine diſcrimine *divites* inter & *pauperes* conceditur, conſtituantur ipſi portionis illius liberi diſpenſatores, quemadmodum olim Epiſcopi omnium Eccleſiæ ſuæ proventuum: ut nimirum ex illa portione in ſuos proprios uſus accipiant illi, *quos ad accipiendum non habendi ducit cupiditas, ſed cogit vivendi neceſſitas*. Dumque Eccleſia ſingulorum ignorat facultates, cuiquam neceſſaria deſint, omnibus, unde indigentiæ ſuæ occurrere queant, concedere maluit, ſingulorum interim conſcientiæ expendendum committens, num ad ea percipienda *vivendi cogat neceſſitas, an habendi ducat cupiditas:* & an alimenta ab Eccleſia accipiat *ut evangelizet*, an vero contortâ & perversâ intentione *evangelizet non tantum ut manducet*, ſed inſuper ut *cenſum ſuum patrimonialem incrementis damnabilibus augeat*.

Pru-

Digitized by Google

Prudenter proinde Eccleſia non tantum ſpirituale Canonicorum officium Clericis bene meritis, ſed & præbendam temporalem illi annexam concedit, ut ex illa ſibi de alimentis, aliiſque vitæ ſubſidiis provideant illi, qui a Domino, cui miniſtrant, bona, unde ea ſumant, non acceperunt. Qui vero jam tum a Chriſto, cujus ſunt operarii & miniſtri, ſufficientia vitæ ſubſidia ſuſceperunt, eam proventuum portionem, non in uſum proprium, ſed pauperum alimoniam, aut alium pium uſum expendant. Quod jam pridem appoſite expreſſit Dionyſius Carthuſianus *Tract. cont. Plural. Benef. art.* 14. „ Bona Eccleſiæ, „ inquit, ſunt ſtipendia Miniſtrorum ejus „ indigentium hujuſmodi bonis: quod ſi eis „ non egeant, non ſunt capaces talium „ bonorum *ad proprium uſum. Verumtamen ſerviendo Eccleſiæ faciunt hujuſmodi bona eſſe ſua, ut ea indigentibus pie diſpenſent, non ut ſibi ea theſaurizent, poſſideant, & immoderate ſeu abſque neceſſitate & indigentia aſſumant* „.

§. XI.

Occurritur objectionibus, quæ adverſus hactenus dicta formari poſſent.

ADverſus hactenus dicta, quibus probatum eſt Clericis neſas eſſe, reſervato patrimonio, vivere de proventibus Eccleſiaſticis, militare credunt nonulli omnia illa Apoſtoli divina oracula: *Quis militat ſuis ſtipendiis unquam? Quis plantat vineam, & de fructu ejus non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat?..... Neſcitis quoniam qui in ſacrario ſunt, edunt: & qui altari deſerviunt, cum altari participant? Ita & Dominus ordinavit iis, qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere*. 1. Cor. *cap.* 9. *verſ.* 7. & *ſeq.*

Certum in primis eſt, quod ſi allegata Apoſtoli verba hactenus traditæ ſententiæ obſtarent, atque evincerent Eccleſiaſticis, reſervato patrimonio, fas eſſe de rebus Eccleſiæ ſuſtentationem accipere; idem quoque ante rerum Eccleſiæ diviſionem licitum fuiſſe convincerent. Illo quippe tempore, quæcumque ex Apoſtolo prolata ſunt, dicta erant; neque tunc minus, quam hodie dignum & juſtum erat, ut obſervarentur.

Conſtat tamen, neque ob Canonum nimiam evidentiam ab ullo negari poſſe videtur, quod ante rerum diviſionem, non obſtantibus prædictis Divinis oraculis, Eccleſia crediderit fas non eſſe Eccleſiaſticis de Evangelio vivere, ſi aliunde, ex quo viverent, haberent. Nec mirum, quod Eccleſia Spiritu ſancto inſpirata, illa ſemper ita intellexerit; ſciebat enim per totum illum diſcurſum, aliud non intendere Apoſtolum, quam Corinthiis, & in ipſis univerſis Fidelibus oſtendere, quam juſtum ac æquum eſſet, *ut qui altari deſerviunt, de altari vivant;* non quaſi mercedem ſui operis accipientes, *ſed tamquam ſtipendium, quo, ut poſſint laborare, paſcantur. Quid eſt aliud* (pergit Synodus Aquiſgranenſis *an.* 816. *Can.* 111.) *de Evangelio vivere, niſi laborantem inde, ubi laborat, neceſſaria vitæ percipere?* Qui vero patrimonium habentes inſuper de reditibus Eccleſiæ ſuſtentationem accipere volunt, non unde *vivant*, ſed unde *cenſum ſuum incrementis*, ut loquitur dicta Synodus, *damnabilibus augeant*, ſumere præſumunt.

Abſit vero, ut Apoſtolus militiam Chriſti militiæ ſeculari per omnia ſimilem voluerit. „ Secularis quippe militia, quia „ cœleſtia non habet, terrena ſtrenue mili„ tantibus præſtat (ait rurſus dicta Syno„ dus *Can.* 107.) qui autem Eccleſiæ ſer„ viunt, & labori ſuo velut debita reddi „ oportere credentes, ea, quibus opus non „ habent, aut accipiunt libenter, aut exi„ gunt, nimis carnaliter ſapiunt, ſi putent, „ quod Eccleſiæ ſervientes ſtipendia terre„ na, ac non potius præmia æterna perci„ piant „.

Hinc tantopere omnibus Clericis in perſona Nepotiani, S. Hieronymus inculcatum deſideravit: „ Obſecro itaque te, & „ repetens iterum, iterumque monebo, ne „ officium Clericatus genus antiquæ mili„ tiæ putes, *id eſt, ne lucra ſeculi in* „ *Chriſti militia quæras; ne plus habeas,* „ *quam quando Clericus eſſe cœpiſti* „.

Reponet forſitan alius: Licitum eſt non tantum operario pauperi & indigenti, ſed & diviti, recipere mercedem ab illis, quibus

bus operam impendit; quare igitur & Miniſtro Eccleſiæ, utpote operario, non licebit mercedem ſuis uſibus, reſervato patrimonio, applicandam recipere? Summam profecto ac evidentem inter operarium operas temporales impendentem, & operarium Chriſti operas ſpirituales exhibentem, eſſe diverſitatem quis non videat? Ille enim non tantum ſtipendium, quo, ut poſſit laborare, paſcatur, ſeu ſuſtentationem neceſſitatis exigere poteſt; ſed mercedem tamquam æquatum pretium operis exigere ac recipere poteſt, imo & operas illas locare & vendere licet: at Miniſtri Eccleſiæ *gratis* operam ſuam exhibere jubentur; nec ſine ſumma ipſius Evangelii ac functionum ſuarum irreverentia, & execrabili ordinis rerum inverſione, mercedem tamquam illarum pretium fas eſt ipſis recipere; adeoque ut jam ſæpius dictum fuit, quidquid accipere poſſunt, id unice accipere poſſunt tamquam ſtipendium neceſſarium, quo, ut poſſint *gratis* ex charitate laborare, paſcantur; ſive ad quod accipiendum *cogit vivendi neceſſitas*.

Ut ergo verbo dicam, opificibus & ſimilibus operariis, non obſtantibus divitiis, fas eſt mercedem operarum exigere, quia illam exigunt, non tamquam *ſuſtentationem neceſſitatis*, ſed tamquam *pretium operarum:* operariis vero Eccleſiæ nefas eſt mercedem exigere ut pretium operarum; ſed ſi quam exigant, eam ut *ſuſtentationem neceſſitatis* recipiant neceſſe eſt; quæ *neceſſitas* cum in divitibus ceſſet, titulus quoque exigendi, aut recipiendi ex Evangelio mercedem, tamquam *ſuſtentationem neceſſitatis*, deficit.

§. XII.

Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta fuerunt.

EX dictis hoc capite facile apparet, quanta diligentia & cura adhibenda ſit ab Epiſcopis, aliiſque Beneficiorum, maxime tamen curatorum, Collatoribus, ut inquirant, num ille, cui Beneficium conferre intendunt, vitio *avaritiæ* non ſit infectus. Quia, ut fuſe hoc capite oſtenſum fuit, Clerici *avari* nihil niſi aurum & argentum videntes, ſacratiſſima quæque cupiditati ſuæ, tamquam *idolo* ſervire faciunt.

De hoc vitio ſingulariter ſuſpectos eſſe, qui mox ut pinguius aliquod Beneficium obtinere poſſunt, ſtationem ſuam deſerere volunt, ante probatum fuit.

Hinc facile patet, quam merito S. Carolus a præficiendis Eccleſiis Parochialibus inquiri voluerit: „ an alias unquam animarum curam geſſerint; quod ſi affirment, tum interrogentur etiam, & ubi geſſerint, & *cur inde diſceſſerint* „. Quis enim dubitet, ſi volentes tranſire de uno Paſtoratu (idem eſt de aliis Beneficiis) ad alium, interrogarentur & examinarentur, cur a Paſtoratu, cui hactenus præfuerunt, diſcedere velint; quis, inquam, dubitet, quin ſæpius, unicam mutationis cauſam cupiditatem ſeu avaritiam eſſe, reperiretur?

Porro cum plurimum Epiſcopi interſit ſcire, num Miniſtri ſui cupiditate ſeu avaritiâ ducantur; ut vel a regimine populi, cui minime conveniunt, amoveantur, aut ſaltem, in modum ipſorum agendi ſingulariter invigilet, jure ac merito, ad exemplum S. Caroli, dum de translatione aut mutatione Beneficii tractatur, inveſtigabit, qua ex cauſa tranſitum illum meditentur.

Secundo, ex dictis conſectarium eſt, quod quicumque miniſterio Eccleſiaſtico ſe addicere intendit, ab animo ſuo amorem mercedis temporalis excludere debeat, ſi mercedem ſui laboris a Deo habere voluerit; quia, ut ante probavimus, *qui evangelizat ut manducet*, non manducationem ad Evangelium, ſed Evangelium ad manducationem referre cenſetur; adeoque non tam Evangelium diligit, quam manducationem; ac per conſequens, ut docet Auguſtinus *lib.* 2. *De Serm. Dom. in monte cap.* 16. nec mercedem Evangelii, quod non diligit, conſequentur. „ Si coactus inopiâ earum rerum, „ ait, quæ temporali vitæ ſunt neceſſariæ, „ prædico Evangelium (idem eſt de quocumque alio Eccleſiaſtico miniſterio) alii „ per me habebunt mercedem Evangelii, „ qui Evangelium me prædicante diligent: „ ego autem non habebo, quia non ipſum „ Evangelium diligo, ſed ejus pretium in „ illis temporalibus conſtitutum „.

Vere miſer dicendus hujuſmodi Clericus, qui non tamquam filius, ſed tamquam ſervus

vus ſubminiſtrans Evangelium „ ut tamquam alienum eroget , ſubjungit idem „ Doctor , nihil inde ipſe accipiat præter „ cibaria, quæ non de participatione regni, „ ſed ad ſuſtentaculum miſeræ ſervitutis dantur extrinſecus „ .

Hæc omnia, una cum indiciis, e quibus dignoſcitur num quis *evangelizet ut manducet* , ſi mature perpendantur , vereor ne plures de Clero, qui ut felices ſuſpiciuntur, deprehenderentur miſeratione digniſſimi , utpote nihil de Evangelii prædicatione , aliàve miniſterii Eccleſiaſtici perſolutione recepturi , *præter cibaria*, *quæ non de participatione regni*, *ſed ad ſuſtentaculum miſeræ ſervitutis dantur extrinſecus*.

„ Quam certe dignius, ampliuſque conſentaneum rationi , *quod evangelizans ut „ manducet*, pro carnali victu (verba ſunt „ Bernardi *in Declamat.* §. 13.) carnalia „ magis opera , & negotia exerceret ! nec „ fieret inverſor rerum, aut inhonoraret mi„ niſterium ſpirituale „.

Ante dicta quoque evincunt, quam utiliter, etiam communi populo proponi queat, ſacrilegam eſſe Evangelii, atque ſacrarum functionum profanationem, ſi illa ad temporalia commoda, imo & ipſa vitæ neceſſaria ordinentur, ut ita ipſum vulgus intelligat, quam ſit inordinatum filios ſtudiis applicare eo fine , ut poſtmodum ad ſtatum Eccleſiaſticum promoti & ipſi & filii ex Evangelio vivant, atque ita Evangelium tamquam opificium ſeu *artem de pane lucrando* conſiderent.

CAPUT VI.

An Canonicis, aliiſque Clericis liceat vacare luſibus, aut venationi?

§. I.

Luſus interdum ad animi relaxationem licite adhibentur.

Non corpus tantum , ſed & animum , honeſtà recreatione relaxare non utile modo, ſed & ſubinde neceſſarium. „ Quod „ ſicut homo indiget corporali quiete ad „ corporis refocillationem , quia non poteſt „ continue laborare propter hoc quod ha„ bet finitam virtutem , quæ determinatis „ laboribus proportionatur ; ita etiam eſt, „ inquit S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 168. *art.* „ 2. *in corpore*, ex parte animæ, cujus eſt „ virtus finita, ad determinatas operationes „ proportionata. Et ideo quando ultra mo„ dum ſuum in aliquas operationes ſe ex„ tendit , laborat , & ex hoc fatigatur , „ præſertim quia in operationibus animæ „ ſimul etiam laborat corpus, in quantum „ ſcilicet anima intellectiva utitur viribus „ per organa corporea operantibus .... Et „ ideo quando ſupra ſenſibilia elevatur , „ operibus rationis intenta , naſcitur exinde „ quædam fatigatio animalis , ſive homo „ intendat operibus rationis practicæ , ſive „ ſpeculativæ . . . . Sicut autem (pergit „ Doctor Angelicus) fatigatio corporalis „ ſolvitur per corporis quietem , ita etiam „ oportet, quod fatigatio animalis ſolvatur „ per animæ quietem : quies autem animæ „ eſt delectatio. Et ideo oportet remedium „ contra fatigationem animalem adhiberi „ per aliquam delectationem, intermiſsâ in„ tentione ad inſiſtendum ſtudio rationis... „ Hujuſmodi autem dicta vel facta, in qui„ bus non quæritur niſi delectatio animalis, „ vocantur *ludicra* vel jocoſa : & ideo ne„ ceſſe eſt talibus interdum uti, quaſi ad „ quamdam quietem animæ „ .

Ex hoc Doctoris Angelici diſcurſu patet, luſum eſſe adhibendum, ut anima per operationem rationis fatigata nonnihil quieſcat, atque ita per quietem rurſus capacior ad functiones mentis exercendas reddatur. Unde recte monet S. Saleſius *Introd. ad Vitam Devotam*, *par.* 3. *cap.* 31. ne nimis multum temporis luſui impendatur : „ Si „ enim (ait) plus æquo temporis illis im„ pendatur, non jam amplius recreatio, ſed „ mera occupatio & ſtudium, neque iis tam „ animus corpuſve relaxatur, quam e con„ tra obſtupeſcit & obruitur. Si enim quin„ que aut ſex horis continuo luſu ſchaco„ rum luſeris, ab eo ſurgens, exhauſtus ve„ lut eris, & ſpiritu defatigatus . Diu pilâ „ in ſphæriſterio ludere , non tam corpus „ recreare eſt, quam id obruere „ .

Tria inſuper in iis, quæ in recreationem aſſumuntur, attendenda eſſe monet S. Thomas

Digitized by Google

mas *ibidem*: „ Quorum primum & principale eſt, quod prædicta delectatio non „ quæratur in aliquibus operationibus, vel „ verbis turpibus, vel nocivis „.

„ Aliud autem attendendum, ne totaliter „ gravitas animæ reſolvatur. Unde Ambr. „ dicit *lib.* 1. *De Offic.* Caveamus, ne dum „ relaxare animum volumus, ſolvamus „ omnem harmoniam, quaſi concentum „ quemdam bonorum operum „.

„ Tertio autem attendendum eſt, ſicut „ & in omnibus aliis humanis actionibus, „ ut congruat perſonæ & tempori, & loco, & ſecundum alias circumſtantias debite ordinetur, ut ſcilicet ſit & tempore „ & homine dignus „.

His omnibus merito additur, de quo Philotheam ſuam monet S. Saleſius: „ Ante „ omnia cave ne affectum tuum his omnibus applices: quantumvis enim honeſta „ ſit recreatio, vitio certe non caret animum ei & affectum applicare „.

§. II.

Clericis ſeveriſſime per Canones inhibitus eſt luſus alearum, chartarum, aliuſve a fortuna dependens.

Alearum luſum (quo nomine intelligitur omnis ludus, ut notat S. Antoninus *parte* 2. *tit.* 1. *cap.* 23. §. 6. „ qui „ innititur fortunæ, etiamſi fiat ibi aliquid „ de induſtria, ſicut ludus taxillorum, chartarum, & alia hujuſmodi) non eſſe ſo„ lum recreationem periculoſam, verum „ etiam ſimpliciter malam, ut obſervavit „ S. Franciſcus Saleſius in *Introductione ad* „ *Vitam Devotam*, & vituperabilem, mul„ ta, quæ ex eo mala oriuntur, facile per„ ſuadent „.

„ Aleas tractare (dicebat S. Chryſoſto„ mus) pernicioſum eſt, & infinita vitæ „ mala ſolet inferre. Circa aleas ſtudium „ (ſubjungit idem) blaſphemias, jacturas, „ iras, convitia, infinitaque alia his gra„ viora ſæpe produci „. *Serm.* 15. *ad Popul. Antioch.*

Tria incommoda, quæ ſimilem ludum comitari ſolent, expreſſit S. Saleſius *Introd. ad Vitam Devot. part.* 3. *cap.* 32. Primo, quod lucrum ſecundum ſortem potius, quam ſecundum rationem cedat. Secundo, quod contra finem ludi, ſpiritus affligatur potius quam recreetur. Tertio, quod de lucro gaudere non poſſis, niſi colluſori par ſit cauſa triſtandi de perditione.

Quibus merito additur frequens periculum murmurandi, dum ad votum jactus aleæ non ſuccedit.

Alia inſuper graviora mala frequenter ex luſu illo occaſionem ſumere experientia quotidiana docet, quæ jam pridem in *Summa ſua tit. De Exceſſ. Prælat.* Cardinalis Oſtienſis his verſibus expreſſit.

Hæc cum taxillis ludendo crimina fiunt:
Eccleſiæ ſpretus, uſuraque ſive rapina;
Scandala vel nugæ, blaſphemia, ſeu faciendi
Furti doctrina, violentia, crimina falſi,
Et mortis cauſa, deceptio, perditioque
Temporis, & deſiderium; corruptio, junges
Iſtis prædictis, adulatio, vitaque turpis.

Hinc patet, quam juſte ejuſmodi ludos (etiam laicis ſummopere pernicioſos, ac propterea per Leges jam pridem ipſis prohibitos) Canones non tantum Clericis ſeveriſſime inhibuerint, ſed etiam vel ludentes ſpectare vetuerint.

Decernimus, inquit Synodus quinta, „ nullum omnium ſive Clericum ſive lai„ cum, ab hoc deinceps tempore *aleâ lu*„ *dere* „.

Hoc Synodale Decretum confirmavit Imperator Juſtinianus, interdicens omnibus „ Epiſcopis, & Presbyteris, Diaconis, & „ Subdiaconis, & Lectoribus, & omnibus „ aliis cujuslibet ordinis venerabilis Colle„ gii aut ſchematis conſtitutis, ad tabulas „ ludere, aut aliis ludentibus participes eſ„ ſe, aut inſpectores fieri, aut ad quodlibet „ ſpectaculum ſpectandi gratiâ venire „. *Auth. Interdicimus, Cod. de Epiſc. & Cleric.*

Plura jam olim contra ludum alearum edita Decreta hic adjungere non eſſet difficile; ſed cum hodie ea videamus eſſe plurimorum ingenia, ut priſtina & avita Patrum graviſſimâ ac ſumma veneratione digna teſtimonia paſſim ut antiquata rejiciant, vel pro aliis conſcripta ſuſpiciant, atque ita illis parum moveantur, ad ea, quæ no-

ſtræ ætatis magis appropinquant, deſcendendum eſt.

Et qnidem magnum Lateranenſe ſnb Innocentio III. Concilium (cui interfnere Epiſcopi 412. inter quos Patriarchæ duo, Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus: Primates autem & Metropolitani 71. Abbates & Priores ultra octingentos; Legatorum vero Imperatorum, Regum, & aliorum Principum & Magnatum ingens multitudo) hic, inquam, nnmeroſiſſimus ſacer Conventus, illud, quod fuſius in Lege Juſtiniani eſt expreſſnm, paucis verbis comprehendit, & innovavit: *Clerici*, inquit, *ad taxillos non ludant, nec hujuſmodi ludis interſint*.

Quanti ponderis atqne auctoritatis hoc Decretum ob ſui auctoris dignitatem, habendum ſit, quantâque ſnbmiſſione complectendum, quis non videat? Cui inſuper accedit, quod per relationem in Decretales Gregorii IX. *Cap.* 15. ✠ *De Vita & honeſt. Cler.* juris communis auctoritatem obtineat.

Hujus Decreti æqnitatem & juſtitiam, atque cum priſtinis Patrum Canonibus conſonantiam, perſpicientes Eccleſiarum Prælati, illud paſſim Synodorum Decretis inſeruerunt & innovarunt; nt videre eſt in Synodis Albigenſi ad inſtantiam S. Ludovici Galliarum Regis an. 1255. *Can.* 24. Salzburgenſi an. 1420. *Can.* 4. Toletanâ anno 1473. *Can.* 11.

Quæ omnia rurſus Decreta noviſſime Synodus Tridentina innovanda, ac ſnb iiſdem, aut gravioribus pœnis arbitrio Ordinarii obſervanda decrevit *Seſſ.* 22. *cap.* 1. *De Reform.* „ Quæ alias a ſummis Pontificibus, „ & a ſacris Conciliis, inqnit, de Clericorum vita, honeſtate, cultu, doctrinaque „ retinenda, ac ſimul de luxn, comeſſationibus, choreis, *aleis*, *luſibus*.... copioſe ac ſalubriter ſancita fuerunt, eadem „ in poſterum iiſdem pœnis, vel majoribus „ arbitrio Ordinarii imponendis, obſerventur „. Et *Seſſ.* 14. *cap.* 12. *De Reform.* ſpecialiter hortatur Canonicos, *ut ab illicitis luſibus abſtineant*.

Qui vero ſint lndi illiciti, ab ipſo ſanctiſſimo ac zeloſiſſimo Concilii Tridentini Interprete S. Carolo accipiamus.

„ Clericalis ordinis hominibus (inquit in primo ſuo Provinciali Concilio *par.* 2. *cap.* 25. pro executione Synodi Tridentinæ habito) „ omni genere ſaltationis, & ludi, præſertim vero *aleæ*, & *teſſerarum*, „ ac *talorum* interdicimus... nec ſolnm „ ludere vetamus, ſed eos ludorum *ſpectantes* eſſe nolumus, ant quemquam ludentem in ſuis ædibus permittere „.

Dicet quiſpiam, in nullo hactenus adducto Decreto luſum *chartarum* vetitum videmus: verum cum hic ludus annumerandus ſit luſibus illis, qui in varietate fortunæ conſiſtunt, indubie ludo *alearum* vetito, & hic interdictus cenſetur: ut enim ante notatum eſt, & Canoniſtæ, ac Theologi obſervant, LUDUS ALEÆ dicitur omnis luſus in varietate fortunæ conſiſtens, quique non ab arte tantum, ſed a caſu potius dependet.

Hinc etiam factum, ut recentiora Concilia (cum chartarum lnſus invaluiſſet) iiſdem Decretis, eiſdemque pœnis, & alearum, taxillorum, *chartarum*, ſimileſque ludos interdixerint.

Synodus Burdigalenſis anno 1583. „ Clerici, inqnit, ab alea, teſſeris, *chartis*, & „ quovis alio vetito & indecoro ludo, cum „ *privatim*, tum publice *penitus* abſtineant „. *Cap.* 21.

Sub idem pene tempus Patres Coneilii Bituricenſis ſimiliter ludum *chartarum*, & *alearum* eodem Decreto comprehendere non dubitarunt: *Aleam*, *teſſeras*, CHARTAS, *omnes ludos vetitos*... Clerici, inquiunt, *devitent*. Ann. 1584. *tit.* 25. *Can.* 7.

Anno ſubſequenti Aquenſis Synodus decrevit: „ ne Clerici PAGELLIS PICTIS aut „ aleâ, aliove hnjuſmodi ludi genere ludant, aut LUDENTES SPECTENT „. *Tit. De vita & honeſt. Cleric.*

Conſentit Concilium Avenionenſe, Clericis præcipiens: „ ut ludos prohibitos non „ exerceant, taxillorum videlicet, & PAGELLARUM „. *Ann.* 1594. *cap.* 32.

Denique ut finem citationibus Conciliorum, quæ facile in tomis Conciliorum videri poſſunt, faciam, unicam Synodum Narbonenſem adjungo, quæ & anno 1609. *chartarum* lndum eodem Decreto cum alearum luſu interdixit. „ Clerici, inquit, non ludant aleis, CHARTIS, aut alio ludo prohibito vel indecoro „.

Qnis hanc Canonum omnium conſonantiam,

Digitized by Google

tiam, ac per illos adeo enixam, & numquam intermiſſam Eccleſiæ prohibitionem contra omne genus ludi a fortuna dependentis perpendens, non vereatur, ſi ab hujuſmodi luſibus ſe non contineat, ne fruſtra ſe fidelem Eccleſiæ Magiſtræ diſcipulum in fide jactet, qui in moribus & diſciplina genuinum ejuſdem matris filium ſe eſſe negaverit, nimirum ſanctiſſima ac toties iterata ejus Decreta moralia negligendo, imo quodammodo contemnendo?

§. III.

Quænam ſpecialiter ab Eccleſiaſticis, etiam in luſibus licitis, cavenda ſint.

IN omni ludo, aliave recreatione, ut licite fiat, attendendum eſt, ut ait S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 168. *art.* 2. *in corp.* „ ſicut „ & in omnibus aliis humanis actionibus, „ ut congruat perſonæ, & tempori, & lo- „ co, & ſecundum alias circumſtantias de- „ bite ordinetur, ut ſcilicet ſit & tempore „ & homine dignus „, &c.

Tenentur proinde ſingulariter attendere Eccleſiaſtici, non tantum an ludus quiſpiam in ſe ſit licitus; ſed etiam an loco, tempori, ac præcipue perſonæ Eccleſiaſticæ conveniat.

Ludum igitur, & quamcumque aliam animi relaxationem ita temperare ac moderari tenentur, ut nihil inde ordini ſuo detrahatur.

Hinc multis Synodorum Decretis monentur Eccleſiaſtici, ne publice & coram ſecularibus ſe ludendo exerceant ſeu recreent.

Et quidem S. Carolus, poſtquam omnis generis illicitos luſus interdixit, adjungit: „ Si autem valetudinis interdum causâ, par- „ vâ pilâ, aut alio non indecoro ejuſmodi „ exercitationis genere uti contigerit, *ne* „ *publice* id faciant „. *In. Concil. Mediol. I. par.* 2. *cap.* 25.

Similiter Patres Provinciæ Mexicanæ anno 1585. „ ut omnem gravitatem & mo- „ deſtiam (prout decet Clericalem ſtatum) „ Clerici profiteantur, eis prohibuerunt, *ne* „ *publice pilâ ludant*, & *privatim quoque* „ *cum ſecularibus vel coram ſecularibus per-* „ *ſonis:* Globos ligneos *publice* ludendo ne „ impellant, ſub pœnis ſtatutis, præter quas „ amittant etiam veſtes, quibus ad globo- „ rum ludum exercendum exuti fuerint „. *Lib.* 3. *tit.* 5. *De lud.* §. 2.

Eodem indubie motivo Patres Synodi Gandenſis ſcandaloſum eſſe dixerunt; „ Pa- „ ſtores, alioſque Sacerdotes ad pſittacum „ jaculari, aut in *locis publicis* ludere pilâ „ palmariâ. Ideoque etiam quilibet ab eo „ abſtinebit ſub pœna arbitraria „. *Anno* 1650. *tit.* 17. *cap.* 7.

Notat quoque S. Thomas, advertendum eſſe, ut ludus, aliave animi relaxatio *tempori* conveniat; hinc ſingulariter convenit Eccleſiaſticis, ut a recreatione quantumvis honeſta & licita, tempore Quadrageſimæ, Adventus, aliiſque diebus, quæ ab Eccleſia operibus pœnitentiæ & luctus deſtinatæ ſunt, abſtineant: ut ſuo exemplo laicis oſtendant, illis diebus ſe a licitis temperare, ut pro illicite perpetratis Deo ſatisfaciant.

Unde Patres prædicti Concilii Mexicani declarantes ſe velle quod non obſtantibus præviis ſuis Decretis, ut recreandi animi causâ ludi liciti Clericis permittantur, expreſſe addendum cenſuerunt: *Extra tempus Quadrageſimæ & Adventus*.

Ulterius, ſummopere Eccleſiaſticis cavendum eſt (quod & laicis inculcat S. Saleſius) ne affectum ſuum luſibus quantumvis licitis & honeſtis applicent. „ Quan- „ tumvis enim honeſta ſit recreatio (ait „ Saleſius) vitio certe non caret animum „ ei & affectum applicare „. *Introd. ad Vitam Devot. par.* 3. *cap.* 31.

Ad hæc ſuper omnia nefas eſt Eccleſiaſticis ad quemcumque, etiam licitum ludum ſordidi lucri cupiditate duci: quod jam pridem Synodus Remenſis monendum duxit: „ Ab alea, inquit, & omni ludorum ge- „ nere Eccleſiaſticis perſonis interdicto & „ indecoro, prorſus abſtineant, *nec unquam* „ *aliis quam honeſtis recreationibus ſeſe* „ *exerceant*, *nullâ ducti ſordidi lucri cupi-* „ *ditate* „. Anno 1583. *tit. De Cler. in genere* §. 6.

Huic periculo ut ſecurius provideret S. Carolus, ſtatuit „ ut ſi valetudinis inter- „ dum causâ, parvâ pilâ, aut alio non in- „ decoro ejuſmodi exercitationis genere uti „ contigerit, ne publice id faciant „. *Nec pecunia intercedat in ludo*, *nec quidquam quod facile pecunia æſtimari poteſt*.

Denique pro coronide merito memoriæ,

præ-

Digitized by Google

præſertim Eccleſiaſticorum, imprimendum, quod ex Philoſopho refert S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 168. *art.* 4. *in corp.* „ Quia ludus eſt utilis propter quietem & delectationem; delectatio autem & quies non propter ſe quæruntur in humana vita, ſed propter operationem ... ideo defectus ludi minus eſt vitioſus, quam ludi ſuperexceſſus. Unde Philoſophus (pergit S. Thomas) dixit, quod pauci amici propter delectationem ſunt habendi, quia parum de delectatione ſufficit ad vitam, quaſi pro condimento; ſicut parum de ſale ſufficit in cibo „.

Hanc in ludicris, ac aliis oblectamentis tum corporis tum animi moderationem non difficulter obſervabunt Eccleſiaſtici, qui meminerint, univerſos Eccleſiaſticæ militiæ adſcriptos, *ad pietatis religioniſque exercitationes*, ut jam pridem Clericos ſuos monebat zeloſiſſimus Pater S. Carolus, *vocatos eſſe:* atque ita intelligant tempus non ludicris illis, ſed pietati, eiſque, quæ ad pietatem ſibi ac proximo procurandam conducunt, eſſe tranſigendum; juxta illa, quæ ſanctus Carolus ſubjungit, piiſſima monita, *in Concil. Mediol. IV. part.* 3. *cap.* 7. *Edit. Labb. tom.* 15. *col.* 525. & 526.

„ In omni in primis ſancta oratione vos aſſidue exercete, tum in meditationis, tacitæque piæ orationis ſtudio ſingulis diebus, certo temporis ſpatio, toto caſtiſſimi animi ſenſu incumbite „.

„ Quidquid vero temporis a divinis Officiis, ab orationis contemplationiſque exercitatione, ab Eccleſiaſticis functionibus, & ab aliis neceſſariis actionibus vacuum habetis, non in otio, neque in deſidia, nec vero in rerum novarum curioſitatibus illud conterite; ſed cum in ſortem Domini vocati ſitis, in ejus lege die ac nocte meditemini. Sacrarum igitur litterarum ſtudia diligentius colite, quæ uſque adeo complecti debetis, ut qui aſpernetur, contra eum dicat Dominus: (*Oſeæ cap.* 4. *verſ.* 6.) *Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego repellam te, ne Sacerdotio fungaris mihi* „.

§. IV.

Oſtenditur, quod Canones venationem Clericis interdixerint.

„ NUllum invenimus divinarum in ſerie Scripturarum de venatoribus juſtum „: inquit Ambroſius *Serm.* 8. *ſuper Pſalm.*

Cui conſonat illud Hieronymi in *Pſalm.* 90. *verſ.* 3. „ Piſcatores invenimus ſanctos in Scripturis ſanctis, ſed penitus non invenimus ſanctum aliquem venatorem „.

Quid mirum, præterquam enim quod venatio parum Reipublicæ ſit utilis, ideoque tempus, quod illi impenditur frequenter, inutiliter tranſigatur; & ut notat S. Auguſtinus, poſt ſummos labores, ſumma diſcrimina, quæ venatores ſubeunt, *nec ipſius beſtiæ carnes, propter quam hæc tanta ſuſtinent, ſint epulis neceſſariæ;* præterquam, inquam, quod multum temporis inutiliter in hiſce inſumatur, ac inſuper expenſarum inutilium fiat profuſio, habet venationis exercitium illud quoque particulare, quod hominem ita capere & involvere ſoleat, ut a rerum, præſertim cœleſtium conſideratione abſtrahat & abripiat.

Hinc mirum non eſt, ſi Eccleſia Clericis ſemper venationem interdixerit.

„ Epiſcopum, Presbyterum, aut Diaconum, inquit Synodus Aurelianenſis, canes, aut accipitres, aut hujuſmodi ad venandum habere non licet. Quod ſi quis talium perſonarum in hac voluptate ſæpius detentus fuerit, ſi Epiſcopus eſt, tribus menſibus a communione; ſi Presbyter, duobus; ſi Diaconus, ab omni officio ſuſpendatur „.

Deinde Canone ſequenti omnibus ſervis Dei idem & prohibuit: „ Venationes (inquit) & ſilvaticas vagationes cum canibus, aut accipitres, falcones habere interdicimus „. *Cap.* 1. 2. & *De Cler. venat.*

Hæc Decreta non tantum Concilii alicujus particularis, ſed Juris univerſalis & communis auctoritate, per relaxationem in Decretales Gregorii IX. donata ſunt.

Utque Agatenſis, Eponenſis, Matiſconenſis II. Liptonenſis ſub Sancto Bonifacio, alio-

aliorumque veterum Conciliorum contra Clericorum venationem Decreta prætercam, Innocentius III. ſeculo decimo tertio eamdem inhibitionem in Concilio generali an. 1215. omnibus Clericis fecit: „ Venationem „ univerſis Clericis interdicimus, unde nec „ canes, nec aves ad aucupandum habere „ præſumant „. *In Concil. Lateran. IV. Can.* 15.

Synodus Nannetenſis monet Epiſcopos, ut ſint ſolliciti & intenti in puniendo Clericos venatores: „ Quia nullum venatorem „ (inquit) invenimus ſanctum: præcipi„ mus, ut Prælati ſolliciti ſint & intenti in „ puniendo Clericos venatores, & præcipue „ Presbyteros & Religioſos, de quibus ma„ jus ſcandalum generatur „. *Ann.* 1264. *Can.* 3.

Hos alioſque plures contra Clericos venatores editos Canones innovavit Concilium Tridentinum, dum omnia, quæ alias a ſummis Pontificibus & a ſacris Conciliis de Clericorum vita & honeſtate retinenda copioſe ac ſalubriter ſtatuta fuerunt, ſub iiſdem & gravioribus pœnis arbitrio Ordinarii, obſervanda decrevit; tum etiam mandando in ſpecie Canonicis omnibus, ut ab *illicitis venationibus & aucupiis abſtineant.* Seſſ. 24. *cap.* 12. *De Reform.*

Quare Concilia pro Synodi Tridentinæ executione indicta, ad mentem ejuſdem, venationem Clericis interdicere non dubitarunt: unicum Concilii Aquilejenſis Decretum, ex quo una intelligere licebit, quam merito Eccleſia venationes Clericorum abhorreat, ſubjicio.

Dicit Canon: „ Eſau venator erat, „ quoniam peccator erat: quam vero ſit „ modeſtiâ Clericali indignum; qui paulo „ ante Breviarium manibus tractabat, ſa„ cræ lectionis ſtudio intendebat, eum pu„ blice accipitrem deferre, & ſua in eo „ ſtudia profiteri: quique cum Angelis in „ Eccleſia gratiarum actiones & laudes Deo „ perſolvebat, cum inter canum latratus & „ multitudinem verſari, & incomptis ob„ ſtrepere vocibus, ſacri Canones declarant, „ omnes vero facile intelligunt. Conſequi„ tur autem, *ut panis, qui miſerorum* „ *pauperum victui ſufficeret, panis*, inquam, „ *de reditibus Eccleſiaſticis collectus, quod* „ *eſt patrimonium Chriſti, ad beſtiarum* „ *cibum indigne transferatur:* cujus crimi„ nis ratio diſtricte in die Domini redde„ tur. Quod ut longe a Clericorum vita „ & honeſtate removeamus, omnibus Cle„ ricis cujuſcumque conditionis, & gradus „ ſint, venatorium ſtudium interdicimus, „ & diſtricte prohibemus, ac in eos gra„ vius per illorum Ordinarios procedendum „ ſtatuimus; ac ſi contumacia fuerit obſti„ natior, & inhibitionis mollioris ratio con„ temptui eſſe cœperit, graviori etiam ani„ madverſione proſpiciendum mandamus „. *Conc. Aquilejenſe ann.* 1569. *tom.* 15. *Conc. Labb. Rubr.* 11. *col.* 1501.

§. V.

Corollaria ex illis, quæ hoc capite dicta ſunt.

Qui Canones, contra alearum, chartarum, aliumve fortunæ ludum præſenti capite adductos, ſerio expenderit; non difficulter intelliget, Canones, non tantum frequentem illius uſum, ſed *abſolute* omnem illius uſum Clericis interdicere, ac proinde a ſenſu Canonum aberrare, qui credunt Clericum Canonibus non contravenire, ſi tantum ex occaſione ſemel atque iterum luſerit, aut non multum temporis in iſtis terere ſoleat, modo tamen id quoque fiat ſine ſcandalo, *quia talis non dicitur ſimpliciter vacare aleis aut taxillis.* Hos, inquam, a ſententia Canonum recedere, ex verbis Canonum ſat eſt manifeſtum. Canones enim non tantum inhibent Clericis, ne aleis aliove ludo vetito *vacent*, ſed ſimpliciter & abſolute prohibent, *ne ludant*, imo nec hujuſmodi *luſibus interſint*, ut loquitur magnum illud Lateranenſe Concilium, an. 1215. celebratum, & plura ex ante allegatis conſentiunt.

Quare B. Petrus Damiani Epiſcopum Florentinum pro unico in itinere luſu (quem aleæ nomine contineri credebat) acriter monere, & ad pœnitentiam inducere non dubitavit; cujus monito auſcultans Epiſcopus, pœnitentiam a B. Petro Damiani ſibi injungendam humiliter poſtulavit: cui mox præcepi, ait Damianus „ ut ter Pſalterium „ meditando percurreret, ac duodecim pau„ perum pedes ſub totidem numiſmatum „ ero-

Digitized by Google

„ erogatione, eorumque recreatione lavaret. „ Sic oſtendere volens, quam inhoneſtum, „ quam abſurdum, quam denique fœdum „ ſit hoc in Sacerdote ludibrium „. *Lib.* 1. *Epiſt.* 10.

Non dubitavit proinde S. Petrus Damiani, quin Canones *abſolute* & ſimpliciter hujusmodi ludum alearum Epiſcopis prohibuiſſent; ac per conſequens & Clericis iiſdem quippe Canonibus, & Clericis, & Epiſcopis luſus ille interdicitur.

Secundo, qui dicta hoc capite attente conſideraverit, non difficulter intelliget, Clericos alearum, chartarum, ſimilique ludo vacantes, nullatenus per conſuetudinem contrariam poſſe ſe reddere ſecuros.

In primis enim ſi (teſte Innocentio III. *Cap.* 3. ✠ *De Conſuetud.*) *conſuetudo, quæ Canonicis obviat inſtitutis, nullius debeat eſſe momenti;* quomodo non reputanda erit *nullius momenti* conſuetudo, ubi contra prædictos ludos adeo eſt aperta Pontificum voluntas, & tam ſeria, ſollicita, & expreſſa, totieſque repetita Canonum prohibitio?

Ulterius, ſi expendantur univerſa illa mala, quibus luſus illi occaſionem dare conſueverunt, & ob quæ S. Saleſius luſus illos non ſolum periculoſos, verum etiam *ſimpliciter malos* & *vituperabiles* eſſe aſſeruit; ſi, inquam, illa expendantur, planum erit Canones, qui luſuum illorum exercitium ob mala comitari ſolita, Clericis interdixerunt, non eſſe mere poſitivos, ſed aliquid juris naturalis habere admixtum, ac per conſequens nec eatenus poſſe per conſuetudinem abrogari.

Deinde ſi rationes illius prohibitionis attendantur, apparebit, quod ſi unquam ratio S. Thomæ (quâ probat quod lex vincat conſuetudinem) obtineat, hic obtinere debeat: „ adhuc (inquit 1. 2. *quæſt.* 97. *art.* „ 3. *ad* 2.) maneat ratio eadem, propter „ quam prima lex utilis erat; non conſue„ tudo legem, ſed lex conſuetudinem vin„ cit „. Quis enim negare auſit, hodie adhuc manere eaſdem rationes, ob quas Canones luſum alearum proſcripſerunt?

Hinc eſt, quod Synodus Tridentina *Seſſ.* 22. *cap.* 1. *De Reform.* Leges Canonicas de *aleis* & *luſibus* obſervari, & in uſum revocari præcipiat, *non obſtantibus conſuetudinibus quibuſcumque*, idque ſub graviſſima hac comminatione, *ne ſubditorum neglectæ emendationis ipſi* (Epiſcopi) *condignas Deo vindice pœnas perſolvant*.

Similiter Innocentius III. in Epiſtola Decretalibus Greg. IX. inſerta, Clericum quemdam alearum luſui vacantem, & obtentu conſuetudinis *Clericorum Gallicanorum, quâ fere univerſi Clerici frequenter ſic ludunt*, ſe a culpa eximere volentem, refellit his verbis: „ Nos ex officii noſtri debito peſtes „ hujuſmodi extirpare proponimus, atque lu„ dos voluptuoſos (occaſione quorum ſub „ quadam curialitatis imagine ad diſſolutio„ nis materiam venitur) penitus improba„ mus, *excuſationem* prædictam, quæ per „ *pravam conſuetudinem* (*quæ corruptela di„ cenda eſt*) palliatur, *frivolam* reputantes, „ cum in illis magis plectibilis ſit offenſa, „ per quos ad excuſandas excuſationes in cul„ pis, delinquendi auctoritas uſurpatur „. *Cap.* 11. ✠ *De exceſſib. Prel.*

Quis Canonicorum, aut Clericorum hæc omnia expendens, tutum credet, contra tam ſeveram atque conſtantem Eccleſiæ prohibitionem luſui alearum aut chartarum ſe dare obtentu conſuetudinis toties reprobatæ, quæ quidem univerſalis non eſt, cum plures in Clero nec hodie deſint, conſuetudinem illam facto & verbo improbantes?

Sed dicet aliquis: Poteſt contingere ut illæ ſint circumſtantiæ, ut incommodorum, quæ luſum chartarum aut alearum comitari ſolent, nullum ſit periculum: adeoque tali caſu, ceſſante ratione prohibitionis, dicenda erit ceſſare prohibitio. Reſpondeo, ut ſupponatur aliquo caſu, periculum illud plane abeſſe, imo nec ſcandalum timeri, quis tamen inde inferet, eo caſu ceſſare obligationem legis, niſi una inferat, quod ceſſante ratione legis *negative*, ut aiunt, etiam ceſſet obligatio legis: quam conſequentiam perniciosam eſſe quis non videat?

Quod de conſuetudine ludendi, idem quoque dicendum eſſe de conſuetudine circa venationes per Canones inhibitas, ex ante dictis facile quiſque intelligere poteſt.

PARS

Digitized by Google

PARS TERTIA.

DE TERTIO

OFFICIO CANONICORUM

SCILICET

De Divini Officii perſolutione.

CAPUT PRIMUM.

Unde Horarum Canonicarum origo profluxerit, & quinam ad eas perſolvendas teneantur?

§. I.

Olim diſtinctis horis ad orandum Fideles conveniebant, ut divino præcepto de ſemper orando ſatisfacerent.

OPORTET *ſemper orare*, inquit Chriſtus, & *non deficere:* & Apoſtolus: *Sine intermiſſione orate;* non igitur certis temporum intervallis, ſed *ſemper ſine intermiſſione* orandum eſt.

Quâ ratione *ſine intermiſſione oretur*, docet Auguſtinus *Epiſt.* 130. *novæ edit. cap.* 9. *num.* 18. „In ipſa fide & ſpe & charitate, „ inquit, continuato deſiderio ſemper ora„ mus .... ac per hoc, & quod ait Apo„ ſtolus, *ſine intermiſſione orate*, quid eſt „ aliud quam beatam vitam, quæ nulla niſi „ æterna eſt, ab eo, qui eam ſolus dare po„ teſt, *ſine intermiſſione deſiderare?* Sem„ per ergo hanc a Domino Deo *deſideremus*, & *oramus ſemper* „. Et *De Morib. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 31. *Amore petitur, amore quæritur, amore pulſatur, amore revelatur, amore denique in eo quod revelatum eſt permanetur.* Unde in *Pſalm.* 37. *Tacebis, ſi amare deſtiteris. Frigus charitatis, ſilentium cordis eſt.*

Quare continuam orandi obligationem paucis his verbis expreſſit: *Tota vita Chriſtiani boni ſanctum deſiderium eſſe debet.* In Tract. 4. in Joann.

Cauſa itaque orationis *eſt deſiderium charitatis*, quod ut ex Auguſtino audivimus, in nobis debet eſſe continuum. „Ideo (in„ quit idem Doctor in *cit. Epiſt.*) ab aliis „ curis atque negotiis, quibus ipſum deſide„ rium quodammodo tepeſcit, certis horis „ ad negotium orandi mentem revocamus, „ verbis orationis nos ipſos admonentes in „ id, quod deſideramus intendere, ne quod „ tepeſcere cœperat, omnino frigeſcat, & „ penitus extinguatur, niſi crebrius inflam„ metur „.

Imo eodem Doctore teſte: „ Ideo per „ certa intervalla horarum, & temporum „ etiam verbis rogamus Deum, ut illis re„ rum ſignis nos ipſos admoneamus, quan„ tum-

„ tumque in hoc deſiderio profecerimus, nobis ipſis innoteſcamus, & ad hoc augendum nos ipſos acrius excitemus „. Ut igitur præcepto ſine intermiſſione orandi Fideles ſatisfacerent, ab ipſo naſcentis Eccleſiæ exordio certa temporum intervalla elegerunt, quibus ab aliis curis & negotiis mentem ad negotium orandi certis horis revocarent; utque oratio & eſſet ferventior & efficacior, ſimul orandi cauſâ convenire conſueverant.

Sanctus Cyprianus poſtquam oſtendiſſet, etiam in veteri Teſtamento per Danielem, alioſque ſanctos homines in orationibus celebrandis obſervatas fuiſſe Tertiam, Sextam, & Nonam, ſtatim ſubjungit: *Sed nobis præter horas antiquitus obſervatas orandi, nunc & ſpatia & Sacramenta creverunt...* „ Quod „ ſi in Scripturis ſanctis ſol verus, & dies „ verus eſt Chriſtus, hora nulla a Chriſtianis excipitur, quominus frequenter, ac „ ſemper Deus debeat adorari; ut qui in „ Chriſto, hoc eſt, in ſole & die vero ſumus, inſiſtamus per totum diem precibus, „ & oremus ..... Qui autem in Chriſto, „ hoc eſt, in lumine ſemper ſumus, nec „ noctibus ab orationibus ceſſemus „. Quâ ratione die ac nocte orandum eſſet, indicat eodem loco: „ Nam & *mane orandum eſt*, „ ut reſurrectio Domini matutinâ oratione „ celebretur.... recedente item ſole ac die „ ceſſante, *neceſſario rurſum orandum eſt*. „ Nam quia Chriſtus ſol verus & dies verus eſt, ſole ac die ſeculi recedente, quando oramus & petimus, ut ſuper nos lux „ denuo veniat, Chriſti precamur adventum, lucis æternæ gratiam præbiturum „. *De Orat. Domin.*

Quis hinc non videat, primos Fideles diſtinctis temporum intervallis ad orandum conveniſſe, ut ab aliis curis & negotiis, quibus ipſum deſiderium quodammodo tepeſcit, liberi, ad negotium orandi mentem revocarent; quo fieret, ut ipſum deſiderium in ſe reſuſcitando, *in fide & ſpe & charitate continuato deſiderio* SEMPER *orarent:* non quod omnis, qui per diverſa temporum ſpatia ad negotium orandi mentem revocat, *ſemper* oret; ſed quod media opportuna pertingendi ad continuam orationem impendat.

§. II.

Olim etiam Fideles laici eiſdem pene horis ad orandum conveniebant, quibus hodie Miniſtros ſuos orare jubet Eccleſia.

PRimis Eccleſiæ ſeculis Fideles eiſdem pene diſtinctis temporum intervallis ad orandum conveniſſe, quibus hodie Miniſtros ſuos orare jubet Eccleſia, Patrum teſtimoniis luculenter evincitur.

Et quidem inter Conſtitutiones vulgo Apoſtolicas, una præcipit omnibus Fidelibus, *precationes facere mane, tertiâ horâ, ac ſextâ, & nonâ, & veſpere, atque ad galli cantum. Lib. 8. cap.* 54.

Obſervat Tertullianus, ſuo tempore morem fuiſſe Chriſtianorum de nocte ad orationem ſurgere, eumque cauſam ſobrietatis, quam in cœnis ſervabant, fuiſſe: *Ita ſaturantur, ut meminerint etiam* PER NOCTEM *adorandum ſibi Deum eſſe*. In Apolog.

Populum Cæſareæ in Cappadocia de nocte una cum Epiſcopo ſuo in Eccleſiam conveniſſe irrefragabili ipſius Baſilii teſtimonio comprobatur: „ De nocte ſiquidem „ populus, inquit, conſurgens antelucano „ tempore domum precationis petit, inque „ labore & tribulatione, ac lacrymis indeſinentibus ad Deum factâ confeſſione, tandem ab oratione ſurgentes *ad pſalmodiam* tranſeunt. Et nunc quidem in duas „ partes diviſi alternis ſuccinentes pſallunt, „ atque ex eo ſimul eloquiorum Dei exercitationem ac meditationem corroborant: „ & cordibus ſuis attentionem, & rejectis „ vanis cogitationibus mentis ſoliditatem „ ſuppeditant. Deinde uni committentes „ ut quod canendum eſt, prior ordiatur, reliqui ſuccinunt: atque ita pſalmodiæ varietate precibuſque ſubinde interſertis noctem ſuperant. Illuceſcente jam die pariter omnes velut ore uno ac corde uno „ confeſſionis pſalmum Deo offerunt, ac „ ſuis quiſque verbis reſipiſcentiam profitentur „. *Epiſtolâ 63.* (a)

Ad hanc piam conſuetudinem ſervandam univerſos Fideles excitat S. Chryſoſtomus: „ Non ideo facta eſt nox, ut per totam „ dor-

(a) In nova Editione, quæ anno 1730. publici juris facta eſt, Epiſtola citata numeratur 207.

„ dormiamus, & otioſi ſimus. Teſtantur „ hoc & opifices, nautæ, negotiatores „ Eccleſia Dei mediis ſurgit noctibus. Sur- „ ge & tu, & vide aſtrorum choream, „ obſtupeſce admirabilem Dei diſpenſatio- „ nem. Ad viros & mulieres mihi ſermo eſt, flecte genua, ingemiſce, ora „. *Homil. 26. in Acta*.

Nonne ejuſdem laudabilis praxeos locupletiſſimus teſtis eſt Ambroſius, dum dicit Chriſtianis non eſſe fas matrimonium inire cum non Chriſtianis? „ quia (inquit) „ ſimul ad orationem nocte vobis ſurgen- „ dum eſt, & conjunctis precibus obſecran- „ dus Deus „. *Lib. de Abrah. cap. 9.*

Imo ad cantum Pſalmorum non Clericos tantum, ſed etiam laicos, tam viros quam mulieres conveniſſe refert: „ Bene „ mari (ait) plerumque comparatur Ec- „ cleſia, quæ primo ingredientis populi „ agmine totis veſtibulis undas vomit: dein- „ de in oratione totius plebis tamquam un- „ dis refluentibus ſtridet, cum reſponſoriis „ Pſalmorum, cantus virorum, mulierum, „ virginum, parvulorum, conſonus undarum „ fragor reſultat „. *Hexam. lib. 3. cap. 5.*

Magnum illum ac primum fervorem quotidie ſtatis horis ad orationem accedendi, nonnihil reſtiguiſſe circa tempora S. Auguſtini vel Cæſarii Arelatenſis, ſatis inſinuatur in quadam alterutrius ad populum exhortatione; ubi ab eo ſolum exigit, ut ſaltem tempore Quadrageſimæ omnibus horis diligenter ad orandum conveniat: „ Ad Vi- „ gilias maturius ſurgite, ad Tertiam, ad „ Sextam, ad Nonam ante omnia conve- „ nite. Nullus ſe a ſancto opere ſubtra- „ hat, niſi quem infirmitas, aut publica „ utilitas, aut forte certa & grandis ne- „ ceſſitas tenuerit occupatum „. *Serm. 55. De Temp.*

Quis hinc non intelligat, *horas*, quas hodie dicimus *Canonicas*, olim non Clericis duntaxat, ſed etiam laicis, ut media ordinatiſſima, quibus ad ſatisfaciendum divino præcepto de orando *ſine intermiſſione* ſeſe pararent, a Patribus propoſitas fuiſſe: ac per conſequens quod obligatio interpolatis temporibus orandi, ex indiſpenſabili illa obligatione *ſine intermiſſione* orandi profluxerit?

§. III.

Quinam ex Clericis ad Horas Canonicas obligentur? Et in quo hæc Clericorum obligatio fundetur.

PRæcipuis Eccleſiaſticorum muniis annumerari debere ſtudium orationis, Apoſtoli ſuo exemplo docuerunt, menſarum & pauperum curam abdicantes, ut ORATIONI *& miniſterio verbi Dei inſtantes* eſſent: ſciebant enim, quod Apoſtolus poſtmodum dixit: *Quia neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat; ſed qui incrementum dat Deus*: adeoque & plantationem & irrigationem futuram eſſe ſine fructu, niſi per continuas ad Deum preces cœleſte attraherent incrementum.

Quis rurſus neſcit, quod omnis, qui Chriſti Sacerdotio aſſociatur, *pro hominibus conſtituatur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis?* Ad *Hebr. cap. 5. verſ. 1.*

Hinc S. Bernardus in *Declam.* §. 11. intrepide aſſerit, quod omnis verus Chriſti Miniſter tripliciter paſcere populum debeat: *Exemplo converſationis, verbo prædicationis*, FRUCTU ORATIONIS.

Si igitur tanto fervore fideles laici diſtinctis per diem ac noctem horis ad divinas laudes perſolvendas convenirent, ut paragrapho præcedenti notatum eſt; quis ambigat, quin majore diligentiâ atque ardore ad horas illas convolaverint Clerici? Qui ultra communem orandi ac laudandi Deum obligationem, ſpecialius inſuper vi officij ſui, non pro ſeipſis duntaxat, ſed & pro populo *orationi inſtantes* eſſe jubentur. Qui ut *fidelem Deo cultum exhibeant*, in ſortem Domini vocati ſunt. Qui verbo pariter & exemplo reliquos fideles ad orationem & Dei cultum excitare debent. Qui denique, ut jam dictum eſt, tamquam ſpirituales agricolæ jubentur per continuas ad Deum preces rorem divinæ gratiæ ſuper plantata ac rigata attrahere.

Si SS. Patres adeo ferventer communem populum, ut anteriori paragrapho ex eorum ſcriptis obſervavimus, ad Horas, quas hodie Canonicas dicimus, excitaverint & adhortati fuerint; quis audeat dubitare, quin am-

amplius ipſum Clerum, ne deeſſet, exhortati fuerint? imò vero nec Clericum habendum eſſe, qui ad divinum Officium ex ignavia non accederet, decernere non dubitarunt.

„ Presbyter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel *quilibet* Eccleſiæ deputatus „ Clericus, inquit Synodus Toletana I. „ an. 400. *Can.* 5. ſi intra civitatem fuerit, vel in loco, in quo Eccleſia eſt, „ aut caſtello, aut vico, aut villa, & ad „ Eccleſiam ad ſacrificium quotidianum „ non acceſſerit, *Clericus non habeatur*, „ ſi caſtigatus veniam ab Epiſcopo noluerit promereri „.

„ Clericus (ait ſub idem pene tempus Concilium Carthaginenſe IV. *Can.* 49.) „ qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate „ vigiliis deeſt, ſtipendiis privetur „.

Conſentiunt Patres Concilii Venetici circa annum 65. ſupra 400. ſtatuentes *Can.* 14. ut „ ſi Clericus, quem intra muros „ civitatis ſuæ manere conſtiterit, a matutinis hymnis ſine probabili excuſatione „ ægritudinis inventus fuerit defuiſſe, ſeptem diebus a communione habeatur extraneus „. Rationem ſtatuti ſubdunt: *quia Miniſtrum ſacrorum eo tempore, quo non poteſt ab officio ſuo ulla honeſta neceſſitas occupare, fas non eſt a ſalubri devotione ceſſare*.

Ex his Conciliorum Sanctionibus ſat apparet, univerſis Clericis obligationem officium perſolvendi injectam fuiſſe. Hinc indubie contingit, quod poſteriora Concilia præceptum illud ſupponentia, Clericos ad divini Officii perſolutionem non obligent, ſed ſolum præcipiant, ut obligationi ſibi impoſitæ debite ſatisfaciant; diſtricte mandantia, *ut Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum*, ut loquitur Synodus Lateranenſis ſub Innocentio III. *quantum eis dederit Deus*, *ſtudioſe celebrent pariter & devote*; ſin minus, ut in Officii illius perſolutione defectuoſos Prælati pœnas decernant. *Cap.* 9. *De Celebrat. Miſſ.*

Quin tamen aliqua circa hanc Eccleſiæ diſciplinam varietas ſucceſſu temporis intervenerit, qui Conciliorum Sanctiones, & Eccleſiæ praxim vel leviter attenderit, negare non poterit.

Multis enim ſeculis omnes generatim Clericos ad Horarum Canonicarum perſolutionem adſtrictos fuiſſe, vel ex ſolis Canonibus ſupra relatis manifeſtum eſt; ac poſtremâ ætate ea tandem obligatio penes ſolos Beneficiatos, & ſacris Ordinibus inſignitos remanſit.

Mutationis illius quaſi crepuſculum in Synodo Colonienſi ſeculo XIII. oſtenditur: „ Nullus, ait Synodus, Horas Canonicas „ & Horas de Domina, ullâ unquam die „ diſtincte & diſcrete dicere prætermittat, „ *maxime qui eſt in ſacris Ordinibus*, *vel* „ *Beneficiis conſtitutus* „.

Quis ex hoc Canone non intelligat, quod Synodus illa, etiam ſeculo XIII. nullum Clericum ab Horis Canonicis perſolvendis exemptum dicere voluerit; præ aliis tamen ſtrictius obligatos eſſe Beneficiatos, atque in ſacris Ordinibus conſtitutos affirmaverit? Ex quo contingit, ut ſenſim per quamdam Eccleſiæ conniventiam ad hos ſolos obligatio devoluta fuerit. Quare poſtrema tandem Concilia de divini Officii perſolutione tractantia, hos ſolos ad illius lectionem excitant & urgent.

„ *Quoſcumque Beneficiatos ſeu in Sacris* „ *conſtitutos* (inquiunt Patres Concilii „ Baſileenſis) *cum ad Horas Canonicas* „ *teneantur*, admonet hæc Synodus, ut „ ſive ſoli, ſive aſſociati, diurnum nocturnumque Officium reverenter, verbiſque „ diſtinctis peragant „. *Seſſ.* 21. *Can.* 5.

Itaque ex omnibus his intelligimus, Canones quidem olim omnes indifferenter Clericos ad Divini Officii recitationem obligaſſe; at ſucceſſu temporis, connivente Eccleſiâ, obligationem penes ſolos Beneficiatos, & ſacris Ordinibus initiatos remanſiſſe.

Non difficulter quoque ex dictis colligitur, hanc Clericorum obligationem ex eorum indiſpenſabili, & ſpecialiori præ reliquo populo orandi & Deum laudandi obligatione, profluxiſſe.

Unde Eccleſia monens Sacerdotes, *ut ſigna tangant Horis Canonicis*, *& illorum officium agant*, *ſive diurnale*, *ſive nocturnale*; hanc ſuæ admonitionis rationem ſubnectit: *quia ſcriptum* eſt: SINE INTERMISSIONE ORATE. Vide *Capitul. Caroli M. lib.* 6. *cap.* 171.

Non igitur proventuum Eccleſiaſticorum, receptio illius obligationis eſt fundamentum, ſed

Digitized by Google

ſed ipſum clericale officium; cui, ut liberius & attentius ſine curis vacare poſſent, temporalia, unde vivant, eis aſſignantur. „ Nam qui conſtituerunt, vel fundarunt „ ſanctiſſimas Eccleſias, ait Imperator Juſtinianus *Leg.* 42. §. 10. *C. de Epiſcop. & Cleric.* pro ſua ſalute & communis „ Reipublicæ, reliquerunt illis ſubſtantias: „ *ut per eas debeant ſacræ liturgiæ fieri*, „ *& ut in illis a miniſtrantibus piis Clericis Deus colatur* „.

Quare Clerici dum Officium ſuum non perſolvunt, merito proventibus Eccleſiaſticis (qui dantur ut liberius illud perſolvere queant) privantur, nec eo caſu ſine injuſtitia illos recipiunt.

§. IV.

Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta ſunt.

Ex aſſertis hoc capite planum eſt, quod Clerici Officii divini perſolvendi obligationem conſiderare debeant tamquam medium ſuaviſſimum ab Eccleſia ordinatum, quo obligationi orandi ac laudandi Deum, ſibi ratione muneris Clericalis ſpecialiter incumbenti, aliquatenus ſatisfacere poſſint; quemadmodum ipſos quoque pios fideles illud ſuſpexiſſe in anterioribus probatum fuit.

Ex quo ulterius conſequitur, quod Clerici Horarum Canonicarum penſum conſiderare non debeant, ut merum obſequium perceptioni fructuum temporalium correſpondens, ſed tamquam partem ſervitii, quod Eccleſiæ præſtare jubentur, dum in illius miniſterium electi & inſtituti ſunt.

Quare, ut §. præcedenti oſtendimus, plurimis ſeculis omnes Clerici Horis Canonicis intereſſe tenebantur; poſterioribus vero (quando Clerici ordinari cœperunt abſque eo quod ſpeciali alicui Eccleſiæ adſcriberentur) generatim omnes, qui per Beneficium ſeu titulum Eccleſiaſticum alicui Eccleſiæ adſcripti ſunt, ad horas Canonicas Eccleſia adſtrictos declarat, nullâ fructuum ſeu emolumentorum habitâ conſideratione.

Hinc provenit, ut ab aliquibus numerentur inter eos Scholaſticos, *qui ſuo magis quam expedit, credunt & nituntur ingenio* (ut loquitur Dionyſius Carthuſianus *Tract. De Vita Can. art.* 24.) *auctoritatem Sanctorum ad ſuam detorquentes opinionem*, Theologi illi qui aſſerunt, Beneficium, ſi nullos fructus abſque ſua culpa & negligentia percipiat, non obligari ad Horas Canonicas: neque illum obligari ad plenam recitationem Officii Eccleſiaſtici, qui admodum tenues percipit fructus, ut ſi *ſint inferiores tertiâ parte mediocris ſuſtentationis pro Clerico communis conditionis*. Pergunt ulterius Theologi illi, & quæ ſit reputanda tertia ſuſtentationis pars e proprio cerebro determinare non verentur. Tertiam vero partem ſuſtentationis, inquit eorum unus, videtur Suares æſtimare ad minus *ad triginta aureos: ſed in his partibus*, ſubdit ipſe, *videtur, quod tertia pars poſſet æſtimari ad* 12 *aut* 15 *aureos æſtimando aureum ad* 3 *florenos*. Joan. Wiggers *De Jure & juſt. tract.* 8. *cap.* 2. *dub.* 10.

Utinam ſimiles Theologi in formandis ſententiis ſacros Canones potius quam proprium ingenium & rationem conſuluiſſent! numquam ad mercenarias, & exoticas illas opiniones declinaſſent: hinc Canoniſtæ verbis & menti SS. Canonum preſſius inhærentes, aſſerere non dubitant, quod *ſicut non excuſatur Clericus a reſidentia, ex eo quod ex Beneficio vita neceſſaria non percipiat, ita nec excuſetur ab Horis dicendis*. Verba ſunt Proſperi Fagnani ad *C.* Conquirente ꝟ *De Cleric. non reſid.*

CAPUT II.

Canonici tenentur ceſſante legitimo impedimento Officium divinum ſolemniter perſolvere *per ſe*: non inutiliter tamen in adjutorium ſuum Vicarios aſſumunt.

§. I.

Probatur a ratione, quod Canonici teneantur ceſſante legitimo impedimento per ſe Officium divinum peragere.

Inter præcipua Canonicorum munia reponendam eſſe ſolemnis Officii perſolutionem, qui ipſas Canonicorum inſtitutionem, ac Regulas vel leviter expenderit, du-

Digitized by Google

dubitare nequit ; imo facile tertia pars regulæ in Aquiſgranenſi Concilio Canonicis præſcriptæ, circa modum Officium divinum perſolvendi verſatur: unde in ipſis Conciliis, nihil adeo Canonicis inculcatur, quam *ut in Choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter* (verba ſunt Concilii Tridentini *Seſſ.* 24. *De Ref. cap.* 12.) *diſtincte, devoteque laudent*. Quare recte ad quemdam Canonicum jam pridem ſcripſit S. Ivo Carnutenſis *Epiſt.* 318. *Ad hoc inſtituta eſt Clericalis militia, ut pſalmodiæ & hymnodiæ quotidianum Deo offerat ſacrificium.*

Si ergo Canonici ad hoc ſint inſtituti, hocque eorum ſit officium, ut Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudent; quis non injuſtum, imo & ab ipſa ratione naturali alienum videt eſſe, munus ſibi impoſitum non velle implere, ſed id in alios transferre, atque ita nomen & proventus Canonicorum velle retinere, officium vero a ſe rejicere?

Hanc quorumdam Clericorum inertiam, imo injuſtitiam notavit & execratus eſt, nec tolerandam eſſe jam pridem cenſuit Imperator Juſtinianus: „ Sancimus (inquit *L.* 42. §. 10. *Cod. De Epiſc. & Cler.*) ut omnes Clerici .... per ſeipſos pſallant nocturna, & matutina, & veſpertina, ne ex ſola Eccleſiaſticarum rerum conſumptione Clerici appareant, nomen quidem habentes Clericorum, rem autem non implentes Clerici circa liturgiam Domini Dei: turpe enim eſt, pro ipſis ſcriptos, neceſſitate ipſis indictâ, pſallere. Si enim multi laicorum, ut ſuæ animæ conſulant, ad ſanctiſſimas Eccleſias confluentes, ſtudioſi circa pſalmodiam oſtenduntur, quomodo indecens non fuerit Clericos ad id ordinatos non implere ſuum munus? Quapropter omnimodo Clericos pſallere jubemus, & ipſos inquiri a Deo amantiſſimis pro tempore Epiſcopis, & duobus Presbyteris in ſingulis Eccleſiis, & ab eo, qui vocatur archos vel exarchos, & ab Ecdico, ſive defenſore cujuſque ſanctiſſimæ Eccleſiæ, & eos qui inventi non fuerint inculpate in liturgiis perſeverantes, extra Clerum conſtitui. Nam qui conſtituerunt, vel fundarunt ſanctiſſimas Eccleſias pro ſua ſalute, & communis Reipublicæ, reliquerunt illis ſubſtantias, ut per eas debeant ſacræ liturgiæ fieri, & ut in illis a miniſtrantibus piis Clericis Deus colatur „.

Conſonat Dionyſius Carthuſianus *Tract. De Vita Canon. art.* 19. qui Canonicos non cantantes, quamvis „ in choro ſtent, ſed pueris & cantoribus id committentes, monet, ut attendant quod ait Apoſtolus: *Qui non laborat, non manducet*. Nonne Beneficium ad Officium ordinatur; nec Eccleſiaſtici reditus niſi officiantibus in Divinis debentur „?

§. II.

Probatur auctoritate Conciliorum Canonicos teneri per ſe, *non per ſolos ſubſtitutos, divina obire Officia.*

IGnaviam, ne dicam injuſtitiam Canonicorum proventus Eccleſiaſticos percipientium, officium vero obire refugientium, ex ratione naturali plusquam ſufficienter non præoccupatis, nec propriâ cupiditate excæcatis probatam, ipſa Concilia quoque uno eodemque conſenſu declarare, atque contrarium abuſum improbare non dubitarunt.

Synodus Baſileenſis reformationi Eccleſiæ intendens, hunc Canonicorum abuſum notare non prætermiſit: „ In cunctis Eccleſiis, inquit, Cathedralibus, ac Collegiatis horis debitis Laudes divinæ reverenter ab omnibus perſolvantur ..... & cum pſallendi gratiâ conveniunt, inquit, juncta ac clauſa labia tenere non debent; ſed omnes, præſertim qui majori funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur... nemo ibidem, dum Horæ in communi publice cantantur, legat vel dicat privatim Officium: nam non ſolum obſequium, quo obnoxius eſt choro, ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat „. *Seſſ.* 21. *Decret.* 3. *col.* 553. *Edit. Labb.*

Hoc Baſileenſis Concilii Decretum Concilium Senonenſe *an.* 1528. *Can.* 18. innovavit, declarans, quod Canonici, cum pſallendi gratiâ ad chorum conveniant, muta ac clauſa labia tenere non debeant: ſed omnes, præſertim qui majori funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis, Deo alacriter modulentur.

Con-

Digitized by Google

Conſonat Synodus Colonienſis *an.* 1536.
celebrata, quæ Canonicorum hujuſmodi inertiam acriter, non tamen ultra meritum,
perſtringit *part.* 3. *cap.* 5. „ Cum pſallendi
„ gratiâ ad chorum conveniatur (inquit Sy-
„ nodus) ibidem muta aut clauſa labia ne-
„ mo tenuerit „.

„ Statis ergo ac debitis horis laudes di-
„ vinæ, non curſim ac feſtinanter, ſed tra-
„ ctim, non truncate, ſed integre, diſtin-
„ cte, devote, reverenterque ab omnibus
„ decantentur, perſolvanturque. Et cum
„ pſallendi gratiâ conveniatur, ibidem mu-
„ ta aut clauſa labia nemo tenuerit: ſed
„ omnes pariter *ſenes cum junioribus lau-*
„ *dent nomen Domini* in Pſalmis, hymnis,
„ & canticis, Deo alacriter modulantes: ſic
„ tamen, ne boatus confundat recitationem.
„ Nemo tum, cum publice vel preces ho-
„ rariæ, vel Miſſæ Sacrum cantando pera-
„ guntur, legat vel dicat privatum Offici-
„ um: nam is id, cui obnoxius eſt, choro
„ ſubtrahit ....: Quem tamen aliud Offici-
„ um Eccleſiaſticum, aut publicum alio ſta-
„ tim rapiet, ut niſi legens preces horarias,
„ tempeſtive abſolvere haud poſſit, hac le-
„ ge teneri noluimus. Quam autem a vero
„ aberrant, qui exiſtimant ſeſe non alicujus
„ officii in Eccleſia exercendi, ſed quietis
„ & inertiæ tantum cauſâ Canonicatus eſſe
„ adeptos; perinde atque ſatis ſit, paucis
„ quibuſdam Clericis admodum ignaris, te-
„ nui pretio conductis, curam divini Officii
„ committi, quod deinde ejuſcemodi mer-
„ cenarii, non ſervatis temporum interſti-
„ tiis, ſyncopando tranſcurrunt, interim ipſis
„ Canonicis totâ vitâ torpentibus „.

Prædictam Canonicorum inertiam atque ignaviam nec Conciliorum illorum auctoritas. nec ipſa Officii ratio omnino extirpare potuit; unde rurſus Synodus generalis Tridentina *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reform.* præcipere debuit, *ut omnes* Canonici *divina* per ſe, *non per ſubſtitutos*, *compellantur obire Officia*.

Prædictam Canonicorum obligationem divina *per ſe* obeundi Officia, præſertim *pſallendi*, claris ſed paucis verbis in Concilio Tridentino expreſſam, fuſius in Synodis pro executione ejuſdem Concilii celebratis expoſitam habemus.

S. Carolus fideliſſimus Concilii Tridentini interpres poſtquam monuiſſet: „ quod
„ qui dignitates aut perſonatus in Eccleſiis
„ obtinent, & Canonici nominis ac inſti-
„ tutionis ſuæ memores eâ pietate & aſſi-
„ duitate divina Officia colere debeant,
„ ut alii eorum exemplo ad ſtudium &
„ amorem divini cultus accendantur „: ſubjungit *in Conc. I. Mediol. part.* 2. *cap.*
38. „ Itaque *auctoritate etiam Tridentini*
„ *Concilii* præcipit, ut, cum in choro pſal-
„ lendum eſt, ipſi quoque quanto honoris
„ gradu præ ceteris præſtant, tanto ſtudio-
„ ſius Pſalmis, hymnis, & canticis una
„ cum *aliis modulantes Dei laudes conce-*
„ *lebrent*. Cui officio ſi defuerint, pro ab-
„ ſentibus habeantur; & earum horarum,
„ quas eâ ratione non obierint, diſtributio-
„ nibus mulctentur „.

Non dubitavit ergo S. Carolus, quin ex præſcripto Concilii Tridentini Canonici in quacumque etiam dignitate conſtituti teneantur ſtudioſius in *Pſalmis* modulari, quantum honoris gradu ceteris præſtant.

Utque Burdigalenſe, Turonenſe, aliaque plura extera Concilia omittam, quæ dictam Canonicorum obligationem proponere non omiſerunt, ad noſtra Belgica deſcendo.

Et quidem Cameracenſe biennio a ſoluta Tridentina Synodo celebratum, cui & plures e Tridentina Synodo reduces interfuerunt, adeo luculenter prædictam Canonicorum obligationem expreſſit, & contrarium abuſum reprobavit, ut clarius proponere non potuiſſet: „ In choro, inquit, cum
„ pſallitur, Canonici omnes, qui in choro
„ fuerint, & Sacellani *pſallant*: nec ſint
„ in ſedibus ſuis otioſi; nec putent ſe fun-
„ ctos officio, *ſi vicariâ tantum operâ* cul-
„ tum divinum celebrari curent: modo ta-
„ men pſallere per valetudinem queant,
„ nec aliis impediti juſtis de cauſis fue-
„ rint „. *An.* 1569. *tit.* 6. *cap.* 7.

Conſonat ejuſdem Provinciæ Synodus Diœceſana Audomarenſis an. 1583. quæ ſimul unam ex præcipuis radicibus pravæ illius conſuetudinis, nimirum *ſuperbiam*, notat & ſugillat: „ Canonici, inquit *tit.* 12.
„ *cap.* 6. in ſedibus ſuis non ſint otioſi,
„ ſed Deo laudando incumbentes, & voce
„ & corde pſallant Domino. Minime enim
„ ſe indignum exiſtiment Canonici, aut alii
„ Canonicis etiam ſuperiores, ſi canant
„ cum

Digitized by Google

„ cum aliis & ipſi Pſalmos, quos non dedignatus eſt Rex & Propheta David canere; cum Deo canant, *ſitque hoc proprium ipſorum officium*, denique & hæc noſtra omnium quam omnes exſpectamus beatitudo, Dei laudibus, cum omnibus Dei Sanctis, cantandis & celebrandis, æternum occupari „.

Finem citationi Conciliorum facio, ſi unum Provinciæ noſtræ Mechlinienſis Decretum adjunxero. „ Meminerint omnes, inquit Synodus, tam in dignitate conſtituti, quam Canonici, Capellani, Vicarii, Beneficiati, & reliqui habituati, mandati Concilii Tridentini; ut omnes divina *per ſe*, & non *per ſubſtitutos* compellantur obire Officia, atque in choro ad pſallendum inſtituto Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare „. *An.* 1607. *tit.* 12. *cap.* 2.

Quis Canonicorum hunc unanimem Conciliorum conſenſum circa obligationem divina *per ſe* obeundi Officia conſpiciens, adhuc de hac obligatione vel dubitare audebit?

§. III.

Theologi etiam juſto laxiores docent Canonicos non facere diſtributiones SUAS, *ſi ceſſante juſto impedimento in choro* non canant.

UT Canonicis perſpicuum ſit, quam ſit evidens & certa obligatio *per ſe pſallendi in choro*, etiam e recentioribus Theologis de rigore non ſuſpectis proferre volui, qui perculſi evidentiâ rationis obligationem illam negare non ſunt auſi, quantumvis alias magis ad extenuandas, quam augendas obligationes ſint proclives.

Et quidem Lælius Zecchius differens de Canonicorum pſallendi officio non tantum arguit peccati, qui ceſſante legitimo impedimento cum reliquis in choro non cantant, ſed inſuper probat ſententiam Navarri, qui docet tales nec tutâ conſcientiâ diſtributiones percipere poſſe: „ Omnes Canonici (inquit *De Rep. Eccl. cap.* 24. *num.* 6.) ſub peccato (impedimento legitimo ceſſante) tenentur Horas ſimul cum aliis in choro recitare; & ad id cogi poſſunt per pœnas & mulctas a Prælatis. *Extantes, nec pſallentes cum aliis, etiamſi Canonici ſint, tutâ conſcientiâ in choro non poſſunt diſtributiones percipere* „.

Conſonat prædictis Joannes Azorius, qui probatâ opinione Navarri, obligante Canonicos ad pſallendum divinum Officium cum aliis in choro, quærit ulterius: „ an ſibi acquirant eos fructus, quos diſtributiones quotidianas appellant, ſi in choro non cantent? Reſpondeo, inquit, *minime*: quoniam hujuſmodi fructus dantur Canonicis *ratione cantus* in choro, & non ratione ſolius præſentiæ: at quod datur ob cauſam, eâ non ſecutâ, minime debetur „. *Part.* 1. *Inſt. Moral. lib.* 10. *cap.* 11. *quæſt.* 5.

Conſentit Rodriguez, docens *part.* 1. *cap.* 146. *num.* 5. „ Canonicum recitantem ſubmiſsâ voce, aliis canentibus, non poſſe diſtributiones, quæ conferuntur, percipere. Tum quia diſtributiones conferuntur canentibus, & inſervientibus in choro cum aliis; ſiquidem inſtitutus eſt ad communicationem unius cum alio, ita ut quidquid divini Officii ibi dicitur, ſit commune alteri; ſed non poteſt commune eſſe alteri, quando dicit ſibi ſoli, quoniam ut ſic, eſt ſibi proprium. Tum quia, qui non facit quod debet, non recipit quod oportet. Tum quia hic facit contra juſtitiam commutativam: ergo tenetur ad reſtitutionem „.

Huic ſententiæ ſimiliter ſubſcribit Paulus Comitolus *Lib.* 1. *Reſp. moral. quæſt.* 62. *Et ne dura hæc*, ſubjungit, *nonnullis videatur eſſe ſententia, ſciant de Canonicis in choro non pſallentibus, hoc ab illuſtriſſima Congregatione Romana redditum eſſe reſponſum*, NISI PSALLANT IPSI, OFFICIO SUO MINIME SATISFACERE.

Hanc Theologorum ſententiam non obſcure confirmat Synodus Tridentina, declarans „ quod Canonici ſi *perſonaliter* competens ſibi ſervitium, juxta formam ab Epiſcopis præſcribendam quolibet die ſtatuto non impleverint, illius diei diſtributionem amittant „. *Seſſ.* 22. *cap.* 3. *De Reform.*

Hæc eo fine dicta ſint, ut cognoſcant Canonici quanto ſe periculo exponant, dum nullo

Digitized by Google

nullo occurrente juſto impedimento juxta officii ſui exigentiam cum aliis in choro *pſallere*, aliaque divina Officia *per ſe* obire negligunt, quando etiam præfati Scholaſtici ipſos ſecuros non reddunt.

§. IV.

Statuta Capitulorum eximere non poſſunt Canonicos ab obligatione divina per ſe obeundi Officia.

STatuta inferiorum legibus Superiorum præjudicare non poſſe, certum eſt, & nullus negare poteſt. Cum igitur in præcedentibus luculentiſſime oſtenſum ſit, unanimi Conciliorum conſenſu declaratum eſſe, quod Canonici juxta officii ſui exigentiam teneantur divina *per ſe* obire Officia, quis non videat, per Capitulorum ſtatuta hanc obligationem infringi non poſſe; maxime cum hæc obligatio ex ipſa Canonicorum primaria inſtitutione profluat?

Fruſtra proinde per Capitulorum ſuorum ſtatuta Canonici ſecuritatem ſibi permittunt; præſertim quia ſcitur, quam ſit natum contingere, ut Canonici ſuaviter & commode vivere volentes, & propria commoda affectantes, onera vero ſubterfugientes (qui ſubinde majorem collegii partem conſtituunt) non difficulter in leges conſentiant, quæ eorum favent concupiſcentiis, parum attendentes, num religionem aut diſciplinam Eccleſiaſticam promoveant, vel Superiorum Decretis non adverſentur; dumque reliquorum zelus ſe non opponit, paulatim pro lege invaleſcunt: quo fit ut inter Capitulorum ſtatuta reperiantur plurima, quæ quæſtum magis, quam pietatem reſipiunt: quæ & juramento nonnumquam a Canonicis confirmantur: cujus generis plurima Patres Synodi Colonienſis reperiſſe deplorant; „ Habent, inquiunt *Parte* 3. *cap.* 19. fere quotquot ſunt Cathedrales „ ac Collegiatæ Eccleſiæ ſuum volumen „ peculiariorum ſtatutorum, quæ interdum „ pro affectu privato cujuslibet augentur, „ ac creſcunt. *Inter hæc reperias quam* „ *plura, quæ quæſtum magis quam pietatem* „ *reſipiant*, & ad inæqualitatem magis „ quam æqualitatem faciant: unde diſcor- „ dia inter fratres (ut fieri ſolet) frequenter alitur, concordia vero ſcinditur lace- „ raturque. *Et quantumvis pleraque inter* „ *hæc iniqua reperias, adiguntur tamen* „ *omnes, qui recens admittuntur, ut ad hu-* „ *juſmodi ſtatutorum obſervationem* (etiam „ penitus ignari quid contineant illa) „ *citra ullum delectum jurejurando ſe alli-* „ *gent*, cum tamen juramentum non debeat „ eſſe iniquitatis vinculum, nec ad „ ignorata extendi. Operæ pretium itaque „ nobis videtur, hujuſmodi ſtatutorum vo- „ lumina inter viſitandum excutere, & quæ „ Evangelicæ puritati, atque fraternæ chari- „ tati, denique diſciplinæ Eccleſiaſticæ mi- „ nus conſentanea reperta fuerint, reſeca- „ re, cavereque, ne poſthac ulla nova ſta- „ tuta in ejuſmodi Eccleſiis (niſi tamen „ noſter acceſſerit calculus) edantur „.

Hinc habemus, quod, teſte Synodo Provinciali Colonienſi, inter ipſa Statuta, etiam Eccleſiarum Cathedralium, quorum obſervationem quoque ipſi Canonici *juramento* promittebant, reperta ſint quamplurima, quæ *quæſtum* magis quam *pietatem* ſaperent.

Ipſa quoque generalis Tridentina Synodus *Seſſ.* 24. *cap.* 14. *De Reform.* deplorat, quod „ in pluribus Eccleſiis, tam Cathe- „ dralibus, quam Collegiatis, & Parochia- „ libus, ex earum *Conſtitutionibus*, aut ex „ prava conſuetudine in electione, præſen- „ tatione.... ſive admiſſione ad poſſeſſio- „ nem alicujus Cathedralis Eccleſiæ, vel „ Beneficii, Canonicatuum, aut Præben- „ darum, vel partem proventuum, ſeu ad „ diſtributiones quotidianas certæ conditio- „ nes, ſeu deductiones ex fructibus, com- „ penſationeſve illicitæ, aut etiam quæ in „ aliquibus Eccleſiis dicuntur Turnorum lu- „ cra, interponantur: hæc cum S. Synodus „ deteſtetur, mandat Epiſcopis, ut quæ- „ cumque hujuſmodi in uſus pios non con- „ vertuntur, atque ingreſſus eos, qui *Simo-* „ *niacæ labis*, aut *ſordidæ avaritiæ* ſuſpi- „ cionem habent, fieri non permittant, „ ipſique diligenter de eorum *Conſtitutioni-* „ *bus* ſive conſuetudinibus ſuper prædictis „ cognoſcant; & illis tantum, quas ut lau- „ dabiles probaverint, exceptis, reliquas ut „ *pravas* ac *ſcandaloſas* rejiciant & *abo-* „ *leant*. Eos vero, qui adverſus prædicta „ quâvis ratione commiſerint, pœnis Si- „ moniacorum ſubjacere decernit, non ob-

Digitized by Google

„ ſtantibus (inquit Synodus) quibuſcum-
„ que *Statutis*, *Conſtitutionibus*, conſue-
„ tudinibus, etiam immemorabilibus, etiam
„ *Apoſtolicâ auctoritate confirmatis*: de qua-
„ rum ſubreptione, obreptione, & inten-
„ tionis defectu Epiſcopus, tamquam Apo-
„ ſtolicæ Sedis Delegatus, cognoſcere po-
„ teſt „.

Ex his quis non videat, per Synodum Tridentinam ſupponi, in Statutis & Conſtitutionibus, etiam Cathedralium Eccleſiarum (tametſi per Sedem Apoſtolicam confirmatis) poſſe reperiri aliqua, quæ Synodus tamquam de Simoniaca pravitate ſuſpecta deteſtatur?

Ex his apparet, quam periculoſo fundamento nitantur Canonici, dum ab officii ſui obligatione, tam enixe ab Eccleſia inculcatâ, prætextu Statutorum Capitulorum, quæ tam frequenter a regulis Eccleſiæ diſſona reperiuntur, ſe eximere non verentur.

§. V.

Canonici juſte Vicarios ſibi in divini Officii perſolutione adjutores aſſumunt; & quid præcipue in illorum aſſumptione attendere debeant?

Conſtat ex dictis hoc Tractatu, præſertim primâ parte, Canonicos non tantum ad divini Officii perſolutionem, ſed etiam ad Hierarchicas functiones pro Eccleſiæ neceſſitate & utilitate obligari; unde non difficulter intelligi poteſt, quod Eccleſiæ negotia nonnumquam a divini Officii perſonali perſolutione eos avocare queant; quapropter Eccleſia, dum Canonicos ad divina *per ſe* obeunda Officia adſtrictos declarat, hanc ſalutarem clauſulam adjicere non dubitavit: Modo tamen pſallere per valetudinem queant, nec aliis impediti juſtis de cauſis fuerint. Unde & Synodus Colonienſis, quæ Canonicos non *pſallentes* tam acriter perſtringit, hanc tamen exceptionem addendam cenſuit: *Quem tamen aliud Officium Eccleſiaſticum, aut publicum alio ſtatim rapiet, ut niſi legens preces horarias tempeſtive abſolvere haud poſſit, hac lege teneri nolumus.*

Ne tamen ob Canonicorum occurrentia impedimenta Officium divinum interrumpatur, aut non eâ, quâ decet, ſolemnitate abſolvatur, merito Canonici aſſumunt Vicarios, qui ſibi in perſolvendis divinis laudibus ſint Coadjutores.

Hunc eſſe Vicariorum finem indicat ſæpe nominata Synodus Colonienſis, monens Vicarios „ ut attendant, quod Canonicis ad-
„ jutores accedant: horum nimirum vice,
„ qui vel adverſâ valetudine detenti, vel
„ negotiis neceſſariis avocati, intereſſe non
„ poſſunt „.

„ Ita vicariâ operâ (inquit ante citata
„ Synodus Audomarenſis *cap. 6.*) Officium
„ peragatur, ut nihilominus ii ipſi, quo-
„ rum proprie eſt illud agere, qui Digni-
„ tatem, Canonicatum, aut quodvis aliud
„ Beneficium vel officium in Eccleſia ob-
„ tinent, niſi legitime impediantur, per
„ ſeipſos, & non per alios duntaxat, illud
„ faciant „.

Laudabiliter itaque a Canonicis aſſumuntur Vicarii, qui ipſis in peragendo divino Officio accedant Coadjutores. Verum in aſſumendis Vicariis, qui vice ſuâ Deo laudes perſolvant, merito attendent Canonici, quod jam pridem Regula Canonicorum præſcripſit: „ Tales ad legendum, *cantan-*
„ *dum*, & *pſallendum* in Eccleſia conſtituan-
„ tur, qui non ſuperbe, ſed humiliter debitas
„ Domino laudes ſolvant, & ſuavitate le-
„ ctionis ac melodiæ & doctos demulceant,
„ & minus doctos erudiant; pluſque velint
„ in lectione vel cantu populi ædificatio-
„ nem, quam popularem vaniſſimam adu-
„ lationem „. *In Synod. Aquiſgr. ann.* 816. *lib.* 1. *cap.* 133.

Et quia optima ſymphonia eſt, quæ non in vocibus tantum, ſed & moribus reſonat, & in certo virtutum temperamento, juxta illud S. Auguſtini *in Pſalm.* 146. „ Vis
„ recte pſallere? Non ſolum vox tua ſonet
„ laudes Dei, *ſed opera tuâ concordent cum*
„ *voce tua*. Vis ut Deo tua jucunda ſit
„ laus? Noli bonæ cantilenæ tuæ obſtre-
„ pere malis moribus. Plus ille attendit
„ quid vivas, quam quid ſones „.

Hinc exclamat: „ Quam multi ſonant
„ voce, & corde muti ſunt! Quis putas,
„ interrogat Origenes *Homil. 6. in Judic.*
„ ita ſonoræ vocis eſt, & ita ſpiritus pu-
„ ræ mentis, qui ſincere canat, ut cantile-

„ na

Digitized by Google

„ na ejus divinum delectare poſſit audi-
„ tum? Ille profecto eſt, qui nullum rau-
„ cum habet in ſe peccati ſonum, qui ni-
„ hil offenſionis in lingua, nihil craſſitudi-
„ nis in ſpiritu gerit. *Quid prodeſt ſonoris*
„ *vocibus perſonare, ſi vita diſſona ſit* „?

Ut igitur Canonicorum laudes, quas per Vicarios ſuos perſolvunt, Deo ſint gratæ, & orationes eorum exaudiantur, magis ad mores quam ad voces attendere debent; ne alias cantando non Deum laudent, ſed offendant.

Quare Patres Concilii Cameracenſis *ann.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 15. decreverunt „ ut in „ Eccleſiis, ſive Cathedralibus, ſive Col- „ legiatis non conſtituantur Vicarii, qui „ Canonicas, quas vocant, Horas in choro „ canant, niſi aut Sacerdotes, aut in ſacris „ Ordinibus conſtituti, aut ſaltem Lectores „ ordinati; atque hi quantum fieri poteſt, „ ſint cælibes, *quorum mores vitaque pro-* „ *bata fuerit*. Nec permittantur in choro „ pſallere, *niſi veſtitu & habitu corporis* „ *miniſtros ſe eſſe Dei & Eccleſiæ demon-* „ *ſtrent* „.

Cui conſentit Synodus Audomarenſis, decernens „ ut nulli in quacumque Eccle- „ ſia conſtituantur Vicarii, aut ſtipendiarii „ ad cantandum Horas Canonicas, niſi qui „ Lectores ut minimum ſint ordinati, *vi-* „ *taque honeſtate ac veſtitus decentiâ mi-* „ *niſtros ſe eſſe Dei & Eccleſiæ monſtrent* „.

§. VI.

Corollaria ex his, quæ hoc capite dicta fuerunt.

Dicta hoc capite oſtendunt, quod Canonici vi officii adſtringantur, legitimo ceſſante impedimento, PER SE ET NON PER SUBSTITUTOS *divina obire Officia, atque in choro* AD PSALLENDUM INSTITUTO, ut ait Synodus Tridentina, *Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*. Seſſ. 24. *cap.* 12. *De Reform.*

Conſtat quoque hanc Canonicorum obligationem adeo evidenter, & in ratione naturali eſſe fundatam, & Conciliorum Decretis expreſſam, ut & Scholaſtici de rigore non ſuſpecti eam agnoſcere debuerint; imo Canonicos obligationi illi non ſatisfacientes, diſtributiones ſalvâ juſtitiâ recipere poſſe negaverint.

Ex dictis non difficulter quoque deducitur, quod non tantum Canonici, ſed etiam Capellani, aliique choro adſtricti *per ſe pſallere* teneantur: cum enim *chorus ad pſallendum ſit inſtitutus*, ut declarat Concilium Tridentinum, ſequitur, quod ad illum *pſallendi* gratiâ conveniatur; ac per conſequens, quod omnes, qui illum frequentare obligantur, una jubeantur *Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare*. Unde præcitatæ Synodi Cameracenſis & Mechlinienſis non Canonicos tantum, ſed & Capellanos *ad pſallendum per ſe* obligatos declarant.

Colligitur quoque ex ante dictis, quod Canonici non ſint omnino ſecuri ex Capitulorum ſuorum ſtatutis, præſertim ſi talia ſint, ut ad relaxationem potius quam ad inſtaurationem tendant diſciplinæ, magiſque cupiditati quam charitati aut Religioni ſavere videantur. Ex quo non difficulter ulterius intelligitur, quod nihil ſecuritatis Canonici accipere queant ex quibuſdam, quæ hinc invaluiſſe videntur, conſuetudinibus. Quis enim ignorat, quin facilius abuſus ex quorumdam ignavia & cupiditate, accedente Superiorum in corrigendo negligentiâ, ſenſim & quaſi inſenſibiliter irrepant, quæ conſuetudinis nomine paulatim cohoneſtentur, quam iniqua condantur ſtatuta? Hæc enim, quia nonniſi communi conſilio & publice fiunt, facilius ſi injuſta ſint, recte ſentientium oppoſitionibus & contradictionibus impediuntur; hinc etiam videmus omnes paſſim abuſus conſuetudinis, non ſtatuti nomine aut titulo palliari: quare & quæcumque unquam Concilia pro reformatione diſciplinæ habita ſunt, nonne in hoc unum pene incumbere debuerunt, ut pravas conſuetudines extirparent?

Qui præcitatos Canones pervolverit, non difficulter quoque intelliget, quod quo majorem in Eccleſia quiſque obtinet dignitatem, eo præ reliquis in divinis *per ſe* obeundis Officiis debeat eſſe diligentior, niſi impediatur: ut ſuo exemplo alios excitet, oſtendatque nihil in divinis Officiis eſſe humile vel abjectum; atque ita ex animis Canonicorum facto ſuo ejiciat indignam il-

Digitized by Google

lam de divina pſalmodia ideam; quaſi ſtatui Canonicali injuria aut ignominia irrogaretur, ſi cum inferioris ordinis Clericis Pſalmis, Hymniſque decantandis inſiſterent. Quod enim ob hanc cauſam Canonici canere omittant, jam pridem notavit Dionyſius Carthuſianus *De Vita Can. art.* 19. „ *Canonici*, inquit, *omnino non cantant*, „ *quamvis in choro ſtent; ſed pueris, &* „ *cantoribus id committunt: conſuetudo il-* „ *la videtur eſſe corruptela, non lex: nec* „ *ex humilitate & devotione, ſed magis* „ *ab* ELATIONE, *abuſu, & acedia proceſſiſ-* „ *ſe videtur* „.

Quod idem & Dominicus Soto obſervaſſe legitur: cum enim multis aſſeruiſſet ſtipendia Canonicis non tantum ut aſſiſtant, ſed ut *pſallant* eſſe conſerenda, ſubjungit: *Imo vero ... eo res pervenit, ut dedignentur canere, putentque ſuæ* MAJESTATI DEROGARE, *ſed Capellanis inferioris claſſis id committunt.*

Denique quæ anteriori §. dicta fuerunt, evincunt, quod ii Canonici parum ſint ſolliciti, num acceptæ & gratæ Deo laudes offerantur, qui in Vicariis conſtituendis non tam attendunt, quinam eâ morum ſint honeſtate & gravitate, ut in Divinis perſolvendis gratum Deo offerant labiorum ſuorum ſacrificium, quam potius quinam minori ſtipendio penſum illud perſolvere velint; quales non tamquam Chriſti Miniſtri in hymnis & canticis voluntarie Deo ſacrificare, ſed tamquam mercenarii ſine ullo affectu aut reverentia penſum ſuum feſtinando & ſyncopando abſolvere ſolent.

Denique cum ex dictis conſtet, obligationem *per ſe pſallendi* oriri ex ipſa Officii Canonicalis ratione, conſectarium eſt Canonicos illâ conſtringi, tametſi Superiores in compellendo ſint defectuoſi: quare etiam Synodi pro executione Concilii Tridentini habitæ declarant abſolute Canonicos ad *pſallendum per ſe*, niſi legitime impediantur, obligatos.

CAPUT III.

Officium divinum *reverenter*, *diſtincte*, *devoteque* perſolvi debet.

§. I.

De externa reverentia, quæ in Officio divino ſervanda eſt.

ECCLESIASTICA Hymnodia tametſi ſecundum ſe opus ſit excellentiſſimum, ſi neceſſariis tamen conditionibus careat, nequaquam altiſſimo Deo placere poterit, qui modum operis magis attendit quam opus ipſum. *Juſte*, inquit, *Deut. cap.* 16. *verſ.* 20. *quod juſtum eſt perſequeris*. E qua doctrina illud Gerſonis pronuntiatum a viris ſpiritualibus proverbialiter uſurpatum prodiit: *Deum* ſcilicet *eſſe non verborum, ſed adverbiorum remuneratorem*: hoc eſt, Dominum non tam reſpicere ad actionis bonæ ſubſtantiam, quam ad modum, & circumſtantias, quas Grammatici ſolent adverbialibus terminis explicare. Sunt autem tres conditiones neceſſariæ, ne oratio noſtra fiat nobis in peccatum: nimirum ut *reverenter*, *ut diſtincte*, *ut devote* pſallamus.

Reverenter divinum Officium perſolvi dicetur, ſi debitâ reverentiâ eidem aſſiſtamus. Reverentia vero eſt virtus, quæ aliquâ prælatione ſublimitatis honorificationis cultum exhibet. Erga Deum eſt actus Religionis, & adoratio, quam Latini *ſervitutem*, Græci *latriam* vocant.

Quia vero totus homo ſe totum conferre debet ad laudandum & orandum Deum, ideo externus & animalis homo ſuam quoque exigit ordinationem ſecundum externas potentias per actum reverentiæ. Ejus neceſſitatem, dum divinas laudes perſolvimus, elegantiſſime & pie explicat S. Bernardus *Serm. De quatuor modis orandi*: „ Nonnullos, ait, arbitror experiri interdum „ in oratione ariditatem, & hebetudinem „ quamdam mentis, pro eo quod velut ex „ conſuetudine quadam cum minus digna „ reverentia & ſollicitudine acceſſerunt. „ Quid enim aliud cogitare debet Frater

„ in-

Digitized by Google

„ intrans ad orationem, quam Propheti-
„ cum illud: *Ingrediar in locum taberna-*
„ *culi admirabilis uſque ad domum Dei?*
„ Omnino, ſiquidem oportet nos orationis
„ tempore curiam intrare cœleſtem, illam
„ utique curiam, in qua Rex Regum ſtellato
„ ſedet ſolio, circumdante innumerabili, &
„ ineffabili BB. Spirituum exercitu. Quan-
„ ta ergo cum reverentia, quanto timore,
„ quantà illic humilitate accedere debet a
„ palude ſua procedens, & repens ranuncu-
„ la vilis! Quam tremebundus, quam ſup-
„ plex, quam denique humilis, & ſollici-
„ tus, & toto intentus animo Majeſtati
„ gloriæ in præſentia Angelorum, in con-
„ cilio juſtorum & congregatione aſſiſtere
„ poterit homuncio! „ Hic primus ſtimu-
„ lus eſt (ait Bona) orantes excitans
„ ad reverentiam, divinæ ſcilicet præſentiæ
„ conſideratio. Nam ſi mortalium Regum
„ miniſtri, cum ſe Dominorum conſpecti-
„ bus præbent, quicquid ſordidum, quicquid
„ deforme, quicquid incompoſitum eſt, a
„ ſe amovere ſummo ſtudio nituntur; quan-
„ to majori tum gravitate vitæ, tum pu-
„ ritate cordis, tum morum elegantià æter-
„ no Regi aſſiſtere debent inutiles ſervi „!
De div. Pſalm. cap. 19. §. 2.

Ad exteriorem vero reverentiam pertinent ſenſuum exteriorum cuſtodia, gravitas morum, habitus decentia, totiuſque externi hominis hujuſmodi compoſitio, quæ actioni peragendæ non ſit indigna.

„ Cum igitur in Officio divino negotium
„ nobis ſit cum Deo ipſo (ait Synodus Pro-
„ vincialis Mechlinienſis *ann.* 1607. *tit.* 12.
„ *cap.* 1.) qui Rex Regum eſt & Domi-
„ nus Dominantium, merito non modo ſta-
„ tis horis ad chorum conveniatur, *ſed in*
„ *eo etiam a fabulis, riſibus, & aliis in-*
„ *ſolentiis* omnino abſtineatur, ſub pœna
„ amittendæ diſtributionis, & alia arbitraria
„ pro modo ſcandali „.

Sub eadem pœna alia ejuſdem Provinciæ Synodus prohibuit, ut „ nemo, cum publi-
„ ce preces horariæ cantantur, vel Sacrifi-
„ cium Miſſæ peragitur, *profanum* quid-
„ piam, aut ab inſtituto *alienum* legat; ne-
„ que etiam *dormiat*, aut *fabuletur* „.

Alia plurima, quæ divini Officii majeſtate ſunt indigna, jam pridem Seraphicus Doctor notavit *in Speculo diſciplinæ ad Novitios, par.* 1. *cap.* 15. „ Ad hæc, inquit, ho-
„ neſti Fratres in corporis diſpoſitione, de-
„ center & uniformiter ſint in choro: de-
„ center, qui ſine vaga diſpoſitione vel tur-
„ pi; vaga ut quando chorum ingreſſi, vel
„ intrante vel adſtante conventu, nunc ſe-
„ gniter reſident, nunc ſtantes quidem hac
„ & illac membrorum ut languentium in-
„ congruà quàdam exagitatione ſe gyrant:
„ nunc ſtatuæ inſtar ſtallo affixi, & e re-
„ gione diſpoſiti, velut ſui obliti, nec ad
„ altare demiſſis, ut decet, luminibus, ante
„ incœptum Officium, oraturi ſe vertunt,
„ vel alias irreligioſe diſponunt: ſed nudato
„ etiam aliquando capite circumquaque, ut
„ cervus in ſaltu, vel ruralis in theatro,
„ gyrovagando reſpectibus, oculos in adve-
„ nientium, vel coadſtantium vultus infi-
„ gunt, ſuoque indiſciplinato intuitu colla-
„ teralium orationem, quam ipſi negligunt,
„ etiam impediunt. Turpis autem erit ſitus,
„ ſi ſint ibi molliter, aut remiſſe ſe in ſtal-
„ lis ſuis brachiis, tibiiſque reſolutis, notabi-
„ liter incurvando, aut in partem unam pe-
„ nitus, ut poſſunt, protenſo in alteram cor-
„ pore accubando, ita ut lecti mollitiem
„ quærere videantur: aut dum ad altare verſi
„ ſuper lignum, quod ſtallum dividit, ſe in-
„ clinant extenſione ſcapularum, vel capite
„ anterioris ſtalli ſpatium occupando, & ter-
„ gum ad retroſtantem ſocium protendendo „.

Canonici proinde, aliique divino Officio perſolvendo occupati, ita ſenſus ſuos exteriores cuſtodire, eamque morum gravitatem tenere, ac in tali totius corporis compoſitione eſſe debent, ut nihil in illis appareat, quod non reverentiam & pietatem præ ſe ferat. „ Chori enim diſciplina, inquit S.
„ Carolus, plena religionis eſt, plena pie-
„ tatis; ac propterea ab iis obſervanda eſt,
„ qui in eum locum conveniunt ad Dei lau-
„ des concelebrandas „. *In Concil. Mediol. V. par.* 3. *cap.* 6.

Ut hanc pietatem ac reverentiam Canonicus divino durante Officio melius ſervare queat, hiſce ſe præmuniat, monet S. Carolus.

„ Primo, ut ſtudio quodam intimæ pie-
„ tatis, cujus ſplendor foris etiam eluceat,
„ unuiquiſque vel Canonicus, vel alius mi-
„ niſter quicumque, qui Chori officiis adſtri-
„ ctus eſt, ad chori diſciplinam ſeſe inſtru-
„ at. Antea vero quam eo conveniat, pau-
„ lu-

„ lulum, attente ſecum cogitet, & loci il„ lius ſanctitatem, & conveniendi cauſam, „ & divinarum laudum, quarum munus An„ gelorum eſt, officia, quæ caſtiſſime ab „ omnibus concelebrari oportet. Hac ipſa „ in cogitatione firmiter inhærens, nec quid„ quam quidem mente animoque concipiet „ ab illius loci religione alienum, nedum „ aget quod Dei oculos offendat.

§. II.

Laudes divinæ diſtincte *perſolvendæ ſunt.*

QUin magnum ſit erga divinum Officium reverentiæ indicium, & ſingulare ad devotionem excitamentum illius modeſta, diſtincta, ac gravis decantatio, dubium non eſt. Quare recte Canonicos docet generalis Synodus Tridentina, *in choro ad pſallendum inſtituto, hymnis & canticis Dei* non tantum *reverenter*, *ſed etiam* DISTINCTE *laudare*.

Quod idem, ſed aliis verbis, expreſſerat Synodus Baſileenſis *Seſſ.* 21. *cap.* 3. „ præ„ cipiens, ut laudes divinæ per ſingulas Ho„ ras, non *curſim* ac *feſtinanter*, ſed tra„ ctim & cum *pauſa decenti*, *præſertim in* „ *medio cujuslibet verſiculi Pſalmorum*, de„ bitam faciendo inter ſolemne & feriale „ Officium differentiam, reverenter ab o„ mnibus perſolvantur „. Quibus Patres Concilii Viennenſis præiverant reſcindentes abuſum Horas Canonicas *tranſcurrendo*, & *ſyncopando* perſolvendi. *Clement.* 1. *De celeb. Miſſ.* Quid de hac conditione ſenſerit piiſſimus Mediolanenſis Antiſtes S. Carolus, ex Decreto ipſius in prima Provinciali Synodo *Parte* 2. *cap.* 25. promulgato intelligere licet: „ Omnes, ait, in choro divina „ Officia, ut temporis ratio poſtularit, al„ ternis vocibus canant, recitent, attente„ que audiant; *idque non curſim*, *non per*„ *turbate*, *non oſcitanter*, *ſed leniter*, *di*„ *ſtincte*, *ac ſtudioſe faciant*.

Canere igitur *diſtincte*, eſt canere non ſyncopando, non mutilando, non curſim, non feſtinanter, non commiſcendo verba vel ſyllabas; faciendo pauſam in medio, vel inter utrumque verſiculum. Hinc mellifluus Pater filiis ſuis hoc monitum reliquit: „ Pſal„ modiam, inquit, non nimium protrahamus, ſed rotundâ & vivâ voce cantemus. „ Medium & finem verſus ſimul intonemus, „ & ſimul dimittamus. Punctum nullus te„ neat, ſed ſtatim dimittat. Poſt medium „ bonam pauſam faciamus. Nullus ante „ alios incipere, & nimis currere præſumat, „ aut poſt alios pneuma trahere vel pun„ ctum tenere. Simul cantemus, ſimul pau„ ſemus ſemper auſcultando. Quicumque „ incipit Antiphonam, aut Pſalmum, Hy„ mnum, Reſponſorium, Alleluja, unum „ aut duas partes ſolus dicat, aliis tacenti„ bus: & ab eo loco, quo ille dimittit, alii „ incipiant, non repetentes quod ille jam „ dixit. Monemus vos, dilectiſſimi, ut ſi„ cut reverenter, ita & alacriter Domino „ aſſiſtatis non pigri, non ſomnolenti, non „ oſcitantes, non parcentes vocibus, non „ præcidentes verba dimidia, non integra „ tranſilientes, non fractis, & remiſſis vo„ cibus muliebre quiddam de nare ſonan„ tes, ſed virili ſonitu & affectu voces ſan„ cti Spiritus depromentes „.

„ Videant igitur Chorales & Cantores „ Chriſtiani (adde Canonici) verba ſunt „ Cornelii a Lapide, ne in divina pſalmo„ dia ex feſtinatione *verba præcipitent*, *præ*„ *mordeant*, *cum altero choro commiſceant*, „ *& confundant;* ne audiant a Deo: *Aufer* „ *a me* TUMULTUM *carminum tuorum*, *&* „ *cantica lyræ tuæ non audiam* „. Apud Card. Bona *De divina Pſalm. cap.* 17. §. 5.

§. III.

Ut Canonici, aliique ad Officii divini perſolutionem adſtricti ſuæ obligationi ſatisfaciant, debent illud devote *perſolvere.*

REverenter & diſtincte divinum Officium perſolvendum eſſe oſtendimus: verum parum proderit reverenter, ac diſtincte laudes Deo perſolvere, niſi *& devote*, id eſt, intimo cordis affectu perſolvantur, ut ſcilicet dum pſallimus, id verſetur in corde, quod ore profertur; alioquin ſugillabit nos Propheticâ objurgatione Salvator noſter, dicens: *Hypocritæ, bene prophetavit de vobis Iſaias dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me.* Scite Proſper Aquitanicus cecinit:

Laus

Laus vera in Dominum depromitur ore precantis,
Si quæ voce fluunt, intima cordis habent.

Unde illud S. Hieronymi apud Gratianum *Diſt.* 92. *Can.* I. *Cantantes & pſallentes in cordibus veſtris Domino.* Audiant hæc adoleſcentuli, audiant ii, *quibus in Eccleſia eſt pſallendi officium: Deo non voce, ſed corde cantandum.*

Ad hæc S. Hieronymi verba appoſite Gloſſator Gratiani reproducit hos verſus:

Non vox, ſed votum; non cordula muſica, ſed cor:
Non clamans, ſed amans, clamat in aure Dei.

„ Et quæ ſegnitia eſt, ut loquitur S. Cyprianus *De Orat. Dom.* alienari & rapi „ ineptis cogitationibus, cum Dominum deprecaris, quaſi ſit aliud quod magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loqueris? Quomodo te audiri a Deo poſtulas, cum ipſe non audias? Vis eſſe Deum memorem tui cum rogas, quando tu ipſe memor tui non ſis „?

Merito proinde Œcumenica Lateranenſis Synodus ſub Innocentio III. „ Clericis diſtricte præcipit in virtute obedientiæ, ut divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis dederit Deus, ſtudioſe celebrent, & *devote*. *Cap.* 9. *in De celeb. Miſſ.*

„ Hæc verba aperte oſtendunt (inquit Fagnanus *ad C. Dolentes in De celeb. Miſſ. num.* 40.) Concilium præcepiſſe devotionem illam, quæ eſt donum Dei, & ſic devotionem formalem & internam, quæ cum ſit actus virtutis, divino indiget auxilio; non autem nudam devotionem materialem, & apparentem „.

Non ſufficit proinde ad debitam Horarum recitationem attentio intellectus, ſed requiritur inſuper pius affectus voluntatis. Perſpicuum igitur eſt, attentionem ad ſola verba, ne in illis erretur, eſſe inſufficientem: quia ſimilis attentio in ſolo hæret intellectu. Attentio vero ad finem orationis in idiotis, ſive illis, qui verba orationis intelligere nequeunt, ſufficere poteſt; per hanc enim & voluntas in Deum ferri valet.

Hinc de communi populo refert Auguſtinus *Tract.* 22. in Joan. *Cantat populus credens, nec putat ſe male optare, quod dicitur a divina lectione; & ſi parum intelligit, credit aliquid boni eſſe, quod cantat.*

Illi vero, qui & ſenſum verborum percipere poſſunt, non tantum ad finem orationis, ſed & ſenſum verborum attendere debent: unde non tantum pio in Deum affectu ferri debent, ſed affectu verbis orationis correſpondente.

§. IV.

Quandonam diſtractiones cenſeantur voluntariæ, ut ob illas attentio debita non haberi cenſeatur?

NOrunt omnes qui orant, quantis evagationibus ſubjecta ſit mens humana non volens, ſed vel invita; & ne ad imperfectos tantum vel imbecilles id pertinere putes, audiamus quid de ſe dicat *in Pſ.* 75. eximius ille Dei cultor S. Auguſtinus: „ Vere dicam, ait, tamquam homo in hominibus, & ex hominibus, attendat quiſque & videat quanta agantur in corde humano, quemadmodum ipſæ plerumque orationes impediantur vagis cogitationibus, ita ut vix ſtet cor ad Deum ſuum, & vult ſe tenere, ut ſtet, & quodammodo fugit a ſe, nec invenit cancellos, quibus ſe includat, aut obices quoſdam, quibus retineat avolationes ſuas, & vagos quoſdam motus, & ſtet jucundari a Deo ſuo „.

Unde S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 13. *ad* 3. *Evagatio mentis, quæ fit præter propoſitum, orationis fructum non tollit*, juxta illud S. Baſilii in *Serm. De orando Deo*, a Doctore Angelico allatum: „ Si debilitatus fixe nequis orare; quantumcumque potes, teipſum cohibeas, & Deus ignoſcit, eo quod non ex negligentia, ſed ex fragilitate non potes, ut oportet, aſſiſtere coram eo „.

Si quis vero ex propoſito, ſeu voluntarie evagationes ſeu diſtractiones patiatur, indubie peccatum eſt, & impedit orationis fructum, ut notat ibidem Doctor Angelicus; is enim attentionem ſeu pium affectum inter orandum non velle habere cenſetur.

Cum vero actio ſeu opus aliquod cenſeatur alicui voluntarium, non tantum ſi illud ex propoſito voluerit, ſed etiam ſi ſequatur ex aliquo voluntarie poſito, quod ne illud ſe-

Digitized by Google

ſequeretur, omitti debuiſſet, quale a Theologis & Canoniſtis voluntarium in cauſa, ſeu indirectum vocari ſolet; hinc quoque ſequitur diſtractiones cenſendas eſſe voluntarias, dum oriuntur ex illis cauſis, quæ omitti debuiſſent, ne evagationes illæ orirentur.

Hinc facile colligitur, quod Canonici, aliique Horis Canonicis legendis adſtricti voluntariâ laborent diſtractione, ſi loco, quo juxta Sapientis conſilium *ante orationem præpararent animam ſuam*, præeligant ſuperfluis colloquiis & vanis confabulationibus vacare. „ Quæcumque enim (ait venerabilis Be„ da *De Temp. Salom.*) ſæpius agere, lo„ qui vel audire ſolemus, eadem neceſſe eſt „ ſæpius ad animam, quaſi ſolitam propri„ amque recurrant ſedem „.

Similiter Canonici, qui ſenſibus ſuis exterioribus, inter divini Officii perſolutionem nimiam concedunt libertatem, voluntario defectu attentionis laborare convincuntur; nec dubium eſt, quia eo tempore ſenſus ſuos cuſtodire deberent, ne mentis evagationes naſcerentur. Vulgaris enim parœmia eſt, *incuſtoditum captat ovile pecus*, ita mentem non cuſtoditam per apertas ſenſuum feneſtras expugnat dæmon.

Diſtractiones quoque, quæ ex magna nimis & ſuperflua negotiorum mole naſcuntur, frequenter ipſum defectum attentionis inficiunt. „ Sunt enim (ait Cardinalis Bo„ na) quidam magni ardeliones, qui non „ niſi terram, & carnem ſapiunt, & quaſi „ gigantes ſub pondere negotiorum gemen„ tes, vel non orant omnino, vel tumul„ tuariâ celeritate ſuos Pſalmos deglutientes, „ corpore in templo, mente in foro ſunt; „ quibus illud profecto convenit, quod ſcri„ ptum eſt: *Labor labiorum ipſorum operiet* „ *eos* „. De divina Pſalm. *cap.* 19. §. 5. *num.* 3.

His non immerito addi poſſunt diſtractiones illæ, quæ ex nimia & anxia ſollicitudine ad res terrenas, etiam vitæ neceſſarias, originem ducunt. Quis enim ambigat, quin anxietas ad externa varias pariat mentis evagationes? adeoque ob has merito eſſent omittendæ hujuſmodi anxietates & ſuperfluæ ſollicitudines; & conſequenter ſi quis eas deponere non ſtudeat, reddentur ejus diſtractiones voluntariæ in cauſa.

§. V.

Proponuntur media ex Concilio Mediolanenſi quinto deſumpta, ad devotionem excitandam & fovendam tempore divini Officii accommoda.

SAnctus Carolus magno erga Dei cultum fervore excitatus, quantâ potuit curâ & ſtudio Canonicos ſuos ad illius devotam & piam perſolutionem excitare volens, piiſſima ac ſaluberrima media excitandæ ac fovendæ devotioni præſcripſit: quæ non inutiliter hic, pro opportunitate eorum, qui Concilium, e quo deſumpta ſunt, non habent, adjungi poſſe credidi.

„ Chori diſciplina (inquit in *Concil. Mediol. V. part.* 3. *cap.* 6.) plena religio„ nis eſt, plena pietatis; ac propterea ſan„ cte ab iis obſervanda eſt, qui in eum lo„ cum conveniunt ad Dei laudes concele„ brandas „.

„ Quare præter illa, quæ in Concilio Pro„ vinciali primo de illius cultu præfinivimus, „ hæc admonemus, quo religioſius non mo„ do excolatur, ſed multis partibus augea„ tur ſancta ejuſdem chori inſtitutio „.

„ Primo, ut ſtudio quodam intimæ pie„ tatis, cujus ſplendor foris etiam eluceat, „ unuſquiſque vel Canonicus, vel alius Mi„ niſter, quicumque ſit, qui chori Officiis „ adſtrictus eſt, ad chori diſciplinam ſeſe „ inſtruat „.

„ Dumque ad chorum procedit, quam„ quam alii comes adjunctus, at quaſi „ ſolus accedat, in ea meditatione fixus, „ ut ſecum cogitet, ſe ad chorum, nempe „ ad Sancta Sanctorum, ut Canone anti„ quo cautum eſt, & ad publicæ orationis „ ſacrificium accedere „.

„ Cum in choro eſt, animum, men„ temque ab omnibus curis, perturbationi„ bus, & cogitationibus a rei, quæ geritur, „ ſanctitate alienis, quantum fieri poteſt, „ abducat, & ſeſe totum in Dei cultu „ colligat „.

„ Illud etiam cogitet, quam ob cauſam „ eo ſe contulerit; tum ſibi ſtatuat, ſe in „ conſpectu Dei omnipotentis, & in co„ rona innumerabilium Angelorum, & San„ ctorum eſſe „.

„ Quâ

Digitized by Google

„ Quâ cogitatione videat, perpetuoque „ reputet, ſe eo loci conſiſtere, ut Deo „ ſanctiſſimum cultum, venerationemque „ tribuat, atque ab eo, & ſibi, & aliis „ omne bonum deprecetur „.

„ Conſideret vero ipſum Deum tamquam „ Patrem & Redemptorem amantiſſimum, „ optimum, ſapientiſſimum, miſericordiſſi- „ mum, quique omnia intuens ubique & „ ſemper eſt „.

„ Tum cordis caſtitatem, beneque oran- „ di donum, & gloriam a Deo ſupplex „ petat, rationiſque ſacrificium ſimul cum „ meritis Jeſu Chriſti, & SS. ejus, præſer- „ tim cujus memoriam Eccleſia illo die „ celebrat, ad gloriam ſanctæ & individuæ „ Trinitatis, & ad ſuam proximorumque „ utilitatem dirigat „.

„ Cum pſallendum eſt, primum Pſalmi „ argumentum mente animoque concipiat „.

„ Obſervet præterea quis in Pſalmo lo- „ quatur, an Deus, an Eccleſia, an pœ- „ nitens, an aſpirans ad perfectionem, at- „ tendat; item ad quem præcipue ſaluta- „ rem affectum Pſalmus referatur „.

„ Cum ita ſe religioſe pararit, magnâ „ animi attentione ſe ad verba, ſenten- „ tiaſque Pſalmi accommodet, ita ut lau- „ det, gemat, extimeſcat, ſicut pſalmo- „ rum voces indicant: & quod denique „ ore profert, animo primum concipiat „.

„ Tum verba ſingula notet, interpreta- „ tionem ſtudio aſſequatur, unde mens „ animuſque ad aliquem ſalutarem affectum „ incendatur „.

„ Ad verba etiam adjungat animo co- „ gitationem, vel amoris, vel reverentiæ, „ vel humilitatis. Atque ita quidem affe- „ ctum aliquem excitet, ut ſi de virtute „ verba Pſalmi profert, deſiderio accenda- „ tur imitationis; ſi de peccatis, intime „ doleat, quod in eo ſtatu ipſe fuerit, aut „ certe proximi ejus. Et ſic de aliis, item „ quæ Pſalmo ſignificantur „.

„ Eam porro attentionem initio uniuſ- „ cujuſque pſalmi, orationis, & aliarum „ divini Officii partium, tum ſingularum „ Horarum Canonicarum renovare, atque „ excitare ſtudeat, prætertim dum illa ver- „ ba, quæ ad ſanctæ orationis ſpiritum „ inflammandum valent, pronuntiat: Deus, „ in adjutorium meum intende, &c. Iti- „ dem faciat, cum alìorſum ſe cogitationi- „ bus diſtrahi animadvertit „.

„ In fine etiam uniuſcujuſque Pſalmi „ ſeſe excitet illis verbis: Gloria Patri, „ &c. „

„ In concluſione item orationum, cum „ dicitur: Per Dominum noſtrum Jeſum „ Chriſtum; ſpe ſanctâ erga illum re- „ demptionis noſtræ auctorem ſeſe confir- „ met „.

„ Et quoniam attentio valde admodum „ excitatur, ſi quæ quiſque profert, recte „ intelligit; ideo in ea potiſſimum ex- „ poſitione Pſalmorum aſſidue verſetur, „ quæ non varia ſit, ſed quæ tota in exci- „ tandis exercendiſque ſanctis affectibus ver- „ ſetur: cum autem magnus pſallendi fru- „ ctus in Pſalmorum affectibus verſetur, „ ſive quis in choro, ſive privatim, ſive „ ſubmiſsâ, ſive altâ voce oret: idcirco „ certos ſibi locos Pſalmorum præfiniat, „ quibus omnis hæc oratio includatur „.

„ Loci præcipui præter ceteros hi ſunt, „ unde ſalutares affectus exiſtunt: Laus „ Dei, memoria bonorum noſtrorum, com- „ memoratio noſtræ miſeriæ, & reprehenſio „ male agentium „.

„ Pſalmorum verbis cum Dei bonitas „ prædicatur, ad illius dilectionem, & ad „ gratiarum actionem de beneficiis, quæ „ a divina benignitate proficiſcuntur, ſe „ toto animo accendat. Cum illius infini- „ ta ſapientia aut potentia commemoratur, „ admiratione afficiatur: tum intime gra- „ tuletur, cum aliquid Dei auxilio bene „ geſtum narratur „.

„ Cum bonorum memoria, recordatio- „ que Pſalmorum vocibus excitatur, deſi- „ derium quoddam concipiat illa ſibi, & „ aliis conſequendi; tum illa eadem a Deo „ petat, tum in Deo ſpem animo capiat „ fore, ut divinâ ejus ope, non modo quæ „ bona ſunt, quæque ſalutaria, aſſequatur, „ ſed quæ mala, ac quæ perniciem affe- „ runt, vitet „.

„ Aliquando etiam intime in Domino „ gaudeat, ſe bona Deo juvante adeptum „ eſſe, & mala caviſſe „.

„ Ex miſeriarum commemoratione timo- „ rem concipiat, dolorem, ac humilitatem, „ cum ſuas agnoſcit infirmitates „.

„ Ex reprehenſione male agentium agno- „ ſcat

Digitized by Google

„ ſcat zelum divinæ vindictæ, & indignationem contra nequitiam: atque ita quidem ex ſalutaribus his affectibus fructum pſallendi uberrimum capiet „.

„ Peroratis Pſalmis, abſolutoque Canonico Officio, paululum tacitus conſiſtat, genibuſque flexis veniam deprecetur, & negligentiæ & diſtractionis, alteriuſve culpæ, quam in eo precationis officio admiſerit: tumque hoc oret, ut pro Chriſti, totiuſque Eccleſiæ meritis, orationis ſuæ obſequium, ac miniſterium gratum ſit atque acceptum „.

„ In eo pſallendi officio, cum ea mentis attentio & ſalutaris affectus, tum corporis decens compoſitio requiretur „.

§. VI.

Proponitur myſtica Veſtium Canonicalium ſignificatio.

VArii varia de origine ac ſignificatione ſacrarum Veſtium, & inter alias de illis, quibus hodie in divino Officio Canonici uti ſolent, curioſe magis quam utiliter inquirunt, & in medium proferunt: quibus prætermiſſis, ea hic tantum adjungenda arbitratus ſum, quæ de eorum myſtica ſignificatione piiſſimus Pater S. Carolus in *Concil. Mediol. V. part. 3. cap. 6.* Canonicis propoſuit, ut vel ex ſola veſtium conſpectione & conſideratione ad reverentiam ac devotionem excitarentur, monerenturque mores ſuos ita componere, ut nihil in illis occurreret, quod perſonâ ſimili ornatu decoratâ eſſet indignum.

„ Dum ſuperpelliceum, qui amictus ex tela linea candida conſtat, induit, cogitet, quam perſonam ſuſtineat, nempe a ſordibus, labeque puram, qualem veſtitus ille indicat „.

„ Cum almutiam pelliceam, quod inſigne Canonicorum eſt, humeris vel brachiis, prout moris eſt, Canonicus imponit, eam cogitationem ſuſcipiat, in ſe reſtinctas, ac plane mortuas eſſe oportere rerum mundanarum affectiones, atque cupiditates, ut ejus rei ſignificans eſt illa animalis intermortui pellis, quam de more induit „.

„ Si vero, ut pleriſque in Eccleſiis inſtituti, conſuetudiniſve eſt, cappam induit, quæ humeros contegit, & brachia quaſi devincit, ex eo amictu intelligat, ſe expreſſas, quaſique devinctas habere oportere appetitiones, ac ſe totum ad Dei voluntatem accommodare „.

„ Cum igitur iis chori veſtibus, alium veſtitum, quo foris utitur, contegat, ſicque aliam perſonam habitu gerat, caveat ne quidquam, etiam in ſacriſtia agat admittatve, quod cum actione non recte conveniat, ob quam illum habitum induit. Ne in colloquiis quidem ab ea actione alienis ſe occupet; niſi curæ præſit, quæ id neceſſario poſtulet „.

„ Abſtineat autem ſemper, ſed maxime dum chori veſtibus indutus eſt, ubi ſit in ſacriſtia, vel alio loco, & a jocis, a ridicule dictis, facetiiſque, a cachinnationibus, a verbis futilibus atque inanibus, quæ temere & imprudenter effunduntur „.

„ In choro ne properanter quaſi diſtributionum quæſtu incitatus, accedat, ſed gravi inceſſu „.

§. VII.

Corollaria ex iis, quæ hoc capite dicta ſunt.

EX dictis conſequens eſt, quod Canonici aut ipſi Superiores jubeantur, quantum in ipſis eſt, providere, ne quid in divini Officii perſolutione incidat, quod reverentiæ aut devotioni, quà perſolvendum eſt, contrarietur (*a*).

Hinc Canonicis invigilandum, ut ſi quæ muſica adhibeatur, *non ſit laſciva*, ut loquitur Synodus Cameracenſis, *nec choreis potius, quam choro congruens, ſed gravis, ac movens pios affectus. Ann.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 2.

„ Similiter ne & organa, & quæcumque inſtrumenta muſica, tam in proceſſionibus „ quam

(*a*) De reverentia, quæ obſervari debet, cum divinum Officium perſolvitur & cantatur, egregia dixit Dominus Nivers Regiæ Capellæ Organiſta in Gallico opere, quod an. 1683. in lucem prodiit; in fronte gerit hunc titulum: *Diſſertation ſur le chant Gregorien.*

„ quam in Eccleſiis, ut loquitur Synodus „ Mechlinienſis, modulatione ſuâ laſcivas „ cantiones imitentur. Tintinnabula quo„ que & campanas ad harmoniam quam„ dam pulſantes, ejuſmodi pulſatione tur„ pes, inhoneſtas, vel ſcandaloſas cantiones „ non exprimant, vel imitentur, ſed po„ tius Hymnorum & Canticorum Eccleſiæ „ modulationes. Et ſic ubi neceſſe fuit, „ ait Synodus, cum Magiſtratu deſuper „ agatur „. *An.* 1607. *tit.* 12. *cap.* 8.

Quæ omnia conſonant Concilio Tridentino decementi, ut Epiſcopi *ab Eccleſiis muſicas eas, ubi ſive organo, ſive cantu laſcivum aut impurum aliquid miſcetur, arceant.*

Conſectarium quoque eſt, quod merito in uſum revocarentur, quantum temporum ratio permittit, Canones illi, qui decernunt „ ut Laici ſecus Altare, quando ſacra „ celebrantur (verbis loquor *Cap.* 1. *De* „ *vita & honeſt. Cleric.*) ſtare vel ſedere „ non præſumant. Sed pars illa, quæ can„ cellis ab Altari dividitur tantum pſallen„ tibus pateat Clericis „.

Hos, inquam, Canones non immerito renovandos eſſe ex dictis facile colligitur. Quis enim ambigat, quin Laicorum, præſertim mulierum, ad chorum acceſſus pſallentium devotionem turbare, & divini Officii reverentiam natus ſit diminuere?

Quare Canonum illorum ſanctiſſima Decreta expendens Synodus Aquenſis *an.* 1585. *tit. De Choro*, & una videns Eccleſiarum „ choros hoc tempore, ut ipſa deplorat, „ non magis Clericorum quam Laicorum, „ imo quod deplorandum eſt, & mulierum „ conventus dici poſſe, & ob eam cauſam „ divina Officia eâ quâ decet reverentiâ „ minime celebrari; priſcum ordinis deco„ rem ad Divinæ Majeſtatis obſequium re„ vocare cupiens, decrevit: Laicos homi„ nes (& multo minus mulieres) dum „ divina celebrantur, intra cancellos chori „ nequaquam eſſe admittendos; his tantum „ præter cantores, & alios hujuſmodi chori „ miniſtros, in eum ingreſſuris, qui Eccle„ ſiaſtici ſint, & honeſto ac decenti habi„ tu induti „.

„ Laici vero nobiliores, & qui vel Chri„ ſtianiſſimi Regis Conſiliarii & Officiales, „ aut ex Militaribus ordinibus, aut com„ munitatum Magiſtratibus fuerint, pote„ runt intra chorum admitti, ſi eo in loco „ divinis Officiis intereſſe velint; ita tamen „ ut poſt Clericos ſedeant, nec inter Cle„ ricos ipſis ſedere liceat „.

„ Fœminæ vero cujuſcumque conditionis „ & ſtatus ſint, nullo unquam tempore, „ nullave ex cauſa dum divina Officia ce„ lebrantur, aut verbum Dei prædicatur, „ denique iis horis, quibus Clerici tam ſe„ culares, quam regulares, in choro præ„ ſentes eſſe debent, intra eumdem cho„ rum aliquemve ejus locum ſecretum, et„ iam ſuperiorem admittantur „.

Procul ab horum Patrum zelo alieni eſſe convincuntur Canonici, aliique, ſeu Regulares ſeu Seculares, qui tantum abeſt ut Laicos a choro excludant, ut eos etiam quaſi invitare, & ſibi honori ducere videantur, ſi locum in choro, imo & ipſa pſallentium ſedilia occupatum veniant; quin nec ipſas mulieres, quantumvis laſcivo habitu ornatas, inter pſallentium choros admittere vereantur.

Denique ex aſſertis hoc capite facile patet, quod ſi Officii divini ſolemnis decantatio, eâ reverentiâ, diſtinctione, ac devotione, quæ tanto operi congruit, peragеretur, quod etiam ſperari poſſet major ad illud frequentandum populi ardor & pietas; tunc enim ſpes eſſet, quod plurimi ad ſuave-ſonantis Eccleſiæ voces ſimiles in ſe ſentirent affectus, quos ſe expertum fuiſſe refert Auguſtinus *lib.* 9. *Confeſſ. cap.* 6. „ Quantum flevi in Hymnis & Canticis „ tuis, inquit, ſuave-ſonantis Eccleſiæ tuæ „ vocibus commotus acriter! Voces illæ „ influebant auribus meis, & eliquabatur „ veritas in cor meum, & exæſtuabat: in„ de affectus pietatis, & currebant lacry„ mæ, & bene mihi erat cum eis „.

Digitized by Google

CAPUT IV.

De quotidianis Diſtributionibus.

§. I.

Canonici non tantum Majoribus, ſed etiam Minoribus Horis intereſſe debent.

SEPTEM eſſe hodie Horas ſeu preces horarias, quæ nocturnum pariter ac diurnum Officium Eccleſiaſticum conſtituunt: nimirum Matutinum, quod & Laudes comprehendit, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, Veſperas, & Completorium, indubitatum eſt. Multæ hujus ſeptenarii numeri rationes myſticæ a diverſis aſſignantur, e quibus plures Cardinalis Bona adducit; quarum una, eaque præcipua, & omnium Scriptorum calculo, teſte dicto Cardinale, approbata, hæc eſt: ut conſervemus copioſæ Redemptionis noſtræ per Chriſtum memoriam, juxta vulgatiſſimos Gloſſographi Juris Canonici verſiculos, *Ad C. 1. ⁿ De celeb. Miſſ.*

Hæc ſunt ſeptenis propter quæ pſallimus horis:
Matutina ligat Chriſtum, quæ crimina purgat.
Prima replet ſputis. Cauſam dat Tertia mortis.
Sexta cruci nectit. Latus ejus Nona bipertit.
Veſpera deponit. Tumulo Completa reponit.

Cum igitur Canonici, aliique choro adſtricti teneantur *Divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis dederit Deus, ſtudioſe celebrare*, ut ait Concilium generale Lateranenſe IV. *pariter & devote*; evidens eſt Canonicos, ut Officio ſuo ſatisfaciant, non tantum Matutino, Sacro, & Veſperis, ſed & reliquis Horis intereſſe debere: quandoquidem & illæ, quas hodie minores dicimus, notabilem Officii divini partem conſtituant; ac per conſequens ſicuti Clericus Officium divinum recitare conſtrictus, judicaretur notabiliter culpabilis, ſi minores Horas ex negligentia omitteret, ita quoque Canonicus obligatus ſolemniter Officium divinum nocturnum pariter & diurnum celebrare, notabiliter dicendus erit culpabilis, ſi Horas minores, notabilem officii ſui portionem conſtituentes negligat.

§. II.

Ut Canonici deſidioſi ad frequentandum divinum Officium incitentur, repertæ ſunt diſtributiones quotidianæ.

DIſtributionum, quas hodie quotidianas dicimus, eo quod quotidie Clericis Divinis aſſiſtentibus diſtribuantur, exemplum apud S. Ivonem Carnutenſem *Epiſt.* 219. qui ſeculo XI. & ineunte XII. floruit, occurrit.

Is enim ad Paſchalem II. ſcribit: „ Cum „ in pluribus Canonicorum Carnutenſium „ deſuevisſet diſciplinæ Regularis obſervan„ tia, ut de negligentibus facerem diligen„ tes, de ſomnolentis vigilantes, de tardis „ aſſiduos ad frequentandas Horas Canoni„ cas, deliberavi apud me, ut darem iis „ dimidiam præpoſituram, ut inde fieret „ *quotidianus panis*, quem acciperent aſſi„ dui, amitterent tardi; ut ad quas eos „ panis interni dulcedo non movebat, pa„ nis corporei refectio provocaret, quamvis „ eorum annua Præbenda eis ad hoc ſuffi„ ciens eſſe deberet „.

Similiter Colonienſis Synodi Patres cum deliberaſſent de modo, quo Canonicorum in divini Officii negligentia caſtigaretur, tandem facilem modum, quo emendaretur, ſe recepiſſe teſtantur: „ Facile, inquiunt, ca„ ſtigabitur hic lapſus, ſi negligentes ſub„ ſtractione proventuum ſeu diſtributionum „ mulctentur „.

Ipſa denique Synodus Tridentina diſtributiones probans, eaſque, ubi deſierant, reduci deſiderans, ac ob id præcipiens: „ Tertiam fructuum, & quorumcumque pro„ ventuum & obventionum, tam dignita„ tum, quam Canonicatuum, perſonatuum, „ portionum, & officiorum, ſeparari debere, „ & in *diſtributiones quotidianas* converti „: hanc ſuæ præceptionis rationem præmiſerat: „ Cum Beneficia ad divinum cultum, „ atque Eccleſiaſtica *munia obeunda ſint* „ *conſtituta, ne qua in parte diminuatur di-* „ *vinus*

Digitized by Google

„ *vinus cultus, ſed ei debitum omnibus in* „ *rebus obſequium præſtetur, ſtatuit* „ *&c.* Seſſ. 21. *cap.* 3.

§. III.

Diſtributiones quotidianæ aſſignari debent non tantum majoribus, ſed etiam minoribus Horis, ne qua in parte cultus divinus negligatur.

DIſtributiones quotidianas ab Eccleſia eſſe ordinatas, ut Canonici excitarentur ad divini Officii frequentationem paragrapho ſuperiori oſtendimus; cumque Officium divinum ſeptem Horis Canonicis conſtet, ut §. 1. notavimus, non mirum, quod Eccleſia non majoribus tantum, ſed omnibus Horis ſuas aſſignatas voluerit diſtributiones; ne QUA IN PARTE, ut ait Synodus Trident. *Seſſ.* 21. *cap.* 3. *Cultus divinus minuatur, ſed ei debitum* OMNIBUS *in rebus obſequium præſtetur.* Unde Synodo Baſileenſi non ſuffecit aliquibus Horis diſtributiones aſſignatas eſſe; ſed juſſit, *quod in illis Eccleſiis, in quibus* SINGULIS *Horis certæ diſtributiones ſtatutæ non eſſent, omnino etiam de groſſis fructibus* (*ſi opus ſit*) *deputetur.*

Eamdem fuiſſe Patrum Concilii Tridentini mentem, luculenter ex contextu Decreti, & præcipue ex ratione ipſius Decreti pateſcit. Vult enim, ut mox notatum eſt, diſtributiones fieri „ *ne qua in parte* cul„ tus divinus minuatur, ſed ei debitum „ *omnibus* in rebus obſequium præſtetur „.

Verum ne vel umbra dubitandi de mente Concilii Tridentini ſuperſit, ipſius fideliſſimos interpretes ac executores, nimirum Conciliorum Provincialium Patres, & inter eos S. Carolum audiamus.

Hic in quarta ſua Provinciali Synodo *part.* 2. *cap.* 13. ſtatuit, ut „ etiam in Ec„ cleſiis vel Cathedralibus vel Collegiatis, „ quamvis reliquis divinis Officiis congruus „ quotidianarum diſtributionum cenſus aſſi„ gnatus ſit, *aliquibus* tamen *Canonicis* „ *Horis*, aut ceteris Officiis, etiam extra„ ordinariis, quavis auctoritate inſtitutis, „ nullæ quotidianæ diſtributiones adſcriptæ „ attributæve ſint; aut ſi attributæ ſint, „ exiguæ illæ quidem, atque uſque adeo „ tenues, ut veriſimiliter negligantur: in „ iis Epiſcopus vel de communi reſidentiæ, „ diſtributionumque quotidianarum cenſu, „ ſi amplius ſit, certam portionem arbitrio „ ſuo congruam, Capituli ac reliquorum, „ qui ejuſdem cenſus participes ſunt, con„ ſenſu detrahat, eamque ipſam ſtatam „ unicuique ex illis Canonicis Horis Offi„ ciiſve attribuat, adſcribatve perpetuo, vel „ omnino ipſe auctoritate & facultate ſibi „ ab eodem Tridentino Concilio datâ, „ quemadmodum etiam a S. Sede Apoſto„ lica declaratum eſt „.

Quis ex his non videat S. Carolum ex ſententia Concilii, & S. Sedis conformi declaratione crediddiſſe, diſtributiones omnibus & ſingulis oris, & Officiis etiam extraordinariis, ne *qua in parte* cultus divinus negligeretur, eſſe aſſignandas.

Credidit quoque Concilium Remenſe præcipiens, ut in diſtributiones quotidianas tertia pars fructuum convertatur, & SINGULIS *cujuslibet diei Horis & Miſſæ diſtribuatur.*

Utque plura alia Concilia ſilentio involvam, unum Provinciæ noſtræ Mechlinienſis adjungo: „ Diſtributiones chori, inquit, „ diſpenſentur ſecundum præſcriptum Con„ cilii Tridentini ad tertiam partem fru„ ctuum: ut vero minores Horæ non negli„ gantur, pro illis certæ diſtributiones aſſi„ gnentur, aut minores illæ Horæ majori„ bus adjungantur; ita ut in majoribus il„ lis Horis nemo diſtributione gaudeat, niſi „ qui in minoribus quoque Horis debite „ interfuerit „. *Anno* 1607. *tit.* 12. *cap.* 3.

§. IV.

Conſuetudines & ſtatuta, quæ diſtributiones concedunt in una aut altera Hora præſentibus, æque ac illis, qui omnibus interfuerunt, ut corruptelæ extirpanda ſunt.

QUemadmodum Decreta Conciliorum, quibus diſtributiones ſingulis Horis aſſignantur, Canonicorum in iis frequentandis promovent diligentiam, expellunt teporem, atque ad divini cultus augmentum non parum conducunt; ita e contrario conſuetudines, atque ſtatuta, quibus *integræ dici* diſtributiones conceduntur illis, qui uni aut duabus tantummodo Officii partibus inter-

terfuerunt, Canonicorum negligentiam fovent, teporem nutriunt, & divini Officii neglectum inducunt. Quare ejuſmodi conſuetudines & ſtatuta non a zelo promovendi divinum cultum, ſed quorumdam Canonicorum vagandi cupiditate, & in divinis Officiis ſocordiâ originem & incrementum acceperunt. Hinc etiam eadem tamquam meros abuſus & corruptelas Eccleſia reſcindere & eliminare non dubitavit.

Synodus Baſileenſis *Seſſ.* 21. *cap.* 4. eodem ſuo Decreto, quo ſingulis Horis ſuas aſſignatas voluit diſtributiones, extirpari mandavit prorſus abuſum illum, *quo in una duntaxat Hora præſens, totius diei diſtributiones uſurpat*.

Non minore zelo ſtatutis *abuſum illum* foventibus ſeſe oppoſuere Synodi Aquenſis Prælati. „ Tridentini Concilii, & Bonifacii VIII. auctoritate nixi decernimus, „ inquiunt, ut nulla Canonicorum, aut „ aliorum pactio, remiſſio, vel colluſio fiat, „ aut facta vim habeat, nullumve ſtatutum, aut conſuetudo quæcumque illa ſit, „ valeat, quibus aut abſenti quavis de cauſa ejus, vel ſacræ Horæ, in qua muneri „ ſuo defuerit, aut omnino cuiquam contra quam jure communi & ejuſdem Tridentini Concilii definitum ſit, diſtributiones quotidianæ dari poſſint „. *Tit. De Canon.*

Quin & hoc noſtro ſeculo pene eiſdem verbis, quibus abuſum hunc damnaverat Synodus Baſileenſis, eumdem Synodus Burdigalenſis reprobandum duxit: *ſed & abuſum illum*, inquit, *quo in* UNA HORA AUT DUABUS *Officiorum divinorum, præſens* TOTIUS DIEI *diſtributiones uſurpat, tolli prorſus & aboleri præcipimus*. An. 1624. *cap.* 9. §. 4.

Quinimo cum hujuſmodi abuſibus pallio quodam conſuetudinis aut etiam ſtatuti contectis, totaliter evellendis auctoritas Eccleſiaſtica non ſufficeret, ipſi Regii Senatus nec ſuam auctoritatem adjungere dubitarunt.

Et quidem Senatus Pariſienſis anno 7. decimi ſeptimi ſeculi, abuſivum & nullum dixit ſtatutum Canonicorum Aurelianenſium, quo ſtatuerant, ut *præſens in una Hora lucraretur diſtributiones totius diei*; tametſi ſtatutum illud per Bullam Gregorii VI. confirmatum diceretur. Fevret, *De Abuſu lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 13.

Similiter Parlamentum Tholoſanum nullum declaravit ſtatutum Eccleſiæ Collegiatæ S. Gaudentii, per quod *Canonici, qui aderant tribus Horis, fructus integros lucrabantur*; quin & una ſolemne dedit Arreſtum, quo generaliter *hujuſmodi ſtatuta ut pernicioſa & abuſiva, reſciſſa & abrogata fuerunt, ſancitumque ut Canonici, aliique Eccleſiæ Miniſtri* SINGULIS HORIS *aſſiſterent, abſenteſque in ſingulis Horis, ex eorum albo, qui puncta ferunt, delerentur*. Durant. *De Rit. Eccl. lib.* 3. *cap.* 25.

Denique idem Regius Senatus ſtatutum Canonicorum Mirapicenſium concedens *diſtributiones totius diei* illi, qui uni duntaxat Horæ interfuiſſet, nullum pronuntiavit, non obſtante *trium ſeculorum curriculo*, quo prædictum ſtatutum ſervatum fuiſſe dicebatur. Dolives *in Quæſt. notab. cap.* 10.

Recte proinde Gloſſator Pragmaticæ Sanctionis agens de reprobatione ſimilium ſtatutorum per Synodum Baſileenſem, ſubjungit: „ Attendant hic multarum Eccleſiarum Canonici, ne in obſervatione ſtatuti, vel conſuetudinis ejuſmodi, reperiantur judicium ſibi manducare, & bibere. Non enim video illos in ea perceptione in foro animæ excuſatos eſſe, „ etiam nec in foro contentioſo eorum querelam defendi poſſe „. *In Comment. Sanctionis Pragmat. tit. Quo tempore quiſque debeat eſſe in choro*, §. *Tollens*.

Nec dicant Canonici quod ultro donent diſtributiones abſentibus: quia, ut etiam ipſe Navarrus fatetur, talis donatio utpote in fraudem legis Eccleſiaſticæ facta, prohibita eſt & nullius momenti, nec ipſos accipientes a reſtitutione illarum eximit: „ quia, „ inquit *De Orat. Miſcellan.* 59. ſi conſenſus eorum, quibus diſtributiones accreſcerent, ſufficeret, facile fieret, ut omnes „ in abſentia perciperent illas: facile enim „ conſentiret unus Canonicus ne alius perdat in abſentia, ut alius conſentiat, ne „ ipſe perdat cum abſuerit, & ita omnes „ delinquerent. Hoc quoque videtur expreſſum in Concilio Tridentino, pergit „ Navarrus, ibi, *diſtributiones vero, qui ſtatis Horis interfuerint, recipiant, reliqui quavis colluſione, aut* REMISSIONE *excluſa, his careant*.

§. V.

§. V.

Non ſufficit exiguo tempore intereſſe Officio, aut Horæ alicui, ut quis diſtributiones illi aſſignatas lucretur.

DIſtributiones quotidianas conſtitutas eſſe, *ne qua in parte* cultus divinus negligatur, ſupra oſtenſum eſt: quare ut quis alicujus Officii aut Horæ diſtributiones recipere poſſit, Officio illi aut Horæ *perſonaliter* (niſi juſta cauſa excuſet) intereſſe decet. Hinc facile eſt videre, quod ii qui ad breviſſima tantum momenta, puta ad lectionem Epiſtolæ, ſeu unius Pſalmi, aut Reſponſorii aſſiſtunt, diſtributiones accipere nequeant. Quis enim dicet illos Officio aut Horæ intereſſe, qui majorem illius partem negligunt? Unde merito Patres Concilii Moguntini *an.*1549. *cap.* 72. „ non dubitantes, quin graviſſimæ indignationi divinæ ſubjacerent, qui cenſus Eccleſiæ, ſanctorum Martyrum patrimonia, & donaria piæ plebis ad divini miniſterii ſuſtentationem collata otioſe abſumunt, pro iis debita Eccleſiis obſequia rependere non curantes, animarum periculo obviare, & Eccleſiarum neceſſitati conſulere volentes, decreverunt & ordinarunt, ne quotidianæ diſtributiones, ad breviſſima quædam momenta, puta ad lectionem Epiſtolæ, ſeu unius Pſalmi, aut Reſponſorii; *ſed integris ac totis Officiis & Horis aſſignentur*, & iis modo tribuantur, qui Officiis divinis, de quibus hæc emolumenta dantur, *ab initio ad finem interfuerint . . . quibuſcumque irrationabilibus, aut pravis conſuetudinibus (quæ potius corruptelæ cenſendæ ſunt) non obſtantibus* „.

Horum Prælatorum ſententiam jam ante expreſſerat Synodus Baſileenſis *Seſſ.* 21. *cap.* 4. declarans, ut „ qui in Matutinis ante finem Pſalmi *Venite, exultemus*, in aliis Horis ante finem primi Pſalmi, in Miſſa ante ultimum *Kyrie eleiſon*, uſque in finem divino Officio non interfuerit, niſi forte neceſſitate cogente, ac petitâ ac obtentâ a Præſidente chori licentiâ, diſcedere oporteat, pro illa Hora abſens cenſeatur, ſalvis, inquit, Eccleſiarum conſuetudinibus, ſi quæ forte circa hoc arctiores exiſtunt „.

Eamdem Synodi Tridentinæ mentem fuiſſe ſufficienter inſinuat ratio, quâ ad inducendum diſtributiones mota fuit: *ne* QUA IN PARTE *cultus divinus minuatur, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur*. Seſſ. 21. *cap.* 3. *De Reform.*

Quapropter Concilia Provincialia pro executione Tridentini celebrata diſtributionibus quotidianis privandos non dubitarunt, qui ab initio ad finem ad normam Concilii Baſileenſis non interfuerint; utque Synodum primam Mediolan. *Part.* 2. *cap.* 25. ſub S. Carolo, aliaſque prætereami, unicum Concilii Mechlinienſis Decretum ſubjungo: „ Careant, inquit, diſtributionibus, qui ante *Gloria Patri* primi Pſalmi cujuſque Officii uſque ad finem eidem Officio *actualiter* non interſunt „. *Ann.* 1607. *tit.* 12. *cap.* 4.

§. VI.

Qui ad divinum Officium tantum accedunt, ut diſtributiones accipiant, animum Simoniacum habere convincuntur.

MAlitiam Simoniæ in hoc potiſſimum conſiſtere conſtat, quod res ſpirituales ad vilitatem quamdam redigantur; quia quodammodo ſpiritualia temporalibus coæquantur: quam inordinationem in Simonia tamquam multum execrabilem in Simoniacorum anteſignano notavit Princeps Apoſtolorum, dicens: *Pecunia tua tecum ſit in perditionem*, QUONIAM EXISTIMASTI DONUM DEI PECUNIA POSSIDERI. *Act. cap.* 8. *verſ.* 18.

Qui vero Officium Eccleſiaſticum eo quærit aut tenet animo, eoque intuitu, ut hujc vitæ habeat neceſſaria, *perverſo nimis ordine*, ait S. Bernardus, *cœleſtibus terrena mercatur*.

Rationem reddit Auguſtinus, ut ſupra *par.* 2. *cap.* 4. §. 3. notavimus: „ quia quæcumque res propter aliud aliquid quæritur, ſine dubio inferior eſt (nimirum in æſtimatione quærentis) quam id, propter quod quæritur „.

Si igitur quis Officium divinum eo peragat aut frequentet animo, eoque intuitu, ut diſtri-

diſtributiones corporales lucretur, convincitur *perverſo nimis ordine*, *cœleſtibus terrena mercari*; & inferiori loco in animo ſuo locare divinum Officium, quam temporale diſtributionum emolumentum; ac per conſequens nec animum a vitio Simoniæ alienum habere cenſetur. Unde Canoniſtæ poſt Gloſſam condemnare non verentur *Simonia mentalis Canonicum*, *qui Officio divino intereſt principaliter pro denario*. Vide Fagnan. *ad Cap.* Ex parte ✠ *De Offic. deleg. num.* 16.

Hunc pernicioſum affectum in multis Canonicis dominari verentes ipſi Patres Concilii Colon. an. 1536. *part.* 3. *cap.* 13. ſequens Decretum omnium Canonicorum mentibus altius imprimendum ediderunt. „ Utinam, inquiunt, optando a Deo Opt. Max. „ conſequi poſſimus, ne quiſquam *lucri causâ* „ Divinis intereſſet, *alioquin non acceſſurus* „ *Sacra*, veluti quem nummi magis quam „ Dei amor in templum trahit, quæſtum „ pietatem eſſe putantem, qui non dubium, „ ex numero eorum eſt, de quibus Iſaias dixit: *Omnes diligunt munera*, *ſequuntur* „ *retributiones*. Nec multum is abeſt (uti „ pleriſque doctiſſimis viris placuit) *ab horrendo crimine Giezi*, *qui exiſtimavit divinum manus pecuniâ redimendum*. Quare viderint Clerici noſtri, ut eorum mens „ & intentio tota in Deum referatur, ut „ cum David confiteantur *Deo in directione cordis*, *ac in labiis ſuis pronuntient* „ *omnia judicia oris ejus*. In via etiam „ teſtimoniorum Domini delectentur ſicut „ in omnibus divitiis. Optandum ut Pſalmus ille 118. qui toties non ſine causa „ in Eccleſiis replicatur, ore ſimul & correſpondente ſingulis verbis mente decantetur; & cum eodem Pſalte ex animo „ dicatur: Voluntarie *ſacrificabo tibi*, „ *& confitebor nomini tuo*, *Domine*, *quoniam bonum eſt*. Non adimit Chriſtus, „ ſed decernit operanti ſuam mercedem: „ *dignus eſt enim operarius mercede ſuâ*; „ *& qui altario deſervit*, *de altario & vivet*. Sed interim cogitare debet Clericus, „ *ſe vivere non ut edat*, *ſed edere ut in* „ *Chriſto vivat*, habereque ſemper menti „ reconditum Chriſti verbum: *Primum quærite regnum Dei & juſtitiam ejus*, *&* „ *hæc omnia adjicientur vobis* „.

Similiter Stephanus Epiſcopus Pariſienſis dubitaſſe non videtur, Simoniam mentalem committi a Clericis, qui divinum Officium ob ſolam ſpem materialium diſtributionum frequentant. „ Prohibemus vobis omnibus „ (inquit in ſua Synodo) *ne committatis* „ *Simoniam etiam mentalem adeundo ad divinum Officium ſub ſpe materialium diſtributionum* „. *Synod. Pariſ. p.* 114.

§. VII.

Indicia, e quibus colligitur, num quis gratiâ diſtributionum principaliter *Officio divino interſit.*

Indicia, e quibus in anterioribus oſtendimus colligi, num quis *evangelizet ut manducet*, eadem indicabunt, num quis ad Officium divinum *diſtributionum* temporalium gratiâ accedat.

Si igitur Canonicas Horas illas tantum frequentet, quibus diſtributiones majores ſunt annexæ, illas vero, quibus nullæ, aut exiguæ conſtitutæ ſunt, ſine juſta causa negligat, nullaque illas frequentandi ſit cura, indicium erit non obſcurum, quod Horas non amore religionis, ſed amore pecuniæ frequentet, eaſque tamquam medium ad diſtributiones ordinet.

Canonicus quoque, qui mox ut Officium, cui diſtributionum lucrum annectitur, eſt abſolutum, e choro diſcedere ſolet, neglecto Officio, quod diſtributiones non pendit, tametſi etiam immediate ſequatur, difficulter ſe a ſuſpicione Simoniaca liberabit.

Cum enim nullum ſit Officium, ſive Hora Canonica, quæ non ad Religionem & cultum divinum pertineat, & pietate atque erga Deum reverentiâ ſit plena; intelligi nequit quomodo Canonici, ſi zelo & affectu erga divina Officia ducerentur, ea illa negligerent; alia vero, quibus diſtributionum lucellum eſt annexum, frequentarent.

Recte proinde Franciſcus Probus famoſus Juriſconſultus dixit in Notis *Gloſſ. Pragm. pag.* 495. „ Colliges Canonicos iviſſe ad Eccleſias, ut habeant diſtributiones, quando „ ſolo chori ingreſſu cum continuo illius „ egreſſu, modico ſaltem dato temporis intervallo, contentantur, *eis tamen prius* „ *diſtributionibus receptis* „.

Nonne

Digitized by Google

Nonne igitur jure Petrus Cantor in verbo Abbreviato *cap. 26.* arguit jam pridem Simoniacæ pravitatis Clericos illos divinum Officium perſolvere paratos, modo nummi nnmerentur, perſolvere nolentes, licet perſolvendi adſit facultas, dum nummorum deeſt diſtributio? In cujus rei deteſtationem exemplum adducit cujuſdam Prælati petentis in Eccleſia a choro feſtum S. Stephani duplex fieri in ſericis, & canticis Eccleſiaſticis; ſed non impetrantis, niſi cum paſtum & refectionem annuam Clericis promitteret, inſuper nummos matutinalis illius noctis duplicandos, ut ſic celebrarent potius feſtum nummi duplicati, quam feſtum S. Stephani ..... quibus ſunt ſimiles quidam in Eccleſia pſallentes, & pro pretio cantantes: „ quibus (inquit) *pecunia diſciplina eſt*, *nummus* „ *Decanus & etiam Deus: qui idololatræ* „ *ſunt*, *nummum potius adorantes quam* „ *Deum;* NON ALIAS DEO CANTATURI „ NISI PROPTER NUMMUM „. Subdit deinde prædictus Petrus Cantor: „ Quid vilius, quam duas Horas in Eccleſia quadam (quia ad illas decantandas non eſt „ conſtituta certa pecunia) a Laicis dici „ *Horas Domini*, *ceteras denarii*, imo diaboli? imo ad has Hotas decantandas, & „ Horas beatæ Virginis non adſunt Clerici; ſed præſentes in aliis, ab his fugiunt, „ ut nullum opus ſibi *vendicet in Eccleſia* „ *Spiritus ſanctus*, *cum nihil gratis in ea* „ *fiat*, *ſed omne ſibi vendicet nummus* „.

Si hodie ſupereſſet Petrus, in multis reperiret Eccleſiis, quod in una ſe reperiſſe deplorat, & quaſdam Horas Vicariorum, quaſdam Canonicorum, & Capellanorum, non immetito appellandas videret.

Nonne cnm magno divini Officii dedecore conſpicitur, a duobus tribuſve Vicariis Horas illas paſſim, curſim, & ſyncopando decantari, quibus decantandis nullus nummus eſt conſtitutus? Numquid qui diligunt decorem Domus Dei, magno animi dolore videre coguntur Canonicos, Capellanos, alioſque Clericos Horis Canonicis, quibus diſtributiones quotidianæ ſunt aſſignatæ, pene non abſolutis, quaſi aufugere, & ad plateas aut conſortia, confabulationis causâ ſe conferre, interim illâ Officii parte, quæ diſtributione caret, neglectâ?

§. VIII.

Corollaria ex his, quæ hoc Capite dicta ſunt.

Aſſerta hoc Capite ſufficienter oſtendunt, Canonicos ex vi officii ſui obligari, nt diurnum pariter & nocturnnm Officium devote celebrent, & ita adſtringantur ratione muneris Canonicalis, niſi juſta de cauſa excuſentur, non tantum majoribus, ſed etiam minoribus Horis intereſſe: ex quo conſectarium eſt, Canonicos, qui ſe ab Horis Canonicis abſentant, coram Deo non excuſari, licet diſtribntiones Horis illis forſan aſſignatas non recipiant. Eccleſia quidem ſubſtractione diſtributionum cenſuit Canonicos deſidioſos puniendos; minime tamen ab obligatione divinum cultum perſolvendi pœnæ perſolutione eos abſolntos credit; imo ideo eos pœnæ illi potius ſubjicit, quia ipſos obligatos ſupponit.

Ex dictis quoque hoc Capite conſtat, quod Concilia omnia, quæ ſingulis Horis ſuas aſſignatas diſtributiones volunt, nec alios earum participes eſſe patiantur, niſi integris Horis aut Officiis aſſiſtant, eo unice tendere, *ne qua in parte cultus divinus negligatur*, *ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium exhibeatur;* patet proinde a veris Eccleſiæ filiis, unice debitum divino cultui obſequium deſiderantibus, ſummâ veneratione illa Conciliorum Decreta eſſe amplectenda.

Nonne profecto abſurdum ac injuſtum eſſet, ſi Conciliorum ſacratiſſima Decreta Hæreticis, nt fidem ſuam illis conforment, Catholici obtrudant; Sacerdotes vero, atque Eccleſiæ Miniſtri eadem Concilia nbi eorum cupiditati, ignaviæ, aut ſuperbiæ reſiſtunt, agnoſcere rennant?

Certe adeo id a ratione alienum cenſuit Gregorius VII. ut ſcribat non minus coërcendos, qui ſanctorum Patrum Decreta de moribus convellunt, quam qui eorum fidem expugnant, & addit: *Nullatenus ſane alicui fides SS. Patrum proderit*, *qui eorum Canonicis atque moralibus præceptis non obedire*, *ſed pertinaciter reſiſtere ſtuduerit*. In Apol.

Canonici igitur, qui ſanctiſſima illa Conciliorum Decreta pro augmento divini cultus,

Digitized by Google

tus, & contra Clericorum in celebrando deſidiam & negligentiam, non ſuſcipiunt, ſed pertinaciter, ut ſuæ cupiditati liberius ſatisfaciant, rejiciunt, & quodammodo contemnunt, videant qualiter ſe Eccleſiæ filios probent.

Certe non videtur a vero aberraturus, qui crederet hujuſmodi Canonicos obedientiam Matri Eccleſiæ exhibere velle, ſed *commodam*, id eſt, quoad ea quæ eorum non obviant concupiſcentiis.

Scio quidem interdum factum eſſe, ut aliquis, etiam generalis Concilii Canon non obique fuerit receptus; verum id obtinere poteſt in iis, qui rationem generalem non habent, ſed localem, qualis v. g. fuit Canon Nicænus de non flectendis genibus die Dominicâ; quoad Canones vero, qui mores concernunt, vitiiſque & corruptelis opponuntur, omni ſemper veneratione a veris Eccleſiæ filiis recepti fuerunt.

CAPUT V.

De causis legitimis Canonicos a perſonali reſidentia excuſantibus.

§. I.

Canonici ad continuam perſonalem reſidentiam tenentur, niſi juſtâ & legitimâ causâ excuſentur.

Cum Beneficium detur propter Officium *Cap. fin. De Reſcript. in 6.* etiam nullum ad illud aſſumendum eſſe, niſi qui in loco ejuſdem reſidere poſſit, Canones decreverunt; & quidem cum olim nullus ordinaretur, niſi una Eccleſiæ alicui adſcriberetur, cujus quodammodo Beneficiatus, ut idiomate hodierno loquamur, conſtitueretur, etiam quotquot Clero adſcribebantur, *locales* ſe futuros profitebantur. Et quidem Patres Synodi Valentinæ in Hiſpania præcipientes, ut nullum Epiſcopi ordinent, qui localem ſe futurum primitus non reſponderit, rationem illius reddunt, *ut ſinguli in delegata ſibi Eccleſia aſſiduum pendant obſequium*. An. 524. *Can. 5. & 6.*

Quod ipſum & juri communi, quo hodie otimur, conforme eſt. Hoc enim jure „ Beneficium, quantumcumque minimum, „ (verba ſunt Fagnani) puta viginti ſoli- „ dorum, ex quo habetur pro titulo, de „ jure communi *perſonalem* reſidentiam re- „ quirit, adeo ut non reſidens Beneficio „ privari debeat „. Hæc Fagnanus *ad Cap.* Conquerente ✠ *De Cler. non reſid.* Et ſubdit: „ Iſte Textus optime probat „ Beneficium, quantumvis tenue, de jure „ communi obligare ad perſonalem reſi- „ dentiam „.

Hinc collige, quod Canonici ratione Officii, quod Eccleſiæ præſtare tenentur, jure communi teneantur ad perſonalem reſidentiam, id eſt, ad præſtandum perſonale obſequium. Reſidere enim perſonaliter, ut bene notant Canoniſtæ, non eſt aliud, quam *perſonale debitum per ſe præſtare;* quare etiam Concilium Lateranenſe ſub Alexandro III. *reſidere, & curam Beneficii per ſeipſum exercere*, ſimul conjungere non dubitat. *Cap. 3.* ✠ *De Cler. non reſid.*

Hinc ulterius concluditur, Canonicos obligari ad perſonale obſequium in Eccleſia præſtandum, niſi juſtâ & legitimâ causâ ab obligatione illa eximantur.

§. II.

Quid de reſidentia Canonicorum ſtatuerit Synodus Tridentina? Et an ſine juſta causa Canonici tribus menſibus abeſſe poſſint?

Canonicos ex vi officii ſui teneri ad perſonalem reſidentiam, ſeu ad præſtandum perſonaliter ſibi injunctum officium, paragrapho anteriori oſtenſum eſt: verum cum huic ſuæ obligationi Canonici tempore Concilii Tridentini parum ſatisfacerent, ſed paſſim omnes a ſuis Eccleſiis eſſent abſentes, ſufficere credentes, ſi per ſubſtitutos divinum Officium perſolverent, ut ex multis Conciliorum Decretis contra hunc Canonicorum abuſum editis eſt manifeſtum; Concilium Tridentinum corruptelam hanc reſcindere, quantum temporum conditio patiebatur, deſiderans, *Seſſ. 24. cap. 12. De Reform.* ſtatuit: „ quod obtinentibus in Ca- „ thedralibus, aut Collegiatis Eccleſiis di- „ gnitates, Canonicatus, Præbendas, aut „ por-

Digitized by Google

„ portiones, non liceat vigore *cujuſlibet ſtatuti, aut conſuetudinis*, ultra tres menſes „ ab eiſdem Eccleſiis quolibet anno abeſſe: „ *Salvis nihilominus earum Eccleſiarum* „ *Conſtitutionibus, quæ longius ſervitii* „ *tempus requirunt* „.

Juxta hoc Concilii Decretum Canonici reſidere tenentur novem menſibus. *Reſidere*, id eſt „ cum effectu Eccleſiæ in Divinis deſervire. Nam reſidentia, ait Fagnanus, debet eſſe laborioſa, non deſidioſa, cum Beneficia ad divinum cultum, & Eccleſiaſtica munia obeunda ſint conſtituta „. *Ad Cap.* Licet *n. De Præb. num.* 23.

Ex eodem Decreto hoc quoque patet, quod Canonici nullâ conſuetudine a reſidentia novem menſium excuſari queant. „ Unde, teſte Fagnano *ibid. num.* 32. in „ Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus „ eo Decreto ſublata eſt conſuetudo, etiam „ *immemorialis*, vacandi ultra tres menſes „ a ſervitio chori, ut multoties reſpondit „ S. Congregatio „.

Tertio, ex eodem habetur, quod nec vigore *cujuſcumque ſtatuti* a reſidentia novem menſium excuſari poſſint. „ Unde „ cum fuerit quæſitum, inquit idem Fagnanus *ibid. num.* 35. num valeat ſtatutum ut unâ vel duabus Horis intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſive Præbendam, amiſſis diſtributionibus? reſponſum eſt, non valere „.

Hanc Congregationis Cardinalium declarationem merito attendant Canonici, qui reſidentiæ, ad lucrandum fructus Præbendæ ſuæ, ſatisfeciſſe credunt, ſi vel uni Officio diei interſint.

Facile quoque colligitur, veriſſimum eſſe, quod ſubjungit dictus Fagnanus, *ibid. num.* 36. & 37. nimirum præallegatum Concilii Decretum obligare Canonicos ad reſidentiam novem menſium „ non obſtante licentiâ, quam Capitulum concedere conſuevit vacandi a choro ultra tres menſes. „ Imo cenſuit S. Congregatio, referente ſæpe dicto Fagnano, non excuſare a pœna „ Concilii licentiam, quam Capitula Cathedralium Hiſpaniæ ab *immemoriali* tempore concedere conſueverunt, ut Canonici „ abeſſe poſſint, *quoad Capitulo viſum fuerit*. Quin etiam hanc licentiam nec Epiſcopum, nedum Capitulum, etiam ex rationabilibus cauſis in Jure non expreſſis, & „ ſuppoſitâ immemoriali, poſſe concedere „.

„ Ampliatur etiam prædictum Concilii „ Decretum, ſubdit Fagnanus *ibid. num.* 40. „ in Dignitatibus Cathedralium Eccleſiarum, „ quæ nullos habent reditus: nam nihilominus obligant ad *perſonalem* reſidentiam „.

Colligitur quoque ex verbis Decreti Synodum non procedere concedendo, ſed prohibendo, ibi, *non liceat prætextu cujuſlibet ſtatuti, aut conſuetudinis, ultra tres menſes*. Quare expreſſe præſervat Conſtitutiones, quæ longius præſentiæ tempus requirunt: *ſalvis nihilominus, &c.* „ Unde propoſito dubio, ait ſæpe allegatus Proſper „ Fagnanus *ibid. num.* 50, an Canonici, qui „ majori ſervitio Eccleſiæ, quam novem „ menſium ſunt adſtricti, ſubjaceant, ſi non „ reſederint, eiſdem pœnis, de quibus in *cap.* „ 12. *Seſſ.* 24. *De Reform.* S. Congregatio „ cenſuit ſubjacere. Ex Canonicis ut ſupra „ adſtrictis, poſtulantibus ex gratia vacationem trium menſium, S. Congregatio pro „ eo tempore abnuit „.

Ex quo ulterius colligitur, quod Concilium ſtatuta, aut conſuetudines, quæ indulgent trium menſium abſentiam, non omnino approbaverit, ſed toleraverit: ut nimirum, qui juxta illa ſtatuta eo tempore abeſt, pœnâ contra abſentes per Canones & ipſum Concilium decretâ, puniri nequeat, tametſi nullam a Superiore licentiam obtinuerit, nullamque abſentiæ cauſam allegaverit; relinquens ipſius conſcientiæ, an juſtam abſentiæ cauſam habeat. Neque enim Concilium intendit Canonicos ab obligatione præſtandi continuum Eccleſiæ obſequium ſine cauſa eximere, & Miniſtros Eccleſiæ reddere deſidioſos; ſed an ſit juſta abſentiæ cauſa abſentium conſcientiæ relinquit, quam ſperat religioſam & timoratam fore, ut in ſimili idem Concilium loquitur, dum Epiſcopis ſimile trium menſium abſentiæ ſpatium permittit. *Seſſ.* 23. *cap.* 1. *De Reform.*

Semper igitur Canonici ſervitio Eccleſiæ, ac divino Officio juxta muneris exigentiam aſſiſtere tenentur, niſi æqua cauſa abſentiam juſtificet; quæ eo juſtior & urgentior eſſe debet, quo longior eſt abſentiæ mora.

Digitized by Google

§. III.

Quandoquidem legentes aut docentes juſte fructus in abſentia percipere poſſint?

TAmetſi Canonicos ad reſidentiam ſacri Canones adſtringant, nonnullas tamen eſſe cauſas legitimas abſentiæ declararunt.

„ Et quidem jam pridem declaratum fuit „ docentes in Theologica Facultate, dum „ in ſcholis docuerint, integre per annos „ quinque percipere poſſe de licentia Sedis „ Apoſtolicæ proventus Præbendarum, & „ Beneficiorum ſuorum, non obſtante ali- „ quâ contrariâ conſuetudine vel ſtatuto; „ *cum denario*, inquit Pontifex *Cap. fin.* „ De Magiſt. *fraudari non debeant, in* „ *vinea Domini operantes* „.

Quod privilegium Synodus Tridentina ut æquum & juſtum innovandum cenſuit. *Seſſ.* 5. *cap.* 1. *De Reform.*

Cum vero privilegium, de quo ſupradicta Decretalis per Synodum Tridentinam innovata, tantummodo per *quinquennium* indulgeat licentiam percipiendi fructus, non difficulter oſtendetur, quod privilegia de percipiendis fructibus indulta per Romanos Pontifices Martinum V. & Eugenium IV. Legentibus in hac Lovanienſi Univerſitate, longe excedant privilegium Juris communis.

Hæc enim concedunt ipſis Legentibus, ſine ulla temporis præfixione: „ ut eorum „ ſinguli fructus, reditus, & proventus Be- „ neficiorum ſuorum Eccleſiaſticorum cum „ ea integritate, diſtributionibus quotidia- „ nis dumtaxat exceptis, libere percipere „ valeant, cum qua illos perciperent, ſi „ in ipſis Eccleſiis ſive locis perſonaliter „ reſiderent, & ad reſidendum interim in „ iiſdem minime teneantur; non obſtante, „ ſi primam in Eccleſiis ſive locis hujuſmo- „ di non fecerint reſidentiam „ &c.

Apparet proinde, quod Legentes in hac Univerſitate gaudeant ampliori privilegio percipiendi fructus in abſentia, quam Jure communi eſſet indultum.

Cum igitur, referente Fagnano, S. Congregatio alias cenſuerit: „ Docentes Jus „ Canonicum in publica Univerſitate gau- „ dere & potiri privilegio de percipiendis „ fructibus in abſentia, quamvis Præbendæ, „ quas obtinent, ſitæ ſint in Cathedralibus „ *ejuſdem civitatis*, in qua publici Lectoris „ munere funguntur „. Quidni & Docentes ſeu Legentes in hac Univerſitate gaudere queant fructibus ſuarum Præbendarum, quæ ſitæ ſunt in hac ipſa civitate, quando docendo aut legendo ſunt occupati, vel ad illud ſe diſponunt?

Conſtat proinde Legentes & Docentes fructibus Beneficiorum ſuorum in abſentia gaudere poſſe, modo tamen muneri ſuo taliter incumbant, ut *in vinea Domini operantes* vere dici queant.

Privilegia enim ſimilia, cum ſint quædam Canonum relaxationes ſeu diſpenſationes, a Romanis Pontificibus non niſi ob utilitatem aut neceſſitatem Eccleſiæ conceduntur, juxta illud S. Bernardi *lib.* 2. De Conſid. *Ubi neceſſitas urget excuſabilis, ubi utilitas provocat, diſpenſatio laudabilis eſt. Utilitas dico* COMMUNIS, *non propria. Nam cum nihil horum eſt, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.* Vel ut alio loco: *Novit fidelis ſervus & prudens, ibi* TANTUM *uſurpare diſpenſationem, unde bonam poſſit habere* COMPENSATIONEM.

Hinc & Martinus V. privilegium Legentibus & Docentibus in hac Lovanienſi Academia indulgens, fructus uberes, qui per Legentes & Docentes in Eccleſiam redundarent, præ oculis habuit. „ Qui creditum ſibi a Domino, inquit, ſenſualitatis „ humanæ talentum virtuoſis actibus lucri- „ facere quærentes, cupiunt in agro litte- „ rarum ſtudii acquirere ſcientiæ margari- „ tam, quæ & ſuos utique provehit, & „ illuſtrat poſſeſſores, ac domum Dei mul- „ tipliciter inſignit & inſtruit, Apoſtolicis „ ſunt privilegiis & gratiis merito confo- „ vendi, eoque decet opportunitatibus eo- „ rum benignius conſuli, quo ex eorum „ profectibus *major etiam poteſt in Dei Ec-* „ *cleſia utilitas provenire* „.

Qui igitur privilegio ſeu diſpenſatione Apoſtolicâ in perceptione fructuum in abſentia titulo Docentium volunt eſſe ſecuri, ita Officio illi incumbant neceſſe eſt, ut ex eorum laboribus merito ea ſperari poſſit Eccleſiæ utilitas, quæ incommoda ex relaxatione Canonum, & non reſidentiâ provenientia compenſare queat; alias verendum

Digitized by Google

dum eſt, quod ipſis quidem privilegia Apoſtolica proderunt *in foro fori*, ut phraſi utar Cardinalis Bellarmini, *non in foro poli*; vel ut loquitur Doctor Mellifluus: *velamentum* erunt, *non medicamentum*.

§. IV.

Quandonam ſtudentes in Academiis publicis gaudeant fructibus Beneficiorum in abſentia?

QUanta ex ignorantia Clericorum in Eccleſiam mala redundent, & e contra ex eorum eruditione fructus uberes proveniant, nulli eſt incognitum: quare Pontifices ut Canonicos, aliosque Beneficiatos ad ſtudia incitarent, illis fructus Beneficiorum, tempore ſtudii, in abſentia concedendos eſſe decreverunt.

Et quidem ipſa Honorii III. Decretalis per Synodum Tridentinam confirmata & innovata ſtudentibus in Facultate Theologica per annos quinque fructuum perceptionem indulſit: quod privilegium Martinus V. & Eugenius IV. ad ſtudentes in aliis Facultatibus in Academia Lovanienſi extenderunt.

Hanc percipiendi fructus Beneficiorum in abſentia facultatem noviſſima Concilia Provincialia poſt Synodum Tridentinam celebrata, ut juſtam agnoverunt; quaſdam tamen conditiones, ut intra æquitatis & juſtitiæ limites cohiberetur, ſuis Decretis expreſſerunt.

Et quidem Cardinalis Polus reformationi Cleri Anglicani intentus deprehendit, quod „ eorum, quibus ſtudiorum gratiâ ad „ certum tempus indultum erat, ut fructus „ in abſentia perciperent, plerique in nulla ex Univerſitatibus, in quibus generale „ ſtudium viget, ſed in locis, ubi nullus „ eſt ſtudiorum uſus, atque exercitatio, „ commorarentur, & non pauci etiam in „ ſtudiis generalibus degentes, quidvis potius aliud agerent, quam ut litteris operam darent: idcirco, inquit, ne dolus & „ fraus hac in re cuipiam patrocinetur, „ omnibus locorum Ordinariis mandamus, „ poſthac antequam ulli ſuæ juriſdictionis „ hujuſmodi indulta concedant, diligenter „ inquirant, an is ad litterarum ſtudia ſit „ aptus, *& an ea diſciplinæ, quibus operam ſe daturum profitetur, tales ſint,* „ *quæ ei conveniant, & Eccleſiæ futuræ* „ *ſint utiles, & an non temere, vel in* „ *fraudem hanc licentiam petat*. Quam, ſi „ omnibus mature perſpectis, illi concedendam duxerint, tunc curent, ut ſciant „ quibus in locis is degat, *& quam vitam* „ *ducat, & quem in litteris progreſſum* „ *faciat:* Quod ſi otioſe eum vivere, aut „ nihil in litteris proficere cognoverint, & „ indultum revocent, & ad reſidentiam „ per ſubſtractionem fructuum, & alia Ju„ ris remedia compellant „. *Ann.* 1556. *Decreto* 3. *tom.* 14. *Conc. Labb. col.* 1744.

Primum, quod hic vigilantiſſimus Prælatus ſtatuit, nimirum ut Ordinarius inquirat, num Canonicus, aut alius Clericus ad ſtudia mittendus ad ea ſit aptus, & num eæ diſciplinæ, quibus operam ſe daturum profitetur, tales ſint, quæ ei conveniant, & Eccleſiæ futuræ ſint utiles, privilegio ſtudiorum causâ conceſſo ineſt. Ad hoc enim unice ſimile privilegium collimat, ut Canonici eâ ſcientiâ imbuantur, quâ ſibi & Eccleſiæ utiles eſſe poſſint.

Quia vero huic ſcopo præcipue Theologicum ſtudium, & Canonica ſcientia conveniunt, hinc S. Carolus, aliique Prælati, recipientibus fructus Beneficiorum causâ ſtudiorum hanc legem impoſuerunt: *ut vere in publico, celebrique Gymnaſio Theologiæ, vel ſacris Canonibus ſtudeant*. In Concil. Mediol. I. *cap.* 27.

Quibus conformis eſt praxis Curiæ Romanæ, quæ dando licentiam de non reſidendo *causâ ſtudiorum*, hanc clauſulam addere conſuevit: „ Orator operam in aliqua „ approbata Univerſitate ſtudii generalis, „ ſeu Gymnaſio publico *ſtudio Theologiæ,* „ *aut Decretorum, actu operam navare te*„ *neatur* „. Pyrrhus Corradus *De Diſpenſ. lib.* 5. *cap.* 6.

Quod ſecundo loco prædictus Cardinalis expreſſit, ſcilicet ut Ordinarii perquirant *quam vitam ducat, & quem in litteris progreſſum faciat* is, qui causâ ſtudiorum abſens fructus recipit; illud rurſus ad finem hujuſmodi privilegiorum obtinendum & retinendum recte ſtatutum eſt.

Cum enim diſpenſationes ſeu privilegia hæc indulgeantur, ut Clerici ſcientiam at-

que

Digitized by Google

que doctrinam ſibi comparent, quâ poſſint in egregios Eccleſiæ Miniſtros aliquando evadere; æquum & juſtum eſt, ut Epiſcopus, aliuſve Superior ex officio inquirat, num ſubditus ſuus privilegio ſibi indulto non abutatur.

Eodem collimat quod S. Carolus, aliique Epiſcopi decreverunt, ut „ ii, qui ſtudiorum „ causâ abſunt, ſingulis ſex menſibus Epi„ ſcopo ſcriptum ſui Doctoris exhibeant, „ quo is ipſos in eo ſtudii genere proficere „ teſtetur; quod etiam Epiſcopus ſecreto „ ab aliis cognoſcere ſtudeat „. *Loco citato.*

Patres Concilii Toloſani *an.* 1590. *part.* 1. *cap.* 2. §. 5. voluerunt, ut „ ſtudentes „ Canonici temporis fideliter exacti, ſtu„ diorumque progreſſus Capitulum ſingulo „ anno admoneant. Cujus rei ſtatim a Ca„ pitulo Epiſcopus certior fiet „.

Patet ergo principalem rationem horum Privilegiorum eſſe, ut Canonicus, aliuſve Beneficiatus fructuoſior in Eccleſia Dei, per ſtudia ſua, miniſtet evadat. Unde in licentia *de non reſidendo* Pontifex addere ſolet: „ Orator ſtudio Theologiæ, aut De„ cretorum *actu operam navare teneatur: „ alioquin fructus ſuos non faciat* „.

„ Quo fit (inquit Fagnanus ad *Cap.* AD „ HOC, X. *De Cler. non reſid. num.* 11.) „ ut ad reſidentiam revocari poſſint etiam „ illi, qui manentes in Univerſitate de „ licentia Epiſcopi *negligenter & inutiliter* „ dant operam litteris; quia Scholares non „ intrantes, & non attendentes, nec ſtu„ dentes non gaudent privilegio Scholarium, „ nec Scholares ſunt nominandi „.

Patet ſecundo, quod merito Epiſcopi, aliique Superiores de vita & progreſſu in ſtudiis Canonicorum ſtudentium inquirant; eoſque obligent, ut Doctorum teſtimonia, quibus ſuam in ſtudiis diligentiam probent, exhibere quotannis jubeantur.

Ex quibus ulterius planum eſt, quod Doctores hujuſmodi teſtimonia dare non debeant, niſi ipſis probe de diligentia & progreſſu in ſtudiis conſtet, ne alias Epiſcopis aut Capitulis imponatur.

Meminiſſe quoque oportet Canonicos, alioſque Clericos, quod tametſi privilegia Apoſtolica eos a perſonali reſidentia abſolvant, ut majori otio ſtudiis incumbere poſſint, non tamen eximant ab obſervandis iis omnibus, quæ de vita & honeſtate Clericorum Canones decreverunt, nec ullum ſtudiis præbent impedimentum.

De quo non dubitantes Patres Concilii Provincialis Mechlinienſis ſtatuerunt, ut „ Clerici, qui in Academiis, aut Scholis „ majoribus vel minoribus vivunt, & in „ alio quam in ſui Beneficii loco reſident, „ intra menſem a die publicati hujus Con„ cilii Provincialis, coronâ, pileo, caligis „ ſimplicibus, & veſtitu ordini ſuo & vo„ cationi congruo utantur, & ſingulis annis „ hujus rei teſtimoniales litteras ſigillo Uni„ verſitatis, ſi in ea reſideant, munitas, „ aut ludimagiſtri manu, ſi in privatis Scho„ lis agunt, conſcriptas, ei, cui litteras „ teſtimoniales ſtudii exhibere debent, tem„ pore congruo tranſmittant. Qui in re ſi „ defectuoſi fuerint, fructibus ſuorum Be„ neficiorum priventur „. *An.* 1570. *tit. De Vita & honeſt. Cler. cap.* 4.

§. V.

Quinam in abſentia diſtributiones percipere poſſint?

Diſtributiones quotidianæ, quæ *manualia* dici ſolent, eo quod in manum præſentium quaſi dentur, non niſi perſonaliter & actualiter Officium divinum perſolventibus, pauciſſimis exceptis caſibus, conceduntur. (*a*)

Hinc ſtudiorum causâ abſentibus, tametſi groſſi fructus debeantur, diſtributiones tamen negantur.

Similiter Canonici exiſtentes in ſervitio Epiſcopi, licet fructus in abſentia lucrentur,

(*a*) D. Van-Eſpen diſtributiones *quotidianas a manualibus non diſtinguit*; quamvis ſint Canoniſtæ, qui inter eas maximum intercedere diſcrimen arbitrentur: aiunt enim diſtributiones *quotidianas* eas eſſe, quæ a primævo Præbendarum reditu diſtractæ ſunt; *manuales* vero oriri ex anniverſariis, aliiſque fundationibus, quæ ad fundum Capituli non pertinent. Docere ſolent Canoniſtæ diſtributiones *quotidianas* deberi non tantum iis, qui Officio divino perſonaliter adſunt, ſed etiam iis, qui abſunt, modo juſtiſſimis cauſis eorum abſentia probetur; at diſtributiones *manuales*, inquiunt, non debentur niſi iis, qui actu & præſentiâ *perſonali*, & *reali* anniverſariis, aliiſque ejuſdem fundationis Officiis interſunt.

Digitized by Google

tur, diſtributionibus tamen non gaudent.

Quinimo etiamſi quis obtinuerit reſcriptum de recipiendis fructibus cum clauſula, *ac ſi præſens eſſet*: „ nihilominus (inquit Fagnanus ad *Cap.* Licet ii *De Præbend. num.* 101. diſtributiones non deberentur. Nam harum diſtributionum ea eſt propria natura; ut debeantur his tantum, qui *vere* interſunt Officiis divinis, non autem his, qui ficte reſident aut juris interpretatione „.

Utque verbo abſolvam, *diſtributiones recipere poſſunt, qui ſtatis Horis interfuerint*, id eſt, Officium perſolverint; unde nec ſufficit, inquit Fagnanus *ibid. num.* 89. Horas Canonicas in choro legere, aut ſummiſsâ voce recitare: oportet enim pſallere altâ voce, ut articulo *diligenter diſcuſſo* in Canonicis Baſilicæ S. Petri in Urbe declaravit S. Congregatio.

Reliqui vero (ait Tridentinum *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reform.*) „ quavis colluſione aut remiſſione excluſâ, his careant, juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit, *Conſuetudinem*. Quod S. Synodus in uſum revocat, non obſtantibus quibuſcumque ſtatutis & conſuetudinibus „.

Hoc Bonifacii Decretum nullum niſi perſonaliter Officio aſſiſtentem diſtributiones recipere poſſe declarat, *exceptis illis, quos infirmitas, ſeu juſta & corporalis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſaret*.

Ex hac ab univerſali regula exceptione patet, tribus ſeu potius duobus caſibus diſtributiones abſentibus deberi: ob infirmitatem, ſeu juſtam & corporalem neceſſitatem, & evidentem Eccleſiæ utilitatem.

Quæ vero æſtimanda ſit infirmitas, & juſta corporalis neceſſitas, ut ob eam abſentia alicujus in tantum excuſetur, ut etiam diſtributiones recipere poſſit, Medicorum potius, quam Juriſperitorum judicio terminandum eſt. Talis enim corporalis infirmitas aut neceſſitas exigitur, ut quis ſine morali incommodo Officio divino aſſiſtere nequeat.

Illud conſtat, Canonicum infirmum diſtributionibus non gaudere, niſi ſanus ſolitus eſſet divinis Officiis intereſſe; alias enim morbus non eſt cauſa non reſidendi in eo, qui etiam ſanus non reſediſſet.

Secundus caſus exceptus in Conſtitutione Bonifacii VIII. in quo debentur diſtributiones quotidianæ abſentibus, *eſt evidens Eccleſiæ utilitas*.

Hæc concluſio, ait Fagnanus *ibid. quæſt.* 160. intelligenda eſt procedere, dummodo abſentia contingat ob utilitatem Eccleſiæ *in ſpecie*, de cujus diſtributionibus agitur: ſecus, ſi abſentia contingat ob utilitatem alterius Eccleſiæ particularis, aut Eccleſiæ generalis. Et hæc eſt ratio, cur diſtributiones non debeantur Canonicis exiſtentibus in ſervitio Papæ, aut abſentibus ſtudiorum causâ, aliiſque, qui Eccleſiæ notabile ſervitium impendunt.

Illud equidem conſtat, diſtributiones deberi abſentibus ob evidentem Eccleſiæ illius, de cujus diſtributionibus agitur, utilitatem.

Hinc quia intereſt Eccleſiarum Cathedralium, ut Pœnitentiarius rite ſuo munere fungatur, ideo declarat Synodus Tridentina *Seſſ.* 24. *cap.* 8. *De Reform.* quod Canonicus Pœnitentiarius habendus ſit pro præſente in choro, dum confeſſiones in Eccleſia audit.

Similiter quia in ipſius Eccleſiæ redundat utilitatem, quod Canonicus oneri Canonicatui ſuo incumbenti ſatisfaciat, rurſus declaravit Concilium Tridentinum *Seſſ.* 22. *cap.* 3. *De Reform.* ut abſens propter exercitium curæ animarum ſuæ dignitati vel Canonicatui incumbentis, quo tempore illam exercet, pro præſente habeatur, & quotidianas diſtributiones lucretur.

Unde Synodus Mechliniensis intelligit in Eccleſiæ negotiis occupari „ non ſolum eos, qui Capituli, vel Fabricæ negotia tractant, ſed & Epiſcopum, Archidiaconum, Pœnitentiarium, atque illos omnes, qui propria Dignitatum vel Præbendarum ſuarum munia obeunt; aut Epiſcopis Ordines conferentibus, viſitantibus, ac in aliis Epiſcopatus negotiis occupatis adſunt, vel aliquo ab eis miſſo conſilium & operam ſuam impendunt; quos pro eo tempore (fraude & dolo ſecluſis) decernit pro præſentibus reputari, & omnibus emolumentis gaudere debere, ſicut ſi *perſonaliter* Divinis intereſſent „. *An.* 1570. *tit. De Offic. divin. cap.* 5.

Sed quid de celebrantibus tempore divini Officii, num hi diſtributionibus gaudere debeant? Reſp. Si Eccleſiæ utilitas exigat, ut tem-

tempore illo Canonici celebrent, eo caſu juxta deciſionem Bonifacii VIII. illis gaudere poſſe videntur: „ Si vero celebrent „ Miſſam devotionis causâ, diſtributiones „ non lucrari, niſi celebraverint ex onere ſibi „ injuncto (referente Fagnano *ad Cap.* LICET ⁑ *De Præbend. num.* 118.) a S. „ Congregatione reſponſum eſt. Et alias „ deciſum, ſubdit idem, Canonicos Miſſam „ celebrantes ſubmiſsâ voce, dum divina „ celebrantur, diſtributiones itidem percipe„ re non debere, niſi illâ horâ ad cele„ brandam Miſſam ab eo, ad quem perti„ net, compulſi fuerint. Idem reſponſum de „ Canonicis, qui abſunt a choro, ut cele„ brent in Capellis, in quibus tenentur „ Miſſas celebrare, vel devotionis gra„ tiâ, qui non debent percipere diſtributio„ nes illius horæ. Quod ſi permiſſu Supe„ rioris id facerent, admonendum eſſe Su„ periorem, ut abſtineat ab his licentiis „ concedendis „.

Ita a Sancta Sede declaratum fuiſſe, teſtis omni exceptione major eſt S. Carolus. „ Quicumque, inquit in *Conc. Mediol. IV.* „ *part.* 2. *cap.* 13. dum alicujus ſtatæ horæ „ Officium in choro peragitur, Miſſam ce„ lebrando tunc a choro abfuerit, illius ho„ ræ diſtributionis, tamquam abſens parti„ ceps ne ſit, *ut a Sancta Sede Apoſtolica* „ *declaratum eſt* „.

Quam Sedis Apoſtolicæ Declarationem Tridentinæ Synodo conformem eſſe, ex verbis Decreti non obſcure intelligitur; vult enim ut diſtributiones dentur juxta Bonifacii VIII. Decretum, *non obſtantibus quibuſcumque Statutis & conſuetudinibus;* illud vero Decretum, ut jam notavimus, abſentibus diſtributiones negat, niſi infirmitas aut neceſſitas corporalis, aut evidens Eccleſiæ utilitas excuſet. Si igitur nulla Eccleſiæ utilitas requirat, ut Canonicus tempore divini Officii celebret, recte ad mentem Concilii Tridentini ipſi diſtributiones negantur; præſertim cum Canonicus juxta ante dicta, causâ ceſſante, omnibus Officiis aſſiſtere jubeatur.

Quod igitur Synodus Mechlinienſis *loco citato cap.* 6. „ ſub divinis Officiis celebran„ tes, aut ad celebrandum ſe præparantes, „ velit pro eo tempore præſentes in Divi„ nis reputari, modo tamen Sacrificio ab„ ſoluto, ſine notabili mora ad chorum re„ deant „ indubie conformiter ad ante dicta intelligendum eſt: abſit enim, ut vel ſuſpicemur ſapientiſſimos illos Patres quidquam Tridentino Concilio contrarium ſtatuiſſe.

§. VI.

Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt.

EX aſſertis hoc Capite conſtat, quod & ipſi Romani Pontifices, & ipſum Concilium Tridentinum judicaverint juſtum, ut Docentes in Univerſitatibus a perſonali reſidentia excuſarentur; ut ſcilicet tempore quo Canonici, aliique Deo pſallunt, ipſi aut alios ad juſtitiam erudiant, aut certe ad id præſtandum ſeipſos præparent.

Ex quo facile colligitur, quantopere cæcutiant Canonici ſimili Officio non adſtricti, dum exemplo Docentium negligentiam aut ignaviam ſuam in frequentando divino Officio palliare volunt; cum e contra ipſi tanto diligentiores in Officio eſſe deberent, dum ſciunt Confratres ſuos aliis majoribus negotiis pro Eccleſia occupari.

Patet quoque ex ante dictis, Canonicis, aliiſve Beneficiatis ſtudiorum causâ abſentibus concedi fructus Beneficiorum ſuorum, ut per ſtudia ſua *in vinea Domini fructuoſiores miniſtri evadere poſſint:* ex quo non difficulter intelligitur, quod Canonici eo titulo fructibus in abſentia gaudentes, teneantur ſedulo attendere, ut tali ſcientiæ incumbant, quâ in ſimiles miniſtros evadere queant.

Tertio ex aſſertis conſtat, Canonicos ſtudiorum causâ a perſonali quidem reſidentia eximi, ut liberius ſtudiis vacare valeant; ſed in reliquis, leges Canonicis præſcriptas ab ipſis ſervandas eſſe. Ex quo evidens eſt, multum a Pontificum, ac Conciliorum mente aberrare Canonicos, quos hodie, etiam in hac noſtra Univerſitate abjecto habitu Canonicali, & cum illo modeſtiâ ac gravitate, quam ſtatus ille requirit, vagari, & omnino ſeculáriter cum magno Ordinis Eccleſiaſtici dedecore, & ſtudioſorum ſcandalo vivere conſpicimus.

Qui abuſus ut tollatur, non inconveniens, imo

imo menti & ſententiæ Conciliorum plane conforme videtur, ſi teſtimonia ſtudiorum vel reſidentiæ ab Univerſitate aut Doctoribus non concederentur, niſi illis, qui ſe Canonicos aut Beneficiatos ſtudiis, habitu, & moribus exterius etiam profiterentur. (a)

CAPUT VI.

De Vita communi Canonicorum, quantopere illa Canonicis conveniat, quandonam & quâ ratione ad vitam ſingularem tranſiverint, & quomodo ex hac vitæ Canonicalis collapſio magna ex parte originem ſumpſerit.

§. I.

Seculo nono Canonicorum vita communis reſtituta fuit.

SECULO octavo communem Canonicorum vitam, & Canonicam vivendi diſciplinam fœde collapſam nonnulli Eccleſiæ Prælati reſtituere cœperunt. Et quidem de S. Chrodogango Metenſi Epiſcopo, qui illo ſeculo vixit, ſcribit Paulus Diaconus, *Lib. De Epiſc. Metenſ. tom.* 2. *De Script. Franc.* „ Hic Clerum adunavit, & adinſtar „ Cœnobii intra clauſtrorum ſepta converſari fecit, normamque eis inſtituit, qualiter in Eccleſia debent converſari: quibus annonas & vitæ ſubſidia ſufficienter largitus eſt, ut perituris vacare negotiis non indigentes, divinis ſolummodo Officiis excubare deberent „.

Hæc Canonicorum regula tomo ſeptimo Conciliorum Labbeanæ editionis inſerta eſt. Quod ſeculo octavo S. Chrodogangus pro ſui Cleri reformatione inchoavit, id ſeculo ſequenti omnes pene Epiſcopi allaborante Carolo Magno, pro reſtauratione vitæ Canonicæ inducere ſtuduerunt; ut ex Decretis Conciliorum ſub initium ſeculi noni cognoſcere licet. „ In omnibus, inquit *Can.* 9. „ illius temporis Concilium Moguntinum, „ quantum humana fragilitas permittit, decrevimus, ut Canonici Clerici canonice „ vivant, obſervantes divinæ Scripturæ doctrinam, & documenta Patrum, & ut „ ſimul manducent & dormiant, ubi his „ facultas id faciendi ſuppetit, vel qui de „ rebus Eccleſiaſticis ſtipendia accipiunt, & „ in ſuo clauſtro maneant, & ſingulis diebus mane primo ad lectionem veniant, „ & audiant quid eis imperetur. Ad menſam vero ſimiliter lectionem audiant, & „ obedientiam ſecundum Canones ſuis Magiſtris exhibeant „. *An.* 813.

Similia in Concilio Turonenſi, aliiſque ſub idem tempus celebratis, Statuta & Decreta leguntur. Majus vero incrementum, imo complementum communis Canonicorum vita accepit ſeculo nono operâ piiſſimi Imperatoris Ludovici, cujus pium & ardens deſiderium reſtituendi Eccleſiaſticam, præſertim Canonicorum, diſciplinam ſummis laudibus extollunt Synodi Aquiſgranenſis Prælati *in Præfat. ad Synod.* fatentes illius ſuggeſtu & rogatu ſe inductos, ut ex ſacris Canonibus, & SS. Patrum dictis, illam Canonicæ inſtitutionis formam Canonicis delibarent, quam in Aquiſgranenſi Synodo multis capitibus expreſſam videmus.

„ Quam inſtitutionis formam cum coram „ memorato glorioſo Principe prolatam ſacer Conventus (Aquiſgranenſis) laudibus extuliſſet, & Eccleſiaſticâ auctoritate fulcitam, laudeque dignam ad S. Eccleſiæ utilitatem, atque proficuam conſonâ voce prædicaret, nihilque in ea reprehenſionis ab iis, qui ſanum ſapiunt, „ reperiri poſſe profiteretur, ab eodem victorioſiſſimo Principe, & ab omnibus, „ qui aderant, Deo gratias acclamatum „ eſt ...... Proinde omnium ſententiâ „ ſta-

(a) Omiſiſſe videtur Auctor noſter Canonicos, qui Conſiliarii Clerici dicuntur. Quæritur autem, utrum Officiis divinis præſentes cenſeri debeant, cum in ſubſelliis Parlamentorum, quorum ſunt Senatores, ſedent Judices? Reſpondet Cabaſſutius *Juris Can. theor. & prax. l.* 2. *cap. fin. num. fin.* his verbis: „ Iſtud tenendum, eos, qui ſunt ſimul Canonici & „ Conſiliarii Curiæ Parlamenti, dum Curiæ interſunt, juriſdictione fungentes, potiri quidem ſuarum fructibus Præbendarum, ſed privari diſtributionibus, quæ ſolis reſervantur Clericis, qui divinis interſunt Officiis „. In Actis Cleri Gallicani tom. 1. Cap. *de reſidentia*, referuntur Senatus Pariſienſis Arreſta quædam, quibus *groſſi fructus* decernuntur Canonicis Senatoribus Clericis; at diſtributionum quarumlibet nulla in iis fit mentio.

„ ſtatutum eſt, ab omnibus, qui in Cano-„ nica Profeſſione Domino militant, hanc „ inſtitutionis formam, tot Eccleſiaſticorum „ virorum vigilanti ſtudio congeſtam, di-„ gniſque præconiis laudatam, juxta virium „ poſſibilitatem, modis omnibus obſervan-„ dam: quatenus hanc, ſive aliarum ſcri-„ pturarum documenta ſedulâ meditatione „ perlegentes, & Prælati & ſubditi voca-„ tione, quâ vocati ſunt, ope divinâ ad-„ miniculati, infatigabiliter ambulent „.

Hanc Canonicorum regulam, cujus præcipuum punctum erat *vita communis*, non tantum obſervari juſſit ab illis, qui communem vitam eo tempore ducebant; ſed omnes Epiſcopos ad eamdem recipiendam, & extruenda Canonicorum clauſtra adegit.

Miſſa ſunt (inquit Jacobus Sirmondus *in Not. ad Concil. Aquiſgran. num.* 4.) „ Concilii Aquiſgranenſis exemplaria in ſingulas Provincias, cum Epiſtola Imperatoris ad uniuſcujuſque Provinciæ Metropolitanum. Hinc Epiſtolarum, quæ paſſim occurrunt, tituli diverſi; omnes vero „ ejuſdem ſunt argumenti „.

Exemplaria aliqua exhibuit prædictus Sirmondus, & Labbeanæ Conciliorum compilationi inſerta ſunt. *Tom.* 7. *pag.* 1437. & 1440.

Unica Hetti Trevirenſis Archiepiſcopi Epiſtola, quam de eadem re ad Frotarium Tullenſem Epiſcopum tunc ſcripſit, luculenter demonſtrat, duo in litteris illis Imperatorem præcepiſſe, nempe Regulam obſervari, & communia Canonicorum clauſtra inſtaurari; multumque Epiſcopos ſollicitos fuiſſe, ut Imperatoris litteris parerent. Habetur *Tom.* 7. *Concil. pag.* 1440.

„ Non neſcitis, inquit, cum qua cautela mandatum ſuſcepimus D. Imperatoris „ nos in Diœceſi noſtra, & Epiſcopi ſinguli in Parochiis ſuis „ id eſt, de *regula augendæ Religionis, & de miniſtratoriis Canonicorum officinis;* „ ut ſi quibus „ in locis bene comptæ eſſent, deinceps „ cum ſumma diligentia ornarentur. Nunc „ autem in proximo eſt placitum, quo ſine „ dubio ſciſcitabitur de obtemperatione „ mandati Dominus mandati. Quapropter „ *ſcrutemini diligenter* in Parochia veſtra, „ in veſtris, aliorumque Monaſteriis, *ſi* „ *præfata regula digne per omnia conſerve-„ tur, & ſi officinæ juxta ipſius Decreta* „ *conſtructæ atque innovatæ contineantur:* „ ut cum Imperiali ſolertiæ præſentabimur, „ dejecto procul molimento aliorum, una „ vobiſcum ex omnibus illi a nobis veritas „ nuntietur „ (*a*).

Quis ulterius ambigat quin tantopere ad inſtaurationem vitæ communis, allaborante una cum Epiſcopis zeloſiſſimo Imperatore, magno cum ſucceſſu conatus ad effectum deductus fuerit?

Et quidem cui luberet Canonicorum vetuſta monumenta pervolvere, non difficulter, ut credo, omnium pene Canonicorum Congregationes olim vitam communem duxiſſe deprehenderet. Sed ut ſecretiora Capitulorum Archiva relinquamus, nonne illa, quæ modo plurimis Canonicorum Eccleſiis contigua ſuperſunt clauſtrorum veſtigia, evidens illius vitæ exhibent argumentum? Audiamus Patres Concilii Colonienſis anno 1536. *par.* 3. *cap.* 4. „ Porro Eccleſiæ iſtæ „ collegiatæ, inquiunt, quamdam vetuſtatem ſpirant, & *Eccleſiæ primitivæ inſtitutum præ ſe ferunt*, quod vel *forma ædificiorum* oſtendit, quæ Canonicos prope „ templum, in unum pene habitaculum „ collocavit, ut procul a promiſcua multitudine ſeparati, divinis pariter laudibus jugiter inſiſterent „.

Non exiguum quoque vitæ communis indicium eſt, quod Congregationes Canonicorum, quæ hodie *Capitula* aut *Eccleſiæ Cathedrales* vel *Collegiatæ* dicuntur, in priſtinis monumentis & chronicis *Monaſteria* paſſim dicantur: quemadmodum de plurimis Canonicorum Capitulis Belgicis ex ſolo Chronico Cameracenſi per Baldericum conſcripto videre licet. Imo hanc vitam multis ſeculis in pluribus perſeveraſſe inferius oſtendetur.

§. II.

(*a*) Id deſcriptum eſt ex Schedis S. Petri Carnutenſis.

Digitized by Google

§. II.

Exhibetur compendioſum ſpecimen diſciplinæ ſeu normæ vitæ communis ex illis, quæ Synodus Aquiſgranenſis præſcripſit.

Canonicorum in communi vivendi diſciplinam accurate propoſuit Synodus Aquiſgranenſis, e qua breve hoc & compendioſum ſpecimen ſubjicio, ut eo pateat, quam hæc vivendi norma conveniens eſſet, ut Canonici rite juxta vocationem ſuam viverent, ac proinde mirum non appareat, quod omni ætate Epiſcopi ſanctitate & eruditione illuſtres, eam vivendi diſciplinam, quantum temporum circumſtantiæ ferebant, in uſum revocare ſtuduerint.

Omnes in uno eodemque clauſtro ſeu domo habitabant ſub directione vel Epiſcopi vel alterius Superioris, cui obedientiam & debitum honorem impendere debebant.

In refectorio quotidie una reficiebantur, niſi forte quem neceſſitas abeſſe compuliſſet, & hoc non ſine licentia Magiſtri fieri poterat. *Cap.* 123.

Ipſis comedentibus & ſilentium religioſe tenentibus continuatim legebatur lectio. *Ibid.*

In ſingulis locis, in quibus ſocialiter canonice Domino militabatur, panem & pulmentum, & eleemoſynarum partes æqualiter Canonici accipiebant. Menſura vero cibi & potus a diſcretione Superioris multum dependebat. Illud tamen ſpecialiter Prælatis injungebatur, ut caverent, ne id quod dare debent aut poſſunt, qualibet diſſimulatione aut tenacitate ſubditis ſubtrahant, ne paupertatis occaſione compulſi per diverſa vagari & turpibus ſe implicare negotiis cogantur. *Cap.* 122.

Quotidie ad collationem, ſeu, ut hodierno idiomate loquamur, ad Capitulum venire debebant, ubi & regulam Canonicorum, & aliarum Scripturarum ſanctarum lectiones perlegerent, & pro admiſſis veniam poſtularent, & ſententiam pro qualitate admiſſi ſuſciperent: ubi etiam de communi profectu & utilitate pertractarent. *Cap.* 123.

Clauſtra quoque firmis undique munitionibus circumdata erant, ut nulli omninò intrandi aut exeundi, niſi per portam pateret aditus. *Cap.* 117.

Unus ſimiliter ex Canonicis eligebatur, cui officii erat portam Canonicorum cum ſumma obedientia & humilitate competenti tempore claudere ac reſerare, ut nulli per eam niſi per *licentiam* aditus pateret intrandi aut exeundi. *Cap.* 143.

Feminis vero non ſolum in clauſtris Canonicorum prandendi aut dormiendi licentia non erat, quin nec in ea intrandi, excepto in Eccleſiam, ulla tribuebatur facultas; quia, inquit regula, *valde hoc a ſanctis Patribus legitur inhibitum*. *Cap.* 144.

Ne curis rerum temporalium implicarentur, quidam ex ipſis magis exercitati, de quibus ſpes eſſet, quod quo magis in Fratrum curis implicarentur, tanto magis cœleſtibus ſtuderent obtemperare monitis, eligebantur, qui rerum temporalium curam haberent. *Cap.* 139. & 140.

Singuli juxta capacitatem ſuam diverſarum artium erudiebantur diſciplinis; *ut nullus*, ait regula, *in Collegio Canonicorum inutilis appareat*, NEC VOTA FIDELIUM OTIOSUS COMEDAT. *Cap.* 123.

Ad Horas Canonicas omnes quam diligentiſſime convenire debebant. Mox enim, ait regula, ut auditum fuerit ſignum, feſtinato omnes ad Eccleſiam conveniant, quam non pompatice, aut inhoneſte, vel incompoſite, ſed cum reverentia & Dei timore ingrediantur. Inter alia ſpecialiter monebantur, *ut laudes Deo in commune perſolventes, pro ſuis populorumque, quorum oblationibus vivunt, delictis Dominum exorent*. *Cap.* 131.

Expletis religioſiſſimo obſequio horis competentibus diurnis Officiis, ab omnibus Canonicis, dato ſigno, devotiſſime ad Completorium veniendum erat. Quo completo, oportebat, ut non epulis & potationibus, vaniſque inſervirent loquelis, ſed his penitus poſtpoſitis, humiliter & honeſte dormitorium petere debebant. *Cap.* 136.

In his omnibus ſi quid peccatum erat, mox a Prælato arguebatur, & condignâ pro delicto impoſitâ pœnitentiâ, diluebatur. *Cap.* 144.

Hanc vivendi normam ſeu diſciplinam ſi quis vel leviter attenderit, & omnia, quæ de obligatione & Officiis Canonicorum in præſenti tractatu, & Conciliorum ac Patrum Decretis dicta ſunt, una expenderit,

non difficulter intelliget hoc vitæ inſtitutum fuiſſe medium accommodatiſſimum, ut Canonici vocatione, quâ vocati ſunt, digne ambularent.

§. III.

Quo tempore, & quâ ratione ad vitam ſingularem, abjectâ communi, Canonici tranſiverint?

QUo præciſe tempore Canonici landabilem illam ac ſanctiſſimam vivendi normam (cujus ſpecimen §. anteriori exhibuimus) reliquerint, atque ad ſingulare vitæ inſtitutum tranſiverint, non ita conſtat; hoc certum eſt, non in omnibus Eccleſiis eodem tempore mutationem illam factam fuiſſe.

Circa ſeculum undecimum ſeu finem decimi cœpiſſe paulatim diſciplinam illam flacceſcere, teſtis eſt Trithemius, qui ad an. 975. in Chronico Hirſaugiæ ſcribit: „ Sub „ Theodorico Archiepiſcopo Treverenſi, „ Canonici majoris Eccleſiæ ibidem abje„ ctâ vitâ regulari, quam hucuſque in eadem „ Eccleſia Majores eorum continuaverant, „ deſierunt eſſe regulares, & facti ſunt no„ mine & converſatione ſeculares. Quorum „ exemplo malo Canonici quoque S. Pau„ lini Treverenſes, S. Caſtri in Confluen„ tia, Moguntinenſes, Wormatienſes, Spi„ renſes, & complurium aliarum Eccleſia„ rum, diverſis quidem temporibus, ſed „ uno impietatis ſpiritu regularis vitæ com„ munitatem abjecerunt „.

In omnibus pene Galliæ Eccleſiis vitam communem ſeculo undecimo deſiiſſe deplorat S. Ivo Camutenſis; & ſeculo duodecimo Stephanus Tornacenſis ſcribit ad Decanum Rhemenſem, eumdem exhortans, ut illud, quod eo tempore in Eccleſia Rhemenſi de laudabili illa vivendi diſciplina ſuperaret, fulcire & ſuſtinere ſtuderet, ad exemplum multarum Eccleſiarum Germaniæ, in quibus eo tempore vitam communem ſuperfuiſſe teſtatur.

In Eccleſia Leodienſi ſeculo duodecimo vitam communem ſuiſſe ſuperſtitem patet ex iis, quæ refert Fiſen in Alberone ad an. 1143. „ Ipſo Principe Canonicorum omnis „ diſciplina corruit, quam neque Præſides „ curarent, nec Epiſcopus ipſe, ut qui ne„ gligere cœpit ſolemnes deceſſoribus ſuis „ Collegiorum inſpectiones. Clauſtri ergo „ ratione ſublatâ, dies noctesque Collegia „ patuere, etiam equitibus curribuſque, „ *cum ad eam ætatem clauſa perſeveraſſent,* „ *quo ritu hodie Monaſteria* „.

Non tamen omnes Canonicorum Eccleſias Leodienſes eo tempore ad ſingularitatem tranſiiſſe patet ex donatione Godefridi III. Ducis Brabantiæ facta Collegio Canonicorum S. Joannis Leodii; in hujus enim donationis Diplomate ſcribitur: *Reſiduum fructuum in uſum Fratrum in Eccleſia veſtra reſidentium, juxta* PORTIONEM, *quæ unumquemque Fratrum* IN REFECTORIO *contingere debet, diſpenſetur.* Apud Myræum in Diplomat. Belg. *cap.* 65.

Anno quinquageſimo ſupra milleſimum in pleriſque Belgii Canonicorum Collegiis ſuperſtitem fuiſſe vitam communem, & inde dicta fuiſſe *Monaſteria*, ex Chronico Cameracenſi per Baldericum concinnato conſtat: & quidem de Collegio Canonicorum S. Gaugerici in civitate Cameracenſi ita loquitur: „ Olim frequentior numerus „ Fratrum, nunc ad quinquagenos præ ino„ pia derivatur, qui D. Gerardo Epiſcopo „ ſatagente, quotidianum victum *in refe*„ *ctorio communiter ſumunt* „. *Lib.* 2. *cap.* 4.

Canonicos igitur non eodem tempore ad ſingularitatem tranſiiſſe conſtat; cauſam vero illius mutationis graphice expreſſit S. Ivo: „ Quod communis vita, inquit, in omni„ bus Eccleſiis pene defecit, tam civilibus, „ quam diœceſanis, non auctoritati, ſed de„ ſuetudini & defectui adſcribendum eſt, „ refrigeſcente charitate, quæ omnia vult „ habere communia; & regnante *cupidita*„ *te*, quæ non quærit ea, quæ Dei ſunt & „ proximi, ſed tantum quæ ſunt pro„ pria „. *Epiſt.* 219.

Similiter Stephanus Tornacenſis in *Epiſt.* 160. de tranſitu ad ſingularitatem Eccleſiarum Galliæ agens, eas tranſitum illum feciſſe dicit; *Quia diſpenſationis levamen libentius admittebant, quam auctoritatis vigorem.* Unde inſinuat Decano Rhemenſi, quod ſi Rhemenſis Eccleſia, quæ ſingulari quodam privilegio inter Gallicanas Eccleſias in communione ſociali perſeverabat, ad ſingularitatem tranſiret, reliquæ Eccleſiæ

Gal-

Gallicanæ clamarent: *Ecce Rhemenſis Eccleſia facta eſt quaſi una ex nobis, conſortio ſuo* VERECUNDIAM *noſtram operiens, auctoritate ſuâ* NEGLIGENTIAM *noſtram defendens*.

Sed quid plura? Quicumque de miſerabili illa metamorphoſi loquuntur, uno conſenſu Canonicorum cupiditati, & ſpiritui libertatis, atque Prælatorum ignaviæ eam imputare non dubitant: quare rectè dictus Carnutenſium Antiſtes notavit mutationem illam *non auctoritati, ſed deſuetudini ſeu defectui adſcribendam eſſe*.

§. IV.

Oſtenditur, quod naturaliter quodammodo vitam ſingularem Canonicorum ſequuta fuerit diſciplinæ Canonicalis diſſolutio.

NUllum pene Auctorem reperire eſt, qui Canonicorum ad vitam ſingularem tranſitum refert, nî una diſciplinæ Canonicalis diſſolutionem tamquam eidem conjunctam teſtetur, & e Regularibus re & nomine ſeculares factos afferat. „ Etenim „ quæ, quanta & qualia vitia orta ſint, at- „ que quotidie oriantur (ait Dionyſius Carthuſianus *De Vita Canonicorum art.* 2.) „ ex relaxatione illa *vitæ communis*, dor- „ mitoriique ejuſdem, experientia potius „ docuit, quam lingua poſſit explicare „. Nec mirum id videbitur, ſi norma vivendi, quæ vitam ſingularem ſequuta eſt, conſideretur. Quando enim Canonici ſingulariter vivere, & ſinguli ſuas Præbendas habere cœperunt; tum non ſecundum providentiam Prælati cibum & potum acceperunt, ſed unuſquiſque juxta arbitrium ſuum menſam ſuam inſtruere potuit: ſi deliciis affluere volebat, nullus obſtabat. Non jam bona Eccleſiæ in communi diſpenſabantur, ut ex illis omnibus quod cuique neceſſarium eſſet tribueretur; ſed ſingulis ad beneplacitum ſuum erogandi proventus facultas facta fuit: quos ſi in ſuperfluis & illicitis impendere lubebat, non erat qui diſpenſationis rationem exigeret. Hinc aperta conſanguineis & familiaribus benefaciendi opportunitas. Hinc de patrimonio Chriſti impie luxuriandi campus apertus.

Dum in communi viverent, nemini, niſi de licentia Prælati, dabatur egrediendi facultas; atque ita cum hominibus ſecularibus converſatio rara, cum mulieribus vero erat rariſſima; at cum deſerto clauſtro domos ſingulares inhabitare cœperunt, repagula clauſtri reſerata fuerunt, & libera cum ſecularibus, non viris modo, ſed etiam mulieribus converſandi facta libertas. Quæ inde diſſolutionis occaſio!

Vitâ communi durante, erant qui actibus & occupationibus ipſorum intenderent: ſi quem minus recte agentem, vel otio diffluentem reperiebant, pro debito monebant; & monitis non obtemperantem puniebant: cum vero ſingulariter vivere cœperunt, quidquid lubuit agere, imo otio vacare licuit; nec qui contradiceret, ſpeculator adſtabat.

Floreſcente Canonicorum vitâ communi, clauſtro communi, & vulgari ſupellectile contenti eſſe debebant: poſt vitam ſingularem quiſque particulares domos pro commoditate & arbitrio ſuo extruere & ſupellectili variâ exornare cœpit.

Utque verbo abſolvam, cum vita ſingulari Canonicorum libertas vivendi pro libitu, redituſque Eccleſiaſticos pro arbitrio diſpenſandi irrepſit.

Hanc vivendi libertatem una cum divitiis, quibus Eccleſia abundanter dotata erat, ſi quis expendat, facile videbit, quod quaſi infallibiliter, conſideratâ hominum corruptione, ſequi debuerit diſciplinæ Canonicalis diſſolutio. Summum tamen diſſolutionis incrementum præbuit, quod hac normâ vivendi Canonicis conceſſâ cœperint homines carnales, ambitioſi, avari in vita Canonicorum invenire, quo ſuis poſſent ſatisfacere concupiſcentiis: & hinc contigit ut paſſim Canonicatus & Præbendas ambire cœperint illi, in quibus regnabat avaritia, imperabat ambitio, dominabatur iniquitas, & principabatur luxuria: ſicque aſpirare & currere ad Canonicatus, Præbendas, aliaſque Eccleſiaſticas dignitates & Curas cœperunt, non ut Curam agerent, ſed ut commode & delicioſe vivere poſſent. Sic & parvulis nondum pene natis provida parentum ſollicitudo Beneficia parare cœpit. „ Hunc nos, inquiunt apud S. Bernardum „ *in Declam.* §. 5. illi vel illi tradamus „ Epiſcopo, apud quem habemus gratiam, „ aut

„ aut cui forte ſervimus, ut ditetur de bo-„ nis Domini, nec in tot liberos noſtra „ dividatur hæreditas „.

Quod igitur mirum, ſi tum ſummà cœperit eſſe Canonicalis ordinis relaxatio? imo mirandum, quod adhuc diſciplinæ Canonicalis & Clericalis ſuperſint veſtigia? Quid enim expectandum ab omnibus, qui nec bene nec per Chriſtum, ſed humano affectu, imo plerumque perversâ intentione, ſæpe etiam Simoniace Canonicatus & Præbendas obtinuerunt?

Si teſte Cardinale Bellarmino *De Gemitu Columbæ lib.2. cap.* 8. „ Multitudo Monacho-„ rum ex monte perfectionis ceciderit ad „ vallem profundam nimiæ relaxationis, „ quia non duxit eos ſtella ad præſepium „ Chriſti, id eſt, non traxit eos divina vo-„ catio ad humilitatem Chriſti ſectandam; „ ſed carnalis ſenſus, qui mentem excæcat, „ duxit illos vel ad vitam commodiorem, „ cum eſſent pauperes, vel ad honores am-„ biendos in Religione, cum in ſeculo non „ invenirent quà viâ poſſent aſcendere: vel „ alio aliquo humano conſilio veſtem ſan-„ ctam induerunt. Et quid mirum, ſi mul-„ ti veſtem religioſam induunt, cum non „ Spiritus Domini, ſed carnalis ſenſus eos „ ad Religionem duxerit „? Si, inquam, hæc de Religioſis non rectà intentione Monaſteria intrantibus vere dixerit Bellarminus: quid dicendum erit de iis, qui vitam commodiorem & honores, non in Monaſterio, ubi adhuc vita quædam communis & auſteritas ſervatur; ſed in ſeculo, ubi ambitio & diſſolutio dominatur, cum ſtudio quærunt & ſæpe inveniunt? Potiori certe jure timendum, ne multos ad Clericatum ducat carnalis ſenſus, quos divina vocatio (cujus nulla apparent ſigna) non traxit ad vitam Clericalem.

§. V.

Canonici, qui hodie vivunt vitam ſingularem, propterea non ſunt culpandi.

Vitam communem ad normam in Synodo Aquiſgranenſi expreſſam, vitæ Canonicali rite peragendæ admodum conduxiſſe, in anterioribus oſtenſum eſt. Similiter §. præcedenti demonſtratum eſt vitæ communis deſertionem, ſummæ relaxationis & diſſolutionis fomitem ſubminiſtraſſe, & propterea non immerito Epiſcopos, alioſque pro Eccleſiaſtica diſciplina viros magis zeloſos ſe omni quo potuerunt ſtudio impendiſſe, ut vitam communem vigentem conſervarent, collabentem ſuſtinerent, collapſam reſtaurarent.

Verum cum ubique pene Canonici deſertâ vitâ communi ad ſingularem tranſiviſſent, nec ſpes affulgeret univerſos ad priſtinam illam vivendi normam reducendi, vitam ſingularem Canonicorum Eccleſia tolerandam cenſuit; permittens interim Epiſcopis, ut temporum & locorum conditione ferente, ipſos Canonicos ad vitam communem reducere poſſint, ut Jure communi cautum eſt, in *cap.* 9. ✠ *De Vita & honeſt. Cleric.*

Conſiderabat quidem pia Mater Eccleſia, admodum periculoſam eſſe Canonicorum tantam vivendi libertatem; ideo, quantum potuit, obſtitit, ne ad eam vivendi diſciplinam deſcenderent: judicavit tamen poſſe ſtatim illum tolerari, quia tametſi periculoſus ſit, nihil interim in illo occurrere, quod naturalem aliquam cum Officio Canonicali contrarietatem habeat; ſciebat adeoque & in hujuſmodi vivendi ratione poſſe obligationes, & munia Canonicorum perfecte, licet difficilius, compleri.

Quidni enim inter Canonicos eſſe poſſint & ſint ejus pietatis, qui non Chriſtianam duntaxat, ſed & Clericalem in cibo, potu, aliiſque corporis neceſſitatibus ſibi moderationem præſcribant & ſervent? Qui reditus Eccleſiaſticos ſibi concreditos cum timore & tremore tamquam *Patrimonium pauperum* fideliter diſpenſent? Qui curam temporalium ſine curis agant? Qui, ut verbo abſolvam, in familia particulari, vel aliquibus Confratribus conjuncti, ita vivant, ut Canonicorum munia ad præſcriptum ſacrorum Canonum tam perfecte abſolvant, ac ſi in Congregatione vitam agerent communem?

Quidni & ſubinde contingat, ut tales ſint temporum ac locorum circumſtantiæ, ut hic & nunc Canonicis juxta ſacros Canones vivere deſiderantibus vita ſingularis præ vita communi conveniat? Quid enim ſi adeo quorumdam Canonicorum collapſa ſit diſciplina, adeo vita diſſoluta, ut abuſus plures,

plures, illique non leves in tantum invaluerint, ut a pleriſque pro lege habeantur, vitæ vero Canonicalis officia & obligationes ignorentur, vitam adeo diſſonam a Spiritu Chriſti & Eccleſiæ vivant; ut vitam Chriſtianam & Clericalem inſtituere volentes, riſui & ludibriis eorum, quin & injuriis ac calumniis ſint exponendi? Hac, inquam, aut ſimili temporum malitiâ occurrente, non dubium quin Canonicis vitam vere Canonicalem meditantibus vita ſingularis præ communi convenientior eſſe queat. Sic enim fiet, ut hi a reliqua Canonicorum male viventium parte ſegregati, vel ſoli viventes, aut aliquibus aliis melioris frugis Confratribus conjuncti, facilius vitæ Canonicalis partes abſolvere poſſint.

Nequaquam proinde Canonici, qui vitam ſingularem jam introductam, quamdiu ab Eccleſia toleratur, vivunt, culpandi ſunt, módo munia & obligationes Canonicorum ad præſcriptum Eccleſiæ & Fundatorum rite adimpleant.

§. VI.

Quid connivente Eccleſiâ circa vitam Canonicorum ſit mutatum?

Eccleſiam tandem Canonicorum vitam ſingularem toleraſſe paragrapho ſuperiori diximus: nihil tamen circa officium aut obligationes Canonicorum mutaſſe, ea, quæ præſenti tractatu dicta ſunt, oſtendunt. Si enim fontes, e quibus hæc hauſta ſunt, vel leviter attendantur, illa non ad Canonicos in communi viventes; ſed illos, quos hodie *Seculares* dicimus, fuiſſe directa luce meridianâ clarius patebit; adeoque eamdem hodie, quam olim requiri in Canonicis morum puritatem, vitæque integritatem, non minorem in cibo potuque frugalitatem, parem in Eccleſiaſticis reditibus diſpenſandis fidelitatem, æqualem in divinis Officiis perſolvendis aſſiduitatem, reverentiam, & pietatem: non abſimilem in functionibus Eccleſiaſticis obeundis curam & diligentiam: verbo uno, quidquid connivente Eccleſiâ circa vitam Canonicorum mutatum eſt, unice ipſam exteriorem vivendi concernit diſciplinam: nec hanc tamen per omnia collabi permiſit; ſed in multis, ſi non in totum, ſaltem pro parte, quantum potuit, conſervavit.

Laudabiliter admodum & utiliter durante vitâ communi ſervabatur, ut quotidie Canonici ad *Collationem*, ſeu, ut moderno idiomate loquamur, ad *Capitulum* venirent, ubi regulam ſuam, & aliarum Scripturarum lectiones perlegerent, & pro admiſſis veniam poſtularent, ſententiamque pro qualitate admiſſi ſuſciperent, ubi etiam de communi profectu & utilitate tractarent.

Nonne hoc diſciplinæ punctum pro parte conſervatum voluit Eccleſia, dum etiam inter Canonicos *ſeculares* Capitula diſciplinæ magnâ curâ reſtituenda & habenda dixit: „ in quibus de moribus inquiratur, „ vita ſingulorum expendatur: & quod olim „ ſancti Patres feciſſe dignoſcuntur, extem„ porali oratione interdum commoneantur „ Fratres „. *In Concil. Colon. ann.* 1536. *part.* 3. *cap.* 14.

Dum item adeo frequenter ſtatuit, etiam poſtremâ hâc ætate, ut Canonici convenientes ad Capitula primum tractent de iis, quæ divinum cultum ſpectant, tum de juſta morum reformatione, delictorumque debita animadverſione, demum de privatis rebus, temporalibuſque negotiis agant; ut videre eſt in Conciliis Bituricenſi *ann.*1584. *tit.* 34. *Can.* 9. Toloſano *ann.* 1590. *par.* 1. *cap.* 2. §. 7. aliiſque ſub idem tempus celebratis.

Non parum conducebat vita communis, ut Canonicos in officio contineret, quod eâ durante continuo ipſis adeſſent Superiores, qui actibus eorum intenderent; & ſi quid minus rectum deprehenderent, illico aut punirent, aut certe ut abſtinerent, monebant.

Nonne & hic diſciplinæ articulus inter Canonicos *ſeculares* pro parte ſaltem conſervatus eſt, dum in omnibus Canonicorum Collegiis etiamnum ſuperſunt Decani aut alii Superiores, quibus cura incumbit „ ut „ Clericos ſuos (ut loquitur Synodus Colonienſis *ann.* 1536. *part.* 3. *cap.* 2.) „ ad „ obſervationem priorum rituum provocent „ ac reducant, ut ad agendam vitam Cle„ ricis dignam perpetuo exhortentur ac im„ pellant; ut a negotiis, a tumultibus mun„ danis revocent, ne magis ſeculi, quam „ Chriſti milites videantur; ut conflatio„ ni-

„ nibus , ebrietatibus , ac omni luxui in„ terdicant ; denique ut ſuo officio ſatisfa„ cere compellant „?

Punctum erat olim Canonicalis diſciplinæ, ut in clauſtro Canonicis homines non cohabitarent ſeculares, ne eorum cohabitatione de ſpiritu ſeculi communicaſſent.

Nonne hanc diſciplinam, ſi non in totum, ſaltem pro parte, in multis Conciliis ſervatam videmus, dum in illis ſtatutum eſt: „ ut Canonici Cathedralium & „ Collegiatarum Eccleſiarum habitent in „ Canonicalibus ædibus, in quibus commo„ de Epiſcopi judicio commorari poſſunt „ (verba ſunt Concilii Mediolanenſis I. „ *part.* 2. *cap.* 24.) qui inſpectis ædibus, „ ſi quid reparandum, inſtituendumve ſit „ ad habitationis commoditatem, pro mo„ do fructuum Præbendæ, ab eo, qui Ca„ nonicatum obtinuit, reparari ac reſtitui „ jubeat? Quo facto curet, ut in illis ædi„ bus habitent, quibus ſi abeſſe etiam ju„ ſta de cauſa contigerit, nemini præ„ terea, niſi Canonicus ſit, in eis habitan„ di facultas concedatur ſine juſſu Epiſcopi „.

„ Quarum ædium atrium, ubi claudi po„ teſt, una clave concludatur, quæ a De„ cano, vel alio Epiſcopi & Capituli ar„ bitratu, aſſervetur. Quotâ autem horâ „ atrii janua aperiri claudive debeat, quid„ que ad honeſte ibi vivendum pro loci ra„ tione requiratur, judicium ſit Epiſcopi „.

Similiter & in aliis Conciliis conſtitutum fuit, ne liceat Canonicis, qui domos Canonicales habent, in ædibus laicorum habitare, nec quas a Capitulis habent ullo modo illis locare; *ut offenſiones & ſcandala*, ut loquitur Synodus Burdigalenſis *ann.* 1583. *cap.* 17. *quæ ex contubernio, atque convictu hominum Eccleſiaſticorum cum laicis, præſertim matrimonio junctis, oriri ſolent, tollantur*.

Hanc Conciliorum ordinationem licet omnes Canonici defectu ædium Canonicalium, ad litteram ſervare nequeant; tamen Canonici pie vivere volentes plerumque ſe a contubernio laicorum ſeparantes, & vel cum aliis Confratribus aut viris Eccleſiaſticis, vel ſeparatim viventes, mentem Eccleſiæ ſervant.

Si ulterius & Conciliorum Decreta, & piorum Canonicorum praxim quis attendere velit, non pauca alia vitæ communis veſtigia, quæ ad vitam Canonicam rite agendam facilitant, reperiet.

§. VII.

Corollaria ex his, quæ hoc Capite dicta fuerunt.

PRæſenti Capite oſtendimus vitam communem inter Canonicos ſervatam, & a magis zeloſis Prælatis omni ſtudio conſervatam; & collapſam, quantum temporum & locorum conditio patiebatur, reſtitutam fuiſſe.

Oſtendimus quoque vitam illam communem multa ſuppeditaſſe media, quæ officiis & obligationibus Canonicalibus rite adimplendis admodum conducerent; e contra vitam ſingularem, ad quam ſenſim ex cupiditate potius quam ex charitate multi delapſi fuerunt, relaxationis fomitem magnum ſubminiſtraſſe.

Ex quo colligitur, quam merito Canonicorum Superiores ſolliciti ſint, ut eam vivendi diſciplinam, a Canonicis in communi viventibus obſervatam, vigentem conſervent; & collapſam, quantum circumſtantiæ temporis & locorum permittunt, reſtituant.

Conſectarium quoque eſt, quod Canonici vere canonice vivere volentes, diſciplinam illam vivendi, quantum poſſibile eſt, merito æmulentur; ut facilius ea, quæ officii ſui ſunt, præſtare poſſint.

Cum ex ante dictis quoque conſtet, quod per vitæ communis deſertionem, & vitæ *ſingularis* aſſumptionem factum ſit, ut homines carnales ſpiritu carnali in Canonicorum Collegia ſeſe intrudere ſtuduerint; facile apparet, mirandum non eſſe, ſi plurium Canonicorum vita diſſona appareat vitæ Canonicali hoc Tractatu expreſſæ. Quid enim mirum, ſi homines carnali ſpiritu pleni, & eodem in miniſteria Eccleſiaſtica protruſi, non ſecundum ſpiritum Eccleſiæ, ſed ſecundum ſpiritum carnis vitam inſtituant?

Hinc ulterius conſectarium, quod majori & potiori ratione ad Canonicos, quam ad ſolitarios dici queat illud ſancti Baſilii *De Abdicat. rerum cap.* 6. „ Eorum, quos „ recte atque ex virtute videris vivere, „ æmu-

Digitized by Google

„ æmulator eſto, & inſtitutorum vitæ, „ actionumque exempla deſcripta in animum tuum transfer. *Opta, ut ſis de numero paucorum. Rara ſiquidem ſint bona:* „ quæ quidem etiam cauſa eſt, quamobrem „ pauci cœleſte regnum introëant „. Hæc Baſilius.

Illud quoque Abbatis Paphnutii, hodie, ſi unquam, memoriæ Canonicorum *ſingulariter* viventium, merito imprimendum: *Feſtinandum nobis eſt, ut a* PAUCIS AC RARISSIMIS *ſumamus exempla virtutum.* Apud Caſſian. *collat.* 3. *cap.* 7. Item illud Abbatis Panufii: *Conſidera te de paucis & electis eſſe effectum, & ne exemplo ac tepore* MULTITUDINIS *refrigeſcas: ſed vive ut* PAUCI, *ut cum* PAUCIS *inveniri merearis in Regno Dei.* Apud eumd. *lib.* 4. *cap.* 27.

Ex ante dictis quoque facile intelligi poteſt, quomodo ex vita ſingulari Canonicorum natum ſit contingere in multis verificari, quod de Decano Canonicorum in *Speculo Vitæ Hum. lib.* 2. *cap.* 13. dixit Rodericus Zamorenſis: „ Collegium regendum „ Decanus ſuſcipit, imo verius feram indomitam gubernandam. Parva domus ægre „ & difficulter; magna Collegia præſertim „ ſine ſapientia aut virtute tanto reguntur „ difficilius, quanto quot ſunt ſinguli, tot „ ſingulis ferantur opinionibus. Si Decanus „ lætatur de honoris dignitate, metuat onera, metuat pericula, quæ tot ſunt, ut „ enarrari facile non poſſint „.

C E N S U R A.

P*Erlegi hanc* Diſſertationem *vere* Canonicam De Inſtitut. & Offic. Canon. &c. *auctore* Zegero Bernardo Van-Eſpen *J. U. D. & Canonum Profeſs. Mihi quidem videtur tam ſolide e ſacræ antiquitatis monumentis, & Conciliorum Patrumque ſententiis deducta, ut non poſſim non cenſere, quod ob multam illius eruditionem ſpectabit ad univerſi Cleri ſplendorem, & fidelium ſalutem, ſi typis edatur, ſincere legatur, & accurate obſervetur. Dabam Lovanii decimâ quartâ Septembris* 1685.

Bartholomæus Pasmans
S. Th. Doctor, & Lib. Cenſor.

DISSERTATIO CANONICO-HISTORICA DE HORIS CANONICIS ET SINGULIS EARUM PARTIBUS.

PRÆFATIO.

NOverat jam pridem Eximius Præſes Collegii Adriani VI. Pontificis maximi, quam magno uſui veniat Theologiæ Studioſis ſcientia SS. Canonum; tum quidem ad mores Clerico dignos juxta eorum præſcriptum formandos, tum ad ſcientiam Theologicam ex Conciliorum & Patrum Decretis ſolidius, quam ex Caſuiſtarum Libris & placitis hauriendam. Quid enim ſunt ſacri Canones, niſi particulares concluſiones, quæ ex primis principiis, quæ nobis SS. Patres in ſuis ſcriptis exhibuerunt, originantur, *ut loquitur pius ac eruditus Gerſonius*, ſicut a fonte fluvii?

Hinc factum, ut Præſes contubernii mei in ſuo Collegio *occaſionem nactus, me rogaverit, ut ſacros* Canones *Theologis ſuis exponere vellem. Ego vero pernoſcens pariter, quantopere SS. Canonum ſcientia Theologis utilis ſit, non ægre admodum me induci paſſus ſum, ut Canones, qui Theologorum & vitæ & ſtudio magis accommodi ſunt, in lectione domeſtica hebdomadaria prælegerem. Cum ergo Decreta de Reformatione Concilii Tridentini (Theologis ſcilicet & Canoniſtis ſcitu cumprimis hodie neceſſaria) explananda ſuſcepiſſem, incidi occaſione Cap. 12. Seſſ. 24. De Reform. in argumentum de* Horis Canonicis: *in quo aliquantiſper verſatus, nonnulla, quæ in domeſticis lucubrationibus de earum origine, recitatione, ac ritibus corraſeram, auditoribus propoſui. Cum vero non pauca, præſertim quæ ritus concernebant, ex hiſtoriis, atque antiquitate eſſent deſumpta, nonnulli ea ſcripto mandari cupiebant. Facile morem geſſi, & intermiſſis parumper, quæ de Horis Canonicis fuſe Myſtici tradunt, alia, quæ ſenſum litteralem atque naturalem propius attingunt & elucidant, in has Diſſertationis paginas congeſſi, quæ modico ære ſcribendi laborem ſublevantes, ſibi comparare poſſent.*

PARS

PARS PRIMA.

De his quæ Horas Canonicas in generali concernunt.

CAPUT PRIMUM.

Quinam ex Clericis teneantur ad Horas Canonicas, ut minus privatim, recitandas?

§. I.

Pluribus ſeculis omnes Clerici ad Horas Canonicas adſtricti fuere: hodie tenentur Ordinibus ſacris initiati, & Beneficium Eccleſiaſticum obtinentes.

QUI priorum ſeculorum Canones pervolverit, nullam fuiſſe Clericos majores inter & minores diſtinctionem quoad obligationem Horas Canonicas recitandi, facile comperiet. Nec mirum: illis quippe ſeculis, nullus etiam minoribus Ordinibus initiabatur, quin una Eccleſiæ alicui, cui tamquam Miniſter deſerviret, adſcriberetur; quæ adſcriptio vice collationis Beneficii Eccleſiaſtici, ut hodie loquimur, cenſebatur, atque ita univerſi Clerici quodammodo Beneficiati cenſebantur; & ideo nec ante ſeculum XI. ullum Beneficiatum inter & non Beneficiatum diſtinctionis veſtigium occurrit. At poſtquam labente cum temporis lapſu ipsâ puriori Eccleſiæ diſciplinâ, cœperunt ordinari Clerici, & minoribus Ordinibus inſigniri, nullâ Eccleſiæ factâ adſcriptione, in qua tamquam Eccleſiæ Miniſtri deſervirent; ſenſim etiam hi ab Officio Eccleſiæ obeundo ſe eximere cœperunt.

Et quidem jam ſeculo XIII. veſtigium aliquod diſtinctionis illius in quodam Concilio Colonienſi occurrit: „ Nullus Clericus „ Horas Canonicas, ait, & de Domina no„ ſtra, ulla unquam die diſtincte & diſcre„ te dicere prætermittat, maxime qui eſt „ in ſacris Ordinibus vel Beneficiis conſti„ tutus „. *Ann.* 1280. *Can.* 1.

Hìc quidem videmus, Patres Concilii nullum Clericum a recitatione Horarum Canonicarum eximere: quia tamen ſingulariter ad earum recitationem obligatum dicit in ſacris Ordinibus vel Beneficiis Eccleſiaſticis conſtitutum, facile hinc Clerici in minoribus Ordinibus duntaxat ſine ullo Eccleſiaſtico Beneficio conſtituti, ſuam a recitandis Horis Canonicis exemptionem firmandi occaſionem acceperunt; quam tandem ſeculo ſequenti Eccleſiâ connivente firmatam fuiſſe, vel inde colligitur, quod in Canonibus illius ac ſequentis ætatis, non omnes univerſim Clericos, ut in priſtinis Canonibus, ſed ſacris Ordinibus initiatos duntaxat, aut Beneficium obtinentes, ad Horas Canonicas recitandas moneri, & urgeri videamus.

Unde Concilium Baſileenſe de Horis Canonicis diſſerens, ſolos Beneficiatos, & in ſacris Ordinibus conſtitutos Horis Canonicis adſtrictos ſupponere videtur. „ Quoſcumque „ Beneficiatos, ſeu in Sacris conſtitutos, „ cum ad Horas Canonicas, inquit, teneantur, admonet hæc Synodus, ut ſive ſoli, „ ſive aſſociati, diurnum nocturnumque Of„ ficium reverenter, verbiſque diſtinctis per„ agant „. *Seſſ.* 22. *Can.* 5.

Itaque quamdiu laudabilis illa obtinuit Eccleſiæ diſciplina, ut nullus ordinaretur Clericus, quin una Eccleſiæ intitularetur, cui tamquam Miniſter, vel ut modernâ phraſi loquar, tamquam Beneficiatus deſerviret,

viret, nullus quoque a divini Officii perſolutione erat exemptus: at deficiente dictâ laudabili diſciplinâ, ſenſim quoque, connivente Eccleſiâ, ad ſolos Beneficiatos, & Sacris initiatos Officii recitandi neceſſitas devoluta eſt.

§. II.

Quâ ratione Clericis merito injungatur Horarum Canonicarum recitatio?

HOras Canonicas eſſe ab Eccleſia ordinatas, ut per illas certis diſtinctiſque temporibus deſiderium charitatis, & ſpiritus orationis in nobis excitaretur, nemo ambigit. „ In ipſa fide, & ſpe, & charitate, „ ait Auguſtinus, continuato deſiderio ſemper „ oramus; atque ideo ab aliis curis atque „ negotiis, quibus ipſum deſiderium quodammodo tepeſcit, certis horis ad negotium orandi mentem revocamus, verbis „ orationis nos ipſos admonentes in id, quod „ deſideramus intendere, ne quod tepeſcere „ cœperat, omnino frigeſcat, & penitus „ extinguatur, niſi crebrius inflammetur „. Et infra: „ Ideo per certa intervalla *horarum* & temporum etiam verbis rogamus Deum, ut illis rerum ſignis nos ipſos „ admoneamus, quantumque in hoc deſiderio profecerimus, nobis ipſis innoteſcamus, & ad hoc augendum nos ipſos acrius excitemus „. *Epiſt.* 121.

Si igitur per certa temporum intervalla orandi conſuetudo, atque Eccleſiaſtica diſciplina, ad excitandum vel fovendum continuum orationis ſtudium ab Eccleſiæ ipſius incunabulis ſervata ſit, quis non videat, vel hoc titulo Horarum Canonicarum recitationem merito Clericis fore in præcepto?

Præcipuis quippe Clericorum muniis annumerandum eſſe ſtudium orationis, ſuo docuere exemplo Apoſtoli, menſarum & pauperum curam a ſe ablegantes, ut ORATIONI & miniſterio verbi Dei inſtantes eſſent; ſcientes quod poſtmodum dixit S. Paulus, *I. Cor. cap.* 3. *verſ.* 7. *Quia neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat, Deus:* adeoque Cleri plantationem atque irrigationem ſine fructu futuram, nî per continuas ad Deum preces cœleſte attrahatur incrementum.

Hinc Eccleſia Gallicana monens Sacerdotes, *ut ſigna tangant Horis Canonicis, & illorum Officium agant, ſive diurnale, ſive nocturnale*, hanc moniti ſui rationem ſubdit: *Quia ſcriptum eſt, Sine intermiſſione orate. Et ideo non dimittant Horas Canonicas*. Vide Capitular. Reg. Franc. *lib.* 6. *cap.* 171. *tom.* 1. *Edit. Pariſ.* 1677.

Ad hæc, quicumque Clero adſcribitur, in quantum de Sacerdotio participat, *pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona & ſacrificia pro peccatis;* ut ſcripſit ad Hebr. Apoſtolus *cap.* 5. *verſ.* 1. atque hoc rurſus titulo, Clerici non pro ſeipſis duntaxat, ſed & pro populo dona & ſacrificia labiorum ſuorum Deo perſolvere tenentur.

Et quidem ut liberius & ſine curis id facere queant, temporalia, unde vivant, a populo accipiunt. „ Nam qui conſtruxerunt „ vel fundarunt ſanctiſſimas Eccleſias, ut „ recte monet Imp. Juſtinianus, pro ſua ſalute & communis Reipublicæ, reliquerunt ſuas ſubſtantias, ut per eas debeant „ ſacræ Liturgiæ fieri, & ut in illis a miniſtrantibus piis Clericis Deus colatur „. *L.* 42. §. 10. *Cod. De Epiſc. & Cler.*

Quapropter Canonicorum regula in celeberrimo ac frequentiſſimo illo Patrum Conventu Aquiſgranenſi præſcripta, ſedulo inculcat Canonicis, *ut laudes Deo in communi perſolventes, pro ſuis populorumque, quorum oblationibus vivunt, delictis Dominum exorent*. Cap. 131.

Ex ipſa ergo Cleri ad orandum pro ſuis populiſque peccatis ſpeciali obligatione, Canonicarum Horarum recitatio ſingulari titulo Clero congruit.

§. III.

Clerici omnes Beneficium, quantumvis exiguorum proventuum, obtinentes, ad Horarum Canonicarum recitationem obligantur.

QUemadmodum olim, dum nullus ordinabatur Clericus, qui una alicui Eccleſiæ tamquam illius miniſter non adſcriberetur, omnes indiſtincte Clerici ad Horarum Canonicarum recitationem tenebantur; ita & poſterioris ætatis Canones univerſos Cle-

Digitized by Google

Clericos eidem obligationi ſubjiciunt, qui per Beneficii Eccleſiaſtici collationem alicujus particularis Eccleſiæ deſignantur miniſtri. Et ſicuti in priſtinis Canonibus ſola Clericatus ratio nullâ proventuum exiguorum aut notabilium factâ conſideratione attenditur; ita quoque in poſterioribus Eccleſiæ Decretis, nullâ ipſius Beneficii quoad annuos proventus factâ diſtinctione, indifferenter omnes, qui per Beneficii alicujus collationem Eccleſiæ Miniſtri ſunt deſignati, ad Horarum Canonicarum recitationem conſtricti declarantur.

Et ſane, quid a mente Eccleſiæ remotius, quam miniſtris eum in divinis laudibus decantandis mercenarium agendi modum proponere? ut nimirum, proventibus temporalibus laudes divinas perſolvendas commenſuratas vellent, non ſecus ac alicujus ſecularis opificii mercedem? Hocne foret *voluntarie*, & non potius coacte Deo labiorum ſacrificia offerre? Ut enim recte notat S. Auguſtinus *lib.* 3. contra Petil. *cap.* 58. *Si bonus eſt*, VOLENS *hoc facit; ſi autem malus, hoc eſt*, SUA QUÆRENS, *non quæ Jeſu Chriſti*, INVITUS hoc facit, PROPTER ALIA QUÆ REQUIRIT.

Nequaquam proinde Clerici conſiderare debent penſum Horarum Canonicarum, ut onus aliquod ſibi ab Eccleſia, tamquam proventuum perceptioni correſpondens impoſitum; ſed potius ut medium ſuaviſſimum, quo obligationi orandi, & Deum laudandi, ſibi tamquam Eccleſiæ miniſtris, & in ſortem Domini ſpecialiter vocatis & aſſumptis, incumbenti ſatisfaciant non *coacte*, ſed *voluntarie* propter Deum.

Hinc patet, & a Canonum littera, & a mente Eccleſiæ recedere Theologos, qui mercenario quodam modo divinarum laudum recitationem conſiderantes, hanc recitandi obligationem Beneficii Eccleſiaſtici annnis proventibus anxie & ſcrupuloſe commenſurant; nimium credentes rigorem, ſi Eccleſia miniſtros ſuos ad laudum divinarum perſolutionem, in qua ipſa Sanctorum æterna conſiſtit felicitas & juge gaudium, conſtringeret, nî notabilem quoque proventuum temporalium portionem, ut quamdam operis illius mercedem aſſignaret.

Conformius ſane & Canonum expreſſioni, & Eccleſiæ menti hic ratiocinantur Canoniſtæ, docentes, quod „ ſicuti non excuſa„ tur Clericus a reſidentia, ex eo quod ex „ Beneficio vitæ neceſſaria non percipiat, „ ita nec excuſetur ab Horis dicendis „. Vide Fagnanum ad *Cap.* CONQUERENTE ii *De Cleric. non reſid.*

CAPUT II.

De Clericis, qui tenentur Horas Canonicas publice & in communi perſolvere.

§. I.

Multis ſeculis obtinuit, ut univerſus Clerus ad Eccleſiam peragendi divini Officii causâ quotidie convenire deberet; hodie vero ad id tenetur Clerus Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum.

QUIN Horarum Canonicarum per diſtincta tempora publica ac ſolemnis recitatio præcipuam religioſi cultus & divini Officii partem conſtituat, nemo ambigit. Unde durante Eccleſiaſticâ diſciplinâ, quâ omnes indiſcriminatim Clerici alicui particulari Eccleſiæ tamquam miniſtri aſſignabantur, etiam omnes, nî legitimæ occupationes alio vocarent, ad Eccleſiam ad Horas Canonicas recitandas accedere jubebantur. „ Clericus, ait Synodus Carthaginen„ ſis IV. Can. 5. qui abſque corpuſculi „ ſui inæqualitate vigiliis deeſt, ſtipendiis „ privetur „. Et Toletana I. „ Presby„ ter, vel Diaconus, vel Subdiaconus, vel „ *quilibet* Eccleſiæ deputatus Clericus, in„ quit, ſi intra civitatem fuerit, vel in lo„ co, quo Eccleſia eſt, aut caſtello, aut „ vico, aut villâ, & ad Eccleſiam ad Sa„ crificium quotidianum non acceſſerit, *Cle„ ricus non habeatur*, ſi caſtigatus veniam „ ab Epiſcopo noluerit promereri „.

Seculo IX. adhuc in more poſitum fuiſſe, ut non in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis duntaxat, ſed etiam in Parochialibus Horæ Canonicæ diſtinctis temporibus quotidie publice perſolverentur, conſtat ex Decretis, quæ anno 852. Presbyteris ſuis præſcripſit Hincmarus Rhemenſium Archiepiſcopus.

Quin

Quin & anno 1429. celebratum Concilium (*a*) Dertuſanum, præſidente Petro De Fuxo Cardinale Apoſtolicæ Sedis Legato, ſupponere videtur obligationem Clericorum Beneficium obtinentium, aut in ſacris Ordinibus conſtitutorum, accedendi ad Eccleſiaſticum Officium, ſi per occupationes liceat. „ Ne divinæ ſervitutis cenſus, ait *Cap.* 4. „ quem de fructu labiorum ſuorum offerre „ tenetur *quilibet Clericus*, Eccleſiaſticum „ Beneficium poſſidens, vel in ſacris Ordi- „ nibus conſtitutus, dum per occupationes „ alias *conventui Eccleſiæ intereſſe non va-* „ *let*, ex defectu Breviarii omittatur, pro- „ vide duximus ſtatuendum, ut per loco- „ rum Ordinarios Beneficiati prædicti, & „ in ſacris Ordinibus conſtituti ad haben- „ dum propria Breviaria infra tempus ipſo- „ rum Ordinariorum arbitrio moderandum, „ coercitione diſtrictâ cogantur „ &c.

Ex quibus concludi poteſt, ut etiam advertit R. P. Thomaſſinus in opere ſuo De Eccleſiaſtica diſciplina, primitus ab Eccleſia ordinatum fuiſſe, ut Clerici omnes, ſi per occupationes liceret, Officio publico in Eccleſia, cui erant adſcripti, intereſſent; atque non niſi per quamdam Eccleſiæ conniventiam, ſive piam condeſcendentiam factum eſſe, ut tandem non niſi Clerici Beneficiati, & in ſacris conſtituti divinum Officium perſolvere conſtringantur, & quidem horum plerique privatâ Horarum recitatione ſatisfaciant: adeo ut ad ſolos pene Canonicos, aliosque Clericos Eccleſiarum Cathedralium & Collegiatarum publica & ſolemnis Horarum Canonicarum perſolutio devoluta ſit; de quibus jam pridem loquens S. Ivo Carnutenſis, dixit *Epiſt.* 318. *Ad hoc inſtituta eſt Clericalis militia, ut Pſalmodiæ & Hymnodiæ* QUOTIDIANUM *Deo offerat ſacrificium*. Unde Concilium Viennenſe ſpecialiter ſtatuit, ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Eccleſiis horis debitis devote pſallatur. *Clem.* 1. *De Celeb. Miſſ.*

Verum cum ex ſola Eccleſiæ conniventia contigerit, ut publica & communis in Eccleſia Horarum Canonicarum pia recitatio ad ſolos pene Cathedralium & Collegiatarum Clericos tranſierit; hinc colligitur Clericos illos voto & ſpiritui Eccleſiæ ſe conformare, qui nec Cathedrali, nec Collegiatæ Eccleſiæ adſcripti, dum per occupationes licet, in Parochialibus Eccleſiis, quibus ſubſunt, Dominicis, Feſtiſque ut minus diebus divino Officio aſſiſtunt, & una cum Parocho illud perſolvunt.

§. II.

Canonici intereſſe debent quotidie omnibus Horis, iiſque integris.

QUandoquidem obligatio Horas Canonicas in communi ac publice perſolvendi olim univerſis Clericis communis, etiamnum hodie Canonicos, aliosque Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum Clericos conſtringat, ipſique teneantur, ut loquitur Concilium generale Lateranenſe, divinum Officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis dederit Deus, ſtudioſe celebrare; conſequitur, ipſos non partem duntaxat, ſed integrum debere perſolvere; neque uni alterive Horæ, ſed omnibus Horis, quæ nocturnum pariter ac diurnum Officium conficiunt, teneri intereſſe.

Quis enim dicet, Canonicos ſuæ ſatisfacere obligationi, qui uni alterive Horæ Canonicæ duntaxat, reliquis neglectis, interſunt? Cum evidens ſit, hos Officium nocturnum pariter & diurnum, quod ex ſeptem Horis Canonicis, & Miſſæ Sacrificio conſtat, ſtudioſe non celebrare, ſed illius ſolummodo partem?

Quapropter Eccleſia volens Canonicos, aliosque Clericos deſidioſos & negligentes per diſtributionum aſſignationem ad ſatisfaciendum ſuæ obligationi incitare, ſollicite cavit, ut non aliquibus duntaxat majoribus, ſed ſingulis etiam minoribus ſuæ aſſignentur diſtributiones; *ne qua in parte*, ut loquitur Synodus Tridentina, *cultus divinus minuatur, ſed ei debitum omnibus in rebus obſequium præſtetur*. Seſſ. 21. cap. 3. De Reformatione.

Ut proinde a vero aberrare non videatur Joannes Wiggers *Tract.* 7. *cap.* 3. *dub.* 20. *De Jure & Juſt.* dum ait: „ ut Beneficiati, qui „ Præ-

(*a*) Dertuſa aut Dertoſa a Gallis dicitur *Tortoſe*, Urbs Catalauniæ, Epiſcopalis ſub Archiepiſcopo Tarraconenſi.

Digitized by Google

„ Præbendas habent liberas, ſine alio officio, v. g. docendi, concionandi, audiendi confeſſiones, aut ſimili onere non gravatas, rite peragant ſuam reſidentiam, non ſufficere quod in die interſint ſemel Officio chori, etiamſi forſitan ex conſuetudine Eccleſiæ permittantur tales gaudere proventibus cum aliis; ſed debent intereſſe divinis Officiis omnibus: ita ut a peccato mortali non videantur excuſandi illi, qui juſtâ ceſſante causâ abſentant ſe ordinarie ab uno aut pluribus Officiis „.

Quin & ſi Fagnano credimus, cum fuiſſet quæſitum a S. Congregatione Cardinalium „ num valeat ſtatutum, ut unâ vel duabus Horis intereſſentes lucrentur maſſam groſſam, ſive Præbendam, amiſſis diſtributionibus? reſponſum eſt, non valere „. *Ad Cap.* Licet *De Præb. num.* 35.

Imo ut Clericus choro adſtrictus, nec aliis occupationibus legitime impeditus, muneri ſuo faciat ſatis, non ſufficit, ut ſingulis nocturnis pariter & diurnis Horis aliquantulum interſit, ſed iis integris ab initio uſque ad finem aſſiſtere tenetur. Id & ipſa ratio Officii, quod ex integris, nequaquam vero ex partibus Horarum conſtat, evincit, & ipſi SS. Canones evidenter declarant, vetantes pro præſentibus in Horis reputari, niſi qui ab initio uſque ad finem iiſdem interfuerint. Qui in Matutinis „ ante finem primi Pſalmi, ait Synodus Baſileenſis *Seſſ.* 21. *cap.* 4. in Miſſa ante ultimum *Kyrie eleiſon* uſque in finem divino Officio non interfuerit, niſi forte neceſſitate cogente, vel petitâ ac obtentâ a Præſidente chori licentiâ diſcedere oporteat, pro illa Hora abſens cenſeatur; ſalvis, inquit, Eccleſiarum conſuetudinibus, ſi quæ forte circa hoc arctiores exiſtunt „.

Utque plura Conciliorum Decreta omittam, ipſa etiam Synodus Mechlinienſis evidenter eamdem veritatem ſupponit, dum ſtatuit: „ Ut careant diſtributionibus, qui ante *Gloria Patri* primi Pſalmi cujuſque Officii *uſque ad finem* eidem Officio *actualiter* non interſunt „. *Anno* 1607. *tit.* 12. *cap.* 4.

Quin & Patres Concilii Moguntini decernentes, ut quotidianæ diſtributiones *integris ac totis Officiis & Horis* aſſignentur, & iis modo tribuantur, qui Officiis divinis, de quibus hæc emolumenta dantur, *ab initio ad finem* interfuerint, adjungunt: *Quibuſcumque irrationabilibus ac pravis conſuetudinibus (quæ potius corruptelæ cenſendæ ſunt) non obſtantibus* „. Anno 1549. *cap.* 72.

§. III.

Ne Canonici abſtrahantur a divino Officio, Conventus Capitulares ſine urgente cauſa tempore divini Officii non ſunt celebrandi.

Conventus Capitulares tempore divini Officii extra particularem occurrentem neceſſitatem celebrari paſſim Concilia improbarunt. „ Statuimus (inquiunt Patres Concilii Trevir. *anno* 1549. *cap.* 8.) & ordinamus, ut deinceps capitula, actus, & tractatus capitulares tantum profeſtis ſeu ferialibus teneantur. Sed nec in iis, ſub Miſſa, Veſperis, aut Completorio indicantur aut teneantur: quinimo ut omnes Miſſæ interſint diſtricte mandamus: in aliis vero, ſi ſubſit urgens neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas poſtulet, ut Capitulum teneatur, Decanus indicabit dilationem ſeu moram Capituli, & actuum capitularium non carere periculo, & propterea ſub prædictis horis tractandum & agendum eſſe „.

Et S. Carolus in Concilio I. Mediolanenſi *Part.* 2. *cap.* 38. „ Canonici, ait, quo tempore divina Officia celebrantur, non habeant capitula, niſi fortaſſe aliter evidens neceſſitas poſtularit. Qui contra fecerint, diſtributionem ne capiant ejus Horæ, in qua id commiſerint „.

Quibus conſonat Synodus noſtra Mechlinienſis, mandans „ ut deinceps conventus capitularis non fiat ſub Officio divino, niſi res, ob urgentes aut repentinas cauſas, moram non patiantur „. *Anno* 1607. *tit.* 12. *cap.* 11.

Neque horum Decretorum obſcure eſt ratio: cum enim Canonici teneantur quotidie nocturnum pariter ac diurnum Officium perſolvere, omnino conſequens eſt omittenda eſſe ea omnia, per quæ Canonici ab Officio abſtraherentur: adeoque cum eodem

eodem tempore nequeant conventui capitulari, & divino Officio intereſſe, neceſſario in aliud tempus ille differendus eſt, ne Canonici ſine juſta cauſa a divino Officio, cui aſſiſtere tenentur, retrahantur.

§. IV.

Canonici, aliique Clerici choro addicti, quotidie divino Officio intereſſe tenentur, niſi juſta cauſa eos abeſſe cogat.

PLures eſſe juſtas cauſas, quæ Canonicos a perſonali divini Officii aſſiſtentia ſeu frequentatione excuſent, & ob quas interdum non tantum quoad fructus groſſos, ut hodie loquimur, ſed etiam quoad diſtributiones quotidianas pro præſentibus reputentur, expeditum eſt; de quibus legitimis abſentiæ cauſis, ſufficienter in Diſſertatione *De Canonicis* actum fuit. At ceſſantibus juſtis abſentiæ cauſis, Canonicos ad continuam reſidentiam perſonalem, ſeu perſonale obſequium obligari, ratio ipſa evincit.

Cum enim Beneficium detur propter Officium *Cap. fin. De Reſcrip. in 6.* & Canonicorum munus ſit, nocturnum pariter ac diurnum Officium devote a reverenter in Eccleſia perſolvere; conſequens eſt, ipſos ſine juſta cauſa illud omittere non poſſe.

Verum quidem eſt, Patres Concilii Tridentini volentes Canonicos ad reſidentiam & officii ſui perſonalem perſolutionem revocare, *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reformat.* ſtatuiſſe: „ quod obtinentibus in Cathedra„ libus aut Collegiatis Eccleſiis dignitates, „ Canonicatus, Præbendas, aut portiones, „ non liceat vigore cujuslibet Statuti aut „ conſuetudinis, ultra tres menſes ab eiſdem „ Eccleſiis quolibet anno abeſſe; ſalvis ni„ hilominus earum Eccleſiarum Conſtitu„ tionibus, quæ longius ſervitii tempus re„ quirunt „. Verum ex hoc Decreto nullatenus inferri poteſt, Tridentinum Concilium Canonicis indulſiſſe trium menſium ſine juſta cauſa a ſuis Eccleſiis abſentiam, ſed ſolum illius temporis abſentiam toleraſſe; ut nimirum abſentes, etiam ſine ulla Superioris licentia aut allegata cauſa, tribus menſibus per annum, pœnis per Canones abſentibus inflictis puniri non poſſent: interim Canonicorum conſcientiæ permittens, an juſta ac ſufficiens ſubſit cauſa, quæ temporis illius abſentiam Deo probabilem faciat, quemadmodum in alio Decreto, de ſimili Epiſcoporum a ſuis Eccleſiis abſentia idem Concilium expreſſe declarat.

Dicendum igitur, ut etiam bene advertit Joannes Wiggers, nemini de nimio rigore ſuſpectus „ conceſſionem ſeu permiſſionem „ abſentiæ ad tres menſes, quam admittit „ Concilium Tridentinum non ſic eſſe ac„ cipiendam, quaſi Canonici libere & licite „ abeſſe poſſint ſingulis annis tanto tempo„ re pro mero libito; ſed hoc ſenſu, quod „ ex honeſtis cauſis abeſſe poſſint illo tem„ pore abſque particulari licentia Superio„ rum „. *Tract.*7. *De Juſt. & Jure*, *cap.* 3. *dub.* 20. *num.* 91.

Canonici proinde, aliique Clerici choro addicti, ita officio ſuo defungi debent, ut numquam illi deeſſe ſine juſta cauſa velint; quin tamen minor aut major cauſa ſufficiens ſit, vel requiratur, pro longioris aut brevioris temporis abſentia, dubium non eſt; quemadmodum multo majorem cauſam ordinarie requiri ad juſtificandam abſentiam Paſtorum & curam animarum habentium, quam Canonicorum: eo quod majus Eccleſiæ & animarum præjudicium ex illorum quam horum abſentia merito timeatur; tum quod Paſtorum abſentiam non tam facile per alios, quam unius alteriuſve Canonici abſentia per Confratrum præſentiam ſuppleri poſſit.

§. V.

Canonici & Clerici choro adſcripti tenentur per ſeipſos divinum Officium publice perſolvere.

QUandoquidem, ut ſupra notavimus, proprium Canonicorum officium ſit, *ut in choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis & Canticis Dei nomen reverenter* (ut loquitur Synod. Tridentina, *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reformat.*) *diſtincte devoteque laudent*; quis a ratione naturali alienum non reputet, præcipuam officii ſui partem nolle implere, ſed in alios transferre? Qui, ut jam pridem de talibus dixit Imperator Juſtinianus „ ex ſola Eccleſiaſticarum rerum con„ ſumptione Clerici apparent, nomen quidem

„ dem habentes Clericorum, rem autem non implentes Clerici circa liturgiam Domini Dei. „ *L.42. §.10. C.De Epiſ.& Cler.*

Quamque id juſtum ſit, hac ratione oſtendit idem Imperator: „ Nam, ait, qui conſtituerunt, vel fundarunt ſanctiſſimas Eccleſias pro ſua ſalute, & communis Reipublicæ, reliquerunt illis ſubſtantias, ut per eas debeant ſacræ Liturgiæ fieri, & ut in illis a miniſtrantibus piis Clericis Deus colatur „.

Eodem fundamento monuit jam pridem Dionyſius Carthuſianus, Canonicos non cantantes, quamvis in choro ſtent „ ſed pueris & Cantoribus id committentes, ut attendant quod ait Apoſtolus, 2. *Theſſ. cap.* 3. *verſ.*10. *Qui non vult operari, non manducet*. Nonne, inquit, Beneficium datur propter Officium, nec Eccleſiaſtici reditus niſi officiantibus in divinis debentur „ *Tract. De Vita Canon. art.* 19.

Merito ergo Synodus Baſileenſis poſtquam declaravit in cunctis Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis „ Horis debitis laudes divinas reverenter ab omnibus eſſe perſolvendas „: tamquam ſubſequens ſubjungit: „ & cum pſallendi gratiâ conveniunt, juncta ac clauſa labia tenere non debent; ſed omnes, præſertim qui majori funguntur honore, in Pſalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur... Nemo ibidem, dum Horæ in communi publice cantantur, legat vel dicat privatim Officium: nam non ſolum obſequium, quo obnoxius eſt, choro ſubtrahit, ſed alios pſallentes perturbat „. *Seſſ.* 21. *cap.* 4.

Hoc Baſileenſis Concilii Decretum plura ſubſequentia Concilia variis temporibus innovarunt, atque noviſſime generalis Synodus Tridentina evidentiſſime eam Canonicorum per ſe divinum Officium peragendi obligationem his verbis expreſſit: „ Omnes divina *per ſe*, & non per ſubſtitutos compellantur obire Officia; & Epiſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti, adſiſtere & inſervire, atque in choro ad pſallendum inſtituto, Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare „. *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *De Reform.*

Quidam Neotericus aſſerit, Tridentinum non loqui ibi niſi de Eccleſiis Cathedralibus; ſed quo fundamento non video, cum apertiſſime loquatur de retinentibus in Eccleſiis Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Præbendas, Canonicatus, aut portiones.

Quare, nec PP. Concilii Provincialis Mechlinienſis *an.* 1607. *tit.* 12. *cap.* 2. dicere dubitarunt ſine ulla diſtinctione: „ Meminerint omnes tam in dignitate conſtituti, quam Canonici, Capellani, Vicarii, Beneficiati, & reliqui habituati, mandati Concilii Tridentini, ut omnes divina per ſe, & non per ſubſtitutos compellantur obire Officia, atque in choro ad pſallendum inſtituto Hymnis, & Canticis Dei nomen reverenter, diſtincte, devoteque laudare „.

Non minus infirmum eſt, quod prædictus Auctor in defenſionem conſuetudinis Canonicorum non pſallendi, aut divina Officia *per ſe* non obeundi, adducit tamquam præcipuum fundamentum „ *Conſuetudinem Urbis & Orbis*, cui contradicere deberent, inquit, Eccleſiæ Antiſtites, & ipſe in primis Vicarius Chriſti ſummus Pontifex, ſi judicarent eam eſſe contra jus naturæ corruptelam „. Ut nihil dicam de *conſuetudine Urbis & Orbis*, quam tantâ confidentiâ ſupponit Auctor, cum tamen paſſim plures ſint tam in Cathedralibus quam in Collegiatis Eccleſiis pii ac doctiores Canonici, qui eam pſallendi per ſe obligationem agnoſcant; & nî aliis negotiis impediantur, in choro præſentes cum reliquis reverenter ac devote Hymnis, & Canticis Dei nomen laudare non omittunt; ut nihil, inquam, de hac aſſerta conſuetudine dicam, eodem hoc vago ac generali argumento, quidni graviſſimi abuſus & hodie, & jam pridem juſtificari ac palliari potuiſſent?

Nonne hoc argumento varii potuiſſent defendi abuſus abominandi, qui ſubinde dormientibus Eccleſiæ Paſtoribus in medio tritici in area Eccleſiæ ſeminantur & ſuccreſcunt? „ Scimus, aiebat Adrianus VI. in hac Sede aliquot jam annis multa abominanda fuiſſe, abuſus in ſpiritualibus, exceſſus in mandatis, & omnia denique in perverſum mutata. Nec mirum, ſi ægritudo a capite in membra, a ſummis Pontificibus in alios inferiores Prælatos deſcenderit „. Vide Pallav. *Hiſt. Conc. Trid. lib.* 2. *cap.* 7.

An non hæc aliaque ſimilia, dum ipſo Romano Pontifice, aliiſque Prælatis videntibus, & non contradicentibus, invaluerant atque vigebant, hoc ſpecioſo argumento defendi potuiſſent? Quis ambigat, quin illis majore cum colore, quam huic Canonicorum prætenſæ conſuetudini dictum argumentum applicari potuiſſet; quandoquidem nulla pene ſit Epiſcoporum Synodus poſt Tridentinum Concilium celebrata, quæ conſuetudini illi ſe non oppoſuerit, Canonicoſque de obligatione per ſe pſallendi non monuerit?

S. Carolus, ejuſque Epiſcopi ſuffraganei ſimul in Concilio Mediolanenſi congregati, poſtquam monniſſent, quod qui dignitates in Eccleſiis obtinent, & Canonici nominis, & inſtitutionis ſuæ memores eâ pietate & aſſiduitate divina Officia colere debeant, ut alii eorum exemplo ad ſtudium & amorem divini cultus accendantur, ſubjungunt: „ Itaque auctoritate etiam Tridentini Concilii præcipimus, ut cum in choro pſallendum eſt, ipſi quoque, quantum honoris gradu cæteris præſtant, tanto ſtudioſius Pſalmis, Hymnis, & Canticis una cum aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. Cui officio ſi defuerint, pro abſentibus habeantur; & earum Horarum, quas eâ ratione non obierint, diſtributionibus mulctentur „. *Parte* 2. *cap.* 83.

Hinc videmus zeloſiſſimum Eccleſiæ Antiſtitem, ejuſque Coepiſcopos conſuetudini Canonicorum non pſallendi contradixiſſe; imo & defectuoſos amiſſione diſtributionum mulctaſſe.

Sub idem pene tempus Archiepiſcopus Cameracenſis cum Provinciæ ſuæ Epiſcopis ac Paſtoribus in Concilio Provinciali non minus fortiter ac acriter hanc Canonicorum conſuetudinem improbavit: „ In choro cum pſallitur, Canonici omnes, qui in choro fuerint, & Sacellani pſallant: nec ſint in ſedibus ſuis otioſi, nec putent ſe functos officio, ſi vicariâ tantum operâ cultum divinum celebrari curent, modo tamen pſallere per valetudinem queant, nec aliis impediti juſtis de cauſis fuerint „. *Anno* 1565. *tit.* 6. *cap.* 7.

Similia in pleriſque Epiſcoporum Conciliis occurrunt: unum duntaxat Synodi Audomarenſis anni 1583. quod una præcipuam hujus conſuetudinis radicem detegit, ac ſugillat, ipſamque Canonicorum obligationem *pſallendi* ex *proprio* ipſorum *officio* profluere notat, Decretum adjungam: „ Canonici, ait *tit.* 12. *cap.* 6. in ſedibus ſuis non ſint otioſi, ſed Deo laudando incumbentes, & voce & corde pſallant Domino. Minime enim ſe indignum exiſtiment Canonici, aut alii Canonicis etiam ſuperiores, ſi canant cum aliis & ipſi Pſalmos, quos non dedignatus eſt Rex & Propheta David canere; cum Deo canant, ſitque hoc proprium ipſorum officium. Denique & hæc noſtra omnium, quam omnes expectamus, beatitudo, Deo laudibus, cum omnibus Dei Sanctis, cantandis & celebrandis æternum occupari „.

Numquid hæc Conciliorum iterata Decreta abunde evincunt, quam inepte vagum illud ac captioſum, imo pernicioſum argumentum a non contradictione Antiſtitum Eccleſiæ deſumptum, præſenti materiæ applicetur? Nonne ex illis Decretis evidenter conſtat, Antiſtites Eccleſiæ conſuetudini illi contradixiſſe; eamque tamquam meram corruptelam ex Canonicorum deſidia, & ſuperbia natam, improbaſſe?

Quod vero poſt tot totieſque iterata Conciliorum adverſus hanc conſuetudinem Decreta, ſubinde ad tempus diſſimulaverint Eccleſiæ Antiſtites, quid mirum? Cum enim experientiâ doceantur, nequidem ipſis Conciliorum adeo enixis ſanctionibus Canonicorum hac in parte ignaviam, vel ſuperbiam frangi, quidni deſperent, particularibus ſuis Decretis ſe id conſecuturos; præſertim cum nulli hodie pene ſint Canonici, qui adverſus Epiſcoporum Decreta, præcipue in materia diſciplinæ Canonicalis, ſe non prætendant clypeo exemptionis munitos.

Quod ad non contradictionem Vicarii Chriſti ſummi Pontificis attinet, ſi Paulo Comitolo credimus, „ de Canonicis in choro non pſallentibus hoc ab illuſtriſſima Congregatione Romana redditum fuit reſponſum: NISI PSALLANT, IPSI OFFICIO SUO MINIME SATISFACIUNT „. *Lib.* 1. *Reſp. Moral. quæſt.* 62.

§. VI.

§. VI.

Canonici rectè aſſumunt Vicarios, qui in perſolvendo divino Officio ſibi adjutores accedant.

ECcleſia dum Canonicos ad divinarum laudum decantationem adſtrictos declarat, ipſos ab aliis utilioribus interdum & magis neceſſariis Eccleſiæ occupationibus avocare non intendit; ſed providere duntaxat, ne ex inertia, aut quadam animi elatione eas omittant.

Hinc Patres Concilii Colonienſis *an.* 1280. licet ſtylo ſatis acerbo Canonicorum non pſallentium ignaviam inſectentur, hanc nihilominus clauſulam ſalutarem addunt: „ Quem tamen aliud Officium Eccleſiaſticum aut publicum alio ſtatim rapiet, ut niſi legens preces horarias tempeſtive abſolvere haud poſſit, hac lege teneri noluimus „.

Similiter Patres Concilii Cameracenſis in præcitato Decreto, quo declarant Canonicos ſuo non functos officio, ſi vicariâ tantum operâ cultum divinum celebrari curent, expreſſe adjungunt: „ Modo tamen pſallere per valetudinem queant, nec aliis impediti juſtis de cauſis fuerint „. *Conc. Camer.* an. 1565. *tit.* 6. *cap.* 7.

Ut ergo ob Canonicorum, præſertim Cathedralium aut Collegiatarum, in quibus plures Canonici munere docendi, aut aliis functionibus ſunt occupati, inter currentia impedimenta divinum Officium non intermittatur, aut non eâ, quâ decet, ſolemnitate peragatur; merito Canonici Vicarios aſſumunt, qui ſibi in perſolvendis divinis Officiis adjutores accedant.

Eum debere eſſe Canonicorum in aſſumendis Vicariis finem indicat prædicta Synodus Colonienſis, monens Vicarios „ ut attendant, quod Canonicis *adjutores* accedant: horum nimirum vice, qui adversâ valetudine detenti, vel negotiis neceſſariis avocati, intereſſe non poſſunt. Conſonat Concilium Audomarenſe, dum ait „: Ita vicariâ operâ Officium peragatur, ut nihilominus ii ipſi, quorum proprie eſt illud agere, qui Dignitatem, Canonicatum, aut quodvis aliud Beneficium vel Officium in Eccleſia obtinent, niſi *legitime impediantur, per ſe ipſos*, & *non per alios* duntaxat, illud faciant, atque in primis altaris miniſterium, & hebdomadarium in choro Officium „.

§. VII.

Quænam in aſſumptione Vicariorum vel Cantorum a Canonicis, aliiſque attendenda ſint?

VIcarios a Canonicis aſſumi, ut vices eorum, qui vel adversâ valetudine impediti, aut aliis negotiis Eccleſiæ occupati per ſeipſos divinum Officium ſolemniter perſolvere nequeunt, ſuppleant, atque Canonicis adjutores accedant, ſuperiori §. oſtenſum fuit; ex quo conſequens eſt, Canonicis in aſſumendis Vicariis attendendum eſſe, ut tales aſſumantur, qui digne divinas laudes perſolvant; quique non voce duntaxat, ſed corde ac ſpiritu Deo pſallant; quorum opera voci concordent, juxta illud S. Auguſtini in Pſ. 146. *Vis rectè pſallere? Non ſolum vox tua ſonet laudes Dei, ſed opera tua concordent cum voce tua.* Qui modo ſuo agendi oſtendant, ſe *voluntarie* ſacrificia labiorum ſuorum Deo offerre, non coacte aut mercenarie adinſtar famulorum aut opificum mere intuitu lucelli, quod ex decantatione divini Officii accipiunt.

Quare Patres Concilii Cameracenſis *an.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 15. monere non dubitarunt Canonicos, „ ut non conſtituantur in Eccleſiis Cathedralibus ſive Collegiatis Vicarii, qui Canonicas, quas vocant Horas, in choro canant, niſi aut Sacerdotes, aut in ſacris Ordinibus conſtituti, aut ſaltem Lectores ordinati: atque hi, quantum fieri poteſt, ſint cælibes, quorum *mores vitaque probata fuerit*. Nec permittantur in choro pſallere, niſi veſtitu & habitu corporis Miniſtros ſe eſſe Dei & Eccleſiæ demonſtrent „.

Similiter regula Canonicorum jam pridem in celeberrimo illo Aquiſgranenſi Conventu propoſita decernit: „ ut tales ad legendum, cantandum, & pſallendum in Eccleſia conſtituantur, qui non ſuperbe, ſed humiliter debitas Domino laudes ſolvant, & ſuavitate lectionis, ac melodiæ

Digitized by Google

„ & doctos demulceant, & minus doctos „ erudiant; pluſque velint in lectione vel „ cantu populi ædificationem, quam popu- „ larem vaniſſimam adulationem „.

Hæc ſi hodie a Canonicis, aliiſque, quibus aſſumptio Vicariorum aut Cantorum incumbit, ſerio attenderentur, neque de ſonora voce duntaxat, atque parvitate ſalarii ſive mercedis; quâ hujuſmodi Vicarii ſeu Cantores quaſi quidam Canonicorum famuli conducuntur, eſſent ſolliciti, ſperandum eſſet fore, ut in pleriſque Eccleſiis, proh dolor! non reperirentur multi, de quibus veriſſime dicere poſſemus, quod de ſimilibus jam pridem dixit *in Panoplia Evang. lib.* 4. *cap.* 78. magnus ille Gandenſium Antiſtes Wilhelmus Lindanus, „ non tantum ut de choro ejiciantur indi- „ gniſſimi, cum propter vitæ improbita- „ tem, quâ paſſim nimium ſunt noti, tum „ propter impudicos amorum, aut indignos „ bellorum modulos ſacris Dei laudibus in- „ ſparſos: ſed etiam propter theatricam ma- „ gis ſonorum confuſionem, quam religio- „ ſam pietatis ac devotionis modulationem, „ quam piorum animis paſſim gignere no- „ ſcuntur. Non enim nunc ſuo cantu mu- „ ſici auditorum animos tam ad pietatis „ cultum cœleſtiaque excitant deſideria, „ quam avocant, avertunt, alienant „: qui ſuo agendi mercenario modo laudum divinarum decantationem turpiſſime contaminant atque conſpurcant; quique divina Officia eo modo perſolvendo, maledictionem pro benedictione in populum ac Clerum ſæpius accerſunt.

C A P U T III.

Quâ ratione ad Horarum Canonicarum frequentationem exhortandi ſint Laici?

§. I.

Officii divini publica perſolutio principaliter a Clericis peragitur ad ædificationem populi.

SANCTUS Thomas 2. 2. *quæſt.* 13. *art.* 12. *in C.* quærens, utrum oratio debeat eſſe vocalis; reſpondet, quod „ duplex „ ſit oratio, communis & ſingularis. Com- „ munis quidem oratio eſt, quæ per Mini- „ ſtros Eccleſiæ in perſona totius fidelis po- „ puli Deo offertur: & ideo oportet, quod „ talis oratio innoteſcat *toti populo*, pro quo „ profertur; quod non poſſet fieri niſi eſſet „ vocalis. Et ideo rationabiliter inſtitutum „ eſt, ut Miniſtri Eccleſiæ hujuſmodi ora- „ tiones etiam *altâ voce* pronuntient, ut ad „ notitiam omnium poſſint pervenire „.

Porro dubitari nequit, quin divini Officii publica in Eccleſia perſolutio ſit oratio communis, quæ per Clericos, tamquam communes ac publicos Eccleſiæ Miniſtros peragitur: quod & idem S. Doctor *Opuſc.* 29. *cap.* 5. aſſerit, dum ait: „ Orationibus & „ Pſalmis vacare in Eccleſia *divinum Offi-* „ *cium* celebrando, eſt quoddam *opus pu-* „ *blicum*, ad Eccleſiæ ædificationem ordi- „ natum „.

Igitur non tantum ad devotionem Cleri divinum Officium publice in Eccleſia perſolvitur, ſed principaliter ad ædificationem populi: ut nimirum habeat divina Officia publica, quibus intereſſe poſſit, & Deum precari, vel laudare per communes Miniſtros Eccleſiæ, ſuo modo iis cooperando vel aſſentiendo. Unde recte notavit pius Gerſonius, quod „ inter cæteras cauſas multi- „ plicationis pſalmodiarum vocalium in Ec- „ cleſiis una ſit vitæ Laicorum laudabilis „ occupatio „. *In Alphab. litt.* N.

Et quid ſane S. Ambroſium movit, ut pſalmos ac hymnos in Eccleſia Mediolanenſi decantari juxta morem Orientalium juberet? Nonne ædificatio populi, ſi Auguſtino credimus? Qui de hoc inſtituto *Lib.* 9. *Confeſſ. cap.* 7. ita loquitur: „ Annus „ erat non multo amplius, cum Juſtina Va- „ lentiniani Regis pueri mater hominem „ tuum Ambroſium perſequeretur hæreſis ſuæ „ causâ, quâ fuerat ſeducta ab Arianis. „ Excubabat pia plebs in Eccleſia, mori „ parata cum Epiſcopo ſuo, ſervo tuo .... „ Tunc hymni & pſalmi ut canerentur ſe- „ cundum morem Orientalium partium, ne „ populus mœroris tædio contabeſceret, in- „ ſtitutum eſt; & ex illo in hodiernum re- „ tentum, multis jam ac pene omnibus „ gregibus tuis, & per cætera orbis imi- „ tantibus „.

Et

Et de S. Cæſario Arelatenſi ſcribit in ejus vita Cyprianus Epiſcopus Tolonenſis: „ De profectibus itaque cunctorum ſollicitus „ & providus Paſtor ſtatim inſtituit, ut quotidie Tertiæ, Sextæque, & Nonæ opus in „ S. Stephani baſilica Clerici cum hymnis „ cantarent: ut ſi quis forte ſecularium vel „ pœnitentium ſanctum opus exſequi ambiret, abſque excuſatione aliqua quotidiano „ intereſſe poſſet Officio „. *L.* 1. *M.* 10.

Sed ſi divinum Officium, eâ quâ decet opus Dei, reverentiâ ac devotione, & cordis compunctione decantaretur, non dubium quin multum ad populi excitandam devotionem conduceret; multique ad cordis compunctionem, & Dei amorem moverentur, ut dicere poſſent, quod olim Auguſtinus *Lib.* 9. *Confeſſ. cap.* 6. „ Quantum flevi in hymnis & canticis tuis, ſuave-ſonantis Eccleſiæ tuæ vocibus commotus acriter! Voces illæ influebant auribus meis, & eliquabatur veritas in cor meum, & exæſtuabat inde affectus pietatis, & currebant „ lacrymæ, & bene mihi erat eis „.

Unde paſſim Concilia enixe monuere Canonicos, alioſque, quibus divini Officii perſolvendi munus incumbit, ut nihil in Officio divino ejuſque perſolutione fiat aut miſceatur, quod non ſpectet ad populi ædificationem, ejuſque excitandam devotionem. Qua de re Patres Concilii Provincialis Senonenſis *an.* 1528. *cap.* 17. ita loquuntur; „ Cum in Eccleſiis Dei pſalmodia cantanda præcipiatur, ut fidelium devotio excitetur, in hoc nocturnum diurnumque „ Officium & Miſſarum celebritates aſſidue a Clero & populo ſub maturo tenore, diſtinctaque gradatione cantentur, ut „ eâdem diſtinctione collibeant, & maturitate delectent. Propterea præcipimus, „ ut in Eccleſiis ſint muſici cantus diſtincti ac diſcreti, moventes cor ad devotionem, compunctionemque. Porro in Eccleſiis prætextu muſici cantus non ſunt „ audiendæ publicæ cantilenæ & laſcivæ.... „ Curent ergo Sacerdotes & Clerici ſic „ ſuos cantus inſtituere, ut modeſtâ honeſtâque pſallendi gravitate, placidâque & „ gratâ modulatione, ſic audientium aures „ deliniant, ut provocent, excitentque ad „ devotionem compunctionemque; non ad laſciviam, cordiſve aut animi titillationem „.

§. II.

Intentio Eccleſiæ eſt, ut populus, præſertim diebus feſtis, divino Officio aſſiſtat.

HOras Canonicas ſive Officium divinum publice in Eccleſiis per Clericos decantari ad ædificationem populi, utque populus ad laudandum Deum per temporum intervalla incitetur, præcedenti §. oſtenſum fuit. Quapropter Eccleſia ſemper admodum ſollicita fuit, ut ad frequentationem divini Officii populum Chriſtianum excitaret.

Conſtitutiones vulgo Apoſtolicæ, quas admodum antiquas eſſe inficiatur nemo, ad univerſos fideles ita loquuntur: *Precationes facite mane, tertiâ horâ, ac ſextâ, & nonâ, & veſpere, atque ad galli cantum. Lib.* 8. *cap.* 34.

De Chriſtianis ſui temporis ſcribit in *Apologetico* Tertullianus: *Ita ſaturantur, ut meminerint etiam per noctem adorandum ſibi Deum eſſe.*

Univerſos quoque fideles excitat & hortatur S. Chryſoſtomus *Homil.* 26. *in Acta.* „ Non ideo facta eſt nox, inquit, ut per „ totam dormiamus, & otioſi ſimus: Teſtantur hoc & opifices, nautæ, negotiatores. Eccleſia Dei mediis ſurgit noctibus; ſurge & tu, & vide aſtrorum choream, obſtupeſce admirabilem Dei diſpenſationem. Ad viros & mulieres mihi ſermo eſt, flecte genua, ingemiſce, „ ora „.

Quin & in Capitulari Epiſcoporum *anno* 801. *cap.* 8. ordinatum fuit, non ſolum „ ut Clerici horis competentibus divina agerent Officia, ſed etiam campanas pulſarent ad excitandum populum ad orandum, ut omnes Sacerdotes, horis competentibus diei & noctis ſuarum ſonent „ ſigna Eccleſiarum, & ſacrata Deo celebrent Officia, & populos erudiant, quomodo aut quibus Deus adorandus eſt „ horis „.

Verum licet Eccleſia deſideret, ut fideles quotidie orationi & divinis laudibus ſine intermiſſione vacent, ſpecialiter tamen deſiderat & præcipit, ut dies feſtos Dei cultui ſingulariter conſecratos, orationi, aliiſque piis ope-

operibus impendant : quapropter præcipua quoque cura fuit, ut illis diebus divinis Officiis nt minus intereſſent.

Hinc S. Theodulphus Epiſcopus Aurelianenſis in ſuo ad Parochos Capitulari *Cap.* 23. & 24. voluit, ut populo diceretur, „ ut *ſingulis diebus* qui amplius non poteſt, ſaltem duabus vicibus oret, mane „ ſcilicet & veſpere .... & hæc faciant, „ quibus baſilicæ locus prope eſt, in baſi„ lica: qui vero in itinere, aut pro qua„ libet occaſione, in ſilvis, aut in agris „ eſt, ubicumque eum ipſa hora matutina „ vel veſpertina invenerit, ſic faciat; ſciens „ Deum ubique præſentem eſſe, dicente „ Pſalmiſtâ: *In omni loco dominationis ejus;* „ *& ſi aſcendero in cœlum, tu illic es* „. *Pſ.* 102. & 138.

Poſt hæc quid Dominicis diebus faciendum ſit, ſubjungit: „ Diei vero Dominici, „ inquit, tanta eſſe debet obſervantia, nt „ præter Orationes, & Miſſarum ſolemnia, „ & ea quæ ad veſcendum pertinent, ni„ hil aliud fiat. Nam ſi neceſſitas fuerit „ navigandi, ſive itinerandi, licentia da„ tur; ita duntaxat, ut horum occaſione „ Miſſa & Orationes non prætermittantur. „ Conveniendum eſt, Sabbato die, cum „ luminaribus cuilibet Chriſtiano ad Eccle„ ſiam: conveniendum & ad vigilias, ſive „ ad matutinum Officium: concurrendum „ eſt etiam cum oblationibus ad Miſſarum „ ſolemnia „.

Licet ergo ſancto huic Antiſtiti ſufficeret, ſi ſingulis diebus hi, qui per occupationes amplius non poſſunt, bis orent; nullatenus tamen dubitabat, quin diebus Dominicis ad integrum divinum Officium accedendum eſſet. Et ſane eo tempore adeo conſtans erat ea Eccleſiæ diſciplina, ut Nicolaus I. ſub medium ſeculi IX. dicere non dubitarit: „ Idcirco in diebus feſtis ab „ opere mundano ceſſandum eſſe, ut libe„ rius ad Eccleſiam ire, Pſalmis & Hy„ mnis & Canticis ſpiritualibus inſiſtere, „ orationi vacare, oblationes offerre, me„ moriis Sanctorum communicare, ad imi„ tationem eorum aſſurgere, eloquiis divi„ nis intendere, eleemoſynas indigentibus „ miniſtrare valeat Chriſtiauus „.

Et quid plura? Etiam ſeculo X. tam indubitata erat hæc fidelium diebus Dominicis, Feſtiſque divina Officia frequentandi neceſſitas; atque adeo ſollicita erat Eccleſia, ne obligationi illi populus deeſſet, ut inter articulos, ſuper quibus inquirere & interrogare teneretur Epiſcopus, Archidiaconus, aut Archipresbyter viſitans, hic eſſet: „ Si eſt aliquis, qui in die Dominico vel „ in præcipuis feſtivitatibus quidquam ope„ ris faciat, & *ſi ad Matutinas*, & ad „ Miſſam, & ad *Veſperas* his diebus impræ„ termiſſe omnes accurrant „. *Apud Reginon. lib.* 2. *De Diſcipl. Eccl. in Interrogat. num.* 17.

Inter Decreta quoque Ferdinandi Regis Caſtellæ & Sanciæ Reginæ, & omnium Epiſcoporum in diebus eorum in Hiſpania degentium, & omnium ejuſdem Regni Optimatum an.1086. hoc erat: „ ut omnes „ Chriſtiani, die Sabbati adveſperaſcente, „ ad Eccleſiam concurrant, & Dominicâ „ *Matutinas*, Miſſas, & *omnes Horas* au„ diant „.

Ex his facile intelligitur, Eccleſiæ mentem eſſe divina Officia, diebus præſertim Dominicis, Feſtiſque, in Eccleſiis eſſe peragenda; ut populus illis pie ac reverenter aſſiſtendo dies iſtos divino cultui, & Dei laudibus impendat.

Patet quoque, quam longe a mente & ſpiritu Eccleſiæ recedant, qui aſſerere audent, ſanctificationi diei Dominicæ aut Feſti ſatisfieri per Sacri unius etiam privati auditionem, tametſi reliquum illius diei occupationibus & negotiis ſecularibus impendatur. Quem errorem, tamquam abuſum *Divino* & *Eccleſiaſtico præcepto contrarium* penitus abolendum pridem cenſuit Synodus Cameracenſis *anno* 1604. *tit.* 4. *cap.* 1.

§. III.

Quantus fuerit olim Chriſtianorum, etiam Principum in frequentandis divinis Officiis fervor?

QUomodo populus Cæſareæ in Cappadocia una cum ſuo Paſtore de nocte ad Eccleſiam conveniret, teſtis eſt ipſe S. Baſilius Cæſareenſis Epiſcopus *Epiſt.* 57. „ De nocte ſiquidem populus, inquit, con„ ſurgens antelucano tempore, domum pre„ cationis petit; inque labore, & tribulatio-

„ ne,

„ ne, ac lacrymis indeſinentibus ad Deum „ factâ confeſſione, tandem ab oratione „ ſurgentes *ad pſalmodiam inſtituuntur*. Et „ nunc quidem in duas partes diviſi alter„ nis ſuccinentes pſallunt, atque ex eo ſi„ mul eloquiorum Dei exercitationem ac „ meditationem corroborant; & cordibus „ ſuis attentionem, & rejectis vanis cogi„ tationibus mentis ſoliditatem ſuppeditant. „ Deinde uni ex ipſis hoc muneris dato, „ ut quod canendum eſt prior ordiatur, re„ liqui ſuccinunt: atque ita pſalmodiæ va„ rietate, precibuſque ſubinde inſertis no„ ctem ſuperant. Illucente jam die, pari„ ter omnes velut ore uno ac corde uno „ confeſſionis Pſalmum Deo offerunt, ac „ ſuis quiſque verbis reſipiſcentiam profi„ tetur „.

De populo Mediolanenſi ſimiliter teſtatur S. Ambroſius, non Clericos duntaxat, ſed & Laicos, tam viros quam mulieres, ad Pſalmorum cantum conveniſſe. „ Bene, „ ait, mari plerumque comparatur Eccle„ ſia, quæ primo ingredientis populi agmi„ ne totis veſtibulis undas vomit: deinde „ in oratione totius plebis tamquam undis „ refluentibus ſtridet; tum reſponſoriis Pſal„ morum, cantu virorum, mulierum, vir„ ginum, parvulorum, conſonans undarum „ fragor reſultat „. *Examen. lib.* 3. *cap.* 5.

Sub finem ſeculi VI. populum ad Hymnos matutinos, præcipue die Dominico conveniſſe, variis locis teſtatur S. Gregorius Turonenſis, *Lib.* 6. *Hiſt. cap.* 25. „ Cum „ die Dominico, ait, ad urbem Turoni„ cam ad matutinas ſignum motum fuiſſet, „ & populus ad Eccleſiam conveniret „ &c. & *Lib.* 2. *Hiſt. cap.* 7. „ Venientibus ad „ matutinos Hymnos populis „.

Nec populus tantum & communis plebs divina frequentabat Officia, ſed & ipſi Reges & Principes: unum alterumve exemplum proferre ſufficiet.

De S. Ludovico Galliarum Rege legitur, quod cum exercitu ſuper mare exiſtens coram ſe in navi totum Officium Eccleſiaſticum cantare juberet: „ Ubi quotidie „ (inquit Guil. de Nangis vitæ ejus au„ ctor) divinum Officium ſolemniter au„ diebat, videlicet omnes Horas Canoni„ cas. Volebat etiam, quod pueri jam „ adultæ ætati propinqui, quotidie non ſo„ lum Miſſam, ſed & Matutinas, ac Ho„ ras Canonicas cum cantu audirent „.

Quin & de ſanctiſſimo Rege refertur, „ quod quantumcumque infirmus aliquando „ Horas ſolenniter cantari faciens, in Ca„ pella habebat duos Religioſos, vel alios, „ qui Horas juxta lectum ſuum de die, & „ de beata Maria dicebant, dicens cum „ eis verſus ſibi contingentes „.

Simon Comes Montis-fortis adeo celebris ob partas contra Albigenſes victorias: „ cum eſſet in bellis ſtrenuiſſimus, ait Ri„ gordus, omni tamen die Miſſam, & *Ho*„ *ras Canonicas omnes* audiebat „. *De Geſtis Philippi Franc. Reg. ad an.* 1213.

Philippus Dux Burgundiæ Capellam ſuam adeo famoſam fundavit, ut in ea quotidie cantaretur totum Officium Eccleſiaſticum ſicuti in Eccleſia Cathedrali, erantque 21. Capellani. Laboureur, *in vita*.

Ex quo exemplo, uti & S. Ludovici jam relato, notat R. P. Thomaſſinus, unicum finem fundationis Capellarum Regiarum fuiſſe, ut in iis Horæ Canonicæ quotidie decantarentur, quibus Principes cum familia aſſiſterent. *De Diſcipl. Eccl. par.* 4. *lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 2.

Plura exempla piorum Principum, qui fervorem ſuum in frequentandis divinis Officiis oſtenderunt, profert dictus Thomaſſinus, *ibid. cap.* 43. & 44.

Qui priſtinus Chriſtianorum, ac ipſorum Principum fervor in frequentandis Eccleſiaſticis Officiis ſi populo proponatur; atque una exponatur, quâ ratione publica hæc Eccleſiæ Officia primario ad excitandam ac fovendam populi devotionem peragantur, & quam enixe Eccleſia ſemper deſideraverit, imo & præceperit, ut fideles, diebus præſertim feſtivis, divinis illis Officiis devote aſſiſterent; hæc, inquam, ſi populo debito modo proponantur, ſperandum eſt, hodiernum illum populi torporem in frequentandis divinis Officiis paulatim diminuendum, præſertim ſi & illud accederet omnium efficaciſſimum adverſum hunc torporem remedium, ut divinum Officium eâ, quâ par eſt, devotione & reverentiâ a Miniſtris Eccleſiæ perſolveretur.

§.IV.

Digitized by Google

§. IV.

Quâ ratione in Parochialibus Eccleſiis, in quibus Horæ Canonicæ quotidie publice perſolvi nequeunt, intentioni Eccleſiæ nihilominus ſatisfieri poſſit?

ECcleſia volens, ut divina Officia ſive Horæ Canonicæ, diebus præſertim Dominicis, Feſtiſque, in Eccleſiis publice per temporum intervalla decantentur, atque ad eorum frequentationes fideles ſollicite exhortans, id unice intendit, ut populus iis aſſiſtendo dies illos orationi, ac divinis laudibus, aliiſque piis operibus impendat & conſecret.

Proinde licet in Eccleſiis Parochialibus, præſertim ruralibus, in quibus frequenter Parochus vel ſolus, vel uno Vice-Paſtore adjuncto, populi curam agit, eique Sacramenta & pabulum verbi adminiſtrare tenetur; atque ob id, neque quotidie, neque etiam Dominicis, Feſtiſque diebus totum Officium diurnum pariter ac nocturnum ſolemniter pro populi devotione perſolvi poſſit, ipſum tamen finem & ſcopum, quem per divini Officii decantationem intendit Eccleſia, ſeduli ac vigilantes Paſtores non difficulter aſſequuntur, eo ſcilicet modo rem divinam atque exercitia Eccleſiaſtica diſponendo, ut populus eo ſedulo frequentando, dies feſtos Orationi, ac piis operibus dici poſſit impendere.

Atque in primis quod dies Feſtos, & Dominicos attinet, ſedulus Parochus in primis curabit, ut tempore matutino, juxta Conciliorum præſcripta, certâ ac ſtatutâ horâ Miſſa Parochialis ſolemniter celebretur, atque ſub illa ad populum exhortationem ſive concionem habere nequaquam omittat. Deinde ſi alium ſibi Sacerdotem adjunctum habeat, qui Miſſam celebret, ut aiunt, matutinalem, curabit, ut nec ſub illa ad præſentes adhortatio ſive inſtructio deſit.

Tempore pomeridiano, Parochus ſedulam ſui gregis curam agens, juxta Canonum præſcripta, inſtructionem, quam Catechiſmum hodie dicimus, nullo unquam tempore omittet. Deinde conformiter ad Synodorum ſanctiones ſæpius iteratas, certâ ac ſtatutâ horâ Veſperas ſolemnes celebrabit, una cum precibus illis ſive Hymnis, quæ vulgo hodie *Laudes* veſpertinæ vocantur.

His publicis Eccleſiæ Officiis vigilans Parochus alia pietatis exercitia populo adjunget & præſcribet; imo poterit, ſi ita viſum fuerit, vel ipſas Laudes a Veſperis ſeparare, vel circa tempus veſpertinum rurſus ad templum venire, populumque, ut eo conveniat, Deo pro beneficiis eo die acceptis gratias acturum, aut pro peccatis commiſſis veniam poſtulaturus, monere & adhortari.

Quæ omnia ſi ſedulo a Parocho obſerventur, non deerunt publica pietatis exercitia, quibus populus diebus Feſtis, ac Dominicis utiliter occupetur; atque ita finis, quem Eccleſia per Horarum Canonicarum ſolemnem decantationem intendit, obtinebitur.

Diebus vero feriatis, quibus in Parochialibus Eccleſiis, maxime ruralibus, ne quidem jam dicta publica Eccleſiæ Officia quotidie haberi poſſunt, nec illis, licet haberentur, populus victui ſuo lucrando tum occupatus, intereſſe poſſet; vigilans ac luminoſa veri Paſtoris charitas etiam reperit, quo defectum Officii publici, ac Horarum Canonicarum ſuppleat, ipſumque ſpiritum Eccleſiæ teneat.

Quotidie mane, horâ populo commodiori, ad templum properat, eoque populum per pulſum campanæ convocat, preces aliquas una cum populo devote recitaturus, inter earum recitationem, meditationem aliqualem miſcendo. Poſt hæc brevem ad populum exhortationem facit, breviter proponendo illa, quibus eâ die populus pie ac chriſtiane, etiam inter ſeculares occupationes, mentem ac cogitationes ſuas occupare queat.

Deinde ſedulus Paſtor non contentus ſi populus ſemel in die Deum oret, illum inſtruit, quâ ratione, etiam inter ipſas operas, cor ſuum ad Deum levare poſſit; imo quaſdam breves ſcribit precandi aut aſpirandi formulas, quibus Deum ſæpius de die oret ac laudet.

Ad hæc ſub veſperam, tempore rurſus populo commodiori templum oraturus, certaſque preces cum brevi aliqua adhortatione recitaturus accedet.

Illos vero, qui vel ob diſtantiam ab Eccleſia Parochiali, aut alia de cauſa, communi Orationi veſpertinæ aut matutinæ intereſ-

tereſſe nequeunt, Parochus ſedulam gregis ſui curam agens, inſtruit & hortatur, ut eo tempore, quo communis Oratio habetur (quod per pulſum campanæ indicari poterit) ipſi, ſi fieri poſſit, eo quo ſunt loco orent, aliiſque in communi orantibus ſe ſpiritu conjungant.

Quam ſollicite veſpertinam illam ac matutinam communem Orationem introduci, aut introductam conſervari deſideraverit S. Carolus, quem Paſtoralis ſollicitudo glorioſum reddidit, patet ex Decreto, quod in Concilio ſuo Provinciali Mediolanenſi IV. *part.* 1. *cap.* 24. edidit: „ Norint, ait, Fideles,
„ quod etiam Concilio Aurelianenſi quarto
„ olim juſſum eſt, ſibi ſæpius ſingulis die-
„ bus orandum eſſe; quod ſi aliquando fre-
„ quentius non poſſunt, ſaltem non veſperi
„ ſolum, ſed etiam mane id a ſe præſtari
„ oportere. Quare Epiſcopi cura ſit, illum
„ *veſpertinæ* orationis *quotidianæ communis*
„ uſum, *mane* etiam, paulo ſcilicet ante
„ auroram, aut ſub ortum ſolis, id quod in
„ *pleriſque* hujus Provinciæ locis jam *ſer-*
„ *vari cœptum eſt*, ubique locorum cum in
„ urbe, tum in Diœceſi ſua paulatim in-
„ troduci, atque eâ ratione inſtitui, ut vel
„ in Eccleſia, vel ſuæ quique domi cum fa-
„ milia certo loco, vel in officinis, taber-
„ niſve, vel in ipſis etiam agris, atque
„ adeo in itinere, vel in aliis denique locis
„ ubicumque, ut illo Concilio cautum eſt,
„ eâ matutinâ horâ ſint, & patresfamilias,
„ & liberi, & famuli, & artifices, opificeſ-
„ ve, & operæ inſtitoreſve, & cæteri,
„ quicumque ſunt, ſive mares, ſive femi-
„ næ, hujus matutinæ orationis officio, an-
„ tequam artificium, negotium, remve ul-
„ lam aggrediantur, precibus, litaniis, o-
„ mnique oratione, ac toto animo mente-
„ que vacent; ſicque quotidianarum actio-
„ num, operum, & negotiorum initium a
„ Deo faciant, finemque itidem „.

Hujus zeloſiſſimi Paſtoris exemplo quanto cum fructu eam communis Orationis matutinæ ac veſpertinæ praxim nonnulli zeloſiores in Belgio Paſtores induxerint, & obſervent, oſtendit Eruditiſſimus D. Opſtraet in ſuo *Paſtore Bono*; & indubie in pluribus Parochiis non ſine magna populi ædificatione & utilitate introduceretur, ſi Superiores, juxta ſancti Caroli monitum, ad ejus introductionem ſedulo allaborarent.

Hæc ſi obſervent Paſtores, quis ambigat, quin præcipuus finis, quem in publica Horarum decantatione etiam florentiſſimis ſeculis intendit Eccleſia, obtineatur; nimirum ut per temporum intervalla, ad communem orationem ac pias inſtructiones a præpoſitis ſuis accipiendas populus incitetur.

Quid enim aliud fuit, etiam apud ſanctiſſimos illos in Ægypto ac Palæſtina Anachoritas, Pſalmorum recitatio, niſi fervens ac devota rerum divinarum meditatio? Neque ipſi etiam in Palæſtina ſanctiſſimi Monachi opera ſua manualia intermittebant, ut præter matutinum & veſpertinum tempus ad orationem ac Pſalmorum recitationem convenirent; quia, ut refert Caſſianus *Lib.* 3. *Inſt. cap.* 2. „ ita ab iis inceſſanter
„ operatio manuum privatim per cellulas
„ exercetur, ut Pſalmorum quoque vel ce-
„ terarum Scripturarum meditatio numquam
„ penitus omittatur. Cui preces & oratio-
„ nes per ſingula momenta miſcentes, in
„ his Officiis, quæ nos ſtatuto tempore ce-
„ lebramus, totum diei tempus abſumunt:
„ Quamobrem exceptis veſpertinis ac no-
„ cturnis congregationibus nulla apud eos
„ publica ſolemnitas, abſque die Sabbati vel
„ Dominica celebratur, in quibus horâ ter-
„ tiâ ſacræ communionis obtentu conve-
„ niunt „.

Lectiones vero, quas ex ſacro codice Pſalmorum meditationi & recitationi interpoſuere ſanctiſſimi illi Anachoritæ, non aliud quam quædam piæ exhortationes ſive inſtructiones erant; ut infra, ubi de Lectionibus agetur, oſtendetur.

Ex quibus intelligitur, quod licet zeloſi Paſtoris ſollicitudo & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ardens zelus non reperiat, quo deſideratam Eccleſiæ diſciplinam quoad litteram aut vigentem interdum conſervare, aut abolitam reſtaurare queat, ejus tamen ſpiritum teneat, aut reſtauret. Quod non in hac tantum, ſed multis aliis diſciplinæ articulis a providis ac vigilantibus Paſtoribus fieri, qui Eccleſiæ ſpiritum novit, facile advertet.

CAPUT IV.

De Ritu, quo Horæ Canonicæ peragi debent.

§. I.

Quis Officii divini ritus præſcribere, aut mutare poſſit?

APOSTOLUS poſtquam Corinthiis, quod a Chriſto acceperat de Sacramento Euchariſtiæ, tradidiſſet, ſubjicit 1. *ad Cor. cap.* 11. *verſ.* 34. *Cetera autem, cum venero, diſponam;* id eſt, ordinabo, conſtituam, ac ſigillatim præſcribam *cetera* ſpectantia ad dignam, honeſtam & ordinatam Myſteriorum celebrationem.

Exemplo Apoſtoli credidere Epiſcopi Apoſtolorum ſucceſſores, ſibi incumbere, tamquam Eccleſiæ principibus, & religioſi cultus præcipuis moderatoribus, ordinare, ac ſigillatim præſcribere ad dignam ac honeſtam divinorum Officiorum celebrationem ſpectantia: ut nimirum, juxta ejuſdem Apoſtoli monitum, *omnia honeſte & ſecundum ordinem* publicis Eccleſiæ conventibus *fiant.* 1. Cor. *cap.* 14. *verſ.* 40.

Imo cum non ambigerent, quin res foret ſummi momenti, ne quid indecens aut minus honeſtum in divinum Officium irreperet, voluerunt, ut in Synodo Epiſcoporum prius, quod in Officio divino recitandum eſſet, probaretur, atque probatum ab omnibus obſervaretur.

„ Placuit etiam hoc, inquiunt Patres Africani, ut preces, quæ probatæ fuerint in Concilio, ſive præfationes, ſive commendationes, ſeu manus impoſitiones, ab omnibus celebrentur, nec aliæ omnino contra fidem præferantur, ſed quæcumque a prudentioribus fuerint collecta (a) dicantur „. *In Concil. Eccleſ. Afric. Can.* 103.

Et Concilii Bracarenſis Patres „ Placuit, inquiunt, omnibus communi conſenſu, ut unus atque idem pſallendi ordo in matutinis ac veſpertinis Officiis teneatur; & non diverſæ ac privatæ, neque Monaſteriorum conſuetudines cum Eccleſiaſtica regula ſint permixtæ „. *Ann.* 565. *Can.* 1.

Quin & ejuſdem Provinciæ habitum Epiſcoporum Concilium ſancivit: „ ut per ſingulas Eccleſias Epiſcopi per Diœceſes (id eſt Parochias juxta temporum illorum phraſim) ambulantes primum diſcutiant Clericos, quomodo ordinem Baptiſmi teneant, vel Miſſarum, & qualiter quæcumque Officia in Eccleſia peragantur. Et ſi recte quidem invenerint, Deo gratias agant; ſi autem minus, docere debent ignaros „. *Ann.* 572. *Can.* 1.

Ulterius progreſſus S. Theodulphus Aurelianenſis Antiſtes *in Capit. ad Presbyt. cap.* 4. decrevit, deferri ad Synodum libros, veſtimenta, & vaſa ſacra: „ Quando, inquit, more ſolito ad Synodum convenitis, veſtimenta, & libros, & vaſa ſacra, cum quibus veſtrum miniſterium, & injunctum Officium peragitis, vobiſcum deferte: necnon duos aut tres Clericos, cum quibus Miſſarum ſolemnia celebratis, vobiſcum adducite, ut probetur quam diligenter, & quam ſtudioſe *Dei ſervitium* peragatis „.

Nullatenus ergo dubitabant Epiſcopi, quin ad ipſorum præcipue curam ſpectaret, ut honeſte ac ſecundum ordinem Officia Eccleſiaſtica perſolvantur: nec facile permittendum credebant, ut quiſque pro ſuo arbitrio ritibus Eccleſiaſticis addat vel demat. „ Noverant enim, ut recte notat Cardinalis Bona, quam facile foret in ſuperſtitiones & ineptias incidere, ſi omnibus permitteretur quidpiam vel minimum in ſacris ritibus innovare „. *De Reb. Liturg. lib.* 1. *cap.* 7.

Hanc quoque ab antiquo Epiſcopis impoſitam circa ritus Eccleſiaſticos ſollicitudinem & auctoritatem agnoſcentes Concilii Tridentini Patres, ſtatuerunt, ut Canonici tam Cathedralium, quam Collegiatarum Eccleſiarum diſtributiones amittant illius diei, quo perſonaliter competens ſibi ſervitium *juxta formam ab Epiſcopis præſcribendam* non impleverint. *Seſſ.* 22. *cap.* 3. *De Reform.*

Porro ſicut Paſtoralis ſollicitudo, & is, quem in Eccleſia principatus obtinent Epiſcopi,

(a) In Collectione Canonum Africanorum editionis Pithœanæ legitur: *Quæcumque tum prudentioribus fuerint collata.* Canon autem iſte recenſetur 70.

Digitized by Google

ſcopi, eos invigilare jubet, ne quid inhoneſtum aut indecens in exteriorem religionis cultum irrepat; ita quoque eos attendere cogit, ut ſi quid aliquorum incuriâ aut errore indignum irrepſerit, tollatur & mutetur.

Quapropter etiam in noſtræ pene ætatis Conciliis injunctum legitur Epiſcopis, ut diurnalia Breviaria, Miſſalia, Antiphonalia, aliosque ad Eccleſiaſticum Officium ſpectantes libros diligenter viſitent & examinent; & ſi quid ſuperfluum, aut cultui divino indecens, aut minus dignum repererint, tollant.

Concilium Senonenſe anno 1520. Lutetiæ Pariſiorum ſub Antonio a Prato S. R. E. Cardinale, necnon Senonenſium Archiepiſcopo, & Galliarum Primate celebratum, ſtatuit *Can.* 1. „ ut Diœceſani ſtatim poſt „ diſſolutum præſens Concilium diligenter „ viſitent Breviaria, Miſſalia, Antiphona- „ lia, ac Sanctorum Legendas, & quæ de- „ prehenderint in illis ſuperflua, aut non „ ſatis pro Eccleſiæ dignitate convenientia, „ ipſi continuo tollent & reſecabunt; & „ quæ viderint eſſe neceſſaria, adjicient „.

Similiter ſub idem pene tempus, Patres Concilii Colonienſis attendentes „ nonnul- „ la in divinum Officium cæco quodam ju- „ dicio invecta, judicarunt operæ pretium „ facturi, ſi Miſſalia perinde atque Brevia- „ ria pervideri curarent; ut amputatis tan- „ tum ſuperfluis, & quæ ſuperſtitioſius in- „ vecta videri poſſint, ea tantum, quæ di- „ gnitati Eccleſiaſticæ & priſcis inſtitutis „ conſentanea fuerint, relinquantur „. *Anno* 1536. *part.* 2. *cap.* 11.

Concilium quoque Mechlinienſe intelligens „ quoniam in divino Officio quando- „ que, & potiſſimum in Feſtis, quæ certis „ Diœceſibus propria ſunt, in hiſtoriis, quæ „ leguntur, & ſequentiis Miſſarum quædam „ occurrunt, quæ ſubinde pios offendunt, „ ut curent Epiſcopi, & quod in eo Officio „ purgandum videtur & corrigendum, expur- „ gent & corrigant, aut loco Officii hujuſ- „ modi jubeant Officium de Communi can- „ tari „. *Ann.* 1570. *tit. De divino Offic. cap.* 7.

Certum proinde atque indubitatum eſt, præcipuam curam circa ritus divini Officii (ſalvâ tamen Conſtitutione Pii V. de, qua §. ſequenti) penes Epiſcopos eſſe (*a*).

§. II.

De Breviario Romano, quo hodie utimur; ejuſve emendatione.

DEplorat Pius V. ſummam fuiſſe, non tantum omnium pene Eccleſiarum in recitandis Dei laudibus, & decantando divino Officio varietatem ante Concilium Tridentinum, ſed etiam ſummam divini cultus perturbationem ex eo, quod Epiſcopi in Eccleſiis, quæ ab initio communiter cum ceteris veteri Romano more Horas Canonicas dicere & pſallere conſueviſſent, privatum ſibi quilibet Breviarium confeciſſent.

Huic vero divini Officii perturbationi, & nimiæ varietati remedium adhibere voluerat Paulus IV. ſed eo, nondum opere perfecto, e vivis ſublato, Patres Concilii Tridentini „ in illa ſalutari reformatione ab „ eodem Concilio conſtituta, Breviarium „ ex ipſius Pauli IV. Papæ ratione reſti- „ tuere cogitarunt. Itaque quidquid ab eo „ in ſacro opere collectum elaboratumque „ fuerat, Concilii Patribus Tridentini a „ Pio IV. Papa miſſum eſt. Ubi cum do- „ ctis quibuſdam & piis viris a Concilio „ datum eſſet negotium, ut ad reliquam „ cogitationem, Breviarii quoque curam „ adjungerent, inſtante jam concluſione „ Concilii, tota res ad auctoritatem judi- „ ciumque Romani Pontificis ex Decreto „ ejuſdem Concilii relata eſt: qui illis ipſis „ Patribus ad id munus delectis, Romam „ vocatis, nonnulliſque in Urbe idoneis „ viris ad eum numerum adjunctis, rem „ perficiendam curavit „.

Hæc ex Bulla Pii V. qui in eadem ſubjungit: „ Verum eo etiam in viam uni- „ verſæ carnis ingreſſo, nos, inquit, ita „ divinâ diſponente Clementiâ, licet im- „ me-

(*a*) Obſervandum eſt eum eſſe in Galliis morem, ut Epiſcopus ſine conſenſu Capituli Cathedralis, ac ſine litteris Regiis, vetus Breviarii Officium mutare non poſſit; id conſtat Arreſto, quod ſupremus Senatus Pariſienſis dedit die 27. Februarii ann. 1603. Hac de re legantur probationes libertatum Gallic. *tit.* 2. *pag.* 1148.

„ merito ad Apoſtolatus apicem aſſumpti, „ cum ſacrum opus, adhibitis etiam ad il- „ lud aliis peritis viris, maxime urgeremus, „ magnâ in nos Dei benignitate (ſic enim „ accipimus) Romanum hoc Breviarium „ vidimus abſolutum. Cujus ratione diſpo- „ ſitionis, ab illis ipſis, qui negotio præpo- „ ſiti fuerant, non ſemel cognitâ, cum in- „ telligeremus eos in rei confeſſione ab an- „ tiquis Breviariis nobilium Urbis Eccleſia- „ rum, ac noſtræ Vaticanæ Bibliothecæ, „ non diſceſſiſſe, graveſque præterea aliquos „ eo in genere Scriptores ſecutos eſſe, ac „ denique iis remotis, quæ aliena & incer- „ ta eſſent, de propria ſumma veteris di- „ vini Officii nihil omiſiſſe, opus probavi- „ mus, & Romæ imprimi, impreſſumque „ divulgari juſſimus „.

Hoc Breviarium ita probatum & evulgatum, ab omnibus quibuſcumque tam Regularibus quam ſecularibus utriuſque ſexus ad Horarum Canonicarum recitationem adſtrictis recipi mandavit, atque ſecundum illius præſcriptum Horas Canonicas recitari voluit: „ abolendo una Breviarium novum „ a Franciſco Cardinale S. Crucis editum, „ ac etiam quæcumque alia Breviaria, vel „ antiquiora, vel quovis privilegio munita, „ vel ab Epiſcopis in ſuis Diœceſibus pro- „ mulgata, omnemque illorum uſum, de „ omnibus orbis Eccleſiis, Monaſteriis, „ Conventibus, Militiis, Ordinibus, & lo- „ cis virorum & mulierum, etiam exem- „ ptis, in quibus alias Officium divinum „ Eccleſiæ Romanæ ritu dici conſuevit aut „ debet; illis tamen exceptis, quæ ab ipſa „ prima inſtitutione, a Sede Apoſtolica ap- „ probata, vel conſuetudine, quæ vel ipſa „ inſtitutio ducentos annos antecedat, „ aliis certis Breviariis uſa fuiſſe conſtite- „ rit: quibus ut inveteratum illud jus di- „ cendi & pſallendi ſuum Officium non „ adimimus, ſic eiſdem, ſi forte hoc no- „ ſtrum, quod modo promulgatum eſt, ma- „ gis placeat, dummodo Epiſcopus & uni- „ verſum Capitulum in eo conſentiant, ut „ id in Choro dicere & pſallere poſſint, „ permittimus „.

Deinde ſtatuit „ Breviarium ipſum (nimirum Romanum a ſe evulgatum) nullo „ unquam tempore vel totum, vel ex „ parte mutandum, vel ei aliquid adden- „ dum, vel omnino detrahendum eſſe „. Hæc ex Pii V. Decreto, quod Breviario Romano præfigitur (*a*), circa quod notanda ſequentia.

Primo, quod Epiſcopis, ſive particularibus Eccleſiis, quæ juxta exceptionem in dicto Decreto appoſitam, ſuis antiquis utuntur Breviariis, ſua maneat ſalva auctoritas ea revidendi, corrigendi, aut mutandi, dum pro divini Officii dignitate, aut populi & Cleri ædificatione amplius congruere judicaverint.

Ad hæc notandum, quod licet Epiſcopi, in quorum Eccleſiis Breviarium Romanum receptum eſt, nequeant illud vel in totum vel ex parte mutare propriâ auctoritate, illis tamen eo Decreto inhibitum non ſit, divini Officii perſolutioni intendere ac vigilare, ſuâque auctoritate ordinare, quæ ad conciliandum divino Officio majorem reverentiam, & in Clero ac populo devotionem crediderint expedire; tollere vero, quæ in divinas laudes, vel irreverentia, vel ſuperſtitio, vel avaritia forte induxiſſent.

Poſt hæc cum Pii V. ſucceſſores Romani Pontifices comperiſſent, plura in Breviarium Romanum aut lapſu temporis irrepſiſſe, vel a Correctoribus a Pio V. electis non animadverſa remanſiſſe, quæ dignitate divini Officii videbantur prorſus indigna, rurſus novam ipſius emendationem inſtituere muneris ſui crediderunt; atque inter alios Urbanum VIII. „ in eamdem co- „ gitationem traxere, ut ipſe loquitur, & „ ſollicitudo noſtra, ait, erga res ſacras, „ quas primam & optimam partem mune- „ ris noſtri cenſemus, & piorum doctorum- „ que virorum judicia & vota, conqueren- „ tium in eo contineri non pauca, quæ a „ primo nitore inſtitutionis excidiſſent, ſive „ inchoata potius quam perfecta forent ab „ aliis, certe a nobis ſupremam imponi „ manum deſiderarent. Nos itaque huic rei „ ſedulam operam navavimus, & juſſu no- „ ſtro aliquot eruditi & ſapientes Viri ſuam „ ſerio curam contulerunt, quorum diligen- „ tiâ ſtudioque perfectum opus eſt, quod „ gratum omnibus, Deoque, & ſanctæ Ec- „ cle-

(*a*) Decretum illud ſeu Bulla reperitur in Bullario Romano tom. 2. Edit. 1638. *pag.* 196. *col.* 1. 2. & 3.

Digitized by Google

„ cleſiæ honorificum fore ſperamus „. In Bulla Breviario Romano præfixa (*a*).

Denique indicatis illis, quæ in Hymnorum emendatione ac aliquorum mutatione, aut novorum editione, itemque circa Pſalmorum & Canticorum interpunctionem additis aſteriſcis, ab ipſo in hac correctione facta eſſent, ſubjungit: „ Patrum ſermones „ & homiliæ collatæ cum pluribus impreſ„ ſis editionibus, & veteribus manuſcriptis; „ ita multa ſuppleta, multa emendata at„ que correcta, Sanctorum hiſtoriæ ex pri„ ſcis & probatis Auctoribus recognitæ; „ Rubricæ, detractis nonnullis, quibuſdam „ adjectis, certius & commodius expli„ catæ „.

Hactenus Urbanus VIII. Quæ oſtendunt, non exiguam fuiſſe impenſam operam, ut nihil apocryphum, nihilque divini Officii majeſtate indignum publice in Eccleſia recitaretur. Verum ea eſt humani ingenii, & maxime circa factorum, & hiſtoriarum veritatem aſſequendam, imbecillitas, ut illa etiam ſapientiſſimos ac diligentiſſimos ſuos non raro fugiat ſcrutatores; ut proinde mirari debeat nemo, quod non obſtante adeo diligenti ſub Urbano factà hiſtoriarum atque homiliarum, quæ Breviario Romano continebantur, diſcuſſione & inquiſitione, aut eo quod in approbatione novorum Officiorum a S. Congregatione Rituum hodie adhibetur examine, nonnulla poſtmodum a viris eruditis, poſt iteratam de factis aut hiſtoriis illis diſcuſſionem, judicentur, & evidenter oſtendantur apocrypha, aut ut minus de falſitate admodum ſuſpecta.

Quis enim hodie eſt, qui non agnoſcat falſo adſcribi primis Romanis Pontificibus, qui ante Siricium floruerunt, quæ ex Epiſtolis Decretalibus eorum nominibus inſcriptis ſunt deſumpta, & in ipſorum reſpective Feſtis ex præſcripto Romani Breviarii recitantur? Illarum enim Epiſtolarum adeo dilucide detecta eſt hodie ſuppoſitio & falſitas, ut R. P. Labbæus S. J. in ultima Conciliorum editione ad Epiſtolam I. ſancto Clementi adſcriptam notare non vereatur: „ Mirum eſt viris doctiſſimis Tur„ riano, Binnio, & quibuſdam aliis in tan„ ta eruditionis Eccleſiaſticæ luce probari „ potuiſſe Decretales illas Epiſtolas, a quo„ cumque ſeu mercatore, ſeu peccatore „ fabricatas, & antiquis Romanæ Urbis „ Pontificibus circiter annum Chriſtianæ „ epochæ octingenteſimum ſuppoſitas: adeo „ enim perſpicacibus viris deformes viden„ tur, hoc ſaltem tempore, ut nullà arte, „ nullà ceruſsà aut purpuriſſo fucari poſſint. „ Eas omnes, ſaltem pleraſque earum, re„ pudiarunt eruditiſſimi quique Tractatores „ Catholici *Baronius*, *Bellarminus*, *Per„ ronius*, *Contius*, *Antonius Auguſtinus*, „ *Lorinus*, *Sirmondus*, *Ducicius*, *Petavius*, „ *Marca*, *Boſquetus*, ut alios modo, ſive „ antiquiores, ſive recentiores ſilentio ob„ volvam „.

Neque de eiſdem dicere veretur P. Chriſtianus Lupus: *Quiſquis earum natales jam credit legitimos atque authenticos, cenſetur nugas vendere & fabulas*.

Idem prope eſt judicium eruditorum de lapſu ac pœnitentia S. Marcellini, ceteriſque quæ ex actis cujuſdam Synodi Sinueſſanæ ad diem 26. Aprilis leguntur.

Item, quæ de Baptiſmo Conſtantini, ejuſque circumſtantiis in lectionibus ſecundi Nocturni in Feſto S. Silveſtri referuntur, nonne communi pene calculo pro apocryphis habentur ac rejiciuntur?

Quid de profectione Dionyſii Areopagitæ, Sociorumque ejus in Galliam ſub Clemente I. aut ſcriptis per illum libris de Divinis nominibus, de Cœleſti & Eccleſiaſtica Hierarchia, de myſtica Theologia, & aliis quibuſdam, quæ ipſi in Breviario Romano aſſeruntur & inſcribuntur? Numquid illa hodie a plurimis in diſcernendis veris a falſis expertiſſimis ac oculatiſſimis viris, tamquam non ſatis firmo nixa fundamento rejiciuntur? Uti & illa, quæ de Marthæ, Mariæ Magdalenæ, Lazari, Marcellæ, atque Maximini in Maſſiliam appulſu; Lazarique in Maſſilienſium, Maximini vero in Aquenſium Epiſcopos ordinatione in Feſto S. Marthæ recitantur.

Denique acta S. Catharinæ Virginis & Martyris, quibus deſumpta ſunt quæ in ejus Feſto recitantur, ob varias, quæ in iis occurrunt, falſas narrationes, plurimis hodie ſuſpecta ſunt.

Quod

(*a*) Hæc Bulla, quæ data eſt ann. 1602. legitur tom. 3. Bullarii, edit. 1638.

Digitized by Google

Quod in Feſto S. Paulini Epiſcopi Nolani legitur, Paulinum ſeipſum in ſervitutem tradidiſſe, ut filium cujuſdam viduæ a ſervitute redimeret, ceteraque, quæ in ſervitute egiſſe & contigiſſe narrantur, nonne a plurimis hodie magno cum fundamento ut falſa rejiciuntur? Illa, quæ de S. Petro Alexandrino 26. Novembris referuntur; nimirum de excommunicatione Arii per ipſum facta: itemque de acceſſu Achillæ & Alexandri deprecatorum Arii ad Petrum in carcere conſtitutum, reſponſoque ipſius Petri, *noctu apparuiſſe ſibi Jeſum veſte diſciſsâ, cauſamque rei ſciſcitanti dixiſſe: Arius veſtem meam, quæ eſt Eccleſia, dilaceravit;* nonne ſimiliter hodie de falſitate ſuſpecta a multis reputantur?

Hæc aliaque, quæ quotidie deprehenduntur in Breviario Romano, non ſatis certa & fundata a viris in dignoſcendis ſinceris ab apocryphis, dubiis ab indubitatis, oculatiſſimis, atque inter ceteros R. P. Papenbrochio ejuſque ſociis, qui non ſine ingenti labore, neque exiguo fructu evulgandis atque diſcutiendis Sanctorum actis occupantur; hæc, inquam, multorum virorum, divini Officii majeſtatem ac excellentiam æmulantium, excitant vota & deſideria, ut aliquando Romanus Pontifex, prædeceſſorum ſuorum exemplo, Romani Breviarii, quo pene omnis Belgicus Clerus utitur, accuratum examen, emendationemque inſtituat; quo fiat, ut apocryphis, atque dubiis hiſtoriis, & factis ſublatis, nulla niſi firmis fundamentis innixa, & ædificationi Cleri & populi congruentia, ipſiuſque divini Officii excellentiæ digna relinquantur aut inſerantur.

Idque tanto majori cum fiducia de Sede Apoſtolica ſperandum, quod jam olim a S. Gelaſio Papa in Concilio Romano 70. Epiſcoporum dictum referatur: „ Geſta SS. „ Martyrum, qui multiplicibus tormentorum cruciatibus, & multiplicibus confeſſionum triumphis irradiant, ideo ſecundum antiquam conſuetudinem *ſingulari cautelâ* in ſacra Romana Eccleſia non „ legi; quia, inquit, & eorum, qui conſcripſere, nomina penitus ignorantur, & „ ab infidelibus & idiotis *ſuperflua* aut *minus apta*, quam rei ordo fuerit, ſcripta „ eſſe putantur: ſicut cujuſdam Quirici, & „ Julitæ: ſicut Georgii, aliorumque hujuſmodi paſſiones, quæ ab hæreticis perhi„ bentur conſcriptæ. Propter quod, ut di„ ctum eſt, ne vel *levis* ſubſannandi ori„ retur occaſio, in S. Romana Eccleſia „ non leguntur „. Hæc Gelaſius *apud Gratian. diſt.* 15. *Can.* 3. Quæ oſtendunt, quam ſollicita jam pridem fuerit Romana Eccleſia, ne geſta aut acta Sanctorum vel falſa, aut depravata in Eccleſia legerentur.

§. III.

Diverſitas particularium Eccleſiarum in Ritibus divini Officii, unitati Eccleſiæ non officit; & quem Ritum quiſque ſequi debeat?

OMnem Chriſtianorum exteriorem Religionis cultum eo collimare & dirigi, ut per illum fideles moneantur & incitentur, ut tamquam *veri adoratores, adorent Patrem in ſpiritu* & *veritate*, nemo Catholicorum ambigit. Quapropter Apoſtoli eorumque ſucceſſores liberum ſibi eſſe non dubitarunt, varios diverſoſque ritus exterioris illius cultus præſcribere, prout inſtitutis & moribus gentis aut populi, cui præficiebantur, magis convenire judicabant. Quin & Eccleſiarum Antiſtites eam ſibi crediderunt eſſe poteſtatem, ut etiam a ſanctiſſimis & Apoſtolicis viris traditos & inſtitutos ritus interdum mutare poſſent, cum ob populi aut temporum circumſtantias ad pietatem & verum interiorem Religionis cultum promovendum ritus alios ſubinde judicarent convenientiores: quemadmodum recte notavit Vir eruditus Andreas Maſius *in Præfat. ad Liturg. Syrorum.* Cum enim animadverteret breviorem eſſe apud Syros, quam apud Græcos S. Baſilii liturgiam, hanc hujus rei affert rationem: „ Quippe is fuit perpetuus „ hominum in Religione ſenſus, inquit, „ ut intra præſcriptas a Patribus cæremo„ nias quantumvis ſanctiſſimas ſeſe contine„ re pauci potuerint. Unde pro temporis „ tractu ad illas, pro vario Antiſtitum pie„ tatis affectu, alia atque alia addita, mul„ ta etiam mutata videre eſt „.

Hinc illa tum olim, tum hodie Eccleſiarum & Congregationum in externis Religionis cæremoniis varietas, manente interim ipſius Eccleſiæ immotâ & inconcuſsâ fidei

fidei unitate. „ Plura ſunt, ait S. Fulbertus Carnutenſis Epiſcopus *Epiſt.* 2. in „ Eccleſiaſticis Officiis, in quibus Orientales Eccleſiæ & noſtræ communi obſervatione ſibi reſpondent: ſunt vero alia, in „ quibus alias ab aliis cultu diſpari & variâ obſervatione audivimus diſſonare. Nec „ tamen nos offendit obſervantiæ diverſitas, „ ubi fidei non ſcinditur unitas „.

Illudque a Sanctis Patribus traditum eſſe, nimirum nihil officere conſuetudines diverſas rituum Eccleſiaſticorum, ſi unitas charitatis ſervetur in Fide Catholica, tradit S. Anſelmus Cantuarienſium Epiſcopus. Conquerenti enim Waleranno de varietate rituum Eccleſiaſticorum reſpondet: „ Utique „ ſi per univerſam Eccleſiam uno modo & „ concorditer celebrarentur, bonum eſſet & „ laudabile. Quoniam tamen multæ ſunt „ diverſitates, quæ non in ſubſtantia Sacramenti, neque in virtute ejus aut fide „ diſcordant, neque omnes in unam conſuetudinem colligi poſſunt; æſtimo eas „ potius cum pace concorditer tolerandas, „ quam diſcorditer cum ſcandalo damnandas: Habemus enim a SS. Patribus, quia „ ſi unitas ſervatur charitatis in Fide Catholica, nihil officit conſuetudo diverſa „.

Deinde ſubjicit: „ Si autem quæritur, unde iſtæ natæ ſint conſuetudinum varietates, nihil aliud intelligo, quam humanorum ſenſuum diverſitates, qui quamvis in „ rei veritate & virtute non diſſentiant, in „ aptitudine tamen & decentia adminiſtrationis non concordant: quod enim unus „ aptius eſſe judicat, alius ſæpe minus aptum „ æſtimat: neque in hujuſmodi varietatibus „ non conſonare, puto ab ipſius rei veritate exorbitare „. *In Reſponſ. ad querel. Waleran. cap.* 1.

Dicendum ergo cum Tertulliano: „ Regula fidei una omnino eſt ſola immobilis & irreformabilis. Cetera jam diſciplinæ & converſationis admittunt novitatem „. *Lib. De veland. Virg.*

Regulam vero in hac rituum ac cæremoniarum Officii Eccleſiaſtici varietate quiſque tenere debet, quam in ſimili Eccleſiaſticæ diſciplinæ diverſitate tradit S. Auguſtinus: „ Nec diſciplina ulla eſt, ait, in his melior gravi prudentique Chriſtiano, quam „ ut eo modo agat, quo agere viderit Eccleſiam, ad quam forte devenerit. Quod „ enim neque contra fidem, neque contra „ bonos mores eſſe convincitur, indifferenter eſt habendum, & propter eorum, inter quos vivitur, ſocietatem ſervandum „ eſt „. *Epiſt. ad Januar. cap.* 2.

Conformiter ad hanc regulam, Clerici ſi alicui particulari Eccleſiæ ſint adſcripti, atque in ea reſideant, neceſſario ſequi debent ritum illius Eccleſiæ: neque recitando Officium divinum ritu Romano ſatisfaciunt. „ Quoniam (ut recte notat Sanctus Thomas *Quodlibet 6. art.* 8.) quemadmodum „ Clericus, quia Eccleſiæ mancipatus atque „ addictus eſt, ad Officium Eccleſiaſticum „ obligatur, ſic etiam quia tali Eccleſiæ „ ratione Beneficii addictus eſt, talis Eccleſiæ Officium recitare debet „.

Indecens proinde atque abuſivum eſt, quod interdum Canonici recitari velint in choro per Vicarios divinum Officium juxta vetuſtum ritum ſuæ Eccleſiæ, ipſi vero illud ad præſcriptum Breviarii Romani perſolvant.

Illi vero, qui nulli particulari Eccleſiæ ſunt adſcripti, ſed titulo patrimonii ſunt ordinati, juxta jam traditam regulam S. Auguſtini „ recte facerent (ait Bellarminus) „ ſi uſum illius Eccleſiæ ſequerentur, apud „ quam ordinarie verſari ſolent „. *Lib.* 1. *De Bonis Operib. in partic. cap.* 18.

Imo juxta illam SS. Patrum traditam in hac materia regulam, idem dicendum videtur de Clericis, Eccleſiæ quidem particulari adſcriptis, ſed legitima de cauſa non reſidentibus, ut nimirum ſequantur ritum & conſuetudinem Eccleſiæ, apud quam pro eo tempore morantur.

§. IV.

Cantum in divinis laudibus adhibere ritus eſt vetuſtiſſimus: & quæ ejus utilitas?

Cantum in divinis laudibus adhibere, ritum eſſe vetuſtiſſimum, ab ipſius quoque Chriſti & Apoſtolorum exemplo originem trahentem, docet S. Auguſtinus *Epiſt.* 55. *ult. edit. cap.* 28. „ Sine dubitatione (ait) faciendum eſt maxime illud, „ quod de Scripturis defendi poteſt, ſicut „ de Hymnis & Pſalmis canendis, cum & „ ipſius Domini & Apoſtolorum habemus „ do-

„ documenta, & exempla, & præcepta de „ re tam utili ad movendum pie animum „ & accendendum divinæ lectionis affe- „ ctum „.

Nequaquam tamen ubique eodem tempore, neque ab omnibus æque receptum & probatum fuiſſe, fatendum eſt.

Teſtis enim eſt S. Auguſtinus *lib. 9. Conf. cap. 7.* ſuo tempore primum a S. Ambroſio in Eccleſia Mediolanenſi inſtitutum fuiſſe, ut Hymni & Pſalmi canerentur ſecundum morem Orientalium partium, ne populus mœroris tædio contabeſceret.

Ipſe vero Auguſtinus ſubinde ſentiens animum ſuum in ipſa ſonora vocum modulatione nonnihil hærere, voluptatemque quærere, dicebat: „ Melos omne ſuavium cantilenarum, quibus Davidicum Pſalterium „ frequentatur, ab auribus meis removeri „ velim, atque ipſius Eccleſiæ; tutiuſque „ mihi videtur quod de Alexandrino Epiſco- „ po Athanaſio ſæpe mihi dictum comme- „ mini, qui tam modico flexu vocis facie- „ bat ſonare lectorem Pſalmi, ut pronun- „ tianti vicinior eſſet quam canenti. Ve- „ rumtamen cum reminiſcor lacrymas meas, „ quas fudi ad cantus Eccleſiæ tuæ in pri- „ mordiis recuperatæ fidei meæ, & nunc „ ipſo quod moveor, non cantu, ſed rebus „ quæ cantantur, cum liquidâ voce & con- „ venientiſſimâ modulatione cantantur, ma- „ gnam inſtituti hujus utilitatem rurſus „ agnoſco. Ita fluctuo inter periculum vo- „ luptatis & experimentum ſalubritatis; „ magiſque adducor, non quidem irretra- „ ctabilem ſententiam proferens, cantandi „ conſuetudinem approbare in Eccleſia; ut „ per oblectamenta aurium infirmior ani- „ mus in affectum pietatis aſſurgat. Ta- „ men cum mihi accidit, ut me amplius „ cantus, quam res, quæ canitur, moveat, „ pœnaliter me peccare confiteor, & tunc „ mallem non audire cantantem „. *Lib.* 10. *Conf. cap.* 33.

Hinc collige, S. Athanaſio magis probatam fuiſſe Pſalmorum recitationem, quæ *pronuntianti vicinior eſſet quam canenti*. Quam & hodie nonnullæ Religioſorum Congregationes amplecti malunt.

Patet deinde, Auguſtinum, licet fluctuantem, *cantandi* conſuetudinem magis approbaſſe in Eccleſia, tum ob affectum, quem in ſe ſenſerat ex cantu Pſalmorum, tum ex effectu, quem cantus in animis infirmorum excitare ſolet, dum nimirum *per oblectamenta aurium infirmior animus in affectum pietatis aſſurgit*.

Hunc Eccleſiaſtici cantus effectum jam pridem expreſſerat S. Juſtinus *in Reſp. ad quæſt.* 107. aut alius quicumque eſt Auctor quæſtionum illarum, quæ inter opera Juſtini reperiuntur: „ Excitat enim cantus ani- „ mum ad ardentem cupiditatem ejus, quod „ in carminibus canitur „. Deinde addit: „ Ponit inſurgentes ex carne affectiones: „ cogitationes malas expellit, quæ nobis ab „ inviſibilibus inimicis injiciuntur: irrigat „ animum ad ferendos fructus divinorum „ bonorum „. Porro quod hodierni cantus Eccleſiaſtici plerumque non ſint ſimiles effectus, non tam vitio ipſius cantus, quam vitio hominum adſcribendum. Si enim *liquidâ voce & convenientiſſimâ modulatione* cantaretur, ut loquitur Auguſtinus, non dubium quin plures piæ animæ, non minus quam Auguſtinus, utilitatem hujuſmodi modulationis ſeu cantus in ſe reperirent.

§. V.

De cantu alternativo: & quæ ejus utilitas?

PLerique antiquiores, qui de divinis Officiis ſcripſerunt, ſecuti Socratem, crediderunt, alternativi cantus conſuetudinem, ſuam ſumpſiſſe originem a S. Ignatio Antiochiæ in Syria tertio poſt Beatum Petrum Epiſcopo: „ qui (ut narrat Socrates *Lib. 6. Hiſt. cap.* 8.) „ vidit aliquando Ange- „ los Hymnis *alternatim* decantatis S. Tri- „ nitatem celebrantes; & canendi rationem, „ quam in illa viſione animadverterat, Ec- „ cleſiæ Antiochenſi tradidit. Unde iſta „ traditio ad omnes poſtea Eccleſias per- „ manavit „. Hæc Socrates.

Verum nonnulli neſcientes unde hæc acceperit Socrates, qui amplius quam tribus poſt Ignatium ſeculis ſcripſit, cum nullus ante ipſum illius viſionis aut traditionis meminerit, conſtanter aſſerunt, primos omnium Flavianum ac Diodorum, regnante Conſtantio, pſallentium choros Antiochiæ bifariam diviſiſſe, & Pſalmos Davidicos alternis canendos eis tradidiſſe: eamque rem pri-

primum Antiochiæ inſtitutam, poſtea ad reliquas totius orbis Eccleſias dimanaſſe, ut teſtatur Theodoretus; & ante ipſum Theodorus Mopſueſtenus, qui tempore Flaviani & Diodori floruit; referens tamen ante Flavianum cantum alternativum Syris notum fuiſſe. *Vide Notas Henrici Valeſ. ad cit. cap.* 8. *Socratis.*

Porro quidquid ſit, illud conſtat, tempore S. Baſilii populum Cæſareenſem in *duas partes* diviſum *alternis ſuccinentem* Pſalmos ceciniſſe: eumque ritum aſſerit ſervatum fuiſſe apud „ utramque Lybiam, „ Thebæos, Palæſtinos, Arabes, Phœnicas, „ Syros, & qui ad Euphratem habitant; „ & ut ſemel dicam, ait, omnes apud „ quos vigiliæ, preces, communeſque Pſalmodiæ in pretio ſunt „. *Epiſt.* 57.

Teſtis eſt B. Paulinus, S. Ambroſium „ introduxiſſe in Eccleſiam Mediolanenſem, quod in alias dein Eccleſias Occidentis manavit, ut Pſalmi, & Hymni „ *alternatim* more Orientalium dicerentur „. *In Vita S. Ambroſii.*

Refert quoque Caſſianus *Lib.* 2. *Inſt. cap.* 8. ſanctiſſimos Monachos in Palæſtina Pſalmos uno modulante, & aliis ſuccinentibus recitaſſe; additque rationem, *ut labor hac diverſitate diviſus delectatione quâdam defectionem corporis relevet.*

Ad hæc cantus alternativi hæc eſt utilitas, quod nunc canendo, nunc tacendo facilius poſſit animus ad interiorem provocari devotionem: quia *dum lingua paulum ceſſat, ſpiritus magis excitatur;* ideoque, ut jam pridem advertit S. Baſilius *Epiſt.* 57. hac formâ recitandi contingit, ut oratio mentalis facilius conjungatur vocali: *alterius canunt*, ait, *atque ex eo ſimul eloquiorum Dei exercitationem & meditationem corroborant.*

Ab omni proinde ævo probata atque recepta fuit alternatim recitandi aut canendi Pſalmos & Hymnos, quæ hodie viget, Eccleſiæ diſciplina; ita ut unuſquiſque pſallentium aut recitantium Horas Canonicas, tam publice quam privatim, ſuo muneri ſatisfaciat, ſi quiſque alternatim verſus Pſalmorum aut Hymnorum recitet, licet nec Pſalmorum nec Hymnorum verſus ab altero ſocio vel choro recitatos privatim repetat.

Patet quoque, eum pſallendi ritum receptum fuiſſe, tum ut labor hac diverſitate diviſus delectatione quâdam defectionem corporis relevet, tum vel præcipue, ut *lingua paululum ceſſante, ſpiritus magis excitetur;* atque mens interius facilius ſe recolligere, & ad interiorem devotionem excitare queat.

Ex quo ulterius intelligitur, quod licet in alterno cantu aut recitatione, dum ab uno verſus Pſalmi aut Hymni canitur vel recitatur, alterius lingua ceſſare poſſit, ſpiritus tamen attendere debeat; ut nimirum, dum alius voce & ſpiritu Deum laudat, alter ſpiritu pſallat.

Unde de alterno cantu agens S. Carolus, ait: „ Omnes in choro divina Officia, ut „ temporis ratio poſtularit, *alternis* vocibus, „ canant, recitent, *attenteque* audiant „. *In Conc. Mediol. I. part.* 2. *cap.* 25.

Atque hinc rurſus conſequitur, divinas laudes alternis vocibus eſſe decantandas tam diſtincte ac tractim, ut uno canente aut recitante, alius intelligere atque attendere poſſit. Quare etiam S. Carolus præcitatis verbis ſubjungit: „ Idque non curſim, non „ perturbate, non oſcitanter, ſed *leniter*, „ *diſtincte*, ac ſtudioſe faciant „.

§. VI.

De Muſica, muſicalibus Inſtrumentis, Muſicis, & Pueris Chori.

PLurimi ſunt, qui jam pridem mirum in modum cantum muſicæ extulere, tamquam movendis & excitandis animæ affectibus aptiſſimum. „ Quid enim illâ præ„ ſtantius, ait Caſſiodorus *lib.* 2. *Epiſt.* 40. „ quæ naturæ convenientiam ubique diſper„ ſam virtutis ſuæ gratiâ comprehendit? „ Quidquid enim in conceptum alicujus „ modificationis exiſtit, ab harmoniæ con„ tinentia non recedit. Per hanc compe„ tenter cogitamus, pulchre loquimur, con„ venienter movemur; quæ quoties ad au„ res noſtras diſciplinæ ſuæ lege pervenerit, „ imperat cantum, mutat animos: artifex „ auditus, & operoſa delectatio .... Tri„ ſtitiam noxiam jucundat, timidos furores „ attenuat; cruentam ſævitiam efficit blan„ dam, excitat ignaviam, ſoporantemque „ languorem, vigilantibus reddit ſaluberri„ mam quietem, vitiatam turpi amore ad „ honeſtum ſtudium revocat caſtitatem, ſa„ nat

Digitized by Google

„ nat mentis tædium bonis cogitationibus
„ ſemper adverſum, perniacioſa odia con-
„ vertit ad auxiliatricem gratiam, & quod
„ beatum genus curationis eſt, per dulciſſi-
„ mas voluptates expellit animi paſſiones „.

Hæc Caſſiodorus, cui conſonat Maximus
Tyrius, *Serm.* 21. „ Humanam muſicam,
„ ait, quæ animos circuit, quidnam aliud
„ eſſe dixerimus, quam pædagogicum quod-
„ dam officium, quod animæ affectiones
„ moderatur; id enim nimiam elationem,
„ impetumque animi quaſi quibuſdam in-
„ cantationibus demulcet, remiſſionem at-
„ que infractionem ſublevat, exacuitque „.

Ob hos, alioſque tum a veteribus, tum
recentioribus recenſitos muſici cantus con-
venientes ad moderandas animi paſſiones ef-
fectus, creditum eſt, non inutilem, aut in-
congruum ejus futurum in Eccleſiaſticis Of-
ficiis uſum: nam, ut notat S. Thomas 2.
2. *quaſt.* 91. *art.* 2. „ laus vocalis ad hoc
„ neceſſaria eſt, ut affectus hominis provo-
„ cetur in Deum: & ideo quæcumque ad
„ hæc utilia eſſe poſſunt, in divinas laudes
„ congruenter aſſumuntur „.

Verum „ illud ab antiquis obſervatum eſt
„ (ait Cardinalis Bona) numquam ab ali-
„ qua gente mutatam fuiſſe muſicam, quin
„ & ipſa interius mutata ſit „. *De divina
Pſal. cap.* 17. §. *3. num.* 3.

Muſica vetus, inquiebat Sextus Empyri-
cus *Lib. 6. cap.* 22. virilis erat, recens ef-
fracta & effeminata. Et Severinus Boëtius
lib. 1. *cap.* 1. Amiſit muſica gravitatis &
virtutis modum, ac pene in turpitudinem
prolapſa minimum antiquam ſpeciem ſervat.

De ſui temporis muſica ita loquitur Ma-
ximus Tyrius, *Serm.* 21. „ Muſica ut nunc
„ eſt extenuato corpore incedens, pulchritu-
„ dinem & ſuavitatem illam veterem abje-
„ cit. Quapropter a lege propria deflectens
„ calamitoſa nobiſcum efficitur, animumque
„ tum publice, tum privatim in perniciem
„ trahit; relictâ autem priori ſimplicitate,
„ in levitatem fatuam abiit, & ut veriſſi-
„ me dicamus, evaſit in flagitium „.

His aliiſque veterum ſententiis de muſicæ
depravatione relatis, ſubjicit Cardinalis Bo-
na loco citato: „ Has veterum ſententias
„ eo libentius tranſcripſi, quo magis hodier-
„ næ muſicæ deplorabilis ſtatus innoteſcat.
„ Faſtidit ætas noſtra concentum gravem &
„ ſtabilem, amatque modulos quoſdam,
„ quibus in fruſta conciſus cantus diſſiliat
„ & enervetur „.

Et ſane qui etiam Belgii noſtri ordinari-
am muſicam attenderit, nonne fateri coge-
tur & vel invitus, jure merito veterum il-
lorum dicta, ut plurimum illi applicari poſ-
ſe? Hodieque verum eſſe, quod *in Pano-
plia Evang. lib.* 4. *cap.* 78. dixit magnus
ille Gandenſium Præſul Wilhelmus Linda-
nus: „ Muſicos plurimos eſſe dignissimos,
„ ut de choro ejiciantur, tum propter im-
„ pudicos amorum, aut indignos bellorum
„ modulos ſacris Dei laudibus inſparſos,
„ tum theatricam magis ſonorum confuſio-
„ nem, quam religioſam pietatis ac devo-
„ tionis moderationem, quam piorum ani-
„ mis paſſim gignere noſcuntur. Non enim
„ nunc ſuo cantu Muſici auditorum animos
„ (pergit laudatus Antiſtes) tam ad pie-
„ tatis cultum, cœleſtiaque excitant deſide-
„ ria, quam avocant, avertunt, alienant.
„ Scio enim aliquando divinis me inter-
„ fuiſſe laudibus, ſubjungit Lindanus, cum
„ vel attentiſſimus auſcultarem, ecquid for-
„ te pſalleretur, ne unum quidem potuiſſe
„ intelligere verbum: ita erant omnia ſyl-
„ labarum repetitionibus commiſta, vocibus
„ confuſa, clamoribus potius horridulis,
„ quam cantu, obſcurata „.

Numquid quiſque ſibi id non ſemel ac-
cidiſſe, & frequenter accidere, cum divinis
Officiis muſice decantatis intereſſe contingit,
lubenter fatebitur?

Quid igitur mirum, ſi ob hæc aliaque,
quæ in muſicam irrepſerunt, eamque tam
fœde conſpurcarunt, Viri etiam ſancti uſum
illius e Templis & divinis Officiis elimi-
nandum cenſuerint? Atque inter alios B.
Aëlredus Abbas Rhievallenſis in Anglia S.
Bernardo coævus, in ſui temporis muſicam
tamquam divinis laudibus plane indignam
acriter invehitur, ejuſque vitia graphice de-
pingit. „ Ad quid, rogo, terribilis ille fol-
„ lium flatus, tonitrui potius fragorem,
„ quam vocis exprimens ſuavitatem? Ad
„ quid illa vocis contractio & infractio?
„ Hic ſuccinit, ille diſcinit, alter ſuperci-
„ nit, alter medias quaſdam notas dividit
„ & incidit. Nunc vox ſtringitur, nunc fran-
„ gitur, nunc impingitur, nunc diffuſiori ſo-
„ nitu dilatatur. Aliquando, quod pudet di-
„ cere,

Digitized by Google

„ cere, in equinos hinnitus cogitur, aliquan-
„ do virili vigore depoſito in feminæ vocis
„ gracilitates acuitur, nonnumquam artifi-
„ cioſâ quâdam circumvolutione torquetur,
„ & retorquetur. Videas aliquando homi-
„ nem aperto ore, quaſi intercluſo halitu
„ expirare, non cantare, ac ridiculoſâ quâ-
„ dam vocis interceptione quaſi minitari ſi-
„ lentium, nunc agones morientium, vel
„ ecſtaſim patientium imitari. Interim hi-
„ ſtrionicis quibuſdam geſtibus totum corpus
„ agitatur, torquentur labia, rotant oculi,
„ ludunt humeri, & ad ſingulas quaſque no-
„ tas digitorum flexus reſpondet. Et hæc
„ ridiculoſa diſploſio vocatur religio; & ubi
„ hæc frequentius agitantur, ibi Deo hono-
„ rabilius ſerviri clamatur„. *Spec. char. lib. 1. cap.* 23.

Nonne hîc depictum quodammodo intuemur muſicorum noſtrorum ordinarium agendi modum? Et quidem eo vivacius, quo muſica creditur nobilior ac ſolemnior.

Pergit deinde Aëlredus: „ Stans interea
„ vulgus ſonitum follium, crepitum cym-
„ balorum, harmoniam fiſtularum tremens
„ attonituſque miratur, ſed laſcivas cantan-
„ tium geſticulationes, meretricias vocum
„ alternationes & infractiones non ſine ca-
„ chinno riſuque intuetur, ut eos non ad
„ oratorium, ſed ad theatrum, nec ad oran-
„ dum, ſed ad ſpectandum æſtimes conve-
„ niſſe: nec timetur illa tremenda Maje-
„ ſtas, cui aſſiſtitur; nec defertur myſtico
„ illi præſepio, cui miniſtratur, ubi Chri-
„ ſtus myſtice pannis involvitur, ubi ſacra-
„ tiſſimus ejus Sanguis calice libatur, ubi
„ aperiuntur cœli, aſſiſtunt Angeli, ubi ter-
„ rena cœleſtibus junguntur, ubi Angelis
„ homines ſociantur. Sic quod SS. Patres
„ inſtituerunt, ut infirmi excitarentur ad
„ affectum pietatis, in uſum aſſumitur illi-
„ citæ voluptatis. Non enim ſenſui præfe-
„ rendus eſt ſonus; ſed ſonus cum ſenſu,
„ ad incitamentum majoris affectus, ple-
„ rumque admittendus. Ideoque talis de-
„ bet eſſe ſonus, tam moderatus, tam gra-
„ vis, ut non totum animum ad ſui capiat
„ oblectationem, ſed ſenſui majorem relin-
„ quat portionem„.

Quis, quæſo, vel paululum attendens hodiernum populi concurſum ad Eccleſias ſive Seculares ſive Regulares, in quibus ſciuntur divina Officia muſice, variiſque muſicalibus inſtrumentis ſolemniter decantanda, non fatebitur, & hodiernos muſicæ effectus graphice ab Aëlredo fuiſſe expreſſos?

Numquid enim, ſi quis populum ſtantem attentius conſideret, non raro fateri cogetur, eum non *ad oratorium*, *ſed ad theatrum*, *nec ad orandum*, *ſed ad ſpectandum* conveniſſe?

Quin & ſubinde fit, ut leves ac laſcivas *vocum alternationes* & *infractiones*, ſive muſicam non ſine cachinno riſuque auſcultent, imo animo impuro & laſcivo excipiant: quod tunc contingere frequentius ſolet, ſi muſicæ atque muſicalibus inſtrumentis voces ſonoræ mulierum accedant. Quare ſi in Monaſteriis Monialium muſica canatur, ſpecialiter invigilandum eſt earum directoribus, ne illa auditores ad laſciviam potius, quam ad pietatem & devotionem alliciat; ipſamque laſcivam frequentius juventutem, quam devotum populum ad Eccleſiam invitet.

Hæc omnia attentius quoque expendens ſæpe dictus Gandenſium Antiſtes, veritus non fuit dicere: „ Illarum magis conſtan-
„ tiam admiror Eccleſiarum, quæ iſtum
„ prævidentes divini cultus abuſum, ſemel
„ muſicam illam choro excludere malue-
„ runt, uti Trajectenſis, & quod audio Lug-
„ dunenſis, quam illarum veneror magni-
„ ficam, quam ipſi & putant, & jactant
„ adeo majeſtatem, quâ Dei chorum omni
„ phonaſcorum ſyntagmate, vocum omnis
„ generis diſcrimine, imo & tubarum clan-
„ gore, cornutorum ſtridore, alioque ſtre-
„ pitu vario, ne quid prætermittere vide-
„ antur quod cantici verba ſemel obſcuret,
„ ſenſumque ſepeliat & obruat, ſibi præ-
„ clare gloriantur impleſſe„.

„ Verum, ait ſæpius citatus Antiſtes,
„ non me fugit, quibuſdam muſicam cum
„ organis & muſicis rectius videri retinen-
„ dam: quibus, inquit, equidem perliben-
„ ter aſſentiar, ſi una pro iſto muſices ge-
„ nere, quod nunc paſſim Eccleſias occu-
„ pat, aliud introducatur & gravius, &
„ rebus ipſis convenientius: & ſi non, ut
„ oportet, pronuntiationi quam cantui vici-
„ nius, ſaltem rebus, quæ canuntur, aptius
„ atque accommodatius„.

Hæc Lindanus; quibus addi poſſunt, quæ circa muſicam obſervanda præſcripſit religio-

 tiſſi-

ſiſſimus Mediolanenſium Præſul S. Carolus: „ In divinis Officiis, aut omnino in Eccle- „ ſiis, nec profana cantica, ſonive, nec in „ ſacris Canticis molles flexiones, voces „ magis gutture oppreſſæ, aut denique la- „ ſciva ulla canendi ratio adhibeantur. Can- „ tus & ſoni graves ſint, pii ac diſtincti, „ & domui Dei ac divinis laudibus accom- „ modati; ut ſimul & verba intelligantur, „ & ad pietatem auditores excitentur „. *In Concil. Mediol. I. part.* 2. *cap.* 5.

Illud quoque optandum eſſet, quod jam pridem ſummopere optabat Lindanus, ut Canonici aliique, quibus Muſicorum incumbit aſſumptio, attenderent, ut eligerentur cantores „ Pſalmorum intelligentes, & De- „ um vitâ ſimul & voce moderatâ potius, „ quam incondito garritu laudantes „.

Neque ut plerumque fit, dum „ ad ſa- „ crum miniſterium blanda vox quæritur, (quod olim deplorabat Sanctus Gregorius) „ quæri congrua vita negligatur, & cantor „ miniſter Deum moribus ſtimulet, cum „ populum vocibus delectat „. *Lib.* 4. *Epiſt.* 44.

Monebat Muſſus Epiſcopus Bituntinus, inquit Stephanus Durantus „ cantores ſeu „ muſicos, quoties muſæum aſcendunt, ora- „ tionem præmittere ad Dominum, ut det „ illis vocem in ſua ipſorum ora bene ſo- „ nantem: præcipue vero ut *ſurſum habe-* „ *ant cor* ad Dominum, & illud placeat „ cordi, quod cantant ore; ne Deus indi- „ gnatus dicat illis: *Quare cantatis juſti-* „ *tias meas*, *& aſſumitis verba mea per* „ *ora veſtra* „? De Ritib. Eccl. *lib.* 3. *cap.* 21.

Sane quantopere optanda ſit in reformando hoc hominum genere Prælatorum cura & ſollicitudo, nemo, qui vel leviter vitam ac mores illorum attenderit, non fatebitur; imo vereor ne & hoc tempore dici poſſet, quod dixit Durantus „: Verum hodie, do- „ lenter refero, in Eccleſiis muſici, qui „ cantorum vice funguntur, hominum o- „ mnium ſunt diſſolutiſſimi; adeo ut ada- „ gium populo dederint: Muſice vivere, „ hoc eſt, diſſolute & effeminate „.

Neque obſcurum eſt, unde id in illo hominum genere natum ſit evenire. Cum enim aſſidue divinis Officiis decantandis occupentur, facile contingit, ut pietatis ac religionis ſpiritum ac fervorem conformem non habentes, divina Officia ſine ullo pietatis ſpiritu ex quadam neceſſitate, aut mere intuitu ſalarii inde provenientis modo plane mercenario ac profano peragant. Atque hinc ulterius contingit, ut ſenſim omnem circa ſacratiſſima noſtræ Religionis myſteria guſtum amittant, nullumque proinde ex illis ſpiritualem animæ fructum percipiant: quo deſtituti, quid mirum, ſi continuo in pejora ruant, atque paulatim in malis obdureſcant?

Quod circa muſicos adultæ ætatis obſervandum diximus, id indubie quoad pueros chori, quos hodie Choriſtas, vel Choraules dicimus, ſimiliter ſervandum: ut nimirum non tam attendatur vox ſonora, quam vitæ morumque innocentia, eaque pietatis ſpecimina, quæ in ea ætate haberi poſſunt, qui non tantum cantibus, ſed & vitæ innocentiâ chorum Eccleſiæ excitent.

Deinde cum pueri illi ab infantia ſua ſpecialiter divino cultui conſecrentur & deputentur, ſummopere quoque invigilandum, ut omni curâ & ſtudio a vitiis & corruptione ſeculi conſerventur, ipſamque Baptiſmi innocentiam illibatam conſervent. Unde jam pridem ſtatuit regula Canonicorum: „ ut hujuſmodi pueris cuſtodiendis & ſpiri- „ tualiter erudiendis, talis a Prælatis con- „ ſtituendus ſit doctrinæ & vitæ probabilis „ Magiſter, qui eorum curam ſummâ ge- „ rat induſtriâ, eoſque ita conſtringat, qua- „ liter Eccleſiaſticis doctrinis imbuti, & ar- „ mis ſpiritualibus induti, & Eccleſiæ uti- „ litatibus decenter parere poſſint „. *In Conc. Aquiſ. ann.* 816. *cap.* 135.

Inſuper illud attendendum, ut pueri, pro majori vel minori pietate ac fervore, ſæpius vel rarius divinis Officiis intereſſe jubeantur: dum enim a mane ad veſperam ut frequenter per abuſum contingit, divinis Officiis continuo intereſſe coguntur, contingit, ut ſæpius cum tædio & ſine ulla pietate adeſſe & canere jubeantur; ex quo tunc ulterius fit, ut ſenſim omnem erga præcipua noſtræ Religionis myſteria affectum devotionis amittant; & hinc paulatim inſenſibilitatem quamdam ad res divinas contrahunt, & per illam ad vitia etiam gravia prolabuntur.

Et ſane, quia ſimilis circa hujuſmodi

pueros

Digitized by Google

pueros cura negligitur; experientia, proh dolor! docet, pueros, qui reliquis pietate ac morum innocentiâ prælucere deberent, frequentius eſſe ceteris pejores, atque in ſolida pietate & devotione tepidiores; adeo ut etiam hodie vix alii, quam ex infima plebe, pueri ad id officii haberi queant: verentur nimirum honeſtiores parentes, ne ſi pueri choro deſtinentur, pejores fiant. Quod quam Religioni noſtræ indecorum ſit, nemo non videt.

§. VII.

An organa in divinis laudibus ſint aſſumenda? Et quid in illorum uſu obſervandum, aut cavendum?

ORganorum uſum tempore S. Thomæ in divinis laudibus ſive Officiis receptum non fuiſſe, ex verbis ipſius 2. 2. *quæſt.* 91. *art.* 2. colligunt nonnulli. Quærens enim utrum in divinis laudibus ſint cantus aſſumendi, pro parte negativa hoc format argumentum: „ In veteri Lege laudabatur „ Deus in muſicis inſtrumentis & humanis „ cantibus; ſed inſtrumenta muſica ſicut „ cytharas & pſalteria non aſſumit Eccle- „ ſia in divinas laudes, ne videatur judai- „ zare. Ergo pari ratione nec cantus in di- „ vinas laudes ſunt aſſumendi „. Huic argumento reſpondens Sanctus Doctor, neque negat majorem, neque minorem; ſed minorem concedendo, oſtendit quâ ratione convenerit hujuſmodi inſtrumenta aſſumere in veteri Lege, nequaquam vero conveniat in novâ Lege. „ Hujuſmodi enim muſica in- „ ſtrumenta, inquit, magis animum mo- „ vent ad delectationem, quam per ea for- „ metur interius bona diſpoſitio. In veteri „ autem Teſtamento uſus erat talium in- „ ſtrumentorum, tum quia populus erat ma- „ gis durus & carnalis: unde erat per hu- „ juſmodi inſtrumenta provocandus, ſicut & „ per promiſſiones terrenas; tum etiam quia „ hujuſmodi inſtrumenta corporalia aliquid „ figurabant „.

Ex his apparet, ſanctum Thomam ſuppoſuiſſe, organi atque muſicorum inſtrumentorum uſum in divinas laudes ſuo tempore non fuiſſe receptum. Unde Cardinalis Cajetanus commentans dictum locum: „ No- „ ta, inquit, quod tempore divi Thomæ „ Eccleſia non utebatur organis „. Et poſt ipſum Navarrus aſſerens, quod uſus organorum & horum ſonus non ſit faciendus tanti ad verum cultum divinum, quanti vulgus facit, hanc inter ceteras addit rationem: „ Quia eſt nova cæremonia laudandi Deum „ in Eccleſia Catholica: vivente enim ſan- „ cto Thomâ, qui obiit anno 1274. non „ erat adhuc eorum uſus in Officiis divinis „. *De Orat. cap.* 16. *num.* 46. Quin & hodie, teſte Cardinale Bonâ „ Romæ in Sa- „ cello ſummi Pontificis ſemper ſine inſtru- „ mentis Officiorum ſolemnia celebrantur; „ & Eccleſia Lugdunenſis, quæ novitates „ neſcit, ait idem Cardinalis, ſemper orga- „ na repudiavit, neque in hunc diem aſci- „ vit „. *De divina Pſalm. cap.* 17. §. 5.

„ Verum licet ratio Doctoris Angelici „ contra organorum uſum jam allegata, „ per ſe ſit vera, inquit Cardinalis Caje- „ tanus, poteſt tamen per accidens tolerari „ extenſa jam conſuetudo organorum, pro- „ pter nimiam elongationem hominum a „ divino cultu, ut vel ſic allecti, Divinis „ interſint. Qui tamen organa, proſequi- „ tur Cajetanus, in Eccleſia medicinam „ animæ a remotis eſſe cogitaverit, parce „ illis utetur, ne ſanis noceat, minuendo „ vel tollendo eorum devotionem „.

Hactenus Cajetanus. Quæ multum conſona ſunt Conciliis tum præterito tum præſenti ſæculo celebratis, in quibus uſus organorum, qui tum in divinis Officiis paſſim receptus erat, non abſolute rejicitur, tamquam divinis laudibus indecens, aut populi devotionem impediens; ſed quæ circa illum ſervanda, aut vitanda ſint, præſcribuntur.

„ Organorum uſum (inquiunt Patres Concilii Senonenſis ann. 1528. *cap.* 17.) „ Eccleſia a Patribus ad cultum ſervitium- „ que divinum recepit. Nolumus itaque „ quod organicis inſtrumentis reſonet in Ec- „ cleſia impudica aut laſciva melodia; ſed „ ſonus omnino dulcis, qui nihil præter „ Hymnos divinos, & Cantica ſpiritualia „ repræſentet „.

Simile eſt Decretum ſub idem pene tempus Patrum Colonienſium. Similiter Synodus œcumenica Tridentina mandans „ arceri ab Eccleſiis muſicas eas, ubi ſive „ *organo*, ſive cantu laſcivum aut impu- „ rum

„ rum aliquid miſcetur „: oſtendit, ſe non univerſim organorum uſum, ſed ejus duntaxat damnare abuſum. Unde S. Carolus Concilii Tridentini fidelis executor organa in Eccleſia admiſit, tametſi reliqua inſtrumenta excluſerit. *Organo tantum*, ait, *in Eccleſia locus ſit; tibia, cornu, & reliqua muſica inſtrumenta excludantur*.

Illud igitur ſedulo curare tenentur, qui divino Officio intendunt, ut organa, quæ unice ad infirmioris populi devotionem ſublevandam & fulciendam in divinas laudes admiſſa ſunt, nihil ſonent, quod vel devotionem turbet, aut animum ad cogitationes ſeculares, aut, quod impium eſt, laſcivas & impuras incitet, aut moveat; quod & circa tintinnabula, aliaque ſimilia inſtrumenta ſervari, anxie inculcarunt Belgii noſtri Concilia.

„ Cohibeant, ait Synodus I. Mechli„ nienſis, Epiſcopi *Cantores*, *Organiſtas*, „ *Campanarios*, & alios quoſcumque a la„ ſciva, militari, quàvis indecorâ muſicâ „ in cantu, organis, & campanis ſub pœ„ na 10. ſtuferorum, ad pios uſus arbitrio „ Epiſcoporum applicanda. Et ſi ſemel pu„ niti non abſtinuerint, pœnâ carceris aut „ alias arbitrariâ plectantur „.

Et Cameracenſis, item Mechlinienſis II. addunt: „ ut qui tintinnabula, & campa„ nulas ad harmoniam quamdam pulſare „ ſolent, caveant omnino ne hujuſmodi „ pulſatione cantiones turpes, inhoneſtas & „ vulgo jactatas imitentur, ſed potius Hy„ mnorum & Canticorum Eccleſiæ modu„ lationes..... Si quis non paruerit, pu„ niatur, ut qui multis labendi occaſionem „ præbuerit, & in re ſacris dicatâ, ſpurca „ & inhoneſta attulerit „. *Ann.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 15.

Inſuper ſupradictum Concilium Cameracenſe uſum organorum ita moderatur „ ut „ quæ in Miſſis ad doctrinam & inſtructio„ nem populi leguntur, aut canuntur, ita „ legantur & canantur, ut præſentes diſtin„ cte ſingula verba exaudire poſſint. Qua„ re, ait, in Symbolo canendo placet nec „ *organa*, nec muſicam adhiberi; niſi ſit „ ſimplex, ac talis, ut ſingula verba ſine „ repetitione poſſint intelligi „. Deinde addit: „ Quæ in choro cani debent ad in„ ſtructionem, ea canantur vere, ut intel„ ligantur mente; non autem *organis*, quæ „ ſic ædificare nequeunt, ut viva vox piæ „ mentis interpres & nuntia „.

Hinc apparet, quod ex mente Patrum Concilii Cameracenſis, non conveniat, ut in choro Pſalmorum, Canticorum, aut Hymnorum verſus organo canantur; quandoquidem illi cantentur, ut Clerus ſaltem eos intelligat & attendat, quod ita commode fieri nequit, dum organo canuntur.

§. VIII.

Ritus eſt vetuſtiſſimus, & fini divini Officii plane conſonus, ut per diſtincta temporum intervalla recitetur.

ANimus non eſt in præſenti §. oſtendere, quod diei aut noctis tempore ſingulæ divini Officii partes ſint exſolvendæ (id enim præſtabitur infra ubi de ſingulis agetur, ſed tantum quod ſit ritus antiquiſſimus, ipſi divino Officio ſeu Horis Canonicis coævus, & ubique ſemper receptus, & ſedulo conſervatus, ut divinum Officium non uno & eodem tempore, ſed per temporum intervalla per partes recitetur.

Illum ritum docent Apoſtoli, dum diverſis ac præſcriptis horis ad Sextam, Nonam, aliaſque horas orationis convenerunt. Docuere id primi Chriſtiani, qui adeo ſollicite ac religioſe ad communem orationem conſtitutis diei ac noctis horis, id eſt mane, horâ tertiâ, ſextâ, & nonâ, veſpere, & ad galli cantum, ut loquuntur Conſtitutiones vulgo Apoſtolicæ, conveniebant.

Denique ritum illum expreſſere uno conſenſu SS. Patres, nihil adeo inculcantes, quam ut horis diſtinctis ad orandum, tum Clerus tum populus convenirent.

Quinimo præcipuum fuiſſe Horarum Canonicarum ſcopum, ut frequentius per temporum intervalla, per exteriorem illum Religionis cultum, in nobis continuum orationis deſiderium excitaretur aut foveretur, communis ac conſonans eſt Patrum ſententia.

„ Quamquam Apoſtolus ſemper orare „ nos jubeat, & Sanctis etiam ipſe ſomnus „ oratio ſit, inquit S. Hieronymus; tamen „ diverſas orandi horas debemus habere, „ ut

„ ut ſi forte aliquo fuerimus opere detenti, „ ipſum nos ad Officium tempus admoneat „. Ad Euſtoc. *De Cuſtod. virg.*

Et S. Auguſtinus viduam illam vere probam docens modum ſemper orandi, ait *Epiſt.* 130. *cap.* 9. *ult. edit.* „ In ipſa fide, „ & ſpe, & charitate continuato deſiderio „ ſemper oramus: ſed ideo per certa intervalla horarum & temporum etiam verbis „ rogamus Deum, ut illis rerum ſignis nos „ admoneamus, quantumque in hoc deſiderio profecerimus nobis ipſis innoteſcamus, „ & ad hoc augendum nos ipſos acrius excitemus „.

Et infra: „ Ideo ab aliis curis atque negotiis, quibus ipſum deſiderium quodammodo tepeſcit, certis horis ad negotium „ orandi mentem revocamus, verbis orationis nos ipſos admonentes in id quod „ deſideramus intendere; ne quod tepeſcere „ cœperat, omnino frigeſcat & penitus extinguatur, niſi crebrius inflammetur „. *Epiſt.* 130. *cap.* 9. *ult. edit.*

Ergo intentioni Eccleſiæ, atque ipſarum Horarum Canonicarum inſtitutioni ſit conformis ille ritus, quo per diſtincta temporum intervalla ad communem orationem convenitur: „ ut anima, quæ terrenis adhuc implicatur deſideriis, & curis ſecularibus impeditur (quemadmodum in „ ſimili loquitur S. Leo) ex intervallo ſaltem ad divina reſpiret „. *Serm.* 4. *De Jejun.* 7. *menſis*.

Ut igitur nihil de obligatione, juxta Eccleſiæ intentionem, Horas Canonicas, etiam privatim, per diſtincta ac præſcripta tempora recitandi (quam nonnulli de reliquo etiam in iis, quæ juris naturalis ſunt, admodum indulgentes, ad ſuperſtitionem uſque aggravant & extollunt) determinem; illud tamen cum Cardinale Bellarmino *De bonis Operib. in part. lib.* 1. *cap.* 18. audeo aſſerere: „ quod quidquid ſit de rigore „ juris, certe dubitari non debet, quin ſit „ longe perfectius, fructuoſius, & facilius „ Officia ſingularum horarum ſuis, propriiſque temporibus celebrare, quam multa ſimul Officia ſine ulla horarum & „ temporum diſtinctione conjungere. Sic „ enim ſatisfit Eccleſiaſticæ inſtitutioni, „ quæ ideo in certas horas diurnas atque „ nocturnas Officium diſtribuit, ut in iiſdem „ horis, atque adeo per omnes totius diei „ partes Deum laudemus: ſic etiam maxima utilitas ex Officii recitatione ad nos „ accedit, dum tam crebro ad nos ipſi redimus, & a tumultibus ſeculi ad pacem „ Dei animum revocamus: ſic denique labor precum horarum in tot partes diviſus „ ita minuitur, ut leviſſimus, ac pene nullus eſſe videatur „.

Hactenus Cardinalis Bellarminus, qui & addit: „ Denique ita faciendum eſſe tunc „ etiam, cum privatim Officium divinum „ perſolvitur, Sancti Patres apertiſſime docent „. Non dubium tamen, quin arctior ſit obligatio recitandi Horas Canonicas diſtinctis atque præſtitutis temporibus publice in communi, quam privatim: multoque inconvenientius, atque intentioni Eccleſiæ multo magis adverſum ſit, ſi Horæ Canonicæ conjunctim & uno tractu perſolvantur in publico Officio, quam ſi id privatim contingat.

Illud quoque aſſerere non dubito, quod qui neceſſariis aliis occupationibus non diſtractus, Horas Canonicas uno eodemque tempore perſolvere conſuevit, ſuo agendi modo convincatur parum de ſpiritu Eccleſiæ habere; quinimo non obſcure oſtendat, ſe Horarum Canonicarum penſum potius reputare pro onere quodam, quo ſe exoneratum gaudet, quam medio ſuaviſſimo, ſæpius per diem Deum, tamquam publicus Eccleſiæ miniſter laudandi, ſeſeque ab aliis occupationibus recolligendi, & ſpiritum orationis reſuſcitandi.

Illos vero, qui non verentur, etiam ipſas Veſperas & Completorium, contra præſcriptum ordinem, anticipare & recitare ante meridiem, eo quod invitati ad convivium timeant, ne, ſi non anticipaverint, poſt ſumptum prandium ſint indiſpoſiti ad Horas illas devote recitandas; aut ne convivio tanto tempore occupentur, ut tempus lectioni Horarum non ſuperſit: illos, inquam, non tantum ſpiritu Eccleſiaſtico vacuos, ſed nec dignos, ut Eccleſiaſtici nominentur, judico.

C A-

Digitized by Google

CAPUT V.

De externa reverentia in recitatione Horarum Canonicarum ſervanda.

§. I.

Rationes, quæ ſuadent, reverentiam exteriorem in divino Officio ſervandam eſſe.

SUMMAM in divinis Officiis etiam exteriorem corporis reverentiam eſſe ſervandam plura evincunt. „ Si enim quis Principem ſeculi rogaturus habitu honeſto, „ geſtu decenti, prolatione non præcipiti, „ ſed diſtinctâ, attentâ quoque mente, ſe„ ipſum ac verba ſtudet componere (inquit Synodus Baſileenſis *Seſſ.* 21. §. 3.) „ quanto diligentius in ſacro loco omnipotentem oraturus Deum, hæc omnino curare debet „!

Synodus quoque Mechlinienſis cum monuit, quod in Officio divino „ negotium „ nobis ſit cum Deo ipſo, qui Rex Regum eſt, & Dominus dominantium „ ſubinſerre non dubitat, in eo ab omni actione inhoneſta & indecenti abſtinendum eſſe. *Ann.* 1607. *tit.* 12. *cap.* 1.

Et ante hos omnes S. Bernardus, poſtquam dixerat: „ Oportet nos orationis tem„ pore curiam intrare cœleſtem, illam uti„ que curiam, in qua *Rex regum ſtellato ſe„ det ſolio*, circumdante innumerabili & „ ineffabili beatorum Spirituum exercitu „: mox infert: „ Quanta ergo cum reveren„ tia, quanto timore, quantâ illic humi„ litate accedere debet a palude ſua proce„ dens & repens ranuncula vilis! Quam „ tremebundus, quam ſupplex, quam de„ nique humilis & ſollicitus, & toto inten„ tus animo majeſtati gloriæ in præſentia „ Angelorum, in concilio juſtorum & con„ gregatione aſſiſtere poterit homuncio „! *Serm. De* 4. *Noviſſ.*

Alterum, quod ſuadet externam reverentiam, devotamque corporis totius compoſitionem in divino Officio eſſe ſervandam, eſt adſtantium ædificatio. Cum enim, ut ſupra oſtenſum eſt, Horæ Canonicæ publice in Eccleſia perſolvantur, etiam ad ædificationem & devotionem populi; quis ambigat, quin ea debeat eſſe perſolventium exterior compoſitio, quæ ipſos adſtantes ædificet, & ad pietatem animique devotionem excitet; eaque omnia vitanda ſint, quæ populum diſtrahere, aut offendere poſſint?

Hinc Patres Concilii Moguntini monentes Canonicos, ut ad divina Officia peragenda non mente tantum, ſed & *corpore* ſe componant, rationem addunt: „ quo „ ſimul & Deo cultum exhibere, & *popu„ lo conſideranti devotionem augere valeant* „. *Anno* 1549. *cap.* 53.

Denique nemini dubium eſt, & ipſâ experientiâ nimirum compertum, exteriorem corporis devotam compoſitionem, ob intimam corporis & animæ connexionem & unionem, plurimum ad interiorem mentis & ſpiritus devotionem conducere, ut infra latius oſtendetur.

§. II.

Reverentia divino Officio debita exigit, ut eo durante abſtineatur a confabulationibus, riſibus, aliâque actione profanâ.

IPſam reverentiam divino Officio debitam exigere, ut omnia exteriora ita componantur, ut etiam exterius oſtendatur, negotium eſſe non cum homine, ſed cum Deo; omniaque vitanda, quæ tantâ majeſtate ſunt indigna, vel ipſum religionis ac pietatis opus turbare, aut adſtantes diſtrahere vel offendere poſſent, ratio ipſa docet.

Unde Patres Concilii Baſileenſis, cum oſtendiſſent ſummâ reverentiâ Horas Canonicas eſſe perſolvendas, mox ſubjiciunt: „ Clerici cum in choro fuerint, gravitatem „ ſervent, quam & locus & officium exi„ gunt, non inſimul aut cum aliis confa„ bulantes ſeu colloquentes, aut litteras „ ſeu ſcripturas alias legentes „. *Seſſ.* 21. §. 3.

Imo Patres Concilii Colonienſis anno 1536. *part.* 3. *cap.* 6. *longe abominabile* eſſe pronuntiant: „ quod quidem tum cum „ Divina aguntur, inter ſeſe de rebus pro„ fanis tractent, muſſitationes, colloquia, „ riſus & cachinnos intermiſceant. Quidam „ aut in aliquem chori angulum ſe recipien„ tes,

„ tes, de nugis, ne quid gravius dicamus, commentantur; aut foris per templum magno cum populi offendiculo deambulantes, oculos pariter & aures ad vanitatem convertunt, atque ſacra loca fœdant, poſiti *in lapidem offenſionis & petram ſcandali* „.

Deinde adjungunt, quod merito a Canonicis notandum: „ Hac lege nullum excipimus, ſive claris ſit natalibus prognatus, ſive plebejus. Quin potius, qui genere præſtant, meminerint ſe illic Canonicos agere, & non converſari in aulis, ſed in ſcholis virtutum ac Eccleſiaſticæ diſciplinæ „.

Et S. Carolus de reverentia in choro ſervanda tractans: *Faceſſant*, ait, *ſomnus*, *riſus*, *joci*, *rixa*, *colloquia*. In Conc. Mediol. I. *par.* 2. *cap.* 53.

Denique Synodus noſtra Mechlinienſis conſiderans, quod in divino Officio negotium nobis ſit cum Deo ipſo, cavit „ ſub pœna amittendæ diſtributionis, & alia arbitratia pro modo ſcandali, ut in choro a fabulis, riſibus, & aliis inſolentiis abſtineatur „. *Anno* 1607. *tit.* 12. *cap.* 1.

Et ſane quis hæc atque ſimilia Eccleſiæ Decreta non miretur? Quid enim indignius, quam profanis illis confabulationibus cum populi ſcandalo occupari, quando cum ipſa divina Majeſtate tractandum eſt, quando pro beneficiis gratiæ agendæ; pro peccatis tum propriis, tum populi venia poſtulanda, atque rurſus pro novis beneficiis impetrandis inſtanter orandum?

Convincuntur ſane Canonici, aliique ſimiles confabulatores nullam aut exiguam de Dei præſentia, atque de divini Officii majeſtate habere ideam. Aliam profecto oſtendebant piiſſimi illi Monachi, qui licet in innumeroſa eſſent multitudine, tantum tamen ſilentium in recitandis divinis laudibus a cunctis ſervabatur (ait Caſſianus *lib.* 2. *Inſtit. cap.* 10.) „ ut cum in unum tam innumeroſa fratrum multitudo conveniat, præter illum, qui conſurgens Pſalmum decantat in medio, nullus penitus hominum adeſſe credatur „.

Hæc Monachi illi, qui laici duntaxat erant. Pudeat ergo Canonicos, alioſque, qui jam in Clerum adſcripti, imo plerumque Sacerdotio inſigniti, tanto majore reverentiâ Dei laudibus, aliiſque Religionis exercitiis præ illis deberent aſſiſtere, quanto ſtatus ipſorum perfectione ſtatum laicalem antecellit, confabulationibus divinum Officium perturbare.

Verum ſi confabulari, aliiſque ſecularibus actionibus tempore divini Officii occupari plane ſit indignum, nonne merito reputatur *abominabile*, & a Superioribus ſevere puniendum, quod hodie, proh dolor! nimium frequens eſt, in riſum & cachinnos prorumpi, mox ut quidquam extra ordinem in choro contingit? Si quis error, aut quid inordinatum vel in ritu, vel in cantu accidat, mox aliquos in riſum & cachinnos moveri videre eſt. Cum e contra ſi aliquo pro religioſa perſolutione divini Officii zelo agerentur, potius ſimilis defectus eos ad triſtitiam & dolorem excitare deberet, dum divinum Officium per hujuſmodi defectum aliquo modo profanari conſpiciunt.

§. III.

Reverentia divino Officio debita requirit in perſolventibus honeſtum atque gravem, eumque uniformem corporis ſitum.

Divini Officii reverentiam exigere honeſtum modeſtumque totius corporis ſitum nemo ambigit: quare Doctor Seraphicus (*a*) de hac reverentia tractans *in Spec. diſciplin. part.* 1. *cap.* 15. inter alia acriter reprehendit inordinatos, qui hodie nimium frequentes ſunt, corporis ſitus & geſtus.

„ Ad hæc, inquit, honeſti Fratres in corporis diſpoſitione, decenter & uniformiter ſint in choro: decenter, quod ſine vaga diſpoſitione vel turpi; vagâ, ut quando chorum ingreſſi, vel intrante, vel adſtante conventu, nunc ſegniter reſident, nunc ſtantes quidem, hac & illac membrorum, ut languentium incongruâ quâdam exagitatione ſe gyrant „.

Deinde addit: „ Turpis erit ſitus, ſi „ ſint

(*a*) Sanctus Bonaventura dictus *Doctor Seraphicus*, eo quod virtute & ſcientiâ in Ordine Seraphico ſeu Franciſcanorum eminuerit.

Digitized by Google

„ ſint ibi molliter, aut remiſſe ſe in ſtallis „ ſuis, brachiis, tibiiſque reſolutis notabiliter incurvando, aut in partem unam „ penitus, ut poſſunt, protenſo in alteram „ corpore accubando, ita ut lecti mollitiem quærere videantur „.

Hos corporis inordinatos ſitus jam pridem in Canonicis, aliiſque choro adſtrictis, tamquam diſciplinæ divini Officii adverſos reprobarunt paſſim Concilia; voluerunt que, *cum in choro fuerint, gravitatem ſervent, quam & locus & officium exigunt*. Illud præterea attendentes, ut omnes uniformem corporis ſitum obſervent.

„ In choro (inquit S. Carolus) pro „ temporis & Officii ratione, ex inſtituto „ & more Eccleſiæ ſedeant, ſtent, flectant „ genua, caput aperiant, & ſubmittant: „ *omnes vero æque idem faciant* „. In Concil. Mediol. I. *part.* 2. *cap.* 53.

Idem in aliis Conciliis obſervare licet: ut nimirum, dum ſurgendum eſt, aut genuflectendum, id per omnes fiat. Quod ſane ſi obſervaretur, indubie non parum ad conciliandam Officio divino reverentiam valeret.

§. IV.

Reverentia divini Officii exigit, *ut* diſtincte *&* tractim *illud perſolvatur*.

Plurimum valere ad conciliandam divino Officio reverentiam, ſi illud diſtincte, tractim, atque gravi tono recitetur, nemini dubium eſt: uti e contra, quod ſummam divino Officio irreverentiam, & adſtantibus atque recitantibus turbationem ac diſtractionem, imo tædium quoddam & nauſeam pariat feſtina nimium, atque præcipitata, & confuſa ejus recitatio, ratione & experientiâ compertum eſt.

Quapropter Eccleſia ſollicita, ut Horæ Canonicæ omni quâ decet reverentiâ, ſeu publice ſeu privatim recitentur, nihil adeo ſollicite ac ſtudioſe inculcat ac præcipit, quam ut diſtincte ac tractim recitentur.

Patres Concilii Baſileenſis, cum oſtendiſſent omni reverentiâ divinas laudes fore perſolvendas, mox tamquam conſequens ſubjiciunt: „ Laudes divinæ per ſingulas „ Horas, non *curſim* ac *feſtinanter*, ſed „ *ſedatim*, ac *tractim*, & cum *pauſa debita*, præſertim in medio cujuslibet verſiculi Pſalmorum, debitam faciendo inter „ ſolemne ac feriale Officium differentiam, „ reverenter ab omnibus perſolvantur „. *Seſſ.* 21. §. 3.

Et habita Synodus Senonenſis ſub Antonio a Prato S. R. E. Cardinale & Archiepiſcopo Senonenſi, *an.* 1528. *cap.* 19. „ ad„ monet generaliter Beneficiatos, & alios „ in Sacris Ordinibus conſtitutos, qui ad „ Horas Canonicas tenentur, ut ſi oratio„ nes ſuas Deo acceptas fore cupiant, non „ in gutture, vel inter dentes, ſeu deglu„ tiendo, aut ſyncopando, dictiones, vel „ colloquia, aut riſus intermiſcendo; ſed „ ſive ſoli ſive aſſociati, diurnum, noctur„ numque Officium reverenter, verbiſque „ diſtinctis peragant; ac tali in loco, unde „ a devotione non retrahantur „.

Quod prædicta Concilia pluribus expoſuerunt, id paucis expreſſerat Concilium Viennenſe, reſcindens abuſum Horas Canonicas *tranſcurrendo* & *ſyncopando* abſolvendi. Habetur *Clem.* 1. *De celebr. Miſſ.*

Et ſimiliter Synodus Tridentina *Seſſ.* 24. *De Reform. cap.* 12. præcipit, ut compellantur omnes *in choro ad pſallendum inſtituto Hymnis & Canticis Dei nomen*, non tantum *reverenter*, ſed & *diſtincte laudare*.

Quid de hoc Concilii Tridentini Decreto cenſuerit fideliſſimus ejus executor S. Carolus, ſupra retulimus; præcipiens nimirum, ut Canonici divina Officia alternis vocibus canant aut recitent, idque non *curſim*, *non perturbate*, *non oſcitanter*, *ſed leniter*, DISTINCTE, *ac ſtudioſe faciant*. In Concilio Mediol. I. *part.* 2. *cap.* 53.

Similia in omnibus pene Conciliis inculcantur & præcipiuntur; & quidem noſtra Mechlinienſis, recitato ſupra citato Synodi Tridentinæ Decreto, addit: Quod *Decretum præſens Synodus* INVIOLABILITER *obſervari mandat*.

Verum quis non obſtupeſcat, quod haud obſtantibus tot totieſque iteratis Eccleſiæ ſeveriſſimis Decretis, atque ipsâ divinarum laudum majeſtate & excellentiâ, paſſim in Eccleſiis Canonicorum perſolvantur Horæ Canonicæ cum tanta præcipitantia, tantâque confuſione, ut vix quid canatur intelligi poſſit; ut ſubinde videaris confuſum audire

Digitized by Google

dire boatum potius, quam cantum ſuaveſonantis Eccleſiæ.

Sed unde tantus ac tam univerſalis, atque adeo inolitus in decantandis divinis laudibus abuſus? Non aliunde credo, quam quod plerique hodie Canonici „ a vero procul aberrantes falſo exiſtiment (ut loquitur Concilium Colonienſe anno 1536. *part.* 2. *cap.* 5.) ſeſe non alicujus officii „ in Eccleſia exercendi, ſed quietis & inertiæ tantum causâ Canonicatus eſſe adeptos: perinde atque ſatis ſit, paucis quibuſdam Clericis admodum ignaris, tenui pretio conductis, curam divini Officii committi, quod deinde ejuſcemodi mercenarii non ſervatis temporum interſtitiis, ſyncopando tranſcurrunt, interim ipſis Canonicis totâ vitâ torpentibus „.

Et ſane, nonne hodie frequenter videre eſt in Eccleſiis ſeu Cathedralibus, ſeu Collegiatis, frequenti etiam Canonicorum numero conſtantibus, paucos aliquot Vicarios tenni pretio conductos Horis Canonicis cantandis occupatos; eaſque tantâ dein præcipitantiâ & confuſione percurrentes, ut etiam diei Dominicæ Nocturnos ex Pſalmis 18. & 9. Lectionibus cum ſuis Reſponſoriis & Hymnis, item Laudes ſive Matutinum conſtans 7. Pſalmis & duobus Canticis cum Hymno & capitulo, unius circiter ſeſqui-horæ ſpatio cantantes abſolvant? Feriale vero Nocturnum, una cum Laudibus, quantumvis longioribus conſtet Pſalmis, uti Sabbati & Feriæ V. videas unius horæ ſpatio, quo pii Clerici legendo vix abſolvere poſſunt, totum, etiam canendo, abſolvi; non longius in ceteris Horis decantandis, cum proportione, ſpatium temporis impendentes.

Veniet profecto aliquando dies illa, in qua videbunt Canonici „ quod *Canonicus* „ nomen ſit *officii*, *operis*, & *militiæ Clericalis*; non autem redituum, Præbendarum, aut emolumentorum „: ut loquitur pius Guillelmus Pariſienſis *De collat. Beneſ. cap.* 4.

Videbunt quoque ſe eſſe conſtitutos, ut *laudes Dei in communi perſolventes*, ut regula ipſorum inculcat, *pro ſuis populorumque, quorum oblationibus vivunt, delictis Deum exorent*. In Concil. Aquiſ. an. 816. *cap.* 131.

„ Heu miſeros & infelices! Quid Deo „ veſtro reſpondebitis (merito exclamat „ piiſſimus Cardinalis Bona) in die judicii, cum vobiſcum ponet rationem, quod „ opus ſuum feceritis *fraudulenter*? Quid „ dicetis animabus, quarum bona percepiſtis in vita veſtra, ut earum peccata „ portantes, indignationem Dei averteretis „ ab illis „? *De div. Pſ. cap.* 111. §. 2. *num.* 4.

CAPUT VI.

Horæ Canonicæ *devote* perſolvendæ ſunt.

§. I.

Sola exterior reverentia in perſolutione Horarum Canonicarum non ſufficit, ſed neceſſaria eſt interior devotio.

HORAS Canonicas *reverenter* ac *diſtincte* pro operis tanti dignitate & excellentia perſolvendas eſſe, præcedenti concluſione oſtendimus. Verum, ſi in hac exteriori reverentia ſiſtatur Horarum Canonicarum recitatio, quantumcumque etiam ſolemnis atque exterius reverenter facta decantatio, erit non Chriſtianus & Deo dignus Religionis cultus, ſed mere Judaicus; quo exterius duntaxat, nequaquam vero *ſpiritu & veritate* (uti a veris adoratoribus exigitur) Pater *adoretur* & colatur.

Unde merito, niſi interior devotio & ſpiritus accedat; ut ſcilicet dum Horas Canonicas pſallimus ſive recitamus, id verſetur in corde, quod ore profertur, ſuggillabit nos eâdem illâ propheticâ objurgatione Dominus, quâ olim Judæos perſtrinxit, *Matth. cap.* 15. *verſ.* 7. *Hypocritæ, bene prophetavit de vobis Iſaias, dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me*.

Scite proinde dixit Proſper Aquitanicus: *Laus vera in Dominum depromitur ore precantis,*
Si quæ voce fluunt, INTIMA CORDIS *habent*.

Hinc & illud Hieronymi apud Gratianum, *Diſt.* 92. *Can.* 1. „ Cantantes & „ pſal-

„ pſallentes in cordibus veſtris Domino.
„ Audiant hæc adoleſcentuli, audiant ii,
„ quibus in Eccleſia eſt pſallendi officium:
„ Deo non voce, ſed corde cantandum „.
Ad quæ Hieronymi verba valde appoſite Gloſſographus hos verſus adducit:

Non vox, ſed votum: non cordula muſica, ſed COR:
Non clamans, ſed AMANS, *clamat in aure Dei.*

Cui conſonat illud S. Benedicti, tantopere filiis ſuis inculcatum: *Sic ſtemus ad pſallendum, ut mens noſtra concordet voci noſtræ.*

Id pluribus verbis, ſed eodem ſenſu expreſſit Auguſtinus in *Pſalm.* 30. *Serm.* 3. dum dixit: „ Si orat Pſalmus, orate. Et „ ſi gemit, gemite. Et ſi gratulatur, gau„ dete. Et ſi ſperat, ſperate. Et ſi timet, „ timete „.

Merito proinde generale Concilium Lateranenſe ſub Innocentio III. „ Clericis „ diſtricte præcipit in virtute obedientiæ, „ ut divinum Officium nocturnum pariter „ & diurnum, quantum eis dederit Deus, „ ſtudioſe celebrent, & *devote* „. Cap. DOLENTES ✠ *De Celebr. Miſſ.*

„ Hæc verba (ait Proſper Fagnanus ad „ citatum *cap. num.* 40.) aperte oſtendunt, „ Concilium præcepiſſe devotionem illam, „ quæ eſt donum Dei, & ſic devotionem „ formalem & interiorem, quæ cum ſit „ actus virtutis, divino indiget auxilio; non „ autem nudam devotionem materialem & „ apparentem „.

§. II.

Devotio exigit, ut cum quadam ſpirituali animi alacritate & gaudio Horæ Canonicæ perſolvantur, & ad eas ex motu Spiritus ſancti accedatur.

SOlidam ac vere Chriſtianam devotionem in ſe complecti promptam quamdam alacritatem exequendi, quæ officii noſtri ſunt, certum eſt. Quinimo, teſte devotiſſimo Genevenſium Antiſtite Franciſco Saleſio *in Introd. ad vitam devot. part.* 1. *cap.* 1. „ Devotio nihil aliud eſt, quam „ agilitas quædam & alacritas ſpiritualis, „ per quam ſuas in nobis charitas operatur „ actiones, ſeu per quam nobis datur *promptitudo* & affectus eaſdem exequendi: „ & ſicut charitatis officium eſt, ut ad o„ mnia mandata Dei generaliter & univer„ ſaliter implenda nos moveat, ſic effectus „ devotionis eſt, ut nos ad illa *prompte* & „ diligenter perficienda inducat „. Hactenus Saleſius.

Hinc patet, devotionem in recitante ſive perſolvente Horas Canonicas, requirere quamdam alacritatem & promptitudinem animæ, quæ ipſum moveat ad alacriter & cum gaudio quodam ſpirituali canendum vel legendum. Unde nihil quoque in Scripturis tantopere commendatum, quam ut cum cordis jubilo cantetur, atque Domino pſallatur. *Jubilate*, ait Pſalmiſta, *Deo, omnis terra: ſervite Domino in lætitia*. Pſ. 65. *verſ.* 1.

Quin & Eccleſia ut moneat Miniſtros ſuos cum lætitia ac gaudio pſallendum eſſe, *Pſalmum* 94. aſſumpſit, ut per illum ad Horarum Canonicarum recitationem Miniſtros ſuos invitet, & præparet. In quo Pſalmo bis nos invitat Pſalmiſta, ut cum gaudio Domino pſallamus. *Venite*, inquit, *exultemus Domino, jubilemus Deo ſalutari noſtro*. Et rurſus: *In Pſalmis jubilemus ei.*

Quid enim eſt jubilare? Reſpondet Auguſtinus in *Pſalm.* 35. „ Gaudium verbis „ non poſſe explicare; & tamen voce te„ ſtari, quod corde conceptum, & verbis ex„ plicari non poteſt, hoc eſt jubilare „.

Hæc merito perpendent, qui ad Horarum Canonicarum recitationem vel decantationem inviti & coacti quodammodo accedunt; nihil tantopere, quam earum finem deſiderantes: quos videmus etiam pigre & cum tædio quodam, exterius etiam nonnunquam ſe prodente, ad Horas accedentes; quaſi reputarent ipſum divinum Officium onus aliquod humeris ſuis impoſitum: cum e contra illud reputandum ſit opus vere divinum; & præcipue Canonicis, aliiſque Clericis, qui majoribus Eccleſiæ negotiis non diſtrahuntur, maxime deſiderabile: ut nimirum illo occupati, nomine totius Eccleſiæ hic in terris agere incipiant, quod in tota æternitate cum beatis Spiritibus peragent in cœlis; ſcilicet miſericordias Domini in æternum cantare.

Recte proinde monet S. Carolus in Concilio Mediol. V. *parte* 6. *cap.* 6. „ ut ſtu-
„ dio

Digitized by Google

„ dio quodam intimæ pietatis, cujus *ſplen-* „ *dor foris etiam eluceat*, unuſquiſque vel „ Canonicus, aliuſve miniſter, quicumque „ ſit, qui chori Officiis adſtrictus eſt, ad „ chori diſciplinam ſeſe inſtruat „.

Inſuper devotio exigit, non tantum ut alacriter & cum gaudio divinis laudibus occupemur, ſed etiam ut ſpiritu ad eas moveamur & excitemur: id eſt, ut ſit Spiritus Sanctus ſive charitas, quæ ad Horarum Canonicarum recitationem nos excitet & moveat.

Huic admodum ſollicite invigilent, quicumque Horis Canonicis recitandis adſtringuntur, neceſſe eſt. Cum enim quotidiana occurrat recitandi neceſſitas, facile contingit, ut, ni ſpiritus frequenter reſuſcitetur, tandem per frequentem illam, atque quotidianam recitationem, ſenſim quaſi ex conſuetudine, & modo plane humano, quemadmodum opifices ad ſuas quotidianas operas, nequaquam vero adigente Spiritu Sancto ad Horarum Canonicarum perſolutionem accedatur; atque ita fiat, quod potius *ex more*, ut loquitur Synodus Colonienſis, *quam mente orare quis inſtituat, cujus pars inter hypocritas reputabitur*. *An.*1536. *part.* 2. *cap.* 8.

Pius quidam ac eruditus Auctor libri inſcripti: *Abbregé de la Morale de l' Evang. ad cap.* 2. *Lucæ verſ.* 27. reflectens quomodo dicatur Simeon *in Spiritu veniſſe in templum*, exclamat: „ Quam multi Chriſtiani „ hodie intrant templum per curioſitatem, „ *ex conſuetudine*, ex humano reſpectu, „ propter intereſſe; & quam pauci movente „ Spiritu ſancto „! Nonne idem hodie jure dici poſſet de accedentibus ad Horas Canonicas? Quam multi ad eas accedunt ex *conſuetudine*, humano reſpectu, ſpe lucri; & quam pauci movente Spiritu ſancto!

Merito proinde monet S. Carolus accedentem ad Horas Canonicas: „ ut ſecum „ cogitet, ſe ad chorum, nempe ad San„ cta Sanctorum, ut Canone antiquo „ cautum eſt, & ad publicæ orationis Sa„ crificium accedere . . . . . . Illud etiam „ cogitet, quam ob cauſam eo ſe contule„ rit: tum ſibi ſtatuat, ſe in conſpectu „ Dei omnipotentis, & in corona innume„ rabilium Angelorum & Sanctorum eſſe. „ Quâ cogitatione videat, perpetuoque re„ putet ſe eo loci conſiſtere, ut Deo ſan„ ctiſſimum cultum, venerationemque tri„ buat, atque ab eo, & ſibi, & aliis o„ mne bonum deprecetur „. *In Concilio Mediol. V. parte* 3. *cap.* 6.

§. III.

Devotio requirit, ut ad Horas Canonicas non accedatur ſpe lucri temporalis: & unde colligatur, quod aliquis principaliter intuitu lucri accedat?

UT devote pſallatur, & divinæ laudes ex corde, non ore tantum Deo perſolvantur, neceſſe eſt, ut charitas laudet & pſallat: teſte enim Auguſtino in Pſalm. 37. *Tacebis, ſi amare deſtiteris. Frigus charitatis, ſilentium cordis eſt*.

Porro qui ſpe lucri temporalis ad pſallendum incitatur, non charitate, quæ *non quærit quæ ſua ſunt*, ſed cupiditate movetur; neque clamor eſt in corde, ſed ſilentium.

Ad hæc devotio exigit, ut *voluntarie* Laudis Sacrificium Deo offeratur. *Voluntarie*, ait Pſalmiſta, *ſacrificabo tibi*: „ Laudetur ergo, ait „ Auguſtinus in *Pſal.* 53. voluntate, ametur „ charitate. Gratuitum ſit & quod amatur, & „ quod laudatur . . . . . Voluntarie ſacrifica„ bo tibi, noli ex neceſſitate: ſi enim pro„ pter aliud laudas Deum, ex neceſſitate „ laudas. Si adeſſet tibi quod amas, non „ laudares Deum. Vide quid dicam? Lau„ das Deum, v. g. ut tibi det amplam „ pecuniam. Si haberes aliunde amplam „ pecuniam non a Deo, numquid laudares „ Deum? Si ergo propter pecuniam laudas „ Deum, non voluntarie ſacrificas Deo, „ ſed ex neceſſitate ſacrificas, quia præter „ illum neſcio quid aliud amas „.

Quin & *lib.* 2. *De Serm. Dei in monte, cap.* 16. idem Doctor aſſerere non dubitat: „ Quæcumque res propter aliud ali„ quid quæritur, ſine dubio inferior eſt, „ (nimirum in æſtimatione quærentis) „ quam id, propter quod quæritur: & ideo „ illud primum eſt, propter quod rem iſtam „ quæris, non iſta res, quam propter iſtud „ quæris. Quapropter ſi Evangelium & „ Regnum Dei propter cibum quærimus „: (idem dic, ſi Officium frequentamus propter diſtributiones) „ priorem facimus ci„ bum (vel diſtributiones) & poſterius

„ Re-

Digitized by Google

„ Regnum Dei „ vel Officium divinum. Et teſte S. Bernardo: „ qui Officium „ Eccleſiaſticum quærit, aut eo tenet ani„ mo, eoque intuitu, ut huic vitæ habeat „ neceſſaria, perverſo nimis ordine cœleſti„ bus terrena mercatur „.

Quandoquidem ergo malitia Simoniæ in hoc potiſſimum conſiſtat, quod res ſpirituales ad eam vilitatem quodammodo redigantur, ut quodam modo temporalibus coæquentur, imo inferiores habeantur; quid mirum, ſi Canonici, aliique Miniſtri, qui interſunt Horis Canonicis principaliter pro denario, ſive ut diſtributiones accipiant, Simoniæ ſaltem mentalis rei judicentur?

Et quidem Patres Concilii Colonienſis hunc pernicioſum affectum in plurimis Canonicis & Clericis dominari verentes, *anno* 1536. ſequens Decretum, omnium Clericorum animis merito imprimendum, ediderunt: „ Utinam, inquiunt *part.* 3. „ *cap.* 13. optando a Deo Optimo Maxi„ mo conſequi poſſimus, ne quiſquam *lucri* „ *causâ* Divinis intereſſet, *alioquin non* „ *acceſſurus Sacra*, veluti quem nummi „ magis quam Dei amor in templum tra„ hit, quæſtum pietatem eſſe putantem: „ qui non dubium, ex numero eorum eſt, „ de quibus Iſaias dixit: *Omnes diligunt* „ *munera*, *ſequuntur retributiones*. Nec „ multum is abeſt (uti pleriſque doctiſſi„ mis Viris placuit) *ab horrendo crimine* „ *Giezi*, *qui exiſtimavit divinum munus* „ *pecuniâ redimendum*. Quare viderint „ Clerici noſtri, ut eorum mens & inten„ tio tota in Deum referatur, ut cum Da„ vid confiteantur *Deo in directione cordis*, „ *ac in labiis ſuis* pronuntient *omnia judi*„ *cia oris ejus*. *In via* etiam *teſtimoniorum* „ *Domini* delectentur, *ſicut in omnibus di*„ *vitiis*. Optandum ut Pſalmus ille 118. „ qui toties non ſine cauſa in Eccleſiis re„ plicatur, ore ſimul & correſpondente ſin„ gulis verbis mente decantetur, & cum „ eodem Pſalte ex animo dicatur: VO„ LUNTARIE *ſacrificabo tibi*, *& confitebor* „ *nomini tuo*, *Domine*, *quoniam bonum* „ *eſt*. Non adimit Chriſtus, ſed decernit „ operanti ſuam mercedem: *dignus eſt enim* „ *operarius mercede ſuâ*; *& qui altario* „ *deſervit*, *de altario & vivet*. Sed inte„ rim cogitare debet Clericus, *ſe vivere*, „ *non ut edat*; *ſed edere*, *ut Chriſto vi*„ *vat*, habereque ſemper menti reconditum „ Chriſti verbum: *Primum quærite regnum* „ *Dei*, *& juſtitiam ejus*, *& hæc omnia* „ *adjicientur vobis* „.

Idem veritus Stephanus Pariſienſium Antiſtes: „ Prohibemus, ait, vobis omnibus, „ ne committatis Simoniam etiam menta„ lem, adeundo ad divinum Officium ſub „ ſpe materialium diſtributionum „. Synodus Pariſ. *pag.* 114.

Dignoſcitur vero, an Canonicus, aliuſve Eccleſiæ Miniſter principaliter ob diſtributiones materiales adeat divinum Officium, ſi ex modo ejus agendi pateat, eum ſpe illarum diſtributionum præcipue ad frequentandas Horas Canonicas moveri & excitari: quod enim præcipue ad agendum incitat, illud & primum in corde locum obtinere dubitari nequit, juxta illud compertiſſimum Auguſtini effatum in ſuis Confeſſ. *Pondus meum amor meus*; *eo feror*, *quocumque feror*.

Si igitur Clericus aliquis Horas illas ſollicite frequentet, quibus diſtributiones majores ſunt annexæ, illas vero, quibus nullæ, aut exiguæ conſtitutæ ſunt, ſine juſta cauſa paſſim negligat; nullamque illas frequentandi ſibi curam eſſe oſtendat; indicium erit non obſcurum, quod Horas non amore Religionis, ſed amore pecuniæ frequentet, eaſque tamquam medium ad diſtributiones ordinet. Canonicus quoque, qui mox ut Officium, cui diſtributionum lucrum anneſtitur, eſt abſolutum, e choro diſcedere ſolet, neglecto Officio, quod diſtributiones non pendit, tametſi etiam immediate ſequatur, difficulter ſe a ſuſpicione Simoniaca liberabit.

Quapropter Petrus Pariſienſium Cantor Simoniæ arguit Clericos, qui nolebant Feſtum S. Stephani, poſtulante quodam Prælato, ritu duplici cantari „ niſi una paſtum & refectionem annuam Clericis pro„ mitteret, inſuper nummos matutinales „ illius noctis duplicandos, ut ſic celebra„ rent potius feſtum nummi duplicati, quam „ Feſtum S. Stephani ...... Quibus ſunt „ ſimiles, pergit Petrus Cantor, quidam „ in Eccleſia pſallentes, & pro pretio can„ tantes; quibus pecunia diſciplina eſt, „ nummus Decanus, ac etiam Deus. Qui „ ido-

Digitized by Google

„ idololatræ ſunt, nummum potius adoran-
„ tes, quam Deum, *non alias Deo canta-*
„ *turi, niſi propter nummum* „. In verbo
abbrev. cap. *66.*

Subdit deinde prædictus Auctor. „ Quid
„ vilius, quam duas Horas in Eccleſia quæ-
„ dam (quia ad illas decantandas non eſt
„ conſtituta certa pecunia) a laicis dici
„ *Horas Domini, ceteras denarii*, imo dia-
„ boli ? imo ad has Horas decantandas &
„ Horas beatæ Virginis non adſunt Cleri-
„ ci, ſed præſentes in aliis, ab his fugiunt,
„ ut nullum opus ſibi *vendicet in Eccleſia*
„ *Spiritus ſanctus, cum nihil gratis in ea*
„ *fiat, ſed omne ſibi vendicet nummus* „.

Si hodie ſupereſſet Petrus, in multis reperiret Eccleſiis, quod in una ſe reperiſſe deplorat, & quaſdam Horas Vicariorum, quaſdam Canonicorum, & Capellanorum, non immerito appellandas videret.

Nonne cum magno divini Officii dedecore conſpicitur, a duobus tribuſve Vicariis Horas illas paſſim, curſim, & ſyncopando decantari, quibus decantandis nullus nummus eſt conſtitutus ? Numquid qui diligunt decorem domus Dei, magno animi dolore videre coguntur Canonicos, Capellanos, alioſque Clericos, Horis Canonicis, quibus diſtributiones quotidianæ ſunt aſſignatæ, pene non abſolutis, quaſi aufugere, & ad plateas aut conſortia confabulationis causâ ſe conferre, interim illâ Officii parte, quæ diſtributione caret, neglectâ ?

§. IV.

Quæ diſtractiones impediant, quominus quis debita cum devotione *Horas Canonicas dicendus ſit recitare?*

NOrunt omnes piæ animæ, quantis evagationibus & diſtractionibus, etiam vel invita mens humana ſubjecta ſit; & ne ad imperfectiores forſan duntaxat aut infirmioris ſexus homines id ſpectare credas, quid de ſe dicat exercitatiſſimus ille Dei orator & cultor Auguſtinus, audiamus.
„ Vere dicam, ait in *Pſalm. 73.* homo in
„ hominibus, & ex hominibus : attendat
„ quiſque, & videat quanta agantur in cor-
„ de humano, quemadmodum ipſæ plerum-
„ que orationes impediantur vagis cogita-
„ tionibus, ita ut vix ſtet cor ad Deum
„ ſuum, & vult ſe tenere ut ſtet, &
„ quodammodo fugit a ſe ; nec invenit
„ cancellas, quibus ſe includat, aut obices
„ quoſdam, quibus retineat avolationes ſuas,
„ & vagos quoſdam motus, & ſtet jucun-
„ dari a Deo ſuo „.

Hinc illud Sancti Thomæ 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 13. communiter ab omnibus receptum : *Evagatio mentis, quæ fit præter propoſitum, orationis fructum non tollit ;* juxta illud S. Baſilii *in Serm. De orando Deo*, a Doctore Angelico allatum : „ Si debilitatus
„ fixe nequis orare, quantumcumque potes,
„ teipſum cohibeas; & Deus ignoſcit, eo
„ quod non ex negligentia, ſed ex fragili-
„ tate non potes, ut oportet, aſſiſtere co-
„ ram eo „.

Dicendum ergo cum eodem Doctore Angelico, quod in ſpiritu & veritate oret, qui ex inſtinctu Spiritus ad orandum accedit, etiamſi ex aliqua infirmitate poſtmodum evagetur.

Involuntariæ proinde mentis evagationes atque diſtractiones Horarum Canonicarum fructum non impediunt, iiſque non obſtantibus, qui ex inſtinctu Spiritus ſancti ad eas accedunt, in ſpiritu & veritate Deo pſallunt. Ac propterea nonnumquam parvipendendæ ſunt, neque ad eas expellendas nimiâ & anxiâ ſollicitudine, quæ nonnumquam non ſolum amplius devotionem impediret, ſed & capitis dolorem pareret, laborare oportet.

Verum Canonici, aliique Horis Canonicis recitandis adſtricti, qui, cum juxta monitum Sapientis deberent *ante orationem præparare animam ſuam*, malunt ſuperfluis colloquiis, & vanis confabulationibus vacare, nequaquam ſibi perſuadere debent ſe *ex aliqua infirmitate* evagationem mentis pati, aut *præter propoſitum*, ut loquitur S. Thomas, ſed voluntarie ſaltem indirecte, ſive in cauſa.

Dicitur enim a Theologis & Canoniſtis actio aliqua voluntaria in cauſa, ſi ſequatur ex aliquo voluntarie poſito, quod, ne ſequeretur, omitti debuiſſet.

Quis vero ambigat hujuſmodi vana ac ſuperflua colloquia, ſeu confabulationes immediate ante recitandas Horas Canonicas eſſe omittendas, ne ſimilis mentis evagatio inter Officii divini recitationem ſequatur?

Ho-

Digitized by Google

Horum numero annumerandi indubie & hi, qui adinſtar Athenienſium, *Act. cap.* 17. *verſ.* 21. *ad nihil aliud* pene totâ die *vacant*, *niſi aut dicere*, *aut audire aliquid novi*. Qui contra Canonum præſcripta *ſine officii ſui neceſſitate per plateas vel andronas obambulant*, *ubique fabulis diverſis commiſcentur*. Vide Canonem 47. & 48. Synod. Carthag. & Narbon. anno 589. *Can.* 3.

Quin & illi merito timeant, ne per ſuborientem mentis evagationem fructum amittant orationis, qui contra ſtatus Clericalis exigentiam negotiis temporalibus ſe totaliter immergunt.

„ Sunt enim (ait Cardinalis Bona *De divina Pſalm. cap.* 19. §. 5. *num.* 3.) „ magni ardeliones, qui non niſi terram & „ carnem ſapiunt, & quaſi gigantes ſub „ pondere negotiorum gementes, vel non „ orant omnino, vel tumultuariâ celeritate „ ſuos Pſalmos deglutientes, corpore in „ templo, mente in foro ſunt, quibus illud „ profecto convenit quod ſcriptum eſt: *La-* „ *bor labiorum ipſorum operiet eos* „. Pſ. 139. *verſ.* 10.

Ad hæc experientiâ nimis compertum eſt illud venerabilis Bedæ: „ Quæcumque ſæ- „ pius agere, loqui, vel audire ſolemus, ea- „ dem neceſſe eſt ſæpius ad animum quaſi „ ſolitam propriamque ſedem redire „. *De Templo Salom.*

Similiter qui ſenſibus ſuis exterioribus in ipſa Horarum recitatione nimiam indulgent vagandi licentiam, haud dubie voluntariâ frequenter mentis evagatione laborare convincuntur. Nec enim dubium, quin ſenſus ſuos comprimere deberent, ne ſimilis evagatio mentis oriretur; vulgaris enim parœmia eſt: *Incuſtoditum captat ovile pecus*, ita mentem non cuſtoditam per apertas ſenſuum exteriorum feneſtras expugnat dæmon, & multiplices intrudit alienas cogitationes & diſtractiones.

§. V.

Remedia adverſus diſtractiones tempore Horarum Canonicarum.

PRæcipuum ac pene neceſſarium adverſus evagationem mentis, & diſtractiones in oratione remedium eſt indefeſſum ſtudium, & continuus conatus vitam ſuam ita componendi ſecundum Deum, ſeu ita Deo vivendi, ut hæc pia ac Chriſtiana vitæ compoſitio, omniſque a vanis & inutilibus, ſeu ſenſualibus occupationibus alienatio, ſeuſuumque exteriorum continua mortificatio, ſit aſſidua quædam ad orandum præparatio, & non interrupta quædam ſpiritus & animæ, quantum neceſſariæ ſtatus noſtri occupationes permittunt, recollectio. Quem in finem indubie ſubſerviunt non tantum orationis mentalis deſtinata tempora, ſed quæ inter medias occupationes fieri poſſunt breviſſimæ, ſed crebræ & raptim ejaculatæ orationes, quas inter antiquos Monachos frequentiſſimas fuiſſe teſtatur S. Auguſtinus, & ſollicite piæ mulieri Probæ commendat.

Alias ſi hæc cura abſit, liberamque ac effrænem quis concedat ſenſibus ſuis evagandi libertatem, nullumque ſeſe recolligendi, & in ſpiritu orationis vivendi ſtudium impendat, in vanum ille ſperabit, quod mentem ſuam ita indomitam & effrænem uno impetu, cum tempus divini Officii inſtat, continere atque recolligere poterit, ipſiſque orationis objectis ita alligare, ut ad conſueta objecta non diffluat.

Secundum remedium adverſus diſtractiones in divino Officio oborientes aſſignant paſſim Sancti Patres, vivaciter apprehendere nos pſallere, ſeu recitare Horas Canonicas in præſentia divinæ Majeſtatis. Quomodo obtinebit quis, ut in oratione ſenſus ejus non vagetur? interrogat S. Baſilius *Interr.* 201. *in Regul. Brev.* „ Si ſit certus, in- „ quit, ſe aſſiſtere ante oculos Dei „. Et alibi: „ Hoc ſtude in vita tua, ut ora- „ tionem puram offeras Deo, neque in di- „ verſa rapiatur mens tua. Memento enim „ te ſub Dei ſtare conſpectu, qui occul- „ ta cordis conſpicit, & abſcondita men- „ tium novit „.

Idem remedium contra mentis evagationem Filiis ſuis ſuggeſſit S. Benedictus, aliique Monachorum Patres, ut videre eſt in Concordia Regularum Benedicti Aniani *cap.* 25. Quorum veſtigiis inhærens S. Carolus, ſollicite monuit, ut Clericus cum in choro eſt „ tum ſibi ſtatuat ſe *in conſpectu Dei* „ *omnipotentis*, & in corona innumerabili- „ um Angelorum & Sanctorum eſſe „. *In Concil. Mediol. V. parte* 3. *cap.* 6.

Idi-

Digitized by Google

Idipſum nobis inſinuat Eccleſia in Hymno Feriæ quintæ ad Laudes, Dei præſentiam his verbis nobis in mente renovans:

Speculator adſtat deſuper,
Qui nos diebus omnibus,
Actuſque noſtros proſpicit,
A luce prima in veſperum.

Tertium remedium admodum conveniens eſt devota ac pia corporis diſpoſitio, ac modeſta, diſtincta, atque gravis Horarum recitatio vel cantus.

Licet enim exteriora ſive in corporis geſtibus, ſive in vocibus & ſonis ſecundum ſe Deo grata eſſe nequeant, ſed ſolus interior ex charitate profluens cultus, nihilominus quin exteriora illa plurimum conducant ad excitandos in animo veræ pietatis affectus ambigi nequit. Ea enim corpus inter & animam eſt connexio, ut quæ corpus afficiunt, in animam quoque redundent ſuſcitentque affectus conformes in anima; ita nimirum ut, quod experientiâ compertiſſimum eſt, voces & motus corporis laſcivi, ſimiles quoque in anima affectus cauſent, uti & pii motus affectus pios producunt.

Hinc Chriſtus Dominus totius pietatis exemplar, etiam vocibus oraſſe legitur: & quod ad corpus attinet, interdum oculis in cœlum elatis, aliquando in genua provolutus, & ſubinde in faciem proſtratus oravit.

Quartum remedium ſuppeditare poterunt illa, quæ in Horis Canonicis ad affectus per temporum intervalla excitandos interſeruntur: ut v. g. Hymni, item Verſus, Antiphonæ, Lectiones, Oratio Dominica, hymnus glorificationis in fine cujuſque Pſalmi, &c. quæ omnia ſi canantur, & dicantur ſecundum intentionem Eccleſiæ, plurimum ad recolligendum ſpiritum, & avertendam mentis evagationem valebunt, ut ex infra dicendis patebit.

Multum quoque valebit ad diſpellendas diſtractiones, ſi per diligens ſtudium Pſalmorum aliqualem intelligentiam, præcipue per piam ac frequentem illorum meditationem, fuerit quis aſſecutus. De qua re inferius, dum de Pſalmis agetur, latius tractabitur.

Quintum remedium nonnullis eſſe poterit, & quidem „ efficaciſſimum, ut obſer„ vat Cardinalis Bona, ipſas quaſcumque „ involuntarias evagationes, quæ nolentibus, „ nihilque cooperantibus adveniunt, parvi„ pendere, neque ob eas expellendas nimiâ „ ſollicitudine, quæ capitis dolorem pariat, „ laborare „. *De divin. Pſalm. cap. 19. §. 6.*

Denique ad impetrandam in recitatione Horarum devotionem, indubie conveniens eſt quod ſuggerit S. Carolus loco citato: „ Peroratis Pſalmis, abſolutoque Canonico „ Officio, paululum tacitus conſiſtat, geni„ buſque flexis veniam deprecetur, & ne„ gligentiæ & diſtractionis, alteriuſve cul„ pæ, quam in eo precationis Officio ad„ miſerit: tumque hoc oret, ut pro Chri„ ſti totiuſque Eccleſiæ meritis, orationis „ ſuæ obſequium ac miniſterium gratum ſit „ atque acceptum „. *In Concil. Mediol V. parte 3. cap. 6.*

PARS SECUNDA.

De ſingulis Partibus Horarum Canonicarum.

CAPUT PRIMUM.

De ſingulis partibus Officii nocturni.

§. I.

De Verſu Domine labia mea aperies, *&c.* *Et* Deus in adjutorium, *&c.*

OFFICIUM nocturnum, cui inter Horas Canonicas primum locum damus, utpote quod aliis Horis præmittitur, inchoatur ritu Romano a verſiculo deſumpto ex Pſalmo 50. *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Cujus ritus meminit Amalarius ſeculo IX. In *nocturnali Officio*, ait, *dicimus primo Domine: labia mea*, &c. *Lib.* 4. *De Eccleſ. Offic. cap.* 9.

Et ante Amalarium, eumdem verſiculum ad inchoationem Officii nocturnalis, dici voluit S. Benedictus: & quidem tertio, at non *primo*, ut Romani, ſed poſt Verſum *Deus in adjutorium*, &c.

Neque obſcurum, cur hunc Verſum nocturnali ſive primo Officio præmitti voluerint; ſciebant enim, quod nemo poſſit digne laudare Deum, niſi Deus aperiat ejus labia, ut docet S. Auguſtinus. Unde Amalarius: „ Quia convenimus ad confitendum „ Domino, precamur eum, ut ſuâ directio„ ne labia noſtra aperiat, & ad ſuam lau„ dem os noſtrum ſatiſcat „.

Magno proinde affectu pronuntiandus hic verſiculus, non ut a Domino aperiantur labia oris, ſed adaperiatur cor noſtrum in laude ſua; ne alias ſilentium ſit in corde, dum eſt clamor in ore.

Verſum *Domine labia* ſequitur, ritu Romano, verſiculus *Deus in adjutorium:* qui etiam ritu Romano, & ex præſcripto S. Benedicti reliquis omnibus Horis præmittitur.

Recitationem illius verſiculi uſitatiſſimam fuiſſe etiam apud antiquos Monachos, conſtat ex Caſſiano, qui verbis Iſaac Abbatis multiplices ejus utilitates fuſiſſime deſcribit *Collat.* 10. *cap.* 10. „ Hic namque verſi„ culus, ait, non immerito de toto Scri„ pturarum excerptus eſt inſtrumento. Re„ cipit enim omnes affectus, quicumque in„ ferri humanæ poſſunt naturæ, & ad o„ mnem ſtatum atque univerſos incurſus „ præcipue ſatis & competenter aptatur. „ Habet ſiquidem adverſus univerſa diſcri„ mina invocationem Dei, habet humilita„ tem piæ confeſſionis, habet ſollicitudinis „ ac timoris perpetui vigilantiam, habet „ conſiderationem fragilitatis ſuæ, exaudi„ tionis fiduciam, confidentiam præſentis „ ſemperque adſtantis præſidii. Qui enim „ jugiter ſuum invocat protectorem, certus „ eſt eum ſemper eſſe præſentem „.

Veriſſimum proinde eſt, quod notat Walfridus Strabo *De Reb. Eccleſ. cap.* 25. antiquos Patres ſtatuiſſe verſum illum, *Deus in adjutorium*, non tantum Officiis, ſed etiam operibus omnibus præmittendum, „ ut invocatio divinæ opitulationis initio „ cujuslibet actionis aſſumpta, faciliorem „ faciat & poſtulandi conſtantiam, & obti„ nendi virtutem „.

Tanto autem ſollicitius divinum auxilium initio orationis invocandum eſt, quanto acrius eo tempore inviſibiles hoſtes contra nos certamen inſtituunt, ut obſervant Sancti Patres,

tres, atque inter alios pulchre deſcribit Joannes Climacus.

Merito igitur monet S. Carolus: „ ut „ Clericus ſingulariter attentionem renovare „ & excitare ſtudeat, dum illa verba, quæ „ ad ſanctæ orationis ſpiritum inflammandum valent, pronuntiat: *Deus in adjutorium meum intende* „.

Ritus quoque habet, cujus a 400. annis meminit Joannes Belet *De div. Offic. cap.* 24. ut ad pronuntiationem dicti verſus *Crucis fiat ſignaculum*; quo indicatur, quidquid a Deo ſperatur, id per merita Crucifixi ſperari.

§. II.

De Gloria Patri, &c. *& ritu per verſum illum finiendi ſingulos Pſalmos.*

Verſus *Deus in adjutorium*, &c. concluditur per verſum *Gloria Patri*, *& Filio*, &c.

Hic verſus ab Antiquis dictus *Hymnus glorificationis*, ex eo tempore cœpit in Eccleſia, quo ab Apoſtolis promulgatum eſt Evangelium. Cum enim ſacrum Baptiſma ab eiſdem juſſu Domini in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti collatum eſt, a Fidelibus hunc Hymnum cani cœptum eſſe, & abſque ſcripto traditum, pluribus aſſerit S. Baſilius *Tract. De Spiritu ſancto cap.* 27. & ex ipſo aliiſque probat Baronius ad annum 325.

Clauſulam vero, quæ hodie Hymno glorificationis additur, *Sicut erat in principio*, &c. non ſtatim poſt Nicænam Synodum in omnibus Eccleſiis in uſu fuiſſe teſtatur Theodoretus; quin & ſeculo VII. patet ex Concilio Toletano IV. an. 633. quod *cap.* 13. præcipit, ut in fine omnium Pſalmorum dicatur: *Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui ſancto in ſecula ſeculorum.*

In multis tamen Eccleſiis clauſulam *Sicut erat* ſeculo VI. receptam fuiſſe, conſtat ex Decreto Concilii Vaſenſis II. anno 529. *Cap.* 5.

Ritum finiendi ſingulos Pſalmos per *Gloria Patri*, &c. in pluribus Eccleſiis ſeculo VI. & VII. receptum eſſe evincunt varia Concilia, & Benedicti Regula: quin & ſeculo V. eumdem in ſua Provincia uſitatum fuiſſe ſcribit Caſſianus; qui & refert nuſquam per Orientem in fine Pſalmorum, ſe audiviſſe Hymnum glorificationis cantari. Ex quo, uti & pluribus aliis, ut notat Baronius ad an. 325. commentitia eſſe detegitur Epiſtola illa Hieronymi nomine ad Damaſum Papam miſſa; in qua ſcribitur, quod Hieronymus Damaſum monuerit, ut more *Orientalis* Eccleſiæ in fine Pſalmorum Hymnus glorificationis etiam Occidentalis Eccleſia adderet; cum conſtet nequidem tempore Caſſiani, ac proinde multis annis poſt Hieronymum, ritum hunc in Oriente fuiſſe notum.

Ratio hujus ritus jam a mille & ducentis circiter annis in Eccleſia Occidentali recepti, eſt, ut dum forſan inter Pſalmorum cantum aut recitationem mens evagaretur, rurſus ad hujus Hymni ſonum recolligeretur, ſeque ad ſummæ illius Trinitatis glorificationem & adorationem incitaret; quapropter anno 589. *cap.* 2. decreverunt Patres Narbonenſes, ut per majores Pſalmos, „ prout fuerint prolixiores, pauſationes fiant, „ & per quamque pauſationem *Gloria Trinitatis* Domino decantetur „. Cui conformis eſt ritus hodiernus in plures partes dividendi Pſalmum prolixiſſimum *Beati immaculati*, ſingulaſque partes terminandi per *Gloria Patri*.

Eâdem ratione, ut refert Caſſianus, priſtini Monachi in Palæſtina ipſos Pſalmos cum interjectione orationis ſæpius interſcindebant: „ Non enim multitudine verſuum, „ ſed intelligentiâ delectabantur; illud totâ „ virtute, ait Caſſianus, ſectantes: *Pſallam ſpiritu*, *pſallam & mente* „.

Ut vero hanc mentis & ſpiritus attentionem & recollectionem, quam in hac iterata Hymni glorificationis repetitione intendit Eccleſia, facilius Clerici aſſequantur, conveniens judicarunt Concilia, ut Canonici, aliique Clerici ad recitationem Hymni glorificationis, ſive *Gloria Patri*, &c. corpus inclinando, ſeſe per illum exteriorem corporis motum ad interiorem ac religioſam SS. Trinitatis adorationem incitarent.

Digitized by Google

§. III.

De Alleluja.

VOx *Alleluja* vox Hebraica eſt, quæ latine ſignificat *Laudate Deum cum jubilo*, ſive *Jubilate Deo*, proprieque gaudium exprimit Beatorum; eorumque vox eſt, ut expreſſit S. Joannes in ſua Apocalypſi. Nam ut appoſite Auguſtinus: „ Quid „ habituri ſumus in illa Patria? Quid actu„ ri ſumus? In ſecula ſeculorum laudabunt „ te, inquit, hoc erit totum negotium no„ ſtrum, ſine defectu Alleluja „.

Porro ut gaudium illud, ſive animæ jubilus aptius exprimatur: „ dum pſallimus „ *Alleluja*, jubilamus magis quam canimus „ (inquit Rupertus Abbas *lib.* 1. *De di„ vinis Officiis cap.* 35.) unamque digni „ ſermonis ſyllabam in plures neumas, vel „ neumarum diſtinctiones protrahimus, ut „ jucundo auditu mens attonita repleatur, & „ rapiatur illuc, ubi Sancti *exultabunt in „ gloria, lætabuntur in cubilibus ſuis* „.

Satis hinc patet, quamobrem tempore Paſchali frequentius quam aliis temporibus cantetur; dignum enim eſt ut beatitudinis & gaudii futuri vocabulum eo tempore magis frequentetur, quo reſurgens Dominus ejuſdem beatitudinis ſpem nobis propinavit, & portas cœli aperuit.

Quapropter licet tempore S. Auguſtini variæ eſſent Eccleſiarum conſuetudines circa tempus cantandi *Alleluja*, *ipſis* tamen *quinquaginta* Paſcha inter & Pentecoſten *diebus ubique* canebatur, teſte Auguſtino *Epiſt.* 55. *cap.* 17.

Patet quoque cur jam pridem tempore Quadrageſimæ, hodie vero a Septuageſima uſque ad Paſcha non canatur; quia aiunt Patres Concilii Toletani IV. *Can.* 11. „ Tempus eſt non gaudii, ſed mœroris; „ tunc enim opus eſt fletibus ac jejuniis „ inſiſtere, corpus cilicio & cinere induere, „ animum mœroribus dejicere, gaudium in „ triſtitiam vertere, quouſque veniat tempus „ Reſurrectionis Chriſti, quanto oportet „ Alleluja in lætitia canere, & mœrorem „ in gaudium commutare: hoc enim Ec„ cleſiæ univerſalis conſenſio in cunctis ter„ rarum partibus roboravit „.

Colligitur quoque ex dictis, cur a Septuageſima uſque ad Paſcha magis conveniat verſiculus, *Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ*, qui eo tempore voci *Alleluja* ſubſtituitur: quia *Alleluja*, ut dictum eſt, non tantum ſignificat *Laudate Deum*, ſed Laudate Deum cum *jubilo* ſive *gaudio*: ipſeque modus canendi *Alleluja* ad gaudium & jubilum magis invitat, quam ille quo canitur, *Laus tibi Domine*, &c.

Ex his ſufficienter patet, quo affectu vox illa *Alleluja*, & verſiculus *Laus tibi Domine*, &c. dici debeant juxta intentionem Eccleſiæ, qualeſque affectiones ad illorum recitationem excitandæ ſint.

§. IV.

De Invitatorio.

POſt verſum *Deus in adjutorium*, *Gloria Patri*, & *Alleluja*, vel *Laus tibi Domine*, immediate ſequitur ritu Romano Pſalmus 94. additâ brevi *Antiphonâ*, quam ex ipſo Pſalmi argumento *Invitatorium* dicimus. Ab aliquibus vocatur *verſus apertionis*, vel *reſponſorium exhortationis*, interdum *ſonus*. Recitatur enim Pſalmus hic, ut per modum *ſoni* aut *invitatorii* excitemur & præparemur ad pſalmodiam: unde nec more aliorum Pſalmorum alternatim recitatur, aut canitur, ſed ab uno alterove; idque per modum excitantis & monentis. Chorus vero *Antiphonam* poſt ſingulos Pſalmi verſus, aut integram, aut dimidiatam repetens, atque excitanti ſeu invitanti ſuccinens, ſeipſum quoque ad laudandum Deum exhortatur, idque ſub varia conſideratione pro temporum atque Feſtorum diverſitate; id eſt, nunc tamquam *Dominum, qui fecit nos*: nunc ut *Regem Apoſtolorum*, *Martyrum*, &c. Atque eâ ratione recte vocatur *Antiphona* illa, *reſponſorium exhortationis*; quaſi per eam exhortanti reſpondeatur. Vide *Regulam Magiſtri*, *cap.* 44.

Nec ſine ratione ab Eccleſia in hunc finem aſſumptus eſt Pſalmus 94. Continet enim efficaciſſima motiva, quibus ad digne *Deum* laudandum incitemur. Dicit quippe Deum eſſe *Salutare* ſive Salvatorem noſtrum; quod ſit *Rex magnus ſuper omnes deos: in cujus manu ſunt omnes fines terræ, & qui*

& qui altitudines montium conſpicit ; quæ ſummam ejus Majeſtatem magnifice exprimunt.

Deinde monet, ut tamquam populus ejus & oves paſcuæ ejus, *procidamus & ploremus coram* illo, tamquam *Domino, qui fecit nos*. Quod indubie magnum eſt, ad reverenter atque cum humillima ſubmiſſione Deum laudandum, incitamentum.

Denique in ſequentibus minatur, quod ſi hodie vocem ejus non audierimus, exemplo patrum, qui ei in deſerto rebelles fuerunt, in requiem ejus non introibimus. Unde Auguſtinus: *Magnus terror! ab exultatione cœpimus, ſed ad magnum timorem concludit Pſalmus ille*.

Hinc monemur, ut diſcamus exultare Domino cum tremore, quaſi hilares, ſed nondum ſecuri.

§. V.

De Hymnis.

Abſoluto Invitatorio ſubſequitur *Hymnus:* quæ vox Græca eſt, Latine ſignificans *Laudes*. Unde Hymni proprietates deſcribens S. Auguſtinus in *Pſalm.* 148. ait: „ Hymnus ſcitis quid ſit? cantus eſt cum „ laude Dei. Si laudes Deum, & non „ cantas, non dicis Hymnum. Si cantes, & „ non laudas Deum, non dicis Hymnum. „ Si laudas aliquid, quod non pertinet ad lau„ dem Dei, etſi cantando laudes, non dicis „ Hymnum. Hymnus ergo tria iſta habet, & „ Canticum, & Laudem, & Dei „.

Uſus Hymnorum in divinis Officiis frequenter meminit S. Auguſtinus: eoſque in Mediolanenſi Eccleſia primum decantari juſſit S. Ambroſius; tum ut populus mœroris tædio levaretur; tum ut contra Arianorum perfidiam, per veritatem Hymnis expreſſam armaretur.

Verum quidem eſt, nonnullos etiam ex Catholicis „ Hymnos humano ſtudio in lau„ dem Dei, atque Apoſtolorum & Marty„ rum triumphos compoſitos, ſicuti hi quos „ beatiſſimi Doctores Hilarius atque Am„ broſius ediderunt, reprobaſſe „: *pro eo*, inquiunt Patres Synodi Toletanæ IV. an. 633. *cap.* 13. *quod de ſcripturis ſanctorum Canonum, vel Apoſtolicâ traditione non exiſtunt:* ſed contra hos, uſum illorum Hymnorum dicti Patres, aliaque Concilia vindicarunt; ipſaque tandem univerſalis Eccleſia admiſit: non quidem omnes, ſed *qui digni ſunt formâ cantari*, ut loquitur Concilium Turonenſe ſecundum.

Duo quippe in Hymnis attendenda ſunt: Primum quidem, ut nihil in illis irreligioſum aut profanum occurrat, ſed omnia & audientium ac recitantium ædificationi, & excitandæ aut fovendæ pietati ſubſerviant.

Alterum, ut eo tono canantur, quo ipſi præſentes ad Pſalmorum, aut Canticorum, quibus præmittuntur, devotam decantationem excitentur & invitentur: idque pro ratione temporis & Officii; nimirum nunc ad gaudium, nunc ad mœrorem.

Quare merito culpat Lindanus muſicos illos Cantores, qui „ lætiſſimos divinæ lau„ dis Hymnos, triſtiſſimis Muſicorum mo„ dulis, contra lugubres Eccleſiæ Threnos „ lætiſſimo modulamine contaminant „. *In Panop. Evang. lib.* 4. *cap.* 78.

Hinc quoque conveniens eſſet, ut Hymni, qui in Laudibus veſpertinis, aliiſque divinis Officiis, ad quæ populus convenire ſolet, in Quadrageſima, Adventu, & ſimilibus diebus tono lugubri, juxta Eccleſiæ intentionem canerentur; ut ita per exteriorem illum lugubrem cantum populo indicaretur, dies illos eſſe dies pœnitentiæ.

§. VI.

De Antiphonis.

A*Ntiphona* eſt vox Græca, Latine idem ſignificans quod vox *reciproca*, vel *contra ſonans*, ſeu *cantus oppoſitus*.

Hinc alternum cantum S. Iſidorus *lib.* 1. *De div. Offic. cap.* 10. vocat *Antiphonas:* & Socrates *Antiphonarium* appellat; unde inquit vir eruditus Joannes Mabillonius *De Curſu Gallic.* §. 1. *num.* 6.) „ *Antiphonæ*, quæ ad alternum Pſalmorum „ cantum præcinuntur, nomen retinuerunt „.

Igitur, quæ hodie *Antiphonæ* dicuntur, proprie hoc nomine vocari nequeunt, niſi in quantum *alternis* vicibus poſt abſolutum Pſalmum ab altero choro inchoantur, vel quia dant tonum Pſalmo *alterne* canendo, ut ita ab illis Pſalmus quodammodo inchoari

ri dicatur. Quæ enim hodie dicitur *Antiphona*, eſt brevis ſententia, quæ Pſalmo aut Cantico præmittitur, continens ordinarie verſum aliquem Pſalmi magis convenientem ad excitandum affectum conformem Officio quod celebratur: „ & ad cujus ſymphoniam, ait Amalarius, Pſalmus cantatur per duos choros. In ipſa enim, id eſt Antiphona, conjunguntur ſimul duo chori „. *Lib.* 4. *De Eccleſ. Offic. cap.* 7.

Quo titulo *Antiphona* quoque utilis eſt adverſus diſtractiones: dum enim alternatim canendo mens fuerit evagata, per illum novum utriuſque chori concentum quaſi excitata, ad ſeipſam rurſus reducitur, ut operi divino attendat.

Neuma in fine, ait Hugo a S. Victore, *loquitur ineffabile gaudium.*

Quo rurſus ex capite, Antiphonæ cantus, per illam quaſi jubilationem mentem ſuaviter afficiens, ad pietatem excitat, & attentionem conciliat.

Ex quibus ſufficienter intelligitur, quâ ratione illa, quæ Pſalmorum recitationi præmittuntur, ab Eccleſia ſint ordinata, ut vel ad piam Pſalmorum decantationem præparemur, vel ad eam per intervalla excitemur.

§. VII.

De Pſalmis.

Pſalmodiam ſive cantum Pſalmorum eſſe baſim, imo & ſubſtantiam divini Officii, reliqua vero quaſi ad eam facilius atque devotius peragendam addita eſſe, jam pridem obſervatum fuit: „ Sacra Pſalmorum modulatio (ait Dionyſius Areopagita, aut alius verus Auctor de cœleſti Hierarchia) quæ omnibus Pontificiis myſteriis *eſſentiæ* inſtat, & neceſſario adhibetur, ab eo quod ſanctitate omnibus præſtat, abeſſe non debebit „.

Pſalmos in toto orbe, tam in nocturnis quam in diurnis fidelium conventibus recitatos fuiſſe conſtat, ita ut *primus*, *medius*, & *noviſſimus eſſet David*, teſte Chryſoſtomo *Hom. 6. de Pœnit.*

Nec mirum videbitur Pſalmorum librum præ reliquis Scripturæ ſacræ libris ita ubique & ab omnibus ad Deum laudandum fuiſſe aſſumptum, ſi ejus excellentiam, tum ex materia, tum ex forma ſeu genere ſcriptionis attenderimus, quam adeo magnifice paſſim Patres deprædicant, & brevi compendio *in Præfat. in Pſalm.* expreſſit Cardinalis Bellarminus his verbis: „ Eſt enim „ liber Pſalmorum, ait, quaſi compendium „ & ſumma totius veteris Teſtamenti: „ quidquid enim Moyſes vel in hiſtoria „ tradidit, vel in Lege præcepit, & quid- „ quid Prophetæ ceteri vel exhortando ad „ virtutes, vel prædicendo futura ſcripſe- „ runt, id totum in Pſalmis David bre- „ viſſime comprehendit ..... Hortatur ad „ virtutes, retrahit a vitiis, invitat, alli- „ cit, minatur, terret; atque hæc omnia „ non ſimplici narratione complectitur, „ ſed vario carminum genere phraſibus „ poëticis & metaphoris plurimis & ad- „ mirabilibus, denique novo quodam gene- „ re dicendi ita rapit animos in amorem, „ & laudem Dei, ut nihil dulcius, nihil „ ſalutarius cani audirive poſſit „.

Verum licet Pſalmorum ubique recepta fuerit in divinis Officiis recitatio; circa tamen eorumdem diſtributionem per ſingulas divini Officii partes fuiſſe & nunc eſſe diverſas apud varias Eccleſias & Monachorum Congregationes conſuetudines, compertum eſt: illud tamen ubique ſollicite obſervatum, ut ea Pſalmorum eſſet diſpoſitio, ut integrum Pſalterium unâ hebdomadâ abſolveretur.

Et quidem S. Benedictus, poſtquam pro ſingulis Officiis & Horis numerum & ordinem Pſalmorum ordinavit, ſubjungit *cap.* 5. *Reg.* „ Hoc præcipue commonentes, ut ſi „ cui forte hæc diſtributio Pſalmorum di- „ ſplicuerit, ordinet, ſi melius aliter judi- „ caverit; dum *omnimodis* id attendatur, „ ut *omni hebdomadâ Pſalterium ex inte-* „ *gro numero* 150. *Pſalmorum pſallatur* „.

Similis quoque fuit, & modo eſt ordinatio Pſalterii Eccleſiæ Romanæ, ſive ritu Romano: & quidem „ Pſalmi mutatio, „ unius in alterum; ut pro *Confitemini* in „ Prima Dominicali dicatur a Septuageſima „ uſque ad Paſcha Pſalmus *Dominus re-* „ *gnavit*; & pro *Jubilate* in Sabbato de „ B. Virgine, dicatur *Bonum eſt confiteri*; „ ideo decreta eſt, ait Gavantus, ut in „ *hebdomada*, quoad ejus fieri poteſt, ex- „ plea-

Digitized by Google

„ pleatur Pſalterium, neque *Pſalmus unus* „ omittatur in Officio *totius* hebdomadæ „. *Comm. in Rubr. Brev. ſect.* 5. *cap.* 8. *num.* 10.

Et quis dubitet, eam Pſalmorum diſtributionem, & devotioni, & inſtructioni recitantium fore convenientiorem?

Inde enim contingit, ut diverſis quotidie, in majoribus ſaltem Horis, occurrentibus Pſalmis, facilius evitetur tædium, quod ex eorumdem Pſalmorum frequenti recitatione oriri ſolet.

Deinde cum Pſalterium tam veteris, quam novi Teſtamenti hiſtoriam, & myſteria juxta SS. Patres repræſentet, indubie admodum convenit, ut vel eo titulo frequenter integrum Pſalterium recitetur.

Contingit quoque ex iterata Pſalterii recitatione, quod illud facile memoriæ mandabitur: quod adeo, præcipue Clericis, Patres utile judicarunt; ut nimirum ſic poſſent die ac nocte in Pſalmis meditari.

Unde pius Tungrenſium Decanus Radulphus (qui ſeculo xv. floruit) cum dixiſſet, quod „ ſicut pauci ſunt dies Domini„ ci, & multæ Feriæ, ita paucæ debent eſ„ ſe feſtivitates, & multæ Feriæ, ſeu dies „ Sanctorum trium lectionum „: ſubjungit pro ratione: „ Sit etiam ad hoc ſum„ ma ratio, ut *Pſalterium continuetur*, in „ quo *principaliter* Officium conſiſtit „. *De Can. obſervantia prop.* 17.

Hanc rationem Radulphi contra pluralitatem Feſtorum IX. lectionum (quibus intercurrentibus Pſalterii recitatio interrumpitur) probans Gavantus, addit: *Videant Epiſcopi, ne pluralitate Feſtorum fiat injuria Officio Feriali Domini Dei noſtri*. In *Rubr. Brev. ſect.* 3. *cap.* 3. *num.* 5.

„ Et ſane credendum eſt, ait Radulphus, „ hujuſmodi obſervationem magis gratam „ eſſe ipſis Sanctis Dei ad finem, ut *Pſalte*„ *rium*, ſacra Scriptura, Officium Mortuo„ rum, Septem Pſalmi Pœnitentiales, Quin„ decim Pſalmi graduales, & hujuſmodi „ ſerventur juſto ordine, & paucæ fiant „ feſtivitates. Non enim Sancti Dei appe„ tunt indebitas laudes, ſed ut *rationabi*„ *le fiat obſequium noſtrum* „.

Cum igitur Pſalmorum recitatio præcipua ſit divini Officii portio, imo ejus quodammodo eſſentia & baſis, patet quam ſollicite curandum ſit, ut ea devote, & cum piis animi affectibus peragatur. Hac de cauſa Monachi in Oriente, ut refert Caſſianus, Pſalmos quoſque præſertim longiores, non continue & uno tractu ad finem uſque percurrebant; ſed quibuſdam interſectionibus, poſt denos ſcilicet aut duodenos verſus, pauliſper pauſando, brevi orationi, aut meditationi inſiſtebant.

Qui privatim Horas Canonicas recitat, horum ſanctiſſimorum Monachorum exemplum pro temporis opportunitate & Spiritus ſancti unctione imitari poterit: in choro vero, cum nullatenus expediat, ut aliis canentibus, alii abrumpant ac meditationi inſiſtant, hic modus excitandi affectum ſervari haud poterit; attamen non deerit occaſio & tempus ad Deum frequentius aſpirandi, & orationes breviſſimas ejaculandi, ſi, ut oportet, & ſuperius notatum fuit, cantus Pſalmorum ſit gravis, diſtinctus, & medios inter verſus debita ſervetur pauſa.

„ Et quoniam attentio valide admodum „ excitatur (ait S. Carolus in Conc. Me„ diol. V. *parte* 3. *cap.* 6.) ſi, quæ quiſ„ que profert, recte intelligit; ideo in ea „ potiſſimum expoſitione Pſalmorum aſſi„ due verſetur, quæ non varia ſit, ſed quæ „ tota in excitandis exercendiſque ſanctis „ affectibus verſetur: cum autem magnus „ pſallendi fructus in Pſalmorum affectibus „ verſetur, ſive quis in choro, ſive priva„ tim, ſive ſubmiſsâ, ſive altâ voce oret; „ idcirco certos ſibi locos Pſalmorum præfi„ niat, quibus omnis hæc ratio conclu„ datur „.

„ Loci præcipui præter ceteros hi ſunt, „ unde ſalutares affectus exiſtunt: laus Dei, „ memoria bonorum noſtrorum, comme„ moratio noſtræ miſeriæ, & reprehenſio „ male agentium „.

„ Pſalmorum verbis cum Dei bonitas „ prædicatur, ad illius dilectionem, & ad „ gratiarum actionem de beneficiis, quæ a „ divina benignitate proficiſcuntur, ſe toto „ animo accendat. Cum illius infinita ſa„ pientia aut potentia commemoratur, ad„ miratione afficiatur: tum intime gratule„ tur, cum aliquid Dei auxilio bene ge„ ſtum narratur „.

„ Cum bonorum memoria, recordatio„ que Pſalmorum vocibus excitatur; deſide„ rium quoddam concipiat illa ſibi & aliis „ con-

Digitized by Google

„ conſequendi; tum illa eadem a Deo petat, tum in Deo ſpem animo capiat ſore ut divinâ ejus ope, non modo quæ bona ſunt, quæque ſalutaria, aſſequatur, ſed quæ mala, ac quæ perniciem afferunt, vitet „.

„ Aliquando etiam intime in Domino gaudeat, ſe bona Deo juvante adeptum eſſe, & mala caviſſe „.

„ Ex miſeriarum commemoratione timorem concipiat, dolorem, ac humilitatem, cum ſuas agnoſcit infirmitates „.

Porro hæc Pſalmorum intelligentia, quam hic commendat S. Carolus, ita debet eſſe in excitandis exercendiſque ſanctis affectibus, ut tamen non omnino a ſenſu litterali Pſalmorum recedat; ſed ex illa naturaliter quodammodo fluat: ita ut ipſe litteralis Pſalmorum ſenſus ex ſe non ad myſticum aut moralem incitet, & invitet. Pro hac intelligentia aſſequenda præ reliquis conveniens judicatur Paraphraſis Janſenii Gandenſis in Pſalmos, nec inutilis erit Commentarius D. de Sacy.

Monet quoque S. Carolus, ut recitans Pſalmos „ obſervet, quis in Pſalmo loquatur, an Deus, an Eccleſia, an pœnitens, an aſpirans ad perfectionem „. In hunc finem non inutilis erit libellus, cui titulus: *Régles de S. Auguſtin. pour l' intelligence des Pſeaumes*.

§. VIII.

De Verſibus, Oratione Dominica, Abſolutione, & Benedictione.

POſt Antiphonas & Pſalmos in Officio nocturnali ſequitur *Verſus*, quem nonnulli a *vertendo* dictum autumant: jam enim pridem receptum fuit, ut ad cantum ipſius Verſus faciem illico ad altare vertamus. Alii vero, & veriſimilius, dictum volunt *Verſum*, eo quod ſoleat eſſe verſiculus alicujus Pſalmi, aut alterius Scripturæ, cujus medietas ab Acolytho aut Choraule canitur, & altera medietas a Clero ſuccinente ſuppletur.

Talis vero aſſumi ſolet verſiculus e Pſalmo, aut Scriptura pro *Verſu*, qui ipſum ſtatum Officii in memoriam revocet; quemadmodum pluribus probat Cardinalis Bona, & quiſque hodiernos Verſus, præcipue in Officio de Tempore, attendendo facile advertet.

Cantatur autem *Verſus* clarâ & acutâ voce, & frequentius cum neuma; ut nimirum hoc cantu excitemur, mentemque noſtram evagantem revocemus & recolligamus: ut proinde *Verſus* non incongrue comparentur *breviſſimis & raptim quodammodo jaculatis orationibus*, quas crebras fuiſſe apud Monachos Ægypti, teſtatur Auguſtinus *Epiſt.* 130. uſumque earum ad continuum Orationis ſpiritum in nobis conſervandum mirifice commendat.

Canitur autem poſt Pſalmos ante Lectiones, ut qui inter pſallendum forſan diſtracti fuerint, per cantum ipſius Verſus ad Lectionum doctrinam diligenter & attente excipiendam excitentur.

Ritu Romano Verſum ſequitur *Oratio Dominica* ad „ mundanda corda, & opera noſtra; & cum communi aſſenſu terminata propter Sanctorum communionem, „ inquit Hugo a S. Victore in *Spec. Eccl. cap.* 3.

Finitâ Oratione Dominicâ ſequitur alia Oratio dicenda ab eo, qui Officio præeſt, quæ *Abſolutio* appellatur. „ Dicerem, ait Stephanus Gavantus, *Abſolutionem* appellari ſumptâ denominatione a nobiliori, quæ dicitur in tertio Nocturno, in qua ſunt ea verba: *A vinculis peccatorum noſtrorum abſolvat nos*, &c. In *Rubr. Brev. ſect.* 5. *cap.* 11.

Prædictæ Orationis ſub nomine *Abſolutionis* meminit a 200. annis Radulphus Tungrenſis, & a 400. annis ſub nomine *precum* Durantus: ſub nomine vero *Benedictionis* ſeculo VI. ut credit vir eruditus Hugo Menardus, S. Benedictus. Agens enim de Benedictione, quam *Verſu* recitato per Abbatem recitari jubet S. Pater, ait: *Quæ Benedictio eſt capitulum illud, quod modo appellatur Abſolutio*. Ad Conc. Reg. *pag.* 344.

Hoc ritu nos docere voluit Eccleſia, quod per Orationem præparari debeamus ad audiendum verbum: quatenus precibus propitiatus *Dominus adaperiat cor noſtrum in lege ſua*, detque ſenſum ad intelligendum Scripturas.

Pronuntiatâ *Abſolutione*, Lector, ſeu qui lecturus eſt Lectionem, ſciens ſe ſine ſpecia-

Digitized by Google

ciali Dei adjutorio non poſſe officio rite defungi, prætertim ut illud, quod *ore legit*, *corde credat*, *atque opere compleat*, converſus ad eum, qui Officio præeſt, petit Benedictionem his verbis: *Jube Domne benedicere.*

Hic ritus, ait Cardinalis Bona *De divin. Pſalm. cap.* 16. §. 14. „ antiquiſſimus eſſe „ videtur: nam in manuſcriptis Græcorum „ Patrum Homiliis plerumque præfixa reperiuntur hæc verba, *Benedic Pater*, quod „ Jacobus Gretzerus ex antiquo more petendi benedictionem a Prælato, priuſquam „ legere quis inciperet, derivaſſe arbitratur. „ Quare & in multis ſermonibus S. Ephrem „ hæc eadem verba prænotata vidimus; „ quia ejus ſcripta publice in Eccleſia legi „ ſolebant, ut teſtatur D. Hieronymus „.

In Eccleſia Latina ſeculo XI. ritum hunc poſtulandæ benedictionis in uſu fuiſſe, colligitur ex Capitulari Ludovici Pii *anni* 817. quo ſtatuitur *cap.* 67. *Ut Lector ſtando benedictionem petat.*

Humili Lectoris poſtulationi annuens Sacerdos, aliuſve, qui Officio præeſt, benedictionem a Deo poſtulat, hac aut ſimili brevi precatiunculâ: *Benedictione perpetuâ benedicat nos Pater æternus.*

Quo ritu oſtenditur, quod licet Sacerdotes conſtituti ſint, ut populo benedicant, ipſi tamen nequeant ſuâ propriâ virtute eam impartiri; ſed per orationem a Deo, qui eſt fons omnis benedictionis, & ſibi ac aliis impetrare debeant.

§. IX.

De Lectionibus.

Uſum Lectionum in divinis Officiis jam pridem uſitatum fuiſſe conſtat. Refert enim Juſtinus Martyr, lectiones ex Apoſtolis & Prophetis in conventu fidelium legi ſolitas fuiſſe.

Et Concilium Laodicenſe ſeculo IV. decrevit, ut *Pſalmis Lectiones interponerentur.*

Monachos quoque tum in Ægypto, tum in Palæſtina lectiones inter Pſalmorum decantationem interpoſuiſſe, conſtat ex Caſſiano.

De Lectionibus diſſerens S. Iſidorus *Lib.* I. *De Eccl. Offic. cap.* 10. ait: „ Eſt autem Lectio non parva audientium ædificatio, ut quando pſallitur, pſallatur ab „ omnibus; cum oratur, oretur ab omnibus; cum *Lectio* legitur, facto ſilentio, „ æque audiatur a cunctis .... Nec putes „ parvam naſci utilitatem ex Lectionis auditu. Siquidem Oratio ipſa fit pinguior, „ dum mens recenti Lectione ſaginata per „ divinarum rerum, quas nuper audivit, „ imagines currit „.

Porro cum præ reliquis omnibus, licet a ſanctiſſimis viris, conſcriptis libris, longe excellat ad inflammandos affectus & inſtructionem fidelium Scriptura ſacra; etiam ſemper moris fuit, ut e libris Scripturæ lectiones præcipuæ ſumerentur.

De Monachis Ægypti refert Caſſianus: „ Numero duodenario Pſalmorum adjungunt Lectiones geminas, id eſt unam „ veteris, & aliam novi Teſtamenti..... „ In ipſo vero Sabbati vel Dominico die „ utraſque de novo recitant Teſtamento, id „ eſt unam de Apoſtolo vel Actibus Apoſtolorum, & aliam de Evangeliis „. Hæc Caſſianus *Lib.* 2. *Inſtit. cap.* 6. qui nullibi meminit aliunde, quam e S. Codice deſumptas Lectiones a Monachis fuiſſe recitatas.

S. Benedictus *Cap.* 9. & 11. *Reg.* agens de recitandis Lectionibus, ait: „ Codices „ autem legantur in vigiliis tam *veteris* „ *Teſtamenti quam novi*. Die Dominico „ legantur aliæ 4. Lectiones de *novo Teſtamento* „. Deinde vult, ut „ dicto Hymno *Te Deum laudamus*, Abbas legat „ *Lectionem de Evangelio*, cum honore & „ reverentia ſtantibus omnibus „.

Præcipuum proinde locum obtinuit S. Codex, e quo Lectiones deſumerentur; quin tamen in nonnullis Eccleſiis, etiam primis ſeculis, Lectioni S. Codicis adjuncta fuerit Lectio ex Actis Martyrum, aut ſcriptis SS. Patrum deſumpta, ambigi nequit.

Et quidem S. Benedictus permittit, ut præter Scripturas ſacras legantur earum expoſitiones; quæ a nominatis, & orthodoxis, Catholicisque Patribus factæ ſunt.

Imo ſeculo IV. in nonnullis Eccleſiis fuiſſe lecta ſcripta B. Ephrem, teſtatur S. Hieronymus *De Script. Eccleſ. cap.* 115. *Ad tantam*, ait, *venit* (B. Ephrem) *claritatem, ut poſt Lectionem Scripturarum publice in quibuſdam Eccleſiis ejus ſcripta recitentur.*

Similiter ſub idem tempus Concilium Carthag. III. paſſiones Martyrum legi permittit, cum

Digitized by Google

cum anniverſarii dies eorum celebrantur.

Nequaquam proinde hodierna Eccleſiæ conſuetudo recitandi publice in Eccleſia, præter Scripturam ſacram, acta Sanctorum, cum eorum dies anniverſarii recurrunt, aut ſcripta ſanctorum Patrum, a Majoribus noſtris improbata fuit; ſed illud ſolum ſollicite cautum, ut nihil, niſi probatum & ad ædificationem audientium idoneum legeretur.

Hinc jam pridem in Synodo Milevitana ſub Innocentio I. decretum eſt: „ ut nullæ preces dicantur in Eccleſia; niſi quæ „ a prudentioribus tractatæ, vel comprobatæ „ in Synodo fuerint: ne forte, inquit, aliqnid „ contra fidem, vel per ignorantiam, vel „ per minus ſtudium ſit compoſitum „.

Quantopere ſollicitus fuerit S. Gelaſius I. ne quid apocryphum, aut dubiæ fidei in Eccleſia recitaretur, ſupra notavimus: ex cujus verbis recte intulit jam pridem Radulphus Tungrenſis, *quod legenda & cantanda in Eccleſia Dei, ultra omnia debeant eſſe pura, clara, & facilia abſque hæſitatione quacumque*. De *Canon. obſerv. prop.* 17.

Et ante Radulphum S. Bernardus expendens divini Officii dignitatem mellifiue docet, quæ ſint digna in Eccleſia recitari: „ In ſolemnitate celebri, ait *Epiſt.* 312. (*a*) „ non novella audiri decet vel levia, ſed „ certe authentica & antiqua, quæ & Eccleſiam ædificent, & Eccleſiaſticam re„ doleant gravitatem. Quod ſi nova audi„ re libet, & cauſa reqnirit; ea, ut dixi, „ recipienda cenſuerim, quæ cordibus au„ dientium quo gratiora, eo utiliora reddat „ & eloquii dignitas, & auctoris. Porro „ ſenſa indubitatâ reſplendeant veritate, ſo„ nent juſtitiam, humilitatem ſuadeant, „ doceant æquitatem; quæ etiam lumen „ veritatis mentibus pariant, formam mo„ ribus, crucem vitiis, affectibus devotio„ nem, ſenſibus diſciplinam „.

Hodierna proinde diſciplina legendi non tantum Scripturam Sacram, ſed & Patrum ſcripta, & Sanctorum acta, jam pridem communiter & ubique pene recepta fuit; qnamvis nonnullæ fuerint Eccleſiæ, quæ præter Scripturam Sacram alia in divinas laudes admittere diutius renuerint. Et quidem hanc diſciplinam in Eccleſia Lugdunenſi ſeculo IX. adhuc ſuperſtitem acriter propugnavit S. Agobardus ejuſdem Eccleſiæ Antiſtes in libris *De divina Pſalmodia*, & *De Correctione Antiphonarii*. Vide Mabillonium *De Cantu Gallic.* §. 2. *num.* 26.

Quoad alios hodiernos circa *Lectionum* recitationem ritus, nonnulla a priſtinis intercedit diverſitas.

Quod enim hodie Lectiones, tum ex ſacra Scriptura, tum Patrum Homiliis, aut actis Sanctorum determinatæ ſint, priſtinæ diſciplinæ non conſonat. Solebant enim in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, Collegiatis, & Monachorum, eſſe libri Scripturarum, Legendarii, quibus acta Sanctorum continebantur, & Homiliarii, e quibus Lectiones recitabantur; neque finis Lectioni imponebatur, quouſque a Prælato aut Præſide chori finis imponeretur. Vide Bona *De div. Pſalm. cap.* 16. §. 14.

Atque hinc indubie factum, quod in vetuſtiſſimis Breviariis MSS. nullæ reperiantur deſcriptæ Lectiones. Cum enim ad arbitrium Superioris ex Scriptura ſacra, Legendariis, & Homiliariis legerentur, nequaquam incertæ atque indeterminatæ illæ Lectiones deſcribi poterant. Vide Obſervationes Paſchaſii Quenel. in *antiq. Brev. Caſſin.* in app. ad pœnit. Theodori, *pag.* 327.

Finis autem, ut nonnulli credunt, a Prælato imponebatur per hæc verba, quæ hodie a Lectore finitâ Lectione dicuntur, *Tu autem*: atque ad hunc ritum alludere videtur Petrus Cellenſis, *Lib. 6. Epiſt.* 20. Volens enim ſignificare quod in ſtudio charitatis nunquam ſit finiendum, ait: *Lectio illa ſine* Tu autem *continuetur*.

His verbis Prælati ſtatim parens Lector dicebat: *Domine, miſerere nobis;* poſtulans nimirum ſibi ignoſci, ſi quid in lectione deliquiſſet.

Verbis Lectoris, prout & hodie in uſu eſt, ſuccinebat Chorus, *Deo gratias:* „ quod non ad ultimam precem Lectoris, „ ut recte notavit Rupertus Abbas, ſed ad „ totam Lectionem reſpicit. Gratias nam„ que agimus Deo, quod doctrinæ ſuæ pa„ nem nobis frangere dignatus ſit, ne ſame „ audiendi verbum Dei pereamus „. *Lib.* I. *De*

(*a*) Hæc Epiſtola, quæ 312. dicitur, recenſetur 398. in editione Operum D. Bernardi, quæ curis doctiſſimi Mabillonii in meliorem ordinem digeſta ſunt.

Digitized by Google

1. *De divin. Offic. cap.* 14.

Ad hæc Lectiones præſertim e Scriptura ſacra multo, quam hodie, prolixiores erant. Et quidem cum noctes eſſent longiores, adeo prolixa erat Lectio in quibuſdam locis, ut in antiquis conſuetudinibus Cluniacenſibus notatur, quod nonnumquam in ſex noctibus abſolverent totum Iſaiam præter Lectiones ex Patrum Homiliis; & integra Epiſtola ad Romanos duabus noctibus ferialibus legeretur. Vide Thomaſſin. *Par. IV. Lib.* 1. *cap.* 42. §. 6. Verum licet non ubique tam prolixa foret Lectio, illud tamen ſedulo obſervatum fuit, ut Sacræ Scripturæ libri integri, nequaquam eorum partes duntaxat, ut hodie contingit, legerentur; quod & ſeculo XI. adhuc in uſu fuiſſe, ex ordine recitandi ſacros Libros a Ruperto Abbate deſcripto, *lib.* 12. *De divin. Offic. cap.* 24. & 28. non obſcure colligitur. Unde indubie puriori Eccleſiæ diſciplinæ ſe conformant, qui, cum tempus ſuppetit, privatim quotidie ſupplent e Scriptura ſacra, quod in Breviario omittitur: quo fiat ut cum ex diſpoſitione Lectionum, alius Scripturæ liber eſt legendus, præcedentem integrum abſolverint.

§. X.

De Reſponſoriis, & Hymno Te Deum laudamus.

Poſt Lectiones ſequuntur *Reſponſoria*: quorum uſum jam pridem receptum fuiſſe, non tantum probat Regula S. Benedicti, quæ frequenter illorum meminit, ſed Concilium Tolet. IV. quod & vult, ut in fine Reſponſoriorum dicatur *Gloria Patri*: quem ritum etiam notat S. Benedictus, addens, ut dum a canente inchoatur Gloria, *mox omnes cum reverentia ſurgant*: quod merito hodie ubique religioſe foret ſervandum.

Inſuper vult dictum Toletanum Concilium, ut in dicendo *Gloria Patri* in fine Reſponſoriorum, hæc diſcretio ſervetur, *ut in lætis ſequatur* Gloria, *in triſtioribus repetatur principium*. Quibus verbis expreſſum cernimus hodiernum ritum Romanum, juxta quem tempore Paſſionis, omnium triſtiſſimo, in Reſponſoriis omittitur *Gloria*, & repetitur principium.

„ Reſponſoria (ait Iſidorus *lib.* 1. *De* „ *Eccleſ. Offic. cap.* 8.) vocata ſunt hoc „ nomine, quod uno canente, chorus con„ ſonando reſpondeat. Ante autem id ſo„ lus quiſque agebat, nunc unus interdum, „ interdum duo vel tres communiter ca„ nunt, choro in plurimis reſpondente „.

Unde non male ab Hugone a S. Victore *lib.* 1. *De divin. Offic. cap.* 15. Reſponſorium *aſſenſus auditorum* dicitur, quaſi per illud *aſſenſum* monitis Lectoris præbentium. Cui conſonat Rupertus Abbas, dum ait, Reſponſoria ita debere eſſe ordinata, ut triſtia *triſtibus*, & *læta lætis ſuccinantur*. „ Si quidem, ait, neque moris eſt, neque „ decoris, ut cum Lector triſtia dixerit, „ v. g. quæ ſunt pœnitentiæ, ſive lamen„ tum aliquod Dominicæ Paſſionis, Cho„ rus in Reſponſorio ſaltet de gaudio re„ gni, & gloria reſurrectionis „. *Rupertus, lib.* 1. *De divinis Officiis*, *Cap.* 15.

Ad hæc cum in Reſponſorio vocem levare ſoleamus, quin & ſub eadem ſyllaba curſiones facere, recte quoque dicitur canticum ſpirituale ad ſublevandum animos inter legendum.

Reſponſorium ritu Romano in Dominicis, excepto tempore Adventus, & Septuageſimæ uſque ad Paſcha, & in Feſto Sanctorum, & toto tempore Paſchali, etiam in ferialibus Officiis, ſequitur Hymnus *Te Deum laudamus*.

Hymnus hic in Breviario Romano inſcribitur, Hymnus S. Ambroſii & S. Auguſtini. Verum Eruditi quamplurimi dubitant num revera Patrum iſtorum opus ſit; maluntque Siſebuto Monacho tribuere, cui in antiquis MSS. Breviariis nonnullis tribuitur.

Sufficiet hic de hac controverſia judicium Viri ſingularis ac profundiſſimæ eruditionis Paſchaſii Quenel. qui in Obſervationibus ad Breviarium chori Monaſterii Montis Caſſini (quod a 600. ann. conſcriptum eſſe multis probat argumentis) ait in prædicto Breviario titulum Hymni *Te Deum laudamus* ita habere: Hymnus Siſebuti Monachi. „ Qui cum omnino in eo „ conveniat, inquit, cum altero codice „ MSS. Baſilicæ Vaticanæ, quem Eminen„ tiſſimus Doctiſſimuſque Cardinalis Bona „ a ſe inventus fuiſſe teſtatur in Libro *De* „ *divina Pſalmodia*, ubi idem Siſebutus „ hujus Hymni auctor aſſeritur; vix jam „ de Auctore tam celebris per totam Ec-

„ cleſiam Cantici ambigendi locus relinqui- „ tur, præſertim cum ante Regulam S. „ Benedicti mentionem de hoc Hymno „ nullam inveniamus „. *In App. ad Pœnit. Theodori pag.* 327.

Hæc ille: quibus addi poſſunt, quæ circa Chronicon Dacii Archiepiſcopi Mediolanenſis; cujus præcipue auctoritate Hymnus hic ſancto Ambroſio & S. Auguſtino adſcribitur, obſervat Mabillonius, *tom.* 1. *Analect. part.* 3.

Certum interim eſt, Hymnum illum a multis ſeculis in divino Officio fuiſſe recitatum, ut conſtat ex Regula S. Benedicti, Amalario, & Micrologo. *In Prol. De Ord. Antiphon. Microlog. cap.* 46.

Conſtat quoque Hymnum hunc, ſi verba ſpectes & ſonum, quo canitur, lætitiæ eſſe & gaudii, ac ſimul gratiarum actionis: ac propterea cum Hymno Angelico *Gloria in excelſis Deo*, pari paſſu procedere: ut dum hic in Miſſa dicitur, ille pariter in Officio dicatur; & ſi hic omittitur, ſimiliter ille omittatur.

Hinc patet, cur tempore Paſchali, & omni die Dominicâ (niſi tempus pœnitentiæ gaudium non permittat) ob myſterium Reſurrectionis, & dum triumphi Martyrum, aliorumque Sanctorum recoluntur, excepto Feſto ſanctorum Innocentium (ob *lacrymas matrum* , ut credit Gavantus *in Rubr. Brev. Lect. 6. cap.* 4. *num.* 3.) dicatur; in diebus aliis, quæ gaudium ſpeciale non requirunt, omittatur.

Facile quoque hinc colligitur, quo ſpiritu & affectu, nimirum gaudii, & gratiarum actionis, decantari debeat.

CAPUT II.

De Matutino, quod hodie *Laudes* dicitur, ejuſque partibus.

§. I.

An Laudes ſive Matutinum ſint Officium diſtinctum ab Officio nocturno, & an diſtinctis horis ſint recitandæ?

OFficium, quod olim dicebatur Matutinum, hodie *Laudes* vocatur: inde nomen *Matutini* accepit, quod initio matutini crepuſculi perſolvi debeat, juxta intentionem Eccleſiæ; ut evidenter inſinuant Hymni, qui ad Matutinum ſive Laudes recitantur. *Ecce jam noctis tenuatur umbra, Lux & aurora rutilans coruſcat*, &c. Item, *Aurora cœlum purpurat:* & alius, *Nocturna lux viantibus a nocte noctem ſegregans, præco diei jam ſonat*, &c.

Nomen vero *Laudum* Officium illud accepit a Pſalmo 148. & duobus ſequentibus, qui per modum unius quotidie in hoc Officio recitantur: qui laudes Dei per omnes pene verſus reſonant, quos propterea Laudum nomine S. Benedictus *cap.* 12. & 13. *Regulæ* inſignivit.

Conſtat quoque hoc Officium ab Officio nocturnali plane fuiſſe diſtinctum, non tantum apud Monachos, ſed & apud Clericos diſtinctiſque horis fuiſſe utrumque perſolutum: Nocturnum quidem circa mediam noctem; *Matutinum* vero, illucente aurorâ.

Unde Radulphus Tungrenſis *De Canon. Obſervat. prop.* 14. ait: „ Quamvis ſecula- „ res jungant *Vigilias Matutinis Laudibus*, „ & abuſive utrumque appellent *Matutinas*, „ tamen ſunt diſtinctæ Horæ, & diviſim „ a Monachis per orationes terminantur „.

Quin & hodiernus ritus, ſecundum quem finito Officio nocturno, ad Matutini ſive Laudum inchoationem canitur verſus, *Deus in adjutorium*, ſat inſinuat aliud Officium inchoari.

Hinc collige parum de ſpiritu Eccleſiæ eſſe inſtructos, qui ipſum Officium nocturnum a Laudibus ſeparare verentur; creduntque illa duo Officia uno tractu eſſe recitanda; cum e contra illa a ſe ſeparare intentioni Eccleſiæ ſit conformius: unde nullatenus improbandum, ſi quis ob negotia occurrentia convenire judicans, ut Officium nocturnum præcedenti veſperâ perſolvat, *Laudes* in diem ſequentem ad auroram recitandas differat.

§. II.

De Capitulis.

„ SCiendum, ait Radulphus Tungrenſis, „ quod ſicut ad Vigilias noctis le- „ guntur Lectiones magnæ, ita ad Laudes „ & Veſperas, & ad quinque parvas Ho- „ ras dicuntur parvæ Lectiones, ſive Le- „ ctiunculæ, quas Sanctus Benedictus in „ Re-

Digitized by Google

„ Regula ſua vocat Lectiones, & ita ſæpe „ appellantur in multis ſcripturis. Communi „ autem uſu ſeculari appellantur *Capitula* „. Hæc Radulphus *De Can. Obſerv. prop.* 13.

Quæ igitur hodie *Capitula* dicuntur, ſunt breves Lectiones, quæ in Horis diurnis poſt Pſalmos recitantur.

Dicuntur autem breviores de die quam nocte; quia noctis tempore amplius vacabat Monachis & populo inſtructiones longiores excipere, quam de die, quando aliis operibus frequenter occupari debebant. Hinc apud Monachos in Palæſtina, ne opera ſua continuo intermittere tenerentur, *exceptis veſpertinis & nocturnis congregationibus, nulla per diem ſolemnitas celebrabatur*, ſed inter operas, *preces & orationes per ſingula momenta miſcentes, in his Officiis*, ait Caſſianus, *quæ non ſtatuto tempore celebramus, totum diei tempus abſumunt*. Epiſt. 3. *Inſtit. cap.* 2.

Ad hæc cum de die Miſſarum ſolemnia peragenda eſſent, tempus permittere non videbatur, ut prolixiores inſtructiones haberentur; ſed viſum fuit ſufficere, ſi brevis aliqua ſententia ex S. Scriptura per modum brevis *inſtructionis* ſive *lectionis* a Superiore diceretur.

Hinc ritus ille, quod *Capitula* non a Lectore, ſed ab eo, qui Officio præeſt, recitentur; idque non poſtulatâ benedictione: quia cum hic Prælatum chori repræſentet, non convenit ut ab alio benedictionem petat.

Non concluduntur quoque ritu aliarum Lectionum per *Tu autem*, &c. quia cum hæc verba dicerentur a Superiore, ut finis lectioni imponeretur, facile apparet, cur in brevi Lectione a Superiore, aut ab eo, qui Officio præeſt, recitandâ, non ſint dicenda. Deinde a Lectore per illa, *Domine miſerere nobis*, poſtulatur erratorum venia, quam a Superiore apud inferiores poſtulari non ita videbatur conveniens.

Reſpondetur tamen a Choro *Deo gratias*, ut pro ſingulis, etiam minimis gratiæ donis, gratias agamus, & hanc brevem inſtructionem nobis quoque a Deo venire confiteamur.

Igitur *Capitula* ſunt breves quædam lectiones, ſive exhortationes, quæ per diem a Superiore inter divinas Laudes fiebant, quibus interim mens quaſi novo quodam ſpirituali pabulo reficeretur. Debebat autem recitari *ex corde*, ſive *memoriter*: atque hinc forſan fit, quod eadem frequentius Capitula recitentur; imo idem *Capitulum* in variis horis ejuſdem diei recurrat, cum Lectiones Nocturnorum ſemper varient. Vide *Cap.* 12. *Regul. S. Benedicti*.

§. III.

De Precibus *ferialibus*.

De *Hymno* ac *Verſu*, qui in Laudibus poſt Pſalmos & *Capitulum* dicuntur, cum de his actum, hic non agam: hoc unum notandum, Hymnum & Verſum in Laudibus, Veſperis, & Completorio recitari immediate ante Cantica Evangelica; ut nimirum, per eorum cantum excitemur ad illorum devotam recitationem, tamquam harum Horarum excellentiorem partem, nimirum ex Evangelio deſumptam: unde ſicuti ad excipiendam Lectionem Evangelii omnes cum *honore* & *tremore* ſtare debent, ita quoque ad Canticorum illorum cantum ſtare jubentur.

Poſt Canticum in Laudibus & Veſperis interdum ſequuntur *preces*, quæ in plurimorum *verſuum* alternâ recitatione conſiſtunt; quarum ſeculo VI. evidenter meminit S. Columbanus *cap.* 7. *Regulæ*, dicens: „ Per diurnas Horas terni Pſalmi pro operum interpoſitione ſtatuti ſunt a Senioribus noſtris, cum *verſiculorum augmento* „ intervenientium pro peccatis primum noſtris, deinde pro omni populo Chriſtiano, pro Sacerdotibus, & reliquis Deo „ conſecratis ſacris plebis gradibus; poſtremo pro eleemoſynas facientibus, poſtea „ pro pace Regum „ &c.

Hæc S. Columbani verba ſi conferantur cum hodiernis precibus, evidens erit, illas ad vivum fuiſſe expreſſas.

A Græcis originem ſuam ſumpſerunt, teſte Iſidoro: ideoque adhuc hodie a voce Græca *Kyrie eleiſon*, quæ Latine ſignificat *Miſerere mei*, inchoantur. *Lib.* I. *De Eccleſ. Offic. cap.* 9.

Oratio Dominica inter has preces integra pronuntiatur *clarâ voce*: cujus ritus meminit S. Benedictus *cap.* 13. *Regulæ*, qui ei rationem addit: „ Propter *ſcandalorum* ſpinas, quæ oriri ſolent in Monaſterio; ut

„ ut (*a*) conventi per ipſius orationis ſponſionem, quâ dicunt, *Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris*, purgent ſe ab hujuſmodi vitio „.

Ex his finalibus verbis evidens eſt, ut etiam notat Hugo Menardus ad *Concord. Reg. pag.* 355. *ſcandalum* hoc loco ſumi pro peculiari peccato diſſentionis, aut rixæ, ſive iracundiæ, rancoris, aut odii.

Quidni ergo merito eâdem ratione Eccleſia audientibus Canonicis & Clericis in unum congregatis jubeat Orationem Dominicam *clarâ voce* recitari, ut ſe ab hujuſmodi vitio, quod non minus inter ipſos, quam Monachos, timendum eſt, *purgent*? præſertim diebus pœnitentiæ ac jejunio deſtinatis (quibus ritu Romano hæ preces duntaxat dicuntur); eo quod dies illi exigant, non tantum ut orationi & *precibus* diutius ac ferventius occupemur, ſed etiam opera miſericordiæ, inter quæ non minimum eſt offenſarum remiſſio, alacrius exerceamus.

§. IV.

De Oratione ſive Collecta, ac ritu quo recitatur.

Ritu Romano in fine cujuſlibet Horæ Sacerdos, ſive qui Officio præeſt, recitat vel canit Orationem, quam *Collectam* dicimus: „ eo quod Sacerdos, ut notat Micrologus *De Eccleſ. obſ. cap.* 3. qui legatione fungitur pro populo ad Dominum, omnium petitiones ea ratione colligat atque concludat „.

Hinc antiquitus, qui Officium concludebat, dicebatur *Orationem colligere*; quia brevi quâdam Oratione omnium vota preceſque colligebat. Vide *Caſſ. lib.* 2. *Inſtit. cap.* 7. & 10. & *notas Gaz.*

Quis Orationum ſive *Collectarum*, quibus hodie concluditur, auctor ſit, incertum eſt. Illud conſtare videtur, quod Gregorius Magnus meliores & emendatiores in ordinem redegerit; ipſeque merito primarius *Collectarum* auctor ſit habendus: „ nam & ante ipſum (ut obſervat Cardinalis Bona *De div. Pſ. cap.* 16. §. 17. *num.* 2.) rarior earum mentio apud Scriptores Eccleſiaſticos reperitur „.

„ Sunt tamen & aliæ a recentioribus editæ (ait idem Cardinalis *Lib.* 2. *Rerum Liturg. cap.* 15. *num.* 4.) „ quæ facile dignoſcuntur, ſi cum antiquis & Gregorianis conferantur; elucet enim in antiquis veteris Eccleſiæ ſpiritus: elucet in rebus ipſis Apoſtolica quædam gravitas; in ſenſu & in collatione verborum grata quædam & perſpicua concinnitas; adeo ut brevi compendio multa contineantur „.

Sacerdos Collectam recitaturus prius adſtantes ſalutat, dicendo, *Dominus vobiſcum*; quæ ſalutatio e veteri Teſtamento in Eccleſiam derivata eſt. Booz enim ſalutans meſſores ſuos, ait: *Dominus vobiſcum*. Ruth. *cap.* 2. Ejus antiquitatem oſtendit, & prædicat Synodus Bracarenſis II. ann. 563.

Præmittitur hæc ſalutatio Orationi, ait Rupertus, ad excitandam attentionem ad Orationem: eſtque apprecatio Sacerdotis, ut Dominus in ipſis maneat, & petitionibus ipſorum effectum tribuat.

Apprecationi Sacerdotis reſpondet Chorus, *Et cum ſpiritu tuo*, quæ ſumpta videntur ex Epiſtola Pauli, ubi ait: *Dominus Jeſus Chriſtus cum ſpiritu tuo*.

Hunc ritum antiquiſſimum eſſe colligitur ex Chryſoſtomo, qui illius meminit: & ſcribit Florus Magiſter: „ nihil melius inveniſſe Eccleſiam, quod optaret Sacerdoti, niſi quod Sacerdos optat Eccleſiæ; ut idem Dominus, qui dignatur eſſe cum Eccleſia, dignetur etiam eſſe cum *ſpiritu* Sacerdotis „. *Homil.* 18. *in* 2. *ad Cor. in expoſit. Miſſæ*.

Porro Sacerdos *Collectam* dicturus, tam ſe quam alios ad orandum hortatur, dicens, *Oremus*: idque ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, ut patet ex antiquis Liturgiis; & ejus

(*a*) *Ut conventi*, Caramuel contendit legendum eſſe *convicti*; Smaragdus autem monet dicendum *perſuaſi*, vel *attracti*. Nihilominus etiam legendo *conventi*, optimo ſenſu conſtare videtur textus; ſi quidem apud Juriſconſultos, *convenire* ſtat pro *in judicium vocare*, ſive actionem adverſus aliquem inſtituere, & interpellare. Ex Nonio Marcello, ſic dicimus, *convenire debitorem*. Aptiſſime ergo textus legitur, *ut conventi per ipſius orationis ſponſionem*; quaſi diceret: Ideo Oratio Dominica publice dicenda eſt altâ voce a Superiore nomine omnium, ut quoniam per illam promittimus Deo *dimittere debitoribus noſtris*; ſi forte id facere ſponte nollemus, ſaltem conventi per hanc ſponſionem, id eſt, in judicium vocati, & interpellati ab ipſa promiſſione, omnem rancorem erga fratrem de corde pellamus.

Digitized by Google

ejus meminit S. Auguſtinus *Epiſt.* 107.

Poſt precationem ſive *Collectam*, Chorus reſpondet *Amen*: cujus reſponſionis ex Apoſtolo, & SS. Patribus antiquitas manifeſta eſt.

Amen vox eſt Hebraica, quâ Sacræ Litteræ utuntur ad aliquid confirmandum: Latine idem ſonat, quod *fideliter*, *ſic eſt*, *ita fiat*.

Hinc in reſponſione Chori accipitur pro *ita fiat*, quaſi nimirum Chorus ſuccinendo Sacerdoti *Amen*, dicat, *ita fiat* ut poſtulaſti, & oraſti. Unde Auguſtinus monet, ut Miniſtri *diſtinctè* preces pronuntient, quatenus populus ad id quod intelligit, dicat *Amen*.

Ex his patet, quo affectu nos componere debeamus ad Orationem, dum a Sacerdote proclamatur *Oremus*; & quam attenti eſſe jubeamur ad verba Orationis, ut eâ finitâ intimo cordis affectu reſpondere poſſimus, *Amen*. Quâ de re etiam Parochi non inutiliter populum inſtruent, qui toties illud *Oremus* inclamari audiunt, nec tamen quid ſignificet intelligunt, aut certe ob frequentiam & conſuetudinem non attendunt; ut rite inſtructi poſſint, ſi non ore, ſaltem corde dicere *Amen*.

CAPUT III.

De quatuor minoribus Horis, Veſperis, & Completorio.

§. I.

De Prima.

PARS illa Officii, quam hodie *Primam* dicimus, apud Patres ætate Caſſiani antiquiores non invenitur. Et quidem ipſe Caſſianus aſſerit, *Primam* ſuo tempore in ſuo Monaſterio Bethleemitico celebrari cœpiſſe, ne Monachi poſt Laudes uſque ad *Tertiam* otioſi, & ſomnolenti jacerent in cellis, cum nulla conventus neceſſitas eos ad orationem compelleret. Unde alibi vocat eam *novellam* inſtitutionem & ſolemnitatem.

Quare veriſſimum eſt quod obſervat Radulphus Tungrenſis, *Primam* & Completorium (de quo infra) *poſt aliarum Horarum inſtitutioem addita eſſe*.

Atque hinc facile intelligitur, quâ ratione factum ſit, ut ritum diverſum ab aliis Horis jam inſtitutis ſortita ſit: nec recitetur *Collecta* Officii occurrentis, ut in aliis, ſed illa quæ incipit, *Domine Deus omnipotens*.

Quæ oratio, uti totius Officii partes, id eſt, Hymnus, Verſus, atque preces, eo unicè tendunt, ut Deus *in diurnis actibus nos ſervet a nocentibus: exurgat ut adjuvet nos;* & gratiæ agantur, quod ad *principium hujus diei nos pervenire fecerit*.

Unde merito hæc Officii pars operibus noſtris præmittitur; imo & juxta Eccleſiæ intentionem primo mane perſolvenda eſt, quod vel initialia verba ipſius Hymni evincunt: *Jam* LUCIS ORTO SIDERE *Deum precemur ſupplices*. Unde & ante *Primam* Monachis ſilentium ſolvere jam pridem interdictum fuit.

Ritu Romano in Dominicis poſt Pſalmos ſequitur Symbolum, vulgo S. Athanaſii.

Symbolum hoc ſub nomine S. Athanaſii a multis ſeculis receptum fuiſſe; quin & ante 600. annos in divino Officio recitatum, conſtat ex vetuſto Breviario chori Montis Caſſini (de quo ſupra mentio eſt) in quo dictum Symbolum ſub hoc titulo legitur: *Fides Catholica edita ab Athanaſio Alexandrinæ Sedis Epiſcopo*.

Olim quotidie in Prima recitatum fuiſſe aſſerit Honorius Auguſtodunenſis. Hodie ſolis diebus Dominicis, qui SS. Trinitati (cujus myſterium ſpecialiter exponitur in hoc Symbolo) ſingulariter ſacri ſunt.

Verum eo non obſtante complures Viri eruditi pluribus probarunt argumentis, Symbolum illud S. Athanaſio tribui non poſſe; quorum argumenta hic proferre non eſt hujus inſtituti; illa apud Auctores, qui de ea re ex profeſſo ſcripſerunt, facile videri poterunt. Vide *P. Papenbroc. tom.* I. *Maii in Append. ad cap.* 3. *vitæ S. Athanaſii*, *& ab eo citatos*.

Finitur *Prima* proprie poſt Collectam *Domine Deus omnipotens*: quâ recitatâ dicitur, *Benedicamus Domino*, quo finis Horis imponi ſolet.

Martyrologium & preces olim non in choro, ſed in Capitulo, ad quod Monachi & Canonici convenire quotidie ſolebant, recitabantur; ut Radulphus etiam ſeculo XV. teſtatur.

Recitabatur quoque Lectio prolixa ex Regula,

Digitized by Google

gula, idque eo ritu quo Lectiones Nocturnorum; *cujus vice*, ait Gavantus, *legitur hodie* LECTIO BREVIS: quæ & ob id Lectio ad *abſolutionem* Capituli dicitur, & eodem, quo Lectiones Nocturnorum, ritu recitatur.

Itaque Lectio Martyrologii, cum reliquis ſubſequentibus, demum *Primæ* adjectæ fuerunt, dum Canonici & Clerici quotidiana Capitula habere deſierunt.

Ideo autem legitur Martyrologium, ſive faſti Sanctorum, ut eorum *intuentes exitum converſationis*, *imitemur & fidem*. Ad *Hebræos cap.* 13. *verſ.* 7.

Illorum autem nomina Sanctorum anticipatâ Lectione recitantur, quorum memoria ſequenti die recolitur, quatenus venturæ feſtivitatis celebrationem digniori ac devotiori apparatu præveniamus.

§. II.

De Tertia, Sexta, Nona, Veſperis, & Completorio.

DE partibus Horarum iſtarum, *Hymnis, Pſalmis*, *Capitulis*, *Reſponſoriis*, *Verſibus*, *Collectis*, hic agere animus non eſt, cum de his jam antea actum ſit, nec in his pene quidquam occurrat ſpeciali notâ dignum; niſi quod in tribus minoribus, uti & *Primâ*, quotidie recitetur Pſalmus *Beati immaculati*, in varias partes quaſi totidem Pſalmos diviſus.

Hic Pſalmus merito Horis diurnis aſſignatus eſt, quia in eo Propheta ſtudium fervens ergà Dei mandata oſtendit: quem fervorem præcipue Eccleſiæ Miniſtris ſummopere neceſſarium novit Eccleſia.

Tempus quo *Tertia* perſolvenda eſt, nomen indicat. Tertia enim olim apud Romanos æquivalebat noſtræ *nonæ* antemeridianæ.

Tempus *Sextæ* nomen & Hymnus indicant. Sexta enim apud Romanos noſtræ *duodecimæ* reſpondebat, unde circa meridiem exſolvenda; ut & Hymnus indicat his verbis; *Splendore mane illuminas, & ignibus* MERIDIEM.

Nona apud Romanos *tertiæ* noſtræ pomeridianæ reſpondebat; quare non ante meridiem, ut in pluribus Eccleſiis moris eſt, ſed poſt meridiem perſolvenda eſt.

Veſpertinum Officium antiquiſſimum eſſe nemo dubitat: illud quoque conſtat, jam dudum creditum fuiſſe, ut notat Radulphus, quod *Laudes & Veſperæ ſimili modo debeant officiari*.

Proinde ritu *Laudum* perſpecto, & Veſperarum ritus cognoſcitur.

Quod vero Veſperæ diei Dominicæ, & Feſtorum celebrentur die præcedenti, inde contingit, quod pluribus ſeculis moris fuerit, ut dies Dominici & feſtivi celebrarentur de Veſpera in Veſperam: qui celebrandi ritus, cum circa ſeculum XII. aut XIII. paulatim apud populum defecit; manſit tamen in Officio divino. Cum in *Cap.* 1. *ꝟ. De Feriis* diceretur; dies Dominicos *a Veſpera in Veſperam* eſſe celebrandos, Gloſſographus morem ſui temporis attendens, ait: id non procedere quoad judices, ſed *quantum ad celebrationem Officiorum*. Vide *Thomaſſin. De Feſtis lib.* 3. *cap.* 5.

Ritus *Completorii* & *Primæ* pene in omnibus conveniunt; & ut hæc poſt reliquas Horas inſtituta fuit, ita & hoc: & quemadmodum *Prima* dicitur, ut Deus *in diurnis actibus nos ſervet a nocentibus*; ita Completorium, ut dignetur *nocte iſtâ ſine peccato nos cuſtodire*, ac *procul recedant ſomnia, & noctium phantaſmata*, *hoſtemque noſtrum comprimat*, *ne polluantur corpora*. Denique a *Prima* dies inchoari, & per *Completorium* finiri debet.

Inchoatur autem *Completorium* proprie a Verſu *Deus in adjutorium*, aut *Converte nos* &c. Quæ enim antecedunt, nimirum *brevis. Lectio*; & reliqua cum peccatorum confeſſione; adjecta fuere poſtquam Clerus ad veſpertinas ſpirituales collationes ire deſiit. In his enim ante Completorium Lectio prolixa ritu Lectionum Nocturnorum recitabatur, & confeſſio peccatorum fiebat: quâ peractâ, Completorium demum inchoabatur a Verſu *Deus in adjutorium*. Vide *Regul. Canon. cap.* 121.

Veſtigia igitur hæc ſunt, uti & quæ Primæ adjecta eſſe ſupra diximus, priſtinæ Canonicalis diſciplinæ, a qua, proh dolor! cum omnimoda pene vitæ Canonicalis prolapſione receſſum eſt.

TRA-

Digitized by Google

TRACTATUS
DE
SIMONIA
CIRCA BENEFICIA,
Adminiſtrationem Sacramentorum ; & celebrationem Miſſarum,
ITEM
DE PENSIONIBUS ECCLESIASTICIS.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

QUam inviſum & execrabile eſſe debeat veris Eccleſiæ filiis ſacrilegium iſtud res ſacras mercium inſtar tractandi genus, ſatis ſuperque nos docet Chriſtus Dominus & verbo & exemplo. Qui enim vivum alias manſuetudinis exemplar ſeſe exhibebat erga maximos peccatores, velut clementiæ immemor, facto de funiculis flagello in profanos ejuſmodi mercatores animadvertit, omneſque vendentes & ementes e Templo ejicit. Hic zelus domus Dei, non aliud, proteſtor (quidquid affingatur) me impulit, ut quæ in Canonum ſtudio & antiquitatis ſcrutatione hanc in rem aliquot annis collegi, in publicum modo darem. Experientia namque docet, proh nimium frequens! quod licet menſæ nummulariorum & cathedræ

Digitized by Google

vendentium in Templo ſint everſæ, hoc eſt, apertæ rerum ſacrarum nundinationes per tot Canones proſcribantur; clam tamen irrepant, dum Beneficia ex. gr. in permutationibus, reſignationibus, &c. non minus quam in clauſis officinis, ſi modum agendi ſpectas, venum exponantur. Hinc fit, ut res Eccleſiæ non ad hoc, ad quod inſtitutæ ſunt, ſed ad propria convertantur lucra, Eccleſia lupis impleatur, & in ipſo fonte, hoc eſt, Sacerdotum ordine corrumpatur. Quid? Non ante peragitur conſecrationis miniſterium quam de nummo convenerit. Hic pacis cauſâ avaritiam ſuam tegit, ille inæqualitatis fructuum compenſatione, hic ad redimendam vexam, ille *Penſionis* pallio, alius aliâ neſcio quâ larvâ Simoniam occultat. Hoc pacto ſæpe ſæpius evenit, ut quæ per publicas fores e domo Dei ejecta eſt Simonia, per poſticam clancularie denuo intromittatur. Quapropter non inutilem nec ingratum meum fore credidi laborem, ſi technas iſtas detegam, & involucra evolvam, ſub quibus Simoniæ labes eo nocet & graſſatur pernicioſius, quo magis latenter. Tuas interim, LECTOR, preces expoſco, ut quem inſpiravit Deus domus ſuæ zelum, in me conſervet ſuo & Eccleſiæ bono.

PARS PRIMA

DE SIMONIA.

CAPUT PRIMUM.

De malitia Simoniæ, & quâ ratione melius occurri poſſit palliis, quibus illud vitium tegitur.

§. I.

Oſtenditur enormitas vitii Simoniæ.

PER Simoniam res ſpirituales ad vilitatem quamdam rebus iſtis indigniſſimam redigi, dubitari nequit. Cum enim in omni Simonia commutatio, ſeu tacita quædam emptio-venditio rerum ſpiritualium cum temporalibus interveniat, quodammodo ſpiritualia temporalibus coæquantur, per quod ſpiritualia ad ſummam redigi vilitatem quis non videat? *Quis enim non vile eſſe putat*, inquit Hormiſda Papa, *quod venditur? Aut quis denuo veneretur*, ut loquitur S. Gregorius, *lib.* 7. *Epiſt.* 114. *quod venditur? aut quis non vile putet quod emitur?*

Hanc rerum inordinationem in Simonia tamquam multum execrabilem, in Simoniacorum anteſignano notavit Apoſtolorum Princeps, *Act.* 1. *cap.* 8. *verſ.* 20. *Pecunia tua tecum ſit in perditionem;* QUONIAM, inquit,

Digitized by Google

inquit, DONUM DEI EXISTIMASTI PECUNIA POSSIDERI.

Verum licet ex illa, quæ rebus ſpiritualibus per Simoniam contingit injuria, ſumma Ordinis oriatur perturbatio, ac conſequenter vitii illius non exigua ex eo capite ſit perverſitas; ſi tamen vitii illius non tantum natura, ſed inſuper illius naturales quodammodo fœtus conſiderentur, facile intelligitur, veriſſime dixiſſe Pontifices in *Can. fin. cauſ.* 1. *quæſt.* 6. *Omnia crimina, ad Simoniacæ hæreſis comparationem, quaſi pro nihilo eſſe reputanda;* nullum quippe crimen quantumvis enorme, tantam malorum ſtruem in Eccleſiam invehere, quam Simoniam, Patres notarunt.

„ Si venditur Sacerdotii dignitas (inquit „ ſanctus Taraſius Patriarcha Conſtantino- „ politanus) ſupervacua eſt apud iſtos ven- „ ditores honeſta vitæ inſtitutio, & purita- „ tis virtutiſque cultus ſupervacuus apud „ ipſos; & Paulus divinus Apoſtolus do- „ cens oportere Epiſcopum eſſe ſine crimi- „ ne, temperantem, modeſtum, aptum ad „ docendum, continentem, ſobrium, inſi- „ ſtentem fideli ſecundum doctrinam ſermo- „ ni, *ut potens ſit exhortari in doctrina ſa-* „ *na*, & contradicentes refellere. Pereunt „ igitur hæc omnia, ex eo quod Sacerdo- „ tium venitur & emitur „. *Epiſtolâ ad Adrianum I.*

„ Etenim ex quo dona ſupernæ gratiæ „ pecuniis comparabilia judicantur (ait S. „ Gregorius) ad Dei ſervitium non vita „ quæritur, ſed magis contra Deum pecu- „ niæ venerantur. Ex quo, eodem teſte, „ contingit, ut ipſi quoque, qui ſacros Or- „ dines appetunt, non vitam corrigere, non „ mores componere ſtudeant, ſed divitias, „ quibus honor ſacer emitur, ſatagant con- „ gregare „. *Lib.* 7. *indict.* 2. *Epiſt.* 115.

Hinc fit etiam (pergit S. Gregorius) ut inſontes „ & pauperes a ſacris Ordini- „ bus prohibiti deſpectique reſiliant. Et „ dum innocentia pauperis diſplicet, dubium „ non eſt quod præmium illic delicta com- „ mendet: quia ubi aurum placet, ibi & „ vitium...... Si enim is dignus Sacerdo- „ tio creditur, cui non actionis merita, „ ſed præmiorum copia ſuffragatur, reſtat „ ut nihil ſibi ad honores Eccleſiaſticos gra- „ vitas, nil defendat induſtria, ſed totum „ auri profanus amor obtineat „.

„ Quin, & eodem teſte, nihil aliud per „ Simoniam agitur, niſi ut nulla de actu „ probatio, nulla ſollicitudo de moribus, „ nulla ſit de vita diſcuſſio; ſed ille ſolum- „ modo dignus, qui dare pretium ſuffecerit, „ æſtimetur „. *Epiſt.* 111. *lib.* 7.

Rectiſſime proinde Concilii Bituricenſis Patres ann. 1584. *tit.* 41. *cap.* 1. notarunt: „ Ubi hæreſis Simoniæ in Eccleſia inva- „ luit, probis atque eruditis viris aditus ad „ Beneficia præcluſus eſt, indeque omnis „ prope Eccleſiaſtica diſciplina collapſa eſt „.

Liceat proinde concludere, quod omnia crimina, ad Simoniacæ pravitatis comparationem, quaſi pro nihilo reputanda ſint; ſi nimirum perniciosi, qui ex illis in Eccleſiam redundant, effectus æquâ lance librentur.

§. II.

Quare Eccleſia primis ſeculis magis contra Simoniacas Ordinationes, poſtremis vero magis contra Simoniacas Beneficiorum Collationes inſurrexerit?

QUantopere ab initio Eccleſiæ allaboratum fuerit, ut pernicioſa Simoniæ peſtis ab Eccleſia extirparetur, Conciliorum Canones, atque Pontificum Decreta luculenter evincunt. Cui enim vel leviter vetera atque recentiora Eccleſiæ monumenta perluſtrare libuerit, omni ætate ſeveriſſimas leges ad extirpationem Simoniæ editas comperiet.

Verum hanc vetera inter & recentiora Eccleſiæ Decreta offendet differentiam, quod priora Simoniacas plerumque inſectentur Ordinationes; poſteriora vero raro Ordinationes Simoniacas, ſed plerumque Simoniacas Beneficiorum Eccleſiaſticorum collationes, ſeu proviſiones inſectentur atque condemnent.

Ex hac diſtinctione ſi quis arguere vellet, quod olim minus ac hodie Eccleſiæ execrabilis Simoniaca Beneficiorum collatio viſa ſit, aut hodie minus quam olim diſpliceat Simoniaca Ordinatio, multum falleretur. Idem quippe & veterum & recentiorum Canonum ſcopus eſt; nimirum, ut omnis in electione miniſtrorum Eccleſiæ caveretur Simonia, atque ſervaretur illud Chriſti præ-

Digitized by Google

ceptum *Matth. cap.* 10. *verſ.* 8. *Gratis accepiſtis, gratis date*; quod vero prioribus ſeculis amplius contra Ordinationes Simoniacas, quam poſterioribus decertatum fuerit, ex diverſa, quæ circa electionem miniſtrorum atque Officiorum Eccleſiaſticorum diſtributionem intervenit, diſciplina factum eſt.

Plurimis enim ſeculis in more poſitum fuiſſe, ut Clerici per ipſam Ordinationem jus ad proventus Eccleſiaſticos acciperent, imo per ipſam Ordinationem ad Eccleſiæ dignitates pervenirent, ita ut ipſa ſacra Ordinatio collationis tituli Eccleſiaſtici loco eſſet, notius eſt, quam ut probari debeat: at poſterioribus ſeculis titulus Eccleſiaſticus, cui jus percipiendi emolumenta annexum eſt, ab ipſa Ordinatione paulatim ſejunctus fuit, neque per ipſam Ordinationem, ſed ſeparatim ab illa conferri cœpit. Hinc ulterius contingit, ut Simonia rarior circa ſacras Ordinationes, frequentior vero circa titulorum Eccleſiaſticorum collationes eſſe cœperit; ac per conſequens ad illam extirpandam rarioribus, ad hanc vero evellendam frequentioribus Decretis opus fuerit.

Nec id mirum: cum enim Simoniaci non ſpiritualia propter ſpiritualia ambiant; ſed temporalia lucra, honores atque dignitates per ſpiritualia adipiſci unice contendant: nihil aut parum de ſacra Ordinatione ſolliciti fuere, quando per illam nihil temporalis lucri accedere intellexerunt; ſed quomodo titulum Eccleſiaſticum, per quem ad emolumenta atque ad honores temporales pervenire poſſent, adipiſcerentur, unice incumbere maluerunt.

Ut igitur verbo dicam, tota ac unica ratio, quare per decem ſecula Simonia tantum fere circa ſacras Ordinationes verſaretur, ac ob id ad eam extirpandam eo tempore Decreta edi, atque frequenter renovari deberent; poſtremis vero ſeculis rarior in Ordinatione, frequentior in collatione Beneficiorum fuerit Simonia, hæc eſt: quod decem primis ſeculis lucra ſeculi, quæ Simoniaci potiſſimum intuentur, ſacram Ordinationem ſequerentur; ultimis vero ſeculis, non ſacram Ordinationem, ſed tituli Eccleſiaſtici adeptionem illâ conſequantur.

§. III.

Omni ætate Simonia diverſis fraudibus & fallaciis occulta & palliata fuit.

„ ETſi ab ipſo naſcentis Eccleſiæ initio „ (inquit Concilium Mexicanum „ ad *an.* 1585. *lib.* 5. *tit.* 3. *De Sim.*) „ ſemper Simoniæ vitium abominabile & „ execrabile fuerit, ac ſacris Canonibus „ prohibitum, gravibuſque pœnis punitum; „ tamen ea fuit hominum malitia, ut *diverſis fraudibus, & fallaciis ſua Simoniaca pacta occultare & palliare procurent* „.

De hiſce Simoniacorum fraudibus & fallaciis ſeculo quarto conquerebatur Magnus Baſilius: & ſeculo ſequenti, *an.* 459. Synodus Conſtantinopolitana 73. Epiſcoporum, Præſide Sancto Gennadio, teſtatur, multos SOPHISTICA CALLIDITATE *Chriſti præceptum*, GRATIS ACCEPISTIS, GRATIS DATE, eludere.

Multifarias fuiſſe fraudes ac technas, quibus diabolus vitium hoc abſcondere, & etiam ſub ſpecie pietatis homines illaqueare tentaret tempore S. Gregorii ex ejus Epiſtolis conſtat; & quidem *De Simoniaca Hæreſi* ſcribens Galliarum quibuſdam Epiſcopis: „ plerumque, ait, adverſarius animarum, dum non poteſt in his quæ ad „ faciem ſunt prava ſurripere, *callide ſpecie quâdam pietatis* injectâ, nititur ſupplantare, ſuadetque forſitan debere ab „ hominibus accipi, ut ſit quod poſſit non „ habentibus erogari, dummodo vel ſic „ venena mortifera, eleemoſynæ celatâ ob- „ umbratione, transfundat. Nam nec venator, pergit Gregorius, feram, aut „ avem auceps deciperet, vel piſcem piſcator caperet, ſi aut ille laqueum in aperto proponeret, aut ille hamum eſcâ abſconditum non haberet. Omnino ergo „ metuenda & cavenda eſt hoſtis aſtutia; „ ne quos apertâ nequit tentatione ſubvertere, latente telo ſævius valeat trucidare „. *Epiſt.* 111. *lib.* 7. *indict.* 2.

Quam multiplices atque variæ fuerint fallaciæ atque prætextus, quibus ſequentibus temporibus diabolus ſacrorum nundinationes colorare, atque ambitioſis avariſque homi-

Digitized by Google

hominibus ad Eccleſiæ munia Simoniacum introitum, tamquam omnino Canonicum, perſuadere ſtuduit; tum Conciliorum Acta, tum illuſtrium Virorum ſcripta, ad ejuſmodi Simoniacorum pallia & fucos detegenda, & Canonicum in Eccleſiaſtica ingreſſum reſtituendum, ſequentibus ſeculis multoties edita, luculenter evincunt; ut vere de Simonia dicere liceat, quod de fœnebri malo olim dixit Seneca: *Multis plebiſcitis obviam quidem itum fraudibus, quæ toties repreſſæ per miras artes rurſus oriebantur.*

Et quidem hoc noſtro ſeculo tot inventæ fuere technæ atque ſophiſmata, quibus non tantum Simonia occultatur, ſed etiam ipſæ apertæ munerum largitiones & ſuſceptiones ab omni Simoniæ labe publice vindicantur, atque ut omnino licitæ defenduntur; quin & ut media, quibus ad miniſteria Eccleſiaſtica per munera ſine ullo ſcrupulo aſcendi queat, hominibus ambitioſis & avaris proponuntur; ut per illa ad ea videamur pene relapſi tempora, quibus *omnia miniſteria Eccleſiaſtica habeantur venalia* (ut loquitur Glaber Rodulphus *lib. 5. Hiſt. cap. 5.*) *quaſi in foro ſecularia mercimonia.*

Quin ſi vera ſint, quæ in hac de Simonia materia tamquam licita recentiores quidam Thelogi ac Canoniſtæ propugnare non ſunt veriti, plane verendum eſt, ne Simonia, adverſus quam tanto tempore Eccleſia decertavit, ſit *Idea Platonica*, quæ nulli rerum exiſtat.

§. IV.

Quâ ratione fraudes ac technæ, quibus Simonia tegitur, ſecurius atque clarius detegi poſſint?

UT multiplices Simoniacorum larvas, necnon recentiorum quorumdam Theologorum ſeu Canoniſtarum ſophiſmata, quibus nefandiſſimam Sacrorum mercimoniam a Simonia liberare volunt, hoc Tractatu clarius & ſecurius refellam, ſacroſque Canones ſophiſticis illis gloſſematibus ac interpretationibus adeo contortos, ut paleæ potius quam Canones dici deberent, ſuo ſplendori atque puritati reſtituam; unam hanc eamque breviſſimam, ſed æternâ Dei Sapientiâ digniſſimam ſententiam, *Gratis accepiſtis, gratis date*, aſſumam; ut illa lucerna pedibus meis & lumen ſemitis meis, ad cujus ſplendorem omnes Simoniacorum larvæ, ac Caſuiſtarum tenebroſa ſophiſmata diſpellantur, imitatus in hoc SS. Patres, quos videmus in ſuis adverſus Simoniacorum effugia & figmenta præliis, hac unicâ Chriſti ſententiâ, tamquam ariete fortiſſimo, uſos fuiſſe, eamque ſolam omnibus Simoniacorum argutiis ac fallaciis refellendis pluſquam ſufficientem cenſuiſſe.

Patres Concilii Conſtantinopolitani ſub S. Gennadio audiamus in Epiſtola Synodali, quam nobis tamquam fortem arietem ad demoliendas Simoniacas molitiones, ſpeciali Dei providentiâ ſuperſtitem eſſe dicit Cardinalis Baronius ad *an.* 459. „ Cum Dominus & Deus Salvator noſter J. C. ſuis diſcipulis Evangelii prædicationem crediſſet, eoſque per univerſum terrarum orbem inter homines ad docendum miſiſſet, aperte juſſit, ut quod *gratis accepiſſent*, eis quoque *gratis darent*, non aurum vel argentum, aut alias omnino materiales & terrenas facultates pro eis acquirentes....... Hoc autem præceptum non ſolum illis, ſed etiam nobis per illos dedit, quos in illorum gradum & locum ſubſtituere dignatus eſt: & oportet, ſicut illi tunc, nos quoque nunc *accurate & diligenter* ſervare, nec in iis, quæ *technas ſophiſticas non admittunt*, *uti ſophiſticâ calliditate*, nec *aleam periculoſam* jacere: GRATIS, inquit, ACCEPISTIS, GRATIS DATE; non poſſidentes æs, neque aurum, neque argentum in zonis veſtris. *Simplex eſt & aperta hujus mandati ratio, quæ nihil habet varium, quod non ſit facile & explicatum, nihil quod ſophiſticâ expoſitione egeat.* A me, inquit, accepiſtis Sacerdotii dignitatem. Si mihi pro ipſo parum quid vel magnum ſolviſtis, & hoc a me venditum eſt; vos quoque ipſum aliis vendite: ſi autem *gratis accepiſtis*, vos quoque *gratis date*. Quid hoc eſt mandato apertius „? Hactenus S. Gennadius.

Ex quo patet nihil iſto mandato Chriſti, *Gratis accepiſtis, gratis date*, eſſe apertius, neque ſophiſticâ interpretatione egere; illud-

Iudque ad refellendas Simoniacorum fraudes, ex ſententia S. Gennadii, ac 73. Epiſcoporum, qui Synodo intererant, eſſe aptiſſimum.

S. Gregorium (cujus in expugnanda Simoniaca hæreſi, quæ Germaniam Galliamque totaliter pene inundaverat, exantlatos labores nemo ignorat) hac unicâ fere Chriſti ſententiâ, *Gratis accepiſtis, gratis date*, ad Simoniacorum fraudes oſtendendas uſum fuiſſe, Epiſtolæ illius abunde teſtantur.

Utque innumeros ſeu Pontifices ſeu Patres, qui allegatis Chriſti verbis contra Simoniacorum techuas atque fallacias uſi fuerunt, prætercam; Patres Concilii Foro-Julienſis *anno* 891. *Can.* 1. audire lubet: qui ut Simoniacam pravitatem funditus extirparent, omnem Canonicæ deditum ditioni in hæc verba affantur: *Patenti ſemper cordis aure pertimeſcens intellige clariſſimam illam Domini vocem:* GRATIS ACCEPISTIS, GRATIS DATE.

CAPUT II.

Deteguntur varia Simoniacorum pallia.

§. I.

Dum pro jure ad proventus ſpirituali annexos aliquid datur vel accipitur, tum ipſum ſpirituale gratis *non datur nec accipitur.*

CERTUM atque indubitatum eſt, ſecundum modernam Eccleſiæ diſciplinam, jus percipiendi proventus Eccleſiaſticos titulis Eccleſiaſticis *conſequenter* annexum eſſe, ſeu quod titulo Eccleſiaſtico adepto, una *jus* percipiendi proventus eidem deſtinatos adeptum cenſeatur; nec cuiquam *jus* ad proventus illos acquiri, niſi titulum prius obtinuerit.

Ex quo evidentiſſime ſequitur, *jus* ad proventus titulo annexos, emi vel vendi non poſſe, niſi una titulus, cui *jus* illud *conſequenter*, ut aiunt, annectitur, emptus venditusve cenſeatur: ut enim recte notat S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. *Rebus iſtis*, quæ ſpiritualibus *conſequenter* ſunt annexæ, venditis, *intelliguntur etiam ſpiritualia venditioni ſubjici*. Rationem reddit Paſchalis II. *Cauſ.* 1. *quæſt.* 3. *Can.* 7. *Quiſquis horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit*.

Quare jam pridem B. Petrus Damiani *lib.* 3. *Epiſt.* 13. & *lib.* 5. *Epiſt.* 13. duos Capellanos Ducis Gothofredi exagitare non dubitavit tamquam *hæreticos*, *Satanæ prædicatores*, & *apoſtolos Antichriſti*, qui pertinaciter dogmatizabant, jure Simoniacum non dici, quiſquis abſque manus impoſitione Epiſcopatum comparaſſe convincitur. Dicebant enim: „ Quia cum hoc fit, non diſtrahitur Eccleſia, ſed FACULTAS: nec „ emitur SACERDOTIUM, ſed POSSESSIO „ PRÆDIORUM. Sub hac enim præſtatio„ ne pecuniæ opes tantum, non honoris „ vel Eccleſiæ redimitur Sacramentum. „ Venalia ſiquidem ſunt, ſicut aiunt, UN„ DE SINT DIVITES: gratis accipiunt, UN„ DE FIANT SACERDOTES „.

„ O novum Schiſmaticorum genus (ex„ clamat idem Sanctus) & os ſacrilegum „ æterni ſilentii cenſurâ damnandum „! Poſtmodum ipſum Pontificem Alexandrum II. urget „ ut tamquam novus Joſue evagi„ nato Canonico mucrone proſternat iſtos „ Amalecitas, tollatque e medio tartareæ „ amaritudinis aconitum, ne ferale vene„ num faucibus influat parvulorum „. Et quidem cenſuræ ſuæ eam, quam modo adduximus, rationem ſubjungit. „ Cum ali„ quid ſub venalitate ſuſcipitur, & illud „ procul dubio comparatur, quod ex neceſ„ ſitate ſubſequitur. Ad hoc enim Paſto„ ralis Eccleſia cuique committitur, ut ad „ ejus regimen obtinendum conſecratione „ firmetur. Et ad hoc ſine dubio collatæ „ pecuniæ commercium ſpectat, ad quod „ is, qui promovendus eſt, adſpirat „.

Sanctiſſima Petri conſilia ſecutus eſt Alexander II. cujus veſtigia ſecutus ejus ſucceſſor Alexander VII. (*a*) ſequentem articulum, tamquam ſumme pernicioſum damnavit: „ Non eſt contra juſtitiam, Be„ neficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia

(*a*) Alexander II. obiit anno 1073. Alexander vero VII. anno 1667.

Digitized by Google

„ quia Collator conferens illa Beneficia Ec„ cleſiaſtica pecuniâ interveniente, non exigit „ illam pro collatione Beneficii, ſed veluti „ PRO EMOLUMENTO TEMPORALI, quod „ tibi conferre non tenebatur „.

Sed dicet quiſpiam, proventus Eccleſiaſtici ſunt temporales, & a ſpirituali ſeparari poſſunt, adeoque illis venditis, ſpirituale venditum dici non debet. Reſpondeo, verum eſſe proventus Eccleſiæ vendi poſſe, & quotidie ſine ullo vitio alienari; ſed non agitur hic ſimpliciter de ipſis fructibus ſeu proventibus, ſed de jure vivendi ex rebus Eccleſiæ alicujus, tamquam illius Eccleſiæ membrum: hoc vero jus acquiritur eo ipſo, quo quis per Beneficium alicui Eccleſiæ adſcribitur: nec obtinetur, niſi jam obtento Beneficio; adeoque habere jus participandi de rebus alicujus Eccleſiæ, & eſſe beneficiatum ſive membrum illius Eccleſiæ, ſunt taliter ſibi conjuncta, ut unum ſine altero haberi nequeat; ac per conſequens *uno eorum vendito, & alterum venditum cenſetur.*

„ Impudentiſſimum proinde prætextum de„ teſtamur eorum (ut verbis Concilii Re„ menſis loquar) qui de ſolo proventu re„ que temporaria Canonicatus ſe paciſci di„ cunt; cum ea ſpirituali tam arcto ſit an„ nexa vinculo, ut non magis ab ea di„ velli queat, quam in homine vivo ma„ nente corpus a ſua anima „. *Anno* 1585. *De Sim.* §. 6.

§. II.

Spiritualia gratis nec dantur, nec accipiuntur, dum pro illis obtinendis aut dandis, datur vel accipitur temporale per modum motivi.

PRofecto dubitare quis poſſet, num unquam Chriſti præceptum, *Gratis accepiſtis, gratis date*, expenderint, imo vel legerint, qui auſi ſunt aſſerere: *Dare temporale pro ſpirituali non eſt Simonia, quando temporale non datur tamquam* PRETIUM, *ſed duntaxat tamquam* MOTIVUM *conferendi, vel efficiendi ſpirituale.* Quis enim vel luſcus non videat ſpirituale *gratis* non accipi, quando ut ad illud perveniatur, datur temporale; nec *gratis dari*, quando per temporale ad dandum ſpirituale quis induci ac moveri debet?

Quapropter ſophiſticâ atque fictitiâ hac diſtinctiunculâ inſuper habitâ, Innocentius III. *in Cap.* 34. *h. De Sim.* Simoniacum pronuntiare non dubitavit Clericum, qui Canonicis donationem fecerat, eâ intentione, *ut per temporalia bona quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci*: & Canonicos ſimiliter eidem crimini obnoxios dicit, *ſi non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri*.

Et quis non videat, hac diſtinctione ſemel admiſſâ, planiſſimum ad Eccleſiaſticas dignitates per munera patere introitum, Chriſtique præceptum reddi plane inane & illuſorium? Quid enim intereſt, num per *modum pretii*, num per *modum motivi* temporalia dentur vel accipiantur; modo ambitioſi per munera ſibi ad Eccleſiæ munia viam parare queant, & Collatores temporalia ex earum collatione comparare poſſint?

Quare anno 1655. ad inſtantiam Reverendiſſimi Epiſcopi Gandenſis, hanc diſtinctionem, tamquam merum Simoniacæ pravitatis pallium, ſacra Facultas Theologica Lovanienſis proſcripſit: cujus quoque judicium ſequutus Epiſcopus Namurcenſis, in Synodo ſua anno 1659. illius praxim ut ſumme pernicioſam, omnibus ſuæ Diœceſis Confeſſariis interdixit.

Nec in Gallia defuere Epiſcopi, qui eodem adverſus Simoniacam pravitatem zelo animati, dictum figmentum e ſuis Eccleſiis eliminare ſtuduerunt: & quidem inter alios Archiepiſcopus Senonenſis anno 1658. in Diœceſano ſuo Concilio hac illud cenſurâ perſtrinxit: „ Hæc doctrina, quæ Simoniæ „ contra jus divinum crimine eos omnes li„ berat, qui pecuniam propter Sacerdotia „ vel dederunt, vel acceperunt, modo pe„ cunia MOTIVI locum habeat, non PRE„ TII; tota falſa, nefaria, impia eſt, hæ„ reſim Simoniacam toties a ſanctis Con„ ciliis, & Pontificibus damnatam, ſubdole „ renovans, & ad implendam lupis Eccle„ ſiam, & corrumpendam ejus in ipſo fon„ te, hoc eſt Sacerdotum Ordine, ſanctita„ tem inventa „.

Sicuti prædicti Præſules zelo vere Apoſtolico ſuas reſpective Eccleſias ab hoc peſtilentiſſimo dogmate per ſuas cenſuras expurgare ſtuduerunt: ita etiam SS. D. Innocentius XI. illius perniciem pernoſcens, tamquam

Digitized by Google

quam verus Petri ſucceſſor, adverſus Simoniacam pravitatem Petri zelo animatus, & Epiſcopalium cenſurarum juſtitiam probavit, & univerſalem Eccleſiam ab ea peſte purgare ſtuduit, dum ad inſtantiam Doctorum Lovanienſium anno 1679. inter alias 65. ſcandaloſas Propoſitiones, & has duas tamquam pernicioſas atque ſcandaloſas damnavit:

Dare temporale pro ſpirituali non eſt Simonia, quando temporale non datur TAMQUAM PRETIUM, *ſed duntaxat* TAMQUAM MOTIVUM *conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale eſt ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut e contra. Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale* MOTIVUM *dandi ſpirituale; imo etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur quam res ſpiritualis* (a).

Poſt hanc Sedis Apoſtolicæ definitivam ſententiam, ulterius dogmati illi improbando immorari ſuperfluum credo; cum ea, quam omnes, qui Eccleſiæ Catholicæ gremio continentur, debent Sedis Apoſtolicæ Decretis, reverentia ac obedientia mihi ſpem non incertam faciat, quod nullus iſtam doctrinam propugnare vel in praxim deducere audebit: quare ad alias Simoniacorum fraudes & technas magis tectas detegendas progredior.

§. III.

Qui per munera amicitiam aut favorem alicujus directe vel indirecte ſibi conciliant, ut per illa gratiam Patroni obtineant, non ſunt immunes a Simonia.

SUnt nonnulli avaritiâ, aut ambitione vel totaliter excæcati, vel certe multum obnubilati, qui per munera ſe in Patroni aut Collatoris amicitiam inſinuare non verentur, ut eâ obtentâ Beneficium Eccleſiaſticum facilius conſequi valeant; non intelligentes, aut certe intelligere nolentes, munera illa non tam conciliandæ amicitiæ, quam Beneficii obtinendi gratiâ dari, ac per conſequens manifeſte infringi hoc Chriſti præceptum: *Gratis accepiſtis, gratis date.*

Quis enim non videat gratis nôn eſſe acceptum, pro quo aſſequendo amicitia mercari debuit?

Eodem loco habendi ſunt, qui quidem munera non dant, ut Collatoris aut Patroni amicitiam vel propenſionem præoccupent, ſed quem ſciunt auctoritate & amicitiâ apud Patronum non parum valere, per munera ſibi devinciunt, ut hujus favore Patronus ad illis conferendum permoveatur.

Licet hic nihil Patrono aut Collatori offeratur, non magis tamen quam in priori caſu Beneficium Eccleſiaſticum dici poteſt *gratis* obtentum; quandoquidem evidens ſit totum quod datur interceſſori, unice & ultimate datum eſſe ad Beneficium aſſequendum.

Mirum proinde non eſt, ſi Eccleſia hujuſmodi amicitiæ ac favoris conciliatores, tamquam apertos Simoniacos ſeveriſſime puniendos duxerit; ut vel ex unico Urbani II. reſponſo evincitur: „ Præſentium, inquit,
„ portatorem, quem parentum incuriâ per
„ pecuniam *non Epiſcopo, ſed cuidam Conſi-*
„ *liario ejus datam*, invitum Sacerdotii di-
„ gnitatem obtinuiſſe ſignificaſti, *licet ſan-*
„ *cti Canones deponendum eſſe teſtentur*,
„ tamen quia culpam iſtam neſciens, &
„ coactus commiſit, & quia ab eodem Or-
„ dine ut deponeretur ſupplicavit ultroneus,
„ ex conſideratione diſcretionis (quæ ma-
„ ter eſt omnium virtutum) magis quam
„ ex rigore Canonum, miſericordiæ viſce-
„ ra adhibendo, ipſum in eodem Ordine
„ eſſe fraternitati tuæ conſulimus: ita ta-
„ men ut ſi Eccleſia illa, cui deſervit,
„ Sacerdotum penuriam non patitur, ſu-
„ ſpenſus a Sacerdotali Officio permaneat „.
Apud Grat. Can. PRÆSENTIUM, *cauſ.* 1. *quæſt.* 5.

Ex hoc Decreto patet, quod ſacri Canones deponendum eſſe a Sacerdotio cenſeant eum, qui per pecuniam *non Epiſcopo*, ſed *Conſiliario* ejus datam Sacerdotium obtinuit: nec mirum; quia ſi hac larvâ pœnæ contra Simoniacos decretæ evadi poſſent, impune paſſim indigni per munera ad Sacerdotia introitum apertum haberent: quare ſacra Facultas Theologica Lovanienſis anno 1655. roga-

(a) Ea fuit doctrina Tanneri, Valentiæ, Theſeon Cadomenſium ſuperiori ſeculo propugnatarum, Sanctii, & Sancheſii, cujus ſententiam refert & approbat Eſcobarius *tract.* 6. *Exam.* 2. *num.* 40. Vide quoque Sancheſium *Opuſc.* tom. 2. cap. 3. d. 23. num. 7. Sed eorum hac de re doctrina damnata eſt tum a Sede Apoſtolica, tum a Clero Gallicano, cujus cenſuræ omnibus notæ ſunt.

Digitized by Google

rogata ab Epiſcopo Gandenſi ſuum judicium depromere ſuper ſequenti articulo: *Pro interceſſione ad Beneficium obtinendum poteſt aliquid dari ſine Simoniæ ſuſpicione*; illam hac cenſurâ perſtrinxit: *Falſa eſt*, & *perniciosa*, *hominibus ambitioſis*, & *indignis aditum aperiens ad Beneficia per pecuniam promiſcue procuranda*.

§. IV.

Per Chriſti verba, Gratis accepiſtis, gratis date, *detegitur Simonia*, *quæ ſub pallio* pietatis *contegitur*.

„ PLerumque adverſarius animarum, ait „ S. Gregorius *Lib. 7. Epiſt.* 111. „ dum non poteſt in his, quæ ad faciem „ ſunt prava ſurripere, callide *ſpecie quaſi* „ *pietatis* injectâ, nititur ſupplantare „.

Et quidem hoc *pietatis* pallio ſe contegere ſolet ſerpens ille verſipellis; ut ad munia Eccleſiaſtica intrudat, quos novit externam quamdam, ſed parum ſolidam, præferre pietatem, & ab omni Simoniæ labe, imo vel illius ſpecie videntur abhorrere, intus tamen occulto ambitionis æſtu ſuccenſos cognoſcit.

Tales enim quia ſcit Eccleſiæ Chriſti frequenter eſſe perniciosiores quam manifeſte impios, omni quâ valet aſtutiâ, in Eccleſiæ munia protrudere ſatagit.

Hujuſmodi igitur hominibus perſuadet, ut largas eleemoſynas tribuant vel in ædificationem, ornamentumve Templi, aut familiæ ſuſtentationem alicujus Congregationis, ut per ejus ſodales Principi, alterive Collatori ſive Patrono commendentur. Vel nonnumquam ut magis ſe occultet, ſuadet fieri eleemoſynas eo etiam tempore, quo nullum adhuc Beneficium vacat, pro quo obtinendo gratiam in præſenti aucupentur; non tamen dubitantes, qui præoccupatâ per eleemoſynarum elargitionem Congregationis benevolentiâ, ſpem ſibi non incertam faciant, ſuo tempore, favore eorum, qui auctoritate apud Patronum valent, ad dignitatem aliquam Eccleſiaſticam perveniendi; non enim ignorant quanta ſit Congregationi illi, ſibi devotos promovendi, cura & ſtudium.

Has Diaboli verſutias ſola illa, quam pro detectione palliorum, quibus Simonia contegi ſolet, aſſumpſimus, Chriſti ſententia luculenter deteget; ſi nimirum ſepoſitis gloſſis, quas ſola avaritia ſeu ambitio adinvenit, expendatur. Quis enim non videt dignitates *gratis* non accipi, quando ad illas obtinendas munera non exigua ſub *ſpecie eleemoſynæ* data fuerunt? quantumvis enim accepta ſeu oblata in pia opera diſpenſari ſupponuntur; ſemper tamen verum manet *gratis* non eſſe acceptum, quod per munera eo modo data accipitur. Hinc Alexander II. poſtquam inſequutus Prædeceſſorum ſuorum veſtigia ſub graviſſimis pœnis prohibuiſſet, quodcumque Beneficium Eccleſiaſticum pro aliquo pretio aut munere conferri, ſub iiſdem pœnis conſtituere non dubitavit, ut „ nullus cujuſcumque gradus „ Clericus pro Eccleſiæ Beneficio aliquid „ audeat conferre, aut FABRICÆ ECCLESIARUM, vel DONARIIS ECCLESIARUM, „ ſeu etiam quod pauperibus ſit tribuendum „. *Cauſa* 1. *quæſt.* 3. *Can.* 9.

Nec minus evidenter ex conſideratione Chriſti præcepti, *Gratis accepiſtis*, *gratis date*, detegi poteſt larva illorum, qui apud Patronos, Collatoreſve Beneficiorum interceſſores agunt pro aliquo, quia ab illo eleemoſynas in conſtructionem ædificiorum aut familiæ alimentationem acceperunt, aut accipere ſperant; tametſi enim in pia opera impendantur, quæ ex promotione ad Eccleſiæ munia accipiuntur, aut ſperantur, numquam tamen non erit verum, ſpiritualia *gratis* data non fuiſſe.

Hinc S. Gregorius Epiſcopos quoſdam, qui ab Ordinandis pecuniam in extructionem Xenodochiorum exigebant, tamquam Simoniacæ hæreſeos reos damnare non dubitavit *Lib. 7. Epiſt.* 111. „ Neque enim „ eleemoſyna reputanda eſt, inquit, ſi pau„peribus diſpenſetur, quod ex illicitis re„bus accipitur ..... Unde etiam illud cer„tum eſt, quia etſi Monaſteria aut Xe„nodochia, vel quid aliud de pecunia, quæ „ pro ſacris Ordinibus (idem dic pro pro„motione alicujus ad Beneficium) datur, „ conſtruantur, mercedi non proficit: quo„niam dum perverſus emptor in locum „ ſanctum tranſmittitur, & alios ad ſuam „ ſimilitudinem ſub commodi datione con„ſtituit; plura male ordinando deſtruit,

„ quam ille poteſt ædificare, qui ab illo „ pecuniam malæ Ordinationis accepit „.

Hiſce aliiſque in probationem latentis ſub ſpecie pietatis Simoniæ prolatis, tandem concludit: *Nimis ergo declinandum eſt, Fratres chariſſimi, ſub obtentu eleemoſynæ, peccata Simoniacæ hæreſeos perpetrare.*

Recte proinde notavit Chriſtianus Lupus *Diſſertat.* 2. *proœmiali ad Tom.* 3. *Schol. cap.* 2. cujus verbis concludo: „ quod „ Clerici & Monachi, quotquot hodie apud „ laicos aut Eccleſiaſticos Principes agunt „ *proxenetas* ac *interceſſores*, impetrare conantes promotionem aut nominationem „ Prælatorum, qui *ipſorum pauperes Eccleſias, Collegia, Monaſteria, aut Xenodochia ditare, adjuvare, vel ornare obligentur*, committant pleniſſimam Simoniam, & ſuis perſonis, ac rebus, evocent „ divinam maledictionem. Etiam Antiſtites, & quivis hiſce interceſſionibus promoti...... Et hinc vides a Magnatibus „ quoque, pergit idem Lupus, dum quid „ a nominatis Epiſcopis vel Abbatibus „ exigunt, quaſi ad publicas Regni neceſſitates, omnino committi Simoniam „.

§. V.

Sæpe ſub pallio redemptionis vexæ *latet Simonia*.

„ MUlti electi, qui gratuitam & Canonicam habent electionem, „ inquit S. Ivo Carnutenſis *Epiſt.* 60. quia „ hujuſmodi *dilationibus* vel *fatigationibus* „ impediuntur, comparatis ſibi pecuniâ mediatoribus & prolocutoribus, *ne turpem patiantur repulſam, in Simoniacam offendunt aliquando conſecrationem* „.

Rationem illius aſſignat B. Petrus Damiani *lib.* 2. *Epiſt.* 3. quia non Eccleſiæ conſulere quærunt, *ſed quiete poſſidendi ſibi culminis aditum pandunt*. Hoc eſt, ne per tertium quempiam a Sacerdotio aſſequendo impediantur, aut ex illo deturbentur, datis muneribus ſub ſpecie *redemptionis vexæ*, ut aiunt, aſſequuntur.

Hic frequenter Simoniam latere poſſe dubium non eſt; quidni enim ſæpius fiat, ut tertius illum *juſte* aut a poſſeſſione impedire, aut poſſeſſionem turbare poſſit? quo caſu, ſi temporali dato aut promiſſo tertius ille juri ſuo cedat, quis ambigat quin apertiſſima incurratur Simonia, & præcepto Chriſti, *Gratis accepiſtis, gratis date*, contraveniatur? quandoquidem non niſi temporali dato aut promiſſo Sacerdotii poſſeſſionem aut eſſet aſſecutus, aut aſſecutam retinuiſſet.

Quia vero plerumque incertus eſt litis eventus, ideo qui ſub ſpecie *redemptionis vexæ* per temporalis alicujus addictionem, a collitigante ceſſionem ſeu ceſſationem a lite impetrant, a Simonia ordinarie immunes non ſunt; quia ſæpius non Eccleſiæ conſulere quærunt; ſed datis muneribus, *quiete poſſidendi ſibi culminis aditum pandunt*.

Quare cum quæſitum eſſet ab Alexandro III. „ Utrum de Eccleſiaſtico Beneficio in litigium deducto poſſit fieri tranſactio; tale damus reſponſum, inquit, „ quod tranſigi ſuper re ſacra & litigioſa „ non poteſt; etenim res ſacræ, ut poſſideantur aliquo dato vel retento ſeu promiſſo, ſpeciem credimus habere Simoniæ „. *Cap.* 7. ꝟ *De Tranſact.*

Eadem de cauſa idem Pontifex admittere noluit pactionem inter certum Monaſterium & quemdam Petrum eâ conditione factam, ut pro *expenſis*, quas Petrus fecerat, tres marchæ eidem perſolverentur, & idem Petrus liti, quæ ſuper certa Eccleſia vertebatur, cederet, & ab infeſtatione Monachorum ceſſaret; hanc, inquam, pactionem admittendam non cenſuit Pontifex, *pro eo quod videbatur illicitæ pactionis ſpeciem continere*. Cap. 4. ꝟ *De Pactis*.

Quæ Pontificis reſponſa Decretalibus Gregorii IX. inſerta, hodie Juris communis partem efficiunt.

Hæc Pontificum reſponſa dilucide evincunt, quod qui per temporalis alicujus promiſſionem, quin & expenſarum refuſionem aut compenſationem, ſe a litigio ſuper re ſpirituali eximunt, ſoleant ſub pallio *redemptionis vexæ* Simoniacæ pravitatis voragini ſe immergere.

Quinimo, licet non judicialis, ſed ſolum extrajudicialis ſit tertii contradictio, a qua ſe electus quiſpiam aut præſentatus, interveniente temporali, liberare ſtudet; nihilominus nec hic Simoniæ periculum ceſſare, unicum Lucii III. Reſponſum Decretalibus

bus ſimiliter Gregorii IX. inſertum probat.

Cum quidam „ ad Eccleſiæ regimen de voluntate majoris partis Fratrum fuiſſet electus, paucis contradicentibus, quidam amicus de ejus conſcientia & voluntate turbata, ei, qui magiſter diſcordiæ videbatur, certæ quantitatis munus exſolvit, & ſic contradictio ceſſavit „. Poſtea dubitare incœpit electus num eſſet a labe Simoniæ prorſus immunis. Cum enim *major pars* Fratrum eum elegiſſet, *paucis* tantum contradicentibus, non niſi mera *vexæ redemptio* fuiſſe videri poterat.

Conſultus tamen Pontifex reſpondit: „ Multum tibi conſulis, ſi adminiſtrationem celeriter ac ſponte dimittas, illius verbi memor exiſtens: Nihil prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ, detrimentum patiatur „. *Cap.* 23. *De Simonia.*

Prudentiſſime proinde S. Carolus, ne *redimendæ vexationis ſpecie*, ut ipſe loquitur, in cauſis Beneficiorum Simoniacæ pactiones intercedant, in *Concilio Mediol. I. De Conſtit. cont. Sim. num.* 11. ſtatuit nemini licere ad *redimendam vexationem* „ ne in caſibus quidem jure permiſſis, pecuniam dare, quidquamve paciſci aut tranſigere, niſi Epiſcopi conſenſus acceſſerit, cujus partes erunt, & perſpicere diligenter, an ſubſit aliqua fraus: ubi rem fraude carere, & jure permiſſam cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem ſe a vexatione liberandi. Qui contra quam decretum a nobis eſt, inquit, fecerit, Epiſcopi arbitrio plectatur; & quod actum fuerit, irritum ſit & nullum „.

Quicumque igitur ſe a vexatione in cauſa beneficiali redimere mediatur, conformiter ad hoc ſancti Caroli præceptum, prævie Epiſcopo, aut certe aliis quibuſdam viris doctis ac peritis totam rei ſeriem merito exponet; ut ipſi diſpiciant, num ſub *redimendæ vexationis* ſpecie ſolitæ Simoniacæ pactiones non lateant; vel an periculum non ſit, quod illicitis aliorum extorſionibus annuendo, ipſe eorum injuſtitiæ complex fiat, aut ſaltem ſcandali cauſa ſit. Quæ omnia indubie ſecurius aliis expendenda committuntur; quia aviditas, quâ cupimus a vexis liberari, facile excæcat, & proprium judicium corrumpit (*a*).

§. VI.

Sæpius committitur Simonia in exactione jurium, ut vocant, pro inſtitutione aut admiſſione ad poſſeſſionem.

Quandoquidem per inſtitutionem, ſeu inveſtituram, & admiſſionem ad poſſeſſionem, ad titulum Eccleſiaſticum non ſecus perveniatur ac per præſentationem aut collationem, evidens eſt; eâdem ratione, quâ collatio aut præſentatio *ſpiritualibus* annumeratur, ipſam quoque inſtitutionem, ſeu admiſſionem ad poſſeſſionem, ſpiritualibus annumerandam eſſe.

Hinc ſequitur, quod non tantum præſentatio aut collatio, ſed & inſtitutio atque admiſſio ad poſſeſſionem debeant, juxta Chriſti præceptum, *gratis dari* & *gratis accipi:* exactiones quoque tam pro his, quam pro illis Simoniæ labe laborarent: quod ipſum & ſacri Canones, & Pontificum Decreta abunde teſtantur.

„ Cum in Eccleſiæ corpore, inquit Concilium generale Lateranenſe ſub Alexandro III. *Cap.* 7. omnia debeant ex charitate tractari, & quod *gratis* receptum eſt, *gratis* impendi; *horribile* nimis eſt, quod in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas perhibetur habere, ita ut *pro Epiſcopis vel Abbatibus, ſeu quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis ponendis in ſede, ſeu introducendis Presbyteris in Eccleſiam* . . . . aliquid exigatur. Putant plures ex hoc ſibi licere, quia legem mortis de *longa* invaluiſſe *conſuetudine* arbitrantur; non

(*a*) Sunt non infimæ notæ Theologi, qui contendunt, eum, qui certum jus habet ad Beneficium poſſidendum, poſſe pecunias dare, ut ab injuſta vexatione ſe redimat: injuſte tamen recipit ille, qui vexat, adeoque ad reſtitutionem tenetur; ut ſtatuit Cœleſtinus III. *Cap. Dilectus filius.* Aiunt enim iſti Canoniſtæ: „ Qui jus habet ad propulſandam, quâ ſe laceſſitum novit, oppreſſionem, poteſt dare pecunias eodem plane pacto, quo quis pecuniarum adjumento ſe e latronum manibus & lethi faucibus eriperet; modo tamen is, qui pecunias confert, nihil ab iniquo vexatore accipiat, & ejus factum ab Epiſcopo probetur „..

„ ſatis, quia cupiditate excæcati ſunt, attendentes, quod tanto graviora ſunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. Ne igitur hoc de cetero fiat, & *vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis ad ſedem*, *vel Sacerdotibus inſtituendis* . . . . . aliquid exigatur, diſtrictius inhibemus. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, *portionem cum Giezi* ſe noverit habiturum, *cujus factum turpis muneris exactione imitatur* „. Refertur in *Cap.* 9. ✠ *De Simonia*.

Ex hoc Concilii Decreto habemus: primo, quod Eccleſia credat eſſe *crimen horribile*, quidquam exigere *pro introducendis Presbyteris in Eccleſiam*, atque ob id denuntiet, de cetero exigentes *portionem cum Giezi* habituros.

Secundo, habemus ex eodem, quod nulla *conſuetudo* quantumvis *inveterata*, ſimiles exactiones juſtificare queat. Quare ipſi Romani Pontifices conſuetudinem, quâ hujuſmodi exactiones ſæpe ſuſtinebantur, ut corruptelam damnare non dubitarunt.

Et quidem Innocentius III. Cantuarienſi Archiepiſcopo præcipit: „ Ut *pravam* conſuetudinem de ſua Provincia ſtudeat abolere, per quam pro *inveſtitura*, Archidiaconi *marcham argenti*, minores vero Decani *vaccam albam* ſibi dari poſtulant, vel certam ſolvi *pecuniæ quantitatem* „. *Cap.* 36. ✠ *De Simonia*.

Honorius III. immediatus Innocentii ſucceſſor conſuetudinem non tantum inveteratam, ſed & *juramento roboratam*, quâ Canonici Laudunenſes *a Canonicis*, *quos in Eccleſia canonizari contingebat*, SCHYPHUM ARGENTEUM *exigebant*, in irritum revocari jubet: „ Quia, ait, conſuetudo hujuſmodi habere videtur ſpeciem pravitatis, & continet TURPITUDINEM MANIFESTAM „. *Cap.* 2. *De conſuet. in* 5. *compil.*

Similem conſuetudinem, quâ Canonici quidam a novo Canonico *convivium* exhiberi volebant, priuſquam ad intentam fructuum perceptionem admitteretur, reprobat Gregorius IX. *Cap.* 24. ✠ *De Simonia.*

Quantopere Synodus Tridentina deteſtata ſit conditiones, ſeu deductiones ex fructibus, ſolutiones, promiſſiones, compenſationesve illicitas, atque etiam quæ in Eccleſiis dicuntur *Turnorum lucra*, aliaque ſimilia in proprium Clericorum commodum convertenda, quæ tam in Cathedralibus, quam in Collegiatis, & Parochialibus Eccleſiis, ex earum *Conſtitutionibus*, aut ex prava conſuetudine in electione, confirmatione, vel alia proviſione, ſive admiſſione ad poſſeſſionem interponuntur, patet ex Decreto *Seſſ.* 24. *cap.* 14. *De Reform.* quo inſuper mandat Epiſcopis, ut quæcumque hujuſmodi ſpeciem Simoniæ aut ſordidæ avaritiæ habent, exigi non permittant.

Quapropter interrogata ſacra Congregatio Concilii Tridentini, an per Decretum Concilii Tridentini *Seſſ.* 24. *cap.* 14. *De Reform.* & per Bullam Pii V. *Durum nimis*, eſſet ſublata conſuetudo, cujus vigore Canonicus novus ſingulis Canonicis *chirothecas* diſtribuit, & donat poſt adeptam poſſeſſionem, & poſt admiſſionem ad fructus & diſtributiones; declaravit ſacra Congregatio, teſte Fagnano, nec fas eſſe hujuſmodi *chirotechas* diſtribui vel recipi. *Ad Cap.* TUA NOS. ✠ *De Simon. num.* 38.

Ex hiſce, necnon ex Epiſtola Honorii II. §. ſeq. ſubjicienda, quiſque facile intelligit, ea omnia, quæ Archidiaconi, Decani, Canonici, aliique ab introducendis Presbyteris, Canonicis, aliiſque Beneficiatis in *proprium ſuum commodum* convertenda exigunt, de Simonia turpique quæſtu admodum eſſe ſuſpecta; atque ab omnibus, cui vitium hoc horrori eſt, eo titulo merito eſſe rejicienda.

Quod tamen non obſtante adeo dilucidâ atque toties iteratâ a Conciliis ac Pontificibus dictarum exactionum reprobatione, adhuc a plurimis, ſine ullo pene conſcientiæ remorſu, exactiones illæ frequententur, inde provenire videtur, quod difficulter homines ab inveterata conſuetudine divelli queant; præſertim ſi eo uſque invaluerit, ut ea quæ exiguntur, in *jura* Dignitatum ac Officiorum tranſiiſſe videantur. De qua difficultate audire lubeat querelam, quam in litteris ad Richardum Sedis Apoſtolicæ Legatum ſeculo undecimo deprompſit S. Ivo Carnutenſis *Epiſt.* 133. „ Quod autem vobis ſuggeſtum eſt, ait, Simoniacam hæreſim, me permittente, in Eccleſia Carnutenſi publice dominari, omnino veritate caret. Quia hoc malum ab initio Clericatus mei ſemper exhorrui; & poſt-

„ quam

Digitized by Google

„ quam ad Epiſcopatum veni, quantum „ Deo donante prævalui, in ſuperficie re- „ ſecavi. Quod manifeſtum fieret, ſi pace „ Confratrum & Coëpiſcoporum noſtrorum „ fieri poſſet: in quorum Eccleſiis multæ „ *malæ conſuetudines* adhuc caput erigunt, „ quæ temporibus noſtri Sacerdotii Deo au- „ xiliante in Eccleſia Carnutenſi ſopitæ „ ſunt. Si quæ autem adhuc ſunt, quæ „ pro CONSUETUDINE ANTIQUA *publice* „ *exigant Decanus & Cantor, & alii Mi-* „ *niſtri ab his, qui Canonici fiunt*, *me* CON- „ TRADICENTE, *&* PERSEQUENTE, *Ro-* „ *mana Eccleſiæ conſuetudine ſe defendunt,* „ *in qua dicunt Cubicularios & Miniſtros* „ *Sacri Palatii multa exigere a conſecratis* „ *Epiſcopis vel Abbatibus, quæ oblationis* „ *vel benedictionis nomine palliantur, cum* „ *nec calamus, nec charta gratis ibi (ut* „ *aiunt) habeatur; & hoc quaſi lapide* „ *conterunt frontem meam, cum non ha-* „ *beam quod reſpondeam, niſi Evangelicum* „ *illud*: QUOD DICUNT, SERVATE ET „ FACITE; *ſed ſi id faciunt*, SECUNDUM „ OPERA EORUM NOLITE FACERE „.

Hoc S. Ivonis reſponſum nos docet primo, quod zeloſiſſimus ille Antiſtes poſt multos pro evellenda Simoniaca pravitate, non ſine fructu, exantlatos labores; nihilominus *conſuetudinem inveteratam*, quâ Decanus, Cantor, aliique Miniſtri a Canonicis recipiendis aliqua exigebant, tolerare coactus fuerit.

Docemur ſecundo, quod ſanctiſſimus ille Præſul, licet *conſuetudinem* illam omnino abrogare non potuerit, eam tamen perſequi, & exigentibus contradicere non omiſerit.

§. VII.

Epiſtola Honorii II. ad Epiſcopum & Clerum Leodienſem, quâ improbat pravam conſuetudinem exigendi pecunias a recipiendis ad poſſeſſionem Beneficiorum.

HOnorius Servus Servorum Dei, Alexandro „ Epiſcopo, & Clero Leodienſi, „ ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. „ Relatione Fratrum veſtrorum ad nos venientium comperimus, hanc in veſtra „ Leodienſi Eccleſia DETESTABILEM *ex* „ *antiquo fieri conſuetudinem*, ut quicumque ibi fieri Canonicus voluerit, oportet eum Præpoſito & Decano determinatam pecuniam exhibere; & hoc de inveſtituris Eccleſiarum, & Altarium, Archidiaconos & Decanos facere accepimus. „ Scriptum eſt in Evangelio, quia Dominus noſter vendentes & ementes ejecit „ de Templo; ideoque per præſentia ſcripta firmiter præcipiendo mandamus, quatenus tam *prava conſuetudo* de cetero „ apud vos nullatenus conſervetur, ſed modis omnibus annihiletur. Quod ſi quis „ deinceps contrarium præſumpſerit agere, „ nos & dantem & accipientem jubemus „ locum in Eccleſia non habere. Datum „ Laterani 7. Id. Novembris „. Extat *tom.* 12. *Spicilegii Lucæ Dacherii*, *pag.* 158.

§. VIII.

Sæpe contegitur Simonia ſub ſpecie gratitudinis.

QUi a Simonia vindicare voluerunt accipientes aut dantes temporale pro ſpirituali, *modo temporale ſit ſolum* GRATUITA COMPENSATIO *pro ſpirituali*, *aut e contra*, credidiſſe videntur Chriſti mandatum, *Gratis accepiſtis*, *gratis date*, atque univerſos Canones Simoniacæ pravitati oppoſitos, verbis tantum & non rebus poſitos fuiſſe. Quid enim, quæſo, intereſt, num temporale dari aut accipi dicatur tamquam *gratuita compenſatio* pro re ſpirituali, num vero tamquam *pretium*; modo eo fine detur temporale, ut per illud ad ſpirituale perveniatur, aut e converſo ſpirituale conferatur, niſi ut temporale accipiatur?

Merito proinde Facultas Theologica Lovanienſis rogata ab Epiſcopo Gandenſi, hanc propoſitionem tamquam Simoniacæ pravitati pallium ſubminiſtrantem condemnavit: „ Dare temporale pro ſpirituali non „ eſt Simonia, quando per temporale fit „ ſolum COMPENSATIO GRATUITA pro „ ſpirituali, aut e contra „.

Ejuſdem quoque propoſitionis praxim anno 1659. Epiſcopus Namurcenſis omnibus ſuæ Diœceſis Confeſſariis interdixit.

Quarum condemnationum juſtitiam probavit SS. D. Innocentius XI. dum eamdem inter

Digitized by Google

inter ceteras 65. *num.* 45. ſolemni cenſurâ perſtrinxit.

Qui igitur, ut Beneficium impetrare queant, hac aut ſimili loquendi formulâ Collatorem alloquuntur: *Domine, nolo quidquam promittere: ſi tamen placeat mihi Beneficium conferre, non ero* INGRATUS, *nec recedam a* CONSUETUDINE *virorum* HONESTORUM; *etenim ſum & vir* HONESTUS; indubie Simoniaci ſunt. Quod enim hiſce verborum involucris rerum temporalium promiſſiones contegantur, clarius eſt quam ut probari debeat; neque Collatores indigent *Calepino*, ut verba illa intelligant.

Quinimo, licet tacita illa de dando & accipiendo temporali per modum *gratitudinis* conventio, verbis non exprimatur; attamen remunerationes illas pecuniarias, quæ hodie paſſim contingunt, plerumque, ſi non ſemper, ex tacita conventione fieri, dubitare non poterit, qui remunerationes illas cum circumſtantiis ſuis, quas §. ſequenti expendemus, attentius conſideraverit.

§. IX.

Ex circumſtantiis, quæ hodiernas remunerationes comitari ſolent, oſtenditur, quod conſueverit ſub illis latere turpis Simonia.

Ut conſtet, num munerum datio animum Collatoris aut Patroni ad conferendum Beneficium inclinaverit, tacitaque ſaltem de dandis muneribus conventio interceſſerit; tria potiſſimum conſideranda cenſuit Alexander III. *Dantis & accipientis qualitas, quantitas muneris, & donationis tempus*. Cap. 18. ✠ *De Simonia*.

Hæc ſi attentius paulo expendantur, vix ambigo, quin facile intelligetur, quod pleræque hodiernæ munerum retributiones ex conventione ut minus tacita procedant.

Perſonæ quidem, cui collatio fieri conſuevit, qualitas, quæ a Collatoribus conſiderari ſolet, non obſcure conventionem de munere dando & accipiendo innuit.

Primum quippe quod Collatores hujuſmodi circa perſonam inquirunt, & de quo præcipue ſolliciti ſunt, eſt, num is, qui ſe offert, dives ſit & ſufficiens, qui convenientem *remunerationem* faciat; parum anxii, num pietate, doctrinâ, aliiſque ad Statum Eccleſiaſticum neceſſariis conditionibus ſit inſtructus.

Imo nec divitem noviſſe ſimilibus mercatoribus ſufficit, niſi & *gratum* futurum pro *ratione Beneficii conferendi* pernoſcant: ſi de eo dubitent, prævie ſollicite admodum de eo inquirere non dubitant. Si inquiſitione factâ, eum *muneribus* dandis inſufficientem, aut a *munerum* datione abhorrentem intelligant, eo quod bona Eccleſiaſtica ut miniſtrantium alimenta, & quod illis ſupereſt ut *patrimonium pauperum* ſuſpiciat, illi Beneficium conferre ſollicite cavebunt; tametſi a doctrina, pietate, ac moribus multum eſſet commendabilis.

Hinc fit, ut de illis Eccleſiis, in quibus hujuſmodi remunerationes fieri ſolent, dicere poſſimus, quod jam pridem ad Lucenſem Eccleſiam ſcripſit Alexander II. „ Ex „ multis temporibus hoc deteſtabile malum „ intra veſtram Eccleſiam inoleviſſe cognovimus, ut *nulli* unquam Clerico, quamvis *Religioſo*, quamvis ſcientiâ & moribus prædito, Eccleſiaſticum Beneficium „ concederetur, niſi ei, qui *profano pecuniæ* „ *munere* illud emere ſtuduiſſet: fiebatque „ Eccleſia & res ejus ita venalis, veluti „ quædam terrena, & vilis merx a negotiatoribus ad vendendum expoſita. Quod „ malum quam deteſtabile, quantum Deo „ Sanctiſque ſit contrarium, & SS. Canones docent, & ſere omnibus manifeſtum „ exiſtit „. *Can. 9. cauſ. 1. quæſt. 3.*

Secundo, circa *munerum* oblationem conſiderandam eſſe monet Pontifex „ quantitatem muneris, ſi magni vel minoris „ pretii res data exiſtat. Quod enim ſcriptum eſt, inquit, BEATUS QUI EXCUTIT MANUS SUAS AB OMNI MUNERE, de „ illis donis dictum eſt, quæ accipientis ANIMUM ALLICERE vel PERVERTERE SOLENT „.

Uſitatum hodiernum *remunerationum* valorem ſi quis expendat, & *munerum* illorum ſpe animum Collatoris aut Patroni allici vel perverti poſſe neget, ſenſus communis expers merito judicaretur.

Quin ut ex *munerum quantitate* manifeſtior pateat mercandi animus, advertendum, munera illa ac dona, pretii inſtar, pro ratione proventuum Beneficii conferendi, majora

jora aut minora, juxta vulgarem ſimilium negotiatorum æſtimationem, eſſe conſtituta; quæ niſi a Collatario perſolvantur, ſi non injuſtitiæ, ut minus infamiæ notam apud illos incurrit.

Quantitatem vero munerum ex nefandiſſimo illo mangonum judicio taxatam ſi æquâ lance libremus, indubie potiori jure hodie dicere licebit, quod olim dixit Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 120. „ O negotiatio „ deteſtanda! pro honore tranſitorio ani- „ mam perdere, tantumque pecuniæ nume- „ rare pro reditu, quantum de obven- „ tionibus ejus non poſſit *per quinquennium* „ obvenire „.

Subdit vero Pontifex: *Quod ſi dona modici pretii fuerint, Eccleſia interpretari non conſuevit in his delinquere vel donantem vel accipientem*. Recte, inquam, dicit: *Eccleſia interpretari non conſuevit;* quia, ut bene notat Fagnanus poſt S. Thomam, quod in hiſce munuſculis dicatur, non committi Simoniam, procedit in *foro exteriori*, & *quoad Eccleſiam*: quia cum non ſit probabile, ut „ animus Judicis ſpiritualis fle- „ ctatur ad aliquid faciendum pro parvo „ munere; idcirco Eccleſia in his non ju- „ dicat Simoniam committi; & ita loqui- „ tur textus in *Cap.* Et si quæstiones „ *De Sim.* ſed apud Deum, qui cor videt, „ Simonia eſt, & in parvis & in magnis „ muneribus, ſi animus Judicis ex eis fle- „ ctatur; & ita illum textum declarat S. „ Thomas in 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 2. *art.* 3. „ *ad* 1. Item, Simonia eſt, etiam in par- „ vis munuſculis, ubicumque apparet de „ intentione, *Cap.* Ex duæ *De Simon.* ubi „ patet ſex ſolidos Simoniam inducere „. Hæc Fagnanus ad *Cap.* Tua nos ?? *De Simonia*, *num.* 39.

Hæc eo fine notanda duxi, ut ex circumſtantiis, quæ hodiernas remunerationes comitari ſolent, pateat non Deo tantum, verum etiam hominibus, eas Simoniacas probari. Ut vero intentum magis appareat, tertium quod in dandis muneribus expendendum eſſe monet Pontifex, ſcilicet donationis tempus expendamus.

Experientiâ compertum eſt, illa, quæ *remunerationis* gratiâ hodie exhibentur, mox ab accepto Beneficio perſolvi; non ſecus quam in emptione-venditione pretium re traditâ ſolet exſolvi; quinimo non raro, quia fidem ſufficientem de remuneratione non habent, ante collatum Beneficium, ſecuritatis ergo ſequeſtro munera committuntur.

Hanc rurſus circumſtantiam ſi quis expenderit, morali judicio ſit deſtitutus oportet, qui Simoniam hic latere non judicet.

Singula igitur, quæ modernas munerum remunerationes comitari ſolent, ſi quis morali & incorrupto judicio expenderit; neſcio quomodo ambigere poterit, quin ſub illis munerum ſuſceptionibus ac largitionibus nefandiſſima tegatur Simonia.

Illud præterea circa conſuetas hodie remunerationes obſervandum, quod illæ fieri ſoleant ab his, qui numquam vel vigeſimam partem eorum, quæ remunerationis ergo Collatoribus offerunt, *gratis* alicui darent; adeo ut vel ſola remunerationum in ea quantitate oblatio, deficientibus etiam aliis circumſtantiis, animum Simoniacum ſufficienter declaret: quis enim, niſi ſenſu communi deſtitutus credat, quod munera, quæ aliquot annorum proventus Beneficii collati abſumunt, a ſimilibus *gratis* offerantur? Puderet quoque Collatores hujuſmodi oblata accipere, niſi crederent ea ex quadam obligatione, ſaltem tacita, offerri, quæ ex prava illa conſuetudine, remunerationes pro collatis Beneficiis faciendi, cenſetur ineſſe.

Sola proinde perſonæ dantis & accipientis qualitas, atque munerum quantitas, ſi moraliter conſiderentur, ſufficit, ut illas modernas *munerum* retributiones & acceptiones Simoniacas probent.

Ad hæc, ſi effectus illarum *retributionum* conſiderentur, latentis ſimiliter Simoniæ indicium ſunt; nec enim alios quam Simoniæ deteſtandos effectus reperire eſt.

Nonne ad oculum patet in partibus illis, in quibus hujuſmodi munerum ſuſceptiones & retributiones frequentantur, evenire, quod jam olim per Simoniacam labem factum ſcribit Glaber Rodulphus *lib.* 2. *hiſt. cap.* 6. ut nimirum „ illi, qui ſacræ Religionis „ idonearum Decretores perſonarum eſſe de- „ buerant, *munerum* largitione corrupti, „ potiorem quempiam ad regimen Eccle- „ ſiarum vel animarum dijudicant, illum „ videlicet, a quo *ampliora munera* ſuſci- „ pere ſperant „.

Si

Si per Simoniam evenire dixerit S. Gregorius *Epiſt.* 111. *lib.* 7. „ ut nulla de actu „ probatio, nulla ſollicitudo de moribus, „ nulla ſit de vita diſcuſſio, ſed ille ſolummodo dignus, qui dare pretium ſuffecerit, „ æſtimetur „: nonne quoque idem per ſordidas illas remunerationes contingere videmus; ut nimirum *ille ſolummodo dignus, qui munera remunerandi causâ dare ſuffecerit* & voluerit, *æſtimetur?*

CAPUT III.

De triplici munere, cujus interventu Simonia committitur.

§. I.

Oſtenditur tria eſſe munera, quorum interventione Simonia contrahitur.

„ SUnt nonnulli (inquit S. Gregorius *Hom.* 4. *in Evang.*) „ qui quidem „ nummorum præmia ex Ordinatione non „ accipiunt, & tamen ſacros Ordines pro „ humana gratia largiuntur, atque de largitate eadem laudis ſolummodo retributionem quærunt. Hi nimirum quod *gratis* acceptum eſt, *gratis* non tribuunt, „ qui de impenſo ſanctitatis officio nummum expetunt *favoris*. Unde bene, cum „ juſtum virum deſcriberet Propheta, ait: „ *Qui excutit manus ſuas ab omni munere.* „ Neque enim dicit: Qui excutit manus „ ſuas a munere, ſed adjunxit *ab omni;* „ quia aliud eſt munus *ab obſequio*, aliud „ munus *a manu*, aliud munus *a lingua* „. Apud Gratianum *Cauſ.* 1. *quæſt.* 1. *Can.* 114.

Tria horum munerum genera multo ante Gregorium notaverat S. Hieronymus *Comment. in Epiſt. ad Tit.* deplorans & ſuo tempore plures reperiri, qui non quærunt eos in Eccleſia erigere columnas, quos plus cognoſcunt Eccleſiæ prodeſſe; ſed quos vel ipſi amant, vel quorum ſunt *obſequiis* deliniti, vel pro quibus Majorum quiſpiam *rogaverit*, (ut deteriora taceam) qui ut Clerici fierent, *muneribus* impetrarunt. Apud Gratianum *Cauſ.* 8. *quæſt.* 1. *Can.* 6.

Has tres munerum ſpecies tamquam certiſſimam Simoniæ materiam ſubſequentes Pontifices, ac Patres uno conſenſu agnoverunt: quare ſeculo undecimo intrepide pronuntiare non dubitavit Urbanus II. *Cauſ.* 1. *quæſt.* 3. *Can.* 8. „ Qui res Eccleſiaſticas non ad hoc, ad quod inſtitutæ ſunt, „ ſed ad propria lucra munere *linguæ*, vel „ *indebiti obſequii*, vel *pecuniâ* largitur, vel „ adipiſcitur, *Simoniacus* eſt „. Et poſt ipſum ſeculo duodecimo B. Petrus Damiani, hiſce tribus muneribus enumeratis, *lib.* 2. *Epiſt.* 1. ſubjungit: „ Quiſquis in dandis accipiendiſque dignitatibus Eccleſiaſticis *und duntaxat earum*, quæ prædictæ „ ſunt, peſte corrumpitur, Simoniacæ hæreſeos teneri crimine judicatur „.

„ Dicendum igitur cum Doctore Angelico, quod ſicuti contrahitur Simonia accipiendo pecuniam, vel quamlibet aliam „ rem exteriorem, quod pertinet ad *munus* „ *a manu;* ita etiam contrahitur per *munus a lingua*, vel *ab obſequio* „. 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5. *in corpore.*

§. II.

Quinam incurrant vitium Simoniæ per munus A MANU?

MUnus *a manu*, auctore S. Gregorio, eſt *pecunia*. „ Totum vero, ait S. „ Auguſtinus, quidquid homines poſſident „ in terra, omnia, quorum domini ſunt, „ *pecunia* vocatur. Ideo antem *pecunia* vocatur, quia antiqui totum quod habebant, „ in pecoribus habebant „. *Can.* TOTUM *cauſ.* 1. *quæſt.* 3.

Itaque ſub munere *a manu* continetur omne, quod homines in terra poſſident, quodque pretio æſtimari ſolet.

Hinc collige, munere *a manu* committere Simoniam, qui cujuſpiam rei temporalis interventu ſpirituale acquirit aut largitur; idque, ſive res illa magni, ſive exigui pretii fuerit.

Unde Simoniacum pronuntiare non dubitavit Alexander III. Clericum, qui ſex ſolidos Archidiacono ſolvit, quia ipſum aliter ad Ordines præſentare noluerat. *Cap.* 20. ☩ *De Simonia.*

Sequitur ſecundo, per munus *a manu* incurrere Simoniam, qui dant vel accipiunt Be-

Beneficium cum promiſſione expreſſa vel tacita remittendi debitum, vel proprium, vel alienum, licet illud ex officio ſpirituali contractum ſupponatur. Exempli gratiâ, ſi Parochus ſtipendii loco, quod ſuo debetur Vicario, daret vel reſignaret ſuum Beneficium cum pacto tacito vel expreſſo debitum remittendi ſeu non exigendi, indubie Simoniacus eſſet & dans, & accipiens.

Eodem ex capite Patroni, præſertim Eccleſiaſtici, frequenter Simoniæ labe aſperguntur, præſentantes ad Eccleſiam Parochialem eâ lege, rurſus tacite vel expreſſe, ut præſentatus minore competentiâ ſit contentus, aut ſaltem augmentum illius non prætendat. Similiter Clerici, qui tacite vel expreſſe remiſſionem illam addicunt, aut augmento, quod forſitan jure prætendere poſſent, renuntiant, ut præſentationem obtineant, lepram Simoniæ non evadunt.

Quid enim evidentius, quam quod eo caſu vel debiti certi aut ſaltem probabilis fiat remiſſio, ut Beneficium conferatur vel accipiatur?

Nec minus evidens eſt, ſimilem remiſſionem, emolumenti non exigui loco, Patronis reputandam eſſe; quia inde contingit, quod major decimarum portio ad ipſos devolvatur. Similes proinde ſunt hujuſmodi Clerici illis Clericis Cantuarenſibus, qui teſte Alexandro III. *in Cap. 6. ꝟ De pactis*, decedentibus Eccleſiarum perſonis, paciſcebantur ex ipſis „ Eccleſiis majores ſolito „ ſolvere penſiones, ut facilius poſſent eaſ„ dem Eccleſias adipiſci „: quorum factum Pontifex ut deteſtabile vitium omnimodis extirpandum, & ſeveritate Eccleſiaſticâ puniendum, pronuntiat.

Tertio, munere *a manu* Simoniaci ſunt Patroni quidam laici, qui ad beneficia præſentant ſub tacita vel expreſſa conditione, ut carnes, piſces, cereviſiam, aut merces alias ex officina ipſorum quærere teneantur: hanc enim obligationem Patronis illis pretio æſtimabilem eſſe nemo ſanæ mentis dubitat.

Quarto, idem vitium per munus *a manu* frequenter incurrunt, qui, ut Patronos ad præſentandum alliciant, & eorum aucupentur amicitiam vel favorem, ipſis convivia ac ſympoſia exhibent. Nec enim ambigere licet, quin hæc pretio æſtimabilia ſint.

Plures caſus, quibus Simonia munere *a manu* committatur, hîc adducere neceſſe non judicavi; quia ex allegatis ſine difficultate intelligi poſſe credo, quandonam in aliis munus *a manu* Simoniacam Beneficii collationem faciat. Hoc tamen addendum putavi, quod ad munus *a manu* non requiratur, ut illud quod datur aut accipitur *revera* ſit pretio aut pecuniâ æſtimabile; ſed ſufficiat, quod ut tale habeat promittens aut acceptans: unde Simoniacum cenſuit Alexander III. Epiſcopum Oxonienſem, quia Archidiacono *Beneficium*, & cuidam Clerico ante electionem ſuam *Prioratum* dicebatur promiſiſſe, ut uterque conſentiret electioni. *Cap. 11. ꝟ De Simonia.*

§. III.

Quandonam committatur Simonia per munus A LINGUA?

MUnus *a lingua* eſt *favor*, ait S. Gregorius *Cauſ. 1. quæſt. 1. Can. 14.*

Hujus muneris interventu, non ſecus quam muneris *a manu*, Simoniam committi ex S. Gregorio, aliiſque §. 1. hujus Capitis notatum eſt.

Rationem reddit Urbanus II. *Epiſt. 17.* „ Quia qui res Eccleſiaſticas non ad hoc „ quod inſtitutæ ſunt, ſed ad priora lucra, „ MUNERE LINGUÆ, vel indebiti obſequii, „ vel pecuniâ largitur, vel adipiſcitur, Si„ moniacus eſt „. Apud Gratianum *Cauſ. 1. quæſt. 3. Can.* SALVATOR.

Cui conſonat Doctor Angelicus 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5. *in C.* docens contrahi Simoniam per munus *a lingua*, ſicuti accipiendo pecuniam; quia „ quod aliquis ſatisfaciat „ precibus alicujus ad temporalem gratiam „ quærendam, ordinatur ad aliquam utili„ tatem, quæ poteſt pecuniæ pretio æſtimari „.

Toties igitur Simonia *munere linguæ* committitur, quoties Beneficium ad preces alterius eo fine confertur, ut ſatisfaciendo ejus poſtulationi *gratia* ſeu *favor* ipſius ad utilitatem propriam habeatur: *Tales enim preces*, ut bene notat Gloſſa, *ſuccedunt loco pretii*.

Similiter Simoniâ per munus *a lingua* inficitur, qui Beneficium ad preces alterius conferendum duxit; ne recuſans offenſam

poſtulantis incurrendo, *gratiam* ſeu *favorem* ejus amitteret. Nec enim minus pretio æſtimabile cenſetur *favorem* alicujus obtentum non amittere, quam non obtentum comparare.

Quinimo nec collatio Beneficii facta ad preces alicujus deſinet eſſe Simoniaca, ſi per eam *favor humanus* quæratur, tametſi preces pro *digno*, aut etiam *digniore* porrigantur; quia cum nihilominus Beneficium collatum ſit, ut *favor*, qui ad utilitatem propriam ſpectat, habeatur, non poteſt collatio vitio Simoniæ carere, non magis quam collatio facta digniſſimo pro præſtatione pecuniæ.

Quod ipſum docet S. Thomas, adſtruens eſſe Simoniam ſaltem in intentione, conferre Beneficium ad preces alterius, licet illæ fiant pro *digno*: „ Si non attendatur „ inquit, ad dignitatem perſonæ, ſed ad „ FAVOREM HUMANUM „. 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5. *ad* 3.

§. IV.

An ſemper ſit Simoniacum Beneficium ad preces vel ad commendationem alicujus conferre, vel obtinere?

„ SI preces pro *digno* porrigantur, ait S. „ Thomas, ipſum factum non eſt „ Simoniacum; quia ſubeſt debita cauſa, ex „ qua illi, pro quo preces porriguntur, ſpi„ rituale aliquid conferatur: tamen poteſt „ eſſe Simonia in intentione, ſi non at„ tendatur ad dignitatem perſonæ, ſed ad „ *favorem humanum* „.

Ex ſententia proinde Doctoris Angelici collatio Beneficii ad preces alterius facta, ſemper Simoniaca non eſt. Si enim collator attenderit ſolum ad *dignitatem* perſonæ, non ad *favorem humanum*, ſive quod idem eſt, ſi in collatione tantum habitus fuerit reſpectus ad merita perſonæ per tertium propoſita & patefacta; adeo ut preces porrectæ potius habeantur pro atteſtatione meritorum, quam perſonæ commendatione; & conſequenter talis collatio facta dicenda ſit non in *gratiam* commendantis, ſive ut *favor* ejus habeatur, ſed ob *merita* perſonæ per preces & commendationem ipſius declarata & probata.

Similiter ſi poſtulans pro alio Beneficium non alio intuitu *preces* porrigat, quam ut *merita* perſonæ Collatori vel Patrono innoteſcant, atque per illa ſolum ad conferendum Beneficium Collatorem movere intendat; nulla quoque vel ſpecies Simoniæ ex parte ſupplicantis interveniet.

Recte proinde dixit Gratianus noſter *Cauſ.* 1. *quæſt.* 1. poſt *Can.* 122. „ Non „ quorumlibet PRECIBUS Ordinationes factæ falſæ dijudicantur, ſed hæ demum, „ quæ precibus ordinandi vel ejus amici, „ NON SPIRITUALI, ſed CARNALI AFFECTU „ porrectis fiunt, cum alias futuræ non eſſent; QUAS NON CHARITAS INTERVENIENS, SED AMICITIA SUPPLICANS EXTORQUET „.

Ut igitur verbo dicamus, rogans aut porrigens *preces* pro alio erit Simoniacus, ſaltem in intentione, ſi *preces* eâ intentione offerat, ut Collatorem non per *merita* perſonæ, ſed per *gratiam* aut *favorem* humanum, quem tacite ipſi addicit, ad conferendum movere intendat. Similiter nec Collator a Simonia erit immunis, ſi non ob merita perſonæ per ſupplicantem expoſita, ſed ob addictam ſibi *gratiam* aut *favorem* ad conferendum proceſſerit, juxta illud propoſitum S. Thomæ: *Qui dat ſpirituale, ſi principaliter moveatur favore* PRECUM, *vel* TIMORE *rogantis*, *quantum ad judicium divinum Simoniam committit & rogatus & rogans, ſi hoc intendat*. 2. 2. *qu.* 100. *art.* 5.

§. V.

Quandonam committatur Simonia per munus AB OBSEQUIO?

MUnus *ab obſequio*, inquit S. Gregorius, *eſt ſervitus indebite impenſa*. *Cauſ.* 1. *quæſt.* 1. *Can.* 104.

Hujus muneris interventu, non ſecus ac muneris *a manu*, Simoniam committi, §. 1. hujus Capitis oſtenſum fuit. Rationem dat S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 5.

Quia „ idem eſt quod aliquis det rem „ ſpiritualem pro aliquo obſequio temporali exhibito vel exhibendo, ac ſi daret pro „ pecunia data vel promiſſa, quâ illud obſequium æſtimari poſſet „.

Eamdem rationem attigit S. Petrus Damia-

Digitized by Google

miani perſtringens Clericos aulicos, qui exhibendo obſequia Beneficia venabantur, a Simonia tamen ſe immunes gloriabantur, quia *nullam talenti ſummam pro ſuſcipiendis honoribus ſe pepigere daturos*. „ Sed „ dic mihi, o Clerice (inquit Petrus „ Damiani *lib. 2. Epiſt. 1.*) quiſquis es, „ ſi redempto quolibet aureo vaſe, vel præ- „ dio, diſtractor exigeret, ut retento apud „ *te vice pretii*, hujuſmodi ſibi *ſedulitatis* „ *impendium* exhiberes; numquid non poſt- „ modum conſtanter aſſereres, te quod ac- „ ceptum eſt *juſto pretio* comparaſſe? Non „ videlicet quia pecuniam perſolviſti, ſed „ quia *ſervitium* præbuiſti. Diceres enim, „ & fortaſſe non impudenter adſtrueres: „ Carius emi, dum tanto me labore vexa- „ rem, dum toties facultatum mearum ſum- „ ptus expenderem, quam ſi ſemel præfixæ „ quantitatis pecuniam numerarem. Ne- „ quaquam ergo ſibi innocentiam præbeant, „ & a Simoniacæ hæreſeos maculis ſe mun- „ dos eſſe confidant, qui licet metalla vi- „ brantia non appendunt, pretium tamen „ pro ſuſcipiendis honoribus per ſubjectionis „ & *obſequii* quædam *quaſi talenta* perſol- „ vunt „. Hæc S. Petrus Damiani.

Manifeſtam proinde incurrunt Simoniam, qui obſequium ſeu ſervitium Collatoribus aut Patronis *gratis* exhibent, eâ conditione tacitâ vel expreſsâ, quod ipſis, occaſione occurrente, de Beneficio providebunt. Similiter & ipſi Collatores eodem vitio irretiuntur, ſi eâ ſpe alliciant Clericos, ut ſibi obſequium aut ſervitium *gratis* exhibeant.

Hoc Simoniæ periculum metuens S. Carolus, monuit atque obteſtatus eſt „ Epi- „ ſcopos, alioſque, quibus jus eſt conferendi „ Beneficia, ut familiaribus ſuis certam „ mercedem conſtituant, ne illi hoc ſubſi- „ dio deſtituti Beneficia Eccleſiaſtica, tam- „ quam SUÆ OPERÆ & LABORIS PRE- „ TIUM præcipue ſibi proponant „. *In Concil. Mediol. II.* in Conſtit. adverſus Simoniac. *num.* 13.

Eumdem Simoniæ reatum incurrunt, qui Principum, aut aliorum Magnatum liberos vel Epiſcoporum nepotes *nullo* aut *exiguo* ſtipendio regendos, erudiendoſve ſuſcipiunt, eâ ſpe, ut Beneficia Eccleſiaſtica ab ipſis, vel eorum favore adipiſcantur.

Neque labes Simoniæ abſtergeretur, tametſi obſequium exhibitum vel exhibendum ſpirituale foret; quia & ſpiritualem operam exhibentes, tamquam operarii, digni ſunt mercede ſuâ: unde ſi hanc intuitu Beneficii accepti aut accipiendi remittant, indubie Simoniaci ſunt. Similiter qui tale obſequium intuitu Beneficii dati aut promiſſi, ſibi *gratis* exhiberi, tacite vel expreſſe poſtulant, aut oblatum acceptant, Simoniæ labe inficiuntur.

Hinc Simoniaci ſunt Canonici, aliique Sacerdotes aſſumentes Vicarios, qui exiguo ſint contenti ſtipendio, ſpe conſequendi Beneficium.

Simoniacum quoque eſt, conferre alicui Beneficium eâ lege & conditione tacitâ, vel expreſsâ, ut ipſe Beneficiatus teneatur Collatori, vel alteri aliqua obſequia etiam ſpiritualia, Beneficio non annexa, *gratis* præſtare. Quis enim dubitat quin obſequia illa, licet ſpiritualia *gratis* exhibita, ad utilitatem redundent Collatorum? nec enim obſequia illa, tametſi ſpiritualia, ſine conſtituto honorario ab aliis ipſis exhiberentur.

CAPUT IV.

De Simonia Confidentiæ.

§. I.

Quid de hac ſpecie Simoniæ edixerit Pius V.?

ADversus Simoniam confidentialem, quæ ſeculo decimo-ſexto aut circiter præcipue invaluiſſe videtur, diverſi Romani Pontifices Conſtitutiones ac Decreta ſua promulgarunt; inter quæ tamen præ ceteris eminet Conſtitutio Pii V. naturam illius vitii, atque pernicioſos illius effectus, necnon modum illud detegendi probandique ſuſius proponens & explanans. „ Multi, in- „ quit Pius V. *Conſtit.* 85. *in Bull. Rom.* „ ipſa Beneficia jure retinere nequeuntes, „ alii enim coguntur ad ſacros Ordines, „ ad reſidentiam, ad incedendum in habi- „ tu Clericali, ut ad bellum proficiſcantur, „ ut inimicos occidant; alii ut alieno no- „ mine lites agant, aut defendant; alii „ pro-

Digitized by Google

„ propter crimina incapaces; quidam ut purgato delicto vel abſolutione conſecutâ illa repetant, eadem in alienos deponunt, & in pleriſque fructus ipſorum aut eis miniſtrantur, aut quibus ipſi ſtatuunt, ſæpe laicis & inhabilibus. Plerique vel ſenes, vel infirmi, ut Beneficia in domibus ſuis perpetuent, illa renuntiarunt & renuntiant in alios, qui vel profanam familiam cedentium de fructibus Eccleſiaſticis alant; vel illa etiamnum infantibus, aut naſcituris „ aſſervent, ſacro interdum circuitu retroceſſionis, cum reſervatione fructuum, & aliarum rerum, aut acceſſu, præſertim ab illis qui præſtandorum Jurium Cam. Apoſt. ſunt immunes: alii aut incapaces, aut aliis Beneficiis Eccleſiaſticis onuſti, aut Eccleſiaſtico Ordini ſeſe mancipare refugientes, aut mere laici, Beneficia Eccleſiaſtica aliis conferenda procurant, ut de illis poſtmodum ad libitum ſuum diſponatur, fructus etiam percipientes illorum. Ad hæc plerique Ordinarii & Collatores, ac etiam Patroni laici curant deponenda Beneficia, ut fructus, ſeu penſiones capiant eorumdem, aliiſve faciant miniſtrari. Alia item permulta ejuſmodi admittuntur, quibus immaculata divinarum rerum puritas impie violatur, diſciplinæ Eccleſiaſticæ nervus dirrumpitur, & imminens patratur exitium animarum „.

Hiſce perniciofis technis, quas Clericorum avaritia & cupiditas adinvenit, ut ſacrorum Eccleſiæ muniorum ſordidam mercimoniam tegere queat, prænotatis, Pius Pontifex ſubjungit: „ Quare nos volentes periculoſam talium audaciam novi juris ſubſidio cohibere, præſentium auctoritate ſtatuimus:

„ Ut ſi quis quâcumque auctoritate Eccleſiam, vel Monaſterium, aut aliud Beneficium Eccleſiaſticum qualecumque, ex reſignatione vel ceſſione cujuſcumque perſonæ, ſimpliciter aut cum circuitu retroceſſionis, cum regreſſu vel acceſſu etiam ſolâ dimittentis intentione receperit, ut illa, vel illud etiam in eventum regreſſus vel acceſſus, eidem dimittenti vel alteri poſtea conferantur, aut illius fructus, vel eorum pars alii vel aliis concedantur, vel penſiones ſolvantur ex eiſdem, hæc confidentia cenſeatur „.

„ Itidem ſi Ordinarius, vel alius Collator contulerit antehac, aut conferat in futurum, Beneficium Eccleſiaſticum quovis modo vacans, eâ conditione tacitâ vel expreſsâ, ut poſtea in alterum pro arbitrio Collatoris ſeu alterius cujuſcumque contra juris communis ordinationem diſponatur, ſive ut eo proviſus, fructus illius vel partem ad utilitatem vel libitum conferentis, vel decedentis, aut alterius relinquat & remittat, ſeu penſionem illi, vel illis, quem vel quos idem Collator, aut cedens, vel alius per ſe vel per alium, ſcripto aut verbo juſſerit ſeu ſignificaverit, perſolvat; & pariter ſi a Patrono etiam laico, vel alteri præſentatori, ſeu electori contigerit aut contingit id fieri „.

„ Ad hæc ſi Clericus prædictæ Cameræ, aut Cardinalis, aut alius a ſolutione jurium ipſius Cameræ, vel etiam Cancellariæ Apoſtolicæ exemptus, poſt reſignationem vel ceſſionem alicujus extranei, de Eccleſia, Monaſterio, vel alio Beneficio Eccleſiaſtico in ſe, Apoſtolicâ, vel aliâ auctoritate factam & admiſſam, illam vel illud etiam confectis litteris Apoſtolicis, & poſſeſſione apprehenſâ, in eumdem reſignantem vel cedentem, modico ſpatio interjecto, veluti duorum vel trium menſium retroceſſerit aut retrocedet in futurum, & ex illa retroceſſione fructus Eccleſiæ ſeu Monaſterii, aut Beneficii vel eorum pars, ſeu penſio, ſeu quid aliud ſuper his reſervatum, aut regreſſus ſeu acceſſus, & ingreſſus ad illam vel illud, ipſi Clerico, vel Cardinali, aut alii exempto ſit, fueritque conceſſus „.

Ex his facile eſſet concludere, quinam ad mentem Pii Pontificis Simoniaci Confidentiæ ſint dicendi: (a) ut tamen clariores ad ſen-

(a) Cum tamen Bulla Pii V. in Commentarios ſupremorum Senatuum Galliæ relata non fuerit, Judices, qui de conteſtationibus, quæ confidentiam ſpectant, inquirunt, debent potius judicare ſecundum regulas Juris communis, quam attendere ad præſumptiones in ea Bulla notatas. *Quand on condamne un homme comme coupable ſur des préſomptions*, ait D. de Hericourt, part. 1. Leg. Eccl. pag. 399. edit. 1743. *Il faut qu'elles ſoient du nombre de celles qu'on appelle* Juris & de Jure. *Pluſieurs de celles qui ſont marquées dans les Bulles de Pie IV. & de Pie V. ne ſont pas de cette nature.*

Digitized by Google

ſenſum Pontificum ac Eccleſiæ de hac Simonia concluſiones formentur, prius quid Concilia, Pontificum declarationes ſequuta, de ea ſenſerint, paucis proponam.

§. II.

Quid circa Simoniam Confidentiæ decreverint Concilia?

Quanta mala in Eccleſiam invehat Simonia confidentiæ, §. præcedenti ex Conſtitutione Pii V. vidimus; ut proinde mirum non ſit, ſi & ipſa Concilia pro Eccleſiaſticæ diſciplinæ inſtauratione celebrata, Romanorum Pontificum exemplo, teterrimam hanc Eccleſiaſticæ diſciplinæ peſtem eliminare totis viribus ſtuduerint.

Et quidem anno 1583. Patres Concilii Remenſis Simoniacam labem funditus extirpare volentes, adverſus hanc ejus ſpeciem hæc ſtatuenda cenſuerunt. *Tit. De Simonia, num.* 13. 14. 15. *&* 16.

„ Quiſquis acceptat Beneficium, ut ei „ poſtea cedat in favorem cujuſcumque per- „ ſonæ capacis vel incapacis, ſecularis vel „ regularis, laicorum, vel alicujus ex Cle- „ ricis, fiduciarius eſſe cenſeatur. Idemque „ eſto judicium de eo, qui per reſignatio- „ nem ejus Beneficium recipit, cujus prius „ erat illi facta promiſſio „.

„ Qui eamdem Confidentiam verbo, „ vel facto juverit vel procuraverit, ejuſdem „ criminis particeps habeatur. Qui Bene- „ ficium acceptat, non ut cedat, ſed ut „ alius fructibus, vel eorum portione, ſub „ ipſius nomine gaudeat, fiduciarius eſſe „ judicetur „.

„ Patroni etiam ſeu Eccleſiaſtici ſeu lai- „ ci, qui Clericorum perſonas interponunt, „ ut ex pacto vel expreſſo vel tacito, fru- „ ctus Beneficiorum, ad quæ præſentant, vel „ eorum partem aliquam in proprios uſus „ convertant, vel qui aliquo ſuppoſito, vel „ etiam nullo titulo exiſtente, fructus Be- „ neficiorum occupant, non ſolum hujus „ criminis rei, ſed etiam injuſtiſſimi rapto- „ res cenſeantur, & jure Patronatus ipſo „ facto privati exiſtant „.

Eodem anno Turonenſes Patres eodem adverſus hanc Simoniæ pravitatem zelo animati Conſtitutionem Pii V. de qua §. præcedenti, ab omnibus exacte obſervandam *cap.* 5. decernunt, inſuper declarantes: *Eccleſiam fiduciarios Simoniacos non minore quam fidei deſertores odio habere*. Ipſi etenim, ſubjungit Sacer Conventus „ magno Cleri ſcandalo, animarum ſuarum „ periculo, ac Eccleſiæ bonorum gravi di- „ ſpendio ad Beneficia provehuntur „.

Utque plura adverſus peſtilentiſſimum illum Simoniæ fœtum Conciliorum graviſſima Decreta prætercam, unum Concilii Mediolanenſis ſub S. Carolo adjungo. „ Ne ita detur Beneficium cuiquam, ut is „ ad nutum ejus, qui dederit, vel cujuſvis „ alterius poſtea cedat „.

„ Neve in eo dando ulla fructuum pars „ ab Epiſcopis, & inferioribus contra ſa- „ crorum Canonum inſtituta, quovis etiam „ pietatis ſtudio reſervetur „.

„ Qui ex iis, quos diximus, ſecus fece- „ rit, jure ac facultate eligendi, nominan- „ di, vel præſentandi, deinceps uti non „ poſſit „.

„ Qui vero Beneficium conditionibus hu- „ juſmodi acceperit, ſciat ex ſacrorum Ca- „ nonum Decretis ſe nullum in eo jus ade- „ ptum eſſe, atque ideo fructus ſuos non „ facere; quoſve perceperit, ſine conſcien- „ tiæ labe retinere non poſſe, ad eorum- „ que reſtitutionem compellatur „.

„ Omnes item ii ceteras pœnas dent Si- „ moniacis a ſacris Canonibus, & Conſti- „ tutione Sanctiſſimi D. noſtri Pii Papæ V. „ conſtitutas, & quas Epiſcopi præterea de „ iis ſumendas judicaverint „.

„ Eamdem Pii Conſtitutionem Epiſcopi „ ſemper in Diœceſana Synodo, ac bis „ quotannis in celebrioribus ſuæ Diœceſis „ oppidis publice recitari jubeant „.

§. III.

Quæ ſpecialiter ſint ſtatuta ad probandum & detegendum Simoniam Confidentiæ.

Illud quidem ab initio naſcentis Eccleſiæ omnium Simoniacorum ſtudium fuiſſe, ut diverſis fraudibus & technis Simoniacas ſuas ſordes tegere & occultare poſſent, *Cap.* 1. §. 3. oſtendimus: attamen in nulla Simoniæ ſpecie tot pallia, quibus malitiam ſuam pallient, inventa eſſe, quam in præ-

ſen-

Digitized by Google

ſenti, experientia docuit; adeo ut etiam oculatiſſimos quoſque pene fugerent: ut ea propter non immerito monuerint Patres Concilii Burdigalenſis *an.* 1624. *cap.* 15. „ *Præcipuam* curam debere eſſe in ſordida Confidentiæ labe detegenda, quo tandem palam facta & comprobata, remediis juris ita confodiatur, ut nuſquam reviviſcat, ſed evaneſcat prorſus & extinguatur „. Hinc ea ipſis viſa ſunt præſcribenda, *quibus utcumque*, aiunt, *pateat* ABHORRENDUM *ſcelus*.

„ Quicumque Clerici vel Sacerdotes, coram Ordinario ſuo ad exhibendas Beneficiorum ſibi collatorum litteras citati, vel juſſi ad Synodum Diœceſanam aſportarent, vel in viſitatione præ manibus haberent, eas non potuerunt exhibere, ſed ab alio detineri faſſi fuerunt: qui ad ſacros Ordines, ſine juſto titulo, & ſufficienti ad vitam, promoti fuerunt: qui fructus Beneficiorum ad plures annos collatos in præpotentum domos tranſportari ſiverunt: *qui ſæpius ægrotantes eadem Beneficia reſignaverunt*, & rurſus eadem convaleſcentes retinuerunt: quicumque etiam Collatores, & Reſignantes, inter quos peſſimâ quâdam conſuetudine convenit, ut reſignatum Beneficium certæ perſonæ & deſignatæ infallibiliter conferatur: *qui ſine intentione clericandi*, *Beneficia ad tempus retinent*, *in cognatos* tandem *reſignanda*, eoque modo de uno ad alium transferenda: hi omnes de Simoniæ & Confidentiæ labe ſuſpecti valde cenſeantur, ac in eos tam diu procedatur & inquiratur, quoad Simoniâ ſeu Confidentiâ detectâ, Canonice puniantur. In aliis vero omnibus ita invigilent ſedulo Collatores ordinarii, *ut minima Confidentiæ & Simoniæ ſuſpicio proviſiones quaſcumque removetur*; *judicium* ſuſpendat, donec diſcuſſo dubio, veritas plenius innoteſcat „.

Illius Synodi Prælatos præiverat Pius V. in ſupra allegata Conſtitutione, modo & formâ probandi Simoniam confidentialem præſcriptis. „ Ad probandum plene Confidentiarum abuſum, ait, inter alias etiam hæ præſumptiones & conjecturæ habeantur legitimæ „. Videlicet: „ Si quis poſt ceſſam a ſe Eccleſiam, vel Monaſterinm, aut Beneficium, & publicatam reſignationem, ſeu ceſſionem, captamque a ſucceſſore poſſeſſionem, ſeſe in illa vel illo, ſeu rebus illius, per ſe, vel alium, ſeu alios de facto ingeſſerit, aut fructus perceperit, aut quicumque ſucceſſor illi, vel ejus propinquis, ipſos, aut partem aliquam remiſerit eorumdem „.

„ Si recipiens Beneficium conſtituerit dimittentem, vel ejus parentes & propinquos, procuratores ad percipiendum, vel locandum fructus Beneficii dimiſſi, & illi vel illis de fructibus perceptis, aut percipiendis donationem fecerit „.

„ Si vel ſolâ procuratoris depoſitione, vel libris rationalibus menſariorum ex parte dimittendis, expeditio, quæ perſonam recipientis concernit, proſecuta ſit, ſimulque expenſæ pro ea neceſſariæ ab illo factæ fuerint „.

„ Denique ſi quis pro conceſſione alicui facta, quâcumque auctoritate de Beneficio Eccleſiaſtico, per ſe vel alium ſeu alios interceſſerit, vel alias in negotio conceſſionis ſeſe immiſcuerit quoquo modo, deinde aliquid de fructibus talis Beneficii de facto, etiam per manus poſſeſſoris, ac etiam ſimplicis donationis titulo perceperit, ſeu de illo poſtmodum ad voluntatem interceſſoris fuerit diſpoſitum quandocumque „.

„ Teſtes autem de quaque re ſingulares ſingulas probare valeant præſumptiones, & conjecturas, pluresque hujuſmodi præſumptiones & conjecturæ plenam probationem faciant in prædictis „.

§. IV.

Concluſiones aliquæ ex allegatis hoc capite Pontificum ac Conciliorum Decretis educta.

QUinam ex Pontificum ac Conciliorum declarationibus, leprâ Simoniæ confidentialis cenſeri debeant infecti, aut ut minus ſuſpecti, quâ ratione itidem contra Confidentiarios procedendum ſit, antedicta oſtendunt: attamen pro faciliore intellectu, nonnulla tamquam conſectaria, quæ hodie magis notanda videntur, ex illis excerpemus.

Primo itaque, teſte Pio V. conſtat per Simoniacos confidentiarios „ permulta admit-

Digitized by Google

„ mitti, quibus immaculata rerum divina-
„ rum puritas impie violatur, diſciplinæ
„ Eccleſiaſticæ nervus dirumpitur, & im-
„ minens patratur exitium animarum „.
Quare (ut ait Synodus Turonenſis loco
citato) „ eos Eccleſia non minore quam
„ fidei deſertores odio habet „.

2. Ex Bulla Pii V. patet „ quod ſi
„ quis *quâcumque* auctoritate Eccleſiam, vel
„ Monaſterium, aut alıud Beneficium Ec-
„ cleſiaſticum qualecumque ex reſignatione,
„ vel ceſſione cujuſcumque perſonæ, ſimpli-
„ citer aut cum circuitu retroceſſionis, cum
„ regreſſu, vel acceſſu etiam *ſolâ dimitten-*
„ *tis intentione* receperit, ut illa vel illud
„ etiam in eventum regreſſus, vel acceſſus,
„ eidem dimittenti, vel alteri poſtea con-
„ feratur, aut illius fructus, vel eorum
„ pars alii vel aliis concedantur, vel pen-
„ ſiones ſolvantur ex eiſdem hæc Confi-
„ dentia cenſeatur „.

3. Conſtat ex prædicta Bulla „ Confi-
„ dentiam committi, ſi Ordinarius vel alius
„ Collator contulerit antehac, aut conferat
„ in futurum Beneficium Eccleſiaſticum
„ quovis modo vacans eâ conditione tacitâ
„ vel expreſsâ, ut poſtea in alterum pro ar-
„ bitrio Collatoris ſeu alterius cujuſcumque
„ contra juris communis ordinationem diſpo-
„ natur; ſive ut de eo proviſus fructus illius
„ vel partem ad utilitatem, vel ad libitum
„ conferentis vel cedentis, aut alterius, re-
„ linquat & remittat, ſeu penſionem illi
„ vel illis, quem vel quos idem Collator
„ aut cedens, vel alius per ſe vel alium
„ ſcripto aut verbo juſſerit ſeu ſignificave-
„ rit, perſolvat; & pariter ſi a Patrono
„ etiam laico, vel alteri præſentatori, ſeu
„ electori contigerit aut contingat id fieri „.

Ex quo ulterius conſectarium eſt, a Con-
fidentia non videri plane immunia Capitu-
la & Monaſteria, ad Paſtoratum eâ condi-
tione tacitâ vel expreſsâ aliquem præſentan-
tia, ut vel majorem decimarum portionem
Capitulo aut Monaſterio dimittat, vel por-
tionem Capituli aut Monaſterii, petendo
ab ipſis competentiam, non diminuat.

4. De Simoniæ confidentiæ labe admo-
dum ſuſpecti cenſendi ſunt, ut notat Syno-
dus Burdigalenſis: „ Qui ſine intentione
„ clericandi, Beneficia ad tempus retinet, in
„ cognatos tandem reſignanda, eoque mo-
„ do de uno ad alium transferenda, & per-
„ petuo in eadem domo quaſi hæreditario
„ jure poſſidenda „.

5. Ex Bulla Pii V. Simonia confiden-
tiæ „ plane probatur, ſi reſignatarius Be-
„ neficii reſignanti, vel ejus propinquis fru-
„ ctus aut partem aliquam remiſerit eorum-
„ dem. Si recipiens Beneficium conſtituerit
„ dimittentem, vel ejus parentes aut pro-
„ pinquos procuratores ad percipiendum,
„ vel locandum fructus Beneficii dimiſſi,
„ & illi vel illis de fructibus perceptis aut
„ percipiendis donationem fecerit „.

6. Convictus de Simonia confidentiæ cen-
„ ſendus, qui pro conceſſione alicui facta,
„ quâcumque auctoritate de Beneficio Ec-
„ cleſiaſtico per ſe, vel alium ſeu alios in-
„ terceſſerit, vel alias in negotio conceſ-
„ ſionis ſeſe immiſcuerit, quoquo modo;
„ denique aliquid de fructibus talis Benefi-
„ cii de facto etiam per manus poſſeſſoris,
„ ac etiam ſimplicis donationis titulo per-
„ ceperit, ſeu de illo poſtmodum ad volun-
„ tatem interceſſoris fuerit diſpoſitum quan-
„ documque „.

7. Conſtat ex ſæpe allegata Pii V. Con-
ſtitutione, quod in hoc Confidentiæ crimi-
ne „ Teſtes de quaque re ſingulares ſin-
„ gulas probare valeant præſumptiones &
„ conjecturas, pluresque hujuſmodi præſum-
„ ptiones & conjecturæ plenam probatio-
„ nem faciant in prædictis (*a*).

8. Ex Concilio Burdigalenſi intelligitur,
„ quod merito ita invigilent *ſedulo* Colla-
„ tores ordinarii, *ut minima* Confidentiæ
„ & Simoniæ *ſuſpicio* proviſiones quaſcum-
„ que remoretur, judicium ſuſpendat, donec
„ diſcuſſo dubio veritas plenius innoteſcat „.
Monitum ſane hodie Collatorum cordibus
altiſſime imprimendum.

C A-

(*a*) Melchior Paſtor contendit, quod ubi agitur de Simonia, admitti non debeat probatio per teſtes facta, niſi antea hujus criminis probatio fieri ſcripto cœperit. Quænam in Galliis hac de re obſervetur juriſprudentia, indicare videtur D. De Hericourt *parte 1. Leg. Eccleſ. pag. 399. edit.* 1743.

CAPUT V.

De Simonia in adminiſtratione Sacramentorum.

§. I.

Omnis pactio & actio in adminiſtratione Sacramentorum, tamquam de Simonia valde ſuſpecta, per Canones reprobata eſt.

UT Eccleſia in filiis ſuis debitam, ac ſummam erga divina Redemptionis noſtræ Sacramenta reverentiam atque appretiationem ſoveret, omnia, quæ vel Simoniæ, avaritiæ, turpiſve quæſtus ſuſpicionem ingerere poſſent, ab eorum adminiſtratione longiſſime abeſſe voluit. Hinc pactiones, conventiones, atque temporalium exactiones, quæ ejuſmodi ſuſpicionem ægre evadere queunt, in ſacrorum adminiſtratione numquam non exhorruit.

Et quidem ſeculo II. ſcribit Tertullianus in Apologetico: „ Præſident probati qui„ que ſeniores, honorem iſtum non pre„ tio, ſed teſtimonio adepti, neque enim „ *pretio ulla res Dei* conſtat; etiamſi quod „ arcæ genus eſt, non de *oneraria ſumma* „ *quaſi redemptæ religionis congerat*. Modi„ cam unuſquiſque ſtipem menſtruâ die, vel „ cum velit, & ſi modo poſſit, apponit: nam „ nemo compellitur, ſed ſponte confert. „ Hæc quaſi depoſita pietatis ſunt „.

Offerebant ergo Fideles, quod Eccleſiæ Miniſtris, pauperibus ſuſtentandis ſatis erat; ſed longiſſime omnis pecuniæ exactio in ſacrorum functionibus ab Eccleſiæ Miniſtris aberat.

Sed ne hæc crederetur primitivæ Eccleſiæ ſingularis integritas; quis mediâ ac infimâ ætate Eccleſiæ ſenſus fuerit, paucis ſubjicio.

Duodecimo ſeculo ineunte, Guido Paſchalis II. Legatus in ſuis pro Gallicana Eccleſia Conſtitutionibus: „ Prohibemus, „ ait, ſub excommunicatione, ne Sacerdos „ vel Clerici, occaſione alicujus conſuetu„ dinis, pro Baptiſmo, aliiſque Sacramentis „ Eccleſiaſticis, aliquid *exigere* vel *extor*„ *quere* præſumant, ſed ea *liberaliter* & „ ſine difficultate ſtudeant Canonice mini„ ſtrare. Moneantur tamen laici diligenter, „ ne quod pro reverentia Sacramentorum „ devotio fidelium introduxit, ex *avaritia* „ velint aliquatenus revocare „.

Confirmat idipſum eodem ſeculo Concilium Lateranenſe II. ſub Innocentio II. & adjungit: „ Nec ſub obtentu *alicujus conſue*„ *tudinis*, ante vel poſt a quoquam ali„ quid exigatur, vel ipſe (initiatus) dare „ præſumat, quoniam Simoniacum eſt „.

„ Dictum eſt ſolere, inquiebant ſub idem „ tempus Patres Concilii Londinenſis, in „ quibuſdam locis pro perceptione Chriſma„ tis nummos dari; ſimiliter pro Baptiſmo, „ & Communione. Hæc *Simoniacæ hæreſis* „ eſſe deteſtata eſt ſancta Synodus, & ana„ thematizavit. Statuimus ergo ut de cete„ ro nec pro Ordinatione, nec pro Chri„ ſmate, nec pro Baptiſmo, nec pro Ex„ trema-Unctione, nec pro Sepultura, nec „ pro Communione, nec pro Dedicatione „ quidquam *exigatur*: ſed *gratis* dona Chri„ ſti gratuitâ diſpenſatione donentur. Si quis „ contra hoc facere præſumpſerit, anathe„ ma ſit „.

De omnibus generatim Sacramentis ſeculo XII. idem in Lateranenſi generali Concilio declarat Alexander III. hanc notandam adjungens regulam: „ Plures pu„ tant ſibi ex hoc licere, quia legem mor„ tis de *longa* invaluiſſe *conſuetudine* arbi„ trantur: non ſatis, quia cupiditate excæ„ cati ſunt, attendentes, quod tanto gra„ viora ſint crimina, quanto diutius infeli„ cem animam tenuerint alligatam „. *Cap. 9.* ꝟ *De Simonia.*

Quantopere, inquam, præfata a Patribus illis regula notanda ſit, nemo ambigere poteſt, niſi qui neſciat, ordinarium & vulgatum argumentum, quo abuſus defendi ſolent, a conſuetudine deſumi. Quare Concilii Turonenſis Patres ſub idem tempus pariter decernentes, ne pro ſepultura, & Chriſmatis, aut Olei receptione, ulla cujuſquam pretii exactio attentetur, eamdem Regulam tradiderunt: „ Nec ſub obtentu cujuſquam „ conſuetudinis reatum ſuum quis tueatur; „ quia DIUTURNITAS TEMPORIS non di„ minuit peccata, ſed auget „. *Cap. 8.* ꝟ *De Simonia.*

Fi-

Digitized by Google

Finem referendis Conciliorum Decretis facio, ſi unum Concilii Mediolanenſis I. ſub S. Carolo adjunxerim. „ Cum Sacra„ menta Eccleſiæ non ſolum ſine Simoniæ, „ verum etiam ſine avaritiæ ſuſpicione præ„ benda ſint; caveant omnes, ne in eo„ rum adminiſtrationem quidquam *exigant*, „ aut etiam verbis & ſignis, *directe* vel „ *indirecte petant*: qui ſecus fecerit, eum „ & pœnis jure communi ſtatutis, & aliis „ arbitrio Epiſcopi plecti volumus „. *Parte* 2. §. 1.

Prudenter proinde Paulus V. *in ſuo Rituali* filum traditionis ſecutus, Miniſtrum Sacramentorum monet: „ Ut *diligenter* „ caveat, ne in Sacramentorum admini„ ſtratione aliquid *quavis* ex cauſa, vel oc„ caſione, *directe* vel *indirecte*, *exigat* aut „ *petat*, ſed ea *gratis* miniſtret, & ab omni „ Simoniæ atque avaritiæ ſuſpicione, ne„ dum crimine, longiſſime abſit „.

§. II.

Quid in ultro *oblatis in adminiſtratione Sacramentorum a miniſtris cavendum ſit?*

PAulus V. verbis illis, quibus §. præcedentem concluſimus, hæc immediate ſubjungit: „ Si quid vero nomine eleemo„ ſynæ, aut devotionis ſtudio, *peracto* jam „ Sacramento, a fidelibus *ſponte* offeratur, „ id licite pro *conſuetudine* locorum Mini„ ſter accipere poterit „.

Paulo V. præluſit Gregorius M. in Synodo Romana. Cum enim *antiquam Patrum regulam ſequens* ità ſtatuiſſet: „ Pro ordi„ natione, vel pallio.... eum qui ordi„ nandus, vel ordinatus eſt, omnino ali„ quid dare prohibeo. Ex quibus prædictis „ rebus ſi quis hinc aliquid commodi ap„ pellatione *exigere*, vel deferre forte præ„ ſumpſerit, in diſtricto Dei omnipotentis „ examine reatui ſubjacebit „. Subjungit hoc lenimentum: „ Is autem, qui ordina„ tus fuerit, *ſi non ex placito*, neque *exa„ ctus*, neque *petitus*.... aliquid cuilibet „ ex Clero *gratis* tantummodo cauſâ *dare* „ voluerit, hoc accipi nullo modo prohi„ bemus; quia ejus oblatio nullam culpæ „ maculam ingerit, quæ *ex accipientis am„ bitu non proceſſit* „ (*a*).

Sepoſito igitur omni jure poſitivo, fas eſt ex utriuſque Summi Pontificis ſententia, peracto jam Sacramento, aliquid eleemoſynæ vel devotionis ſtudio oblatum accipere; in qua tamen ſuſceptione quædam a Sacrorum miniſtris ſollicite ſunt cavenda.

Primo, ne in ſimilium oblatorum receptione tacita ſaltem exactio, Simoniæ aut avaritiæ ſuſpicionem ingerens, intercedat. Tacitæ hujus exactionis frequenter ſunt rei, qui verbo aut facto arguunt avaritiæ aut inhumanitatis, qui poſt adminiſtrationem Sacramentorum nihil aut parum offerunt. Quis enim ambigat, quin ſic agendo cogant quodammodo Fideles ad dandum, dum negando, avaritiæ aut inhumanitatis notam ſibi impingendam norunt.

Secundo, ſollicite cavendum, ne Sacramenta majori promptitudine & hilaritate adminiſtrentur illis, a quibus plura offerenda ſciuntur; facile enim major illa promptitudo & hilaritas avaritiæ turpiſque quæſtus ſuſpicionem inſinuabunt.

Tertio, cavendum eſt, ne gratuitæ oblationes ex devotione Fidelium procedentes facile in præceptum & neceſſitatem vertantur; adeo ut ſi quis offerre prætermittat, avarus, imo injuſtus audiat.

Hinc enim continget, ut Fideles vel paupertate, præſertim occultâ, vel expenſarum gravitate deterriti, Sacramenta aut non ſuſcipiant, aut ſaltem diutius quam oportet differant. Quod hodie, proh dolor! non raro, circa ſuſceptionem Viatici & Extremæ-Unctionis evenire nimis quam manifeſtum eſt.

Ob hæc aliaque ex oblatorum receptione pullulantia incommoda, quæ difficulter in totum præcaventur, olim Synodus Eliberitana decrevit: *Hi, qui baptizantur, ut fieri ſolebat, nummos in concham non mittant, ne Sacerdos, quod* GRATIS *accepit*, PRETIO *diſtrahere videatur*. Statuti illius rationem expoſuit in Concilio Baſileenſi Julianus Cardinalis: „ Apoſtolus præcipit „ ab omni *ſpecie* mali abſtinendum. Non„ ne

(*a*) Decreta hujus Concilii Romani, quod ſecundum recenſetur ſub Gregorio Magno celebratum, reperiuntur in *Epiſt.* 44. *S. Gregorii lib.* 4. *col.* 1198. 1199. editionis Labbeanæ, *tom.* 5.

„ ne *gratis* offerre & eleemoſynam dare „ eſt pium & charitatis opus ? Sed quoniam tempore Baptiſmi nummos projicere in concham prætendebat *ſpeciem* mali, emendari & aboleri talem conſuetudinem juſſit Eccleſia „.

Eodem ſpiritu Patres Concilii Tridentini hoc edidere Decretum : „ Quoniam ab „ Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet, nihil pro collatione „ quorumcumque Ordinum, etiam Clericalis Tonſuræ, nec pro litteris dimiſſoriis aut teſtimonialibus, nec pro ſigillo, „ nec alia quacumque de cauſa, etiam „ *ſponte oblatum*, Epiſcopi & alii Ordinum Collatores, aut eorum Miniſtri „ quovis *prætextu* accipiant. Unde quod „ S. Gregorius ſuo tempore licitum dixit, „ Tridentinum illicitum fecit „.

Quin S. Carolus „ noluit* ut Presbyteri „ quamcumque rem pro adminiſtratione Sacramentorum acciperent, etiam ſub *obtentu eleemoſynæ* ; ut omnem *occaſionem* „ & *notam avaritiæ* adimeret ; utque exacte per omnia obſervarent hæc verba : „ *Gratis accepiſtis, gratis date* „. Gloſſano *lib.* 8. *cap.* 4. *Vitæ S. Caroli*.

Scio quidem hanc diſciplinæ puritatem nec ubique vigere, nec in omnibus Eccleſiis hodie in præcepto eſſe, ut nimirum Miniſtri non poſſint, jam adminiſtrato Sacramento, *gratis* oblata recipere ; ipſa tamen ſacra miniſterii functio omnes miniſtros adſtringit, ut in oblatorum receptione, eam ſervent moderationem & agendi modum, ne avaritiæ, turpiſque quæſtus notam incurrendo, miniſterium ipſorum vituperetur, & Sacramentorum debita reverentia vileſcat. Caveantque ſedulo ne liberales fidelium oblationes tandem in ſuſpectas exactiones degenerent, quibus fiat, ut vel fideles a Sacramentorum receptione trahantur ; aut ut diutius, quam convenit, differant.

§. III.

Qui Sacramenta adminiſtrant, ut vitæ neceſſaria accipiant, non omnino ab affectu Simoniaco ſunt immunes.

Simoniacæ pravitatis quodammodo eſſentiam, in initio hujus Tractatus, dixi conſiſtere in rerum ſpiritualium ad vilitatem quamdam, rebus illis indigniſſimam, depreſſione ; quam in omni Simonia inde contingere probatum eſt, quod numquam vitium illud committatur, ni una contingat quædam, ſeu tacita ſeu expreſſa, rerum ſpiritualium cum temporalibus commutatio: quo fiat, ut ſpiritualia ordine perverſiſſimo temporalibus quodammodo coæquentur ; eamque perturbationem in ipſo Simoniacorum principe ſuggillavit Apoſtolorum Princeps *Act.* 8. *verſ.* 20. *Pecunia tua tecum ſit in perditionem*: QUONIAM, inquit, DONUM DEI EXISTIMASTI PECUNIA POSSIDERI.

His prænotatis non difficulter intelligitur, illorum animos non plane ab omni Simoniaco affectu eſſe purgatos, qui ipſam Sacramentorum adminiſtrationem ad ipſa vitæ neceſſaria, aut quod pejus eſt, turpem *quæſtum* ordinant.

„ Si enim, teſte Doctore Mellifluo *in* „ *Declam.* §. 17. qui Officium Eccleſiaſticum eo quærit aut tenet animo, eoque „ intuitu, ut huic *vitæ* habeat *neceſſaria*, „ *perverſo* nimis ordine cœleſtibus terrena „ mercatur „ : an non ſimiliter dicere liceat : Qui Sacramenta adminiſtrat eo animo, eoque intuitu, ut huic vitæ habeat neceſſaria, perverſo nimis ordine cœleſtibus terrena mercatur ?

Rationem illius a magno Auguſtino *lib.* 2. *De Serm. in monte cap.* 16. accipe : „ Quæcumque res propter aliud aliquid quæritur, ſine dubio inferior eſt (nimirum „ in æſtimatione quærentis) quam id propter „ quod quaeritur ; & ideo illud primum eſt, „ propter quod illam rem quæris, non iſta „ res, propter quam iſtud quæris. Quare propter ſi Evangelium (idem dic de „ Sacramentis) & regnum Dei propter cibum quærimus, priorem facimus cibum, „ & poſterius regnum Dei „. Hinc cum eodem Doctore dicere liceat : „ Si evangelizemus (vel Sacramenta diſpenſemus) „ ut manducemus, *vilius* habemus Evangelium (vel Sacramenta) quam cibum „ : adeoque Simoniacâ quâdam animi perverſitate ſacroſancta Religionis myſteria ordine perverſiſſimo infra res temporales deprimimus.

Hanc animorum inordinationem in Eccleſiæ Miniſtris corrigere voluit primus Simoniacorum impugnator, hoc ipſis divinum moni-

monitum præſcribens: *Paſcite qui in vobis eſt gregem Dei, providentes non coacte, ſed ſpontanee ſecundum Deum, neque* TURPIS LUCRI *gratia, ſed* VOLUNTARIE. 1. *Petr.* 5. *verſ.* 2. Per Sacramentorum adminiſtrationem paſci gregem Dei, quis ambigat? „ Sacramentorum enim, juxta S. Auguſtinum *Tract.* 17. *in Joan.* ſacroſanctis ſignificationibus PASCIMUR, ut ad res ipſas perdurantes pervenire poſſimus. Nam ſi iſta Sacramentorum lætitia ſubtrahatur a nobis, deficimus in labore „.

Quis vero paſcat gregem Dei non *coacte*, ſed *voluntarie*, ab eodem Doctore audiamus. Explicans *lib.* 2. *contra Parmen. cap.* 11. hæc S. Pauli verba 1. *Cor. cap.* 9. *verſ.* 17. *Si volens hoc facio, mercedem habeo: ſi autem invitus, diſpenſatio mihi credita eſt.* „ Id eſt, inquit, illis prodeſt quibus hoc diſpenſo, non mihi, qui fictus ſum. Qui enim invitus facit *propter commoda*, gaudiaque carnalia, quæ ſi aliter habere poſſet, illud desereret, ipſe utique fictus eſt, ideoque invitus facit, ſed eis prodeſt, erga quos facit; ſe autem tantum a mercede ſalutis alienat, non etiam illos privat, quibus cibaria dominica etiam malus ſervus impendit „.

Item *Lib.* 3. *cap.* 58. contra Petilianum eumdem Apoſtoli locum verſans, ait: „ Si bonus eſt, volens hoc facit; ſi autem malus, hoc eſt *ſua quærens*, non quæ Jeſu-Chriſti, invitus hoc facit, *propter alia quæ requirit* „.

At quomodo *invitus* & *coactus*, cum ejuſmodi homines, qui in Sacramentorum adminiſtratione lucra ſeculi quærunt, ad Sacramenta adminiſtranda anhelare ſoleant, promptiſſimoſque ſe ad eorum miniſterium oſtendant? Imo vero, reſpondet Auguſtinus, *invitus* hoc facit; quia miniſterium illud de ſe ſacratiſſimum, non *propter ſeipſum* præſtat, ſed *propter alia*, quæ requirit: præſtat illa *propter commoda*, gaudiaque carnalia, quæ ſi aliter habere poſſet, illa desereret. Temporalia itaque per ſe appetuntur, miniſterium vero non niſi ex occaſione, & quodammodo cogente temporalium neceſſitate quæritur: adeoque coacte Sacramenta adminiſtrantur. Quo pertinet hæc præclara a S. Bernardo tradita morum regula: *Quidquid propter aliud amare videaris, id plane amas, quo amoris finis pertendit.* Tract. *De dilig. Deo.*

Quicumque ergo animum ſuum ab omni Simoniaco affectu expurgatum cupit, cogitet gregi Chriſti de Sacramentorum pabulo non *coacte*, non ex carnali *cupiditate*, ſed *ſpontanee ſecundum Deum*, ex liberrima caſtiſſimaque in Deum ac proximum charitate, eſſe providendum: cogitet ſibi in perſona primi Paſtoris dictum: Si diligis me, paſce Sacramentis oves meas; quia, ut recte Auguſtinus *Tract.* 123. *in Joan.* „ Quid eſt aliud, Si diligis me, paſce oves meas, quam ſi diceretur, Non te paſcere cogita, ſed oves meas; ſicut meas paſce, non ſicut tuas: gloriam meam in eis quære, non tuam: Dominum meum, non tuum: lucra mea, non tua; ne ſis in eorum ſocietate, qui pertinent ad tempora periculoſa, *ſeipſos amantes* „.

Ex dictis nemo inferat, Eccleſiæ Miniſtros univerſos, qui adminiſtrando Sacramenta, temporalia a populo recipiant, affectu Simoniaco eſſe infectos; ſi enim juxta Chriſti ſententiam *Luc. cap.* 10. *verſ.* 7. *dignus ſit operarius mercede ſua*, quidni Sacramentorum Miniſter illam accipere poſſit? non ut pretium operis, ſed ut operi *gratis* exhibito debitam ſuſtentationem; quia ut recte Auguſtinus *lib. De Paſtoribus cap.* 9. „ Non redditur ſuſtentatio *neceſſitatis* a populo, quaſi *merces* illis, qui ſibi in charitate ſerviunt; ſed tanquam ſtipendium, quo, ut poſſint laborare, paſcuntur „. Quare veri Miniſtri Chriſti non evangelizant, nec Sacramenta adminiſtrant ut manducent; ac propterea ſecundum eumdem Doctorem „ non in victu conſtituunt finem Evangelii, ſed ipſius victus ſui finem in Evangelio collocant „. Non ergo Simoniaci affectus perverſitas in ipſa receptione temporalium conſiſtit; ſed in ipſa ordinis perverſione.

§. IV.

Nec rationi, nec ſacris Canonibus conſonat, quod oblata in adminiſtratione Sacramentorum in Parochorum competentiam *imputentur.*

MUlta eaque graviſſima incommoda nata eſſe oriri, ex eo quod Parochi atque Eccleſiæ Miniſtri ex Sacramentorum adminiſtratione ſuam jubeantur quærere ſuſtentationem, non difficulter oſtenditur.

Hinc enim facile eveniet, quod Sacramentorum Miniſtri ad ſordidas illas atque de Simonia, turpive quæſtu multum ſuſpectas exactiones, per Canones tantopere reprobatas delabentur: prætexentes non eſſe mercedem Sacramenti, quod alimentorum gratiâ Parocho datur; quo olim pallio Epiſcopi Orientales, teſte Theodoro Balſamone, Simoniacas in Ordinationibus varias exactiones tegere ſtudebant.

Ulterius, ſi Sacerdotes ex Sacramentis ſua debeant exſpectare neceſſaria, contingit ut neceſſitate cogente, ea *gratis* exhibere nequeant; quo natum eſt fieri, ut omnem notam ac ſuſpicionem Simoniæ, præſertim apud rudem populum, ægre evadant.

Ad hæc quis ambigat, quin populi erga divina myſteria vileſcat reverentia & devotio, dum ea non niſi mediante temporali ſibi exhiberi conſpicit? Quinimo dubitari nequit, quin exinde Sacramentorum non raro orietur in populo neglectus. Quid enim ratione & experientiâ evidentius, quam ea a multis facile in neglectum venire, ex quibus nulla temporalia commoda ſperantur, nec tamen ſine temporali detrimento obtinentur?

Quis ſufficiet edicere, quæ exinde pauperum, præcipue quorum paupertas publice non innoteſcit, murmura atque obloquia? quod defectu temporalium ad Sacramenta, ſine paupertatis ſuæ publicatione, aut ſummo in temporalibus incommodo, acceſſum ſibi haud patere conſpiciant.

Ob hæc aliaque, quæ Sacramentorum reverentiam & devotionem in populo nata ſunt diminuere, imo & neglectum quemdam inducere; notamque avaritiæ, turpiſque quæſtus, quin & Simoniæ Sacerdotibus inurere, numquam Eccleſia præſcripſit, ut ex oblatis in Sacramentorum adminiſtratione Parochi ſuam quærere tenerentur ſuſtentationem. Quinimo ſollicita de Parochorum aliorumque ſuorum Miniſtrorum ſuſtentatione, modoſque quibus ea procuraretur præſcribens, ante omnia ſedulo cavendum cenſuit, ut ita de ſuſtentatione provideretur Miniſtris, ut tamen in Sacramentorum exhibitione exacte ſervaretur hoc Chriſti præceptum: *Gratis accepiſtis, gratis date.*

Patres Synodi Colonienſis an. 1536. *par.* 8. *Can.* 1. audiamus: „ Supereſt, inquiunt, „ ut de victu Parochorum diſpiciamus. Hic „ in primis, quod Chriſtus docuit, & ſacri „ Canones maxime ſerio præceperunt, præ„ mittendum duximus; nempe ut Sacra„ menta Eccleſiaſtica *gratis* miniſtrentur, „ dicente Domino: *Gratis accepiſtis, gratis* „ *date.* Quamobrem neque pro baptizandis, „ conſignandiſque fidelibus, neque pro col„ latione Chriſmatis, vel promotionibus „ graduum, neque aliis Sacramentis diſtri„ buendis, pretia qualibet vel præmia, niſi „ quid voluntarie offeratur, recipienda ſunt. „ Neminem quoque ad quæſtuoſas exequias „ cogi, aut pro ſepultura munus aut pre„ tium *exigi* volumus „.

Et Canoni ſequenti ſubjungunt: „ At „ cum Lex divina præcipiat, non alligan„ dum os bovi trituranti.... diſpiciendum „ eſt, ut Parochis Evangelii prædicatori„ bus *certa* ac *competens* ſubminiſtratio vi„ ctus & veſtitus fiat, *idque ad eum mo„ dum, ne in adminiſtrandis Sacramentis „ quidpiam exigendo, oneri ſint Parochia„ nis* „.

Hinc ſingularis illa Eccleſiæ cura, ut decimæ atque ſimiles ſacri reditus Parochis integri ſervarentur: ut ita ex illis ſuſtentationem habentes, ad ſordidas illas exactiones recurrere non juberentur. Inde illa adverſus laicos decimarum uſurpatores, atque injuſtos detentores vibrata cenſurarum fulmina.

Et quorſum illa Conciliorum Decreta? ut „ nullus Laicus decimas ſuas, aut Ec„ cleſiam, aut quidquid Eccleſiaſtici juris „ eſt (ut loquitur Synodus Melfitana *an.* „ 1089. *Can.* 5. *&* 6.) ſine conſenſu Epi„ ſcopi, vel Romani Pontificis, Monaſte-

„ riis

Digitized by Google

„ riis, aut Canonicis offerre præſumat „. Item „ nullus Abbas (ait eadem S. Synodus) nullus Eccleſiarum Præpoſitus, „ quæ juris ſunt Eccleſiaſtici, accipere ſine „ Epiſcopi conceſſione præſumat „. Et illud Concilii generalis Lateranenſis ſub Alexandro III. (a) relatum in *Cap.* 3. ❡ *De Privil.* „ Eccleſias & *decimas* de manu „ Laicorum ſine conſenſu Epiſcoporum (tam „ Fratres Templi & Hoſpitales, quam etiam quoſcumque alios Religioſos) recipere prohibemus, dimiſſis etiam quaſcumque contra tenorem iſtum aliquo tempore receperunt „. Quibus plures ejuſdem Synodorum Canones conſonant. Quorſum, inquam, hæc omnia? Num forſitan Monachos & Canonicos plane incapaces uſus decimarum judicavit Eccleſia? Abſit: ſed ut earum ad illos devolutioni juſti præfigerentur limites; ne alias Parochis, aliiſque Eccleſiæ miniſtris, quibus de jure decimæ competunt, ita ſubtrahantur, ut debitâ ſuſtentatione deficiente, ad ſcabioſas & ſacro miniſterio indignas, necnon Parochianis inviſas exactiones recurrere deberent.

„ Licet enim, inquiebat ineunte ſeculo „ XII. Ivo Carnutenſis *Epiſt.* 192. decimæ „ & oblationes principaliter Clericali debeantur militiæ, poteſt tamen Eccleſia „ totum quod habet cum omnibus pauperibus habere commune. Quanto magis cum „ his pauperibus, qui relictis facultatibus „ propriis, non in angaria bajulantes crucem Chriſti, ſequuntur pauperem Chriſtum. Eſt tamen, ſubjungit, in quo Abbatibus & Præpoſitis Monaſteriorum parcendum non æſtimo. Si ab illis, ad quos „ non pertinent, id eſt, a Laicis decimas „ & oblationes accipiant; ſi inordinate eas „ a quibuſcumque perſonis acquirant; ſi terminos tranſgrediantur antiquos, id eſt, „ *ſi ſtipendia Presbyterorum antiquitus inſtituta minorent ac ſibi uſurpent* „.

Ex hoc Ivonis diſcurſu tria habemus. Primo, quod decimæ & oblationes *principaliter* Clericali *militiæ* debeantur, id eſt, Clericis *militantibus*, non *otioſis*.

2. Quod Eccleſia Religioſis communicet decimas & oblationes, ut *pauperibus*: probat enim Ivo, Eccleſiam illis poſſe ſua communicare, quia poteſt omne quod habet cum *omnibus pauperibus* habere commune.

3. Culpandos eſſe Abbates & Præpoſitos Monaſteriorum, ſi a Laicis, ad quos non pertinent, decimas & oblationes accipiant; ſi *inordinate* eas a quibuſcumque perſonis acquirant; ſi terminos tranſgrediantur antiquos, id eſt, ſi ſtipendia *Presbyterorum antiquitus inſtituta minorent, ac ſibi uſurpent*.

Conſenſit ergo Eccleſia ut Monachis tamquam Chiſti pauperibus, quin & Canonicis decimæ communes fierent, modo tamen Presbyterorum, id eſt, Parochorum, in quorum ſuſtentationem a Fidelibus *principaliter* offeruntur, ſtipendia non minorentur.

Hinc illæ ſummæ graviſſimæque Pontificum atque Conciliorum querelæ de Monachis, Canonicis, aliiſque ita decimas ſibi appropriantibus, ut nec ea quidem, quibus Parochi ac Eccleſiæ neceſſitati ſatisfiat, ſuperſint.

„ In quibuſdam partibus (ait Concilium „ Lateranenſe IV.) extirpandæ conſuetudinis vitium inolevit, quod Eccleſiarum „ Patroni, & aliæ quædam perſonæ proventus ipſarum ſibi penitus vendicantes, „ Presbyteris earum ſervitiis deputatis relinquerent adeo exiguam portionem, quod „ ex ea nequeant ſuſtentari; unde fit ut in „ his regionibus pene nullus inveniatur Sacerdos Parochialis, qui ullam vel modicam habeat peritiam litterarum. Quare „ ſtatuimus, ait, ut *conſuetudine quâlibet* „ *non obſtante* portio Presbyteris ipſis ſufficiens aſſignetur „. *Cap.* 30. ❡ *De Præbendis*.

„ De Monachis, qui Vicarios Parochialium Eccleſiarum ita gravant (ait Alexander III. ſcribens ad Wigornienſem Epiſcopum) „ ut *hoſpitalitatem* tenere „ non poſſint, eam providentiam habeas, „ quod ad præſentationem Monachorum „ nullum recipias, niſi tantum ei de *proventibus Eccleſiæ* coram te fuerit aſſignatum, unde *jura Epiſcopalia* poſſit perſolvere, & *congruam ſuſtentationem* habere „ *Cap.* 12. ❡ *De Præbend.*

Ex his omnibus perquam manifeſtum eſt, decimas, alioſque Eccleſiarum proventus Parocho-

(a) Concilium illud Romæ habitum eſt ann. 1179.

rochorum, aliorumque in vinea Domini laborantium ſuſtentationi primario deſtinatos ex intentione Eccleſiæ haud aliter ad Religioſos vel Canonicos transferri, niſi tantum de illis relinquatur „ quod exinde Pa„ rochi competentem ſuſtentationem habe„ re, & Epiſcopalia jura ſolvere valeant, aliaque onera debita ſupportare „: ut loquitur Alexander IV. *in Cap.* 2. *De Decimis in 6.*

Hinc communi Canoniſtarum calculo receptum eſt, portionem congruam ex decimis Parocho eſſe aſſignandam, tametſi totus decimarum proventus in eam eſſet abſumendus, & decimator ad egeſtatem redigendus: & ita in contradictorio judicio in Senatu Sabaudiæ judicatum refert Antonius Faber ejuſdem Senatus Præſes. *In Cod. lib.* 1. *tit.* 1. *def.* 53.

Sed dicent forſitan decimarum poſſeſſores, ſibi quidem onus aſſignandi Parocho portionem congruam incumbere, modo aliunde de ſuſtentatione ſufficienti non provideatur. Sit ita, ſed quæ illa juſtitiæ æquitatiſque ſpecies, ut decimæ ſimileſve proventus, qui a fidelibus eâ intentione offeruntur & ſolvuntur, ut exinde Miniſtris ſibi ſpiritualia ſeminantibus de alimentis aliiſque, quæ functionibus debite peragendis neceſſaria ſunt, provideatur, Parochis ita ſubtrahantur, ut neceſſitate cogente jubeantur victum ſibi quærere ex illis, quæ ſine nota avaritiæ, turpiſve quæſtus, imo & Simoniæ difficulter exigi queunt, quin ipſam erga divina Religionis myſteria reverentiam & devotionem nata ſunt diminuere?

Ad hæc, quâ juſtitiâ Parochiani, qui decimas Parochorum ſuſtentationi pluſquam ſufficientes perſolvunt, rurſus ad nova & ſcabioſa onera conſtringuntur? Non illa profecto eſt Eccleſiæ intentio; hinc in nullo Pontificis aut Concilii Decreto, quo de competentia Parochis aſſignanda tractatur, de oblatis in Sacramentorum adminiſtratione mentio occurrit. Quinimo Synodus Tridentina Parochorum ſuſtentationi per locorum Ordinarios proviſum volens, non niſi deficientibus decimis ad *collectas* procedendum judicavit.

Scio quidem nonnullos prætendere, oblata in Sacrorum adminiſtratione in congruam portionem imputanda, nixos Decreto Synodi noſtræ Provincialis Mechlinienſis, quæ vult, ut Epiſcopi Paſtoribus de portione Canonica provideant, *computatis incertis ſeu accidentalibus emolumentis, quæ ad certam ſummam communibus tribus aut quatuor annis ultimo præteritis redigi poſſunt:* verum prætherquam quod Synodus hæc (quæ unica eſt, quod ſciam, quæ ex accidentalibus portionem Canonicam Paſtoribus dari conſtituit) non exprimat, de quibus accidentalibus intelligat; certum eſt ex verbis ſequentibus, Synodum aliqua ibidem ob duritiam & difficultatem temporis *per proviſionem* decernere, ſeu potius diſſimulare.

Quinimo Concilia aut Pontifices, ſignando in Sacrorum adminiſtratione offerri conſueta, *titulo ſuſtentationis* nonnunquam exigi permiſerunt, id non voluntarie, ſed duritiâ Monaſteriorum ac Capitulorum decimas in ſuſtentationem Presbyterorum dimittere nolentium factum fuiſſe, recte notat Chriſtianus Lupus *Diſſ.* 2. *proœm. ad tom.* 3. *Schol. cap.* 7. cujus hac de re diſcurſum hic ſubjicere non inutile judicavi.

„ Quæſtio eſt, ait, an iſtam, toties & adeo graviter de Simonia damnatam, ſeu „ ante ſeu poſt (adminiſtrationem Sacra„ mentorum) exigendi conſuetudinem pur„ gare potuerit Innocentii III. Synodus La„ teranenſis *Can.* 66. ac probare. Reſpon„ deo, inquit, a cunctis Eccleſiaſticæ diſci„ plinæ dilectoribus optari, ut Eccleſia in „ avita caſtitate & ſanctimonia manſiſſet. „ Cordis noſtris duritia extorſit aliud per„ mitti. Duritia illa adverſus quam apud „ Rogerum Hovedenſem dicunt Decreta „ Abrincenſis in Normannia Synodi factæ „ per Cardinales Albertum ac Theodni„ num, Legatos Alexandri III. *de exactio„ nibus pro Baptiſmo nihil perfectum eſt,* „ *quia Epiſcopi Normanniæ Decretum illud* „ *recipere noluerunt;* utique Decretum, quo „ quid in Baptiſmo exigi vetabatur. Latius „ hæc referunt Joannes Bromptonus Abbas „ Jornalenſis *an.* 1172. & *an.* 1178. Ger„ vaſius Monachus Cantuarienſis. Similes „ in omni Gallia Epiſcopos reperit Gualo „ ſeu Guido Cardinalis, qui vel ipſi vel „ ipſorum Cathedralia aut Collegiata Ca„ pitula poſſidebant Parochialium Eccleſia„ rum decimas, ideoque volebant de ipſis „ ſplendide vivere, & miſeros Parochos

„ eſu-

Digitized by Google

„ eſurire, atque ità cogi ad victitandum de „ ſolis oblationibus aut exactionibus Sacra- „ mentorum. Crevit aſſidue malum, & ſuâ „ extirpante manu validius reperit laudatus „ Innocentius. Hinc Epiſcopos, & alios Pa- „ rochialium decimarum poſſeſſores ad ple- „ nam Parochorum ſuſtentationem cogere „ non valens, antiquam ſpontaneæ in Ba- „ ptiſmo & quibuſve Sacramentis oblatio- „ nis conſuetudinem admiſit in legem ac „ neceſſitatem, permiſitque exigi, at poſt „ datum gratis Sacramentum. Non ſacri „ miniſterii, ſed Clericalis alimentationis „ titulo per debitæ eleemoſynæ medium fit „ exactio iſta, atque ita purâ eſt a lepra „ Simonis. *Attamen Epiſcopi, & alii jam* „ *dictas decimas poſſidentes Prælati, eorum-* „ *que Capitula ac Monaſteria*, RIGIDUM „ *coram Deo onus portant dandæ Parochis* „ *ſuſtentationis integræ*, *&* MISERAS *ple-* „ *bes liberandi ab exactionibus variis*, SU- „ SPECTIS *&* OFFENSIVIS, *ad quas iſti a* „ *paupertate coguntur* „.

Concludere igitur ex his omnibus licet, quod non niſi ſummo ſalutis diſcrimine Monaſteria atque Capitula decimas poſſi- dentia, Parochos ad ſordidas illas atque ſu- ſpectas exactiones, defectu debitæ ſuſtenta- tionis cogant.

Concluditur quoque, quod Ordinarii alii- que, quibus ex officio incumbit Parochis de competenti ſuſtentatione providere, male ipſos adigant, ut eam ex juribus, ut vo- cant, in Sacrorum adminiſtratione obvenien- tibus quærere jubeantur; quo fiat, ut ſacra omnia venalia videantur, apprehendatque populus adimpletam eſſe lamentabilem illam Prophetiam *Malach.* 1. *verſ.* 10. *Quis eſt in vobis, qui claudat oſtium, & incendat altare* GRATUITO, quando nihil pene in Eccleſia exhiberi, niſi ſolutis *juribus*, con- ſpicit?

Quin deficientibus decimis ſimilibuſve Eccleſiaſticis proventibus, e quibus Parochis proſpici poſſit, potius ad collectas, ut vult Tridentinum, aliave ſubſidia, quam ad ſæ- pe dictas illas *jurium* in Sacrorum exhibi- tione exactiones procedendum eſſet: atque ita provideretur, ut ſacra omnia *gratis* ex- hiberi poſſent. Sicuti legimus quod „ ma- „ gna Conſtitutio, ait *Lib.* 18. *Cod. De* „ *SS. Eccleſiis*, adſignat magnæ Eccleſiæ Con- „ ſtantinopoleos, ſeptuaginta librarum auri „ reditum, eam ob cauſam, ut ſcilicet *exe-* „ *quiæ ſine ſumptu* & *gratis* fiant in urbe „ Conſtantinopolitana „ &c.

Abrumpo, ſi hoc unum addidero, non eſſe expeditum, ut vulgo creditur, & Lu- pus ſupponit, exactionem *jurium* in ad- miniſtratione Sacramentorum per Synodum Lateranenſem eſſe probatam: decernit enim, ut *libere* Eccleſiaſtica Sacramenta conferan- tur, adjungens duntaxat: *Ut per Epiſco- pum loci, veritate cognitâ compeſcantur, qui* MALITIOSE *nituntur* LAUDABILEM *conſue- tudinem immutare*.

CAPUT VI.

De oblationibus inter Miſſarum ſolemnia.

Quo ſpiritu fieri & recipi debeant: quâ ratione in earum receptione Simonia, vel ejus ſuſpicio intervenire poſſit; & quomodo ex illis hodiernum Sacrorum ho- norarium profluxerit?

§. I.

Uſus oblationum inter Miſſarum ſolemnia a temporibus Apoſtolorum ad noſtra hæc tempora in Eccleſia obſervatus oſtenditur; & quid circa ea- rum materiam mutatum ſit?

ANTIQUUM eſſe Chriſtianorum morem inter Miſſarum ſolemnia oblationes facere, dubitari nequit.

Et quidem S. Cyprianus increpans mu- lierem quamdam divitem, quod ſine obla- tione ad Sacrificium accederet, priſtini il- lius moris teſtis eſt: „ Locuples, inquit, „ & dives es, & Dominicum celebrare te „ credis, quæ in Dominicum ſine *Sacrifi-* „ *cio* venis, quæ partem de *Sacrificio*, quod „ pauper obtulit, ſumis „. *Lib. De opere & eleemoſyn.*

Idipſum urget S. Auguſtinus, ſeu quiſquis eſt Auctor Serm. 215. *De tempore*, dicens: „ Oblationes, quæ in Altario conſerventur, „ offerte. Erubeſcere debet homo idoneus, „ ſi de aliena oblatione communicaverit „.

Ut-

Utque vetuſtiora de praxi offerendi Chriſtianorum prætereamus, ad recentiora deſcendimus.

Seculo nono Concilium Moguntinum præcipit: „ Oblationem & pacem in Ec„ cleſia facere jugiter admoneatur populus „ Chriſtianus; quia *ipſa oblatio ſibi & ſuis* „ *magnum remedium eſt animarum*, & in „ ipſa pace, vera unanimitas & concordia „ demonſtratur „. *Anno* 813. *Can.* 44.

Sub idem tempus Regum Francorum Capitularia obligationem offerendi ſæpenumero inculcant *lib.* 5. *cap.* 219. „ Et hoc popu„ lo nuntietur, quod per omnes dies Do„ minicos oblationes Deo offerant, & ut „ ipſa oblatio foris ſepta altaris recipiatur „.

Ad quid plura, ut oblationes a populo ſub id tempus frequentatas fuiſſe probemus? quandoquidem ipſe Ordo Romanus circa illud tempus conſcriptus, ritum offerendi deſcribens, diſertis verbis dicat: *Populus dat oblationes*, id eſt, *panem & vinum*, & *offerunt cum fanonibus candidis primo maſculi, deinde fœminæ*. Erant autem *Fanones*, ſindones, ut notat ipſius Ordinis expoſitio apud Caſſandrum.

Hactenus panem & vinum inter Miſſarum ſolemnia oblata fuiſſe prolata teſtimonia fidem faciunt; at ſequentibus ſeculis, licet uſus oblationum in multis Eccleſiis conſervatus fuerit, illæ non amplius in pane & vino; ſed denariis aliiſque rebus in Presbyterorum aut pauperum uſum impendendis factæ leguntur.

Mutationis iſtius teſtis eſt Honorius Auguſtodunenſis *in Gemma animæ cap.* 58. ejus originem rariori communioni populi adſcribens: „ Quia, ait, populo non communi„ cante, non erat neceſſe *panem* tam ma„ gnum fieri, ſtatutum eſt, eum in mo„ dum *denarios* formari: & ut populus pro „ obligatione farinæ *denarios* offerret, pro „ quibus Dominum traditum recognoſceret; „ qui tamen denarii in uſum pauperum, „ qui membra ſunt Chriſti, cederent, vel „ in aliquid quod ad hoc ſacrificium per„ tinet „.

Erat hoc in uſu tempore Petri Damiani; ipſe enim ſcribit *Lib.* 5. *Epiſt.* 13. quod ſibi Miſſarum myſteria celebranti uxores Principum *Bizanteos* obtulerint. Bizantei autem erant nummi aurei.

Hinc factum, ut licet in Decretis Conciliorum poſt annum milleſimum oblationum memoria non raro recurrat, nulla tamen panis & vini mentio fiat.

Synodus Romana V. ſub Gregorio VII. „ Omnis Chriſtianus, ait *Can.* 12. procu„ ret ad Miſſarum ſolemnia aliquid Deo „ offerre „: aliquid, inquit, non panem aut vinum; „ & duci ad memoriam quod „ Deus per Moyſen dixit. Non apparebis „ in conſpectu meo vacuus. Etenim in „ collectis ſanctorum Patrum liquido appa„ ret, quod omnes Chriſtiani offerre aliquid „ Deo ex uſu ſanctorum Patrum debeant „.

Similes aliæ quamplurimæ Conciliorum ſanctiones vel ad oblationum uſum conſervandum, vel jam pene abolitum reſtaurandum, etiam noſtræ fere ætatis, occurrunt, nullâ panis aut vini injectâ mentione.

Utque Concilia Colonienſe, Moguntinum, Cameracenſe, aliaque, quæ decimoſexto ſeculo uſum oblationum aut commendarunt, aut præſcripſerunt, prætercam, unum Concilii Mediolanenſis IV. *parte* 2. *cap.* 15. ſub S. Carolo adjungo.

„ Oblationum inſtitutum, ait, jam pri„ dem ab Apoſtolicis uſque temporibus Apo„ ſtolico etiam Canone ſancitum, ſanctiſſi„ morumque Pontificum Melchiadis, Fa„ biani, & Gregorii Conſtitutionibus, & „ Conciliorum præterea Decretis communi„ tum, quo gravius his temporibus a fidei „ doctrinæque Catholicæ hoſtibus exagita„ tur, & langueſcente pietatis ſtudio quo „ magis a fidelibus negligitur, hoc diligen„ tius ſervari, atque ad executionis uſum, „ ubi intermiſſum eſt, revocari convenit, „ cum præſertim & *ad divinum cultum* „ *illud pertineat*, & *populis ſalutare ſit*, „ *ad expiandaque peccata utile* „.

„ Quare Epiſcopi in ſua quiſque Diœceſi „ & ſuis & Concionatorum ſermonibus, & „ omni alio perſuadendi cohortandique offi„ cio, omnique juris ratione illud ubi eſt, „ retineri; ac ubi negligitur, reſtitui ſtudio„ ſe ad ſacrorum Canonum præſcriptum ita „ curent, ut in ſolemnitatibus ſcilicet Do„ mini, diebuſque Dominicis, ac Feſtis item, „ quos coli aut præcepti aut conſuetudinis „ eſt, omnis Chriſtianus aliquid prout ſuâ „ quiſque *pietate devotioneque maluerit*, Deo „ offerre procuret, idque in Eccleſia vel „ Ca-

Digitized by Google

„ Cathedrali, cum ad Miſſæ Sacrificium,
„ quod ſolemniter celebratur, vel Parochia-
„ lem cum Parocho convenerit „.

„ Quo in Officio ſervetur, ut quod Ec-
„ cleſiaſticæ conſuetudinis eſt, primo mares,
„ deinde fœminæ offerant „.

„ Sacerdoti Miſſam celebranti, oblationis
„ accipiendæ cauſâ ab Altari paulum ſe re-
„ movere licet; at inde longe diſcedere,
„ ac per Eccleſiam vagari, eamque quaſi
„ circuire nullo modo liceat „.

„ Quo gratius autem Deo ſit quod offe-
„ runt, ad præſtandum accedant *Fideles in-*
„ *timâ animi pietate, ſpirituali hilaritate,*
„ *ſanctâ charitate, omnique Chriſtianæ de-*
„ *votionis teſtificatione* „.

„ Offerentium autem, prout ſanctæ inſti-
„ tutionis eſt, *commemoratio in Miſſæ Sa-*
„ *crificio fiat* „.

Finio, ſi hoc unum dixero, populum ad oblationes in uſum proprium Sacerdotum cedentes, rarius, hoc præſertim tempore, excitandum; quandoquidem ſimilis excitatio ſæpius ingerat hodie ſuſpicionem avaritiæ. Unde ubi uſus ſimilium oblationum nihil aut parum ſupereſt, ob periculum notam illam incurrendi, potius eſt intermittendus quam promovendus. Si vero ſuperſit, aut in pauperum uſum oblationes cedant, inſtruendus eſt populus quo ſpiritu offerri debeant, de quo ſequenti §. dicetur.

§. II.

Quo ſpiritu oblationes a populo fieri, & a Sacerdotibus recipi debeant?

MOrem offerendi inter Miſſarum ſolemnia ſemper a temporibus Apoſtolorum in fideli populo uſque ad noſtra pene tempora retentum fuiſſe §. præcedenti oſtendimus. „ Verum res tam altæ originis (verbis loquor Synodi Colonienſis *an.* 1549. *cap.* 20.) „ & ratione tam ſanctâ ſubnixa,
„ jam tota prope abire cœpit in deſuetudi-
„ nem, hominibus piis *cauſam* & *originem*
„ *offerendi ad Altare* ignorantibus, & im-
„ piis cupiditate Sacerdotum uſum illum in-
„ troductum calumnioſe aſſerentibus. Quam
„ ob rem, inquit eadem Synodus, divini
„ verbi Concionatoribus, *illis præſertim qui*
„ *de oblationibus populi non participant*, ad
„ cupiditatis ſpeciem tollendam, præcipi-
„ mus, ut populo veritatem rei iſtius &
„ utilitatem exponant; hortenturque omnes
„ ſequi majorum ſtudia, ut vel exigui mu-
„ nuſculi oblatione ſuam pro rebus a Deo
„ acceptis oſtendant gratitudinem, quo et-
„ iam preces Eccleſiæ in eos conquadrent:
„ inculcentque eis, quod Deus non tam ad
„ dona, quam ad voluntatem & mentem pio-
„ rum reſpiciat: quamquam locupletes &
„ divites convenit eſſe liberaliores, *quo gra-*
„ *titudinis ſignum de ſe amplioris præbeant*,
„ *& teſtentur ſe a Deo ad Dei honorem &*
„ *cultum habere quidquid habent* „.

Primo igitur docendus eſt populus, morem offerendi non eſſe recens aliquod, cupiditate Sacerdotum excogitatum inſtitutum, ſed illud cum ipſa Eccleſia natum, & adultum, hocque titulo ſummâ veneratione dignum.

Secundo, Eccleſiam in hoc tam ſancto inſtituto non quærere quæ ſua ſunt, ſed ea quæ fideli populo dona ſua offerenti ſint fructuoſa. Hinc

Tertio inſtruendus eſt populus, quæ ex oblatione utilitas proveniat, ſi eo ſpiritu, quo oportet, & Eccleſia intendit, dona ſua Deo offerat; atque

In primis, ut vel exigui munuſculi oblatione *ſuam pro rebus a Deo acceptis oſtendat gratitudinem*; quo fiat, ut oblatio hæc ſacrificii Euchariſtici ſeu gratiarum actionem apud Deum ſit habitura.

Ulterius, ut per rerum Deo factam oblationem teſtentur, ſe a Deo ad ipſius honorem & cultum habere quidquid habent; atque ita corde & animo dicant cum Davide, *Paralip. cap.* 29. *verſ.* 14. *Tua ſunt omnia; & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi*. Hinc fiet, ut oblatio rationem ſacrificii latreutici ſit obtentura, quatenus nimirum per hanc ſuam oblationem proteſtantur, *Deum eſſe primum principium creationis omnium rerum*, ut ait D. Thomas, *Dominumque omnium*.

Ad hæc, ſi animo contrito & humiliato res ſuas temporales, quarum cupiditate harum largitorem ſæpius offenderunt, Deo, in Miniſtrorum ſuorum ac pauperum alimentationem aut divino cultui impendant, conſequenter, oblatio eorum propitiatorii Sacrificii loco erit: atque ita *oblationum inſtitu-*

Digitized by Google

ſtitutum, ſicut recte monet S. Carolus, *populis ad expianda peccata utile erit*; conformiter ad illud Danielis: *Eleemoſynis redime peccata tua*. *Cap.* 4. *verſ.* 24.

Poſt hæc docendus populus, quod ſi hac intimâ animi pietate *honorent Dominum de ſua ſubſtantia*, ipſi ſit eventurum, non in temporalibus duntaxat, ſed vel maxime in ſpiritualibus, quod ſacer Textus de eleemoſyna dicit: *Super ſcutum potentis, & ſuper lanceam, adverſus inimicum tuum pugnabit. Eccl.* 29. *verſ.* 15.

Quapropter an. 585. Patres Concilii Matiſconenſis II. ſtatuentes: „ Ut omnibus „ Dominicis diebus Altaris oblatio ab o„ mnibus viris & mulieribus offeratur, tam „ panis quam vini „ hanc ſui ſtatuti rationem adjungunt *Can.* 4. *ut per has immolationes & peccatorum ſuorum faſcibus careant, & cum Abel vel ceteris juſtis offerentibus promereantur eſſe conſortes*.

Non mirum proinde quod Eccleſia fidelium oblationes ſemper, ut quædam ſpiritualia Sacrificia ſuſpexerit.

Unde illud S. Joannis Monachi, primitias ac decimas ſibi oblatas recipientis: „ Devotionem hujus oblationis . . . . gratan„ ter amplector, quia fideliter primitias ve„ ſtras ac decimas indigentium uſibus pro„ futuras, velut *Sacrificium Domino bonæ* „ *ſuavitatis offertis* „. Apud Caſſianum *Coll.* 21. *cap.* 2.

Hinc illa vulgata Patrum phraſis: Res a fidelibus Deo oblatæ, *vota ſunt fidelium, & pretia peccatorum*.

Porro, ut ſimilis de oblationibus idea populo imprimi queat, neceſſe eſt eas per Sacerdotes ita commendari, ne ipſe commendandi modus populo perſuadeat, eas proprii lucri gratiâ potius, quam ad Dei honorem populive utilitatem commendari: quare citata Synodus Colonienſis utilitatem oblationum populo propoſitam volens, eam prudenter proponi præcipit a divini verbi Concionatoribus, *illis præſertim qui de oblationibus populi non participant*, AD CUPIDITATIS SPECIEM TOLLENDAM.

Ad hæc, quemadmodum populus excitandus eſt, ut ad offerendum accedat *intimâ animi pietate, ſpirituali hilaritate, ſanctâ charitate, omnique Chriſtianæ devotionis teſtificatione*; ita & Sacerdotes ſollicite attendere oportet, ut oblationes tamquam ſpirituales & voluntarias quaſdam populi hoſtias, puriſſimâ & ab omni cupiditate vacuâ intentione ſuſcipiant. Hinc ſedulo cavendum, ne conventiones ac pactiones ſpeciem avaritiæ turpiſve quæſtus præferentes de oblationibus ineantur; & vel præcipue providendum, ne ipſa Sacrificia videantur ad oblationes ordine perverſiſſimo ordinari; cujus ſuſpicionem ægre evadent, qui tantopere ſuper celebratione Sacrorum, in quibus majores oblationes ſperantur, contendunt.

Quam perverſitatem, quâ ipſi Sacrificia quodammodo venalia fieri videntur, veritus S. Auguſtinus de oblationibus pro ſpiritibus dormientium ad Aurelium ſcribit his verbis *Epiſt.* 64. „ Oblationes pro ſpiritibus dor„ mientium, quas vere aliquid adjuvare cre„ dendum eſt, ſuper ipſas memorias non „ ſint ſumptuoſæ, atque omnibus petentibus „ ſine typho & cum alacritate præbeantur, „ *neque vendantur; ſed ſi quis pro religio*„ *ne aliquid pecuniæ offerre voluerit*, IN „ PRÆSENTI PAUPERIBUS EROGET „.

Hoc Auguſtini reſponſo monentur Eccleſiæ Miniſtri, ut fidelium oblationes alacri fortique animo nonnumquam *pauperibus in præſenti erogent*, quo omnem avaritiæ turpiſve quæſtus, vel Simoniæ notam in Sacrificii celebratione a ſe amoveant; atque ita verbo & opere Domino canant: *Voluntarie ſacrificabo tibi*. Pſ. 53. *verſ.* 6.

§. III.

Eccleſia conſuevit ſpecialiter inter Miſſarum ſolemnia offerentium *memoriam facere, atque publicorum peccatorum oblationes rejicere*.

VEtuſtiſſimum Eccleſiæ uſum recitandi inter Miſſarum ſolemnia eorum nomina, qui pia munera Eccleſiæ obtuliſſent, teſtatur Synodus Eliberitana *Can.* 29. decernens: „ Energumeni, qui ab erratico ſpiritu „ exagitatur, nomen neque ad Altare cum „ oblatione recitandum „.

De hac nominum recitatione ſeculo V. *Epiſt.* ad Decentium Eugubinum Epiſcopum *cap.* 2. ſcribit in hæc verba Innocentius I. „ De nominibus recitandis, antequam preces Sacerdos faciat, atque *eorum* „ *ob-*

„ *oblationes*, *quorum nomina recitanda ſunt*,
„ ſuâ oratione commendet, quam ſuperflu-
„ um ſit, & ipſe pro tua prudentia reco-
„ gnoſcis; ut cujus hoſtiam necdum Deo
„ offeras, ejus ante nomen inſinues, quam-
„ vis illi incognitum ſit nihil. Prius *ergo*
„ *oblationes ſunt commendandæ*, *ac tum eo-*
„ *rum nomina*, *quorum ſunt oblationes*,
„ *edicenda*; ut inter ſacra Myſteria nomi-
„ nentur, non inter alia quæ ante præmit-
„ timus, ut ipſis Myſteriis viam futuris pre-
„ cibus aperiamus „.

Hoc in Canone multa ad hanc Eccleſiæ diſciplinam notanda eſſe obſervat antiquitatis criticus & doctus inveſtigator Albaſpinæus Aurelianenſis Epiſcopus, *Lib. 1. Obſervat. cap. 7.*

Primum quidem, quoſdam ejuſmodi nominum oblationes celebraſſe, non ſolum ante Euchariſtiam, ſed etiam antequam eorumdem munera offerantur: quem morem & conſuetudinem corrigit Innocentius.

Secundo, ejuſmodi nomina uſurpata, & oblata fuiſſe, inter Euchariſtiæ confectionem, & ejuſdem Euchariſtiæ Sacrificium & ſumptionem.

Tertio, idque propoſito noſtro opportunum, eorum, quorum Eccleſia oblationes & munera recipiebat & offerebat, nomina etiam *peculiari oratione* oblata fuiſſe Deo, & commendata. Quare *anno 666. Can. 19.* Synodus Emeritenſis decernit: „ Ut Presby-
„ ter in ſingulis quibuſque Eccleſiis, quibus
„ juſſus fuerit per Epiſcopi ordinationem
„ præeſſe, per ſingulos dies Dominicos Sa-
„ crificium Deo procuret offerre; & eorum
„ nomina, a quibus eas Eccleſias conſtat eſſe
„ conſtructas, vel qui aliquid his ſanctis
„ Eccleſiis videntur aut viſi ſunt contuliſſe,
„ ſi viventes in corpore ſunt, ante Altare
„ recitentur tempore Miſſæ, quod ſi hæc
„ deceſſerunt, aut diſceſſerint luce, nomina
„ eorum cum defunctis fidelibus recitentur „.

Seculo IX. ad hæc verba in Canone Miſſæ: *Memento*, *Domine*, *famulorum famularumque tuarum*, *& omnium circumſtantium*, reflectens Alcuinus: „ Manifeſtum eſt,
„ ait, quod quaſi quidam locus ſit, ubi ali-
„ quibus ſpecialiter nominatis, etiam cete-
„ rorum, qui aſſiſtunt in Eccleſia comme-
„ moratio adjungatur. In quo loco liberum
„ eſt Sacerdoti quos deſideraverit, *peculia-*
„ *riter* nominare & nominatim Deo com-
„ mendare: aut certe illud ab antiquis eſt
„ obſervatum, ut *ibi offerentium nomina*
„ *recitarentur*. Prius ergo *oblationes ſunt*
„ *commendandæ* ac *eorum nomina*, *quorum*
„ *ſunt*, *edicenda*, ut inter ſacra Myſteria
„ nominentur, non inter alia quæ præmit-
„ timus „.

Ex his ſat ſuperque conſtat nomina offerentium ſpecialiter inter Miſſarum ſolemnia fuiſſe recitata, ut eorum ſpecialis a Sacerdote haberetur memoria.

Quinimo licet ſenſim publica & ſolemnis illa nominum recitatio in deſuetudinem abierit, Eccleſiæ tamen erga offerentes gratitudo non defecit; quapropter ipſorum dona Deo tempore Sacrificii ſe velle ſingulariter commendata etiamnum hodie, in Orationibus poſt Offertorium, quas ſecretas dicimus inſinuat: „ Suſcipe (ait Sacerdos feriâ 4.
„ poſt Dom. 3. Quadrag.) preces populi cum
„ oblationibus. Item (Dom. 5. poſt Pen-
„ tecoſt.) Propitiare, Domine, ſupplicatio-
„ nibus noſtris, & has oblationes famulo-
„ rum famularumque tuarum benignus aſſu-
„ me; ut quod ſinguli obtulerunt ad hono-
„ rem, cunctis proficiat ad ſalutem „.

Recte proinde dixit S. Carolus in *Concil. Mediol. IV. par. 2. cap. 15.* „ Offerentium
„ autem, prout ſanctæ inſtitutionis eſt, com-
„ memoratio in Miſſæ ſacrificio fiat „.

Hic pius Eccleſiæ in offerentes affectus, ſi fidelibus vivaciter proponatur, non dubium quin ſingulariter ipſos ſit excitaturus, ut non coacte, ſed voluntarie, neque ex triſtitia, ſed ex hilaritate res ſuas Deo offerant.

Verum quia nihil Eccleſiæ placeat, quod Deo placitum non eſt, dona & oblationes iniquorum ad Altare ſuſcipienda non judicavit, ſciens quoniam *dona iniquorum non probat Altiſſimus*, *nec reſpicit in oblationes iniquorum*, *nec in multitudine Sacrificiorum eorum propitiabitur peccatis*. Eccleſiaſtici *cap. 34. verſ. 13.* & 14. Ideo S. Ambroſius, licet frendentibus Theodoſii Imperatoris Comitibus, ipſius tamen oblationem recipere noluit. Cauſa commotionis hæc fuit, ait S. Paulinus in ejus vita,
„ quia munera Imperatoris, qui ſe ſacrile-
„ gio commiſcuerat, ab Eccleſia reſpueban-
„ tur, nec orandi illi cum Eccleſia ſocietas
„ tribuebatur „.

Hunc morem confirmat Epiſtola S. Auguſtini nomine ſcripta ad Bonifacium Comitem: „*Oblatio*, inquit, *domus tuæ a Clericis ne ſuſcipiatur indixi*, communionemque tibi interdico, donec *peractâ* pro auſibus vel errore a me definitâ tibimet pœnitentiâ & tempore condonato, pro hoc facto corde contrito & humiliato dignum offeras ſacrificium Deo „. *Epiſt. 6. in App. tom. 2. operum Auguſtini.*

Eodem ſpiritu Patres Concilii Carthaginenſis IV. *Can.* 83. *&* 94. ſtatuerunt: „Oblationes diſſidentium fratrum neque in ſacrario, neque in gazophylacio recipiantur „. Item: „Dona eorum, qui pauperes opprimunt, a Sacerdotibus refutanda ſunt „.

Utque plura hujus Eccleſiaſticæ diſciplinæ ex antiquitate petita teſtimonia ſileam, Concilium Lateranenſe III. eodem motivo uſurariorum publicorum *oblationes a quoquam recipi vetat*. *Cap.* 3. *De Uſuris*. Et Lateranenſe IV. mandat, ut Clerici hæreticorum *nec eleemoſynas aut oblationes percipiant, alioquin ſuo priventur officio*. Cap. 13. *De Hæret.*

Conforme proinde votis & deſiderio Eccleſiæ eſt Decretum S. Caroli, quo in *Conc. Mediol. IV. par.* 2. *cap.* 15. decernit: „Ab iis oblationes ne recipiantur, ut antiquo Canone vetitum eſt, qui ſcilicet inter ſe iniquo animo diſſidentes, inimicitias exercent, qui uſurarii, meretrices, ſacrilegi, raptores, quive alio nomine publice notorieque criminoſi ſunt „.

Hinc quis non videat, quam procul a ſpiritu Eccleſiæ recedant, qui oblationes eorum, qui publice notorieque criminoſi ſunt, non tantum recipiunt, ſed etiam turpis quæſtus *gratiâ* ad offerendum incitant; multumque Deo honoris deferri *credunt*, ſi etiam tales, præſertim nobilitate divitiiſque potentes, dona ad Altare deferant?

O quam paucos hodie eſt reperire, qui non tantum cum Ambroſio criminoſum Theodoſium ab offerendo rejicere Sacerdotali magnanimitate non auderent; ſed etiam nobilem quempiam, tametſi multis criminibus ſcandaloſam vitam publice agentem, acceſſu Altaris prohibere vererentur!

Contra, quot non reperire eſt Eccleſiæ Miniſtros, qui ad exemplum Nectarii, pravâ quâdam adulatione contra ſacros Canones in Eccleſiis quæque Laicis indulgent.

Nonne Laici quique ſpiritu Eccleſiaſtico imbuti, dicere poſſent, quod olim Theodoſius occaſione Nectarii intra Sacrarium ipſi locum præſentantis, gemens dixit: „Ægre tandem didici quid inter Imperatorem interſit & Epiſcopum: ægre tandem reperi veritatis Magiſtrum: nam ſolum Ambroſium novi Epiſcopum, dignum eo nomine. Tantum commodi reprehenſio a viro virtute præſtanti adhibita ſecum apportare ſolet „! *Theodoretus, lib.* 5. *cap.* 17.

§. IV.

Quomodo ſenſim in locum oblationum ſucceſſerit hodiernum Sacrorum honorarium?

OBlationum uſum inter Miſſarum ſolemnia a temporibus Apoſtolicis ad noſtra uſque tempora continuatâ ſerie devolutum oſtendimus: at id una obſervatum, oblationum materiam, quæ primitus in pane & vino præcipue conſiſtebat, poſterioribus ſeculis, referente Honorio Auguſtodunenſi, in denarios mutatam fuiſſe; ita tamen, ut hi in pauperum uſum, vel in aliquid, quod ad ſacrificum pertinebat, converterentur. „Statutum eſt, ait Honorius, ut populus denarios offerret, qui in uſum pauperum cederent, vel in aliquid ad Sacrificium pertinens „. *In Gemma animæ, cap.* 58.

Denarios igitur in Sacrificio oblatos in Clericorum uſum cedere non volebant, quemadmodum nec Auguſtinus voluit; ſcribens enim de oblationibus ad Valerium Epiſcopum: *Si quis pro religione*, ait, *aliquid* PECUNIÆ *offerre voluerit, in præſenti pauperibus eroget*; ut ſic omnis vel ſpecies avaritiæ, turpiſque quæſtus aut Simoniæ, in Sacrificii celebratione a Sacerdotibus fugaretur.

Verum licet optandum eſſet, ut hæc diſciplinæ puritas remanſiſſet, conſtat tamen, quemadmodum etiam notat Chriſtianus Lupus *Diſſert.* 2. *proœmial. ad tom.* 3. *Schol. cap.* 11. *eam non diu manſiſſe*. Cum enim de priſtina oblatione panis & vini olim Sa-

cer-

cerdotes participaſſe, conſtaret, neque his ſe privari paſſi ſunt; quare, *uti antea panis, vinum & farina*, inquit Lupus, *ita hi denarii illos pedetentim appropriari cœperunt*. Quo vero præciſe tempore oblati denarii in uſum Sacerdotum cedere inceperint, quis dicet? Illud conſtat, tempore Petri Damiani pecuniam in uſum ſacrificantis oblatam fuiſſe. Scribit enim P. Damiani *lib. 5. Epiſt. 15.* ſibi Miſſam celebranti oblatos a quadam Duciſſa Byzanteos ſe noluiſſe accipere, ſed poſt Altare eoſdem deſeruiſſe, ubi furto a quodam Clerico ſublati fuere: cumque per Duciſſam reportari juſſi eſſent, eoſdem rurſus noluiſſe recipere, licet multis precibus a pœnitente fure fatigatus. Clam tamen ſocium ſuum Fratrem Paulum eoſdem accepiſſe fatetur. Et hinc a Godefridi Lotharingiæ Ducis Capellanis ſumpta eſt anſa *notam ei cupiditatis incurrendi*.

Sane iſta calumnia oſtendit, ait Lupus ibidem, *ſimilem oblatæ pecuniæ admiſſionem & in Clerico & in Monacho* MALE TUNC OLUISSE.

Interim hæc hiſtoria evincit, tum temporis *denarios* in Miſſarum ſolemniis ad uſum ſacrificantis oblatos fuiſſe; quin & jam nonnullis perſuaſum fuiſſe, nihil per ſe inordinatum continere admiſſionem ſeu receptionem oblati denarii, factum ſocii non obſcure oſtendit.

Porro cum perſuaſum eſſet, poſſe Sacerdoti inter Miſſarum ſolemnia denarios etiam in uſum celebrantis offerri, nec illicitum eſſe celebranti eoſdem recipere, non difficulter perſuaſum fuit, fas eſſe & prævie Sacerdoti Miſſam celebraturo denarium offerre, ut eo oblato *ſpecialis* offerentis in Miſſa memoria haberetur. Et quidem cum circa ſeculum undecimum ac ſequentia oblationum uſus inter Miſſarum ſolemnia multum contraheretur, imo pene ad ſolas defunctorum Miſſas redactus eſſet; exinde in Miſſa pro ſe *ſpecialiter* oratum volentes, prævie ad celebrationem denarium Sacerdoti offerre cœperunt, atque ita in locum *denarii* in Miſſa olim offerri ſoliti, modernus Miſſarum denarius ſucceſſiſſe dicendus eſt.

Et quidem denarium illum ſeculo duodecimo, ac ſequentibus uſitatum fuiſſe, non obſcure evincunt varia temporis illius Conciliorum Decreta, quibus occurritur avaritiæ turpique Sacerdotum quæſtui, qui illius quodammodo intuitu Sacrificium offerre videbantur; variaſque ſordidas pactiones atque conventiones ſacroſancto Miſſæ Sacrificio plane indignas, inire non verebantur, ut ex dicendis *Cap. ſeq.* pateſcet.

CAPUT VII.

De hodierno Miſſarum Honorario.

Quo ſpiritu offerri & ſuſcipi debeat? Quænam receptionem illius de turpi quæſtu, aut Simonia ſuſpectam reddant? Et quam perniciosi abuſus illi veniant adſcribendi?

§. I.

Quo animo a fidelibus Miſſarum Honorarium Sacerdotibus ſit offerendum?

Quo ſpiritu oblationes ad Altare inter ipſa Miſſarum ſolemnia a fidelibus deferendas cenſuerit Eccleſia, ſupra vidimus. Cum igitur conſtet hodiernum Miſſarum honorarium in locum illarum oblationum ſucceſſiſſe, facile hinc eſt intelligere, quo ſpiritu hoc honorarium Sacerdotibus exhibendum veniat.

Atque in primis docendus populus, honorarium principaliter Deo offerendum & conſecrandum eſſe; qui, cum bonorum noſtrorum non egeat, Miniſtris ſuis in neceſſariam alimentationem datum, ſibi exhibitum reputat.

Ex quo ulterius conſequitur, quod moderna Sacrorum honoraria, eo, quo oportet, ſpiritu exhibita, merito vocentur *vota fidelium*; quatenus nimirum illorum datio actus eſt religionis; rei ſcilicet temporalis in Dei cultum ſeu ſervitium conſecratio, ſeu oblatio.

Ad hæc populo inculcandum eſt, quod Deus non tam ad dona ſeu oblata, quam ad voluntatem & mentem piorum reſpiciat; adeoque non illos, qui plura & ampliora honoraria largiuntur, ſemper plus de Sacrificio aut orationibus participare; illos po-

Digitized by Google

potius, qui majori pietate, & religionis affectu dona ſua Deo offerunt: exemplo paupereculæ illius viduæ Evangelicæ, quæ duo minuta in gazophylacium mittendo, præ Pharifæis copioſam auri & argenti copiam mittentibus a Chriſto laudata legitur. *Marc. cap.* 12. *Luc. cap.* 21.

Utque verbo abſolvam, inſtruendus eſt populus, ut honoraria illa animo vere chriſtiano, & eâ pietate, quâ olim Chriſtiani ſuas ad Altare oblationes offerre conſueverant, honoraria ſeu ſtipendia Sacrorum Deo in Miniſtrorum ſuſtentationem conſecrent; quo fiet ut non minus, quam olim, offerentes ſpecialem Sacrificii fructum ſint conſecuturi.

§. II.

Nonnulli per Honorarii dationem faciunt Miſſæ Sacrificium ſuæ ſubſervire pigritiæ & ſuperbiæ, quo maxima Sacrificio irreverentia infertur.

Honorarium Miſſarum ceu Sacrificium aliquod Deo offerendum eſſe §. præcedenti notavimus, quo fiat ut res ſuas una cum Sacerdote Deo quodammodo ſacrificantes, benedictionem cum Abel cæteriſque juſtis offerentibus *ſpecialiter* recipere, & Sacrificii participes fieri mereantur. At proh dolor! quam pauci hodie ſimplici hac ac ſanctâ intentione *honorarium* illud offerant, facile intelliget, qui vel parum finem, quo moderna honoraria offerri conſueverunt, attenderit.

Et quidem quam multi inter Nobiles reperiuntur, qui adeo non per *honorarii* dationem acceptabilem oblationem ſanere intendunt, ut e contra honorarii illius exhibitione ipſa ſacroſancta atque Angelis etiam tremenda Altaris myſteria ſuæ pigritiæ vel ſuperbiæ ſervire faciant.

Ut quid enim a plurimis illorum ſtipendia Sacerdotibus ſeu Capellanis aſſignantur, niſi ut ipſis tamquam famulis quodammodo ad Miſſæ ſacrificium, tempore & loco pigritiæ & ſuperbiæ eorum magis opportunis, celebrandum utantur?

Nonne experientia teſtatur a ſimilibus ſtipendiatis Presbyteris Miſſam eſſe differendam aut præveniendam, prout ſtipendianti ſeu Domicellæ ſeu Domicello opportunum fuerit? Atque ita honorarii oblatio alio non tendit, quam ut ipſum Miſſæ ſacrificium hominum illorum pigritiæ ſerviat, & Sacerdotium quodammodo illis famuletur. Quo quid horribilius?

Quod & ſuperbiæ ſuæ ſervire faciant, non minus eſt clarum. Nonne Nobilium ac divitum ſuperbia fovetur, dum per Capellanum aut ſtipendiatum Presbyterum in loco particulari aut privato Sacello, aliove ſibi commodo ad beneplacitum ſtipendiantis Miſſa celebratur? quo fiat ut cum communi vulgo & plebe ad Parochialem accedere aut intereſſe non teneantur. Nonne nutritur ſuperbia Nobilium, quando per hujuſmodi honoraria contingit, ut non ſicuti cæteri homines certâ horâ ad Eccleſiam pro audiendo Sacro venire conſtringantur; ſed omni tempore & horâ ſibi opportunis Presbyterum habent, qui ceu quidam famulus ad Miſſæ ſacrificium offerendum jubetur eſſe paratus?

His motivis plurimos divitum atque illuſtrium ad ſtipendia pro Sacris exhibenda permoveri, qui inficiari auſit, cæcus ſit oportet; ſummam hinc tremendo Altaris Sacrificio injuriam ac irreverentiam inferri quid evidentius? Imo expendant, quæſo, num pejus fuerit, quod Judas Chriſtum adhuc paſſibilem ſuæ ſacrificaverit avaritiæ, quam quod illi Chriſtum jam ſemel pro nobis mortuum & cruente in Cruce oblatum, nunc glorioſum incruenteque ſeipſum pro nobis offerentem, ſuæ quodammodo conſecrent pigritiæ vel ſuperbiæ.

Perpendant quanta Chriſto injuria irrogetur, quando per hujuſmodi ſtipendiorum exhibitionem contingit ejus Sacerdotium ad hominum famulatum deprimi, & Sacerdotes ut viles famulos haberi.

Si Simoniaca pravitas maxime conſiſtat in rerum ſpiritualium infra temporales depreſſione, quin hic Simoniaca quædam pravitas reperiatur quis inficias ibit?

§. III.

§. III.

Sollicite cavendum ne pro ſacroſancto Miſſæ Sacrificio honorarium aliudve temporale exigatur.

„ QUanta cura adhibenda ſit, ut ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium omni religionis cultu ac veneratione celebretur, quivis facile exiſtimare poterit, ait Synodus Tridentina, qui cogitarit, *maledictum* in SS. Litteris eum vocari, *qui facit opus Dei negligenter*. Quod ſi neceſſario, pergit dicta Synodus, fatemur, nullum aliud opus adeo ſanctum ac divinum a Chriſti Fidelibus tractari poſſe, quam hoc ipſum tremendum myſterium, quo vivifica illa Hoſtia, quà Deo Patri reconciliati ſumus, in altari per Sacerdotes quotidie immolatur; ſatis etiam apparet omnem operam & diligentiam in eo ponendam eſſe, quantâ maximâ fieri poteſt interiori cordis munditiâ & puritate, atque exteriori devotionis ac pietatis ſpecie peragatur „. *In Decreto de Obſerv. in Sacrificio Miſſæ.*

Hinc Eccleſia ſollicite cavit, præſertim ab eo tempore, quo *Honoraria* Miſſarum invaluerunt, ne quà temporalium exactione ſuſpicionem avaritiæ, turpiſve quæſtus, aut Simoniacæ pravitatis ingerente, ſanctum Miſſæ Sacrificium ullatenus polluatur.

„ Prohibemus (inquit Concilium Eboracenſe *ann.* 1194. *Can.* 3.) „ ne Sacerdos Laico ad pœnitentiam venienti obtentu cupiditatis injungat ut Miſſas faciat celebrari; & illud etiam decrevimus prohibendum, ne Sacerdos aliquis pro celebratione Miſſarum *pretio conſtituto pactum ineat*, ſed hoc *duntaxat* quod offertur in Miſſa recipiat „.

„ A viris Eccleſiaſticis monſtrum avaritiæ extirpare volentes, auctoritate legationis noſtræ „ (inquit Robertus Cardinalis Sedis Apoſtolicæ Legatus in Synodo Pariſienſi præſidens *ann.* 1212. *parte* 1. *Can.* 11.) „ in virtute Spiritus ſancti prohibemus, ne pro annalibus, vel triennalibus, vel ſeptennalibus Miſſarum faciendis, Laici vel alii dare aliquid vel legare *cogantur* in teſtamento, & ne ſuper his *aliqua pactio vel exactio*, vel ſub *aliqua ſpecie palliata*, *a Sacerdotibus vel aliis mediatoribus fiat* „.

„ Multâ mentis amaritudine concitamur (verba ſunt Synodi Toletanæ *anno* 1324. *Can.* 6.) „ graviſque doloris aculeus perfodit mentem noſtram, intelligentes, quod aliqui Presbyteri deteſtandâ & abominabili ambitione cæcati, pro Miſſis per eos celebrandis pecuniam exigunt, & ſuper hoc, ac ſi vellent vendere rem profanam, *impudenter mercantur*: quandoque etiam publice, qui eas faciunt celebrari, æſtimantes, quod ex eorum facto pernicioſo vendant gratiam Dei, quæ in Sacramento Miſſæ confertur, vel verius ipſum Deum, qui nobis ſub ſpecie dicti Sacramenti ſe exhibet, pecuniâ poſſe vendi. Verum cum dictum Sacramentum ſuper omnia pretioſum, ſit *liberaliter*, ſicut cætera Sacramenta, celebrandum; diſtrictius prohibemus, ne aliquis Presbyter pro Miſſis celebrandis pecuniam exigat, vel rem aliam temporalem; ſed grate accipiat, ſi aliquid per facientem Miſſas celebrari oblatum ſibi *charitative* fuerit, *abſque compacto & conventione quacumque*: qui vero contrarium fecerit, a celebratione Miſſæ per annum noverit ſe ſuſpenſum, & alias pro tam gravi exceſſu ad arbitrium proprii Epiſcopi puniendum „.

Igitur Synodus Tridentina decernens, ut ordinarii locorum Epiſcopi ea omnia prohibere, atque e medio tollere ſedulo curent ac teneantur, quæ avaritia idolorum ſervitus a tanti Sacrificii dignitate aliena induxit, illud conformiter ſacris Eccleſiæ Canonibus in primis ſtatuit *loco citato*, ut „ quod ad avaritiam pertinet, *cujuſvis mercedum conditiones*, *pacta*, & *quidvis* pro Miſſis *novis celebrandis datur*; *necnon importunas atque illiberales eleemoſynarum exactiones* potius, quam poſtulationes, aliaque hujuſmodi, quæ a *Simoniaca* labe vel certe a turpi quæſtu non longe abſunt, omnino prohibeant „.

Huic Decreto obſequens Synodus noſtra Provincialis Mechlinienſis *ann.* 1570. *tit. De Decanis cap.* 11. „ Paſtoribus & quibuſcumque Sacerdotibus inhibet ſub pœna ſuſpenſionis, ne per ſe, vel alium *directe*

„ vel

Digitized by Google

,, vel *indirecte ſtipulentur* pro Miſſis votivis, ad piorum poſtulationem celebrandis; ,, ſed quod eis *ſponte* oblatum fuerit, accipiat ,,.

Ex his ſat ſuperque patet quantopere pactiones conventioneſque Sacerdotum, quibus majora vel minora Sacrorum ſalaria ſtipulantur, exiguntve, quia in hoc illove altari, hoc vel illo ritu celebrant; aliave ſimilia ſordida & mercenaria pacta, ſacroſancto Miſſæ Sacrificio indigna, Eccleſia execretur & exhorreſcat.

§. IV.

Quam perniciofam ideam de Honorario Sacrorum aliqui recentiores Auctores imprimant; & quæ idea de Honorario illo ſit formanda?

Neſcio quis non miretur, imo non exhorreſcat, dum expendit, quam ideam de hodierno Miſſarum honorario nonnulli recentiores formaverint, & paſſim legentibus imprimant.

,, Propria bona Clericorum ſunt (ait Vallenſis *ad tit. de pecul. Cler. num.* 4. 5.) ,, quæ vel ſucceſſione hæreditatis, legati, aut alio quocumque titulo, dummodo non occaſione Eccleſiæ vel Beneficii, Clericis obvenerint. Ac proinde, ,, inquit, eorum nomine comprehenduntur ,, *quaſi patrimonialia* quæ ſcilicet acquirunt ,, ratione Clericalis Ordinis vel officii, ſed ,, aliâ ratione quam Beneficii, velut *celebrando*, concionando, confeſſiones audiendo, Vicariæ temporali deſerviendo, aut ,, alias ſimiles actiones ſpirituales exercendo ,,.

,, Cum vero Clerici, pergit Auctor ille, ,, bonorum patrimonialium *plene ſint Domini*, perinde ut laici ſuorum, de iis etiam liberrime quantum volunt & cui volunt donare, aut alio quovis modo, ſive ,, inter vivos, ſive ultimâ voluntate, diſponere poſſunt. Idem dicendum, ait, de ,, *quaſi patrimonialibus* ,,.

Sed quare quæret aliquis magis illa, quæ Clericus *celebrando*, concionando, canendo, confeſſiones audiendo, Vicariæ temporali deſerviendo acquirit, dicuntur quaſi patrimonialia, de quibus libere diſponere queat, quam quæ occaſione Beneficii ipſi obveniunt? Rationem aſſignat allegatus Auctor: *Quia illa dantur Clericis in mercedem laboris ac ſervitii, & operæ perſonalis præſtitæ.*

Quis non intelligat per hanc Auctoris iſtius ratiocinationem, duas eaſque admodum perniciofas ideas legentibus imprimi? Nonne primo per hanc ratiocinationem clare inſinuatur, quod ea, quæ Clericis dantur ratione Beneficii, non dentur *pro labore, ac ſervitio, & opera perſonali?* Atque ita fovetur peſſima illa multorum Eccleſiaſticorum perſuaſio, quâ autumant ſe poſſe proventus Eccleſiaſticos ratione obtenti Beneficii licite ſine ullo pene ſervitio, labore, aut operâ percipere; cum tamen Eccleſia ex fidelium oblationibus non otioſos, ſed in vinea Domini laborantes, in Sacrario pro populo excubantes, gregem Chriſti paſcentes, ſimileſque ſervitio ſuo conſecratos operarios ſuſtentare intendat. Num forte Eccleſiæ Miniſtrum dicemus, qui unam alteramve diei horam, Horarum Canonicarum penſum perſolvendo Eccleſiæ ſervitio impendens, reliquum tempus vel in otio vel in temporalibus negotiis agendis tranſigit?

Falſo proinde & pernicioſe aſſeritur, ea, quæ celebrando, concionando, ſimilibuſve functionibus Clericis obveniunt, potius eſſe quaſi patrimonialia, quam ratione Beneficii accepta, *quia illa dantur Clericis in mercedem laboris ac ſervitii, & operæ perſonalis præſtitæ;* quandoquidem nullo alio titulo quam laboris & ſervitii præſtiti, proventus Eccleſiaſtici Clericis obveniant. Si enim totam Scripturam, ſeu vetus ſeu novum Teſtamentum percurramus, nullum præter laboris præſtiti titulum, quo Clerici a laicis juſte ſuſtentationem accipiant, reperiemus.

Filiis Levi, ait olim Deus, *Num. cap.* 18. *verſ.* 21. 22. &c. *dedi omnes decimas Iſraëlis in poſſeſſionem* PRO MINISTERIO QUO SERVIUNT MIHI *in tabernaculo fœderis...... & comedetis eas in omnibus locis veſtris, tam vos quam familiæ veſtræ, quia* PRETIUM EST PRO MINISTERIO QUO SERVITIS *in tabernaculo teſtimonii*.

Dignus eſt, inquit Chriſtus, *Luc. cap.* 10. *verſ.* 7. *operarius mercede ſuâ.* Hoc eſt, ait Theophylactus, a diſcipulis paſce-

mini;

Digitized by Google

nimi; debebunt enim hoc vobis *ut operariis*.

Secundam, eamque incremento Altaris Sacrificio parum dignam de honorario Miſſæ ideam, prædicta verba nata ſunt imprimere: nimirum, honoraria Miſſarum eſſe *quaſi patrimonialia*; decimas vero, cæteroſque proventus Clericis ratione Beneficii obvenientes, eſſe bona Eccleſiaſtica, adeoque hæc eſſe ſpiritualia, de quibus Clericus libere diſponere nequeat, illa autem eſſe quaſi *profana*, quæ Clericorum liberæ diſpoſitioni ſint ſubjecta. Numquid hoc Miſſæ ſacrificio indignum? Hæc ex Auctoris illius ratiocinatione.

Alius ait: *Stipendia hæc* (Miſſarum) *ad modum pretii rerum, habent medium, infimum, & ſummum.* Quis non intelligat, per verba illa ſoveri peſſimam illam ac mercenariam multorum de ſtipendiis Miſſarum ideam? ut nimirum illa conſiderent tamquam quædam rerum profanarum pretia, quæ infimum, medium, ac ſummum ex hominum æſtimatione obtinent.

Ut nulla ergo de ſanctiſſimo Altaris Sacrificio falſa habeatur idea, ipſum Miſſæ *honorarium* non tamquam ipſius Sacrificii *merces* conſiderandum eſt, ſed tamquam voluntaria & ultro oblata fidelis populi hoſtia, cujus oblatione „ non reddatur „ ſuſtentatio neceſſitatis a populo, quaſi „ *merces* illis, qui ſibi in charitate ſerviunt, „ ut loquitur S. Auguſtinus, ſed tamquam „ ſtipendium, quo, ut poſſint laborare, paſcantur „. *Lib. De Paſtor. cap. 9.*

Hinc tantopere Sacerdotibus inculcatum, ut quidquid pro ſacrificio Miſſæ offertur, illud liberali atque grato animo tamquam voluntarie exhibitum recipiant.

Et quidem ſub finem decimi-ſexti ſeculi Octavius Frangipanus Myrthus Epiſcopus Tricaricenſis Apoſtolicæ Sedis per Germaniam inferiorem, & Belgarum Provincias Nuntius, in ſuo Directorio Eccleſiaſticæ diſciplinæ, Colonienſi præſertim Eccleſiæ accommodato, & a ſacra Facultate Lovanienſi approbato, poſtquam ſtatuit *lib. 1. tit. De divinis Offic. num.* 53. „ ut abſtineant omnes Sacerdotes a cujuſvis generis „ mercedum conditionibus & pactis, nec „ quidquam pro *Miſſis celebrandis*, aut quibuſvis aliis divinis Officiis ſeu orationibus „ exigant „ mox ſubjungit: „ Et ſi quando „ nihil aut aliquid minus *liberali* animo „ *honorarii* loco eis donatum fuerit, *non in* „ *hoc contriſtentur, minimeque aliquod in-* „ *dignationis dent indicium, ne de avaritia notentur*, vel certe a turpi quæſtu, *vel* „ *Simoniacâ labe non procul abſint*, dignitatemque ſuam ex levi cauſa, turpiſſimâ „ maculâ conſpurcent. Quin potius ut „ oſtendant *ſe magno liberalique animo gratis* dare, quod gratis acceperunt, ab o„ mni cogitatione & deſiderio muneris, ac „ *honorarii* ſe ſemper contineant; & ſi „ quando aliquid accipere cogantur, illud „ quamvis exiguum lætiori lubentiorique „ animo accipiant, quam paupercula illa „ vidua æra minuta duo, quæ ſola habe„ bat in gazophylacium mittebat „.

Hodiernum ergo Sacrorum ſtipendium haberi & ſuſcipi debet, tamquam devota populi oblatio, quæ non in mercedem Sacrificii, ſed in ſuſtentationem cedat Miniſtrorum Eccleſiæ, quemadmodum decimæ, aliæve fidelium oblata. Quamobrem quidquid Sacerdotes pro Sacris faciendis accipiunt, quantumlibet extra Beneficiorum ſuorum titulos, intuitu Eccleſiæ lucrari rectiſſime veriſſimeque dicentur, ait Boëtius Epo quondam apud Duacenſes Canonum Primarius Anteceſſor; ideoque ſubdit, nec teſtamenta de talibus facere poterunt. *Ad Cap. 1. X. De Teſtament. num.* 80.

Sed non acceperunt hæc honoraria ab Eccleſia, dicet aliquis. Reſpondet Boëtius: „ Fateor, ſed acceperunt intuitu Eccleſiæ, „ ſive per Eccleſiam, id eſt, propter Ec„ cleſiaſtica munia „: ſive quod idem eſt, acceperunt illa non ſecus ac alios Eccleſiæ proventus, tamquam Miniſtri Eccleſiæ, ac propterea eodem loco illa habere debent.

§. V.

Summopere cavendum Sacerdotibus, ne intuitu Honorarii Sacrificium offerant.

SI, teſte Doctore Mellifluo „ Qui of„ ficium Eccleſiaſticum eo quærit aut „ tenet animo, eoque intuitu, ut huic vitæ „ habeat neceſſaria, *perverſo nimis ordine* „ *cæleſtibus terrena mercetur* „: quis non horribile eſſe videat, ipſum Sanctum Sancto-

ctorum, ipſum, inquam, tremendum Altaris Sacrificium eo intuitu animoque offerre, ut huic vitæ neceſſaria habeantur? Quid enim id aliud, quam perverſiſſimo nimis ordine, non cœleſtibus tantum; ſed ipſomet Chriſto terrena mercari? Et ſi, auctore Auguſtino, qui evangelizat ut manducet, *vilius* habeat Evangelium, quam cibum; nonne qui Chriſtum in Altari offert, ut manducet, *viliorem* habet (teſte Cardinale Pullo) Chriſtum quam cibum? adeoque ipſum Sanctum Sanctorum perverſiſſimà atque Simoniacà quâdam pravitate infra res temporales deprimit.

Cum enim Simoniacæ pravitatis perverſitas præcipue conſiſtat in hoc, quod res ſpirituales ad vilitatem quamdam rebus illis indigniſſimam redigantur, per hoc quod rebus temporalibus quodammodo coæquentur, aut etiam infra illas perverſo ordine deprimantur, ut ipſe Princeps Apoſtolorum repellendo Simoniacorum anteſignanum notavit, dum dixit *Act. cap.* 8. *verſ.* 20. *Pecunia tua tecum ſit in perditionem*, QUONIAM DONUM DEI EXISTIMASTI PECUNIA POSSIDERI; quis ambigat, quin quædam ſit dicenda Simoniaca pravitas, dum ipſum Sanctum Sanctorum tamquam medium ad temporale, tamquam finem ordine perverſiſſimo ordinatur?

Quamobrem non ultra meritum hanc Sacerdotum perverſitatem perſtrinxit Cardinalis Pullus *Par.* 7. *cap.* 17. „ Quid eſt, ait, „ Miſſarum ſolemnia contuitu temporalis „ commodi celebrare, niſi cum Juda Chri„ ſtum vendere, tanto nequius quanto re„ ſurgendo eſt ſublimatus. Heu quam „ multos hujus ævi, exclamat Hugo Ma„ thoud, Sacerdotes ferit hoc anathemate „ Pullus „! *In notis ad dicta verba Card. Pulli*.

„ Oportet ergo offerentem (verbis loquor Arnulphi Lexovienſis Epiſcopi *Epiſt.* 54.) „ puras manus inferre, ne quod impretiabile eſt, omnique veneratione digniſſimum, *vel ſub pretii recidat vilitatem*, vel cauſis indignioribus expendatur „.

Quapropter merito ſummo ſtudio ac otio renes & cor ſuum ſcrutantur, & omni ex parte exagitant Presbyteri, qui ſtipendia ſeu honoraria Sacrorum etiam ab Epiſcopo probata accipere ſolent; num nullus commodi temporalis intuitus ad tremendum hoc ac ſacroſanctum Sacrificium offerendum ipſos impellat; ſed liberrimà, caſtiſſimâque charitate, ad ipſum Sacramentum, quod eſt *vinculum charitatis*, impellantur; atque ita fiat, ut non in honorario, aliave re temporali horrendà perverſitate finem conſtituant Sacrificii, nec ipſum honorarium voluntarie & ultro ſibi oblatum, & ab Eccleſia probatum quaſi *mercedem* Sacrificii, ſed tamquam ſtipendium accipiant, quo, ut poſſint in Eccleſia laborare, paſcantur (*a*).

§. VI.

Quinam cenſendi ſint lucrum aut quæſtum ex Sacrificio Miſſæ quærere?

SI non decet ad ſacras ullas functiones quempiam accedere, niſi ſancte omnique cupiditatis affectu ſepoſito; certe quo magis ſanctitas & dignitas hujus Sacrificii perſpecta eſt, eo diligentius cavendum, ne lucri quæſtuſve cupiditate polluatur.

Porro ſi Miniſtri Sacramentorum, non tantum avaritiam atque Simoniacam pravitatem, ſed vel earum umbram in illorum adminiſtratione ſollicite vitare debeant, quemadmodum ſupra *Cap.* 5. §. 1. oſtendimus; tanto magis in hujus Sacramenti ac Sacrificii diſpenſatione hæc cavenda, quanto hoc ſanctitate atque excellentià reliquis præſtat.

Profecto ſi Apoſtolus 1. *Tim. cap.* 6. *verſ.* 5. dixerit, eſſe homines mente corruptos, & qui veritate privati ſunt, exiſtimantes *quæſtum eſſe pietatem*, id eſt, quod pietas ſit inventa tamquam medium ad quæſtum & lucrum temporale; quantà mentis corruptione credendi erunt laborare Sacerdotes exiſtimantes, aut ita ſe gerentes quaſi

(*a*) Obſervandum, quod ſi enormem Simoniam redoleat, cum ſupra conſuetudinem ſtipendium petitur; damnabilis quoque eſt ille Simoniæ modus, cum infra conſuetudinem petitur; ut vel plures Miſſæ habeantur, vel alii deſerantur Sacerdotes, qui honorarium ab Epiſcopo probatum petunt, ſicut vindictæ motu adverſus Franciſcanos ſuperiori ſeculo per ſummum nefas nonnulli egerunt.

quaſi exiſtimarent, quæſtum eſſe ipſum Sanctum Sanctorum, ſive ipſum ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium eſſe medium ad quæſtum & lucrum temporale? Et tamen ſi multorum hodie ex honorariis Miſſarum victitantium agendi modus vel leviter attendatur, neſcio utrum cum Alvaro Pelagio plangendo dicere non cogeremur: „ Tot hodie „ dicuntur Miſſæ QUASI QUÆSTUARIÆ, „ vel conſuetudinariæ, vel ad complacen„ tiam, vel ad ſcelera cooperienda, vel ad „ propriam juſtificationem. Quare apud „ populum vel Clerum Corpus Domini jam „ vileſcit, quia omne rarum pretioſum „. *Lib.* 2. *De Planctu Eccleſ. art.* 5.

Quis non timeat Presbyteros illos ſeu ſeculares, ſeu regulares, qui tam avide & importune domos mortuarias penetrant, hæredeſque pro celebrandis Miſſis mediante honorario ſollicitant, exiſtimare quæſtum eſſe ipſum Miſſæ Sacrificium? Imo, quo manifeſtius fit, lucrum præcipue ab ipſis intendi, nonne videmus plurimos illorum parum ſollicitos eſſe, num is, pro quo Miſſas celebrandas poſtulant, vere Chriſtiane vixerit, atque ita in vita ſua meruerit, ut tot pro ipſo Sacrificia poſt mortem offerantur? „ Congruit enim (aiunt ſacri Cano„ nes) ut Sacerdos pro mortuis Catholicis „ memoriam faciat & intercedat, NON TA„ MEN PRO IMPIIS (quamvis Chriſtiani „ fuerint) tale quid agere licebit „. Vide *Can.* 21. *cauſ.* 13. *quæſt.* 2. *Capitular. Reg. Franc. lib.* 7. *cap.* 407. *Capitul. Herardi Turonenſ. cap.* 116. Hæc, inquam, parum attendere ſolent hujuſmodi Sacerdotes, modo honoraria ſolvantur.

A ſimili ſuſpicione ſtudeant ſe eximere, qui tanto ſtudio & aviditate, relictis ſuis Eccleſiis, quibus adſcripti ſunt, ad alias Eccleſias, ſpe mercedis ſive honorarii conſequendi, tranſcurrere non verentur.

Neque ſatis etiam ab illa abominanda ſuſpicione diſtant illi Monaſteriorum Superiores, qui parum anxii, num ſubditorum ea ſit vitæ integritas, morum ſanctitas, atque in Deum charitas, ut ſpes ſit quod quotidie ſacris & tremendis Altaribus digne adſtare queant, ipſos ad quotidianum Miſſæ ſacrificium incitant, imo & cogunt, ut ita ex quotidiano Sacrificio quotidianum etiam honorarium Monaſterio acquiratur. Quid porro hoc aliud eſt, quam *exiſtimare quæſtum eſſe* ipſum Miſſæ ſacrificium?

Sordidum hunc atque ſacrilegum animum veritus S. Franciſcus „ voluit quod in quo„ cumque loco Fratres contenti eſſent unâ „ Miſsâ „; præſciens (inquit Alvarus Pelagius) „ Fratres ſe velle juſtificare per „ Miſſas, & AD QUÆSTUM EAS REDUCE„ RE, ſicut videmus hodie fieri „. Ah utinam nec modo! *Loco citato*.

Non paucos hodie invenire eſt Sacerdotes, qui nullâ difficultate ad celebrandum certis locis etiam privatis, & horis quantumvis importunis atque incommodis ſe conſtringent, modo pinguiora dentur *honoraria*: ſi vero illa deſint, nullatenus ſe conſtringi patientur ad celebrandum deſtinatis horis aut locis, tametſi populi ſalus, & Eccleſiæ utilitas id poſtularent. Num ſane hi in Sacrificii oblatione animum ab omni quæſtus cupiditate expurgatum habent, ſerio ipſi expendant.

Quis denique Sacerdotes illos credat ab omni quæſtus lucrive cupiditate plane alienos, quos rixas, contentiones, quinimo interdum lites excitare non pudet pro celebrandis Miſſis, quibus pinguiora ſciuntur deſtinata ſtipendia.

Hæc aliaque, quæ circa Sacrorum celebrationem hoc tempore fieri conſpiciuntur, ſi ſerio attendantur, nonne merito verendum, adimpletam eſſe gemendam illam Sophoniæ prophetiam: *Sacerdotes ejus polluerunt Sanctum?* Cap. 3. *verſ.* 4.

§. VII.

Plane indignum eſt, quod Miſſæ Sacrificium ſubſerviat victui acquirendo.

Deplorabant Patres Concilii Tridentini „ multa ſive temporum vitio, ſive „ hominum incuriâ & improbitate irrepſiſ„ ſe, quæ a Sacrificii Miſſæ dignitate alie„ na ſunt „. Verum quis ſat deplorabit ea omnia, quæ occaſione honorarii a tanti Sacrificii dignitate plane aliena irrepſerunt?

Atque in primis quis ſine ſanguineis lacrymis expendat, quâ ratione hodie ſanctiſſimum illud, adorandum, tremendumque Altaris Sacrificium a plurimis ad rationem opificii, ſeu artis de pane lucrando redactum ſit?

Digitized by Google

Canone 51. & 52. Concilii Carthaginenſis IV. jam pridem cautum fuit, ut *Clericus victum & veſtitum ſibi artificiolo..... abſque officii ſui detrimento quærat*. Quinimo, *Clericus quantumlibet eruditus*, ait alter Canon, *artificio victum quærat*. Horum Canonum æquitatem juſtitiamque non priſtina tantum, ſed & noſtræ quoque ætatis Concilia agnovere: „ Quibus non ſuppetit ex Sacerdotio, inquit Synodus Colonienſis, honeſto artificiolo victum quærant, ſicuti divi Pauli exemplum; ſic tamen, ne ſordidam aliquam artem, Sacerdotio ignominioſam, exerceant „. *An. 1536. part. 2. cap. 3.*

Quid de hac Eccleſiæ diſciplina cenſerit S. Carolus, ex primo illius Provinciali Concilio *part. 2. cap. 26.* intelligimus. *Negotiationem omnis generis Clerico omnino prohibemus*, ait: *artes vero honeſtas concedimus, ut* ALIQUID MANIBUS SUIS LUCRETUR, *quo ſibi quæ ad victum neceſſaria comparare poſſit*.

Et quid plura? Ipſe generalis Conventus Cleri Gallicani Melodunenſis anno 1579. declaravit: „ Quamquam omne turpe lucrum indignum ſit Sacerdote, ne ubi theſaurus, ibi ſit & cor; tamen quibus ex Sacerdotio non ſuppetit victus, honeſto artificiolo, ut ſcripturâ, &c. victum quærere liceat. Neque enim hoc puduit Apoſtolum ipſum „.

Dolens ac gemens petebat quondam pius & eruditus Pariſienſis Univerſitatis Cancellarius Joannes Gerſonius *tom. 1. tit. 5.* „ Ubi eſt quod Clericus quemlibet verbo erudiat, & ne pauperes graventur, ut Paulus artificio victum quærat? Quod Clericus artificiolo . . . . . . ſibi victum abſque officii ſui detrimento quærat „? O ſi hodie ſupereſſet Gerſonius, quomodo non gemeret & exclamaret, dum horrendâ atque execrabili quâdam metamorphoſi artificiolo tremendum Miſſæ Sacrificium ſubſtitutum cerneret! idque non a Clericis duntaxat, ſed etiam ab illis, quorum Patribus nihil antiquius, nihil glorioſius fuiſſe, quam opere manuum victum quærere, notius eſt, quàm ut probatione egeat! Certe melius ageretur, ſi non conſpiceremus integras Religioſorum Communitates ex Miſſis veluti ex quodam artificio victitare; adeo ut non tantum de Sacerdotibus e Clero, ſed etiam de multis Regularibus verum ſit, quod *de celebratione Miſſarum faciant artem de pane lucrando*, ut loquitur Cardinalis Bellarminus. Quo quid ſacroſancto Altaris Sacrificio indignius? quod amplius patebit, ſi ea, quæ infamem illam Sacrificii tractationem conſequuntur, paucis expendamus.

§. VIII.

Ex eo quod Miſſæ Sacrificium ſubſerviat vitæ neceſſariis acquirendis, natum eſt, fieri, ut illud modo mercenario tractetur.

SI quis vel leviter tantum attenderit hodiernam praxim Sacerdotum illorum, qui ex honorariis Miſſarum victitant, neſcio quomodo ſat deplorare poterit execrabilem ac horrendum illum mercenarium modum, quo ſacroſanctum ac tremendum hoc Myſterium, quo vivifica illa Hoſtia, quà Deo Patri reconciliati ſumus, offertur in Altari, indigniſſime profanatur, atque ad rationem cujuſdam viliſſimi opificii deprimitur.

Nonne conſpicere jubemur, hujuſmodi Sacerdotes ſive e Clero ſive Regulares paſſim ad domos mortuarias curſitare, ut Sacrorum ſuorum ſtipendia accipiant, non ſecus ac mercatores pannorum, candelarum, tedarum, ſimileſve, ut mercium ſuarum pretia conſequi valeant? Imo & ſollicitantes pro Sacris celebrandis, ubi pinguia ſperantur ſtipendia, non aliter atque opifices pro operibus, ubi majores ſperantur operarum mercedes. Quid magis mercenarium?

Ulterius, ſicuti mercenarii ad operam ſeu ſervitium obſequioſiſſimos ſe exhibent, ſi condignam ſperent ſervitii ſui compenſationem, difficillimos vero ubi hanc futuram deſperant; ita & ſimilibus Sacerdotibus accidere ſolet. Quid enim experientiâ evidentius, quam Sacerdotes ex ſalariis Miſſarum viventes, ad celebrandum ſe illis exhibere paratiſſimos, a quibus pinguia expectant vel accipiunt ſtipendia; difficillimos vero illis, a quibus nulla aut exigua honoraria offeruntur vel ſperantur. Quinimo moriatur quiſpiam vel ſceleratiſſimus, pro

quo

Digitized by Google

quo nec Sacrificium ex voto Eccleſiæ offerri deberet, ſi tamen divitiis abundet, mox aderunt ſimilis farinæ Sacerdotes, qui non tantum rogati Sacra pro illo quantumvis multa offerent, ſed etiam pro offerendis inſtabunt & ſollicitabunt: contra moriatur aliquis, qui vere Chriſtiane vivendo meruit in vita, ut Fidelium orationes & Eccleſiæ Sacrificia ipſi poſt mortem prodeſſent, ut loquitur Auguſtinus; ſi tamen pauper ſit, nec unde ſalaria Miſſarum ſolvantur relinquat: o quam difficulter, ut pro illo offerantur Sacrificia, inducentur ſimiles Sacerdotes! Quam illud mercenarium ſit, quis non videat?

Ad hæc nonne conſpicimus, quam difficiles ſe præbeant hujuſmodi Sacerdotes, ut certis horis pro commoditate populi celebrent, ſi nullum ſpeciale exinde commodum reportent? paratiſſimos vero pro libitu & privato affectu cujuſque viri nobilis aut divitis pingue honorarium offerentis, quâcumque horâ, tametſi importunâ & minus Canonicâ, ceu quidam famuli ſe ad celebrandum conſtringere.

Imo parum attendere ſolent ſimiles Sacerdotes, num Sacrificii oblatio tempore aut loco ædificationi populi, aut Eccleſiæ intentioni minus congruo expetatur, modo ſalarium majus illo, quam alio loco accipiatur.

Quid enim notius, quam ad Sacella, aliave Oratoria, in quibus ob, neſcio, quam popularem & humanam potius quam Chriſtianam devotionem populus Miſſas celebrari curat, Sacerdotes etiam Dominicis Feſtiſque diebus confluere; Parochias vero, ubi ſimilibus ſalariis deſtituuntur, Miſſis carere? Quo ulterius fit, ut contra tam enixam Eccleſiæ voluntatem, populus paſſim cum magno animarum detrimento a Parochiarum frequentatione avocetur.

Quod enim „ audiendæ Dominicis Feſtiſque diebus Miſſæ Parochialis munus a Fidelibus minus diligenter præſtetur, ait S. Carolus, & a quibuſdam plane negligatur, multa incommoda inde exiſtunt „. In *Concil. Mediolan. IV. cap. 6.*

„ Hinc in pleriſque ſæpe fidei articulorum, & Dei ſanctæque Matris Eccleſiæ præceptorum, quæ ad ſalutem conſequendam Chriſtianum hominem noſſe oportet, imperitia; Feſtorumque dierum cultus neglectus; debita Chriſtianæ pietatis opera non exculta; non cognita Chriſtiana familiarum inſtitutio; langueſcens Sacerdotum Parochorum omne officium; eorum aliquis contemptus; ſanctiſſimorum Inſtitutorum, & SS. Canonum violatus uſus; hinc denique Eccleſiis Parochialibus, quæ a Majoribus tanto pietatis ſtudio exædificatæ ſunt, inſtaurandis, ornandis, ſartis tectiſque habendis cura multis ex partibus neglecta, in illiſque nulla aut pene exigua Eccleſiaſtica ad divina Officia obeunda neceſſaria ſupellex „.

Verum hæc parum curare videntur mercenarii illi Sacerdotes, vel per hoc ſat indicantes in Miſſæ ſacrificio peragendo (quod dignior miniſterii Sacerdotalis pars eſt) ſibi parum curæ eſſe, ut illud tamquam veri Chriſti Miniſtri in ædificationem Corporis ſui, quod eſt Eccleſia, utiliter impendant; modo majora & pinguiora ſalaria accipere queant.

Sed dicetur forſitan, non mirum ſi ſalaria a Sacerdotibus ſeu ſecularibus ſeu Regularibus tam ſollicite quærantur, quia vel ipſi, vel eorum Monaſteria magna ex parte inde vivere coguntur. Non diffiteor; ſed illud quis non deplorandum atque execrandum reputet, quod hodie Sanctum Sanctorum, ipſum ſcilicet incruentum Sacrificium eo ſit redactum, ut tamquam quoddam opificium, victui quærendo ſubſervire debeat?

Hoc eſt quod deplorabat Cardinalis Bellarminus, quando Nepotem ſuum tanto ardore monuit, ut abſtineret a Sacerdotum ordinatione, qui de *celebratione Miſſarum faciunt artem de pane lucrando*.

Hoc quoque præ oculis habuerat Bellarmini Pater S. Ignatius, dum pro Regula Fratribus ſuis præſcripſit, ut „ omnes, qui ſub obedientia ſunt Societatis, meminerint, ſe gratis dare debere, quæ gratis acceperunt, nec poſtulando, *nec admittendo ſtipendium*, vel *eleemoſynas ullas*, *quibus Miſſæ*, vel confeſſiones, vel prædicationes, vel lectiones, vel viſitationes, vel quodvis aliud officium ex iis, quæ Societas juxta noſtrum Inſtitutum exercere poteſt, compenſari *videatur*; ut ſic majori cum libertate poſſit & proximorum ædifi-

„ ædificatione in divino ſervitio procedere „. *Conſtit. Societat. par. 6.*

Quid denique aliud clamant Eccleſiæ Canones, quidquam directe vel indirecte pro celebratione Miſſarum poſtulare vetantes, niſi Miſſæ ſacrificium non habendum pro medio quo victus quæratur? Quid enim evidentius, quam temporalia directe vel indirecte eſſe quærenda ex illo, quo quis ut medio ad parandam ſuſtentationem uti jubetur?

§. IX.

Ex taxatione ſtipendiorum, quæ a Sacerdotibus nonnullis hodie fieri ſolet, intelligi poteſt quantopere Miſſæ Sacrificium occaſione Honorarii contaminetur & profanetur.

Occaſione hodierni ſtipendii auguſtiſſimum Altaris Sacrificium a Sacerdotibus mercenario quodam modo pollui & labefactari, non poteſt non eſſe manifeſtum illi, qui dicta præcedenti §. cum quotidiana Sacerdotum ſtipendiis Sacrorum victitantium praxi conferre voluerit.

Ad hæc, ſi quis ad conſuetas modernas Sacerdotum illorum taxationes ſtipendiorum ulterius animum reflectat, & hic rurſus fateri & ingemiſcere debebit, occaſione ſæpe dicti honorarii ſacroſanctum Miſſæ Sacrificium mercenario agendi modo horribiliter profanari & contaminari.

Nonne dolentes conſpicere jubemur, quod Sacerdotes quaſi quidam mercenarii aut opifices ſtipendia ſua pro ratione laboris, qui celebrationem Miſſæ concomitatur, taxent commenſurentque?

Quid enim hodie familiarius, quam majora taxari ſtipendia, quia in hoc illove Altari celebrandum; eo quod ob quamdam devotionem populi erga certam Imaginem vel Sanctum, plura ad illud Altare petantur fieri Sacra? Quo fiat, ut pluribus Sacerdotibus concurrentibus ad celebrandum, nonnumquam tempore aliquo ſit expectandum, ob quam expectandi moram, Sacerdotes illi quaſi mercenarii, Miſſæ celebrationem ampliori ſtipendio compenſatam volunt.

Si Eccleſiæ utilitas poſtulet, ut certis deſtinatiſque horis Sacra dicantur, nonne videmus quod more mercenariorum majus ſtipendium requiratur, quam ſi libertas horâ quâcumque celebrandi Sacerdotibus illis relinquatur? Quo quid evidentius, in oblatione Sacrificii non tam inſpici, quid hic & nunc poſtulet utilitas Eccleſiæ, quam quid exigat quantitas ſtipendii?

Si ulterius a ſimilibus Sacerdotibus requiratur, ut ad diſſitam aliquam Eccleſiam celebrandi gratiâ accedant, nonne mox ut quidam bajuli aut nuntii, volunt ſtipendium labori itineris, & tempori impendendo præciſe eſſe proportionatum?

Nec hic Sacerdotum ſiſtitur mercenarius animus. Eo enim hodie mercenarius ille taxandi modus devenit, ut ipſa Sacrificii ſolemnitas, non jam a Feſti ſolemnitate atque Eccleſiæ præſcripto, ſed a quantitate ſtipendii perſoluti aut perſolvendi deſumenda videatur.

Quid hodie frequentius, quam Miſſæ ſacrificium pro cujuſque privato affectu, nullâ publicâ causâ, aut Feſti ſolemnitate occurrente, ſolemniſſime peragi, modo ſtipendium pro ratione ſolemnitatis, more mercenario a Miniſtris illis taxatum, offeratur? Econtra ſi deſit hujuſmodi ſtipendium, occurrat quantumvis magna feſtivitas, non ritus ſolemnis, ſed ritus ſimplicior ſtipendio proportionatus habebitur. Quinimo, in nonnullis Eccleſiis fieri conſpicimus, per ſimiles mercenarios Miniſtros, ipſum ritum ab Eccleſia præſcriptum nonnumquam truncari, & fœde mutilari, quia ſtipendium ipſorum judicio, quo nonniſi ſtipendium ponderatur, non correſpondet labori, quem Sacrificii decantationi cum integro ritu peragendi impendere deberent. O mercimonia!

Famoſus ille ac pius Petrus Pariſienſium Cantor in deteſtationem Clericorum quærentium temporale commodum in ſpiritualibus, adducit exemplum „ Prælati petentis „ in Eccleſia a Choro Feſtum S. Stephani „ duplex fieri in ſericis & canticis Eccleſiaſticis, ſed non impetrantis, niſi cum paſtum & refectionem annuam Clericis promitteret, inſuper nummos matutinales illius noctis duplicandos, ut ſic celebrarent „ *potius Feſtum nummi duplicati*, *quam* „ *Feſtum S. Stephani* „.

Si modo ſupereſſet Petrus, quam frequenter ingemiſceret, videns decantari Sacra potius

tius nummi duplicati, quam Sacrum hujus illiuſve Sancti!

Quin ſi totum illum hodiernum quorumdam Sacerdotum profanum Miſſarum mercatum attendamus, nonne cum eodem Cantore introducere poſſemus Simonem Magum Principi Apoſtolorum, ob repulſam, quam ab ipſo paſſus erat, exprobrantem: „ Tu „ repellis me, & ego triumpho de te, imo „ de toto Corpore Eccleſiæ. In ipſis etiam „ Altaribus *ponam ſolium*, cubile, & *thro-* „ *num*, & dominium meum; ut etiam præſentibus Angelis & quaſi coadunatis in „ uno angulo Altaris conficere Corpus Do- „ mini, ego in alio cum miniſtro Altaris, „ imo cum meo potius, illud pro pretio „ conficiam. Cupiditas dominatur in hoc „ Sacramento, quod tamen impretiabile eſt. „ Item: ſi ego ab Altari repellor, non ideo „ minus, ſed magis Simoniaca cupiditas filia „ mea, filia ſummi Sacerdotis irrumpet in „ Sancta Sanctorum, omnia in Altaribus „ proponens venalia „. Hæc Petrus, *ibidem cap.* 27.

Finio, ſi hoc unum præmonuero, nullatenus me intendere ſingula, quæ hoc atque præcedenti §. tamquam animi mercenarii indicia adduxi, Simoniaca dicere; ſed hoc unum aſſero, totam rationem agendi Sacerdotum, atque Miniſtrorum ſimili modo ſtipendia taxantium, & ad Sacrificium accedentium, non procul a Simoniaca labe aut turpi quæſtu abeſſe; adeoque ipſum Miſſæ ſacrificium eâ agendi ratione fœde pollui & contaminari.

§. X.

Occaſione hodierni Miſſarum honorarii natum eſt contingere, ut plures indigne ad Sacrificium Altaris accedant.

„ SI non decet (ait Synodus Trident. *Seſſ.* 13. *De Euchariſt. cap.* 7.) „ ad ſacras ullas functiones quempiam accedere, „ niſi ſancte; certe quo magis ſanctitas & „ divinitas cœleſtis hujus Sacramenti viro „ Chriſtiano comperta eſt, eo diligentius „ cavere ille debet, ne abſque magna re- „ verentia & ſanctitate ad id percipiendum „ accedat, præſertim cum illa plena formi- „ dinis verba apud Apoſtolum legamus: „ *Qui manducat & bibit indigne, judicium* „ *ſibi manducat & bibit, non dijudicans* „ *Corpus Domini*. Quare communicare vo- „ lenti revocandum eſt in memoriam ejus „ præceptum: *Probet ſeipſum homo* „. 1. *Cor. cap.* 11.

Si ergo cavendum ſit viro Chriſtiano, ne abſque magna reverentia & ſanctitate ad percipiendum Euchariſtiæ Sacramentum accedat, atque communicare volenti revocandum ſit in memoriam Apoſtoli præceptum: *Probet ſeipſum homo;* quantâ reverentiâ & ſanctitate oportet Sacerdotes ad percipiendum, tractandum, offerendumque hoc tremendum Sacramentum accedere? Quantâque diligentiâ celebrari volenti in memoriam revocandum dictum Apoſtoli præceptum: *Probet ſeipſum homo?*

At quam illa ab Apoſtolo prævie ad illius Sacramenti ſuſceptionem requiſita ſui ipſius probatio, in multis Sacerdotibus occaſione ſperati honorarii nata ſit intermitti, aut non eâ quâ oportet diligentiâ & ſcrutatione peragi, opus non eſt multis adſtruere.

Nonne enim attentâ humanâ corruptione natum eſt contingere, ut ſpes conſequendi ex Miſſarum celebratione commodum temporale, oculos Sacerdotum excæcet, aut certe mentem obnubilet, quo minus ſincere *ſeipſos probent*, una cum ſatis magna reverentia & ſanctitate ad Sacrificium accedant? An non humano tantum affectu, & potius ex conſuetudine, aut neceſſitate conſequendi vitæ neceſſaria, quam devotionis ardore & Dei cauſâ ad Altare properent?

Quinimo, ſi quis Sacerdotum ſeu ſecularium, qui ex ſtipendiis Miſſarum victitant, ſeu regularium, quorum Communitates ex eiſdem vivunt, hodiernum quotidie celebrandi morem, & modum ſerio attendat, vereor ne cum Patribus Synodi Colonienſis *an.* 1536. *par.* 2. *cap.* 10. dicere debeat: „ Terret, nec immerito, nos ſermo Domi- „ nicus, qui vetat nos Sanctum dare cani- „ bus, & margaritas noſtras projicere ante „ porcos, dum quoſdam leviculos Sacerdo- „ tes illotis manibus pedibuſque, ut in pro- „ verbio eſt, audacius in hæc ſacratiſſima „ myſteria, quam in profana irrumpere „ comperimus. Quales ſunt, *qui humano* „ *affectu tantum, & potius ex more, quam* „ *devotionis ardore* ad Altare accedunt, quo- „ rum

„ rum polluta eſt mens & conſcientia, quos merito horrendum Evangelii exemplum (quod Joannis decimo-tertio legimus in hæc verba: *Et poſtquam accepiſſet buccellam, introivit in eum Satanas*, & cetera quæ ſequuntur) ad meliorem vitæ frugem, altioremque tanti myſterii contemplationem revocaret „.

An non magna cum Sacrificii irreverentia hodie conſpicimus, Sacerdotes vitam otioſam, imo multis defectibus, ne dicam criminibus obnoxiam agentes, neceſſitate victum quærendi ex ſtipendiis Sacrorum quodammodo compulſos, accedere ad *quotidianum* Sacrificium, non ſecus fere atque opifices ad opus ſuum manuale lucelli cauſâ in dies properare ſolent?

Non dubium quin & hodie verum ſit, quod olim dixit S. Auguſtinus *in Pſalm.* 132. Omnem conditionem includere bonos „ & malos, eſſeque Clericos perinde falſos ac Monachos. Sunt, ait, & Monachi falſi, & nos novimus tales; ſed non periit fraternitas pia propter eos, qui profitentur quod non ſunt: tam ſunt enim Monachi falſi, quam Clerici falſi & fideles falſi „; & tamen nonne inviti hodie videmus, quod in pleriſque Monaſteriis nullâ bonos inter & malos, veros & falſos fratres intercedente differentiâ, omnes indifferenter, idque frequentiſſime, ſi non quotidie tremendis Altaribus aſſiſtant, quin aſſiſtere jubeantur, in illis præſertim Congregationibus, quibus vivere ex Sacrorum ſtipendiis in more poſitum eſt. O quot exinde non timenda ſacrilegia!

Utinam omnibus Sacerdotibus, qui ex honorariis vivunt, vel ſunt de Congregationibus ex illis viventibus, alte eſſet impreſſum illud Seraphici Doctoris monitum: „ Primo vide (ait in ſuo *Tractatu De Præparatione ad Miſſam*) quid deſideres, ne propter avaritiam, aut tumorem, aut vanam gloriam, aut conſuetudinem, aut alicujus mundanæ complacentiæ, aut temporalis favoris cauſâ accedas; ſicut multi diebus iſtis abutuntur ad ſui perditionem, quod eſt datum ad ſalutem „.

Concludo, ſi hoc unum addidero, ex occaſione hodierni Miſſarum ſtipendii id quoque contingere, Sacerdotes in peccatum prolapſi, raro ſe a ſacris functionibus contineant, quoadnſque per condignam pœnitentiam, veramque cordis contritionem, ac ſpiritus contribulationem ſe expurgaverint; nimirum lucro, quod ſibi vel Communitati ex Miſſarum celebratione obvenit, ipſos ad Altare propellente. Quod quam ſacroſancto Miſſæ Sacrificio ſit indignum, quis non intelligat? Si enim teſte Emerico de Bonis e Societate Jeſu, *ſcelus ſit horrendum dictu, & Angelis ipſis deteſtabile, quodque valeat ſoli tenebras offendere, terram tremefacere, & elementa permiſcere*, ſi quis laicus Euchariſtiam ſumere audeat, qui pridie, nudius-tertius vel quartus ante peccavit; quanto non putandum ſcelus deteſtabilius, ſi Sacerdotes, nullo pene a peccato intervallo, Euchariſtiam non ſumere duntaxat, ſed & conficere, atque Deo Patri pro fidelium reconciliatione in odorem ſuavitatis offerre attentent? Verum, quam id a ſenſu Eccleſiæ alienum! quæ Sacerdotes in crimen, præſertim carnis etiam *occultum* prolapſos, multis ſeculis in perpetuum a Sacris excluſit. Et licet poſterioribus ſeculis, diſſimulante Eccleſiâ, illa quoad peccata occulta nonnihil ſit relaxata; numquam tamen ſacris Altaribus reſtituendos Eccleſia cenſuit, niſi prius diuturno lacrymarum fonte impurum peccatorum ardorem extinxerint, niſi prius dignis pœnitentiæ fructibus conſcientiæ puritatem recuperaverint, ut latius alibi oſtendimus in *Diſſ. Canonica, De Canonicis, part.* 2. *cap.* 2. §. 8.

§. XI.

Occaſione hodierni ſtipendii fit, ut plures ad Sacerdotium ex humano affectu aſcendant.

„ VÆ, væ, væ, Domine Deus! (exclamat Doctor Seraphicus in Tract. *De Præparat. ad Miſſam cap.* 8.) „ quanti hodie infelices ad ſacros Ordines accedunt, & divina Myſteria accipiunt, *non cœleſtem panem, ſed terrenum quærentes, non ſpiritum, ſed lucrum;* non Dei honorem, ſed ſuam ambitionem; non ſalutem animarum, ſed *quæſtum pecuniarum* „! An non modo jure idem exclamare liceret, quando tam multos hodie ad Sacerdotium, tamquam medium ad parandum victum, aſcen-

aſcendere, imo aſpirare videmus? aliud pene non attendentes quam quotidianum ex celebratione Miſſarum proveniens honorarium, quo de vitæ neceſſariis ſibi provideatur; tamquam non virtutis exemplar (ait Gregorius Nazianzenus *Orat.* 1.) ſed victus occaſionem & ſubſidium hunc Ordinem eſſe judicantes. Qui non vocati a Deo tamquam Aaron, ſed carnali affectu ad Sacerdotium accedentes fœdiſſime ac perverſiſſime ad rationem cujuſdam opificii id deprimunt. „ Quam certe dignius ampliuſque conſentaneum rationi (cum Bernardo loquor) ut pro carnali victu carnalia magis opera & negotia exercerent, nec fierent inverſores rerum, aut inhonorarent miniſterium ſpirituale „! *In Declamat.* §. 13.

Cum igitur ex ratione vivendi multorum non obſcure intelligatur, non ad aliud quam ad victum parandum ab ipſis Sacerdotium eſſe ſuſceptum, merito hodie ab Epiſcopis aliiſque, qui Ordinandorum examini præficiuntur, videndum, quo affectu ac propoſito accedant Ordinandi; verba ſunt Synodi Colonienſis *an.* 1536. *par.* 1. *cap.* 21. „ accurateque inveſtigandum eſt, num videlicet Dei cauſâ tantum, an potius *ſuæ commoditatis* gratiâ ad Ordines capeſſendos aſpirent, quærentes *quæ ſua ſunt*, *non quæ Jeſu Chriſti*. Quid enim eſt ſua quærere, & non quæ Chriſti ſunt, niſi cum tales non gratis Deum diligunt, non Deum propter Deum quærunt, temporalia commoda ſequentes, lucris inhiantes, & honores ab hominibus expetentes? Quiſquis ergo talis eſt, non Dei filius, nec ovili Chriſti idoneus Paſtor futurus, ſed mercenarius eſt. Ubique Deus hominis intentionem & mentem ſpectat, quam Chriſtus in Evangelio lucernam corporis atque oculum vocat. Qui ſi ſimplex fuerit, totum corpus lucidum erit; ſin autem fuerit nequam, totum corpus tenebroſum erit. Quare ſi lumen, quod in initiando eſt, tenebræ ſunt, ipſæ tenebræ quantæ erunt „?

Ut vero hic animus explicatior ſit, vult dicta Synodus: „ Ut Ordinandi ante Ordinationem ſe Vicariis Epiſcoporum præſentent: qui eos rogabunt, quid eos huc permoveat; an expenderint quid in hac vocatione præſtare oporteat, an huic vocationi ſe ſentiant poſſe reſpondere .... *an affectu carnis huc ducantur, ut videlicet in otio & ſuaviter vivant, opeſve & honores parent*. Admoneantur quoque, ſubjungit Synodus, ut bene ſeipſos explorent, excutiantque, ne cum ad capiendos Ordines reverſi fuerint, Spiritum ſanctum fraudent „.

Utinam hoc Synodale monitum omnibus, qui ordinationibus præſunt, alte foret impreſſum, accurateque Ordinatorum animus & intentio diſcerneretur, quam multorum in Sacerdotio ſuſcipiendo diſtorta ac perverſa reperiretur intentio!

Porro accuratam hanc intentionis diſcuſſionem hodierno tempore non tantum neceſſariam eſſe in illis, qui e Clero ſeculari ad Sacerdotium aſcendere volunt; ſed etiam in regularibus, vel inde non difficulter intelligi poteſt, quod paſſim omnes indifferenter e Religioſorum Communitatibus, præſertim quæ ex Miſſarum ſtipendiis vivunt, modo ad ætatem requiſitam pervenerint, & aliquo tempore profeſſionem Religioſam emiſerint, ad ſacros Ordines, imo ad ipſum Sacerdotium præſententur, quin & propellantur.

Non diffiteor quidem, vitam Religioſam debite inſtitutam plurimum conducere, ut a ſeculi corruptione ſegregati, in omni virtutum genere exercitentur, atque ita SS. Ordinibus ſuſcipiendis idonei reddantur: illud tamen mecum omnes fateantur neceſſe eſt, non eam eſſe, nec unquam fuiſſe Religioſæ profeſſionis virtutem, ut univerſi illam emittentes ad perfectionem etiam Monaſticam, ad quam omnis profeſſio Religioſa tendit, pertingant, multo minus Sacerdotalem attingant. „ Multo major (ait Chryſoſtomus *lib.* 2. *De Sacerd. cap.* 2. & 4.) vitæ integritas huic (Presbytero) quam illis (Monachis) neceſſaria „. Item: „ Eos, inquit, qui Sacerdotum munere funguntur, ſanctiores ac puriores illis eſſe oportet, qui ſe ad montes contulerunt „. Hinc illud Hieronymi: „ Sic vive in Monaſterio, ut Clericus eſſe merearis „.

Quibus conſonat illud Doctoris Angelici 2. 2. *quæſt.* 189. *art.* 1. *ad* 3. „ Ordines ſacri præexigunt ſanctitatem: ſed ſtatus Religionis eſt exercitium quoddam ad ſanctitatem aſſequendam. Unde pondus Ordinum im-

„ ponendum eſt parietibus jam per ſanctitatem deſiccatis. Sed pondus Religionis deſiccat parietes, id eſt, homines ab humore vitiorum „.

Hinc Pontifices, & SS. Patres etiam in primo Religionis fervore, non omnes in Religione viventes ſacris Ordinibus idoneos judicabant; ſed quos prævio diligenti examine & diſcuſſione tantis miniſteriis virtutum meritis reſpondere inveniſſent. Unde ad Aurelium ſcribit Auguſtinus *Epiſt.* 67. „ Cum ex his qui in monaſterio permanent, non tamen niſi probatiores atque meliores ad Clerum aſſumere ſoleamus „.

Sub idem tempus ad Himmerium Epiſcopum Tarraconenſem ſcribens Siricius Papa, Monachos Clericorum officiis aggregari optat & voluit, at non omnes, *ſed quos morum gravitas, & vitæ ac fidei inſtitutio ſancta commendat.* Epiſt. 1. *cap.* 13.

Quam procul a mente S. Gregorii abfuerit, ut omnes vitam Religioſam profeſſos Sacerdotio dignos crederet, ex illius ad Candidum Epiſcopum reſponſo luculenter pateſcit. Cum enim Candido licentiam dediſſet Monachos de Monaſteriis in ſua Parochia (hoc eſt Diœceſi) poſitis, cum conſenſu Abbatis tollendi & Presbyteros ordinandi, hoc monitum ſubjungit: „ Sed illius PRÆ OMNIBUS eſtote ſolliciti, ut vitam actuſque eorum, qui in hoc ſunt officio conſtituendi, SUBTILITER debeatis inquirere, & tunc eos, SI DIGNI fuerint, ordinare „. *Lib.* 5. *Epiſt.* 27.

Patrum veſtigiis inhærens Tridentina Synodus, ætate Ordinandorum præſcriptâ, adjungit: „ Sciant tamen Epiſcopi, non ſingulos in ea ætate conſtitutos, debere ad hos Ordines aſſumi, ſed *dignos duntaxat, & quorum probata vita ſenectus ſit* „. *Seſſ.* 23. *cap.* 12. *De Reform.* Et ne Epiſcopi ad credendum inducerentur, Regularium omnium eam eſſe vitæ integritatem, ſubjungit: „ Regulares quoque nec in minore ætate, nec *ſine diligenti examine* ordinentur; privilegiis quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis „. *Ibid. cap.* 14. Et nonne merito? Quis enim credat Religioſos omnes „ ita pietate ac caſtis moribus conſpicuos, ut præclarum bonorum exemplum, & vitæ monita ab eis poſſint expectari „? quemadmodum in aſſumendis ad Presbyteratum exigit Tridentinum; vel „ quod eorum doctrina ſit futura ſpiritualis medicina populo Dei: odor vitæ eorum delectamentum Eccleſiæ Chriſti, ut prædicatione atque exemplo ædificent domum, id eſt, familiam Dei „? ut loquitur Pontificale in *Ordinat. Presbyteri.*

Nonne ergo illi Monaſteriorum Superiores, quos videmus indifferenter omnes ad Presbyteratum præſentare, imo propellere, jure ac merito in ſuſpicionem veniunt, quod ſpe commodi temporalis ex Sacerdotio acquirendi excæcati, nec de Sacerdotio, nec de divinâ ad illud vocatione eam ideam concipiant, quam Patres & Concilia expreſſerunt? Quod & exinde veriſimilius fit, quod experientiâ conſtet, ex celebratione Miſſarum quotidianum ſtipendium in Monaſterii utilitatem ſollicite quæri; atque Sacerdotium velut medium ad victum quærendum quodammodo conſiderari.

Ut proinde non immerito monuerit Franciſcus Hallier *in Append. ad ſect.* 1. *de SS. Ordinat.* §. 3. „ Non adeo Superiorum Regularium fidei credendum, ut quos illi tamquam dignos obtulerint, abſque ullo alio examine atque diſcuſſione, ad ſacros Ordines Epiſcopi recipiant ..... *maxime cum notum ſit*, inquit, *totius Monaſterii intereſſe, ut quamplurimos Ordinibus ſacris initiatos habeat*: & facile probi etiam & boni, inſitâ hominibus cupiditate Ordinis ſui gloriam promovendi (quâ Regulares præ cæteris maxime flagrant, quod Ordinis ſui ampliationem & ornamentum ad Dei gloriam & Eccleſiæ utilitatem ſpectare præſertim arbitrentur) facile, inquam, abripiantur, ut levius de ſuis cenſeant, quam par ſit, & in pondere judicent ſuorum induſtriam, ac dotes magnifice, Sacerdotii & reliquorum Ordinum Eccleſiaſticorum dignitatem tenuiter æſtiment „.

§.XII.

§. XII.

Epiſcopis incumbit tollere ea, quæ circa Sacrificium Miſſæ turpem quæſtum ſapiunt, eaque ſtatuere, quæ ei debitum honorem & cultum conciliant; hiſque Epiſcoporum Decretis Regulares quantumvis exempti obedire tenentur.

RES ſacras contemni atque vileſcere, ſi ad pecuniarium quæſtum Sacerdotum illæ reduci videantur, notius eſt quam ut probari debeat: quis enim veneretur, ait Gregorius Magnus, quod venditur? aut quis non vile putet quod emitur? Ad hæc, quam erga ſacra Religionis Myſteria venerationem Miniſtri conciliabunt, ſi ea quæſtui ipſorum ſubſervire appareat?

Hinc tantopere Epiſcopis, tamquam præcipuis Sacrorum depoſitariis, & Myſteriorum Dei diſpenſatoribus inculcatum, ut omnia, quæ turpem quæſtum ſapiunt, a rebus ſacris amovere ſtudeant.

Et quidem Synodus Tridentina de Sanctorum invocatione, atque Reliquiarum & Imaginum veneratione agens, Epiſcopos monet, ut „ omnis ſuperſtitio in Sanctorum „ invocatione, Reliquiarum veneratione, „ & Imaginum ſacro uſu tollatur, *omnis* „ *turpis quæſtus eliminetur* „. In Decreto *De Invocat. Sanctorum*.

Similiter de Purgatorio ſermonem faciens, rurſus præcipit: „ ut ea, quæ ad curioſitatem „ quamdam, aut ſuperſtitionem ſpectant, *vel* „ *turpe lucrum ſapiunt*, tamquam ſcandala & „ fidelium offendicula prohibeant „. *In Decreto De Purgatorio*.

Quid adverſus pravos eleemoſynarum quæſtorum abuſus, ſacrum indulgentiarum theſaurum ad turpem quæſtum redigentium, eadem Synodus decreverit, ut *tandem cæleſtes hos Eccleſiæ theſauros*, NON AD QUÆSTUM, *ſed ad pietatem exerceri, omnes vere intelligant*, notum eſt.

Verum, quia fatendum eſt „ nullum „ aliud opus adeo ſanctum ac divinum a „ Chriſti fidelibus tractari poſſe, ut ait di„ cta Synodus *Seſſ.* 21. *cap.* 9. *De Reform.* „ quam hoc ipſum tremendum myſterium, „ quo vivifica illa hoſtia, quâ Deo Patri „ reconciliati ſumus, in Altari per Sacer„ dotes quotidie immolatur; ſatis etiam „ apparet, *omnem operam & diligentiam* „ *in eo ponendam eſſe*, ut quantâ maxi„ mâ fieri poteſt interiori cordis munditiâ & „ puritate, atque exteriori devotionis ac pie„ tatis ſpecie peragatur „.

Quapropter ſpeciatim decernit ſancta Synodus, ut „ Ordinarii locorum Epiſcopi ea „ omnia prohibere, atque e medio tollere „ ſedulo curent ac teneantur, quæ *vel ava-* „ *ritia*, idolorum ſervitus, vel irreverentia, „ quæ ab impietate vix ſejuncta eſſe po„ teſt, vel ſuperſtitio, veræ pietatis falſa „ imitatrix, induxit „. Deinde varia enumerat, quæ vel avaritia, vel irreverentia, vel ſuperſtitio in hujus Myſterii vilipendium induxit. „ Hæc igitur omnia, quæ ſum„ matim enumerata ſunt, omnibus locorum „ Ordinariis ita proponuntur, ut non ſolum „ ea ipſa, ſed quæcumque alia huc perti„ nere viſa fuerint; ipſi pro data ſibi a „ ſacroſancta Synodo poteſtate, ac etiam „ ut delegati Sedis Apoſtolicæ, prohibeant, „ mandent, corrigant, ſtatuant; atque ad „ ea inviolate ſervanda Cenſuris Eccleſia„ ſticis, aliiſque pœnis, quæ illorum arbi„ trio conſtituentur, fidelem populum com„ pellant; non obſtantibus privilegiis, „ exemptionibus, appellationibus, ac con„ ſuetudinibus quibuſcumque „.

Nulla proinde quantumvis inveterata conſuetudo, ſeu potius abuſus, remorari poteſt Epiſcopos, quominus omnem illam abominandam Sacerdotum mercimoniam, & turpem quæſtum circa celebrationem Miſſarum, occaſione ſtipendiorum introductum aboleant; eaque omnia ordinent, quibus Miſſæ ſacrificio debitus honor & cultus ad Dei gloriam & fidelis populi ædificationem reſtituatur.

Conſtat quoque, nulla privilegia, nullaſque exemptiones impedimento eſſe Epiſcopis, quominus ea, quæ pro illius Sacramenti debito cultu & veneratione decernenda credunt, ſuum effectum ſortiantur. Unde teſte Fagnano: „ Generaliter hoc Decre„ tum cenſuit S. Congregatio comprehen„ dere etiam Regulares *quantumvis exem-* „ *ptos*, eoſque ea omnia, quæ ab Ordina„ riis locorum circa obſervanda & evitanda „ in Miſſarum celebratione ſtatuta fue„ rint, omnino ſervare teneri, ad idque

„ etiam pœnis ac cenſuris Eccleſiaſticis ab iiſdem Ordinariis cogi & compelli poſſe „.

Neque hæc poſitiva atque ſpecialis derogatio ſeu reſtrictio exemptionis Regularium, ſed illius legitima declaratio dicenda eſt. Quæcumque enim Regularibus exemptio conceſſa ſit, ea Regulares ut Regulares ſpectat; nullatenus vero Regulares ut partem conſtituentes Hierarchiæ Eccleſiaſticæ divinâ ordinatione inſtitutæ, *quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris*; ideoque qualiſcumque indulta Regularibus exemptio diſciplinam duntaxat Regularem concernit, nec ad functiones Hierarchicas ſine manifeſto errore, atque ipſius Hierarchiæ Eccleſiaſticæ deſtructione extendi poteſt.

Cum enim Regularium exemptio privilegium ſit contra jus commune indultum, unanimi omnium Canoniſtarum ſententiâ ſtricte venit interpretanda, & inter expreſſum verborum tenorem continenda. Quam regulam quoad exemptos ſedulo ab Epiſcopis obſervatam voluit Synodus Tholoſana *ann.* 1590. *par.* 4. *cap.* 16. §. 1. „ Epiſcoporum juriſdictioni non mediocre impedimentum, exemptis profuſioris vitæ occaſionem, Chriſtianis non vulgare ſcandalum afferre, *laxius quam par eſt*, ait Synodus, *exceptæ exemptiones conſueverunt*. Hunc igitur in exemptionum cognitione Epiſcopi modum adhibeant, & ut illas *ad unguem obſervent*, & *ultra quam loquuntur*, minime extendant „.

Ex hoc fundatiſſimo atque receptiſſimo Juris principio ulterius tamquam indubitatum, & multis Juris textibus probatum inferunt Canoniſtæ, exemptionem aliquibus in una qualitate conceſſam, minime concernere eoſdem, ut aliâ diſparatâ qualitate veſtitos; atque ita Regularibus datam, non eſſe pertrahendam ad Regulares, in quantum Presbyterali, aliove officio a ſtatu Regulari diſparato & diſtincto funguntur: quemadmodum in ſimili, ſi in eodem concurrat qualitas Canonici & Paſtoris, exemptio Canonicis facta eumdem in functionibus Paſtoralibus non eximit, ut declarat Innocentius III. in *Cap.* Cum Capella 16 *De Privilegiis*: & „ Privilegia quæ reſidentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ Conſtitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere ſolent; ea in iis, qui Eccleſiaſtica Beneficia obtinent, *ratione prædictorum Beneficiorum minime intelligantur*, ait Synodus Tridentina, ſed Ordinarii juriſdictioni ſubjecti permaneant „.

Juxta certum proinde & indubitatum Juris principium proceſſerunt Patres Concilii Tridentini, dum declararunt Epiſcopos poſſe ſtatuere ea omnia, quæ ad debitum cultum & reverentiam conciliandum pertinent, *non obſtantibus exemptionibus*; quandoquidem exemptiones, ſi quæ Regularibus ſint indultæ, ſint reſtringendæ ad ea, quæ Regulares ut Regulares exercent; ut nec ad ea extendendæ, quæ ut Presbyteri aut Eccleſiæ Miniſtri ab Epiſcopis aſſumpti faciunt. Quam diſtinctionem notavit Doctor Angelicus, dum dixit: „ Monachus magis tenetur obedire Abbati, quam Epiſcopo in illis, quæ ad ſtatuta Regulæ pertinent; in *his autem*, *quæ ad diſciplinam Eccleſiaſticam petinent*, *magis tenetur Epiſcopo*; quia in his Abbas eſt Epiſcopo ſuppoſitus „. *In II. Sentent. Diſt.* 44. *quæſt.* 2. *art.* 3. *ad* 3.

Prædictum Canoniſtarum certiſſimum principium, illamque Doctoris Angelici diſtinctionem, ſi attendiſſet P. Jacobus a S. Antonio Ordinis FF.B.V. Mariæ de Monte Carmelo, non tam fœde in ſuis Conſultationibus Canonicis contra manifeſta jura Canonica & cum totius Hierarchiæ Eccleſiaſticæ everſione, exemptiones Regularium ad ſacras Hierarchiæ functiones extendiſſet; & inter alia (quod huic noſtræ materiæ magis propinquum) vidiſſet, quomodo exemptio, ſi quæ Regularibus competit, facere nequeat, ut Ordinariis quoad publicam Euchariſtiæ expoſitionem obedire non teneantur: atque ita non tam fidenter, ut credo, aſſeruiſſet, *Regulares Mendicantes poſſunt in ſuis Eccleſiis SS. Euchariſtiæ Sacramentum a populo adorandum publice exponere abſque licentia Ordinariorum*.

Cum enim publica Euchariſtiæ coram populo expoſitio non ſit actus diſciplinæ regularis, ſed potius Hierarchicus, & ad debitam populi devotionem erga idem Sacramentum excitandam ſpectans, ex præmiſſis evidens ſit, exemptionem Regularibus conceſſam, ad ſimilem actum, qui ab ipſis non ut *Regularibus*, ſed ut *membris* Hie-

rar-

rarchiæ Eccleſiaſticæ, & *cooperatoribus ſubſidiariis* Epiſcoporum, exerceatur, porrigi poſſe.

Juxta quæ notoria Juris principia, generalis Eccleſiæ Gallicanæ Conventus, conſtans ex Cardinalibus, Archiepiſcopis, aliiſque pluribus Prælatis nihil detractum credidit legitimis juribus Regularium, dum *ann.* 1655. Decretum edidit tenoris ſequentis. „ Cum plures auctoritate privatâ, inquit Conventus, ſub prætextu indulgentiarum, profeſſionum Filiarum, proceſſionum, aut ſolemnitatum Ordinis ſui præſumant *palam & publice SS. Sacramentum exponere in Eccleſiis ſuis*, ſeſe inſuper gravare fundationibus, quas in hunc finem ſuſcipiunt, quod valde *diminuit cultum & reſpectum huic SS. Sacramento debitum*, quod Eccleſia conſuevit reſervare *pro ultimo refugio* in neceſſitatibus ſuis extraordinariis, ad quam licentiam in poſterum impediendam, inhibetur expreſſe SS. Sacramentum exponi palam ſuper Altare, illudve deferri in proceſſionibus, niſi in ſolemnitate SS. Sacramenti aut diebus devotionum *extraordinariis* pro publicis cauſis indictis, & per Epiſcopum approbatis, obtentâque *ejus permiſſione*. Eapropter non poterunt Eccleſiaſtici ſeculares & *regulares exempti* & non exempti ſeſe per quamcumque conventionem aut contractum obligare ad publice exponendum venerabile Sacramentum, aut in hunc finem ſuſcipere aliquam fundationem, ſine *prævio conſenſu Epiſcopi* „.

Plura tum Synodorum, tum ſacræ Congregationis Cardinalium Decreta, quibus declaratur, nec Regularibus exceptis fas eſſe, publice Venerabile adorandum populo exponere ſine conſenſu Epiſcopi, refert Joannes Thiers in ſuo Tractatu Gallico *De Expoſitione Venerabilis*.

Quidquid igitur ſtatuendum Epiſcopi judicaverint, ut ſacroſancto Miſſæ Sacrificio debitus honor & cultus ad Dei gloriam & fidelis populi ædificationem reſtituatur, omnes ſeu ſeculares ſeu regulares tam exemptos quam non exemptos conſtringit.

§. XIII.

Efficax remedium, quo mercenarius modus, qui circa celebrationem Miſſarum occaſione Honorarii invaluit, extirpetur, eſt ut ad ſacros Ordines non aſſumantur, de quibus fundata ſit conjectura, quod ad illos accedunt, ut ex celebratione Miſſarum ſibi, vel Communitati temporalia quærantur.

OCcaſione hodierni Miſſarum honorarii plurima ſacroſancto Miſſæ Sacrificio indigna invaluiſſe hactenus ſat oſtenſum, quorum præcipuam eſſe radicem vidimus, quod multi tum e Clero, tum e Regularibus ordinentur, ut ex Miſſarum ſtipendiis, vel ſibi, vel ſuæ Communitati temporalis vitæ ſubſidia quærantur.

Efficax itaque adverſus abuſus illos remedium erit, ut nulli ad ſacrum Presbyteratus Ordinem admittantur, de quibus fundata conjectura ſit, quod ad illum eo intuitu accedunt, ut vel ſibi, vel Communitati de temporalibus ex Miſſarum celebratione provideatur.

Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in iis, quæ ſunt ad Deum, non ad temporalia, *ut offerat dona & Sacrificia pro peccatis*. *Hebr. cap.* 5. *verſ.* 1. nequaquam vero ut ſibi vel Communitati ex oblatione Sacrificiorum ſtipendia acquirat.

Declarat Eccleſia per Patres Concilii Tridentini *Seſſ.* 23. *cap.* 4. *De Reformat.* nec primâ Tonſurâ initiandos „ de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſecularis judicii fugiendi fraude, SED UT DEO FIDELEM CULTUM PRÆSTENT, hoc vitæ genus elegiſſe „. Unde Franciſcus Richardotus e Concilio Tridentino redux in Synodo ſua ſtatuere non dubitavit: „ Ut ad Tonſuram non admittantur, niſi qui fidem faciant, ſe eo animo hunc gradum optare, UT DEO ET ECCLESIÆ SERVIANT „.

Quid ergo? Neminem ad primam Tonſuram admittendum cenſebit Eccleſia, niſi qui fidem faciat, ſe eo animo hunc gradum optare, *ut Deo & Eccleſiæ ſerviat*? Ad Presbyteratum vero admittendum credet, de quibus conjectura ſit, quod ad hunc gradum acce-

Digitized by Google

accedant, non tam ut Deo & Eccleſiæ ſerviant, quam ut ſibi, vel Communitati honoraria plura parari queant? Abſit. Audi quid ad Ordinandos ad Presbyteratum nomine Eccleſiæ dicat Pontifex ordinans: „ Tales eſſe ſtudeatis, ait, ut *in adjutorium Moyſi & duodecim Apoſtolorum, Epiſcoporum videlicet Catholicorum, qui per Moyſen & Apoſtolos figurantur*, digne per gratiam Dei eligi valeatis. Itaque, Filii dilectiſſimi, quos *ad noſtrum adjutorium* Fratrum noſtrorum arbitrium conſecrandos elegit, ſervate in moribus veſtris caſtæ & ſanctæ vitæ integritatem. Agnoſcite quod agitis: imitamini quod tractatis; quatenus mortis Dominicæ myſterium celebrantes, mortificare membra veſtra a vitiis & concupiſcentiis omnibus procuretis. Sit doctrina veſtra ſpiritualis medicina populo Dei. Sit odor vitæ veſtræ delectamentum Eccleſiæ Chriſti; *ut prædicatione atque exemplo ædificetis domum, id eſt, Eccleſiam Dei;* quatenus nec nos de veſtra provectione, nec vos de tanti officii ſuſceptione damnari a Domino, ſed remunerari potius mereamur „.

Non igitur ad temporalia vel ſibi vel Communitati comparanda, ſed in *adjutorium* Epiſcoporum ad Presbyteratum eligendos cenſet Eccleſia: unde his verbis nomine Eccleſiæ Deum precatur Epiſcopus ordinans: „ Quapropter infirmitati quoque noſtræ, quæſumus, hæc *adjumenta* largire; qui quanto fragiliores ſumus, tanto his pluribus indigemus..... Sint *providi cooperatores Ordinis noſtri;* eluceat in eis totius forma juſtitiæ, ut bonam rationem diſpenſationis ſibi creditæ redditurí æternæ beatitudinis præmia conſequantur „.

Proinde dum Synodus Tridentina dicit *Seſſ.* 23. *cap.* 16. *De Reformat.* „ Cum nullus debeat ordinari, qui judicio ſui Epiſcopi non ſit *utilis* aut *neceſſarius ſuis Eccleſiis;* ſancta Synodus veſtigiis ſexti Canonis Concilii Chalcedonenſis inhærendo ſtatuit „ &c. aliud non inſinuat, quam nullum eſſe ordinandum, niſi qui judicio ſui Epiſcopi utilis aut neceſſarius ſit, ut tamquam membrum Hierarchiæ Eccleſiaſticæ Epiſcopo, in ædificationem domus, id eſt, familiæ Dei, adjutor accedat.

Non immerito igitur cum vehementi indignatione quærit pius quidam ac eruditus Auctor: „ An ſi ratio ſatis Canonica multiplicandi Presbyteros in quibusdam Communitatibus, quia Sacriſtia Communitatis ſubminiſtrat ipſi familiæ reditum decem, duodecim, vel quindecim millium florenorum multitudine Miſſarum, quæ in Eccleſia ſimilis Communitatis dicuntur? *Tractatu cui Titulus: Pratiques de piété pour honorer le S. Sacrement.* Pratiq. 53. §. 16.

Si teſte Synodo Tridentinâ *Seſſ.* 21. *cap.* 2. *De Reform.* „ non deceat divino miniſterio adſcriptos, cum Ordinis dedecore mendicare, aut *ſordidum aliquem quæſtum* exercere „; nonne multo magis dedecet divino miniſterio adſcriptos, quæſtum ex miſſis quærere, cum ſummo Ordinis Sacerdotalis & ipſius Sacrificii dedecore? An non enim ob multiplicem illam Sacerdotum ordinationem, qui ex Miſſarum honorariis *quæſtum* quærunt, dicere quis poſſet, quod olim Petrus Bleſenſis *Epiſt.* 123. dixiſſe legitur: Video „ autem hodie, quod & flens dico, innumeros illiteratos, aut potius idiotas, & nihilominus carnaliter converſantes, uſurpare tanti officii (Sacerdotalis) gradum: ita quod *Sacramenti dignitas ex indigna numeroſitate vileſcit*, & evenit quod Oſee Propheta conquerendo deplorat, & dicit: *Multiplicavit populus altaria ad peccandum, factæ ſunt eis aræ in delictum* „. Cap. 8. *verſ.* 11.

Ex his nemo inferat me voluiſſe aſſerere Sacerdotibus generaliter vitium eſſe, oblata ſibi Miſſarum honoraria *liberali* atque *grato* animo accipere, & modo omnis turpis quæſtus ſuſpicio abſit; id enim unice hic dicere animus fuit, quod Epiſcopi, ut mercenarium modum, qui circa celebrationem Miſſarum invaluit, extirpent, neminem ad ſacros Ordines deberent aſſumere, de quo conjectura ſit, quod ad illos accedat, ut ex celebratione Miſſarum vitæ ſubſidia aut ſibi, aut Communitati habere quærat.

§.XIV.

Digitized by Google

§. XIV.

Proponuntur varia remedia, quibus occurratur incommodis, quæ ex ſtipendiis Miſſarum nata ſunt oriri.

IRreverentias, quæ occaſione hodierni Miſſarum ſtipendii circa ſacroſanctum Altaris Sacrificium committuntur, magna ex parte oriri exinde, quod a nonnullis Miſſarum celebratio aſſumatur tamquam medium, quo neceſſaria ſuſtentatio procuretur, ex ante dictis eſt manifeſtum: quare, ut §. præcedenti obſervatum eſt, multum ad extirpationem illarum irreverentiarum valebit, ſi Epiſcopi ad Ordines ſacros non admittant, de quibus conjectura eſt, quod ad Sacerdotium veniant aut præſententur, ut ex Miſſarum celebratione ſibi vel Communitati temporalia ſubſidia proveniant. Verum remedium illud ad mali illius eradicationem non omnino ſufficiet, ſi etiam Paſtores, aliive Eccleſiarum neceſſarii Miniſtri ex Miſſarum celebratione vitæ neceſſaria quærere jubeantur. Hinc enim facile continget, ut nonnulli neceſſitate compulſi modo mercenario Miſſæ Sacrificium ſint tractaturi; quo ulterius eveniet, ut ipſi Miniſtri de turpi quæſtu aut Simonia reddantur ſuſpecti; & quod de ipſo Miſſæ ſacrificio, tamquam de quodam opificio, quo Sacerdotes victitare debeant, fidelibus idea ingeratur.

Nonne quoque exinde fiet, quod neceſſitate quodammodo cogente, frequentius ſacris Altaribus adſtare debebunt; & nonne inde natum eſt fieri, ut apud plures ipſa Sacrificii oblatio non eo fidei ardore & reverentiâ, quâ oportet, peragatur? Quid enim certius quam res tametſi ſanctiſſimas, aſſiduitate, & nimiâ familiaritate vileſcere? Divinitus ab Auguſtino *De Civit. Dei lib.* 10. *cap.* 12. dictum eſt, quotidiana miracula, quibus rerum naturam perpetuo Deus illuſtrat, longe eſſe iis mirabiliora, quibus ad ſui cognitionem & fidem homines adduxit: imo *& omni miraculo, quod fit per hominem, majus miraculum eſſe hominem:* ſed inuſitatis inauditiſque miraculis commoveri nos oportuiſſe, *quia miracula viſibilium naturarum, licet multo majora, videndi aſſiduitate viluerunt.*

Multum proinde valebit, ut incommodis ex Miſſarum honorariis natis oriri occurratur: „ Si curet Epiſcopus (quemadmodum ſtatuit Synodus Tridentina, *Seſſ.* 24. *cap.* 13. *De Reformat.*) „ ut in Parochialibus „ Eccleſiis, quarum fructus adeo exigui ſunt, „ ut debitis nequeant oneribus ſatisfacere, „ ſi per Beneficiorum unionem, non tamen „ regularium, id fieri non poſſit, ut primitiarum vel decimarum aſſignatione, aut „ per Parochianorum ſymbola & collectas, „ aut quâ commodiori ei videbitur ratione, „ *tantum redigatur, quod pro Rectoris ac* „ *Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat* „.

Provideant, inquam, *tantum*, quod non ſolum pro Rectoris, ſed etiam Parochiæ neceſſitate decenter ſufficiat; adeoque *tantum*, ut Rector ſeu Paſtor poſſit ſibi tot Sacerdotes adjungere, *quot ſufficient ad Sacramenta exhibenda, & cultum Divinum celebrandum*, ut loquitur Tridentinum *Seſſ.* 21. *cap.* 4. *De Reformat.*

Et certe quid injuſtius, quam decimas, aliosque Eccleſiaſticos proventus poſſideri ab illis, qui nihil aut parum pro populo laborant; & interim ipſos operarios, quibus decimæ primario debentur, adigere, ut ex Miſſarum celebratione victum quærere teneantur?

Plurimum quoque ad conciliandum Miſſæ ſacrificio debitum cultum conduceret, ſi in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis nulli aſſumerentur Vicarii, *niſi quorum mores & vita probata fuerint*, ut loquitur Synodus Cameracenſis *an.* 1565. *tit.* 6. *cap.* 15. illiſque de honeſta atque ſufficienti ſuſtentatione provideretur, ut non cogerentur (prout hodie, proh dolor! nimis frequenter non ſine populi ſcandalo, & Sacrificii atque Sacerdotii vilipendio fieri videmus) more mercenario ex quotidianis Miſſarum ſtipendiis victum comparare.

Certe ſi ipſi Canonici juſtum ac æquum reputent, ut ſibi tamquam Eccleſiæ operariis vitæ neceſſaria ex Eccleſiarum proventibus dentur, quâ ſpecie juſtitiæ Vicariis ſuis, qui onus officii cum ipſis ferunt, debitam ſuſtentationem negant? Eoſque non tamquam officii ſui coadjutores, ſed ut mercenarios ſuos quodammodo tractant, & ad ſordidum quæſtum ex Miſſarum celebratione adigunt? Quapropter non immerito jam pri-

Digitized by Google

pridem dixit Concilium Moguntinum *an.*
1549. *Can.* 70. „ Perniciofus abuſus eſt,
„ cum pudendo Cleri dedecore, & anima-
„ rum periculo, gravique Eccleſiarum de-
„ trimento conjunctus, quod in Eccleſiis
„ quibuſdam Cathedralibus & Collegiatis,
„ potiſſima proventuum portio Canonicis
„ etiam apud Eccleſias non reſidentibus, nec
„ quidquam utilis aut neceſſarii miniſterii
„ exequentibus, diſtribuitur; Vicariis, qui
„ diurnâ ac nocturnâ fatigatione omnes Ec-
„ cleſiæ functiones ſuſtinent, vix tenui cen-
„ ſu, & qui ad vitam miſere ſuſtentandam
„ ægre ſufficiat, relicto. Hinc Capitula &
„ Canonicos Eccleſiarum in Domino ex-
„ hortamur, ut æquitatis & rationis olim
„ Deo reddendæ memores, ad functiones
„ Eccleſiis ſuis neceſſarias his, qui eas ge-
„ runt, de fructibus Eccleſiarum ſufficien-
„ tem & honeſtum victum deputent; ne
„ cauſam præbeant de Eccleſiarum proven-
„ tibus neceſſario aliter diſponendi „.

Ad hæc, non parum valeret ad occur-
rendum irreverentiis, quæ tum circa Miſſæ
ſacrificium, tum circa Sacerdotium occaſio-
ne moderni Miſſarum honorarii occurrunt,
exacta cuſtodia Decreti Synodi Tridentinæ,
quo cavetur, ut in Monaſteriis tam virorum
quam mulierum, bona immobilia poſſiden-
tibus vel non poſſidentibus, is tantum nu-
merus conſtituatur, ac in poſterum conſer-
vetur, qui vel ex reditibus propriis Mona-
ſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis com-
mode poſſit ſuſtentari: hoc quippe pacto
fieret, ut ex Miſſarum honorariis victum
accipere non cogerentur, atque ita facilius
evitaretur mercenarius ille modus, quo Miſ-
ſæ ſacrificium, neceſſitate habendi tempora-
lia vitæ ſubſidia quaſi cogente, ſæpius tra-
ctari ſolet; neque adeo facile, eâdem ne-
ceſſitate adigente, & nonnumquam excæ-
cante, ſuos ad Sacerdotium præſentarent,
& Epiſcopis ordinandos obtruderent.

Porro remedium hoc incommodis illis
evitandis admodum congruere, jam pridem
teſte Urbano VIII. notavit ſacra Cardina-
lium Congregatio. Poſtquam enim multa
ad extirpandos abuſus, qui in quibuſdam
Monaſteriis circa celebrationem Miſſarum
invaluerant, & *omne damnabile lucrum ab
Eccleſia removendum* Pontifex decreviſſet,
tandem ſubjungit: „ Poſtremo illuſtriſſimi
„ Patres, non ſine gravi animi dolore in-
„ telligentes, mala fere omnia, quæ regu-
„ larem diſciplinam evertunt, ac præcipue
„ nimiam hanc facilitatem fovent in *oneri-
„ bus Miſſarum ſupra vires ſuſcipiendis*,
„ veluti ex infecta radice pullulare *ex ma-
„ jori Regularium numero, quam ferant re-
„ ditus, & eleemoſynæ cujuſque Monaſterii*;
„ inhærentes ſummorum Pontificum, ac
„ ſacri Tridentini Concilii Decretis ſta-
„ tuerunt: Ut in proximo Capitulo ſeu
„ Congregatione Generali aut Provinciali
„ ſedulo examinetur, quot Religioſi homi-
„ nes connumeratis etiam laicis, aliiſquè ne-
„ ceſſariis ſervientibus, in unoquoque Mo-
„ naſterio, Conventu, domo Regulari,
„ juxta regionis & proprii inſtituti morem,
„ victum & veſtitum, & medicinalia in
„ communi habentes, competenter valeant
„ ſuſtentari. Tum eorumdem bonorum,
„ redituum, eleemoſynarum, & onerum
„ præciſam notam ipſimet Capitulo, ſeu
„ Congregationi exhibeant, ut in illo dili-
„ genter diſcuſſis omnibus, cujuſque fami-
„ liæ, Monaſterii, Conventus, ac domus
„ Regularis in ſingula quaque Provincia,
„ *certus earum tantum perſonarum numerus,
„ Patrum Capitularium voto, præfigatur,
„ quæ reditibus, eleemoſynis, & obventioni-
„ bus, ut ſuperius, ſufficienter ali poſſint* „.

Ex his tamen ne quis inferat, Regulari-
bus fas non eſſe Miſſarum honoraria a fide-
libus *liberaliter* oblata recipere, eaque in
communem Monaſterii uſum impendere; id
enim ſolum dico, multorum malorum oc-
caſionem eſſe, quod Religioſorum commu-
nitates ex Miſſarum *ſtipendiis* vivere *cogan-
tur*: quam neceſſitatem, atque ex illa tam-
quam radice pullulantia incommoda, ut Mo-
naſteria evitent, convenientiſſimum eſſe, non
plures ad Religionem recipi, quam ex com-
munibus Monaſterii reditibus, aut conſuetis
eleemoſynis ali poſſint, cum ſacra Congre-
gatione, & Urbano VIII. dicere non vereor.

Quærebatur a Gerſonio „ ſi melius eſſet
„ quod conferentes temporalia ſtarent in ſo-
„ la *generalitate* pro ſuffragiis habendis: &
„ ſi ad hoc, & quomodo monendi „? Re-
ſpondet Gerſonius: „ Sollicitudo pia con-
„ ferentis temporalia, ſi vult, poteſt in ſua
„ *generalitate* ſuffragia requirere. Et ſub hac
„ intentione ſola ſtando *non minus merebit*

„ *ſæpe*

Digitized by Google

„ *ſæpe apud Deum, quam particularius exigendo*. Non habet prima pars dubitationem. Secunda pars utinam ſpiritualibus oculis (quales ſunt oculi columbini Sponſi & Sponſæ in Canticis) aſpiceretur! quam apud illos perſpicua eſſet, qui cognoſcant omnia benefactorum omnium quantumcumque occultorum præmia repoſita apud Deum, propter quem & in quo fiunt. Verum pauci ſunt ſpirituales hujuſmodi, qui non miſcere curent grano puriſſimo charitatis, in illud ſeminando quædam zizania vanitatis..... Sollicitudo pia conferentis temporalia poteſt & debet admoneri clam aut palam per prædicatores, aut alios ſuper præmiſſa veritate pro directione puriori intentionis ſuæ. Suadenda quippe ſunt bona cum diſſuaſione malorum. Nihilominus obſervetur illud antiqui proverbii: *Ne quid nimis*; quia *qui nimis emungit, elicet ſanguinem* „. Tractatu *De Sollicit. Eccleſiaſt.*

Hoc pium Gerſonii reſponſum, ſi fidelibus intimaretur, & ſedulo inculcaretur, procul dubio extirpandis ſæpe dictis irreverentiis, quæ circa Miſſæ ſacrificium occaſione ſtipendii natæ ſunt committi, ſubſerviret; ſi, inquam, populus doceretur, quomodo non illi amplius de Miſſæ ſacrificio participent, qui plures ſibi Miſſas (intercurrente ſeu immiſcente ſe ſæpius aliquâ vanâ gloriâ) celebrari curant, ſed qui majore & ardentiore in Deum devotione eleemoſynas ſuas offerunt.

Quapropter monendus populus, quod ſi eleemoſynas ſuas Eccleſiæ aut Monaſterio in Miniſtrorum aut Fratrum ſuſtentationem, vel in augmentum divini cultus, aut pauperum alimoniam, ſive alium pium uſum offerat, abſque obligatione celebrandi certum numerum Miſſarum, plus nonnumquam ſit participaturus de Sacrificiis, quæ in Eccleſia aut Monaſterio celebrantur, quam ſi Religioſos aut Sacerdotes ad Miſſas pro ſe *ſpecialiter* dicendas conſtringeret.

Quis enim ambigat, quin illi, qui ſimpliciter & ſine obligatione Eccleſiis aut Monaſteriis ſua donant, frequenter amplius Dei cultum & reverentiam ſacrificio Miſſæ debitam promoveant, quam qui per ſua oblata Sacerdotes ad quotidianum Sacrificium nonnumquam cum periculo irreverentiæ incitant? quin & interdum cauſa ſunt, quod in Eccleſia, non ſine magno ſcandalo, tot otioſos & mercenarios Sacerdotes *de celebratione Miſſarum artem de pane lucrando facientes*, aliaque ex honorariis Miſſarum profluenda incommoda, conſpicere debeamus.

Abſit tamen, ut univerſam hodiernam Fidelium praxim offerendi Miſſarum honoraria cum obligatione, ut Sacerdotes pro ſe *ſpecialiter* Miſſæ ſacrificium offerant, condemnem; aut credam, Sacerdotes uno Miſſæ ſacrificio poſſe ſatisfacere, ſi a pluribus vel ab uno diverſa ſtipendia cum ſimili obligatione acceperunt; quinimo „ ubi pro pluribus Miſſis etiam ejuſdem qualitatis celebrandis, ſtipendia quantumcumque incongrua & exigua, ſive ab una, ſive a pluribus perſonis collata fuerint, aut in futurum conferantur, Sacerdotibus, Eccleſiis, Capitulis, Monaſteriis, Domibus ac piis locis tam ſecularibus quam regularibus „ recte ex judicio ſacræ Congregationis, ſub obteſtatione divini judicii, mandat ac præcipit Urbanus VIII. in *citata Conſtitutione* „ ut abſolute tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerunt, ita ut alioquin ii, ad quos pertinent, ſuæ obligationi non ſatisfaciant; quinimo graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur „.

Similiter idem Pontifex, *omne damnabile lucrum ab Eccleſia removere volens*, juſtiſſime prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcipit celebrandam *cum certa eleemoſyna*, *ne eamdem Miſſam alteri, parte ejuſdem eleemoſynæ ſibi retentâ, celebrandam committat* (a).

Licitum proinde eſt Fidelibus, qui ſtipendia offerunt, rogare, imo & obligare Sacerdotes ſtipendia recipientes, ut unum plurave Sacrificia pro ſe *ſpecialiter* offerantur: attamen hoc ipſis inculcandum, ut ſemper quantum in ipſis eſt, per ſtipendiorum oblationem ſtudeant promovere cultum Dei, &

(a) Idem Pontifex prohibuit, ne honorarium accipiatur pro Miſſis, quas Sacerdos tenetur celebrare ratione Beneficii, vel fundationis, vel &c. „ Mandamus, inquit, Sacerdotes, quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione Beneficii, ſeu Capellæ, ſeu legati, ſeu ſalarii, ſi eleemoſynas pro aliis Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eâdem Miſsâ utrique obligationi ſatisfacere „.

Digitized by Google

& reverentiam ipſi Sacrificio debitam; quo futurum erit, ut purâ hac intentione offerentes, non raro amplius de fructu Sacrificii ſint participaturi, quam ſi Sacerdotes ad multa Sacrificia obligarent.

CAPUT VIII.

De Simonia & turpi quæſtu in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ vitando.

§. I.

Intuitu alicujus rei temporalis Pœnitenti reconciliationem impertiri, horribilis ſemper judicata fuit Simonia.

OLim in more poſitum fuit „ Ut omnes graviorum peccatorum rei impoſitam ſibi a Presbytero ſatisfactionem adimplere cogerentur (ait Chriſtianus Lupus *Diſſ. proœm. ad tom.* 3. *Schol. cap.* 8.) „ ante reconciliationem : quæ omnibus ſimul per Parochos adductis impendebatur ab Epiſcopo in quinta feria Dominicæ Cœnæ. A paucis ſeculis deſiit illa conſuetudo „.

Vigente dictâ diſciplinâ, nonnulli Sacerdotes avaritiâ excæcati, muneris intuitu pœnitentes, tametſi minus dignos, Epiſcopis reconciliandos adducere, aut teſtimoniales debite peractæ pœnitentiæ dare non verebantur: quorum avaritiam ut perniciosam atque horrendam Simoniam Eccleſia per Canones ſuos perſtringere non dubitavit.

„ Nemo Presbyterorum xenium vel emolumentum quodlibet temporale, imo ſpirituale detrimentum a quocumque publice peccante accipiat (ait Alexander III. in *Cap.* 14. X. *De Simonia*) „ ut Epiſcopo vel Miniſtris ejus peccatum illius celet : nec pro reſpectu cujuſque perſonæ conſanguinitatis aut familiaritatis, alienis communicans peccatis, hoc Epiſcopo innoteſcere detrectet. Nec quemquam pœnitentem vel minus digne pœnitentem gratiâ vel favore ad reconciliationem adducat, & teſtimonium reconciliationis ſerat eidem, vel quocumque livore, digne pœnitentem a reconciliatione removeat; *quia Simoniacum eſt utrumque* „.

Quæ eadem jam pridem Hincmarus Archiepiſcopus Remenſis Presbyteris propoſuerat, qui & in Capitulari ad Archidiaconos ait: „ Sollicite providete, ne vos vel Presbyteri negligenter pœnitentes pro aliquo munere ad pœnitentiam adducatis, vel poſt reconciliationem eos negligatis, quod *Simoniacum eſt* „. Quin Riculfus Epiſcopus Sueſſionenſis anno 889. Parochos monendos duxit *cap.* 9. „ Videant ne Simoni Mago, & Judæ traditori efficiantur ſimiles, ſi pro pretio pœnitentes ante tempus ad reconciliationem adduxerint, & eis pro reconciliatione teſtimonium dederint „.

Si Simoniacæ pravitatis rei ſint, qui muneris alicujus intuitu minus dignum pœnitentem pro obtinenda reconciliatione Epiſcopo præſentant; quis ambigat, quin ejuſdem criminis coram Deo rei conſtituantur, qui muneris alicujus intuitu minus dignum pœnitentem, non tantum Epiſcopo reconciliandum præſentant; ſed ipſam reconciliationem minus digno impendere non verentes, poteſtatem ſolvendi & ligandi ſibi a Chriſto datam ſacrilege vendunt. Sollicite proinde cor ſuum ſcrutari debent Confeſſarii, ne ſpe alicujus muneris ſive a manu, ſive ab obſequio, vel a lingua pœnitentibus minus dignis abſolutionis beneficium impendant, ne coram diſtricto Judice Simoniacæ pravitatis rei arguantur.

§. II.

Confeſſarii, qui munera aut favorem aliquem a Pœnitentibus accipiunt, aut ſperant, facile poteſtate ſibi datâ abutentur.

COnfeſſarium in ſacro Pœnitentiæ tribunali partes Judicis agere nemo dubitat: ipſe enim eſt, qui judicare debet inter lepram & lepram. Ipſe eſt, cui data poteſtas peccatores ligandi & ſolvendi, juxta leges ab ipſo ſupremo omnium Judice præſcriptas; adeoque ipſe eſt, cui incumbit judicare, quis a peccatorum vinculis ſolvendus, quis in illis retinendus veniat.

Quis vero juſtum exſpectet judicium a judice, qui munera vel favorem a reo accipit, aut ſperat?

Quid enim certius, ipſâ Veritate id non ſe-

ſemel aſſerente, quam *munera excæcare oculos ſapientum, & mutare verba juſtorum?* Ab excæcato vero quod ſperandum judicium, niſi cæcum?

Hinc de filiis Samuelis ſcribit ſacer Textus: *Declinaverunt poſt avaritiam, acceperuntque munera*, ſtatimque ſubjungit, *& perverterunt judicium. 1. Reg. cap.* 8. *verſ.* 3.

Nonne hæc fuit excæcatio, quæ jam pridem falſos Prophetas induxit, ut falſum proferrent judicium, & pacem darent, quibus Dominus non dederat? „ Hæc dicit „ Dominus Deus, ait Ezechiel *cap.* 13. „ *verſ.*18. *&c.* Væ, quæ conſuunt pulvillos „ ſub omni cubito manus: & faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas: & cum caperent animas populi mei, vivificabant animas eorum „. Quæ porro tam perverſi judicii ratio?

Audi Prophetam Ezechielem *cap.*13. *verſ.* 19. *&c.* „ Et violabant me ad populum „ meum, ait, *propter pugillum hordei & fragmen panis*, ut interficerent animas, „ quæ non moriuntur, & vivificarent animas, quæ non vivunt, mentientes populo „ meo credenti mendaciis „.

Et apud alium Prophetam: „ Principes „ ejus in muneribus judicabant, & Sacerdotes ejus in *mercede docebant*, & Prophetæ ejus *in pecunia divinabant;* & ſuper „ Dominum requieſcebant, dicentes: Numquid non Dominus in medio noſtrum? „ Non venient ſuper nos mala „. *Michææ cap.* 3. *verſ.* 11. *&c.*

Munerum proinde vel rerum temporalium perceptionem aut expectationem jam olim Prophetarum judicium pervertiſſe, & verba mutaſſe liquet. Num forſan minorem hodie vim munerum ad excæcandum oculos Sacerdotum, eorumque pervertendum judicium eſſe credemus? (*a*)

Porro Confeſſarius non tantum ut judex ſententiam dicere tenetur, ſed inſuper „ more periti Medici neceſſe eſt, ut ſuperinfundat „ vinum & oleum (verba ſunt Concilii Lateranenſis) „ vulneribus ſauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumſtantias & peccati: quibus prudenter intelligat, quale debeat ei præbere conſilium, „ & cujuſmodi remedium adhibere diverſis „ experimentis utendo ad ſalvandum ægrotum „. *In Cap.* 12. ✠ *De Pœnit. & Remiſſ.*

Hoc ipſum ſpiritualis Medici officium Confeſſarios conſtringit: „ ut habeant præ „ oculis (quemadmodum monet Tridentinum) ut ſatisfactio, quam imponunt, „ non ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, „ & infirmitatis medicamentum, ſed etiam „ ad præteritorum peccatorum vindictam & „ caſtigationem „. Quis vero hæc convenientia, ſed ſæpe multum dura & acerba ægrotanti medicamenta exſpectabit a Medico, qui munerum exſpectatione illectus, ægri favorem & gratiam aucupatur? Quare cum olim dixiſſet Propheta „: A minore uſque ad majorem *omnes avaritiæ ſtudent*, & a Propheta uſque ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum „: mox tamquam conſequens adjungit: „ & curabant „ contritionem filiæ populi mei cum *ignominia* dicentes: *Pax, pax, & non erat pax.*„ Jerem. *cap.* 6. *verſ.* 13. *&c.*

Quod Doctoris partes attinet, quam inidoneus ſit, ut illis faciat ſatis, qui rerum temporalium affectu aut exſpectatione ducitur, nullus non videt. Quid enim ſperandum ab illo, niſi quod munerum ſpe abductus & excæcatus ſtudebit obſequi illis, qui verbo & facto „ dicunt videntibus: Nolite videre; „ & aſpicientibus: Nolite aſpicere nobis ea, „ quæ recta ſunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores „? Iſaiæ *cap.*30. *verſ.* 10. *&c.*

Quomodo ſimiles genuinam Chriſti doctrinam, ac laborioſam pœnitentiæ ſemitam pœnitentibus (præſertim ſeculi faſtu, carnis deſideriis, atque divitiarum amore turgentibus) adeo odioſam & repugnantem, eâ quâ par eſt ſinceritate ac vigore, conſtantiâque proponere, atque ad ejus obſervantiam illos

(*a*) Abuſus, quem in recipiendis muneribus admittunt Confeſſarii, apud Græcos atque etiam apud Latinos radices egit: illum damnat & carpit Vates Gallus his verſibus:

Dès qu'on fait briller l'or, le Prêtre eſt careſſant,
Et le plus criminel lui paroît innocent:
Si vous voulez fléchir ce Juge de vos vices;
Comme aux Juges du ſiecle il lui faut des epices.
Lorſque le Confeſſeur reçoit de certains droits,
Tout pardon eſt ſcellé du grand Sceau de la Croix.

Hæc profecto nullis pro ſua atrocitate pœnis ſatis vindicanda ſunt.

illos urgere audebunt, dum vix dubitare poſſunt, & jam periculum imminere vident, per ſimilis doctrinæ inculcationem & hujuſmodi pœnitentiæ requiſitionem, animos pœnitentium, a quibus munera favoremve avide ſperant, exacerbandos, atque a ſe alienandos, ac per conſequens ſpe conſequendi temporalia, quorum amore ducuntur, fruſtrandos.

Et quidni merito vereamur hujuſmodi Directores, imitaturos ſimilis farinæ Doctores, de quibus diſcipulum ſuum Titum adeo ſollicite monuit Apoſtolus *cap.* 1. *verſ.* 11. *Qui univerſas domos ſubvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratiâ?* Imo admodum timendum, ne habentes oculos fumo concupiſcentiæ læſos, ipſum lucis Evangelicæ ſplendorem nec videre nec ferre poſſint. Quid enim Phariſæos impediebat, quod Chriſti ſermones non intelligerent, vel intelligere nollent, niſi rerum temporalium affectus? *Audiebant autem*, ait ſacer Textus, *hæc omnia Phariſæi, qui erant* AVARI; *& deridebant illum.* Luc. *cap.* 16. *verſ.* 14.

Ex his ſat ſuperque intelligitur, quam periculoſum ſit Confeſſariis, a pœnitentibus munera ſeu favorem, aliudve temporale accipere vel ſperare. Hinc quoque conſectarium, quanto periculo exponantur fideles, qui tales nanciſcuntur Directores. Ac per conſequens, quam merito ſe ſubtrahant a Directoribus, quos vident munerum aut favoris alicujus expectatione duci.

Et quidem ſi intelligant nonnullos, ſe per fas nefaſque in ipſum Confeſſionis tribunal ingerere, non dubium quin merito ipſis ſuſpecti ſint, ne in ipſo Pœnitentiæ tribunali aliquid commodi temporalis reſpiciant. Quis enim onus tantum, quale eſt onus Confeſſariorum, jure dictum *humeris Angelicis formidandum*, importune ambiret, niſi commodi temporalis atrâ concupiſcentiâ oculos obnubilatos haberet, ne oneris gravitatem videat, aut intelligat?

Quibus enim eſt oculus ab omni terreno affectu purus, hi non niſi neceſſitate cogente, & Eccleſiâ deſiderante humeros ſuos tantæ moli quaſi inviti ſupponunt, liberationem ab hujuſmodi onere numquam non exoptantes; obſervantes illud Auguſtini *Epiſt.* 81. ad Eudoxium Abbatem: „ Si quam „ operam veſtram mater Eccleſia deſideraverit, nec elatione avidâ ſuſcipiatis, nec „ blandiente deſidiâ reſpuatis, ſed miti corde obtemperetis Deo; cum manſuetudine „ portantes eum, qui vos regit, qui dirigit „ mites in judicio, qui docet manſuetos „ vias ſuas „.

Difficulter quoque ab omni ſimili ſuſpicione eximuntur, qui enixe multitudinem affectant pœnitentium, præſertim nobilitate aut divitiarum affluentiâ excellentium: ſi quippe ſolam animarum converſionem præ oculis haberent, pauperes præ divitibus, ignobiles præ nobilibus in pœnitentes deſiderarent; ſcientes quia „ non multos ſapientes ſecundum carnem, non multos potentes, non multos nobiles; ſed quæ „ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, ut confundat fortia: & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea, quæ non „ ſunt, ut ea quæ ſunt, deſtrueret „. 1. *ad Cor. cap.* 1. *verſ.* 26.

§. III.

Multa incommoda nata ſunt ſequi, ex eo quod Sacerdotes vivere debeant ex illis, quæ a Pœnitentibus offeruntur.

EX dictis præcedenti §. non difficulter intelligi poteſt, quanta incommoda nata ſint conſequi, ſi Sacerdotes per Pœnitentium oblata, ſeu eleemoſynas, ſuſtentari debeant.

Primo quidem, quis ambigat, quin facile ſententiam proferet ſimilis judex in favorem & ad beneplacitum pœnitentis, a cujus gratia vitæ neceſſaria accipere ſperat? Si enim munera excæcent oculos ſapientum, & pervertant judicium prudentum, an non affectus, imo & neceſſitas obtinendi vitæ ſuſtentacula id efficient?

Nonne idem affectus natus erit efficere, ut ſollicite plures habere pœnitentes deſiderent, vereanturque, ne quos habent, & a quibus notabile vitæ ſubſidium accipere ſolent, ipſos deſerant, aliumque in Confeſſarium aſſumant? Quantus inde non timendus in officio Confeſſarii defectus! Hinc enim quaſi naturaliter atque inſenſibiliter fiet, ut pœnitentium offenſam indignationem-

nemque pertimeſcentes „ non pro qualita-
„ te criminum, & pœnitentium facultate,
„ ſalutares & convenientes ſatisfactiones in-
„ jungent; ſed ex humano affectu, pec-
„ catis conniveant, & indulgentius cum
„ pœnitentibus agant, leviſſima quædam
„ opera pro graviſſimis delictis injungendo, a-
„ lienorum peccatorum participes efficiantur „.
Synodus Trident. Seſſ. 14. *cap.* 8. *De Pœnit.*

Hinc quoque non raro contingit, ut quadam humanâ timiditate, non facile eorum, quos pœnitentes ob lucrum ſperatum habere atque retinere exoptant, ſcelera libere redarguere audeant; multo minus eos inducere, vel abſolutionis denegatione aut ſuſpenſione etiam cogere, ut *dignos* tantis ſceleribus *fructus pœnitentiæ faciant*.

Quidni ex eodem fonte profluat, quod nonnulli Sacerdotes, neſcio quo fucato prætextu, ægre alios ſibi adjunctos Sacerdotes patiantur Pœnitentiæ tribunali præeſſe, qui tamen nonnumquam majori cum fructu pœnitentes dirigerent?

Hactenus dicta incommoda non tantum timenda ſunt, ſi a Pœnitentibus ſingulis vicibus, quibus ad confeſſionem accedunt, nummum ſeu denarium accipiant; ſed etiam, ſi ſemel aut bis in anno a Pœnitentibus ſummam aliquam in ſuſtentationem recipere ſoleant: illud tamen priori caſu magis quam poſteriori verendum; nimirum quod Fideles facile a frequentatione Sacramenti retraherentur, ſi quoties ad confeſſionem eſt accedendum ex more ſeu conſuetudine denarium offerre conſueverint.

Quinimo nec prædicta incommoda ſine fundamento verenda ſunt, ſi vel ipſi Confeſſarii, aut eorum Communitates, ex liberalibus populi eleemoſynis & oblationibus vivere debeant. Spectatâ quippe humanâ fragilitate, quidni fiat, ut latente humano affectu, vel ſibi vel Communitati ſubſidia temporalia procurandi, hominum, a quibus eleemoſynas ſperant, favorem aut quærant, aut certe amittere timeant? quo ulterius contingat, ut nec juſti fortiſque Judicis, nec experti Medici, nec ſapientis & intrepidi Doctoris partes in ſacro Confeſſionis tribunali ſuſtinere audeant.

Et certe quidni ex hac infecta radice pullulet, quod plures hodie inveniantur, qui licet non verbo, ſaltem facto clamant illud „ quod nonnulli (referente Illuſtriſſimo Epiſcopo Caſtorienſi) „ ut ſuas Syna-
„ xes quam copioſiſſimas reddant, pro con-
„ cione aſſerere non verentur; ſe omnes
„ quantumvis criminibus onuſtos, quantum-
„ vis in eadem crimina frequenter relapſos,
„ quantumvis in propoſito & promiſſione
„ vitæ emendandæ infidos libenter ſuſcipe-
„ re? nec ſuſcipere ſolum, ſed etiam ſine
„ cunctatione a criminibus abſolvere; tam-
„ etſi nullos fecerint fructus dignos pœni-
„ tentiæ, & tametſi ab illis non receſſuri,
„ ſed brevi in illa iterum prolapſuri videan-
„ tur „. In *Amore Pœnit. lib.* 2. *cap.* 1.

Nonne hinc quoque fieri cum fundamento credimus, quod reperire ſit Confeſſarios, qui „ ſe miniſtros & diſpenſatores non agno-
„ ſcunt (verba ſunt Cardinalis Bellarmi-
„ ni) qui, quaſi non eſſent Domino ra-
„ tionem reddituri, ſummâ facilitate omni-
„ bus manus imponunt; & tam contritos,
„ quam non contritos; tam plene & per-
„ fecte confitentes, quam peccata ſua quâ-
„ dam confuſâ generalitate involventes; tam
„ ſatisfacere paratos, quam non paratos,
„ quaſi propriâ poteſtate & auctoritate ab-
„ ſolvunt? Iſti ſuâ imperitiâ & ſuperbiâ
„ corrumpunt populos, & eis veræ pœni-
„ tentiæ viam præcludunt. *Nec enim eſſet*
„ *hodie tanta facilitas peccandi, ſi non eſ-*
„ *ſet tanta facilitas abſolvendi* „. Serm. 8.
De Adventu.

Ex his non difficulter intelligitur, quam ſollicite teneantur Epiſcopi, aliique Superiores allaborare, ut Sacerdotibus aliunde, quam ex oblationibus pœnitentium, de honeſta ſuſtentatione ſuccurratur.

Intelligitur quoque, neceſſarium eſſe eximium paupertatis affectum, ut quis ex voluntariis fidelium oblationibus vivere cogatur, & una exacte partes Confeſſarii perſolvat. Nî enim pauperem vitam ducere, illiuſque vitæ moleſtias ferre ex animo velit, verendum erit, ne anxietas & timor incidendi in paupertatem defectu oblationum, judicium illius corrumpant; & ipſis Pœnitentibus, quorum favore a paupertate ſublevamen exſpectat, nimium conniveat, & condeſcendat; atque ita admodum timendum, ne impleatur quod dicit Scriptura apud Eccleſiaſticum: *Propter inopiam multi deliquerunt*. Cap. 27. *verſ.* 1.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

Summopere cavendum, ne ex pœnitentiis ſeu ſatisfactionibus injunctis, Confeſſarii lucrum quærant.

IN ſatisfactionibus injungendis, omnem prorſus quæſtus occaſionem abeſſe debere, quiſque facile intelliget, qui attenderit, quod „ debeant Sacerdotes, quantum ſpiri„ tus & prudentia ſuggeſſerit, pro qualitate „ criminum, & pœnitentium facultate, ſa„ lutares & convenientes ſatisfactiones in„ jungere....... atque „ præ oculis habe„ re ut ſatisfactio, quam imponunt, non „ ſit tantum ad novæ vitæ cuſtodiam, ſed „ etiam præteritorum peccatorum vindictam „ & caſtigationem. „ *Synod. Trid. Seſſ.* 14. *cap.* 8. *De Pœnit.* Quis enim prudentiam illam atque circumſpectionem in decernendis atque imponendis ſatisfactionibus exſpectet ab illo, qui ex ipſis peccatorum pœnitentiis lucrum ſperat? Deinde quod pondus aut auctoritatem apud pœnitentem obtinebit Confeſſarius, qui ex ipſis peccatorum pœnitentiis quæſtum facere videbitur?

Hinc Eccleſia admodum ſemper fuit ſollicita, ut ſi quando pœna pecuniaria, aut aliquid unde lucrum haberi queat, in ſatisfactionem imponi fuerit neceſſe aut conveniens, nihil exinde directe aut indirecte in commodum Confeſſarii redundaret.

Synodus Cantuarienſis anni 1191. ſub Huberto: „ Prohibemus, ait *Can.* 3. ne Sa„ cerdos laico ad pœnitentiam venienti, „ obtentu cupiditatis injungat, ut Miſſas ce„ lebrari faciat „. Cui conſonat Synodus Londinenſis anni 1200. „ Adjicimus, in„ quit *Can.* 4. ad Sacerdotum cupiditatem „ refrænandam, ut Miſſæ non injungantur „ in pœnitentiam his, qui non fuerint Sa„ cerdotes „. Et in ſuo ad Parochos Capitulari Odo Pariſienſis Epiſcopus: „ Nul„ lus Miſſas, quas injunxerit, celebret „.

Utque plura hanc in rem Conciliorum Decreta omittam, ſolum hic adjungo quid in hac materia ſtatuerit S. Carolus *Parte* 2. *Inſtruct. Confeſſ. cap.* 8.

„ Ut liberior ſit, ait, Confeſſarius in „ exequendo officio, quod illi cum pœni„ tente eſt, majoreque apud eumdem in „ auctoritate habeatur in decernendis iis „ omnibus, quæ ad pœnitentis ſalutem re„ feruntur, non ſolum fugiet ſtudioſe ava„ ritiam, ſed etiam *omnem ejus vel mini„ mam ſuſpicionem*. Nominatim autem pe„ cunias vel aliquid hujuſmodi pro confeſ„ ſionum audientiâ non petet, etiamſi oc„ caſio ſe præbeat: ac ne ſignum quidem „ vel minimum ejus oſtendat, quin potius „ voce & reipsâ declaret animum ſe prorſus abhorrentem a talibus habere „.

Deinde, quod præcedentibus allegatis Decretis plane conſentit, ſubjungit: „ Cum „ pœnitenti jubebit, ut Miſſæ ſacrificium „ faciat uſpiam peragi, *nec recte nec obli„ que* ſignificet quaſi velit ipſe celebrare, „ vel in ſua *Eccleſia*, aut *Monaſterio* curare „ celebrari „.

„ Idem faciet, pergit S. Carolus, in „ ſatisfactionibus iis, cum pœnitens vel de„ bita incerta reddere pauperibus, vel pro „ votorum commutatione aliquid ſolvere „ debebit „.

Tandem ut Confeſſarius omnem vel ſpeciem avaritiæ ſubterfugiat, eum monendum cenſuit: „ ut neque pecunias aliave, quæ a „ pœnitente reſtituenda ſunt, propriis do„ minis in ſe provinciam reddendi aſſumat, „ niſi neceſſitas id requirat, ut videlicet „ hoc modo pœnitens non prodatur: quod „ cum erit ab eo factum, curet ut is, cui „ rem reſtituit, chirographum ſuum in te„ ſtimonium ei tribuat, ut illud pœnitenti „ conſignet, ac plane eo modo procedat, „ ut *omnem ſpeciem ac ſignum avaritiæ ſub„ terfugiat* „.

CAPUT IX.

De vitio acceptionis perſonarum in collatione Beneficiorum.

§. I.

Quandonam in collatione Beneficiorum committatur acceptio perſonarum; & quæ ſit hujus vitii cum vitio Simoniæ affinitas?

BENEFICIA Eccleſiaſtica conferenda eſſe ſecundum juſtitiam diſtributivam, nullus

nullus Theologus aut Canoniſta negat. Rurſus conſentiunt Theologi pariter & Canoniſtæ juſtitiæ diſtributivæ opponi vitium acceptionis perſonarum: adeoque quod quicumque in diſtributione Beneficiorum a tramite juſtitiæ diſtributivæ recedit, in vitium acceptionis perſonarum incidat.

„ Conſiſtit vero æqualitas diſtributivæ „ juſtitiæ (ait Doctor Angelicus) in hoc, „ quod diverſis perſonis diverſa diſtribuantur „ ſecundum proportionem ad dignitates perſonarum „. 2. 2. *quæſt. 63. art. 1. in Corp.*

„ Si ergo, pergit S. Thomas, aliquis „ conſideret illam proprietatem perſonæ, „ propter quam id quod ei confertur, eſt „ ei debitum, non acceptio perſonæ, ſed „ cauſæ .... puta ſi aliquis promoveat „ aliquem Magiſtratum propter ſufficientiam „ ſcientiæ; hic attenditur cauſa debita, „ non perſona. Si autem aliquis conſideret „ in eo cui aliquid confert, non id propter „ quod id quod ei datur, eſſet ei proportionatum, vel debitum; ſed ſolum hoc „ quod eſt iſte homo („ puta Petrus vel „ Martinus) hic eſt acceptio perſonæ; „ quia non attribuitur ei aliquid propter „ aliquam cauſam, quæ faciat eum dignum, „ ſed ſimpliciter attribuitur „.

Itaque „ in juſtitia diſtributiva (rurſus verbis S. Thomæ loquor *ibidem ad 1.*) „ conſiderantur conditiones perſonarum, quæ „ faciunt ad dignitatis vel debiti cauſam: „ ſed in acceptione perſonarum conſiderantur conditiones, quæ non faciunt ad cauſam „.

Ex his facile intelligi poteſt, toties in diſtributione Beneficiorum juſtitiam diſtributivam violari, & acceptionem perſonarum committi, quoties in illorum diſtributione attenditur conditio non ſpectans ad cauſam, ſed ad perſonam. „ Ad perſonam autem „ refertur quæcumque conditio, juxta S. „ Thomam, non faciens ad cauſam, propter quam ſit dignus hoc dono „. *Ibid. in Corpore.*

Non difficulter quoque intelligitur, ſummam inter vitium acceptionis perſonarum & Simoniam intercedere ſimilitudinem. Quemadmodum enim Simoniaci in collatione Beneficiorum non merita perſonarum, ſed munera conſiderant; ita quoque acceptores perſonarum, non merita perſonarum, ſed conditiones humano carnalique ſuo affectui faventes attendunt.

Ad hæc ſi mala, quæ ex vitio Simoniæ conſequuntur, perpendantur, eadem pene ex vitio acceptionis perſonarum profluere facile intelligetur.

Si enim, teſte S. Gregorio *lib. 7. Epiſt.* 111. illud per Simoniam agatur „ ut nulla de actu probatio, nulla ſollicitudo de „ moribus, nulla ſit de vita diſcuſſio, ſed „ ille ſolummodo dignus, qui dare pretium „ ſuffecerit, æſtimetur „; nonne & per acceptionem perſonarum hoc agitur, ut nulla ſit de actu probatio, &c. ſed ille ſolummodo dignus, qui amicitiâ, conſanguinitate, aliâve humanâ qualitate Collatori conjungitur, æſtimetur?

Cujus optime conſcia Tridentina Synodus, quam maxime poteſt Epiſcopos monet: „ ut omnem humanum erga fratres, „ nepotes, propinquoſque affectum, *unde* „ *multorum*; inquit, *malorum in Eccleſia* „ *ſeminarium extat*, penitus deponant „. *Seſſ. 25. cap. 1. De Reformat.*

§. II.

Quid in collatione Beneficiorum juſtitia diſtributiva attendi jubeat?

Juſtitia diſtributiva eſt virtus, quæ in diſtributione rerum communium, v. g. Beneficiorum aut officiorum, &c. ſervat æqualitatem proportionis ad qualitates perſonarum, *ad cauſam*, non ad perſonam ſpectantes, ut §. præcedenti latius expoſitum fuit.

Cum igitur cauſa diſtributionis Beneficiorum ſit, providere Eccleſiæ de meliori Miniſtro, conſequens eſt, quod juſtitia diſtributiva requirat, ut ſervetur æqualitas proportionis ad qualitates perſonarum ad *hanc cauſam* pertinentes, atque ita in hac diſtributione ſolus reſpectus habeatur ad conditiones illas, quæ faciunt, ut melius Eccleſiæ de Miniſtro provideatur.

Hinc collige primo, quod in diſtributione Beneficiorum juſtitia diſtributiva exigat, ut bonum Eccleſiæ unice præ oculis habeatur; id eſt, ut Beneficiorum diſpenſatores æqualitatem ſervent proportionis, habito reſpectu ad qualitates, quæ ad bonum Eccleſiæ faciunt.

Col-

Digitized by Google

Collige ſecundo, in Beneficiorum diſtributione non eſſe attendendam qualitatem perſonæ etiam bonam, ſi illa *ad cauſam*, id eſt, ut provideatur Eccleſiæ de meliori Miniſtro, non pertineat. Contingit enim *aliquam conditionem perſonæ facere eam dignam reſpectu unius rei*, inquit S. Thomas, *& non reſpectu alterius*. 2. 2. *quæſt.* 63. *in Corp.*

Hinc collige tertio, quod licet juſtitia diſtributiva ſæpe requirat, ut paupertas perſonæ in diſtributione communium eleemoſynarum attendatur; nullatenus tamen in Beneficiorum, præſertim cum cura animarum collatione attendenda veniat: quia priori caſu qualitas paupertatis faciat *ad cauſam*, non vero poſteriori. Cauſa quippe diſtributionis communium eleemoſynarum eſt ſuccurrere indigentiæ perſonarum; econtra cauſa diſtributionis Beneficiorum non eſt ſuccurrere paupertati ſeu indigentiæ eorum, qui ad Beneficia promoventur, ſed Eccleſiis digniores Miniſtros præficere, ſeu Eccleſiis, non perſonis providere: quare cum paupertas non ſit conditio ad hanc cauſam pertinens, ſi in diſtributione Beneficiorum illa attendatur, a juſtitia diſtributiva receditur.

Quare & illi erroneam de Beneficiis Eccleſiaſticis ideam concipiunt, qui in eorum diſtributione attendendum putant, quod aliquis pauperes habeat parentes, quibus poſſet ex proventibus Beneficii ſuccurrere: cum enim, ut dictum eſt, Beneficia Eccleſiaſtica non ſint ordinata ad ſuccurrendum paupertati & indigentiæ corporali, ſed ut habeantur idonei Miniſtri Eccleſiæ; evidens eſt, parentum indigentiam ad *hanc cauſam* non ſpectare. Imo e contra ob parentum egeſtatem non raro fit, ut ea de cauſa minus idoneus Beneficio Eccleſiaſtico, præſertim curato, cenſeri debeat: notum quippe eſt, quam frequenter parentum indigentia impedimento ſit, ut non eâ, quâ oportet, libertate & vigore, Eccleſiaſtici functiones ſuas obeant.

Pariter contingere poteſt, ut juſtitia diſtributiva requirat, ut in collatione certi officii Reipublicæ, quinimo etiam dignitatis Eccleſiaſticæ, certa conditio ſeu qualitas conſideretur, quæ tamen ſi in alterius Beneficii collatione attenderetur, juſtitia diſtributiva læderetur; eo quod uno caſu, & uno tempore *ad cauſam* ſpectare poſſit, & non altero. Unde ſat apparet, quod ni Beneficiorum collatores habeant oculos omnino mundatos, ut nihil niſi bonum Eccleſiæ adſpiciant, facile a tramite juſtitiæ diſtributivæ ſint deflexuri.

§. III.

An ſine violatione juſtitiæ diſtributivæ Beneficio Eccleſiaſtico præfici poſſit minus dignus, dum dignior haberi poteſt?

SOlutio hujus quæſtionis ſuâ ſponte ex dictis profluit; quia „ ſi poteſt haberi aliquis magis idoneus erga aliquam dignitatem (ut notat Doctor Angelicus 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *ad* 3.) & alius præferatur, oportet quod hoc ſit propter aliquam cauſam: quæ quidem ſi pertineat ad negotium, quantum ad hoc erit ille, qui eligitur, magis idoneus: ſi vero non pertineat ad negotium, id quod conſideratur ut cauſa, erit manifeſte acceptio perſonæ „: quia juxta ante dicta toties eſt acceptio perſonæ in diſtributione rerum communium, quoties diſtributor movetur ad diſtribuendum ex motivo non ſpectante ad cauſam ſeu negotium, de quo tractatur.

Quamobrem idem Doctor alibi eamdem quæſtionem verſans, ſibique objiciens „ quod ſecundum jura ſufficiat eligere bonum, non autem requiratur quod aliquis eligat meliorem „: Reſpondet „ quod quantum ad hoc quod electio impugnari non poſſit in foro judiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem; quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam. Sed quantum ad conſcientiam eligentis, neceſſe eſt eligere meliorem, vel ſimpliciter, vel in comparatione ad bonum commune „.

Huic Doctoris Angelici reſponſo conſentiunt, teſte Fagnano, Canoniſtæ omnes. „ Quamvis, inquit Fagnanus, pro validitate electionis ſatis ſit, ſi dignus eligatur, & electio de digno, omiſſo digniori, ſuſtineatur; id tamen procedit poſtquam facta eſt electio, quæ ex omiſſione digniores non retractatur, *ut litium occaſiones amputentur*; ſed ante electionem omnia jura clamant, ut meliores & ſanctiores eligantur: & ideo peccant contra juſti-

tiam

„ tiam diſtributivam, qui omiſſo digniori eli„ gunt dignum, ut *notant omnes in Cap.* „ CONSTITUTIS *De Appellat*. „ Ad *Cap.* CUM DILECTUS ꝟ *De Conſuet. num.* 19.

Porro cum omnia Beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, in bonum Eccleſiæ ſint diſponenda, ſequitur, non poſſe ſine læſione juſtitiæ diſtributivæ conferri ullum quodcumque Beneficium minus digno, neglecto digniore, ob cauſam quæ bonum Eccleſiæ non reſpicit.

§. IV.

Etiam Patroni laici non poſſunt citra violationem juſtitiæ diſtributivæ præſentare minus dignum, dum dignior haberi poteſt.

QUandoquidem certum ſit, nec ab ullo Theologo, aut Canoniſta in dubium vocetur, in diſtributione Beneficiorum ſervandam eſſe juſtitiam diſtributivam, evidenti conſequentiâ infertur, Patronos omnes ſeu Eccleſiaſticos ſeu laicos teneri præſentare ad Beneficia Eccleſiaſtica, qui omnibus conſideratis Beneficio vacanti dignior apparet.

Quis enim ambigat, quin Patroni etiam laici vi juris Patronatus, annumerandi ſint Beneficiorum diſtributoribus, & eorum præſentatio vices diſtributionis obtineat, atque adeo & ab ipſis in hac diſtributione leges juſtitiæ diſtributivæ ſervandas eſſe: ac per conſequens in præſentatione ſua, nullam aliam conditionem aut qualitatem attendere queant, quam quæ faciat ad utilitatem & bonum Eccleſiæ, ſeu ad cauſam, ob quam Beneficia Eccleſiaſtica ordinantur.

Obtinet igitur & in Patrono laico id quod notavit Doctor Angelicus: „ Si poteſt haberi aliquis magis idoneus erga aliquam dignitatem, & alius præferatur, oportet quod hoc ſit propter aliquam cauſam: quæ quidem ſi pertineat ad negotium, quantum ad hoc erit ille qui eligitur magis idoneus: ſi vero non pertineat ad negotium, id quod conſideratur ut cauſa, erit *manifeſte* acceptio perſonæ „. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. *ad* 3.

At dicet quiſpiam: Ex mente Synodi Tridentinæ videtur ſufficere, ut laicus ad Beneficium, etiam curatum, præſentet *idoneum*: agens quippe de modo providendi Eccleſiis Parochialibus, dicit *Seſſ.* 24. *cap.* 18. De Reformat. *Quod ſi juris Patronatus laicorum fuerint; debet qui a Patrono præſentatus erit, ab eiſdem Deputatis examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti:* videtur itaque Concilio ſatis eſſe, ſi præſentatus a laicis *inidoneus* non ſit. Reſpondeo, quod eodem motivo quo Eccleſia ſuſtinet electionem minus digni neglecto digniori, ut nimirum *litium occaſiones amputentur*, & *quia alias omnis electio calumniam pati poſſet*, toleret Eccleſia præſentationem Patroni laici de minus digno: ſed ſicuti ante electionem *omnia jura clamant, ut meliores & ſanctiores eligantur*, ita etiam, ut meliores & ſanctiores præſententur; & ideo *ſicuti peccant contra juſtitiam diſtributivam, qui omiſſo digniori eligunt dignum*, ut poſt S. Thomam notant omnes Canoniſtæ, ſimiliter peccant contra juſtitiam diſtributivam, qui omiſſo digniori præſentant dignum (*a*).

Nec tantum Patronos aut Beneficiorum Collatores, ſed & permutantes aut reſignantes eâdem lege teneri ex infra dicendis apparebit; quin & Commendantes debere ut a Patronis juſtitia diſtributiva non violetur, nullus dubitare poteſt.

§. V.

Patroni aliique Beneficiorum Collatores officio ſuo non ſatisfaciunt, eligendo digniorem inter illos, qui ſe præſentant, ſi digniorem non ſe offerentem præſentare poſſint.

QUicumque diſtributioni ſeu proviſioni Beneficiorum præeſt, indubie ab Eccleſia conſtituitur, ut tamquam fidelis diſpenſator conſtituat miniſtros *ad conſummationem Sanctorum in opus miniſterii, in ædificationem corporis Chriſti*. Eph. *cap.*4. *verſ.* 12.

Hinc quis non intelligat, Patronos ceteroſque Beneficiorum Collatores vi ſui officii & diſpenſationis conſtringi, ut pro rei gravitate ſtudeant eligere operarios & miniſtros,

(*a*) Pius V. in Bulla, quæ incipit *In conferendis*, eo caſu quo minus dignus eligatur, vult in favorem dignioris electionem irritari.

Digitized by Google

ſtros, qui ſpirituali ædificationi Corporis Chriſti, id eſt Eccleſiæ, ſint aptiores.

Quis enim non judicaret infidelem diſpenſatorem aut œconomum Regis vel Principis, qui ædificando Palatio Regis negligeret præficere operarios peritiores & aptiores, eo ſolo titulo, quia ſe ad laborandum non offerunt, dum illos adhibitâ vel nullâ, vel aliquali inquiſitione habere potuiſſet? Quâ ergo ratione ab infidelitate excuſabuntur Patroni atque Collatores Beneficiorum Eccleſiaſticorum, qui digniores aptioreſque operarios in ædificationem ſpiritualis illius ædificii quærere atque præficere negligunt? Et quidem eo gravior reputandus ille neglectus, quo ædificium ſpirituale materiali cuicumque pretioſiſſimo ampliſſimoque Palatio prævalet.

Profecto Collatores Beneficiorum, qui ſe officio ſuo functos credunt, ſi ex illis, qui ſeſe offerunt, eligant digniorem, dum alium multo digniorem, non ſe offerentem habere poſſent, modo pro momento rei diligentiam aliquam adhiberent; *tenebris obſcuratum habere* videntur *intellectum* (ait Apoſtolus *ad Epheſios cap. 4. verſ.* 18.) propter *cæcitatem cordis eorum*, ex aliquo diſtorto affectu provenientem. Si enim de eligendo rerum temporalium ſuarum diſpenſatore tractaretur, non dubium, quin ſedulo inquirerent ut aptiorem & convenientiorem invenirent; eumque repertum, tametſi non ſe præſentantem rogare, & rebus ſuis præficere non prætermitterent; indicium non incertum, quod ſimilibus magna ſit de rebus temporalibus ſollicitudo, nulla vero aut exigua de ſpiritualibus, a quibus tamen plurimarum ſæpius dependet ſalus animarum. *Optimi videlicet rerum æſtimatores*, ut de talibus per ironiam olim dixit S. Bernardus, *qui magnam de minimis, parvam aut nullam de maximis curam gerent*. Lib. 4. *De Conſid. cap. 6.*

Patroni vero qui Eccleſiæ bonum, tamquam veri diſpenſatores, & fideles illius miniſtri unice præ oculis habent, clariſſime intelligunt, ſibi omni ſtudio atque diligentiâ, prout rei magnitudo exigit, eſſe allaborandum, ut peritiores & convenientiores ſpirituali Eccleſiæ ædificio præponantur. Quare de S. Ludovico Galliarum Rege legitur: „ Sane „ in Beneficiis Eccleſiaſticis conferendis, „ quæ ad Patronatum, ſive donationem „ ipſius pertinebant, Deum ſemper præ ocu„ lis habebat, & electis & probatis perſo„ nis, quantum poterat, conferebat; *quas* „ *perſonas eligi & inquiri faciebat per Can*„ *cellarium Pariſienſem, & alios viros bo*„ *nos* „. In *vita*, *pag.* 369.

Imo tantum abeſt, ut Patroni, aliive Beneficiorum Collatores regulas Eccleſiæ præ oculis habentes, ſufficere credant obligationi ſuæ ſatisfactum iri, ſi digniorem ex illis, qui ſe offerunt, præſentent; ut econtra vel eo titulo, quod quis ſe miniſterio Eccleſiaſtico obeundo ultro præſentet, aliis ſe non offerentibus, ſi cetera ſint paria, non raro poſtponendum cenſeant. Qui enim ad miniſteria Eccleſiæ ſe ultronee præſentat, eaque obtinere rogat, de ambitu frequenter ſuſpectus eſſe poteſt; ideoque vel hoc titulo ſuſpectus, quod honores aut commoda temporalia potius, quam onera & labores in militia Chriſti ſpectet. Unde enim provenit, quod plurimi hodie tam avide ad dignitates Eccleſiaſticas ſe offerant, & ſe in illas intrudant, niſi quia onera non conſiderant? Meditantibus enim honores & commoda temporalia, dignitates Eccleſiaſticæ blandiuntur; at penſantibus onera, horrori ſunt atque formidini. Jam vero quis credat illos rite obituros obtenta miniſteria, qui ne quidem eorum onera vel officia norunt, aut curant? hinc illud Bernardi ad Eugenium Papam: *Pro quo rogaris, ſit ſuſpectus; qui ipſe rogat pro ſe, jam judicatus eſt. Nec intereſt per ſe, an per alium quis rogat.* Lib. 4. *de Conſid. cap. 6.*

Sed dicet forſitan quiſpiam, inquiſitio de capacitate & ſufficientia præſentati illi potius, qui eum admittere debet, incumbit, quam Patrono. Reſpondeo: Licet ipſi indubie incumbat inquirere de capacitate & ſufficientia illius, qui mediante ipſius approbatione ad Beneficium eſt admittendus; nihilominus & Patrono incumbit, ut quam poteſt digniſſimum, & capaciſſimum præſentet: niſi enim Patronus diligenti inquiſitione factâ, ſine ulla acceptione perſonarum digniorem Epiſcopo præſentaverit, ſuperflua ſæpenumero, ſi non ſemper, erit Epiſcopi cura de digniore promovendo. Cum enim vi præſentationis ipſe præſentatus habeat ut minus *jus ad rem*, eum, ſi modo vel capax ſit, vel incapacitas probari nequeat,

queat, Epiſcopus hodie non facile excludet; tametſi alius multo dignior & capacior reperiatur. Ex quo evidens eſt, quod inquiſitio de majore capacitate ad Beneficium principaliter incumbat Patrono præſentanti, utpote qui in ipſa Beneficii proviſione præcipuas partes obtinet; ac per conſequens, ipſius eſt allaborare ut juſtitia diſtributiva in illa Beneficii proviſione ſervetur. Nî enim a Patrono ſervetur, neque Epiſcopus eam facile ſervare poterit; quandoquidem Epiſcopus præſentationem *digni*, licet præterito digniore, ob multitudinem litium, aliave timenda incommoda, ſæpius hodie admittere ſive tolerare cogetur.

Hinc quoque non difficulter intelligitur, quod qui in Univerſitatibus nominant ad vacatura Beneficia, teneantur advigilare, ut non niſi dignioribus nominationes concedantur: tametſi nominati jurent, ſe non accepturos Beneficium curatum, niſi prævio examine idonei reperti fuerint: hìc enim rurſus juſtitia diſtributiva in Beneficiorum diſtributione ſæpe ſervari non poterit, ſi nominationes minus dignis conceſſæ fuerint. Qui enim nominatus eſt, jam jus aliquod ad Beneficium vacans eſt conſecutus: quod jus ipſi eripi non ſolet, niſi incapax ſeu inidoneus ad Beneficium vacans reperiatur; adeoque ſi capax fuerit, ad Beneficium admittetur, etiam excluſo multo digniore atque capaciore. Ex quo manifeſtum fit, quod male data nominatio cauſa ſit, ut minus dignus digniori & capaciori præferatur; & conſequenter quod Beneficia, non ſervatâ juſtitiâ diſtributivâ, conferantur.

§. VI.

An Patroni aut Collatores poſſint Beneficia Eccleſiaſtica ſine acceptione perſonarum conferre ſuis conſanguineis? Et quæ præcipue in ſimili collatione veniant attendenda?

„ SI aliquis conſideret in eo, cui aliquid „ confert, non id propter quod id „ quod ei datur, eſſet ei proportionatum „ vel debitum, ſed ſolum hoc quod eſt iſte „ homo (puta Petrus vel Martinus) hic „ eſt acceptio perſonæ „: quia non attribuitur ei aliquid propter aliquam cauſam quæ faciat eum dignum, ait S. Thomas, ſed ſimpliciter attribuitur perſonæ: „ Ad „ perſonam autem refertur quæcumque con„ditio non faciens ad cauſam, propter quam „ ſit dignus hoc dono. Puta ſi aliquis pro„moveat aliquem ad prælationem vel ma„giſterium, quia eſt dives, vel *quia eſt* „ *conſanguineus ſuus, eſt acceptio perſonæ* „. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 1. *in corp.*

Solo ergo intuitu conſanguinitatis promovere ad Beneficium, acceptio perſonæ eſt: quia conſideratur conditio, quæ non facit *ad cauſam*; ſive ut dignior Miniſter detur Eccleſiæ.

Verum, quia in conſanguineo Patroni aut Collatoris etiam concurrere poſſunt merita & qualitates *ad cauſam* ſpectantia, ſive quæ ipſum Beneficio ſeu miniſterio Eccleſiaſtico dignum reddant, ipſa conſanguinitas per ſe ſpectata non obſtat, quominus ipſi ſine perſonarum acceptione collatio fieri queat; conſiderando nimirum (ut requirit juſtitia diſtributiva) ſolas conditiones perſonæ, quæ faciunt ad dignitatis vel debiti *cauſam*.

Porro duo maxime a Patronis conſanguineo providere volentibus attendenda.

Primum, quod proprium judicium de meritis ac qualitatibus conſanguinei ſui ſemper debeant habere ſuſpectum. Cum enim conſiſtat æqualitas diſtributivæ juſtitiæ, ut ait S. Thomas, in hoc, quod diverſis perſonis diverſa tribuantur ſecundum proportionem ad dignitates perſonarum, neceſſarium eſt, Collatorem conferre inter ſe qualitates conſanguinei, & qualitates extranei; ut illis inter ſe collatis, juxta juſtitiam diſtributivam Beneficium conferat, *ſecundum proportionem ad qualitates perſonarum*: Quis vero negare aut ambigere auſit, quin natum ſit contingere, ut affectu naturali erga ſibi propinquos præventi, & nonnihil excæcati, abripiantur, ut ſuorum induſtriam ac dotes magnifice, extraneorum vero tenuiter æſtiment, aut etiam extenuent. Quapropter ſi, teſte Doctore Mellifluo *Epiſt.* 82. *pleriſque imo cunctis pene contingere ſapientibus ſoleat, in rebus videlicet dubiis plus alieno ſe, quam proprio credere judicio*, indubie ſapientes atque juſti Beneficiorum Collatores aut Patroni in dijudicandis meritis conſanguinei plus alieno ſe, quam pro-

 prio

prio credent judicio; ſemper verentes ne carnalis in carnem & ſanguinem affectus proprium judicium pervertat.

Hinc quoque planum eſt, quod ſi unquam ad exemplum Apoſtolorum, *Act. cap. 1. verſ. 24.* Patronis aut electoribus clamandum ſit: *Tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende quem elegeris;* hoc caſu clamandum ſit dum caro & ſanguis clamant, imo quodammodo cogunt, ſavendum eſſe conſanguineis; ipſorumque cauſâ a tramite juſtitiæ diſtributivæ eſſe nonnihil deflectendum, aut ſaltem non ſcrupuloſe illam eſſe attendendam.

Secundo, Patronis aut Collatoribus in præſentatione conſanguineorum attendendum eſt, ne ipſorum præſentatio in ſcandalum cedat puſillorum, ut poſt S. Thomam recte notavit piiſſimus Pariſienſium Cantor. Hic poſtquam oſtendiſſet, quod ÆDIFICENT SION, *ſcilicet Eccleſiam*, IN SANGUINIBUS, *in peccatis*, qui Beneficia non pro meritis, ſed affectu carnali largiuntur, ſubjungit & quærit: „ Sed quid, ſi æque honeſtus eſt, & dignus ut extraneus? Sed „ & hoc periculoſum eſt, inquit, niſi probitas ejus extinguat, & excludat omnem „ infamiam, ſcandalum, & malum exemplum, *quod de facili non fit* „. Rationem illius veriſſimam & notandam allegat: „ Non enim exemplum a bene geſtis noſtris ſumitur, ſed a cortice, ſpecie, & „ ſuperficie illorum, non a veritate. Si „ enim dedi nepoti meo propter gratiam; „ alii meo utentur exemplo, ut dent ſuis „ propter naturam magis, quam propter „ gratiam, dicentes: Nonne meis, ſicut & „ ille ſuis, dabo „? In *Verbo abbrev. cap. 43.*

Poſtponendus igitur quandoque erit extraneo conſanguineus æque dignus, imo nonnunquam dignior, propter *ſcandalum & malum exemplum aliorum*, qui merita atque qualitates ipſius non pernoſcentes, nec rei veritatem, ſed corticem duntaxat videntes, facile hoc exemplo promovebuntur, ut *carni & ſanguini* dent, quod illi *gratiæ* dederint.

Non dubium tamen, quin præ ceteris ob periculum *ſcandali*, a conſanguineorum ſuorum promotione merito abſtineant Doctores, Prælati, aliique, qui a Deo conſtituti ſunt, ut alios verbo & exemplo doceant permoveantque: „ ut omnem humanum erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum, unde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium exiſtat, „ penitus deponant „. *Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. De Reformat.* Nihil verius quam quod *vocis virtus ſit opus. Et cujus vita deſpicitur, reſtat ut & prædicatio contemnatur*, S. Bern. *Epiſt. 102.* & *Serm. 1. De Paſch.*

Non tamen ſemper ob periculum *ſcandali* prætereundos eſſe conſanguineos, ſat inſinuat Petrus Cantor, & ratio evincit. Dum enim hic periculoſum aſſerit, conſanguineum æque dignum ad Beneficium promovere, ſubjungit hanc exceptionem: *Niſi probitas extinguat & excludat omnem infamiam, ſcandalum, & malum exemplum.* Si quippe contingat eam eſſe vitæ ſanctitatem, eruditionem, aliaſque miniſtro Eccleſiaſtico neceſſarias qualitates, ut omnibus vel parum attendere volentibus patere debeat, cum Beneficio vacanti admodum convenire, quis ambigat, quin hujuſmodi conſanguineo provideri poſſit, non obſtante ſcandalo, non puſillorum, ſed potius Phariſæorum, qui cupiditati ſuæ velamentum quærentes ad rei veritatem nec aſpicere quidem volunt? Quare ſi hujuſmodi ſcandalizari dicantur, reſponderi poteſt cum Chriſto: *Sinite illos, cæci ſunt & duces cæcorum.* Matth. *cap. 15. verſ. 14.*

Poteſt quoque nonnunquam contingere ex perſona promoventis conſanguineum, ut ſcandalum, ſi quod ſit timendum, non erit datum, ſed acceptum ab illo, qui *noluit intelligere ut bene ageret;* qui quærens cupiditatis & malitiæ ſuæ aliquid operimentum, corticem actionis attendit, non rei veritatem, quam facile videre poſſet, ſi vellet.

Quid enim, ſi ea ſit perſonæ præſentantis in omnibus ſuis negotiis & actionibus ab omni carnali affectu integritas, ut omnibus attendere volentibus planum ſit, quod non ſecundum carnem & ſanguinem, ſed ſecundum Deum in omnibus procedat? Certe tali caſu non niſi malitioſe ac Phariſaice judicare aut præſumere quis poſſet, perſonam illam, in promotione ſui conſanguinei, præter morem ſuum agendi ordinarium, attendiſſe carnem & ſanguinem; niſi manifeſte ex circumſtantiis pateret ipſum a via juſtitiæ hoc caſu deflexiſſe, ac per conſequens

ſequens ob eminentem virtutem & integritatem perſonæ promoventis fieri poteſt, ut ſcandalum quod alias eſſet datum, futurum ſit acceptum & Phariſaicum.

Ad hæc interdum contingere poteſt, tantum ex promotione conſanguinei commodum Eccleſiæ ſperari & prævideri, ut illius intuitu ſcandalum, quod exinde forſitan a nonnullis, alioquin ſuâ cupiditate & carnali affectu ſæpius excæcatis, capi poſſet, curari aut conſiderari non debeat.

Hiſce ſimilibuſve caſibus ſepoſitis, admodum a conſanguineorum promotione cavendum, potiuſque extraneus quam conſanguineus Beneficio præficiendus, tum ut hoc exemplo error ille ſive abuſus (qui hodie pro lege apud multos invaluit) in collatione Beneficiorum conſanguineos extraneis, licet dignioribus, præferendi, extirpetur; tum ne promovendo conſanguineos, abuſus ille magis foveatur & ſtabiliatur.

Ex his pateſcit, quantopere culpabiles ſint omnes illi in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, qui ita conferunt aut reſignant Beneficia conſanguineis, ut ex qualitatibus conſanguinei promoti, omnibus ad oculum pateat, quod caro & ſanguis in collatione aut reſignatione illa præcipuas partes habuerint. Certe ſi Veritas dicat *Math. cap.* 18. *verſ. 6: Qui ſcandalizaverit unum de puſillis illis, qui in me credunt, expedit ei ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus, & demergatur in profundum maris:* quid non timendum illis, qui cum conſtituti ſint, per quos error auferatur ceterorum, ſcandalizant, non unum puſillum, ſed quotquot ipſos ut morum Magiſtros reſpiciunt, & qui doctrinam ex operibus magis, quam ex verbis æſtimantes, in pernicioſum errorem ipſorum facto inducuntur?

§. VII.

Unde gravitas vitii acceptionis perſonarum in collatione Beneficiorum deſumenda ſit?

„ NEc ſane, quantum arbitror, ait „ Auguſtinus *Epiſt.* 54. putandum „ eſt leve eſſe peccatum in perſonarum ac„ ceptione habere fidem Domini noſtri Je„ ſu Chriſti, ſi illam diſtantiam ſedendi ac „ ſtandi ad honores Eccleſiaſticos referamus. „ Quis enim ferat eligi divitem ad ſedem „ honoris Eccleſiæ, contempto paupere in„ ſtructiore atque ſanctiore. „?

Conſtat ergo quod non leve, ex ſententia magni P. Auguſtini, peccatum ſit acceptio perſonarum, ſi ad honores ſeu dignitates, vel miniſteria Eccleſiæ referatur.

Porro hujus peccati gravitas ex duobus potiſſimum ponderanda videtur: nimirum ex multis gravibuſque Eccleſiæ bonis, quæ per promotionem minus digni contempto digniore impenduntur; deinde ex malis, quæ per digniorem, non vero per minus dignum impediri poſſent.

Ad bona quod attinet, omnia illa cenſentur impediri per acceptionem perſonarum, quæ in functione talis Miniſterii Eccleſiaſtici dignior præ minus digno procuraſſet.

Mala vero Eccleſiæ, quæ peccatum acceptionis perſonarum augent, ſunt ea omnia, quæ dignior poſtpoſitus præ minus digno impedire potuiſſet.

Hinc facile eſt intelligere, quam enorme ac pernicioſum poſſit eſſe hoc acceptionis perſonarum crimen.

Quid enim, ſi ad Epiſcopatum minus dignus præ digniore eligatur? Quam multa ſæpe animarum lucra, quotque Diœceſis, imo interdum totius Eccleſiæ bona ſpiritualia impedientur, quæ dignior præ minus digno in ſua Diœceſi procuraſſet, imo in reliquas nonnumquam Diœceſes & Provincias diffudiſſet! Quam multa rurſus mala impedire, quot abuſus extirpare doctrinâ & pietate eminentior potuiſſet, quæ alius dotibus illis deſtitutus, impedire aut extirpare, vel non potuit, vel noluit!

Similiter quantum ad reformationem Cleri, & populi, ad extirpationem vitiorum, & virtutum omnium augmentum, ipſarumque animarum ſalutem promovendam, nonnumquam valeat Archipresbyter, Archidiaconus, Decanus, Plebanus, Paſtor, aliuſve animarum Director eruditione morumque integritate excellens, præ alio qui eruditione morumque integritate eſt inferior, nullus eſt qui non intelligat; & quotidianâ experientiâ eſt planiſſimum. Quis enim non quotidie experitur, quantum vel unus interdum in dignitate, aut notabili aliquâ Eccleſiaſticâ functione conſtitutus, per emi-

nen-

nentem ſuam ſcientiam, fundatiſſimamque pietatem, fructum in meſſe Dominica faciat, præ multis aliis ſcientiâ & eruditione inferioribus?

Quinimo non raro fit, ut etiam inferiori miniſterio, aut functioni Eccleſiaſticæ applicatus, in pietate atque ſcientia exercitatior, tum exemplo, tum oratione, tum etiam inſtructione, plurima bona fideli populo, præ minus exercitato ſit procuraturus, aut mala impediturus: ut conſequenter nec leve futurum ſit peccatum in ſimili proviſione accipere perſonam; id eſt, ex privato affectu minus dignum digniori præponere.

Divinitus dictum eſt olim a ſancto Hormiſda, *Epiſt.* 25. *cap.* 1. *Æſtimet quis pretium Dominici gregis, ut ſciat quod meritum conſtituendi deceat eſſe Paſtoris.* Dico quoque, *æſtimet quis pretium Dominici gregis*, id eſt, ſalutem animarum, ut ſciat quam grave ſit peccatum accipere perſonas in collatione Beneficiorum: ex quo contingit impediri, quominus Dominico gregi ea omnia bona, quæ dignior impendere potuiſſet, frequenter non impendantur; aut mala per digniorem avertenda, ſæpius non avertantur.

Ex quibus concluditur, admodum eſſe verendum, ne quod Synodus Tridentina de concurrentibus ad promotionem Epiſcoporum affirmat, id coram ſummo animarum Paſtore, gregis ſui pretium in veritate æſtimante, in Collatoribus quorumcumque Beneficiorum præſertim tamen curatorum, locum habeat: nimirum *eos alienis peccatis communicantes* MORTALITER *peccare, niſi quos digniores & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis, præfici diligenter curaverint.* Seſſ. 24. *cap.* 1. *De Reformat.*

Facile quoque ex hactenus dictis eſt intelligere, quod promoventes minus dignum neglecto digniore, non tantum rei conſtituantur gravis delicti; ſed etiam ipſi Eccleſiæ, cujus in diſtributione Beneficiorum conſtituti ſunt miniſtri, ob infidelem diſpenſationem teneantur ad reſtitutionem bonorum, præcipue ſpiritualium, quæ per promotionem digniſſimi (quam Eccleſiæ ut fideles miniſtri debebant) procurata fuiſſent: adeoque Patronis ac Collatoribus, qui hac in parte infideles fuerunt, incumbat, quantum in ipſis eſt, bona ſpiritualia illi Eccleſiæ, cui minus dignum miniſtrum dando, illa quaſi abſtulerunt, omni meliori modo procurare, atque ita juſtitiæ violatæ ſatisfacere.

§. VIII.

Quid Patroni & Collatores ante collationem attendere & agere debeant?

POſito hoc certiſſimo principio, Beneficia Eccleſiaſtica inſtituta atque ordinata eſſe in utilitatem Eccleſiæ, conformiter ad illud Adriani VI. aureum effatum: *Volo homines dare Beneficiis, non Beneficia hominibus;* poſito inquam, hoc principio, non difficulter intelligitur, quid Patronis ac Collatoribus Beneficiorum conſiderandum agendumque veniat.

Primo quidem, ut ſe exiſtiment diſpenſatores Beneficiorum, non in propriam, ſed Eccleſiæ utilitatem.

Hinc ſecundo intelligant, quod in collatione, aut præſentatione non lucrum aut favorem humanum, aliudve in proprium commodum redundans reſpicere poſſint; ſed unice utilitatem Eccleſiæ intueri debeant.

Ex quo ulterius ſequitur, quod illas ſolas qualitates in promovendis ad Beneficia attendere queant, quæ Eccleſiæ utilitati ſubſerviunt.

Tertio, ut tamquam fideles diſpenſatores ſatagant, quantum in ipſis eſt, Eccleſiæ optimos & meliores Miniſtros dare: quapropter ſtudeant cognoſcere ſpiritum, doctrinam, atque morum integritatem illorum, qui Beneficio vacanti præfici poſſent. Ut ſtudioſe inquirant, quinam inter Eccleſiaſticos virtute & ſcientiâ emineant; qui exemplo ſuo populum ædificent: quorum vitæ probitati fama publica, & meliores teſtimonium perhibeant; qui dignitates non quærant, ac propterea magis quæri mereantur. „ Quia ſicuti iis, qui ad id dignitatis „ electi ab aliis fuerint, non ſatis eſt de- „ fenſionem hanc afferre, voluntarius ipſe „ ad hujuſmodi munus adminiſtrandum non „ acceſſit....... ſic neque eos, qui elege- „ rint, ſublevare quidquam poterit, ſi dixe-

„ rint

Digitized by Google

„ rint ignoraſſe ſe eum, quem elegere. Verum vel hoc ipſo crimen gravius efficitur, quod quem ignoravere produxerint: ac certe quæ illis videtur excuſatio, accuſationem auget. Nam qui id abſurdum non ſit, eos qui mancipium aliquod empturiunt, id tum medicis oſtendere, tum emptionis ſponſores poſtulare; tum vicinos interrogare, ac ne tum quidem adhuc confidere; quinimo & diuturnum aliquod tempus poſcere, intra quod probare illud poſſint: eos vero, qui quempiam ad Epiſcopale munus hujuſmodi cooptaturi ſunt ſi cui placitum ſit, ad aliorum vel gratiam, vel invidiam teſtimonium ſuum accommodare, ita eum temere, atque ut caſus tulit adlegere, nullâ prorſus aliâ diſcuſſione factâ? ...... Proinde illum oportet, qui aliquem electurus ſit, rem diligenter admodum expendere, ſed multo etiam diligentius eum qui eligendus proponitur „. Hæc Chryſoſtomus *lib.* 4. *De Sacerd. cap.* 2. *tit.* 4. *edition. Frontonis Ducæi*.

Quarto, neceſſarium eſt, ut omnem humanum erga conſanguineos familiareſve affectum penitus deponant. Si enim hoc affectu Patronos ſive Collatores Beneficiorum laborare contigerit, de facili, favore conſanguineorum vel excæcati, vel propenſi juſtitiam diſtributivam offendent.

Quinto, ut Patroni Collatoreſque ad præſcriptum juſtitiæ diſtributivæ Beneficia diſpenſent, requiritur, ut ſe adverſus hominum mundanorum (qui in dignitatibus Eccleſiaſticis non niſi lucra, & honores ſeculi reſpiciunt) preces, ſollicitationes, humanaſque eorum ratiocinationes, quin & terrores, ſpecialiter muniant ac præparent: ne alias hiſce frangantur, & a tramite juſtitiæ cum ſummo ſuo diſcrimine avertantur. Si enim contingat, ut is, cujus eſt eligere, „ quempiam ſive amicum, ſive alterius cujuslibet occaſionis gratiâ, indignum ad Epiſcopatus promoveat apicem, & magnam illi permittat regimen civitatis, quantis ſe ignibus facit obnoxium? Neque enim animarum pereuntium ſolum, quas perdit a religione & timore Dei alienus, verum & omnium, quæ ab illo geruntur, ipſe pœnas exolvet: nam qui in Ordine privato parum religioſus erat, multo profecto magis id patietur, cum Eccleſiæ gubernacula regenda ſuſceperit „. Chryſoſt. *Homil.* 1. *in Epiſt. ad Titum*.

Verum ad hæc omnia quis ſat idoneus, niſi ei fuerit datum deſuper? Quamobrem nihil magis neceſſarium his, quibus incumbit Eccleſiæ Miniſtros conſtituere, & eligere, quam ad Patrem luminum, & Spiritum fortitudinis, inſtanter recurrere: ut ille & illuminando intellectum oſtendat, quis utilior Eccleſiæ Miniſter eligendus; & voluntati robur tribuat, quo adverſus humanas tentationes firma permaneat.

Legimus in Actibus Apoſtolorum, *cap.* 1. *verſ.* 23. quod præſentatis duobus, *Joſeph qui vocabatur Barſabas, qui cognominatus eſt Juſtus, & Matthiâ*, ut unus eorum ad Apoſtolatum eligeretur, ad hanc electionem properare Apoſtoli non præſumpſerint; ſed ad Deum confugerint, ut ipſe oſtenderet quem ex duobus ad hoc miniſterium elegiſſet; & orantes dixerunt, ait ſacer Textus *Act. cap.* 1. *verſ.* 24. *Tu Domine, qui corda noſti omnium, oſtende quem elegeris ex his duobus unum*. „ Si igitur Apoſtoli ipſi (inquit magnus ille Archiepiſcopus Bartholomæus De Martyribus ad Patres Concilii Tridentini) „ electioni illi faciendæ ſeſe impares judicaverint: & ſi Clerus univerſus pro more veteri cum populo congregatus, id demum ſe rite peracturum crediderit, ſi jejuniis, publicisque orationibus cœleſte lumen opemque divinam ſibi acceſſiſſent; non horrebunt Reges (idem dic de ceteris Collatoribus) eum per ſeipſos delectum habere „? *In ejus vita Gallice conſcripta, lib.* 2. *cap.* 12.

§. IX.

Corollaria nonnulla ex his, quæ hoc Capite dicta ſunt.

Dicta hoc Capite ſat ſuperque evincunt, a Patronis & Collatoribus Beneficiorum, unice in præſentatione, aut electione attendendum eſſe bonum Eccleſiæ, cui Miniſtri ſunt conſtituendi.

Ex quo conſectarium eſt, quod nonnumquam contingere queat, ut quis, poſtulante id bono Eccleſiæ, minus dignum neglecto digniore eligere debeat. Quid enim ſi inter

ter tres eligibiles, unus meritis eſſet infimus, alter medius, tertius vero ſupremus? Non dubium, quin bonum Eccleſiæ requirat, ut neglecto ſupremo digniore eligatur medius, ſi hac electione primus meritis infimus excluderetur, non excludendus ſi eligeretur tertius meritis ſupremus. Neque enim ſimili caſu dignior negligitur, niſi ut meritis inferior excludatur, & capacior, qui haberi poteſt, promoveatur.

Unde ſi quis ſuâ electione minus dignum cum effectu excludere non poſſet, omnium digniſſimum eligere deberet; etſi ſciret hunc cum effectu non eſſe promovendum. Quin & priori caſu, nonnumquam ad evitandum ſcandalum, palam edicere tenetur, ſe tertium omnium capaciſſimum, non niſi cogente neceſſitate, ſcilicet excludendi minus dignum, præterire.

Secundo, hactenus dicta oſtendunt non ſatis æſtimare pretium Dominici gregis, & animarum Chriſti ſanguine redemptarum, qui in conſtituendis Eccleſiæ Miniſtris, vel perfunctorie, vel ex affectu carnali procedentes, indignos aut minus dignos promovere non verentur.

Tertio, ex dictis hoc Capite facile intelligitur, jus patronatus, aut jus electionis ad dignitates Eccleſiaſticas, non eſſe reputandum ut aliquod Beneficium, ſed ut ſummum onus humeris patronorum atque electorum impoſitum.

Hinc ulterius colligitur, ordinarie falſam de juribus iſtis habere ideam, qui illa tantopere appetunt, atque pro illis tamquam pro aris & focis decertant; quin & lites ſuper illis movent Epiſcopis, quibus jure quodammodo naturali competit Miniſtros inferiores, ſibi in gregis Dominici cooperarios, conſtituere: juxta quod ipſos in perſonâ Titi monuit Apoſtolus, dicens: *Conſtituas per civitates Presbyteros, ſicut & ego diſpoſui tibi*. Ad *Tit. cap.* 1. *verſ.* 5.

Denique, qui obligationem patronorum electorumque juxta ante dicta expenderit, non mirabitur, ſi plures hoc onus exhorruerint, & a ſe abjicere ſtuduerint.

De Valentiniano Imperatore ſcribit Theodoretus *lib.* 5. *Hiſt. cap.* 6. quod cum Concilium Epiſcoporum Mediolani pro electione novi Epiſcopi congregatum, contendiſſet ab Imperatore „ ut ipſe, utpote ſapientiæ „ & pietatis inſignibus præclare exornatus „ Epiſcopum deligeret „ memorandum hoc reſponſum dederit: „ Major eſt hæc provin„cia, quam quæ viribus noſtris ſuſtineri „ queat. Proinde vos divinâ repleti gratiâ, „ & illius ſplendore illuminati, multo me„lius hoc Epiſcopi deligendi negotium tran„ſigetis „.

Quomodo S. Ludovicus Bullas Pontificias, quibus ipſi nominatio ad Epiſcopatus deferebatur, rejecerit; ratus ſat multum oneris humeris ſuis incumbere, tametſi de Epiſcoporum proviſione rationem reddere non deberet, notum eſt.

Intelligebat indubie & hoc opus Catharina Regina Portugalliæ, de qua hoc vere virile dictum refertur: „ Quod optaret ut, „ durante ſuo regimine, Prælati Portugalliæ „ eſſent immortales: quo fieret ut nullum „ ad Epiſcopatum promovere teneretur; di„cens ſibi pluſquam ſatis eſſe, ſi pro ſeipſa „ & toto ſuo Regno deberet reſpondere, „ licet ſe reſponſalem non conſtitueret pro „ ſalute animarum „. Vide *Vitam Barthol. De Martyribus* loco citato.

Sed quid mirum, ſi Reges aut Principes, aliive fideles laici onus illud reformidarint; cum & ipſe Gregorius M. ſummus Pontifex, adeo lumine charitatis & cœleſtis ſapientiæ illuſtratus, interrogatus a Clero Mediolanenſi de perſona in Epiſcopum eligenda, *lib.* 7. *Epiſt.* 29. reſponderit, ſe quidem contra perſonam illam nihil reponendum habere: „ verumtamen quia antiquæ meæ „ deliberationis intentio eſt, inquit, ad „ *ſuſcipienda paſtoralis curæ onera pro nul„lius unquam miſceri perſona, orationibus „ proſequor electionem veſtram;* ut omnipo„tens Deus, qui futurorum actuum noſtro„rum ſemper eſt præſcius, talem vobis „ Paſtorem præbeat, in cujus lingua & mo„ribus exhortationis divinæ paſcua valeatis „ invenire; in cujus mente & humilitas „ cum certitudine fulgeat, ſeveritas cum „ pietate; qui vobis viam vitæ non ſolum „ legendo, vel loquendo, ſed etiam viven„do poſſit oſtendere, quatenus exemplo il„lius diſcat veſtra dilectio ad æternæ pa„triæ deſiderium ſuſpirare „.

Utinam hanc ſanctiſſimi Pontificis humilem deliberationem rite expenderent plures Eccleſiaſtici, & laici, qui quantumvis longiſſime

Digitized by Google

giſſime a capacitate S. Gregorii in diſcernendis conditionibus perſonarum, quæ ad functiones Eccleſiaſticas obeundas exiguntur, diſtent; avide tamen promotioni perſonarum ad Eccleſiaſticas dignitates ſe immiſcent.

CAPUT X.

De obligatione dimittendi Beneficium Simoniace obtentum; & de Diſpenſatione retinendi Beneficium taliter acquiſitum.

§. I.

Juſtiſſime Eccleſia privat Clericos Beneficiis, quæ per Simoniam obtinuerunt.

Conveniens admodum eſſe, ut quis miniſterium Eccleſiæ deſerat, in quod per Simoniam ſe intruſit, plura oſtendunt.

Primo quidem, quid convenientius eſſe poteſt Sacerdoti Simoniaco, quam ut Sacerdotii muneribus abſtineat, qui Sacerdotium turpiſſime commaculavit, & ad ſummam vilitatem depreſſit?

Secundo, quid juſtius, quam ut ab ovili Chriſti repellatur, qui non ut Paſtor, ſed ut fur in illud intravit? *Qui* enim, teſte ipſâ Veritate *Joan. cap.* 10. *verſ.* 1. *non intrat per oſtium in ovile ovium, ſed aſcendit aliunde, ille fur eſt & latro*. „ Nullus „ vero in Eccleſia Prælatus, ait Gregorius „ VII. in *Concil. Rom. I. cap.* 10. per „ oſtium, hoc eſt per ipſum Dominum, ad „ Paſtoralem curam intravit, qui per avaritiam, id eſt, idolorum ſervitutem, ad „ hoc officium pervenit. Non eſt ergo indignum hujuſmodi mercatorem ſive mercenarium ſub nomine furis infamari, cujus furtivam irreptionem non expavit „ imitari „.

Tertio, ſi nullus ad Chriſti miniſterium admittendus ſit, niſi qui a Chriſto *vocatur tamquam Aaron*, merito ab illo amovetur, qui non a Deo tamquam Aaron vocatus in illud intravit; ſed propriâ cupiditate & avaritiâ impellente, ſeipſum intrudere præſumpſit.

His aliiſque de cauſis Eccleſia a ſacris ſuis miniſteriis numquam-non tamquam indignos & intruſos amovendos cenſuit, qui Simoniace in illa involaſſent.

„ Si quis Epiſcopus per pecuniam ordinationem fecerit, ait magna Synodus „ Chalcedonenſis *Can.* 2. & non venalem „ gratiam in venditionem deduxerit, & „ propter pecunias ordinaverit Epiſcopum, „ vel Chorepiſcopum, vel Presbyterum, „ vel Diaconum, vel aliquem eorum, qui „ in Clero annumerantur, vel propter pecunias promoverit Œconomum, vel Defenſorem, vel Paramonarium (*a*), vel „ omnino aliquem ex Canone turpis quæſtus gratiâ: qui hoc tentaſſe convictus „ fuerit, de proprio gradu in periculum „ veniat; & qui eſt ordinatus, ex ordinatione vel promotione, quæ inſtar mercatorum venundatur, nihil juvetur; ſed ſit „ a dignitate vel curatione alienus quam „ pecuniis adeptus eſt „.

„ Eos, qui per pecunias ordinati ſunt, „ inquit Synodus in Trullo, ſive Epiſcopi, ſive quicumque Clerici, non ſecundum „ probationem & vitæ optionem, *deponi* „ præcipimus, ſed & eos qui eos ordinaſſe „ noſcuntur „. *Can.* 22.

Et Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus in Epiſtola lecta in Synodo Nicæna II. *Seſſione* 8. intrepide pronuntiat: „ Omnis Epiſcopus, vel Presbyter, aut Diaconus convictus, quod pro muneribus ordinationem dederit, vel acceperit, *a Sacerdotio cadit* „ (*b*).

Sed quid plura? cum infinita propemodum ſint Pontificum atque Synodorum Decreta, quæ Sacerdotio privant, qui illa profano mercatu uſurpare non erubuerunt.

Prædictos vero Canones & Decreta, tametſi

(*a*) Gratianus 1. *quæſt.* 1. *can.* 1. pro *Paramonarium* legit *Manſionarium*, uti & quædam editiones Dionyſii & Iſidori legunt. Quidquid ſit, clarum eſt ex textu, *Paramonarium* vel *Manſionarium* hic ſignificare aliquem rerum Eccleſiaſticarum Adminiſtratorem: quod & confirmat *L.* 42. *Cod. de Epiſcopis & Clericis*, ubi *Paramonarii* inter Xenodochos, & alios, qui habent aliquam adminiſtrationem, recenſentur.

(*b*) Conſulere non pigeat Scholia, quæ D. Van-Eſpen adornavit in Canonem 2. Chalced. in Can. 22. Synodi in Trullo, & in Can. 19. Concilii VII. Œcumenici, Tom. VII. & VIII. hujus operis, ac hujuſce editionis.

metſi ſolum de Simoniacis Ordinationibus loqui videantur, Beneficiorum tamen ſimiles collationes & invaſiones comprehendere intelligi poteſt ex illis, quæ ſupra *Cap.* 1. §. 2. notata fuerunt.

Quapropter & Alexander II. relatum Canonem II. Synodi Chalcedonenſis non de ſola Sacri Ordinis, ſed & de Beneficii emptione loqui non dubitavit: „ Si aliquis di„ vinorum præceptorum, & animarum ſalu„ tis immemor, inquit *Epiſt. ad Clerum*, „ *& populum Lucenſem*, *Beneficium Eccleſiæ* „ iniquâ cupiditate ductus, vendere vel eme„ re temerario auſu præſumpſerit, *ſicut in* „ *Chalcedonenſi Concilio definitum eſt*, gra„ dus ſui periculo eum ſubjacere decerni„ mus, nec miniſtrare poſſit Eccleſiæ, quam „ pecuniâ venalem fieri concupivit „.

Similiter Calixtus II. qui obiit anno 1124. adeoque poſtquam ſacri Ordinis collatio a Beneficii collatione fuit ſejuncta, utramque conjungit: „ Si quis, ait, in Eccleſia „ ordinationem vel *promotionem* per pecu„ niam acquiſierit, acquiſitâ prorſus careat „ dignitate „. *Apud Gratianum* 1. *Can.* Sanctorum.

Plurima ſimilia tum Conciliorum tum Pontificum recentiora Decreta, quibus Simoniaca beneficiorum impetratio & collatio nulla atque invalida declaratur, paſſim in Corpore Canonico occurrunt; & inter alia videri poſſunt *Cap.* 26. *&* 27. X *De Simonia*, item *Extrav.* CUM DETESTABILE, *De Simonia in Communib.*

§. II.

Etiam illi dimittere tenentur Beneficium, qui illud per Simoniam, quantumvis ipſis ignorantibus commiſſam, obtinuerunt.

UT Dominico gregi ſive familiæ Chriſti non præficiantur, niſi quos Chriſtum in regimen familiæ ſuæ miſiſſe, & in Miniſtros ſuos elegiſſe conſtat, juſtiſſimum eſſe numquam dubitavit Eccleſia; quapropter nec unquam dubitavit, illos a ſacris miniſteriis rejicere, quos ſciret non per oſtium, id eſt Chriſtum, in ovile ovium intraſſe, ſed aliunde aſcendiſſe.

Porro certum eſt, quod etiam illi, qui parentum aut amicorum intervenientibus muneribus in ovile ovium, ſive Eccleſiam intrant, non per Chriſtum intrent, ſed aliunde ſcilicet per munera aſcendant; nec tamquam Aaron a Deo vocati ſint, ſed parentum potius cupiditate intruſi: quare & tales *a ſacris Ordinibus deponendos eſſe ſacri Canones teſtantur*, ait Urbanus II. *Can. Præſentium*, *Cauſ.* 1. *quæſt.* 5.

Unde cum amici cujuſdam Clerici, de cujus electione agebatur, uni vel omnibus eligentium promiſiſſent ſe pecuniam ſoluturos, *eo tamen ignorante*, qui hujuſmodi promiſſione interveniente poſtmodum eſt electus; conſultus Cœleſtinus III. reſpondit „ quod „ niſi conſtaret illos, qui promiſſum tale fe„ cerunt, per fraudem in diſpendium illius, „ qui eligendus erat, id malitioſe egiſſe „: quamvis *ipſe promiſſionis conſcius non ſit*, „ ejus tamen electio tamquam Simoniacâ „ pravitate præſumpta, eſt *penitus* repro„ banda „. *Cap.* 27. X *De Simonia*.

Patet ergo Eccleſiam non probare, imo improbare introitum ad munia Eccleſiaſtica non per oſtium, id eſt, Chriſtum, ſed per parentum munera: unde cum quidam per parentum Simoniam adhuc puer ad Præbendam eſſet promotus, qui poſtea ad annos diſcretionis deductus, Præbendæ renuntiarat, eamque poſtmodum per novam electionem denuo obtinuiſſet, interrogatus Clemens III. *Cap.* 6. X *De Simonia*, reſpondit: *Indulgentiâ, quam fratres tui* Canonici *tibi feciſſe noſcuntur, contentus exiſtas, ratione* PRIMÆ *receptionis* NIHIL *audeas in ipſa Eccleſia vindicare*. Primam igitur electionem ſupponit Pontifex juxta SS. Canones fuiſſe nullam, ideoque declarat illum tamquam *ultimum Canonicum poſtremum locum in Choro & aliis obtinere*.

Huic plane conſonat quòd de Malguino Nivernenſi Epiſcopo in actis diei tertiæ Concilii Remenſis anno 1049. ſub Leone IX. refertur: „ Nivernenſis Epiſcopus ſur„ gens, aiunt Acta, pro Epiſcopio pluri„ mum pecuniæ confeſſus eſt a parentibus „ datum fuiſſe, *ſe tamen ignorante*..... „ ideoque, ſi Domino Papæ & præſenti „ Conventui dignum videretur, idem offi„ cium velle dimittere potius, quam in „ ejus retentione animam ſuam peſſumda„ re. Quæ ubi dixit, paſtorale pedum ante „ pe-

„ pedes ipſius Apoſtolici poſuit. Ille vero „ tanti viri flexus devotione, favente Synodo, eumdem quod *abſque ſuo conſenſu* „ eadem pecunia data fuerat, Sacramento „ comprobare fecit: ſicque illi per *aliud* „ *pedum* miniſterium Epiſcopale reddidit „.

Manifeſtum proinde eſt, quod Eccleſia pro nullo habeat introitum illum in miniſteria Eccleſiaſtica, qui non per oſtium, ſive Chriſtum, ſed per munera amicorum obtinetur; nec illos ut Chriſti Miniſtros agnoſcat, niſi poſtmodum denuo per legitimam vocationem, id eſt, per oſtium ſeu Chriſtum intrent.

Quod ipſum & hodierna Romanorum Pontificum praxis docet: quia ubi Simonia, ignorante proviſo, commiſſa reperitur, ſi cauſâ poſtulante diſpenſetur, Beneficium ſic obtentum ad manus Ordinarii eſt dimittendum, ac demum *nova* collatio ab Ordinario obtinenda, juxta hanc clauſulam litteris diſpenſationis adjungi ſolitam: *Et committatur Ordinario, in cujus manibus, antequam ad abſolutionem, &* NOVAM *proviſionem procedat, dictum Beneficium* DIMITTERE *teneatur*.

§. III.

Qui per Simoniam in Beneficia aut ſacros Ordines ſe intruſerunt, nequidem poſt actam pœnitentiam ad illa redire poſſunt.

SI juxta ſacrorum Canonum priſtinam cenſuram Clericus in grave aliquod crimen, præſertim carnis, prolapſus, in perpetuum a ſacris Eccleſiæ functionibus repellatur (ut in *Diſſert. De Inſtit. Can. part.* 2. *cap.* 2. oſtendimus): quid congruentius quam ut Clericus a Sacerdotii muneribus abſtineat, qui ipſum Sacerdotium fœdiſſime conſpurcavit, & ad rerum temporalium vilitatem per Simoniam depreſſit? Ad hæc quid juſtius, quam eum a Sacerdotio Chriſti perpetuo eſſe excluſum, qui illud per avaritiam & ambitionem concupivit? quinimo in illud *tamquam fur & latro aliunde*, quam per Chriſtum, *intrare* præſumpſit.

Mirum proinde non eſt, quod ſacri Canones Simoniacos, non ad tempus duntaxat a functionibus ſuſpendant, ſed in perpetuum iiſdem privent, & ab illis deponant.

Hinc requirentibus Epiſcopis Britanniæ „ de his, qui turpiſſimo lucro columbas in „ templo Domini vendere non pertimeſcunt, & ſua acta improbâ temeritate „ Simonis hæreſi conjungunt, utrum poſſint „ in *Ordine pœnitentiam agere, aut tantummodo extra Ordinem & Sacerdotalem* „ *fieri gradum* „: reſpondit Leo IV, *Epiſt.* 2. „ Quibus nos quidem convictis, qui „ tam deteſtabile nefas, quod jam multis „ eſt damnatum Conciliis, peregiſſe noſcuntur, *nullâ pœnitentiâ poſſumus ſubvenire*, „ & tot ſpiritualibus Patribus obviare: ſed „ in illorum Patrum me ſententiâ convenire omnibus certum ſit „.

Hunc Canonum juſtiſſimum adverſus Simoniacos rigorem clarius expreſſit S. Taraſius Patriarcha Conſtantinopolitanus in Epiſtola ad Joannem Presbyterum lecta in Synodo VII, *Actione* 8. in qua ſcribit: „ Omnis Epiſcopus, vel Presbyter, aut „ Diaconus convictus, quod per pecunias „ manus impoſitionem dederit vel acceperit, a Sacerdotio decidit. Fortaſſis autem, „ dicunt aliqui, quia *pœnitentiam agimus* „ *pro peccato*, & Deus ignoſcit illud. Ita „ & ego dico, quia & omnes agentes pœnitentiam Deus ſuſcipit, & indulget per „ pœnitentiam peccata, quæ jam patrata „ ſunt. Novi enim David adulterio depreſſum & homicidio, ſed actâ pœnitentiâ receptum, & divino teſtimonio approbatum; ſed iterum audiſſe illum a „ Deo: *Non tu ædificabis mihi domum*, „ *quia vir ſanguinum es* .... Novi & „ Monachos aliquot, cum in mundo eſſent, omni libidine conſpurcatos: cum „ autem ſolitarie viverent, tamquam faces „ in orbe reſplenduiſſe, *nullum tamen ex* „ *his in Sacerdotem ordinatum*. Quod ſi „ autem id ſemel atque iterum factum eſt, „ non tamen confeſtim legem in Eccleſia „ præſcripſit. Quorſum vero hæc dico? „ pergit Taraſius, ſequens ſanctos Apoſtolos & venerabiles Patres cum omni fiducia clamo: Qui per Simoniam ordinatus „ eſt, ſive Epiſcopus, ſive Presbyter, ſive „ Diaconus, *alienus eſt a Sacerdotio*: neque enim venalis eſt gratia Spiritus ſancti. Caiphæ traditio & adinventio Simonis a ſancto Sacerdotio eſt aliena „. Vide *Gratianum cauſâ* 1. *quæſt.* 7. *Can.* 2.

Nulla igitur acta pœnitentia ſufficit, ut Clerici ſacris Ordinibus aut miniſteriis, in quæ per Simoniam ſe intruſerunt contra ſacrorum Canonum rigorem, ſe immiſceant.

Et quorſum neceſſitas diſpenſationis, ut Clerici ad Beneficia Simoniace obtenta redire valeant, niſi quia ſacri Canones eos in perpetuum ab illis excludunt?

§. IV.

Oſtenditur, quam ægre Eccleſia a ſacris Canonibus contra Simoniacos editos recedat, & quæ in diſpenſatione attendenda?

Tanta erat vitii Simoniæ ſeculo undecimo inundatio, tantaque Simoniacorum, aut a Simoniacis ordinatorum multitudo, ut ea propter, cum Leo IX. „ omnes „ Simoniacorum Ordinationes Synodalis vi„ goris auctoritate caſſaſſet, protinus, ait „ B. Petrus Damiani, a Romanorum Sacer„ dotum multitudine *magnæ ſeditionis tumul„ tus exortus ſit;* ita ut non ſolum ab ipſis, „ ſed a pleriſque diceretur Epiſcopis: *Omnes „ pene Baſilicas Sacerdotalibus officiis deſti„ tuendas, & præcipue Miſſarum ſolemnia,* „ ad ſubverſionem Chriſtianæ Religionis, „ & deſperationem omnium circumquaque „ Fidelium, funditus omittenda „.

Hâc miſerâ temporum conditione occurrente, certe Eccleſiæ Prælatis vitio verti non poterat, ſi aliquid Canonum ſeveritati detrahendum crederent. „ Ubi enim „ multorum ſtrages jacet, inquit Auguſti„ nus, *Epiſt.* 50. detrahendum eſt aliquid „ ſeveritati, ut majoribus malis ſanandis „ charitas ſincera ſubveniat „.

Temporum igitur neceſſitate cogente aliquid remittendum cenſuerunt, verum ita moderate, tantâque circumſpectione, ut vel ipſa moderatio ſeu relaxatio oſtendat, quantopere Eccleſia Simoniacorum ad ſacras functiones admiſſiones averſetur, & ægre eas tolerandas cenſeat.

Relaxationem ab Urbano II. in Concilio Romano *anno* 1099. datam, ſeu potius neceſſitate Eccleſiæ extortam attendamus.

„ In primis ea, quæ a ſanctis Patribus „ de Simoniacis ſtatuta ſunt, nos quoque, „ inquit, Spiritus ſancti judicio, & Apo„ ſtolicâ auctoritate firmamus „.

His ad cautelam, & pro SS. Canonum reverentia præmiſſis, moderationem Canonum ſubjungit: „ Quicumque ſane cupidi„ tate parentum, cum adhuc *eſſent parvu„ li*, Eccleſias vel Eccleſiarum Beneficia „ per pecunias adepti ſunt; poſtquam *eas „ omnino dimiſerunt*, ſi *Canonice* in iis vi„ vere voluerint, *pro magna miſericordia* „ ibidem eos eſſe concedimus „.

„ Illi vero, qui per ſeipſos, cum jam „ majoris eſſent ætatis, nefandâ cupiditate „ ducti eas emerunt, ſi in *aliis* Eccleſiis „ *Canonice* vivere voluerint, ſervatis pro„ priis Ordinibus *pro magna miſericordia* ibi „ eos miniſtrare permittimus. Quod ſi ad „ alias fortaſſe transferri *non potuerint*, & „ in eiſdem *Canonice* vivere promiſerint, „ *minoribus Ordinibus contenti* ad ſacros „ Ordines non accedant „.

Ecce, quanta in hac relaxatione moderatio & prudentia! Qui enim cum *adhuc parvuli eſſent*, cupiditate parentum Beneficia per pecunias adepti ſunt, tolerantur pro *magna miſericordia*, modo ea ante omnino dimittant, & in iiſdem Eccleſiis *Canonice*, id eſt, regulariter ſeu vitam communem Canonicorum (quæ parum admodum ab hodierna Canonicorum Regularium profeſſione, & vivendi norma diſtabat) juxta temporis illius phraſim, vivere voluerint.

Eos vero, qui cum majoris eſſent ætatis, nefandâ cupiditate ducti Eccleſias emerunt, ſi ad *alias Eccleſias* tranſlati in iis *Canonice* vivere voluerint, ſervatis propriis Ordinibus, *pro magna miſericordia* ibi miniſtrare permittit. Si vero ad alias fortaſſe transferri non potuerint, & in iiſdem *Canonice* vivere promiſerint, minoribus Ordinibus contentos eſſe jubet, nec ad ſacros Ordines aſcendere permittit.

Ex quibus apparet, quod obtentum ſimoniace Beneficium pro *magna miſericordia* retineri ſolummodo permittat, ſi *Canonice* vivere promiſerint; atque ita per vitam Religioſam (cui vita communis Canonicorum æquivalebat) purgaretur, ſi quid in adeptione Eccleſiæ contra ſacros Canones admiſſum fuiſſet.

Verum ne vel tantilla Canonum relaxatio, tot conditionibus moderata, & neceſſitate Eccleſiæ quodammodo extorta in legem aſſumeretur, ſubjungendum credidit Pontifex:

Digitized by Google

ſex : „ Quamvis autem *miſericordia in-* „ *tuitu, magnâque neceſſitate cogente*, hanc „ in ſacris Ordinibus diſpenſationem conſti- „ tuerimus ; *nullum tamen prajudicium ſa-* „ *cris Canonibus fieri volumus :* ſed obti- „ neant proprium robur, & ceſſante ne- „ ceſſitate illud quoque ceſſet, quod factum „ eſt pro neceſſitate „.

Urbanum II. præiverat Nicolaus II. qui eâdem neceſſitate adigente ſimilem mode- rationem permittere debuerat. „ Tanta „ quippe Simoniacorum, ait, multitudo „ eſt, ut dum rigorem Canonici vigoris „ ſuper eos ſervare non poſſumus, neceſſe „ ſit ut diſpenſatorie ad piæ condeſcenſionis „ ſtudium noſtros animos ad præſens incli- „ nemus „. Verum ne & ejus juſta mo- deratio pro lege aſſumeretur, notandam hanc & ſalutarem adjungit clauſulam ; „ Ita „ tamen auctoritate ſanctorum Apoſtolorum „ Petri & Pauli omnimodis interdicimus, „ ne aliquando aliquis Succeſſorum noſtro- „ rum ex hac noſtra permiſſione *regulam* „ *ſibi vel alicui aſſumat*, vel præfigat: „ quia hoc non auctoritas antiquorum Pa- „ trum jubendo aut concedendo promulgavit, „ ſed *temporis nimia neceſſitas* permittendum „ a nobis extorſit „. *In Decreto contra Si- mon. ann.* 1059.

„ Verum neceſſitas a multis ſeculis (ait *Thomaſſin. De Diſcipl. Eccleſ. part.* 4. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 9.) „ ceſſaſſe videtur, nec ta- „ men diſpenſandi ceſſavit facilitas. Non „ enim Simoniacis diſpenſatio negatur ; „ nec ab ipſis exigitur, ut in reatus ſui „ pœnitentiam, vitam *Canonicam*, ſive Re- „ gularem, adinſtar Canonicorum Regula- „ rium agant. Hæc eſt miſera rerum hu- „ manarum conditio ; relaxationes, quæ „ neceſſitate adigente pro tempore toleran- „ tur, in conſuetudinem præſcriptam ab- „ eunt ; quia de facili in oblivionem ve- „ niunt conditiones & limites, quibus rela- „ xatio primitus fuerat circumſcripta „.

De hac nimia erga Simoniacos indulgen- tia, tamquam de ſummo & pernicioſo ab- uſu, apud Paulum III. querebatur Conci- lium delectorum Prælatorum, quod Synodo Tridentinæ in notandis abuſibus reforman- dis non infeliciter præluſit. „ Abuſus „ alius, inquit, in abſolutione Simoniaci: „ pro dolor, quantum in Eccleſia Dei re- „ gnat hoc peſtilens vitium ! adeo ut qui- „ dam non vereantur Simoniam commit- „ tere : deinde confeſtim petunt abſolutio- „ nem a pœna, imo eam emunt, ſicque „ retinent Beneficium quod emerunt. Non „ dicimus Sanctitatem tuam non poſſe pœ- „ nam illam, quæ de jure poſitivo conſti- „ tuta eſt, eis condonare ; ſed quod nullo „ pacto debeat, ut tanto ſceleri reſiſtatur, „ quo nullum pernicioſius, nec magis ſcan- „ daloſum „.

Profecto, quam gravis urgenſque ratio ſubeſſe debeat, ut quis Eccleſiam ſeu Be- neficium retineat, ſeu potius de novo obti- neat, in quod per Simoniam, præſertim ipſo ſciente vel cooperante commiſſam intravit, non difficulter intelligit, qui novit nullum ad ſacrum Eccleſiæ miniſterium, niſi a Deo vocatus ſit, eſſe admittendum. Quis vero non videat, ſumma multaque vocationis in- dicia requiri in illo, qui jam Deo non vo- cante in ſacrum Eccleſiæ miniſterium ſe in- trudere non erubuit ; qui juxta ſacros Ca- nones Spiritu Dei conditos, & totius Eccle- ſiæ reverentia roboratos, a ſacris functioni- bus in perpetuum debet eſſe alienus: quis, quæſo, non manifeſta & extraordinaria vo- cationis ſigna requirat, ut contra divinitus ſtatutas Regulas ad Chriſti miniſterium ad- mittatur?

Ad hæc, cum nullus vel ambitioſus aut avarus, imo de vitiis illis ſuſpectus, Sacer- dotio ſit aptus ; tantus indubie ad diſpenſa- tionem meritorum fulgor, & odor bonæ vitæ exigendus, ut is omnem, quam ex Si- moniaco ad Beneficium introitu contraxit, ambitionis aut avaritiæ notam abſtergat.

Ex hoc non male deducitur, quod ſi ipſe, qui per Simoniam Sacerdotium maculavit, turpiſſimeque depreſſit, diſpenſationem petat, etiam hac ſuâ poſtulatione ſe ordinarie in- dignum diſpenſatione oſtendat. Quis enim illum in corde contrito & humiliato, de ſua pravitate dolere & pœnitere credat, qui audet Sacerdotium, quod per ſuperbiam vel avaritiam ambivit, & ſacrilege uſurpavit, rurſum poſtulare ? Certe non illud humili- tatis, ſed potius magnæ ſuperbiæ & præ- ſumptionis frequenter ſignum eſſe poteſt.

Ad hæc in diſpenſatione ſuper retentione Beneficiorum, quæ per Simoniam obtenta ſunt, ſpecialiter attendendum venit ſcanda-

lum,

ſum, quod ex ſimili diſpenſatione merito timetur. Cum enim ſemel perſuaſum eſt, Beneficia per Simoniam impetrata, mediante diſpenſatione, ſecure poſſe retineri, eamque non difficulter impetrari intelligitur; illi, quos timor magis, quam juſtitia a vitiis retrahere ſolet, ad Simoniam, ſpe obtinendæ diſpenſationis, facile prorumpent.

Nec ſcandalum illud verendum ſolum venit, dum diſpenſatur cum Clericis, qui Beneficia per Simoniam a ſe commiſſam impetrarunt, ſed etiam dum ipſis ignorantibus a parentibus commiſſa fuit. Ex frequentiori enim diſpenſatione ſuper ſimili Simoniaca Beneficii impetratione natum eſt contingere, ut parentes, filiorum ſuorum promotionem avide deſiderantes, per Simoniacas artes filios ſuos in Beneficia intrudent: non intruſuri, ſi ſcirent, quod filius ita promotus, Beneficium, quod ſimili modo conſecutus eſt, deſerere deberet, ſi unquam innoteſceret hujuſmodi fraudes interveniſſe: quinimo, quod nunquam vel ipſi eſſent futuri ſecuri, quamdiu filius Beneficium illud per collationem nulliter factam retinet.

Hæc ſi parentes expenderent, nec ſpe diſpenſationis obtinendæ lactarentur, admodum indubie eſſent ſolliciti, ne munere interveniente filios ſuos ad Eccleſiaſtica miniſteria protruderent.

Ex his ſat apparet, quam merito Eccleſia ſe parciſſimam ſemper oſtenderit in relaxandis Canonibus, qui Clericos a functionibus ſimoniace obtentis repellunt.

Patet quoque, quam merito prædictum Concilium delectorum Prælatorum Paulo III. dixerit, quod licet non negarent Sanctitatem ſuam poſſe pœnam, quæ de jure poſitivo in Simoniacos eſt conſtituta, condonare; tamen *nullo pacto debeat, ut tanto ſceleri reſiſtatur, quo nullum pernicioſius, nec magis ſcandaloſum.*

Intelligitur ſimiliter mirum non eſſe, quod ordinarie, ſi non ſemper, parum feliciter ſuccedat illis, qui in Beneficiis ſimoniace obtentis per diſpenſationem permanent; tum quia rariſſime, ſi unquam, utilitas aut neceſſitas Eccleſiæ diſpenſationem coram Deo licitam reddit, quæ relaxationem Canonum poſtulat; tum quia conditiones ad hujuſmodi diſpenſationem juxta ante dicta prærequiſita raro occurrunt.

Quapropter ſi de ulla, indubie de hac diſpenſatione dici poteſt cum Thoma Cantipratano: *Qui ſapiens erit, qui fallat ſe, & ſibi ſuper diſpenſatione aliqua blandiatur?* Lib. 1. *De Apibus, cap.* 19. *num.* 9.

PARS

PARS SECUNDA

DE PENSIONIBUS.

CAPUT PRIMUM.

Quid ſit Penſio Eccleſiaſtica? Et an illius in antiquitate reperiantur aliqua veſtigia?

§. I.

Traditur definitio Penſionis Eccleſiaſticæ, prout hodie in uſu eſt.

PENSIO Eccleſiaſtica, ut hodie eſt in uſu, definiri ſolet: „ Annua pecuniæ quantitas Clerico ſuper emolumentis ſive proventibus alicujus Beneficii auctoritate Superioris reſervata in ejus vitæ ſubſidium per poſſeſſorem præſtanda „.

Dicitur in definitione, *annua pecuniæ quantitas;* quia penſiones hodie non in certa fructuum portione, ſed in pecuniæ quantitate aſſignari ſolent: quæ tamen ſumma pecuniæ, quia ex fructibus & reditibus Beneficii deſumitur, & ſecundum horum quantitatem regulatur ac determinatur; hinc eſt, quod reipsâ & in effectu pars proventuum Beneficiato detrahatur, & alteri Clerico aſſignetur.

Dicitur quoque in deſcriptione, *Clerico reſervata;* quia juxta hodiernum ſtylum, penſionis incapax eſt, qui *Clericus* non eſt; imo ſicuti Clericus per matrimonium incapax fit Beneficii Eccleſiaſtici, ita quoque penſionis, eamque obtentam per contractum matrimonii amittit.

Sic ſumptæ penſionis vocabulum in ſacris Canonibus non occurrere notant Canoniſtæ: „ Licet enim (ait poſt Lotterium Auguſtinus Barboſa, *in praxi exig. penſ. in proœm. num.* 3.) in aliquibus fiat mentio de penſionibus, conſtat tamen eos loqui de penſionibus latiſſime ſumpto vocabulo, non de hac, quæ per Papam ad vitam alicujus pro alimentis reſervatur „. Aliqua tamen illius veſtigia in ſacris Canonibus occurrere fatentur; quæ expendere non erit inutile, ut penſionis hodiernæ origine cognitâ, facilius ipſius natura, illiuſque juſti limites cognoſci queant.

§. II.

Referuntur quædam ex antiquitate exempla, in quibus Penſionis Eccleſiaſticæ veſtigium apparet.

PLura eaque non obſcura Penſionis Eccleſiaſticæ veſtigia in magno Chalcedonenſi Concilio occurrunt.

Et quidem cum Actione decimâ & duodecimâ examinata eſſet cauſa Baſſiani Epiſcopi Epheſini, & Stephani in locum illius electi, Synodus decrevit, ut uterque ſedem Epheſinam desereret, & tertius in Epiſcopum eligeretur, eâ conditione, ut uterque dignitatem Epiſcopalem retineret, & nutrimenti gratiâ ex reditibus Eccleſiæ Epheſinæ ſolidos aureos ducentos annis ſingulis acciperet: „ Removebuntur quidem a ſanctâ Epheſiorum Eccleſia Baſſianus & Stephanus, ait Synodus, habeant autem dignitatem Epiſcopi; & ex reditibus memoratæ Sanctæ Eccleſiæ *nutrimenti gratiâ*, & *conſolationis* annis ſingulis ſolidos aureos ducentos accipiant (*a*).

Simi-

(*a*) Id a D. Van-Eſpen Tom. VII. hujus operis, ac hujuſce editionis Diſſert. in Concil. Chalced. §. 13. art. 11. & 12. fuſe expoſitum eſt, *de Convocat. & actis hujus Concilii.*

Similiter circa contentione inter Sabinianum & Athanaſium ſuper Epiſcopatu Perrhenorum, dictum eſt, quod ſi Sabinianus cedere vellet, Athanaſius ordinaretur: „ Sabinianus vero Reverendiſſimus Epiſcopus, „ & dignitatem Epiſcopalem habeat, & „ ſubſtitutus ſit, *&* *paſcatur*, ſicut Reverendiſſimus Epiſcopus Antiochenorum Maximus ſecundum facultatem Perrhenorum „ ſanctiſſimæ Eccleſiæ diſpoſuerit „. *Actione* 14. *in fine* (a).

Tertium denique in eadem Synodo penſionis veſtigium habetur in perſona Domni Antiocheni Epiſcopi; qui cum depoſitus eſſet, eique Maximus ſubſtitutus, viſum eſt Maximo Synodum deprecari, ut humanitatem exercere in Domnum, qui fuit Antiochiæ Epiſcopus, dignaretur, & ſtatuere ei certos ſumptus de Eccleſia, quæ ſub ſe eſt. Annuit Synodus *Actione* 9. „ Siquidem Maximus ſuo „ arbitrio Domno voluerit eſſe conſultum, „ ut ſumptus ei de ſua Eccleſia, *miſeratio-* „ *nis* intuitu, prout æſtimaverit, largiatur, „ ut contentus *alimoniis* quieſcat in poſte- „ rum (b) „.

Quis hic non agnoſcat manifeſta Penſionis Eccleſiaſticæ præformata veſtigia? nimirum portio aliqua fructuum ſeu proventuum alicujus Eccleſiæ, miſerationis ſeu alimentorum, vel nutrimenti gratiâ indulta illis, qui Eccleſiæ non præerant.

Sanctus Gregorius, prædictæ Synodi exemplo, non abſimilia penſionis lineamenta ſuppeditat.

Et quidem Epiſcopos per Illyricum conſtitutos monet, ut confratres ſuos, quos a propriis ſedibus furor hoſtilitatis expulerat, quoſque captivitas, diverſarumque neceſſitatum *anguſtiæ* comprimebant, ſecum in Eccleſiaſticis ſuſtentationibus ſuſcipiant. „ Non „ quidem, inquit *lib.* 1. *Epiſt.* 43. ut per „ communionem Epiſcopalis Throni digni- „ tas dividatur, ſed ut ab Eccleſia juxta „ *poſſibilitatem ſufficientiæ* debeant *alimenta* „ percipere „.

Ad hæc cum intellexiſſet quemdam Epiſcopum tantâ capitis paſſione laborare, ut muniis Epiſcopalibus videretur inſufficiens; ne languente Paſtore grex inſidiatoris laniandus dentibus exponatur, ſollicite optabat *lib.* 11. *Epiſt.* 7. ut alius in locum illum ordinaretur: *Sic tamen, ut quouſque eumdem Epiſcopum in hoc ſeculo vita tenuerit,* SUMPTUS *ei* DEBITI *de eadem Eccleſia miniſtrentur.*

Huic pio ſancti Gregorii reſponſo conſonat Clemens III. reſpondens, Sacerdotem divino judicio lepræ morbo percuſſum pro ſcandalo & abominatione populi, ab adminiſtrationis debere officio removeri, *ita quod juxta facultates Eccleſiæ ſibi* NECESSARIA, *quamdiu vixerit, miniſtrentur.* Cap. 4. *De Cler. ægrot.*

Plura hiſce ſimilia in Conciliis & Hiſtoriis Penſionis Eccleſiaſticæ veſtigia atque lineamenta occurrunt, quorum & aliqua in hujus materiæ decurſu attingentur.

§. III.

Reflexiones aliquæ ad exempla §. præcedenti exhibita.

CIrca ea, quæ §. præcedenti ex Concilio Chalcedonenſi, & S. Gregorio, tamquam Penſionis Eccleſiaſticæ manifeſta veſtigia protulimus, duo maxime notanda ſunt.

Primum, quod illa, quæ ad inſtar penſionis Epiſcopis, aliiſve Clericis ex rebus Eccleſiæ, cui actu non ſunt adſcripti, conceſſa leguntur, *miſerationis intuitu*, *nutrimenti* vel *alimentorum* ſeu *neceſſariorum gratiâ* data ſint, ut ex verbis, quibus indulta fuerunt, videre licet.

Secundo notandum, quod non legatur interceſſiſſe ulla conventio inter illum, qui Epiſcopatum, aliudve Eccleſiæ miniſterium dimittit, & illum, qui ipſi eſſet ſucceſſurus, de danda annua aliqua pecuniæ aut proventuum portione; ſed per Synodum aut Pontificem nullo præcedente partium pacto, miſerationis atque æquitatis, juſtitiæque intuitu, ſtatutum ſive indultum fuiſſe, ut ab Eccleſia paſcatur, vel vitæ neceſſaria reciperet.

Porro ſicuti penſiones legitime per Eccleſiæ Prælatos indultæ, recte dici poſſunt a ſacris

(a) Legatur hac de re, quod fuſius & doctius expoſuit D. Van-Eſpen Tom. VII. hujus operis, ac hujuſce editionis Diſſ. in Synod. Chalced. §. 13. act. 14. *de convocat. & act. hujus Concilii*.

(b) D. Van-Eſpen Tom. VII. hujus operis, ac hujuſce editionis Diſſert. in Synod. Chalced. *de actis & convocatione hujus Concilii* §. 12. ſuppoſititium eſſe illud Maximi factum demonſtrat.

Digitized by Google

ſacris Conciliis & Pontificibus quoad ſubſtantiam eſſe probatæ; ita e converſo penſiones, quæ ab illis diſcrepant, non ex Canonum auctoritate, ſed potius ex cupiditate introductas, abuſive contra Eccleſiæ mentem, & Conciliorum atque Pontificum ſæpius iterata Decreta frequentari, in ſequentibus oſtendetur.

CAPUT II.

Oſtenditur, quod Penſio Eccleſiaſtica ab illo accipi non debeat, qui vel ex Beneficio vel patrimonio vivere poteſt.

§. I.

Ex natura redituum Eccleſiaſticorum evincitur, quod perperam Penſio accipiatur ab illo, qui aliunde vivere poteſt.

RES Eccleſiæ, ſicut a ſanctis Patribus traditur (inquit Synodus Aquiſgranenſis anno 816. *Can.* 116.) „ vota ſunt „ fidelium, pretia peccatorum, & patri„ monia pauperum. Fideles namque fidei „ ardore, & Chriſti amore ſuccenſi, ob „ animarum ſuarum remedium, & cœ„ leſtis patriæ deſiderium, ſuis propriis fa„ cultatibus ſanctam locupletem fecerunt „ Eccleſiam, ut his *milites Chriſti aleren„ tur, & Eccleſiæ exornarentur; pauperes „ recrearentur, & captivi pro temporum op„ portunitate redimerentur* „.

Proventuum proinde Eccleſiaſticorum ea eſt natura, ut ex illis Miniſtri Eccleſiæ honeſtam ſuſtentationem Clericali modeſtiæ congruentem accipiant, reliquum vero in pauperum vel alium pium uſum expendatur.

Hinc omnium conſenſu receptum, proventus eccleſiaſticos, qui honeſtæ ac frugali Miniſtri ſuſtentationi ſuperſunt, in pauperes; aut alium pium uſum eſſe expendendos. Utque plures, easque vulgatiſſimas in hanc rem Patrum aut Canonum ſententias prætercam, ſolum quid de hac re ſeculo decimo-ſexto dixerit S. Carolus, hic ſubjungo: „ Ubi primum Eccleſiæ bona eſſe „ cœperunt, inquit, eam naturam & con„ ditionem conſecuta ſunt, ut in alium „ quam in ſacrum & pium uſum eorum „ fructus converti nefas eſſet ...... Quam„ obrem per viſcera miſericordiæ obteſta„ mur atque monemus, ut meminerint ea „ bona non *eſſe ſibi credita ad luxum*, „ neque ad augendos conſanguineos, ſed ad „ vitam honeſte, ut fidelem Dei Mini„ ſtrum & pietatis Chriſtianæ Magiſtrum „ decet, traducendam. Ex eo vero quod „ ſupervenit, ſi *neceſſaria pauperibus alimen„ ta* denegarint, *intelligant ſe quos non „ paverint, occidiſſe*; atque ob violatam „ ſanctiſſimæ charitatis legem *mortale pec„ catum commiſiſſe, quo ſibi iram in die „ iræ theſaurizaverint* „.

Et alio loco: „ Chriſti viſceribus ſub„ ſtantiam eccleſiaſticam erogare, pauperi„ bus ſcilicet, peregrinis, viduis, pupillis, „ ægrotis, in vincula conjectis, captivis, „ quibus egentibus & eſurientibus cum ſub„ venire poſſis, *ſi alimenta neceſſaria dene„ gatis, violatæ charitatis rei eſtis in con„ ſpectu Domini*. Memores eſtote ejus, „ quod a ſanctiſſimo Patre Ambroſio ſcri„ ptum eſt, ſua fideles eo animo obtuliſ„ ſe Eccleſiæ Miniſtris, ut per eorum ma„ nus, quorum fidei atque integritati ſum„ ma omnia tribuebant, ad pauperes per„ venirent „.

Hac certiſſimâ ſundatiſſimâque rerum Eccleſiæ conditione præmiſſâ, planiſſimum eſt penſiones Clericis aſſignandas non eſſe, quando aliunde ſive ex Beneficio, ſive ex patrimonio honeſte vivere poſſunt. Supponitur enim Clericum, cui penſio aſſignatur, Beneficium ſeu Officium, ratione cujus tamquam Eccleſiæ Miniſter de reditibus Eccleſiæ ſuſtentationem accipere poſſet, dimiſiſſe. Conſequenter cum amplius officium non præſtet, fructus illius percipere non poteſt, ſi habeat unde vivat; quandoquidem juxta naturam & conditionem proventuum Eccleſiaſticorum, illud, quod honeſtæ Beneficiatorum ſeu Miniſtrorum alimentationi ſupereſt, in pauperes vel in pium uſum expendi debeat.

Si ergo quidquam ex rebus Eccleſiæ, quæ honeſtæ Beneficiati ſuſtentationi ſuperſunt, accipiat; jam accipit illud, quod in pium uſum expendi deberet; quia, ut dictum eſt, omne quod alimentationi Beneficiatorum ſupereſt, pauperibus aut in ſimilem uſum erogandum foret.

Quis vero ferat, quod Clericus patrimonio dives, aut ſaltem ſufficiens ut honeſte vivat, accipiat ea, quæ juxta fundatorum & Eccleſiæ voluntatem pauperibus ſunt eroganda?

Profectò, ſi Patres de Clericis etiam actualiter Eccleſiæ ſervientibus dicere non dubitaverint, quod *nec illi, qui ſua poſſidentes dari ſibi aliquid volunt*, SINE GRANDI PECCATO SUO, *unde pauper victurus erat, accipiunt*; quid, quæſo, dixiſſent de Clericis, qui cum Eccleſiæ non ſerviant, & ſua poſſident, unde pauper victurus erat, accipiunt? *Cauſ. 1. quæſt. 1. Can. 7.*

Penſiones igitur quia in effectu & reipsâ portionem unam proventuum Eccleſiæ conſtituunt, niſi *miſerationis intuitu, gratiâ alimentorum* Clericis aliunde vitæ neceſſaria non habentibus aſſignari poſſunt; quemadmodum Concilia & Pontifices jam olim feciſſe ex ante dictis conſtat. Ita enim fiet, ut res Eccleſiæ augendis divitiis non ſint ſervituræ.

§. II.

Regulam circa Penſiones ex natura rerum Eccleſiæ deſumptam probavit, & propoſuit Concilium delectorum Prælatorum ſub Paulo III.

Regulam circa penſiones ex natura bonorum Eccleſiaſticorum petitam, nimirum, eas non eſſe aſſignandas Clericis, niſi ut quaſdam eleemoſynas, quibus eorum inopia ſublevari poſſit, optime intellexerunt delecti Cardinales, aliique Prælati, qui jubente Paulo III. congregati fuere; ut quantâ poſſent maximâ diligentiâ inquirerent abuſus in futuro generali Tridentino Concilio reformandos, mediaque, quibus poſſet abuſibus occurri, prælibarent.

Inter abuſus vero, quos extirpandos notarunt, unum non exiguum in conſtituendis penſionibus irrepſiſſe detexerunt; cui ut efficacius occurreretur, juſtiſſimam jam dictam regulam ex conditione rerum Eccleſiæ deſumptam, ſervandam dixerunt.

„ Alius abuſus, cum Beneficia conferuntur ſeu ceduntur aliis, irrepſit, aiunt, „ in conſtituendis ſuper eorum fructibus „ penſionibus, imo quandoque cedens Beneficio omnes ſibi fructus reſervat. Quâ „ in re illud animadvertendum eſt, inquiunt, *nulla alia de cauſa, nulloque „ alio jure penſiones conſtitui poſſe, niſi ut „ quaſdam* ELEEMOSYNAS, *quæ in pios „ uſus &* INDIGENTIBUS *concedi ſolent* „.

Rationem ſui aſſerti ex natura bonorum Eccleſiaſticorum petitam ſubjungunt: „ Nam „ reditus, aiunt, ſunt annexi Beneficio, „ ut corpus animæ: ideo ſuâ naturâ pertinent ad eum, qui Beneficium habet, ut „ poſſit ex eis vivere honeſte pro ſuo ordine, ſimulque queat ſuſtinere impenſas „ pro divino cultu, & templi ſacrarumque „ ædium reparatione, *ut quod reliquum „ eſt, impendat in pios uſus.* Hæc eſt enim „ natura eorum redituum „.

Ex quibus tamquam neceſſarium conſequens inferre non dubitarunt: „ Penſiones „ dari Clericis *divitibus*, qui commode & „ honeſte vivere queunt ex reditibus, quos „ habent, *magnus certe abuſus* „.

Manifeſtum proinde erat Prælatis illis oculatiſſimis, penſiones conſiderandas eſſe ſecundum naturam rerum Eccleſiæ, tamquam quaſdam *eleemoſynas*, quibus Clericis inopiâ laborantibus, & de Eccleſia bene meritis ſuccurratur: quemadmodum a Conciliis, & SS. Patribus, quibus conditio bonorum Eccleſiæ apprime nota erat, factum fuiſſe ante oſtenſum eſt.

§. III.

Sola Clerici indigentia non ſufficit, ut onus Penſionis Eccleſiæ imponatur; ſed inſuper merita in Eccleſiam, præſertim illam, quæ penſione gravatur, requiruntur.

Penſiones juxta ante traditam definitionem, & uſitatam hodiernam praxim, non ſunt cenſendæ meræ eleemoſynæ, quales paſſim pauperibus & indigentibus dari ſolent; ſed amplius aliquid præ ſe ferunt: onus nimirum, ſive quamdam ſervitutem Beneficio vel Beneficiato impoſitam, dandi annue per poſſeſſorem Beneficii notabilem portionem proventuum ipſius Beneficii, Clerico actualiter Beneficio non deſervienti. Quo fit, ut in effectu per penſionem ſubtrahatur notabilis pars fructuum a Beneficio, cui per Eccleſiæ ordinationem,

Digitized by Google

nem, in Beneficiati ſuſtentationem, & alios pios uſus eſt annexa; & alteri in vicem quodammodo Beneficii aſſignetur. Unde penſiones dicuntur obtinere vices Beneficii; quare juxta hodiernum ſtylum, nulli niſi Clerici earum capaces habentur.

Cum igitur penſiones hodiernæ conditionem eleemoſynarum, quæ ſolo paupertatis intuitu tribuuntur, excedant, ſolus quoque paupertatis ſive indigentiæ titulus ſufficere nequit, ut hujuſmodi onus Eccleſiis imponatur; ſed præter indigentiam merita ſive præſentia, ſive præterita præſtita Eccleſiæ, præſertim illi, quæ penſione oneratur, accedere debent, quæ onus hujuſmodi Eccleſiæ imponendum vel impoſitum juſtificent.

Porro mentem Eccleſiæ eſſe, ut ordinarie penſiones non dentur, niſi illis, qui per ſervitium Eccleſiæ præſtitum mereantur, ut penſionis ſubſidio eorum indigentiæ ſuccurratur; inde patet, quod ſimiles penſiones concedi non ſoleant, niſi illis, qui Beneficium penſione onerandum poſſederunt: quo quid Eccleſia aliud intendit, quam penſiones non eſſe dandas, niſi Clericis, qui laudabiliter Beneficiis deſervierunt? Neque enim Eccleſia Spiritu ſancto directa nudam Beneficii poſſeſſionem, ſed ſervitium in Beneficio præſtitum conſiderare ſolet.

Abuſus proinde, qui contra Eccleſiæ mentem invaluit, reputandus eſt, creare penſiones in favorem Clericorum eo ſolo titulo, quia Beneficium poſſederunt; licet illud nullo, aut exiguo præſtito ſervitio, ſæpius etiam cum ſacrorum Canonum infractione, deſeruerint (*a*).

Huic abuſui ut occurratur, ſæpius in Regno Galliæ judicatum legitur, quod nullus ex reſignato Beneficio curato penſionem percipere poſſet, niſi viginti annorum ſpatio eidem deſerviviſſet. Vide *Acta Cleri Gallic. tom. 1. part. 2. tit. 13.*

Quin anno 1671. generali Decreto ſtatutum fuit, quod nullus Beneficium Parochiale, vel Præbendam ordinariam, ſive Theologalem, ſive in Eccleſia Cathedrali ſive Collegiata, retentâ penſione reſignare poſſit, qui prius per quindecim annos Beneficio actualiter non deſervierit, niſi ex cauſa infirmitatis, per Ordinarium cognitæ & probatæ, ad eum ſtatum redactus fuerit, ut functionibus Beneficii obeundis ſit abſolute factus impar.

Non ſola proinde Clerici indigentia ſufficit, ut tam notabile onus Eccleſiæ, etiam cum Canonum (qui ſectionem Beneficiorum vetant) aliquali infractione imponatur; ſed merita, præcipue præſtita Eccleſiæ gravandæ, accedant neceſſe eſt, quæ onus illud imponendum perſuadeant.

§. IV.

Corollaria ex illis, quæ hoc Capite dicta ſunt.

QUæ toto hoc Capite dicta fuerunt, evincunt, tum ex natura & conditione proventuum Eccleſiaſticorum, tum ex mente ac ſententia Pontificum ac aliorum Prælatorum, penſiones non eſſe dandas niſi ut Clericis indigentibus & de Eccleſia bene meritis, nonnumquam *miſerationis intuitu* ſuccurratur.

Hinc ulterius intelligitur, quod Pontifices & Epiſcopi annuentes Clericis de Eccleſia præſertim gravanda bene meritis, & *indigentibus* moderatam aliquam penſionem, premant veſtigia Synodi Chalcedonenſis, S. Gregorii, aliorumque Patrum, qui Epiſcopos, alioſque Clericos juſta de cauſa Eccleſias ſuas deſerentes, *miſerationis intuitu* de rebus Eccleſiarum, quas deſeruerant, paſcendos eſſe interdum judicarunt.

Secundo, ex dictis infertur, nemini opulento, ſeu reditibus ad vitam Clericalem honeſte & moderate agendam idoneo licere penſionem, citra juſtitiæ violationem, accipere.

Tertio, inde etiam deduci poſſet, quod Clerici divites, qui penſionem ex Beneficio Eccleſiaſtico acceperunt, ad hujuſmodi penſionis reſtitutionem obligentur. Cum enim penſiones in Clericorum duntaxat eorum, qui aliunde vivere non valent, ſecundum quod honeſtas Clericalis (non a mundana

(*a*) Anno 1669. in Conſilio privato Regis Galliarum datum eſt Arreſtum, quo Beneficia curata Diœceſeos Alectenſis exonerarentur penſionibus, quæ his Beneficiis fuerant impoſitæ.

æſtimatione, ſed ab Evangelio petita) requirit, utilitates ſint inſtitutæ & toleratæ; certum eſt, eas ſacrilegâ aviditate percipi & interverti ab iis, qui jam neceſſariis præſidiis, vel ab ipſa re familiari, vel ab altero ſufficiente Beneficio ſubminiſtratis inſtructi ſunt, atque adeo ad *earum reſtitutionem* eos obligari.

Quarto, colligitur eos peccare graviter, quibus cum propter inopiam indulta ſit penſio, tot cumulant penſiones, ut ſuſtentationem homini Eccleſiaſtico congruentem excedant. „ Unde & gravius peccant (ait „ Toletus *lib.* 5. *inſtruct. Sacerd. cap.* 83.) „ & mirabilis eſt abuſus eorum, qui multis hinc inde ſe onerant penſionibus; cum „ unde vivere poſſint pro conditione ſua, „ ſatis multa habeant; & quod pejus eſt, „ nulla adeſt cauſa, propter quam vel unam „ habere poſſint: quibus vix poteſt perſuaderi, ut vel minimæ penſioni renuntiare „ ullo pacto velint; ſed in morte tandem, „ velint, nolint, coguntur male poſſeſſa & „ retenta dimittere „.

CAPUT III.

Penſiones contrariæ ſunt ſacris Canonibus, & ideo ſine diſpenſatione haberi nequeunt; quæ ſine juſta cauſa data Penſionarios tutos non reddit.

§. I.

Oſtenditur Penſiones ſacris Canonibus contrariari.

QUANDOQUIDEM ex præcedentibus manifeſtum ſit, & quotidiana praxis evincat, per penſionis aſſignationem in effectu unam partem fructuum Beneficii adimi ſive auferri a Beneficiato, & alteri Clerico aſſignari; planum eſt, per penſiones Beneficiorum ſeu Præbendarum atque Eccleſiarum ſectionem contra SS. Canonum Decreta fieri. „ Majoribus Eccleſiæ Beneficiis in ſua „ integritate manentibus, inquit Synodus „ Turonenſis, indecorum nimis videtur, ut „ minorum Clericorum Præbendæ patiantur ſectionem. Idcirco, ut ſicut in magnis, ita quoque in minimis membris „ ſuis firmatam Eccleſia habeat unitatem, „ diviſionem Præbendarum aut dignitatum „ permutationem fieri prohibemus „. *Cap.* 8. *De Preb.*

Dividi igitur ſive ſecari non tantum majora Beneficia, ſed & Præbendas vetat Concilium; quod & Concilio generali Chalcedonenſi vetitum fuiſſe conſtat: „ Si quis „ translatus eſt, ait Synodus *Can.* 10. ex „ alia in aliam Eccleſiam, prioris Eccleſiæ, vel Martyriorum, quæ ſub ea ſunt, „ aut Ptochodochiorum aut Xenodochiorum *rebus in nullo communicet* „.

Quid evidentius, quam hoc Canone fructuum ex Beneficio dimiſſo ſubſtractionem prohiberi? Quare P. Chriſtianus Lupus in Scholiis ad hunc Concilii Canonem ſine cunctatione dicit: „ Hæc noſtri Canonis „ verba, *Si quis translatus, &c.* oſtendunt „ prioris relicti aut reſignati Beneficii penſiones tunc necdum fuiſſe „.

Clarum ergo eſt, penſiones non niſi interveniente Canonum relaxatione ſeu diſpenſatione ſuper Beneficio dimiſſo vel reſignato retineri poſſe, quod & Canoniſtæ fatentur, & moderna praxis confirmat.

§. II.

Aſſignatio penſionis diſpenſative facta, ut ſit licita, debet niti juſtâ causâ.

NUmquam diſpenſari, niſi una Canones detrimentum aliquod patiantur, Jurique communi, ut Canoniſtis loqui placet, *vulnus* aliquod infligatur, expeditum eſt. Unde facile eſt intelligere, ab Eccleſiæ Prælatis, quibus Canonum cuſtodia ſpecialiter incumbit, diſpenſandum non eſſe, niſi *vulneris* illa inflictio alterius boni acceſſione *compenſetur*. Hinc illud S. Bernardi *De Diſpenſ. & præcepto cap.* 2. *Novit fidelis ſervus & prudens ibi tantum uſurpare diſpenſationem, unde bonam poſſit habere* RECOMPENSATIONEM. Et ab Honorio II. diſpenſationem pro Epiſcopo quodam expoſtulans, in fine concludit: *Veſtræ diſcretionis eſt judicare, an merito flagitetur a vobis facienda diſpenſatio, unde talis poteſt ſequi* RECOMPENSATIO. *Epiſt.* 13.

Cum igitur penſio conſtitui nequeat, ni

una

una relaxatio Canonum intercedat, & Juri communi *vulnus* aliquod infligatur, evidenti conſequentiâ ſequitur, compenſationem vulneri proportionatam, ab utilitate aut neceſſitate Eccleſiæ diſpenſationem exigente petitam, intercedere debere; unde indubie vulgata illa diſpenſationum regula, ab eodem mellifluo Doctore tradita hic obſervanda eſt: *Ubi neceſſitas urget, excuſabilis; ubi utilitas provocat, laudabilis diſpenſatio eſt. Utilitas dico communis, non propria. Nam cum nihil horum eſt, non plane fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio eſt.* Lib. 2. *De Conſiderat. cap. 4.*

Ad hæc, in quantum aſſignatio penſionis ſpecies quædam eſt diſpenſationis, debet & ipſa, ſicut *omnis diſpenſatio petita a Prælato*, ut loquitur S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 12. *fieri ad honorem Chriſti, in cujus perſona diſpenſat; vel ad utilitatem Eccleſiæ, quæ eſt ejus corpus.*

Ulterius certum eſt Eccleſiæ Prælatos bonorum Eccleſiaſticorum non eſſe dominos, ſed ſolum diſpenſatores. *Quamvis enim*, ait Doctor Angelicus, *res Eccleſiæ ſint ejus* (Papæ) *ut principalis diſpenſatoris; non tamen ſunt ejus ut domini & poſſeſſoris.* 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 1. *ad* 7.

Hinc rurſus conſequens, per Prælatos Eccleſiæ, in concedendis penſionibus expendendum eſſe, num ea ſit conditio & merita perſonæ petentis, aut temporis circumſtantiæ, vel Eccleſiæ neceſſitas, ut ſi penſio concedatur, dici queat, quod tamquam fidelis & prudens diſpenſator, res Eccleſiaſticas ſecundum conditionem & naturam earum rerum, & Eccleſiæ atque fundatorum intentionem fideliter ac prudenter adminiſtraverit.

§. III.

Quænam ex parte poſtulantis penſionem expendenda veniant?

JUxta modernam Eccleſiæ diſciplinam, reditus cujuſque Beneficii annexi ſunt Beneficio ut *corpus animæ*: „ ideo ſuâ na„ turâ pertinent ad eum, qui Beneficium „ habet, ut poſſit ex eis vivere honeſte „ pro ſuo ordine (quemadmodum loquitur Concilium delectorum Cardinalium) „ ſi„ mulque queat ſuſtinere impenſas pro di„ vino cultu, & templi ſacrarumque ædium „ reparatione, & quod reliquum eſt, im„ pendat in pios uſus. Hæc eſt enim natu„ ra iſtorum redituum „.

Expendendum proinde eſt poſtulanti penſionem, num ſufficiens ſubſit ratio, ut pars fructuum ſeu proventuum Beneficio annexorum mediante diſpenſatione ſubtrahatur, & ipſi non Beneficiato concedatur.

Secundo, num ea ſit ipſius conditio, ut ex illo, quod Miniſtro Eccleſiæ ſupereſt, alias pauperibus aut alteri pio uſui impendendum, ſibi in ſuſtentationem accipere queat.

Penſiones quippe, ut ante probatum eſt, ex mente Eccleſiæ & Pontificum non dantur, niſi ut Clericis bene merentibus & honeſtam ſuſtentationem non habentibus, interdum ſuccurratur.

Ulterius, non tantum expendere debet penſionem petens, num honeſte & commode non poſſit vivere; ſed utrum ea ſit ipſius neceſſitas, ut cum tanto Eccleſiæ onere, ex proventibus cum diſpenſatione & relaxatione Canonum a Beneficio detrahendis vivere debeat.

Id perpendens S. Franciſcus Saleſius, tametſi Epiſcopatus ipſius reditus neceſſitatibus, & oneribus ferendis vix ſufficerent, nullatenus tamen adduci potuit, ut penſionem tametſi multoties ultro oblatam acciperet. *Lib. 6. Vitæ.*

Ad hæc, non tantum expendere tenetur penſionem prætendens, num aliquâ prematur egeſtate vel indigentiâ; ſed inſuper num ea ipſius ſint in Eccleſiam merita, maxime in illam ex qua reditus in penſionem prætendit, ut juſtum ſit & æquum, ut ab Eccleſia illa recipiat notabilem aliquam proventuum portionem, alias in ejus miniſtros, aut pauperes, vel ornatum templi aliumve pium uſum impendendam.

§. IV.

Non ſemper tutos reddit Penſionarios obtenta, etiam a Pontifice, diſpenſatio.

PAucos hodie invenire eſt, qui ſolliciti ſint ut prævie ante penſionis poſtulationem expendant, num juſta percipiendæ penſionis

ſionis cauſa ſubſit, unice ſolliciti quâ ratione penſionem a Pontifice impetrent. „ Modo enim Papa diſpenſet, inquiunt, ipſe ſibi viderit, nos immunes ſumus „. *Hic cavillus*, ait Cardinalis Bellarminus, *ſecuros multos reddit, tutum vero neminem*. Rationem ſubdit dictus Cardinalis: „ Quoniam Papa non eſt *dominus*, ſed *diſpenſator*; ideoque, qui iniquam diſpenſationem petit, *iniquitatis cauſa eſt; & qui eâ utitur, eâdem ſemper irretitur iniquitate* „. In Epiſt. ad Nepotem, *Controv.* 5.

Pari ratione Synodus Colonienſis anno 1536. ſuppoſuit, diſpenſationem Apoſtolicam non ſemper præſtare ſecuritatem illis, qui eâ mediante plura Beneficia obtinent; ideoque eos monendos cenſuit, *viderint ut cauſam diſpenſationis Deo comprobent*. Part. 1. *Can.* 32.

Porro eâdem ratione quâ diſpenſatio Apoſtolica ſine cauſa retinentem plura Beneficia coram Deo tutum non reddit; quia nimirum Papa non eſt dominus Beneficiorum, ſed diſpenſator: eâdem, inquam, ratione nec tutum reddit percipientem penſionem; quia ſicut Papa non eſt dominus Beneficiorum, ita nec bonorum Eccleſiaſticorum, ſed diſpenſator. Quare illud quod de diſpenſatione ſuper pluralitate Beneficiorum dixit Bellarminus, idem de receptione penſionis ex diſpenſatione Papæ aſſerere non dubitavit Cardinalis Toletus *lib.* 5. *De inſtruct. Sacerd. cap.* 82. *num.* 3. „ Sine juſta cauſa, inquit, non habet in foro interiori & coram Deo locum diſpenſatio, ſed tantum in foro exteriori. Unde qui penſiones retinent, etiam cum diſpenſatione, ſi *non adeſt cauſa legitima*, *ſecuri* non ſunt, nec excuſantur, quia Papa dedit; & *ipſorum eſt conſiderare quomodo dederit*. Hoc, inquam, non excuſat. Si enim quis accipiat pecunias ab Œconomo, quem ſcit male diſpenſare res Domini, & contra juſtitiam, non poteſt eas in conſcientia tutum retinere. Papa autem non eſt dominus bonorum & redituum Eccleſiæ; ſed tantum univerſalis diſpenſator. Unde ſicut cum diſpenſat hominem in voto, non facit hominem ſecurum in conſcientia, niſi cauſa adſit; ita in penſionum, & Beneficiorum diſtributione. Cauſa autem hæc debet eſſe in utilitatem Eccleſiæ, cujus ſunt bona. Si enim nullâ viâ vel pacto in Eccleſiæ hujus, vel univerſalis utilitatem tendat, non eſt cauſa legitima „.

Toleto conſentit Gambarus aperte docens, quod „ in foro conſcientiæ penſio ſine cauſa conſtituta pro aliquo, quia ſubtrahitur alimonia pauperum & Miniſtrorum, non proſit obtinenti; maxime quia iſtæ indiſcretæ penſiones ſunt cauſa mille malorum „. *De Auctorit. leg. lib.* 10. *num.* 136. & 387.

Et ante hos fortius famoſus Juriſconſultus Guillel. Benedicti: „ Cauſa imponendi, ait, penſionem ſemper injuſta cenſetur, ſi non pertineat ad utilitatem Eccleſiæ, cui penſio imponitur ..... Sine ergo cauſa legitima utilitatem Eccleſiæ penſionariæ concernente, non valet etiam a Papa impoſita penſio „. *Ad cap.* Raynutius *De Teſtamentis*.

Qui igitur penſionem per diſpenſationem Apoſtolicam poſtulat, merito attendit illud ſancti Bernardi *Epiſt.* 1. ad Nepotem, deſertionem Monaſterii ſui mediante diſpenſatione Apoſtolicâ juſtificare volentem: *Attende cor tuum, diſcute intentionem, conſule veritatem*.

Hoc piiſſimum Bernardi monitum ſi obſervarent hodierni penſionarii, attenderentque cor ſuum, & diſcuterent intentionem, quam ſæpe per cupiditatem plane diſtortum cor ſuum reperirent! Si conſulerent veritatem, non propriam cupiditatem, quam frequenter deprehenderent, ac fateri deberent, nullam aliam petendi, ac imponendi penſionem cauſam ſubeſſe, quam propriam cupiditatem, quæ divitias ac lucrum quærit; utilitatem vero Eccleſiæ penſione gravandæ nullam!

An forſan inſtabunt nonnulli: Num cauſa ſufficiens ſit, expendendum committimus Pontifici, ejuſque expetimus conſilium. *Utinam* (dicebat ſimilibus ſanctus Bernardus *Epiſt.* 7.) *non licentiam quæſiſſetis, ſed conſilium; id eſt, non ut arceret, ſed an liceret*: Sed, proh dolor! verendum quod plurimis eorum dici poſſit, quod ſubdit Bernardus: *Malum in corde conceperant, opere tamen auſi non ſunt adimplere, niſi* CUM LICENTIA. *Conceperunt dolorem, ſed non pepererunt iniquitatem*, DONEC INIQUO PAPA CONCEPTUI *præbuiſſet aſſenſum*......

Quod

Digitized by Google

Quod tamen cum eodem Doctore aſſerere auſim, *ſummum feciſſe Pontificem nequaquam crediderim, niſi aut circumventum mendacio, aut importunitate victum*.

Verum enim vero ſi vel leviter quis attendat, quomodo & a quibus hodie penſiones a Sede Apoſtolica ſuper reſignatis aut dimiſſis Beneficiis poſtulari ſoleant, facile comperiet eſſe admodum paucos, quibus regeri non poſſet illud, quod olim idem Doctor regerebat ſimilibus, qui ſe per diſpenſationem Apoſtolicam juſtificare ſtudebant: *Non ſatis de propria cauſa confidentes, remorſas aut remordentes conſcientias Apoſtolicâ conati eſtis delinire licentiâ. Frivolum ſatis remedium, quod non eſt aliud niſi more Protoplaſtorum cauteriatis conſcientiis texere perizomata, videlicet ad velamentum, non ad medicamentum*. Ibidem.

§. V.

Poteſt contingere ut juſta ſit Penſio ex parte imponentis & dantis, licet injuſta ſit ex parte petentis, & recipientis.

Pontificem & Epiſcopos manſiſſe bonorum Eccleſiaſticorum ſuperintendentes ſeu diſpenſatores in utilitatem Eccleſiæ, etiam poſt rerum diviſionem, & Beneficiorum erectionem nemini dubium eſt. *Ut Epiſcopi poteſtatem habeant* (inquiebat tribus circiter a facta rerum Eccleſiæ diviſione ſeculis Synodus Moguntina) *res Eccleſiaſticas providere, regere, gubernare, atque diſpenſare ſecundum Canonum auctoritatem*.

Cum igitur nonnumquam ipſa neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ (cui rerum Eccleſiæ diſpenſatio ſubſervire debet) exigat aut poſtulet, ut etiam Clerico diviti, nec de Eccleſia merenti penſio aſſignetur, indubie Pontifex aut Epiſcopus, qui unice utilitatem, & neceſſitatem præ oculis habere tenentur, eam juſte ad redimendam vexam, ſeu majus Eccleſiæ malum avertendum, nonnumquam concedent, licet ipſe injuſte extorqueat, ac recipiat.

Quid enim ſi indignum quempiam Sacerdotem a ſacro Miniſterio, v. gr. Beneficio curato amoveri, & alium idoneum in locum illius ſubſtitui oporteret; & tamen ille ſine penſione Beneficium abdicare nollet? tunc indubie ſalus animarum & utilitas Eccleſiæ permittit, imo exigit, ut velut ad redimendam vexam potius ei penſio aſſignetur, quam ut cum tanto animarum detrimento in cura permaneat; ſi nimirum de ſuo gradu aliter exturbari, aut ſaltem non ſine majori incommodo & moleſtia poſſet.

Non abſimile penſionum exemplum occurrit in *Cap. 31. De Reſcriptis*, nimirum, quas nonnullæ Eccleſiæ pendere ſolebant, ut ſe a vexationibus eorum, qui mandatis a Sede Apoſtolica pro impetratione Præbendæ primo vacaturæ, & ſæpius ſubreptitie vel obreptitie obtentis vexabant, redimerent. „ Solebant enim, ait Janus A „ Coſta celebris Canoniſta, mandatarii iſti „ plerumque eſſe contenti certâ præſtatione „ annuâ, ſive penſione; cujus conſtitutione „ Eccleſiæ, contra quas impetraverant lit„ teras, redimebant ſe a vexationibus im„ petrantium. Nam quamvis omnis conſti„ tutio penſionis hoc jure valde ſuſpecta „ ſit, pergit A Coſta, videntur tamen hoc „ caſu Pontifices connirentibus oculis hoc „ permiſiſſe Eccleſiis, quas contra veterum „ Canonum Statuta mandatis iſtis onera„ bant „. Ad *Cap. 31. De Reſcriptis*.

Et certe quis hujuſmodi penſiones ex parte conſtituentium non probaret? Si enim nemo infidelitatis aut injuſtitiæ accuſet tutorem, qui ex rebus pupilli aliquid concedit alicui nihil juris ad illud habenti, ut pupillam adverſus injuſtum vitæ aut rerum ſuarum invaſorem defendat, eumque a ſummo illo diſcrimine liberet: quis Prælatos accuſare audeat injuſtitiæ, aut infidæ adminiſtrationis, ſi partem aliquam rerum Eccleſiæ non merentibus tribuant, ut ab Eccleſiis arceant lupos, qui non vitæ corporali, ſed ſpirituali inſidiantur?

Ad hæc quis non videat, quod eâdem ratione, quâ ob bonum Eccleſiæ Prælati ſimiles penſiones permittere coguntur, Clerici ad Beneficia illa vocati eaſdem perſolvere poſſint? Econtra eos, qui ſuis injuſtis vexationibus Prælatos ad penſionem conſtituendam cogunt, non juſtius eas recipere, quam is, qui a tutore pupilli in caſu propoſito, ad redimendum pupillum ab iniqua ſua vexatione, pecuniam recipit.

Nullatenus proinde ſequitur: Pontifex aut Epiſcopus penſionem juſte permittit, & Be-

nefi-

neficiatus juſte perſolvit, ergo penſionarius eam juſte recipit. Nonnulla tamen tam ex parte Superiorum imponentium quam perſolventium conſideranda eſſe. *Cap. 6. §. 2. & 3.* dicam.

CAPUT IV.

Utrum Permutatio Beneficiorum ſit juſta cauſa petendæ Penſionis, præſertim dum Beneficia in proventibus ſunt inæqualia?

§. I.

Permutatio Beneficiorum ſacris Canonibus eſt contraria.

CERTUM eſt in omni Beneficiorum permutatione duplicem Clericorum de una ad aliam Eccleſiam translationem intercedere; adeoque iiſdem Canonibus, quibus Clericorum hujuſmodi translationes vetantur, ipſa quoque Beneficiorum permutatio vetita cenſeri debet.

Ad hæc in ipſa Beneficiorum permutatione quidam quodammodo contractus rebus ſpiritualibus directe repugnans & plane indignus intercedere videtur; nimirum contractus *do*, ut *des*. Eâ enim conditione permutatio iniri ſolet, ut alter alterius Beneficium aſſequatur; ac per conſequens ſine quadam ſaltem ſpecie contractus ordinarie non abſolvitur.

Unde vel ex hoc capite Beneficiorum permutatio magis quam ſimplex translatio Canonibus (qui omnem vel ſpeciem contractus in ſpiritualibus abominantur) contrariatur.

Hinc licet ſimplices translationes ſæpius in Eccleſia primæva ſint viſæ (ait Boërius Epo apud Duacenſes Canonum Anteceſſor primarius) „ nunc auſu temerario, „ nunc etiam legitimâ ſimul auctoritate frequenter interveniente translatorum; tamen *permutationis Beneficialis* exempla „ nullis in antiquis aut Canonibus, aut Hiſtoriis Eccleſiaſticis reperiuntur: adeo ut „ nec apud Iſidorum, nec apud ipſum quidem noviſſimum Decretorum collectorem „ Gratianum, ulla prorſus extet permutationis Beneficialis mentio .... nova ſcilicet poſteritatis novæ, ſemperque magis „ ac magis inſoleſcens audacia, novum peperit hoc permutationum Beneficialium „ jus, novas praxes, novos quæſtionum intricatiſſimarum labyrinthos „. *De Saturnino permut. Benefic. jure, num. 3.*

Hoc tamen novo permutationis Beneficialis jure circa ſeculum XII. exorto, mox ſe illi Eccleſia oppoſuit. *Diviſionem Præbendarum, aut* DIGNITATUM PERMUTATIONEM FIERI PROHIBEMUS, ait eo ſeculo celebrata Synodus Turonenſis *Cap. 8.* ✠ *De Præbend.*

Verum quia ingenioſa cupiditas ubique latebras & prætextus quærit, nonnulli Præbendarum permutationes licitas credebant, quia Turonenſi Concilio non niſi *dignitatum* permutatio prohibita fuerat; quod omnino a jure alienum eſſe declaravit Urbanus III. „ Quæſitum eſt (inquit in *Cap. 5.* „ ✠ *De Rer. permut.*) ex parte tua, ſi „ commutationes fieri valeant Præbendarum. „ Cum commutatio *dignitatum* in Turonenſi Concilio fuerit interdicta; generaliter itaque teneas, quod commutationes „ Præbendarum de jure fieri non poſſint, „ præſertim cum pactione præmiſſa, quæ „ circa ſpiritualia vel connexa ſpiritualibus „ labem continet ſemper Simoniæ „.

Ex hoc Pontificis reſponſo liquet, permutationes Beneficiorum, præſertim cum pactione prævia, ab Eccleſia tamquam de Simonia admodum ſuſpectas, ac frequenter infectas reprobari. Hinc ſæpe laudatus novennarius Prælatorum Conventus, abuſibus in Synodo Tridentina reformandis hunc annumerare non dubitavit: „ Alius item abuſus, ait, in permutationibus Beneficiorum, quæ fiunt cum pactionibus, quæ Simoniacæ omnes ſunt, nulloque reſpectu „ habito niſi lucri „. Et ſub idem pene tempus Synodus Bituricenſis Beneficiorum permutationem velut turpem nundinationem exagitat. „ Sacerdos, inquit, in illa Eccleſia permaneat, ſub cujus titulo promotus „ fuit, nec *cauponariam Beneficiorum permutationem* exerceat „.

Propter tranſitum ergo de uno Beneficio ad aliud, qui ſæpius ex cupiditate magis quam utilitate Eccleſiæ contingit, & periculum Simoniæ, permutationes Beneficiorum interdictæ fuerunt.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Utrum Permutatio Beneficiorum interdum auctoritate Prælatorum licite fieri poſſit; & quæ conditiones requirantur?

JUxta ante dicta, permutatio ſeu commutatio Beneficiorum duplicem quodammodo Beneficiatorum translationem includit, utriuſque ſcilicet Beneficiati de uno ad aliud Beneficium; ideoque & quemadmodum translatio, ita & permutatio Canonibus contrariatur. Verum ſicuti Beneficiati alicujus translatio de uno ad aliud Beneficium utilis Eccleſiæ, imo & neceſſaria eſſe poteſt, ita quoque nonnumquam contingere poteſt, ut Eccleſiæ expediat, duos Beneficiatos ſibi invicem in ſervitio Eccleſiæ ſubſtitui. Quidni enim aliquando contingere poſſit, ut qui uno loco minus eſt utilis, alteri loco utilius deſervire queat, & econtra; ac proinde fiat, ut Eccleſiæ expediat, ut alter alterius Beneficium accipiat?

Hinc Pontifex Urbanus III. poſtquam dixit: „ Commutationes Præbendarum fieri „ non poſſe cum pactione præmiſſa, quæ „ circa ſpiritualia vel connexa ſpiritualibus „ labem continet ſemper Simoniæ „ hanc ſubjungit regulam: „ Si autem Epiſcopus „ cauſam inſpexerit neceſſariam, licite poterit de uno loco ad alium transferre perſonas; ut quæ uno loco minus ſunt utiles, alibi ſe valeant utilius exercere „.

Eamdem regulam tradit Doctor Angelicus 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 1. *ad* 5. „ Nec „ permutatio Præbendarum, vel Eccleſiaſticorum Beneficiorum fieri poteſt auctoritate partium abſque periculo Simoniæ, „ ſicuti nec tranſactio, ut Jura determinant. „ Poteſt tamen Prælatus ex officio ſuo permutationes hujuſmodi facere, pro cauſa „ utili vel neceſſaria „.

Ex hac per Pontificem tradita regula utiles has ac notandas concluſiones judicioſe elicit Thomaſſinus, *De Diſciplina Eccleſiæ part.* 4. *lib.* 4. *cap.* 17.

Primo, quod Beneficiati non poſſint Beneficiorum ſuorum permutationem abſolvere, ſed Epiſcopi ſit eos transferre.

Secundo, quod Epiſcopus in hac translatione non niſi utilitatem, aut neceſſitatem Eccleſiæ præ oculis habere poſſit; & Beneficiati non niſi obedientiam, quam Prælatis ſuis debent, & ſervitia, quæ majori cum fructu fideli populo ſint exhibituri.

Tertio, quod Epiſcopi ſit dare initium huic permutationi; vel ſi Beneficiatos ipſos contingat initium dare, oportet ut illud non ſit niſi ſimplex propoſitio, quam Epiſcopo faciunt, ſolo intuitu, ut ſe Eccleſiæ utiliores reddere valeant.

In his omnibus, ſubjungit idem Auctor, ne vel umbra eſt illius pactionis Simoniacæ; ideoque diſpenſatio vel auctoritas Epiſcopi neceſſaria non eſt, ut purgetur Simonia, aut ſuper ea diſpenſetur; ſed primo, ad abſolvendum Beneficiatos a ſtabilitate, quam Eccleſiis debebant. Secundo, ut illis detur vocatio divina ad Eccleſiam & miniſterium in quod de novo intrant. Vocatio enim divina neceſſaria eſt ad omnem novam Sacerdotii portionem, quam quis ſuſcipit. Tertio, ut uterque permutantium abſolvatur a vinculo, quo priori ſuæ Eccleſiæ quiſque erat adſtrictus.

Has concluſiones in præcitatis Pontificis verbis contineri, qui vel leviter verba expenderit, facile intelliget; ex quibus hæc ulteriora conſectaria conſequuntur.

Primo, quod Prælati permutationes Beneficiorum admittere non debeant, imo nec poſſint, niſi cauſam inſpexerint neceſſariam; ut nimirum perſonæ, quæ uni loco minus ſunt utiles, alibi ſe valeant utilius exercere.

Secundo, quod nullatenus Epiſcopi teneantur permutationes Beneficiorum ſibi præſentatas approbare, tametſi nullum Canonicum adſit impedimentum; ſed quod eas rejicere ſeu non admittere poſſint, eo ſolo titulo, quia neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ permutationem non requirit.

Hinc conſequens eſt, quod merito Epiſcopi interrogent permutantes, cur Eccleſias ſuas, quibus per divinam vocationem & providentiam ſunt adſcripti, deſerere velint, & ad aliam tranſire; ut ex interrogatis & reſponſis intelligant, num Eccleſiæ utilitas, aut neceſſitas, an potius cupiditas ad permutandum impellat & provocet. Hoc ſi Epiſcopi hodierno tempore exacte obſervarent, quis ambigat, quin de multis dicere poſ-

poſſent cum Concilio Sardicenſi, *quod apparent avaritia eos ardore inflammari*, & *ambitioni inſervire?*

Tertio ſequitur, quod illi, qui viâ permutationis de uno ad aliud Beneficium tranſire cupiunt, expendere teneantur, num neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ eam requirat.

Quarto, quod permutantes non ſemper ſint tuti, dum ſine juſta cauſa de una ad aliam Eccleſiam contra ſacros Canones tranſeunt, tametſi Prælati permutationem probaverint; quia, ut ante dictum eſt, Prælati tantum ſunt diſpenſatores, & conſequenter ſi ſine juſta cauſa diſpenſent, non diſpenſatio, ſed potius diſſipatio erit.

Quinto, quod ſacris Canonibus contraveniant, neque ullâ, etiam Pontificis, auctoritate tuti eſſe poſſint, qui ſolo lucri, aut propriæ commoditatis intuitu, viâ permutationis Beneficium ſeu Eccleſiam, cui adſcripti ſunt, deſerere non verentur. Quod etiam jam pridem recte notavit Petrus Cantor: „ Si quis, inquit *in Verb. abbrev. cap.* „ 40. legitime ſortitus eſt Eccleſiam, & „ quærit occaſionem ut eam dimittat, *quia* „ *alia pinguior eſt* & *uberior*, ſecundum „ pœnam conſtitutam in Canonibus puniri „ deberet, & in ea manere omni tempore „ vitæ ſuæ „.

Sexto, quod volentes viâ permutationis tranſire de una Eccleſia ad aliam, ſedulo examinare teneantur, an appareant ſat magna indicia divinæ vocationis, quæ eos a vocatione, in qua vocati erant, avocet & ad aliam impellat.

Septimo ſequitur, quod admodum cavendum ſit a pactionibus & conventionibus omnibus, quæ circa ſpiritualia ab omni labe Simoniaca vix immunes eſſe poſſunt.

Hæc omnia aliave, quæ in permutatione Beneficiorum indiſpenſabiliter obſervanda ſunt, ſi hodiernâ permutantium multorum praxi & intentione conferantur, vix dubito, quin & hodie veriſſimum reperietur, quod pridem dixit Boërius Epo *De Saturnino permut. Benefic. jure num.* 1. „ Certe permutationes iſtæ Beneficiales frequenter „ ſcrupulos gignunt in animis permutantium „ adeo duros, adeo præterea vehementes ac „ urentes, eoſque juſtos, ut Saturnina voracitas nullos unquam conſimiles genuerit „ cruciatus illis ipſis, qui devorabantur: „ cum graviter læſa conſcientia non temporarios, at perpetuos experiatur cruciatus, qui ne morte quidem corporis finiuntur, ſed magis & magis creſcunt, & „ graviores acrioreſque redduntur, niſi ſalutaribus ante mortem fuerit expiata pœnitentiæ Chriſtianæ Catholicæque remediis. Quorum quidem remediorum præſtat indigere prudenter abſtinendo talibus „ a commerciis, quam temerarias, & quaſi „ nundinatorias faciendo permutationes tantum ſubire periculum, cujus amator dignus eſt qui pereat in illo „.

§. III.

An Permutatio ſit juſta cauſa recipiendi Penſionem?

Quod permutatio Beneficiorum non ſit legitima & ſufficiens ratio ſeu cauſa petendi penſionem, ſi non exigente utilitate aut neceſſitate Eccleſiæ canonice peragatur, omnes facile agnoſcent. Quis enim dicere audeat, aliquem mereri, ut in ejus favorem per diſpenſationem portio fructuum a Beneficio contra Eccleſiæ ordinationem avellatur, quia permutationem SS. Canonibus contrariam inire præſumit? Imo quis non videat, vel hoc ex capite eum reddi indignum, ut Eccleſia in ejus favorem penſionem conſtitueret, quia Eccleſiæ Decretis obviando, temere Eccleſiam, quam in ſponſam acceperat, lucri aut propriæ commoditatis intuitu repudiare non veretur?

Hoc poſito habetur, quod certum ſit & evidens, quod nulla permutatio, quæ non ex cauſa neceſſaria, aut utili Eccleſiæ peragitur, eſſe queat cauſa legitima recipiendi aut imponendi penſionem.

Hinc ulterius facile intelligi poteſt, pleroſque, ſi non omnes, qui penſionem in permutatione Beneficiorum prætendere ſolent, illam non ſolum ob ſuam permutationem non mereri, ſed etiam propter illam indignos reddi.

Qui enim ſunt, qui hodie in Beneficiorum permutatione penſionem prætendunt, niſi qui vel ſpe lucri, aut proprii commodi, aut etiam Officii Eccleſiaſtici perſolvendi

Digitized by Google

di obligatione ſe eximendi, cupiditate impulſi ex uno in aliud Beneficium ſe protrudunt? Qui enim de Eccleſia, cui ſemel divinâ ordinatione & electione adſcripti ſunt, non niſi utilitate aut neceſſitate Eccleſiæ ſuadente & trahente, ad aliam tranſeunt, ſeu potius juſſu Superiorum transferuntur, ſciunt quod Eccleſia ſeu ſponſa, quam neceſſitate cogente deſerunt, non ideo gravanda ſit, quia eam deſerunt; & licet laudabiliter pro debito eidem deſerviverint, ſervitium non temporali mercede ſeu penſione in hoc mundo, ſed æternâ a Domino remunerandum ſperant.

Agnoſcunt juſtiſſime ab Eccleſia decretum eſſe: „ Si quis translatus eſt ex alia „ in aliam Eccleſiam, prioris Eccleſiæ vel „ Martyriorum, quæ ſub ea ſunt, aut „ Ptochodochiorum, aut Xenodochiorum „ rebus in nullo communicet „: *Synod. Chalcedonenſ.* *Can.* 10. adeoque nec penſionem temporalem ex dimiſſa Eccleſia percipere prætendat.

Sciunt quoque ſimiles Eccleſiaſtici, quod qui permutant, ut penſionem ex dimiſſo Beneficio accipiant, non ſint multum abſimiles illis, qui reſignant ſeu permutant Beneficia, ut ſummam pecuniæ (cui penſio æquivalet) recipiant; quod Simoniacam procul dubio, teſte Pontifice Urbano III. continet pravitatem. „ Sunt enim, inquit, „ quidam, qui Præbendæ ſuæ cedunt & juri renuntiant, ut majorem Præbendam „ obtineant, vel ex hoc etiam ſummam „ pecuniæ conſequantur, quod quidem honeſtati eſt contrarium, *& Simoniacam* „ *procul dubio continet pravitatem* „. Cap. 5. ✠ *De Rerum permutatione*.

Eccleſiaſtici, qui ſpiritu Eccleſiæ aguntur, Eccleſiam, quam divinâ vocatione ſibi deſponſarunt, non niſi Eccleſiæ utilitate aut neceſſitate cogente deſerunt; in eaque dimiſſione ſolam Eccleſiæ neceſſitatem & utilitatem intuentes, lucrum temporale non quærunt; præcipue quod non ſine gravamine Eccleſiæ, cui deſervierunt, & Canonum infractione haberi poteſt: pernoſcunt juſtiſſimum eſſe, ut quemadmodum ipſi, quamdiu Eccleſiæ deſervierunt, fructus integros perceperunt, etiam ſucceſſor eàdem ratione percipiat; ut inde honeſte vivere, & reliquum in pauperes, aliumve pium uſum expendere queat.

Injuſtum proinde ſciunt Eccleſiam, a quâ, cum illi miniſtrarunt, temporalia receperunt, eo ſolo titulo gravare, quia illam Eccleſiæ neceſſitate aut utilitate impellente deſerere coguntur.

§. IV.

Solo titulo inæqualitatis proventuum exigere Penſionem in permutatione Beneficiorum, illicitum eſt.

Plures hodie reperire eſt, qui ſolam Beneficiorum permutationem non eſſe cauſam legitimam & ſufficientem petendi aut recipiendi penſionem facile mecum agnoſcent: at ſi cum permutatione concurrat Beneficiorum inæqualitas in proventibus; peti ac exigi penſionem, ut hæc inæqualitas ad æqualitatem reducatur, nec injuſtum, nec Simoniacum credunt; at ſine fundamento, ut patebit ex ſequentibus.

„ Certum enim eſt, ut etiam laxiores „ fatentur, exceſſum ſive inæqualitatem in „ re ſpirituali non poſſe ſuppleri vel compenſari pecuniâ aut aliquo dono tempo„ rali; cujus in promptu ratio eſt, quia „ ſpirituale venderetur pro temporali, „ quæ res ponit veram materiam Simoniæ; „ nihil hìc faciente Prælati auctoritate, „ quæ vitium tollere nequit „. Hæc Zoëſius ad *tit. De rerum Permutatione*.

Si igitur certum ſit, inæqualitem proventuum in permutatione Beneficiorum non poſſe ſuppleri vel compenſari pecuniâ, aut aliquo dono temporali, quia ſpirituale venderetur pro temporali; quâ ſpecie citra vitium Simoniæ licebit ſuppleri vel compenſari exceſſum ſive inæqualitatem in re ſpirituali per penſionem? Num forſitan penſio aliquot centenorum florenorum annue perſolvenda aut redempta, *pecunia aut donum temporale* non eſt? O humana cæcitas, & cæca cupiditas! Si ſumma pecuniæ ſimpliciter in compenſationem inæqualitatis, aut exceſſus petatur, Simonia eſt; ſed ſi eadem vel longe major ſolo verbo *penſionis* velata exigatur, omnis Simoniæ labes abſtergitur.

Ad hæc, non minus certum eſt, quod jus ad proventus Beneficii pecuniâ, aliove temporali dari aut reſignari nequeat, niſi una ipſum Beneficium, cui jus illud eſt annexum, pro temporali datum aut reſignatum cenſeatur; quia *quiſquis horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit*, ait Paſchalis II. *Cauſ.* 3. *quæſt.* 3. *Can.* 7. NEUTRUM INVENDITUM *derelinquit*. Unde recte notat Doctor Angelicus 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. *ad* 5. quod *rebus iſtis venditis, intelligantur* ETIAM SPIRITUALIA VENDITIONI SUBJICI. Qui ergo jus ad proventus ſui Beneficii reſignat, ut pro eo *penſionem* notabili ſummæ pecuniæ æquivalentem accipiat, nec aliter reſignare vult, niſi reſignatarius in illam conſentiat; nec *ipſum ſpirituale*, ſcilicet Beneficium, a quo jus percipiendi proventus Eccleſiaſticos dependet, *invenditum derelinquit; eoque vendito*, ſeu cum temporali, nimirum *penſione*, commutato, ipſum quoque *venditioni ſubjectum*, vel cum temporali commutatum *intelligitur*.

Qui igitur Beneficium cum alio Beneficio permutare non vult, niſi exceſſus proventuum ſui Beneficii annuâ pecuniæ penſitatione compenſetur, ipſum jus ad temporalia ſui Beneficii pecuniâ compenſatum vult; ideoque *gratis* dare non intendit; ac per conſequens nec ipſum Beneficium, cui jus illud *conſequenter* eſt annexum, *gratis* dare cenſetur.

Quare qui licitum credunt, nec eſſe contra juſtitiam permutare Beneficia Eccleſiaſtica ſub conditione ſolvendæ penſionis, quia permutans non exigit illam pro permutatione Beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod illi conferre non tenebatur, non obſcure comprehenduntur cenſurâ Alexandri VII. quam ſequenti propoſitioni inuſſit in Decreto contra 45. Propoſit. *num.* 22. „ Non eſt contra juſtitiam, „ Beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia Collator conferens illa Beneficia „ Eccleſiaſtica pecuniâ interveniente, non „ exigit illam pro collatione Beneficii, „ ſed velut PRO EMOLUMENTO TEMPORALI, quod tibi conferre non tenebatur „.

Ulterius, ſi qua ſubtilitas actum aliquem a peccato contra certam legem ita excuſet, ut ſimul univerſam illam legem pene inutilem, & ſine fructu reddat, jure merito reputanda eſt eluſio, *ad excuſandas excuſationes in peccatis*. At evidens eſt, quod ſi ab omni Simonia excuſentur, qui ſolo titulo exceſſus ſeu inæqualitatis fructuum in permutatione penſionem exigunt, ac recipiunt, univerſam legem contra Simoniacas & nundinarias permutationes ac reſignationes eludi. Cui enim rei lex illa ſervit, ſi omnis illa hodierna Beneficiorum appretiatio & nundinatio excuſetur, modo ea, quæ dantur, penſionis vocabulo colorentur?

Quis, quæſo, tam inſipiens, qui in Beneficiorum permutatione aut reſignatione pecuniam exigendo Simoniacam reſignationem aut permutationem faciet, ſi eamdem pecuniæ ſummam *penſionis* nomine, citra vitium Simoniæ, habere poſſit?

Et certe qui vel leviter attenderit modum agendi eorum, qui Beneficia ſua mediante penſione permutant, videbit modo plane profano & nundinario Beneficia Eccleſiaſtica tractari. Nonne enim dolentes conſpicere jubemur, paſſim Beneficia Eccleſiaſtica quoad temporalia emolumenta expendi ac appretiari, inæqualitatemque eorum præſcriptâ *penſione* annuâ compenſari, non ſecus ac duorum equorum, aut fundorum permutandorum valor, & bonitas expenderentur, & reperta eorum inæqualitas pretii ſuppletione ad æqualitatem reduceretur? Quis ſimiles rerum ſpiritualium profanationes non exhorreſcat & execretur?

CAPUT V.

Num reſignatio ſimplex, vel in favorem, ſit juſta cauſa recipiendi Penſionem?

§. I.

Sacri Canones volunt, ut quis Eccleſiam, cui ſemel eſt adſcriptus, ſine cauſa non deſerat.

PRISCUM jus eſt cum ipſis Apoſtolis natum; ne vel Epiſcopi, vel ulli Clerici ſua loca, ſuaſve quaſi ſtationes, in qui-

quibus divinâ ordinatione ſemel ſunt conſtituti, leviter & ſine cauſa deſerant; juxta illud Apoſtoli 1. *Cor. cap.* 7. *verſ.* 20. *Unuſquiſque in qua vocatione vocatus eſt, in ea permaneat.*

Utque hanc in rem prioris ætatis Canones ſileamus, etiam ſeculo XI. diſciplinam illam illibatam voluit Urbanus II. *Diſt.* 70. *Can.* 2. „ Sanctorum Canonum ſtatutis conſonâ ſanctione decernens, ut ſine „ titulo facta ordinatio irrita habeatur, „ *& in qua Eccleſia quilibet titulatus eſt*, „ *in ea perpetuo perſeveret* „. Conformiter ad illud Concilii Valentini in Hiſpania: *Nullum Epiſcopi ordinent, qui localem ſe futurum primitus non ſpoponderit.* Can. *penult. & ult.*

Rationem illius diſciplinæ dictum Concilium inſinuat: „ Ut ſinguli in delegata „ ſibi Eccleſia aſſiduum dependant officium, „ & Epiſcopi ſui præceptis obtemperent, „ & ne ab Eccleſiaſtica devient diſciplina, „ ab una in aliam Eccleſiam tranſeuntes „.

Eamdem Eccleſiæ diſciplinam etiam ſeculo XII. Alexander III. Archiepiſcopo Turonenſi exacte ſervandam eſſe reſcripſit. Cujus reſcriptum Gregorius IX. Decretalibus ſuis *Cap.* 4. *ii De Renuntiat.* inſerendo auctoritate juris donavit; adeoque nec jure Decretalium Clericus Eccleſiam, cui ſemel adſcriptus eſt, ſine Superioris auctoritate dimittere poteſt.

Scio quidem Canoniſtas recentiores nonnullos exiſtimare deciſionem illius Decretalis in deſuetudinem abiiſſe; ex eo quod Epiſcopi paſſim permitterent Clericos Beneficia ſua proprio arbitrio dimittere: notandum tamen, quod obſervat Fagnanus, ejuſmodi indulgentiam ex proprio intereſſe non raro profluxiſſe. *Num Superiores non curant*, ait Fagnanus, *ut Beneficiati recedant de Beneficiis, quin potius contenti ſunt, ut poſſint aliis conferre.* Cap. 4. *De Renuntiat.*

Num igitur dicta indulgentia ſuffecerit, ut dicta Decretalis vere eſſet abrogata, non ita conſtat; hoc tamen conſtat, quod Synodus Tridentina *Seſſ.* 23. *cap.* 16. *De Reformat.* decreverit conformiter ad priſtinam Eccleſiæ diſciplinam: „ ut etiam is, „ qui ad titulum patrimonii pro neceſſitate aut utilitate alicujus Eccleſiæ ordinatur, eidem Eccleſiæ aut loco adſcribatur, ubi ſuis fungatur muneribus, nec incertis vagetur ſedibus. *Quod ſi locum inconſulto Epiſcopo deſeruerit, ei Sacrorum exercitium interdicatur.* Quo „ Decreto (ut etiam recte advertit Fagnanus) prohibentur Clerici licet nullum Beneficium habentes, ſed in ipſa „ ordinatione alicui Eccleſiæ tantummodo „ adſcripti, ab ea inconſulto Epiſcopo recedere. Unde cavendum eſt, ſubdit idem „ Fagnanus, a modernis Collectoribus, dum „ aliis relatis dixerunt: Presbyteris & Clericis non habentibus Beneficium in titulum perſonalem reſidentiam requirens, „ licitum eſſe ire quo velint, & Ordinarios teneri eis litteras commendatitias „ concedere. Hoc eſt enim, inquit, contra præcitatum Concilii Decretum „.

Sive igitur priſtina, ſive moderna Eccleſiæ Decreta ſpectentur, ſat apparet, Eccleſiæ mentem & intentionem eſſe, ut quemadmodum ſine Principis aut Ducis conſenſu milites ſtationes ſuas deſerere nequeunt, ita nec Clerici ſtationes ſive Eccleſias ſibi commiſſas leviter, & ſine Superioris voluntate deſerant.

Manifeſtum quoque eſt, Eccleſiam ſtabiles & firmos velle Miniſtros, qui eo nimirum animo accedere debent, ut ſedulum & ſtabile in ſua vocatione ſervitium præſtent; neque ab ea recedant, nî alio eos neceſſitas aut utilitas vocet.

Quapropter ſi Patres Concilii Bituricenſis *an.* 1584. *tit. De Beneſ. cap.* 2. „ denuntient omnibus cujuſcumque gradus & „ conditionis, qui Beneficia Eccleſiaſtica „ ſolius temporalis proventus gratiâ ſuſcipiunt, eos non facere fructus ſuos, ſed „ ad reſtitutionem teneri „: quanto majori jure denuntiaretur omnibus, qui Beneficia Eccleſiaſtica non ſuſcipiunt, ut in illis officium aliquod Eccleſiæ præſtent; ſed ut illud quamprimum reſignando penſionem aliquam ex illo diſtillent, *penſionem ullam non facere ſuam, ſed ad reſtitutionem teneri?*

§.II.

Digitized by Google

§. II.

Reſignationes in favorem cum clauſula, non aliter, nec alias, multis titulis contrariæ ſunt SS. Canonibus.

RESignationes in favorem cum clauſula, *non aliter*, *non alias*, *non alio modo*, pluribus titulis contrariari ſacris Canonibus apertum eſt.

Planum enim eſt, ordinarie hujuſmodi reſignationes pactionem ſeu conventionem aliquam continere; *cum tamen in ſpiritualibus*, juxta Sanctiones Canonicas, *omnis pactio*, *omniſque conventio omnino debeat ceſſare*. Cap. 4. ꝟ *De Pactis*.

Secundo, ſacris Canonibus vetitum fuit, ne Clericis liceat ſibi ſucceſſorem eligere, licet ad vitæ exitum perveniant; ne *alias Sanctuarium Dei quaſi jure hæreditario poſſideretur*.

Quomodo per prædictas reſignationes hiſce Canonum conſtitutis contraveniatur, & ratio & experientia docet. Quis enim non videat, per ſimiles reſignationes Beneficiatos ſibi ſucceſſores eligere, Beneficiaque jure quaſi hæreditario ad poſteros tranſmittere? quod & experientia nimis quam manifeſtum fecit; cui malo etſi per regulas Cancellariæ *De Viginti*, *De publicandis Reſignationibus*, aliaſque Romani Pontifices occurrere voluerint, parum tamen remedii allatum eſſe quotidie experimur.

Tertio, per hujuſmodi reſignationes a Collatione & Proviſione Beneficiorum excluduntur illi, quibus ex Eccleſiæ ordinatione incumbit Miniſtros conſtituere; & datur pene omnibus Beneficiatis facultas Beneficium pro arbitrio ſuo conferendi, & quaſi de proprio diſponendi.

Hæc & ſimilia, quæ ab hujuſmodi reſignationibus vix abeſſe poſſunt, ſi attendantur; non mirum, ſi nec in Decreto Gratiani, nec in Decretalibus Gregorii IX. vel Bonifacii VIII. aut Clementinis, vel Extravagantibus ulla reſignationis *in favorem* cum clauſula, *non aliter*, *non alias*, *non alio modo*, mentio occurrat; ut etiam Flaminius Pariſius obſervat. Quo vero tempore primum originem cœperint, incertum illud eſt: conſtat quod tempore Georgii De Ambaſia in regno Franciæ Legati a latere ventilatum fuerit, teſte Ruzeo *Tract. Jur. Regul. Privil. Utrum reſignatio facta in favorem certæ perſonæ valeret, vel conſeretur Simoniaca*; ac tandem ab utraque parte allegatis argumentis per Parlamentum Pariſienſe ſimiles reſignationes ut *nullas & Simoniacas fuiſſe rejectas*, tamquam continentes pactionem ſaltem tacitam ex parte reſignantis, & expreſſam in verbis procurationis cum clauſula, *non aliter &c.*

Profecto ſi quis attenderit incommoda & abuſus omnes, qui occaſione reſignationis *in favorem* in Eccleſiam redundant, non dubium quin fateri debeat, quod omnino optandum ac annitendum eſſet, ut reſignationes illæ plurimis ſeculis incognitæ, nec etiam hodie permitterentur; meritoque a nonnullis in Synodo Tridentina ad earum totalem abolitionem actum fuiſſe.

Nonne enim ad oculum patet, per ſimiles reſignationes & permutationes hodie Beneficia Eccleſiaſtica quaſi commercio profano exponi & transferri? Nonne per ſimiles reſignationes Beneficia hæreditaria quodammodo facta eſſe conſpicimus? Nonne per illas paſſim carni & ſanguini in Beneficiorum reſignatione indulgetur? Nonne quiſque Beneficiatus per viam ſimilis reſignationis conſtituitur quaſi dominus ſui Beneficii, ut de illo pro arbitrio ſuo diſponat, & contra Sacrorum Canonum Decreta ſucceſſorem ſibi eligat?

§. III.

Permutantes & reſignantes debent in ſua permutatione & reſignatione ſemper, quantum poſſibile eſt, digniorem eligere.

PErmutantes ac reſignantes Beneficiorum diſtributioni ſeu proviſioni cooperari, ad eamque concurrere, juxta uſitatam modernam praxim, nemini dubium eſſe poteſt: conſequenter ſicuti Collatores & Patroni citra juſtitiæ diſtributivæ violationem, & ſine peccato acceptionis perſonarum, minus dignum præ digniori, ex humano erga aliquem affectu eligere vel præſentare nequeunt, ut ſupra probatum eſt; ita

Digitized by Google

ita nec permutantes aut reſignantes, in quantum ipſi ad Beneficiorum diſtributionem (quæ unice in Eccleſiæ utilitatem fieri debet) concurrunt, non poſſunt dignum præ digniore ex privato affectu, aut humanâ aliquâ conſideratione eligere.

Sed dicent forte permutantes aut reſignantes, Superiorum eſſe permutationem vel reſignationem admittere vel rejicere. *Reſp.* Sit ita; quid enim ſi Prælatus facilius forſan quam oporteret, imo quodammodo indifferenter, ut hodie aliquibus in more eſſe videtur, permutationes admittat, num propterea permutantes & reſignantes minus dignis erunt extra noxam? Nonne ipſi ſunt cauſa, quod minus digni Beneficium obtineant? Si enim in permutatione & reſignatione ſolum utilitatem Eccleſiæ attendiſſent, eaſque perſonarum conditiones, quæ faciunt *ad cauſam*, id eſt, ut melius Eccleſiæ provideatur, indubie dignior promotus fuiſſet; adeoque per reſignationem minus digno fit, ut Beneficium non diſtribuatur ſecundum juſtitiam diſtributivam.

Ad hæc, quis neſciat, quin conſiderando hodiernam praxim, Prælati ac Superiores ſubinde cogantur tolerare reſignationes aut permutationes factâs cum perſonis minus dignis, ex. gr. ut valde indignus excludatur; quo caſu equidem permutantes & reſignantes cauſa ſunt, quod minus digni præ dignioribus in Beneficia intrent.

Plura hìc dicere ſuperſedeo, quia in anterioribus ſat oſtenſum fuit, quod in quacumque Beneficiorum diſtributione unice præ oculis haberi poſſint conditiones perſonarum, quæ faciunt *ad cauſam*, id eſt, ut aptiori Miniſtro Eccleſiæ provideatur (*a*).

§. IV.

Renuntiatio ſimplex, vel in favorem non eſt juſta cauſa petendæ Penſionis.

UT renuntiatio Beneficii juſta ac legitima cauſa eſſet petendi aut recipiendi penſionem, deberet ipſa eſſe titulus ſufficiens & legitimus, ut quis reditus Beneficio annexos perciperet: at quid a ratione magis alienum, quam ut quis jus acquirat ad fructus ſeu proventus deſtinatos in ſubſidium & ſuſtentationem Miniſtri aut operarii, per hoc quod miniſterium aut operas deſerat? Nonne econtra juſtiſſimum, ut ſicuti ipſe tamquam miniſter & operarius integros proventus habuit, eoſdem integros permittat illi, qui in idem miniſterium & operas ſuccedit?

Hinc magna Chalcedonenſis Synodus ſtatuit *Can.* 10. „ ut ſi quis translatus eſt ex „ alia in aliam Eccleſiam, prioris Eccleſiæ, „ vel Martyriorum, quæ ſub ea ſunt, aut „ Ptochodochiorum, aut Xenodochiorum *re*„ *bus in nullis communicet* „.

Ulterius, qui ob ſolam renuntiationem ſeu reſignationem a reſignatario penſionem prætendit, nonne ob Beneficii collationem ſeu reſignationem temporale, penſionem nimirum aliquot centenorum florenorum exigit? Quâ igitur ratione a Simonia eximitur? Quid enim apertius, quam Simoniacum eſſe, nolle Beneficium alicui, ſive viâ permutationis ſive reſignationis dare, niſi ex reſignatione ſeu permutatione ſummam aliquam pecuniæ accipiat, eaque ei addicatur?

„ Sunt quidam, teſte Urbano III. qui „ Præbendæ ſuæ cedunt, & juri renuntiant, „ ut majorem Præbendam obtineant, vel „ ex hoc ſummam pecuniæ conſequantur, „ quod quidem honeſtati eſt contrarium, „ ET (ait Pontifex) SIMONIACAM PRO„ CUL DUBIO CONTINET PRAVITATEM „. *Cap.* 5. *ii De rer. permut.*

Si teſte Pontifice cedere ſeu renuntiare Præbendæ, ut ex hoc *ſumma pecuniæ* obtineatur, *Simoniacam contineat pravitatem*; quâ ratione, vel in ſpeciem a Simonia excuſabuntur, qui Præbendæ vel Beneficio renuntiant, ut penſionem aliquot centenorum florenorum obtineant? Num forte *penſio* illa non eſt æſtimanda *ſumma pecuniæ*? O humana cæcitas & perverſitas!

Ali-

(*a*) Eo loci obſervare non erit ſuperfluum, quod anno 1634. Urbanus VIII. prohibuerit ne eidem perſonæ licet digniori ejuſdem Beneficii fiant plures reſignationes. Hæc regula a Gallis obſervatur, ac recenſetur inter leges Juriſprudentiæ Canonicæ.

Digitized by Google

Aliter ſane id intellexerant Patres Synodi Oxonienſis *an.* 1222. „ Ne lepra, inquiunt *Can.* 11. Giezitica, quod abſit, per avaritiæ cultum latenter irrumpens Miniſtros Eccleſiæ collocet extra caſtra regni æterni, diſtrictius inhibemus, ne quis Eccleſiæ renuntians *recipiat ab eo, qui ſibi ſubſtituitur, vicariam* „.

Non dubitavit proinde hæc Synodus, quin leprâ Gieziticâ inficerentur renuntiantes Eccleſiæ, eâ conditione, ut ab eo, qui ſibi ſubſtituitur, *vicariam* ſive penſionem recipiant.

Et certe quis, niſi penſionarii cupiditate avaritiæ excæcati, de hac veritate ambigere poſſet? Unde etiam Theologi alias de laxitate potius, quam de rigore ſuſpecti, ſimiles renuntiationes Simoniacas dicere non dubitarunt.

„ Nullo modo juſtum eſt (ait Theophylus Raynaudus e Societate Jeſuitica Theologus *Tract. De bonis Eccleſ. lib.* 1. *ſect.* 2. *cap.* 1.) ut quis idcirco tantum depoſcat ſibi penſionem, quia reſignat Beneficium in favorem tertii, *tametſi hæc eſt praxis, vel potius* ABUSIO QUOTIDIANA. Reprehendunt eam Corduba, Valerius, & Molanus. Ratio cur non poſſit eo tantum titulo imponi penſio, inde ducenda, quod *deſit titulus accipiendæ ex ea cauſa penſionis* . . . . Igitur titulus, ob quem penſio imponitur, eſt Beneficii renuntiatio; quæ ſi ſola ſit, non eſt cauſa idonea penſionis imponendæ; quia Beneficiarius poſt renuntiationem nihil juris habet ad minimam partem fructuum Beneficii, quod dimittit: per ipſam vero renuntiationem nullum jus ad fructus acquirit. Tenetur enim vel rite miniſtrare, ut fructibus potiatur; vel ſi cedere Beneficio vult, tenetur *gratis* cedere, niſi aliquem titulum alleget, quo poſſit portionem fructuum retinere. Quod ſi omittat, & tamen fructuum *partem ſibi ſecuram velit, vel pro pretio Beneficii id depoſcit*, EST SIMONIACUS, vel de ea nequitia eſt ſuſpectus; etiamſi *Pontificiam* conceſſionem obreptitie extortam obtendat, ut Corduba admonuit, adductis Panormitano, Ananiâ, Felino, Archidiacono, Imolâ, & Frederico „.

Ex ſententia proinde etiam laicorum ut Simoniaci condemnantur, qui ſolo titulo reſignationis *in favorem*, exigere penſionem non verentur.

CAPUT VI.

De Penſionibus *pacis causâ*.

§. I.

Exigere Penſionem, ut liti cedatur, illicitum eſt.

INTERROGATUS Alexander III. in *Cap.* 7. ✠ *De Tranſact.* „ Utrum de Eccleſiaſtico Beneficio in litigium deducto poſſit fieri tranſactio „: tale dedit reſponſum: „ Quod tranſigi ſuper re ſacra & litigioſa non poteſt; etenim res ſacræ, ut poſſideantur aliquo dato vel retento ſeu promiſſo, ſpeciem credimus habere Simoniæ „.

Nihil proinde temporale pro renuntiatione litis ſuper re ſacra ſive Beneficio, citra Simoniam exigi poteſt; cujus ratio non eſt obſcura. Jus enim, quod litiganti alter collitigantium cedit, indubie ſpirituale eſt; ſiquidem reſpicit Beneficii titulum, ſuper quo lis vertitur. Proinde ſi pro ceſſatione hujuſmodi prætenſi juris temporale exigatur, non poteſt non eſſe Simonia.

Hoc ſi omnes agnoſcere teneantur, nimirum Simoniacum eſſe, pro ceſſione ſive renuntiatione prætenſi juris ad Beneficium exigere aliquid temporale, ſive *tranſigere ſuper re ſacra & litigioſa aliquo dato vel retento*; quis auſit inficiari, quin Simoniam redoleat, renuntiare ſive cedere juri litigioſo ad Beneficium eâ conditione, ut aliquot centenorum florenorum penſio cedenti ſolvatur? Quis enim ambigat, quin eo caſu fiat tranſactio de re ſacra aliquo dato vel retento? nî forte nihil dare dicatur cedenti, dum illi notabilis penſio annua adjicitur.

Penſiones proinde, quæ *pacis causâ* petuntur & exiguntur, Simoniacæ pravitatis mera ſunt pallia. Quid enim, quæſo, intereſt

tereſt, num quis ſimpliciter collitigantem obliget ad dandam ſimpliciter aliquam ſummam pecuniæ; num vero eumdem adſtringat, priuſquam liti cedere velit, ut ſimilem vel majorem ſummam, quam *penſionem* vocare lubet, perſolvat?

§. II.

Frequenter incurritur Simonia ab eo, qui promittit Penſionem pacis cauſâ.

„ MUlti electi, qui gratuitam & Canonicam habent electionem, „ inquit S. Ivo Carnutenſis *Epiſt. 6.* quia „ dilationibus impediuntur, comparatis ſibi „ pecuniâ mediatoribus & prolocutoribus, „ ne turpem patiantur repulſam, in *Simoniacam* offendunt aliquando conſecrationem „.

Rationem aſſignat B. Petrus Damiani *lib. 2. Epiſt. 3.* quia non Eccleſiæ conſulere quærunt; *ſed quiete poſſidendi ſibi culminis aditum pandunt*. Hoc eſt, ne per tertium a Sacerdotio aſſequendo impediantur, aut ex illo deturbentur, datis muneribus, ſub ſpecie *redimendæ vexationis*, ut aiunt, aſſequuntur.

Sub hac vero larva non raro Simoniam latere *parte 1. cap. 2. §. 3.* oſtendimus; eo quod ſæpius contingat, ut tertius juſte ipſum vel a poſſeſſione impedire, aut ex poſſeſſione exturbare poſſit; quo caſu, ſi temporali dato aut promiſſo tertius ille juri ſuo cedat, quis ambigat, quin apertiſſima committatur Simonia, & præcepto Chriſti, *Gratis accepiſtis, gratis date*, contraveniatur?

Quidni igitur & Simonia committatur ab eo, qui annuam penſionem annuit & promittit collitiganti, ut a lite recedat, non Eccleſiæ conſulere quærens, *ſed quiete poſſidendi ſibi culminis aditum pandens*; atque ita, ne per tertium a Beneficio retardetur, vel ex illo forſitan exturbetur, ſub ſpecie *redimendæ vexationis*, vel ut loqui placet, *pacis causâ*, penſionem aliquot centenorum florenorum addicit & promittit?

Quapropter timendum eſt, ne qui collitigantibus, ſeu vexantibus penſionem facile annuunt & promittunt, quaſi Eccleſias a litibus & moleſtiis liberaturi, non raro ſub hoc ſpecioſo pallio Simoniam committant; quia revera non tam Eccleſiam a vexatione liberare, quam ſeipſos in Beneficii poſſeſſione ſecuros conſtituere, ac collitigantis jus penſione annuâ redimere intendunt.

Tametſi igitur nonnumquam contingere poſſit, ut penſio a Prælato ob juſtam cauſam, v. g. ad avertendum magnum malum ab Eccleſia, alias non avertendum, impoſita, juſte a penſionario accipitur, quemadmodum *parte 2. cap. 2. §. 5.* notavimus: ſollicite tamen cavendum, ne ipſe Beneficiatus proprio motu eam addicat aut promittat, ne, ut diximus, ſub illo pallio Simoniam incurrat; dum ſcilicet latente proprio affectu, per penſionis addictionem pacificam Beneficii poſſeſſionem quærit.

§. III.

Occurritur objectioni, quæ petitur ex Cap. 21. ✠ De Præbendis.

ILlis, quæ de penſionibus *pacis causâ*, ſive redimendæ vexationis, dicta ſunt, nonnulli contrariari credunt deciſionem ſeu reſponſum Innocentii III. in *Cap.* Nisi essent ✠ *De Præbendis*. Verum ſi tantum leviter contextus Decretalis expendatur, de facili apparebit, nihil in illo Innocentii reſponſo præſidii pro hodiernis penſionibus haberi; quod ut omnibus clarius appareat, integrum textum ſubjicio.

„ Niſi eſſent, inquit, viri providi & „ oneſti, tam qui ordinationem fecerunt, „ quam illi, circa quos eſt facta ordinatio, in Eccleſia veſtra ſuper negotio Prioratus, ordinationem illam valde ſuſpectam propter exempli perniciem haberemus. Quod ergo poſt concertationem „ diutinam ordinatum eſt circa unum de „ duobus electis, ut ipſe habeat Prioratum, „ hoc ex juriſdictione delegata ſecundum „ juſtitiam videtur eſſe ſtatutum: quod autem ordinatum eſt circa reliquum, ut „ ipſe viginti libras de reditibus Capituli, „ & quadraginta de proventibus Prioratus „ percipiat annuatim; hoc ſecundum providentiam intelligitur eſſe præceptum ex „ arbitraria poteſtate, cum in Delegatos „ fue-

„ fuerit compromiſſum, qui auctoritatem
„ ſibi retinendo commiſſam, ſe pro bono
„ pacis & utilitatis hoc ordinaſſe fatentur.
„ Quia igitur hæc ordinatio ab omnibus
„ eſt recepta, poſſuntque licite Prior &
„ Capitulum de proventibus ſuis propter
„ cauſas prædictas, non quidem ex pactio-
„ ne partium, ſed ex juſſione Judicum,
„ proviſionem hujuſmodi exhibere, nos eam
„ hoc adhibito moderamine *toleramus*, ut
„ ad præſtationem quadraginta librarum
„ non dignitas Prioratus, ſed perſona Prio-
„ ris maneat onerata: ne forte circa pro-
„ ventus aliqua videatur facta ſectio Prio-
„ re defuncto, ſucceſſor ipſius ad præſta-
„ tionem quadraginta librarum minime
„ teneatur „.

Circa illam Pontificis deciſionem hæc notanda occurrunt, quæ clare oſtendunt deciſionem illam nullatenus penſionibus hodiernis patrocinari.

Primo dicit Pontifex, quod ordinationem illam haberet valde ſuſpectam propter exempli perniciem, niſi eſſent viri providi & honeſti, tam qui ordinationem fecerunt, quam illi, circa quos eſt facta ordinatio. Ut nimirum ex perſonarum prudentia & honeſtate præſumeret Pontifex, ordinationem illam unice in Eccleſiæ utilitatem factam eſſe.

Secundo notandum, quod Pontifex dicat, quod poſſint Prior & Capitulum licite de proventibus ſuis propter cauſas prædictas, *non quidem ex pactione partium, ſed ex juſſione Judicum* proviſionem hujuſmodi exhibere.

Quod igitur hic penſionis nomine dabatur, initium ſumebat ex juſſione Judicum, non *ex pactione partium*: imo nequidem ſcitur, partes de penſione mentionem feciſſe; ſed Judices ut viri honeſti & providi judicarunt pro *bono pacis & utilitatis* Eccleſiæ juſtum eſſe, ut ſubſidium aliquod daretur ei, qui Prioratui cedebat: quemadmodum Synodus Chalcedonenſis in cauſa Sabiniani & Athanaſii contendentium de Epiſcopatu Perrhenorum ordinaſſe *parte* 2. *cap.* 1. §. 2. & *Diſſert. in Synod. Chalced. cap.* 2. §. 15. *Act.* 14. diximus. Quidni enim fieri potuit, ut is qui cedebat, de Eccleſia eſſet bene meritus, nec aliunde, unde viveret, haberet; adeoque omnino juſtum eſſet, ut *miſerationis intuitu* de alimentis ipſi per Judices provideretur?

Nullum ergo penſiones illæ hodiernæ, quæ *ex pactione & conventione partium* initium ſumunt, licet poſtea Judici vel Superiori probandæ præſententur, præſidium habent: imo econtra non obſcure reprobantur; cum Pontifex expreſſe dicat, quod Prior & Capitulum, *non quidem ex conventione partium, ſed ex juſſione Judicum*, proviſionem hujuſmodi exhibere poſſint.

Quare ad hanc Decretalem ſcribens Proſper Fagnanus, dicit: „ Oportet tamen ut
„ hujuſmodi compoſitiones (qualis occurrit
„ in hac Decretali) ſuper Beneficiis, ad
„ hoc ut valeant & excuſentur a Simonia,
„ capiant principium ab auctoritate Superio-
„ ris, & non a pactione partium; ut pro-
„ bat, inquit, hæc littera, ibi, *non quidem*
„ *ex pactione partium, ſed ex juſſione Ju-*
„ *dicum*. Quamobrem, pergit Fagnanus,
„ qui prius faciunt inter ſe compoſitionem,
„ & poſtea adeunt Judices ut interponant
„ auctoritatem, non excuſantur ſecundum
„ bonam conſcientiam, quominus incidant
„ in vitium Simoniæ, ut advertunt Butrius,
„ Imola, Abbas, & Decius „. Hæc Fagnanus ad *Cap. Niſi eſſent* ✠ *De Præbendis, num.* 5.

Nihil ergo commune habet proviſio, de qua in dicta Decretali, cum modernis penſionibus. Hæ enim ex *conventione & pactione partium initium ſumunt*; illa autem proviſio facta erat ex *mero officio* Judicum delegatorum in qualitate arbitratorum, qui bonum pacis & utilitatis præ oculis habentes ita ſtatuendum credebant.

Ad hæc, licet ordinatio illa a Judicibus illis providis & honeſtis, pro bono pacis & utilitatis famâ, nihil mali in ſe habere videretur, eam tamen Pontifex approbare noluit; ſed *eam adhibito hoc moderamine*, inquit, TOLERAMUS.

Quis vero neſcit, multa pro temporum ac rerum circumſtantiis a Pontifice, aliiſque Eccleſiæ Prælatis *tolerari* & *diſſimulari*, quæ tamen non probantur. Unde etſi hic penſionis aliquod veſtigium eſſet, nihil tamen penſionarii in ſuam defenſionem habere poſſent. Sicuti enim ſuperius dictum eſt, poteſt non-

nonnumquam Superior penſionem aliquam permittere, & imponere, & Beneficiatus impoſitam ſolvere, ut tamen penſionarius eam illicite percipiat. Unde non dicitur hic, quod cedens eam licite percipiat.

Verum enim vero, tametſi Pontifex hoc ſuum reſponſum ita temperaverit, tantâque circumſpectione loquutus fuerit, tamen ex *occaſione hujuſmodi proviſionis*, ait Gloſſa, *aſſumunt quandoque aliqui cauſam male faciendi*. Quinimo, ut recte nonnulli obſervant, ex hac Decretali originem ſumpſere penſiones illæ, quæ hodie *pacis causâ* colorantur, ut vel inde pateat, quam difficiles ſe exhibere teneantur Eccleſiæ Prælati, ut permittant aut etiam tolerent ea, quæ de facili in exemplum, cum ingenti malorum ſequela, trahi queunt.

Quamvis igitur Prælati Eccleſiæ juxta ante dicta, interdum ob bonum Eccleſiæ annuere poſſint penſionem alicui non merenti; ob exempli tamen perniciem, rariſſime id faciendum erit: imo interdum expediret extrema quæque tentare, quam penſionem permittere ſeu indulgere; præſertim eo loco ubi penſiones tot malorum ſcaturigines nondum invaluerunt; aut non tales, quales petuntur (*a*).

CAPUT VII.

De incommodis, quæ ex hodiernis Penſionibus oriuntur. Et an Synodus Tridentina eas probaverit? Quidque de illis Sanctus Carolus ſenſerit?

§. I.

Eadem pene incommoda oriuntur ex moderna Penſionum praxi, quæ ex Simonia.

Per hodiernas penſiones frequenter in Beneficiorum permutatione ac reſignatione Simoniacam pravitatem tegi ac palliari, ex antedictis conſtat: eoſdemque pene modernarum penſionum atque Simoniæ effectus eſſe, non difficulter intelliget, qui vel leviter hodiernum penſionariorum agendi modum conſideraverit.

Per Simoniam contingit, ut res ſpirituales ad vilitatem quamdam rebus iſtis indigniſſimam redigantur: cum enim in Simonia commutatio quædam rerum ſpiritualium cum temporalibus interveniat, quodam modo ſpiritualia temporalibus coæquantur, quo res ſpirituales multum infra dignitatem ſuam deprimi nemo dubitat. Quis vero idem per uſitatam penſionum praxim fieri neget? Nonne enim ad oculum patet, reſignantes ac permutantes, æſtimare Beneficia ſua penes proventus annuos, eoſque temporali penſione compenſatos aut æquatos velle, non alias ac ſi res mere temporales in foro appretiarentur, atque pretii ſuppletione ad æquitatis terminos reducerentur? Num forſan res ſpirituales minus deprimuntur, ſi penſione annuâ aliquot centenorum florenorum commutentur, quam ſi certa pecuniæ ſummâ interveniente commutatio fieret?

Ulterius per Simoniam fit „ ut nulla de „ actu probatio, ut nulla ſollicitudo de mo„ ribus, nulla de vita diſcuſſio; ſed ſolum„ mo-

(*a*) Ex his ſequitur penſionem, quæ datur *propter meritum perſonæ*, ut aiunt, ſæpius eſſe illicitam. Eo nomine donantur penſiones in Galliis conceſſæ ſuper Beneficia, quæ ex nominatione Regia dependent. Conſtat autem traditione eas penſiones non eſſe Canonicas, cum in gratiam utilitatis Eccleſiæ non conferuntur, ſed duntaxat in commodum temporale Clericorum, qui illas obtinent. Porro ſæpius eo motivo ducuntur Clerici, qui iſtas penſiones a Rege efflagitant. Quales illi ſunt, quibus aut ſplendidæ amicitiæ, aut familiæ ſplendor, aut affinitatum magnitudo, aut preces importunæ annuas penſiones in Beneficia impetrant. Quantum illi diſtant ab agendi ratione S. Franciſci Saleſii, cujus illud conſcientiæ teſtimonium de penſionibus extat *lib. 5. pag.* 222. in ejus vita conſignatum. En verba auctoris vitæ S. Franciſci Saleſii: „ Rex ipſe, dum vacaret Epi„ ſcopatus, amplam obtulit penſionem annuam, de„ ditque eo inſcio litteras ad Quæſtorem; & Saleſius „ quidem oblatis ſponte pecuniis, pudore ſuffuſus, „ ſtatim ad Regem acturus gratias, ſimulque recu„ ſaturus acceſſit „.

Obſervandum tamen eſt penſionem, quæ data dicitur *ob meritum perſonæ*, eſſe quandoque licitam; verbi gratiâ, ſi concedatur Clerico, qui Eccleſiæ utilem navat operam, quique eâ penſione indiget, ut poſſit victum honeſtum colere.

„ modo dignus, qui dare pretium ſuffecerit, æſtimetur „: ait S. Gregorius *lib.* 7. *Epiſt.* 111. An non idem eſt penſionum effectus? Nonne prima, ne dicam unica, eſt penſionariorum in Beneficiorum reſignatione aut permutatione cura, quis ampliorem ac pinguiorem penſionem dare velit?

Sit Clericus aliquis moribus ac eruditione quantumvis excellens, qui Beneficium non ambiat; qui proventus ac reditus Eccleſiaſticos conſideret, ut Miniſtrorum ſuſtentationi deputatos, & quod reliquum eſt, pauperum uſibus applicandum; ſi penſionem proventibus Beneficii proportionatam annuere nolit, a Beneficio excludetur.

Nonne quoque conſtat, per penſionum praxim æque ac per Simoniam pauperibus plerumque ad Beneficia aditum intercludi? Quid enim experientiâ evidentius, quam penſionarios illos paſſim quærere, qui penſionem non tantum annuere volunt, ſed de illius annua ſolutione ſecuritatem dare poſſunt? Imo frequenter penſionariis nec hoc ſufficit; ſed eum invenire ſtudent, qui ſi non expreſſe, ſaltem tacite penſionis redemptionem addicat; aut ut minus ex circumſtantiis colligant, eum ad redimendum eſſe inclinatum: quod cum a pauperibus non ſperent, etiam illis, tametſi optime merentibus, Beneficia ſua reſignare cavent.

Quid plura? Nonne ingenue fatendum eſt per penſionarios hodie eo rem pene redactam, ut dicere liceat cum Alexandro II. „ Quod nulli unquam Clerico, quamvis „ religioſo, quamvis ſcientiâ & moribus „ prædito, Eccleſiaſticum Beneficium concedatur (ego dico, reſignetur) niſi ei „ qui *profano pecuniæ* (penſionis) *munere* „ illud emere ſtuduerit: ſitque Eccleſia & res „ ejus ita venalis, veluti quæ terrena & „ vilis merx a negotiatoribus ad vendendum expoſita „. *Can.* 9. *cauſ.* 1. *quæſt.* 3.

§. II.

Canonibus pluralitatem Beneficiorum vetantibus per Penſionarios illuditur.

CUm Eccleſiaſticus ordo pervertatur, ait Synodus Tridentina *Seſſ.* 24. *cap.* 17. *De Reformat.* quando unus plurium Officia occupat Clericorum, ſancte ſacris Canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus Eccleſiis conſcribi. Verum quia plurium Beneficiorum venatores, non tam Officia, ac Eccleſiaſtica miniſteria, quam temporalia commoda venari & æſtimare ſolent, facili negotio per hodiernas penſiones ſacris illis Canonibus illudunt.

Cum enim penſio, quantumvis notabilis, nomine Beneficii non venire credatur; creditur quoque, penſiones licet multiplicatas una cum Beneficio haberi poſſe, ſalvis Canonibus pluralitatem Beneficiorum damnantibus: atque ita penſionarii, non obſtantibus tot Eccleſiæ ſeveriſſimis Decretis, idem aſſequuntur per penſiones, quod aſſequi per Beneficiorum pluralitatem ordinarie intendunt; & Eccleſia in eadem pene incommoda incidit, quæ vetando Beneficiorum pluralitatem vitare intendit.

Si enim quis Beneficium aliquod, v. g. Canonicatum Cathedralem poſſideat, eligatur vero ad aliud cum priori incompatibile, ex. gr. Decanatum in alia Eccleſia; prius Beneficium quidem ſpecie tenus reſignabit, ſed in effectu, quoad majorem nimirum emolumentorum partem retinebit, ſcilicet retinendo penſionem, quæ ut minus duas partes, imo nonnumquam totam pene portionem proventuum abſumet; ſicque non duo duntaxat, ſed quotquot aſſequi potuerunt Beneficia in effectu ſimul retinere penſionarii poterunt, ſingula nimirum ſub penſione reſignando.

Inde contingit illud, quod præcipue per ſua Decreta contra Beneficiorum pluralitatem cavere voluit Eccleſia „ ut unus, „ qui unum quantumvis modicum vix Officium, ut loquitur Joannes XXII. implere ſufficeret, plurimorum ſibi vendi„ cat ſtipendia; quæ multis litteratis viris, „ vitæ puritate, ac teſtimonio bonæ famæ „ pollentibus, qui mendicant, poſſent aliun„ de ſufficere, æquâ diſtributione collatâ „. *Extravag.* Execrabilis *De Præbend. in communib.*

Et quæſo, quid intereſt, num quis retinendo plura Beneficia plurium Clericorum ſibi ſtipendia uſurpet, an vero tamquam penſionarius nullo Eccleſiaſtico titulo munitus illa ſibi vendicet?

Cer-

Certe non abſimiles videntur hujuſmodi penſionarii illis, qui jam pridem variis artificiis plura Beneficia retinere volentes, Beneficium alteri quidem modico conſtituto ſtipendio reſignabant, ejuſdem Beneficii Vicariâ cum majore parte fructuum ſibi retentâ: quod pernicioſum artificium dum Eccleſia detexit, condemnare non dubitavit. Vide *Synodum Londinenſem an.* 1237. *Can.* 10.

Nonne enim multi penſionarii in effectu Beneficium modico conſtituto ſtipendio reſignant, ſibi majori parte fructuum, *penſionis* nomine, retentâ?

§. III.

Propter Penſiones aſpirant plures ad Beneficia, qui nec Beneficio deſervire, imo nec in ſtatu Eccleſiaſtico vivere intendunt.

Mercenarios, qui non niſi lucra ſeculi in militia Chriſti quærunt, ſummopere ſemper execrata eſt Eccleſia. Hinc ſerio monet Epiſcopos, ut ne *primâ quidem Tonſurâ initientur, de quibus probabilis conjectura non ſit, eos non ſecularis judicii fugiendi fraude, ſed* ut Deo fidelem cultum præſtent, *hoc vitæ genus elegiſſe*. Synodus Tridentina *Seſſ.*23. *cap.*4. *De Reformat.*

Eâdem ratione declaratur in *Cap.* 35. *De Electione in VI.* „ Quod ſi quis promo- „ veri ad Sacerdotium non intendens Pa- „ rochialem receperit Eccleſiam, ut fructus „ ex ea per annum recipiat; ipſam poſt- „ modum dimiſſurus (niſi voluntate mu- „ tatâ promotus fuerit) teneatur ad reſti- „ tutionem fructuum eorumdem, cum eos „ receperit fraudulenter: illum autem, qui „ eam illi contulit, cum ipſum non cre- „ deret ad hujuſmodi Ordinem promoven- „ dum (præter divinam quam exinde in- „ currit offenſam) ad ſervandam indemnem „ eamdem Eccleſiam decernimus obligari „.

Quinimo cum propter officium debeatur Beneficium, denuntiare non dubitavit Synodus Bituricenſis, ut ante notavimus: „ Omnibus cujuſcumque gradus & conditionis, „ qui Beneficia Eccleſiaſtica ſolius temporalis proventus gratiâ ſuſcipiunt, eos non „ facere fructus ſuos, ſed ad reſtitutionem „ teneri „.

Quam vero latam portam huic abuſui (nimirum ſuſcipiendi Beneficia Eccleſiaſtica ſine animo Eccleſiæ ſerviendi, & officium, propter quod Beneficium datur, obeundi) hodierna penſionum praxis aperiat, vix dici poteſt.

Quis enim eſt, qui non intelligat ſibi notabilem pecuniæ ſummam obventuram, modo Beneficium ſemel habere queat; licet numquam Beneficio deſervire, imo nec ſtatum Eccleſiaſticum aſſumere velit? Mox enim ut Beneficium obtinuerit, via ei reſignationis aut permutationis ſub penſione patet; quâ mediante, nullo præſtito officio, non exigua pecuniæ ſumma aut annue obveniet, aut certe redemptâ penſione, ſimul & ſemel præſtabitur.

Sed quid pluribus opus eſt probare, per modernam penſionum praxim prædicto abuſui portam aperiri? Quandoquidem nihil experientiâ quotidianâ ſit evidentius, quam Beneficia Eccleſiaſtica avide quæri ab iis, qui nihil minus in animo habent, quam ratione Beneficii officium præſtare, imo nequidem ſtatum Eccleſiaſticum aſſumere reſolverunt; ſed Beneficium tamen quærere & acceptare non dubitant, certi, quod etiam nullo præſtito ſervitio, nec ullâ quidem in loco Beneficii factâ reſidentiâ, ipſis nihilominus non incerta aut dubia ſpes maneat recipiendi viâ reſignationis notabilem pecuniæ penſionem ex Beneficio vel modico tempore poſſeſſo. Hinc etiam videmus, quod mox Beneficia penſione retentâ dimittant, ſignum non incertum, quod in Beneficii acceptatione unice penſionem reſpexerint.

Ex eodem indubie fonte profluit, quod Patroni & Collatores carni & ſanguini conſulere volentes, facile inducantur, ut Beneficia conferant conſanguineis ſuis, licet ſat intelligant, eos ſtatum Eccleſiaſticum non meditari; ſciunt enim, quod ſi ſtatum ſecularem aſſumere voluerint, de Beneficio nihilominus notabile commodum viâ reſignationis ſub penſione conſequi poterunt.

§. IV.

Referuntur plura alia incommoda ex Penſionum praxi pullulantia.

PLura eaque notabilia incommoda ex moderna penſionum praxi pullulantia præcedentibus Paragraphis notavimus, quibus nonnulla forſitan nec minora hic adjicimus.

Primo quidem, per penſiones hodiernas, præſertim ſi ipſis Beneficiis imponantur, contingit, ut proventus Beneficiorum ipſis Miniſtris Eccleſiæ ita ſubſtrahantur, ut vix reliquum ſit, unde juxta ſtatum ſuum moderate ac frugaliter vivere queant: ex quo ulterius contingit, ut viri eruditione ac moribus ſufficientes ægre reperiantur, qui Beneficiis illis præeſſe velint.

Hoc incommodum ex penſionibus impoſitis ſenſit in ſua Diœceſi S. Carolus: Eo namque (ait vitæ ipſius Scriptor *lib. 7. cap. 35.*) „ primum Eccleſiam capeſſente vel „ magna ex parte, vel toti fructus Eccle„ ſiarum alienis hominibus erant reſervati, „ ex quo fiebat, ut qui eſſent aliquo nu„ mero Presbyteri, Sacerdotia recuſarent; „ quorum facultatibus, pro dignitate vitæ „ cultum non poſſent conſervare. Qui ve„ ro accipiebant, parvi pretii homines, ne„ que doctrinâ, neque auctoritate ſatis mu„ neri ſuo facere valebant, ut præter Sa„ cerdotis, ut tempora ſunt, ex ea re con„ temptum, neque ſacra ſupellex pro de„ core parari, neque refici, vel ornari Ec„ cleſiæ, neque ſarta tecta haberi poſſent „.

His finalibus verbis aliud penſionum incommodum exprimitur: nimirum, quo per earum reſervationem fiat, ut a Beneficiis ſive ab Eccleſiis ſubtrahatur illud, quo ſacra ſupellex parari, vel refici, aut ornari Eccleſiæ, & ſarta tecta conſervari poſſent & deberent.

Ad hæc, Canonum atque Patrum unanimi teſtimonio adeo certum eſt, quod res Eccleſiæ ſint vota fidelium, patrimonium pauperum, & redemptio animarum, ut trecentis etiam & amplius annis a famoſa rerum Eccleſiaſticarum diviſione dicere non dubitarint Patres Concilii Vernenſis an. 884. *Can. 12.* *Certe quod nullus quamquam* IMPUDENTISSIMUS *negare audebit: poſſeſſio Eccleſiæ votum eſt fidelium, patrimonium pauperum, redemptio animarum.* Quis igitur ſat æſtimet abuſum, quo hodie otioſos Clericos nihil de Eccleſia meritos (niſi quod forſitan Beneficia profano commercio ſacrilege nimis tractaverint) titulo penſionis de *patrimonio pauperum*, vel *patrimonio Jeſu Chriſti*, ſive *Crucifixi*, ut Pontifices loquuntur, diteſcere, imo luxuriari conſpicimus? *Cap. 16.* ⁊ *De Præb.* & *Extravag. 5. eod. in communib.*

Denique, quis ſufficienter deſcribet ſcandala, quæ illa penſionum hodierna praxis in animis fidelium gignit? Profecto fideles laici, qui res ſimpliciter ac de plano ſine præventione conſiderant, videntes paſſim Eccleſiaſticos de Beneficiis ſuis notabilem pecuniæ ſummam recipere, nec Beneficia ſua niſi penſionis addictione, aut receptione dimittere, Beneficia Eccleſiaſtica vendi aut re temporali commutari non dubitant. Cum enim in materia illa nullâ ſint cupiditate præventi, facile vident in rei veritate nihil intereſſe, num quis ſimpliciter de ſumma pecuniæ danda paciſcatur, an titulo penſionis eamdem ſtipuletur.

§. V.

Synodus Tridentina uſum Penſionum non approbavit.

STatuit Synodus Tridentina *Seſſ. 24. cap. 13. De Reformat.* „ Ut omnes hæ Ca„ thedrales Eccleſiæ, quarum reditus ſum„ mam ducatorum mille, & Parochiales, „ quæ ſummam ducatorum centum, ſecun„ dum rerum annuum valorem, non exce„ dunt, nullis penſionibus aut reſervationi„ bus fructuum graventur „.

Ex hoc Concilii Decreto nonnulli approbationem penſionum inferri credunt; quaſi Concilium vetando prædictas Eccleſias penſionibus gravari, cæteras poſſe gravari facile affirmaſſet. Verum ſine fundamento; nec enim dicit Concilium Eccleſias penſionibus gravari poſſe; ſed cum eſſet ſummus in gravandis Eccleſiis per penſiones abuſus, ſtatuit, ut Eccleſiæ jam expreſſæ ſaltem gra-

vari

Digitized by Google

vari non poſſent; non approbans quod cæteræ Eccleſiæ gravarentur, ſed præcavens, ut iſtæ ab onere liberæ eſſent. Quemadmodum Romani Pontifices „ tam antiquis tem-
„ poribus, quam modernis (verba ſunt
„ Innocentii III. *Lib.* 1. *Epiſt.* 460.) cer-
„ tum tempus Canonicis & Capitulis præ-
„ fixerunt, ultra quod nec Eccleſiæ debeant,
„ nec Eccleſiaſtica Beneficia ſeu Præbendæ
„ vacare; NON APPROBANTES QUOD TAM-
„ DIU VACENT, SED PRÆCAVENTES NE
„ DIUTIUS ECCLESIA QUÆLIBET SOLITO
„ MINISTRORUM OBSEQUIO DEFRAU-
„ DETUR „.

Illegitima proinde eſt conſequentia: Hoc illudve pro moderando exceſſu penſionum ſtatutum fuit, ergo penſiones in reliquo approbantur.

Scimus quidem a nonnullis in Synodo Tridentina ad totalem penſionum abolitionem actum fuiſſe; atque inter articulos ex parte Caroli IX. Galliarum Regis Conſilio oblatos, hunc fuiſſe: „ Penſiones ſuper Be-
„ neficiis non conſtituantur; & quæ ſunt
„ conſtitutæ tollantur, quo reditus Eccleſia-
„ ſtici in alimenta Paſtorum, & pauperum,
„ alioſque pios uſus transferantur „: illud tamen quoque ſcimus, Patres Concilii Tridentini reperiſſe *Rempublicam Chriſtianam malis, quibus dudum vexata erat, propemodum oppreſſam*, ut loquitur Paulus III. *in Bulla Indict.* ut proinde mirum non ſit, ſi univerſis Eccleſiæ morbis integram ſanitatem reddere non potuerit; ſed nonnullâ adigente atque cogente temporum duritiâ ad tempus tolerare debuerit. Quod ne ſine fundamento dicere videar, ipſos Concilii Patres in ultima Seſſione Monaſticæ diſciplinæ reſtaurandæ intentos audire lubet: „ Cum
„ pleraque Monaſteria, etiam Abbatiæ,
„ Prioratus, & Præpoſituræ ex mala eorum,
„ quibus commiſſa fuerunt, adminiſtratione
„ non levia paſſa fuerint tam in ſpirituali-
„ bus, quam temporalibus detrimenta; cupit
„ ſancta Synodus ea ad congruam Monaſti-
„ cæ vitæ diſciplinam omnino revocare. Ve-
„ rum adeo dura difficiliſque eſt præſentium
„ temporum conditio, ut nec ſtatim omni-
„ bus, nec commune ubique, quod OPTA-
„ RET, remedium poſſit adhiberi, ut ta-
„ men nihil prætermittat „ &c. *Seſſ.* 25. *cap.* 21. *De Regularibus*.

Nullatenus igitur ſequitur: Synodus Tridentina uſum penſionum, qui tot incommoda natus eſt ſecum trahere, totaliter non abrogavit; ergo eum approbavit, aut abrogatum non optavit.

§. VI.

Proponitur quid circa Penſiones ſenſerit S. Carolus Borromæus.

UT plenius innoteſcat quid Synodus Tridentina de penſionibus ſenſerit, fideliſſimi Synodi illius interpretis & executoris S. Caroli in hac materia praxim intelligere non inutile futurum credo; eam vitæ illius auctor Carolus a Baſilica Petri ipſi non ſolum coævus, ſed & admodum familiaris refert his verbis *lib.* 7. *cap.* 35.
„ Fructus ſuos unicuique Eccleſiæ, Presby-
„ teriſque ſingulis, integros relinqui cura-
„ vit vehementer, & effecit. Eo namque
„ primum Eccleſiam capeſſente, vel ma-
„ gna ex parte, vel totâ, alienis homi-
„ nibus erant reſervati: ex quo fiebat,
„ ut qui eſſent aliquo numero Presbyteri,
„ Sacerdotia recuſarent, quorum facultati-
„ bus, pro dignitate, vitæ cultum minime
„ poſſent conſervare. Qui vero accipiebant,
„ parvi pretii homines, neque auctoritate
„ ſatis muneri ſuo facere valebant; ut præ-
„ ter Sacerdotis, ut tempora ſunt, ex ea
„ re contemptum, neque ſacra ſupellex pro
„ decore parari; neque refici, vel ornari Ec-
„ cleſiæ, neque ſarta tecta haberi poſſent „.

„ Igitur, pergit Auctor, neque penſionis
„ onus vel minimum cuiquam Eccleſiæ im-
„ poſuit unquam; & ſi quis forte per au-
„ ctoritatem ſuperiorem obtinere vellet,
„ contra totis viribus pugnavit „.

„ Cum ex magnis Propoſituræ facultati-
„ bus, ex ſuis quidam quo plurimum ute-
„ batur, annuam penſionem ſibi fere im-
„ petraſſet; ea Carolus ut auferretur, ſta-
„ tim effecit. Neque alius poſtea unquam
„ conari aliquid ſimile auſus eſt „.

„ Sacerdoti tantum penſionem conceſſam
„ ſcio. Is cum Eccleſiæ diu utilem ſane
„ operam pro doctrina, virtuteque ſua na-
„ vaſſet, demum multi laboris Parochiam
„ ha-

Digitized by Google

„ habens, infirmâque valetudine confectus, „ cum eam relinquere cogeretur, neque „ aliunde haberet vitæ ſumptum, moderatam „ penſionem ex Eccleſia ſua, quæ erat „ ex locupletioribus, a Carolo accepit „. Hæc prædictus Auctor.

§. VII.

Reflexiones nonnullæ ſuper praxi S. Caroli in materia Penſionum.

EX praxi S. Caroli Paragrapho præcedenti propoſita colligere licet ſequentia.

Primo, quod Carolus fructus unicuique Eccleſiæ, Presbyteriſque ſingulis, integros relinqui curavit vehementer, & effecit. Sciebat enim, ex juſtiſſima ac ordinatiſſima lege unicuique Beneficio ſuos eſſe annexos proventus; ut is, qui Beneficium habet, poſſit ex eis vivere honeſte pro ſuo ordine, ſimulque queat ſuſtinere impenſas pro divino cultu, & templi ſacrarumque ædium reparatione, ut quod reliquum eſt, impendat in pios uſus; adeoque nihil juſtius fore credebat, quam ut eum in finem Beneficio fructus ſui integri manerent.

Experientiâ quoque didicerat (ut ex verbis præcedenti §. relatis conſtat) quanta incommoda & mala Eccleſiis eveniant, dum proventus ad alios, quam deſtinatos uſus transferuntur; ac propterea mirum non eſt, ſi *vehementer* curaverit, ut fructus integros Eccleſiis ſingulis conſervaret.

Secundo colligitur, quod S. Carolo adeo penſiones diſplicuerint, ut non ſolum ipſe Eccleſiis onus penſionum non imponeret; ſed etiam *ſi quis forte per Superiorum auctoritatem obtinere vellet, contra totis viribus pugnaverit.*

Quo exemplo Epiſcopi, aliique Eccleſiæ Prælati docentur, non tam facile penſionibus, etiam a Superiore, v. g. Pontifice probatis, annuere.

Quis enim neſciat, nonnumquam aliqua per importunitatem, & multiplicatas precum inſtantias a Sede Apoſtolica quodammodo invitâ, alias non concedenda, extorqueri, ut alte jam pridem in ægritudine conſtitutus de Commendis Eccleſiarum Cathedralium & Monaſteriorum eo modo a ſe extortis querebatur Clemens V. *Extravag. De Præbend. in communib.*

Scimus quoque, interdum contingere poſſe, ut litteræ aliquæ e Cancellaria Romana emanent, quæ conſcientiam Pontificis fugiant, ut jam pridem inſinuavit Lucius III. in *Cap.* 10. ✠ *De Reſcript.* vel ſaltem aliqua ſubinde a Miniſtris contra mentem Pontificis, litteris inſeri; quemadmodum teſte Gregorio XIII. in *Conſtit. quæ incipit*, IN TANTA, ſæpe conqueſtus fuerat ejus prædeceſſor Pius V. quod in ſua Bulla, quæ incipit, ET SI MENDICANTIUM, *multa aliter alioque ſenſu a ſe prolata fuiſſent, quam litteris expreſſa eſſent.*

Ad hæc quis neſciat, Sedem Apoſtolicam ob multiplicia ex omni parte ad ipſam delata negotia, frequentioribus ſubreptionibus & obreptionibus ſubjacere?

Denique Pontifex *diverſis occupationibus impeditus, ſingulis cauſis* (ut loquitur Lucius III. *Cap.* 10. ✠ *De Reſcript.*) *in integrum examinandis non ſufficit*. Quid igitur mirum, ſi ſubinde contingat, ut aliqua ſine plena cauſæ diſcuſſione & matura deliberatione concedantur, quæ conceſſa non fuiſſent, ſi per otium licuiſſet Pontifici momentum negotii, omneſque illius circumſtantias mature librare & expendere?

Si igitur ad Epiſcopos, alioſve Eccleſiæ Prælatos deferantur litteræ, quibus a Sede Apoſtolica penſiones conceſſæ dicuntur, quæ non in utilitatem Eccleſiæ, ſed potius in magnum illius præjudicium, imo ad tegendam Simoniam, vel pluralitatem Beneficiorum, aliudve ſimile tendere videntur, merito ab illarum executione ſuperſedebunt; quamdiu jure præſumunt ſubreptitie vel obreptitie, aut per importunitatem, vel citra conſcientiam Pontificis eas fuiſſe obtentas. „ *Hoc* enim, „ teſte S. Bernardo *Epiſt.* 180. ſolet habe„ re præcipuum Apoſtolica Sedes, ut non „ pigeat revocare, quod a ſe forte depre„ henderit fraude elicitum, non veritate „ promeritum „.

Tertio, ex praxi S. Caroli habetur, quod ſpeciali ſtudio & curâ allaboraverit, ut nullus ex familiaribus ſuis onus penſionis alicui Eccleſiæ impoſitum haberet. Quo rurſus facto monentur Epiſcopi, aliique Superiores Eccleſiaſtici, ut ſingulariter ſtudeant impedire,

ne

ne quis ex conſanguineis, aut familiaribus penſiones ex Beneficiis ſuis habeat; quia conſanguineorum, aut familiarium facta ordinarie imputari ſolent illis, quibus conjuncti ſunt; ac proterea ea, quæ conſanguinei aut familiares Epiſcopi agunt, facile Epiſcopo adſcribuntur, atque ita eo titulo alios magis ad imitandum incitant.

At licet quam maxime a penſionibus imponendis abhorruerit ſanctiſſimus Antiſtes, nihilominus ſemel uni eam conceſſiſſe verba ſupra relata teſtantur; at cui, & quomodo eam indulſerit, paucis retectamus.

In primis tria in perſona Sacerdotis, cui penſio concedebatur, concurrebant. Primum, quod *Eccleſiæ diu utilem ſane operam pro doctrina, virtuteque ſua navaſſet:* atque ita merita in Eccleſiam penſione gravandam haberet; quod requiri, ut quis licite recipiat penſionem, *part.* 2. *cap.* 2. §. 3. notatum eſt.

Secundum, quod *infirmâ valetudine confectus Parochiam multi laboris deſerere cogeretur;* atque ita non voluntate, ſed neceſſitate a ſtatione ſua recederet.

Tertium, *quod aliunde non haberet vitæ ſumptum;* adeoque non injuſtum eſſet, ut ipſe pauper & de Eccleſia bene meritus, de proventibus Eccleſiæ participaret; quod ad penſionis juſtitiam requiri *part.* 2. *cap.* 2. §. 1. & 2. oſtendimus.

Ad hæc notandum, quod Eccleſia penſione gravanda eſſet *ex locupletioribus;* ut conſequenter veriſimile ſit, quod ſine aliquo incommodo fructibus in penſionem aſſignatis carere poſſet; præſertim, cum non niſi *moderatam* penſionem, reſignatario ſeni, ac ægritudine confecto ſufficientem aſſignaret.

His certe conditionibus concurrentibus; nimirum, quod quis *diu utilem ſane operam Eccleſiæ navaverit;* quod *infirmâ valetudine confectus eam relinquere cogatur;* quod *aliunde non habeat vitæ ſumptum;* quod Eccleſia deſerenda ſat abundet, ut ultra honeſtam Miniſtrorum ſuſtentationem, penſionem *modicam* exhibeat; his, inquam, conditionibus concurrentibus, quis talem penſionem a reſignatario ab Epiſcopo conceſſam recipi poſſe negaret? Similesque penſiones nec olim incognitas fuiſſe *part.* 2. *cap.* 1. §. 2. oſtendimus. At penſiones, quæ paſſim in permutatione Beneficiorum ob inæqualitatem fructuum, aut ratione reſignationis in *favorem, pacis causâ*, ſimilive titulo exiguntur & recipiuntur, nec antiquitas novit, nec S. Carolum patronum, ſed ſummum adverſarium habuerunt.

Optandum, ſane ut paſſim Epiſcopi, aliique Eccleſiæ Superiores moderationem S. Caroli in imponendis, & concedendis penſionibus imitarentur (*a*).

CEN-

(*a*) De penſionibus ſuper Beneficia impoſitis legenda eſt Diſſertatio, quæ Rothomagi facta eſt publici juris anno 1671.

Huic Diſſertationi quædam addere juvat, quæ jus Gallicum circa penſiones Beneficiis impoſitas ſpectant.

Primo quidem Gallia has tantum probat & recipit penſiones, quæ a ſummo Pontifice fuerunt conſtitutæ; ita Coraſius *Lib.* 1. *cap.* 4. Sunt tamen nonnulli Canoniſtæ Galli, qui contrarium docent: verum cum Coraſio facile conciliari poterunt, ſi dicamus hunc loqui de penſione reali, iſtum autem de penſione perſonali: uti Paſtor *Lib.* 3. *tit.* 12. *num.* 12. eos conciliat.

2. Qui penſione fruitur, huic Jus Gallicum non permittit, ut eam in alium tranſmittat; uti pluribus docet Louet. *in Reg. de Publ.* num. 277. Excipiuntur tamen penſiones conſiſtoriales, quæ ſi Regi placet, transferuntur; ſicuti aſſerit Louet. loco citato.

3. Reſignatario non licet petere reductionem penſionis, quâ Beneficia ſimplicia onerantur, ſed tenetur eam ſolvere, aut Beneficia cedere: at ſi agatur de immodica penſione, qua Beneficia curam animarum habentia onerarentur, tunc reductionem petere poteſt; ita Louet. *in Reg. de infirm. num.* 13.

4. Penſionis reductio fit per poteſtatem temporalem, quia penſio mere quid temporale habetur a Magiſtratu. Louet. *in Reg. de Publ. num.* 274.

5. In Beneficiis ad Regiam nominationem vel collationem pertinentibus, ſine Regis conſenſu penſio conſtitui non valet. Hujuſmodi penſiones de conſenſu Regis obtentæ, quantumvis immodicæ videantur, juxta Arreſta Magni Concilii reductionem non patiuntur. Conſuli hac de re poſſunt *definitiones Juris Canon.* verbo *Penſio*, *num.* 19.

6. Epiſcopi, aliique Prælati, qui per ſuam promotionem ad Prælaturam amittunt ſua Beneficia ante poſſeſſa, niſi diſpenſationem obtineant; non indigent diſpenſatione, ut retineant penſiones antea habitas. *Loter. Lib.* 1. *quæſt.* 40.

7. Penſio communiter conſtituitur ſolvenda in pecunia: id utilius eſt & commodius; cum certum ſit pecuniæ pretium, ſpecierum vero frumenti vel vini incertum ſit pretium; adde quod prior ſolvendi modus minus fraudi ſit obnoxius. Vide *Dictionar. Arreſtor.* verbo *Penſio*, *num.* 160.

Digitized by Google

C E N S U R A.

QUanto rarior eſt caſus, quo quis Simoniace ingreſſus in Beneficium poteſt in illo permanere; tanto utilior, ne dicam magis neceſſarius, eſt hic Liber *Clar.* D. ZEGERI BERNARDI VAN-ESPEN *U.J.D. &c.* in quo ex ipſis principiis, hoc eſt, Canonibus & Monumentis Eccleſiæ clare detegit *Simoniam* committi ſolitam *circa Beneficia*. Cæcus enim ſit oportet, qui non videat fœdas plurimorum cupiditates & diſtortas Beneficia aucupantium intentiones, neſcio quibus clauſulis & artificioſis technis hodiedum obvelari. Dum vero adeo Acanonicus eſt in beneficia ingreſſus, ad ipſa etiam Sancta Sanctorum Simoniæ contagio prorepit, dum in *Miſſarum celebratione Sacramentorumque adminiſtratione* in ſpeciem licitantium & mercantium proceditur. Unde non meo ſolius, ſed omnium judicio hic Tractatus prælo eſt condignus. Dabam Lovanii hac 1. Junii *1686.*

BARTHOLOMÆUS PASMANS, *S.T.D. & Lib. Cenſor*

FINIS TOMI QUINTI.

AUT .1.316.096

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google